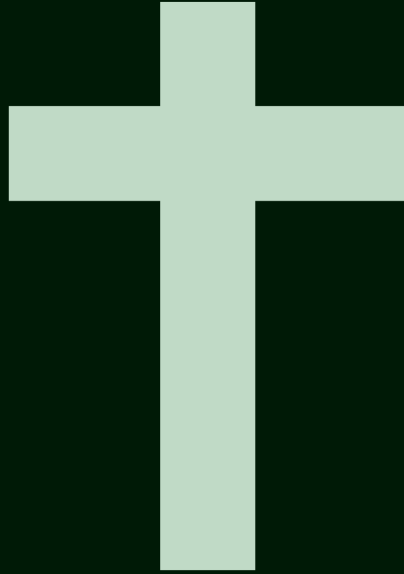

Tuti yó'o kúú tɔ'on Ndios, ta xí'o ña kuendá

sa'a Jesús

New Testament in Mixtec, Tezoatlán (MX:mx:Mixtec,
Tezoatlán)

Tuti yó'o kúú to'on Ndios, ta xí'o ña kuendá sa'a Jesús
New Testament in Mixtec, Tezoatlán (MX:mxh:Mixtec, Tezoatlán)

copyright © 2006 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Tezoatlán

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Tezoatlán [mxh], Mexico

Copyright Information

© 2006, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Tezoatlán

© 2006, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

Contents

San Mateo	1
San Marcos	54
San Lucas	89
San Juan	146
Hechos	187
Romanos	242
1 Corintios	264
2 Corintios	286
Gálatas	300
Efesios	308
Filipenses	316
Colosenses	322
I Tesalonicenses	328
2 Tesalonicenses	333
1 Timoteo	336
2 Timoteo	343
Tito	348
Filemón	351
Hebreos	353
Santiago	370
1 Pedro	376
2 Pedro	382
1 Juan	386
2 Juan	392
3 Juan	393
Judas	394
Apocalipsis	396

To'on yó'o kían nì taa San Mateo, ña ká'an sa'a Jesús

Na yó'o kúú na ve'e Jesús

¹ Ña yó'o kúú tuti noo tándaa yíko kuu ndidaá ñayuu nì sa kuu na ve'e Jesucristo, na nì kii tein na ve'e rey David, ta rey David nì kii tein na ve'e Abraham.

² Chì de'e Abraham ñoó nì sa kuu Isaac, ta de'e Isaac nì sa kuu Jacob, ta de'e Jacob nì sa kuu Judá xí'in dao ka ñani ra.

³ Ta de'e Judá xí'in iin ñá'a naní Tamar nì sa kuu Fares xí'in Zara, ta de'e Fares nì sa kuu Esrom, ta de'e Esrom nì sa kuu Aram,

⁴ ta de'e Aram nì sa kuu Aminadab, ta de'e Aminadab nì sa kuu Naasón, ta de'e Naasón nì sa kuu Salmón,

⁵ ta de'e Salmón xí'in Rahab nì sa kuu Booz, ta de'e Booz xí'in Rut nì sa kuu Obed, ta de'e Obed nì sa kuu Isaí.

⁶ Ta de'e Isaí nì sa kuu David, na nì sa kuu rey noo na Israel, ta de'e rey David nì sa kuu Salomón, ta naná Salomón nì sa kuu ñadi'í Urías.

⁷ Ta de'e Salomón nì sa kuu Roboam, ta de'e Roboam nì sa kuu Abías, ta de'e Abías nì sa kuu Asa,

⁸ ta de'e Asa nì sa kuu Josafat, ta de'e Josafat nì sa kuu Joram, ta de'e Joram nì sa kuu Uzías,

⁹ ta de'e Uzías nì sa kuu Jotam, ta de'e Jotam nì sa kuu Acáz, ta de'e Acáz nì sa kuu Ezequías,

¹⁰ ta de'e Ezequías nì sa kuu Manasés, ta de'e Manasés nì sa kuu Amón, ta de'e Amón nì sa kuu Josías,

¹¹ ta de'e Josías nì sa kuu Jeconías xí'in dao ka ñani ra tá tiempo nì kuei na ñoo Israel noo ndá'a ta ñoo Babilonia.

¹² Tá nì ndi'i nì kuei na Israel tixi ndá'a ta Babilonia, dá nì sa io iin de'e Jeconías ñoó, ta nì sa naní rá Salatiel, ta de'e Salatiel nì sa kuu Zorobabel,

¹³ ta de'e Zorobabel nì sa kuu Abiud, ta de'e Abiud nì sa kuu Eliaquim, ta de'e Eliaquim nì sa kuu Azor,

¹⁴ ta de'e Azor nì sa kuu Sadoc, ta de'e Sadoc nì sa kuu Aquim, ta de'e Aquim nì sa kuu Eliud,

¹⁵ ta de'e Eliud nì sa kuu Eleazar, ta de'e Eleazar nì sa kuu Matán, ta de'e Matán nì sa kuu Jacob,

¹⁶ ta de'e Jacob nì sa kuu José, ta José nì sa kuu yí María, ta de'e María kúú Jesús, na kúú Cristo, na dákaki ñáa.

¹⁷ Noo ndidaá na sá'ano yó'o, kándaá iniõ ña nda Abraham, ta nda David nì sa kuu na uxì komì na sá'ano. Ta nda David, ta nda tiempo nì kuei na Israel tixi ndá'a ta Babilonia, nì sa kuu na uxì komì ka na sá'ano. Ta nda tiempo nì kuei na ñoo Israel tixi ndá'a na ñoo Babilonia, ta nda tiempo Cristo nì sa kuu tuku na uxì komì na sá'ano.

Di'a nì kuu tá nì kaki Jesús

¹⁸ Di'a nì kuu tá nì kaki Jesús: María, ta kakuu naná Jesús, sa nì xì'o va xi to'on xi noo José ña tanda'a xí xí'in rá. Tído tá kò ñá'a naki'in tá'an na kandeina, kúú nì tuu va María ñó'o de'e xi, chì Espíritu ñi Ndios nì xì'o ña ndato yó'o noo xí.

¹⁹ Ta José naní taa kakuu yí xí, ta sa'á ña kúú rá iin taa ndaa, ta kò kóni ra chinaní kini ñáa rá, sa'á ñoó nì nakani ini ra ña dión oon va dánkoo ñáa rá.

²⁰ Tá nì ndi'i nì ka'i ini ra ña dión keera, ta kúú nì na'a noo iin ángel nì kixi noo sato'o yò Ndios noo rá tixi sani. Dá nì kaa na xí'in rá:

—José, na ve'e David, o sa ná'ani kuáchi inon ki'ón María kakuu ñadi'ón, dá chì mií Espíritu ñi Ndios nì xì'o ña'a ndato yó'o noo xí, sa'á ñoó nì tuu xi ñó'o de'e xi.

²¹ Ta dákaki xi iin tayí ló'o, ta chinanón xi Jesús, dá chì ta yó'o dákaki na ñoo xi noo kuáchi kée na —kaá na.

²² Ta ndidaá ña yó'o nì kuu, dá nì xinkoo noo nì ka'an Ndios xí'in profeta, tá'an na sa kast'o'on xí'in ñayuu

to'on n̄i ka'an mií Ndios xí'ín ná, chí d̄i'a n̄i kaa n̄a:

²³ Mií'an tuu iin tadi'í táki kaño'o de'e xi.

Ta chinaní ná xi Emanuel.

To'on yó'o kóni kaa: Ió Ndios xí'ín yó.

²⁴ Tá n̄i ndoto va José, kúu n̄i kee ra choon n̄i sa'anda ángel ñoo. Ta kúu n̄i tandá'a vá rá xí'ín xí.

²⁵ Tído k̄o ní náki'in tá'an ta'on na kud̄i nduú n̄a x̄ian nani n̄i sa ño'o taleé ñoo. Tá n̄i kaki xi, dá n̄i chinaní ñáá ná Jesús.

2

Di'a n̄i kuu tá n̄i sa'an ta ndichí noo n̄i kaki Jesús

¹ Ta n̄i kaki Jesús ñoo Belén, ña nákaa chí kuendá Judea, ta daá nákaa Herodes kúu rá rey chí kuendá Judea. Dá n̄i kasáa dao ta ndichí ñoo Jerusalén, ta n̄i kii ra chí noo x̄ino ndindii.

² Ta n̄i ndato'ón rá n̄a ñoo Jerusalén, ta kaá ra:

—¿Ndeí ió n̄a kúu rey noo n̄a Israel, n̄a n̄i kaki ñoo? Dá chí nda ñoo ndu ñoo n̄i xini ndu n̄i x̄inkoo iin tiñoo saá, sa'á ñoo n̄i kandaá ini ndu ña n̄i kaki na, ta vei ndu kandaño'o ndu n̄a —kaá ra.

³ Tá n̄i ni'ijí tó'on rey Herodes, ta kúu n̄i naá vá ini ra, ta dión ta'ani n̄i ndo'o ndidaá n̄a ñoo Jerusalén.

⁴ Sa'á ñoo n̄i kana Herodes ndidaá kúu ta dut̄i sakuá'a, xí'ín ta dána'a ley Moisés, ta n̄i ndato'ón ñáá rá:

—¿Ndeí kaki n̄a kakuu Cristo, na dákaki ñáá?

⁵ Dá n̄i kaa ta ñoo xí'ín rá:

—Kaki na ñoo Belén, ña nákaa kuendá Judea yó'o, dá chí di'a n̄i taa iin profeta ña n̄i ka'an Ndios xí'ín ná:

⁶ Ñoo Belén, ña nákaa kuendá Judá, kandaya'i cháa k̄a yo'ó noo dao k̄a ñoo ño'o kuendá Judá,

dá chí xaan kaki iin ra katiin ndaa n̄a ñoo Israel, n̄a kúu ñooj,

ta dándaki ñáá rá, kaá Ndios xí'ín profeta n̄a

—kaá ra.

⁷ Dá n̄i kana de'é rey Herodes ta ndichí ñoo, dá n̄i ndato'ón ndichí ñáá

rá ndá kuu kúu mií mií kuu n̄i x̄inkoo tiñoo ñoo.

⁸ N̄i ndi'i, dá n̄i tanda'á ñáá Herodes kua'an ra ñoo Belén, ta kaá ra xí'ín rá:

—Kua'án ndo ñoo ndato'ón va'a ndó ndeí ió tayii ñoo. Tá n̄i naní'ijí ndo xí, dá naki'o ndó kuendá nooí, dá ná ko'on ta'ani yu'u kandaño'i xi —kaá ra.

⁹ Tá n̄i ndi'i n̄i ka'an Herodes dión, dá n̄i kankuei ta ñoo kua'an ra. Ta tiñoo, kirí n̄i xini ra nda ñoo mií rá ñoo x̄ionoo rí kua'an r̄i noo rá. Ta n̄i saá r̄i n̄i sa tuu rí din̄i vé'e noo ió tayii ñoo.

¹⁰ Tá n̄i xini ra n̄i sa tuu rí, kúu n̄i kad̄ij nda'o ini ra.

¹¹ Dá n̄i ku'u ra ve'e ñoo. Dá n̄i xini ra xí xí'ín María, naná xi. Dá n̄i sa kuíta x̄ití rá noo xí, ta n̄i sa ndaño'o ñáá rá. Dá n̄i sonó rá yu'u sato noo ño'o ña va'a, dá n̄i taó rá ña n̄i doko rá noo xí. Ta ñoo kúu oro, xí'ín ñ̄usa támi sá'an, xí'ín siti támi sá'an naní mirra.

¹² Tído t̄ixi sani n̄i ka'an Ndios xí'ín rá ña ná dá'a n̄i nandió kuéi ra noo Herodes. Sa'á ñoo iin k̄a va íchi n̄i nandió kuéi ra kua'an nó'o rá.

Di'a n̄i kuu tá n̄i sa'ání rey Herodes kua'á nda'o taleé

¹³ Tá n̄i ya'a ta ñoo kua'an ra, dá n̄i ka'an iin ángel n̄i kii noo sato'o yo Ndios xí'ín José t̄ixi sani, dá kaá n̄a:

—Ndakoo yo'ó, ta ki'in taleé xaan xí'ín naná xi, ta kuino kíi kua'án Egipto, ta ñoo kandeí ndó nda ná kasto'on tukui xí'ín ndó, dá chí kasá'a rey Herodes nándukú rá taleé xaan ka'ání rá —kaá n̄a.

¹⁴ Dá n̄i ndoto José, ta sakuáa kuu dáá ñoo n̄i ki'in ra taleé ñoo xí'ín naná xi, dá n̄i kee ra kua'an ra Egipto.

¹⁵ Ta ñoo n̄i sa ndeí na nda n̄i kasandaá kuu n̄i xi'ijí Herodes. Dión, dá n̄i x̄inkoo to'on n̄i ka'an Ndios xí'ín profeta n̄a: “Nda ñoo Egipto n̄i nakanai de'i vei xi.”

¹⁶ Tá n̄i kandaá ini Herodes ña n̄i danda'í ñáá ta ndichí ñoo, kúu n̄i xido nda'o ini ra. Sa'á ñoo n̄i sa'anda ra choon ña ná kuu ndidaá takuálí yíi k̄o ñá'a x̄ino uu kuia ndeí ñoo Belén xí'ín ndidaá takuálí yíi ndeí ñoo kuálí ño'o noo kúu kuendá Belén ñoo, chí

sa kua'an xinkoo uu kuia ni xini ta ndichí ñoo ni xino tiño.

¹⁷ Ta sa'á ña ni kee ra dión, sa'á ñoo ni xinkoo noo ni ka'an profeta Jeremías:

¹⁸ Táí káyu'ú na ñá'a ndéi ñoo Ramá. Ni'i nda'o sá kíán, ta nda'í tánaán xí'ín ndirá nooan.

Ta ndé'i Raquel sa'a de'án, ta ko kuú ta'on natián tandeé iní, chi ni xi'i ndi'i xi.

¹⁹ Tá ni xi'i Herodes, dá ni na'a noo túku iin ángel ni kii noo sato'o yo Ndios noo José tixi sani noo ió ra ñoo Egipto,

²⁰ dá ni kaa na xí'ín rá:

—Ndakoo, ta kuaka tayii ló'o xaan xí'ín naná xi, ta nandió kuéi ndó kua'án nó'o ndo Israel, dá chi sa ni xi'i ndi'i va taa, ra ndúkú tayii ló'o xaan ka'ání rá —kaá na.

²¹ Dá ni ndakoo ra, dá ni nakuaka ra tayii ló'o ñoo xí'ín naná xi, dá ni kee na kua'an nó'o ná ñoo Israel.

²² Tído ni ni'i tó'on na ña Arquelao ni nakuin noo tatá ra rey Herodes dándaki ra kuendá Judea, sa'á ñoo ni yu'ú na ko'on na kandeí na ñoo. Tído ni kast'o'on tuku Ndios tixi sani xí'ín José ña ná ko'on na chí kuendá Galilea kandeí na.

²³ Dá ni saa na ñoo Nazaret, ña nákaa chí kuendá Galilea, ta ñoo ni sa ndei na. Dión, dá ni xinkoo noo ni ka'an profeta ña kananí xí ta ñoo Nazaret.

3

Di'a ni kuu, dá ni kasá'a kásto'on Juan ña kasaa Jesús

¹ Tein tiempo daá ñoo, dá ni kasá'a Juan, na dákodo ndúta ñayuu, dána'a na noo ñayuu noo kúu yukú ichí chí kuendá Judea,

² ta kaá na xí'ín ná:

—Nandikó iní ndo sa'á kuachi kée ndó, chi sa ni kuyati va kuu ña ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios dándaki ña ná.

³ Ta sa'a mií Juan yó'o ni ka'an profeta Isaías tá sa na'á, chi di'a ni kaa na: Kayu'ú iin taa noo kúu yukú ichí, ta kaa ra:

“Kandeí nduu ndo natiin ndó sato'o yo Ndios,

ta ná konó ndó iin ichí ndaa noo ná”, kaá na.

⁴ Ta dá'on ni sa ndixi Juan ni kava'a xí'ín ídi camello. Ta iin cincho ñi ni kao noo nákaa tixi na. Ta sa seí ná tika xí'ín ndudí yukú.

⁵ Ta kua'á nda'o ñayuu ndéi ñoo Jerusalén xí'ín na ndéi dao ka ñoo ñó'o chí kuendá Judea xí'ín na ndéi ñoo ñó'o yati yuta Jordán ñoo sa kii noo nákaa Juan.

⁶ Ta sa na'o na kuachi na noo Ndios, ta kúu sa dákodo ndúta ñaá Juan ini yuta naní Jordán.

⁷ Tá ni xini Juan ña kua'á nda'o ta fariseo xí'ín ta saduceo vei ta'ani kodo ndúta rá noo ná, dá ni kaa na xí'ín rá:

—¡Ndo'ó kúu tata de'e koq! ¿Ndá yoo kaá daá xí'ín ndo'ó ña dión oon ni káki ndó noo ña xido ini Ndios, ña vei dándó'o naní ni'o ndo?

⁸ Koo ini ndo kee ndó ña va'a, ña ná'a ña miían ndaa kuiti ni nandikó iní ndo sa'a kuachi kée ndó.

⁹ Ta ná dá'a ni ka'án ndó ña sa'á ña kúu ndó na ve'e Abraham, sa'á ñoo káki ndó. Dá chi miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña kuu va ndee Ndios yuu ndéi yó'o kakuuan na ve'e Abraham.

¹⁰ Ta kana'á ta'ani ndó ña sa ió nduu va hacha ka'andaan yo'o yito, sa'á ñoo ndi ndaa mií vá yito ko xí'o ku'i va'a, yiróon kúu rá ta'anda, dá kee ra kei ra noo kéi ñó'o.

¹¹ Miían ndaa kíán dákodo ndútaí ndo'ó iní takuii, chi ni nandikó iní ndo sa'á kuachi kée ndó. Tído sata yú'u vei iin na ndáya'i cháa ka o duú yu'u, ta ni ko káni vían taó yu'u ndisa ná, chi ndáya'i cháa ka na o duú yu'u. Ta noón kúu na dákodo ndúta ndo'ó xí'ín Espíritu i Ndios, xí'ín ño'ó ita.

¹² Ta noón kúu táto'on iin taa tánee iin ña'a ndá'a ná dáxixi na tirió xí'ín tachi. Ta ki'o dión taó xoo na noni tirió tein xe'án. Ta nataán va'a naan ini yáka ná, ta xe'án ñoo chiñó'o na xí'ín ñó'o kéi, ña ni iin kuu o ndá'o —kaá Juan.

¹³ Ta kúú n̄i keta Jesús chí kuendá Galilea vei n̄a yuta Jordán noo nákaa Juan, dá dákodo ndúta ñaá ná.

¹⁴ Tído k̄o x̄iín ta'on Juan dákodo ndúta ñaá ná, chí kaá n̄a:

—Yu'u di'a va x̄inñó'ó kodo ndúta kee mií ní. Ta, ¿ndiva'a vei di'a ní noo yú'u ña dákodo ndútaí mií ní?

¹⁵ Dá n̄i kaa Jesús x̄i'ín ná:

—Joon ní kaaon, dá chí kánian kee yó ndidaá choon sa'ándá Ndios —kaá n̄a.

Dá n̄i xin̄o ini Juan dákodo ndúta ñaá ná.

¹⁶ Tá n̄i ndi'i n̄i sodo ndúta Jesús, dá n̄i nakuijn̄ ndichi n̄a ini takuij̄i ñoo. Kúú mií dáá n̄i nonó induú. Dá n̄i xini n̄a Espiritu ij̄i Ndios n̄i naxino n̄a sata Jesús, ta káa na tát̄o'on káa iin paloma.

¹⁷ Ta nda induú tái n̄i ka'an Ndios x̄i'ín Jesús:

—Yo'ó kúú de'e man̄i yu'u, ta náta'an nda'o ini x̄inij̄i yo'ó —kaá n̄a.

4

Di'a n̄i kuu tá n̄i ka'án ña u'u dátuuán Jesús

¹ Dá n̄i kee Espiritu ij̄i Ndios ndáka na Jesús kua'an n̄a din̄i yúku ichí, dá korndodó ñaá ña u'u.

² Ta n̄i sa ne'e ij̄i ná uu diko kuu, uu diko ñoo, ta ni iin ña'a k̄o ní seí n̄a. Ta n̄i ndi'i, dá nda'í n̄i kasá'á kuíko na.

³ Ta kúú n̄i kasáa ña u'u, ña x̄irndodó ñaá, noo ná. Dá n̄i kaaan x̄i'ín ná:

—Tá miían ndaa ndisa de'e Ndios kúú ní, dá kían ka'anda ní choon noo yuu xaan, dá ná nduuan pan kaxí ní.

⁴ Dá n̄i kaa n̄a x̄i'ín:

—Di'a va kaá tuti ij̄i Ndios: “O duú ta'ón tó'ón pan x̄inñó'ó ñayuu keí ná, dá kataki n̄a. Di'a to'on Ndios ta'ani x̄inñó'ó ná kueidó'o na, dá kataki ndisa na” —kaá Jesús.

⁵ N̄i ndi'i, dá n̄i kee ña u'u ndáka ñaáan kua'an ñoo Jerusalén, ña kúú ñoo Ndios. Dá n̄i dakáa ñaáan noo dikó cháá k̄a din̄i ve'e ño'o ká'ano ín ñoo.

⁶ Dá n̄i kaaan x̄i'ín ná:

—Tá miían ndaa ndisa de'e Ndios kúú ní, dá kían dánkao ní mií ní nda noñó'o káa, chí di'a kaá tuti ij̄i Ndios:

Ka'anda Ndios choon noo ángel ná saa n̄a kandaa n̄a yo'ó.

Ta kuita nduu n̄a x̄i'ín ndá'a ná natiin na yo'ó,

dá kían ná o tákue'e sa'on kee yuu.

⁷ Dá n̄i kaa Jesús x̄i'ín:

—Ta di'a ta'ani kaá tuti ij̄i Ndios: “O sa kórndodó ndó Ndios, n̄a kúú sato'o ndo” —kaá n̄a.

⁸ Dá n̄i kee tukuan ndáka ñaáan kua'an nda din̄i iin yúku dikó nda'o. Dá n̄i daná'an ndidaá kúú ñoo ñó'o iin ní kúú ñayuu noo ná, x̄i'ín ndidaá tá'an ña ndato dándákian.

⁹ Dá n̄i kaaan x̄i'ín ná:

—Ió yu'u ña nak̄i'oi ndidaá ña káa noo ní tá ná nakuijn̄ x̄ití ní noo, ta kandaño'o ní yu'u.

¹⁰ Dá n̄i kaa Jesús:

—Kuya'a kua'an noo, ña u'u, chí di'a va kaá tuti ij̄i Ndios: “Koo ini ndo kandaño'o ndó iin tó'ón din̄i Ndios, n̄a kúú sato'o ndo, ta sava'a noo iin tó'ón míí ná koni kuáchí ndó” —kaá n̄a x̄i'ín.

¹¹ Dá n̄i kexoo ña u'u kua'an. Dá n̄i kasáa ángel n̄i ch̄indeé ná Jesús.

Di'a n̄i kuu tá n̄i kasá'á Jesús dána'a na noo ñayuu

¹² Tá n̄i ni'ij̄i tó'on Jesús ña nákaa Juan ve'e kaa, dá n̄i nandió k̄o na chí kuendá Galilea.

¹³ Kúú n̄i dankoo na ñoo Nazaret noo n̄i sa io n̄a. Dá n̄i kí'ín na kua'an n̄a koo na ñoo Capernaum, ta kíán iin ñoo nákaa yati yú'u taño'o noo n̄i sa kuu ñó'o n̄a kuendá Zabulón x̄i'ín Neftalí.

¹⁴ Díon n̄i kuu, dá n̄i x̄inkoo to'on n̄i ka'an profeta Isaías, chí di'a n̄i kaa n̄a:

¹⁵ Di'a ndo'o n̄a ndéi kuendá Zabulón x̄i'ín n̄a ndéi kuendá Neftalí, tá'an n̄a ndéi chí yú'u taño'o, ña nákaa iin k̄a xoo yuta Jordán, noo kúú kuendá Galilea, noo ndéi ñayuu k̄o kúú n̄a Israel.

¹⁶ Ta ñayuu ndéi ñoo ñoo, sa ín naá ñaxintóni ná,

tído viti ndato n̄i natoon noo ná.

Ta va'ará sa x̄ionoo na iin íchi naá noo kuu n̄a,

tído viti ndato n̄i natoon noo ná, kaáan.

¹⁷ Nda daá ni kasá'a Jesús dána'a na noo ñayuu ñoo, ta kaá na:

—Nandikó iní ndo sa'a kuachi kée ndó, dá chi sa ni kuyati va kuu ña kían ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios dándáki ñaá ná.

Dì'a ni kuu tá ni kana Jesús dao taa tìn tiyaká ña kanoo ra xí'ín ná

¹⁸ Ta noo xíka Jesús kua'an na yú'u taño'o naní Galilea, ñoo ni xini na uu taa, iin ra kúu Simón, tá'an ra ni chinaní ná Pedro, ta iin ra kúu Andrés, ñani mií rá. Ta ñó'o ra chíkaa ra ñono rá ini takuúí, chi kúu rá ta tìn tiyaká.

¹⁹ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Nakíi ndo ná ko'o kanooó xí'ín yu'u, dá ná dána'i noo ndo taó ndo ñayuu tein kuachi na tát'o'on kée ndó taó ndo tiyaká ini takuúí —kaá na.

²⁰ Ta kúu vití'ón ni dankoo ra ñono rá. Kúu ni kee ra kua'an ra kanoo ra xí'ín Jesús.

²¹ Ta noo xíka Jesús kua'an na cháa ka chí noo, kúu ni xini na uu ka taa, ta iin ñani kúu, iin ra naní Jacobo, ta iin ka ra naní Juan. Ta kúu rá de'e taa naní Zebedeo. Ta ñó'o ra ini barco nákoto ra ñono rá xí'ín tatá ra. Dá ni kana ñaá Jesús.

²² Ta kúu vití'ón ni dankoo ra tatá ra xí'ín barco ñoo. Dá ni kee ra kua'an ra kanoo ra xí'ín Jesús.

²³ Ta ni nata'an Jesús ni xionoo na chí kuendá Galilea ñoo sa daná'a na iin rá iin ve'e noo ndítútí na Israel. Ta dána'a na to'on va'a, ña kían ká'an ndi koo ndu'u yó tixi ndá'a Ndios. Ta sa nduva'a na ñayuu ndó'o ndi ndáa mií vá kue'e, ta sa nduva'a na na u'u ñí.

²⁴ Ta iin ní kúu kuendá Siria ñoo ni kasandaá to'on sa'a Jesús, sa'a ñoo ndidaá xían ndáka ñayuu na kú'u vei na noo Jesús, á mií ná ndó'o na kue'e, o mií ná kúu ná na u'u ñí, o mií ná kúu ná na ndó'o ní kée espíritu kini, o mií ná kúu ná na xí'i yí'í, o mií ná kúu ná na ni natii ñí. Ta ndidaá ná ni nduva'a ni kee Jesús.

²⁵ Ta kua'a nda'o na ndéi kuendá Galilea, xí'ín na ndéi ndin uxí ñoo ká'an xí'ín ná Decápolis, xí'ín na ñoo Jerusalén, xí'ín dao ka na ndéi kuendá

Judea, xí'ín na ndéi iin ka xoo yuta Jordán tákuei na Jesús xionoo na.

5

Dì'a kua'an ña ni daná'a Jesús dini iin yúku

¹ Tá ni xini Jesús ña kua'a nda'o kúu ñayuu ñoo, dá ni kaa na dini iin yúku iin ñoo. Dá ni sa koo na. Ta ni natuu yati taa xionoo xí'ín ná ñoo noo ná.

² Dá ni kasá'a ná dána'a na noo rá, ta kaá na:

³ —Ndiká'an ndi kúu ví na nákoní ña xínño'ó ná Ndios, chi na yó'o kúu na sa ñó'o tixi ndá'a Ndios.

⁴ 'Ndiká'an ndi kúu ví na ndé'i, dá chi natiin na tandéé iní noo Ndios.

⁵ 'Ndiká'an ndi kúu ví ñayuu nda'í ió ini, dá chi na yó'o kúu na natiin noño'o yó'o noo Ndios.

⁶ 'Ndiká'an ndi kúu ví na xí'i doxo sa'a ña ndaa, ta íchi ini na koni na ña, dá chi ndinoo ini na xí'ín ña ndaa kee Ndios.

⁷ 'Ndiká'an ndi kúu ví na ká'ano ini, dá chi ku'u ini Ndios sa'a ná.

⁸ 'Ndiká'an ndi kúu ví na kómí iin ní vii, dá chi koni xí'ín noo ná Ndios.

⁹ 'Ndiká'an ndi kúu ví na ndúkú ña nandei va'a dao ka ñayuu, dá chi na yó'o kúu na kananí de'e Ndios.

¹⁰ 'Ndiká'an ndi kúu ví na ndó'o ní sa'a ña kée na ña ndaa, dá chi na yó'o kúu na ní'í ña kaño'o na tixi ndá'a Ndios.

¹¹ 'Ndiká'an ndi kúu ví ndo'ó tá ká'an ndava'a ñayuu xí'ín ndó, o tá kéndava'a na xí'ín ndó, o tá káva'a na kua'a noo ña to'on sa'a ndo sa'a ña kúu ndó kuendá yu'u.

¹² Ta ná kadij iní ndo, ta ñochí kuu ini ndo, dá chi ká'ano nda'o ña va'a ko'on Ndios kí'o na noo ndo chí induú sa'a ña ndó'o ndó dión, dá chi kí'o dión ta'ani ni kendava'a na xí'ín profeta ni sa ndei sa na'á.

Yó'o dána'a Jesús ña kúu yó tát'o'on ñii ñayúú yó'o

¹³ 'Ndo'ó kúu tát'o'on ñii ñayúú yó'o, tído tá ni ndi'í ña o'ovaan, ¿ndi kee yó xí'an, dá ndu'o'ova tukuan? Ko ta'ón ka ña'a kuu kechóon yóan. Ndá

kata va yóan sata vé'e, ta kuei ni'ini ñayuuñ kanoo na.

Kúú yó tát'on iin ña'a dátoon noo ñayuu

14 'Ta kúú ta'ani ndó tát'on iin ña'a dátoon noo ñayuu, ta ndó'o ndó tát'on ndó'o iin ñoo kánóo dinj yúku, dá chī o kúu ta'on dáda'i na ña.

15 Ta dión ní, ni iin tó'on ñayuu ko chíñó'o iin íti, dá chikaa naán tixi iin sato. Di'a chínoo naan noo dikó, dá katoon noo ndidaá na ndéi ini ve'e.

16 Ta kī'o dión kánian katoon ndo noo iin rá iin ñayuu, dá ná koni na ña va'a kée ndó, dá ná keká'ano na tatá yo Ndios, na ió induú.

Yó'o dána'a Jesús sa'a choon sa'ándá ley Moisés

17 'Ná dá'a ni ka'án ndó ña vei yu'u dátúú choon sa'ándá ley Moisés xí'in ña ni taa ndidaá profeta. Di'a vei yu'u dáxinkooi choon sa'ándáan.

18 Dá chī miían ndaa ná ka'in xí'in ndó ña xian nani ió induú xí'in noñó'o, ni iin tó'on ta'on tá'í letra ley o kánda, miían xinkoo ndi'i noo ká'an.

19 Sa'á ñoo, ndi ndáa mií vá ñayuu xío kao iin káa choon kuálí sa'ándá ley, ta kī'o dión ta'ani kee na dána'a naán noo dao ka ñayuu, dá kían cháá vá kandaya'i na tein na ñó'o tixi ndá'a Ndios. Tído ndi ndáa na seídó'o choon kuálí yó'o, ta dión dána'a na noo dao ka ñayuu, noón kúú na kandaya'i nda'o tein na ñó'o tixi ndá'a Ndios.

20 Ta ká'in xí'in ndó ña kánian kuita ndaa cháá ka ndo kee ndó ña kóni Ndios o duú ta dána'a ley xí'in ta fariseo, dá chī tá koó, dá kían ni iin kuú ta'ón o ndú'u ndó tixi ndá'a Ndios, na ió induú.

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ni karyí yó xí'in ñani tá'an yó

21 'Sa ni seídó'o va ndó choon ni ta'andá noo na sá'ano ve'e yó: "O sa ka'ání ndó ndji, ta ndi ndáa ñayuu sa'ání ndji, miían keyíko sa'a ná sa'á kuachi ni kee na."

22 Tído yu'u di'a ká'in xí'in ndó ña ndi ndáa mií vá ñayuu, va'ará ná karyí óon na xí'in ñani tá'an na, miían

keyíko Ndios sa'a ná. Ta ndi ndáa mií vá ñayuu yá'a ká'an xí'in ñani na ña kúú ná ñayuu xixi, noón kúú na kandoo kakuu na ñayuu kómí kuachi noo na sá'ano ñoo yo. Ta ndi ndáa mií ñayuu, na ká'an xí'in ñani tá'an na ña ni lú'u ko chóon na, noón kúú na ko'on kaño'o indayá noo kēi ñó'o.

23 'Ta viti, tá kua'an ndo doko ndo ña'a noo Ndios, ta ni ndusáa ini ndo ña ko ñá'a ndeyíko ndo tandó'ó ndo xí'in ñani ndo,

24 dá kían kánian dánkoo tóo ndó ña né'e ndó kua'an ndo doko ndo noo náa ñoo, ta dinñó'ó kua'an ndo ndaka ndo ña manj noo ñani ndo. Tá ni ndi'i, dá nandió kuéi ndó doko ndoán noo Ndios.

25 Ta ndi'i ini ndo kandoo manj ndo xí'in ñayuu naá xí'in ndó nani xíka ndó kua'an ndo noo ta né'e choon. Dá chī tá koó, dá nakī'o na ndo'ó noo ndá'a rá. Ta ta né'e choon ñoo kúú ra nakī'o ndo'ó noo ndá'a ta ndaa yé'é kaa, dá chikaa ra ndo'ó ve'e kaa.

26 Tá miían ndaa ná ka'in xí'in ndó ña o yáa ta'on ndó nda rá ná chiyá'i ndi'i ndó sa'á ña ni kee ndó.

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ni kee yó kuachi xí'in na ko kúú ñadi'í yo o yí yo

27 'Sa ni seídó'o va ndó choon kaá di'a: "O sa kée ndó kuachi xí'in na ko kúú ñadi'í ndo o yí ndo."

28 Tído yu'u ká'in xí'in ndó ña ndi ndáa mií vá taa nákaní lóko ini ra ndé'é rá iin ñá'a, ta nákaní kue'é ini ra xí'an, roón kúú ra ni ya'a ni kee kuachi xí'an xí'in ñaxintóni rá.

29 'Sa'á ñoo, tá yá'a ndó kée ndó kuachi xí'in nduchí nóo xoo kuá'a ndo, dá kían taó ndoán, ta kaño'ó ndoán. Dá chī va'a cháá kaan ná naá iin nduchí nóo ndo o duú kaan dáketa na iin ní ndó indayá.

30 Tá yá'a ndó kée ndó kuachi xí'in ndá'a xoo kuá'a ndo, dá kían ka'anda ndoán, ta kaño'ó ndoán. Dá chī va'a cháá ka ña ná kamanj iin ndá'a ndo o duú kaan dáketa na iin ní ndó indayá.

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ni dánkoo iin taa ñadi'í ra

31 'Sa ni seídó'o ta'ani ndó iin ka choon kaá di'a: "Ndi ndáa mií vá taa kóni dánkoo ñadi'í ra, dá kían naki'o ra iin tuti ña ká'an ña kóni ra dánkoo ñaa rá."

32 Tído yu'u ká'in xí'in ndó ña ndi ndáa mií vá taa dánkoo ñadi'í ra, ta ko kían sa'á ña ni xini xíxi ñaa, dá kían mií rá kedaá xí'in ñadi'í ra, dá ya'án keeán kuachi xí'in iin ka taa. Ta dión ní taa náki'in tá'an xí'án, yá'a ra kee ra kuachi xí'án.

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ni náchina'á yó ni iin ña'a

33 "Ta sa ni seídó'o ta'ani ndó iin ka choon ni ta'anda noo na sá'ano ñoo yo: "O sa kétó'ón ndó ña ni náchina'á ndó kee ndó noo sato'o yo Ndios. Di'a koo ini ndo kee ndó ña ni kaa ndo kee ndó."

34 Tído yu'u ká'in xí'in ndó, o sa náchina'á ndó ni iin ña'a, dá k'i'o ndó to'on ndó. O sa náchina'á ndó induú, dá chi noo ió mií Ndios kían,

35 ta o sa náchina'á ndó noño'o yó'o, dá chi yó'o ndíta sa'a Ndios, ta o sa náchina'á ndó ñoo Jerusalén, dá chi ñoo mií rey ká'ano kían.

36 Ta ni o sa náchina'á ndó dinj ndo, dá chi o kándeé ta'on ndó ndekuxi ndo ni iin tó'ón idí dinj ndo, ta ni o kándeé ndó ndendei'í ndoán.

37 Tído ndo'ó, tá kaa ndo jaan, ta dión ná kakian. Tá kaa ndo koó, ta dión ná kakian. Chi tá yá'a ndó ká'an ndo cháa ka to'on, dá kían ndéi ndó kée ndó ña kóni ña kini.

Yó'o dána'a Jesús ña ná ku'u ini yo sa'á na xini u'u ñaa

38 "Ta dión ní sa ni seídó'o ndó iin ka choon kaá di'a: "Tá ni taó ná iin nduchí nóo ndo, dá kían taó ta'ani ndó nduchí nóo na. Tá ni taó ná iin no'o ndó, dá kían taó ta'ani ndó iin no'o na."

39 Tído yu'u ká'in xí'in ndó, o sa chidáa tá'an ndó xí'in ñayuu káni. Va'a kaan di'a kee ndó: Tá ni kani na iin xoo noo ndo, k'i'o ndó iin ka xoo ná kani na.

40 Ta ndáa na kóni ka'an kuachi sa'a ndo, ta xío ndaa ra do'on ndo, dá

kían k'i'o ndoan noo rá, ta konó ta'ani ndó naki'in ra kotó ndo.

41 Ta ndi ndáa mií ra kéndúsa xí'in ndó kandio ndó ña'a ra ko'on ndo iin kilómetro dao, kua'án ndo xí'in rá nda oni kilómetro.

42 Ta ndáa na xíka iin ña'a noo ndo, k'i'o ndoan noo ná. Ta ndáa na kóni k'i'in tóo ña'a noo ndo, o sa kádí'inda ndoan noo ná.

43 "Ta sa seídó'o ta'ani ndó ña ni ka'an dao ka ñayuu: "Ku'u ini ndo sa'a ñayuu xí'in ndó, ta koni u'u ndo na xini u'u ñaa."

44 Tído yu'u di'a ká'in xí'in ndó ña ku'u ini ndo sa'á na xini u'u ñaa, ta ka'an va'a ndó xí'in na ká'an ndava'a xí'in ndó, ta keva'a ndó xí'in na káño'ó ñaa, ta kaka ndo ña manj noo Ndios sa'á na kénóo ñaa, xí'in sa'á na kéndava'a xí'in ndó.

45 Dión, dá ná'a ndo ña miían ndaa kúu ndó de'e tatá Ndios, na ió induú, na dáxinkoo ndindii sata ñayuu káni xí'in ñayuu vá'a, na dákoon dai sata ñayuu ndaa, xí'in ñayuu káni.

46 Dá chi tá kú'u ini ndo sava'a sa'á na kú'u ini sa'a mií ndó, ¿ndí kían va'a ni'i ndo? ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña dión ta'ani kée ra k'i'in ya'i sa'a ñó'o?

47 Tá ká'an ndo ndisá'án xí'in sava'a ñani tá'an ndó, dá kían, ¿ndí kían va'a kée ndó, xini ndo? ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña dión ta'ani kée na ko ná'á Ndios tein mií ná?

48 Tído ndo'ó, koo ini ndo kenda ndi'i ndó choon táto'on kenda tatá yo Ndios, na ió induú, choon.

6

Yó'o dána'a Jesús ndi kee yó chindeé yó na kúnda'í

1 'Kandaa ndo mií ndó, o sa ndúkú ndó kee ndó ña va'a noo ñayuu sa'á ña kóni ndo kande'é va'a na ndo. Dá chi tá kée ndó dión, dá kían ni iin ña va'a o nándio né'e tatá Ndios, na ió induú, noo ndo.

2 Sa'á ñoo, tá kua'an ndo k'i'o ndó di'ón noo na kúnda'í, ná dá'a ni ka'an ndo xí'in ra tuú trompeta ña kuita ra tuu ra noo ndo táto'on kée taa u'u noo ini ve'e noo ná'taka yo xí'in noo xionoo ra keí. Dión kée ra, dá ná chinaní va'a

ñáá ñayuu. Ta miían ndaa ná ka'in xí'in ndó ña sa ni natiin ra ya'i ra sa'á ña kée ra.

³ Tído, ndo'ó, tá kua'an ndo ki'o ndó di'on noo na kúnda'í, ná dá'a ni kana'á nda'á íti ndo ndí kían xí'o nda'á kuá'a ndo,

⁴ dá kían ná koo de'é ña mani kée ndó, chí tatá Ndios, na ndé'é ña kéde'é ndo, noon kúu na nandio né'e túu ña va'a noo ndo.

Yó'o dána'a Jesús ndi kee yó tá ká'an yo xí'in Ndios

⁵ Tá kua'an ndo ka'an ndo xí'in tatá Ndios, o sa kée ndó tát'on kée ta uu noo, dá chí kátoó ra kandita ndichi ra ini ve'e noo náta ka' an ra xí'in Ndios, ta kátoó ta'ani ra kandita ra iin rá iin do'o kei ka' an ra xí'in Ndios, dá ná kande'é ñayuu ña kée ra. Tído miían ndaa ná ka'in xí'in ndó ña sa ni natiin ra ya'i ra sa'á ña kée ra.

⁶ Tído ndo'ó, tá kua'an ndo ka'an ndo xí'in tatá Ndios, kua'an ndu'u ndó ini ve'e ndó, ta kadi ndo yé'é ndó, dá ka' an ndo xí'in Ndios, na ko túu, na ndé'é ña kéde'é ndo, dá ná nandio né'e túu na ña va'a noo ndo.

⁷ Ta noo ká'an ndo xí'in ná, ná dá'a ni nandio kuéi too tuku ndó ka' an ndo to'on, ña sa ni ka' an ndo tát'on kée ñayuu ko ná'a Ndios, dá chí ká'an ná ña sa'á ña kuá'a téi ká'an na, dá natiin na ña xika na.

⁸ Sa'á ñoó ná dá'a ni kee ndó tát'on kée na, chí sa na'á vá tatá yo Ndios ndí kían xín'ño'ó ndó va'ará ko ná'a kaka ndoan noo ná.

⁹ Tá kua'an ndo ka' an ndo xí'in Ndios, ta di'a kaa ndo: Tatá mií ndu'u, na ió induú, ná natiin kuu mií ní ndidaá tá'an ñañó'ó.

¹⁰ Ta ná kii ní dándáki ní ñayuu yó'o. Tát'on ki'o kée ní ña kóni ní induú xaan, ki'o dión ta'ani ná koo noñ'ó'ó yó'o.

¹¹ Ta ki'o ní ña xín'ño'ó ndu'u kei ndú iin iin kuu kuu.

¹² Ta ká'ano koo ini ní sa'á kuachi ndu tát'on ki'o xí'o ká'ano ta'ani ini ndu sa'á na yá'a noo ndú.

¹³ Ta o sa kónó ní kuei ndu noo kuachi, ta dáka'ki ní ndu'u noo ña kini.

Dá chí mií ní kúu na dándáki, ta mií ní kúu na kómí choon, ta mií ní kúu na kánian natiin ndidaá tá'an ñañó'ó.

Ta daá kuiti dión ná koo.

Dión ná koo.

¹⁴ Dá chí tá ná ku'u ká'ano ini ndo sa'á ñayuu ni ya'a noo ndo, dá kían ku'u ká'ano ta'ani ini tatá yo Ndios, na ió induú, sa'á kuachi mií ndó.

¹⁵ Tído tá ná o kú'u ká'ano ini ndo sa'á ñayuu ni ya'a noo ndo, dá kían ni tatá yo Ndios o kú'u ká'ano ta'on ini sa'á kuachi ndo.

Yó'o dána'a Jesús ndi kee yó tá né'e ii yo

¹⁶ Tá kua'an ndo kane'e ii ndo, o sa kútama ndo tát'on kée ta uu noo, dá chí nda'í nda'o ndé'é rá xionoo ra, dá ná'a ra mií rá noo ñayuu ña né'e ii rá. Ta miían ndaa ná ka'in xí'in ndó ña sa ni natiin ra ya'i ra.

¹⁷ Tído ndo'ó, tá né'e ii ndo, luu ná nacho'on diní ndo, ta nakata ndó noo ndo,

¹⁸ dá kían ná dá'a ni na'a ndo mií ndó noo ñayuu ña né'e ii ndo. Ta sava'a iin tó'on diní tatá yo Ndios, na ko túu, ná kana'á ña kée ndó dión. Ta iin tó'on mií tatá Ndios, na ndé'é ña kéde'é ndo, ná nandio né'e túu ña va'a noo ndo.

Yó'o dána'a Jesús ña ná ndukú yó koo kuiká yó noo ña kóni Ndios

¹⁹ Ná dá'a ni ketúti ndó ña kuiká ñayuu yó'o, dá chí yó'o kúu noo dánaá tikidi ña'a, ta yó'o kúu noo dánaá daye'e ña'a, ta yó'o ta'ani kúu noo ndéi ta ku'íná, chí koku'u ra ve'e, ta kí'in ku'íná rá ña'a.

²⁰ Va'a kaan ndukú ndó koo ña kuiká ndo induú, dá chí ni tikidi, ni daye'e ko dánaá ña'a ió ñoó, ta ni ta ku'íná o kúu ku'u kí'in ku'íná ña ió ñoó.

²¹ Dá chí noo ió ña kuiká ndo, ñoó ta'ani nákaa ní'o ndo.

Yó'o dána'a Jesús ña nduchí nóo yó kúu tát'on iin ñó'ó dátoon noo yo

22 'Ta nduchí nóó ndo kúú tátō'on iin ñó'o nákaa tóon ñíi ndo, ña dátoon níó ndo. Sa'á ñoó tá va'a nduchí nóó ndo, dá kían iin níi vá túu noo ndo.

23 Tído tá kō vá'a nduchí nóó ndo, dá kían iin níi vá ñíi ndo iin naá. Tá ni nda'o ña dátoon noo ndo, dá kían ndi kī'o ka ví ni nakuin naá noo ndo.

Yó'o dána'a Jesús ña o kúu ta'on ndiko yo Ndios, ta ndiko ta'ani yó di'ón

24 'Ta ni iin tó'on ñayuu o kúu kéchóon noo uu sato'o, dá chi iin na koni u'u na, ta iin ka na koni na, o chindaya'i na iin na, ta kenóo na iin ka na. Ta dión ta'ani o kúu ta'on ndiko na Ndios, ta ndiko ta'ani na ña kuiká.

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ni ndi'i téi ini yo sa'á ña ió ñayuú yó'o

25 'Sa'á ñoó ká'in xí'in ndó viti, o sa ndi'i ini ndo sa'a ndi kían kasá'an ndó, dá kataki ndo, ta ni sa'á ña ko'o ndó, ta ni sa'a dá'on kandixi ndó, dá kada'i ñíi ndo. ¿Á kō ná'á ta'on ndó ña ió ña'a ndáya'i cháá ka kee ndó nani takí ndo o duú ña kasá'an oon ni ndó? Ta ió ña'a ndáya'i cháá ka xínñó'ó ñíi ndo o duú dá'on kandixi ndó.

26 Kande'é ndó to'on ndó'o laa, chi ni kō chí'i rí tata, ni kō dákée rí, ta ni yáka rí kōó nátaan va'a rí ña'a rí. Tído tatá yo Ndios, na ió induú, xíto va na rí. ¿Á kō ná'á ta'on ndó ña ndáya'i cháá ka ndo o duú laa?

27 ¿Ndi ndáa ndó kandeé kua'ano iin kondō ndá'a cháá ka sa'á ña ndi'i ini ndo?

28 'Ta, ¿ndiva'a ndi'i ini ndo sa'a dá'on kandixi ndó? Kande'é ndó tátō'on kī'o sá'ano torí ndi'indi káa yúku, chi kō kéchóon ta'an vaan, ta ni kō káva'an dá'on kandixian.

29 Tído yu'u ká'in xí'in ndó ña ni rey Salomón, va'ará ndidaa ta kuiká ni sa kuu ra, tído kō ní sá ndixi va'a ra tátō'on kī'o ndato iin torí ndi'indi ñoó.

30 Tá kī'o dión kée Ndios xí'in ita káa yúku, tá'an ña káa kuu viti, tído iin taan chiñó'o ñaá ná ini xito, ¿á kō ná'á ndó ña ndato ka ví chindeé Ndios ndo'ó, ta cháá téi kándéé ini ñaá?

31 Sa'á ñoó ná dá'a ni ndi'i téi ini ndo sa'a ndi kían kasá'an ndó o sa'a

ndi kían ko'o ndó o sa'a ndi kían kandixi ndó,

32 chi sa'a ndidaa ña yó'o ndi'i nda'o ini ñayuu kō ná'á Ndios. Tído mií tatá yo Ndios, na ió induú, sa ná'á vá ná ña xínñó'ó ndoan.

33 Sa'á ñoó dinñó'ó ka ndukú ndó ña kaño'o ndó tixi ndá'a Ndios, ta koo ini ndo kee ndó ña ndaa kóni na, ta kúu ndidaa ña'a yó'o koo noo ndo.

34 Sa'á ñoó ná dá'a ni ndi'i ini ndo ndi koo ndó taan, dá chi vei díin va ña'a ndo'o ndó. Sa'á ñoó koo ini ndo kande'i ndó xí'in ña ndó'o kuu viti ni.

7

Dána'a Jesús ña ná dá'a ni keyíko mií yó sa'á ñayuu

1 'Ná dá'a ni keyíko mií ndó sa'á ñayuu, dá kían ná dá'a ni keyíko Ndios sa'a mií ndó.

2 Dá chi tátō'on kī'o keyíko ndo sa'a ná, kī'o dión ta'ani keyíko Ndios sa'a ndo, chi tátō'on kī'o chíki'ó ndo, kī'o dión ná chíki'ó Ndios mií ndó.

3 ¿Ndiva'a ndé'é ndó xe'e ló'o nákaa noo ñani ndo, ta kō xí'o ndó kuendá ká'ano ka tündú'u nákaa noo mií ndó?

4 Ta, ¿ndi káa noo ndo ka'an ndo xí'in ñani ndo: "Konón ná taóí xe'e nákaa noo xa'an", kaá ndo, ta kō ndé'é ta'on ndó ndi kī'o ví káa tündú'u nákaa noo mií ndó?

5 ¡Kúú ndó ñayuu uu noo! Taó ndó dinñó'ó tündú'u nákaa noo mií ndó xa'an, dá natuu va'a noo ndo, dá kuu taó ndó xe'e nákaa noo ñani ndo.

6 'O sa kī'o ndó ña ij noo tina, chi nandió kuéi rí tiin rí ndo'ó. Ta o sa dákuéi ndó yuu díon né'e va'a ndó noo ñó'o kochí, dá chi chiní'ini sa'a rian.

Yó'o dána'a Jesús sa'a ndi kee yó ka'an yo xí'in Ndios

7 'Ta kaka ndo ña xínñó'ó ndó noo Ndios, ta kúú ni'i vá ndoan. Ndukú ndoan, ta kúú ni'i vá ndoan. Dákásá ndó yé'é, ta kúú nonó váan noo ndo.

8 Dá chi ndidaa na xíkaan, ni'i naan, ta ndi ndáa na nándukú ñá, ni'i naan. Ta ndi ndáa na dákásá yé'é, nonó vá yé'é noo ná.

9 'Ta, ¿ndi ndáa ndo'ó, tá xíkà de'e ndó pan keí xí noo ndo, á xí'o ndó iin yuu noo xí?

10 O, tá xíkà xí iin tiyaká keí xí, ¿á xí'o ndó iin koó noo xí?

11 Koó, dá chī va'ará kúú ndó ñayuu kīni, tído tī'a ndó kī'o ndó ña va'a noó de'e ndó. ¿Á kō ná'á ta'on ndó ña sa kaá ká ví tatá yō Ndios, na ió induú, chī kī'o na ña va'a noó na xíkāan?

12 Tátō'on kī'o kóni ndo kee dao ká ñayuu xí'ín ndó, kī'o dión ta'ani kee ndó xí'ín ná, chī kī'o dión dándáki ley xí'ín ña nī taa profeta.

Yó'o dána'a Jesús ña ná koo ini yo ku'u yó yé'é ku'ín

13 'Koo ini ndo ku'u ndó noo kúú yé'é ku'ín, dá chī ndíkà nda'o yé'é, ta ndíkà nda'o íchi, ña né'e ñaá kua'an indayá. Ta kuá'á nda'o ñayuu koku'u kua'an íchi ñoó.

14 Tído ku'ín vá yé'é, ta ku'ín vá íchi, ña kua'an noo kataki chíchí ná, ta cháá nda'o ñayuu kondu'u kua'an ñoó.

Yó'o dána'a Jesús ña xí'ín ku'i xí'o iin yíto, dá kandaá ini yo ndá yíto kúú rá

15 'Kandaá ndo mií ndó noo profeta to'ón, dá chī veí ra noo ndo, ta kée ra mií rá kúú rá tátō'on léko, tído ndigüe'í lobo va kúú rá.

16 Tído xí'ín ña kée ra, kandaá ini ndo ndá yoo kúú rá, dá chī o duú ta'íón xí'o uva, ta ni ión títi kō xí'o tīño'ó.

17 Dá chī ndidaá yíto va'a xí'o ku'i va'a, tído yíto kō vá'a xí'o ku'i kō vá'a.

18 Ta ni iin tó'ón yíto va'a kō xí'o ku'i kō vá'a, ta ni iin tó'ón yíto kō vá'a kō xí'o ku'i va'a.

19 Ta ndidaá yíto kō xí'o ku'i va'a kúú rá ta'anda, dá keí ra noo kéi ñó'o.

20 Sa'á ñoó, xí'ín ña kée ra, dá kandaá ini ndo ndá yoo kúú rá.

Yó'o dána'a Jesús ña o duú ndidaá ñayuu ná chinaní ñaá sato'o na koni na ndu'u na noo ió Ndios

21 'Ta o duú ndidaá ñayuu ká'an xí'ín yu'u: “Mií ní kúú sato'i, mií ní kúú sato'í!”, koni ndu'u noo dándáki Ndios. Sava'a na kée ña kóni tatái, na

ió induú, noón vá kúú na koni ndu'u noo dándáki Ndios.

22 Chī kuá'á nda'o ñayuu kaa di'a xí'ín yu'u tá ná kasandaá kuú dáá ñoó: “Sato'o ndu'u, sato'o ndu'u, ¿á ko ndúsaá ta'on ini ní ña xí'ín kuú mií ní nī ka'an ndu ña koo chí noo, ta xí'ín kuú mií ní nī taó ndú espíritu kini, ta xí'ín kuú mií ní kuá'á nda'o ña ná'ano nī kee ndu'u?”

23 Dá kaaí xí'ín ná: “Kō ná'á ta'on yu'u ndá yoo kúú ndó. Kuxoo ndó nooí, chī kúú ndó na kée ña kini.”

Yó'o dána'a Jesús sa'á uu taa káva'a ve'e

24 'Ta ndi ndáa na seídó'o to'on dána'i, ta kée na choon sa'ándāan, noón kúú na ko'in dákí'in tá'in ña kée na xí'ín iin taa ió ñaxintóni, tá'an ra nī káva'a ve'e noo tóto.

25 Nī koon dai déen, ta ni xino taku'í kua'a ini yuta ñoó, ta nī kana tachī déen, ta nī kani tá'an xí'ín ve'e ñoó, tído ni iin ña'a kō ní ndó'an, dá chī in tooan noo tóto.

26 Tído ñayuu seídó'o to'on dána'i, ta kō kée na ña, noón kúú tátō'on iin taa kō ká'i ini, tá'an ra nī káva'a ve'e noo ñotí.

27 Nī koon dai déen, ta ni xino taku'í kua'a ini yuta ñoó, ta nī kana tachī déen, ta nī kani tá'an xí'ín ve'e ñoó, ta kúú nī kooan, ta nī naá ndí'i vaan —kaá Jesús.

28 Ta nī ndi'i nī ka'an Jesús ndidaá to'on yó'o, kúú nī naá ini ñayuu nī kee ña nī daná'a na,

29 chī kō kée na tátō'on kī'o kée ta dána'a ley Moisés, chī dána'a na tátō'on kī'o kée iin na né'e choon.

8

Di'a nī kuu tá nī nduva'a Jesús iin taa ndó'o kue'e té'i'í ñí

1 Tá nī naxino Jesús sa'a yúku ñoó, ta kúú kuá'á nda'o ñayuu tákuei ñaá kua'an na.

2 Dá nī natuu yati iin taa ndó'o kue'e té'i'í ñí noo Jesús. Kúú nī sa ku'ín xití rá noo ná, dá nī kaa ra xí'ín ná:

—Tatá, tá kóni ní, kuu va nduvií ní ñíí.

³ Dá n̄i chinóo Jesús ndá'a ná sata rá, dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—Jaan, kóni. Ná nduviion —kaá n̄a.

Ta kúu viti'ón di'a n̄i ndañó'ó ni'ini kue'e ndó'o ra.

⁴ Dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—O s̄a kóo inon nakanón xí'ín ni iin tó'ón ñayuu ña n̄i keei xí'ón. Di'a kua'án na'a miíón noó ta duti, ta kane'e ña'a kua'án kemánon Ndios, táto'on k̄i'o sa'ándá ley Moisés choon, dá ná kandaá ini ra ña s̄a n̄i nduvií ñiion —kaá n̄a.

Di'a n̄i kuu tá n̄i nduva'a Jesús iin ta kéchóon noo iin taa dándáki iin ciento soldado

⁵ Tá n̄i ndu'u Jesús kua'an na ñoo Capernaum, dá n̄i kasáa iin taa dándáki iin ciento soldado noo ná. Ta n̄i seí nda'í ra noo ná,

⁶ ta kaá ra:

—Tatá, ta kéchóon noó kándu'u rá ini ve'i, ta n̄i natii sa'a rá, ta ndó'o nda'o níó rá.

⁷ Dá n̄i kaa Jesús:

—Kó'o ve'ón, dá ná nduva'i ra.

⁸ Dá n̄i kaa taa dándáki iin ciento soldado ñoo xí'ín Jesús:

—Tatá, ko talón ña'a kúu yu'u ña ku'u ní ve'i, tído xí'ín to'on ka'an oon va ní, ta kúu nduva'a va ta kéchóon noó.

⁹ Ch̄i kúu ta'ani yu'u iin taa nákaa t̄ixi ndá'a ta né'e choon. Ta ñó'o ta'ani soldado t̄ixi ndá'a yu'u. Sa'á ñoo tá ná ka'in xí'ín iin ra, “Kua'án”, ta kúu kua'an va ra. Ta tá ká'in xí'ín iin ka ra, “Nakí”, ta kúu ve'i va ra. Tá ká'in xí'ín ra kéchóon noó, “Kee choon yó'o”, ta kúu kée va raan —kaá ra xí'ín Jesús.

¹⁰ Tá n̄i seídó'o Jesús to'on yó'o, kúu n̄i naá ini n̄a. Dá n̄i kaa n̄a xí'ín ñayuu tákuei ñaá ve'i ñoo:

—Miian ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ni iin tó'ón na Israel ko kándéé ini n̄a yu'u táto'on k̄i'o kándéé ini ñaá taa yó'o.

¹¹ Ta kaá yu'u xí'ín ndó ña ná kii ñayuu chí xoo noo xíno nd̄indii, xí'ín noo kétaan, ta kandeí dáó ná xí'ín Abraham, xí'ín Isaac, xí'ín Jacob noo dándáki Ndios induú.

¹² Tído na kánian n̄i'í ña kandeí na noo dándáki Ndios, noón kúu na taó di'a ñaá Ndios sata vé'e noo in naá, ta ñoo kuaki na, ta kuchi tá'an no'o na.

¹³ Dá n̄i kaa n̄a xí'ín taa dándáki iin ciento soldado ñoo:

—Kua'án nó'on ve'ón, ch̄i sa'á ña n̄i kandeé inóon yu'u, sa'á ñoo sa io va ña n̄i xikon —kaá n̄a.

Ta kúu mií hora daá vá n̄i nduva'a ta kéchóon ñoo.

Di'a n̄i kuu tá n̄i nduva'a Jesús ña kúu xido Simón Pedro

¹⁴ Tá n̄i saá Jesús ve'e Simón Pedro, ta kúu kándu'u xido ra noo xito kú'an kée kue'e dáa.

¹⁵ Dá n̄i k̄ako'on Jesús ndá'an, ta kúu n̄i ya'a va ña daaan. Ta kúu n̄i ndakooán n̄i kasá'a kenduuan ña'a keí ná.

Ta kua'a nda'o ñayuu n̄i nduva'a n̄i kee Jesús

¹⁶ Dá tá n̄i kuaá kuu dáa ñoo, dá ndáka ñayuu ndéi ñoo na ñó'o espíritu kini n̄i kasáa na noo Jesús. Ta xí'ín to'on n̄i ka'an na xí'án, ta kúu n̄i kankuei ña kua'an. Ta ndidaá na kú'u n̄i nduva'a n̄i kee na.

¹⁷ Díón, dá n̄i xinkoo to'on n̄i ka'an profeta Isaías: “Mií ná n̄i nakuido kue'e ndó'o iin rá iin yó, ta n̄i nakí'in na ña u'u ñi yó.”

Di'a kua'an ña n̄i ka'an Jesús xí'ín dao taa n̄i ka'án kanoo xí'ín ná

¹⁸ Tá n̄i xini Jesús ña kua'a nda'o ñayuu n̄i nditúti ñoo, dá n̄i kaa n̄a xí'ín taa xínoo xí'ín ná:

—Ná ko'o chika'anda yó iin ka xoo taño'o.

¹⁹ Ta n̄i natuu yati iin ta dána'a ley, dá n̄i kaa ra xí'ín Jesús:

—Maestro, ió ña kanoo xí'ín mií ní ndeí kúu mií vá noo ko'on ní.

²⁰ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Kana'ón ña ió va káo noo ñó'o ndikuii, ta ió ta'ani táka noo ñó'o laa. Tído na n̄i nduu taa ñayuu yó'o, ni noo kanóo din̄i na koó.

²¹ Dá n̄i kaa iin ta xínoo xí'ín ná ñoo:

—Tatá, konó ní dinñó'ó ka ná ko'in dánduxi tatái, dá ná kasaai, ko'o.

²² Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Nakij, ná kanoo xí'ín yu'u viti, ta dánkoo nā kúú ndij ná dánduxi ñaa dao ka nā kúú ndij —kaá nā.

Di'a ni kuu tá ni sa'anda Jesús choon noo tachi xí'ín taño'o

²³ Dá ni kaa Jesús ini iin barco ko'on nā xí'ín ndin uxí uū taa xíonoo xí'ín ná.

²⁴ Tein yá'a na kua'an nā noo taño'o ñoo, kúú ni kasá'á kána tachi déen. Ta kúú ni kasá'á ndákoo noo taño'o, ta kokee rá ini barco. Tído kídij va Jesús kándu'u ná.

²⁵ Dá ni natuu yati taa xíonoo xí'ín ná noo kándu'u ná, dá ni kaa rá xí'ín ná:

—¡Tatá, dákaki ní ndu'u, chij ió ña kuu ndu!

²⁶ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Ndiva'a yu'ú téi ndo? ¿Á ko kándéé ta'on ini ndo yu'u?

Dá ni ndákoo na. Dá ni sa'anda nā choon noo tachi xí'ín taño'o ñoo. Kúú ni kutádj vá rá xí'ín tachi ñoo.

²⁷ Kúú ni naá vá ini taa xíonoo xí'ín ná ñoo. Dá ni kasá'á ndátó'on tá'an mií rá:

—¿Ndá yoo ví kúú nā yó'o, chij nda tachi xí'ín nda taño'o seídó'o choon sa'ándá nā? —kaá rá.

Di'a ni kuu tá ni taó Jesús espíritu kini ñó'o ini uu taa

²⁸ Dá tá ni saa nā iin ka xoo taño'o ñoo noo kúú kuendá Gadara, kúú ni kasáa uū taa ñó'o espíritu kini, ta ni kankuei ni kii ini káo noo ñó'o ndij. Ta ndakí nda'o ra, sa'á ñoo ni iin tó'on ñayuu ko kúú ya'a íchij nákaa ñoo kée ra.

²⁹ Dá ni kasá'á káyuu'ú espíritu kini ñó'o ini rá:

—¿Ndí kían ndó'o ní xí'ín ndu'u, Jesús, mií ní nā kúú de'e Ndios? ¿Á ni kasáa ní dándó'o naní ní níno ndu'u tá ko ñá'a kasandaá tiempo noo ndi'i? —kaáan.

³⁰ Ta sa xíká vá ndéi kua'á nda'o kochí sásá'an rí.

³¹ Dá ni seí nda'í espíritu kini ñoo noo ná:

—Tá vei ní taó ní ndu'u, dá kían konó ní ná ndu'u ndu'u ini kochí ñó'o káa.

³² Dá ni kaa nā xí'án:

—Kua'án ndo, tá dáá.

Dá ni kankuei ña ini taa ñoo. Dá ni sa'an ni ndu'an ini kochí kua'a ñoo. Ta kúú ni taxí tá'an ndi ndi'i rí kua'an rí yu'ú da'o, dá ni dakuéi rí mií rí ini taño'o ñoo. Ñoo ni kandaá rí, dá ni xij rí.

³³ Kúú ni taxí tá'an ta ndáka kochí ñoo kua'an nó'o rá. Tá ni nasáa rá ñoo rá, dá ni kastó'on ra xí'ín ñayuu sa'á ña ni ndo'o kochí rá xí'ín sa'á ña ni ndo'o taa sa ño'o espíritu kini ñoo.

³⁴ Dá ni kankuei ndidaá ñayuu ndéi ñoo ñoo kua'an nā noo nákaa Jesús. Dá tá ni xini ñaa ná, dá ni seí nda'í nā noo Jesús ña ná ko'on nā iin ka xián.

9

Di'a ni kuu tá ni nduva'a Jesús iin taa ni natii sa'a

¹ Dá ni kaa tuku Jesús xí'ín ta xíonoo xí'ín ná ini barco ñoo. Dá ni chika'anda nā noo taño'o kua'an nā. Dá ni nasáa nā ñoo mií ná.

² Dá ni kasáa dao taa, ta yí'i ra iin xito noo kánóo iin taa ni natii sa'a. Tá ni xini Jesús ña kándéé nda'o ini ñaa rá, dá ni kaa nā xí'ín taa ni natii sa'a ñoo:

—Koo tandéé inóon, de'e ló'o, dá chij sa ni ndoo va kuachón —kaá nā.

³ Dá ni kasá'á nákan kuáchi ini taa dána'a ley ndíta ra: “Taa káa kúú rá yá'a ká'an ndava'a xí'ín Ndios.”

⁴ Tído ni kandaá va ini Jesús ña dión nákan ini rá. Dá ni kaa nā xí'ín rá:

—¿Ndiva'a nákan kuáchi ini ndo?

⁵ ¿Ndí kían ko ú'u cháa ka ka'in xí'ín taa yó'o, ká'an ndó? “Sa ni ndoo va kuachón”, o ka'in xí'ín rá, “Ndakuijn ndichi, ta kua'an nó'on.”

⁶ Tído viti dá ná ko'in dána'i noo ndo ña kómí ndisa nā ni nduu taa ñayuu yó'o choon ña dándóo na kuáchi kée ñayuu ndéi ñayuu yó'o.

Dá ni kaa nā xí'ín ta ni natii sa'a ñoo:

—Ndakuijn ndichi, ta naki'in xiton kane'e kua'an nó'on.

⁷ Ta kúú ni ndakuijn ndichi rá. Dá ni kee ra kua'an nó'o rá.

⁸ Kúú ndidaá vá ñayuu ñoo ni naá ini tá ni xini nā ña ni kee Jesús, ta ni

keká'ano na Ndios, na n̄i x̄i'o choon yó'o noo iin t̄a.

Di'a n̄i kuu tá n̄i kana Jesús iin t̄a nani Mateo ña kanoo ra x̄i'ín ná

⁹ Dá n̄i keta Jesús ve'e ñoó kua'an na. Kúú n̄i x̄ini na ió iin t̄a nani Mateo, ta ió ra kí'in ya'i ra sa'a ñó'o. Dá n̄i kaa na x̄i'ín rá:

—Nakíj, ná ko'o kanooón x̄i'ín yu'u.

Dá n̄i ndakuín ra, dá n̄i kee ra kua'an ra kanoo ra x̄i'ín ná.

¹⁰ Di'a n̄i kuu tein noo ió Jesús sásá'an na ve'e ra, dá n̄i kasáa kua'á nda'o t̄a kí'in ya'i sa'a ñó'o, x̄i'ín dao ka ñayuu kaá ra kómí kuachi, ta n̄i sa ndei na mesa sásá'an na x̄i'ín Jesús, ta ndei ta'ani t̄a x̄ionoo x̄i'ín ná.

¹¹ Dá tá n̄i x̄ini t̄a fariseo ña ió Jesús sásá'an na x̄i'ín ñayuu ñoó, dá n̄i kaa ra x̄i'ín t̄a x̄ionoo x̄i'ín ná ñoó:

—¿Ndiva'a sásá'an maestro ndo x̄i'ín t̄a kí'in ya'i sa'a ñó'o, x̄i'ín dao ka ñayuu kómí kuachi?

¹² Tá n̄i seido'o Jesús ña n̄i ka'an ra dión, dá n̄i kaa na x̄i'ín rá:

—Na ió va'a ko x̄inñó'o ta'on na iin t̄a kétátá ñaá. Sava'a na kú'u va kúú na x̄inñó'o ñaá.

¹³ Ta kua'an ndo dákuá'a ndó ndi kóni kaa ña n̄i ka'an Ndios noo tuti ij ná, chí di'a kaáan: “Kóni yu'u ña ku'u ini ndo sa'a dao ka ñayuu, ta o duú ña dokó ndo ña'a nooí”, kaáan. Chí yu'u, ko véi ta'on yu'u kanai na ká'an ña kúú ñayuu ndaa. Vei yu'u kanai na nákoní ña kómí ná kuachi, dá ná nandikó iní na sa'a kuachi kée na —kaá Jesús.

Dána'a Jesús ña kúú ná táto'on iin tongo

¹⁴ Dá n̄i kasáa t̄a x̄ionoo x̄i'ín Juan, na dákodo ndúta, dá n̄i kaa ra x̄i'ín Jesús:

—Né'e ij vá ndu'u, ta né'e ij ta'ani t̄a fariseo. Ta, ¿ndiva'a ko né'e ij ta'on t̄a x̄ionoo x̄i'ín mií ní?

¹⁵ Dá n̄i kaa Jesús x̄i'ín rá:

—¿Á ká'an ndó ña kánian kandeí nda'í ñayuu n̄i nataka noo ió vikó tánda'a nani ió ij vá tongo x̄i'ín ná? Tído nda ná kasandaá kuú naki'in ra tongo kandaka ra ko'on ra, nda daá ví, dá kían kánian kane'e ij ná —kaá na.

Dána'a Jesús ña ko náki'in tá'an va'a ña dána'a na x̄i'ín ña dána'a t̄a fariseo

¹⁶ Dá n̄i kaa ta'ani Jesús x̄i'ín rá:

—Ta ko ín ta'on náko to noo n̄i ndata iin do'onó yátá x̄i'ín iin tá'í da'on saá. Dá chí tá ná nakata na do'onó ñoó, ta kúú nati'in va da'on saá ñoó, ta kúú ví'í ka ví ndata do'onó yátá ñoó.

¹⁷ Ta ko ín ta'on taán vino saá ini ñi yátá, dá chí tá ná kee na dión, dá kían dáka'ándí va vino saá ñoó ñi yátá ñoó, ta ndata vá ñi ñoó, ta kuita ndi'i va vino ñoó. Sa'a ñoó va'a cháa kaan ná taán yo vino saá ini ñi saá, dá kían ni iin tó'an ná o túú.

Di'a n̄i ndo'o de'e di'i iin t̄a nani Jairo x̄i'ín iin ña'a ndó'o kue'e táj ni

¹⁸ Ta nani ió na dána'a na to'on yó'o, dá n̄i kasáa iin t̄a né'e choon. Dá n̄i sa kuín x̄ití rá noo Jesús, dá kaá ra:

—Sa n̄i x̄i'í va de'e di'íj, tído nakíj ní, ná ko'o, ta chinóo ní ndá'a ní sata x̄i, ta kúú nataka va xi —kaá ra.

¹⁹ Dá n̄i ndakuín Jesús, dá n̄i kee na kua'an na x̄i'ín rá. Ta kua'an ta'ani t̄a x̄ionoo x̄i'ín ná.

²⁰ Ta kúú chí sata di'a Jesús n̄i natuu yati iin ña'a ndó'o kue'e táj ni. Ta sa n̄i x̄ino ux̄i uu kuia ndó'an kue'e ñoó. Dá n̄i kakó'on ndá'an yú'u dá'on ná,

²¹ dá chí di'a n̄i nakani inian: “Sava'a rá dá'on oon na ná kakó'in, ta kúú ná nduva'i.”

²² Dá n̄i nandió ko Jesús, dá n̄i sa nde'é ñaá ná, dá n̄i kaa na x̄i'ín:

—Koo tandeé inóon, de'e di'í ló'o, chí n̄i nduva'on sa'a ña kándéé inóon yu'u —kaá na.

Ta kúú mií hora daá vá n̄i nduva'an.

²³ Dá n̄i saa na ve'e t̄a né'e choon ñoó. Ta kúú n̄i x̄ini na ndei t̄a tuú flauta, ta nína va nda'o ñayuu ndei na nde'í'í na sa'a tadi'í ñoó.

²⁴ Dá n̄i kaa Jesús x̄i'ín ná:

—Kankuei tóo ndó sata vé'e, chí ko ní x̄i'í ta'on tadi'í ló'o ñoó, kídi va xi —kaá na.

Ta kúú n̄i sakj ndaa va ñaá ñayuu ñoó sa'a ña n̄i ka'an na dión.

²⁵ Tá n̄i ndi'i n̄i kankuei ñayuu ñoó sata vé'e, dá n̄i ku'u Jesús. Dá n̄i tiin na ndá'a tadi'í ló'o ñoó, ta kúú n̄i ndakoo va xi.

26 Ta kúú kuá'á nda'o ñayuu ndéi yati ñoó ni ni'i tó'on ña ni kuu dión.

Di'a ni kuu tá ni nduva'a Jesús uu taa kó túu noo

27 Dá ni keta Jesús ve'e ñoó kua'an na. Kúú ni kasá'á tákuei ñaá uu taa kó túu noo kua'an ra, ta kaá ra káyu'u ñaá rá:

—De'e na ve'e rey David, ku'u ini ni sa'á ndu'u!

28 Dá tá ni saa Jesús ve'e noo kua'an na ñoó, dá ni natuu yati ndi nduú ta kó túu noo ñoó. Dá ni ndato'on ñaá Jesús:

—¿Á kándisa ndó ña ió choon noo ndá'i nduva'i ndo?

Dá ni kaa ra:

—Jaan, kándisa ndu ña dión kián, tata.

29 Dá ni kaka'on ndá'a ná noo rá, ta kaá na xí'in rá:

—Sa'á ña kándéé ini ndo yu'u, sa'á ñoó ná natuu noo ndo.

30 Ta kúú ni natuu va noo rá. Dá ni sa'anda na choon noo rá, ta kaá na:

—O sa nákani ndó xí'in ni iin tó'on ñayuu ndi ni kuu ni nduva'a noo ndo.

31 Tído tá ni kankuei ra ve'e ñoó, ta kúú ni nakani ra xí'in ndidaá ñayuu ndéi ñoó ña ni kee Jesús xí'in rá.

Di'a ni kuu tá ni nduva'a Jesús iin taa ñi'i

32 Tá ni ndi'i ni kankuei taa ni nduva'a ñoó kua'an ra, dá ni kasáa dao ñayuu, ta ndáka na iin taa ni kandoo ñi'i ni kee espíritu kini nákaa ini ra.

33 Dá ni taó Jesús espíritu kini nákaa ini taa ñoó, ta kúú ni naka'an va ra. Ta kúú ni naá vá ini ñayuu ndéi ñoó, ta kaá na:

—Ni kuu ni hora kó xini yo ña kúu dión ñoo Israel, ña ni xini yo viti.

34 Dá kaá dao ta fariseo ndíta ñoó:

—Mií vá sato'o espíritu kini kián xí'o choon noo taa káa, sa'á ñoó kándéé rá taó ra espíritu kini.

Dána'a Jesús ña ná kaka yo noo Ndios, dá ná tanda'á ná cháa ka ñayuu kii dána'a to'on na

35 Ta ni xionoo Jesús ndidaá ñoo ná'ano xí'in ñoo kuáli, ta sa daná'a na

ini iin rá iin ve'e noo ndítutí na Israel. Ta dána'a na to'on va'a, ña ká'an ndi koo ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios. Ta sa nduva'a na ndidaá na ndó'o kue'e xí'in na u'u ñi'i.

36 Tá xini na ñayuu kuá'a ñoó, kúu kú'u nda'o ini na sa'a ná, chi ndó'o nda'o níó ná, ta ndéi ndava'a na, chi ndó'o na táto'on ndó'o léko, kiri kó iin ndáka.

37 Dá ni kaa na xí'in taa xionoo xí'in ná:

—Miían ndaa ná ka'in xí'in ndó ña ñayuu yó'o kúu táto'on iin ño'ó xíti ká'ano noo sa ió nduu dákée, tído cháa vá kúu na kéchón.

38 Sa'á ñoó kaka ndo noo Ndios, na kúu sato'o ño'ó xíti yó'o, dá ná tanda'á ná cháa ka ñayuu kii kechón nooán.

10

Di'a ni kuu tá ni kaxi Jesús uxí uu taa kane'e to'on na

1 Dá ni taó xóo Jesús uxí uu taa xionoo xí'in ná, dá ni xi'o na choon noo rá, dá kandeé rá taó rá espíritu kini ño'ó ini ñayuu, ta kandeé rá nduva'a ra ñayuu ndó'o ndi ndáa mií vá kue'e xí'in ña u'u ñi'i ná.

2 Ta di'a naní ndin uxí uu apóstol, tá'an ra ni kaxi Jesús kane'e to'on na. Taa mií noo naní Simón, ta ni chinaní ta'ani ñaá ná Pedro, ta iin ka ra naní Andrés, ta kúu ñani Pedro, ta iin ka ra naní Jacobo, tá'an ra kúu de'e Zebedeo, ta iin ka ra naní Juan, ra kúu ñani Jacobo.

3 Ta iin ka ra naní Felipe, xí'in ra naní Bartolomé, xí'in ra naní Tomás, xí'in ra naní Mateo, tá'an ra ni sa ki'in ya'i sa'a ño'o, xí'in ra naní Jacobo, ra kúu de'e iin taa naní Alfeo, xí'in ra naní Lebeo, ta ká'an xí'in ná Tadeo,

4 xí'in ra naní Simón, tá'an ra ni sa kuu kuendá ta cananista, xí'in ra naní Judas Iscariote, tá'an ra ni kasandaá ni naki'o Jesús noo ta xini u'u ñaá.

Yó'o ni sa'anda Jesús choon noo ndin uxí uu taa xionoo xí'in ná ña ko'on ra dána'a ra

5 Ta ndin uxí uu taa yó'o ni tanda'á Jesús kua'an ra kanoo ra dána'a ra noo ñayuu, ta di'a ni kaa na xí'in rá:

—Ná dá'a ni ko'on ndo noo ndéi na ko kúu na Israel, ta ni o sa kóo ini ndo ku'u ndó ni iin ñoo, ña kúu kuenda Samaria.

⁶ Sava'a noo na Israel, tá'an na kúu táto'on léko ni ndañó'ó, kua'an ndo dána'a ndo.

⁷ Tá kua'an ndo dána'a ndo noo ñayuu, di'a kaa ndo: “Sa ni kuyati va kuu ña ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios dándaki ñaá ná.”

⁸ Ta nduva'a ndó na kú'u, ta nduvii ndó na ndó'o kue'e té'i, ta dánataki ndo na ni xi'i, ta taó ndó espíritu kini ñó'o ini ñayuu. Ta kee ndó ña mani yó'o xí'in ná táto'on ki'o kémani yu'u ndo'ó xí'in choon yó'o.

⁹ O sa taán ndo di'on oro ni di'on plata ni di'on kua'an ini vatí ndo, dá ki'in ndó ko'on ndo.

¹⁰ Ta ni léka o sa kándio ndó ko'on ndo, ta o sa káne'e ndó uu kotó, ni dao ka ndisa kayi'i ndó, ni vara katuu ndó o sa káne'e ndó ko'on ndo, dá chi iin ta kéchóon, ió ichi ra kasá'an ra noo choon kée ra.

¹¹ Ta ndi ndáa mií vá ñoo ná'ano o ñoo kuáli ni saa ndo, ta taó tó'on ndó ndéi ndéi ñayuu ió ñañó'ó, ta sava'a ñoo ní kandeí ndó nda ná kasandaá kuu kankuei ndó ko'on ndo iin ka ñoo.

¹² Tá ni ku'u ndó ve'e ñoo, dá kaa ndo xí'in ná, “Va'a kandeí ní.”

¹³ Tá kúu ná ñayuu va'a, dá kían ná kandeí va'a na. Tído tá ko kúu ná ñayuu vá'a, dá kían naki'in ndó ña kaá ndo kandeí va'a na ko'an xí'in ndó.

¹⁴ Tá ko ní nátiin va'a iin káa na ndo'ó, ta ko ní xín na kueídó'o na ña dána'a ndo, dá kían tá ni kankuei ndó ve'e na o ñoo na, kidi ni'ini ndó ñoyaká iin sa'a ndo, ta ñoo ná'a ña ko náta'an ini Ndios xiní na ña ñoo ñoo.

¹⁵ Miían ndaa ná ka'in xí'in ndó ña tá ná kasandaá kuu keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu, dá kían ka'í cháa ka ví ndo'o na ñoo ñoo o duú ñayuu kini ni sa ndéi ñoo Sodoma xí'in ñoo Gomorra.

Yó'o dána'a Jesús noo rá ña kenda'ava ñayuu xí'in rá chí noo

¹⁶ Ta viti, tánda'á yu'u ndo'ó ko'on ndo, ta kúu ndó táto'on léko kua'an kanoo tein ndigü'e'í lobo. Sa'á ñoo kaon koo ndó táto'on kée koo. Ta nda'í koo ini ndo táto'on kée paloma.

¹⁷ Ta kandaa ndo mií ndó noo ñayuu, chi ko'on na naki'o na ndo'ó noo ta né'e choon. Ta kani na ndo'ó ini ve'e noo náta'ka na.

¹⁸ Ta nda noo ta né'e choon ná'ano xí'in noo rey kandaka na ndo'ó ko'on ndo sa'á ña kúu ndó kuenda yu'u. Díon koo, dá ni'i ndo ki'o ndó kuenda sa'a yu'u noo ta né'e choon ná'ano ñoo, xí'in noo na ko kúu na ñoo yo.

¹⁹ Tído tá ni naki'o na ndo'ó noo ta né'e choon, o sa ná'ani téi ini ndo sa'á to'on ka'an ndo o ndi kaa ndo chindeé ndó mií ndó, chi mií hora daá ñoo ki'o Ndios to'on ka'an ndo.

²⁰ Chi ko ta'on mií ndó kúu na ka'an, mií Espiritu ií, na ni kii noo tatá Ndios, noon kúu na ki'o to'on ka'an ndo.

²¹ Ta iin ñani naki'o ra ñani mií rá noo ta né'e choon, dá ka'áni ñaá rá. Ta dión ta'ani kee na kúu tatá xí'in de'e ra. Ta dao de'e ndakuei naá xí'in tatá xi, ta ka'áni ñaá rá.

²² Ta koni u'u kini ndidaá ñayuu ndo'ó sa'á ña kúu ndó kuenda yu'u. Tído ndi ndáa na ni xi'o ndeé ini ni sa ndita ndaa xí'in nda noo ndí'í kuií, noon kúu na ni'í ña kaki na.

²³ Tá kéndava'a na xí'in ndó ñoo ká'ano noo ko'on ndo, dá kían kankuei kí ndo ko'on ndo iin ka ñoo. Dá chi miían ndaa ká'in xí'in ndó ña o kándeé ta'on ndó nata'an ndo ndidaá ñoo ñó'o Israel nda ná nandió koo tuku na ni nduu taa ñayuu yó'o kasa' na.

²⁴ Ta ni iin ta dákuá'a ko ndáya'i cháa ka noo ta dána'a noo rá, ta ni ta kéchóon, ko ndáya'i cháa ka noo sato'o ra.

²⁵ Sa'á ñoo ná nata'an ini ta dákuá'a ndo'o ra táto'on ki'o ndó'o taa dána'a noo rá, dión ní, ta kéchóon, ná nata'an ini ra ndo'o ra táto'on ki'o ndó'o sato'o ra. Dá chi ni chinaní ná sato'o ndo, Beelzebú, sa'á ñoo ka'í ka kee na xí'in ndo'ó.

Yó'o dána'a Jesús sa'a nda yoo kánian yu'ú yo

26 'Sa'á ñoó ná dá'a ni yu'ú ndo kee ñayuu kée dión, dá chi ndidaá vá ña'a ió de'é, daí ña natuuan. Ta ndidaá vá ña'a kéde'é ñayuu, daí ña natuuan.

27 Ta ña ká'an de'é yu'u xí'in ndó, ka'an ndoán noo túu, ta ña ni seídó'o ndó ni ka'an kayá yu'u, kua'an kaa ndó diní vé'e, ta ñi'li ka'an ndoán.

28 Ta ná dá'a ni yu'ú ndo na kándéé ka'ání yikí koño ndo, chi o kándéé ta'on na ka'ání na ní'o ndo. Va'a kaan yu'ú ndo na kómí choon ña dándó'o na ní'o ndo xí'in yikí koño ndo indayá.

29 '¿Á ko díkó ta'on ñayuu uu laa kuálí sa'a iin di'ón kaa? Ta va'ará nóo ya'i rí, tído ko kuéi ndava'a ta'on rí nda noño'ó tá ko kíán tát'o'on kóni mií tatá yo Ndios.

30 Ta dión ní ndó'o na xí'in ndo'ó, chi nda idí diní ndo, ná'á Ndios ndidaá kúu.

31 Sa'á ñoó o sa yu'ú ndo, chi ndaya'i cháá ka ndo noo Ndios o duú kua'á nda'o laa kuálí.

32 'Ta ndi ndáa mií ñayuu ká'an ña kúu ná kuendá yu'u noo dao ka ñayuu, dión ta'ani ka'an yu'u ña kúu ná kuendá noo tatá Ndios, na ió induú.

33 Ta ndi ndáa na ndátá sa'a yú'u noo dao ka ñayuu, dá kían kí'o dión ta'ani ndatá yu'u sa'a ná noo tatá Ndios, na ió induú.

Yó'o dána'a Jesús ña taó xóo tá'an ñayuu sa'a mií ná

34 'Ná dá'a ni ka'án ndo'ó ña vej yu'u nachindei va'i ñayuu. Di'a ni kasáai xí'in espada, dá ná ka'anda tá'an ñayuu sa'a yú'u.

35 Chi ni kasáai dánaái de'e xí'in tata ra. Dión ta'ani naá de'e di'í xí'in naná xi. Ta dión ta'ani kee iin sano xí'in xidoan.

36 Ta dión ta'ani kee na ve'e iin ta, ndakuei na naá na xí'in rá.

37 Ta na kóni cháá ka tatá na xí'in naná na o duú yu'u, noón kúu na ko káni ta'an vaan kakuu kuendá yu'u. Ta na kóni cháá ka de'e yí na xí'in de'e di'í na o duú yu'u, noón kúu na ko káni ta'an vaan kakuu kuendá yu'u.

38 Ta na ko xí'o mií ña kadokó na cruz ná, ta karkaa na satá yú'u kii na,

noón kúu na ko káni ta'an vaan kakuu na kuendá yu'u.

39 Ta na kóni dáka'ki mií ná, noón di'a kúu na kuu. Tído na xí'o mií ña kuu na sa'a yú'u, noón di'a kúu na ñi'í ña kataki na.

Yó'o dána'a Jesús ña nandió né'e Ndios ña va'a noó na kée ña va'a xí'in ñayuu na

40 'Ta ndi ndáa ñayuu nátiin va'a ndo'ó, nda yu'u nátiin va'a na. Ta na nátiin va'a yu'u, nda na ni tanda'á yu'u veii nátiin va'a na.

41 Ta na nátiin va'a iin profeta sa'á ña kúu ná iin profeta, dá kían natiin ta'ani na ña va'a kánian natiin iin profeta. Ta dión ta'ani, iin na ni natiin va'a iin ñayuu ndaa sa'á ña kúu ná iin na ndaa, dá kían koni ta'ani na natiin na ña va'a kánian natiin iin ñayuu ndaa.

42 Ta ndi ndáa mií ñayuu náki'o iin yáxi takují vixi ko'o iin kaa ñayuu kuálí yó'o, mií natiin na ña va'a sa'á ña ni kee na, chi ni kemáni ná iin na xionoo xí'in yu'u.

11

Di'a kua'an ña ni ka'an Jesús sa'a Juan, na dákode ndúta ñayuu

1 Tá ni ndi'i ni kasto'on Jesús xí'in ta xionoo xí'in ná ndi kee ra dána'a ra, dá ni kee ra kua'an ra. Tá ni ndi'i, dá ni kee mií ná kua'an na dána'a na, ta kasto'on na xí'in ñayuu ndéi iin rá iin ñoo.

2 Ta noo nákaa Juan, tá'an na dákode ndúta ñayuu, ini ve'e kaa, ni ni'í tó'on na sa'a ndidaá ña ndato kée Cristo Jesús. Sa'á ñoó ni tanda'á ná dao ta xionoo xí'in ná kua'an ra noo nákaa Jesús.

3 Tá ni saa ra, dá ni kaa ra xí'in ná:

—¿Á mií ní kúu na ni kaa Ndios tanda'á ná kasaa dáka'ki ñaá, o á kandatí ndu kasaa iin ka na?

4 Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Kua'an ndo, ta kasto'on ndó xí'in Juan sa'a ndidaá ña'a ndé'é ndó, xí'in sa'a ndidaá ña seídó'o ndó.

5 Chi nátuu noó na ko túu noo, ta sa kúu va xíka na ni natí sa'a, ta sa ni

nduvii vá ñíi nā ndó'o kue'e téli, ta sa nī natai va dō'o nā kō táí dō'o, ta nī nataki va nā nī xī'i, ta kástō'in to'on va'a Ndios xí'ín ñayuu kúnda'í.

⁶ Ndiká'án ndi kúu ví ñayuu kō nákani kuáchī ini xiní nā yu'u —kaá Jesús xí'ín taa ñoó.

⁷ Tá nī ndi'i nī nandió kuéi taa ñoó kua'an ra, dá nī kasá'á Jesús ká'an nā xí'ín ñayuu ñoó sa'a Juan, ta kaá nā:

—¿Ndá yoo nī sa'an ndo'ó nī sa nde'é ndó noo kúu ño'ō ichi ñoó? ¿Á iin taa kō iin toon, tá'an ra xíkó tātō'on xíkó iin ndo'ō kée tachī nī sa'an ndo nī sa nde'é ndó?

⁸ Kōó, sa'á ñoó, ¿ndá yoo nī sa'an ndo nī sa nde'é ndó, tá dáá? ¿Á iin taa ndíxi dá'on táyíí ndáa? Kōó, chí ná'á vá mií ndó ña ñayuu ndíxi dá'on táyíí ndáa, noón kúu nā ndéi ve'e rey.

⁹ Sa'á ñoó, ¿ndá yoo nī sa'an ndo nī sa nde'é ndó, tá dáá? ¿Á iin profeta? Jaan, miían ndaa kuiti kaá yu'u ña ñaá kúu ná, ta ndáya'i cháá ka nā o duú iin profeta.

¹⁰ Chí sa'a mií ná ká'an tuti ií Ndios di'a: Ná kō'in tanda'í iin taa kuió no'ō kō'on noo yō'ó,

ta kasto'on ra to'in xí'ín ñayuu, dá ná kandeí nduu nā kueídó'o na ña kō'on ka'on xí'ín ná.

¹¹ Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña Juan, nā dákodo ndúta ñayuu, noón kúu nā ndáya'i cháá ka noo ndidaá ka taa nī kaki tixi ñá'a. Tído nā nóo cháá ka nákaa tixi ndá'a Ndios, noón di'a kúu nā ndáya'i cháá ka o duú Juan.

¹² 'Nda kuu nī sa xionoo Juan, nā dákodo ndúta ñayuu, ta nda kuu víti deén nda'o kéndava'a ñayuu xí'ín nā dána'a no'ō ñayuu ndi kee na ndu'u na tixi ndá'a Ndios, ta sadi ñayuu kíni no'ō ñayuu ndúkú ndu'u tixi ndá'a Ndios.

¹³ Ndidaá tá'an profeta xí'ín ña ká'an ley Moisés nī ka'an ña kasá'á Ndios dándáki na ñayuu nā, ta nda Juan ta'ani nī ka'an dión.

¹⁴ Ta ndá kuendá mií ndó ná kakian á kándisa ndó ña kō'in ka'in xí'ín ndó o kōó, tído ká'an yu'u xí'ín ndó ña Juan kúu Elías, nā nī ka'an profeta kasaa.

¹⁵ Ta ndi ndáa ndó ió dō'o, ta kúu kueídó'o va'a ndó.

¹⁶ ¿Ndí kían tiin yu'u, dá ka'in xí'ín ndó tātō'on kée ñayuu ndéi tiempo viti? Chí kée na tātō'on kée takuáchí tá ndéi xī sádiki xī noo yá'i, ta káyu'ú tá'an xī:

¹⁷ “Nī tuu ndu flauta, tído kō ní sársá'á ta'on ndo'ó. Ta nī xita ndu yaa nda'í kua'an, tído kō ní ndei'i ta'on ndo'ó.”

¹⁸ Ta kī'o dión ta'ani kée ñayuu ndéi viti, chí tá nī kasáa Juan, kō ní seí ta'on na pan, ta kō ní xī'i na vino, tído kaá ndo ña nákaa espíritu kini ini nā.

¹⁹ Ta viti nī kasáa nā nī nduu taa ñayuu yó'o, ta sásá'an va'a na, ta xí'i na vino, tído kaá ndo ña kúu ná iin taa nde'é, iin ta xí'i. Ta kaá ta'ani ndó ña kúu ná iin ra né'e tá'an va'a xí'ín ñayuu kíni, xí'ín taa kí'in ya'i sa'a ño'ō. Tído nā kúu nā ndichí, noón kúu nā ná'á ña kómí ndisa na ña ndichí.

Nda'í kúu ví nā ndéi ñoo Corazín, xí'ín nā ndéi ñoo Betsaida, kaá Jesús

²⁰ Nī ndi'i, dá nī kasá'á Jesús dánani na ñayuu ndéi ñoo ná'ano no'ō nī kee na kua'á ña ndato, dá chí kō ní xín ta'on nā ñoo ñoó nandikó iní nā sa'á kuachi kée na, ta kaá Jesús:

²¹ —¿Nda'í kúu ví ndo'ó, nā ndéi ñoo Corazín! Ta, ¿nda'í kúu ví ndo'ó, nā ndéi ñoo Betsaida! Chí tá ní kée yu'u ña ná'ano no'ō ñayuu ndéi ñoo Tiro xí'ín ñoo Sidón tātō'on nī kee yu'u ña ná'ano noo mií ndó, ta kúu nda sa oon va nī nandixi nda'í nā, ta nī nandei nda'í nā no'ō yaa sa'á ña nī nandikó iní nā sa'á kuachi nī kee na, ní kúu.

²² Sa'á ñoó ká'in xí'ín ndó ña tá ná kasandaá kuu keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu, dá kían ka'í ka ví ndo'ó ndo'ó o duú ñayuu ndéi ñoo Tiro xí'ín ñoo Sidón.

²³ Ta ndo'ó, nā ñoo Capernaum, ká'an ndó ña nda induú xinkuei ndó, tído ndo'ó kúu nā kō'ono nī'ini Ndios nda maá indayá, dá chí tá ní kée yu'u ña ná'ano ñoo Sodoma, ña kían nī keei noo ndo'ó, miían ndaa kaka'á ií vá ñoo Sodoma nda kuu víti, ní kúu.

24 Sa'á ñoó ká'in xí'ín ndó ña tá ná kasandaá kuu keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu, dá kían ka'í cháá ka ví ndo'o ndo'ó o duú ñayuu kíni nì sa ndei ñoo Sodoma.

Kádij nda'o ini Jesús kée na kúu Espíritu ij Ndios

25 Mií hora daá nì ka'an Jesús xí'ín Ndios:

—Kéká'ano yu'u mií ní, tatá Ndios, mií ní kúu sato'o induú xí'ín noñó'o yó'o, chí nì chikáa de'é ní ña yó'o noo na ndichí, xí'ín na kátóni ini. Ta nì na'a nian noo na ko kátóni va'a ini.

26 Díon nì kee ní, tatá Ndios, chí k'i'o díon nì nata'an ini mií ní.

27 'Ta ndidaá ña'a nì nak'i'o tatá Ndios noo yú'u. Ta ni iin tó'on ñayuu ko ná'a ndá yoo kúu yu'u, na kúu de'e Ndios, chí iin tó'on mií'o tatá Ndios kúu na ná'a ndá yoo kúu. Ta ni iin tó'on ñayuu ko ná'a ndá yoo kúu tatá Ndios, chí iin tó'on dinì yu'u, na kúu de'e na, kúu na ná'a ñaá, xí'ín ndi ndáa mií vá ñayuu ká'an yu'u, na kúu de'e Ndios, na'in ná noo.

28 Nak'i' ndidaá ndo'ó, na kúu tatì, ndo'ó na ndído vee, noo yú'u, dá nak'i'oi ña nani'i ndée ndo.

29 Ta kandio nduú ndo yukú xí'ín yu'u, dá katì'a ndó kee ndó táto'on kée yu'u, chí yu'u kúu iin na masó, iin na nda'í ió ini, ta xí'ín yu'u, dá koni ndo nani'i ndée ndo,

30 dá chí ko kuáchi ta'on kandio ndó yukú yu'u, ta o dákuío vee ta'oin ndo'ó —kaá Jesús.

12

Di'a kua'an ña nì daná'a Jesús sa'á kuu nani'i ndée na Israel

1 Tiempo daá ñoó chíka'anda Jesús kua'an na noñó'o noo kaa tirió tein iin kuu nani'i ndée na Israel. Ta kuíko nda'o ta xionoo xí'ín ná. Sa'á ñoó nì kasá'a rá taó ra yoko tirió, ta seí ra nonián kua'an ra.

2 Dá nì xini dao ta fariseo ña kée ra díon, dá nì kaa ra xí'ín Jesús:

—Yá'a ta xionoo xí'ín ní kée ra ña ko kánian kee ra kuu nani'i ndée yo.

3 Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á ko óon ta'on ka'i ndó ña nì kee David tá sa na'á xí'ín taa sa xionoo xí'ín ná tá nda'í nì kuiko na?

4 Chí kaáan ña nì ku'u na ini ve'e Ndios, ta nì seí na pan, ña dóko ta dutì noo Ndios, chí nì ko kánian keí mií ná ña, ni taa xionoo xí'ín ná. Sava'a ta dutì va kuu keí ña.

5 O, ¿á ko óon ta'on ka'i ndó noo ley ña nì ya'a ta dutì nì kechóon ra ini ve'e ño'o ká'ano yó kuu nani'i ndée yo? Tído ko tá'on kuáchi kían ña kée ra díon.

6 Ta ká'in xí'ín ndó ña ndáya'i cháá ka na iin noo ndo o duú ve'e ño'o ñoo.

7 Di'a kaá to'on Ndios: “Kóni ña ku'u ini ndo sa'a dao ka ñayuu, ta o duú ña doko ndo ña'a nooi.” Tá nì kandaá ini ndo to'on yó'o, dá kían o dáta kuáchi ta'on ndó na ko ña'a kée.

8 Chí ió choon noo ndá'a na nì nduu taa ñayuú yó'o ña dándáki na tein kuu nani'i ndée yo —kaá na.

Di'a nì kuu tá nì nduva'a Jesús iin taa nì natií ndá'a

9 Dá nì nak'i'in Jesús kua'an na. Ta nì saa na nì ku'u na ini ve'e noo náta na ñoo ñoo.

10 Ta ñoo nákaá iin taa nì natií iin xoo ndá'a. Ta kóni ta fariseo ni'i rá ndi koo dáta kuáchi ra Jesús noo ta né'e choon, sa'á ñoó nì ndato'on ñaá rá:

—¿Á kuu nduva'a yó ñayuu kuu nani'i ndée yo, kaá ley?

11 Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta, ¿ndi ndáa ndo'ó, tá ná kankao iin léko ndo ini iin yái tein kuu nani'i ndée yo, á o kó'on ta'on ndó taó ndo rí?

12 Ta kana'á ndó ña ndáya'i cháá ka iin ñayuu o duú iin léko. Sa'á ñoó kaá yu'u ña kuu va kee yó ña va'a tein kuu nani'i ndée yo.

13 Dá nì kaa na xí'ín ta kú'u ndá'a ñoo:

—Ná dákaá ndá'on.

Dá nì nadákaá ra ndá'a rá, kúu nì nduva'a vaan táto'on k'i'o ió va'a iin kaan.

14 Dá nì kankuei ta fariseo ñoo kua'an ra. Dá nì kasá'a rá ndátó'on kue'é ra ndi kee ra, dá ka'ání rá Jesús.

Di'a kua'an ña ni taa Isaías sa'a Jesús

15 Tá ni kandaá ini Jesús ña kóni ra ka'ání ñaá rá, dá ni kee na kua'an na iin ka xíán, ta kuá'a nda'o ñayuu tákuei ñaá kua'an na. Ta ni nduva'a Jesús ndidaá na kú'u.

16 Ta ni sa'anda na choon noó ñayuu ñoo ña ná dá'a ni kasto'on na xí'ín dao ka ñayuu sa'a ña ndato ni kee na.

17 Dión, dá ni xinkoo to'on ni taa profeta Isaías, chi di'a kaáan:

18 Yó'o iin ta xínkuáchí noói, ta mií yu'u ni kaxi xi,

ta ndó'o nda'a vai sa'a xí, ta náta'an inij xini xi.

Ko'in dákóoin Espirituí dinj xi.

Ta noo ndidaá na tukú kasto'on xi ña vei kuu keyikoi sa'a ndidaá ñayuu.

19 Ta o naá tá'an ta'on xi xí'ín ni iin tó'ón ñayuu, ta o káyuu'ú ni'i ta'on xi,

ta ni ko iin ta'on xíka keí o kueídó'o ña ka'an xi.

20 Ta o ká'ano ta'on xi tayoo, kirá sa ni ta'ano.

Ta o nda'ó ta'on xi tirño'ó sa kua'an nda'o, nda ná kasandaá kuu kandeé xi dánkoo ndaa xi ñayuu noói.

21 Ta mií xi kúu tandeé iní noó na ko kúu na Israel.

Dión ni taa Isaías.

Di'a ndo'o ñayuu ká'an ndava'a sa'a Espiritu ij Ndios

22 Dá ndáka ñayuu ñoo iin taa nákaa iin espíritu kini ni kasáa na noo Jesús, ta ko túu noo rá, ta ni ko kuú ka'an ra kée espíritu kini ñoo. Dá ni nduva'a ñaá ná. Ta kúu ni naka'an ra, ta ni natuu noo rá.

23 Ta kúu ni naá vá ini ñayuu kuá'a ñoo ni xini na ña ni kee Jesús, ta kaá na:

—Ndá ndi kuu de'e na ve'e rey David, na kaá na tanda'a Ndios kasaá, kúu taa káa —kaá na.

24 Tá ni seídó'o ta fariseo ña dión ndátó'ón ñayuu ñoo, dá ni kaa ra:

—Kándéé taa káa taó rá espíritu kini, chi Beelzebú, tá'an ña kúu sato'an, xí'o choon noo rá —kaá ra.

25 Kúu ni kandaá va ini Jesús ña dión nákani ini ra, dá ni kaa na xí'ín rá:

—Kana'a ndó ña tá naá tá'an iin rey xí'ín ñayuu dándáki ra, dá kían naá vá choon né'e ra. Ta dión ta'ani ndo'o iin ñoo o iin ve'e tá sa'ándá dao tá'an ñayuu ndéi inian, chi naá váán.

26 Tá ná taó ña u'u kúu noó ña kini kéchoon nooán, dá kían ta'anda tá'an vaan. Ta, ¿ndi koo kaka choon né'an?

27 Sa'a ñoo tá taó yu'u espíritu kini xí'ín choon ni xí'o Beelzebú nooi, dá kían, ¿ndá yoo ni xí'o choon noo ndá'a dao ka na ñoo mií ndó ña taó ná espíritu kini, tá dáá? Mií vá na yó'o kúu na ná'a ña o duú ña ndaa ká'an ndo.

28 Tído tá taó yu'u espíritu kini xí'ín ndée Espiritu ij Ndios, dá kían kana'a ndó ña sa ni kasandaá va kuu ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios.

29 Chi, ¿ndi kee ví iin taa ku'u ra ve'e iin taa tondó ki'in kuí'íná rá ña ñó'o ve'e ra tá ná o ko'óni ñaá rá dinño'ó ka? Dión kanian kee ra, dá kandeé rá taó ndí'i ra ña'a ñó'o ve'e ra.

30 Ta na ko ndíta xoo yu'u, noón kúu na xini u'u ñaá, ta na ko chíndéé yu'u noo chóon kéei, noón kúu na dátuu choon kéei.

31 Sa'a ñoo ká'in xí'ín ndó ña kuu va ku'u ká'ano ini Ndios sa'a ndidaá kúu kuachi kée ñayuu, xí'ín sa'a ndidaá kúu ña'a kini ká'an na. Tído ndi ndaa na yá'a ká'an ndava'a sa'a Espiritu ij Ndios, noón kúu na ni iin kuu ta'ón o kú'u ká'ano ini Ndios sa'a kuachi ni kee na.

32 Ta ndi ndaa na yá'a ká'an ndava'a sa'a na ni nduu taa ñayuu yó'o, kuu va ku'u ká'ano ini Ndios sa'a ná. Tído ndi ndaa na yá'a ká'an ndava'a sa'a Espiritu ij Ndios, noón kúu na ni iin kuu ta'ón o kú'u ká'ano ini Ndios sa'a kuachi ni kee na, ni ñayuu yó'o ni ñayuu vei chí noo o kú'u ká'ano ini Ndios sa'a ná.

33 Dá chi iin yíto va'a, kui'i va'a va xí'o rá. Ta iin yíto ko vá'a, nda kui'i

xí'o va rá kọ vá'a. Ta xí'ín kuj'i xí'o va rá kándaá iniọ ndá yító kúú rá.

³⁴ ¡Ndo'ó kúú kuendá de'e koo! ¿Ndi kee ví ndó ka'an ndo iin to'on va'a tá ñayuu kíni va kúú ndó? Dá chí to'on nì chítí ñó'o ini níọ iin ñayuu kíán kánkuei yú'u ná, dá ká'an na.

³⁵ Dá chí iin taa va'a, to'on va'a ñó'o ini níọ rá taó ra ká'an ra. Tído iin taa kini, to'on kini ñó'o ini níọ rá taó ra ká'an ra.

³⁶ Tído yu'u ká'ín xí'ín ndó ña nakí'o ndó kuendá sa'a ndidaá to'on kọ choon nì kánkuei yú'u ndo nì ka'an ndo tá ná kasandaá ku keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu.

³⁷ Dá chí xí'ín to'on ká'an ndo, kedaá xí'ín ndó, dá kandoo va'a ndó noo Ndios. Ta xí'ín to'on ká'an ta'ani ndó kedaá xí'ín ndó, dá kandoo ndó kakuu ndó ñayuu ió kuachi noo ná.

Yó'o nì xika ñayuu ña kee Jesús iin ña ndato

³⁸ Dá nì kasáa dao ta dána'a ley xí'ín dao ta fariseo, dá nì kaa ra xí'ín Jesús: —Maestro, kóni ndu ña kee ní iin ña ndato noo ndú'u.

³⁹ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá: —Ñayuu kíni nda'o kúú ndo'ó, na ndéi tiempo viti, ta xíní xíxi va ndó Ndios, chí xíka ndo ña kee yu'u iin ña ndato, dá kandía ndó. Tído nì iin tó'ón ña ndato o kéei noo ndo, sava'a ña ndato nì kee Ndios xí'ín profeta Jonás kíán koni ndo.

⁴⁰ Chí táto'on oni nduú, oni ñoó nì sa kaa Jonás tii tiyaká ká'ano, kí'o díón ta'ani koni ndo kakaá na nì nduu taa ñayuu yó'o tíxi ñó'o oni nduú, oni ñoó.

⁴¹ Ta nakuíta ndichi ñayuu nì sa ndei ñoo Nínive tá ná kasandaá ku keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu, ta ka'an kuachi na sa'a ñayuu ndéi tiempo viti. Dá chí nì nandikó iní na sa'a kuachi nì sa kee na tá nì daná'a Jonás noo ná. Ta iin taa ndáya'i cháá ká o duú Jonás íin noo ndo viti.

⁴² Ta nakuiin ndichi ta'ani ñá'a sa dándáki chí Sur di'a tá ná kasandaá ku keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu, dá ka'an kuachián sa'a ñayuu ndéi tiempo viti, dá chí nda noo xíká cháá

ka ñayuu yó'o nì kixián nì seídó'án ña ndichí nì ka'an rey Salomón. Ta iin taa ndáya'i cháá ká kúú na íin ká'an xí'ín ndó vití'ón o duú rey Salomón ñoó.

Yó'o dána'a Jesús sa'a ndi kée espíritu kini

⁴³ Tá keta iin espíritu kini iin taa, dá kíán kua'an iin xíán noo íchí ndúkúán noo nani'i ndééán. Tído kọ nani'án noo nani'i ndééán.

⁴⁴ Dá kásá'án nákaní iníán: “Nandió koo tukui no'i ve'e noo nì ketai veii”, kaáan. Tá nì nasáaan nì ndu'an ini taa noo nì sa ioan, kọ íin ta'on nákaa ñoó, ta ndato nì natu'án, ta ñóchí vii káaan.

⁴⁵ Dá kua'an kuakaan usá ká espíritu kini cháá ká o duú miíán. Dá násaaan ndu'an kaño'an ini taa ñoó. Ta kúú ka'í ká ví kásá'a ndó'o níọ rá o duú táto'on kí'o nì sa ndo'o níọ rá nì sa kee espíritu kini mií noo ñoó. Díón ta'ani ndó'o ñayuu ndéi tiempo viti —kaá Jesús.

Di'a nì kuu tá nì kasáa naná Jesús nandukú ñaá ná

⁴⁶ Xíán nani nákaa na dána'a na noo ñayuu kuá'a ñoó, kúú nì kasáa naná na xí'ín ñani na. Ta kúú nì sa kuíta na sata vé'e, chí kóni na ka'an na xí'ín Jesús.

⁴⁷ Dá nì kasto'on iin taa íin ñoó xí'ín Jesús:

—Naná ní xí'ín ñani ní, ta ndíta na sata vé'e, ta kóni na ka'an na xí'ín ní.

⁴⁸ Dá nì kaa Jesús:

—Ná kasto'on ndaai xí'ín ndó ndá yoo kúú nanái, ndá yoo kúú ñanii —kaá na.

⁴⁹ Ta kúú nì daná'a ndá'a ná ndidaá taa xíonoo xí'ín ná, dá nì kaa na:

—Ta yó'o va kúú nanái, kúú ñanii.

⁵⁰ Chí ndidaá na kée ña kóni tatái Ndios, na ió induú, noón kúú ñanii, kúú kí'oi, kúú nanái —kaá na.

13

Di'a kua'an ña nì nakani Jesús sa'a iin taa xíti

¹ Kuu dáá ñóó nì keta Jesús ve'e ñoó. Dá nì saa na nì sa koo na ió na yu'ú taño'o.

2 Ta kúú nì nataka kua'á nda'ò ñayuu noo ío ná. Sa'á ñoó nì kaa Jesús ini iin barco, dá nì sa koo na ini ro. Dá nì sa ndei ñayuu kuá'a ñoó yu'ú taño'o ñoó.

3 Dá nì kasá'a Jesús dákí'in tá'an na dao ña'a xí'in to'on dána'a ná, ta kaá na:

—Iin taa xíti nì kee ra kua'an ra kuti ra tata noño'o rá.

4 Ta sa'á ña nì koon ni'ini ra tata ñoó, sa'á ñoó dao ña nì kuei yu'ú íchi. Kúú nì kasáa laa, ta kúú nì seí vá rían.

5 Ta dao ka tata ñoó nì kuei tein yuu, noo koo ño'ó ndéé. Sa'á ñoó kúú yachi va nì xitaan, chi ko ní kuei ta'on ña noo kúú ño'ó ndéé.

6 Dá tá nì xinkoo ndiandii, ta kúú nì dii vaan. Ta sa'á ña ko ta'on yo'an, sa'á ñoó nì ichi vaan.

7 Ta dao ka tata ñoó nì kuei tein ta'íon. Ta nì sa'ano dáó ña xí'in ta'íon ñoó, sa'á ñoó nì kuyáta váan nì kee rá.

8 Ta kúú dao ka tata ñoó nì kuei noo kúú ño'ó va'a. Ta kúú kua'á nda'ò noni nì xí'loan, dá chi iin ciento noni nì xí'o dao tata yó'o, ta dao kaan nì xí'o oní diko noni, ta dao kaan nì xí'o oko uxian.

9 Ndi ndaa ndo'ó ío do'o, ta kueídó'o ndó —kaá Jesús.

Yó'o kasto'on Jesús ndiva'a dákí'in tá'an na dao ña'a xí'in to'on dána'a ná

10 Dá nì kasáa ta xionoo xí'in ná noo ío ná, dá nì ndato'ón ñaá rá:

—¿Ndiva'a dákí'in tá'an ní dao ña'a xí'in to'on dána'a ní?

11 Dá nì kaa Jesús xí'in rá:

—Dá chi noo ndo'ó va nì xí'o Ndios ña kandaa ini ndo ña ná'á mií ná sa'á ndi kee na dándáki na. Tído ko xí'o Ndios noo dao ka ñayuu ña kandaa ini na sa'á ña yó'o.

12 Dá chi ndi ndaa na nì natiin to'on ká'in, noon kúú na natiin ña kandaa cháa ka ini na. Tído ndi ndaa na ko xiin natiin ña, noon kúú na díta di'a Ndios cháa ña kandaa ini na.

13 Sa'á ñoó dákí'in tá'an yu'ú dao ña'a xí'in to'on dána'i noo dao ka ñayuu, dá kían, va'ará ndé'é ná, tído o kandaa ta'on ini na ndi kóni kaaan, ta va'ará seídó'o na to'on ká'in, tído o kátóni ta'on ini na.

14 Kí'o dión, dá xinkoo to'on nì taa profeta Isaías, chi di'a kaaan:

Va'ará ndidaa ka vían ná kueídó'o ndó, tído o kátóni ta'on ini ndo.

Ta va'ará ndidaa ka vían ná kande'é ndó, tído o kandaa ta'on ini ndo.

15 Chi nì ndukáxi nda'ò níó ná ñoó yó'o,

ta ko xí'o na mií ná kueídó'o na,

ta nì sadi ta'ani na noo ná,

dá ná o koni ná xí'in noo ná,

ta ni o kueídó'o na xí'in do'o na,

ta ni o kátóni ta'on ini na,

ta ni o nándio kuéi na noo yú'u, dá nduva'i na.

16 Tído ndiká'an ví noo ndo'ó, chi túu noo ndo ndé'é ndó, ta ndiká'an ví do'o ndó, chi seídó'o ndó.

17 Chi miian ndaa ká'in xí'in ndó ña kua'á nda'ò profeta xí'in ñayuu ndaa nì sa ndei sa na'á nì ka'an ná koni na ña xini ndo viti, tído ko ní xini ta'on naan. Ta nì ka'an ta'ani na kueídó'o na to'on seídó'o ndó viti, tído ko ní seídó'o ta'on naan —kaá na.

Nákani Jesús ndi dándáki ña nì daná'a ná sa'á taa xíti

18 —Kueídó'o va'a ndó, chi ko'in kasto'in xí'in ndó ndi dándáki to'on nì dákí'in tá'in nì daná'i noo ndo sa'á tá xíti ñoó.

19 Tá'an ñayuu seídó'o to'on va'a ña ká'an sa'a ndi kée Ndios dándáki na ñayuu, ta ko xí'o na mií ná kandaa ini naan, dá kían kasaa ña u'u, ta díta váan to'on Ndios, ña nì kankao níó ná. Dión dándáki yu'ú íchi ñoó noo nì kuei dao tata ñoó.

20 Ta tein yuu noo nì kuei dao ka tata ñoó kúú ñayuu seídó'o to'on Ndios, ta nátiin naan xí'an kadij ini na.

21 Tído ko ta'on yo'an ini níó ná, sa'á ñoó tóó vá kándisa naan. Chi tá vei tandó'ó ndó'o na, o tá kásá'a ñayuu kéndava'a na xí'in ná sa'á ña kándisa naan, kúú dánkoo va naan.

22 Ta tein ta'íon noo nì kuei dao ka tata ñoó kúú ñayuu seídó'o to'on Ndios. Tído kásá'a ndí'i cháa ka ini na sa'á ña'a ío ñayuu yó'o, ta kátoó na koo kuíká ná. Sa'á ñoó ko sá'ano na xí'in to'on Ndios, ta ni iin ña va'a ko kée na.

23 Tído noño'o va'a noo nì kuei dao ka tata ñoó kúú ñayuu seídó'o to'on

Ndios, ta xí'ò na mií ná ña kándaá ini naán. Dao noón kúú táto'on tata, ña ni xí'ò iin ciento noni. Ta dao ka na kúú táto'on tata, ña ni xí'ò oni diko noni. Ta dao ka na kúú táto'on tata, ña ni xí'ò oko uxí noni, chi kée na ña kóni Ndios —kaá Jesús.

Yó'o dána'a Jesús sa'a tirió kuéi ni xita tein tirió va'a

²⁴ Dá ni dakí'in tá'an Jesús iin ka ña'a xí'in to'on ni daná'a na noó ñayuu ñoó, ta kaá na:

—Táto'on ki'ò ni kee iin ta ni xiti tata va'a noñó'ò rá, ki'ò dión kée Ndios dándáki na ñayuu na.

²⁵ Ta tein kidi ta xiti ñoó, ni kii iin ta xiní u'u tá'an xí'in rá, ta ni chí'i ra tata tirió kuéi noó káa tirió ra.

²⁶ Sa'á ñoó tá ni kasá'á kána yoko tirió, dá ni kandaá ini ta kéchóon noó rá ña káa ta'ani tirió kuéi tein tirió ra.

²⁷ Dá ni sa'an ra ni ndato'on rá sato'ò ñó'ò ñoó: “Tatá, ¿á o duú tirió va'a ní xiti ní? ¿Ndiva'a káa ta'ani tirió kuéi tein tirió ní, tá dáá?”

²⁸ Dá ni kaa sato'ò ñoó xí'in rá: “Iin ta xiní u'u va ñaá ni kexíxi ni chí'an.” Dá ni kaa ta kéchóon ñoó: “¿Á ko kóni ní ná ko'on ndu to'on nduan?”

²⁹ Dá ni kaa ra: “Ná dá'a ni ko'on ndo to'on ndóan, dá chi tá ná to'on ndóan, nda tirió va'a kana xí'an.

³⁰ Konó ndó ná kua'ano dáó ñá xí'in tirió va'a ñoó nda ná kasandaá kuú naki'in va'a yó tirió ñoó. Dá tá ná kasandaá kuú ta'andaan, dá ka'andai choon noó ra náki'in va'a tirió, ta kaa xí'in rá: To'on ndó dinñó'ò tirió kuéi, ta kató ndóan táto'on kató ndó ndáyo'ò, dá chiñó'ò ndóan. Tído ña kúú tirió va'a ñoó, ná taán va'a ndóan ini yákaí” —kaá Jesús.

Yó'o dána'a Jesús sa'a iin tata leé ló'o naní mostaza

³¹ Dá ni dakí'in tá'an Jesús iin ka ña'a xí'in to'on ni daná'a na, ta kaá na:

—Táto'on ki'ò ndó'ò iin tata naní mostaza, ña ni xiti iin ta noñó'ò rá, ki'ò dión kée Ndios dándáki na ñayuu na.

³² Ta miían ndaa ña yó'ò kúú tata páli cháá ka noo dao ka tata chí'i yó noñó'ò yo. Tído tá ni xitaan, ta

kúú sá'ano dikó ka vían o duú dao ka yuku, ta ndúuan iin yíto, sa'á ñoó kásaá laa, ta káva'a rí táka ri tein ndá'a rá —kaá Jesús.

Yó'o dána'a Jesús sa'á ña dákuita tachí yúsa pan

³³ Dá ni dakí'in tá'an tuku na iin ka ña'a xí'in to'on ni daná'a na noó ñayuu ñoó, ta kaá na:

—Ki'ò dándáki Ndios ñayuu na kían táto'on ki'ò kée ña dákuita tachí yúsa káva'a pan, ña ni tiin iin ñá'a, ta ni dakí'in tá'an ñaá xí'in oni yáxi harina, dá nakuíta tachían —kaá na.

Ña yó'ò nákaní ndiva'a dána'a Jesús dión

³⁴ Ta dión ni dakí'in tá'an Jesús dao ka ña'a xí'in to'on ni daná'a na noó ñayuu kuá'a ñoó. Ta ko ní sá dána'a ta'on na tá ko ní sá dakí'in tá'an na dao ña'a xí'in to'on ni sa daná'a na.

³⁵ Dión, dá ni xinkoo to'on ni taa profeta, chi di'a kaáan:

Ko'in dakí'in tá'in dao ña'a noó to'on dána'i noó ñayuu.

Ta ki'ò dión dána'i noo ná sa'a ndidaá ña sa io de'é nda rá ni kasá'á sa'a ñayuú.

Yó'o nákaní Jesús ndi dándáki ña ni daná'a na sa'a tirió kuéi xí'in tirió va'a

³⁶ Tá ni ndi'i ni ka'an Jesús ndisá'an xí'in ñayuu ñoó, dá ni ku'u na ini ve'e ín ñoó. Dá ni natuu yati ta xionoo xí'in ná ñoó, dá ni kaa ra:

—Nakani ní xí'in ndu'u ndi dándáki ña ni daná'a ní sa'a tirió kuéi ñoó.

³⁷ Dá ni kaa na xí'in rá:

—Taa ni xiti tirió va'a ñoó kúú na ni nduu ta ñayuú yó'ò.

³⁸ Ta ño'ò xiti ñoó kúú ñayuú yó'ò, ta tata tirió va'a ñoó kúú ndidaá ñayuu ño'ò tixi ndá'a Ndios, ta tirió kuéi ñoó kúú na ño'ò tixi ndá'a ña u'u.

³⁹ Tá'an ra ni xini u'u ta ni xiti ñoó kúú ña u'u, ta kuú ni naki'in va'a ra tirió ñoó kúú kuú keyíko Ndios sa'á ñayuu. Ta ta ni naki'in va'a tirió ñoó kúú ángel Ndios.

⁴⁰ Dá chi táto'on ni kee ra ni to'on ra tirió kuéi noñó'ò rá, ta ni ndi'i ni chiñó'ò raán noo kéi ñó'ò, ki'ò dión koo tá ná kasandaá kuú noo ndí'i.

41 Chì tanda'á nà nì nduu taa ñayuu yó'o ángel kéchóon noo ná kii na nakaxi na ñayuu ñó'o tixi ndá'a Ndios, ta taó xóo na ndidaá nà kédaá xí'ín ñayuu nà, dá kée na kuachi xí'ín ndidaá nà kée ña kini.

42 Dá ko'on ángel ñoo taán ñaa ná noo kéj ñó'o ini xito. Ñoo kuaki na, ta ñoo kúu noo kaño'o na nakuchi tá'an no'o na.

43 Ta nà kúu ñayuu ndaa noo Ndios, ndato natoon nà táto'on tóon ndindii kandeí na noo ío tatá Ndios dándáki na. Ta nà ío do'o, ná kueídó'o na.

Yó'o dána'a Jesús sa'a iin taa nì naní'i iin kidi dí'on

44 'Táto'on kì'o dándáki Ndios ñayuu nà kíán táto'on iin kidi dí'on nákaa de'é noño'ó xítí. Chì iin kuu, dá nì naní'i iin taa kidi ñoo, dá nì nachikáa de'é tuku raan, ta kádij ini ra kua'an nó'o rá. Dá nì sa'an ra nì dikó ndí'i ra ña'a ío noo rá, dá nì xiin ra ñó'o noo nákaa de'é kidi dí'on ñoo.

Yó'o dána'a Jesús sa'a iin taa nì naní'i iin yuu díon ndato nda'o

45 'Táto'on kì'o dándáki Ndios ñayuu nà kíán táto'on ña nì nì'i iin taa nì naka'an nda'i xí'ín yuu díon.

46 Chì tá nì naní'i taa ñoo iin yuu díon ndato cháa ka, dá nì sa'an ra nì dikó ndí'i ra ña ío noo rá, dá nì xiin raan.

Yó'o dána'a Jesús sa'a iin ñono

47 'Táto'on kì'o dándáki Ndios ñayuu nà kíán táto'on iin ñono, ña kíán chínee ra ini taño'o, ta ndi ndáa mii vá tiyaká sárnee nooán.

48 Tá nì chití nooán, dá taó raán yu'ú takuú, dá kandeí ra kaxi ra tiyaká taán ra ini tiyika rá, ta kirí ko vá'a taó xóo ra.

49 Ta díon ta'ani koo kuu noo ndí'i, chì kankuei ángel kanoo na taó xóo na ñayuu kini tein ñayuu ndaa.

50 Ndi'i, dá taán ná ñayuu kini ñoo noo kéj ñó'o ini xito. Ta ñoo kuaki na, ta ñoo kaño'o na nakuchi tá'an no'o na —kaá nà.

Yó'o dána'a Jesús sa'a ña sa'a xí'ín ña yata

51 Dá nì ndato'on Jesús ta xionoo xí'ín ná:

—¿Á nì kandaa ini ndo ndidaá ña nì ka'ín xí'ín ndó?

Dá nì kaa ra xí'ín ná:

—Jaan, tatá.

52 Dá nì kaa nà xí'ín rá:

—Kana'á ndó ña tá nì ndu'u iin ra dána'a ley Moisés tixi ndá'a Ndios, dá ndo'o ra táto'on ndó'o sato'o iin ve'e, dá chì taó rá ña sa'a xí'ín ña yata ñó'o ini sato rá.

Di'a nì ndo'o Jesús tá nì no'o nà ñoo Nazaret

53 Dá tá nì ndi'i nì dakí'ín tá'an Jesús ndidaá to'on yó'o nì ka'an nà xí'ín rá, dá nì kee na kua'an nà.

54 Dá tá nì nasaa nà ñoo mii ná, dá nì daná'a nà ini ve'e noo náta nà ñoo ñoo. Ta nì naá ini nà ñoo nà ndé'è ñaa ná, ta kaá nà:

—¿Ndeí nì nì'i taa kaa ña ndichí ná'á rá, xí'ín ña kándéé rá kée ra ña ná'ano xí'ín ñayuu?

55 ¿Á o duú de'e taa túxí yíto vá kúu ra kaa? ¿Á o duú María va kúu naná ra kaa, ta ñani ra kúu Jacobo xí'ín José, xí'ín Simón, xí'ín Judas?

56 ¿Á o duú kì'o ra kaa ndéi tein yó yó'o? Sa'a ñoo, ¿ndeí nì nì'i taa kaa ña ndichí ná'á rá? —kaá ñayuu ñoo.

57 Sa'a ñoo ko ní nákoní ta'on ñaa ná. Dá nì kaa Jesús xí'ín ná:

—Ndeí kúu mii vá ío ñaño'ó ñayuu noo ndu'u, nà kúu profeta. Tído nà kúu nà ñoo ndu, xí'ín nà ve'e ndu, noon di'a kúu nà kaño'ó ñaa —kaá nà.

58 Ta ko ní kée kua'a ta'on na ña ná'ano noo ná sa'a ña ko ní xiin na kandísa ñaa ná.

14

Di'a nì kuu tá nì xi'i Juan, nà sa dakódo ndúta ñayuu

1 Tiempo daá ñoo nì nì'i tó'on rey Herodes sa'a ndidaá ña ndato kée Jesús.

2 Dá nì kaa ra xí'ín ta kéchóon noo rá:

—Juan, tá'an ra sa dakódo ndúta ñayuu va kúu taa ñoo. Nì nataki va ra, sa'a ñoo kándéé rá kée ra ña'a ndato xí'ín ñayuu.

³ Dión n̄i kaa Herodes, dá ch̄i mií rá n̄i sa'anda choon, dá n̄i tiin soldado Juan, dá n̄i so'oni ñaá rá x̄i'ín cadena, dá n̄i chikáa ñaá rá ve'e kaa, ch̄i k̄i'o dión n̄i xiká Herodías, ñá n̄i sa kuu ñadi'í ñani ra, ta n̄i sa naní Felipe.

⁴ Dión n̄i kee ra, ch̄i di'a n̄i kaa Juan x̄i'ín rá:

—Kuachi nda'o kían, ch̄i ió yó'ó x̄i'ín ñadi'í ñanon —kaá na.

⁵ Sa'á ñoó n̄i ka'án rá ka'ání ñaá rá, tído yu'ú ra na ñoo ra, ch̄i n̄i kandísa na ña Juan kúu iin profeta.

⁶ Tído tá n̄i naxino Herodes kuia rá, dá n̄i sarsá'á de'e di'í Herodías noó rá. Ta kúu n̄i nata'an ini ra ña n̄i kee xi.

⁷ Sa'á ñoó n̄i ya'a yú'u rá n̄i ka'an ra to'on taa ña k̄i'o ra ndi ndáa mí vá ña'a ná kaka xi.

⁸ Dá n̄i daká'an kue'é ñaá ñá kúu naná xi. Sa'á ñoó n̄i kaa xi x̄i'ín rá:

—K̄i'o ní iin ko'o ná kakaá din̄i Juan, ta dákodo ndúta ñayuu, nooí —kaá xi x̄i'ín rá.

⁹ Tá n̄i kaa xi dión, kúnda'í nda'o n̄i kuu ini Herodes, tído sa'á ña n̄i x̄i'o ra to'on ra noo x̄i, ta sa'á ña n̄i seídó'o ndidaá ñayuu ndéi mesa ña n̄i ka'an ra dión x̄i'ín x̄i, sa'á ñoó n̄i sa'anda ra choon ña dión koo.

¹⁰ Dá n̄i sa'anda ra choon noo soldado ra ña ná ka'anda ra diko Juan noo nákaa na ve'e kaa.

¹¹ Dá n̄i sa'anda raán, ta n̄i chikáa ra din̄i ná ini iin ko'o né'e ra n̄i kasáa ra n̄i x̄i'o raan noo tadi'í ñoó. Dá n̄i x̄i'o xian noo naná xi.

¹² Dá n̄i kasáa ta xionoo x̄i'ín Juan n̄i nak̄i'in ra yikí koño na. Dá né'e raan n̄i sa'an ra n̄i dandúxi ra. Dá n̄i kee ra kua'an ra kastó'on ra x̄i'ín Jesús ña n̄i kuu.

Di'a n̄i kuu tá n̄i x̄i'o Jesús ña'a n̄i sasá'an o'on mil taa

¹³ Tá n̄i kandaá ini Jesús ña dión n̄i ndo'o Juan, dá n̄i kaa na ini iin barco, dá n̄i kee na kua'an na iin ka x̄ián noó koó ñayuu ndéi. Tído n̄i kandaá ini ñayuu noo kua'an Jesús, dá n̄i kankuei na iin rá iin ñoo noo ndéi na xika sá'a ná takuei na kua'an na ni'í ná Jesús.

¹⁴ Tá n̄i keta Jesús ini barco ñoó, kúu n̄i xini na ña kua'á nda'o ñayuu ndéi ndáti ñaá. Ta kúu n̄i ku'u nda'o ini na sa'a ná, sa'á ñoó n̄i nduva'a na ndidaá na kú'u ñó'o tein ñayuu ñoó.

¹⁵ Tá n̄i ini kuu dáá ñoó, dá n̄i natuu yati ñaá ta xionoo x̄i'ín ná. Dá n̄i kaa ra x̄i'ín ná:

—Ko ta'ón ve'e ndíta yati yó'o, ta sa n̄i ini va, sa'á ñoó ka'anda ní choon noó ñayuu kuá'a yó'o ña ná ko'on na noo ñó'o ñoo kuálí, dá ná kuiin na ña'a kasá'an na.

¹⁶ Dá n̄i kaa Jesús x̄i'ín rá:

—Ko káni ta'an ko'on na ndukú ná ña kasá'an na. K̄i'o mií ndo'ó ña'a ná kasá'an na.

¹⁷ Dá n̄i kaa ra:

—Ko ta'ón ña'a kua'a né'e ndu. Sava'a o'on pan x̄i'ín uu tiyaká va.

¹⁸ Dá n̄i kaa Jesús x̄i'ín rá:

—Kua'án ndo ki'in ndóan, tá dáá.

¹⁹ Dá n̄i sa'anda na choon ña ndidaá ñayuu ná kandeí na noo ita ñoó. Dá n̄i tiin na ndin o'on pan ñoó x̄i'ín ndi nduú tiyaká ñoó. Dá n̄i nande'é noo ná chí induú. Dá n̄i nak̄i'o na ndivé'e noo Ndios sa'án. Dá n̄i dakuáchi na pan ñoó x̄i'ín tiyaká ñoó. Dá n̄i x̄i'o naan noó taa xionoo x̄i'ín ná. Dá n̄i dasá raan noo ñayuu kuá'a ñoó.

²⁰ Dá n̄i sasá'an ndidaá ñayuu ñoó nda n̄i ndinoo va'a ini na. Dá tá n̄i ndi'i, dá n̄i dakútí ta xionoo x̄i'ín Jesús ñoó ux̄i uu tiyiká x̄i'ín ña'a n̄i kandoo noo n̄i sasá'an na.

²¹ Ta tátó'on o'on mil taa n̄i sasá'an n̄i kee Jesús, ta ko iin ta'on ní kekuendá nañá'a x̄i'ín takuálí.

Di'a n̄i kuu tá n̄i xika Jesús noo taño'o

²² Tá n̄i ndi'i, dá n̄i sa'anda Jesús choon noó taa xionoo x̄i'ín ná ña ná kaa ra ini barco, ta ná chika'anda ra ko'on ra iin ka xoo taño'o. Dá n̄i kandoo Jesús ka'an na ndisá'án x̄i'ín ñayuu kuá'a ñoó.

²³ Tá n̄i ndi'i n̄i ka'an na ndisá'án x̄i'ín ná, dá n̄i kee na kua'an na din̄i yúku iin ñoó ka'an na x̄i'ín Ndios. Dá tá n̄i kuaá, iin tó'ón mií vá ná nákaa din̄i yúku ñoó.

24 Ta duú nì ta'ì dáo ìj vá barco ñóo kua'an rā noó taño'o ñóo. Ta kúu xoo di'a xoo di'a nákuin ndichi takuií ñáni tá'an rá ndika barco noo kánóo rá kua'an rā, ta deén nda'o vei tachi chi xoo noó kua'an rā.

25 Dá tá nì kundikí, dá nì kee Jesús xíka na noó takuií ñóo kua'an na ni'ì ná barco ñóo.

26 Tído tá nì xini ta xionoo xí'ín Jesús ña xíka na vei na noó takuií ñóo, kúu nì kándadí nda'o ra, ta nì kayu'ú rá:

—¡Káa vei í'íná!

Ta kúu ni'ì nda'o nì kayu'ú rá sa'á ña nì yu'ú rā.

27 Ta kúu nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Ndeé koo ini ndo. Mii vá yu'u kúu. O sa yu'ú ndo.

28 Dá nì kaa Pedro xí'ín ná:

—Tatá, tá mii ní kúu ní, konó ní ná kakai noó takuií xaan saai ni'ì mii ní.

29 Dá nì kaa na xí'ín rá:

—Nakí.

Dá nì noo Pedro. Dá nì kee ra xíka ra noó takuií ñóo kua'an rā ni'ì rá Jesús.

30 Tído sa'á ña ndé'é rá ña deen kána tachi ñóo, sa'á ñóo nì kixian nì yu'ú rā. Ta kúu nì kasá'á koketa ka'ani ra kua'an rā ini takuií. Dá nì kayu'ú rá:

—¡Dákaki ní yu'u, tatá!

31 Dá nì tiin na ndá'a rá nì kane'e na, dá kaá na xí'ín rá:

—Cháa nda'o kándéé inon yu'u. ¿Ndiva'a nì nakani kuáchi inon?

32 Dá tá nì keta na xí'ín rá ini barco, kúu nì sa tuu va tachi deen ñóo.

33 Dá nì natuu yati ndidaá ta ñó'o ini barco ñóo noo Jesús, ta nì sa ndaño'o ñaá rá, ta kaá rā xí'ín ná:

—Miiñan ndaa ndisa de'e Ndios kúu mii ní.

Dì'a nì kuu tá nì nduva'a Jesús na kú'u ndéi chí kuendá Genesaret

34 Dá tá nì ndi'ì nì chika'anda na noó taño'o ñóo, dá nì saá na noo kúu kuendá Genesaret.

35 Tá nì nakoni ñayuu ñóo ña Jesús kúu ná, dá nì taxi tá'an na nì sa'an na iin rá iin ñoo ñó'o ñóo, ta nì kaston na xí'ín ndidaá ñayuu ña nì kasáa Jesús. Ta ndáka na ndidaá na kú'u nì saá na noó Jesús.

36 Dá nì seí nda'í na noo Jesús ña ná konó ná dáko'on ndá'a ná sav'a yu'ú kotó na, dá ná nduva'a na, kaá na. Ta ndidaá na nì dakó'on ndá'a yu'ú kotó na ñóo nì nduva'a.

15

Yó'o dána'a Jesús ña kánian kee yó ña kóni Ndios, ta o duú ña kóni taa

1 Ta kúu nì natuu yati dao ta fariseo xí'ín ta dána'a ley Moisés noó Jesús. Ta yó'o kúu rā nì kii ñoo Jerusalén. Dá nì kaa rā xí'ín ná:

2 —¿Ndiva'a kō kée ta xionoo xí'ín mii ní tát'on kì'o nì daná'a ta sá'ano ñoo yo tá sata? Chi kō nákata ra ndá'a rá xí'ín ñañó'ó, dá keí rá pan.

3 Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta ndo'ó, ¿ndiva'a dánkoo xoo ndó choon sa'ándá Ndios, ta ndí'ì cháa ka ini ndo kee ndó choon nì sa'anda ta sá'ano ñoo yo?

4 Dá chi di'a kua'an choon nì sa'anda Ndios: “Koo ñañó'ó ndó noo tatá ndo xí'ín noo naná ndo”, ta “Ndi ndáa mii vá ñayuu ná ya'a ka'an ndava'a xí'ín tatá na o xí'ín naná na, na yó'o kúu na kánian kuu.”

5 Tído ndo'ó kúu rā kaá ña kuu va ka'an ñayuu xí'ín tatá na, xí'ín naná na: “O kúu ta'on chindeé mii ní xí'ín ña'a né'e va'i, chi sa nì kaa kì'oi ña noo Ndios.”

6 Ta sa'á ña ká'an na dión, sa'á ñóo kō káni kaan chindeé ná tatá na xí'ín naná na, kaá ndo'ó. Ta dión kée ndó dátuu ndó choon nì sa'anda Ndios xí'ín ña nì ndaki ini mii ndó.

7 ¡Taa uu noo vá kúu ndó! Ndaa va nì ka'an profeta Isaías sa'a ndo, chi di'a nì taa na:

8 Tá'an ñayuu ndéi viti kéká'ano na yu'u xí'ín yú'u oon va na,

tído xí'ín níó ná kō kóni ta'on na yu'u.

9 Kō ndáya'i ta'on ña ndáño'o na yu'u, dá chi ña dána'a na kúu ña nì ndaki ini ñaxintóni taa va.

10 Dá nì kana Jesús ñayuu kuá'a ñóo ña ná natuu yati cháa ka na, dá nì kaa na xí'ín ná:

—Kueídó'o va'a ndó ña kò'in ka'in xí'ín ndó, dá katóni va'a ini ndo.

11 Ni iin ña'a seí ndo ko dáyako ñaa noo Ndios. To'on kánkuei yú'u vá ndo kían dáyako ñaa.

12 Dá ni ñatuu yati ta xionoo xí'ín ná, dá ni kaa ra:

—¿Á ná'á ní ña ni tar'u'u nda'o ini ta fariseo sa'á ña ni ka'an ní dión?

13 Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Ndidaá yuku, ña ko ní xíti tatái, na ió induú, ñoo kían kánian to'on na xí'ín nda yo'an.

14 Ná dá'a ni nakani ini ndo sa'a rá, chi ta ko túu noo vá kúu rá, ta tín ndaa ra dao ka na ko túu noo. Chi tá tín ndaa iin ta ko túu noo iin ka ta ko túu noo, dá kían ndi nduú ra kuei ini yái.

15 Dá ni kaa Pedro xí'ín ná:

—Nakani ní xí'ín ndu'u ndi dándáki to'on ni ñakí'in tá'an ní ni ñaná'a ní noo ñayuu kuá'a ñoo.

16 Dá ni kaa na xí'ín Pedro:

—¿Á dión ta'ani ko kátóni ta'on ini ndo'ó?

17 ¿Á ko kánda ta'on ini ndo ña ndidaá ña'a seí ñayuu, ini tixi va na kua'an? Tá kúu tá ni ndi'i, dá kua'an na sata vé'e tatá naan.

18 Tído to'on kánkuei yú'u ná, ñoo kían vei nda maá nío ná, ta ñoo di'a kían dáyako ñaa noo Ndios.

19 Dá chi nda maá nío ná vei ña kini nákanini ini na kee na, dá ka'ání ná ñayuu, ta kée na kuachi xí'ín na ko kúu ñadi'í na o yí ná, ta kée na ña ka'an noo xí'ín ñi ná, ta kí'in kuí'íná ná, ta káva'a na kuachi tó'on sa'a dao ka na, ta ka'an ndava'a na sa'a ndi ndaa mií vá ñayuu.

20 Ndidaá ña kini yó'o kían dáyako ñaa noo Ndios. Tído ña ko nákata na ndá'a ná xí'ín ñaño'ó, dá keí ná ña'a, ko dáyako ta'on ñaa noo Ndios.

Dí'a ni kuu tá ni nduva'a Jesús iin de'e di'í ña'á túkú

21 Dá ni keta Jesús ñoo ñoo, dá ni kee na kua'an na xí'ín ta xionoo xí'ín ná chí kuendá ñoo Tiro xí'ín ñoo Sidón.

22 Ñoo ni kasáa iin ña'a, ta kían iin ña'a kuendá Canaán. Ta ni kixián iin ñoo ló'o nákaa yati ñoo. Dá ni kayu'án Jesús:

—Tatá, mií ní na kúu de'e na ve'e rey David, ku'u ini ní sa'á yu'u, chi ndó'o nda'o nío de'e di'í kée iin espíritu kini.

23 Tído ni iin to'on ko ní ka'an na xí'ín. Dá ni ñatuu yati ta xionoo xí'ín ná. Dá ni seí nda'í ra noo Jesús, ta kaá ra xí'ín ná:

—Ka'an ní xí'ín ña'a kaa ná ko'an, dá chi káyu'ú nda'a vaán tákaaán vei ña sata yo.

24 Dá ni kaa Jesús:

—Sava'a noo na Israel, na kúu táto'on iin léko, kirí ni ndaño'ó vá, ni tanda'á Ndios yu'u vei.

25 Dá ni kasáa ña'a ñoo ni sa kuín xitíán noo Jesús, ta ni kaaan:

—¡Chindeé ní yu'u, tatá!

26 Dá ni kaa Jesús xí'ín:

—Ko vá'a ta'on kuio ndaa yo pan ndá'a takuálí, ta ki'o yóan noo tina.

27 Dá ni kaa ña'a ñoo xí'ín ná:

—Ndaa va ka'an ní, tatá. Tído seí va tina ñoo yúchi pan ña kuéi yú'u mesa sato'o ri.

28 Dá ni kaa Jesús xí'ín:

—Naná ló'o, miían ndaa ndisa kándéé ka'ano inon yu'u. Ta ná ko'in kee ña xikon —kaá na.

Ta kúu mií hora daá ñoo ni nduva'a de'e di'áan.

Dí'a ni kuu tá ni nduva'a Jesús kua'á nda'o ñayuu

29 Dá ni kee Jesús kua'an na. Tá ni kasandaá yati na yú'u taño'o naní Galilea, dá ni kaa na diní iin yúku ín ñoo. Dá ni sa ko na ió na.

30 Ta kua'á nda'o ñayuu ni ñatuu yati noo ná, ta ndáka na na ni ñatí sa'a, xí'ín na ko túu noo, xí'ín na ko kuú ka'an, xí'ín na ko ndaa va'a ndá'a xí'ín sa'a, xí'ín na ndó'o dao ka kue'e, ni kasáa na ni chindei ñaa ná noo ín Jesús. Dá ni nduva'a ñaa ná.

31 Ta kúu ni naá ini ñayuu ñoo sa'á ña ni naka'an na ko kuú ka'an, ta ni nduva'a na ko ndaa va'a ndá'a xí'ín sa'a, ta ni nakaka na ni ñatí sa'a, ta ni ñatuu noo na ko túu noo. Ta ni keká'ano ndidaá ñayuu ñoo Ndios, na ndaño'o na Israel.

Di'a ni kuu tá ni xi'o Jesús ña'a ni sasá'an komi mil taa

³² Dá ni kana Jesús taa xionoo xí'ín ná ñóó. Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Kú'u nda'o ini sa'á ñayuu kuá'a yó'o chi sa ni xino oni kuu ndéi na xí'ín yu'u, ta koó ka ña'a kasá'an ná. Tído ko kóni ta'on yu'u tanda'á nditai na no'o ve'e na, dá chi oon ni kuu yi'í na íchi.

³³ Dá ni kaa ta xionoo xí'ín ná ñóó:

—¿Ndeí ki'in yó kua'a pan noo kúu ño'ó ichi yó'o ki'o yó keí ñayuu kuá'a yó'o, dá ndinoo ini na?

³⁴ Dá ni ndato'ón ñaá Jesús:

—¿Ndidaá pan né'e ndó?

Dá ni kaa ra xí'ín ná:

—Usa va pan né'e ndu'u, xí'ín cháá tiyaká.

³⁵ Dá ni sa'anda Jesús choon ña ná kandeí ñayuu ñoó no'ño'o.

³⁶ Dá ni tiin na ndin usa pan xí'ín tiyaká ñoó. Dá ni naki'o na ndivé'e noo Ndios. Dá ni sa'anda na pan ñoó. Dá ni xi'o naan noo ta xionoo xí'ín ná. Dá ni dasá raan noo ñayuu kuá'a ñoó. Ta dión ta'ani ni kee na xí'ín tiyaká ñoó.

³⁷ Dá ni sasá'an ndidaá ñayuu ñoó nda ni ndinoo va'a ini na. Tá ni ndi'i, dá ni dakúti rá usa tiyika xí'ín ña ni kandoo noo ni sasá'an ñayuu ñoó.

³⁸ Ta taa ni sasá'an ñoó ni sa kuu táto'on komi mil, ta ko íin ta'on ní kekuendá na ña'a xí'ín takuálí.

³⁹ Tá ni ndi'i, dá ni ka'an Jesús ndisá'an xí'ín ñayuu kuá'a ñoó. Dá ni kaa na ini barco xí'ín taa xionoo xí'ín ná. Dá ni ki'in na kua'an na chí kuendá Magdala.

16

Yó'o ni xika ta fariseo ña ná kee Jesús iin ña'a ndato

¹ Ñoó ni kasaa dao ta fariseo xí'ín ta saduceo, ta ni ka'an rá dátuu rá Jesús, chi ni xika ra ña kee na iin ña'a ndato chí induú, dá ná kande'á á miían ndaa ni kii na noo Ndios.

² Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Tá kua'an kuaá, dá kaá ndo: “Va'a nda'o koo taan, chi ni kana kua'á induú.”

³ Tá ni tuu noo na'a, dá kaá ndo di'a: “Kana nda'o tachi kuu viti, chi ni kana kua'á induú, ta íin víkó nda'o.” ¡Kúu ndó ñayuu uu noo, dá chi va'a ti'a ndó kándaá ini ndo ndi kee induú, tído ko kándaá ini ndo ndi kóni kaa ña ná'ano xiní ndo tiempo viti!

⁴ Ñayuu kinni nda'o ndéi tiempo viti, ta xiní xixi na Ndios, chi xika na ña kee yu'u ña ndato noo ná, dá kandisa na. Tído o kée ta'an vai ni iin ña ndato noo ná. Sava'a ña ndato ni ndo'o Jonás koni na ndo'o yu'u —kaá na.

Dá ni dankoo ñaá Jesús, dá ni kee na kua'an na.

Di'a kua'an ña ni dána'a Jesús sa'á ña ko vá'a dána'a ta fariseo

⁵ Ta ni saa na iin ka xoo ta'ño'o, tído ni nandodó ta xionoo xí'ín ná kane'e ra pan keí rá xí'ín ná.

⁶ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Kandaa ndo mií ndó noo ña dákuita tachi pan, ña kían kéchóon ta fariseo xí'ín ta saduceo.

⁷ Dá ni kasá'á ndátó'ón tá'an mií ta xionoo xí'ín ná ñoó:

—Dión ká'an na, chi ko ní sá ne'e yó pan kixió.

⁸ Kúu ni kandaa va ini Jesús ña ni ka'an ra dión. Dá ni kaa na xí'ín rá:

—¿Ndiva'a ndátó'ón kuáchi ndo sa'á ña koó pan né'e ndó? ¿Á cháá vá kándéé ini ndo yu'u, ndani?

⁹ Ta, ¿á ko kándaá ii vá ini ndo? ¿Á ko ndísaa ta'on ini ndo ña o'on va pan ni tiin yu'u ni xi'oi ni sasá'an o'on mil taa ñoó? ¿Á ko ndísaa ta'on ini ndo ndidaá tiyika ni dakúti ndó xí'ín ña ni kandoo noo ni sasá'an ñayuu ñoó?

¹⁰ Ta, ¿á ko ndísaa ta'on ini ndo ña usa va pan ni tiin yu'u ni xi'oi ni sasá'an komi mil taa? Ta, ¿á ko ndísaa ta'on ini ndo ndidaá tiyika ni dakúti ndó xí'ín ña ni kandoo noo ni sasá'an ñayuu ñoó?

¹¹ ¿Á ko kándaá ii vá ini ndo ña ko ní ka'an ta'on vei sa'a pan? Chi ña ni ka'in xí'ín ndó kían dándaki ña kánian kandaa ndo mií ndó noo ña dákuita tachi pan, ña kéchóon ta fariseo xí'ín ta saduceo.

12 Dá ví n̄i kandaá ini ra ña ko ní ka'an na sa'á ña kánian kandaá ra mií rá noó ña dákuita tachí ndisa pan. Ch̄i di'a n̄i ka'an na ña kandaá ra mií rá noó to'on dána'a ta fariseo xí'ín ta saduceo.

Di'a n̄i kuu tá n̄i kaa Pedro ña Jesús kúu Cristo, na dákaki ñaá

13 Tá n̄i saá Jesús chí ñoo Cesarea Filipino, dá n̄i ndato'ón ná ta xionoo xí'ín ná, ta kaá na xí'ín rá:

—¿Ndá yoo kúu yu'u, na n̄i nduu taá ñayuu yó'o, kaá ñayuu ñoó?

14 Dá n̄i kaa taá xionoo xí'ín ná:

—Dao na kaá ña kúu ní Juan, na sa dakódo ndúta ñayuu. Ta dao ka na kaá ña kúu ní profeta Elías. Ta dao ka na kaá ña kúu ní profeta Jeremías. Ta dao na kaá ña kúu ní iin ka profeta.

15 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta ndo'ó viti, ¿ndá yoo kúu yu'u, kaá ndo'ó?

16 Dá n̄i kaa Simón Pedro:

—Mií ní kúu Cristo, na dákaki ñaá. Ta mií ní kúu de'e Ndios takí.

17 Dá n̄i kaa na xí'ín Pedro:

—Ndiká'án ví yo'ó, Simón, de'e Jonás, dá ch̄i o duú ñayuu ní dátoon ñaxintónon, dá nákonon yu'u. Di'a tatá Ndios, na ió induú vá, n̄i datóon noon.

18 Ta ka'an ta'ani yu'u xí'ón viti ña kananí yo'ó Pedro, ña kóni kaa yuu, ta satá yuu yó'o ko'in kava'i ve'e ño'i, na kúu kuendá, ta o kándeé ta'on ña kúu yá ndi dánaá ñaán.

19 Ta noo ndá'a miíon nakí'o yu'u nda'á kaa, dá ka'andon choon noó ñayuu ño'ó tixi ndá'a Ndios. Ch̄i tá ná ka'andon choon noó ñayuu Ndios, ta kuiin Ndios xí'ón. Tá ná kadon dao choon noo ná, ta kuiin ta'ani Ndios xí'ón —kaá na.

20 Dá n̄i sa'anda na choon noó ta xionoo xí'ín ná ña ná dá'a ni ka'an ra xí'ín ni iin tó'ón ñayuu ña mií ná kúu Jesús, na kúu Cristo.

Yó'o kásto'on Jesús xí'ín ta xionoo xí'ín ná ndi ndo'o na, dá kuu na.

21 Nda daá n̄i kasá'á ná kásto'on na xí'ín ta xionoo xí'ín ná ña miían ko'on na ñoo Jerusalén, dá ndo'o naní níó

na kee ta sa'ano xí'ín ta duti saku'a'a, xí'ín ta dána'a ley Moisés, ta kuu na. Ndi'i, dá nataki na tixi kuu óni.

22 Dá n̄i taó xóo ñaá Pedro. Dá n̄i kasá'á rá dánani ñaá rá, ta kaá ra xí'ín ná:

—Tatá, o kónó ta'on Ndios ña ndo'o ní dión. ¡Ni iin kuu o ndó'o ní dión!

23 Dá n̄i nandio koo Jesús n̄i sa nde'é ná Pedro. Dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—¡Kua'án kuxoo noó, ch̄i kéeon táto'on kée ña u'u! Yo'ó kúu ra kétéin noó, ch̄i ko nákani inon sa'á ña kóni Ndios, di'a nákani inon táto'on kí'o nákani ini taá va.

24 Dá n̄i kaa na xí'ín ta xionoo xí'ín ná:

—Ndi ndáa ndo'ó ká'án kanoo xí'ín yu'u, dá kían kánian dánkoo ndó ña kóni mií ndó, ta natiin ndó cruz, ña kían ió ndo kuu ndo sa'í, ta ndiko ndo yu'u, ná ko'o.

25 Ch̄i ndi ndáa na kóni dákaki na mií ná ñayuu yó'o, noón di'a kúu na kuu. Tído ndi ndaá na xí'o mií ña kuu na sa'a yú'u, noón di'a kúu na ni'í ña kataki na.

26 Dá ch̄i, ¿ndí kían va'a ni'í ñayuu tá ná kandeé ná ni'í ná ndidaá ña kuiká ió ñayuu yó'o, ta naá vá ná noo Ndios? O, ¿ndí kían kúu ña'a ndáya'i cháa ka tá o duú ña ni'í ná ña kataki chíchí ná, ká'án ndó?

27 Dá ch̄i iin kuu, dá nandio koo na n̄i nduu taá ñayuu yó'o kasaa na, ta ndato naye'e ndaa na táto'on kí'o náye'e tatá na, ta nandio koo na xí'ín ndidaá ángel kéchóon noo ná, dá chiya'i na iin rá iin ñayuu táto'on kí'o kaa choon n̄i kee na.

28 Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ió dao ndo'ó, na ndíta yó'o, o kúu ta'on ndó nda ná koni ndo na n̄i nduu taá ñayuu yó'o tá koo na kii na dándáki na —kaá Jesús.

17

Di'a n̄i kuu tá n̄i naye'e ndaa ñi Jesús xí'ín dá'on ná

1 Tá n̄i ya'a iño kuu, dá n̄i kee Jesús ndáka na Pedro, xí'ín Jacobo, xí'ín ñani ra, ta naní Juan kua'an na dini iin yúku dikó.

² Ta ñóo ñi ñadaon na táto'on k̄i'o káa na noo rá. Kúú ñi ñaye'e ndaa oon ví noo ná táto'on yé'e nd̄indii. Ta ñi ndukuxí kach̄i dá'on ná táto'on k̄i'o ndato tóon ñó'o.

³ Ta kúú iin kuití vá ñi na'a noo Moisés x̄i'ín Elías, ta ndíta na ndátó'ón ná x̄i'ín Jesús.

⁴ Dá ñi kaa Pedro x̄i'ín Jesús:

—Vá'a kúú ndéi ndu yó'o, tatá. Tá kóni ní, dá ná kava'a ndu on̄i t̄iya'ó. Iian ná koo mií ní, ta iian ná koo Moisés, ta iin kaan ná koo Elías —kaá ra.

⁵ Ta x̄ian nani ká'an ij Pedro x̄i'ín ná, kúú ñi ñaxino iin viko ndato yé'e. Ta kúú ñi dadá'i ñaá. Ta kúú tein viko ñóo ñi seido'o ra ñi ka'an Ndios:

—Ta yó'o kúú ñe'e man̄i yu'u, ta náta'an inij xinij x̄i. Kueído'o ndó to'on ká'an x̄i —kaá na.

⁶ Tá ñi seído'o ta x̄ionoo x̄i'ín ná ñóo to'on ñi ka'an Ndios, dá ñi sa kuíta x̄ití rá, ta ñi x̄ino taan ra nda noño'o, ta ñi yu'ú nda'o ra.

⁷ Dá ñi ñatuu yati Jesús noo ndéi ra, dá ñi kani ndá'a ná sata rá, dá ñi kaa na x̄i'ín rá:

—Ndakuei ndó, ta ná dá'a ni yu'ú ndo.

⁸ Dá tá ñi ndane'e noo rá, kúú sa koó ka va ña ñóo ndíta x̄i'ín Jesús. Ndadá iin tó'ón míi vá ná iin noo rá.

⁹ Ta noo konoo Jesús kua'an na ndika yúku ñóo x̄i'ín ña ñóo, dá ñi sa'anda na choon noo rá, ta kaá na:

—Ná dá'a ni nakani ndó x̄i'ín ni iin tó'ón ñayuu sa'á ña ñi na'a Ndios noo ndo nda ná kasandaá kuu nataki na ñi nduu ña ñayuu yó'o.

¹⁰ Dá ñi ndato'ón rá Jesús:

—¿Ndiva'a ká'an taa dána'a ley Moisés ña dinño'ó ka kánian kii profeta Elías, dá kasaa na dáka'ki ñaá?

¹¹ Dá ñi kaa Jesús x̄i'ín rá:

—Ndaa va ká'an ra ña dinño'ó ka kánian kii Elías ndeyíko na ndidaa ña'a.

¹² Tído yu'u ká'in x̄i'ín ndó ña sa ñi kixi va Elías, ta ko ní nákonni ta'on ñaá rá, ch̄i ñi kee ra x̄i'ín ná táto'on k̄i'o ñi ka'an míi rá. Ta dión ta'ani ko'on ra kee ra x̄i'ín na ñi nduu ña ñayuu yó'o —kaá na.

¹³ Dá ñi kandaa ini ta x̄ionoo x̄i'ín ná ñóo ña ká'an na sa'a Juan, na sa dakódo ndúta ñayuu.

Di'a ñi kee Jesús ñi nduva'a na iin tayii nákaa espíritu kini

¹⁴ Tá ñi ñaxino na noo ndéi ñayuu kuá'a ñóo, dá ñi ñatuu yati ñaá iin ña, dá ñi sa ku'in x̄ití rá noo Jesús, dá ñi kaa ra x̄i'ín ná:

¹⁵ —Tatá, ku'u ini ní sa'á ñe'e ló'i, dá ch̄i ndó'o xi kue'e x̄i'í yí'í, ta ndó'o nda'o ní xi, ch̄i kánkao nda'o xi noo k̄e'í ñó'o, x̄i'ín noo ñó'o takuii k̄e'í kue'e ndó'o xi.

¹⁶ Ta ndákai x̄i ñi kasáai noo taa x̄ionoo x̄i'ín ní, dá nduva'a ñaá rá, tído ko ní kándeé ta'on ra —kaá ra.

¹⁷ Dá ñi kaa Jesús:

—¿Nandeé ka vian ñayuu ko kándisa kúú ndo'o, ta dó'ó nda'o ndó! ¿Ndidaa ka ví kooi x̄i'ín ndó? Ta, ¿ndidaa ka ví k̄i'o ndeé inij sa'a ndo? Kane'e ndó tayii xaan nakij ndo —kaá na.

¹⁸ Dá ñi sa'anda Jesús choon noo espíritu kini nákaa ini x̄i. Dá ñi ketaan kua'an. Ta kúú iin ndéi vá ñi nduva'a xi mií hora daá ñóo.

¹⁹ Dá ñi ñatuu yati ta x̄ionoo x̄i'ín ná noo ná, dá ñi ndato'ón xoo ñaá rá:

—¿Ndiva'a ko ní kándeé ndu'u taó ndú espíritu kini ñóo?

²⁰ Dá ñi kaa Jesús x̄i'ín rá:

—Ch̄i cháa vá ñi kándeé iní ndo ña nduva'a xi kee Ndios. Miian ndaa ná ka'in x̄i'ín ndó ña va'ará lú'u kándeé iní ndo Ndios táto'on k̄i'o leé ndiki mostaza, dá kian kuu va ka'an ndo x̄i'ín yúku iin káa: “Kua'an ná kuiion chí káa”; ta kúú dión vá kakuuan. Ta kúú ni iin ña'a o kákuu ña kuáchi noo ndo.

²¹ Tído o kándeé ta'on ndó taó ndo espíritu kini, ña k̄e'í dión, tá ná o káka ndo ña man̄i noo Ndios, ta x̄ian nani o káne'e ij ndo —kaá na.

Yó'o kásto'on tuku Jesús ndi ndo'o na, dá kuu na

²² Ta nani ndéi na kuendá Galilea, dá ñi kaa Jesús x̄i'ín ta x̄ionoo x̄i'ín ná:

—Ko'on iin ña nakij ra na ñi nduu ña ñayuu yó'o noo ndá'a ta xiní u'u ñaá,

23 dá ka'ání ñáá rá. Tído tixi kuṽ óni, ta kúú nataki va na —kaá na.

Ta kúú ni kunda'í nda'o ini ra sa'a ña ni ka'an na dión.

Di'a ni kuu tá ni xi'o Jesús di'ón sa'a ve'e ño'o ká'ano

24 Tá ni saa na ñoo Capernaum, dá ni natuu yati dao taa kí'in ya'i sa'a ve'e ño'o ká'ano noo ió Pedro, dá ni ndato'ón ñáá rá:

—¿Á ko xí'o ta'on maestro ní di'ón sa'a ve'e ño'o?

25 Dá ni kaa Pedro:

—Jaan, xí'o naan.

Tá ni ndu'u Pedro ve'e, ta kúú yachi va ni ndato'ón ñáá Jesús:

—¿Ndi ká'an yo'ó, Simón? ¿Ndá noo kí'in ya'i ta né'e choon ñayuu yó'o sa'a ñó'o? ¿Á noo na ñoo mií rá, o noo na ñoo tukú dándáki ra?

26 Dá ni kaa Pedro:

—Noo na ñoo tukú vá kí'in ya'i ra.

Dá ni kaa Jesús:

—Jaan, chi na ñoo ra, ko káni ta'an vaan chiya'i na.

27 Tído ná dá'a ni dár'u'u yo rá. Kua'an yú'u taño'o, ta tiión tiyaká, ta kirí mií noo ni tiión, ta nandika yú'u ri. Ta ñoo nani'on iin di'ón kaa. Ta kane'ón ña kison, dá kí'ón ña noo rá sa'a yú'u xí'in sa'a miíón —kaá na.

18

Yó'o dána'a Jesús sa'a ndá yoo kúú na ndáya'i cháá ka noo Ndios

1 Ta tiempo daá ñóo ni natuu yati ta xionoo xí'in Jesús noo ió na, dá ni kaa ra xí'in ná:

—¿Ndá yoo kúú na ndáya'i cháá ka tein na ñó'o tixi ndá'a Ndios?

2 Dá ni kana Jesús iin tayii ló'o ín ñoo ni saa xi noo ná. Dá ni chikani ñáá ná tein taa xionoo xí'in ná ñóo.

3 Dá ni kaa na:

—Miian ndaa ná ka'in xí'in ndó ña tá ná o nádaon ndó mií ndó nduu ndó táto'on kí'o kúú takuáli, dá kían ni iin kuṽ o koní ndo ndu'u ndó tixi ndá'a Ndios.

4 Chi ndi ndáa na kénóo mií táto'on kí'o kúú takuáli, noón vá kúú na

ndáya'i cháá ka tein na ñó'o tixi ndá'a Ndios.

5 Ta ndi ndáa mií ñayuu ná natiin va'a iin takuáli ta káa táto'on kí'o káa tayii yó'o sa'a ña kúú ná kuendá yu'u, dá kían kee kuendá ña mií vái ni natiin va'a na.

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ni dáka'an kue'é yo dao ka ñayuu ña ya'a na kee na kuachi

6 'Ta ndi ndáa mií ñayuu kándéé dáka'an kue'é takuáli kándisa yu'u ña ya'a xi kee xi kuachi, noón kúú na va'a cháá ka ná kandiko yuu molino diko ná, ta ná dáketa ñáá ná nda maá ini taño'o.

7 ¡Nda'í kúu ví ñayuu ndéi ñayuu yó'o, chi kuá'a nda'o ña'a dáka'an ñáá, dá ya'a na kee na ña kini! Ta daá kuití vei ña dáka'an ñáá ña kee na kuachi. Tído ¡nda'í cháá ka ví ndo'o na dáka'an kue'é dao ka ñayuu, dá ya'a na kee na kuachi!

8 'Sa'a ñoó tá yá'a ndó kée ndó kuachi xí'in ndá'a ndo o sa'a ndo, dá kían ka'anda ndo iin xooan, ta dákana ndóan. Chi va'a cháá ka ví ña ku'u ndó noo ió Ndios xí'in iin xoo ndá'a ndo o xí'in iin xoo sa'a ndo o duú kaaan ko'on ndo xí'in ndi nduú ndá'a ndo o ndi nduú sa'a ndo kaño'o ndó indayá noo kéi ñó'o, tá'an ña ni iin kuṽ o ndá'o.

9 Tá yá'a ndó kée ndó kuachi xí'in nduchí nóo ndo, dá kían taó ndoan, ta dákana ndóan. Chi va'a cháá ka ví ña ku'u ndó noo ió Ndios xí'in iin xoo nduchí nóo ndo o duú kaaan ko'on ndo xí'in ndi nduúan kaño'o ndó indayá noo kéi ñó'o.

Yó'o dána'a Jesús sa'a iin léko ni ndañó'o

10 'O sa káñó'o ndó ni iin tó'on takuáli yó'o, chi miian ndaa ká'in xí'in ndó ña daá ndíta va ángel ndáka ñáá náki'o na kuendá sa'a xi noo tatái, na ió induú,

11 chi ni kasáa na ni nduu taa ñayuu yó'o nandukú ná ñayuu ni kana xoo noo Ndios, dá dáka'ki ñáá ná.

12 '¿Ndi kée iin taa ndáka iin ciento léko tá ni ndañó'o iin rí, ká'an ndó? ¿Á ko dánkoo ta'on ra komi díko sa'on

komi ka ríon, dá ki'in ra ko'on ra yúku nandukú rá kirí nī ndañó'ó ñóó?

¹³ Dá tá nī naní'i rá rī, ná ka'an ndaai xí'ín ndó ña kádi chaa ka ini ra sa'a kiríón o ñuú sa'á komi díko sa'on komi kirí ko ní ndañó'ó ñóó.

¹⁴ Ta dión ta'ani ko kóni ta'on tata yo Ndios, na ió induú, ña ndañó'ó iin kaa takuálí yó'o.

Yó'o dána'a Jesús ña kánian ku'u ká'ano ini yo sa'a sátá'an yó

¹⁵ 'Ta tá nī ya'a iin kaa ñani ndo nī kee na iin kuachi noo ndo, kua'án ndo dánani ndó na noo ko iin ndéi. Tá nī nakoni na kuachi na, dá kían nandei va'a tuku ndó.

¹⁶ Tído tá ko kóni na nakoni na kuachi nī kee na, dá kían kua'án ndo kuaka ndó iin o uu ka ñayuu, dá chí kaá ley ña uu o oni taa xínñó'ó kī'o kuendá sa'a iin ña'a, dá kían keyíko choon.

¹⁷ Tído tá ko ní kékuendá na ñayuu ndaka ndó nī sa'an ndo, dá kían nakī'o ndó kuendá noo ndidaa na kándisa xí'ín ndó sa'á kuachi nī kee na. Tá nī noo na kándisa ñóó ko ní xín na nakoni na kuachi na, dá kían ná kandoo na kakuu na iin na ko ná'á Ndios, o iin na kí'in ya'i sa'a ñó'o noo ndo.

¹⁸ 'Miián ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña tá ná kadi ndo dao choon noo ñayuu ñayuu yó'o, kuiin va Ndios xí'ín ndó nda induú. Ta tá ná ka'anda ndo choon noo dao ka na ñayuu yó'o, kuiin ta'ani Ndios xí'ín ndó nda induú.

¹⁹ Ta nándió ko tukui ká'in xí'ín ndó ña tá náki'in tá'an uu ndo, ta iin noo nī nduu ñaxintóni ndo, ta kaka ndo ndi ndaa mií vá ña'a, dá kían tatái Ndios, na ió induú, kī'o na ña noo ndo.

²⁰ Dá chí noo náta ka uu o oni ñayuu ndéi na kéká'ano na yu'u, me'í na ñóo iói.

²¹ Dá nī natuu yati Pedro noo ná, dá nī kaa ra:

—Tatá, ¿ndidaa ta'ándá kánian ku'u ká'ano ini sa'a ñani tá yá'a na noo'i? ¿Á nda usá ví ta'ándá?

²² Dá nī kaa Jesús xí'ín rá:

—O ñuú usá oon nī ta'ándá, kaá yu'u. Di'a nándió koón ku'u ká'ano inon sa'a ná oni díko uxí ta'ándá. Ta keeón dión usá ta'ándá.

Di'a kua'an ña nī daná'a Jesús sa'á uu taa tá noo iin rey

²³ 'Kī'o dándaki Ndios ñayuu na kían táto'on kī'o kée iin rey tá ndékuendá ra xí'ín ta kéchóon noo rá.

²⁴ Iin kuu, dá nī kasá'á rá ndékuendá ra xí'ín ra tá noo rá. Kúu nī kana ra iin taa tá uxí mil dí'on plata noo rá nī saa ra.

²⁵ Ta ko ní kándeé ta'on ra chiya'i ra dí'on tá ra. Sa'á ñóó nī sa'anda rey ñóó choon ña ná díko rá mií rá xí'ín ñadi'í ra, xí'ín de'e ra, xí'ín ndidaa ña va'a ió noo rá, dá ná naa ña tá ra.

²⁶ Dá nī sa kuín xítí ta kéchóon ñóó, dá nī kasá'á rá seí nda'í ra noo rey ñóó, ta kaá ra: “Tatá, kandati too ní yu'u, dá ná chiya'i ndi'ii ña távi noo ní.”

²⁷ Dá nī ku'u ini rey ñóó sa'a rá. Ta kúu nī dayáa ñaá rá, dá nī xí'o ká'ano ini ra sa'á dí'on tá taa ñóó noo rá.

²⁸ 'Tído tá nī yaa ta ñóó kua'an ra, ta kúu ñóó nī nakī'in tá'an ra xí'ín iin ka ta kéchóon dáó xí'ín rá, ta tá taa yó'o iin ciento dí'on plata noo mií rá. Dá nī tiin ñaá rá, dá nī kasá'á dáku'ánó ñaá rá, dá kaá ra: “Chiya'i kí ña távon noo'i.”

²⁹ Dá nī sa kuín xítí ta'ani taa kéchóon dáó xí'ín rá ñóó, nī kasá'á seí nda'í ra noo rá, ta kaá ra: “Kandati too ní yu'u, dá ná chiya'i ndi'ii ña távi noo ní.”

³⁰ Tído ko ní xín ta'on ra kandati too ñaá rá. Di'a nī sa'an ra nī saki ra choon sa'á ra tá noo rá, dá nī chikaa ñaá rá ve'e kaa nda ná chiya'i ndi'ii ra ña tá ra noo rá.

³¹ Tá nī xini dao ka ta kéchóon dáó xí'ín rá ña dión nī kee ra, kúu nī tar'u'u nda'o ini ra. Dá nī sa'an ra nī nakani ndi'ii ra xí'ín rey ñóó sa'a ndidaa ña nī kuu.

³² Dá nī kana rey ñóó taa nī kee dión. Dá nī kaa ra xí'ín rá: “Ta kéchóon kini nda'o kúu yo'ó. Dión ví kua'a dí'on tá yo'ó noo'i, tído nī xí'o ká'ano

va inij sa'on, dá chí nì seí nda'avóon nooí.

³³ Ta, ¿ndiva'a kò ní xì'o ká'ano inon sa'á ta kéchóon dáo xí'ón tátò'on kí'o nì xì'o ká'ano ini yu'u sa'on?", kaá rey.

³⁴ Ta nì xido nda'o ini rey ñoo. Sa'á ñoo nì naki'o ñaá rá noo ndá'a soldado ña dándó'o ra níó rá nda ná chiya'i ndi'i ra di'ón táj ra.

³⁵ Ta dión ta'ani kee tatá yu'u, na ió induú, xí'ín iin rá iin ndo'ó tá ná o kú'u ká'ano ndisa ini ndo sa'a ñani ndo —kaá Jesús.

19

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ni dánkoo iin taa ñadi'í ra

¹ Tá nì ndi'i nì ka'an Jesús to'on yó'o, dá nì keta na kuendá Galilea kua'an na kuendá Judea nda iin ka xoo yuta Jordán.

² Ta kúu kua'á nda'o ñayuu tákuei ñaá kua'an na, ta ñoo nì nduva'a na ndidaá na kú'u.

³ Dá nì natuu yati dao ta fariseo noo iin Jesús, dá nì ka'an rá dátúú ñaá rá, dá nì ndato'ón ñaá rá:

—¿Á kuu dánkoo iin taa ñadi'í ra sa'a ndi ndáa mií vá ña'a?

⁴ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á kò óon ta'on ka'i ndó ña na nì kava'a ñayuu yó'o nda mí sa'a, “noón kúu na nì kava'a iin taa xí'ín iin ñá'a?”

⁵ Dá nì kaa na: “Kánian dánkoo taa tatá ra xí'ín naná ra, dá naki'in tá'an ra xí'ín ñadi'í ra, dá kían nduu na nda iin tó'ón vá.”

⁶ Ta kò kúu ka na uu, ndadá iin tó'ón vá kúu ná. Ta míi Ndios kúu na nì dakí'in tá'an ñaá, sa'á ñoo nì iin tó'ón ñayuu kò kánian ka'anda tá'an na —kaá Jesús.

⁷ Dá nì kaa ra xí'ín ná:

—Tá kí'o dión kían, ta ¿ndiva'a nì sonó Moisés ña kuu va kí'o iin taa iin tuti noo ñadi'í ra ña ká'an ña kóni ra ka'anda tá'an ra xí'án, ndi'i daá, dá kuu va dánkoo ñaá rá? —kaá ra.

⁸ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Sa'á ña káxí nda'o níó ndo, sa'á ñoo nì sonó Moisés ña kuu ka'anda tá'an iin taa xí'ín ñadi'í ra. Tído nda

mí sa'a ñayuu yó'o kò ní kaá ta'on Ndios ña dión kee ra.

⁹ Sa'á ñoo ká'an yu'u ña ndi ndáa mií vá taa nì dánkoo ñadi'í ra, xían nani kò kían kuachi ña nì natuuán xí'ín iin ka taa, ta nì tandá'a rá xí'ín iin ka ñá'a, dá kían roón kúu ra yá'a kée kuachi xí'ín ñá'a ñoo noo Ndios. Ta ndi ndáa mií vá taa ná tanda'a xí'ín ñá'a nì kandoo ñoo, roón ta'ani kúu ra yá'a kée kuachi xí'ín ñá'a ñoo noo Ndios.

¹⁰ Dá nì kaa taa xionoo xí'ín ná:

—Tá dión ndó'o taa xí'ín ñadi'í ra, dá kían va'a kaan ná dá'a ni tanda'a yo.

¹¹ Dá nì kaa na xí'ín rá:

—O duú ndidaá taa kándia kee dión, sava'a ra nì ni'i tá'i noo Ndios vá kúu ra kandeé ini kee dión.

¹² Dá chí dao taa kúu ra kándéé ini ndéi mií, dá chí kí'o dión kúu rá nda nì kaki ra. Ta dao ka ra kándéé ini ndéi mií, dá chí dao taa nì ndata ñaá, dá ná dá'a ni katóo ra na ñá'a. Ta dao ka ra kándéé ini ndéi mií, dá chí kándadí ra na ñá'a, chí kóni ra ña ndu'u cháa ka ñayuu tixi ndá'a Ndios. Tá xí'o ndeé ini ndo kandeí mií ndó, dá kían kee ndó dión —kaá Jesús.

Di'a nì kuu tá nì natiin va'a Jesús takuálí

¹³ Ta nì ndi'i, dá ndáka ñayuu dao takuálí vei na noo Jesús, dá ná chinóo na ndá'a ná diní xí, dá ná kaka na ña maní noo Ndios sa'a xí. Tído nì kasá'á taa xionoo xí'ín Jesús dánani ra ñayuu ñoo sa'a ña kée na dión.

¹⁴ Dá nì kaa Jesús xí'ín ná:

—Konó ndó noo takuálí xaan ná kii xi noo yú'u. Ná dá'a ni chituu ndó xi, dá chí ñayuu kándéé ini tatá Ndios tátò'on kándéé ini takuálí xaan tatá xi, noón kúu na ñó'o tixi ndá'a Ndios —kaá na.

¹⁵ Dá nì chinóo na ndá'a ná diní iin rá iin xi. Dá nì xika na ña maní noo Ndios sa'a xí. Tá nì ndi'i, dá nì kee na kua'an na.

Di'a nì ka'an Jesús xí'ín iin taa kuiká

¹⁶ Kúu nì natuu yati iin taa noo iin Jesús, dá nì kaa ra xí'ín ná:

—Maestro va'a kúu ní. Ta, ¿ndí kían kánian keei, dá nì'i ña kataki chíchíí?

17 Dá n̄i kaa n̄a x̄í'ín rá:

—¿Ndiva'a ká'an yó'ó ña kúu yu'u iin n̄a va'a? Ta ni iin tó'ón ñayuu kó kúu n̄a va'a. Iin tó'ón din̄i Ndios vá kúu n̄a va'a. Tído, tá kónon n̄i'on ña kataki chíchón, dá k̄ian kánian keeón choon sa'ándá Ndios.

18 Dá n̄i kaa r̄a x̄í'ín ná:

—¿Ndi ndáa choon kánian keei?

Dá n̄i kaa Jesús x̄í'ín rá:

—O sa ka'ánóon nd̄i, ta o sa kéeón kuachi x̄í'ín iin ñá'a kó kúu ñadi'óon, ta o sa kí'ín kuí'ínón, ta o sa káva'ón ña tó'ón ka'on,

19 ta koo ñañó'ó noo tatóon x̄í'ín noo nanóon, ta ku'u inon sa'á ñayuu x̄i'ón tató'on ndó'ón x̄í'ín miíón.

20 Dá n̄i kaa t̄a ñóó:

—Nda ló'o vei n̄i kasá'a seídó'i ndidaá choon yó'o. ¿Á ió iin ka ña'a kómani keei?

21 Dá n̄i kaa Jesús x̄í'ín rá:

—Tá kónon kakuuón iin t̄a ndaa noo Ndios, kua'án dikó ndí'ón ña'a ió nooon, ta dasóon d̄i'ón ñóó noo na kúnda'í, dá k̄ian koo kuí'ón chí induú, dá k̄ian kison kanooón x̄í'ín yu'u.

22 Tá n̄i seído'o ra ña dión n̄i kaa Jesús, ta kúnda'í nda'o n̄i kuu ini r̄a n̄i n̄andió koo ra kua'an r̄a, chí t̄a kuiká nda'o kúu rá.

23 Dá n̄i kaa Jesús x̄í'ín t̄a xionoo x̄í'ín ná:

—Miian ndaa ná ka'in x̄í'ín ndó ña kuachi nda'o kían, dá ndu'u ñayuu kuiká t̄ixi ndá'a Ndios.

24 Ta n̄andió koo tukui ká'in x̄í'ín ndó ña kaon cháá ka chika'anda iin camello yá'i iin ión tukú o duú ka ña ndu'u iin n̄a kuiká t̄ixi ndá'a Ndios —kaá n̄a.

25 Tá n̄i seído'o t̄a xionoo x̄í'ín ná t̄o'on yó'o, kúu n̄i naá nda'o ini r̄a. Dá n̄i ndat̄o'ón rá Jesús:

—¿Ndá yoo n̄i'í ña k̄aki na, tá dáá?

26 Dá n̄i n̄andió koo Jesús n̄i sa nde'e ná noo rá, dá n̄i kaa n̄a x̄í'ín rá:

—Ni iin tó'ón ta'on ñayuu o kándeé kee dión, tído ndidaá tá'an va ña'a kándeé Ndios kee na.

27 Dá n̄i kaa Pedro x̄í'ín ná:

—Ndu'u kúu r̄a n̄i dankoo ndi'i ndidaá kúu ña'a ió noo ndú, ta xionoo ndu

x̄í'ín mií ní, tatá. ¿Ndi k̄ian k̄i'o Ndios noo ndú'u, tá dáá?

28 Dá n̄i kaa Jesús x̄í'ín rá:

—Miian ndaa ná ka'in x̄í'ín ndó ña tá ná kasandaá kuu ndesaá Ndios ndidaá ña'a, dá kakoo n̄a n̄i nduu t̄a ñayuú yó'o noo téi noo dándáki na noo ndato téi náye'e ndaa induú. Ta ndo'ó, n̄a sa xionoo x̄í'ín yu'u, nandei ta'ani ndó noo ndin ux̄i uu téi ndita ñóó, dá keyíko ndo sa'á ñayuu n̄i kii tein n̄a ve'e ndin ux̄i uu de'e t̄a Israel.

29 Ta ndi ndáa miíó n̄a n̄i dankoo ve'e na, o ñani n̄a, o k̄i'o na, o ku'u n̄a, o tatá n̄a o naná n̄a, o ñadi'í n̄a, o de'e na o ñó'ó ná sa'a yú'u, n̄a yó'o kúu n̄a nani'i nda iin ciento cháá ka ña'a noo Ndios, ta ni'i ta'ani na ña kataki chíchí ná.

30 Tído kua'á nda'o ñayuu kúu noo ñayuú yó'o, noón di'a kúu n̄a kakuu noo ndi'i kuii noo Ndios. Ta n̄a kúu noo ndi'i kuii noo ñayuu ñayuú yó'o, noón di'a kakuu n̄a kuita noo noo Ndios tiempo daá ñóó.

20

Yó'o nákani Jesús sa'q iin t̄a x̄iti uva

1 "Tá k̄i'o dándáki Ndios ñayuu n̄a kían tató'on kée iin t̄a x̄iti uva, chí na'a nda'o n̄i kee ra kua'an r̄a ndukú rá t̄a kechóon noo uva r̄a.

2 Dá tá n̄i ni'i ñaá rá, dá n̄i kandoo ndaa r̄a x̄í'ín t̄a kechóon ñóó ña chiya'i ñaá rá tá kuu. Dá n̄i t̄anda'á ñaá rá kua'an r̄a noo chóon.

3 Dá n̄i n̄andió koo tuku ra kua'an r̄a ndukú rá cháá ka t̄a kechóon noo rá tató'on ka iin na'a. Dá n̄i xini r̄a ndei oon dao t̄a noo yá'i ñóó.

4 Dá n̄i kaa r̄a x̄í'ín rá: "Kua'án ndo'ó kechóon ndó noo kaa uva yu'u, dá ná chiya'i va'i ndo'ó", kaá r̄a x̄í'ín t̄a ñóó. Dá n̄i kee t̄a ñóó kua'an r̄a noo chóon.

5 Tató'on dao nduú n̄i ni'i sato'o uva ñóó cháá ka t̄a n̄i kandia ko'on kechóon noo uva r̄a. Ta nda ka oni sa'ini n̄i ni'i rá cháá ka t̄a kechóon noo uva r̄a.

6 Dá n̄i kee tuku ra kua'an r̄a tató'on ka o'on sa'ini, ta n̄i ni'i túku ra dao ka t̄a ndei oon. Dá n̄i kaa r̄a x̄í'ín

rá: “¿Ndiva'a ndéi oon ndó iin níi kuu víti?”

⁷ Dá n̄i kaa ɬa ɱoó: “Dá ch̄i k̄o l̄in ta'on x̄i'o choon kee ndu'u.” Dá n̄i kaa sato'o uva ɱoó x̄i'ín rá: “Kua'án ndo noo kaa uvaj kechóon ndó, dá ná chiya'i va'i ndo.”

⁸ Tá n̄i kuaá, dá n̄i kaa sato'o uva ɱoó x̄i'ín ɬa dándáki ve'e ra: “Nditúti yo'ó ɬa kéchóon kaa, dá chiya'ávón ra iin níi kuu. Ta dinño'ó ka chiya'ávón ɬa n̄i kasáa noo ndí'í, dá chiya'ávón ɬa n̄i kasáa mií noo.”

⁹ Dá n̄i kasáa ɬa n̄i kasá'á kéchóon táto'on k̄a o'on sa'ini ɱoó, ta kúu iin níi vá kuu n̄i chiya'i ɱaá rá.

¹⁰ Tá nda noo ndí'í, dá n̄i kasáa ɬa n̄i ku'u nda na'a ɱoó. Dá n̄i ka'án rá ɱa chiya'i ɱaá rá cháa ka. Tído n̄i chiya'i ta'ani ɱaá rá iin níi kuu vá.

¹¹ Dá tá n̄i ni'i rá ya'i ra, dá n̄i kasá'á rá ká'an kuách̄i ra noo sato'o ɱoó,

¹² ta kaá ra: “Tá'an ɬa n̄i kasáa nda noo ndí'í ɱoó, iin tó'ón vá hora n̄i kechóon ra, tído, iin nóó vá n̄i kana ya'i ndu'u x̄i'ín rá, va'ará n̄i ku'u ndu nda na'a, ta n̄i ndo'o nda'o ndu, ta n̄i kei ndu n̄i kee ká'an̄i iin níi ndii yaká.”

¹³ Dá n̄i kaa sato'o ɱoó x̄i'ín iin ɬa ɱoó: “Amigo, k̄o ní ya'a ta'on yu'u noo,ón, dá ch̄i n̄i chiya'ii yo'ó iin níi kuu táto'on k̄i'o n̄i kandoo yó.

¹⁴ Sa'á ɱoó, ki'in di'ón ɱa kánian ni'on, ta kua'an nó'on. Ch̄i n̄i ch̄i'kaa ini ɱa chiya'i ɬa n̄i kasáa noo ndí'í yo'ó táto'on k̄i'o n̄i chiya'ii yo'ó.

¹⁵ ¿Á k̄o ná'á ta'an voón ɱa ió va íchi yu'u kee ɱa ká'an mií x̄i'ín di'ón? ¿Á tá'u'u va inon sa'á ɱa kúu yu'u iin ta va'a ini, ndani?”, kaá ra.

¹⁶ Dá ch̄i ɱayuu kúu noo ɱayuu yó'o, noón di'a kúu na kakuu noo ndí'í kuií noo Ndios. Ta na kúu noo ndí'í kuií noo ɱayuu ɱayuu yó'o, noón di'a kakuu na nakuj̄ta noo noo Ndios. Dá ch̄i kua'á nda'o ɱayuu n̄i nakana Ndios, tído cháa vá ná natiin ɱa k̄aki na.

Kásto'on tuku Jesús ndi ndo'o na, dá kuu na

¹⁷ Ta noo k̄okaa Jesús kua'an na íchi kua'an ɱoo Jerusalén, dá n̄i taó xóo

na ndin ux̄i uu ɬa x̄ionoo x̄i'ín ná tein ɱayuu ɱoó, dá n̄i kaa na x̄i'ín rá:

¹⁸ —Viti k̄ian k̄okaa yó kua'an yo ɱoo Jerusalén. Ta ɱoó ko'on iin ɬa nak̄i'o ra na n̄i nduu ɬa ɱayuu yó'o noo ndá'a ɬa dut̄i sakua'a, x̄i'ín noo ndá'a ɬa dána'a ley. Dá kandoo ra ɱa kánian kuu na,

¹⁹ dá nak̄i'o ɱaá rá noo ndá'a ɬa tukú. Dá ked̄iki ndaa ɱaá rá, ta kani ɱaá rá, ta ch̄irkaa ɱaá rá nd̄ika iin cruz. Tído t̄ixi kuu óni, kúu nataki va na —kaá Jesús ká'an na sa'a mií ná.

Di'a n̄i kuu tá n̄i x̄ika Juan x̄i'ín Jacobo iin ɱa man̄i noo Jesús

²⁰ Dá n̄i natuu yati ɱadi'í Zebedeo x̄i'ín ndi nduu de'an noo Jesús. Dá n̄i sa ku'in x̄itán noo ná. Dá n̄i ka'an x̄i'ín ná ɱa ná kee na iin ɱa man̄i x̄i'án.

²¹ Dá n̄i ndato'ón ɱaá Jesús:

—¿Ndí k̄ian kónon kee x̄i'ón?

Dá n̄i kaaan x̄i'ín ná:

—Konó ní ɱa ná kandeí ndi nduu de'i yo'ó noo koo ní dándáki ní. Iin xi ná koo xoo kuá'a ní, ta iin k̄a xi ná koo xoo íti ní.

²² Dá n̄i kaa na:

—K̄o ná'á ta'on ndo'ó ndí k̄ian x̄ika ndo. ¿Á ió ndo ɱa ko'o ndó kirá ova ko'o yu'u? ¿Á ió ndo ɱa kodo ndúta ndo táto'on k̄i'o kodo ndúta yu'u x̄i'ín ɱa ndo'í?

Dá n̄i kaa ra x̄i'ín ná:

—Ío va ndu'u ɱa ndo'o ndu dión.

²³ Dá n̄i kaa Jesús x̄i'ín rá:

—Mián ndaa ndisa ko'o ndo'ó kirá ova ko'o yu'u, ta kodo ndúta ta'ani ndó x̄i'ín ɱa ndo'o naní ndó táto'on k̄i'o ndo'o yu'u. Tído ɱa kandeí ndó xoo kuá'a yu'u o xoo íti yu'u, o duú choon sa'ándá yu'u k̄ian. Ch̄i ɱoó kúu noo n̄i kenduu tatái Ndios kandeí ɱayuu n̄i kaxi mií ná —kaá Jesús.

²⁴ Tá n̄i seido'o ux̄i ka ɬa x̄ionoo x̄i'ín Jesús ɱa n̄i x̄ika ndi nduu ra kúu ɱani ɱoó noo ná, dá n̄i karyíí rá x̄i'ín rá.

²⁵ Dá n̄i kana Jesús ndidaá rá, dá n̄i kaa na x̄i'ín rá:

—Sa ná'á vá ndó táto'on k̄i'o kée ɬa né'e choon dándáki ra ɱoo ɱó'o ɱayuu yó'o, ch̄i kéndusa ra x̄i'ín ɱayuu kueídó'o ɱaá ná. Ta ra né'e choon

na'ano sa'ándá rā choon noó ñayuu ñó'o tixi ndá'a rá.

²⁶ Tído kō káni ta'an vaan kee ndó dión tein mií ndó. Chì ndi ndáa ndo'ó kátoó kakuu iin taa ndáya'i tein mií ndó, dá kían kánian koni kuáchí di'a ndó noo dao ka ndo.

²⁷ Ta ndi ndáa ndo'ó kátoó kakuu noo tein mií ndó, dá kían kánian koni kuáchí di'a ndó noo dao ka ndo,

²⁸ ta kee ndó tátō'on kée na ñi nduu taa ñayuú yó'o, chí kō ní kásaa na, dá koni kuáchí ñayuu noo ná. Di'a ñi kasáa na koni kuáchí di'a na, ta nakí'o na mií ná kuu na, dá dítá ná ndidaá ñayuu tixi ndá'a ña kánian ndo'o na sa'á kuachi kée na —kaá Jesús.

Di'a ñi kuu, dá ñi nduyá'a Jesús uu taa kō túu noo

²⁹ Dá ñi keta Jesús ñoo naní Jericó kua'an na xí'ín taa xionoo xí'ín na. Ta kua'á nda'o ñayuu tákuei ñaa kua'an na.

³⁰ Ta yu'ú íchi noó kua'an na ñoo ndéi uu taa kō túu noo. Tá ñi seido'o ra ña yá'a Jesús kua'an na íchi ñoo, dá ñi kasá'á káyu'ú rá:

—¡Tatá, de'e na ve'e rey David, ku'u ini ní sa'a ndú'u! —kaá ra.

³¹ Ta dánani ñaa ñayuu ñoo, dá ná kandeí tádi rá. Tído kúú ví'í ka ví ndúndéé rá káyu'ú rá:

—¡Tatá, de'e na ve'e rey David, ku'u ini ní sa'a ndú'u! —kaá ra.

³² Dá ñi sa tuu tóo Jesús, dá ñi kana ñaa ná, dá ñi kaa na xí'ín rá:

—¿Ndí kían kóni ndo kee xí'ín ndó?

³³ Dá ñi kaa ra:

—Tatá, kóni ndu natuu noo ndú.

³⁴ Dá ñi ku'u ini Jesús sa'a rá. Dá ñi kakō'on ndá'a ná noo rá. Kúú vití'ón vá ñi natuan. Ta kúú ñi kee ra tákuei ra Jesús kua'an ra.

21

Di'a ñi kuu, dá ñi ku'u Jesús ñoo ká'ano Jerusalén

¹ Kúú ñi kuyati na ñoo Jerusalén, chí ñi kasandaá na ñoo naní Betfagé, ña nákaa yati yúku naní Olivos. Dá ñi sa'anda Jesús choon noo uu taa xionoo xí'ín ná,

² ta kaá na xí'ín rá:

—Kua'án ndo ñoo ló'o nákaa chí noo káa. Ta ñoo nani'i ndo noo ndíko iin burro di'í xí'ín de'e rí. Ta ndaxí ndó rí, dá kandaka ndó rí kii ndó.

³ Tá ndáa na ndato'ón ñaa: “¿Ndiva'a ndaxí ndó rí?”, dá kaa ndo xí'ín ná. “Dá chí xín'ó'ó sato'o ndu rí. Ndi'i daá, dá ná tanda'á ná ndu kii ndu nandaka ndu rí”, kaa ndo —kaá na.

⁴ Ta dión ñi kuu, dá ñi xinkoo noo ñi ka'an profeta, chí di'a ñi taa na:

⁵ Ka'an ndo xí'ín na ndéi ñoo Sión,

“Káa vei rey ndo,

ta nda'í nda'o ió ini na, ta kánoo na sata iin burro vei na,

chí sata iin burro ló'o, de'e kirí xío ña vee, kánoo na vei na.”

⁶ Dá ñi kee uu taa xionoo xí'ín ná ñoo kua'an ra. Ta ñi kee ra tátō'on ñi sa'anda na choon noo rá,

⁷ chí ndáka ra burro di'í ñoo xí'ín de'e rí ñi kasáa ra. Dá ñi chikodó rá kotó ra sata rí. Dá ñi kaa Jesús kánoo na kua'an na.

⁸ Dá ñi kasá'á kua'á nda'o ñayuu chindei na kotó na íchi noo vei Jesús, ta dao ka na ñi sa'anda nda'á yito, ta ñi chindei naan íchi noo ya'a na ñoo.

⁹ Ta ndidaá ñayuu xió noo kua'an noo Jesús xí'ín ñayuu tákuei vei chí sata káyu'ú ná kua'an na:

—¡Ná natiin de'e na ve'e rey David ñañó'ó! ¡Na ká'ano kúú na vei xí'ín choon sato'o yo Ndios! Ná natiin Ndios ñañó'ó nda noo ió na noo dikó —kaá ñayuu ñoo.

¹⁰ Dá tá ñi ku'u na ñoo Jerusalén, kúú ñi naá nda'o ini na ñoo ñoo, ta ndátō'ón tá'an na:

—¿Ndá yoo kúú taa káa?

¹¹ Dá ñi kaa ñayuu kua'an xí'ín ná ñoo:

—Na yó'o kúú Jesús, na kúú profeta ñi kaa Ndios kasaa, na ñi kii ñoo Nazaret, ña nákaa chí kuendá Galilea —kaá na.

Di'a ñi kuu tá ñi taó Jesús ta díko xí'ín ta xín ndéi ini ve'e ño'o ká'ano

¹² Dá tá ñi ku'u Jesús yé'é ño'o ká'ano Ndios, dá ñi taó ndí'i na ta díko xí'ín ta xín kua'an ra sata vé'e. Ta ñi ñakuéi na mesa noo ndéi taa nádaon

di'ón. Ta ni sata ni'ini na téi noo ndéi ta dikó paloma.

¹³ Dá kaá na xí'ín rá:

—Di'a va kaá tuti iñ Ndios: “Ve'e yu'u kúú ve'e noo kánian nataka ñayuu ka'an na xí'ín.” Tído ndo'ó kúú na ndéi kéean tátó'on iin káo ta kuj'íná —kaá na.

¹⁴ Dá ni kasáa na ko túu noo xí'ín na ko kuú kaka ini ve'e ño'o ká'ano ñoó. Dá ni nduva'a ñaá Jesús.

¹⁵ Tído ni xido nda'o ini ta duti sakua'a xí'ín ta dána'a ley tá ni xini ra ndidaa ña ná'ano ni kee na, ta ni seídó'o ra ña xíta takuáchí, chí kaá xi: “Ná natiin de'e na ve'e rey David ñañó'ó.”

¹⁶ Dá ni kaa ra xí'ín Jesús:

—¿Á ko seídó'o ta'on ní ndidaa ña ká'an takuáchí káa, ña ko kánian ka'an xi?

Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Jaan, seídó'o va yu'u ña xíta xi. ¿Á ko óon ta'on ka'i ndó ña ká'an tuti iñ Ndios? Chí di'a kaáan:

Ini yú'u takuáchí xí'ín ini yú'u taleé chí chí ni chikáa ní ña kéká'ano ñaá xí.

¹⁷ Dá ni dankoo ñaá Jesús. Dá ni keta na ñoo ñoó kua'an na ñoo Betania. Ta ñoó ni sa tuu na sakuaa dáa ñoó.

Di'a ni ndo'o iin taño'ó ni kee Jesús

¹⁸ Tá ni tuu noo iin ka kuú, dá ni nandió koo Jesús kua'an na ñoo Jerusalén. Dá nda'í ni kasá'a kuíko na.

¹⁹ Kúú ni xini na iin iin taño'ó yu'ú ichi ñoó. Dá ni natuu yati na ni sa nde'é ná noo ra, tído ko ta'ón tiño'ó iin noo ra. Sava'a ndá'a óon va rá iin. Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Ni iin kuú ka ná o koni yo'ó kana kuj'i nooñ!

Ta kúú mií hora daá vá ni ichi taño'ó ñoó.

²⁰ Tá ni xini ta xionoo xí'ín ná ña dión ni ndo'o rá, ta kúú ni naá vá ini ra, ta kaá ra:

—¿Ndiva'a kaon téi ni ichi taño'ó xaan?

²¹ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Miían ndaa kuiti ná ka'in xí'ín ndó, tá kándéé ká'ano ini ndo Ndios,

ta ko nákani kuáchí ini ndo, dá kían o duú ña yó'o oon ni kandeé ndó kee ndó xí'ín taño'ó yó'o. Di'a kandeé ndó ka'an ndo di'a xí'ín yúku káa: “¡Kuxoo, ta kua'an dáketón miíón ini taño'o!” Ta kúú dión vá koo.

²² Ta ni ndáa mií vá ña'a ná kaka ndo noo Ndios, tá kándéé ká'ano ini ndo ná, ta kúú ni'i ndisa va ndóan.

Yó'o ni ndato'ón ta fariseo ndá yoo ni xi'o choon noo Jesús

²³ Dá tá ni nandió koo tuku Jesús yé'é ño'o ká'ano ñoó, kúú ni natuu yati dao ta duti sakua'a xí'ín dao ta sá'ano noo nákaa na dána'a na noó ñayuu. Dá ni ndato'ón ñaá rá:

—¿Ndá choon né'e ní ña nákaa ní kée ní di'a? Ta, ¿ndá yoo ni xi'o choon noo ní ña kée nían?

²⁴ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta ná ndato'ón ta'ani yu'u ndo'ó sa'a iin ña'a. Tá ni katí'a ndó ni nandió né'e ndóan, dá kían kastó'on yu'u xí'ín ndó ndá yoo ni xi'o choon nooí, dá kéei ña yó'o.

²⁵ ¿Ndá yoo ni xi'o choon noo Juan ña sa dakódo ndúta ná ñayuu? ¿Á Ndios ni xi'oan o ta'a? —kaá na.

Dá ni kasá'a rá ndátó'ón tá'an mií rá:

—Tá ná kaa yo ña Ndios ni xi'oan, dá kaa ra xí'á: “¿Ndiva'a ko ní kándisa ndó ña ni daná'a ra, tá dáá?”

²⁶ Tído o kúu ta'on kaa yo ña ta ni xi'o ña, dá chí yu'ú yo ñayuu kuá'a yó'o, dá chí ndidaa vá ná kándisa ña Juan ni sa kuu iin profeta.

²⁷ Dá ni kaá ra xí'ín Jesús:

—Ko ná'a ta'on ndu ndá yoo ni xi'o choon noo Juan.

Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta ni yu'u o kástó'on xí'ín ndó ndá yoo ni xi'o choon nooí ña kéei ndidaa ña yó'o.

Yó'o dána'a Jesús sa'á uu de'e

²⁸ Ta viti nata'í ini ndo ña ko'in ka'in xí'ín ndó. Ni sa io iin ta'a, ta ni sa ndei uu de'e ra. Iin kuú, dá ni natuu yati ra noo de'e ra, ta kúú noó, dá ni kaa ra xí'ín xí: “De'e ló'o, viti kían kua'an yo'ó kechón noo uva yu'u.”

29 Dá n̄i kaa x̄i: “O kó'on ta'oin.” Tído n̄i ndi'i, dá n̄i n̄andikó iní x̄i. Dá n̄i kee xi kua'an x̄i kechóon xi.

30 Dá n̄i natuu yati taa ñóo noo nákaa iin ka de'e ra, dá n̄i sa'anda ra choon noo x̄i ña ná ko'on x̄i kechóon xi. Dá n̄i kaa x̄i x̄i'ín rá: “Joon, viti'ón dá ko'in, tatá”, kaá x̄i. Tído ko ní sa'an ta'on x̄i.

31 Ta, ¿ndi ndaa takuáchí yó'o n̄i kee ña kóni tatá x̄i, ká'an ndo'ó?

Dá n̄i kaa rá:

—Ta kúu de'e kúu noo ñóo.

Dá n̄i kaa Jesús x̄i'ín rá:

—Miian ndaa ná ka'in x̄i'ín ndó ña ta kí'in ya'i sa'a ñó'o, x̄i'ín na ña'a díkó mií, noón kúu na ió cháa ka tandee iní ndu'u t̄ixi ndá'a Ndios o duú ndo'ó.

32 Dá ch̄i n̄i kii Juan noo ndo'ó n̄i daná'a na iin ichi ndaa, tído ko ní kándisa ta'on ñaá ndó. Tído ta kí'in ya'i sa'a ñó'o x̄i'ín na ña'a díkó mií n̄i kándisa ñaá ná. Ta va'ará n̄i xini ndo n̄i kuu dión, tído ko ní nándikó ta'on iní ndo sa'a kuachi ndo, ta ko ní sa'an ta'on ndó kándisa ndó ña n̄i ka'an na.

Di'a kua'an ña n̄i nakani Jesús sa'a ta kini kéchóon noo iin taa n̄i xiti uva

33 'Kueídó'o va'a ndó, ná ko'in dáki'in tá'an tukuí dao ña'a x̄i'ín to'on dána'i noo ndo. N̄i sa ió iin taa, ta n̄i dandee ra yitó uva noñó'o rá. Ta n̄i ch̄ikáa ra korraan. Dá n̄i kava'a ra noo ko'óni ndutá uva ñóo. Ta n̄i kava'a ra iin ve'e díkó noo kanóo ra kandaa uva ñóo. Dá n̄i díkó ndodó raán noo dao ka taa kéchóon. Dá n̄i kee ra kua'an x̄iká rá.

34 Dá tá n̄i x̄inkoo tiempo ña ta'anda uva ñóo, dá n̄i sa'anda ra choon noo dao mozo ra ña ná ko'on ra noo ndéi ta kéchóon ñóo natiin ra uva, kiri kánian ni'í rá.

35 Tído tá n̄i saa mozo ñóo, dá n̄i ndakuei ta kéchóon noo uva ñóo n̄i kani ra iin ra, ta n̄i sa'ání rá iin ka ra, ta iin ka ra n̄i ch̄iyúu rá.

36 Dá n̄i tanda'a ta kúu sato'o uva ñóo kua'a cháa ka mozo ra kua'an ra o duú tát'on kúu ta n̄i tanda'a rá ta'ándá mií noo ñóo. Kúu n̄i kenda'a tuku taa kéchóon ñóo x̄i'ín rá tát'on ki'o n̄i kee ra x̄i'ín ta n̄i sa'an mií noo ñóo.

37 Tá n̄i ndi'i, dá n̄i ch̄ikaa ini taa kúu sato'o uva ñóo tanda'a rá de'e ra ko'on x̄i, ch̄i di'a n̄i ka'an rá: “Ndá ndi kuu koo va ñaño'ó rá noo x̄i.”

38 Dá n̄i kee xi kua'an x̄i. Tído, tá n̄i xini ñaá taa ñóo, dá n̄i kasá'a rá ndátó'ón kue'é ra: “Ta kaa kúu ra natiin ndidaá kúu ñó'o yó'o noo tatá x̄i. Kó'o ka'ání yo x̄i, dá ná kandoo ñó'o yó'o noo yo”, kaá ra.

39 Kúu n̄i tiin ñaá rá, ta n̄i taó ñaá rá sata korra noo kaa yitó uva ñóo. Ta kúu ñóo n̄i sa'ání ñaá rá.

40 Ta, ¿ndi k̄ian kee taa kúu sato'o uva ñóo x̄i'ín taa kéchóon ñóo viti, ká'an ndó? —kaá na.

41 Dá n̄i kaa ra x̄i'ín ná:

—Kasaá ra, ta dánaá ndi'i ra taa kini ñóo, ta ni o kú'u ini ra sa'a rá. Dá díkó ndodó ra ñó'o rá noo dao ka ta kéchóon, tá'an ra miian ndaa nakí'o uva kánian ni'í sato'o uva ñóo.

42 Dá n̄i kaa Jesús x̄i'ín rá:

—¿Á ko óon ta'on ka'i ndó tuti iñ Ndios? Ch̄i di'a kaáan:

Tá'an yuu n̄i kaño'ó taa kava'a ve'e, ñóo di'a va n̄i kasandaá kakuu yuu tito.

Dión n̄i kee sato'o yo Ndios x̄i'ín yuu yó'o,

sa'a ñóo iin ña'a ndato nda'o kían noo yo, kaáan.

43 Sa'a ñóo ká'in x̄i'ín ndó ña ko'on Ndios ditá ná ña man̄i n̄i xi'o na noo ndo ña kaño'o ndó t̄ixi ndá'a ná, ta ko'on na nakí'o naan noo dao ka ñayuu, na miian ndaa ndisa kee ña kóni na.

44 Tá ndi ndaa na ná kankao sata yuu yó'o, kuachi ndi'i na. Ta na kankao yuu yó'o sata, noón kúu na tadi ndi'i na keean —kaá Jesús.

45 Tá n̄i seídó'o ta duti sakua'a ñóo x̄i'ín ta fariseo ñóo to'on n̄i dáki'in tá'an Jesús n̄i ka'an na, kúu n̄i kandaa ini ra ña n̄i ka'an na sa'a míí rá.

46 Sa'a ñóo n̄i ka'an rá tiin ñaá rá kadi ra ve'e kaa, tído yu'ú ra ñayuu kuá'a ñóo, ch̄i nákoní na Jesús ña kúu ná iin profeta.

22

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a iin taa ni kee iin víko tánda'a

¹ Dá ni nandió koo Jesús ni dakí'in tá'an na dao ña'a xí'in to'on dána'a na, ta kaá na:

² —Táto'on k'i'o ni kee iin rey ni kee ra iin víko ká'ano noo tánda'a de'e ra, k'i'o dión kée Ndios dándáki na ñayuu na.

³ Dá ni tanda'a rey ñoo ta kéchóon noo rá kua'an ra kuaka ra ñayuu sa ni kana ra kii noo koo víko ve'e ra. Tído ni iin na ko ní xín ta'on saa.

⁴ Dá ni xi'o ra choon noo dao ka ta kéchóon noo rá, ta ni kaa ra xí'in rá: “Kua'an ndo ka'an ndo xí'in ñayuu ñoo ña sa io nduu va ña'a kasá'an na, chi sa ni sa'áni vái toroi xí'in ndidaá kirí ndí'i ni danda'i. Ta sa ni cho'o vá rí. Ta ka'an ndo xí'in ná ña ná kii na, chi sa ió va víko tánda'a”, kaá ra. Dá ni kee ta kéchóon ñoo kua'an ra.

⁵ Tído ko ní kékuendá ta'on ñayuu ñoo ña ni ka'an ra xí'in ná. Dao na ni kee kua'an kuti, ta dao ka na kua'an naka'an nda'i,

⁶ ta dao ka na ni ndakuei ni kenda'a xí'in ta kéchóon ñoo, ta ni sa'áni ñaá ná.

⁷ Tá ni ni'i tó'on rey ña dión ni kuu, kúu ni karyíi nda'o ra. Dá ni tanda'a rá soldado ra ni sa'an ra ni sa'áni ndí'i ra ñayuu kíni ñoo, ta ni chiñó'o ra ñoo na.

⁸ Dá ni kaa ra xí'in dao ka ta kéchóon noo rá: “Sa ió nduu va víko viti, tído ndidaá kúu na ni kanai kii, ndá ko káni ta'an vaan kii na, ndani.

⁹ Kua'an ndo noo náki'in tá'an íchi, ta kana ndó ndi ndáa mií vá ñayuu ni xini ndo ná kii na víko tánda'a yó'o”, kaá ra.

¹⁰ Dá ni kee ta kéchóon ñoo kua'an ra ndidaá ní íchi. Dá ni dataká ra ndidaá ñayuu ni naki'in tá'an xí'in rá, mií ná kúu ná ñayuu kíni, o mií ná kúu ná ñayuu vá'a. Ta dión ni kee ra, dá ni chití ve'e noo ió víko tánda'a ñoo.

¹¹ 'Dá tá ni ku'u rey ñoo ni sa nde'e rá ndidaá na ni kasáa víko ñoo, kúu ni xini ra nákaa iin taa ko ndíxi dá'on ndíi na ñó'o víko tánda'a.

¹² Dá ni kaa rey ñoo xí'in rá: “Amigo, ¿ndi ni kuu ni ku'u yo'o yó'o, ta ko ta'ón dá'on ndíxi na ñó'o víko tánda'a ndíson?” kaá ra. Ta kúu tádi óon iin taa ñoo.

¹³ Dá ni kaa rey ñoo xí'in taa dánduu ña'a noo ió víko ñoo: “Ko'oni ndo sa'a taa yó'o, xí'in ndá'a rá, ta taó ndo rá sata vé'e noo iin naá, chi ñoo kúu noo nde'i ñayuu xí'in ndirá noo ná, ta kuchi tá'an no'o na”, kaá ra.

¹⁴ Ta viti, kana'a ndó ña kua'a nda'o ñayuu ni kana Ndios, tído cháá vá ná ni'i ña kaki na —kaá Jesús.

Di'a ni kuu tá ni ka'an dao taa dátuu rá Jesús

¹⁵ Dá ni kee ta fariseo kua'an ra. Dá ni kasá'a rá ndátó'ón kue'é ra ndí kían kee ra, dá dátuu rá Jesús, dá ya'a na noo ká'an na.

¹⁶ Sa'a ñoo ni tanda'a rá dao ka ta xionoo xí'in mií rá, xí'in ta kúu kuendá Herodes kua'an ra noo nákaa Jesús. Tá ni saa ra, dá ni kaa ra xí'in ná:

—Maestro, ná'a vá ndu'u ña kúu ní iin na ndaa, ta dána'a ndaa ní íchi Ndios. Ta ko yu'u ní ni iin tó'ón ñayuu, ta ko né'e ní tandíni ndá yoo kúu iin rá iin ñayuu, á mií ná kúu ná na ndáya'i o koó.

¹⁷ Sa'a ñoo, ¿ndi kaá mií ní? ¿Á va'a ni kée yó chíya'i yó sa'a ñó'o yo noo ra kúu kuendá César o koó? —kaá ra.

¹⁸ Tído ni kanda'a va ini Jesús ña katóo ra dátuu ñaá rá. Dá ni kaa na xí'in rá:

—Taa uu noo vá kúu ndó! ¿Ndiva'a ndúkú ndó ña ya'i noo ká'in?

¹⁹ Tei tóo ndó iin di'ón, tá'an ña chíya'i ndó sa'a ñó'o ndo, dá ná kande'a —kaá na.

Dá ni xi'o tóo ra di'ón kaa ñoo noo ná.

²⁰ Dá ni kaa na xí'in rá:

—¿Ndá na'ána kían ndá'a noo di'ón yó'o? ¿Ta ndá kuu kían ndá'a nooán yó'o?

²¹ Dá ni kaa ra:

—Na'ána César kían xí'in kuu rá.

Dá ni kaá Jesús xí'in rá:

—Naki'o ndó ña kúu ña'a César noo rá, tá dáa, ta naki'o ndó ña kúu ña'a Ndios noo ná.

22 Tá n̄i seido'o ra ña dión n̄i ka'an na, kúu n̄i naá vá iní ra. Dá n̄i ñankoo ñaá rá, dá n̄i ñandió kuéi ra kua'an ra.

Di'a kua'an ña n̄i ñaná'a Jesús ña miñan ndaa nataki na n̄i xi'i

23 Ta mií kuú dáá ñóó n̄i ñatuu yati ta'ani dao ta saduceo noo Jesús. Ta ko kándisa ta'on ra ña nataki na n̄i xi'i.

24 Dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

—Maestro, di'a kaá iin ley n̄i taa Moisés: “Tá n̄i xi'i iin taa, ta ni iin ñe'e yíi ra ko ní sá io xí'ín ñadi'í ra, dá kían kánian naki'in ñaá ñani ra tanda'a ra xí'án, dá koo iin tayíi naki'in kuú ñani ra.”

25 Ta viti, n̄i sa ñdei usa ñani ñoo yó'o. Ta kúu n̄i tandá'a ta kúu noo ñoo. Ta kúu n̄i xi'i va ra, ta ko ta'ón ñe'e yíi ra n̄i sa io xí'án. Sa'á ñoo n̄i tandá'a ñani ra xí'án.

26 Tído n̄i xi'i ta'ani ta kúu uu ñoo, ta ko ní sá io tuku ñe'e yíi ra xí'án. Ta kí'o dión ta'ani n̄i ndo'o ta kúu on̄i. Ta kúu ndin usa ñani ñoo n̄i ndo'o dión xí'ín ñá'a ñoo.

27 Tá n̄i ndi'i, dá n̄i xi'i ta'ani mií ñá'a ñoo.

28 Sa'á ñoo, tá ná kasandaá kuú nataki na n̄i xi'i, ¿ndi kaa iin taa ñoo kakuu yíian, chí ndin usa va ra n̄i sa kuú yíian?

29 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Ko ná'a ta'on ndó ndí kían ká'an ndo, chí ko kékuendá ta'on ndó ña ká'an tuti iñ Ndios, ta ko nákoní ndo choon ká'ano ió noo ndá'a ná.

30 Chí tá ná kasandaá kuú nataki ñayuu n̄i xi'i, o koo ka ña tanda'a ná, ta o kí'o ka na ñe'e na tanda'a xí, dá chí táto'on kí'o ndéi ángel induú, nda kí'o dión vá kandeí na.

31 Tído viti ná ko'in kasto'in xí'ín ndó ña miñan nataki na n̄i xi'i. ¿Á ko óon ta'on ka'i ndó to'on n̄i ka'an mií Ndios, chí di'a n̄i kaa na:

32 “Yu'u kúu Ndios noo Abraham, ta yu'u kúu Ndios noo Isaac, ta yu'u ta'ani kúu Ndios noo Jacob”? Dión n̄i kaa na, dá chí ko kúu ta'on na Ndios noo na n̄i xi'i, di'a noo na takí vá kúu ná Ndios, chí ndidaá vá ñayuu ndéi takí noo ná.

33 Tá n̄i seido'o ñayuu ñoo to'on n̄i ñaná'a Jesús, kúu n̄i naá vá iní na, chí va'a nda'o n̄i ka'an na.

Yó'o n̄i ñaná'a Jesús ndi kaa choon ndáya'i cháa ka n̄i sa'anda Ndios keeá

34 Tá n̄i seido'o ta fariseo ña n̄i tuú ta saduceo xí'ín ña dána'a ra n̄i kee Jesús, dá n̄i kasá'á rá ndátó'ón tá'an ra.

35 Ta iin ta fariseo ñoo, tá'an ra ná'a va'a choon sa'ándá ley, roón kúu ra n̄i ndato'ón Jesús, dá korndodó ñaá rá, ta kaá ra:

36 —Maestro, ¿ndi kaa iin choon ndáya'i cháa ka noo choon n̄i sa'anda Ndios keeá?

37 Dá n̄i kaa Jesús:

—“Koní ndo sato'o yo Ndios xí'ín ndino'o ini níno ndo, xí'ín ndino'o ini mií ndó, ta xí'ín ndidaá ñaxintóni ndo.”

38 Ña yó'o kúu choon kúu noo, ña ndáya'i cháa ka n̄i sa'anda Ndios keeá.

39 Ta ña kúu uu kían sa kí'in tá'an xí'ín ña yó'o, chí di'a kaáan: “Ku'u ini ndo sa'á ñayuu xí'ín ndó táto'on kí'o ndó'o ndó xí'ín mií ndó.”

40 Ta ndi nduú choon yó'o kúu mií sa'a noo ndidaá ka choon sa'ándá ley, xí'ín ña n̄i ka'an profeta —kaá Jesús.

Di'a kua'an ña dána'a Jesús sa'a Cristo, na dákaiki ñaá

41 Ta ndíta tú'u iñ vá ta fariseo. Dá n̄i ndato'ón ñaá Jesús:

42 —¿Ndi kaá ndo sa'á na kúu Cristo, na dákaiki ñaá? ¿Ndá tein na ve'e kakuu na?

Dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

—Tein na ve'e rey David.

43 Dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—¿Ndiva'a n̄i kaa rey David ña Cristo ñoo kúu mií sato'o na, tá dáá? Chí di'a n̄i kaa na n̄i kee Espíritu iñ Ndios:

44 Di'a n̄i kaa sato'o yo Ndios xí'ín na kúu sato'i:

“Kakoo yo'ó xoo kuá'a yu'u nda ná kasandaá kuú nataán ndí'ii ta xiní u'u ñaá tixi sa'on.”

45 Yó'o n̄i ka'an mií David ña sato'o na kúu Cristo, sa'á ñoo, ¿ndiva'a ká'an ndo ña kii Cristo tein na ve'e rey David, tá dáá? —kaá Jesús.

46 Ta ni kọ́ ìn ta'on kándéé nandió n'é'e noó nì ka'an nà, ta ni kọ́ ìn kà rā ní ch́indaá noó ndato'ón ñáá rá nda kuu dáá ñóó.

23

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'á ña kini kée ta dána'a ley xí'ín sa'á ña kini kée ta fariseo

1 Dá nì ka'an Jesús xí'ín ñayuu ñoó, ta nì ka'an ta'ani na xí'ín ta xionoo xí'ín ná, ta kaá nà:

2 —Tá'an ta dána'a ley xí'ín ta fariseo nì tiin ra choon ña nakani ra ndi kóni kaa choon sa'ándá ley Moisés.

3 Sa'á ñoó natiin va'a ndó ndidaá ña'a ká'an rā, ta koo ìni ndo kueídó'o ndóan, ta kee ndóan. Tído o sa kée ndó tató'on kì'o kée ra, dá chì va'ará dána'a rā ley, tído kọ́ kée ta'on ra choon sa'ándáan.

4 Ta kuá'á nda'o choon kuáchi sa'ándá rā noó ñayuu, ta ch́ikodó rá ña vee dokọ ná, tído ni lú'u kọ́ nátuu ndá'a mií rá ch́indeé ñáá rá xí'án.

5 Tá kua'an rā kée ra ña va'a, ta ndúkú rá kee ra ña noó ndidaá ñayuu, dá ná koni na ña kée ra. Ta káva'a ná'ano ra noó ñó'o tuti ìi Ndios n'é'e ra xionoo ra, ta kátoó rā koo nánì ndíkì dá'on karkuei yú'u kotó rā.

6 Ta kátoó rā kandeì ra noó téjì kúú noó noó ndéi ta ndáya'i sásá'an ra noó ió víkọ. Ta ìni ve'e noó ndítútí nà ñoo rā, kátoó rā kandeì ra téjì ndíta mií noó.

7 Ta kátoó rā ña ndidaá ñayuu ná ka'an ndisá'án xí'ín rá noó xionoo ra noó yá'i, ta kátoó rā ña ka'an nà xí'ín rá, “Maestro, maestro.”

8 'Tído ndo'ó, ná dá'a ni konó ndó chinaní ná ndo'ó maestro, dá chì iin tó'ón vá kúú maestro ndo, ta noón kúú Cristo, ta sava'a ñani oon va kúú ndidaá ndó.

9 Ta o sa ká'an ndo tatá xí'ín ni iin ñayuu, chì iin tó'ón ònì vá kúú tatá ndo, ta noón kúú nà ió nda induú.

10 Ta ná dá'a ni konó ndó ka'an nà sato'o xí'ín ndó, dá chì iin tó'ón ònì vá kúú sato'o ndo, ta noón kúú Cristo.

11 Ta nà kúú noó noó ndo, noón kúú nà kánian koni kuáchì di'a noó ndo.

12 Dá chì nà ch́indaya'i mií, noón di'a kúú nà kandoo nóo. Ta nà kénóo mií, noón di'a kúú nà kandaya'i kee Ndios.

13 'Tído, ìnda'í kúú ví ndo'ó, ta dána'a ley, xí'ín ndo'ó, ta fariseo! ìndo'ó kúú ta uú noo! Dá chì sadí ndo noó ñayuu ndu'u na tìxi ndá'a Ndios, ta ni kọ́ ndúkú mií ndó ña ndu'u ndó, di'a kétéin ndó noó nà kóni ndu'u tìxi ndá'a ná.

14 ìnda'í kúú ví ndo'ó, ta dána'a ley, xí'ín ndo'ó, ta fariseo! ìndo'ó kúú ta uú noo! Dá chì kọku'u ndó ve'e nà kuáan kí'ín kui'íná ndó ña n'é'e va'a na. Ta sa'á ña kóni ndo ña chindaya'i ñayuu ndo'ó, sa'á ñoó ná'á nda'o xíkà ta'ì ndo. Ta sa'á ña kée ndó dión, sa'á ñoó ndo'o naní cháá kà níó ndo.

15 ìnda'í kúú ví ndo'ó, ta dána'a ley, xí'ín ndo'ó, ta fariseo! ìndo'ó kúú ta uú noo! Dá chì kua'an ndo iin kà xoo taño'o, ta xionoo ndó iin ní kúú xí'án, dá kandeé ndó kandísa iin ñayuu to'on kì'o kándísa mií ndó. Tá nì kandeé ndó xí'ín ná, dá ndée ñáá ndó uú cháá kà ví ndée de'e indaya' o duú mií ndó.

16 'ìnda'í kúú ví ndó, chì t́in ndaa ndo ñayuu va'ará kọ́ túu noo ndo! Chì kaá ndo ña tá ná nachina'á ná ve'e ño'o ká'ano yó, dá kían kọ́ xínñó'ó ná kee na noó nì ka'an nà. Tído tá ná nachina'á ná oro ñó'o ve'e ño'o, dá kían kánian dáxinkoo na noó nì ka'an nà, kaá ndo'ó.

17 'Ta xixi, ta kọ́ túu noo kúú ndó! ¿Á kọ́ ná'á ta'on ndó ña ndáya'i cháá kà ve'e ño'o ñoó o duú oro ñó'o ònìan, dá chì mií ve'e ño'o kédaá xí'ín oro, sa'á ñoó kíán ña ìi?

18 Ta kaá ta'ani ndó ña tá ná nachina'á ná noó náa noo dókọ ná ña'a noo Ndios, dá kían kọ́ xínñó'ó ná kee na noó nì ka'an nà. Tído tá ná nachina'á ná ña nì dokọ ná, dá kían kánian dáxinkoo na noó nì ka'an nà, kaá ndo.

19 'Ta xixi, ta kọ́ túu noo kúú ndó! ¿Á kọ́ ná'á ta'on ndó ña ndáya'i cháá kà noo náa ñoó o duú ña'a nì dokọ ná, dá chì noo náa kíán kédaá xí'ín ña nì dokọ ná, sa'á ñoó kíán ña ìi?

20 Dá chì nà náchina'á noo náa, noón kúú nà náchina'á mián xí'ín ndidaá

ñá'a n̄i doko ná kándodó noḡán.

21 Ta dión ní, na náchina'á ve'e ño'o, náchina'á ná mián, ta nda Ndios náchina'á ná, chí mií ná kúu na ió ñoo.

22 Ta na náchina'á induú, noḡon kúu na náchina'á noḡ téi noḡ ió Ndios dándaki na, ta náchina'á ta'ani na na ió noḡ téi ñoo.

23 'iNda'í kúu ví ndo'ó, ta dána'a ley, xí'ín ndo'ó, ta fariseo! ¡Ndo'ó kúu ta u u noḡ! Chí xí'o ndó noḡ Ndios ux̄i ndu'ú m̄ino noḡ iin iin ciento ndu'ú ña kána noñó'o ndo, ta dión ta'ani kée ndó xí'ín yuk̄u anís xí'ín yuk̄u comino viti, tído dánkoo xoo ndó ña kee ndó choon ndáya'i cháa ka sa'ándá ley, dá chí ko kée ndó ña ndaa, ta ko kú'u ini ndo sa'a dao ka ñayuu, ta ko kándéé ini ndo Ndios. Ña yó'o kían kánian kee ndó, tído ná dá'a ni dánkoo xoo ndó ña doko ndo ña'a noḡ Ndios.

24 ¡Ta ndáka ñayuu kúu ndó, tído ko túu ta'on noḡ ndo! Chí ndí'i ini ndo dáxixi ndó takuúí, dá ná o yá'a tikaon ini ra, tído ni kuendá ko xí'o ndó kokó ndó camello nákaa ini takuúí xí'i ndó.

25 'iNda'í kúu ví ndo'ó, ta dána'a ley, xí'ín ndo'ó, ta fariseo! ¡Ndo'ó kúu ta u u noḡ! Chí nákata ndó sava'a sata óon va vaso, xí'ín sata ko'o, tído kándoo yakó vá inian. Dión ta'ani kée ndó xí'ín mií ndó, dá chí kúu ndó ñayuu kuí'íná, xí'ín ñayuu maña.

26 ¡Ndo'ó kúu ta fariseo ko túu noḡ! Dinño'ó ka nduvii ndó ini vaso xí'ín ini ko'o, dá kían kandoo vii ta'ani sataán.

27 'iNda'í kúu ví ndo'ó, ta dána'a ley, xí'ín ndo'ó, ta fariseo xaḡn! ¡Ndo'ó kúu ta u u noḡ! Chí kúu ndó táto'on náon ndii, ña luu ni nake'i kuxí. Luu ná'a sataán, tído ndino'o lásá ndii xí'ín koño tejí'í ñó'o inian.

28 Dión ta'ani ndó'o ndo'ó, dá chí mián ndaa kée ndó mií ndó ña kúu ndó ñayuu ndaa noḡ ñayuu, tído kómí ndó iin níḡ to'ón, iin níḡ kátoó kee ña kini.

29 'iNda'í kúu ví ndo'ó, ta dána'a ley, xí'ín ndo'ó, ta fariseo xaḡn! ¡Ndo'ó kúu ta u u noḡ! Chí káva'a ndó náon saá kaño'o lásá profeta n̄i sa ndei sa na'á, ta ndúvii ndó noḡ ñó'o lásá na n̄i sa kuu ta ndaa,

30 ta kaá ndo ká'an ndo: “Tá n̄i sa ndei yó tiempo n̄i sa ndei na yata ve'e yó, o kí'in tá'an ta'on yó xí'ín ná kat̄i yó n̄i na n̄i sa kuu profeta, ní kúu”, kaá ndo.

31 Ta sa'á ña kaá ndo dión, mií vá ndó xí'o kuendá sa'a mií ndó ña kúu ndó de'e na n̄i sa'ání profeta.

32 Sa'á ñoo ndo'ó kúu ra dáxinkoo choon n̄i kee na yata ve'e ndó xí'ín profeta.

33 'iKoo vá kúu ndo'ó, na ndéi tiempo viti, chí de'e rí kúu ndó! ¿Ndi koo káki ndó, dá o kó'on ndo ndo'ó níḡ ndo indayá, ká'an ndó?

34 Viti, dá ko'in tanda'í dao ka profeta, xí'ín ta ndichí, xí'ín ta dána'a noḡ ndo. Tído ndakuei ndó ka'ání ndó dao na, ta dao ka na chirkuei ndó ndika cruz, ta dao ka na kani ndó ini ve'e noḡ ndítutí ndó. Ta ñoo yó'o, ñoo káa karkuei ñaá ndó kanoo ndó kendava'a ndó xí'ín ná.

35 Dión, dá kandio ndó sa'á n̄i ndidaa na n̄i sa ndita ndaa xí'ín Ndios, na n̄i sa'ání na ve'e ndó, nda Abel, xí'ín ndidaa ka ta ndaa n̄i sa ndei nda tiempo n̄i sa io Zacarías, de'e Berequías. Ta yó'o kúu ra n̄i sa'ání na ve'e ndó yé'é ño'o noḡ kúu noḡ náa noḡ doko ta duti ña'a noḡ Ndios.

36 Ta ná ka'an ndaaí xí'ín ndó ña ndidaa ñayuu ndéi tiempo viti ndo'ó níḡ ná sa'a ndidaa ña kini yó'o.

Di'a n̄i kuu tá n̄i ndei'i Jesús sa'a ñoo Jerusalén

37 'iNa ñoo Jerusalén, na ñoo Jerusalén, ndo'ó kúu na sa'ání profeta, ta chíyúu ndó na tánda'á Ndios vei kasto'on xí'ín ndó! ¡Ndidaa ví ta'ándá n̄i ka'an yu'u ña kían nditútí ndo'ó táto'on k̄i'o kée iin tiñoó ndítutí rí de'e kuálí r̄i nátaan va'a rí t̄i ndixi r̄i! Tído ko ní xín ta'on ndo'ó.

38 Sa'á ñoo kandoo íi ve'e ndó viti,

39 dá chí ká'in xí'ín ndó ña o koní ka ndo'ó yu'u nda rá ná kasandaá kuu kaa ndo, “Na ká'ano kúu na vei xí'ín choon Ndios, na kúu sato'o yo” —kaá Jesús.

24

Kásto'on Jesús ndí kían koo, dá naá ve'e ño'o ká'ano

¹ Dá nì keta Jesús yé'é ño'o ká'ano ñoo kua'an na. Dá nì natuu yati taa xionoo xí'ín ná. Dá nì daná'a ndá'a rá ve'e ño'o ká'ano, ña ñóhí nda'o ndaa yuu nì kava'an.

² Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á ñóhí nda'o káa ve'e ño'o ká'ano káa, xini ndó? Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ni iin tó'ón yuu káa o kándoo kandodó tá'an, chí koon ndi'i vaan —kaá na.

Kásto'on Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná ndí kían koo, dá naá ñayúú yó'o

³ Dá nì sa koo Jesús dini yúku nani Olivos. Dá nì natuu yati taa xionoo xí'ín ná. Dá nì ndato'ón xoo ñaa rá, ta kaá ra:

—Kasto'on ní xí'ín ndu'u, ¿ndá oon koo dión, ta ndí kían koo tá nandió koo tuku ní kii ní ñayúú yó'o? Ta, ¿ndí kían koo tá sa kua'an kasandaá kuu noo ndi'i?

⁴ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Kandaa ndo mií ndó, dá ná o danda'í ñaa ni iin tó'ón ñayuu,

⁵ dá chí kua'á nda'o taa kasaa, ta kechóon ra kuu yú'u, ta kaa ra: “Yuu kúu Cristo, na dákaki ñaa”, ta kandeé rá danda'í ra kua'á nda'o ñayuu.

⁶ Tá nì kandaa ini ndo ña sa'áni tá'an iin ñoo xí'ín iin ka ñoo, ta nì ni'í tó'ón ndó ña naá tá'an dao ka ñoo ñó'o xíká, tído ná dá'a ni yu'ú ndo, dá chí kì'o dión káni vaan koo, tído ko ñá'a ta'on kasandaá kuu noo ndi'i.

⁷ Chí ndakuei dao nación naá tá'an xí'ín dao ka nación, ta naá tá'an ta né'e choon ndéi iin rá iin ñoo ná'ano. Ta yó'o rá yó'o va kasá'á koo tama, ta yó'o rá yó'o ta'ani kasá'á ni'i nda'o taan.

⁸ Tá nì kasá'á kúu dión, dá kían kana'á ndó ña sa nì kasá'á vá tandó'ó ndo'o ñayuu ndéi ñayúú yó'o.

⁹ Ta naki'o na ndo'ó noo ndá'a ta né'e choon, dá kendava'a ra xí'ín ndó, ta ka'ání rá ndo'ó. Ta koni u'u ndidaá ñayuu ndo'ó sa'á ña kúu ndó kuendá yu'u.

¹⁰ Ta kua'á nda'o ñayuu dánkoo ña kándisa na yu'u tiempo daá ñóó, ta kasá'á ná dikó tá'an na noo ta né'e choon, ta koni u'u tá'an mií ná.

¹¹ Ta kua'á nda'o profeta to'ón ndakuei, ta kandeé rá danda'í ra kua'á nda'o ñayuu.

¹² Ta sa'á ña nì ndukini cháa ka ñayuu, sa'á ñoo o kú'u ka ini sát'an na sa'a ná, ta o kóni ka na Ndios.

¹³ Tído ndidaá na nì xí'ín ndeé ini nì sa ndita ndaa xí'ín nda noo ndi'i kuii, noón kúu na ni'í ña káki na.

¹⁴ Ta miían dána'a na kúu ñayuu to'on va'a ña ká'an sa'a ndi koo ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios iin ní kúu ñayuu yó'o, dá kían kueidó'o ñayuu ndéi ndidaá tá'an ñoo sa'a ñá, nda daá ví, dá kasandaá kuu noo ndi'i.

¹⁵ Tá nì xini ndo ña ió ña kini, ña dáyako noo kúu noo ñi ini ve'e ño'o ká'ano yo, tá'an ña nì ka'an profeta Daniel sa'a —ndo'ó, na ká'i to'on yó'o, nata'í ini ndo sa'an, dá kandaa ini ndo—,

¹⁶ dá kían ndidaá na ndéi chí Judea ná kuino kí ná ko'on na dini yúku.

¹⁷ Ta na kándodó dini vé'e kuu daá ñóó, ko kánian ndu'u na ve'e na naki'in na ña'a na kane'e na ko'on na.

¹⁸ Dá ri na ñó'o yúku, ko kánian nandió kuéi na no'o na naki'in na kotó na.

¹⁹ Tído nda'í kúu ví na ñá'a ñó'o de'e. Ta nda'í kúu ta'ani ví na ndéi taleé chíhí kuu daá ñóó.

²⁰ Kaka ndo ña maní noo Ndios, dá ná dá'a ni ndo'o ndó dión tein yo vixi, ni tein kuu náni'i ndéé yo.

²¹ Chí kuu daá ñóó kakuu iin kuu noo ndo'o nani ní ñayuu. Chí nda nì kasá'á vá sa'a ñayuu, ta nda viti ko óon ndo'o ñayuu táto'on kì'o ndo'o na tein kuu daá ñóó. Ta ni iin kuu o koo ka dión.

²² Tído tá ko ní chítuu Ndios tandó'ó vei koo tein kuu daá ñóó, dá kían ndi'i va ñayuu ñoo naá. Tído sa'á ña kú'u ini Ndios sa'á ñayuu nì kaxi mií ná, sa'á ñoo chítuu na tandó'ó koo tein kuu daá ñóó.

²³ Sa'á ñoo tá kaa dao ñayuu xí'ín ndó: “Kande'é ndó, yó'o nákaa Cristo,

na dákaaki ñaá”, o tá kaa na xí'ín ndó “Kande'é ndó, chi káa nákaa na”, ná dá'a ni kandísa ndó.

²⁴ Chi ndakuei dao ta ta to'on, ta kaa ra ña mií rá kúú Cristo. Ta ndakuei ta'ani profeta to'on. Ta kee ra ña ndato, xí'ín ña ná'ano, ta ki'o dión kee ra, dá kandeé rá dándá'í ra ñayuu, ta kúú nda ñayuu ni kaxi mií Ndios ndukú rá dándá'í ra.

²⁵ Sa ni datí'ai ndo'ó tá ko ñá'a koo dión.

²⁶ Sa'á ñoó tá kaa na xí'ín ndó: “Kua'án ndó kande'é ndó, chi nákaa na kúú Cristo noo kúú yukú ichí káa”, ná dá'a ni ko'on ndó. Ta tá kaa na xí'ín ndó: “Ini ve'e káa nákaa na”, ná dá'a ni kandía ndó noo ka'an na.

²⁷ Dá chi táto'on ki'o xiní ndo sá nduta noo xíno ndindii, ta kasandaá naye'e nda noo ni keta ña, ki'o dión koo tá nandió koo na ni nduu ta ñayuu yó'o kasaa na.

²⁸ Dá chi ndeí kúú mií vá noo kándu'u ndii, ñoó nditúti tiyokó ñó'ó.

Nandió koo ndisa Jesús ñayuu yó'o

²⁹ Ta mií hora ni ndi'i ni sa io ndidaá kúú tandó'ó tein kuu dáá ñoó, dá nákuuin naá noo ndindii, ta ni yoo ka o tóon. Dá kuei tiño ñó'o ndá induú káa, ta kidi ni'ini ndidaá ña'a ná'ano ñó'o induú.

³⁰ Dá koo ña ndato chí induú, ña ná'a ña sa vei na ni nduu ta ñayuu yó'o. Ta nda'í nda'í kuaki ñayuu ndeí iin rá iin ñoo ñó'o ñayuu yó'o, chi koni na ña vei na ni nduu ta ñayuu yó'o tein viko, ta ndato naye'e ndaa noo kii na xí'ín ndidaá choon kómí ná.

³¹ Ta ka'anda na choon noo ángel vei xí'ín ná xí'ín tachí trompeta, dá ko'on na nditúti ná ndidaá kúú ñayuu ni kaxi mií ná ndeí ndin komi xoo tachí, dá náta'an na ndidaá tá'an xoo nditúti ñaá ná.

³² Kane'e ndó kuendá táto'on ki'o kée taño'ó. Tá ni nduyúta noo ra, ta vei nóma yúta kuálí ra, kúú sa ná'á vá yó ña sa ni kuyati yoo koon dai.

³³ Ta dión ta'ani, tá ni xini ndo kúu ndidaá tandó'ó yó'o, dá kían kana'á ndó ña sa ni kuyati kuu nandió kooi kasaaí.

³⁴ Miían ndaa kuiti ká'in xí'ín ndó ña o kuu ta'on ñayuu ndeí tiempo daá nda ná koo ndidaá ña yó'o.

³⁵ Induú káa xí'ín noño'ó yó'o naá váán, tído to'on ká'in, o yá'a ta'an vaan.

³⁶ Tído ko iin ta'on ná'á ndá kuu kakian o ndá hora kooan, ta ni ángel ndeí induú ko ná'á. Sava'a iin tó'on dini mí vá tatá Ndios kúú na ná'á.

³⁷ Ta táto'on ki'o ni sa kee ñayuu tiempo Noé, ki'o dión ta'ani kee na kuu nandió koo tuku na ni nduu ta ñayuu yó'o kasaa na.

³⁸ Dá chi tá ko ñá'a kasá'á koon dai déen, ndeí ñayuu sásá'an na, ta ndeí na xí'i na, ta ndeí na tánda'a ná, ta ndeí na dárnda'a ná de'e na nda rá ni kasandaá kuu ni ndu'u Noé ini barco.

³⁹ Ta ko ní xi'o ta'on ñayuu ñoó kuendá nda ni kasá'á dai déen koon ra. Ta kúú ni xi'i ndi'i va na ni kee rá. Ta dión ta'ani koo tá ná nandió koo tuku na ni nduu ta ñayuu yó'o kasaa na.

⁴⁰ Tein kuu dáá ñoó kaño'o uu ta kechóon ra yúku. Iin ra naki'in Ndios kane'e na ko'on na, ta iin ka ra kandoo.

⁴¹ Ta tein kuu dáá ñoó ta'ani kaño'o uu na ñá'a ndiko na. Iin na naki'in Ndios kane'e na ko'on na, ta iin ka na kandoo.

⁴² Sa'á ñoó kaño'o ini ndo, chi ko ná'á ta'on ndó ndá oon nandió koo tuku sato'o ndo kasaa na.

⁴³ Ta kana'á ndó ña tá ná kandaá ini sato'o ve'e ndá hora kasaa ta ku'íná ve'e ra, dá kían kandeí nduu ra kandaá raan, ta o kónó ta'on ra ku'u ta ku'íná ki'in ku'íná rá ña'a ñó'o ve'e ra.

⁴⁴ Sa'á ñoó kandeí nduu ta'ani mií ndó, chi mií hora ko ndáti va ndó, dá nandió koo na ni nduu ta ñayuu yó'o kasaa na.

Yó'o dána'a Jesús sa'a iin ta kéchóon va'a xí'ín iin ta ko kéchóon va'a

⁴⁵ ¿Ndá yoo kúú iin ta kéchóon ndaa, iin ta ndísá'ano, ká'án ndó? Roón kúú ra chikani na kúú sato'o ra ka'anda ra choon noo dao ka ta kéchóon ve'e na, dá ki'o ra ña'a kasá'an dao ka ta kéchóon ñoó.

⁴⁶ Ndiká'án ví t̄a kéchóon ñoó tá ná ndusaa sato'o r̄a natiin ñaa ná kée ra choon n̄i ta'and̄a noo rá.

⁴⁷ Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña k̄i'o sato'o r̄a choon ká'ano cháa k̄a noo rá ña dándáki ra ndidaá ña va'a ió noo ná.

⁴⁸ Tído tá ná kakuu ra iin t̄a kéchóon kini, dá k̄ian nakani ini r̄a ña yó'o: “Kueé vá ndusaa sato'i'”,

⁴⁹ ta kasá'a rá kani ra t̄a kéchóon dáó xí'ín rá, ta kasá'a rá kasá'an ra, ta kasá'a rá ko'o ra xí'ín t̄a xí'i,

⁵⁰ ta kúu ndusaa sato'o t̄a kéchóon ñoó mií kuu k̄o ndáti ra, ta mií hora k̄o ná'a rá.

⁵¹ Ta kúu dándó'o naní na n̄io rá, ta chikaa ñaa ná noo ñó'o ñayuu uu noo, ta ñoó kuaki ra xí'ín ndirá noo rá, ta ñoó kuchi tá'an no'o ra.

25

Di'a kua'an ña n̄i daná'a Jesús sa'a ux̄i tadi'i táki

¹ Tát̄o'on n̄i ndo'o ux̄i takuáchí di'í táki, k̄i'o dión koo tá kasaa Ndios dándáki na ñayuu na. Iin rá iin takuáchí di'í ñoó n̄i ki'in candil xí, dá n̄i kee xi kua'an x̄i natiin xi t̄a kúu tono.

² Ta o'on takuáchí di'í ñoó kúu ta kaon ini, ta o'on k̄a x̄i ñoó kúu takuáchí di'í oon nda'o ini.

³ Takuáchí di'í oon ini ñoó n̄i ki'in xi candil xí né'e xi kua'an x̄i, tído k̄o ní ki'in xi cháa k̄a sití kane'e xi ko'on x̄i.

⁴ Tído takuáchí di'í kaon ini ñoó n̄i ketí'a xi n̄i dakútí xí t̄indo'o xí xí'ín sití né'e xi kua'an x̄i xí'ín candil xí.

⁵ Ta sa'a ña n̄i kuee tono ñoó, sa'a ñoó n̄i kasaa ña ma'ánó noo xí, ta kúu n̄i naá ini x̄i n̄i kid̄i x̄i.

⁶ Ta n̄i kudao ñoó, dá n̄i kayu'ú iin t̄aa: “Sa vēi va tono. Ndakuei ndó natiin ndó ra.”

⁷ Dá n̄i ndakuei ndidaá takuáchí di'í táki ñoó, dá n̄i kenduu x̄i candil xí.

⁸ Dá n̄i kaa takuáchí di'í oon ini ñoó xí'ín ra kaon ini: “Tei ndó cháa sití nani'i ndú, dá ch̄i sa kua'an nda'o ñó'o candil ndu'u”, kaá xi.

⁹ Dá n̄i kaa takuáchí di'í kaon ini ñoó: “Oon ni ví o keta ta'on sití ndu tá ná kechóon ndi'i yó ra. Sa'a ñoó va'a

kaan kua'an ndo kuiin ndó ra noo ná díkó rá kechóon ndó”, kaá xi.

¹⁰ Tído x̄ian nani kua'an takuáchí di'í oon ini ñoó kuiin xi sití, kúu n̄i kasaa vá tono ñoó. Dá n̄i ku'u takuáchí di'í ndei nduu ñoó xí'ín tono ini ve'e noo ió víko. Dá n̄i sadi na yé'é.

¹¹ N̄i ndi'i, dá n̄i ndisaa dao ka takuáchí di'í ñoó, dá kaá xi: “Tatá, tatá, konó ní yé'é ná ku'u ndu víko.”

¹² Dá n̄i kaa tono ñoó xí'ín xi: “Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña k̄o ná'a ta'on yu'u ndá yoo kúu ndo'ó”, n̄i kaa ra.

¹³ Sa'a ñoó kaño'o ini ndo, dá ch̄i k̄o ná'a ta'on ndó ndá kuu o ndá hora nandió koo na n̄i nduu t̄aa ñayuu yó'o kasaa na —kaa Jesús.

Yó'o dana'a Jesús sa'a iin t̄aa n̄i x̄i'o di'ón noo t̄a kéchóon noo rá

¹⁴ Dá n̄i kaa ta'ani na:

—Tát̄o'on k̄i'o dándáki Ndios ñayuu na k̄ian t̄ato'on n̄i kee iin t̄aa n̄i kana kua'an x̄iká. Tído tá k̄o ñá'a ko'on ra, dá n̄i kana ra t̄aa kéchóon noo rá. Dá n̄i x̄i'o ra di'ón noo rá, dá ná naka'an nda'i r̄a x̄i'án.

¹⁵ Ta noo iin ra n̄i x̄i'o ra o'on di'ón ndáya'i, ta noo iin k̄a r̄a n̄i x̄i'o ra uuan, ta noo iin k̄a r̄a n̄i x̄i'o ra iian. Dá ch̄i t̄ato'on k̄i'o kaon va ra n̄i ni'i ráan. Ndi'i, dá n̄i kee ra kua'an x̄iká rá.

¹⁶ Dá n̄i kee t̄aa n̄i ni'i o'on di'ón ñoó kua'an r̄a naka'an nda'i ráan. Ta n̄i kandeé rá n̄i nanóo o'on k̄a di'ón sataán.

¹⁷ Ta dión ta'ani n̄i kee t̄aa n̄i ni'i uu di'ón ñoó. N̄i kandeé rá n̄i nanóo uu k̄a di'ón sataán.

¹⁸ Tído t̄a n̄i ni'i iin tó'ón di'ón ñoó, roón kúu r̄a n̄i sa'an n̄i kaan iin yáí noño'o, ta ñoó n̄i ch̄ikáa de'é r̄a di'ón sato'o ra.

¹⁹ Tá n̄i ya'a kua'a nda'o tiempo, dá n̄i ndisaa sato'o t̄a kéchóon ñoó. Dá n̄i kana ñaa rá, dá n̄i ndekuendá r̄a xí'ín iin rá iin ra.

²⁰ Dá n̄i kasaa dinño'ó t̄aa n̄i ni'i o'on di'ón ñoó. Ta kúu né'e ra o'on k̄a di'ón, ta kaá r̄a: “Tatá, n̄i x̄i'o ní o'on di'ón noo'i. Ta yó'o ióan xí'ín o'on k̄a di'ón n̄i ni'i sataán”, kaá ra.

21 Dá n̄i kaa sato'o r̄a x̄í'ín r̄a: “V̄a'a nd̄a'o n̄i keeón. Yo'ó kúú iin t̄a kéchóon v̄a'a, iin r̄a kéchóon ndaa. Iin t̄a ndaa n̄i s̄a kuu yo'ó noo choon ló'o n̄i x̄i'oi nooñ, ta viti ko'ín k̄i'oi iin choon ndáya'i cháá k̄a nooñ. Kua'án ku'u koo diñon x̄í'ín sato'on viti”, kaá r̄a.

22 'Dá n̄i kasáa ta'ani t̄a n̄i ni'i uu di'ón ñoó, dá n̄i kaa r̄a: “Tatá, uu di'ón n̄i x̄i'o ní noó. Ta yó'o ióan x̄í'ín uu k̄a di'ón n̄i ni'í sataán”, kaá r̄a.

23 Dá n̄i kaa sato'o r̄a: “V̄a'a nd̄a'o n̄i keeón. Yo'ó kúú iin t̄a kéchóon v̄a'a, iin r̄a kéchóon ndaa. Iin t̄a ndaa n̄i s̄a kuu yo'ó noo choon ló'o n̄i x̄i'oi nooñ, ta viti ko'ín k̄i'oi iin choon ndáya'i cháá k̄a nooñ. Kua'án ku'u koo diñon x̄í'ín sato'on viti”, kaá r̄a.

24 'Tído tá n̄i kasáa ta'ani t̄a n̄i ni'i iin di'ón ñoó, dá n̄i kaa r̄a: “Tatá, ná'í ña kúú ní iin t̄a tondó, ta dákée ní noó k̄o ní xiti ní, ta dátaká ní ña'a noo k̄o ní satá ní nonián.

25 Sa'á ñoó n̄i yu'í, ta n̄i sa'in n̄i chide'í di'ón ní t̄ixi ñó'o. Jó'on, yó'o ió ña kúú di'ón ní”, n̄i kaa r̄a.

26 Dá n̄i kaa sato'o r̄a x̄í'ín r̄a: “Yo'ó kúú iin t̄a kéchóon kini, iin t̄a kéchóon dúsá. S̄a ná'á vá yo'ó ña kúú yu'u t̄a tondó, ña dákéei noó k̄o ní xiti, ta dátaká yu'u ña'a noó k̄o ní satá ní nonián.

27 Sa'á ñoó, ¿ndiva'a k̄o ní sá'on chikañon di'ón yu'u banco, dá ná koo cháá sataán nani ndusañ?”, kaá r̄a.

28 'Dá n̄i kaa r̄a x̄í'ín dao k̄a r̄a: “Kuió ndaa ndo di'ón né'e t̄a xañ, ta k̄i'o ndoñ noo r̄a kómí ux̄i di'ón xañ.

29 Dá ch̄i n̄a s̄a ió ña'a noo, noón kúú n̄a ni'í cháá kañ. Ta n̄a koó ña'a noo, di'a di'tá ná lú'u ña kómí ná.

30 Ta chikañ ndo t̄a k̄o choon xañ noo iin naá sata vé'e. Káa kúú noo kuaki ra x̄í'ín ndirá noo r̄a, ta kuch̄i tá'an no'o ra.”

Di'a koo tá ná kasañ Jesús keyiko n̄a sa'a n̄a ndéi ñayúú yó'o

31 'Tá ná nandió koo tuku n̄a n̄i nduu t̄a ñayúú yó'o kasañ n̄a, ndato naye'e ndaa kii na x̄í'ín ndidaá ángel kéchóon noo ná, dá kakoo na noo téi ndato naye'e noo dándáki na,

32 dá nakuita ñayuu ndéi ndidaá tá'an ñoo noo ná, dá kasá'á ná taó xoo na iin r̄a iin ñayuu ñoó tát'o'on kée t̄a taó xoo ra léko tein k̄iti.

33 Ta ná chikata na kirí kúú léko xoo kuá'a n̄a, ta xoo íti n̄a ná chikata na kirí kúú k̄iti.

34 Dá kaa n̄a kúú rey ñoó x̄í'ín n̄a ndíta xoo kuá'a n̄a: “Nak̄i ndo'ó, n̄a n̄i kemáni tatá, ch̄i ndo'ó kúú n̄a n̄i ni'í tá'í kandeí ndó noo dándáki yu'u, ña k̄ian s̄a daá ió nduu kandeí ndó nda mí sa'a ñayúú.

35 Dá ch̄i tá n̄i kuikoi, ta n̄i x̄i'o ndó ña'a n̄i sasá'in; tá n̄i ich̄i ini, ta n̄i x̄i'o ndó takuñ n̄i x̄i'ii; t̄a n̄i xionoo nda'áví, ta n̄i nakuaka v̄a'a ndó yu'u n̄i s̄a ioi ve'e ndó;

36 tá n̄i s̄a kaa vichí, dá n̄i x̄i'o ndó dá'on n̄i s̄a ndixii; tá n̄i s̄a kú'í n̄i sañ ndo n̄i xito ni'ini ndó yu'u; tá n̄i s̄a káa ve'e kaa, dá n̄i sañ ta'ani ndó n̄i ka'an ni'ini ndó noo nákaa”, kaa rey ñoó.

37 Dá kaa n̄a kúú ñayuu ndaa ñoó x̄í'ín ná: “Tatá, ¿ndá oon n̄i xini ndu mií ní ña kuiko ní, dá n̄i x̄i'o ndu ña'a n̄i sasá'an ní? Ta, ¿ndá oon n̄i xini ndu mií ní ña ich̄i ini ní, dá n̄i x̄i'o ndu takuñ n̄i x̄i'í ní?

38 Ta, ¿ndá oon n̄i xini ndu mií ní ña xionoo nda'í ní, dá n̄i nakuaka v̄a'a ndu mií ní? Ta, ¿ndá oon n̄i xini ndu mií ní káa vichí ní, dá n̄i x̄i'o ndu dá'on n̄i s̄a ndixi ní?

39 Ta, ¿ndá oon n̄i xini ndu ña s̄a kú'u mií ní o n̄i s̄a káa ní ve'e kaa, dá n̄i sañ ndu n̄i xito ni'ini ndu mií ní?”, kaa n̄a.

40 Dá kaá rey ñoó x̄í'ín ná: “Miñan ndaa ná ka'in x̄í'ín ndó ña sa'á ña n̄i kee ndó dión x̄í'ín n̄a kúú ñani, n̄a kuálí cháá k̄a yó'o, sa'á ñoó kéei kuendá ña mií yu'u n̄i kee ndó dión x̄í'ín.”

41 'Dá kaa n̄a x̄í'ín n̄a ndíta xoo íti n̄a ñoó: “Kuxoo ndó noó, ndo'ó n̄a kúú ñayuu k̄ini. Kua'án ndo kaño'o ndó tein ño'ó ita, ña ni kuu o ndá'o, noó s̄a daá ió nduu kakañ ña u'u x̄í'ín ndidaá ña k̄ini kéchóon nooñ.

42 Dá ch̄i s̄a kuikoi, ta k̄o ní x̄i'o ta'on ndó ña'a kasá'in; n̄i s̄a ich̄i ini, ta k̄o ní x̄i'o ta'on ndó takuñ ko'i;

43 ni xionoo nda'avíj, ta kō ní nákuaka va'a ndó yu'u, ni sa kaa vichíj, ta kō ní xí'o ta'on ndó dá'on kandixii, ni sa kú'í, ta ni sa káaj ve'e kaa, ta kō ní saaj ta'on ndó koto ni'ini ndó yu'u", kaa na.

44 Dá kaa na ndíta xoo íti na: "Tatá, ¿ndá oon ni xini ndu'u mií ní ña ni kuiko ní, ña ni ichi ini ní, ña ni xionoo nda'í ní, ña sa kaa vichí ní, ña sa kú'u ní, ña sa káaj ní ve'e kaa, ta kō ní saaj ndu koto ni'ini ndu mií ní?", kaa na.

45 Dá kaa rey ñoo xí'ín ná: "Miíjan ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña sa'á ña kō ní kée ndó dión xí'ín na kúú ñani, na kuálí cháa ka yó'o, sa'á ñoo kéei kuendá ña nda yu'u kō ní ku'u ini ndo sa'a", kaa na xí'ín ná.

46 Sa'á ñoo ndidaá ñayuu kini ñoo ko'on ndo'o ní ndidaá tá'an kuu, ta ndidaá ñayuu ndaa ñoo ni'í ña kataki chíchí ná.

26

Yó'o ni ndat'ón kue'é ta né'e choon ndi kee ra, dá tiin ra Jesús

1 Tá ni ndi'í ni ka'an Jesús ndidaá to'on yó'o, dá ni kaa na xí'ín ta xionoo xí'ín ná:

2 —Sa ná'á vá ndó ña kamaní uu ka kuu, dá koo víko pascua, dá naki'o ra na ni nduu taaj ñayuu yó'o noo ndá'a ta xiní u'u ñaá, dá chirkaa ñaá rá ndika cruz —kaá na.

3 Daá ñoo ni nataka ndidaá ta duti saku'a xí'ín ta dána'a ley xí'ín ta sá'ano ñoo ñoo yé'é ve'e ta duti kúú noo naní Caifás.

4 Ta ñoo ni ndat'ón mañá ra ndi koo kee ra, dá tiin ndakána ra Jesús, dá ka'áni ñaá rá,

5 ta kaá ra:

—Ná dá'a ni tiin yó ra tein víko, dá chi ndakuei ñayuu nakuina vaaj na ki'in na sa'a rá.

Di'a ni kuu tá ni kuei iin ñá'a ndutá támi sá'an dini Jesús

6 Tá nákaa Jesús ñoo Betania noo kúú ve'e Simón, tá'an ra ni sa ndo'o kue'e té'i,

7 dá ni kasáa iin ñá'a noo nákaa na ñoo, ta né'an iin tindo'o ni kava'a xí'ín yuu dión naní alabastro. Ta ni chitán

ñó'o ndutá támi sá'an, ta ndutá ya'i nda'o kúú rá. Ta kúú ni kuei ndi'an ra dini Jesús noo ió na mesa.

8 Tá ni xini taaj xionoo xí'ín ná ña ni kee ñá'a ñoo dión, kúú ni xido nda'o ini ra, dá ni kaa ra:

—¿Ndiva'a ni danaá óon ñá'a kaa ndutá támi sá'an kaa?

9 Ta va'a ka ví ní dikó yó ra, chi ndutá ya'i nda'o kúú rá, ta kandoo di'ón ñoo chindeé yó na kúnda'í, ní kúú —kaá ra.

10 Tído ni kandaaj va ini Jesús ña ka'an ra dión, dá ni kaa na xí'ín rá:

—¿Ndiva'a dáta'an ndo ñá'a yó'o? Chi ña va'a va kían ni keeán xí'ín yu'u.

11 Chi daá ndéi va ñayuu kúnda'í xí'ín ndo'o, tído yu'u, o koo kuii ta'on yu'u xí'ín ndó.

12 Chi sa'á ña ni dakúchián yu'u xí'ín ndutá támi sá'an yó'o, sa'á ñoo ni kenduuan yikí koñoi táto'on ki'o kooi nduxii.

13 Miíjan ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ndéi kúú mií vá noo dána'a na to'on va'a sa'í iin ní kúú ñayuu yó'o, nakani ta'ani na sa'á ña ni kee ñá'a yó'o xí'ín yu'u, dá ná kaño'o ini ñayuu sa'á ña ni keeán —kaá Jesús.

Di'a ni kuu, dá ni kandoo Judas ña naki'o ra Jesús noo ndá'a ta duti kúú noo

14 Dá ni kee Judas Iscariote, tá'an ra nákaa tein ndin uxí uu taaj xionoo xí'ín Jesús, kua'an ra noo ndéi ta duti saku'a.

15 Tá ni saaj ra, dá ni kaa ra xí'ín rá:

—¿Ndidaá ki'o ní noo yu'u, dá ná naki'oi Jesús noo ndá'a ní? —kaá ra.

Dá ni kandoo ta duti ñoo ña ki'o ra oko uxí di'ón plata noo rá.

16 Nda kuu dá ni kasá'a Judas ndúkú rá ndi kee ra naki'o ra Jesús noo ndá'a rá.

Di'a ni kuu tá ni sadíni Jesús noo ndi'í kuii xí'ín ta xionoo xí'ín ná

17 Tá ni kasandaá kuu mií noo, ña kúú víko noo seí na Israel pan, ña kō ní kí'in tá'an xí'ín ña dakuita tachían, dá ni natuu yati ta xionoo xí'ín Jesús noo ná, dá ni ndat'ón ñaá rá:

—¿Ndeí kóni ní ko'on ndu kenduu ndu ña kadíni yó kuendá pascua?

18 Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Kua'an ndo ñoo ká'ano káa. Ta káa naki'in tá'an ndó xí'ín iin taa, ta ka'an ndo xí'ín rá: “Di'a kaá maestro ndu'u: Sa ni kasandaá vá kuu ndo'onoí, ta saai ve'e ní kadíni kuendá víko pascua xí'ín ta xionoo xí'ín”, kaa ndo xí'ín rá —kaá Jesús.

19 Dá ni sa'an taa ñoo ni kee ra choon ni sa'anda Jesús noo rá, ta ni kenduu ra ña kadíni na kuendá víko pascua.

20 Dá tá ni kuaá kuu dáá ñóó, dá ni sa Jesús ve'e ñoo ni sa ko na mesa xí'ín ndin uxí uú taa xionoo xí'ín ná.

21 Ta tein sásá'an na ñoo, ni kaa na xí'ín rá:

—Miian ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña iin mií vá ndo'ó ko'on naki'o ñaa noo ndá'a taa xiní u'u ñaa —kaá na.

22 Ta kúnda'í nda'o ni kuu ini ra sa'á ña ni ka'an na dión. Dá ni kaa iin rá iin ra xí'ín Jesús:

—¿Á yu'u kúuí, tatá?

23 Dá ni kaa Jesús:

—Iin taa dáketá dáó ndá'a xí'ín yu'u ini ko'o, roón kúú ra naki'o ñaa noo ndá'a taa xiní u'u ñaa.

24 Ta miian ndaa ndo'o na ni nduu taa ñayuú yó'o tát'on k'i'ó ká'an tuti iñ Ndios. Tído, ñnda'í va taa naki'o ñaa noo ndá'a taa xiní u'u ñaa! Va'a cháa ka vían ní xio dá'a ní kaki taa ñoo, ní kúu.

25 Dá ni kaa Judas, tá'an ra ko'on naki'o ñaa:

—¿Á yu'u kúú ra kee dión, maestro?

Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Jaan, tát'on ni ka'on, k'i'ó dión kíán —kaá na.

26 Ta tein noo sásá'an na ñoo, dá ni tiin Jesús pan. Dá ni naki'o na ndivé'e noo Ndios sa'an. Dá ni sa'anda dáó naán, dá ni xí'ó naan noo taa xionoo xí'ín ná. Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Keí ndoán, chí ña xaan kúú yiki koñoj.

27 Dá ni tiin na copa. Dá ni naki'o na ndivé'e noo Ndios sa'a ra, dá ni xí'ó na ra noo taa xionoo xí'ín ná. Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Ndidaá ní ndó ko'o lú'u lú'u vino xaan,

28 chí kirá xaan kúú ni yu'u, kirá dáxinkoo ña ni kandoo Ndios kee na xí'ín ñayuu na, chí sa'á ña kuita ra, sa'á ñoo ndoo kuachi kua'á nda'o ñayuu.

29 Ká'in xí'ín ndó ña o nándió koo kai ko'i ndutá uva yó'o nda ná kasandaá kuu, dá ko'o saai ndutá uva xí'ín ndó noo ió tatái Ndios dándáki na —kaá na.

Yó'o ni ka'an Jesús ña ndata Pedro sa'a ná

30 Dá tá ni ndi'i ni keká'ano na Ndios xí'ín iin yaa, dá ni kee na kua'an na diní yúku naní Olivos.

31 Dá ni kaa Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná:

—Ndidaá vá ndo'ó dánkoo ndava'a ñaa sakuaá víti, dá chí di'a kaá tuti iñ Ndios: “Dárkue'e ka'í yu'u taa ndáka léko, ta kúú ndi ndi'i va léko kuita noo ko'on”, kaáan.

32 Tído tá ni ndi'i ni natakij, dá kuió noo noo ndo ko'in chí Galilea di'a, dá kasandaá ndo.

33 Dá ni kaa Pedro:

—Va'ará ná dánkoo ndava'a ndidaá taa yó'o mií ní, tído yu'u, o kée ta'on yu'u dión.

34 Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Miian ndaa ná ka'in xí'ón ña sakuaá víti, tá ko ñá'a ta'on kana chéli, kúú sa oní va ta'ándá ndaton sa'a yú'u.

35 Dá ni kaa Pedro:

—Va'ará ná kánian kuu nduúí xí'ín ní, tído o ndata ta'oin sa'a ní —kaá ra.

Ta kúú dión ni ka'an ndidaá ka taa xionoo xí'ín ná ñoo.

Di'a ni kuu tá ni ndat'ón Jesús xí'ín Ndios iin noo naní Getsemaní

36 Dá ni sa Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná noo naní Getsemaní. Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Yó'o ni kandeí tóo ndó, dá ná ko'in lú'u ka chí káa ka'in xí'ín Ndios —kaá na.

37 Dá ni kee Jesús ndáka na Pedro xí'ín ndi nduú de'e Zebedeo kua'an na lú'u ka noo. Dá ni kixian ni kúnda'í nda'o ini Jesús, ta ni kasá'á ndó'o nda'o níó ná.

³⁸ Dá n̄i kaa n̄a xí'ín t̄a kua'an xí'ín ná ñoó:

—Nda'í nda'o kúu inij. Sa ndaa ndij va kúú xini. Yó'o ni kandeí tóo ndó, ta kaño'o dáo ini ndo xí'ín yu'u sakuaá víti —kaá na.

³⁹ Dá n̄i kee na kua'an na lú'u ka chí noo. Dá n̄i sa kuíin xití ná, ta n̄i xino taan na nda noño'o. Dá n̄i kasá'á ná ká'an na xí'ín Ndios:

—Tatá mií, tá kuu dítá ní ndirá ova, ña kían vei ndo'i, dá kían dítá nían. Tído ná dá'a ni kakuuan tát'on k̄i'o kóni yu'u. Ná kakuuan tát'on k̄i'o kóni mií ní —kaá na.

⁴⁰ Dá n̄i nandió koo na n̄i ndisáa na noo ndéi t̄a kua'an xí'ín ná ñoó, kúu sa kíd̄i va ra ndéi ra. Dá n̄i kaa n̄a xí'ín Pedro:

—¿Á k̄o xí'o ndeé ta'on ini ndo kaño'o ini ndo, va'ará iin hora?

⁴¹ Kaño'o ini ndo, ta ka'an ndo xí'ín Ndios, dá ná dá'a ni kexíxi ña kini xí'ín ndó. Ch̄i sa ió nduu níno ndo kee ndó ña kóni Ndios, tído ña kóni ñíi ndo kían ch̄ituu ñaá —kaá na.

⁴² Dá n̄i nandió koo tuku na kua'an na. Dá n̄i kasá'á ká'an tuku na xí'ín Ndios:

—Tatá mií, tá o kúu dítá ní ndutá ova, ña vei ndo'i, dá kían ná kakuuan tát'on k̄i'o kóni mií ní —kaá na.

⁴³ Dá n̄i nandió koo tuku na n̄i ndisáa na noo ndéi t̄a ñoó. Kúu sa kíd̄i tuku va ra ndéi ra, ch̄i sa'ání nda'o ñaá ña ma'ánó.

⁴⁴ Dá n̄i nandió koo tuku na n̄i sa'an na n̄i ka'an na xí'ín Ndios ta'ándá kúu on̄i, ta n̄i ka'an na xí'ín ná tát'on k̄i'o n̄i ka'an na dao ka ta'ándá ñoó.

⁴⁵ Dá n̄i nandió koo tuku na n̄i ndisáa na noo ndéi t̄a kua'an xí'ín ná ñoó, dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—¡Kud̄i ní ndó viti! ¡Ta nani'í ndeé ndo viti! Ch̄i sa n̄i kasandaá v̄a hora nak̄i'o ra na n̄i nduu t̄a ñayúú yó'o noo ndá'a t̄a kómí kuachi.

⁴⁶ ¡Ndakuei k̄i ndo, ná ko'o! Kande'é ndó, ch̄i sa kúyati t̄a vei nak̄i'o yu'u noo ndá'a t̄a xini u'u ñaá —kaá na.

Dí'a n̄i kuu tá n̄i tiin ra Jesús ña ko'on na noo t̄a né'e choon

⁴⁷ Ká'an íi vá Jesús iin na, kúu n̄i kasáa va Judas, tá'an ra nákaa tein

ndin ux̄i uȳ t̄a xionoo xí'ín ná. Ta kua'á nda'o t̄a vei xí'ín rá. Dao ra né'e espada, dao ka ra né'e yíto. Ch̄i vei ra xí'ín choon n̄i sa'anda t̄a dut̄i sakua'a, xí'ín t̄a sá'ano ñoo.

⁴⁸ Sa n̄i kast'on va Judas xí'ín t̄a ñoó ndi kee ra, dá na'a ra ndá yoo kúu Jesús, ch̄i n̄i kaa ra:

—Taa n̄i chitói noo ñoó, roón tiin ndó.

⁴⁹ Ta kúu vití'on n̄i natuu yati Judas noo iin Jesús, dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

—Nákaa ní, maestro.

Dá n̄i chitó rá noo ná.

⁵⁰ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Amigo, ¿ndá choon vasón?

Ta kúu n̄i natuu yati t̄a kua'a ñoó n̄i tiin ñaá rá.

⁵¹ Ta iin t̄a ió xí'ín Jesús ñoó n̄i taó rá espada ra. Ta kúu n̄i chitó'on ra do'o iin t̄a kéchóon noo t̄a dut̄i kúu noo.

⁵² Dá n̄i kaa Jesús:

—Nachikaa va'a espada xaan noo n̄i sa kaaan, dá ch̄i t̄a t̄in espada, xí'ín espada ta'ani kuu ra.

⁵³ ¿Á k̄o ná'á ta'an voon ña kuu va ka'in xí'ín tatái, dá tanda'á ná ux̄i uȳ tu'u ángel kii na chindeé ná yu'u?

⁵⁴ Tído tá ná kee yu'u dión, dá kían, ¿ndi koo, dá xinkoo noo ká'an tuti ij Ndios? Ch̄i ká'an ña k̄i'o dión kánian ndo'i.

⁵⁵ Dá n̄i kaa n̄a xí'ín t̄a kua'a ñoó:

—¿Á t̄a kuí'íná vá kée ndó yu'u kúú, sa'á ñoó vei ndó xí'ín espada xí'ín yíto tiin ndó yu'u? Ta ndidaá kuu vá n̄i sa kái xí'ín ndó yé'é ño'o sa daná'i noo ndo, ta ni k̄o ní t̄in ndó yu'u.

⁵⁶ Tído ndidaá ña yó'o kúu viti, dá ná xinkoo noo n̄i ka'an profeta noo tuti ij Ndios —kaá na.

Ta kúu ndidaá vá t̄a xionoo xí'ín ná n̄i dankoo ndava'a ñaá, ta n̄i xino ra kua'an ra.

Dí'a n̄i kuu tá n̄i sa iin Jesús noo mií t̄a dut̄i kúu noo

⁵⁷ Ta t̄a n̄i tiin Jesús, roón kúu ra ndáka ñaá kua'an ve'e Caifás, ra kúu dut̄i kúu noo, ch̄i ñoó n̄i nditúti t̄a dána'a ley Moisés xí'ín t̄a sá'ano ñoo.

⁵⁸ Ta Pedro, ndaa xíká xíká tákaa ra kua'an ra. Dá n̄i saá ra n̄i ku'u ra noo

kúú yé'é ve'e t̄a dut̄i kúú noó ñóó. Dá n̄i s̄a k̄o ra ió r̄a tein t̄a ndaá yé'é ñóó, dá koni r̄a ndi koo.

⁵⁹ Ta r̄a dut̄i sakuá'a ñóó x̄í'ín t̄a sá'ano ñóó x̄í'ín ndidaá k̄a t̄a né'e choon ñoo Jerusalén n̄i ndit̄ut̄i rá ndéi ra ndúkú rá t̄a ka'an to'ón sa'a Jesús, dá kuu nak̄i'o ñaá rá noo nda'á t̄a romano, dá ka'ání ñaá rá.

⁶⁰ Tído k̄o ní n̄i'í ta'on ra iin kuachi ká'ano dákuío ra Jesús, va'ará kuá'a nda'o t̄a n̄i nakuj̄ta n̄i ka'an to'ón sa'a ná. Tído tá n̄i ndi'i, dá n̄i ndakuei uu k̄a t̄a n̄i ka'an kuachi ra sa'a ná,

⁶¹ ta kaá r̄a:

—Di'a ta'ani n̄i kaa t̄a xaan: “Ío choon noo ndá'í ña k̄ian nakani ndi'ii ve'e ño'o Ndios, ta t̄ixi kuu ón̄i kandeé yu'u nduva'i ña” —kaá r̄a.

⁶² Dá n̄i ndakuín ndichi mií t̄a dut̄i kúú noó ñóó. Dá n̄i kaa r̄a x̄í'ín ná:

—¿Ndiva'a k̄o ká'on chindeéon miíon? ¿Á ña ndaa k̄ian ká'an kuachi t̄a kaa sa'on o k̄oó? —kaá r̄a x̄í'ín Jesús.

⁶³ Tído tádi óon va íin Jesús.

Dá n̄i nandió k̄o tuku t̄a dut̄i kúú noó ñóó n̄i ndato'ón ñaá rá:

—X̄í'ín kuu Ndios tak̄i sa'ándái choon noon ña kasto'on ndaa x̄í'ín ndu'u. ¿Á yo'ó kúú Cristo, na dáka'ki ñaá? ¿Á yo'ó kúú de'e Ndios?

⁶⁴ Dá n̄i kaa Jesús x̄í'ín rá:

—Táto'on k̄i'o ká'an ní, k̄i'o dión kían. Ta ká'an ta'ani yu'u x̄í'ín ní ña nda kuu víti koni ndo na n̄i nduu t̄a ñayuú yó'o nakoo na xoo kuá'a tatá Ndios, noo ió na dándáki na. Ta koni ta'ani ndó kii na tein viko tánee induú —kaá na.

⁶⁵ Ta kúú n̄i ndatá t̄a dut̄i kúú noó ñóó kotó r̄a sa'á ña n̄i xido téi ini r̄a. Dá n̄i kaa r̄a:

—¡N̄i ka'an ndava'a t̄a yó'o sa'a Ndios! ¿Ndá choon kuu k̄a yo cháá k̄a t̄a ka'an kuachi sa'a rá? Ch̄i viti'ón kuii n̄i seídó'o va mií ndó ña n̄i ka'an ndava'a t̄a yó'o sa'a Ndios.

⁶⁶ ¿Ndí k̄ian náta'an ini ndo keeá x̄í'ín rá?

Dá n̄i kaa dao k̄a t̄a ñoó:

—Kánian kuu va ra sa'á ña n̄i ka'an r̄a dión.

⁶⁷ Dá n̄i t̄u ndaa dij̄ dao ra noo ná, ta dao k̄a r̄a n̄i kani ñaá x̄í'ín yik̄i, ta dao ka r̄a n̄i koon da'anda noo ná,

⁶⁸ ta kaá r̄a x̄í'ín ná:

—Tá miian ndaa kúúon Cristo, dá k̄ian nakoni ini k̄i ndi ndaa ndu'u n̄i kani ñaá.

Di'a n̄i kuu, dá n̄i ndata Pedro sa'a Jesús on̄i ta'ándá

⁶⁹ Ta ió Pedro sata vé'e noo ndéi dao k̄a ñayuu ñóó. Dá n̄i natuu yati iin ñá'a kéchóon ve'e ñóó. Dá n̄i kaaan x̄í'ín rá:

—X̄ionoo ta'ani yo'ó x̄í'ín Jesús, t̄a kúú kuendá Galilea kaa, ¿daá k̄oó?

⁷⁰ Tído n̄i ndata vá Pedro sa'a Jesús noo ndidaá ñayuu ndéi ñóó, ta kaá r̄a:

—K̄o ná'í nda sa'a ká'on.

⁷¹ Dá n̄i kee ra kua'an r̄a noo kúú yé'é di'a. Dá n̄i xini ñaá iin k̄a ñá'a. Dá n̄i kaaan x̄í'ín dao ñayuu ndíta ñóó:

—Taa kaa ta'ani kúú kuendá Jesús, t̄a ñoo Nazaret.

⁷² Ta kúú tuku va n̄i ndata rá sa'a Jesús, ta kaá r̄a:

—Miian ndaa kuiti k̄o ná'á ta'on yu'u t̄a ká'an ní sa'a.

⁷³ Ta kúú lú'u k̄a tóó, dá n̄i natuu yati dao k̄a na ndíta ñóó, dá n̄i kaa na x̄í'ín rá:

—Miian ndaa kuiti kuendá Jesús kúú yo'ó, dá ch̄i táto'on ká'an t̄a Galilea, k̄i'o dión ká'on.

⁷⁴ Dá n̄i kasá'a ká'an ndava'a ra, ta kaá r̄a:

—Ná'á Ndios ña k̄o ná'á ta'on yu'u t̄a ká'an ní sa'a ñóó.

Ta n̄i ndi'i n̄i ka'an r̄a dión, ta kúú n̄i kana va chéli.

⁷⁵ Dá ví n̄i ndisáa ini r̄a to'on n̄i ka'an Jesús x̄í'ín rá, ch̄i di'a n̄i kaa na: “Tá k̄o ñá'a kana chéli, ta kúú sa ndata yo'ó sa'á yu'u on̄i ta'ándá”, kaá na. Dá n̄i keta ra sata vé'e, ta kúú nda'í nda'o n̄i saki ra.

27

Di'a n̄i kuu tá n̄i sa íin Jesús noó t̄a naní Pilato

¹ Tá n̄i t̄u noo, dá n̄i ndato'ón kue'é t̄a dut̄i sakuá'a, x̄í'ín t̄a sá'ano ñoo ndi koo kee ra, dá nak̄i'o ra Jesús

noo ndá'a ta né'e choon romano, dá ka'ání ñaá rá.

² Dá n̄i kató ñaá rá ndáka ra n̄i saá ra n̄i nak̄i'o ra noo ndá'a ta né'e choon romano naní Pilato.

Dí'a n̄i kuu tá n̄i sa'ání Judas mií rá

³ Kúu n̄i kandaá ini Judas, tá'an ra n̄i nak̄i'o Jesús noo nda'á taa xiní u'u ñaá, ña sa n̄i kandoo ra né'e choon ña ka'ání rá Jesús. Kúu n̄i nandió né'e ra oko ux̄i d̄i'ón plata noó ta dut̄i sakua'a xí'ín ta sá'ano, dá ch̄i n̄i nandikó ini rá sa'á ña n̄i ya'a ra n̄i kee ra,

⁴ dá kaá ra:

—N̄i kee yu'u iin kuachi, dá ch̄i n̄i nak̄i'o yu'u iin taa koó kuachi noo ndo'ó.

Dá n̄i kaa ta dut̄i ñoó:

—Ko sa'ání ta'on ndu mií ndú. Kuachi mií vóon kíán.

⁵ Dá n̄i ko'ono ni'ini ra d̄i'ón plata ñoó noo kúu yé'é ño'o ñoó. Dá n̄i keta ra kua'an ra. Ta kúu ñoó n̄i sa'an ra n̄i chirkaa ra mií rá, dá n̄i x̄i'í ra.

⁶ Dá n̄i nd̄itúti ta dut̄i sakua'a ñoó d̄i'ón ñoó, dá n̄i kaa ra:

—Q kúu ta'on taán yo d̄i'ón yó'o noo d̄i'ón dóko ñayuu noo Ndios, dá ch̄i kíán ya'i sa'a nij ndii.

⁷ Dá tá n̄i ndi'i n̄i ndat'ón kueé ra, dá n̄i xiin ra iin ñó'o noo ta káva'a k̄idi, dá ná koo noo nduxi na tukú xí'í.

⁸ Sa'á ñoó nda kuu víti naní ñó'o ñoó, noñó'o nij.

⁹ Díón, dá n̄i x̄inkoo to'on ká'an ña n̄i taa profeta Jeremías: “N̄i kí'ín ra oko ux̄i d̄i'ón plata, ña n̄i ch̄iya'i ra sa'a ná tát'ón n̄i chirkaa ini ta ñoo Israel kakuu ya'i na,

¹⁰ ta xí'ín d̄i'ón ñoó n̄i xiin ra ñó'o noo taa káva'a k̄idi. Díón n̄i kaa sato'o yo Ndios xí'ín yu'u.”

Dí'a n̄i kuu tá n̄i sa'ín Jesús noó taa naní Pilato

¹¹ Tá n̄i sa kúin Jesús noo Pilato, ra dándaki ñoo ñó'o kuendá Judea ñoó, dá n̄i ndato'ón ñaá rá:

—¿Á yo'ó kúu rey noo na Israel?

Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta díón kaá mií ní.

¹² Ta va'ará dátaj kuachi ñaá ta dut̄i sakua'a, xí'ín ta sá'ano ñoo, tído ni iin tó'ón to'on ko ní ka'an na.

¹³ Dá n̄i kaa tuku Pilato xí'ín ná:

—¿Á ko seídó'o ta'an voón ña kí'o díón ví káva'a ra kuachi sa'on? —kaá ra.

¹⁴ Tído ni iin tó'ón to'on ko ní ka'an na. Sa'á ñoó kúu n̄i naá vá ini Pilato.

Dí'a n̄i kuu, dá n̄i sa'anda Pilato choon ña ná karkaa Jesús ndika cruz

¹⁵ Ta iin iin tein víko pascua dáyaá Pilato iin taa nákaa ve'e kaa, tá'an ra kandoo na ñoo Israel sa'a.

¹⁶ Ta daá ñoó nákaa iin taa naní Barrabás ve'e kaa, ta iin ní kúu ká'an na sa'a rá ña kúu rá iin ta kini.

¹⁷ Ta sa'á ña n̄i nat̄aka kuá'a ñayuu noo Pilato, sa'á ñoó n̄i ndato'ón ñaá rá:

—¿Ndá yoo dáyaá yu'u, kóni ndo?

¿Á Barrabás dáyaá, o Jesús, tá'an ra ch̄inaní ndó kúu Cristo?

¹⁸ Díón n̄i kaa Pilato, ch̄i n̄i kandaá ini ra ña sa'á ña u'u ini vá ta dut̄i ñoó, sa'á ñoó n̄i nak̄i'o ra Jesús noo ndá'a rá.

¹⁹ Ta nda noo ió ra sa'ándá ra choon ñoó, n̄i tanda'á ñadi'í ra choon n̄i saaan noo rá, ta kaáan: “Ná dá'a ni kendava'ón xí'ín taa xaan, ch̄i taa ndaa kúu rá. Dá ch̄i nda'í nda'o n̄i saní sa'a rá n̄i t̄uu noo kuu víti.”

²⁰ Tído n̄i kasá'a ta dut̄i sakua'a xí'ín ta sá'ano ñoo dáka'an kue'é ra ñayuu kuá'a ñoó ña ná kaka na ña dáyaá ra Barrabás, ta ná ka'ání rá Jesús.

²¹ Dá n̄i nandió koo tuku Pilato n̄i ndato'ón rá ñayuu ñoó:

—¿Ndi kaa iin taa yó'o dáyaá, kóni ndo?

Dá n̄i kaa ñayuu kuá'a ñoó:

—Dáyaá ní Barrabás xaan.

²² Dá n̄i kaa Pilato xí'ín ná:

—¿Ndí kíán kóni ndo kee xí'ín Jesús yó'o, tá'an ra kaá ndo kúu Cristo, tá dáá?

Dá n̄i kaa ñayuu kuá'a ñoó:

—Chirkaa ní ra ndika cruz.

²³ Dá n̄i kaa Pilato xí'ín ná:

—Ta, ¿ndí kíán kini n̄i ya'a taa yó'o n̄i kee ra?

Tído kúu n̄i'i cháá ka ví n̄i kasá'a káyu'ú ñayuu kuá'a ñoó:

—¡Chirkaa ní ra ndika cruz!

24 Kúú n̄i kandaá ini Pilato ña ko kandeé ka ra ka'an ra xí'in ñayuu kuá'a ñoo, chi di'a n̄i nakuina vaa cháa ka ví ná. Sa'á ñoo n̄i ki'in ra cháa takuií, ta n̄i nakata ra ndá'a rá noo ndidaá na ñoo Israel ñoo, dá n̄i kaa ra xí'in ná:

—O kándio kuachi ta'on yu'u sa'á n̄i taa yó'o, chi kúú rá iin taa ndaa. Mií vá ndó kúú na ná kandido kuachi sa'a rá.

25 Dá n̄i kaa ndidaá na ñoo ñoo:

—Ndu'u ná kandido kuachi sa'á n̄i rá, ta nda de'e ndu ná kandido kuachi sa'a rá.

26 Dá n̄i dayáa Pilato Barrabás. Dá tá n̄i ndi'i n̄i kani soldado Jesús xí'in chirrión, dá n̄i naki'o ñaa Pilato noo ndá'a rá, dá ná ko'on ra chirkaa ñaa rá ndika cruz.

27 Dá n̄i naki'in ñaa soldado kuenda Pilato ndáka ra kua'an ra nda maá ini ve'e chóon ta romano. Dá n̄i nadataká ra ndidaá ka soldado kúú kuenda ra, dá n̄i kaq noo ra Jesús noo iin na ñoo.

28 Dá n̄i taó rá dá'on ná. Dá n̄i dakuí'ino ñaa rá iin dá'on kua'a toón.

29 Dá n̄i chinóo ra iin corona n̄i kava'a xí'in ion din̄i ná. Ta n̄i chirnee ra iin tañií ndá'a xoo kuá'a na. Dá n̄i kasá'a sá kuita xiti rá noo ná, dá kediki ñaa rá, dá kaá ra xí'in ná:

—Na ká'ano kúú mií ní, na kúú rey noo na Israel —kaá ra.

30 Ta n̄i tuu ndaa dií ñaa rá, ta n̄i xio ndaa ra tañií né'e na ñoo n̄i koon ra din̄i ná.

31 Tá n̄i ndi'i n̄i kediki ñaa rá, dá n̄i dítá rá dá'on ñoo. Dá n̄i nadakuí'ino ñaa rá dá'on mií ná. Dá ví n̄i kee ra ndáka ñaa rá kua'an ra chirkaa ra ndika cruz.

Di'a n̄i kuu tá n̄i chirkaa ra Jesús ndika cruz

32 Ta noo ndáka ñaa rá kua'an ra ñoo, n̄i naki'in tá'an ra xí'in iin taa naní Simón, ta kúú kuenda Cirene. Dá n̄i kendúsa ra xí'in taa yó'o ña ná kadokó ra cruz ko'on ra.

33 Dá n̄i saá ra noo naní Gólgota. To'on yó'o kóni kaa yiki lásá din̄i ndii.

34 Dá n̄i xi'o ra vino n̄i daká tá'an xí'in ndiró ova ko'o Jesús. Dá tá n̄i

ndi'i n̄i xirndodó ná ra, kúú ko ní xín ta'on na ko'o na ra.

35 Dá tá n̄i ndi'i n̄i chirkaa ñaa rá ndika cruz, dá n̄i sa ndei ra n̄i sadiki ra suerte xí'in dá'on ná, dá ná kande'á ndi ndáa dá'on kánian ni'i iin rá iin ra. Díon n̄i kee ra, dá n̄i xinkoo to'on n̄i ka'an profeta, chi di'a n̄i kaa na: “N̄i naka'anda ra dá'amái, chi n̄i sadiki ra suerte xí'an.”

36 Tá n̄i ndi'i, dá n̄i sa ndei ra ndei ra ndaa ra Jesús.

37 Ta n̄i kani ra iin tabla yati din̄i cruz ñoo, ta ká'an ndá sa'a kían tákaa na ñoo. Ta di'a kaáan: “Taa yó'o kúú Jesús, ta kúú rey noo na ñoo Israel.”

38 Ta n̄i chirkuvei ta'ani ra uu ta kui'íná ndika dao ka cruz. Iin ra tákaa xoo kuá'a na, ta iin ka ra tákaa xoo íti na.

39 Ta ñayuu chíka'anda kua'an noo tákaa na ñoo kediki ndaa ñaa ná, ta kaó na din̄i ná kénoo na Jesús,

40 ta kaá na:

—Kaá yo'ó ña nakani ndi'on ve'e ño'o ká'ano yo, ta kúú tixi on̄i va kuu, kúú sa nduva'a voón ña, kaáon. Sa'á ñoo ndani dákaaki miíon viti. Kua'an noo kii ndika cruz xaan tá miían ndaa de'e Ndios kúúon.

41 Ta díon ta'ani kediki ñaa tá duti sakuá'a ñoo, xí'in ta dána'a ley Moisés, xí'in ta fariseo ndíta ra, ta kaá ra:

42 —Dao ka va ñayuu sa kandeé rá sa dakáki ra, tído ko kandeé ta'on ra dákaaki ra mií rá viti. Tá nda rey yo kúú rá, dá kían ná noo kii rá ndika cruz kaa, dá ná kandisa yó ra.

43 N̄i kandeé ini ta kaa Ndios, sa'á ñoo ná dákaaki ñaa Ndios viti tá miían ndaa kú'u ini na sa'a rá, chi kaá ra ña kúú rá de'e Ndios —kaá ra ndíta ra.

44 Ta kána'á ta'ani nda uu ta kui'íná tákuei iin iin xoo díin ná xí'in ná.

Di'a n̄i kuu tá n̄i xi'i Jesús

45 Ta nda kaxuu kuu dáá ñoo n̄i nakuin naá iin ní kúú ñayuu nda ka on̄i sa'ini.

46 Tá kua'an kasandaá ka on̄i sa'ini, kúú ni'i nda'o n̄i kayu'ú Jesús, ta kaá na:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —to'on yó'o kían kóni kaa: Ndios mií, Ndios mií, ¿ndiva'a n̄i dayáa ndá'a ní yu'u?

47 Tá n̄i seido'o dao kā t̄aa ndíta ñoo ñā n̄i kaa n̄a d̄ión, dá n̄i kaa rā:

—Kueído'o ndó, chí kána ra profeta Elías.

48 Ta kúu viti'ón n̄i kankono iin t̄aa n̄i sa'an rā n̄i dandáxi ra iin tá'í dá'on x̄í'ín vino íá. Dá n̄i so'oni raán din̄i iin tañíí. Dá n̄i ch̄inee raan yú'u Jesús, dá ná ko'o na rā.

49 Dá n̄i kaa dao kā ñayuu ndíta ñoo: —Ná dá'a ni kee ní d̄ión. Ná kandati yó, ta ná kande'á á kasaā Elías chin-deé ñaá ná —kaá nā.

50 Ta kúu n̄i'í nda'o n̄i kayu'ú tuku Jesús, dá n̄i nak̄i'o na mií ná n̄i xi'í nā.

51 Ta kúu mií hora daá ñoo n̄i ndata dao dá'on tákaa ndadí ini ve'e ño'o ká'ano. N̄i keean ndā yú'an̄ n̄ino, ta kúu ndā yú'an̄ n̄ino n̄i xino noó n̄i ndata ñá. Ta kúu n̄i'í nda'o n̄i taan, ta kúu n̄i ndata dao ñā kúu yuu ndáá,

52 ta n̄i nono yé'é káo noo ñó'o nd̄ii, ta kúu kua'á nda'o ñayuu Ndios, nā n̄i xi'í, n̄i nataki.

53 Dá tá n̄i ndi'í n̄i nataki Jesús, dá n̄i kuu n̄i kankuei ñayuu ñoo ini káo ñoo, dá n̄i sa'an nā ñoo Jerusalén, ñā kúu ñoo ij̄, ta ñoo n̄i na'a noo ná noo kua'á nda'o ñayuu.

54 Ta mií ta dándáki soldado ín ra x̄í'ín dao kā soldado ndaá rā Jesús noo tákaa na nd̄ika cruz ñoo. Dá tá n̄i xini rā ñā n̄i taan x̄í'ín dao kā ña'a n̄i kuu, kúu n̄i yu'ú nda'o ra, ta n̄i kaa rā:

—Miían ndaā ndisa de'e Ndios n̄i sa kuu t̄aa yó'o —kaá rā.

55 Ta x̄iká vá ndíta kua'á nda'o na ñá'a ndé'é ná ñā n̄i ndo'o Jesús. Ta noón kúu nā n̄i xionoo x̄í'ín Jesús nda rá n̄i kasá'á ná kuendá Galilea xionoo na, ta sā ch̄indeé ñaá ná.

56 Ta tein nā ñá'a ñoo nákaa María Magdalena, x̄í'ín María, naná Jacobo x̄í'ín José, x̄í'ín naná t̄aa kúu de'e Zebedeo.

D̄i'a n̄i kuu, dá n̄i nduxi Jesús

57 Tá n̄i kuaá kuu dáá ñoo, dá n̄i sā iin t̄aa kuiká naní José, tā ñoo Arimatea, ta sā xionoo ta'ani ra x̄í'ín Jesús.

58 Ta n̄i sa'an rā noo nákaa Pilato, dá n̄i xika rā ñā ná nak̄i'o ra yikí koño Jesús noo rá. Dá n̄i sa'anda Pilato

choon noo soldado rā ñā ná ko'on ra nak̄i'o ra yikí koño Jesús noo José ñoo.

59 Dá n̄i sā rā n̄i danóo ñaá rá nd̄ika cruz. Dá n̄i nak̄i'in ñaá José, dá n̄i nach̄ituú ñaá rá x̄í'ín iin sábana n̄i ndoo.

60 Dá n̄i sa'an rā n̄i ch̄ikáa ñaá rá ini iin yáí saá, ñā n̄i kaan mií rá nd̄ika káo. Dá tá n̄i ndi'í n̄i sadi rā yu'ú yáí ñoo x̄í'ín iin yuu ch̄iká'ano, dá n̄i kee ra kua'an rā.

61 Ta yu'ú yáí ñoo n̄i ndoo María Magdalena x̄í'ín iin kā María ñoo ndéi na.

D̄i'a n̄i kuu tá n̄i sa'anda Pilato choon ñā kande'i soldado kandaa rā yu'ú yáí ñoo

62 Sā n̄i ya'a kuu kénduu nā Israel ña'a kasá'an na. Tá n̄i t̄uu noo iin ka kuu, dá n̄i nataka tā dut̄i saku'a'á x̄í'ín ta fariseo noo Pilato,

63 dá n̄i kaa rā x̄í'ín rá:

—Tatá, n̄i ndisáa ini ndu ñā sa ká'an ta to'ón ñoo ñā t̄ixi kuu óni, dá nataki rā, kaá rā tá ko ñá'a kuu rā.

64 Sa'á ñoo ka'anda ní choon ñā ná kandaa va'a soldado ní yu'ú yáí noo nákaa rā nda ná kasandaá kuu óni. Dá chí oon ni ví kasaā ta sā xionoo x̄í'ín rá iin saku'aá nataó kuí'íná ñaá rá, dá kaa rā x̄í'ín nā ñoo ndu ñā n̄i nataki rā, dá k̄ian t̄uú cháa kā choon ō duú ta'ándá mií noo.

65 Dá n̄i kaa Pilato x̄í'ín rá:

—Xaan ndíta soldado. Kandaka ndó rā kua'an̄ ndo, ta nakūita rā kandaa rā yáí nd̄ii ñoo táto'on k̄i'o kóni ndo —kaá rā.

66 Dá n̄i sa'an rā n̄i sadi toon ra yu'ú yáí ñoo, chí n̄i kani ra sello yé'an, ta n̄i ch̄ikata ra soldado ndíta ra ndaá raán.

28

D̄i'a n̄i kuu tá n̄i nataki Jesús

1 Tá n̄i ya'a kuu nani'í ndé̄e nā Israel, na'a va'a kuu mií noo kásá'á sa'a semana, dá n̄i kee María Magdalena x̄í'ín iin kā María ñoo kua'an nā kande'é ná yáí noo n̄i nduxi Jesús.

2 Ta kúu n̄i'í nda'o n̄i taan, dá chí n̄i naxino iin ángel kéchoon noo sato'o yo Ndios n̄i kii chí induú, dá n̄i natuu yati na noo n̄i nduxi Jesús, dá n̄i d̄itá

na yuu ká'ano ñoó, dá n̄i sa koo na ió na sataán.

³ Táto'on k̄i'o náye'e ndaa noo sá kuiin tasa, k̄i'o dión ndato yé'e na, ta kuxí kachi dá'on ná.

⁴ Ta kúú n̄i yu'ú nda'o soldado ndíta ndaá yu'ú yáí ñoó n̄i kee na, ta kúú ndéi n̄ino oon ví rá ndíta ra, ta kéeá kuendá ndaá nd̄i va kúú rá ndíta ra.

⁵ Dá tá n̄i saa na ñá'a ñoó, dá n̄i kaa ángel ñoó x̄i'ín ná:

—Ná dá'a ni yu'ú ndo, chí sa ná'á vái ña vei ndó nándukú ndó Jesús, na n̄i sarkaa nd̄ika cruz.

⁶ Tído koó ka na nákaa yó'o. Sa n̄i nataki va na táto'on k̄i'o n̄i sa ká'an na x̄i'ín ndó. Nak̄i ndo kandé'é ndó noo n̄i sa nóo na kúú sato'o yo, dá koni ndo.

⁷ Kua'án k̄i ndo kasto'on ndó x̄i'ín ndidaá taa x̄ionoo x̄i'ín ná ña n̄i nataki va na. Ta kuió noo na ko'on na noo rá chí Galilea di'a. Ta nda ñoó ví, dá koni ñaá rá, kaa ndo x̄i'ín rá. Choon yó'o vei kasto'in x̄i'ín ndó —kaá ángel ñoó.

⁸ Dá n̄i kan̄kuei na yu'ú yáí ñoó, ta kúú yu'ú nda'o na. Tído kád̄i nda'o ta'ani ini na taxi tá'an na kua'an na kasto'on na to'on saá yó'o x̄i'ín ta x̄ionoo x̄i'ín Jesús. Ta noo taxi tá'an na kua'an na kasto'on na sa'a to'on saá yó'o x̄i'ín ta x̄ionoo x̄i'ín ná,

⁹ kúú iin kuití vá n̄i na'a noo Jesús noo kua'an na ñoó, dá n̄i kaa na:

—¿Á kúkueé ni ndó?

Dá n̄i natuu yati na noo iin Jesús, ta n̄i nomi ni'ini na sa'a ná, ta dión n̄i sa ndaño'o ñaá ná.

¹⁰ Dá n̄i kaa Jesús x̄i'ín ná:

—Ná dá'a ni yu'ú ndo. Kua'án ndo kasto'on ndó x̄i'ín ñani kuál̄i ña ná ko'on x̄i chí Galilea di'a, ta ñoó koni x̄i yu'u —kaá na.

Dì'a kua'an ña n̄i kaa soldado sa'a ndi k̄ián n̄i ndo'o Jesús

¹¹ Tá n̄i ndi'i n̄i kee na ñá'a ñoó kua'an na, dá n̄i kee ta ndaá yu'ú yáí ñoó kua'an ra ñoo Jerusalén. Tá n̄i saa ra, dá n̄i nak̄i'o ra kuendá noo ta duti sakua'a sa'a ndidaá ña n̄i kuu ñoó.

¹² Dá n̄i kana ta duti kúú noo ñoó ndidaá ta sá'ano ñoo. Dá tá n̄i ndi'i n̄i

ndató'on kue'é ra, dá n̄i x̄i'o ra kua'á nda'o di'ón noo soldado ñoó,

¹³ ta n̄i kaa ra x̄i'ín rá:

—Kaa ndo x̄i'ín ñayuu ña ñoó tádi n̄i kii ta sa x̄ionoo x̄i'ín rá, ta n̄i taó kuí'íná rá yikí koño ra né'e ra kua'an ra tein k̄i di ndu, kaa ndo.

¹⁴ Tá nda ndi kuu n̄i ni'í to'on Pilato, o sa nákani ini ndo, chí mií vá ndú ná'á ká'an ndu sa'a ndo, dá ná dá'a ni ka'ání rá ndo —kaá ra x̄i'ín soldado ñoó.

¹⁵ Dá n̄i ki'in ra di'ón ñoó. Dá n̄i kee ra táto'on n̄i ta'anda choon noo rá. Ta nda kuu víti ká'an na Israel ña n̄i natao kuí'íná ñaá ta n̄i sa x̄ionoo x̄i'ín ná.

Yó'o sa'ándá Jesús choon noo taa x̄ionoo x̄i'ín ná ña ná ko'on ra dána'a ra to'on na iin ní kúú ñayuu yó'o

¹⁶ Dá n̄i kee ndin ux̄i iin taa x̄ionoo x̄i'ín Jesús kua'an ra iin yúku iin chí kuendá Galilea táto'on n̄i sa'anda na choon noo rá.

¹⁷ Tá n̄i xini ra Jesús, dá n̄i sa ndaño'o ñaá rá. Tído nákani kuáchi īi vá ini dao ra.

¹⁸ Dá n̄i natuu yati Jesús noo rá, dá n̄i kaa na x̄i'ín rá:

—N̄i nat̄iin yu'u ndidaá choon ña dándák̄i induú x̄i'ín noño'o yó'o.

¹⁹ Sa'á ñoó kua'án ndo dána'a ndo noo ñayuu ndéi ndidaá ñoo ñó'o ñayuu yó'o sa'a yú'u, dá ná kakuu na kuendá yu'u. Ta dákodo ndúta ndo ná x̄i'ín kuu tatá Ndios, x̄i'ín kuu de'e na, x̄i'ín kuu Esp̄iritu īi,

²⁰ ta dána'a ndo noo ná ná kee na ndidaá choon n̄i sa'andaj noo ndo. Ta kooi x̄i'ín ndó ndidaá tá'an kuu, nda noo ndi'i kuií ñayuu yó'o. Dión ná koo.

To'on yó'o kían ni taa San Marcos, ña ká'an sa'a Jesús

*Di'a ni kuu, dá ni kasá'á kásto'on
Juan ña kasaa Jesús*

¹ Di'a ni kasá'á to'on va'a sa'a Jesu-
cristo, na kúu de'e Ndios.

² Isaías ni sa kuu iin profeta, tá'an
na sa kasto'on xí'in ñayuu ña ni ka'an
mií Ndios xí'in ná. Di'a kua'an to'on
ni taa na:

Ná ko'in tanda'í iin taa kuió noó ko'on
noo yo'ó kasto'on ra to'on yu'u
xí'in ñayuu,

dá ná kandeí nduu na kueídó'o na ña
kían ko'on ka'on xí'in ná.

³ Kayu'ú taa ñoo noo kúu yukú ichí:
“Kandeí nduu ndo natiin ndó sato'o
yo Ndios, ta ná konó ndó iin
ichí ndaa noo ná.”

⁴ Ta miían ndaa dión ni kuu, chi ni
kasá'á iin taa naní Juan dákodo ndúta
ná ñayuu ini takuí iin xían noo kúu
yukú ichí. Ta kásto'on na xí'in ñayuu
ña ná nandikó iní na sa'a kuachi kée
na, dá ná k'i'ó ká'ano ini Ndios sa'a
kuachi na, dá ná kuu kodo ndúta ná.

⁵ Ta kuá'á nda'o ñayuu ndéi ñoo
Jerusalén xí'in na ndéi dao ka ñoo
kuáli ñó'o chí kuendá Judea ni sa'an
na ni seídó'o na to'on dána'a Juan. Ta
ni na'o na kuachi na noo Ndios. Ta
kúu ni dakódo ndúta ñaá Juan ini yuta
naní Jordán.

⁶ Ta dá'on ni sa ndixi Juan ni kava'a
xí'in ídi camello. Ta iin cincho ñí sa
ndíko tji na. Ta sa sei na tika xí'in
ndudí yukú.

⁷ Ta sa kásto'on na xí'in ñayuu, ta
kaá na xí'in ná:

—Sata yu'u vei iin na ndaya'í cháa
ka o duú yu'u, chi ni ko káni vian
nakuiin ndei yu'u ndaxí yó'o ndisa
ná.

⁸ Chi yu'u dákodo ndúta ñaá xí'in
takuí, tido noón kúu na dákodo ndúta
ñaá xí'in na kúu Espiritu i Ndios
—kaá na.

Di'a ni kuu tá ni sodó ndúta Jesús

⁹ Ta tein kuu dáá ñoo ni keta Jesús
ñoó naní Nazaret, ña nákaa kuendá
Galilea, kua'an na noo nákaa yuta
Jordán. Ta ñoo ni dakódo ndúta ñaá
Juan.

¹⁰ Tá ni keta Jesús ini takuí, kúu
ni xini na ni nono induú. Ta kúu ni
naxino na kúu Espiritu Ndios sata ná,
ta kaa na táto'on kaa iin paloma.

¹¹ Ta nda induú tá ni ka'an Ndios
xí'in Jesús:

—Yo'ó kúu de'e maní yu'u. Ta
náta'an nda'o ini xini yo'ó —kaá na.

*Di'a ni kuu tá ni ka'an ña u'u mií noó
dátuúán Jesús*

¹² Tá ni ndi'i ñoo, dá ndaka Espiritu
Ndios Jesús kua'an na noo kúu yukú
ichí.

¹³ Ta uu diko kuu ni sa kaa na ñoo.
Ta ni sa kaa na tein kirí víchi deen. Dá
ni xirndodó ñaá ña u'u. Ta ni kasaa
dao ángel ni kii noo Ndios, ni chindeé
ná Jesús.

*Di'a ni kuu tá ni kasá'á dána'a Jesús
sa'a to'on va'a Ndios*

¹⁴ Tá ni tiin ra Juan ni sadi ra ve'e
kaa, dá ni kee Jesús kua'an na chí
kuendá Galilea kasto'on na sa'a to'on
va'a, ña ká'an sa'a ndi kee ñayuu, dá
ndu'u na tixi ndá'a Ndios,

¹⁵ ta kaá na:

—Sa ni kasandaá vá hora, sa ni
kuyati va ña ndu'u ñayuu tixi ndá'a
Ndios. ¡Nandikó iní ndo sa'a kuachi
kée ndó, ta kandisa ndó xí'in ndino'o
ini ndo to'on va'a Ndios! —kaá na.

*Di'a ni kuu, dá ni kana Jesús komi
taa tijn tiyaká ña kanoo ra xí'in ná*

¹⁶ Ta noo xika Jesús kua'an na yú'u
taño'o naní Galilea, ñoo ni xini na iin
taa naní Simón xí'in ñani ra Andrés.
Ta ñó'o ra chíkaa ra ñóno rá ini takuí,
chi kúu rá taa tijn tiyaká.

¹⁷ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Ná kii ndo ná ko'o kanoo ndó xí'in
yu'u, dá ná dána'i noo ndo taó ndó
ñayuu tein kuachi na táto'on kée ndó
taó ndó tiyaká ini takuí.

¹⁸ Ta kúu viti'on vá ni dankoo ra
ñóno rá. Ta kúu ni kee ra kua'an ra
kanoo ra xí'in Jesús.

19 Ta noo xíka Jesús kua'an na cháa ka chí noo ñoo, kúu ni xini na nákaa iin taa naní Jacobo xí'ín ñani ra Juan, ta kúu rá de'e ta naní Zebedeo. Ta ñó'o ra ini barco nákoto ra ñóno rá.

20 Dá ni kana ñaa ná. Dá ni dankoo ra tatá ra Zebedeo ini barco xí'ín ndidaa ka ni taa kéchoon noo tatá ra. Dá ni kee ra kua'an ra kanoo ra xí'ín ná.

Dí'a ni kuu tá ni nduva'a Jesús iin taa nákaa iin espíritu kini

21 Dá ni nasáa Jesús ñoo Capernaum xí'ín taa ñoo. Dá tá ni kasandaá kuu nani'i ndée na Israel, dá ni ku'u Jesús ini ve'e noo nákata na ñoo ñoo. Dá ni kasá'a ná dána'a na.

22 Kúu ni naá vá iní ñayuu ñoo sa'a ña dána'a Jesús, chí ko kée na tát'on kée taa dána'a ley Moisés, dá chí dána'a na tát'on ki'o kée iin na né'e choon.

23 Ta ini ve'e ñoo nákaa iin taa nákaa iin espíritu kini. Ta kúu ni'i nda'o ni kayu'ú espíritu kini ñoo, ta kaáan:

24 —¿Ndi kían ndó'o ní xí'ín ndu'u, Jesús, na ñoo Nazaret? ¿Á vei ní dánaa ní ndu'u? Sa ná'a vá yu'u ndá yoo kúu mií ní, chí mií ní kúu na i'i ni kii noo Ndios.

25 Dá ni danáni ñaa Jesús, ta kaá na xí'an:

—¡Kadi yú'on! ¡Kua'an keta kii ini taa xaan!

26 Ta kúu vití'on ni sa'ání yi'i espíritu kini taa ñoo. Ta kúu ni'i nda'o ni kayu'an, dá ni ketaan kua'an.

27 Ta kúu ni naá vá iní ndidaa kúu ñayuu ñoo, dá ni kasá'a ná ndató'on tá'an ná:

—¿Ndi kua'an vían yó'o? Na ndeé ka vían ká'ano tandeé iní sa'a dána'a taa káa, chí xí'ín choon kómí rá sa'ándá ra choon noo espíritu kini, ta kúu seídó'o ñaan —kaá na.

28 Ta kúu kaon nda'o ni kandaá ini ndidaa ñayuu ndéi ñoo kuáli ñó'o chí kuendá Galilea sa'a ña ndato ni kee Jesús.

Dí'a ni kuu tá ni nduva'a Jesús ña kúu xido Simón Pedro

29 Tá ni keta Jesús ve'e ñoo, dá ni kee na kua'an na ve'e Simón xí'ín Andrés,

ta ndáka ta'ani na Jacobo xí'ín Juan kua'an na.

30 Ta káandu'u xido Simón noo xíto, ta ka'í nda'o ndó'an kée kue'e dáa. Dá ni kasto'on ñayuu xí'ín Jesús ña kú'an.

31 Dá ni natuu yati na noo káandu'an. Kúu ni tiin na nda'an. Kúu ni ndane'e ñaa ná. Ta kúu vití'on vá ni ya'a kue'e dáa ñoo. Ta kúu ni kasá'a váan kénduuan ña kasá'an na.

Kua'a nda'o ñayuu ni nduva'a Jesús

32 Sa ni keta va ndindii, ta sa kua'an kuaá vá kuu dáa ñoo, dá ndáka ñayuu ndidaa na kú'u xí'ín na ñó'o espíritu kini ni kasáa na noo Jesús.

33 Sa'a ñoo ni chití yé'é ve'e ñoo ni natáka ndidaa na ñoo ñoo.

34 Ta kúu kua'a nda'o ñayuu ndó'o iin rá iin kue'e ni nduva'a na, ta kua'a nda'o espíritu kini ni taó ná. Ta ko sónó vá ná ña ka'an espíritu kini ñoo, chí ná'a vá ña ndá yoo kúu ná.

Dí'a ni kuu tá ni ndató'on Jesús xí'ín tatá Ndios iin xían noo ko in ndéi

35 Ta na'a nda'o ni ndakoo Jesús, chí in naá i'i vá. Dá ni keta na ñoo ñoo kua'an na iin xían noo ko in ndéi. Ta ñoo ni ka'an na xí'ín tatá Ndios.

36 Dá ni kee Simón xí'ín dao ka ta né'e tá'an xí'ín rá kua'an ra nandukú ñaa rá.

37 Dá tá ni naní'i ñaa rá, dá ni kaa ra xí'ín ná:

—Ndidaa ñayuu nandukú ná mií ní.

38 Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Ná ko'o dao ka xían noo yati yó'o, dá ná dána'a ta'ani yu'u noo ñayuu ndéi ñoo, chí sa'a choon yó'o vei yu'u —kaá na.

39 Ta ni xionoo na iin ní kúu kuendá Galilea ni daná'a na ini ndidaa ve'e noo nákata na Israel, ta ni taó ná espíritu kini ñó'o ini ñayuu.

Dí'a ni kuu tá ni nduva'a Jesús iin taa ndó'o kue'e té'i'i ñi

40 Kúu ni kasáa iin taa ndó'o kue'e té'i'i ñi noo Jesús. Kúu ni sa kuin xiti rá noo ná, dá ni kaa ra xí'ín ná:

—Tá kóni ní, kuu va nduvii ní ñi'i —kaá ra.

41 Ta sa'á ña ñi ku'u ini Jesús sa'a rá, sa'á ñoo ñi chinóo na ndá'a ná sata rá, dá ñi kaa ña xí'ín rá:

—Jaán, kóni. Ná nduvií ñiion.

42 Dá tá ñi ndi'i ñi ka'an ña, kúu viti'ón di'a ñi ndañó'ó ñi'ini kue'e téi'i ndó'o ra. Ta kúu ñi kandoo vii vá ñi rá.

43 Dá tá ko ñá'a tanda'á ñaá ná ko'on ra, dá ñi sa'anda ña choon noo rá,

44 ta kaá ña xí'ín rá:

—Kua'án, tído o sa nákanón xí'ín ñi iin tó'ón ñayuu ña ñi keei xí'ón. Di'a kua'án na'a miíon noo ta duti. Ta kua'án dokó ña'a noo Ndios sa'á ña ñi kandoo viion noo ná, tát'on ki'o sa'ándá ley Moisés choon, dá ná kandaá ini ra ña sa ñi nduviion —kaá ña.

45 Tído ko ní kée ta'on taa ñoo tát'on ñi ta'anda choon noo rá. Di'a ñi kasá'á nákanani va ra ña ñi kee Jesús xí'ín rá kua'an ra. Sa'á ñoo ko kúu ka ku'u túu Jesús ñi iin ka ñoo. Ndadá yu'ú ñoo noo koó ka ñayuu ndéi va sa káa ña. Ta va'ará ndei kúu mií vá ndéi ñayuu, tído vei na noo nákaa Jesús.

2

Di'a ñi kuu, dá ñi nduva'a Jesús iin taa ñi natii sa'a

1 Tá ñi ya'a dao kuu, dá ñi nandió koo tuku Jesús ñoo Capernaum. Tá ñi kandaá ini ñayuu ña ñi ndisáa Jesús ve'e na,

2 kúu kua'á nda'o na ñi nataka ñoo. Ta ko ní keta ka ve'e ñoo kaño'o na. Ta kúu nda sata vé'e ndita ñayuu seidó'o na to'on dána'a Jesús.

3 Dá ñi kasáa dao ka ñayuu xí'ín iin taa ñi natii sa'a, ta yí'i ñaá komi taa ñi kasáa ra.

4 Tído ko ní kúu ta'on ku'u ra xí'ín ta kú'u ñoo ini ve'e noo nákaa Jesús, chi kua'á nda'o ñayuu ñó'o. Sa'á ñoo ñi dakáa ñaá rá diní vé'e. Dá ñi sonó rá iin yái. Dá ñi kuu ñi danóo ra xito kánóo ta kú'u ñoo ini ve'e noo ió Jesús.

5 Tá ñi xini Jesús ña kándéé ini ñaá rá, dá ñi kaa ña xí'ín ta ko kúu kaka ñoo:

—De'e ló'o, sa ñi ndoo va kuachón —kaá ña.

6 Ta kúu ñoo ndéi dao taa dána'a ley Moisés seidó'o ra. Dá ñi kasá'á nákanani kuachi ini ra:

7 “Ta, ¿ndiva'a ká'an taa kaa dión? Taa kaa kúu ra yá'a ká'an ndava'a xí'ín Ndios. Chi ñi iin tó'ón ta'on taa o kúu dándoo kuachi ñayuu. Iin tó'ón diní mií vá Ndios kúu ña kuu kee dión.”

8 Tído viti'ón di'a va ñi kandaá ini Jesús ña ki'o dión nákanani ini ra. Dá ñi ndato'ón ñaá ná:

—¿Ndiva'a nákanani ini ndo dión?

9 ¿Ndí kián ko ú'u cháa ka ka'in xí'ín taa ko kúu kaka yó'o, ká'án ndó? “Sa ñi ndoo va kuachón”, o ka'in xí'ín rá, “Ndakuiin ndichi, ta naki'in xiton kane'e kua'an nó'on.”

10 Tído viti dá ná ko'in dána'i noo ndo ña kómí ndisa ña ñi nduu taa ñayuu yó'o choon ña dándoo na kuachi kómí ñayuu ndéi ñayuú yó'o.

Dá ñi kaa ña xí'ín ta ñi natii sa'a ñoo:

11 —Ta ká'in xí'ín yo'ó viti. Ndakuiin ndichi, ta naki'in xiton, ta kua'án nó'on ve'ón.

12 Ta kúu ñi nakuin ndichi ra. Dá ñi naki'in ra xito noo ñi sa nóo ra né'e ra ñi ki'in ra kua'an ra noo ñayuu kuá'a ñoo. Ta kúu ndidaá vá ná ñi naá iní. Ta kúu ñi kasá'á ná kéká'ano na Ndios, ta kaá ña di'a:

—Ñi iin kuu ko xinió iin ña'a ndato tát'on ñi xinió kuu viti —kaá ña.

Di'a ñi kuu tá ñi kana Jesús iin taa naní Leví Mateo ña kanoo ra xí'ín ná

13 Tá ñi ndi'i ñi kuu dión, dá ñi nandió koo tuku Jesús kua'an ña yu'ú taño'o. Ta kúu kua'á nda'o ñayuu ñi natuu yati ñaá. Dá ñi kasá'á ná dána'a ña noo ná sá xika na kua'an ña.

14 Ta noo yá'a na kua'an ña ñoo, kúu ñi xini ña ió iin taa naní Leví, de'e ta naní Alfeo, ta ió ra kí'in ya'i ra sa'á ñó'o. Dá ñi kaa ña xí'ín rá:

—Nakí, ná ko'o kanoón xí'ín yu'u.

Dá ñi nakuin ndichi ra. Dá ñi kee ra kua'an ra kanoo ra xí'ín ná.

15 Di'a ñi kuu tein noo ió Jesús sásá'an na xí'ín Leví ñoo ini ve'e ra. Ta kua'á nda'o taa kí'in ya'i sa'á ñó'o xí'ín dao ka ñayuu kaá ra kómí kuachi ñi sa ndei xí'ín Jesús. Ta ndéi ta'ani

taa xionoo xí'ín ná, chí kua'á nda'ò ñayuu ndíko ñaá.

¹⁶ Tá nì xini ta fariseo xí'ín dao taa dána'a ley Moisés ña sásá'an daó Jesús xí'ín ta kí'in ya'i sa'á ñó'o, xí'ín ñayuu, tá'an na kaá ra kúú na kini ñóó, dá nì kaa ra xí'ín ta xionoo xí'ín Jesús:

—¿Ndi kua'an ña yó'o? ¿Ndiva'a sásá'an ri maestro ndo'ó xí'ín ta kí'in ya'i sa'á ñó'o, xí'ín dao ka ñayuu kómí kuachi yó'o? —kaá ra.

¹⁷ Tá nì seídó'o Jesús ña nì ka'an ra dión, dá nì kaa na xí'ín rá:

—Na ío va'a ko xínñó'ó ta'on na ta ketatá ñaá. Sava'a na kú'u va kúú na xínñó'ó ñaá. Ta dión ta'ani yu'u, ko véi ta'on yu'u ná kanai na ká'an ña kúú ná ñayuu ndaa. Di'a ve'i yu'u kanai na nákonì ña kómí ná kuachi —kaá na.

Dána'a Jesús ña kúú ná táto'on iin tonò

¹⁸ Iin kuu, dá nì sa ndei ta sa xionoo xí'ín Juan, na sa dakódo ndúta ñayuu, nì sa ne'e ij rá xí'ín ta fariseo. Dá nì kasáa dao ñayuu noo nákaa Jesús. Dá nì ndato'on ñaá ná:

—¿Ndiva'a ko né'e ij ta xionoo xí'ín mií ní táto'on né'e ij ta fariseo xí'ín ta sa xionoo xí'ín Juan?

¹⁹ Dá nì kaa Jesús xí'ín ná:

—¿Á ká'an ndó ña kánian kane'e ij ñayuu nì nataka noo ío vikó tánda'a nani ío ij vá tonò xí'ín ná? Koó, chí xian nani ío ij tonò xí'ín ná, ta o kúu ta'on kane'e ij ná.

²⁰ Tído kasandaá iin kuu, dá naki'in ra tonò kandaka ra ko'on ra. Nda daá ví, dá kían kánian kane'e ij ñayuu ñóó.

Dána'a Jesús ña ko náki'in tá'an ta'on ña dána'a na xí'ín ña dána'a ta fariseo

²¹ 'Ta ko íin ta'on nákoto noo nì ndata iin do'onò yatá xí'ín iin tá'í dá'on saá. Dá chí tá ná nakata na do'onò ñóó, ta kúú nati'in va dá'on saá ñóó, ta kúú ví'í ka ví ndata do'onò yatá ñóó.

²² 'Ta ko íin ta'on taán vino saá ini ñíi yatá. Dá chí tá ná kee na dión, dá kían dáka'ándí vino saá ñíi yatá ñóó, ta kúú ndi'i vino ñóó kuita, ta kúú tuú oon va ñíi ñóó. Sa'á ñoó va'a cháá ka

ná taán yó vino saá ini ñíi saá —kaá Jesús.

Di'a kua'an ña nì daná'a Jesús sa'á kuu nani'i ndée na Israel

²³ Ta tein iin kuu nani'i ndée na Israel, chíka'anda Jesús kua'an na noñó'o noo kaa tirió. Kúú nì kasá'a ta xionoo xí'ín ná tó'on ra yoko tirió, ta seí ra nonián kua'an ra.

²⁴ Dá nì kaa ta fariseo xí'ín Jesús:

—¿Ndiva'a kée ta xionoo xí'ín ní ña ko kánian kee ra tein kuu nani'i ndée yo?

²⁵ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á ko óon ta'on ká'í ndo'ó ña nì kee David tá sa na'á tá nda'í nì kuiko na xí'ín ta sa xionoo xí'ín ná?

²⁶ Chí kaáan ña nì ku'u na ve'e Ndios. Ta daá ñóó kúú taa nani Abiatar duti kúú noo. Ta nì seí David pan, ña dóko ta duti noo Ndios, ña ko kánian keí ñayuu óon, chí sava'a ta duti kuu keí ñá. Ta nda ta xionoo xí'ín David ñóó nì xi'o na nì seí.

²⁷ Dá nì kaa ta'ani Jesús xí'ín rá:

—Kuu nani'i ndée yo nì kava'an Ndios ña kakuuan iin ña va'a noo ñayuu. Tído ko ní kava'a ta'on Ndios ñayuu keká'ano na kuu nani'i ndée yo táto'on kí'o kée ndo'ó.

²⁸ Ta viti kana'á ndó ña ío choon noo ndá'a na nì nduu taa ñayuú yó'o ña dándáki na tein kuu nani'i ndée yo —kaá Jesús ká'an na sa'a mií ná.

3

Di'a nì kuu tá nì nduva'a Jesús iin taa nì natií ndá'a

¹ Dá nì ku'u tuku Jesús ini ve'e noo náta na Israel. Ta ñóó nákaa iin taa nì natií ndá'a.

² Ta ndíta ta fariseo nani rá Jesús, ná kande'á á nduva'a ñaá ná kuu nani'i ndée ná. Dión, dá nì'í rá ndí koo dátaí kuachi ra Jesús noo ta né'e choon.

³ Dá nì kaa Jesús xí'ín taa nì natií ndá'a ñóó:

—Nakuin ndichi, ta kakuin me'í yó'o.

⁴ Dá nì kaa na xí'ín dao ka taa ñóó:

—¿Ndá kían kuu kee yó kuu nani'i ndée yo? ¿Á kee yó ña va'a o á kee yó

ñā kini? ¿Á dákakió iin ñayuu o ka'ání yó ná? Ka'an ndo ná nde'á —kaá na.

Tído ni iin tó'on rá kọ ní ká'an.

⁵ Dá nī kọ noo Jesús nī sá nde'é deen ná taa ndíta ñoó. Dá nī kixian nī kunda'í ini nā sa'a rá, chī káxí nda'o nío rá. Dá nī kaa nā xí'ín tǎ kú'u ndá'a ñoó:

—Ná dákāā ndá'on xaan.

Tá nī naḍakāā rǎ ndá'a rá, kúú nī nduva'a vaan.

⁶ Dá nī kan kuei tǎ fariseo ñoó kua'an rǎ. Ta nī kasá'á ndátó'on kue'é rǎ xí'ín rǎ kuendá rey Herodes ñoó ndi kee ra, dá ka'ání rá Jesús.

Di'a nī kuu tá nī sǎ kǎ Jesús yu'ú taño'o

⁷ Dá nī kee tuku Jesús kua'an na xí'ín tǎ xionoo xí'ín ná yu'ú taño'o. Ta kua'á nda'o ñayuu ndéi kuendá Galilea xí'ín nā ndéi ñoo kuálí ño'o chí kuendá Judea tákuei satǎ ná kua'an na,

⁸ xí'ín nā ndéi ñoo ká'ano Jerusalén, xí'ín nā ndéi kuendá Idumea, xí'ín nā ndéi iin kǎ xoo yuta Jordán, xí'ín nā ndéi ñoo Tiro xí'ín nā ndéi ñoo Sidón, chī sa'á ñā nī ni'í tó'on na sa'á ñā'a ndato kée Jesús, sa'á ñoó kua'á nda'o ñayuu tákuei ñāá kua'an na.

⁹ Ta kúú nī ka'an Jesús xí'ín tǎ xionoo xí'ín ná ñā ná kenduu rǎ iin barco kakaā nā, dá ná o dándútí ñāá ñayuu kuá'a ñoó.

¹⁰ Chī sa'á ñā nī nduva'a na kua'á ñayuu, sa'á ñoó ndidaá kúú nā kú'u kátai tá'an vei satǎ ná, dá kako'on na dá'on Jesús, dá ná nduva'a na.

¹¹ Ta tá nī xini ñāá ñayuu ño'o espíritu kini, ta kúú sǎ kuíta xití ná noo Jesús. Dá nī kasá'á káyu'ú espíritu kini ñoó, ta kaáan:

—Mii ní kúú de'e Ndios.

¹² Tído nī sa'anda Jesús choon nooán ñā ná dá'a ni ka'an ndá yoo kúú ná noo ñayuu ñoó.

Di'a nī kuu tá nī kaxi Jesús uxí uu taa kanoo xí'ín ná

¹³ Ndi'i, dá nī kaa Jesús dinī iin yúku iin ñoó. Dá nī kana na ndidaá kúú tǎ nī nǎta'an ini nā, ta nī nǎtuu yati ra noo ío nā.

¹⁴ Dá tein roón nī kaxi na uxí uu tǎ kanoo xí'ín ná. Ta tǎ yó'o kakuu rǎ tanda'á Jesús ko'on dána'a to'on va'a noo ñayuu,

¹⁵ ta koo ta'ani choon noo ndá'a rá ñā nduva'a ra nā kú'u, ta taó rá espíritu kini ño'o ini ñayuu.

¹⁶ Iin tǎ yó'o naní Simón. Ta nī chinaní ñāá ná Pedro.

¹⁷ Ta iin kǎ rǎ kúú de'e Zebedeo naní Jacobo xí'ín ñani rǎ, rǎ naní Juan. Ta nī chinaní ñāá ná Boanerges. To'on yó'o kóni kaa de'e ñā ka'ándi, chī ni'í dinī rá.

¹⁸ Ta iin kǎ rǎ naní Andrés, xí'ín rǎ naní Felipe, xí'ín rǎ naní Bartolomé, xí'ín rǎ naní Mateo, xí'ín rǎ naní Tomás, xí'ín rǎ naní Jacobo, tǎ kúú de'e Alfeo, xí'ín rǎ naní Tadeo, xí'ín rǎ naní Simón, tá'an rǎ nī sǎ kuu kuendá tǎ cananista,

¹⁹ xí'ín rǎ naní Judas Iscariote, tá'an rǎ nī kasandaá nī nǎkí'o Jesús noo ndá'a rǎ xiní u'u ñāá.

Tá nī ndi'i ñoó, dá nī ndu'u na ini iin ve'e.

Di'a nī kuu tá nī kaa dao tǎ ñā taó Jesús espíritu kini kée ñā u'u

²⁰ Ta tuku va kua'á ñayuu nī nditútí ñoó. Ta ni kọ nóno vá Jesús kasá'an na xí'ín tǎ xionoo xí'ín ná.

²¹ Tá nī ni'í tó'on nā ve'e Jesús ñā ndó'o na, dá nī kee na kua'an nā nakuaka ñāá ná kandaka na no'o nā, dá chī nī naḍana va na, ká'an ná.

²² Dá nī kaa dao tǎ dána'a ley Moisés, tá'an rǎ nī kii ñoo Jerusalén, ñā Beelzebú, tá'an ñā kúú sato'o espíritu kini, ñoó vá kían nákaā ini Jesús, ta ñoó kían xí'o choon noo ná, sa'á ñoó kándéé ná taó nā espíritu kini ño'o ini ñayuu, kaá rǎ.

²³ Dá nī kana Jesús tǎ nī ka'an dión ñoó, dá nī kasá'á ná dákí'ín tá'an na dao ñā'a xí'ín ñā dána'a nā, ta kaá nā xí'ín rá:

—¿Ndi kee ví sato'o espíritu kini taó ñā miían ini ñayuu, ká'an ndó?

²⁴ Kana'á ndó ñā tá naá tá'an iin rey xí'ín ñayuu dándáki ra, dá kían naá vá choon né'e ra.

²⁵ Ta tá tá'anda tá'an ñayuu ndéi ini iin ve'e, dá kían naá vá noo ndéi na.

26 Ta k̄i'ò dión ta'ani ndo'ò ña u'u kúú noó tá ná kasá'á naá tá'an xí'ín ña kéchoon nooán. Ch̄i kasá'á ta'anda tá'an mián, dá k̄ian o káka k̄a choon né'an, ch̄i sa n̄i kasandaá hora ña k̄ian ndi'i nooán.

27 'Ta ni iin tó'ón taa o kúú ku'u ve'e iin taa ndakí, ta taó rá ña'a ñó'o ve'e ra, tá dinño'ó k̄a ná o kátó ñaá rá. Mián ndúsa kee ra dión xí'ín rá, dá kuu taó rá ña'a ñó'o ve'e ra.

28 Mián ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña kuu va ku'u ká'ano ini Ndios sa'á ndi ndaa mií vá kuachi kée ñayuu, ta sa'a ndidaá kúú to'on kini ká'an ndava'a na sa'a Ndios.

29 Tído ndi ndaa na ya'a ká'an ndava'a na sa'a na kúú Espíritu ii Ndios, noón kúú na ni iin kuú ta'ón o kúú ku'u ká'ano ini Ndios sa'a ná. Noón kúú na iin íchi o ndóo kuachi noo Ndios —kaá Jesús.

30 Dión n̄i kaa na, dá ch̄i n̄i kaa taa ñóo ña nákaa espíritu kini ini na.

Di'a n̄i kuu tá n̄i kasáa na ve'e Jesús nándukú ñaá ná

31 Dá n̄i kasáa naná Jesús xí'ín ñani na. Ta n̄i sa kuíta na sata vé'e. Dá n̄i kaa na xí'ín ñayuu ndéi ñóo ña ná ka'an na xí'ín Jesús keta na sata vé'e.

32 Dá n̄i kaa ñayuu ndéi d̄ijn Jesús ñóo xí'ín ná:

—Naná ní xí'ín ñani ní ndíta na sata vé'e nándukú ná mií ní.

33 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín ná:

—Ná kastó'on ndaaj xí'ín ndó ndá yoo kúú nanái, ta ndá yoo kúú ñanij xí'ín k̄i'oi —kaá na.

34 Ta kúú n̄i sa nde'é ná noó ñayuu ndéi noo ná ñóo. Dá n̄i kaa na:

—Na yó'o kúú nanái, kúú ñanij, kúú k̄i'oi.

35 Ch̄i ndidaá na kée ña kóni Ndios, noón kúú ñanij, kúú k̄i'oi, kúú nanái —kaá na.

4

Di'a kua'an ña n̄i nakani Jesús sa'a iin taa xíti tata

1 N̄i kasáa tuku Jesús yu'ú taño'o, dá n̄i kasá'á ná dána'a na noó ñayuu. Ta sa'á ña n̄i nataka kua'a nda'o na, sa'á ñóo n̄i kaa Jesús ini barco, kirá kánóo

noó taño'o. Dá n̄i sa koo na ió na ini ra. Ta ndéi ñayuu ñóo yu'ú taño'o seídó'o na.

2 Dá n̄i kasá'á Jesús dáki'in tá'an na dao ña'a xí'ín to'on dána'a na, ta kaá na:

3 —Kueídó'o va'a ndó ña ko'in ka'in xí'ín ndó. Iin taa xíti n̄i kee ra kua'an ra kuti ra tata noño'o rá.

4 Ta sa'á ña n̄i koon ni'ini ra tata ñóo, sa'á ñóo dao ña n̄i kuei yu'ú íchi. Ta kúú n̄i kasáa laa, ta kúú n̄i seí vá rian.

5 Ta dao k̄a tata ñóo n̄i kuei tein yuu noo ndéi cháá ñó'o. Sa'á ñóo kúú yachi va n̄i xitaan, ch̄i ko ní kuei ta'on ña noo kúú ñó'o ndéi.

6 Tído, tá n̄i xinkoo ndindii, ta kúú n̄i dii vaan. Ta sa'á ña koó yo'an, sa'á ñóo n̄i ichi vaan.

7 'Ta kúú dao k̄a tata ñóo n̄i kuei tein ta'íon. Ta n̄i sa'ano dáó ña xí'ín ta'íon ñóo, sa'á ñóo n̄i kuyatá váan n̄i kee rá. Sa'á ñóo ko ní x̄i'o ta'an vaan nonián.

8 'Ta kúú dao k̄a tata n̄i kuei noo kúú ñó'o va'a. Kúú kua'a nda'o noni n̄i x̄i'oan, ch̄i n̄i xitaan, ta n̄i sa'ano va'an. Ta kúú ió dao tata ñóo n̄i x̄i'o oko ux̄i noni. Ta dao kaan n̄i x̄i'o oni diko noni. Ta dao kaan n̄i x̄i'o iin ciento noni —kaá Jesús.

9 Dá n̄i kaa ta'ani na:

—N̄i ndi ndaa ndo'ó ió do'o, ta kúú kueídó'o va'a ndó! —kaá na.

Yó'o nákani Jesús ndiva'a dáki'in tá'an na dao ña'a xí'ín to'on dána'a na

10 Dá tá n̄i kandoo iin tó'ón Jesús ín ná, dá n̄i ndato'ón ñaá ta xionoo xí'ín ná xí'ín dao k̄a ñayuu ndíta yati ñóo ndi dándaki to'on n̄i nakani na xí'ín ná ñóo.

11 Dá n̄i kaa Jesús:

—Noo ndo'ó vá n̄i x̄i'o Ndios ña kandaaj ini ndo ña ná'á mií ná sa'á ndi kée na dándaki na. Tído noo na ko ñá'a ndu'u t̄ixi ndá'a Ndios, dáki'in tá'an yu'ú dao ña'a xí'ín to'on dána'i, dá ná xinkoo noo ká'an tuti ii Ndios, ch̄i di'a kaáan:

12 "Ta va'ará ndidaá k̄a vían ndé'í ná, tído o kándaa ta'on ini na ndi kóni kaaan. Ta va'ará ndidaá k̄a vían ná kueídó'o na, tído o kátóni ta'on ini na, dá ná dá'a ni nandió kuei na noo

Ndios, dá kían ná o kí'o ká'ano ini na sa'a kuachi na."

Nákani Jesús ndi dándáki ña ni daná'a na sa'a taa xiti tata

¹³ Dá ni kaa ta'ani Jesús xí'in rá:

—¿Á kọ ní kándaá ta'on ini ndo ndi dándáki ña ni nakanii xí'in ndó? ¿Ndi kee ndó, dá kándaá ini ndo sa'a cháá ka ña'a dákí'in tá'in xí'in to'on dána'i noo ndo, tá dáá?

¹⁴ "Taa xiti tata ñoo kúu taa xionoo dána'a to'on Ndios.

¹⁵ Ta yu'ú íchì noo ni kuei dao tata ñoo kúu ñayuu seídó'o to'on Ndios. Tído tá ndí'i seídó'o naan, ta kúu kásaa ña u'u, ta dítá váan to'on ni seídó'o na.

¹⁶ Ta tein yuu noo ni kuei dao ka tata ñoo kúu ñayuu seídó'o to'on Ndios, ta mií hora seídó'o naan, nátiin va'a naan xí'an kádij ini na.

¹⁷ Tído kọ tá'on yo'an ini níó ná, sa'á ñoo kọ ndíta toon na xí'in to'on Ndios. Chì tá kásá'á ndo'o na tandó'ó, o tá kéndava'a ñayuu xí'in ná sa'á ña kándisa na to'on ñoo, ta kúu dánkoo na ña.

¹⁸ Ta tein tá'íón noo ni kuei dao ka tata ñoo kúu ñayuu seídó'o to'on Ndios,

¹⁹ tído kásá'á ná ndí'i cháá ka ini na sa'á ña ío ñayuu yó'o, ta kátoó na koo kuíká ná. Ta ndí'i ta'ani ini na sa'á dao ka ña'a. Ta ndidaá ñoo kedaá xí'in ná, dá kásá'á ná ku'ichì ini na xini na to'on Ndios, ta kúu ná tátó'on iin tata kọ xí'o noni.

²⁰ Tído noñó'o va'a noo ni kuei dao ka tata ñoo kúu ñayuu seídó'o to'on Ndios xí'in ndino'o ini na, ta kándisa naan. Dao noón kúu tátó'on tata, ña ni xí'o oko uxì noni. Ta dao ka na kúu tátó'on tata, ña ni xí'o onì diko noni. Ta dao ka na kúu tátó'on tata, ña ni xí'o iin ciento noni, chì kée na ña kóni Ndios —kaá na.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'á ña kúu ña ndaa Ndios

²¹ Dá ni dakí'in tá'an tuku Jesús iin ka ña'a xí'in to'on ni daná'a na, ta kaá na:

—Tá né'e yó iin íti tóon, ¿á chikani ndei yó iin kidi noón o chikani yóan tixi iin xito? Kọó, iin íti tóon kánian

chinoo yó ra iin noo dikó, dá ná ka-toon ra iin ní kúu xían.

²² Dá chì ndidaá vá ña dá'i noo ndo viti, kasandaá natuuan. Ta ndidaá vá ña'a ñó'o de'é viti, daí ña natuuan.

²³ Ta ndi ndáa ndo'ó ío do'o, ta kúu kueídó'o va'a ndó —kaá na.

²⁴ Dá ni kaa ta'ani Jesús:

—Kueídó'o va'a ndó to'on ká'in xí'in ndó viti, chì tátó'on kí'o kaon ío nduu ndo natiin ndóan, kí'o dión kí'o Ndios ña noo ndo, ta kí'o cháá ka naan noo ndo o duú ña ni seídó'o ndó,

²⁵ dá chì na ni natiin ndisa to'on na, noón kúu na ni'ì cháá ka ña kandaá ini na. Tído na kọ ní nátiin to'on na, noón kúu na nandodó di'a va lú'u ña ni seídó'o na.

Yó'o ni daná'a Jesús sa'a ndi kì'o ndukua'a ñayuu tixi ndá'a Ndios

²⁶ Dá ni kaa ta'ani Jesús:

—Tátó'on kí'o dándáki Ndios ñayuu na kían tátó'on ndó'o iin tata ni chí'i iin taa noñó'o rá,

²⁷ chì sakuaá kidi taa ñoo, ta na'a ndáko ra. Ta nduú ñoo ka'ándi noo tata ñoo, ta sá sá'anoan kua'an. Tído kọ kándaá ta'on ini ra ndi kuu sá'anoan.

²⁸ Dá chì mií vá ñó'o ñoo dákuá'ano ña. Dinñó'ó xitaan kían yukú, dá xínko yokoan, dá chítí yokoan xí'in noni.

²⁹ Dá tá ni chichian, dá kua'an ra ka'anda raan, chì ni kasandaá kuu nataán vá'a raan —kaá na.

Yó'o ni daná'a tuku Jesús sa'a ndi kì'o ndukua'a ñayuu tixi ndá'a Ndios

³⁰ Dá ni kaa tuku Jesús:

—¿Ndí kían dáó kúu xí'in to'on kée Ndios dándáki na ñayuu na, ká'an ndó? Ta, ¿ndá kían dákí'in tá'in xí'an, dá kandaá ini ndo sa'an?

³¹ Kían tátó'on iin tata naní mostaza, ña kúu tata páli cháá ka noo dao ka tata chí'i yó noñó'o yo.

³² Tído tá ni xitaan, ta kúu sá'ano ná'ano cháá kaan o duú dao ka yukú. Ta ná'ano nda'o ndá'an, sa'á ñoo kúu káva'a laa táka ri tixi katián —kaá na.

³³ Ta kí'o dión ni dakí'in tá'an Jesús kua'a nda'o ña'a xí'in to'on ni daná'a na, kí'o kandaá ini ñayuu ñoo.

34 Ta kọ ní dána'a ta'on na tá kọ ní sá dákí'in tá'an na dao ña'a xí'in tọ'on dána'a na. Tído tá ni kana xoo mií ná kua'an na, dá ni nakani na xí'in ta xionoo xí'in ná ndi dándáki ña ni daná'a na.

Di'a ni kuu tá ni sa'anda Jesús choon noó tachí xí'in taño'o

35 Tá ni kuaá kuu dáá ñóó, dá ni kaa Jesús xí'in ta xionoo xí'in ná:

—Ná ko'o chika'anda yo iin ka xoo yu'ú taño'o.

36 Tá ni ndi'i ni ka'an taa xionoo xí'in ná ndisá'an xí'in ñayuu kuá'a ñóó, dá ni kaa ra ini barco noo nákaa na. Ta ni sarkuei dao ka barco noo ñó'o cháá ka ñayuu kua'an na noo kua'an Jesús.

37 Ta kúu noo kua'an na ñóó ni kasá'a vá kána tachí déen. Sa'a ñóó ni kasá'a kokee takuií ini barco ñóó. Ta kúu sa kua'an kutí vá ini ra xí'in takuií.

38 Ta kúu kándu'u Jesús kídí na ini ra noo nóno chí sata di'a ra. Ta yí'i iin dá'on diní ná kándu'u ná.

Dá ni dandóto ñaá ta xionoo xí'in ná ñóó, dá kaá ra:

—¡Maestro! ¿Á ko sa'ání ta'on ni mií ní ña kuuo?

39 Dá ni ndakuín ndichi Jesús. Dá ni sa'anda na choon noó tachí xí'in taño'o, ta kaá na:

—¡Katu! Tádí kooón.

Ta kúu ni sa tuu va tachí, ta ni nakáa tádi vá taño'o.

40 Dá ni kaa na xí'in taa ñóó:

—Ta, ¿ndiva'a yu'ú téi ndo? ¿Á ko kándéé ta'on iní ndo yu'u, ndani?

41 Kúu ni yu'ú nda'o ra. Dá ni kasá'a rá ndátó'on tá'an rá:

—¿Ndá yoo ví kúu na yó'o, chí nda tachí xí'in taño'o seídó'o choon sa'anda na? —kaá ra.

5

Di'a ni kuu tá ni taó Jesús espíritu kini ñó'o ini iin taa

1 Dá ni saa na iin ka xoo taño'o noo kúu kuendá Gadara di'a.

2 Dá tá ni noo na barco ñóó, dá ni keta iin taa ñó'o espíritu kini ini káo noó ñó'o ndii vei ra ni'i ñaá rá.

3 Dá chí ini káo noo ñó'o ndii ñóó ió ra. Ta ni iin tó'on ñayuu ko kándéé ko'oni ñaá ná, ta ni cadena ko kándéé kandiko ra,

4 chí sa kua'a vá ta'ándá so'óni na sa'a rá xí'in ndá'a rá xí'in cadena, xí'in kaa viti. Tído vaá óon va kándéé rá dákúachi ra cadena ñóó, ta sa'ándá ra kaa ñóó, chí ndakí nda'o ra. Ta ni iin tó'on ña'a kée ñayuu ko kándéé xí'in rá.

5 Ta nduú ñóó xionoo ra diní yúku káyu'ú rá xí'in tein káo ndii ñóó, ta dárkue'e ra mií rá xí'in yuu.

6 Ta kúu xíká vá ni xini ra ña vei Jesús. Ta kúu ni kankono ra ni saa ra ni sa kuín xití rá noo ná.

7 Ta kúu ni'i nda'o ni káyu'ú espíritu kini nákaa ini ra, ta kaáan:

—¿Ndi kían ndó'o ní xí'in yu'u, Jesús, mií ní na kúu de'e Ndios ndáya'i? ¡Noo mií Ndios seí nda'í noo ní ña ná dá'a ni dándó'o naní ní yu'u!

8 Díon ni kaáan, chí di'a ni kaa Jesús xí'an:

—¡Espíritu kini, dáyaá taa xaan!

9 Dá ni ndato'on ñaá Jesús:

—¿Ndi nanón?

Dá ni kaa espíritu kini ñóó:

—Legión naní, chí kuá'a nda'o kúu ndu'u.

10 Dá ni seí nda'í ña noo Jesús ña ná dá'a ni tanda'a ñaá ná ko'an iin ka xí'an.

11 Ta yati yúku íin ñóó ñó'o kuá'a nda'o kochí sásá'an rí.

12 Dá ni seí nda'í espíritu kini ñóó noo Jesús:

—Konó ní ná ko'on ndu ndu'u ndu ini kochí káa —kaáan.

13 Dá ni sonó Jesús nooán. Dá ni kankuei espíritu kini ñó'o ini taa ñóó. Dá ni sa'an ni ndu'an ini kochí ñóó. Ta kúu rí tátọ'on uu mil. Kúu ni taxí tá'an ndi ndi'i rí kua'an rí yu'ú da'o. Dá ni kuei ndava'a rí ini taño'o ñóó. Ta kúu ni kandaá rí, dá ni xí'i rí.

14 Dá ni kee ndidaá taa ndáka kochí ñóó taxí tá'an ra kua'an nó'o ra kasto'on ra xí'in ñayuu ndéi ñoo ra, xí'in na ndéi yúku sa'a ña ni kuu díon. Dá ni kankuei ñayuu ñóó kua'an na kande'é ná ndi kían ni kuu.

15 Tá n̄i sā ñayuu ñoó noo iin Jesús, dá n̄i xini nā ña ió t̄a sā ndo'o n̄io n̄i sā kee kua'á nda'o esp̄iritu kini ñoó. Ta kúu sā ndíxi va ra dá'on ió ra. Ta sa iin t̄a ió va'a kúu rá. Ta kúu n̄i yu'ú nda'o na.

16 Ta ñayuu n̄i xini ña n̄i kuu dión kúu na n̄i nakani xí'in dao ka ñayuu ña n̄i ndo'o t̄a n̄i sā ño'o esp̄iritu kini ñoó xí'in ña n̄i ndo'o kochí ñoó.

17 Dá n̄i kasá'á ná seí nda'í na noo Jesús ña ná ko'on na iin ka xían.

18 Tá kua'an Jesús kaa na ini barco ñoó, dá n̄i seí nda'í t̄a n̄i sā ño'o esp̄iritu kini ñoó noo ná ña ná konó ná ko'on ra xí'in ná.

19 Tído ko ní xín ta'on na. Dá n̄i kaa na xí'in rá:

—Nandió koón kua'án nó'on ve'ón noo ndéi tá'on, ta nakanón xí'in ná sa'a ndidaá ña ná'ano n̄i kee sato'o yo Ndios xí'on, ta nakani ta'ánón xí'in ná táto'on k̄i'o n̄i ku'u ini na sa'on —kaá na.

20 Dá n̄i naki'in ra kua'an nó'o rá. Ta kúu n̄i kasá'á rá nákani ra sa'á ña ndato n̄i kee Jesús xí'in rá noo ñayuu ndéi kuendá Decápolis. Ta ndidaá na n̄i seídó'o ña n̄i nakani ra, kúu n̄i naá nda'o iní na.

Di'a n̄i ndo'o de'e di'í iin t̄a nani Jairo xí'in ña n̄i ndo'o iin ñá'a ndó'o kue'e tái nīi

21 Dá n̄i ch̄ika'anda Jesús xí'in t̄a xionoo xí'in ná kua'an na iin ka xoo taño'o. Ta kúu sā kua'á nda'o ñayuu n̄i nataka ndéi yu'ú taño'o ñoó. Tá n̄i noo Jesús ini barco, dá n̄i sā ku'in na iin na yu'ú taño'o ñoó.

22 Dá n̄i kasá'a iin t̄a nani Jairo, tá'an ra dándáki ve'e noo náta na Israel ndéi ñoo ñoó. Tá n̄i xini ra Jesús, kúu n̄i sā ku'in xití rá noo ná.

23 Dá n̄i kasá'á rá seí nda'í ra noo ná, ta kaá ra:

—Sa xí'i va de'e di'í. Nakí ní ná ko'o chinóo ní ndá'a ní sata xí, dá ná nduva'a xi, dá ná o kuú xi.

24 Dá n̄i kee Jesús kua'an na xí'in rá. Ta kua'á nda'o ñayuu n̄i kee kua'an xí'in ná, ta dándúti ná Jesús kua'an na.

25 Ta tein ñayuu kuá'a ñoó nákaa iin ñá'a ndó'o kue'e tái nīi, ta sā n̄i xino ux̄i uu kua ndó'an dión.

26 Ta sa ndo'o nda'o níman, ch̄i noo kua'á nda'o t̄a kətátá n̄i sa'an. Ta sa n̄i dandí'i vaán di'on né'e va'an n̄i ch̄iya'avián ra kətátá ñoó. Tído ni iin tó'on ta'on ra ko ní kándeé nduva'an. Ví'i ka ví ndó'an.

27 Tído tá n̄i kandaa inian ña kándeé Jesús nduva'a na na kú'u, dá n̄i ndundééan n̄i ku'an tein ñayuu kuá'a ñoó. Dá n̄i natuu yatián sata Jesús, ta kúu n̄i k̄ako'on nda'an dá'on ná.

28 Dión n̄i keeán, dá ch̄i n̄i nakani inian ña sav'a rá dá'on óon Jesús ná k̄ako'an, ta kúu nduva'a vaán.

29 Ta kúu vití'on di'a va n̄i natuu nīi ñoó. Ta kúu n̄i kandaa inian ña n̄i nduva'a vaán noo kue'e ndó'an.

30 Ta kúu n̄i kandaa va ini Jesús ña n̄i nduva'a iin ñayuu n̄i kee ndéé ná. Dá n̄i nandió ko na n̄i sā nde'é ná noo ñayuu kuá'a vei sata ná ñoó. Dá n̄i ndato'on ñaá ná:

—¿Ndá yoo n̄i k̄ako'on ndá'a dá'amái?

31 Dá n̄i kaa t̄a xionoo xí'in ná ñoó:

—Nde'é vá mií ní, dión ví ñayuu kuá'a vei yó'o dándúti ñaá. Sa'á ñoó, ¿ndiva'a ndato'on ní ndá yoo n̄i k̄ako'on ndá'a ñaá?

32 Tído n̄i sā nde'é va'a Jesús noo ndidaá ñayuu ñoó, dá ná kande'á ndá yoo n̄i k̄ako'on ñaá.

33 Sa ná'á vá ñá'a ñoó ña n̄i nduva'an sa'á ña n̄i k̄ako'an dá'on Jesús. Ta va'ará yu'úan, ta ndéi n̄inoán, tído n̄i sa'an n̄i sā ku'in xitíán noo ná, ta n̄i nakani ndaaan xí'in ná ña n̄i keeán.

34 Dá n̄i kaa Jesús xí'an:

—De'e di'í, n̄i nduva'on sa'á ña kándeé inóon yu'u. Ta viti, kua'án nó'on ve'ón xí'an ió va'a inóon, ch̄i n̄i nduva'on noo kue'e n̄i sā ndo'on.

35 Ta kúu ká'an jíó Jesús iin na, kúu sā n̄i kasá'a va dao t̄a n̄i kii ve'e Jairo, tá'an ra dándáki ve'e noo náta na ñoo ñoó. Dá n̄i kaa ra xí'in Jairo ñoó:

—Sa n̄i xi'i va de'e di'í ní. Ná dá'a ka ní dá'ta'an ní maestro xaan.

36 Tá n̄i seídó'o Jesús ña n̄i ka'an ra dión, dá n̄i kaa na xí'ín Jairo:

—O sa yú'óon. Sava'a yu'u kandeé inóon —kaá na.

37 Ta kúu ko ní sóno ta'on Jesús noo dao ka ñayuu ña ko'on na xí'ín ná ve'e taa ñoo, sava'a Pedro xí'ín Jacobo xí'ín ñani ra naní Juan va ndáka na kua'an na.

38 Dá tá n̄i saa na n̄i ku'u na ve'e Jairo, kúu n̄i xini na ña nína vaa nda'o ñayuu ndé'i na ndéi na, ta nda'i káyu'ú ná sa'a tadi'i ñoo.

39 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín ná:

—¿Ndiva'a nína vaa téi ndo? Ta, ¿ndiva'a ndé'i téi ndo ndéi ndó? Chi ko ní xí'í ta'on xi, kidi va xi —kaá na.

40 Tído n̄i saki ndaa va ñaa ñayuu ñoo. Dá n̄i sa'anda Jesús choon ña ná kankuei ndidaá ná sata vé'e. Dá n̄i kana na tatá tadi'i ñoo xí'ín naná xí'ín ndin oni ka taa ndáka na kua'an na ñoo. Dá n̄i ku'u na noo káandu'u xí.

41 Dá n̄i tiin Jesús nda'a xí. Dá n̄i kaa na:

—Talita, cumi —kaá na. To'on yó'o kóni kaa: Di'í ló'o, ká'in xí'ón, ndakoo.

42 Ta kúu vití'ón di'a vá n̄i ndakoo xi. Ta kúu n̄i kasá'á xíka xi xionoo xi. Ta uxí uu kua'á ío xi. Tá n̄i xini ñayuu ñoo, kúu n̄i naá nda'o ini na.

43 Tído n̄i sa'anda Jesús choon noo na ve'e xi ná o sa nákani na xí'ín ni iin tó'ón ñayuu sa'a ña n̄i kuu dión. Dá n̄i kaa na xí'ín ná ña ná k'i'o na ña'a kasá'an xi.

6

Di'a n̄i ndo'o Jesús tá n̄i nandio ko na n̄i nasaa na ñoo Nazaret

1 Dá n̄i keta Jesús ñoo ñoo, dá n̄i kee na kua'an nó'o ná ñoo mií ná, ta tákuei ñaa taa xionoo xí'ín ná kua'an ra.

2 Tá n̄i kasandaá kuu nani'i ndée na Israel, dá n̄i ku'u na ini ve'e noo náta na ñoo ñoo. Dá n̄i kasá'á ná dána'a na. Ta ndéi kua'á nda'o ñayuu seídó'o ñaa ná, ta n̄i naá vá ini na ndé'é ñaa ná, ta kaá na:

—¿Ndeí n̄i katí'a taa kaa ña dána'a ra? ¿Ndeí n̄i ni'i ta kaa ña ndichí ná'á rá, xí'ín ña kándéé rá kée ra ña ndato xí'ín ñayuu?

3 ¿Á o duú ta túxí yíto vá kúu ra kaa, chi de'e María kúu rá, ta ñani ra kúu Jacobo xí'ín José, xí'ín Judas, xí'ín Simón viti? ¿Á o duú k'i'o ra kaa ndéi tein yó yó'o? —kaá ñayuu ñoo.

Sa'a ñoo ko ní nákoní ñaa ná.

4 Dá n̄i kaa Jesús:

—Ndeí kúu mií vá ió ñañó'o ñayuu noo ndu'u, na kúu profeta. Tído na ñoo mií ndú, xí'ín na kúu tá'an ndu, xí'ín na ve'e ndu, noón di'a kúu na káñó'o ñaa —kaá na.

5 Sa'a ñoo ko ní kúu ta'on kee na ña'a ná'ano xí'ín na ñoo mií ná, sava'a sata dao na kú'u vá n̄i chinoo na nda'a ná, dá n̄i nduva'a na.

6 Kúu n̄i naá vá ini Jesús xini na, chi ko ní xín ta'on na ñoo mií ná kandisa ñaa ná. Dá n̄i kee na kua'an na. Dá n̄i kasá'á ná xionoo na dána'a na dao ka ñoo ñoo'o yati ñoo.

Yó'o n̄i sa'anda Jesús choon noo taa xionoo xí'ín ná ña ko'on ra dána'a ra to'on va'a sa'a Ndios

7 Tá n̄i ndi'i, dá n̄i kana na ndin uxí uu taa xionoo xí'ín ná ñoo. Dá n̄i kasá'á ná tánda'á ná uu rá uu ra kua'an ra kanoo ra dána'a ra. Ta n̄i xí'o na choon noo rá ña kandeé rá tao rá espíritu kini ñoo'o ini ñayuu.

8 Ta n̄i kaa ta'ani na xí'ín rá:

—Ni iin ña'a o sa koo ini ndo kane'e ndó ko'on ndo íchi. Sava'a iin tó'ón yíto, kirá katuú vá ndó, kane'e ndó ko'on ndo. O sa kane'e ndó léka ndo, ni pan, ta ni di'ón o sa kane'e ndó ko'on ndo.

9 Sava'a ndisa yí'i ndó kayi'i ndó ko'on ndo, ta ná dá'a ni kane'e ndó iin ka kotó nadaon ndó —kaá na.

10 Dá n̄i kaa ta'ani na xí'ín rá:

—Ta ndi ndaa mií vá ve'e n̄i saa ndo n̄i ku'u ndó, sava'a ñoo ni kandeí ndó nda ná kasandaá kuu kankuei ndó ko'on ndo iin ka ñoo.

11 Tído tá n̄i saa ndo iin ñoo noo ko ní xín na natiin va'a na ndo'ó, ta ko ní xín na kueídó'o na to'on dána'a ndo, dá kían tá kua'an ndo kankuei ndó ñoo ñoo, kidi ni'ini ndó ñoyaká iin sa'a ndo, ta ñoo kían ná'a ña ko náta'an ini Ndios xini na na ñoo ñoo. Miian ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña tá ná kasandaá

kuu keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu, dá kían ka'í cháá ka ndo'o na ñoo ñoo o duú ñayuu kini ni sa ndei ñoo Sodoma xí'ín ñoo Gomorra —kaá na.

12 Dá ni kee ra kua'an ra. Dá ni kasá'á rá kásto'on ra xí'ín ñayuu ña ná nandikó ini na sa'a kuachi kée na.

13 Ta kúu kua'á nda'o espíritu kini ni taó rá, ta ni chikodó rá sití diní kua'á na kú'u, dá ni nduva'a na.

Di'a ni kuu tá ni xi'i Juan, na sa dakódo ndúta ñayuu

14 Kúu ni ni'i tó'on rey Herodes sa'a Jesús, dá chi ndei kúu míí vá ka'an ñayuu sa'a ná. Chi dao ñayuu ñoo kaá di'a: “Ni natakí va Juan, na sa dakódo ndúta ñayuu, ta noón kúu Jesús, sa'á ñoo kándéé ná kée na ña'a ndato.”

15 Ta dao ka na kaá ña profeta Elías kúu ná. Ta dao ka na kaá ña kúu ná iin profeta, o ndá ndi kuu kúu ná iin profeta ni sa io sa na'á, kaá na.

16 Tído tá ni seídó'o rey Herodes ñoo ña ka'an na dión, dá ni kaa ra:

—Taa yó'o kúu Juan, tá'an ra ni sa'anda yu'u diko. Tído ni natakí va ra.

17 Dión ni kaa Herodes, chi míí rá ni sa'anda choon, dá ni tiin soldado Juan. Dá ni so'oni ñaá rá xí'ín cadena. Dá ni chikáa ñaá rá ve'e kaa, chi k'i'o dión kóni Herodías, ña ni sa kuu ñadi'í ñani ra naní Felipe, tído ni naki'in ñaá rá kakuuán ñadi'í ra.

18 Ta sa'á ña ni kaa Juan xí'ín rá ña kuachi ka'ano kían ña ió ra xí'ín ñadi'í ñani ra,

19 sa'á ñoo ni xini u'u ñaá Herodías, ta kónian ka'ání ñaán. Tído ko ní'i ta'an vaán ndí keeán, dá ná kuu Juan,

20 dá chi yu'ú va Herodes ka'ání ñaá rá, chi ná'á vá rá ña ta ndaa, ta kéchóon noo Ndios kúu ná. Sa'á ñoo ndaá vá ñaá rá noo Herodías. Ta va'ará ni kutúú ini ra ni kee to'on ni ka'an na, tído katóo ra kueídó'o ñaá rá.

21 Ta tein víko ni naxino Herodes kuiá rá, dá ni ni'i Herodías ndí keeán, dá kuu Juan. Chi ni nataka taa dándáki xí'ín Herodes, xí'ín taa sa'ándá choon noo soldado, xí'ín ndidaá taa ndaya'i ni kii chí kuendá

Galilea, ta ndei ra sásá'an ra xí'ín Herodes.

22 Ta kúu ñoo ni ku'u de'e di'í Herodías. Dá ni sarsá'á xí. Ta kúu ni nata'an ini Herodes ni kee xi, ta ni nata'an ta'ani ini ndidaá ta ndei sásá'an xí'ín rá ñoo. Dá ni kaa rey Herodes ñoo xí'ín xí:

—Tá ná kakon ndí kúu míí váan kónon nooí viti, ta kúu k'i'o vei ña nooon —kaá ra.

23 Dá ni xi'o ra to'on ra noo xí, ta kaa ra:

—Míían ndaa ndisa k'i'oi ndidaá míí vá ña'a xikon nooí, chi iói k'i'oi nda iin ñe'e noo dándákii nooon —kaá ra.

24 Dá ni keta xi kankono xi kua'an xi ndato'ón xí naná xi Herodías:

—¿Ndí kían kakai viti?

Dá ni kaa naná xi:

—Kua'an kakon diní Juan, ta sa dakódo ndúta ñayuu —kaáan.

25 Dá kankono xi ni ndu'u tuku xi noo ió rey Herodes. Dá ni kaa xi xí'ín rá:

—Viti'ón kuií kóni yu'u ña k'i'o ní iin ko'o ná kakaá diní Juan, ta sa dakódo ndúta ñayuu, nooí.

26 Kúu ni kunda'í nda'o ini ra, tído sa'á ña ni xi'o ra to'on ra noo xí, ta sa'á ña ni seídó'o taa ndei xí'ín rá ña ni ka'an ra dión, sa'á ñoo ko ní kuu ta'on kaa ra ña koó.

27 Ta kúu viti'ón ni sa'anda ra choon noo soldado ra ña ná ko'on ra ka'anda ra diko Juan, ta ná kane'e ra diní ná kii ra.

28 Dá ni sa'an taa ñoo ni sa'anda ra diko Juan noo nákaa na ini ve'e kaa. Dá ni chikáa ra diní ná ini iin ko'o né'e raan ni kasáa ra. Dá ni xi'o raan noo tadi'í ñoo. Dá ni xi'o xian noo naná xi Herodías.

29 Tá ni ni'i tó'on ta xionoo xí'ín Juan ña ni xi'i na, dá ni sa'an ra ni naki'in ra yikí koño na. Ta né'e raan ni sa'an ra ni dandúxi ra.

Di'a ni kuu tá ni xi'o Jesús ña'a ni sasá'an o'on mil taa

30 Dá ni naki'in tá'an tuku taa xionoo xí'ín Jesús xí'ín míí ná. Dá ni kasá'á rá nákani ra xí'ín ná sa'a ndidaá kúu ña ni kee ra, xí'ín sa'a ndidaá ña ni daná'a ra noo ni sa'an ra.

31 Dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—Nakíi ndo, ná ko'ò iin ka xían nani'i ndée yo noó ko iin ndéi.

Diòn n̄i kaa na, dá ch̄i kúu kua'an, kúu veí kúu kua'á nda'ò ñayuu kásaa na noo Jesús, sa'á ñoó ko nóno vá ná kasá'an na.

32 Dá n̄i kaa na xí'ín taa xíonoo xí'ín ná ini iin barco, dá n̄i kanxoo na kua'an na iin xían noó ko iin ndéi.

33 Tído kua'a vá ñayuu n̄i xini ña kua'an na, ta n̄i nakoni va na Jesús. Ta kúu n̄i kee ñayuu ndéi ndidaá kúu ñoo ñó'o yati ñoó xíka sá'á ná kua'an na ni'i ñaa ná. Ta kúu sa ndéi di'a va ñayuu ñoó ndáti na tá n̄i saa Jesús.

34 Dá tá n̄i keta Jesús ini barco ñoó, kúu n̄i xini na ña kua'á nda'ò ñayuu ndéi ndáti ñaa. Ta kúu n̄i ku'u nda'ò ini na sa'a ná, ch̄i ndéi na táto'on ndéi léko, kirí ko iin ndáka, k̄i'ò diòn ndéi na. Dá n̄i kasá'á Jesús dána'a na kua'á nda'ò ña'a noó ñayuu kuá'a ñoó.

35 Dá tá n̄i ini, dá n̄i natuu yati ñaa ta xíonoo xí'ín ná. Dá n̄i kaa ra xí'ín ná: —Ko ta'ón ve'e ndíta yati yó'o, ta sa n̄i ini va.

36 Ka'anda ní choon noó ñayuu yó'o ña ná ko'on na ve'e túu ndíta káa xí'ín ñoo kuálí túu ñó'o káa, dá ná kuiin na ña'a keí ná, ch̄i ko ta'ón ña'a keí ná yó'o.

37 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—K̄i'ò ni mií ndó ña'a ná kasá'an na.

Dá n̄i kaa ra:

—¿Á kóni ní ña ko'on ndu kuiin ndu pan xí'ín di'ón, k̄i'ò ní'i ñayuu kéchón na uu ciento kuu, dá k̄i'ò nduan noo ná kasá'an na?

38 Dá n̄i kaa Jesús:

—¿Ndidaá pan né'e va'a ndó? Kua'an ndo kande'é ndó.

Dá n̄i sa'an ra n̄i sa nde'é rá. Dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

—O'on kúu pan, ta uu kúu tiyaká —kaá ra.

39 Dá n̄i sa'anda Jesús choon ña ná kandeí tá tu'u tá tu'u na noo itá kuíi ñoó.

40 Dá n̄i sa ndei ñayuu ñoó. Táto'on iin ciento kúu iin iin tu'u na, ta dao ka tu'u kúu uu diko uxi.

41 Dá n̄i tiin Jesús ndin o'on pan xí'ín ndin nduú tiyaká ñoó. Dá n̄i nane'e noo ná chí induú. Dá n̄i nakí'ò na ndivé'e noo Ndios. Dá n̄i sa'anda na pan ñoó. Dá n̄i xi'ò naan noó ta xíonoo xí'ín ná. Dá n̄i dasá raan noo iin rá iin ñayuu ñoó. Diòn ta'ani n̄i kee na xí'ín ndin nduú tiyaká ñoó.

42 Dá n̄i sasá'an ndidaá ñayuu ñoó nda n̄i ndinoo va'a ini na.

43 Tá n̄i ndi'i, dá n̄i dakúti ta xíonoo xí'ín Jesús uxi uu tiyika xí'ín tá'i pan, xí'ín tá'i tiyaká ña n̄i kandoo noo n̄i sasá'an ñayuu ñoó.

44 Ta o'on mil n̄i sa kuu taa n̄i sasá'an n̄i kee Jesús.

Di'a n̄i kuu tá n̄i xika Jesús noó taño'o

45 Tá n̄i ndi'i, dá n̄i sa'anda Jesús choon noó taa xíonoo xí'ín ná ña ná kaa ra ini barco, ta ná chika'anda ra ko'on ra noó taño'o, dá ná saa ra ñoo nani Betsaida. Dá n̄i kandoo Jesús n̄i ka'an na ndisá'an xí'ín ñayuu kuá'a ñoó.

46 Tá n̄i ndi'i n̄i ka'an na ndisá'an, dá n̄i kee na kua'an na din̄i iin yúku iin ñoó ka'an na xí'ín Ndios.

47 Tá sa n̄i kua'á vá, ta kúu duú n̄i ta'i dáo ió barco noo ñó'o taa xíonoo xí'ín ná ñoó kua'an ra noó taño'o. Ta kúu nákaa iin tó'ón jí vá Jesús noño'o.

48 Kúu n̄i xini na ña ndó'o nígo rá dákáka ndá'a rá barco ñoó, ch̄i kána nda'ò tach̄i chí xoo noó kua'an ra.

Dá tá n̄i kundikí, kúu n̄i kuyati Jesús noó kua'an ra, ch̄i xika sá'á ná kua'an na noó takuúí ñoó, ta sá yá'a na kua'an na chí noo.

49 Tído tá n̄i xini ra ña xíka Jesús kua'an na noó takuúí ñoó, dá n̄i ka'an rá ña kúu ná iin í'íná. Sa'á ñoó n̄i'i nda'ò n̄i kayu'ú rá,

50 ch̄i ndidaá vá rá n̄i xini ñaa, ta kúu n̄i yu'ú nda'ò ra. Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Ndeé koo ini ndo. O sa yu'ú ndo, dá ch̄i mií vá yu'ú kúu —kaá na.

51 Dá n̄i kaa na ini barco noo ñó'o ra ñoó. Ta kúu n̄i sa tuu vá tach̄i ñoó. Kúu n̄i naá vá iní ra, ta n̄i yu'ú ra,

52 dá ch̄i ko kándaá jí vá ini ra ndi dándáki ña ndato n̄i kee na n̄i

dandukua'a ná pan ñoo, chí ndadí jí vá ñaxintóni rá.

Di'a ni kuu tá ni nduva'a Jesús na kú'u ndéi kuendá Genesaret

⁵³ Dá tá ni ndi'i ni chíka'anda na noo taño'o, dá ni saa na noo kúú kuendá Genesaret. Dá ni so'oni na barco yu'ú taño'o.

⁵⁴ Tá ni kankuei na ini barco ñoo, ta kúú ndidaá ñayuu ndéi ñoo ni nakoni ñáá.

⁵⁵ Ta kúú ni taxi tá'an ñayuu ñoo iin rá iin ñoo ni sa'an na ni naki'in na ñayuu kú'u kándodó noo xító né'e na ni saa na noo ni kandaá ini na nákaa Jesús.

⁵⁶ Ta ndéi kúú míi vá noo kásandaá Jesús, ñoo kuálí o ñoo ná'ano o yukú ichí kíán, ta kúú chíndei ñayuu ñoo na kú'u ná yu'ú íchi, ta seí nda'í na noo Jesús ña ná konó ná dáko'on ndá'a ná yu'ú kotó na. Ta kúú ndidaá vá na ni dakó'on ndá'a yu'ú kotó na ni nduva'a.

7

Yó'o ni daná'a Jesús ña kánian keeyó ña kóni Ndios, ta o duú ña kóni taa

¹ Kúú ni natuu yati ta fariseo xí'in dao taa dána'a ley Moisés noo Jesús. Ta taa yó'o kúú ra ni kii ñoo Jerusalén.

² Kúú ni xini ra ña ko ní nákata ta'on taa xionoo xí'in Jesús ndá'a rá xí'in ñañó'ó, dá kasá'an ra. Chí ko ní kée ra táto'on kí'o ni daná'a ta sá'ano ñoo ra tá sata. Sa'á ñoo ni datái kuachi ñáá rá,

³ dá chí ta fariseo xí'in ndidaá ka na Israel tiin toon na táto'on ni sa kee ta sá'ano ñoo na tá sata, chí dinñó'ó kánian nakata na ndá'a ná xí'in ñañó'ó, dá kasá'an na.

⁴ Ta dión ta'ani kée na tá ndúsaá na sá'an na noo yá'i, chí ko sásá'an ta'on na tá ná o nákata na ndá'a ná xí'in ñañó'ó. Ta ió kua'á ka ví ña'a kée na táto'on ni daná'a ta sá'ano ñoo na, chí nákata ta'ani na vaso na xí'in ñañó'ó, xí'in tindo'o ná, xí'in ko'o kaa na, xí'in kidi na.

⁵ Sa'á ñoo ni ndato'on ta fariseo xí'in ta dána'a ley Moisés ñoo Jesús, ta kaá ra:

—¿Ndiva'a ko kée ta xionoo xí'in míi ní táto'on ni daná'a ta sá'ano ñoo yo tá sata? Chí ko nákata ra ndá'a rá xí'in ñañó'ó, dá kasá'an ra.

⁶ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Taa uu noo vá kúú ndo'ó. Ndaa va ni ka'an profeta Isaías sa'a ndo'ó, chí di'a ni taa na:

Tá'an ñayuu ndéi viti kéká'ano na yu'u xí'in yú'u óon va na,

tído xí'in níó ná, ko kóni ta'on na yu'u.

⁷ Ko ndáya'i ta'on ña ndáño'o na yu'u, dá chí ña dána'a na kúú ña ni ndaki ini ñaxintóni taa va,

ta ká'an na ña choon ni sa'anda Ndios kíán.

⁸ Chí ndo'ó kúú na dánkoo xoo choon sa'ándá Ndios, ta ndí'i cháá ka ini ndo kée ndó choon sa'ándá taa, chí ndí'i nda'o ini ndo nákata ndó tindo'o ndo, xí'in vaso ndo, ta ndí'i ta'ani ini ndo kée ndó cháá ka ña'a kua'an táto'on kua'an ña yó'o.

⁹ Dá ni kaa ta'ani na:

—Chí dánkoo xoo ndó choon sa'ándá Ndios, ta ndí'i cháá ka ini ndo kée ndó choon ni ndaki ini míi ndó.

¹⁰ Dá chí di'a kaá ley Moisés: “Koo ñañó'ó ndó noo tatá ndo xí'in noo naná ndo”, ta “Ndi ndáa míi vá ñayuu ni ya'a ni ka'an ndava'a xí'in tatá na o xí'in naná na, na yó'o kúú na kánian kuu.”

¹¹ Tído ndo'ó kúú ra ká'an ña kuu va ka'an iin ñayuu xí'in tatá na, xí'in naná na: “O kúu ta'on chindeéi míi ní xí'in ña'a né'e va'i, chí sa ni ka'in ña kí'oi ña noo Ndios.”

¹² Ta ndo'ó kúú ra ká'an ña ndi ndáa na ká'an dión, noón kúú na ko káni kaan ña chindeé ná tatá na xí'in naná na.

¹³ Ta dión kée ndó dátuu ndó choon ni sa'anda Ndios xí'in ña ni ndaki ini míi ndó. Ta kua'á ka ví ña'a kua'an táto'on kua'an ña yó'o kíán kée ndó —kaá Jesús xí'in rá.

¹⁴ Dá ni nandió ko Jesús ni kana na ñayuu kuá'a ñoo, dá ni kaa na:

—Kueídó'o va'a ndó ña ko'in ka'in xí'in ndó, dá katóni va'a ini ndo.

¹⁵ Ni iin ña'a seí ndo ko dáyakó ñaá noo Ndios, chí ña kini kankuei níó ndo, ñoo vá kíán dáyakó ndo'ó noo Ndios.

16 Ta ndi ndáa ndo'ó ió do'o, dá kían kueíd'ó va'a ndó —kaá na.

17 Dá nì kana xoo na tein ñayuu kuá'a ñoó. Dá nì ku'u na ini iin ve'e. Dá nì ndato'ón ñáa taa xionoo xí'ín ná ndi dándáki to'on nì dakí'in tá'an na nì ka'an na xí'ín ñayuu ñoó.

18 Dá nì kaa na xí'ín rá:

—¿Á dión ta'ani kò kátóni ta'on ini ndo'ó? ¿Á kò kándaá ta'on ini ndo ña ni iin ña'a seí ñayuu kò dáyakò ñáa noo Ndios?

19 Dá chì o duú níó ná kokee ña'a seí na. Ini tixi va na kua'an. Ta kúú tá nì ndi'i, dá kua'an na sata vé'e tatá náan.

Dión nì kaa Jesús, dá ná kandaá ini ra ña ni iin ña'a seí yò kò dáyakò ñáa noo Ndios.

20 Ta nì kaa ta'ani Jesús xí'ín rá:

—Ña kini kánkuei ini níó ñayuu, ñoó vá kían dáyakò ñáa noo Ndios.

21 Dá chì nda maá ini níó vá ná vei ña kini nákanini na kee na, dá kee na kuachi xí'ín na kò kúú ñadi'í na o yí ná, ta kée na ña ka'an noo xí'ín ñi ná, ta sa'ání ná ñayuu,

22 ta kí'in kuí'íná ná ña'a, ta kátoó na ña'a ió noo dao ka na, ta ió ña xixi ini na, ta ndúkú ná ña dándá'í na dao ka ñayuu, ta ni lú'u ví kò chítuu ini na kée na ña kini, ta u'u ini na, ta ndéine'e tá'an na, ta chíndaya'i na mií ná, ta kúú ná na kò xíka'an noo.

23 Ta ndidaá ña yó'o kían kánkuei nda maá níó ná, ta dáyakò ñáa noo Ndios.

Di'a nì kuu tá nì nduva'a Jesús de'e di'í iin ñá'a tukú

24 Dá nì keta Jesús ñoo ñoó, dá nì kee na kua'an na xí'ín taa xionoo xí'ín ná chí kuendá ñoo Tiro xí'ín ñoo Sidón. Tá nì saa na ñoó, dá nì ku'u na ini iin ve'e, chí kò kóni ta'on na ña kandaá ini ñayuu ña nì kasáa na ñoo ñoó. Tído kò ní kúu ta'on chide'é na,

25 dá chì yachì vá nì kandaá ini iin ñá'a ña ió na ñoó. Ta nákaa iin espíritu kini ini de'e di'áan. Ta kúú nì kasáa noo nákaa Jesús, kúú nì sa kuín xitán noo ná.

26 Ta kúúan iin ñá'a ká'an to'on griego, chí iin ñoo nákaa chí kuendá Sirofenicia di'a kúú ñooan. Dá nì seí

nda'í ña noo Jesús ña ná taó ná espíritu kini nákaa ini de'e di'áan.

27 Dá nì kaa Jesús xí'ín:

—Konó ná kasá'an takuálí nda ná ndinoo va'a ini xi, dá chí kò vá'a ta'on kuio ndaa yò pan noo ndá'a xí, ta kì'o yóan noó tina.

28 Dá nì kaa ñá'a ñoó xí'ín ná:

—Ndaa ká'an ní, tatá. Tído seí va tina yúchì pan, ña kuéi tìi mesa kée takuálí.

29 Dá nì kaa Jesús xí'ín:

—Va'a nì ka'on, sa'á ñoó kua'án nó'o ve'ón viti, dá chí sa nì keta va espíritu kini ña nì sa káa ini de'e di'ón kua'an —kaá na.

30 Dá nì keeán kua'an nó'an. Tá nì nasáa ve'án, kúú sa kándu'u va'a va de'e di'áan noo xító, chí sa nì keta va espíritu kini ña nì sa káa ini xi kua'an.

Di'a nì kuu tá nì nduva'a Jesús iin taa kò táj do'o, ta ká'an tata ra

31 Dá nì keta Jesús noño'o kuendá ñoo Tiro di'a. Dá nì chika'anda na ñoo Sidón xí'ín ñoo ñó'o chí kuendá Decápolis kua'an na. Dá nì nasáa na yu'ú taño'o naní Galilea.

32 Ta ñoó ndáka dao ñayuu iin taa kò táj do'o, ta ká'an tata nì saa na. Dá nì seí nda'í na noo Jesús ña ná chinóo na ndá'a ná diní rá, dá ná nduva'a ra.

33 Dá nì taó xóo Jesús taa yó'o noo koó ñayuu ndéi. Dá nì tuu na diní ndá'a ná yáj do'o ra. Dá nì dándáxi na diní ndá'a ná xí'ín tadjí na, dá nì dakó'on naan noo yáa taa ñoó.

34 Dá nì nandé'é ná chí induú, kúú nì saka ini na. Dá nì kaa na:

—¡Efata! —To'on yó'o kóni kaa: ¡Nono viti!

35 Kúú viti'ón vá nì nataj do'o ra, ta nì kexoo ña kedaá xí'ín yáa rá, ta kúú nì naka'an va'a va ra.

36 Dá nì sa'anda Jesús choon noo ñayuu ñoó ña ná o sa kóo ini na ka'an na xí'ín ni iin tó'ón ñayuu sa'á ña ndato nì kee na xí'ín taa ñoó. Ta va'ará ndidaá ka ví nì sa'anda na choon noo ñayuu ñoó ña ná o sa ká'an na, tído ví'í ka ví nì dasá tó'on ñáa ñayuu ñoó.

37 Ta kúú nì naá va iní ñayuu ñoó xiní na ña nì kee Jesús dión, dá kaá na:

—Va'a nda'o kée na ndidaá ña'a. Chì kándéé ná nátaì do'o ñayuu kò táì do'o, ta nda na kúú ñí'ì kándéé ná ná ka'an —kaá na.

8

Di'a nì kuu tá nì xì'o Jesús ña'a nì sasá'an komì mil ñayuu

¹ Ta tein kuu dáá ñóó nì nditútì kua'á nda'o ñayuu. Ta kò ta'ón ña'a kasá'an na. Dá nì kana Jesús ta xionoo xí'ín ná. Dá nì kaa na xí'ín rá:

² —Kú'u nda'o ini sa'á ñayuu yó'o, chì sa nì xino onì kuu ndéi na xí'ín yu'u, ta ni koo ka ña'a kasá'an ná.

³ Tído tá ná tanda'í na no'o na ve'e na tá kò ñá'a kasá'an na, oon ni ví kuu yí'í na íchì, chì xíká nda'o nì kii dao na.

⁴ Dá nì kaa ta xionoo xí'ín ná ñóó:
—¿Ndeí k'i'in yó kua'á pan k'i'o yó keí ñayuu kua'a káa, chì yukú ichí vá kían yó'o?

⁵ Dá nì ndato'ón ñaá Jesús:

—¿Ndidaá pan né'e ndó?

Dá nì kaa rá:

—Usa kíán.

⁶ Dá nì sa'anda Jesús choon ña ná kandeì ñayuu ñóó no'ño'o. Dá nì tiin na ndin usa pan ñóó. Dá nì nakì'o na ndivé'e noo Ndios. Dá nì sa'anda naán. Dá nì xì'o naan noo ta xionoo xí'ín ná ñóó. Dá nì dasá ráan noo iin rá iin ñayuu kuá'a ñóó.

⁷ Ta né'e ta'ani ra cháá tiyaká. Ta kúú nì nakì'o ta'ani Jesús ndivé'e noo Ndios sa'a rì. Dá nì xì'o na rì noo ta xionoo xí'ín ná ñóó. Dá nì dasá rá rì noo ñayuu kuá'a ñóó.

⁸ Dá nì sasá'an ndidaá ná nda noo nì ndinoo va'a ini na. Tá nì ndi'i nì sasá'an na, dá nì dakútì ta xionoo xí'ín Jesús usa tiyika xí'ín ña nì kandoo noo nì sasá'an na.

⁹ Tátò'on komì mil nì sa kuu ñayuu nì sasá'an ñóó. Dá nì ka'an Jesús ndisá'án xí'ín ñayuu kuá'a ñóó.

¹⁰ Dá nì kaa na ini barco xí'ín ta xionoo xí'ín ná. Dá nì k'i'in na kua'an na. Dá nì kasandaá na iin ka xoo taño'o noo kúú kuendá Dalmanuta.

Yó'o nì xika ta fariseo ña ná kee Jesús iin ña ndato chí induú

¹¹ Kúú nì kasáa dao ta fariseo. Dá nì kasá'á rá ndátó'ón ndichí ra Jesús, chì nì xika ra ña kee na iin ña ndato chí induú, dá korndodó ñaá rá, dá ná kande'á á miían ndaa nì kii na noo Ndios.

¹² Dá kúú konó oon ví nì kixian nì saka ini na. Dá nì kaa na xí'ín rá:

—¿Ndiva'a xika na ndéi tiempo viti ña kee iin ña ndato? Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña o kée ta'on yu'u nì iin ña ndato noo ndo'ó —kaá na.

¹³ Dá nì dankoo na ta ñóó, dá nì kaa tuku na ini barco xí'ín ta xionoo xí'ín ná. Dá nì kee na kua'an na iin ka xoo taño'o.

Di'a kua'an ña nì daná'a Jesús sa'a ña kò vá'a dána'a ta fariseo

¹⁴ Tído nì nandodó vá ta xionoo xí'ín Jesús kané'e ra pan ko'on ra. Sava'a iin tó'ón dinì vá pan nákaa né'e ra kua'an ra ini barco ñóó.

¹⁵ Dá nì sa'anda Jesús choon noo rá, ta kaá na xí'ín rá:

—Kandaa ndo mií ndó xí'ín ña dákuita tachí pan, ña kéchóon ta fariseo xí'ín ta kuendá rey Herodes —kaá na.

¹⁶ Kúú nì kasá'á ndátó'ón tá'an mií rá:

—Sa'á ña kò ní sá ne'e yó pan kixió, sa'á ñóó ká'an na dión xí'á —kaá rá.

¹⁷ Kúú nì kandaá va ini Jesús ña nì ka'an ra dión. Dá nì kaa na xí'ín rá:

—¿Ndiva'a ndátó'ón ndó sa'a pan vei ndó? ¿Á kò kandaá jí vá ini ndo, ta á kò kátóni ta'on ini ndo? ¿Á ndadí jí vá ñaxintóni ndo?

¹⁸ Ío noo ndo, tído, ¿á kò túu ta'an vaan? Ta ío do'o ndó, tído, ¿á kò táì ta'an vaan? ¿Á kò ndúsaá ta'on ini ndo ña nì kee?

¹⁹ Chì tá nì sa'anda yu'u pan nì seí ndin o'on mil ta ñóó, ¿ndidaá tiyika nì dakútì ndó xí'ín yúchì pan ña nì kandoo ñóó?

Dá nì kaa rá:

—Uxì uu rá.

²⁰ Dá nì kaa tuku Jesús xí'ín rá:

—Ta, ¿ndidaá tiyika nì dakútì ndó xí'ín yúchì usa pan nì xì'o yu'u nì seí ndin komì mil ñayuu ñóó?

Dá nì kaa rá:

—Usa ra.

21 Dá nì kaa na xí'ín rá:

—¿Á kò kándaá jí ví ini ndo, tá dáá?
—kaá na.

Dì'a nì kuu tá nì nduva'a Jesús iin taa kò túu noo

22 Tá nì saa Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná ñoo naní Betsaida, kúú nì kasáa ñayuu xí'ín iin taa kò túu noo. Dá nì seí nda'í na noo Jesús ña ná kako'on ndá'a ñaá ná.

23 Dá nì tiin Jesús ndá'a rá, dá ndáka ñaá ná kua'an na nda noo kúú yu'ú ñoo ñoo. Dá nì tuu ndaa na tadíí na nduchí nóo ra. Dá nì chinóo na ndá'a ná diní rá. Dá nì ndato'ón ñaá ná:

—¿Á sa nì natuu cháá noo on viti?

24 Dá nì nande'é rá, dá nì kaa ra:

—Xiní vai taa káa, tído táto'on ndáa yíto vá, kí'o dión ndáa ra xionoo ra, xiníj.

25 Dá nì chinóo tuku Jesús ndá'a ná sata nduchí nóo ra. Dá tá nì nande'é tuku ra, kúú sa nì natuu va'a noo rá. Sa ndidaá kúú vá ña'a ndato xiní va'a ra, kaá ra.

26 Dá nì sa'anda Jesús choon noo rá, ta kaá na:

—Ná dá'a ni ndu'ón ñoo káa, ta o sa nákanón xí'ín ni iin tó'ón ñayuu ndéi ñoo ña nì keeí xí'ón —kaá na.

Dì'a nì kuu tá nì kaa Pedro ña Jesús kúú Cristo, na nì tanda'á Ndios kasaa dákaaki ñaá

27 Dá nì kee Jesús kua'an na xí'ín taa xionoo xí'ín ná ñoo kuálí ñó'o yati ñoo Cesarea Filipo. Ta íchi noo kua'an na ñoo, kúú nì ndato'ón ñaá Jesús, ta kaá na xí'ín rá:

—¿Ndá yoo kúú yu'u, kaá ñayuu ñoo?

28 Dá nì kaa tá xionoo xí'ín ná:

—Dao na kaá ña kúú ní Juan, na sa dakódo ndúta ñayuu. Ta dao ka na kaá ña kúú ní profeta Elías. Ta dao ka na kaá ña kúú ní iin ka profeta.

29 Dá nì ndato'ón tuku ñaá Jesús, ta kaá na:

—Ta ndo'ó viti, ¿ndá yoo kúú yu'u, kaá ndo'ó?

Dá nì kaa Pedro xí'ín ná:

—Míí ní kúú Cristo, na dákaaki ñaá.

30 Tído nì sa'anda Jesús choon noo tá xionoo xí'ín ná ña ná o sa kóo ini ra ka'an ra xí'ín ni iin tó'ón ñayuu ndá yoo kúú ná.

Yó'o nì kasto'on Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná ndí kían ndo'o na, dá kuu na

31 Dá nì kasá'a Jesús dána'a na noo tá xionoo xí'ín ná ña kánian ndo'o naní nío na nì nduu taa ñayuu yó'o, chí kuñó'ó ñaá tá sá'ano ñoo, xí'ín tá dutí saku'a'a, xí'ín taa dána'a ley Moisés, ta kánian kuu na. Tído tá ná ya'a oni kuu, dá nataki na.

32 Yó'o kían nì ka'an ndaa Jesús táto'on ndo'o míí ná cháá ka chí noo. Dá nì taó xóo ñaá Pedro. Dá nì kasá'a dánani ñaá rá sa'a ña nì ka'an na dión.

33 Tído nì nandió koo Jesús nì sa nde'é ná noo ndíta dao ka tá xionoo xí'ín ná. Dá nì danáni na Pedro, ta kaá na xí'ín rá:

—Kua'án kuxoo nooí, dá chí kéeon táto'on kée ña u'u, chí kò nákaní inon sa'a ña kóni Ndios, di'a nákaní inon táto'on kí'o nákaní ini taa va —kaá na.

Yó'o nì kasto'on Jesús ndí kían kánian kee ñayuu tá kóni na kanoo na xí'ín ná

34 Dá nì kana Jesús taa xionoo xí'ín ná, xí'ín dao ka ñayuu ñoo, dá nì kaa na xí'ín ná:

—Ndi ndáa ndo'ó ká'án kanoo xí'ín yu'u, dá kían kánian dánkoo ndó ña kóni míí ndó, ta natiin ndó cruz, ña kían ió ndo kuu ndo sa'í, ta ndiko ndo yu'u, ná ko'o.

35 Chí ndi ndáa na kóni dákaaki na míí ná ñayuu yó'o, noón kúú na kuu di'a. Tído ndi ndáa na xí'o míí ña kuu na sa'a yú'u, o sa'a to'on va'a dána'i, noón kúú na ni'i ña káki na.

36 Dá chí, ¿ndi kían va'a ni'i ñayuu tá ná kandeé ná ni'i ná ndidaá ña kuiká ió ñayuu yó'o, ta naá vá ná noo Ndios?

37 Ta, ¿ndí kían kúú ña'a ndáya'i cháá ka tá o duú ña ni'i ná ña kataki chíchí ná, ká'án ndó?

38 Ta ndi ndáa ñayuu ná xíka'an noo sa'a yu'u o sa'a to'in noo ñayuu kini, noo ñayuu kómí kuachi ndéi tiempo yó'o, dá kían kaka'an ta'ani noo na nì nduu taa ñayuu yó'o sa'a ñayuu ñoo tá

ná kasandaá kuṽ nandió koṽ na xí'ín ndidaá ndéé ndato nḽ xḽ'o tatá Ndios noṽ ná, xí'ín ndidaá ángel kéchóon noṽ ná —kaá nḽ.

9

¹ Dá nḽ kaa ta'ani Jesús xí'ín rá:

—Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ió dao ndo'ó, na ndíta yó'o, o kuṽ ta'on ndó nda ná koni ndo ndi kḽ'o dándáki Ndios xí'ín ndidaá kúú choon né'e ná —kaá nḽ.

Di'a nḽ kuu tá nḽ naye'e ndaa noṽ Jesús xí'ín dá'on ná

² Tá nḽ ya'a iño kuṽ, dá nḽ kee Jesús ndáka na Pedro, xí'ín Jacobo, xí'ín Juan kua'an nḽ dini iin yúku dikó ín ñoó. Ta ñoó nḽ naḽaon na tát'o'n káa na noṽ taa ñoó.

³ Kúú nḽ naye'e ndaa dá'on ná. Ta kúú nḽ ndukuxí kachián tát'o'n kḽ'o ndé'e yí'o. Ta ni iin ñayuu nákata dá'on ndéi ñayuu yó'o ko kándeé ta'on dándúkuxián tát'o'n kḽ'o ndato kuxí nḽ nduu dá'on Jesús.

⁴ Dá nḽ na'a noṽ profeta Elías xí'ín Moisés, ta ndíta na ndát'o'n ná xí'ín Jesús.

⁵ Dá nḽ kaa Pedro xí'ín Jesús:

—Va'a kúú ndéi ndu'u yó'o, maestro. Ná kava'a ndu onḽ tḽya'ó. Iian ná koo mií ní, ta iian ná koo Moisés, ta iin kaan ná koo Elías.

⁶ Dión nḽ kaa ra, chí ko ná'a ta'on ra ndi kḽán ká'an ra sa'á ña nḽ yu'ú ra.

⁷ Kúú nḽ naḽino iin viko. Ta kúú nḽ chikátíán noṽ ndíta na. Ta tein viko ñoó nḽ ka'an tachḽ Ndios:

—Ta yó'o kúú de'e manḽ yu'u. Kueíd'o ndó to'on ká'an xḽ —kaá nḽ.

⁸ Tá nḽ nande'é tuku ra, kúú sa koṽ ka va taa ñoó ndíta. Ndadá iin tó'ón mií vá Jesús ín.

⁹ Ta noṽ konoo na kua'an nḽ ndika yúku ñoó, dá nḽ sa'anda Jesús choon noṽ taa nḽ sa'an xí'ín ná ñoó ña ná o sa koo ini ra nakani ra xí'ín ni iin tó'ón ñayuu sa'á ña nḽ xini ra dini yúku ñoó nda ná kasandaá kuṽ nataki na nḽ nduu taa ñayuu yó'o.

¹⁰ Sa'á ñoó ko ní nákani ta'on ra sa'án. Dá nḽ kasá'a ndát'o'n mií rá

kua'an ra ndi kua'an ña nḽ ka'an Jesús ña nataki na.

¹¹ Dá nḽ ndato'ón ñaá rá:

—¿Ndiva'a ká'an taa dána'a ley Moisés ña dinñó'ó ka kánian kḽi profeta Elías, dá kasaa nḽ dákaiki ñaá?

¹² Dá nḽ kaa Jesús xí'ín rá:

—Ndaa va ña dinñó'ó ka kánian kḽi Elías ndeyíko na ndidaá ña'a. Ta, ¿á ko ná'a ta'on ndó ña ká'an ta'ani tuti iḽ Ndios ña kánian ndo'o nda'o nío na nḽ nduu taa ñayuu yó'o, ta kenoo nda'o ñaá ñayuu?

¹³ Tído yu'u kúú na kaá ña sa nḽ kixi va Elías, ta nḽ kee ra xí'ín ná tát'o'n kḽ'o nḽ ka'án rá kee ra, chí kḽ'o dión ká'an tuti iḽ Ndios sa'a ná —kaá Jesús.

Di'a nḽ kuu tá nḽ nduva'a Jesús iin tayii nákaa espíritu kini

¹⁴ Tá nḽ naḽino na noṽ nḽ kandoo dao ka taa xionoo xí'ín ná, kúú nḽ xini na kua'á nda'o ñayuu ndíta noṽ ndéi ra. Ta ndíta ta'ani dao taa dána'a ley Moisés dándichḽ ñaá rá.

¹⁵ Tá nḽ xini ñayuu ñoó ña vej Jesús, kúú nḽ naá vá ini na ndé'e ñaá ná. Dá nḽ kee na taxí tá'an na kua'an na ka'an nḽ ndisá'án xí'ín ná.

¹⁶ Dá nḽ ndato'ón Jesús taa xionoo xí'ín ná:

—¿Ndá sa'a dándichḽ tá'an ndó xí'ín taa dána'a ley Moisés káa?

¹⁷ Dá nḽ kaa iin taa nákaa tein ñayuu kuá'a ñoó xí'ín ná:

—Maestro, yó'o né'i de'i nḽ kasáai, dá chí nákaa espíritu kini ini xḽ, ta nḽ kandoo ñi'i xḽ kéean.

¹⁸ Ndeí kúú mií vá noṽ nákaa xḽ, ta tíin ñaá espíritu kini yó'o, ta dánkao ñaáán nda noñó'ó, ta kánkuei chí'ion yú'u xḽ, ta chíchi tá'an no'o xḽ, ta kúyito xḽ kéean. Sa nḽ seí nda'avíi noṽ taa xionoo xí'ín ní ña ná taó ráan, tído ko ní kándeé ta'on ra —kaá ra.

¹⁹ Dá nḽ kaa Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná:

—¿Nandeé ka vían ñayuu ko kándisa kúú ndo'ó! ¿Ndidaá ka ví kooi xí'ín ndó, dá kándeé ini ndo yu'u? Ta, ¿ndidaá ka ví kḽ'o ndeé ini sa'a ndo? Kane'e ndó xḽ ná kii ndó —kaá nḽ.

²⁰ Dá né'e ñayuu ñoó tayii ló'o ñoó nḽ kasáa na noṽ iin Jesús. Dá tá nḽ

xini espíritu kini ñoó Jesús, ta kúú nì sa'ání yì'í va ñaáán, ta kúú nì kankao xi nda noño'ò nì keean, ta nì dandió tuú ñaáán. Ta kúú kánkuei chí'ìon yú'u xí.

21 Dá nì ndato'ón Jesús tatá xi:

—¿Ndá oon nì kasá'á ndó'o xi dión?

Dá nì kaa ra:

—Ndaá leé va xi nì kasá'á ndó'o xi dión.

22 Ta kua'á nda'o ta'ándá dánkao ñaá espíritu kini yó'o noo kéj ñó'o, noo takuí viti, dá chí ka'ání ñaáán kónian. Tá kandeé ní nduva'a ní xí, dá kían ku'u ini ní sa'á ndu'u, ta chindeé ní ndu'u.

23 Dá nì kaa Jesús:

—Ná dá'a ni ka'on, “tá kandeé ní nduva'a ní xí”, chí ndidaá vá ña'a kuu kee yu'u xí'ín ñayuu kándéé ini ñaá.

24 Kúú nì kayu'ú tatá xi:

—Kándéé iní mií ní. Ta chindeé ní yu'u ná kandeé cháá ka iní mií ní —kaá ra.

25 Tá nì xini Jesús ña nì kasá'á náta kua'á nda'o ñayuu, dá nì sa'anda na choon noo espíritu kini ñoó, ta kaá na:

—¡Espíritu kini, espíritu kéní'í, espíritu kédó'ó! ¡Yu'u sa'ándá choon noon! ¡Kua'án keta kíj ini tayíi xaan! ¡Ta o sa nándió koo kaon ndu'ón ini xí! —kaá na xí'án.

26 Dá nì kayu'ú kó'óán. Ta kúú tuku va nì sa'ání yì'í ñaáán. Dá ví nì ketaan kua'an ini xí. Ta kúú táto'on kándu'u iin ndíj, kí'ò dión nì nandú'u xí nì kee espíritu kini ñoó. Sa'á ñoó kua'á nda'o ñayuu ñoó ká'an ña nì xí'í va xi.

27 Dá nì tiin Jesús ndá'a xí. Dá nì ndane'e ñaá ná. Ta kúú nì nakuín ndíchi xi.

28 Tá nì ndi'i, dá nì ku'u Jesús ini iin ve'e iin ñoó. Dá nì ndato'ón ñaá taa xionoo xí'ín ná:

—¿Ndiva'a ko ní kandeé ndu'u taó ndú espíritu kini ñoó?

29 Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Tá ná o káka ndo ña maní noo Ndios, ta ná o káne'e ij ndo, dá kían o kandeé ta'on ndó taó ndóan, chí ña kini nda'o kían —kaá na.

Yó'o nì kasto'on tuku Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná ndí kían ndo'o na, dá kuu na

30 Dá nì keta Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná ñoó, dá nì kee na kua'an na chí kuendá Galilea di'a. Ta ko kóni ta'on Jesús ña kandaá ini dao ka ñayuu ndeí ko'on na,

31 chí kóni na dána'a na sava'a noo taa xionoo xí'ín ná ñoó, ta di'a nì kaa na xí'ín rá:

—Ko'on iin taa naki'o ra na nì nduu taa ñayuu yó'o noo ndá'a ta tukú, dá ka'ání ñaá rá. Tído tixi kuu óni, ta kúú nataki va na —kaá na.

32 Tído ko kátóni ta'on ini ra ndiva'a ká'an na dión, chí yu'ú ra ndato'ón ñaá rá.

Yó'o nì daná'a Jesús sa'á ndi ndáa ra kúú taa ndáya'i cháá ka noo Ndios

33 Dá nì saa na ñoo ká'ano naní Capernaum. Ta noo ndeí na ini iin ve'e, dá nì ndato'ón Jesús taa xionoo xí'ín ná:

—¿Ndá sa'a ndátó'ón kuáchi ndo vej ndó íchi ñoó? —kaá na.

34 Tído ni iin tó'ón rá ko ní ka'an, dá chí noo vej ra íchi ñoó ndátó'ón kuáchi ra sa'a ndi ndáa ra kúú taa ndáya'í cháá ka tein mií rá.

35 Dá nì sa koo Jesús. Dá nì kana na taa xionoo xí'ín ná ñoó. Dá nì kaa na xí'ín rá:

—Ndi ndáa ndo'ó katóo kakuu taa kandaya'i kuiin noo, dá kían kandaá ndo kakuu ndó na iin sata kuií, ta koni kuáchí ndó noo ndidaá ka na —kaá na.

36 Dá nì tiin Jesús ndá'a iin tayíi ló'o. Dá nì chíkaní ñaá ná noo taa xionoo xí'ín ná ñoó. Dá nì ndane'e ndaa ñaá ná. Dá nì kaa na:

37 —Ndi ndáa miío ñayuu natiin va'a iin ta ló'o táto'on kúú ta yó'o sa'á ña kúú ná kuendá yu'u, dá kían nda mií vá yu'u nì natiin va'a na. Ta na nì natiin va'a yu'u, nda tatá Ndios nì natiin na, chí mií ná nì tanda'á yu'u veí ñayuu yó'o —kaá na.

Kaá Jesús ña ñayuu ko naá xí'ín ná, noón kúú na ndíta xoo mií ná

38 Dá nì kaa Juan xí'ín ná:

—Maestro, ni xini ndu'u iin taə taə espíritu kini xí'ín kuū mií ní. Tído ko xíonoo ta'on ra xí'ín yó, sa'á ñoó ni chituu va ndu'u ra.

³⁹ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Ná dá'a ni chituu ndó ra, dá chi ndi ndáa miíó ñayuu kée ña ndato xí'ín kuū yú'u, noón kúú na o kúu ta'on ka'an ndava'a na sa'í.

⁴⁰ Chi na ko naá xí'á, noón kúú na ndíta xoo yó.

⁴¹ Ta ndi ndáa miíó ñayuu naki'o, va'ará iin yáxi ló'o takuíí ná ko'o ndó sa'a ña kúú ndó kuendá yu'u, na kúú Cristo, ta kúú miían ndaa kuiti ká'in xí'ín ndó ña nandió né'e Ndios ña va'a noo ná —kaá Jesús.

Miían ndúsa kanda yó mií yó, dá chi oon ni ví ya'a iin ka na kee na kuachi sa'a yó

Dá ni kaa ta'ani Jesús:

⁴² —Ndi ndáa mií vá ñayuu ni kandeé ni daká'an kue'é takuálí kándisa yu'u ña ná ya'a xi kee xi kuachi, noón kúú na va'a cháa ka ná kandiko yuu molino diko ná, ta ná dákeeta ñaá ná ini taño'o.

⁴³ Tá yá'a ndó kée ndó kuachi xí'ín ndá'a ndo, dá kían ka'anda ndo iin xooan. Chi va'a cháa ka ví ña ku'u ndó noo ió Ndios xí'ín iin xoo ndá'a ndo, ta o duú kaan ko'on ndo xí'ín ndin nduú xoo ndá'a ndo indayá noo kéi ñó'o, tá'an ña ni iin kuū o ndá'o,

⁴⁴ noo ñó'o tikudí seí ñaá, kirí ko xí'í, dá ri ñó'o kéi ñoó, ni iin kuū o ndá'o ña.

⁴⁵ Tá yá'a ndó kée ndó kuachi xí'ín sa'a ndo, dá kían ka'anda ndo iin xooan. Chi va'a cháa ka ña ku'u ndó xí'ín iin xoo sa'a ndo noo ió Ndios, ta o duú kaan ko'on ndo xí'ín ndin nduú xoo sa'a ndo indayá noo kéi ñó'o, tá'an ña ni iin kuū o ndá'o,

⁴⁶ noo ñó'o tikudí seí ñaá, kirí ko xí'í, dá ri ñó'o kéi ñoó, ni iin kuū o ndá'o ña.

⁴⁷ Ta tá yá'a ndó kée ndó kuachi xí'ín iin nduchí nóo ndo, dá kían taó ndóan. Chi va'a cháa ka ña ku'u ndó xí'ín iin xoo nduchí nóo ndo noo ió Ndios dándáki na, ta o duú kaan ko'on

ndo xí'ín ndin nduú nduchí nóo ndo indayá,

⁴⁸ noo ñó'o tikudí seí ñaá, kirí ko xí'í, dá ri ñó'o kéi ñoó, ni iin kuū o ndá'o ña.

⁴⁹ 'Chi ndidaá vá ñayuu kandoo vii kee ñii xí'ín ñó'o, ta ndidaá ña'a dóko ná noo Ndios kandoo vii kee ñii.

⁵⁰ Ta iin ña va'a kúú ñii, tído tá ni ndi'i ña o'ovaan, ¿ndi koo keeá, dá ke'o'ova tuku yóan? Cho'on ini ndo kechóon va'a ndó táto'on kéchóon va'a ñii, dá koni ndo kandeí va'a ndó xí'ín iin ndó xí'ín iin ka ndo —kaá Jesús.

10

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a ña ko vá'a dánkoo taə ñadi'í ra

¹ Dá ni keta Jesús ñoo ñoó kua'an na xí'ín ta xíonoo xí'ín ná. Dá ni ya'a na noo kúú kuendá Judea. Dá ni kasandaá na iin ka xoo yuta naní Jordán. Ta ñóo ni nataka tuku ñayuu noo Jesús. Dá ni daná'a tuku na táto'on kí'o kée na.

² Dá ni natuu yati dao ta fariseo noo iin na, dá ni ka'án rá dátúú ñaá rá noo ñayuu ñoó. Sa'á ñoó ni ndato'on ñaá rá:

—¿Á kuu dánkoo iin taə ñadi'í ra?

³ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Ndi ni sa'anda Moisés choon noo ndo sa'á ña yó'o?

⁴ Dá ni kaa ta fariseo xí'ín ná:

—Ni sonó vá Moisés ña kuu va kí'o iin taə iin tuti noo ñadi'í ra ña ká'an ña kóni ra ka'anda tá'an ra xí'án. Ndi'i daá, dá kuu va dánkoo ñaá rá.

⁵ Dá ni kaa Jesús:

—Sa'á ña káxi nda'o ní'o ndo, sa'á ñoó ni sonó Moisés noo ndo ña kuu kee ndó dión,

⁶ tído nda mí sa'a, tá kuu ni kava'a Ndios ndidaá ña'a, “nda daá vá ni kava'a na iin taə xí'ín iin ña'a”.

⁷ “Sa'á ñoó kánian dánkoo taə tatá ra xí'ín naná ra, dá naki'in tá'an ra xí'ín ñadi'í ra,

⁸ dá kían nduu na ndadá iin tó'on vá.” Ta ko kúú ka na uu, ndadá iin tó'on vá kúú ná.

⁹ Ta mií Ndios kúú na ni dakí'in tá'an ñaá, sa'á ñoó ni iin tó'on ñayuu ko kánian ka'anda tá'an na —kaá na.

10 Dá tá n̄i nd̄isáa n̄a ve'e noo ndéi na, dá n̄i nd̄ato'ón ñáá t̄a x̄ionoo x̄í'ín ná ndi kóni kaa ña n̄i ka'an n̄a.

11 Dá n̄i kaa Jesús x̄í'ín rá:

—Ndi ndáa miíó t̄aa n̄i dankoo ñadi'í ra, ta n̄i tandá'a rá x̄í'ín iin ka ñá'a, roón kúú ra yá'a kée kuachi x̄í'ín iin ka ñá'a ñóo noo Ndios.

12 Ta ndi ndáa mií vá ñá'a n̄i dankoo yíian, ta n̄i tandá'an x̄í'ín iin ka t̄aa, dá kían yá'a ta'anián kéeán kuachi x̄í'ín iin ka t̄aa ñóo noo Ndios —kaá n̄a.

Yó'o n̄i xika Jesús ña man̄i sa'a takuáli noo Ndios

13 Ta ndáka ñayuu ñóo takuáli vei na noo Jesús, dá ná chinóo na ndá'a ná din̄i x̄í. Tído n̄i kasá'a t̄aa x̄ionoo x̄í'ín ná dánani ra ñayuu ñóo.

14 Ta k̄o ní náta'an ta'on ini Jesús tá n̄i xini n̄a ña kée ra dión. Dá n̄i kaa na x̄í'ín rá:

—Konó ndó noo takuáli xaan ná kii xi noo yú'u. Ná dá'a ni chituu ndó xi, dá ch̄i ñayuu kándéé ini tatá Ndios tát̄o'on kándéé ini takuáli xaan tatá xi, noón kúú n̄a ñó'o t̄ixi ndá'a Ndios.

15 Miían ndaa ná ka'in x̄í'ín ndó ña ndi ndáa n̄a k̄o kándia ña dándaki ñáá Ndios tát̄o'on k̄i'o kándia takuáli ña dándaki ñáá tatá xi, noón kúú n̄a o koni ndu'u na t̄ixi ndá'a Ndios —kaá Jesús.

16 Dá n̄i nomi na takuáli ñóo. Dá n̄i chinóo na ndá'a ná din̄i x̄í. Dá n̄i xika n̄a ña man̄i noo Ndios sa'a x̄í.

Di'a n̄i ka'an Jesús x̄í'ín iin t̄aa kuiká

17 Dá n̄i n̄aki'in tuku Jesús íchi kua'an n̄a, dá kánkono iin t̄aa n̄i sāa ra n̄i sāa kuin̄i x̄ití rá noo ná. Dá n̄i kaa ra x̄í'ín ná:

—Maestro va'a kúú ní. Ta, ¿ndi kían kánian kee yu'u, dá n̄i'í ña kataki chíchíí?

18 Dá n̄i kaa Jesús x̄í'ín rá:

—¿Ndiva'a ká'an yo'ó ña kúú yu'u iin n̄a va'a? Ta ni iin tó'ón ñayuu k̄o kúú na va'a. Sava'a iin tó'ón din̄i Ndios vá kúú n̄a va'a.

19 “Sa ná'a vá yo'ó ndi kua'an choon ni sa'anda Ndios: o sa kéeón kuachi x̄í'ín iin ñá'a, ná k̄o kúú ñadi'ón, ta o sa ka'ánóon ndi, ta o sa kí'ín kuí'ínón, ta o sa ká'on ña to'ón, ta o sa

dánda'avóon ñayuu, ta koo ñañó'ó noo tatóon x̄í'ín noo nanóon” —kaá n̄a.

20 Dá n̄i kaa t̄aa ñóo:

—Nda ló'o vei n̄i kasá'a seídó'i ndidaá choon yo'ó, maestro.

21 Dá n̄i ku'u ini Jesús sa'a rá, dá n̄i kaa na x̄í'ín rá:

—Ndadá iin tó'ón vá ña'a kómani keeón viti, tá dáá. Kua'an dikó ndi'ón ña'a ió nooon. Ta dasón di'ón ñóo noo ná kúnda'í, dá kían konon koo kuikón chí induú. Dá kison kanoón x̄í'ín yu'u.

22 Tá n̄i seídó'o ra ña n̄i ka'an Jesús, kúú ndaa nda'í va n̄i kuu ini ra, dá n̄i ndakuin̄i ra kua'an ra x̄í'an kúnda'í ini ra, ch̄i t̄a kuiká nda'o kúú rá.

Di'a kua'an ña n̄i daná'a Jesús sa'a na kuiká

23 Dá n̄i n̄ande'é Jesús noo ndidaá ñayuu n̄i ka'o noo ndita ñóo. Dá n̄i kaa na x̄í'ín t̄a x̄ionoo x̄í'ín ná ñóo:

—¿Nandeé ka ví kuachi kían, dá ndu'u n̄a kómí ña kuiká t̄ixi ndá'a Ndios!

24 Ni naá vá iní t̄a x̄ionoo x̄í'ín ná tá n̄i seído'o ra ña n̄i ka'an na dión. Tído n̄i n̄andió k̄o tuku Jesús n̄i ka'an na:

—¿Nandeé ka ví kuachi, dá ndu'u n̄a kándéé téi iní ña kuiká ná t̄ixi ndá'a Ndios!

25 Kaon cháa ka chika'anda iin camello yái iin ión tukú o duú ña ndu'u iin n̄a kuiká t̄ixi ndá'a Ndios —kaá n̄a.

26 Tá n̄i seídó'o ra to'on yo'ó, kúú ka'í ka ví n̄i naá iní ra. Dá n̄i kasá'a ndato'ón tá'an ra:

—¿Ndá yoo n̄i'í ña k̄aki na, tá dáá? —kaá ra.

27 Dá n̄i n̄ande'é ñáá Jesús, dá n̄i kaa na x̄í'ín rá:

—Ni iin tó'ón ta'on ñayuu o kándéé kee dión, sava'a Ndios kúú n̄a kándéé kee dión, dá ch̄i ndidaá tá'an va ña'a kándéé ná kee na.

28 Dá n̄i kaa Pedro x̄í'ín ná:

—Kande'é ní, ch̄i ndu'u kúú ra n̄i dankoo ndi'í ndidaá kúú ña'a ió noo ndú, ta x̄ionoo ndu x̄í'ín mií ní.

29 Dá n̄i kaa Jesús:

—Miían ndaa ná ká'in x̄í'ín ndó, ndi ndáa miíó n̄a n̄i dankoo ve'e na, o ñani n̄a, o k̄i'o na, o ku'u n̄a, o tatá n̄a x̄í'ín

naná nā, o de'e na, o ñó'o ná sa'a yú'u o sa'a to'on va'a dána'i,

³⁰ noón kúú nā nani'i iin ciento ka ña'a tiempo viti sa'á ña ni dankoo na, chi ni'i ná kua'á ka ve'e, xí'ín kua'á ka ñani, xí'ín kua'á ka k'i'o, xí'ín kua'á ka ku'u, xí'ín kua'á ka naná, xí'ín kua'á ka de'e, xí'ín kua'á ka ñó'o, va'ará ndo'o naní nío ná kee dao ñayuu. Tído cháá ka chí noo, dá natiin na ña kataki chíchí ná.

³¹ Tído kua'á nda'o ñayuu kúú noo ñayuú yó'o, noón di'a kúú nā kakuu noo ndí'i kuii noo Ndios. Ta nā kúú noo ndí'i kuii noo ñayuu ñayuú yó'o, noón di'a kakuu nā nakuita noo noo Ndios tiempo daá ñóó.

Yó'o ni kasto'on tuku Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná ndí kián ndo'o na, dá kuu nā

³² Dá ni kee Jesús koka na kua'an nā ichi kua'an ñoo Jerusalén, ta xió noo nā kua'an nā noo ta xionoo xí'ín ná. Ta naá vá iní ra kua'an ra xí'ín ná, ta tákuei yu'ú ñaá rá kua'an ra. Dá ni taó xoo tuku Jesús ndin uxí uu taa ñoo tein dao ka ñayuu ñóó. Dá ni kasá'á ná nákaní na xí'ín rá sa'á ndí kián ndo'o na:

³³ —Kande'é ndó, chi viti kián koka yó kua'an yo ñoo Jerusalén. Ta ko'on iin taa nakí'o ra nā ni nduu taa ñayuú yó'o noo ndá'a ta duti saku'a'a, xí'ín noo ndá'a taa dána'a ley Moisés. Ta roón kúú ra kandoo ña kánian kuu nā. Dá nakí'o ñaá rá noo ndá'a ta tukú.

³⁴ Dá kediki ndaa ñaá rá, ta kani ñaá rá, ta tuu ndaa dijí ñaá rá, dá ka'ání ñaá rá. Tído tixi kuú óni, dá nataki nā —kaá nā.

Di'a ni kuu tá ni xika Juan xí'ín Jacobo iin ña maní noo Jesús

³⁵ Dá ni natuu yati Jacobo xí'ín Juan, ra kúú de'e Zebedeo, noo iin Jesús. Dá ni kaa ra xí'ín ná:

—Maestro, kóni ndu'u ña kee ní iin ña maní xíka ndu'u noo ní.

³⁶ Dá ni ndato'ón ñaá Jesús:

—¿Ndí kián kee xí'ín ndó, kóni ndo'?

³⁷ Dá ni kaa ra xí'ín ná:

—Konó ní ná kande'i ndu díin ní noo ndato téi náye'e ndaa noo koo ní

dándáki ní. Iin ndu'u ná koo xoo kuá'a ní, ta iin ka ndu ná koo xoo íti ní.

³⁸ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Ko ná'á ta'on ndó ndí kián xíka ndo. ¿Á ío ndo'ó ña ko'o ndó kirá ova ko'o yu'u? ¿Á ío ta'ani ndó ña kodo ndúta ndo táto'on k'i'o kodo ndúta yu'u xí'ín ña ndo'i?

³⁹ Dá ni kaa ra xí'ín ná:

—Ío vá ndu'u ña ndo'o ndu díon.

Dá ni kaa nā xí'ín rá:

—Miían ndaa ndisa ko'o ndo'ó kirá ova ko'o yu'u, ta kodo ndúta ta'ani ndó xí'ín ña ndo'o naní nío ndo táto'on k'i'o ndo'o yu'u.

⁴⁰ Tído ña kande'i ndó xoo kuá'a yu'u o xoo íti yu'u, o duú choon sa'ándá yu'u kián. Chi ñoo kián k'i'o Ndios noo nā ni kaxi mií ná kande'i ñoo —kaá nā.

⁴¹ Dá tá ni seido'o uxí ka taa ñoo ña ni xika Jacobo xí'ín Juan noo Jesús, kúú ni karyíí nda'o ra xí'ín rá.

⁴² Dá ni kana Jesús ndidaá rá, dá ni kaa nā xí'ín rá:

—Sa ná'á vá ndó táto'on k'i'o kée ta né'e choon dándáki ra ñoo ñó'o ñayuú yó'o, chi kéndusa ra xí'ín ñayuu kueídó'o ñaá ná. Ta ra né'e choon ná'ano, sa'ándá ra choon noo ñayuu ñó'o tixi ndá'a rá.

⁴³ Tído ko káni ta'an vaan kee ndó díon tein mií ndó. Chi ndi ndáa ndo'ó kátoó kakuu iin taa ndáya'i tein mií ndó, dá kián kánian koni kuáchí di'a ndó noo dao ka ndo.

⁴⁴ Ta ndi ndáa ndo'ó kátoó kakuu noo, dá kián kánian koni kuáchí di'a ndó noo ndidaá ka ndo.

⁴⁵ Chi ko ní kasa ta'on nā ni nduu taa ñayuú yó'o ña koni kuáchí di'a ñayuu noo ná. Di'a ni kasaa nā koni kuáchí di'a na noo ñayuu, ta nakí'o na mií ná kuu nā, ta díon, dá díta ná ndidaá ñayuu tixi ndá'a ña kánian ndo'o na sa'á kuachi kée na —kaá Jesús.

Di'a ni kuu, dá ni nduva'a Jesús iin taa ko túu noo naní Bartimeo

⁴⁶ Dá ni saa nā iin ñoo naní Jericó. Dá tá ni keta na ñoo ñoo kua'an nā xí'ín ta xionoo xí'ín ná, kúú kua'á nda'o ñayuu tákuei kua'an satá ná. Ta

ió iin taa kọ́ túu noo naní Bartimeo, ra kúú de'e rā naní Timeo. Ta yu'ú íchí ñóó ió rā sáti ra.

⁴⁷ Tá nì seido'o ra ña vei Jesús, na ñoo Nazaret, kúú nì kasá'á káyu'ú rá:

—¡Jesús, de'e na ve'e rey David, ku'u ini ní sa'í!

⁴⁸ Ta kúú kua'á nda'o ñayuu nì kasá'á dánani ñaá ná, dá ná kutádi rá, ká'án ná. Tído nì'í cháá ká nì kasá'á káyu'ú rá:

—¡De'e na ve'e rey David, ku'u ini ní sa'í!

⁴⁹ Dá nì sa tuu tóo Jesús, dá nì sa'anda na choon noo ñayuu ñóó ña ná ka'an na xí'ín taa ñóó saā rā noo ná.

Dá nì kaa ñayuu ñóó xí'ín rá:

—Ndeé koo inon, ta nakuiin ndichi, chí kána Jesús káa yo'ó ko'on.

⁵⁰ Dá nì dakána ra kotó rā. Kúú nì nakuiin ndichi rā. Dá nì kee ra kua'an rā noo ín Jesús.

⁵¹ Dá nì ndato'on ñaá ná:

—¿Ndí kían kónon kee xí'ón?

Dá nì kaa tã kọ́ túu noo ñóó:

—Maestro, kónij ña natuu nooí.

⁵² Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Kua'án viti, chí sa'á ña kándéé inon yu'u, sa'á ñóó nì nduva'on.

Ta kúú viti'on di'a nì natuu noo rá. Ta kúú nì kee ra tákaa ra Jesús kua'an rā.

11

Di'a nì kuu, dá nì ku'u Jesús ñoo ká'ano Jerusalén

¹ Kúú nì kuyati na ñoo Jerusalén, chí sa nì kasandaá yati na ñoo naní Betfagé xí'ín ñoo naní Betania. Ta ñóó kúú noo né'e tá'an yati xí'ín iin yúku naní Olivos. Dá nì sa'anda Jesús choon noo uu tã xionoo xí'ín ná,

² ta kaá na xí'ín rá:

—Kua'án ndo ñoo ló'o nákaa chí noo káa. Tá nì saā ndo nì ku'u ndó káa, dá nani'i ndo noo ndíko iin burro, kirí ko ñá'a kandodó ná. Tá nì nani'i ndo rí, dá ndaxí ndó rí kandaka ndó kii ndó.

³ Tá ndáa na ndato'on ñaá: “¿Ndiva'a ndaxí ndó rí?”, dá kaa ndo xí'ín ná: “Dá chí xínñó'ó sato'o ndu rí, ndi'i

daá, dá tanda'á ná ndu kii ndu ndaka ndu rí”, kaa ndo —kaá Jesús xí'ín rá.

⁴ Dá nì kee ra kua'an rā. Ta kúú nì nani'i rá noo ndíko burro ñóó yati yé'ē ve'e ín yu'ú íchí ñóó. Dá nì ndaxí rá rí.

⁵ Tá nì xini dao ñayuu ndíta ñóó, dá nì ndato'on ñaá ná:

—¿Ndiva'a ndaxí ndó burro xaān?

⁶ Dá nì kaa rā tát'on kì'o nì ka'an Jesús xí'ín rá. Dá nì sonó vá ná né'e ra burro ñóó kua'an rā.

⁷ Ta ndáka ra rí nì saā rā noo ió Jesús, dá nì chíkodó rá kotó rā sata rí. Dá nì kaa Jesús kanóo na kua'an na.

⁸ Dá nì kasá'á kua'á nda'o ñayuu chíndei na kotó na me'í íchí noo vei Jesús ñóó. Ta dao ká na nì sa'anda ndá'a yító, dá nì chíndei naan íchí noo ya'a na ñóó.

⁹ Ta ñayuu xió noo kua'an noo Jesús xí'ín ñayuu tákuei vei chí sata ná nì kasá'á káyu'ú ná:

—¡Ná natiin Ndios ñaño'ó! ¡Na ká'ano kúú na yo'o, chí vei na xí'ín choon sato'o yo Ndios!

¹⁰ ¡Na ká'ano kúú na yo'o, chí vei na dándáki na ñoo yo tát'on nì dándáki ñaá rey David tá sa na'á! ¡Ná natiin Ndios ñaño'ó nda noo ió na noo dikó! —kaá ñayuu ñóó.

¹¹ Dá nì ku'u Jesús ñoo Jerusalén. Dá nì sa'an na ve'e ño'o ká'ano. Tá nì ndi'i nì sa nde'é ná ndidaá ña'a ió ñóó, dá nì kee na kua'an na ñoo naní Betania xí'ín ndin uxí uu tã xionoo xí'ín ná, chí sa nì ini va.

Di'a nì ndo'o iin taño'ó nì kee Jesús

¹² Tá nì tuu noo iin ká kuu ñóó, dá nì kankuei na ñoo Betania kua'an na. Dá nda'í nì kasá'á kuíko Jesús.

¹³ Ta kúú nì xini xíká vá ná ín iin taño'ó, ta ndato kuí iin ndá'a rā. Dá nì kee na kua'an na noo ín rá, ná kande'á á ín tiño'ó kei ná. Tído tá nì saā na nì sa nde'é ná, kúú kọ́ ta'on tiño'ó iin noo rā. Sava'a ndá'a óon va rá ín, chí kọ́ ñá'a ta'on kasandaá yo kuíin rí.

¹⁴ Dá nì kaa Jesús xí'ín taño'ó ñóó:

—¡Ni iin kuu ká ná o kei ni iin tó'on ñayuu ku'i yo'ó!

Ta kúú nì seídó'o va tã xionoo xí'ín ná ña dión nì kaa na.

Di'a n̄i kuu tá n̄i taó ndí'i Jesús ta díkó xí'ín ta xín kua'an ra sata vé'e ño'o ká'ano

15 Tá n̄i ndi'i, dá n̄i nasáa na ñoo Jerusalén. Dá n̄i ku'u na yé'é ve'e ño'o ká'ano. Dá n̄i kasá'a ná taó ndí'i na ta díkó xí'ín ta xín kua'an ra sata vé'e. Kúú n̄i ðakuéi na ndidaá mesa noo ndéi ta nádaon ði'ón. Kúú n̄i sata ni'ini na téi kándí'i ta ndéi díkó paloma.

16 Kúú ko ní sónó ta'on na ña chika'anda ni iin tó'ón ñayuu ini yé'é ve'e ño'o ñoo xí'ín ña'a né'e na kua'an na.

17 Ta kúú ñoo n̄i kasá'a Jesús dána'a na noo ñayuu ñoo, ta kaá na:

—¿Á ko ndúsaa ta'on ini ndo ña di'a va kaá tuti iñ Ndios: “Ve'e yu'u kúú iin ve'e noo kánian nataka ñayuu ndéi iin ní kúú ñayuú, dá ka'an na xí'ín yu'u”, kaáan? Tído ndo'ó kúú na ndéi kéean táto'on iin káo ta ku'i'íná —kaá na.

18 Tá n̄i ni'i tó'on ta dána'a ley Moisés xí'ín ta ðuti saku'a ña n̄i kee na dión, dá n̄i kasá'a rá ndúkú rá ndi kee ra, dá ka'ání ñaá rá. Tído yu'ú ra, chi ndidaá kúú vá ñayuu ñoo n̄i naá iní seídó'o na ña dána'a Jesús.

19 Dá tá n̄i kuaá kuú dáá ñoo, dá n̄i keta Jesús ñoo Jerusalén kua'an na xí'ín ta xíonoo xí'ín ná.

Di'a kua'an ña n̄i ðaná'a Jesús sa'a taño'ó n̄i ða'ich̄i na ñoo

20 Tá n̄i tuu noo iin ka kuú, dá n̄i ya'a yati na noo iin taño'ó ñoo, kúú n̄i xini ta xíonoo xí'ín ná ña nda yo'o ví rá n̄i ich̄i.

21 Dá n̄i ndusáa ini Pedro ña n̄i ka'an Jesús xí'ín yíto ñoo. Dá n̄i kaa ra:

—Maestro, káa chi, taño'ó, kirá n̄i ðatái chi'an mií ní káa, n̄i ich̄i va rá.

22 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Kandeé ká'ano ini ndo Ndios.

23 Miían ndaa kuiti ná ka'in xí'ín ndó; ndi ndáa ndo'ó n̄i kuu va ná ka'an xí'ín yúku káa: “Kuxoo, ta kua'án ðaketón miíon ini taño'o káa”, ta torá ko nákaní kuáchi ini ndo, ta kándisa ndaa ndo ña ki'o dión koo, dá kían kasandaá ndisa va ña n̄i ka'an ndo.

24 Sa'a ñoo ká'in ña ndidaá kúú vá ña'a ná kaka ndo noo Ndios, ta kandeé ká'ano ini ndo ná, ta kúú ni'i ndisa va ndoan.

25 Tído tá tein ká'an ndo xí'ín Ndios, ku'u ká'ano ini ndo sa'a ñayuu naá tá'an xí'ín ndó, dá kían nda tatá ndo Ndios, na ió induú, ki'o ká'ano ta'ani ini na sa'a kuáchi mií ndó.

26 Chi tá ná o kú'u ká'ano ini ndo sa'a ñayuu ñoo, dá kían ni tatá Ndios, na ió induú, o kú'u ká'ano ta'on ini sa'a kuáchi mií ndó —kaá Jesús.

Yó'o n̄i ndato'ón ta fariseo Jesús ndá yoo n̄i xí'o choon noo ná

27 Dá n̄i kasáa tuku Jesús xí'ín ta xíonoo xí'ín ná ñoo Jerusalén. Dá n̄i kasá'a ná xíonoo na noo iin ve'e ño'o ká'ano ñoo. Dá n̄i natuu yati ta ðuti saku'a, xí'ín ta dána'a ley Moisés xí'ín ta sá'ano ñoo.

28 Dá n̄i ndato'ón rá Jesús:

—¿Ndá choon né'e ní ña nákaa ní kée ní di'a? Ta, ¿ndá yoo n̄i xí'o choon yó'o noo ní ña kee nían? —kaá ra.

29 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta ná ndato'ón ta'ani yu'u ndo'ó sa'a iin ña'a. Tá n̄i ka'í'a ndó n̄i ñandió né'e ndoan, dá kastó'on yu'u xí'ín ndó ndá yoo n̄i xí'o choon nooí ña kéei ña yó'o.

30 ¿Ndá yoo n̄i xí'o choon noo Juan ña sa ðakódo ndúta ná ñayuu? ¿Á Ndios n̄i xí'oan, o ta? Ka'an ndo ná kande'a —kaá na.

31 Dá n̄i kasá'a ndátó'ón tá'an mií rá ndíta ra:

—Tá ná kaa yo ña Ndios n̄i xí'o ñaá, dá kían kaa ra xí'a: “¿Ndiva'a ko ní kándisa ndó ña n̄i ðaná'a ra, tá dáá?”

32 Tído, o kúu ta'on kaa yo ña ta n̄i xí'o ñaá.

Dión n̄i kaa ra, chi yu'ú ra kée ñayuu kuá'a ñoo. Chi ndidaá vá noón kándisa ña miían ndaa ndisa Juan n̄i sa kuu iin profeta n̄i tanda'a Ndios n̄i kií.

33 Dá n̄i kaa ra xí'ín Jesús:

—Ko ná'a ta'on ndu'u ndá yoo n̄i xí'o choon noo Juan.

Dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—Ta ni yu'u o kásto'on ta'on xí'in ndó ndá yoo ni xí'o choon nooí ña kéei ndidaá ña yó'o —kaá na.

12

Di'a kua'an ña ni nakani Jesús sa'a ña ni ndo'o iin sato'o uva

¹ Dá ni kasá'á Jesús dáki'in tá'an na dao ña'a xí'in to'on dána'a na, ta kaá na:

—Iin kuu ni dandée iin taa yitó uva noño'o rá. Ta ni chikáa ra korraan. Dá ni kava'a ra noo ko'óni ndúta uva ñoo. Ta ni kava'a ta'ani ra iin ve'e dikó noo kanoo ra kandaa uva ñoo.

'Dá ni dikó ndodó raán noo dao ka taa kéchóon. Dá ni kee ra kua'an xiká rá.

² Dá tá ni xinkoo tiempo ta'anda uva ñoo, dá ni sa'anda ra choon noo iin mozo ra ña ná ko'on ra noo ndéi ta kéchóon ñoo natiin ra uva, kirí kánian ni'i rá.

³ Tído tá ni saa mozo ñoo, dá ni ndakuei ta kéchóon noo uva ñoo ni kani ñaá rá. Ta ni iin ña'a ko ní xí'o ra kane'e mozo ñoo no'o ra.

⁴ Dá ni nandió koo tuku sato'o ñoo ni sa'anda ra choon noo iin ka mozo ra kua'an ra. Tído tá ni saa ra noo ndéi ta kéchóon ñoo, dá ni ndakuei tuku ra ni kani ñaá rá xí'in yuu, ta ni darkue'e ra diní rá, ta ni ndeine'e ñaá rá.

⁵ Dá ni nandió koo tuku sato'o ñoo ni sa'anda ra choon noo iin ka mozo kua'an ra. Tído tá ni saa ra, dá ni sa'ání ñaá ta kéchóon ñoo. Ndi'i daá, dá ni sa'anda sato'o ñoo choon noo kua'a ka mozo kua'an ra. Tído dao ra ni kani ra, ta dao ka ra ni sa'ání rá.

⁶ 'Ta ndadá iin tó'on vá ñayuu kamaní chinda'á rá ko'on. Ta yó'o kúu iin tó'on diní de'e maní rá. Kúu ni sa'anda ra choon noo xí kua'an xi, chi di'a ni kaa ra: “Ndá ndi kuu koo va ñaño'ó rá noo de'i”, kaá ra.

⁷ Tído tá ni saa xi, ta kúu ni kasá'á ndátó'on kue'é ta kéchóon ñoo: “Taa kaa kúu ra natiin ndidaá kúu ñó'o yó'o noo tatá xi. Kó'o ka'ání yó xi, dá ná kandoo ndi'i ñó'o yó'o noo mií yó”, kaá ra.

⁸ Dá ni tiin ñaá rá. Ta kúu ni sa'ání ñaá rá. Dá ni dakána ñaá rá nda sata korra noo kaa yitó uva ñoo.

⁹ Ta, ¿ndi kían kee sato'o uva ñoo viti, ka'án ndó? Kasaa ra, dá ka'ání ndi'i ra ta kéchóon ñoo, dá dikó ndodó ra ñó'o noo kaa yitó uva ñoo noo dao ka ta kéchóon.

¹⁰ '¿Á ko óon ta'on ka'i ndó tuti ij Ndios? Chi di'a kaáan:

Ta yuu ni kaño'ó ta kava'a ve'e, ñoo di'a va ni kasandaá kakuu yuu titó.

¹¹ Dión ni kee sato'o yo Ndios xí'in yuu ñoo.

Sa'a ñoo iin ña'a ndato nda'o kían noo yo.

¹² Dá ni ka'án ta né'e choon ñoo tiin ra Jesús kadi ra ve'e kaa, chi ni kandaa va ini ra ña sa'a mií vá rá ni nakani na to'on yó'o. Tído yu'ú va ra kée ñayuu kuá'a ñoo. Sa'a ñoo ni dankoo ra Jesús, dá ni kee ra kua'an ra.

Di'a ni kuu tá ni ka'án dao taa dátuu rá Jesús

¹³ Tá ni ndi'i, dá ni tanda'á rá dao ka ta fariseo xí'in dao ka ta kuendá Herodes ña ná ko'on ra noo Jesús, ta nandukú rá ña dátuu ñaá rá, dá ná ya'a na noo ka'an na.

¹⁴ Dá tá ni saa ra noo nákaa Jesús, dá ni kaa ra xí'in ná:

—Maestro, ná'á vá ndu'u ña kúu ní iin na ndaa. Ta ko yu'ú ní ni iin tó'on ñayuu, chi ko né'e ní tandini ndá yoo kúu iin rá iin ñayuu, á ndaya'i na o koó. Di'a dána'a ndaa ní ichi Ndios noo ndidaá ñayuu. Sa'a ñoo, ¿ndi kaá mií ní? ¿Á va'a ni kée yó chiyá'i yó sa'a ñó'o yo noo ra kúu kuendá César o koó? —kaá ra.

¹⁵ Tído ni kandaa va ini Jesús ña kúu rá taa uu noo, ta katóo ra dátuu ñaá rá. Dá ni kaa na xí'in rá:

—¿Ndiva'a ndúkú ndó ña ya'i noo to'on ká'in? Tei too ndó iin di'ón, ña chiyá'i ndó sa'a ñó'o ndo, dá ná kande'á.

¹⁶ Dá ni xí'o too ra iin di'ón kaa noo ná. Dá ni kaa na xí'in rá:

—¿Ndá na'áná kían ndá'a noo di'ón yó'o? Ta, ¿ndá kuu kían ndá'a nooán yó'o?

Dá nì kaa ra:

—Na'áná César kían xí'ín kuu rá.

¹⁷ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Nakì'o ndó ña kúú ña'a César noo rá, tá dáá, ta nakì'o ndó ña kúú ña'a Ndios noo ná.

Ta kúú nì naá vá ini taa ñoo sa'á ña nì ka'an na dión.

Di'a kua'an ña nì daná'a Jesús ña miigan ndaa nataki na nì xi'i

¹⁸ Dá nì kasáa dao ta saduceo noo Jesús. Ta kó kándisa ta'on ra ña nataki na nì xi'i. Dá nì ndato'ón ñaá rá:

¹⁹ —Maestro, di'a kaá iin ley nì taa Moisés: “Tá nì xi'i iin taa, ta kó ní sá io de'e yíi ra xí'ín ñadi'í ra, dá kían kánian naki'in ñaá ñani ra tanda'a rá xí'án, dá kían koo iin de'e yíi naki'in kuu ñani ra.”

²⁰ Ta viti, nì sa ndei usa ñani. Ta kúú nì tandá'a ta kúú noo ñoo, tído nì xi'i va ra, ta kó ta'ón de'e yíi ra ní sá io xí'ín ñadi'í ra.

²¹ Sa'á ñoo nì tandá'a ñani ra xí'án. Tído nì xi'i ta'ani ta kúú uu ñoo, ta kó ní sá io tuku de'e yíi ra xí'án. Ta kúú dión ta'ani nì ndo'o ta kúú oni.

²² Ta dión ta'ani nì ndo'o ndin usa ñani ñoo, chì nì xi'i ndi'i ra, ta nì iin ra kó ní sá io de'e yíi xí'án. Tá nì ndi'i, dá nì xi'i ta'ani mií ñá'a ñoo.

²³ Sa'á ñoo, tá ná kasandaá kuu nataki na nì xi'i, ¿ndi káa iin taa ñoo kakuu yíi ñá'a ñoo, chì ndin usa va ra nì sa kuu yíian? —kaá ra.

²⁴ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Kó ná'á ta'on ndó ndí kían ká'an ndo, chì kó kékuendá ta'on ndó ña ká'an tuti iì Ndios, ta nì kó nákonì ta'on ndó choon ká'ano ió noo ndá'a ná.

²⁵ Dá chì tá ná kasandaá kuu nataki ñayuu nì xi'i, o kóo ka ña tanda'a ná, ta o kí'o ka na de'e di'í na tanda'a xí, dá chì táto'on kí'o ndéi ángel induú, nda kí'o dión vá kandeì na.

²⁶ Tído viti ná ko'in kasto'in xí'ín ndó ña miigan ndaa nataki na nì xi'i. ¿Á kó óon ta'on ka'i ndó to'on nì taa Moisés? Chì tein kéj yitó táka ló'o ñoo,

dá nì kaa Ndios di'a xí'ín ná: “Yu'u kúú Ndios noo Abraham, ta yu'u kúú Ndios noo Isaac, ta yu'u ta'ani kúú Ndios noo Jacob.”

²⁷ Dión nì kaa na, dá chì kó kúú ta'on na Ndios noo na nì xi'i, di'a noo na takí vá kúú ná Ndios, chì ndidaá vá ñayuu ndéi takí noo ná. Sa'á ñoo yá'a nda'o ndo'ó sa'á ña kó kándisa ndó ña nataki na nì xi'i —kaá na.

Yó'o dána'a Jesús ndi káa choon ndáya'i cháa ka nì sa'anda Ndios keeá

²⁸ Dá nì natuu yati iin taa dána'a ley Moisés, ta nì seido'o ra ña nì ka'an Jesús xí'ín ta saduceo ñoo. Kúú nì katóni ini ra ña va'a nda'o nì nandió né'e na ña nì ndato'ón ñaá rá sa'á na nì xi'i. Sa'á ñoo nì ndato'ón ñaá rá:

—¿Ndi káa iin choon ndáya'i cháa ka noo ndidaá ka choon nì sa'anda Ndios keeá?

²⁹ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Choon ndáya'i cháa ka noo ndidaá ka choon nì sa'anda Ndios keeá kían kaáan di'a: “Kueídó'o ndo'ó, na ñoo Israel. Ndios, na kúú sato'o yo, iin tó'ón dinì mií vá ná kúú Ndios.

³⁰ Konì ndo sato'o yo Ndios xí'ín ndino'o níyo ndo, xí'ín ndino'o ini mií ndó, xí'ín ndidaá ñaxintóni ndo, ta xí'ín ndidaá kúú ndéé ndo.” Ña yó'o kúú choon ndáya'i cháa ka nì sa'anda Ndios keeá.

³¹ Ta ña kúú uu kían sá kí'in tá'an xí'ín ña yó'o, chì di'a kaáan: “Ku'u ini ndo sa'á ñayuu xí'ín ndó táto'on kí'o ndó'o ndó xí'ín mií ndó.” Ta kóo ka choon ndáya'i cháa ka noo ndin nduú choon yó'o —kaá na.

³² Dá nì kaa taa dána'a ley Moisés ñoo xí'ín ná:

—Va'a nda'o nì ka'an ní, maestro. Ndaa kuití nì ka'an ní ña iin tó'ón dinì vá kúú Ndios. Ta kóo ka iin ka Ndios, sava'a iin tó'ón dinì miíó ná kúú ná.

³³ Ta ndáya'i cháa ka ña konì yo Ndios xí'ín ndino'o níyo yo, xí'ín ndidaá ñaxintóni yo, xí'ín ndino'o ini miíá, xí'ín ndidaá kúú ndéé yo, ta ku'u ini yo sa'á ñayuu xí'ín yó táto'on kí'o ndó'o yó xí'ín mií yó. Ta ña yó'o kían ndáya'i cháa ka o duú ndidaá ka ña'a

dákei yō noo Ndios, o ndidaá ka ña'a dóko yō noo ná —kaá ra.

³⁴ Tá ni seíd'ó Jesús ña va'a nda'o yíko ni ka'an ra, dá ni kaa na xí'ín rá:

—Ndadá cháá vá kámani, ta kuu ndu'u yo'ó tixi ndá'a Ndios —kaá na.

Ta kúu ni iin tó'ón ka ra ko ní xí'ín ndeé iní natuu ndato'ón rá Jesús sa'a dao ka ña'a.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a Cristo, na dákaiki ñaá

³⁵ Nákaa Jesús dána'a na yé'é ve'e ño'ó ká'ano ñoó, dá ni kaa na xí'ín ñayuu ñoó:

—¿Ndiva'a dána'a taa dána'a ley Moisés ña tein na ve'e rey David kixi Cristo, na dákaiki ñaá?

³⁶ Chì di'a va ni kaa mií David tá ni nakutí ná xí'ín Espíritu i Ndios:

Di'a ni kaa sato'o yō Ndios xí'ín na kúu sato'i:

“Kakoo yo'ó xoo kuá'a yu'u ndaá ná kasandaá kuu nataán ndí'ii ta xini u'u ñaá tixi sa'on.”

³⁷ Mií David kaá ña sato'o na kúu Cristo, sa'á ñoó, ¿ndiva'a dána'a ra ña kii Cristo tein na ve'e na, tá dáá? —kaá Jesús.

Kádij nda'o ini ñayuu kuá'a ñoó ndéi na seíd'ó na ña dána'a Jesús.

Di'a kua'an ña ni ka'an Jesús sa'á ña kini kée ta dána'a ley Moisés

³⁸ Dá ni kaa ta'ani Jesús noo dána'a na noo ñayuu ñoó:

—Koo ini ndo kandaa ndo mií ndo noo taa dána'a ley Moisés, dá chì kátoó ra kandixi ra da'ón nání, ta kóni ra ña ka'an ñayuu ndisá'án xí'ín rá xí'ín ñaño'ó noo xionoo ra noo yá'i.

³⁹ Ta kátoó ta'ani ra kande ra noo téi kúu noo ini ve'e noo náta na ñoo yō, ta kátoó ta'ani ra kande ra téi kúu noo noo ndéi ta ndáya'i sásá'an ra noo ió víko.

⁴⁰ Ta xío ndaa ra ve'e na kuáan. Ta sa'á ña kóni ra ña ka'an va'a ñayuu sa'a rá, sa'á ñoó na'á xíka talí rá noo Ndios. Ta yó'o kúu ra ya'i nda'o chiya'i ra noo Ndios sa'á ña kée ra dión —kaá na.

Di'a ni kee iin ña'á kuáan kúnda'i

⁴¹ Ió Jesús yati noo taán ñayuu di'ón ini sato, ña dóko ná noo Ndios ini yé'é ño'ó ká'ano ñoó, ta ndé'é ná ndi kée iin rá iin ñayuu ñoó taán na di'ón ñoó. Ta kuá'a nda'o na kuíka taán kuá'a nda'o di'ón.

⁴² Dá ni kasáa ta'ani iin ña'á kuáan kúnda'i. Ta kúu ni taáan uu di'ón kaa kuálí. Kúu cháá nda'o ndáya'i ña.

⁴³ Dá ni kana Jesús ta xionoo xí'ín ná, dá ni kaa na xí'ín rá:

—Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ña'á kuáan kúnda'i kaa ni taán kua'a cháá ka di'ón noo ndidaá ka ñayuu kaa,

⁴⁴ dá chì ndidaá na kaa ni taán ña kándoo noo vá ná. Tído ñá'a kaa, va'ará kúnda'i vían, ni taán ndí'án ña né'e va'án katakian —kaá na.

13

Yó'o kúu noo dána'a Jesús ña naá va ve'e ño'ó ká'ano

¹ Tá ni keta Jesús yé'é ve'e ño'ó ká'ano ñoó, dá ni kaa iin taa xionoo xí'ín ná:

—Maestro, kande'é ní, kí'o dión ví ná'ano yuu kaa, ta kí'o dión ví ñóchí kaa ve'e ño'ó ká'ano kaa.

² Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á ñóchí nda'o kaa ve'e ño'ó ká'ano kaa, xinóon? Tído kana'ón ña ni iin tó'ón yuu kaa o kándoo kandodó tá'an, chì koon ndí'i vaan —kaá na.

Kásto'on Jesús ndí kían koo, dá naá ñayúú yó'o

³ Dá ni sa koo Jesús ndika yúku naní Olivos chí xoo noo túu ín ve'e ño'ó ká'ano ñoó. Dá ni ndato'ón xoo ñaá Pedro xí'ín Jacobo xí'ín Juan xí'ín Andrés:

⁴ —Kasto'on ní xí'ín ndu'u ndá oon koo dión. Ta, ¿ndí kían koo tá kua'an xinkoo ndidaá ña yó'o?

⁵ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Kandaa ndo mií ndó, dá ná o danda'í ñaá ni iin tó'ón ñayuu.

⁶ Chì kuá'a nda'o taa kasaa, ta kechóon ra kuu yú'u, ta kaa ra: “Yu'u kúu Cristo, na dákaiki ñaá.” Ta kuá'a nda'o ñayuu kandeé rá danda'í ra.

⁷ Tá ni kandaa ini ndo ña sa'ání tá'an iin ñoo xí'ín iin ka ñoo, ta ni ni'i

tó'on ndó ña naá tá'an dao ka ñoo ñó'o xíká, tído ná dá'a ni yu'ú ndo, dá chí k̄i'o dión káni vaan koo, tído k̄o ñá'a ta'on kasandaá kuū noo ndí'í.

8 Ch̄i ndakuei dao nación naá tá'an x̄i'ín dao ka nación, ta kasá'á naá tá'an ta'ani ta né'e choon ndéi iin rá iin ñoo ná'ano. Ta yó'o yó'o va kasá'á n̄i'i nda'o taan. Ta yó'o rá yó'o ta'ani kasá'á koo tama. Ta ña yó'o kían koo, dá kasá'á ndo'o cháá ka níó ñayuu ndéi ñayúú yó'o.

9 "Tído ndo'ó, kandaa ndo mií ndó, chí kasá'á ñayuu nak̄i'o na ndo'ó noo ndá'a ta né'e choon. Ta kani na ndo'ó ini ve'e noo náta ka na. Ta kandaka na ndo'ó ko'on na noo ta né'e choon ná'ano, noo ta kúú rey viti sa'á ña kúú ndó kuendá yu'u. Dión koo, dá ni'í ndo k̄i'o ndó kuendá sa'a yú'u noo ta né'e choon ná'ano.

10 Tído miían ndúsa kánian kanoo ñayuu dána'a na to'on va'a sa'a yú'u iin ní kúú ñayúú dinñó'ó ka, dá kasandaá kuū noo ndí'í.

11 Tído, tá ndáka na ndo'ó n̄i sa a na n̄i nak̄i'o na noo ta né'e choon, o sa ndí'í ini ndo sa'á to'on ka'an ndo, ta o sa nákani ini ndo. Sava'a to'on ni'í ndo noo Ndios, ñoo oon va kían ka'an ndo. Ch̄i o duú mií ta'on ndó ka'an. Espiritu ñi Ndios va kúú na ka'an.

12 "Ta iin ñani nak̄i'o ra ñani mií rá noo ta né'e choon, dá ka'ání ñaá rá. Ta dión ta'ani kee na kúú tatá x̄i'ín de'e ra. Ta ndakuei ta'ani dao de'e naá ra x̄i'ín tatá ra, dá ka'ání ñaá rá.

13 Ch̄i kasá'á koni u'u ndidaá ñayuu ndo'ó sa'á ña kúú ndó kuendá yu'u. Tído ndidaá na n̄i x̄i'o ndeé ini n̄i sa ndita ndaa x̄i'ín nda noo ndí'í kuií, noon kúú na ni'í ña k̄aki na.

14 "Tá n̄i xini ndo ió ña kini dáyako ñaá, ña n̄i ka'an profeta Daniel sa'a, noo ko kánian kooan, dá kían na ndéi chí Judea ná kuino kíi ná ko'on na nda din̄i yúku. (Ndi ndáa ndo'ó, na ká'i ña yó'o, nata'í ini ndo sa'an, dá kandaa ini ndo.)

15 Ta na kándodó din̄i vé'e kuū dáá ñóó, ko kánian ndu'u na ve'e na nak̄i'in na ña'a na kane'e na ko'on na.

16 Dá ri na ñó'o yúku, ko kánian nandió kuéi na no'o na nak̄i'in na kotó na.

17 Ta, jnda'í kúu ví na ñá'a ñó'o de'e, ta nda'í kúu ta'ani ví na ndéi taleé chíchí tein kuū dáá ñóó!

18 Kaka ndo ña mani noo Ndios, dá ná dá'a ni ndo'o ndó dión tein yoo v̄ixi.

19 Ch̄i kuū dáá kakuu iin kuū noo ndo'o naní níó ñayuu. Dá chí nda n̄i kasá'á va sa'a ñayúú, ta nda viti ko'oon ta'on ndo'o ñayuu táto'on k̄i'o ndo'o na tein kuū dáá ñóó. Ta ni iin kuū ka o koo dión.

20 Tído tá ko ní ch̄ituu sato'o yo Ndios tandó'ó vei koo tein kuū dáá ñóó, dá kían ndi'í va ñayuu ñoo naá. Tído sa'á ña kú'u ini na sa'á ñayuu n̄i kaxi mií ná, sa'á ñoo chituu na tandó'ó koo tein kuū dáá ñóó.

21 "Tá ka'an iin ñayuu x̄i'ín ndó: "Kande'é ndó, yó'o nákaa Cristo, na dáka'í ñaá", o tá kaa na x̄i'ín ndó: "Kande'é ndó, chí kaa nákaa na", ná dá'a ni kandía ndó.

22 Ch̄i ndakuei dao ta to'on, ta kaa ra ña mií rá kúú Cristo. Ta ndakuei ta'ani profeta to'on. Ta kee ra ña'a ndato, x̄i'ín ña'a ná'ano, dá dánda'í ra ñayuu. Ta kúú nda ñayuu n̄i kaxi mií Ndios ndukú rá dánda'í ra.

23 Sa'á ñoo kaon koo ndó, chí sa n̄i dat'í'ái ndo'ó tá ko ñá'a koo dión.

Di'a koo, dá nandió ko tuku Jesús kii na ñayúú yó'o

24 Dá n̄i kaa ta'ani Jesús:

—Tein kuū dáá ñóó, tá n̄i ndi'í n̄i sa io tandó'ó ká'ano ñoo, dá nakuiin naá nd̄indii, ta ni yoo ka o toon.

25 Dá k̄uei t̄iño ñó'o induú káa, ta kidi ni'ini ña ná'ano ñó'o induú.

26 Dá ví koni ndo na n̄i nduu ta ñayúú yó'o kii na tein v̄iko, ta ndato naye'e ndaa na noo kii na x̄i'ín ndidaá choon kómí ná.

27 Ta ka'anda na choon noo ángel vei x̄i'ín ná ko'on na nakuaka na ndidaá kúú ñayuu n̄i kaxi mií ná ndéi ndin komi xoo tach̄i, chí ko'on na noo xíká cháá ka noo kúú noñó'o yó'o, ta ko'on ta'ani na noo kúú noo xíká cháá ka induú dá nditú'í ná noo Jesús.

28 'Kane'e ndó kuendá tátō'on kée taño'ó. Tá nī nduyútā noo rā, ta veī nómā yútā kuálī rā, kúú sá ná'á vá yó ñā sá nī kuyati yoō koon dai.

29 Ta dión ta'ani, tá nī xini ndo nī kasá'á kúu tandó'ó yó'o, dá kīan kana'á ndó ñā sá nī kuyati va kuu nandió kooi kasaai.

30 'Miían ndaa kuiti ná ka'in xí'ín ndó ñā o kúu ta'on ñayuu ndéi tiempo daá ndā ná koo ndidaá ñā yó'o.

31 Induú káa xí'ín noño'ó yó'o naá vaán. Tído to'on ká'in, o yá'a ta'an vaan.

32 'Tído ni kō íin ta'on ná'á ndá kuu kakian, o ndá hora kooan, ta ni ángel ndéi induú kō ná'á, ta ni na kúu de'e Ndios kō ná'á, chí iin tó'ón dinī míí vá tatá Ndios kúu na ná'á.

33 Sa'á ñoó kaño'o ini ndo, ta ka'an ndo xí'ín Ndios, chí kō ná'á ta'on ndó ndá oon koo dión.

34 'Chī kīan tátō'on kī'o ndó'o iin taa kua'an xiká. Tá kō ñá'a kana ra ko'on rā, dá nī dankoo tóo ra ve'e ra noo ndá'a taa kéchóon noo rá. Dá nī xī'o rá choon noo iin rá iin ra. Dá nī sa'anda ta'ani ra choon noo taa ndaá yé'é rá ñā ná kaño'o ini ra.

35 Kī'o dión ta'ani kaño'o ini ndo, chí kō ná'á ta'on ndó ndá oon nandió koo tuku na kúu sato'o ndo kasaā na. Chí oon ni ví kasaā na tá nī kuaá, o kasaā na dao ñoó, o kasaā na tá nī kana chéli, o kasaā na tá nī tuu noo.

36 Chí iin ndakána va kasaā na, sa'á ñoó kaño'o ini ndo, dá kīan ná dá'a ni natiin na ndo'ó ndéi ndó kidi ndo.

37 Ñā ká'in xí'ín ndo'ó yó'o, ká'in xí'ín ndidaá kúu ñayuu ñā ná kaño'o ini na —kaá Jesús.

14

Yó'o nī ndató'ón kue'é ta né'e choon ndi kee ra, dá tiin ra Jesús

1 Ta kómanī vá uū ká kuu, dá koo víko pascua, dá seī na Israel pan kō ní kī'in tá'an xí'ín ñā dákuita tachí ñaá. Kúú nī kasá'á ndató'ón mañá ndidaá ta dutī saku'a'á xí'ín taa dána'a ley Moisés ndi koo kee ra, dá tiin ra Jesús, dá ná ka'aní ñaá ta né'e choon.

2 Dá nī kaa rā:

—Ná dá'a ni tiin yó rā tein víko, dá chí ndakuei ñayuu nakuina vaā na kī'in na sa'a rá —kaá rā.

Di'a nī kuu tá nī kuei iin ñá'a ndutá támi sá'an dinī Jesús

3 Ta nákaa Jesús ñoo Betania noo kúu ve'e iin taa naní Simón, tá'an rā nī sá ndo'o kue'e té'i. Ta noo ío Jesús mesa, kúu nī kasáa iin ñá'a, ta né'an iin tindo'o ló'o nī kava'a xí'ín yuu dión naní alabastro. Ta ñoo ñó'o ndutá támi sá'an naní nardo. Ta ndutá ya'i nda'o kúu rá. Ta kúu nī ta'ávían diko tindo'o ñoó, dá nī kuei ndi'an rā dinī Jesús.

4 Ta kúu nī xido nda'o ini dao taa ndéi ñoó, dá nī kasá'á rá ndató'ón tá'an míí rá ndéi ra:

—¿Ndiva'a dánaá oon ñá'a káa ndutá támi sá'an káa?

5 Ta va'a ká ví ní dikó yó rā, chí ya'i rá tátō'on kī'o ní'í iin ñayuu kéchóon na onī ciento kuu, dá chindeé yó na kúnda'í xí'ín di'ón ñoó, ní kúu —kaá rā.

Sa'á ñoó nī kasá'á rá dánani ra ñá'a ñoó.

6 Dá nī kaa Jesús xí'ín rá:

—O sá dánani ndó ñá'a yó'o. ¿Ndiva'a dáta'an ndoán? Chí ñā va'a va kīan nī keeán xí'ín yu'u.

7 Chí daá ndéi va ñayuu kúnda'í xí'ín ndo'ó, ta kuu va chindeé ndó na ndá hora ká'an míí ndó. Tído yu'u, o kóo kuii ta'oin xí'ín ndó.

8 Ñá'a yó'o kúu ñá xí'o ndi'i tátō'on kī'o sáa ndéean nooí, chí nī kuei ñá ndutá támi sá'an dinī, ta kī'o dión nī kenduuan yikí koñoi tátō'on kī'o kooi nduxii.

9 Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ñā ndéi kúu míí vá noo dána'a na to'on va'a sa'í iin ní kúu ñayuú yó'o, nakani ta'ani na ñā nī kee ñá'a yó'o xí'ín yu'u, dá ná kaño'o ini ñayuu sa'á ñā nī keeán —kaá Jesús.

Di'a nī kuu, dá nī kandoo Judas ñā nakī'o ra Jesús noo ndá'a ta dutī kúu noó

10 Dá nī kee Judas Iscariote, tá'an rā nákaa tein ndin uxi uū taa xionoo xí'ín Jesús, kua'an rā dikó rá Jesús noó ta dutī saku'a'a.

11 Tá nì seido'o tã duti ñoo ña nì ka'an Judas xí'ín rá, kúú nì kadii nda'o ini ra. Dá nì kandoo ra ña k'i'o ra di'ón noo rá. Dá nì kasá'á ndúkú Judas ndí koo kee ra, dá naki'o ra Jesús noo ndá'a roón.

Di'a nì kuu tá nì sadíni Jesús noo ndí'i kuuí xí'ín tã xionoo xí'ín ná

12 Tá nì kasandaá kuu mií noo, ña kúú víko noo seí na Israel pan, tá'an ña ko ní kí'in tá'an xí'ín ña dákuita tachían, ta sa'ání na léko kuendá víko pascua, dá nì ndato'ón ñaá tã xionoo xí'ín Jesús:

—¿Ndeí kóni ní ko'on ndu'u kenduu ndu ña kadíni yó kuendá pascua?

13 Dá nì sa'anda na choon noo uu tã xionoo xí'ín ná ñóó, ta kaá na xí'ín rá:

—Kua'án ndo ñoo ká'ano káa. Ta káa naki'in tá'an ndó xí'ín iin tã ndío yoo ñó'o takuii kua'an ra. Ta kúú karkuei ndó ra ko'on ndo.

14 Dá tá nì saa ra nì ndu'u ra ini ve'e, dá kaa ndo xí'ín tã kúú sato'o ve'e ñoo: “Di'a kaá maestro ndu'u: ¿Ndi káa iin cuarto k'i'o ní noo kadíni kuendá víko pascua xí'ín tã xionoo xí'ín?” kaa ndo xí'ín rá.

15 Dá ná dána'a ra iin cuarto ká'ano kánóo dikó, ta sa'ío nduu vaan. Ta ñoo kenduu ndo ña'a ná kadíni yó —kaá Jesús.

16 Dá nì kee uu tã ñoo kua'an ra. Dá tá nì saa ra ñoo ñoo, kúú nì ndo'o ra táto'on káa rá ío ña nì ka'an Jesús xí'ín rá. Ta ñoo nì kenduu ra ña kadíni na kuendá víko pascua.

17 Dá tá nì kuaá ñoo, dá nì kasaa Jesús xí'ín ndin uxí uu tã xionoo xí'ín ná ve'e ñoo.

18 Dá nì sa'ndeí na mesa. Ta tein sásá'an na ñoo, dá nì kaa Jesús:

—Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña iin mií vá ndo'ó, tã sásá'an dáó xí'ín yu'u, naki'o ñaá noo ndá'a tã xiní u'u ñaá —kaá na.

19 Dá nì kasá'á kúnda'í nda'o ini ra. Dá nì kaa iin rá iin ra xí'ín ná:

—¿Á yu'u kúúí, tatá?

20 Dá nì kaa Jesús:

—Iin tã nákaa tein ndin uxí uu ndo kúú rá. Tá'an ra dáketá dáó ndá'a xí'ín yu'u ini ko'o, roón kúú rá.

21 Ta miían ndaa ndo'o na nì nduu tã ñayuu yó'o táto'on k'i'o ká'an tuti ií Ndios. Tído nda'í va tã naki'o ñaá noo ndá'a tã xiní u'u ñaá. Va'a cháa ka vían ní xio dá'a ní kaki tã ñoo, ní kúú —kaá na.

22 Ta tein noo sásá'an na ñoo, dá nì tiin Jesús pan. Dá nì naki'o na ndivé'e noo Ndios. Dá nì sa'anda dao naan, dá nì xí'o naan noo tã ñoo. Dá nì kaa na xí'ín rá:

—Keí ndoán, chí ña xaan kúú yikí koñoi.

23 Dá nì tiin na copa. Dá tá nì ndi'i nì naki'o na ndivé'e noo Ndios, dá nì xí'o na ra noo tã xionoo xí'ín ná, ta ndidaá vá rá nì xí'i lú'u lú'u ra.

24 Dá nì kaa na xí'ín rá:

—Ndúta xaan kúú nií yu'u, kirá dáxinkoo ña nì kandoo Ndios kee na xí'ín ñayuu na, ta kuita ra sa'á kuachi kua'á ñayuu.

25 Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña o nándió ko ká ko'i ndutá uva yó'o nda ná kasandaá kuu, dá ko'o sa'ái ndutá uva noo ío Ndios dándáki na.

Yó'o nì ka'an Jesús ña ndatã Pedro sa'a ná

26 Dá tá nì ndi'i nì keká'ano na Ndios xí'ín iin yaa, dá nì kee na kua'an na diní yúku naní Olivos.

27 Dá nì kaa Jesús xí'ín tã xionoo xí'ín ná:

—Ndidaá vá ndo'ó dánkoo ndava'a ñaá sakuaá víti, dá chí di'a kaá tuti ií Ndios: “Dárkue'e ka'í yu'u tã ndáka léko, ta kúú ndi ndi'i va léko kuita noo ko'on.”

28 Tído tá nì ndi'i nì natakij, dá kuió noo noo ndo ko'in chí Galilea di'a, dá kasandaá ndo —kaá na.

29 Dá nì kaa Pedro:

—Va'ará ná dánkoo ndava'a ndidaá tã yó'o mií ní, tído yu'u, o kée ta'oin dión.

30 Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Miían ndaa ná ka'in xí'ón ña sakuaá víti, tá ko ñá'a ta'on kana chéli ta'ándá kúú uu, ta kúú sa oní va ta'ándá ndaton sa'á yu'u.

31 Ta kúú nì ndundéé Pedro ka'an ra, ta kaá ra:

—Va'ará ná kánian kuu nduúí xí'ín ní, tído o ndatã ta'oin sa'a ní —kaá ra.

Ta kúú k̄i'o dión ta'ani n̄i kaa ndi-daá k̄a t̄a x̄ionoo x̄i'ín ná ñóó.

Di'a n̄i kuu tá n̄i n̄i ndató'ón Jesús x̄i'ín Ndios iin noo naní Getsemaní

³² N̄i ndi'i, dá n̄i saa n̄a noo naní Getsemaní. Dá n̄i kaa Jesús x̄i'ín t̄a x̄ionoo x̄i'ín ná:

—Yó'o n̄i kandeí tóo ndó, dá ná ko'ín ka'ín x̄i'ín Ndios, dá kasaai —kaá n̄a.

³³ Dá n̄i kee Jesús ndáka na Pedro x̄i'ín Jacobo x̄i'ín Juan kua'an n̄a. Dá n̄i kixian n̄i kunda'í nda'o ini Jesús, ta n̄i kasá'á ndó'o nda'o níó ná.

³⁴ Dá n̄i kaa n̄a x̄i'ín rá:

—Nda'í nda'o kúu ini. Sa ndaá ndii va kúú x̄iní. Yó'o n̄i kandeí tóo ndó, ta kaño'o ini ndo —kaá n̄a.

³⁵ Dá n̄i kee Jesús kua'an n̄a lú'u k̄a chí noo. Dá n̄i sa ku'ín x̄ití ná, ta n̄i x̄ino vítaan n̄a nda noño'o. Dá n̄i x̄ika n̄a noo Ndios ña tá ná kuu, dá ná o yá'a na ña vei ndo'o na ñóo.

³⁶ Ta di'a kua'an ña n̄i kaa n̄a:

—Tatá ló'o mií, ndidaá kúú vá ña'a kuu kee mií ní. Dítá ní yu'u noo ndutá ova, ña kúú ña ndo'o níóí. Tído ná dá'a ni kakuuan tát'on k̄i'o kóni yu'u. Ná kakuuan tát'on k̄i'o kóni mií ní —kaá n̄a.

³⁷ Tá n̄i nandió koo na n̄i ndisáa n̄a noo ndéi ndin on̄i t̄a kua'an x̄i'ín ná ñóó, kúú sa k̄idi va ra ndéi ra. Dá n̄i kaa n̄a x̄i'ín Simón Pedro:

—Simón, ¿á k̄idi vóon? ¿Á k̄o x̄i'o ndeé ta'on inóon kaño'o inóon, va'ará iin hora?

³⁸ Kaño'o ini ndo, ta ka'an ndo x̄i'ín Ndios, dá ná dá'a ni kexíxi ña kiní x̄i'ín ndó. Ch̄i sa ió nduu níó ndo kee ndó ña kóni Ndios. Tído ña kóni ñíi ndo k̄ian ch̄ituu ñaá —kaá n̄a.

³⁹ Dá n̄i sa'an tuku na n̄i ka'an n̄a x̄i'ín Ndios tát'on k̄i'o n̄i ka'an n̄a x̄i'ín ná ta'ándá mií noo.

⁴⁰ Dá tá n̄i ndisáa n̄a noo ndéi on̄i t̄a ñóó, kúú sa k̄idi tuku va ra ndéi ra, ch̄i sa'ání nda'o ñaá ña ma'ánó. Ta k̄o ní'í vá rá ndí k̄ian ka'an r̄a x̄i'ín ná.

⁴¹ Ta kúú ta'ándá kúú on̄i n̄i ndisáa Jesús n̄i sa'an n̄a n̄i ka'an n̄a x̄i'ín Ndios. Dá n̄i kaa n̄a x̄i'ín t̄a ñóó:

—¡Kud̄i ndo viti! ¡Ta nani'í ndéé ndo viti! Cháá dión k̄a ni ná k̄ian kud̄i

ndo, ch̄i sa n̄i kasandaá va hora ña naki'o ra n̄a n̄i nduu t̄a ñayuú yó'o noo ndá'a t̄a kómí kuachi.

⁴² ¡Ndakuei ndó, ná ko'o viti! Ch̄i sa kúyati t̄a vei naki'o yu'u noo ndá'a t̄a kómí kuachi —kaá n̄a.

Di'a n̄i kuu tá n̄i tiin ra Jesús kandaka ra ko'on r̄a noo t̄a né'e choon

⁴³ Kúú ká'an jí vá Jesús iin na, kúú sa n̄i kasáa va Judas, iin r̄a kúú kuendá ndin ux̄i uu t̄a x̄ionoo x̄i'ín ná. Ta kua'á nda'o t̄a vei x̄i'ín rá. Dao ra né'e espada, ta dao k̄a r̄a né'e yít̄o. Ch̄i vei ra x̄i'ín choon n̄i sa'anda t̄a dut̄i saku'a, x̄i'ín t̄a dána'a ley Moisés, x̄i'ín t̄a sá'ano ñoo.

⁴⁴ Sa n̄i kast'on va Judas x̄i'ín t̄a ñóo ndi kee ra dána'a r̄a ndá yoo kúú Jesús, ch̄i di'a n̄i kaa r̄a:

—Taa n̄i chitói noo ñóo, roón kúú tiin ndó kandaka ndó ko'on ndo, ta kandaa va'a ndó r̄a —kaá r̄a.

⁴⁵ Dá tá n̄i natuu yati Judas noo iin Jesús, dá n̄i kaa r̄a x̄i'ín ná:

—Nákaa ní, maestro.

Dá n̄i chitó rá noo ná.

⁴⁶ Dá n̄i natuu t̄a kua'a ñóo n̄i tiin ra Jesús.

⁴⁷ Ta kúú iin t̄a iin x̄i'ín Jesús n̄i taó rá espada r̄a. Ta kúú n̄i chitó'on r̄a do'o iin t̄a kéchóon noo t̄a dut̄i kúú noo.

⁴⁸ Dá n̄i kaa Jesús x̄i'ín t̄a kua'a ñóo:

—¿Á t̄a kui'íná vá kée ndó yu'u kúúí, sa'á ñóo vei ndó x̄i'ín espada x̄i'ín yít̄o tiin ndó yu'u?

⁴⁹ Ta ndidaá kuu vá n̄i sa káai x̄i'ín ndó yé'é ño'o ká'ano sa daná'í noo ndo, ta k̄o ní t̄in ta'on ndó yu'u. Tído ndidaá ña yó'o kúu viti, dá ná x̄inkoo to'on ká'an tuti īi Ndios —kaá n̄a.

⁵⁰ Ta kúú ndidaá vá t̄a x̄ionoo x̄i'ín ná n̄i dankoo ndava'a ñaá, ta n̄i x̄ino ra kua'an r̄a.

Di'a n̄i ndo'o iin tayí n̄i kankono kua'an

⁵¹ Ta sata ñayuu kuá'a ñóo tákaa iin tayí kua'an xi. Ta sava'a iin sábana va ndíxi xi kua'an xi. Kúú n̄i tiin ta'ani ñaá rá.

52 Tído nì dayáa xì sávana ñóó. Ta kúú ndaá nì kankono vichí xí kua'an xì.

Di'a nì kuu tá nì sa ín Jesús noo mií ta duti kúú noó

53 Dá né'e ra Jesús nì saa rā noo ió mií ta duti kúú noó. Dá nì nataka ta'ani ndidaá kúú ta duti sakua'a, xí'ín ta sá'ano ñoo, xí'ín taa dána'a ley Moisés.

54 Ta Pedro, ndaa xíká xíká tákaa ra kua'an ra. Dá nì saa rā nì ku'u ra noo kúú yé'é ve'e ta duti kúú noó ñóó. Dá nì sa koo ra ió rā noo ndéi taa ndaá yé'é ñóó, chí ndéi ra nádaa rá noo kèi ñó'o.

55 Ta rā duti sakua'a ñóó xí'ín ndidaá ka ta né'e choon ndéi ra ndúkú rá taa ka'an kuachi sa'a Jesús, dá kuu nakì'o ñaá rá noo ndá'a ta romano, dá ka'áni ñaá rá. Tído kò ní ní'ì ta'on ra ndí kían kakuu kuachi na.

56 Chí kuá'a nda'o taa nì kava'a ña to'ón nì ka'an rā sa'a Jesús. Tído kò ní náki'in tá'an ta'on to'ón, ña nì ka'an rā sa'a ná.

57 Dá nì ndakuei dao ka taa ndúkú rá kuachi ka'an rā sa'a Jesús, ta kaá rā:

58 —Ndu'u kúú rā nì seídó'o ña nì kaa taa xaan di'a: “Kò'in nakani ndi'ii ve'e ñó'o ká'ano yó, ña nì kava'a ndá'a taa. Ta kúú tixi oni kuu, ta kúú kava'i iin ka ve'e ñó'o saá, tído o dúú ña kava'a ndá'a taa kakian” —kaá rā.

59 Tído kò ní náki'in tá'an ta'on ña nì ka'an rā sa'a ná.

60 Dá nì ndaku'in ndichi mií ta kúú duti kúú noó me'í noo ndéi ra ñóó. Dá nì ndato'ón rá Jesús:

—¿Ndiva'a kò ká'on chindeéon miíon? ¿Á ña ndaa kían ká'an kuachi taa kaa sa'on o koo?

61 Tído tádi óon va ín Jesús, ni iin to'ón kò ní ka'an na.

Dá nì nandíó koo tuku mií ta duti kúú noó ñóó nì ndato'ón ñaá rá:

—¿Á yo'ó kúú Cristo, na dáka ñaá? ¿Á de'e Ndios, na ij, kúú yo'ó?

62 Dá nì kaa na xí'ín rá:

—Jaan, ñaá kúú yu'u, ta koni ndo na nì nduu taa ñayuu yó'o nakoo na xoo kuá'a Ndios noo ió na dándáki na.

Ta koni ta'ani ndó na kii na tein viko tánee induú —kaá na.

63 Dá nì ndatá ta duti kúú noó ñóó dá'on ndíxi ra sa'a ña nì xido ini rā. Dá nì kaa rā:

—¿Ndá choon kuu ka yo cháá ka taa ka'an kuachi sa'a rá?

64 Chí sa nì seídó'o vá míí ndó ña nì ka'an ndava'a ra sa'a Ndios. ¿Ndí kían náta'an ini ndo keeá xí'ín rá viti? —kaá rā.

Dá nì kandoo ndidaá taa ndéi ñóó ña kánian kuu Jesús sa'a ña nì ka'an na dión.

65 Dá nì kasá'a túu ndaa díi ñaá dao ra. Ta nì dadá'i ra noo ná xí'ín iin dá'on, dá nì kani ñaá rá, ta kaá rā xí'ín ná:

—Nakoni ini ndi ndá yoo nì kani ñaá —kaá rā.

Ta nda rā ndíta ndaá yé'é ñóó nì kani da'anda noo ná.

Di'a nì kuu tá nì ndata Pedro sa'a Jesús oni ta'ándá

66 Ta yé'é ve'e nino ñóó ió ij vá Pedro. Dá nì kasáa iin ñá'a kéchóon noo mií ta duti kúú noó ñóó.

67 Dá tá nì xinian ió Pedro nádaa rá noo kèi ñó'o ñóó, kúú nì sa nde'é va'a ñaáán, dá nì kaaan xí'ín rá:

—Xionoo ta'ani yo'ó xí'ín Jesús, ta ñoo Nazaret, ¿daá koo?

68 Tído nì ndata vá rá, ta kaá rā:

—Kò ná'a ta'on yu'u taa ñóó, ta ni kò kánda ta'on inij ndá sa'a ká'on xí'ín.

Dá nì kee ra kua'an rā chí noo kúú yé'é di'a. Tá nì saa rā ñóó, ta kúú nì kana va chéli.

69 Ta kúú nì xini tuku va ñá'a ñóó noo ín Pedro. Dá nì kasá'a ká'an xí'ín dao ka ñayuu ndíta ñóó:

—Taa yó'o kúú kuendá Jesús.

70 Ta kúú tuku va nì ndata rá.

Ta lú'u ka too, kúú nì ka'an dao ka ñayuu ndíta ñóó xí'ín rá:

—Miían ndaa kuiti kuendá Jesús kúú yo'ó, chí ta kuendá Galilea ta'ani kúúon. Dá chí táto'on ká'an roón, dión ká'on.

71 Dá nì kasá'a ká'an ndava'a Pedro, ta kaá rā:

—Ná'a Ndios ña kò ná'a ta'on yu'u taa ká'an ndo sa'a ñóó —kaá rā.

72 Ta kúú nì kana va chéli ta'ándá kúú uú. Dá ví nì ndísáa ini ra to'on nì ka'an Jesús xí'ín rá, chì di'a nì kaa na: "Tá kò ñá'a kana chéli ta'ándá kúú uú, ta kúú sa ndata yó'ó sa'á yu'u oni ta'ándá", kaá na. Tá nì ndísáa ini ra to'on yó'ó, kúú nda'í nda'o nì saki ra.

15

Di'a nì kuu tá nì sa ín Jesús noó taa naní Pilato

1 Dá tá nì tuu noo, sa nì kandoo va ta duti saku'a, xí'ín ta sá'ano ñoo, xí'ín taa dána'a ley Moisés xí'ín ndidaá ka ní ta né'e choon ndi k'i'o kee ra xí'ín Jesús. Dá nì kató ñáá rá ndáka ra nì saa ra nì naki'o ra noó ta né'e choon romano naní Pilato.

2 Dá nì ndato'on Pilato Jesús:

—¿Á yó'ó kúú rey noó na Israel?

Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Tá dión kaá mií ní —kaá na.

3 Ta ndéi ta duti saku'a dáta kuachi ñáá rá sa'á kua'a nda'o ña'a.

4 Dá nì ndato'on tuku ñáá Pilato ñoo, ta kaá ra:

—¿Á ni iin ña'a o ká'an yó'ó chin-deéon miíon? Ta dión ví kua'a ña'a dáta kuachi ñáá taa kaa.

5 Ta va'ará dión nì kaa ra, tído ni iin to'on kò ní ka'an Jesús. Sa'á ñoo nì naá vá iní ra.

Di'a nì kuu, dá nì sa'anda Pilato choon ña ná karkaa Jesús ndika cruz

6 Tein iin iin víko pascua dáyaá Pilato iin taa nákaa ve'e kaa, tá'an ra kándoo na ñoo Israel sa'a.

7 Daá ñoo nákaa iin taa naní Barrabás ve'e kaa, ta ñoo ta'ani dao ka taa kí'ín tá'an xí'ín rá sa'ání rá ndii. Roon kúú taa nì ndakuei nì naá xí'ín ta né'e choon romano.

8 Dá nì kasáa kua'a nda'o ñayuu noo Pilato. Dá nì kasá'a xika na noo rá ña ná dáyaá ra iin taa nákaa ve'e kaa, táto'on k'i'o kée ra tein iin rá iin víko pascua.

9 Dá nì kaa ra xí'ín ñayuu ñoo:

—¿Á kóni ndo ña dáyaá na kúú rey noó na Israel yó'ó?

10 Dión nì kaa ra chì nì kandaá va ini ra ña sa'á ña u'u ini vá ta duti

saku'a ñoo, sa'á ñoo nì naki'o ñáá rá noo ndá'a rá.

11 Tído nì daká'an kue'é ta duti saku'a ñoo ñayuu kuá'a ñoo, dá nì xika na ña va'a cháa ka Barrabás ná dáyaá ra.

12 Dá nì ndato'on ñáá Pilato, ta kaá ra:

—¿Ndí kián kóni ndo kee yu'u xí'ín taa chinaní ndó kúú rey noó na Israel yó'ó, tá dáá?

13 Dá nì kayu'u ñayuu kuá'a ñoo:

—¿Chirkaa ní ra ndika cruz!

14 Dá nì kaa Pilato:

—¿Ndí kián kini nì ya'a taa yó'ó nì kee ra?

Tído kúú nì'i cháa ka ví nì kasá'a káyu'u ñayuu kuá'a ñoo:

—¿Chirkaa ní ra ndika cruz!

15 Ta sa'á ña kóni Pilato kandoo va'a ra noó ñayuu kuá'a ñoo, sa'á ñoo nì dáyaá ra Barrabás. Dá tá nì ndi'i nì kani soldado Jesús xí'ín chirrión, dá nì naki'o ñáá Pilato noo ndá'a rá, dá ná ko'on ra chirkaa ñáá rá ndika cruz.

16 Dá nì naki'in ñáá soldado ndáka ra kua'an ra nda maá ini ve'e chón ta romano. Dá nì ndataká ra ndidaá ka soldado kúú kuendá ra.

17 Dá nì daku'ino ñáá rá iin dá'on kua'a toón, ta nì chinóo ra iin corona nì kava'a xí'ín ion diní ná.

18 Dá nì kasá'a rá kée ra ña kéká'ano ñáá rá:

—Na ká'ano kúú mií ní, na kúú rey noó na Israel —kaá ra.

19 Ta nì kani ra iin tañí diní ná, ta nì tuu ndaa díí ñáá rá. Ta nì sa kuíta xítí rá noo ná kée ra ña kéká'ano ñáá rá.

20 Tá nì ndi'i nì kediki ndaa ñáá rá, dá nì dítá rá dá'on kua'a toón ndíxi na ñoo. Dá nì ndaku'ino ñáá rá dá'on mií ná. Dá ví nì taó ñáá rá ndáka ra kua'an ra chirkaa ra ndika cruz.

Di'a nì kuu tá nì chirkaa ra Jesús ndika cruz

21 Ta noo ndáka ñáá rá kua'an ra, ñoo nì naki'in tá'an ra xí'ín iin taa naní Simón, ta kuendá Cirene. Ta de'e ra naní Alejandro xí'ín Rufo. Ta yó'ó kúú ra kondii nì sa'an yuku. Kúú nì kendúsa soldado xí'ín rá ña ná kadokó ra cruz Jesús ko'on ra.

22 Ta ndáka ñáá rá n̄i saa r̄a iin x̄ián noo naní Gólgota. To'on yó'o kóni kaa yikí lásá din̄i nd̄i.

23 Ñoó, dá n̄i x̄i'o ra vino n̄i dataká tá'an x̄i'ín ndutá ova ko'o Jesús, tído ko ní x̄ián ta'on na ko'o na r̄a.

24 Dá tá n̄i ndi'i n̄i ch̄irkaa ñáá rá nd̄ika cruz, dá n̄i sa ndei ra n̄i sadikí r̄a suerte x̄i'ín dá'on ná, dá ná kande'á ndi ndáa dá'on kánian ni'i iin rá iin ra.

25 Tátoto'on k̄a iin dataan n̄i ch̄irkaa ra Jesús nd̄ika cruz.

26 Ta ndá'a iin tabla din̄i cruz ñoó, ta ká'an ndá sa'a k̄ian tákaa na ñoó. Ta di'a kaáan: “Taa yó'o kúu rey noo na Israel.”

27 Dá n̄i ch̄irkuei ta'ani ra uu ta kuj'íná nd̄ika dao k̄a cruz. Iin ra tákaa xoo kuá'a na, ta iin k̄a r̄a tákaa xoo íti na.

28 Ta x̄i'ín ña yó'o dá n̄i x̄inkoo noo ká'an tuti īi Ndios, ch̄i di'a kaáan: “N̄i nadaki'in tá'an dáó ñáá rá x̄i'ín ta kómí kuachi.”

29 Ta ñayuu ch̄ika'anda kua'an noo tákaa Jesús ñoó kédiki ñáá ná, ta kaó na din̄i ná kénoo na Jesús, ta kaá na:

—¡Maáki r̄i! Kaá yo'ó ña nakani ndi'ón ve'e ño'o ká'ano Ndios. Ta kúu t̄ixi on̄i va kuu nduva'ón ña, kaáon.

30 Ñoó ndani, dákaaki miíón viti. Kua'an noo k̄i nd̄ika cruz xaan ná kande'á.

31 Ta dión ta'ani kédiki ñáá ta duti saku'a x̄i'ín t̄a dána'a ley Moisés, ta ndátó'ón rá ndíta rá:

—Dao k̄a va ñayuu sa kandeé rá sa dákaaki ra, tído ko kandeé ta'on ra dákaaki ra mií rá viti.

32 ¡Kaá r̄a ña kúu rá Cristo, na dákaaki ñáá! ¡Ta kaá r̄a ña kúu rá rey noo na ñoo yo! ¡Ná noo k̄i rá nd̄ika cruz káa, dá ná nakoni yo rá, dá ná kandísa yo r̄a! —kaá r̄a ndíta ra.

Ta kána'á ta'ani nda uu t̄a tákuei iin iin xoo d̄in ná ñoó x̄i'ín ná.

D̄i'a n̄i kuu tá n̄i x̄i'í Jesús

33 Tá n̄i kasandaá kaxuu, dá n̄i nakuíñ naá iin ní kúu ñayuu nda k̄a on̄i sa'ini.

34 Dá tá n̄i kasandaá k̄a on̄i ñoó, kúu ni'i nda'o n̄i kayu'ú Jesús, ta kaá na:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? —To'on yó'o k̄ian kóni kaa: Ndios mií, Ndios mií, ¿ndiva'a n̄i dayáa ndá'a ní yu'u?

35 Tá n̄i seido'o dao k̄a t̄a ndíta ñoó ña n̄i ka'an na dión, dá n̄i kaa r̄a:

—Kueídó'o ndó, ch̄i kána ra profeta Elías.

36 Kúu n̄i kankono iin t̄a n̄i sa'an r̄a n̄i dandáxi ra iin tá'í dá'on x̄i'ín vino iá. Dá n̄i so'oni raan din̄i iin tañí. Dá n̄i ch̄irnee raan yú'u Jesús, dá ná ko'o na r̄a. Dá n̄i kaa r̄a:

—Ná dá'a ni kee ndo dión. Ná kandi yó, dá ná kande'á á kasaa Elías dánoo ñáá ná —kaá r̄a.

37 Ta kúu ni'i nda'o n̄i kayu'ú Jesús, dá n̄i x̄i'í na.

38 Ta kúu mií dáá vá n̄i ndata dao dá'on tákaa ndadí ini ve'e ño'o ká'ano. N̄i keean nda yú'an n̄ino, ta kúu nda yú'an n̄ino n̄i x̄ino noo n̄i ndata ña.

39 Ta mií t̄a dándáki soldado íin noo tákaa Jesús ñoó. Kúu n̄i x̄ini r̄a tátoto'on n̄i kayu'ú ná tá n̄i x̄i'í na, dá n̄i kaa r̄a:

—¡Miían ndaa ndisa de'e Ndios n̄i sa kuu t̄a yó'o!

40 Ta x̄iká vá ndíta dao na ñá'a ndé'é ná ña n̄i ndo'o Jesús. Ta tein noón nákaa María Magdalena, x̄i'ín María naná José x̄i'ín Jacobo, ta ló'o cháa k̄a. Nákaa ta'ani iin k̄a ñá'a naní Salomé.

41 Ta na ñá'a yó'o kúu na n̄i sa x̄ionoo x̄i'ín Jesús, ta sa ch̄indeé ñáá ná tá n̄i sa io na chí kuendá Galilea. Ta ndéi kua'a ta'ani dao k̄a na ñá'a tákuei Jesús n̄i saa na ñoo Jerusalén.

D̄i'a n̄i kuu, dá n̄i nduxi Jesús

42 Sa n̄i ini va kuu dáá, ña k̄ian mií kuu k̄endu na Israel ña'a keí ná taan, ch̄i sa kua'an kasandaá va kuu náni'í ndéé ná.

43 Ío iin t̄a naní José, ta kúu rá t̄a ñoo Arimatea. Ta kúu rá iin t̄a ndáya'i tein t̄a né'e choon noo na Israel. Ta ndáti ta'ani ra ña kasaa Ndios dándáki na ñayuu yó'o. Roón kúu r̄a n̄i x̄i'o ndeé ini n̄i ku'u ra noo nákaa Pilato. Dá n̄i x̄ik̄a r̄a noo Pilato ña ná nakí'o ra yikí koño Jesús noo rá.

44 Kúu n̄i naá vá ini Pilato tá n̄i kandaá ini r̄a ña sa n̄i x̄i'í va Jesús. Dá n̄i kana ra t̄a dándáki soldado ñoó. Dá

n̄i ndato'ón ñáá rá, á ndaa ña sa n̄i x̄i'í va na.

⁴⁵ Dá n̄i kaa ta dándáki soldado ñoo ña sa n̄i x̄i'í va na. Dá n̄i sa'anda Pilato choon ña ná nak̄i'o ra yikí koño Jesús noo José.

⁴⁶ Dá n̄i sa'an José ñoo n̄i xiin na iin sábana saá. Dá n̄i danóo ra yikí koño Jesús ndika cruz. Dá n̄i nach̄ituú ñáá rá x̄i'ín sábana ñoo. Dá n̄i sa'an ra n̄i ch̄ikáa ñáá rá ini iin yáí ká'ano n̄i kava'a ndika iin káo. Dá n̄i dakuió tuú ra iin yuu ch̄iká'ano n̄i sadi ra yé'an.

⁴⁷ Ta n̄i xini va María Magdalena x̄i'ín María naná José noo n̄i ch̄ikáa ñáá rá.

16

Dí'a n̄i kuu tá n̄i nataki Jesús

¹ Tá n̄i ya'a kuu náni'i ndée na Israel, dá n̄i sa'an María Magdalena, x̄i'ín Salomé, x̄i'ín María naná Jacobo n̄i xiin na ndutá támi sa'an kane'e na ko'on na ch̄i'i na yikí koño Jesús, ká'an ná.

² Ta na'a va'a kuu mií noo kásá'a sa'a semana, dá n̄i kee na kua'an na yáí noo nákaa yikí koño Jesús. Ta kúú duú n̄i x̄inkoo va ndindii.

³ Ta kúú ndátó'ón ná kua'an na íchi ñoo, ta kaá na:

—¿Ndá yoo ví ni'i yo d̄itá yuu ndadí yú'u yáí ñoo?

⁴ Tído tá n̄i saa yati na, kúú n̄i xini va na ña sa n̄i kuxoo va yuu ká'ano n̄i sa ndadí yú'u yáí ñoo.

⁵ Dá tá n̄i ku'u na ini'an, kúú n̄i xini na ió iin tayí chí xoo kuá'a di'a. Ta ndíxi xi iin dá'on kuxi ch̄ikáni. Ta kúú n̄i yu'ú nda'o na ñá'a ñoo.

⁶ Dá n̄i kaa x̄i'ín ná:

—Ná dá'a ni yu'ú ndo, ch̄i sa ná'a vái ña nándukú ndó Jesús, na ñoo Nazaret, na n̄i sarkaa ndika cruz. Tído n̄i nataki va na. Kande'é ndó noo n̄i ch̄inóo ñáá rá. Koó ka na nákaa yó'o.

⁷ Kua'an k̄i ndo kasto'on ndó x̄i'ín Pedro, x̄i'ín dao ka t̄aa x̄ionoo x̄i'ín ná ña kuió noo Jesús ko'on na noo rá chí Galilea di'a. Ta nda ñoo ví, dá koni

ñáá rá t̄ato'on k̄i'o n̄i sa ka'an na x̄i'ín rá —kaá ángel ñoo.

⁸ Dá n̄i kankuei na yáí ñoo taxí tá'an na kua'an na. Kúú ndaa ndéi n̄ino oon na kua'an na, ch̄i n̄i yu'ú nda'o na. Ñoo ndani ko ní nákani na x̄i'ín ni iin tó'ón ñayuu íchi noo kua'an na ñoo.

Dí'a n̄i kuu tá n̄i na'a noo Jesús noo María Magdalena

⁹ Tá n̄i nataki Jesús na'a kuu dáá ñoo, ña kúú kuu mií noo kásá'a sa'a semana, dá n̄i na'a noo ná dinño'ó noo María Magdalena, tá'an ña n̄i sa ño'o usa espíritu kini n̄i taó ná ñoo.

¹⁰ Dá n̄i keeán kua'an noo ndéi t̄aa x̄ionoo x̄i'ín ná. Tá n̄i saan noo ndéi ra, nda'í ndéi'í rá ndéi ra. Dá n̄i kasto'an x̄i'ín rá ña n̄i xini'an Jesús.

¹¹ Tá n̄i seido'o ra ña n̄i nataki Jesús, ch̄i sa n̄i xini va ñáá ñá'a ñoo, kúú ko ní kándisa ta'on ñáá rá.

Dí'a n̄i kuu tá n̄i na'a noo Jesús noo uu t̄aa x̄ionoo x̄i'ín ná

¹² Tá n̄i ndi'i ñoo, dá n̄i na'a noo Jesús noo uu t̄aa x̄ionoo x̄i'ín ná noo x̄ika ra kua'an ra íchi kua'an chí yúku. Tído sa n̄i nadaon va na to'on sa kaa na.

¹³ Tído tá n̄i nakoni ñáá rá, dá n̄i sa'an ra n̄i kasto'on ra x̄i'ín dao ka t̄aa x̄ionoo x̄i'ín ná ñoo. Tído kúú tuku va ko ní x̄in roón kandisa ra.

Dí'a n̄i kuu tá n̄i x̄i'o Jesús choon noo t̄aa x̄ionoo x̄i'ín ná

¹⁴ Tá n̄i ndi'i ñoo, dá ví n̄i na'a noo Jesús noo ndin ux̄i iin t̄aa x̄ionoo x̄i'ín ná noo ndéi ra sásá'an ra. Dá n̄i danáni ñáá ná sa'a ña ko ní kándisa ra x̄i'ín sa'a ña káxi níó rá, ch̄i ko ní x̄in ra kandisa ra ña n̄i xini dao ka ñayuu ñoo ña n̄i nataki na.

¹⁵ Dá n̄i kaa na x̄i'ín rá:

—Kua'an ndo kanoo ndó iin ní kúú ñayuu dána'a ndo sa'a to'on va'a ña ká'an sa'í noo ndidaá kúú ñayuu.

¹⁶ Ta ndi ndaa na n̄i kandisa ñáá, ta n̄i sodo nduta ná, noón kúú na dáka'ki Ndios. Tído na ko ní x̄in kandisa to'on va'a yó'o, noón kúú na kandoo kakomí kuachi noo Ndios.

¹⁷ Ta ñayuu n̄i kandisa to'on va'a yó'o, noón kúú na ni'í ña kandeé ná

kee na ña ná'ano. Chi xí'ín kuu yu'u kandeé ná taó ná espíritu kini ñó'o ini ñayuu. Ta katì'a na ka'an na dao ka yú'u, ña ko ní dákuá'a na.

¹⁸ Ta va'ará ñi tiin ndakána na iin ko, ta kúú ko ta'ón ña'a ndo'o na kee rí. Ta va'ará ñi xi'i ndakána na iin ña'a deen, ta kúú ko ta'ón ña'a ndo'o na keean. Tá ná chinóo na ndá'a ná satá na kú'u, ta kúú nduva'a va na —kaá Jesús.

Di'a ñi kuu tá ñi nana Jesús kua'an nó'o ná induú

¹⁹ Tá ñi ndi'i ñi ka'an sato'o yo Jesús to'on yó'o, dá ñi kee na konana na kua'an nó'o ná induú. Kúú ñi ñakoo na xoo kuá'a Ndios.

²⁰ Dá ñi kee taa xionoo xí'ín ná ñóo kua'an ra dána'a ra to'on va'a sa'á Jesús ndidaá kúú ñoo. Ta kúú sa chindeé vá ñaá mí sato'o yo Jesús, ta ñi na'a na ña ndaa kían ñi ka'an ra, chi ñi xi'o na ña kandeé rá kee ra ña'a ndato. Díon ná koo.

To'on yó'o kían ni taa San Lucas, ña ká'an sa'a Jesús

*Ña yó'o kúu ña ni ka'an Lucas xí'in
ra naní Teófilo*

¹ Sa kua'á nda'o taa ni kee tata nataa yíko ra ndidaá ña ndaa ni kuu tein mií yó.

² Ta ni taa raan táto'on káa rá ío ña ni nakani na ni xini xí'in noo ndidaá kúu ña ni sa io nda mí sa'a, chí noón kúu na ni ni'i choon ña kane'e na to'on yó'o kanoo na.

³ Ta ni sa nde'í ña iian va'a kían nataa yíko ta'aníi ña. Chí kueé kueé ni taó tó'on va'i ndidaá kúu ñayuu ni xini xí'in noo ndidaá kúu ña ni sa io nda mí sa'a, dá ni nataa yíkoí ña kosaan noo mií ní, Teófilo, chí kúu ní iin taa ndáya'i,

⁴ dá kana'á va'a ní sa'á ña ndaa, tá'an ña ni daná'a na noo ní.

*Di'a ni kuu tá ni ka'an iin ángel ndi
koo, dá kaki iin ra naní Juan*

⁵ Tein kuu nákaa Herodes kúu rá rey chí kuendá Judea, ni sa io iin ta duti ni sa naní Zacarías, ta sa káa ra tein ta duti kuendá Abías. Ta ñadi'í ra ni kixi tein na ve'e Aarón, ta ni sa naníán Elisabet.

⁶ Ta mií rá xí'in ñadi'í ra ni sa kuu ñayuu ndaa noo Ndios, ta sa seídó'o na ndidaá kúu choon sa'ándá ley sato'o yo Ndios, ta ni lú'u kọ ní ya'a na nooán.

⁷ Tído kọ ta'ón de'e na ní sá ndei, dá chí Elisabet kúu iin ñá'a daá o kúu koo de'e. Ta na sava'a va kúu ndin nduú na.

⁸ Iin kuu nákaa Zacarías kéchóon ra ña kúu choon kée duti noo Ndios, chí mií daá ñóó kéchóon ta duti kuendá mií rá.

⁹ Dá ni kee ta duti ñóó táto'on ni kaan ra kée ra, chí ni sadikí ra suerte, dá ni kanian ña Zacarías kúu ra chí'ño'o dusa noo Ndios. Dá ni ku'u ra kua'an ra ini ve'e ño'o ká'ano sato'o yo Ndios.

¹⁰ Ta kua'á nda'o ñayuu ndeí ká'an na xí'in Ndios sata vé'e xían nani nákaa ra chí'ño'o ra dusa ñóó ini ve'e ño'o ká'ano ñóó.

¹¹ Kúu iin kuití vá ni na'a noo iin ángel ni kii noo sato'o yo Ndios, iin na chí xoo kuá'a di'a noo kẹi dusa ñóó.

¹² Kúu ni naá vá ini Zacarías tá ni xini ñaá rá, ta ni nduká'ano ra xini ra sa'á ña ni yu'ú ra.

¹³ Tído ni kaa ángel ñóó xí'in rá:

—Zacarías, ná dá'a ni yu'óon, chí ni seídó'o va Ndios ña ni xikon noo ná. Sa'á ñóó dákáki ñadi'óon Elisabet iin tayii ló'o, ta chinanón xi Juan.

¹⁴ Ta ndato nakutí yo'ó xí'an kadii inon sa'a xí. Ta kua'á nda'o ñayuu kadii iní tá ná kaki xi,

¹⁵ chí iin taa ndáya'i nda'o kakuu xi noo Ndios. O kó'o ta'on xi vino, ta ni ndutá deen. Ta nakutí xí xí'in Espiritu i Ndios nda noo kaka xi tixi naná xi.

¹⁶ Ta mií xí kedaá xí'in kua'á nda'o na Israel, dá nandió kuéi na noo sato'o na Ndios.

¹⁷ Ta sa din'ño'ó ka kasaa xi, dá kasaa na kúu sato'o yo. Ta kane'e xi choon táto'on ki'o ni sa ne'e Elías choon, ta koo ndeé iní xi táto'on ki'o ndeé sa io ini Elías. Ta kandeé xí nandei va'a na kúu tatá xí'in de'e na. Ta kandeé ta'ani xi xí'in na saá ini, dá natiin na ñaxintóni va'a táto'on ki'o kómí ñayuu ndaa ñaxintóni va'a noo Ndios. Díon, dá kenduu xi na ñoo yó'o, dá kandeí nduu na natiin na na kúu sato'o yo.

¹⁸ Dá ni kaa Zacarías xí'in ángel ñóó:

—¿Ndí keei kandaá inii ña díon koo? Dá chí taa sava'a va kúu yu'u, ta sava'a ta'ani ñadi'í yu'u.

¹⁹ Dá ni kaa ángel ñóó xí'in rá:

—Yu'u naní Gabriel, ta yu'u kúu ra iin noo Ndios noo ío na. Ta mií ná kúu na ni chínda'á yu'u veii kasto'in xí'ón sa'á to'on va'a yó'o.

²⁰ Ta viti kían kandoo ñí'on, ta o kúu ka ka'on nda ná xinkoo noo ni ka'in xí'ón, chí kọ ní xí'ón kandísón to'on ni ka'in, tído miían ndaa xinkoo ña ni ka'in xí'ón tá ná kasandaá kuu ni kaxi mií Ndios —kaá na xí'in rá.

²¹ Ta ndati na ñoo ñóó ña keta Zacarías sata vé'e. Kúu ni kasá'a

nákani ini nà sà'á ñà nì kùnà'á nákaa rā ini ve'e ñò'o ñóó.

²² Tído tá nì keta ra, kúú sà kò kuú kà va ka'an rā. Dá nì kandaā ini ñayuu ñóó ñà nì xini rā iin ñà'a ndato nì kee Ndios ini ve'e ñò'o ñóó, dá chī nda ndá'a óon ra kúu xí'o ra kuendá sà'á ñà nì xini rā. Ta nì kandoo ñí'i va rā.

²³ Dá tá nì ndi'i nì kee Zacarías choon kánian kee ra sà'á ñà kúú rá ta duti, dá nì kee ra kua'an nó'o rá ve'e rā.

²⁴ Ta nì ya'a dao kuú ñà nì kuu dión, ta kúú nì tuu va ñadi'í rā Elisabet ñó'o de'án. Ta kúú nì sà káa tóoán ve'án o'on yoo, ta nì kaaan di'a xí'ín mián:

²⁵ “Di'a nì kee sato'i Ndios xí'ín, chī tein kuú víti nì na'a nà ñà kú'u ini nà sà'í, ta nì dítá ná ñà kían kénóo ñayuu yu'u.”

Di'a nì kuu tá nì kasto'on iin ángel xí'ín María ñà koo iin de'e yí nà, ta kananí xí Jesús

²⁶ Tá nì xino iño yoo ñó'o de'e Elisabet, dá nì tanda'á Ndios ángel naní Gabriel kua'an nà iin ñoo naní Nazaret, ñà nákaa chí kuendá Galilea,

²⁷ dá koto ni'ini na iin tadi'í tákí, tá'an ra sà nì xí'o to'on ñà koo xi xí'ín taa naní José, rā kúú kuendá nà ve'e rey David. Ta tadi'í tákí ñóó naní María.

²⁸ Tá nì ku'u ángel ñóó noo ió María, dá nì kaa nà xí'ín xí:

—Ná koo va'ón. Náta'an nda'o ini Ndios xini nà yo'ó, chī nà kúú sato'o yo kúú nà ió xí'ón, ta kée na cháá kà ñà maní xí'ón o duú dao kà ñá'a.

²⁹ Tá nì xini xí ángel ñóó, ta nì seídó'o xi ñà nì ka'an nà xí'ín xí, kúú nì naá vá iní xí, chī kò kandaā ta'on ini xí ndi kóni kaa ndisá'án nì ka'an nà xí'ín xí.

³⁰ Dá nì kaa tuku na xí'ín xí:

—María, ná dá'a ni yu'óon, chī sà nì natiión ñà maní noo Ndios.

³¹ Chī viti kían kaño'o de'ón. Ta dátuu nooon iin tayí, ta chinanón xí Jesús.

³² Ta kakuu xi iin nà ndáya'i, ta kananí xí de'e mií Ndios, nà kómí ndidaá choon. Ta mií Ndios, nà kúú sato'o yo, noón kúú nà kí'o choon noo

ndá'a xí ñà kakuu xi rey, táto'on nì sà kuu David, nà sà'ano ve'e xi.

³³ Ta kane'e xi choon noó nà ve'e Jacob, ta ni iin kuú o ndí'i ñà dándáki xi.

³⁴ Dá nì kaa María xí'ín ángel ñóó:

—¿Ndí koo, dá xinkoo ñà koo dión, ta kò ta'ón taa ió xí'ín?

³⁵ Dá nì kaa ángel ñóó xí'ín xí:

—Mií vá nà kúú Espíritu i Ndios naxino nímon, ta nakutón xí'ín ndée mií ná. Kí'o dión, dá ni'on de'ón. Sà'á ñóó tayí i káki ñóó kananí xí de'e mií Ndios.

³⁶ Ta dión ta'ani sà ñó'o de'e tá'ón naní Elisabet, va'ará nà sava'a kúú ná. Ta sà nì xino iño yoo ñó'o de'e na, va'ará sà ka'an ñayuu xí'ín ná ñà kúú ná iin ñá'a o kóo de'e,

³⁷ chī nì iin ñà'a kò kían kuáchī noo Ndios.

³⁸ Dá nì kaa María xí'ín ná:

—Yu'u kúú iin tadi'í kéchóon noo sato'o yo Ndios. Sà'á ñóó ná kee nà xí'ín táto'on kí'o nì ka'an ní xí'ín —kaá xí.

Dá nì kexoo ángel ñóó noo xí kua'an nà.

Di'a nì kuu tá nì sa'an María ve'e Elisabet

³⁹ Tein kuú dáá ñóó, dá nì ndi'i nda'o ini María nì kee xi kua'an xí yukú ñó'ó noo nákaa iin ñoo chí kuendá Judá.

⁴⁰ Tá nì saa xí, nì ku'u xi ve'e Zacarías. Dá nì ka'an xí ndisá'án xí'ín Elisabet.

⁴¹ Tá nì seido'o Elisabet ndisá'án nì ka'an María xí'án, kúú nì'i nda'o nì kandita taleé ini tixián. Ta kúú nì nakutián xí'ín Espíritu i Ndios,

⁴² ta kúú nì'i nda'o nì kayu'án:

—Yo'ó kúú nà kémáni cháá kà Ndios noo ndidaá nà ñá'a, ta kémáni ta'ani na de'e nákaa tison xaan.

⁴³ ¿Ndá yoo ví kúú yu'u ñà kii naná nà kúú sato'i koto ni'ini na yu'u?

⁴⁴ Tá nì seido'i nì ka'on ndisá'án xí'ín, kúú nì'i nda'o nì kandita taleé nákaa ini tixi xí'an kadij iní xí.

⁴⁵ Ndiká'án ndi kúú ví yo'ó ñà nì kandisón ñà mián ndaa xinkoo ñà nì ka'an sato'o yo Ndios kee na xí'ón —kaáan xí'ín xí.

46 Dá n̄i kaa María:
Ndino'o ini va yu'u kéká'anoi n̄a kúú
sato'o yō.

47 Kádij nda'o ini níóí sa'á ña n̄i kee
Ndios, n̄a dákaki ñaá.

48 Ch̄i n̄i sa nde'é ná ña kúúí iin tadi'í
kúnda'í kéchóon noo ná.
Ta viti chí noo kaa ndidaá kúú ñayuu
ña n̄i natiin yu'u ña man̄i noo
Ndios.

49 Dá chí ná'ano nda'o ña'a kée Ndios,
n̄a kómí ndidaá kúú nde'e,
xí'ín.

Ná natiin kuu ná ndidaá tá'an ñaño'ó.

50 Daá kuití kú'u ini n̄a sa'a ndidaá
ñayuu yu'u ni'ini ñaá.

51 Sa kuá'á nda'o ña'a ná'ano n̄i kee na
xí'ín ndá'a ná.

Ta n̄i taó xóo na ta ió táyíí ini, dá ná o
kée ra ña nákaní ini níó rá.

52 Ta n̄i ditá ná choon noo nda'a ta
né'e choon ná'ano,
ta n̄i ch̄indaya'i na ñayuu nda'í ini.

53 Ta noo n̄a koó ña'a keí, kuá'á nda'o
ña'a n̄i x̄i'o Ndios.

Ta ndidaá n̄a kuiká, koó ña'a n̄i ni'í ná
kane'e na ko'on n̄a.

54 Ta n̄i ch̄indee ná n̄a ñoo Israel, n̄a
kéchóon noo ná,

ta n̄i nd̄iko'on ini Ndios ña kú'u ini n̄a
sa'a ná,

55 ch̄i k̄i'o dión n̄i x̄i'o na to'on na noo
n̄a sá'ano ve'e yó,

ch̄i k̄i'o dión n̄i kaa n̄a kee na xí'ín
Abraham xí'ín ndidaá de'e na,
ta daá kuití vá kée Ndios dión xí'ín yó.

56 Tátō'on on̄i yoo n̄i sa io María
xí'ín Elisabet, dá n̄i kee xi kua'an nó'o
xi ve'e xi.

*Dì'a n̄i kuu tá n̄i kaki de'e Elisabet
naní Juan*

57 Tá n̄i kasandaá kuu kaki de'e
Elisabet, ta kúú iin tayíí ló'o n̄i
dákakián.

58 Tá n̄i kandaá ini n̄a ndéi yati xí'án
xí'ín n̄a kúú tá'an ña ká'ano nda'o ña
man̄i n̄i kee Ndios xí'án, kúú n̄i kad̄i
dáó ini n̄a xí'án.

59 Tá n̄i x̄ino ona kuu n̄i kaki xi, dá
n̄i ta'anda ñíí xí tātō'on k̄i'o kée na
Israel xí'ín de'e na. Ta n̄i ka'án ná
chinaní ñaá ná Zacarías tātō'on naní
tatá xi.

60 Dá n̄i kaa naná xi:

—O kánaní ta'on xi dión. Juan va
kananí xí.

61 Dá n̄i kaa n̄a xí'án:

—¿Ndiva'a kananí xí dión? Ta ni iin
tó'ón ta'on n̄a ve'ón ko naní kuu ká'on
xaan.

62 Dá n̄i kasá'á kúu ndá'a ná
ndátō'ón ná tatá x̄i ndi kananí xí, kóni
ra.

63 Dá n̄i xiká ra iin tá'í yító yadí, ta
noo yító ñoo n̄i taa ra kuu xí. “Juan va
kananí xí”, kaá ña n̄i taa ra. Ta kúú
ndidaá vá ná n̄i naá ini.

64 Ta kúú viti'ón di'a va n̄i naka'an
ra. Ta kúú n̄i kasá'á rá kéká'ano ra
Ndios.

65 Ta ndidaá kúú n̄a ndéi yati xí'ín
ná ñoo n̄i yu'ú nda'o na. Ta ndidaá
n̄a ndéi noo kúú yukú ñó'ó ndíta chí
kuendá Judea n̄i kasá'á ná ndátō'ón
ná sa'a ndidaá ña n̄i kuu.

66 Ta ñayuu n̄i seídó'o ña n̄i kuu
dión, n̄i kasá'á nákaní ini n̄a, ta kaá n̄a:
—¿Ndi kuu vían kasandaá tayíí ñoo
kakuu xi? —kaá n̄a.

Ta miían ndaa ndisa nákaa x̄i t̄ixi
ndá'a sato'o yō Ndios.

*Dì'a kua'an ña n̄i kaa Zacarías n̄i kee
Espíritu ñ Ndios*

67 Ta kúú Zacarías, ra kúú tatá x̄i, n̄i
nakutí xí'ín Espiritu ñ Ndios. Ta kúú
n̄i kasá'á ká'an ra sa'á ña n̄i sa io xí'ín
sa'á ña koo chí noo:

68 N̄a ká'ano kúú sato'o yō Ndios, n̄a
ndáño'o yóo, n̄a Israel,
dá ch̄i n̄i kasá'a n̄a taó xóo na yó t̄ixi
ndá'a ña kini.

69 Ch̄i n̄i tanda'á ná iin n̄a kómí choon
vei dákaki ñaá.

Ta kúú ná iin n̄a ve'e rey David, n̄a
sa kéchóon noo mií Ndios tá sa
na'á,

70 tātō'on k̄i'o n̄i kaa Ndios kee na xí'ín
yú'u profeta n̄a nda mí sa'a.

71 Ch̄i dákaki na yó noo n̄a naá xí'á, ta
taó xóo na yó t̄ixi ndá'a n̄a xiní
u'u ñaá.

72 Ta n̄i ka'an n̄a ña ku'u ini n̄a sa'a
ndidaá n̄a sá'ano ve'e yó.

Ta ko ní nándodó ta'on na ña ndato n̄i
kandoo na kee na xí'ín ná,

73 tá'an ña n̄i kandoo na kee na xí'ín
Abraham, n̄a kúú ta sá'ano
ve'á.

Chì nì kandoo Ndios ña

⁷⁴ taó xóo ná yó tixi ndá'a nà xini u'u ñáá,

dá kían ni iin ña'a ná o kedaá xí'á ña yu'ú yo koni kuáchi yó noo ná.

⁷⁵ Ta koo vii yo, ta kee yó ña ndaa noo mií ná ndidaá tá'an kuu nì saki nà kandeí yó.

⁷⁶ Ta yo'ó, de'e ló'o mií, yo'ó kakuu iin profeta, nà kasto'on xí'ín ñayuu ña nì ka'an mií Ndios, nà ió noo dikó.

Dá chì kuió noo yo'ó ko'on noo nà kúu sato'o yo, dá kenduuon iin íchi ndaa noo ná.

⁷⁷ Chì kasto'on yo'ó xí'ín nà ñoo Israel, dá ná kandaá ini nà ndi kee Ndios, dá dákaaki ñáá ná, chì kì'o ká'ano va ini nà sa'á kuachi kée na.

⁷⁸ Chì kú'u nda'o ini Ndios sa'a yo, sa'á ñoo nì kasáa nà chindeé ná yó,

ta kían tát'o'on iin ndindii saá nì xinkoo toon noo yo iin ka kuu,

⁷⁹ dá kì'oan ña katoon noo ñayuu xionoo íchi noo ín naá, xí'ín noo nà ñó'o tixi ndá'a ña kuu nà.

Ta dát'oan noo yo ko'o íchi ndaa, dá koo va'a ini yo.

⁸⁰ Ta sa sa'ano tayii ñoo kua'an xi. Ta sa kündeé ini xi xí'ín ñaxintóni xí. Ta nì sa io xi noo kúu yukú íchi nda noo nì xinkoo kuu nì na'a xi mií xí noo nà Israel.

2

Di'a nì kuu tá nì kaki Jesús

¹ Ta mií tein kuu dáá ñoo nì sa'anda ta né'e choon ká'ano naní Augusto choon noo ndidaá ñayuu dándaki ra ña ná no'o nà nachikodó ná kuu ná noo tuti ta né'e choon ñoo noo nì kaki na.

² Ta ña yó'o nì sa kuu ta'ándá mií noo nì nachikodó ñayuu kuu ná noo tuti ta né'e choon tá nákaa ta naní Cirenio né'e ra choon chí kuendá Siria.

³ Sa'á ñoo ndidaá kúu ñayuu nì kee na kua'an nó'o ná ñoo noo nì kaki na, dá nachikodó ná kuu ná noo tuti ta né'e choon.

⁴ Dá nì keta iin ta naní José ñoo Nazaret, ña nákaa chí kuendá Galilea, kua'an nó'o rá chí kuendá Judea noo kúu ñoo noo nì kaki rey David, ta nanían Belén. Chì kuendá nà ve'e rey David kúu rá,

⁵ chì kua'an ra nachinoo ra kuu rá noo tuti ta né'e choon xí'ín María, ta nì xi'o to'on koo xí'ín rá. Ta sa yati va kaki de'e xi.

⁶ Ta xían tein ndéi na ñoo, kúu nì kasandaá va kuu kaki de'e xi.

⁷ Ta ñoo nì kaki de'e noo xi, ta tayii kúu xí. Dá nì chítuu ñáá ná dá'on. Dá nì chindú'u ñáá ná ini noo sás'an kítí, chì sa nì chítí nda'o ve'e noo nání'i ndée ñayuu.

⁸ Ta ndéi dao ta ndáka léko yati noo nákaa ñoo ñoo, ta ndidaá sakuaá ndéi ra ndaa rá léko rá.

⁹ Kúu iin kuití vá nì na'a noo iin ángel nì kii noo sato'o yo Ndios noo rá. Kúu nì naye'e ndaa iin ní kúu noo ndéi ra nì kee sato'o yo. Kúu nì yu'ú nda'o ra.

¹⁰ Dá nì kaa ángel ñoo xí'ín rá:

—Ná dá'a ni yu'ú ndo, dá chì ña va'a va kían veii kasto'in xí'ín ndó. Ta ña yó'o kakuu iin ña dii ini noo ndidaá ñayuu.

¹¹ Kuu víti nì kaki iin nà nì kasáa dákaaki ñayuu. Ta nì kaki na ñoo rey David. Nà yó'o kúu Cristo, nà dákaaki ñáá, ta nà yó'o kúu sato'o yo.

¹² Ta kì'o di'a, dá kandaá ini ndo ña ndaa va kían nì ka'in xí'ín ndó. Chì nání'i ndo taleé yó'o kátuu xi iin tá'í dá'on, ta kándu'u xí ini noo sás'an kítí —kaá nà.

¹³ Kúu iin kuití vá nì na'a noo iin tu'u ká'ano ángel nì kii chí induú noo ín iin ka ángel ñoo, ta kéká'ano na Ndios, ta kaá nà di'a:

¹⁴ Ná natiin Ndios ndidaá kúu ñañó'o nda noo ió nà induú.

Ta ná kandeí va'a ñayuu noñó'o yó'o, chì xini va'a ñáá Ndios.

¹⁵ Tá nì ndi'i nì nana ángel kua'an nó'o ná induú, dá nì kasá'a ndátó'on tá'an ta ndáka léko ñoo:

—Kó'o ñoo Belén kande'á ña nì kuu, chì mií nà kúu sato'o yo Ndios nì kasto'on xí'á sa'an —kaá rá.

16 Ta kúú n̄i nd̄i'i nd̄a'o ini r̄a kua'an r̄a. Tá n̄i sā r̄a, kúú n̄i nan̄i'í r̄a María x̄í'ín José x̄í'ín taleé ñoó k̄andu'u x̄í ini noo s̄asá'an k̄ít̄i.

17 Tá n̄i x̄ini r̄a x̄í, kúú n̄i kasá'á r̄a ná kani r̄a x̄í'ín ná tát̄o'on k̄i'o n̄i kaa ángel ñoó x̄í'ín r̄a sa'a taleé ñoó.

18 Tá n̄i seido'o ndidaá ñayuu ndéi ñoó ña n̄i ná kani t̄aa ndáka léko ñoó dión, kúú n̄i naá vá iní na.

19 Tído sā ndidaá kúú vá ña yó'o n̄i taxi va'a María ní x̄í, ta daá kuití ño'o ini x̄i sa'án.

20 Dá n̄i n̄andió kuéi t̄aa ndáka léko ñoó kua'an r̄a. Ta kéká'ano ra Ndios kua'an r̄a sa'á ña n̄i x̄ini r̄a x̄í'ín sa'á ña n̄i seido'o ra. Dá ch̄i n̄i x̄ini r̄a tát̄o'on k̄aa r̄a ió ña n̄i ná kani ángel ñoó x̄í'ín r̄a.

Dí'a n̄i kuu tá n̄i sa'an na ve'e ño'o ká'ano x̄í'ín Jesús

21 Tá n̄i x̄ino ona kuu n̄i kaki taleé ñoó, dá n̄i ta'anda ñ̄i x̄í tát̄o'on k̄ee na Israel. Dá n̄i ch̄inaní ná x̄i Jesús, ch̄i k̄i'o dión kananí x̄i kaá ángel nd̄a r̄a ko ñá'a kakaá x̄i t̄ixi naná x̄i.

22 Tá n̄i kasandaá kuu kánian ko'on na nduvií ná mií ná noo Ndios, tát̄o'on sa'ándá ley Moisés choon ña kánian kee na, dá né'e na taleé ñoó n̄i sā na ñoo Jerusalén, dá nak̄i'o na kuendá sa'a x̄i noo Ndios.

23 Ch̄i dí'a kaá ley sato'o yo Ndios: “Ndidaá kúú tayíi kuálí kúú noó n̄i kaki t̄ixi naná x̄i kananí x̄i kakuu x̄i tayíi kechóon sava'a noo sato'o yo Ndios.”

24 Ta ña kánian doko ná noo Ndios kúú uu kúku o uu paloma tát̄o'on k̄i'o kaá ley sato'o yo Ndios.

25 Ta ñoo Jerusalén ñoó n̄i sā io iin t̄aa n̄i sā naní Simeón. Ta n̄i sā kuu ra iin t̄aa ndaa noo Ndios, ta sā kee ra ña kóni Ndios. Ta ndáti ra kasaa na tanda'á Ndios k̄i'o t̄andéé iní noó na ñoo Israel. Ta ió va Espiritu īi Ndios x̄í'ín r̄a.

26 Ta n̄i kast̄o'on Espiritu īi Ndios x̄í'ín r̄a ña o kúú ta'on ra nd̄a ná koni x̄í'ín noo r̄a na n̄i tanda'á Ndios kasaa dákaiki ñaá.

27 Ta mií Espiritu īi Ndios n̄i kedaá x̄í'ín r̄a, dá n̄i sā r̄a ve'e ño'o ká'ano ñoó. Ta kúú ñoó ta'ani né'e ñaá na

kúú tatá taleé naní Jesús n̄i kasáa na, dá kee na x̄í'ín x̄í tát̄o'on k̄i'o sa'ándá ley Moisés choon.

28 Dá n̄i tiin Simeón taleé ñoó n̄i sa ne'e ndaa r̄a. Dá n̄i kasá'á r̄a kéká'ano ra Ndios, ta kaá r̄a:

29 Sato'o mií, viti kían konó ní ná kuu,

ch̄i sā ió va'a va inii viti, ch̄i sā n̄i x̄inkoo va to'on n̄i ka'an ní x̄í'ín,

30 dá ch̄i sā n̄i x̄inii x̄í'ín nooí na n̄i tanda'á ní n̄i kasáa dákaiki ñaá.

31 Ta sā n̄i kasá'á ní ná'a ní na noo ndidaá kúú ñayuu.

32 Ta dát̄o'on na noo ndidaá kúú ñayuu ko kúú na Israel.

Ta sa'a mií ná natiin na ñoo ní, na Israel, ñaño'ó.

33 Kúú n̄i naá vá iní José x̄í'ín María tá n̄i seido'o na ña n̄i ka'an Simeón dión sa'a x̄i.

34 Dá n̄i x̄ika r̄a ña man̄i noo Ndios sa'a ná. Dá n̄i kaa r̄a x̄í'ín naná x̄i naní María:

—Kana'ón, ch̄i taleé yó'o kúú ra n̄i kasáa kedaá x̄í'ín na Israel, dá kua'a ná kuei, ta kua'a ná ndakuei. Ta na'a Ndios ña n̄i kii x̄i noo mií ná, tído dí'a kaño'ó vá ñaá ñayuu.

35 Dión koo, dá ná natuu ña ná kani ini iin r̄a iin ñayuu. Tído nda'í nd̄a'o ndo'o yo'ó, ch̄i kakian tát̄o'on iin yúch̄i karnee nímon —kaá r̄a x̄í'ín María.

36 Ta ñoó ta'ani n̄i sā io iin ñá'a naní Ana. Ta ñá'a yó'o sā kast̄o'on x̄í'ín ñayuu to'on n̄i natiián noo mií Ndios. Ta kíán de'e t̄aa n̄i sā naní Fanuel, r̄a kuendá na ve'e Aser. Ta kíán iin ñá'a sava'a. Tído tá n̄i sā kíán tadi'í tákí, dá n̄i tarndá'an x̄í'ín yíian, tído usa va kuaia n̄i sā ioan x̄í'ín r̄a, kúú n̄i x̄i'í va ra.

37 Sā ió komi díko komi kuaia kíán ña'á kuáan, ta ni iin kuu ko ní kéxooán ve'e ño'o ká'ano ñoó. Nduú ñoó sā kaaan x̄ino kuáchíán noo Ndios, ch̄i sā ne'e ijan, ta ká'an x̄í'ín Ndios.

38 Ta mií hora daá ñoó n̄i kasáaan noo ndita na ve'e Jesús. Dá n̄i kasá'án náki'oán ndivé'e noo Ndios. Ta n̄i kasá'án ká'an sa'a taleé ñoó x̄í'ín

ñayuu, na ndáti kuu taó xóo Ndios na Jerusalén noó ña ndó'o níó ná.

Di'a ni kuu tá ni nandió kuéi na kua'an nó'o ná ñoo Nazaret

³⁹ Tá ni ndi'i ni kee na ndidaá choon sa'ándá ley sato'o yo Ndios, dá ni nandió kuéi na kua'an nó'o ná ñoo Nazaret, ña nákaa chí kuendá Galilea.

⁴⁰ Ta sá sá'ano tayii ñoo, ta sá kúndakí xí, ta sá ní'i xí ñaxintóni xí kua'an xi. Ta chíndeé nda'o ñaa Ndios.

Di'a ni kuu tá ni sa io Jesús uxí uu kua

⁴¹ Ta ndidaá kua vá sá sá'an na ve'e xi ñoo Jerusalén keká'ano na víko pascua.

⁴² Tá ni xino xi uxí uu kua, dá ni kee na kókaa na kua'an na xí'in xí ñoo Jerusalén keká'ano na víko ñoo, táto'on kí'o sá kée na.

⁴³ Tá ni ndi'i víko ñoo, dá ni nandió kuéi na kua'an nó'o ná, tído ni kandoo va Jesús ñoo Jerusalén. Tído ko ní kándaá ta'on ini José xí'in María ña ni kandoo xi.

⁴⁴ Chí ni ka'an ná ña ndá ndi kuu vej xi xí'in dao ka tá'an na. Ta sa iin níi vá kuu ni xika na. Dá ni kasá'á ná nándukú ñaa ná tein na kúu tá'an na xí'in na ndéi yati xí'in ná.

⁴⁵ Ta sa'á ña ko ta'ón xi náni'i ná, sa'á ñoo ni nandió kuéi na kua'an na ñoo Jerusalén nándukú ñaa ná.

⁴⁶ Tá ni xino oni kuu, dá ni naní'i ná xi nákaa xi ini ve'e ño'o ká'ano, ta ío xi tein ta dána'a ley Moisés seídó'o xi ra, ta kúu ndátó'on xí ra.

⁴⁷ Ta ñayuu ndéi seídó'o ñaa ñoo, kúu ni naá vá iní na, chí ndichí nda'o xi, ta va'a nda'o nándió né'e xi ña ndátó'on ñaa ta ñoo.

⁴⁸ Tá ni xini ñaa na ve'e xi, kúu ni naá vá iní na. Dá ni kaa naná xi xí'in xí:

—De'e ló'o, ¿ndiva'a ni keeón di'a xí'in ndu'u? Dá chí yu'u, xí'in tatóon ndó'o nda'o níó ndú xionoo ndu nándukú ndú yo'ó.

⁴⁹ Dá ni kaa xi xí'in ná:

—¿Ndiva'a nándukú ní yu'u? ¿Á ko ná'a ta'on ní ña miían ndúsa kánian kakaaj keei choon tatá'i? —kaá xi.

⁵⁰ Tído ko ní kándaá ta'on ini na ndiva'a ni ka'an xi dión.

⁵¹ Dá ni kee Jesús kua'an nó'o xí xí'in ná ñoo Nazaret. Ta daá sa seídó'o va xi na. Ta ni taxi va'a naná xi ndidaá ña yó'o ini níó ná.

⁵² Ta sá ní'i Jesús cháá ka ñaxintóni xí, ta sá sá'ano dikó cháá ka xi kua'an xi. Ta náta'an ini Ndios xini ñaa ná, ta náta'an ta'ani ini ñayuu xini ñaa ná.

3

Di'a kua'an ña ni daná'a Juan, na dákode ndúta ñayuu

¹ Tá ni xino sa'on kua dándakí ta naní Tiberio César, tiempo daá ñoo nákaa ta naní Poncio Pilato né'e ra choon chí kuendá Judea, ta Herodes kúu ra né'e choon chí kuendá Galilea, ta ñani ra naní Felipe né'e choon chí kuendá Iturea xí'in Traconite, ta ra naní Lisantias né'e choon chí kuendá Abilinia,

² ta ra naní Anás xí'in Caifás kúu ra duti kúu noo na Israel. Dá ni ka'an Ndios xí'in iin ta naní Juan, na kúu de'e Zacarías, noo kúu yukú ichi.

³ Dá ni kee Juan kua'an na ndidaá ñoo ño'o yu'u yuta Jordán, ta sa kastó'on na xí'in ñayuu ña ná nandikó ini na sa'á kuachi kée na, dá ná ku'u ká'ano ini Ndios sa'á kuachi na, dá kuu kodo ndúta ná.

⁴ Sa'á ñoo ni xinkoo to'on ni taa profeta Isaías, chí di'a kaan:

Káyu'ú iin ta noo kúu yukú ichi: “Kandei nduu ndo natiin ndó sato'o yo Ndios,

ta ná konó ndó iin ichi ndaa noo ná.

⁵ Ndidaá noo kúu tá'i ná kutí, ta ndidaá kúu yuku xí'in ko'ondo ndundaa,

ta ndidaá kúu ichi tika nduuan ichi ndaa,

ta ndidaá kúu ichi noo kini ndaa nduva'an;

⁶ ta ndidaá kúu ñayuu koni na na tanda'á Ndios kii dákaí ñaa.”

⁷ Ta kua'á nda'o ñayuu ni kasaa noo nákaa Juan, dá ná dákode ndúta ñaa ná. Dá ni kaa na xí'in ná:

—Ndo'ó, na kúu tata ko xa'an, ¿nda yoo kaá daá xí'in ndo'ó ña dión oon

ni k̄aki ndó noó ña x̄ido ini Ndios vēi dándó'o naní n̄io ndo?

⁸ Koo ini ndo kee ndó ña va'a, ña ná'a ña mīan ndaa ndisa n̄i n̄andikó ini ndo sa'á kuachi kée ndó. Ta ná dá'a ni ka'án ndó ña sa'á ña kúú ndó na ve'e Abraham, sa'á ñoó k̄aki ndó. Ch̄i mīan ndaa ná ka'in x̄í'in ndó ña kuu va ndee Ndios yuu ndéi yó'o kakuuan na ve'e Abraham.

⁹ Ta kana'á ndó ña sa io nduu va hacha ka'andaan yo'io ȳito. Sa'á ñoó ndi ndáa mií vá ȳito ko x̄í'o ku'i va'a, kiróón kúú ra ta'anda, dá kee rá noo kéi ñó'o —kaá na.

¹⁰ Dá n̄i ndato'ón ñaa ñayuu kuá'a ñoó, ta kaá na:

—¿Ndí k̄ián kánian kee ndu'u, tá dáá?

¹¹ Dá n̄i kaa Juan x̄í'in ná:

—Ndi ndáa ndo'ó ió uu do'ono, ta k̄i'o ndó iian noó na ko'óan noo. Ta ndo'ó, na ió ña'a sásá'an, ta dión ta'ani kánian kee ndó.

¹² Ta n̄i kasáa ta'ani dao ta k̄i'in ya'i sa'a ñó'o kodo ndúta rá. Dá n̄i ndato'ón rá Juan:

—Maestro, ¿ndí k̄ián kánian kee ndu'u?

¹³ Dá n̄i kaa na x̄í'in rá:

—Ná dá'a ni ya'a ndó k̄i'in ya'i cháa ka ndo noó ña kánian k̄i'in ya'i ndó.

¹⁴ Ta n̄i ndato'ón ta'ani ñaa dao soldado, ta kaá ra:

—Ta ndu'u viti, ¿ndí k̄ián kánian kee ndu'u?

Dá n̄i kaa na x̄í'in rá:

—Ná dá'a ka ni dáyu'ú ndava'a ndó ñayuu koó ña'a kée, dá ni'í ndo cháa di'ón noo ná, ta o sa chínóo ndó kuachi tó'ón sata ná. Nata'an ni ini ndo x̄í'in ña kúú ya'i ndó.

¹⁵ Ta ndidaá ñayuu ñoó nóm̄i k̄i'i kandaá ini na á Juan kúú Cristo, na dáka'ki ñaa, ka'án ná nákan̄i ini na.

¹⁶ Dá n̄i kaa Juan di'a x̄í'in ndidaá ñayuu ñoó:

—Mīan ndaa ndisa dákode ndúta yu'u ndo'ó x̄í'in takuii oon, tído sata yú'u vēi iin na ndáya'i cháa ka o duú yu'u, ch̄i ni ko káni vían nakuijn ndei yu'u ndaxíi yó'o ndisa ná. Ta noón kúú na dákode ndúta ndo'ó x̄í'in na kúú Esp̄iritu īi Ndios x̄í'in ño'ó ita kéi.

¹⁷ Noón kúú táto'on iin ta tánee iin ña'a ndá'a ná dákaa na tirió noo tách̄i. Ta k̄i'o dión kée na, dá taó xóo na non̄i tirió tein xe'án. Ta nataán va'a na tirió ini yáka ná, ta chiñó'o na xe'e ñoó x̄í'in ñó'o kéi, ña ni iin kuu o ndá'o —kaá na.

¹⁸ Ta x̄í'in to'on yó'o, ta x̄í'in dao ka to'on n̄i sa ka'an ni'ini na, ta dión sa kasto'on na x̄í'in ñayuu sa'á to'on va'a Ndios.

¹⁹ Ta n̄i danáni ta'ani na rey Herodes, dá ch̄i ió ra x̄í'in iin ñá'a naní Herodías, ña kúú ñadi'í ñani ra, ta naní Felipe. Ta n̄i danáni ta'ani ñaa ná sa'a ndidaá ka ni ña kini kée ra.

²⁰ Ta noo ndidaá ña kini kée ra, n̄i kee ta'ani ra iin ka ña kini, ch̄i n̄i sadi ra Juan ve'e kaa.

Di'a n̄i kuu tá n̄i sodo ndúta Jesús

²¹ Tá nákaa íi vá Juan dákode ndúta ná ñayuu, dá n̄i kasáa Jesús, kúú n̄i sodo ndúta ta'ani na. Ta tein ka'an na x̄í'in Ndios, kúú n̄i nono vá induú,

²² kúú n̄i naxino na kúú Esp̄iritu īi Ndios sata ná, ta kaa na táto'on kaa iin paloma. Ta nda induú tái n̄i ka'an Ndios:

—Yo'ó kúú de'e man̄i yu'u, ta náta'an nda'o ini x̄in̄i yo'ó —kaá na.

²³ Ta n̄i kasá'a Jesús xionoo na dána'a na tá ió na táto'on oko ux̄i kuia. Ta sa ka'án ñayuu ñoó ña Jesús n̄i sa kuu de'e José, ta José n̄i sa kúú de'e Elí,

²⁴ ta Elí n̄i sa kuu de'e Matat, ta Matat n̄i sa kuu de'e Leví, ta Leví n̄i sa kuu de'e Melqui, ta Melqui n̄i sa kuu de'e Jana, ta Jana n̄i sa kuu de'e José,

²⁵ ta José n̄i sa kuu de'e Matatías, ta Matatías n̄i sa kuu de'e Amós, ta Amós n̄i sa kuu de'e Nahum, ta Nahum n̄i sa kuu de'e Esli, ta Esli n̄i sa kuu de'e Nagai,

²⁶ ta Nagai n̄i sa kuu de'e Maat, ta Maat n̄i sa kuu de'e Matatías, ta Matatías n̄i sa kuu de'e Semei, ta Semei n̄i sa kuu de'e José, ta José n̄i sa kuu de'e Judá,

²⁷ ta Judá n̄i sa kuu de'e Joana, ta Joana n̄i sa kuu de'e Resa, ta Resa n̄i sa kuu de'e Zorobabel, ta Zorobabel

n̄i s̄a kuu de'e Salatiel, ta Salatiel n̄i s̄a kuu de'e Neri,

28 ta Neri n̄i s̄a kuu de'e Melqui, ta Melqui n̄i s̄a kuu de'e Adi, ta Adi n̄i s̄a kuu de'e Cosam, ta Cosam n̄i s̄a kuu de'e Elmodam, ta Elmodam n̄i s̄a kuu de'e Er,

29 ta Er n̄i s̄a kuu de'e Josué, ta Josué n̄i s̄a kuu de'e Eliezer, ta Eliezer n̄i s̄a kuu de'e Jorim, ta Jorim n̄i s̄a kuu de'e Matat,

30 ta Matat n̄i s̄a kuu de'e Leví, ta Leví n̄i s̄a kuu de'e Simeón, ta Simeón n̄i s̄a kuu de'e Judá, ta Judá n̄i s̄a kuu de'e José, ta José n̄i s̄a kuu de'e Jonán, ta Jonán n̄i s̄a kuu de'e Eliaquim,

31 ta Eliaquim n̄i s̄a kuu de'e Melea, ta Melea n̄i s̄a kuu de'e Mainán, ta Mainán n̄i s̄a kuu de'e Matata, ta Matata n̄i s̄a kuu de'e Natán,

32 ta Natán n̄i s̄a kuu de'e David, ta David n̄i s̄a kuu de'e Isaí, ta Isaí n̄i s̄a kuu de'e Obed, ta Obed n̄i s̄a kuu de'e Booz, ta Booz n̄i s̄a kuu de'e Salmón, ta Salmón n̄i s̄a kuu de'e Naasón,

33 ta Naasón n̄i s̄a kuu de'e Aminadab, ta Aminadab n̄i s̄a kuu de'e Aram, ta Aram n̄i s̄a kuu de'e Esrom, ta Esrom n̄i s̄a kuu de'e Fares, ta Fares n̄i s̄a kuu de'e Judá,

34 ta Judá n̄i s̄a kuu de'e Jacob, ta Jacob n̄i s̄a kuu de'e Isaac, ta Isaac n̄i s̄a kuu de'e Abraham, ta Abraham n̄i s̄a kuu de'e Taré, ta Taré n̄i s̄a kuu de'e Nacor,

35 ta Nacor n̄i s̄a kuu de'e Serug, ta Serug n̄i s̄a kuu de'e Ragau, ta Ragau n̄i s̄a kuu de'e Peleg, ta Peleg n̄i s̄a kuu de'e Heber, ta Heber n̄i s̄a kuu de'e Sala,

36 ta Sala n̄i s̄a kuu de'e Cainán, ta Cainán n̄i s̄a kuu de'e Arfaxad, ta Arfaxad n̄i s̄a kuu de'e Sem, ta Sem n̄i s̄a kuu de'e Noé, ta Noé n̄i s̄a kuu de'e Lamec,

37 ta Lamec n̄i s̄a kuu de'e Matusalén, ta Matusalén n̄i s̄a kuu de'e Enoc, ta Enoc n̄i s̄a kuu de'e Jared, ta Jared n̄i s̄a kuu de'e Mahalaleel, ta Mahalaleel n̄i s̄a kuu de'e Cainán,

38 ta Cainán n̄i s̄a kuu de'e Enós, ta Enós n̄i s̄a kuu de'e Set, ta Set n̄i s̄a kuu de'e Adán, ta Adán n̄i s̄a kuu de'e Ndios.

4

Di'a n̄i kuu tá n̄i ka'án ña u'u dátuuán Jesús

1 Kúú n̄i nakutí Jesús xí'ín Espíritu ij Ndios. Dá n̄i kana na yuta Jordán ñoo kua'an na. Ta mií Espíritu ij Ndios kúú na ndáka ñaá kua'an noo kúú yukú ichí.

2 Ta ñoo n̄i s̄a káa na u'u diko kuu, ta n̄i xirndodó ñaá ña u'u. Ta ni iin ña'a ta'on ko ní seí na tein kuu dáá ñoo. Tá n̄i ndi'i, kúú nda'í nda'o kuíko na.

3 Dá n̄i kaa ña u'u xí'ín ná:

—Tá miían ndaa ndisa de'e Ndios kúú ní, dá kían ka'anda ní choon noo yuu xaan, dá ná nduuan pan kaxí ní.

4 Dá n̄i kaa Jesús xí'án:

—Di'a va kaá tuti ij Ndios: “O duú ta'on tó'on pan xínñó'o ñayuu keí ná, dá kataki na. Di'a to'on Ndios ta'ani xínñó'o ná kueídó'o na, dá kataki ndisa na.”

5 Dá n̄i kee ña u'u ndáka ñaá kua'an nda diní iin yuku dikó. Dá n̄i daná'an ndidaá kúú ñoo ñó'o iin ní kúú ñayuu yó'o noo ná.

6 Dá n̄i kaaan xí'ín ná:

—Ío yu'u ña k'i'oi iin ní kúú ñoo káa dándakón, xí'ín ña kuiká kómían, ch̄i yu'u n̄i natiiian kaño'an tixi ndá'í. Sa'á ñoo ndá yoo ka'án mií véi k'i'oi ña noo.

7 Tá ná nakuiin xití ní nooí kandaño'o ní yu'u, dá kían ndidaá kúú ña káa kakuu ña'a mií ní.

8 Dá n̄i kaa Jesús xí'án:

—Kuya'a kua'án nooí, ña u'u, ch̄i di'a va kaá tuti ij Ndios: “Koo ini ndo kandaño'o ndó iin tó'on diní Ndios, na kúú sato'o ndo, ta sava'a noo iin tó'on mií ná koni kuáchí ndó.”

9 Dá n̄i kee ña u'u ndáka ñaá kua'an ñoo Jerusalén. Dá n̄i dakáa ñaáan noo dikó cháa ka diní ve'e ño'o ká'ano ñoo. Dá n̄i kaaan xí'ín ná:

—Tá miían ndaa kuiti de'e Ndios kúú mií ní, dá kían dánkao ní mií ní nda yó'o, ta nda noño'o káa,

10 ch̄i di'a kaá tuti ij Ndios:

Ka'anda Ndios choon noo ángel kéchoon noo ná kasaa na kanda na yó'o.

11 Ta kuita nduu na xí'ín ndá'a ná natiin na yo'ó, dá kían ná o tárkue'e sa'on kee yuu.

12 Dá nì kaa Jesús xí'án:

—Di'a ta'ani kaá tuti ij Ndios: “O sa kórndodó ndó Ndios, nà kúú sato'o ndo.”

13 Tá nì ndi'i nì xirndodóan Jesús, dá nì kuxíká tooan noo ná.

Di'a nì kuu tá nì kasá'á Jesús dána'a na noo ñayuu

14 Dá nì nandió koo Jesús kua'an na chí kuendá Galilea di'a. Ta nì nakuti ná xí'ín ndée nì xí'o Espíritu ij Ndios noo ná. Ta iin ní kúú kua'an naka'ani ña ndátó'on ñayuu sa'a ná.

15 Ta dána'a na ini ve'e noo náta na Israel ndidaá kúú ñoo noo kásandaá na. Ta ndidaá ñayuu ká'an va'a sa'a ná.

Di'a nì ndo'o Jesús tá nì no'o na Nazaret, noo kúú ñoo mií ná

16 Dá nì ndisáa Jesús ñoo Nazaret noo ni sa'ano na. Tá nì kasandaá kuu nání'i ndée na Israel, dá nì ku'u na ve'e noo náta na ñoo ñoo tátó'on kú'o sá kée na. Dá nì nakuíin ndichi na ka'i na tuti ij Ndios.

17 Ta nì xí'o taa dándáki ve'e ñoo tuti nì taa profeta Isaías noo ná. Ta nì nandika na noo tuti ñoo. Dá nì naní'i ná noo tándaa to'on ká'an di'a:

18 Espíritu Ndios kúú na ió xí'ín yu'u, ta nì xí'o na choon noo yú'u ña kasto'in to'on va'a yó'o xí'ín ñayuu kúnda'í.

Ta nì tándá'á ná yu'u veii nduva'i ñayuu koó ka tandéé ini noo, ta veii kasto'in xí'ín na ñó'o tixi ndá'a ta kini ña ni'i ná káki na.

Ta veii kú'oi ña natuu noo na ko túu noo.

Ta veii dítái ñayuu tixi ndá'a ña dándó'o níó ná.

19 Ta veii ta'ani kasto'in xí'ín ñayuu ña sa nì xinkoo kua'i nì chikaa ini sato'o yo Ndios chindeé ñaá ná.

20 Dá nì nakadi Jesús noo tuti ñoo. Dá nì nakú'o naan noo taa dándáki ve'e ñoo. Dá nì sa koo na ió na. Ta kúú ndidaá vá ñayuu ñoo ndé'é káxi ñaá ndéi na.

21 Dá nì kaa Jesús xí'ín ná:

—Kana'á ndó ña kuu víti nì xinkoo noo ká'an tuti ij Ndios yó'o noo ndidaá ní ndó.

22 Ta kúú ndidaá ñayuu ñoo ká'an va'a sa'a Jesús. Ta nì naá vá iní na xini na sa'á to'on ndato nì ka'an na. Dá nì kaa na:

—¿Á o duú de'e José vá kúú taa káa?

23 Dá nì kaa Jesús:

—Sa ná'á véi ña di'a kóni ndo ka'an ndo xí'ín: “Tá miían ndaa kúúon taa kétátá, dá kían kétátá kúí miíon, ná kande'á. Chì nì seídó'o ndu'u ña nì keeón kua'á nda'o ña ndato ñoo Capernaum, sa'á ñoo kee ta'ánón ña noo ndu'u, na kúú na ñoo miíon, ná kande'á” —kaá na.

24 Dá nì kaa ta'ani Jesús:

—Ta miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ni iin tó'ón ta'on profeta ko nátiin va'a ñaá na kúú na ñoo mií ná.

25 Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña nì sa ndei nda'o na kuáan Israel tá tiempo profeta Elías. Ta tiempo daá ko ní koon dai oni kua'á dao, ta deen nda'o nì sa io tama iin ní kúú noño'o.

26 Tído ko ní tánda'á ta'on Ndios Elías ña ko'on na chindeé ná ni iin tó'ón na kuáan ndéi Israel. Di'a nì chinda'á ñaá ná nì sa'an na nì chindeé ná iin ña kuáan ió ñoo naní Sarepta, ña nákaa yati noo nákaa ñoo ká'ano naní Sidón.

27 Ta dión ta'ani kua'á nda'o ñayuu ndó'o kue'e té'i ñi nì sa ndei Israel tiempo nì sa kuu Eliseo profeta. Tído ni iin tó'ón ná ko ní sa'an na nduva'a na. Sava'a iin tó'ón taa naní Naamán vá, tá'an ra kúú kuendá Siria, nì nduva'a na —kaá Jesús.

28 Tá nì seido'o ñayuu ñó'o ini ve'e ñoo ña nì ka'an Jesús dión, kúú ndidaá vá ná nì xido nda'o ini.

29 Dá nì ndakuei na nì tiin na Jesús. Dá nì taó ñaá ná sata vé'e. Dá nì kee na ndáka ñaá ná kua'an na nda diní yúku iin noo nákaa ñoo ñoo. Ta nda ñoo dákuio tuú na Jesús, dá naxino na nda sa'a yúku, ká'án ná.

30 Tído nì chika'anda Jesús tein ñayuu kuá'a ndita ñoo, ta kúú kua'an va na.

Di'a ni kuu tá ni nduva'a Jesús iin taa nákaa iin espíritu kini

³¹ Dá ni naxino na ñoo Capernaum, ña nákaa chí kuendá Galilea. Ta ni daná'a na noo ñayuu tein kuu nání'i ndée ná.

³² Kúu ni naá vá iní ñayuu ñoo sa'á ña dána'a Jesús, chí dána'a na tát'on ki'o kée iin na né'e choon.

³³ Ta ini ve'e noo nátaaka na Israel ñoo nákaa iin taa nákaa iin espíritu kini. Ta kúu ni'i nda'o ni kayu'u espíritu kini ñoo,

³⁴ ta kaáan xí'in Jesús:

—¡Dánkoo ní ndu'u, kua'an ní! ¿Ndí kián ndó'o ní xí'in ndu'u, Jesús, na ñoo Nazaret? ¿Á vei ní dánaa ní ndu'u? Sa ná'á vá yu'u ndá yoo kúu mií ní, chí mií ní kúu na i'i ni kii noo Ndios.

³⁵ Dá ni danáni ñaa Jesús, ta kaá na xí'an:

—¡Kadi yú'on! ¡Kua'an keta kii ini taa xaan!

Dá ni dankao espíritu kini taa ñoo nda noñó'o noo ñayuu ndéi ñoo. Dá ni ketaan kua'an, ta ni iin ka ña'a kini ko ní kéean xí'in rá.

³⁶ Ta kúu ni naá vá iní ndidaa ñayuu ñoo, dá ni kasá'á ná ndátó'on tá'an na:

—¿Ndá to'on kúu vían ká'an taa káa, chí xí'in choon né'e ra, ta xí'in ndée kómí rá sa'ándá ra choon noo espíritu kini, ta kúu seídó'o ñaaán? —kaá na.

³⁷ Ta ni naka'ani ña ndato ni kee Jesús noo ndidaa ñayuu ndéi yati ñoo.

Di'a ni kuu tá ni nduva'a Jesús ña kúu xido Simón Pedro

³⁸ Dá ni keta Jesús ve'e ñoo kua'an na. Dá ni saa na ni ku'u na ve'e Simón. Ta ka'í nda'o ndó'o xido ra kée kue'e dáa. Dá ni seí nda'í na noo Jesús ña ná nduva'a ñaa ná.

³⁹ Dá ni naku'in ndei Jesús noo kándu'u ña'a ñoo. Dá ni sa'anda na choon noo kue'e dáa ñoo, ta kúu ni ya'a vaan. Ta kúu víti'on vá ni ndakoo ña'a ñoo, dá ni kasá'á kénduuan ña kasá'an na.

Ta kua'á ndava'o ñayuu ni nduva'a Jesús

⁴⁰ Dá tá ni sa noo ndindii kuu dáa ñoo, dá ndáka ñayuu ndidaa na ndó'o noo ni kue'e ni kasáa na noo Jesús. Dá ni chinóo na ndá'a ná sata iin rá iin ñayuu kú'u ñoo, kúu ni nduva'a va ñaa ná.

⁴¹ Ta ni kankuei ta'ani espíritu kini ini kua'á nda'o ñayuu ñoo, ta ni kayu'an:

—¡Mií ní kúu de'e Ndios!

Tído ni danáni ñaa Jesús, ta ko ní sónó ná ña ka'an sa'a ná. Chí ná'á váan ña mií ná kúu Cristo, na dáka'ki ñaa.

Di'a ni kuu tá ni sa'an Jesús iin xían noo ko in ndéi

⁴² Dá tá ni tuu noo iin ka kuu, dá ni keta Jesús ñoo ñoo kua'an na iin ka xían noo ko in ndéi. Tído ni kee ñayuu ndéi ñoo ñoo kua'an na nandukú ñaa ná. Dá tá ni nání'i ñaa ná, ni ka'an ná chituu ñaa ná, dá ná dá'a ni kana xoo na noo ná.

⁴³ Tído ni kaa Jesús xí'in ná:

—Mii'an kánian ko'on ta'ani yu'u dána'i noo dao ka ñayuu ndéi dao ka ñoo sa'á to'on va'a ña ká'an sa'a ndi koo ndu'u na tixi ndá'a Ndios, dá chí sa'a choon yó'o vei yu'u —kaá na.

⁴⁴ Ta ni daná'a na to'on va'a yó'o ini ve'e noo nátaaka na Israel chí kuendá Galilea di'a.

5

Di'a ni kuu tá ni tiin Simón Pedro kua'á tiyaká ni kee Jesús

¹ Iin kuu nákaa Jesús yu'ú taño'o naní Genesaret. Ta ndéi kua'á nda'o ñayuu seídó'o ñaa ná. Ta ni kasá'á dándutí ná Jesús, dá chí kátóo na kueídó'o na to'on Ndios.

² Dá ni xini Jesús ña ndíta oon uu barco yu'ú taño'o ñoo, dá chí sa ni noo va taa tiin tiyaká ini ra nakata ra ñóno rá.

³ Dá ni kaa na ini iin barco ñoo, ta yiróon kúu ña'a Simón, dá ni xika na ña maní noo rá ña ná tanda'á rá barco ñoo ko'on ra lú'u ka ini takui. Dá ni sa koo na ió na ini ra, dá ni kasá'á ná dána'a na noo ñayuu kuá'a ñoo.

⁴ Tá ni ndi'i ni daná'a na, dá ni kaa na xí'in Simón:

—Dákáka barco yó'o ná ko'o cháa ka nda noo konó ini takuií yó'o, ta dákána ndó ñóno ndo ini takuií, dá tiin ndó tiyaká.

⁵ Dá nì kaa Simón xí'ín ná:

—Maestro, sa iin níi vá ñoo yaka nì sa ño'o ndu nì kechóon ndu, ta nì iin tó'ón tiyaká ko ní tìn ndu. Tído tá dión kaá mií ní, dá ná dákánai ñónoí ini takuií.

⁶ Ta dión nì kee ra. Kúu kua'á nda'o tiyaká nì tiin ra, sa'á ñoó nì kasá'a ndátá ñóno rá.

⁷ Dá nì kasá'a kúu ndá'a rá kána ra dao ka òa né'e tá'an xí'ín rá, tá'an ra ñó'o ini iin ka barco ñoó, ña ná saa ra chindeé ñaá rá. Ta kúu ndin nduú barco nì dakúti rá xí'ín tiyaká. Sa'á ñoó ioan keta ka'ani barco ini takuií sa'á ña nì chití rá xí'ín tiyaká.

⁸ Tá nì xini Simón Pedro ña k'i'o dión nì kee Jesús, dá nì sa kuín xití rá noo ná, dá nì kaa ra:

—Kuxoo ní noo yú'u, tatá, dá chì iin òa kómí kuachi va kúu yu'u.

⁹ Dión nì kaa ra, dá chì sa'á ña kua'á tiyaká nì taó rá, sa'á ñoó nì yu'ú nda'o ra xí'ín ndidaá ka òa né'e tá'an xí'ín rá ñoó.

¹⁰ Ta dión ta'ani nì yu'ú nda'o Jacobo xí'ín Juan, tá'an ra kúu de'e Zebedeo, òa kechóon dáó xí'ín Simón. Dá nì kaa Jesús xí'ín Simón:

—Ná dá'a nì yu'óon, dá chì ko'on yo'ó tavon ñayuu tein kuachi na táto'on k'i'o kéeon tavon tiyaká ini takuií.

¹¹ Dá nì taó rá barco ra nì kandoo rá ndíta rá yu'ú taño'o. Ta nì dankoo ra ndidaá kúu ña'a ra, dá nì kee ra kua'an ra xí'ín Jesús.

Dì'a nì kuu tá nì nduva'a Jesús iin òa ndó'o kue'e té'i ñi

¹² Iin kuú nákaa Jesús iin ñoo ká'ano. Ta ñoó nì kasá'a iin òa ndó'o kue'e té'i ñi. Tá nì xini ra Jesús, kúu nì sa kuín xití rá noo ná. Ta nì xino ví taan ra nda noño'o. Dá nì seí nda'í ra noo ná, ta kaá ra xí'ín ná:

—Tatá, tá kóni ní, kuu va nduvii ní ñií.

¹³ Dá nì chinóo na ndá'a ná sata rá, dá nì kaa na xí'ín rá:

—Jaan, kónij. Ná nduvii ñiion.

Ta kúu vití'ón di'a nì ndaño'ó ní'ini kue'e ndó'o ra.

¹⁴ Dá nì sa'anda Jesús choon noo rá ña ná dá'a nì nakani ra xí'ín nì iin tó'ón ñayuu ña nì kee na xí'ín rá, chì di'a nì kaa na xí'ín rá:

—Kua'an na'on miíon noo òa duti, ta kua'an dokon ña'a noo Ndios sa'á ña nì kandoo viion noo ná, táto'on k'i'o sa'anda ley Moisés choon, dá ná kandaa ini ra ña sa nì nduviion —kaá na.

¹⁵ Tído nì naka'ani cháa ka to'on ká'an sa'á ña kée Jesús. Sa'á ñoó kua'á nda'o ñayuu nì nataka kueídó'o ñaá, ta nduva'a ta'ani na kee Jesús.

¹⁶ Tído sa keta xoo va Jesús sa sá'an na dao ka xián noo ko iin ndéi. Ta ñoó sa ká'an na xí'ín Ndios.

Dì'a nì kuu tá nì nduva'a Jesús iin òa nì natí sa'a

¹⁷ Iin kuú nákaa Jesús dána'a na noo ñayuu ini iin ve'e. Ta ñoó ndéi òa fariseo xí'ín òa dána'a ley, tá'an ra nì kii ñoo ñó'o chí kuendá Galilea xí'ín kuendá Judea, xí'ín ra nì kii ñoo Jerusalén. Ta ío choon sato'o yo Ndios noo ndá'a Jesús, sa'á ñoó kándéé ná nduva'a na na kú'u.

¹⁸ Dá nì kasá'a dao òa, ta yí'i ra iin xito noo kánóo iin òa nì natí sa'a, ta kóni ra chí ñaá rá ini ve'e, dá chindu'u ñaá rá noo Jesús, ká'an rá.

¹⁹ Tído ko ní'i rá ndi kee ra ku'u ra ini ve'e ñoó, chì kua'á nda'o ñayuu ñó'o ñoó. Sa'á ñoó nì dakáa ñaá rá diní vé'e. Dá nì sonó rá iin yáí. Dá nì danóo ra xito noo kánóo òa kú'u ñoó me'í noo ío Jesús.

²⁰ Tá nì xini Jesús ña kándéé nda'o ini ñaá òa ñoó, dá nì kaa na:

—Yo'ó, òa kú'u xaan, sa nì ndoo va kuachón.

²¹ Dá nì kasá'a nákani ini òa dána'a ley Moisés xí'ín òa fariseo ndíta ñoó. “¿Ndá yoo kúu òa káa, xiní ra, chì ká'an ndava'a ra xí'ín Ndios xí'ín to'on ká'an ra? Chì iin tó'ón diní vá Ndios kúu na kuu dándóo kuachi ñayuu.”

22 Kúú nì kandaá ini Jesús ña kị'ò dión nákanini ini ra. Dá nì ndato'ón ñaa ná:

—¿Ndiva'a nákanini ini ndo dión?

23 ¿Ndí kían kọ ú'u cháá ka ka'in xí'ín taa yó'o, ká'án ndo'ó: “Sa nì ndoo va kuachón”, o ka'in xí'ín rá: “Ndakuijn ndichi, ta kua'án nó'on”?

24 Tído viti dá ná ko'in dána'í noo ndo ña kómí ndisa na nì nduu taa ñayuu yó'o choon ña dándóo na kuachi kómí ñayuu.

Dá nì kaa na xí'ín taa nì natí sa'a ñoó:

—Ta ká'in xí'ín yo'ó viti. Ndakuijn ndichi, ta naki'in xiton, ta kua'án nó'o ve'ón.

25 Ta kúú viti'ón vá nì nakuin ndichi ra noo ndidaá kúú ñayuu ñoó. Ta kúú nì naki'in ra xito noo nì sa nóo ra. Dá nì kee ra kua'an nó'o rá ve'e ra, ta sá kéká'ano ra Ndios kua'an ra.

26 Ta ndidaá kúú ñayuu ñoó nì naá nda'o iní, ta nì kasá'á ná kéká'ano na Ndios. Ta yu'ú nda'o na, ta kaá na di'a:

—Kuu viti nì xini ña'a ndato.

Di'a nì kuu tá nì kana Jesús iin taa naní Leví Mateo ña kanoo ra xí'ín ná

27 Tá nì ndi'i nì kuu dión, dá nì keta Jesús ve'e ñoó kua'an na. Ta kúú nì xini na ió iin taa kí'in ya'í sa'a ñó'o, ta naní rá Leví. Dá nì kaa na xí'ín rá:

—Nakí, ná ko'o kanooón xí'ín yu'u.

28 Dá nì ndakuin ra. Ta kúú nì dankoo ra ndidaá kúú ña'a ra, dá nì kee ra kua'an ra kanoo ra xí'ín ná.

29 Dá nì kee ra iin víko ve'e ra keká'ano ra Jesús. Ta kua'á nda'o taa kí'in ya'í sa'a ñó'o, xí'ín dao ka ñayuu ndéi mesa sásá'an dáó xí'ín Jesús.

30 Kúú nì kasá'á taa dána'a ley xí'ín ta fariseo ká'an kuachi ra xí'ín taa xionoo xí'ín Jesús, ta kaá ra:

—¿Ndiva'a sásá'an ndó, ta xí'i ndó xí'ín taa kí'in ya'í sa'a ñó'o, xí'ín dao ka na kómí kuachi yó'o?

31 Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Na ió va'a kọ xín'ń'ń' ta'on na taa ketátá ñaa. Sava'a na kú'u va kúú na xín'ń'ń' ñaa.

32 Ta dión ta'ani yu'u, kọ véi ta'on yu'u nakanai na ká'án ña kúú ná

ñayuu ndaa. Di'a vei yu'u nakanai na nákonini ña kómí ná kuachi, dá ná nandikó iní na sa'an.

Dána'a Jesús ña kúú ná táto'on iin tonó

33 Dá nì kaa ra xí'ín Jesús:

—Taa xionoo xí'ín Juan, na dákodo ndúta, né'e ií nda'o ra, ta ká'an nda'o ra xí'ín Ndios, ta dión ta'ani kée taa xionoo xí'ín taa fariseo, tído taa xionoo xí'ín ní sásá'an va ra, ta xí'i va ra.

34 Dá nì kaa na xí'ín rá:

—¿Á ká'án ndó ña kuu kendúsa ndo xí'ín ñayuu nì natáka noo ió vikó tánda'a ña kane'e ií ná nani ió ií vá tonó xí'ín ná?

35 Tído kasandaá iin kuu, dá naki'in ra tonó kane'e ra ko'on ra. Nda daá ví, dá kían kánian kane'e ií ñayuu ñoó.

Dána'a Jesús ña kọ náki'in tá'an ta'on ña dána'a na xí'ín ña dána'a taa fariseo

36 Dá nì dakí'in tá'an tuku Jesús dao ña'a xí'ín to'on dána'a na noo rá, ta kaá na:

—Ta kọ iin ta'on sa'ándá iin tá'í iin dá'on saá, ta náko'to tá'an naan noo nì ndata iin da'ón yátá, chí tá ná kee na dión, dá kían dátúú vá ná dá'on saá, ta o náki'in tá'an nóo ta'an vaan xí'ín da'ón yátá ñoó.

37 Ta kọ iin ta'on taán vino saá ini ñí yátá, dá chí tá ná kee na dión, dá dáka'ándí va vino saá ñí yátá ñoó, ta kúú ndi'i vino ñoó kuita, ta kúú tuú vá ñí ñoó.

38 Sa'á ñoó va'a cháá ka ná taán yó vino saá ini ñí saá, dá kían ni iian ná o túú.

39 Ta ñayuu xí'i vino yátá, kọ kóni ka na ko'o na vino saá, dá chí kaá na ña va'a cháá ka sa'an vino yátá —kaá Jesús.

6

Di'a kua'an ña nì daná'a Jesús sa'á kuu nani'i ndée na Israel

1 Ta tein iin kuu nani'i ndée na Israel, chíka'anda Jesús kua'an na no'ń'ń' noo kaa tirió. Kúú nì kasá'á taa xionoo xí'ín ná to'on ra yoko tirió. Ta nì chiní'ini ndá'a ráan, dá nì kana

nonián, ta ni kasá'á rá seí raán kua'an ra.

² Dá ni kaa dao ta fariseo:

—¿Ndiva'a kée ndó ña ko kánian keea tein kuu náni'i ndéea?

³ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á ko óon ta'on ka'i ndo'ó ña ni kee David sa na'á tá nda'í ni kuiko na xí'ín taa xionoo xí'ín ná?

⁴ Chi kaáan ña ni ku'u na ve'e Ndios, ta ni ki'ín na pan, ña dóko ta duti noo Ndios, ña ko kánian keí ñayuu oon, chi sava'a ta duti vá kuu keí ñá. Tído ni seí va David ña, ta ni xi'o ta'ani naan ni seí taa xionoo xí'ín ná.

⁵ Dá ni kaa ta'ani na xí'ín rá:

—Kana'á ndó ña ió ta'ani choon noo ndá'a na ni nduu taa ñayuu yó'o ña dándaki na tein kuu náni'i ndéé yo —kaá na ká'an na sa'a mií ná.

Di'a ni kuu tá ni nduva'a Jesús iin taa ni natii ndá'a

⁶ Tein iin ka kuu náni'i ndéé na Israel ni ku'u Jesús ini ve'e noo nataka na ñoo ñoo. Dá ni kasá'á ná dána'a na. Ta ñoo nákaa iin taa ni natii ndá'a xoo kuá'a.

⁷ Ta ndíta ta dána'a ley xí'ín ta fariseo nání rá Jesús, dá ná kande'á á nduva'a na ta kú'u ñoo tein kuu náni'i ndéé ná, dá ni'i rá ndí koo dátaí kuachi ñaá rá noó ta né'e choon.

⁸ Tído sa ná'á vá Jesús ndí kián nákani ini taa ñoo. Dá ni kaa na xí'ín ta ni natii ndá'a ñoo:

—Ndakuijn ndichi, ta kakuíjn me'í yó'o.

Ta kúu ni nakuijn ndichi ra, dá ni sa kuíjn ra iin ra.

⁹ Dá ni kaa Jesús xí'ín dao ka taa ñoo:

—Ná ko'ín ndato'ín ndo'ó iin ña'a viti. ¿Ndá kián kuu kee yó tein kuu náni'i ndéé yo? ¿Á kee yó ña va'a o á kee yó ña kini? ¿Á dáka'kió iin ñayuu o ka'ání yo ná? Ka'an ndo ná kande'á —kaá na.

¹⁰ Dá ni kaq noo na ni sa nde'é ná noo ndidaá kúu ñayuu ndéi ñoo. Dá ni kaa na xí'ín taa kú'u ñoo:

—Ná dákaa ndá'on xaan.

Tá ni naðakáa ra ndá'a rá, ta kúu ni nduva'a vaan.

¹¹ Tído ni xido nda'o ini taa ndíta nání ñaá ñoo. Ta kúu ni kasá'á rá ndátó'on rá ndí kee ra, dá kendava'a ra xí'ín Jesús.

Di'a ni kee Jesús tá ni kaxi na uxí uu taa kanoo xí'ín ná

¹² Ta tein kuu dáá ñoo, dá ni sa'an Jesús dini iin yúku ni ka'an na xí'ín Ndios. Ta ní ñoo yaka ni sa káa na ni ka'an na xí'ín ná.

¹³ Tá ni tuu noo, dá ni kana na ndidaá kúu taa xionoo xí'ín ná. Ta tein roón ni kaxi na uxí uu taa, dá ni chinaní ñaá ná apóstol, dá kane'e ra to'on na kanoo ra.

¹⁴ Iin taa yó'o naní Simón. Ta ni chinaní ñaá ná Pedro, ta iin ka ra naní Andrés, ta kúu ñani Pedro. Ta iin ka ra naní Jacobo, xí'ín ra naní Juan, xí'ín ra naní Felipe, xí'ín ra naní Bartolomé,

¹⁵ xí'ín ra naní Mateo, xí'ín ra naní Tomás, xí'ín ra naní Jacobo, ra kúu de'e Alfeo, xí'ín ra naní Simón, ra kuendá Zelote,

¹⁶ xí'ín ra naní Judas, ra kúu de'e Jacobo, xí'ín ra naní Judas Iscariote, tá'an ra ni kasandaá ni nakí'o Jesús noó ta xini u'u ñaá.

¹⁷ Dá ni kee Jesús konoo na kua'an na xí'ín taa yó'o. Dá ni xino na ni sa tuu na iin yodo. Ta ñoo ndéi dao ka taa xionoo xí'ín ná, xí'ín kuá'á nda'o ñayuu ni kii ñoo kuálí ño'o chí kuendá Judea, xí'ín na ni kii ñoo Jerusalén, xí'ín na ni kii yu'ú taño'o noo kúu ñoo Tiro xí'ín Sidón, chi ni kasáa na kueídó'o na ña dána'a Jesús, dá ná nduva'a na noó kue'e ndó'o na.

¹⁸ Ta ni nduva'a ta'ani na ndidaá ñayuu ño'o espíritu kini.

¹⁹ Ta ndidaá kúu ñayuu ñoo ni ndi'i ini dáko'on ndá'a ná Jesús, chi xí'ín ndéé kómí ná, kándéé ná nduva'a na na kú'u. Ta kúu ndidaá vá na kú'u ni nduva'a na.

Dána'a Jesús ña ndiká'an ndi kúu ví dao ñayuu, ta nda'í kúu ví dao ka na

²⁰ Dá ni sa nde'é Jesús noo ndidaá taa xionoo xí'ín ná, dá ni kaa na xí'ín rá:

—Ndiká'án ndi kúu ví ndo'ó, na kúnda'í xaan, dá ch̄i sa ñó'o ndó t̄ixi ndá'a Ndios.

21 "Ta ndiká'án ndi kúu ví ndo'ó, na nda'í kuiko viti, dá ch̄i ndato koni ndo ndinoo ini ndo.

"Ta ndiká'án ndi kúu ví ndo'ó, na ndé'í viti, dá ch̄i ndato ná kuak̄i ndo.

22 "Ta ndiká'án ndi kúu ví ndo'ó tá xiní u'u ñaá ñayuu, o tá taó xoo na ndo'ó tein na, o tá kána'á na xí'ín ndó, o tá chínaní kini na ndo sa'á ña kúu ndó kuendá yu'u, na ñi nduu taa ñayuú yó'o.

23 Kadij iní ndo tá ndó'o ndó dión, ta nakutí ndó xí'ín ña kadij iní ndo, dá ch̄i ká'ano nda'o ña'a ni'í ndo noo Ndios chí induú, ch̄i k̄i'o dión ta'ani sa kendava'a na sá'ano ve'e ñayuu ñoó xí'ín profeta tá sa na'á.

24 "Tído nda'í kúu ví ndo'ó, na kúu na kuiká, ch̄i t̄andee iní kómí ndó kúu ña ió ñayuú yó'o va.

25 "Ta nda'í kúu ví ndo'ó, na sa ndínoo ini viti, dá ch̄i kasandaá iin kuu nda'í kuiko ndó.

"Ta nda'í kúu ví ndo'ó, na sáki viti, dá ch̄i kasandaá iin kuu, dá nda'í kuu ini ndo, ta nda'í kuaki ndó.

26 "Ta nda'í kúu ví ndo'ó tá chínaní va'a ñaá ndidaá ñayuu, dá ch̄i k̄i'o dión ñi sa kee na ve'e ñayuu ñoó xí'ín profeta t̄o'ón tá sa na'á.

Dána'a Jesús ña kánian ku'u ini yo sa'á ñayuu xiní u'u ñaá

27 "Tído ndo'ó, na seídó'o ñaá, ká'ín xí'ín ndó ña ku'u ini ndo sa'á na naá xí'ín ndó, ta va'a kee ndó xí'ín na xiní u'u ñaá.

28 Ta va'a ka'an ndo xí'ín na ká'an ndava'a sa'a ndo. Ta kaka ndo ña maní noo Ndios sa'á na kéndava'a xí'ín ndó.

29 Ta ndáa na ñi kani iin xoo noo ndo, dá kían k̄i'o ndó iin ka xoo ná kani na. Ta ndáa na ñi xio ndaa kotó ndíxi ndó, konó ndó ná kuio ndaa ta'ani na do'ono ndo.

30 Tá ndáa na xíka iin ña'a noo ndo, k̄i'o ndóan noo ná. Ta ndáa na ñi xio ndaa ña'a kómí ndó, ná dá'a ñi ndaka ndoán noo ná.

31 Táto'on k̄i'o kóni ndo kee dao ka ñayuu xí'ín ndó, k̄i'o dión ta'ani kee ndó xí'ín ná.

32 "Ch̄i tá kú'u ini ndo sava'a sa'á na kú'u ini sa'a mií ndó, ¿ndí kían va'a ná'a ndo sa'á ña kée ndó dión? Ch̄i nda na kómí kuachi kú'u ini na sa'á na kú'u ini sa'a mií ná.

33 Tá kée ndó ña va'a xí'ín sava'a na kée ña va'a xí'ín mií ndó, ¿ndí kían va'a ná'a ndo? Ch̄i nda na kómí kuachi kée ña va'a xí'ín na kée ña va'a xí'ín mií ná.

34 Ta tá xí'o tóo ndó ña ió noo ndo sava'a noo na ná'á ndó nandió né'an noo ndo, ¿ndí kían va'a ná'a ndo? Ch̄i nda na kómí kuachi xí'o tóo na ña ió noo ná noo dao ka na kómí kuachi, ch̄i ná'á ná ña nandió né'e ndi'i naan noo ná.

35 Tído koo ini ndo ku'u ini ndo sa'á na xiní u'u ñaá, ta va'a kee ndó xí'ín ná, ta k̄i'o tóo ndó ña ió noo ndo noo ná, ta ná dá'a ñi kandati ndó nani'í ndoán, dá kían ká'ano nda'o ña va'a natiin ndó noo Ndios, ta kasandaá ta'ani ndó kakuu ndó de'e Ndios, na ió noo dikó. Dá ch̄i Ndios va'a ini kúu ná xí'ín ñayuu koó ndivé'e noo, xí'ín ñayuu k̄ini.

36 Sa'á ñoó koo ini ndo ku'u ini ndo sa'á ñayuu táto'on k̄i'o kú'u ini Ndios sa'a ná.

Dána'a Jesús ña ná dá'a ni dáta kuachi yó ñayuu

37 "Ná dá'a ñi keyíko mií ndó sa'á ñayuu, dá kían ná dá'a ñi keyíko Ndios sa'a ndo. Ná dá'a ñi dáta kuachi ndó ñayuu, dá kían ná dá'a ñi ta kuachi ndó noo Ndios. K̄i'o ká'ano ini ndo sa'á ñayuu, dá kían ná k̄i'o ká'ano ini Ndios sa'a ndo.

38 K̄i'o ndó ña ió noo ndo noo dao ka ñayuu, dá nak̄i'o Ndios ña'a noo ndo, ch̄i k̄i'o na kuá'á ña va'a noo ndo, dá ch̄i noón kúu na kidi ni'inian, dá ketoon va'an, ta dákutí d̄ini ná kostá ndo nandió né'e naan noo ndo, dá ch̄i táto'on k̄i'o kée ndó chindeé ndó ñayuu, k̄i'o dión kee Ndios xí'ín ndó.

39 Dá ñi dak̄i'in tá'an ta'ani Jesús ña yó'o xí'ín t̄o'ón ñi daná'a na:

—¿Á kuu katiin ndaa tá'an uu taa ko túu noo ko'on ra iin xían, ká'án

ndó? ¿Á kó ná'á ta'on ndó ña ndin nduú va ra kuei ini yái?

40 Ta ni iin taa dákuá'a kó ndáya'i cháá ka noó taa dána'a noó rá. Tído ndi ndáa mií vá ra ñi dákuá'a va'a, kasandaá ra kana'á rá táto'on k'i'o ná'á taa dána'a noó rá.

41 ¿Ndiva'a ndé'é ndó xe'e ló'o nákaa noó ñani ndo, ta kó xí'o ndó kuendá ká'ano ka tündú'u nákaa noó mií ndó?

42 Ta, ¿ndi káa noó ndo ka'an ndo xí'in ñani ndo: “Ñani, konón ná taó'i xe'e nákaa nooon xa'an”, kaá ndo, ta kó ndé'é ta'on ndó ndi k'i'o ví káa tündú'u nákaa noó mií ndó? ¿Kúú ndó ñayuu uu noó! Taó ndó dinñó'ó tündú'u nákaa noó mií ndó xa'an, dá natuu va'a noó ndo, dá kuu taó ndó xe'e nákaa noó ñani ndo.

Dána'a Jesús ña tá kómí yó iin nío va'a, dá kían kankuei to'on va'a yú'u yo

43 'Ta ni iin tó'ón yíto va'a kó xí'o kui'i kó vá'a, ta ni iin tó'ón yíto kó vá'a kó xí'o kui'i va'a.

44 Dá chi kui'i xí'o iin iin yíto ná'a ndá yíto kúú rá, chi kó dákuéi ta'on yó tñó'ó noó tá'íón, ta kó náki'in ta'on yó uva noó yíto íón.

45 Ta dión ta'ani iin taa va'a, to'on va'a ñó'o ini nío rá taó rá ká'an ra. Tído iin taa kini, to'on kini ñó'o ini nío rá taó rá ká'an ra. Chi ndi ndáa miíó ña'a ñó'o ini nío rá kánkuei yú'u rá ká'an ra.

Dána'a Jesús sa'á ña ni ndo'o uu ve'e

46 ¿Ndiva'a ká'an ndo xí'in yu'u, mií ní kúú sato'o ndu'u, mií ní kúú sato'o ndu'u, tído kó kée ndó choon sa'ándái?

47 Dá chi ndidaá na vei noó yu'u, ta seídó'o na ña ka'in xí'in ná, ta kée na ña, ko'in dákí'in tá'in iin ña'a xí'in táto'on kée na.

48 Chi noón kúú táto'on iin taa ni kava'a iin ve'e. Ni sata konó ra, ta ni chikáa ra sa'án noó tóto. Ta ni xinkuei takuíi kua'a yuta ñoó, ta kúú ñi ñani rá sa'án, tído kó tá'ón ña'a ní ndó'an, dá chi noó tóto nákaa sa'án.

49 Tído ñayuu seídó'o to'on dána'i, ta kó kée na ña, noón kúú táto'on iin taa ni kava'a iin ve'e noó ñó'o oon, chi kó ní chikáa ta'on ra sa'án. Sa'á ñoó tá

ni ñani takuíi yuta ñoó sa'án, kúú ñi koon vaan, ta kúú ñi naá ndí'i vaan.

7

Di'a ni kuu tá ni nduva'a Jesús iin ta kéchóon noó iin taa dándáki iin ciento soldado

1 Tá ñi ndi'i ni ka'an Jesús to'on yó'o xí'in ñayuu ndéi seídó'o ñoó, dá ñi ndu'u na ñoo Capernaum.

2 Ta ñoó ió iin taa dándáki iin ciento soldado, ta kú'u iin ta kéchóon noó rá, ta kú'u nda'o ini ra sa'a rá, tído sa xí'i va ra.

3 Tá ñi seídó'o ta dándáki soldado ñoó ña ká'an ñayuu sa'a Jesús, dá ñi tanda'á rá dao ta sá'ano ndíta noó na Israel kua'an ra kuei nda'í ra noó Jesús ña ná kii na ve'e ra nduva'a na ta kéchóon noó rá.

4 Dá tá ñi sa'a taa ñoó noó ió Jesús, dá ñi sei nda'í ra noó ná ña ná ko'on na nduva'a na ta kéchóon noó ta dándáki soldado ñoó, ta kaá ra xí'in ná:

—Miían kánian kee ní ña maní yó'o xí'in taa yó'o,

5 chi kú'u ndava'o ini ra sa'á na ñoo yo, ta ñi kava'a ra ve'e noó nátaka yo —kaá ra.

6 Dá ñi kee Jesús kua'an na xí'in rá. Tído tá ñi kasandaá yati na noó iin ve'e ta dándáki soldado ñoó, dá ñi tanda'á rá dao taa né'e tá'an va'a xí'in rá kua'an ra noó vei Jesús. Dá ñi kaa taa ñoó xí'in Jesús ña ñi ka'an ta dándáki soldado ñoó:

—O sa dándi'i ka ini ní mií ní sa'a yú'u, tatá, chi kó ñá'a ta'on kúú yu'u ña ku'u ní ve'i.

7 Ta sa'á ña kó tá'ón ña'a kúúí, sa'á ñoó kó ní sa'a mií noó ní. Tído xí'in to'on ka'an oon va ní, ta kúú nduva'a va ta kéchóon noóí.

8 Chi kúú ta'anii iin taa nákaa tixi ndá'a iin taa né'e choon. Ta ñó'o ta'ani soldado tixi ndá'a yu'u. Sa'á ñoó tá ká'in xí'in iin ra: “Kua'án”, ta kúú kua'an va ra. Tá ká'in xí'in iin ka ra: “Nakí”, ta kúú vei va ra. Ta tá ká'in xí'in ta kéchóon noóí: “Kee ña yó'o”, ta kúú kée va raan —kaá ra.

9 Tá ñi seído'o Jesús to'on yó'o, kúú ñi naá iní na sa'á ña ñi ka'an ra dión. Dá ñi nandió koo na ñi sa nde'é ná

noó ñayuu tákuei ñaá vei ñoó, dá ni kaa na:

—Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ni iin na Israel ko kándéé ini na yu'u tató'on ki'o kándéé ini ñaá ta yó'o —kaá na.

¹⁰ Tá ni nandió kuéi ta ni sa'an choon yó'o ni ndusáa ra ve'e, kúu ni xini ra ña sa ni nduva'a ta kéchóon ni sa kú'u ñoó.

Di'a ni kuu tá ni danátaki Jesús de'e iin ñá'a kuáan ió ñoo naní Naín

¹¹ Tá ni ndi'i ñoó, dá ni kee Jesús kua'an na iin ñoo ká'ano naní Naín xí'ín ta xionoo xí'ín ná, ta kúu kuá'a ndava'o ñayuu kua'an ta'ani xí'ín ná.

¹² Tá ni kasandaá yati na noo kúu yé'é ñoo ñoó, kúu ñoó kánkuei ñayuu kua'an na dánduxi na iin ndji. Ta iin tó'on dáa vá kúu xí noo naná xi. Ta ñá'a kuáan va kíán. Ta kuá'a ndava'o na ñoo ñoó kua'an xí'án.

¹³ Tá ni xini ñaá sato'o yo Jesús, kúu ni ku'u nda'o ini na sa'a ñá'a ñoó. Dá ni kaa na xí'án:

—O sa kuákón.

¹⁴ Dá ni natuu yati na. Dá ni tiin na sato noo nákaa ndji ñoó. Kúu ni sa tuu ta yí'i ña kua'an ñoó. Dá ni kaa na xí'ín ta ni xi'i ñoó:

—Yíi ló'o, ká'an yu'u xí'ón, ndakoo.

¹⁵ Ta kúu ni ndakoo tayíi ni xi'i ñoó. Kúu ni kasá'a vá xí ká'an xi. Dá ni nak'i'o ñaá ná noo naná xi.

¹⁶ Ta ndidaá kúu vá ñayuu ñoó ni yu'ú. Ta kúu ni kasá'a ná kéká'ano na Ndios, ta kaá na:

—Iin profeta ká'ano nda'o ni kasáa noo ndéi yó viti.

Ta dao ka na kaá ña ni kasáa Ndios chindeé ná na ñoo na.

¹⁷ Ta kúu ni naka'ani to'on sa'a Jesús iin ní kúu kuendá Judea, xí'ín ndidaá ñoo ñoó yati ñoó.

Di'a kua'an ña ni ka'an Jesús sa'a Juan, na dákodo ndúta ñayuu

¹⁸ Dá ni kastó'on ta kúu kuendá Juan xí'ín ná sa'a ndidaá ña kée Jesús. Dá ni kana Juan uu ta xionoo xí'ín ná,

¹⁹ dá ni tanda'a ñaá ná kua'an ra noo nákaa Jesús, dá ndato'ón ñaá rá, á mií ná kúu na ni kaa Ndios tanda'a

na kasaa dákaki ñaá, o á kandati yó kasaa iin ka na.

²⁰ Dá tá ni saa ta ñoó noo nákaa Jesús, dá ni kaa ra xí'ín ná:

—Juan, na dákodo ndúta ñayuu, noón kúu na ni tanda'a ndu'u vei ndu ndato'ón ndú mií ní. ¿Á mií ní kúu na ni kaa Ndios tanda'a ná kasaa dákaki ñaá, o á kandati ndu kasaa iin ka na? —kaá ra.

²¹ Ta mií hora daá ñoó ni nduva'a Jesús kuá'a nda'o na kú'u, xí'ín na ndó'o kuá'a noo kue'e, xí'ín na ñó'o espíritu kini. Ta kuá'a nda'o na ko túu noo ni natuu noo.

²² Dá ni kaa na xí'ín ta ñoó:

—Kua'án nó'o ndo kastó'on ndó xí'ín Juan sa'a ndidaá ña ni xini ndo, xí'ín sa'a ndidaá ña ni seídó'o ndó kuu víti, ta ka'on xí'ín ná ña ni natuu noo na ko túu noo, ta sa xíka va na ni natíi sa'a, ta sa ni nduvií vá na ndó'o kue'e téi'i, ta sa ni natai va do'o na ko tái do'o, ta ni nataki na ni xi'i, ta noo ñayuu kúnda'i ni kastó'in to'on va'a Ndios.

²³ Ndiká'án ndi kúu ví ñayuu ko nákani kuáchí ini xini na yu'u —kaá na.

²⁴ Tá ni ndi'i ni nandió kuéi ta ni tanda'a Juan ñoó kua'an nó'o rá, dá ni kasá'a Jesús ká'an na xí'ín ñayuu ñoó sa'a Juan, ta kaá na:

—¿Ndá yoo ni sa'an ndo'o ni sa nde'é ndó noo kúu noño'o ichí ñoó? ¿Á iin ta ko iin toon, tá'an ra xíko tató'on xíko iin ndoo kée tachí ni sa'an ndo ni sa nde'é ndó?

²⁵ Koó, sa'a ñoó, ¿ndá yoo ni sa'an ndo ni sa nde'é ndó, tá dáá? ¿Á iin ta ndíxi dá'on táyíi ndáa? Koó, chí ná'a vá mií ndó ña ñayuu ndíxi dá'on táyíi ndáa, noón kúu na ndéi ve'e rey.

²⁶ Sa'a ñoó, ¿ndá yoo ni sa'an ndo ni sa nde'é ndó, tá dáá? ¿Á iin profeta? Jaan, miían ndaa kuiti kaá yu'u ña ñaá kúu ná, ta ndáya'i cháa ka na o duú iin profeta.

²⁷ Ta sa'a mií ná ká'an tuti ij Ndios di'a:

Ná ko'in tanda'a iin ta kúu noo ko'on noo yo'ó kastó'on ra to'on yu'u xí'ín ñayuu,

dá ná kandeí nduu na kueídó'o na ña kían ko'on ka'on xí'ín ná, kaáan.

28 Sa'a ñoó ká'ín xí'ín ndó ña Juan, na dákodó ndúta ñayuu, noón kúú na ndáya'i cháá ka noo ndidaá ka ta na ká'í xí'í ñá'a. Tído na nóo cháá ka nákaa tíxi ndá'a Ndios, noón di'a kúú na ndáya'i cháá ka o duú Juan —kaá na.

29 Tá nì seídó'o ndidaá na ñoo yo xí'ín nda ta k'ín ya'i sa'a ñó'o ña nì ka'an na, dá nì nakoni na ña kée Ndios ña ndaa xí'ín ná. Sa'a ñoó nì sodo ndúta ná nì kee Juan.

30 Tído ta fariseo xí'ín ta dána'a ley nì ku'ichi ini ra nì xini ra ña va'a kóni Ndios kee na xí'ín rá, sa'a ñoó ko ní xí'o ra mií rá dákodó ndúta ñaá Juan.

31 Dá nì kaa ta'ani sato'o yo Jesús: —¿Ndi kían tiin yu'u, dá ka'ín xí'ín ndó táto'on kée ñayuu ndéi tiempo viti, ta ndá yoo kée táto'on kée na?

32 Na ndéi tiempo viti kée táto'on kée takuáchí tá ndéi xi sádiki xi noo yá'i, ta káyu'ú tá'an xi: “Nì tuu ndu flauta, tído ko ní sársá'a ta'on ndo'ó. Ta nì xita ndu yaa nda'í kua'an, tído ko ní ndei'í ta'on ndó.”

33 Ta k'í'o dión ta'ani kée ndo'ó, chi tá nì kasáa Juan, na dákodó ndúta ñayuu, ko ní seí ta'on na pan, ta ko ní xi'i na vino, tído kaá ndo ña nákaa espíritu kini ini na.

34 Ta viti nì kasáa na nì nduu ta ñayuu yó'o, ta sásá'an va na, ta xí'i na vino, tído kaá ndo ña kúú ná iin ta nde'é, iin ta xí'i. Ta kaá ta'ani ndó ña kúú ná iin ta né'e tá'an va'a xí'ín ta k'ín ya'i sa'a ñó'o, xí'ín ñayuu k'ini.

35 Tído na kúú na ndichí, noón kúú ná'a ña kómí ndisa na ña ndichí.

Di'a nì kuu tá nì sa'an Jesús ve'e iin ta fariseo naní Simón

36 Iin ta fariseo nì seí nda'í noo Jesús ña ná ko'on na xí'ín rá ve'e ra kasá'an na. Dá tá nì ku'u Jesús ve'e ra, dá nì sa koo na xí'ín rá mesa.

37 Dá tá nì kandaá ini iin ñá'a kómí kuachi ío ñoo ñoó ña ío Jesús ve'e ta fariseo ñoó sásá'an na, kúú nì kasáan, ta né'an iin tindo'o ló'o noo ñó'o kirá támi sá'an.

38 Kúú nì sa ku'ín xitíán chí sata dí'a na, chí xoo noo ndéi sa'a ná. Dá nì kasá'a ndé'í ña, dá nì dakúchián sa'a ná xí'ín ndirá nooan. Ta xí'ín idí dinían nì danáyaan ña. Dá nì chitóan ña, dá nì chi'an kirá támi sá'an ñoó iin ní kúú sa'a ná.

39 Tá nì xini ta fariseo, tá'an ra nì kana Jesús ve'e ra, ña nì kee ñá'a ñoó dión, dá nì kasá'a rá nákani ini ra: “Tá miían ndaa ndisa profeta kúú ta yó'o, dá kían kandaá va ini ra ndá ñá'a kúú ña kée sa'a rá, chi iin ñá'a kómí kuachi va kían”, ká'an rá nákani ini ra.

40 Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Simón, kóni ka'ín xí'ón sa'a iin ña'a.

Dá nì kaa Simón:

—Ka'an ní xí'ín, maestro.

41 Dá nì kaa na:

—Nì sa io iin ta sa dasá too di'ón. Ta uu ta sa tá'í noo rá. Iin ra sa tá'í o'on ciento di'ón plata, ta iin ka ra sa tá'í uu diko uxí.

42 Ta ko ní'í ta'on ndin nduú ra di'ón dánaa rá ña tá'í ra. Ta kúú nì xí'o ká'ano va ini ta kúú sato'o di'ón ñoó sa'a ndin nduú ta ñoó. Ta viti, ka'an yo'ó ná kande'a, ¿ndi kaa ta ñoó kú'u cháá ka ini sa'a ta kúú sato'o di'ón ñoó?

43 Dá nì kaa Simón:

—Taó kuendá yu'u ña ta nì sa tá'í kua'a cháá ka di'ón ñoó kúú ra kú'u cháá ka ini sa'a ta kúú sato'o di'ón ñoó.

Dá nì kaa Jesús:

—Ndaa nda'o nì ka'on.

44 Dá nì nandió koo na nì sa nde'é ná noo ñá'a ñoó, dá nì kaa na xí'ín Simón:

—¿Á nì xinon táto'on nì kee ñá'a yó'o xí'ín yu'u? Tá nì ku'u yu'u ve'ón, ko ní xí'o ta'on yo'ó taku'í ndoo sa'í. Tído ñá'a yó'o nì dakúchián sa'í xí'ín ndirá nooan. Ta xí'ín idí dinían nì danáyaan ña.

45 Ta ni noo'í ko ní chító ta'on yo'ó, tído ñá'a yó'o, nda rá nì kasáa nì ku'í ve'ón, ko sá tuuán chitóan sa'í.

46 Ta ni diní ko ní chikodó ta'on yo'ó sití, tído ñá'a yó'o nì chi'an ndutá támi sá'an sa'a yu'u.

47 Sa'á ñoó ká'in xí'ón, va'ará kua'á nda'o kuachi kée ñá'a yó'o, tído sa ñi ndoo vaan, sa'á ñoó kóni ndava'a vaán yu'u. Tído ñayuu ká'án ña cháá vá kúu kuachi ña ñi ndoo, noón kúu ña cháá vá kóni ña yu'u.

48 Dá ñi kaa ña xí'in ñá'a ñoó:

—Sa ñi ndoo va kuachón noo Ndios.

49 Ta ndidaá ña ndéi xí'in ná mesa ñoó ñi kasá'a ndát'ón tá'an ra:

—¿Ndá yoo kúu ña káa, xiní ña, ña dándóo ra kuachi ñayuu noo Ndios?

50 Dá ñi kaa Jesús xí'in ñá'a ñoó:

—Sa'á ña kándéé inon yu'u, sa'á ñoó ñi kakón noo kuachón. Kua'án nó'on víti xí'an ió va'a inon.

Dá ñi keeán kua'an nó'an.

8

Yó'o ká'an sa'á ña ñá'a ñi chindeé Jesús

1 Tá ñi ndi'i, dá ñi sa'an Jesús ñi xionoo na ndidaá ñoó ná'ano xí'in ñoó kuálí, ta ñi daná'a ña to'on va'a ña ká'an sa'a ndi koo ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios. Ta ñi xionoo na xí'in ndin uxí uú ña ñi kaxí mií ná ñoó.

2 Ta ñi xionoo ta'ani dao ña ñá'a xí'in ná, tá'an ña ñi nduva'a na, chí dao ña ñi sa ño'o espíritu kini, ta dao ka ña ñi sa kú'u. Ta tein ña ñá'a yó'o nákaa María Magdalena, tá'an ña sa ño'o usa espíritu kini ñi taó Jesús.

3 Ta nákaa ta'ani ñá'a naní Juana, ña kúu ñadi'í ña naní Chuza, tá'an ña ndaá ve'e rey Herodes, xí'in ñá'a naní Susana, xí'in kua'á ka ña ñá'a sa chindeé ña xí'in ña ió noo ná.

Di'a kua'an ña ñi nakani Jesús sa'a iin ña xíti tata

4 Kúu kua'á nda'o ñayuu ñi kii iin rá iin ñoó ñi ñataka noo nákaa Jesús. Dá ñi kasá'a ná dákí'in tá'an na dao ña'a xí'in to'on dána'a ña, ta kaá ña:

5 —Iin ña xíti ñi kee ra kua'an ña kuti ra tata noñó'o rá. Ta sa'á ña ñi koon ni'ini ra tata ñoó, sa'á ñoó dao ña ñi kuei yu'u íchi. Ta ñi sejin ni'ini naan. Kúu ñi kasáa laa, ta kúu ñi seí vá rían.

6 Ta dao ka tata ñoó ñi kuei tein yuu, ta ñi xitaan. Tído ñi ichian, dá chí ko ta'ón ko'oyo sa'an.

7 Ta dao ka tata ñoó ñi kuei tein ta'ión. Ta ñi sa'ano dáó ña xí'in ta'ión ñoó, sa'á ñoó ñi kuyáta vaán ñi kee rá.

8 Ta kúu dao ka tata ñoó ñi kuei noo kúu ño'ó va'a. Kúu ñi sa'ano va'a vaan. Ta kúu kua'á ndava'o noni ñi xi'oan, dá chí iin ciento noni ñi xi'o iin iin tata ñoó —kaá Jesús.

Tá ñi ndi'i ñi ka'an ña dión, ta kúu ñi nda'o ñi ka'an ña:

—¿Ndi ndáa ndo'ó ió do'o, ta kúu kueídó'o va'a ndó!

9 Dá ví ñi ndát'ón ñaá ña xionoo xí'in ná:

—¿Ndi dándáki to'on ñi dakí'in tá'an ní ñi ka'an ní xí'in ndu'u?

10 Dá ñi kaa Jesús xí'in rá:

—Noo ndo'ó ñi xi'o Ndios ña kanda ini ndo ña ná'á mií ná sa'a ndi kée na dándáki na. Tído dákí'in tá'an yu'u dao ña'a xí'in to'on dána'i noo dao ka ñayuu, dá kían, va'ará ndidaá ka vían ndé'é ná, tído o kanda ta'on ini ña ndi kóni kaaan, ta va'ará ndidaá ka vían ná kueídó'o na, tído o kátóni ta'on ini ña.

Nákani Jesús ndi kóni kaa ña ñi daná'a ña sa'á ña xíti tata

11 Di'a dándáki to'on ñi dakí'in tá'an ñi ka'in xí'in ndó. Kana'á ndó ña tata ñoó kúu to'on Ndios.

12 Ta yu'u íchi noo ñi kuei dao tata ñoó, ñoó kúu ñayuu seídó'o to'on Ndios, tído kásaa ña u'u, ta kúu dítá vaán to'on Ndios ña nákaa nio ná, dá ná o kándisa naan, ta o ní'i ná ña káki na.

13 Ta tein yuu noo ñi kuei dao ka tata ñoó, ñoó kúu ñayuu seídó'o to'on Ndios, ta nátiin naan xí'an kádij iní ña. Tído ko ta'ón yo'an ini nio ná, sa'á ñoó tóo vá kándisa naan. Chí tá kásá'a ndó'o na tandó'o, kúu kexoo na noo ña kándisa na.

14 Ta tein ta'ión noo ñi kuei dao ka tata ñoó, ñoó kúu ñayuu seídó'o to'on Ndios. Tído kásá'a ndí'i cháá ka ini ña sa'á ña ió noo ná, ta kátóo ña koo kuíká ná, ta ndí'i ini ña sa'á ña'a luu ió ñayuu yó'o. Sa'á ñoó ko sísa na xí'in to'on Ndios.

15 Tído noñó'o va'a noo ñi kuei dao ka tata ñoó, ñoó kúu ñayuu seídó'o to'on Ndios xí'in ndino'o ini ña, ta

ndíta ndaā na xí'án. Ta kọ sá tuu na kée na ña kóni Ndios.

Miian kánian na'a yo mií yó ña kúú yó kuendá Jesús, ta kueídó'o va'a yo ña dána'a na noo yo

16 'Kọ iin ta'on chíńó'o iin íti, ta chíkani ndei na iin kidi nooán, ta ni kọ chíkani de'é naán tixi xito. Di'a noo diko chíńóo naan, dá ná katooan noo ndidaá na koku'u ini ve'e.

17 Chì ndidaá ña'a dá'i noo ndo viti, daí ña natuuan. Ta ndidaá vá ña'a ñó'o de'é viti, daí ña natuuan, dá ná katoon nooán.

18 Ta kueídó'o va'a ndó ña ká'in xí'ín ndó, chí ndidaá na natiin to'on ká'in, noón kúú na ñi'í ña kandaá cháá ka ini na. Tído ndidaá na kọ xí'ín natiin to'on ká'in, noón kúú na kexoo ña ká'án ná ná'á ná —kaá na.

Di'a ni kuu tá ni kasáa na ve'e Jesús nándukú ñaá ná

19 Dá ni kasáa naná Jesús xí'ín ñani na nándukú ñaá ná. Tído kọ ní kúu ta'on natuu yati na noo ió na, chí kua'á nda'o ñayuu ni nataka ñóo.

20 Dá ni kaston iin ñayuu nákaa tein ñayuu kuá'a ñóo xí'ín Jesús:

—Naná ní xí'ín ñani ní ndíta na sata vé'e, ta kóni na ka'an na xí'ín ní.

21 Dá ni kaa Jesús xí'ín ñayuu kuá'a ñóo:

—Ndi ndáa ñayuu seídó'o to'on Ndios, ta kée na choon sa'ándáan, noón vá kúú nanáí xí'ín ñanij.

Di'a ni kuu tá ni sa'anda Jesús choon noo tachi xí'ín taño'o

22 Iin kuu, dá ni kaa Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná ini iin barco. Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Ná ko'o chika'anda yo iin ka xoo yu'ú taño'o.

Dá ni kee na kua'an na.

23 Ta tein yá'a na kua'an na noo taño'o ñóo, kúú ni kidi va Jesús. Kúú iin ndakána va ni kasá'á kána tachi déen noo taño'o. Sa'á ñóo ni kasá'á kokee takuii ini barco. Ta io nda'o ió ña keta ka'ani ra ini takuii ñóo.

24 Dá ni natuu yati taa xionoo xí'ín Jesús noo kándu'u ná. Dá ni dándóto ñaá rá, ta kaá ra xí'ín ná:

—¡Maestro! ¡Maestro! ¡Ío ña kuu yo!

Dá ni ndoto Jesús. Dá ni sa'anda na choon noo tachi xí'ín taño'o ñóo. Kúú ni sa tuu va tachi ñóo xí'ín ña ndakuei noo taño'o, ta kúú ni nakáa tádi vá rá.

25 Tá ni ndi'i, dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Ndiva'a kọ kándéé ini ndo yu'u?

Kúú ni yu'ú nda'o taa xionoo xí'ín ná ñóo, ta ni naá ini rá. Dá ni kasá'á ndátó'ón tá'an mií rá:

—¿Ndá yoo ví kúú na yó'o, chí nda tachi xí'ín taño'o seídó'o choon sa'ándá na?

Di'a ni kuu tá ni taó Jesús espíritu kini ni sa ño'o ini iin taa

26 Dá ni saa na iin ka xoo taño'o noo kúú kuendá Gadara, ña xírndaa tá'an xí'ín kuendá Galilea.

27 Dá tá ni noo Jesús barco ñóo, dá ni kasáa iin taa ñoo ñóo, ta sa na'á nda'o ñó'o espíritu kini ini rá, ta kọ ndíxi ta'on ra dá'on, ta ni ve'e kọ ió rá, chí ini káo noo ñó'o ndij va ió rá.

28 Tá ni xini rá Jesús, kúú ni'í nda'o ni kayu'ú rá. Dá ni sa ku'ín xití rá noo ná, dá ni kasá'á ni'í nda'o ká'an rá xí'ín ná:

—¿Ndá kían ndó'o ní xí'ín yu'u, Jesús, mií ní na kúú de'e Ndios ndáya'i? Seí nda'ávij noo ní ña ná dá'a ni dándó'o naní ní níoj.

29 Díon ni kaaan, dá chí sa sa'anda va Jesús choon nooán ña ná kankuei ña ini taa ñóo ko'an. Sa na'á nda'o ñó'an dándákian taa ñóo. Chí va'ará sa so'oni ñayuu ndá'a rá xí'ín sa'a rá xí'ín cadena xí'ín kaa viti, tído vaá óon va sa'ándá rá cadena ñóo. Ta sa kendúsa espíritu kini ñóo xí'ín rá kandaka ñaáán kua'an noo kúú ñóo íchí.

30 Dá ni ndato'ón ñaá Jesús:

—¿Ndi nanón?

Dá ni kaa espíritu kini ñóo:

—Legión naní.

Díon ni kaaan chí kua'á nda'o espíritu kini ñó'o ini taa ñóo.

31 Dá ni seí nda'í ña noo Jesús ña ná dá'a ni tanda'á ñaá ná ko'an nda maá noo iin naá.

32 Ta kua'á nda'o kochí ñó'o sás'an ndika yuku ñóo. Dá ni seí nda'í espíritu kini ñóo noo Jesús ña ná konó

ná ko'an ndu'an ini ri. Dá n̄i sonó ná nooán.

³³ Ta kúú n̄i kankuei espíritu kini ñóo ini taa ñóó. Dá n̄i sa'an n̄i ndu'an ini kochí ñóó. Dá n̄i taxí tá'an ndi ndi'í rí kua'an ri yu'ú da'o. Dá n̄i kuei ndava'a rí ini taño'o ñóó. Ta kúú n̄i kanda'a ri, dá n̄i xi'í ri.

³⁴ Dá tá n̄i xini ta ndáka kochí ñóo ña dión n̄i ndo'o rí, dá n̄i taxí tá'an ra kua'an ra kast'o'on ra xí'ín na ndéi ñoo ra xí'ín na ndéi yúku sa'á ña n̄i kuu dión.

³⁵ Dá n̄i kankuei ñayuu ñóo kua'an na kande'é ná ña n̄i kuu. Tá n̄i saa na noo iin Jesús, kúú n̄i xini na ña ió taa n̄i sa ño'o espíritu kini ñóo noo sa'a ná. Ta kúú sa ndíxi va ra dá'on ió ra. Ta sa iin taa ió va'a vá kúú rá. Kúú n̄i yu'ú nda'o ñayuu ñóo.

³⁶ Ta ñayuu n̄i xini ña n̄i kuu dión kúú na n̄i nakani xí'ín dao ka ñayuu ndi n̄i kuu n̄i nduva'a taa sa ño'o espíritu kini ñóo.

³⁷ Dá n̄i kasá'á ndidaá ñayuu ndéi chí kuendá Gadara ñóo seí nda'í na noo Jesús ña ná ko'on na iin ka xí'án, dá chí yu'ú na sa'á ña n̄i kuu dión. Dá n̄i kaa Jesús ini barco ko'on na.

³⁸ Tído n̄i seí nda'í taa n̄i sa ño'o espíritu kini ñóo noo ná ña ná konó ná ko'on ra xí'ín ná. Tído n̄i sa'anda Jesús choon noo rá ña ná no'o ra, ta kaá na xí'ín rá:

³⁹ —Nandió koo kua'an nó'on ve'ón, ta nakanón xí'ín na ñooon sa'a ndidaá ña'a ndato n̄i kee Ndios xí'ón.

Dá n̄i ki'in ra kua'an nó'o rá. Ta n̄i kasá'á rá nákaní ra xí'ín ndidaá na ñoo ra sa'a ndidaá ña'a ndato n̄i kee Jesús xí'ín rá.

Dí'a n̄i ndo'o de'e dí'í ta naní Jairo xí'ín ña n̄i ndo'o iin ñá'a ndó'o kue'e tá'í n̄i

⁴⁰ Dá n̄i nandió koo tuku Jesús n̄i ndisáa na iin ka xoo taño'o ñóó. Dá n̄i natiin va'a ñaá kua'á nda'o ñayuu xí'an kádij ini na, chí sa ndéi ndidaá vá ná ndáti ñaá ná.

⁴¹ Dá n̄i kasáa iin taa naní Jairo, tá'an ra dándáki ve'e noo náta na Israel ndéi ñoo ñóo. Dá n̄i sa ku'ín xití

rá noo Jesús. Dá n̄i seí nda'í ra noo ná ña ná ko'on na ve'e ra,

⁴² chí n̄i kaa ra ña ió iin tó'ón de'e dí'í ra, ta ió xi uxí uu kua, ta sa xí'í va xi. Dá n̄i kee Jesús kua'an na xí'ín rá, ta dándútí ñaá ñayuu kuá'a kua'an xí'ín ná ñóo.

⁴³ Ta tein ñayuu ñóo nákaa ta'ani iin ñá'a ndó'o kue'e tá'í n̄i, ta sa n̄i xino uxí uu kua ndó'an dión. Ta sa n̄i dandí'í vaan di'ón né'e va'an n̄i chíya'avián ta kétátá ñaá. Tído n̄i iin tó'ón ta'on ra ko ní kándeé nduva'an.

⁴⁴ Dá n̄i natuu yatián satá Jesús. Dá n̄i kako'on ndá'an yu'ú dá'on ná. Ta kúú viti'ón dí'a n̄i natuu n̄i ñóo.

⁴⁵ Dá n̄i kaa Jesús:

—¿Ndá yoo n̄i kako'on ndá'a dá'amaí?

Tído n̄i iin tó'ón ñayuu ñóo ko ní ka'an. Dá n̄i kaa Pedro xí'ín ná:

—Maestro, ñayuu kuá'a yó'o kúú na dándútí ñaá. Sa'á ñóo, ¿ndiva'a ndát'o'on ní ndá yoo n̄i kako'on ñaá?

⁴⁶ Dá n̄i kaa Jesús:

—Koo, chí n̄i dakó'on ndá'a iin ñayuu dá'amaí, chí n̄i kanda'a ini ña n̄i nduva'a iin ñayuu n̄i kee nde'eí —kaá na.

⁴⁷ Tá n̄i kanda'a ini ñá'a ñóo ña o kúu ta'on chide'áan ña n̄i keeán, kúú n̄i kasáa noo Jesús, ta ndéi ñinoán. Dá n̄i sa ku'ín xití'án noo ná. Ta noo ndidaá ñayuu ñóo n̄i nakanián ndiva'a n̄i kako'on ndá'an dá'on Jesús, ta n̄i nakani ta'anián ña viti'ón kuií vá n̄i nduva'an tá n̄i keeán dión.

⁴⁸ Dá n̄i kaa Jesús xí'án:

—De'e dí'í, n̄i nduva'on sa'á ña kándeé inoon yu'u. Ta viti, kua'an nó'on ve'ón xí'an ió va'a inoon.

⁴⁹ Ta kúú ká'an ij vá Jesús iin na xí'án, kúú n̄i kasáa iin taa n̄i kii ve'e Jairo, ta dándáki ve'e noo náta na Israel ñóo, dá n̄i kaa ra xí'ín rá:

—Sa n̄i xi'í va de'e dí'í ní. Ná dá'a ka ni dáta'an ní maestro xa'an.

⁵⁰ Tá n̄i seídó'o Jesús ña n̄i ka'an ra dión, dá n̄i kaa na xí'ín Jairo:

—O sa yu'oon. Sava'a yu'u kandeé inoon, ta kúú nduva'a xi.

⁵¹ Dá tá n̄i saa na n̄i ku'u na ve'e ra, ta ko ní sónó ná ña ku'u dao ka

ñayuu xí'ín ná, sava'a Pedro xí'ín Jacobo, xí'ín Juan xí'ín tatá tadi'í ñóó, xí'ín naná va xi.

⁵² Ta ndidaá ñayuu ndéi ñóó ndéi'í nā ndéi na, ta nda'í káyu'ú ná sa'a tadi'í ñóó. Dá nī kaa Jesús xí'ín ná:

—O sa kuáki ndó, chí kō ní xī'í ta'on xi, kídī va xi.

⁵³ Ta kúu ndidaá ñayuu ñóó nī saki ndaa va na Jesús sa'á ña nī ka'an na dión, chí ná'á vá ná ña sa nī xī'í va xi.

⁵⁴ Dá nī tiin Jesús ndá'a xī, dá nī kaa nā xí'ín xī:

—Dí'í ló'o, ndakoo.

⁵⁵ Ta kúu nī natakī va xi. Ta kúu vití'ón vá nī ndakoo xi. Dá nī sa'anda Jesús choon noó nā ve'e xi ña ná kī'o na ña'a kasá'an xi.

⁵⁶ Ta tatá xī xí'ín naná xī nī naá nda'o ini nā. Tído nī sa'anda Jesús choon noó ná ña ná o sa nákani na xí'ín ni iin tó'ón ñayuu sa'á ña nī kee na.

9

Yó'o nī sa'anda Jesús choon noó taa xíonoo xí'ín ná ña ná ko'ón ra dána'a ra sa'á to'on va'a Ndios

¹ Dá nī ndítútí Jesús ndin uxī uu taa xíonoo xí'ín ná. Dá nī xī'o na choon noó rá ña kandeé rá taó rá ndidaá espíritu kīni ñó'o ini ñayuu, ta kandeé rá nduva'a ra ñayuu ndó'o iin rá iin kue'e.

² Dá nī tanda'á ñaá ná kua'an ra dána'a ra sa'a ndi koo ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios, ta nduva'a ra na kú'u,

³ ta kaá nā xí'ín rá:

—Ni iin ña'a o sa kóo ini ndo kane'e ndó ko'ón ndo íchi, o sa káne'e ndó yíto katu ndó ko'ón ndo, ni léka ndo, ni pan, ni di'ón, ta o sa káne'e ndó iin ka kotó nadaon ndó.

⁴ Ta ndi ndáa mií vá ve'e nī saá ndo nī ku'u ndó, sava'a ñóó ní kandeí ndó nda ná kasandaá kuu kankuei ndó ko'ón ndo iin ka ñoo.

⁵ Ta ndi ndáa mií vá ñoo noó kō ní xīin na natiin va'a na ndo'ó, ta kúu kankuei ndó ñoo ñóó, ta kidi ni'ini ndó ñoyaká iin sa'a ndo, ta ñóó kían ná'a ña kō náta'an ini Ndios xini nā na ñoo ñóó —kaá Jesús.

⁶ Dá nī kankuei taa ñoo kua'an ra ndidaá ñoo dána'a ra to'on va'a sa'a Jesús, ta sa nduva'a ra na kú'u ndéi iin iin xían noo xíonoo ra.

Naá ini rey Herodes kée ña ndato kée Jesús

⁷ Tá nī ni'í tó'on rey Herodes sa'a ndidaá ña kée Jesús, ta kúu kō ná'á rá ndi kían nakani ini ra. Chí dao ñayuu ñóó kaá ña nī natakī Juan, ta noón kúu Jesús.

⁸ Ta dao ka nā kaá ña kúu ná profeta Elías, ta nī ndixóo tuku na. Ta dao ka nā kaá ña kúu ná iin ka profeta nī sa io sa na'á, ta nī natakī nā viti.

⁹ Dá nī kaa Herodes:

—Mií yu'u nī sa'anda choon, dá nī sa'anda ra diko Juan. Tído, ¿ndá yoo ví kúu taa, tá'an ra seídó'i kée ña'a ndato ñóó, tá dáá?

Sa'á ñoo ndí'i ini ra koni ra Jesús.

Di'a nī kuu tá nī xī'o Jesús ña'a nī sasá'an o'ón mil taa

¹⁰ Tá nī ndisáa taa xíonoo xí'ín Jesús nī sa'an ra noo choon nī sa'anda nā noo rá, dá nī nakani ra xí'ín ná sa'á ña nī kee ra. Dá nī nakuaka xoo ñaá Jesús, dá ndáka ñaá ná kua'an nā iin xían noo koó ñayuu ndéi yati ñoo naní Betsaida.

¹¹ Tído tá nī kandaá ini ñayuu ñoo ndéi chí kua'an nā, dá nī kee na tákuei ñaá ná kua'an nā. Ta kúu nī natiin va'a ñaá Jesús. Dá nī daná'a nā noo ná sa'a ndi kee Ndios dándáki na ñayuu nā. Ta nī nduva'a na nā kú'u.

¹² Tá nī ini kuu dáá ñóó, dá nī natuu yati ñaá ndin uxī uu taa xíonoo xí'ín ná. Dá nī kaa ra xí'ín ná:

—Ka'anda ní choon noó ñayuu kuá'a yó'o ña ná ko'ón nā ñoo kuálí túu ñó'o káa, o ko'ón nā ve'e ndíta yúku káa, dá ná ndukú ná ña'a kasá'an na, ta ná ni'í ná noó kudī nā, chí kō ta'ón ña'a kei ná yó'o.

¹³ Dá nī kaa Jesús xí'ín rá:

—Kī'o ni mií ndó ña'a ná kasá'an ná.

Dá nī kaa ra:

—Kō ta'ón kua'á ña'a né'e ndu, sava'a o'ón va pan xí'ín uu tiyaká va. Ta, ¿ndi kee ndu ko'ón ndu kuiin ndu

ñá'a kasá'an ñayuu kuá'a yó'o? —kaá ra.

¹⁴ Ta kúu rá tát'o'on k'i'o o'on mil taa. Dá nì kaa Jesús xí'ín taa xíonoo xí'ín ná ñóo:

—Ka'an ndo xí'ín ñayuu yó'o ña ná kandeí tá tu'u tá tu'u na. Ta uu diko uxi ná kakuu iin iin tu'u na.

¹⁵ Ta dión nì kee ra. Dá nì sa ndeí ndidaá kúu ñayuu ñóo.

¹⁶ Dá nì tiin Jesús ndin o'on pan ñóo xí'ín ndin nduú tìyaká ñóo. Dá nì nande'é noo ná chí induú. Dá nì nak'i'o na ndivé'e noo Ndios sa'án. Dá nì sa'anda na pan xí'ín tìyaká ñóo. Dá nì x'i'o naan noo taa xíonoo xí'ín ná. Dá nì sa'an ra nì dasá ráan noo ñayuu ñóo.

¹⁷ Dá nì sasá'an ndidaá kúu ná nda noo nì ndínoo va'a ini na. Tá nì ndi'i, dá nì dakútí taa xíonoo xí'ín Jesús uxi uu tìyiká xí'ín ña'a nì kandoo noo ña nì sasá'an ñayuu ñóo.

Di'a nì kuu tá nì kaa Pedro ña Jesús kúu Cristo, na nì tanda'á Ndios kasaá dákaiki ñaá

¹⁸ Iin kuu nákaa xoo Jesús ká'an na xí'ín Ndios, ta yati ñóo ndéi taa xíonoo xí'ín ná, dá nì ndat'o'on ñaá ná:

—¿Ndá yoo kúu yu'u, kaá ñayuu ñóo?

¹⁹ Dá nì kaa taa ñóo:

—Dao na kaá ña kúu ní Juan, na sa dakódo ndúta ñayuu. Ta dao ka na kaá ña kúu ní profeta Elías. Ta dao ka na kaá ña kúu ní iin profeta nì sa io sa na'á, ta nì nataki na.

²⁰ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta ndo'ó viti, ¿ndá yoo kúu yu'u, kaá ndo'ó?

Dá nì kaa Pedro xí'ín ná:

—Míí ní kúu Cristo, na dákaiki ñaá.

Kást'o'on Jesús xí'ín taa xíonoo xí'ín ná ndí kían ndo'o na, dá kuu na

²¹ Tído nì sa'anda Jesús choon noo taa xíonoo xí'ín ná ña ná o sa koo ini ra ka'an ra xí'ín ni iin tó'on ñayuu ndá yoo kúu ná.

²² Dá nì kaa na xí'ín rá:

—Míían ndúsa kánian kua'á nda'o ña'a ndo'o naní nío na nì nduu taa ñayuu yó'o. Chì kuñó'ó ñaá taa sá'ano ñoo, xí'ín taa dutì sakuá'a, xí'ín taa

dána'a ley Moisés. Ta kánian kuu na. Tído tìxi kuu óni, dá nataki va na.

²³ Dá nì kaa na xí'ín ndidaá taa ñóo:

—Ndi ndáa ndo'ó ká'an kanoo xí'ín yu'u, dá kían kánian dánkoo ndó ña kóni míí ndó, ta natiin ndó cruz, ña kían ió ndo kuu ndo sa'í iin rá iin kuu kuu, ta ndiko ndo yu'u, ná ko'o.

²⁴ Chì ndi ndáa na kóni dákaiki na míí ná ñayuu yó'o, noón kúu na kuu di'a. Tído ndi ndáa na xí'o míí ña kuu na sa'a yú'u, noón kúu na nì'í ña káki na.

²⁵ Dá chí, ¿ndi kían va'a nì'í ñayuu tá ná kandeé ná nì'í ná ndidaá ña kuiká ió ñayuu yó'o, ta naá vá ná noo Ndios, ta o nì'í ná ña kataki na, ká'an ndó?

²⁶ Ta ndi ndáa ñayuu ná xíka'an noo sa'a yú'u o sa'á to'in, dá kían kaka'an ta'ani noo na nì nduu taa ñayuu yó'o sa'á noón tá ná kasandaá kuu nandió koo na xí'ín ndidaá ndée ndato kómí míí ná, xí'ín ña kómí tatá na Ndios, xí'ín ña kómí ángel kéchóon noo ná.

²⁷ Míían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ió dao ndo'ó, na ndíta yó'o, o kuú ta'on ndó nda ná koni ndo ndi k'i'o dándáki Ndios —kaá Jesús.

Di'a nì kuu tá nì naye'e ndaa noo Jesús xí'ín dá'on ná

²⁸ Tá nì ya'a ona kuu nì ka'an na dión, dá nì kee na ndáka na Pedro xí'ín Juan xí'ín Jacobo kua'an na dinì iin yúku iin ñóo ka'an na xí'ín Ndios.

²⁹ Ta tein ká'an Jesús xí'ín Ndios, ta kúu nì nadaon va tát'o'on kaa noo ná. Kúu nì ndukuxí dá'on ná, ta nì naye'e ndaaan.

³⁰ Ta kúu iin kuití vá nì na'a noo uu taa, ta ndíta na ndátó'on ná xí'ín Jesús. Iin na kúu Moisés, ta iin ka na kúu profeta Elías.

³¹ Ta ndato nì naye'e ndaa noo ndíta na. Ta nì ka'an na xí'ín Jesús sa'a ndí kían ndo'o na, dá kuu na, dá xinkoo ña kánian ndo'o na ñoo Jerusalén.

³² Ta va'ará kudì nda'o Pedro xí'ín uu ka taa ñóo kóni ra, tído nì sa ño'o ini ra sa'á ña nì xini ra ña ndato nì naye'e ndaa Jesús, ta iin na ká'an na xí'ín uu taa ñóo.

33 Tá n̄i kasá'á kexoo uȳ taa ñoo kua'an n̄a, dá n̄i kaa Pedro xí'ín Jesús:

—Maestro, va'a kúú ndéi ndu'u yó'o. Ná kava'a ndu on̄i t̄iya'ó. Iian ná koo mií ní, ta iian ná koo Moisés, ta iin kaan ná koo Elías.

Diön n̄i kaa ra, dá chí k̄o ná'a ta'on ra ndí kián ká'an ra sa'á ña n̄i yu'ú ra.

34 Ta tein ká'an ra diön, kúú n̄i naxino iin vik̄o. Ta kúú n̄i ñaá ná. Dá n̄i yu'ú nda'o ra tá n̄i xini ra n̄i ña'í na n̄i kee vik̄o ñoo.

35 Ta kúú nda tein vik̄o ñoo n̄i seido'o ra n̄i ka'an Ndios:

—Ta yó'o kúú de'e man̄i yu'u. Kueído'o ndó to'on ká'an x̄i.

36 Tá n̄i ndi'i n̄i ka'an n̄a diön, kúú nda iin tó'ón míí vá Jesús n̄i kandoo iin. Ta k̄o ní ká'an ndin on̄i taa ñoo sa'á ña yó'o, chí tein kuu dáá ñoo k̄o ní ná kani ta'on ra xí'ín n̄i iin tó'ón ñayuu sa'á ña n̄i xini ra din̄i yúku ñoo.

Di'a n̄i kuu tá n̄i nduva'a Jesús iin tayií nákaa espíritu kini

37 Dá tá n̄i t̄u noo iin ka kuu, dá n̄i naxino Jesús xí'ín taa ñoo sa'a yúku ñoo. Ta kúú kua'á nda'o ñayuu n̄i saa n̄i ni'í ñaá.

38 Dá n̄i kayu'ú iin taa nákaa tein ñayuu kuá'a ñoo, ta kaá ra:

—Maestro, seí nda'avíi noo ní nduva'a ní de'e ló'i, chí iin tó'ón din̄i dáá vá kúú xí nooí,

39 chí iin ndakána va t̄in ñaá iin espíritu kini, ta ni'í nda'o káyu'ú xí kéean, dá sa'ání yí'í ñaáán, ta kánkuei chí'ion yú'u xí, ta kéndava'a nda'o ña xí'ín xí, ta k̄o x̄in ta'an vaan dáyaa chí'í ñaá.

40 Sa'á ñoo n̄i seí nda'avíi noo taa xionoo xí'ín ní káa, ña ná taó rá ña, tído k̄o ní kándeé ta'on ra.

41 Dá n̄i kaa Jesús:

—¡Nandeé ka vían ñayuu k̄o kándisa kúú ndo'ó, ta dó'ó nda'o ndó! ¿Ndidaa ka ví kooi xí'ín ndó? Ta, ¿ndidaa ka ví k̄i'o ndeé iní sa'a ndo? Kane'e de'ón ná kii.

42 Tá sa kua'an kuyati ra xí'ín tayií ló'o ñoo noo Jesús, ta kúú n̄i koon ñaá espíritu kini ñoo nda noño'o, ta n̄i sa'ání yí'í ñaáán. Dá n̄i sa'anda Jesús choon noán ña ná ketaan kua'an. Dá

n̄i nduva'a na tayií ló'o ñoo. Dá n̄i nak̄i'o ñaá ná noo tatá x̄i.

43 Kúú n̄i naá iní ndidaa ñayuu ndita ñoo sa'á ña ndato n̄i kee Ndios.

Yó'o n̄i kasto'on tuku Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná ndi kián ndo'o na, dá kuu na

Ta tein naá ini ndidaa ñayuu ñoo sa'a ndidaa ña ndato n̄i kee Jesús, dá n̄i kaa n̄a xí'ín taa xionoo xí'ín ná:

44 —Kueído'o va'a ndó ña ko'in ka'in xí'ín ndó, chí ko'on iin taa nak̄i'o ra n̄i nduu taa ñayuu yó'o noo ndá'a ta xini u'u ñaá.

45 Tído k̄o ní kátóni ta'on ini taa ñoo ndiva'a n̄i ka'an n̄a diön, chí ndadí vá ñaxintóni rá, ta yu'ú ra ndato'ón rá Jesús ndi dándaki to'on n̄i ka'an n̄a.

Dána'a Jesús nda yoo kúú na ndaya'i cháa ka noo Ndios

46 Dá n̄i kasá'á ndátó'ón kuáchi taa xionoo xí'ín ná sa'a nda yoo kúú taa ndaya'i cháa ka tein mií rá ñoo.

47 Tído n̄i kandaa ini Jesús ña ná kani ini ra diön. Kúú n̄i tiin na ndá'a iin tayií ló'o. Dá n̄i chí kani ñaá ná d̄in ná,

48 dá n̄i kaa n̄a:

—Ndi ndaá miío ñayuu natiin va'a ta ló'o yó'o sa'á ña kúú ná kuendá yu'u, dá kián nda mií vá yu'u natiin va'a na. Ta n̄a n̄i natiin yu'u, nda Ndios n̄i natiin na, chí mií ná n̄i tanda'a yu'u veii ñayuu yó'o. Chí iin ra k̄o ndaya'i tein mií ndó xaan, roón kúú ra ndaya'i cháa ka noo Ndios —kaá n̄a.

Kaá Jesús ña ñayuu k̄o naá xí'ín ná, noón kúú na ndita xoo mií ná

49 Dá n̄i kaa ta naní Juan xí'ín ná:

—Maestro, n̄i xini ndu'u iin taa taó espíritu kini xí'ín kuu mií ní. Tído k̄o xionoo ta'on ra xí'ín yó, sa'á ñoo n̄i chítuu va ndu'u ra.

50 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Ná dá'a n̄i chítuu ndó ra, chí n̄a k̄o naá xí'á, noón kúú na ndita xoo yo.

Di'a n̄i kuu tá n̄i danáni Jesús Jacobo xí'ín Juan

51 Tá sa kua'an xinkoo kuu no'o Jesús induú, dá ni chíkaa ini na ko'on ndaa na nda ñoo Jerusalén.

52 Dá ni tanda'á ná dao taa kua'an ra noo. Dá ni saa ra ni ku'u ra iin ñoo ló'o nákaa chí kuendá Samaria di'a, dá kenduu ra noo kandeí na, ni ka'an rá.

53 Tído ko ní xín ta'on na ñoo ñoo natiin ñaa ná, chí ni kandaa ini na ña chí Jerusalén di'a va chíka'anda na ko'on na.

54 Tá ni kandaa ini Jacobo xí'in Juan ña ni kee ñayuu ñoo dión, dá ni kaa ra xí'in Jesús:

—Tatá, ¿á ko kóni ní ná ka'anda ndu choon, dá ná koon ño'ó kéí induú káa tát'on ni kee Elías, dá ná naá ndi'i noo ñayuu ñoo?

55 Dá ni nandió ko Jesús ni danáni ñaa ná, ta kaá na xí'in rá:

—Ko ná'á ta'on ndó ndí kían kedaá xí'in ndó, dá ka'an ndo dión,

56 chí ko ní kásaa ta'on na ni nduu taa ñayuu yó'o ña kían dánaa na ñayuu, di'a ni kásaa na dákaiki ñaa ná.

Dá ni kee na kua'an na iin ka ñoo.

Di'a ni ka'an Jesús xí'in dao ñayuu ni ka'an kanoo xí'in ná

57 Ta nani xíka na kua'an na íchi ñoo, dá ni kaa iin taa xí'in Jesús:

—Tatá, íojí ña kanooi xí'in mií ní ndeí kúú mií vá noo ko'on ní.

58 Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Kana'on ña ió va káo noo ño'ó ndikuii, ta ió ta'ani táka noo ño'ó laa. Tído na ni nduu taa ñayuu yó'o ni noo kanoo diní ná ko'o.

59 Dá ni kaa na xí'in iin ka taa ñoo:

—Nakíj, kanoo xí'in yu'u.

Dá ni kaa taa ñoo:

—Tatá, konó ní dinño'ó ka ná ko'in dánduxi tatái, dá kasaai, ko'o.

60 Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Dánkoo na kúú ndii ná dánduxi ñaa dao ka na kúú ndii. Tído yo'ó, kua'an kanooón dána'on noo ñayuu ndi kee na ndu'u na tixi ndá'a Ndios.

61 Dá ni kaa iin ka taa xí'in ná:

—Tatá, kónij kanooi xí'in mií ní, tído dinño'ó ka konó ní ná ko'in kastoin xí'in na ve'i, dá ná kasaai, ko'o.

62 Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Iin taa tiin nda'á yata, ta nandió ko ra ndé'é rá chí sata, roón kúú ra ko choon ta'on kuti. Kí'o dión ta'ani ndó'o na ndi'i jí vá ini sa'á ña ió noo ná, chí ko choon ta'on na dána'a na sa'a ndi kee ñayuu ndu'u na tixi ndá'a Ndios.

10

Sa'ándá Jesús choon noo oni diko uxi taa ña ko'on ra ndidaa ñoo dána'a ra

1 Tá ni ndi'i ña yó'o, dá ni kaxi sato'o yo Jesús oni diko uxi ka taa. Dá ni tanda'á ná uu rá uu ra ko'on ra ndidaa kúú ñoo xí'in iin rá iin xían noo ko'on mií ná.

2 Dá ni kaa na xí'in rá:

—Miían ndaa kuiti káa nda'o ña'a dákée yó, tído cháa nda'o kúú taa dákée ña, chí kua'á nda'o ñayuu ndeí nduu ndu'u tixi ndá'a Ndios, tído cháa vá kúú taa dána'a noo ná. Sa'á ñoo kaka ndo ña maní noo Ndios, na kúú sato'o ñayuu ñoo, dá ná tanda'á ná cháa ka taa ko'on ra dána'a ra noo ñayuu na.

3 Kua'an ndo'ó viti, tído noo tánda'á yu'u ndo'ó ko'on ndo kakuu ndó tát'on léko tein ndigü'e'í lobo.

4 Ta o sa káne'e ndó léka ndo ko'on ndo, ni noo kaño'o di'ón ndo, ta ni dao ka ndisa kayi'i ndó, ta ni o sa kakuíta too ndó ka'an ndo ndisá'an xí'in ni iin tó'ón ñayuu íchi noo ko'on ndo.

5 Ta ndi káa mií vá ve'e ni saa ndo ni ku'u ndó, dinño'ó di'a kaa ndo xí'in na ndeí ve'e ñoo: “Ná kandeí va'a ní.”

6 Tá ió iin káa ñayuu va'a ve'e ñoo, dá kían ná kandeí va'a ndisa na. Tído tá ko'ó iin káa ñayuu va'a ndeí ñoo, dá kían nandió ko ña va'a ñoo noo mií vá ndó.

7 Ta mií ve'e ñoo ní kandeí ndó. Ta keí ndó, ta ko'o ndó ndi ndaa mií vá ña'a xí'o na noo ndo. Chí iin ta kéchoon kánian ni'í ña kúú ya'i ra. Ná dá'a ni tooo tuku nadaon ndó ve'e noo kandeí ndó.

8 Ta ndi ndaa mií vá ñoo noo ni saa ndo, ta ni natiin va'a na ndo'ó, dá kían keí ní ndó ndi kúú mií vá ña chikodó ná noo ndo,

9 ta nduva'a ndó na kú'u ndeí ñoo, dá kaa ndo xí'in ndidaa ná: “Sa ni

kuyati va kuu ña ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios."

¹⁰ Tído ndi ndáa mií vá ñoo noó ni saa ndo, ta ko ní xín na natiin va'a na ndo'ó, dá kían kankuei ndó keí ñoo ñoo, dá kaa ndo:

¹¹ "Ñoyaká ñó'o ñoo ndo, ña ni tiin sa'a ndú, ña yó'o kidi ni'ini ndu, dá kana'á ndó ña ko náta'an ini Ndios xini na ndo'ó. Tído kana'á ndó ña sa ni kuyati va kuu ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios", kaa ndo.

¹² Ná ka'in xí'ín ndó ña tá ná kasandaá kuu keyíko Ndios sa'á ñayuu, dá kían ka'í cháá ka ví ndo'o na ñoo ñoo o duú ña ni ndo'o ñayuu káni ni sa ndei ñoo Sodoma tá sa na'á.

Nda'í kúu ví na ndéi ñoo Corazín, xí'ín na ndéi ñoo Betsaida, kaá Jesús

¹³ 'iNda'í kúu ví ndo'ó, na ndéi ñoo Corazín! Ta, jnda'í kúu ví ndo'ó, na ndéi ñoo Betsaida! Chí tá ní kée yu'u ña ná'ano noó ñayuu ndéi ñoo Tiro xí'ín ñoo Sidón táto'on ni kee yu'u ña ná'ano noo ndo'ó, ta kúu nda sa oon va ni nandixi nda'í na, ta ni nandei nda'í na noo yaá sa'á ña ni nandikó ini na sa'á kuachi ni kee na, ní kúu.

¹⁴ Sa'á ñoo tá ná kasandaá kuu keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu, dá kían ka'í ka ví ndo'o ndo'ó o duú ñayuu ndéi ñoo Tiro xí'ín ñoo Sidón.

¹⁵ Ta ndo'ó, na ñoo Capernaum xaan viti, ka'án ndó ña nda induú xinkuei ndó. Tído ndo'ó kúu na ko'ono ni'ini Ndios nda maá indayá.

¹⁶ Dá ni kaa Jesús xí'ín ndin oni diko uxí taa ñoo:

—Ndi ndáa ñayuu seídó'o to'on ka'an ndo, dá kían nda yu'u seídó'o na. Ta ndi ndáa ñayuu kuñó'ó ñaá, ta nda yu'u kuñó'ó ná. Ta ndi ndáa ñayuu, tá kuñó'ó ná yu'u, kuñó'ó ta'ani na tatá Ndios, na ni tanda'á yu'u veii —kaá na.

Di'a ni kuu tá ni ndusáa oni diko uxí taa ñoo

¹⁷ Tá ni nandió kuéi oni diko uxí taa yó'o ni ndisáa ra noo choon ni sa'an ra, kúu kadii nda'o ini ra. Dá ni kaa ra xí'ín Jesús:

—Tatá, nda espíritu kini seídó'o ñaá tá sa'ándá ndu choon nooán xí'ín kuu mií ní.

¹⁸ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Jaan, chí ni xini yu'u ni kankao ña u'u nda induú táto'on ki'o kankao tasa.

¹⁹ Miían ndaa kuiti ni xi'oi choon noo ndo, sa'á ñoo koó ña'a ndo'o ndó tá ná kuein nakána ndó satá koq, xí'ín tidó'oma. Ta ni xi'o ta'anii choon noo ndo ña kandeé ndó xí'ín ndidaá ndée kómí ña u'u, ta ni iin ña'a o kandeé kendava'an xí'ín ndó.

²⁰ Tído ná dá'a ni kadii téi ini ndo sa'á ña seídó'o espíritu kini choon sa'ándá ndo. Di'a kadii cháá ka ini ndo sa'á ña sa kándodó vá kuu ndo noo tuti Ndios nda induú.

Kadii nda'o ini Jesús kée Espíritu ii Ndios

²¹ Dá ni nakutí Jesús xí'ín ña kadii ini na ni kee Espíritu Ndios, dá ni kaa na:

—Kéká'ano yu'u mií ní, tatá Ndios, mií ní kúu sato'o induú xí'ín noño'o yó'o, chí ni chikáa de'é ní ña yó'o noo na ndichí, xí'ín na kátóni ini. Ta ni na'a nían noó na ko kátóni va'a ini. Jaan, ki'o dión ni kee ní, tatá, chí ki'o dión ni nata'an ini mií ní.

²² "Ta ndidaá ña'a ni nak'i'o tatá Ndios noo yu'u. Ta ni iin tó'ón ñayuu ko ná'á ndá yoo kúu de'e Ndios, chí iin tó'ón diní miíó tatá Ndios kúu na ná'á ñaá. Ta ni iin tó'ón ñayuu ko ná'á tatá Ndios, chí iin tó'ón diní de'e va na kúu na ná'á ñaá, xí'ín na ni chikaa ini de'e Ndios na'a na noo —kaá na.

²³ Dá ni nandió koq na ni sa nde'é ná noó taa xionoo xí'ín ná, dá ni kaa na xí'ín sava'a mií vá taa ñoo:

—Ndiká'án ndi kúu ví na xini xí'ín noo ña xini mií ndó viti.

²⁴ Chí ka'in xí'ín ndó ña kua'á ndava'o profeta xí'ín rey ni ka'án rá koni ra ña xini ndo'ó viti, tído ko ní xini ta'on raan. Ta ni ka'án rá kueídó'o ra to'on seídó'o ndó viti, tído ko ní seídó'o ta'on raan —kaá na.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'á ña va'a ni kee iin taa kuendá Samaria

²⁵ Tá ni ndi'i, dá ni nakuin ndichi iin taa dana'a ley, dá chí kóni ra kornodó rá Jesús. Dá ni ndato'ón ñaá rá:

—Maestro, ¿ndí kían kánian keei, dá n̄í'í ña kataki chíchíí?

²⁶ Dá n̄í kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Ndi kaá ley Moisés? ¿Ndi kían kándaá inon ña ká'an?

²⁷ Dá n̄í kaa t̄a dána'a ley ñoó:

—Di'a va kaáan: “Kon̄i ndo sato'o yo Ndios xí'ín ndino'o n̄ío ndo, xí'ín ndino'o ini mií ndó, xí'ín ndidaá kúu ndéé ndo, xí'ín ndidaá ñaxintóni ndo. Ta ku'u ini ndo sa'á ñayuu xí'ín ndó tát'o'on k̄i'o ndó'o ndó xí'ín mií ndó.”

²⁸ Dá n̄í kaa Jesús xí'ín rá:

—Va'a nda'o n̄í nandio né'ón ña n̄í ndato'ín yo'ó. Kua'án viti, ta keeón ña, dá konon kataki chíchón.

²⁹ Dá n̄í ndukú t̄a ñoó ndi kee ra kendaá ra ña ká'án mií rá. Kúu n̄í kaa ra xí'ín Jesús:

—¿Ndá yoo kúu ñayuu xí'ín yu'u ñoó?

³⁰ Dá n̄í ka'an Jesús xí'ín rá:

—Iin ku'u dá n̄í keta iin t̄a ñoo Jerusalén. Dá n̄í kee ra konoo ra kua'an ra íchi kua'an chí ñoo Jericó di'a. Ta íchi ñoó n̄í kankuei t̄a ku'i'íná n̄í tiin ñaá rá. Kúu n̄í taxí vichí ñaá rá. Ta kúu n̄í kani kini ñaá rá. Sa nda kuu ra. Dá n̄í kee t̄a ku'i'íná ñoó kua'an ra.

³¹ Ta kúu íchi ñoó konoo iin t̄a duti kua'an ra. Tá n̄í xini ra kándu'u t̄a n̄í tarkue'e ñoó, ta kúu n̄í kaḡ xoo va ra n̄í ya'a ra kua'an ra.

³² Kúu n̄í kasandaá ta'ani iin t̄a levita kéchón ve'e ño'o ká'ano kua'an ra. Tá n̄í xini ra kándu'u t̄a n̄í tarkue'e ñoó, kúu n̄í kaḡ xoo ta'ani ra n̄í ya'a ra kua'an ra.

³³ Tído iin t̄a kuendá Samaria kua'an ta'ani íchi ñoó. Tá n̄í xini ra kándu'u t̄a n̄í tarkue'e ñoó, kúu n̄í kixian n̄í ku'u nda'o ini ra sa'a rá.

³⁴ Ta kúu n̄í natuu yati ra noḡ kándu'u roón. Dá n̄í kuei ra sití xí'ín vino noḡ n̄í tarkue'e ñoó, dá n̄í kao noo raán iin dá'on. Dá n̄í ch̄inóo ñaá rá sat̄a burro ra né'e ra kua'an ra. Dá n̄í saa ra iin ve'e noḡ kidi ñayuu xika íchi ñoó. Dá n̄í sa io ra n̄í sa ndaa ñaá rá.

³⁵ Tá n̄í t̄u noḡ iin ka kuu n̄í kasandaá hora ko'on ra. Dá n̄í taó rá uḡ di'ón plata, dá n̄í x̄i'o raan noḡ sato'o ve'e ñoó. Dá n̄í kaa ra xí'ín rá:

“Kee ní ña man̄i koto ní t̄a yo'o. Tá n̄í kandaá ní cháá ka di'ón mií ní n̄í xito ní ra, dá tá ná nandio koḡ, dá nandio né'i di'ón ní”, kaá ra.

³⁶ Ta viti, ¿ndí kaa iin t̄a noḡ ndin on̄i t̄a yo'o ná'a ña miían ndaa ndisa ñayuu xí'ín rá kúu t̄a n̄í tarkue'e t̄a ku'i'íná ñoó, ká'án yo'ó?

³⁷ Dá n̄í kaa t̄a dána'a ley ñoó:

—Tá'an ra n̄í ku'u ini sa'á t̄a n̄í tarkue'e ñoó.

Dá n̄í kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta k̄i'o dión ta'ani kua'án yo'ó keeón.

Di'a n̄í kuu tá n̄í sa io Jesús ve'e Marta xí'ín María

³⁸ Dá n̄í kee Jesús sá xika na kua'an na. Dá n̄í saa na iin ñoo ló'o, ta ñoó ió iin ñá'a naní Marta. Ta n̄í natiin va'án Jesús ve'án.

³⁹ Ta ió iin ku'an naní María, ta n̄í saaan n̄í sa koóan noḡ sá'a Jesús, ta ióan seídó'án ña dána'a na.

⁴⁰ Tído ndí'i cháá ka ini Marta kéeán choon ió noḡan. Dá n̄í natuu yatián noḡ ió Jesús, dá n̄í kaaan xí'ín ná:

—Tatá, ¿á ko ndé'é ní ña iin tó'ón vá yu'u nákaḡ kéchón, ta ió oon ku'i? Ka'an ní xí'ín xí ná chindeé tá'an xi xí'ín.

⁴¹ Dá n̄í kaa Jesús xí'án:

—Marta, Marta. Ndi'i nda'o ini yo'ó, ta nákani inon sa'á kua'á nda'o ña'a.

⁴² Tído iin tó'ón vá ña'a kían ndáya'i cháá ka. Ta ñoó kían n̄í kaḡi María yo'o, ta ni iin tó'ón ñayuu ko kánian ketéin noḡ xí kueídó'o xi yu'u —kaá na.

11

Di'a kua'an ña n̄í daná'a Jesús sa'a ndi kee yo' ka'an yo' xí'ín Ndios

¹ Di'a n̄í kuu tá nákaḡ Jesús ká'an na xí'ín Ndios iin xián. Tá n̄í ndi'i n̄í ka'an na xí'ín Ndios, dá n̄í kaa iin t̄a xionoo xí'ín ná ñoó:

—Tatá, dána'a ní noḡ ndu'u ndi kee ndu ka'an ndu xí'ín Ndios tát'o'on n̄í daná'a Juan noḡ t̄a sa xionoo xí'ín ná.

² Dá n̄í kaa Jesús xí'ín rá:

—Tá kua'an ndo ka'an ndo xí'in Ndios, di'a kaa ndo xí'in ná: Tatá mií ndu'u, na ío induú, ná natiin kuú mií ní ndidaá tá'an ñaño'ó.

Ta ná kii ní dándáki ní ñayuu yó'o. Tató'on k'i'o kée ní ña kóni ní induú xaan, k'i'o dión ta'ani ná koo noño'ó yó'o.

³ Ta k'i'o ní ña xínño'ó ndu'u keí ndú iin iin kuú kuú.

⁴ Ta ká'ano koo ini ní sa'á kuachi ndu tató'on k'i'o xí'o ká'ano ta'ani ini ndu'u sa'á na yá'a noo ndú.

Ta o sa kóno ní kuei ndu noo kuachi, ta dákaki ní ndu'u noo ña kini.

⁵ Dá ni kaa ta'ani na:

—Ta ndi ndáa ndó ío iin amigo, ta dao ñoo kua'an ndo ve'e na, ta ká'an ndo xí'in ná: “Amigo, tei too ní oni pan nani'í,

⁶ dá chi ni kasáa iin amigoi ve'i, ta xíka ni kii ra, ta ko ta'on ña'a k'i'oi keí rá.”

⁷ Dá kaa na xí'in ndó nda maá ini ve'e na: “O sa dáta'oon yu'u, chi sa ndadí vá yé'í, ta sa káandu'u vái kidi xí'in de'i noo xíto. Sa'á ñoo o kúu ta'on nakooi k'i'oi ña nooon.”

⁸ Tído va'ará ná o náko na k'i'o naan noo ndo sa'á ña kúu ná amigo ndo, tído sa'á ña ká'an téi ndo ndíta ndó, sa'á ñoo nakoo na k'i'o na ña xínño'ó ndó.

⁹ Tído yu'u ká'an xí'in ndó, kaka ndo ña xínño'ó ndó noo Ndios, ta kúu ni'í vá ndóan. Nandukú ndóan, ta kúu ni'í vá ndóan. Dákásá ndó yé'é, ta kúu nono váan noo ndo.

¹⁰ Dá chi ndidaá na xíkaan, ta ni'í náan. Ta ndidaá na nándukú ñá, ta ni'í náan. Ta ndidaá na dákásá yé'é, ta nonoan noo ná.

¹¹ Ta ndi ndáa ndo'ó, na kúu tatá, tá xíka de'e ndó pan keí xí noo ndo, ¿á xí'o ndó iin yuu noo xí? O, tá xíka xi iin tiyaká keí xí, ¿á xí'o ndó iin koo noo xí?

¹² O, tá xíka xi iin nduu keí xí, ¿á xí'o ndó iin tidó'oma noo xí?

¹³ Koó, dá chi va'ará kúu ndó ñayuu kini, tído ti'a ndó k'i'o ndó ña va'a noo de'e ndó. ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña sa kaá ka ví tatá Ndios, na ío induú? Chi

k'i'o na Espíritu i i ná noo ndi ndáa na xíka ñaá noo ná —kaá Jesús.

Di'a ni kuu tá ni kaa dao ñayuu ña taó Jesús espíritu kini kée ña u'u

¹⁴ Iin kuú nákaa Jesús taó na iin espíritu kini, tá'an ña ni keñí'í iin taa. Dá tá ni keta espíritu kini ñoo kua'an, kúu ni naka'an va taa ñoo. Kúu ni naá ndava'o ini ñayuu ndéi ñoo.

¹⁵ Tído dao ñayuu ñoo ni kaa:

—Beelzebú, tá'an ña kúu sato'o espíritu kini, ñoo vá kían xí'o choon noo taa káa, sa'á ñoo kándéé rá taó ra espíritu kini —kaá na.

¹⁶ Ta dao ka ñayuu ñoo kátoó korn-dodó ná Jesús, sa'á ñoo ni xíka na ña ná kee na iin ña'a ndato chí induú.

¹⁷ Tído sa ná'a vá Jesús ndi nákani ini na. Dá ni kaa na xí'in ná:

—Kana'á ndó ña tá naá tá'an iin rey xí'in ñayuu dándáki ra, dá kían naá vá choon né'e ra. Ta tá tá'anda tá'an ñayuu ndéi ini iin ve'e, dá kían naá vá noo ndéi na.

¹⁸ Ta dión ta'ani ndo'o ña u'u mií noo tá kasá'a ta'anda tá'an xí'in ña kéchoon nooan, chi, ¿ndi koo kaka choon né'an? Tído ndo'ó kúu ra ká'an ña xí'in choon ni xi'o Beelzebú taó yu'u espíritu kini kéchoon nooan.

¹⁹ Chi tá taó yu'u espíritu kini xí'in choon ni xi'o Beelzebú nooi, dá kían, ¿ndá yoo ni xi'o choon noo ndá'a tá ñoo mií ndó ña taó rá espíritu kini, tá dáá? Tído taa ñoo kúu ra ná'a ña o duú ña ndaa kían ká'an ndo sa'í.

²⁰ Tído tá taó yu'u espíritu kini xí'in choon ni xi'o Ndios nooi, dá kían kana'á ndó ña miían ndaa kuiti sa ni kasandaá va kuú ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios.

²¹ Tá ío iin taa ndakí ndáa ra ve'e ra xí'in espada, dá kían ni iin tó'on ñayuu o kúu ku'u ki'in kuí'íná ná ña'a ío noo rá.

²² Tído tá ni kasáa iin ka taa ndakí cháa ka noo ío ra, dá kían vaá oon va kandeé rá xí'in rá, ta kuio ndaa ndi'i ra espada ra, tá'an ña sa kandeé ini ra sa chindeé ñaá, ta dasá ndí'i ra ña sa komí taa ñoo.

²³ Ta na ko ndíta xoo yu'u, noon kúu na xini u'u ñaá. Ta na ko chindeé yu'u

xí'ín ña kéei, noón kúú na dátúú di'a ñaá.

Di'a ndó'o iin taa tá nándió koo espíritu kini nákaa in i ra

24 'Tá keta iin espíritu kini ini iin taa, dá kían kua'an iin xían noó ichí ndukúán noo nani'i ndééán. Tído tá ko nani'án noo nani'i ndééán, dá kásá'á nákan iñan: "Nándió koo tukui no'i ve'e noó ni ketai ve'i", kaáan.

25 Tá ni nasáaan ni ndu'an ini taa noó ni sa ioan, kúú ndato ni natu'án, ta ñóhí vii káaan.

26 Dá kua'an kuakaan usa ka espíritu kini cháá ka o duú mián, dá nasáaan ndu'an kaño'an ini taa ñoo. Ta kúú ka'í ka ví kasá'á ndo'o níó rá o duú tátó'on kí'o ni sa ndo'o níó rá sa kee espíritu kini mií noó ñoo —kaá Jesús.

Ndiká'án ví ñayuu seídó'o to'on Ndios, ta kée na choon sa'ándáan, kaá Jesús

27 Tein ká'an na to'on yó'o, kúú ni kayu'ú vá iin ñá'a tein ñayuu kuá'a ñoo:

—Ndiká'án ndi kúú ví ñá'a ni dakáki mií ní, na ni dachíhí mií ní.

28 Dá ni kaa Jesús:

—Ndiká'án ndi kúú cháá ka ví na seídó'o to'on Ndios, ta kée na choon sa'ándáan.

Di'a kua'an ña ni ka'an Jesús sa'á ñayuu xíka ña kee na iin ña ndato

29 Ta kúú ni kasá'á só'óni tá'an ñayuu kuá'a ñoo kua'an na noo iin Jesús. Dá ni kasá'á Jesús ká'an na xí'ín ná:

—Ñayuu kini nda'o kúú ndo'ó, na ndéi tiempo viti, dá chi xíka ndo ña kee yu'u iin ña ndato, dá kandía ndo yu'u. Tído ni iin tó'ón ña ndato o kéei noo ndo, sava'a ña ndato ni kee Ndios xí'ín Jonás kúú ña ndato koni ndo ndo'i.

30 Chi tátó'on ni kee Ndios iin ña ndato xí'ín Jonás tá ni tanda'á ñaá ná ni sa'an na ñoo ká'ano naní Nínive, kí'o dión ta'ani kee na iin ña ndato xí'ín na ni nduu taa ñayuú yó'o noo ndo'ó, na ndéi tiempo viti.

31 'Ta nakuijn ndichi ñá'a sa dandáki chí Sur di'a tá ná kasandaá kuú keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu, ta ka'an kuachián sa'á ñayuu ndéi tiempo viti, dá chi nda noo xíka cháá ka ñayuú yó'o ni kixián ni seídó'án ña ndichí rey Salomón. Ta iin taa ndáya'í cháá ka kúú na iin ká'an xí'ín ndó viti'ón o duú rey Salomón ñoo.

32 Ta dión ta'ani nakuita ndichi ñayuu ni sa ndei ñoo Nínive tá ná kasandaá kuú keyíko Ndios sa'á ñayuu, ta ka'an kuachi na sa'á ñayuu ndéi tiempo viti. Dá chi tá ni daná'a Jonás to'on va'a sa'a Ndios noo ná, ta kúú ni nandikó vá iní na sa'á kuachi sa kee ná. Ta iin taa ndáya'í cháá ka kúú na iin ká'an xí'ín ndó viti'ón o duú Jonás —kaá Jesús.

Ká'an Jesús sa'á ña dátoon noo yo

Dá ni kaa ta'ani na:

33 —Ni iin tó'ón ta'on ñayuu ko chíño'o iin íti, dá chikaa de'é naán, ta ko chíkaa naán tixi iin sato. Di'a chíño naan noo dikó, dá ná katoon noo ñayuu kasaá ve'e na.

34 Ta nduchí noó ndo kúú tátó'on iin ñó'o nákaa tóon ñi ndo, ña dátoon níó ndo. Sa'á ñoo tá va'a nduchí noó ndo, dá kían iin níí vá túu noo ndo. Tído tá ko vá'a nduchí noó ndo, dá kían iin níí vá ñi ndo iin naá.

35 Sa'á ñoo kaon koo ndó, dá kían ná dá'a ni nda'o ña tóon nákaa ini níó ndo, chi oon ni nakuijn naá noo ndo.

36 Dá chi tá iin níí ñi ndo tóon, dá kían ni lú'u ví ña iin naá koo noo ndo, chi ndato náye'e iin níí níó ndo, tátó'on kí'o ndato tóon iin íti —kaá Jesús.

Di'a kua'an ña ni ka'an Jesús sa'á ña kini kée ta fariseo xí'ín ta dána'a ley

37 Tá ni ndi'i ni ka'an Jesús, dá ni seí nda'í iin ta fariseo noo ná ña ná ko'on na xí'ín rá kasá'an na ve'e ra. Dá tá ni saá na, dá ni ku'u na ni sa koo na mesa.

38 Ta kúú ni naá vá iní ta fariseo ñoo tá ni xini ra ña ko ní nákata na ndá'a ná xí'ín ñaño'ó tátó'on kí'o kée mií rá, dá kasá'an na.

39 Dá ni kaa sato'o yo Jesús xí'ín rá:

—Kueídó'o va'a ndó, chí ndidaá ndo'ó, ta fariseo xaan, kúú ra nákata sava'a sata óon va vaso xí'ín ko'ó. Ta dión ta'ani kée ndó xí'ín mií ndó, chí xí'ín ndi kị'ó ka ví yakó ní'ó ndo, chí nị nakutí ndó xí'ín ndidaá ña kini xí'ín ña ko vá'a.

40 ¡Nandeé ka vían xixi ndó! ¿Á ko ná'á ndó ña Ndios, na nị kava'a ñi ndo sata vé'e, noón ta'ani kúú na nị kava'a ní'ó ndo?

41 Sa'á ñoó ndino'o ini ndo kị'ó ndó ña'a xín'ño'ó na kúnda'í, ta kị'ó dión, dá na'a ndo ña kómí ndó iin ní'ó vií.

42 'Nda'í kúú ví ndo'ó, ta fariseo xaan, dá chí xí'ó ndó noo Ndios uxí ndu'ú mīno noo iin iin ciento ndu'ú ña kána noño'ó ndo. Ta dión ta'ani kée ndó xí'ín yukú lotá xí'ín dao ka yukú xítí ndó. Tído dánkoo xoo ndó ña kee ndó ña ndaa xí'ín ñayuu xí'ín ndó, ta ko kóni ndo Ndios. Chí ña yó'o ta'ani kánian kee ndó, tído ná dá'a ni dánkoo xoo ndó kee ndó dao ka ña kée ndó ñoó.

43 Nda'í kúú ví ndo'ó, ta fariseo xaan, chí kátoó ndo kándeí ndó noo téi ndáya'í cháa ka ini ve'e noo náta ka yo, ta kátoó ndo ka'an ñayuu ndisá'án xí'ín ndó xí'ín ñaño'ó noo xionoo ndó noo yá'i.

44 ¡Nda'í kúú ví ndo'ó, ta dána'a ley, xí'ín ndo'ó, ta fariseo xaan! ¡Ndo'ó kúú ta uu noo! Chí kúú ndó tát'on iin yá'i ndi ko túu nákaa, ta chíka'anda veí kúú ñayuu sataán, ta ko xí'ó na kuendá ña nákaaan —kaá na.

45 Dá nị kaa iin ta dána'a ley ñoó:

—Maestro, xí'ín to'on ká'an ní xaan dár'u'u ta'ani ní ndu'u.

46 Dá nị kaa Jesús xí'ín rá:

—Nda'í kúú ví ndo'ó, ta dána'a ley xaan, chí kuá'á ndava'o choon kuáchi sa'ándá ndo noo ñayuu, ña ko kándeé ná kee na, ta ni ko nátuu ndá'a ndo chindeé ndó na xí'án.

47 Nda'í kúú ví ndo'ó, chí kava'a ndó ná'ó saá kaño'o lásá profeta, na nị sa'ání na yata ve'e ndó.

48 Ña yó'o xí'ó ña kánda'í ini'ó ña náta'an vá ini ndo xini ndo ña nị kee na yata ve'e ndó xí'ín na nị sa kuu profeta Ndios, dá chí miían ndaa

ndisa noón nị sa'ání ñaá, ta ndo'ó ndéi kava'a ná'ó ná.

49 Ta sa'á ña ndichí Ndios, sa'á ñoó nị kaa na di'a sa'a ndo: “Tanda'á yu'u profeta xí'ín apóstol kii na, dá kane'e na to'in noo ñayuu. Ta ka'ání ñayuu ñoó dao na, ta kendava'a na xí'ín dao ka na”, kaá na.

50 Sa'á ñoó ndaka Ndios kuendá noo ñayuu ndéi tiempo viti sa'á nị ndidaá kúú profeta na, tá'an kirá nị xita nda nị kasá'á sa'a ñayuu yó'o.

51 Chí kánian kị'ó ndó kuendá sa'á nị Abel, ta nda sa'á nị Zacarías, na nị xí'í yé'é ño'o, yati noo náa noo dóko ta duti ña'a noo Ndios. Miían ndaa kuiti ká'ín xí'ín ndó ña ndaka Ndios kuendá noo ñayuu ndéi tiempo viti sa'a ndidaá profeta nị xí'í sa na'á.

52 'Nda'í kúú ví ndo'ó, ta dána'a ley, dá chí sadí ndo noo ñayuu ña natiin na ña ndichí xí'ó Ndios, chí ni mií ndó ko kómí ña ndichí Ndios, ta sadí ndo noo ñayuu natiin naan —kaá na.

53 Tá nị ndi'i nị ka'an na ña yó'o, kúú nị karyíi nda'o ta dána'a ley xí'ín ta fariseo. Dá nị kasá'á rá dáta'án ñaá rá, chí nị kasá'á ndát'ón ndichí ñaá rá sa'á kuá'á nda'o ña'a,

54 chí ndúkú rá ndi kee ra dátuu ñaá rá, dá ya'a na noo to'on ká'an na, dá ni'í rá ndi koo ka'an kuachi ra sa'a ná noo ta né'e choon.

12

Ndidaá ña'a kéde'é yo xí'ín ña ká'an kayá yó natuuan

1 Kúú kuá'á nda'o mil ñayuu nị náta ka noo ió Jesús. Sa'á ñoó nị kasá'á seí ní'ini tá'an ñayuu ñoó sa'á ña kuá'á téi kúú ná. Dá nị kasá'á Jesús ká'an na xí'ín sava'a ta xionoo xí'ín ná, ta kaá na:

—Kandaa ndo mií ndó noo ña dákuita tachí pan, ña kéchóon ta fariseo, dá chí ñoó kían ná'a ña kúú rá ta uu noo.

2 Dá chí ndidaá vá ña'a ño'ó de'é, daí ña natuuan. Ta ndidaá vá ña'a kéde'é ñayuu, kasandaan ña natuuan.

3 Ta dión ta'ani, ndidaá ña nị ka'an de'é ndó noo ín naá, natuuan noo

tóon. Ta ndidaá ña ni ka'an kayá ndó sa'a dó'o iin ñayuu ini ve'e, ñoó kían nda diní vé'e dikó kanóo na kayu'ú ná k'i'o na kuendá sa'án.

Ná o sa yu'ú yo ni iin tó'on ñayuu

⁴ Ta ndo'ó, amigo mií, ná dá'a ni yu'ú ndo na kandeé ka'ání yikí koño ndo, dá tá ni ndi'i, ni iin ña'a o kandeé ná kee na xí'ín ndó.

⁵ Tído ná kasto'in xí'ín ndó ndá yoo kúu na kánian yu'ú ndisa ndó: kánian yu'ú ndo na kómí choon ña tanda'á ná ndo'ó ko'on ndo kaño'o ndó indayá tá ni ndi'i ni xi'i yikí koño ndo. Ta ká'in xí'ín ndó ña na yó'o kúu na kánian yu'ú ndo.

⁶ ¿Á kó dikó ta'on ñayuu o'on laa kuálí sa'á uú di'ón kuálí? Va'ará k'i'o dión nóo ya'i rí, tído kó nándodó ta'on Ndios sa'a ni iin rí.

⁷ Ta ndo'ó, nda idí diní ndo ná'á Ndios ndidaá kúu. Sa'á ñoó o sa yu'ú ndo, chí ndáya'i cháá ka ndo noo ná o duú kua'a laa kuálí.

Ná o sa yu'ú yo ka'an yo ña kúu yo kuendá Jesús noo ñayuu

⁸ Dá ni kaa ta'ani Jesús:

—Ká'in xí'ín ndó ña ndi ndáa ñayuu ká'an ña kúu ná kuendá yu'u noo dao ka ñayuu, dión ta'ani kee yu'u, na ni nduu ta ñayuu yó'o, chí ka'in sa'a ná ña kúu ná kuendá noo na kúu ángel kéchóon noo Ndios.

⁹ Ta ndi ndáa na ndata sa'a yu'u noo dao ka ñayuu, dá kían k'i'o dión ta'ani ndata yu'u sa'a ná noo na kúu ángel kéchóon noo Ndios.

¹⁰ Ta ndi ndáa na yá'a ká'an ndava'a sa'á na ni nduu ta ñayuu yó'o, kuu va k'i'o ká'ano ini Ndios sa'á ña ni ka'an na. Tído ndi ndáa na yá'a ká'an ndava'a sa'á na kúu Espíritu i Ndios, noón kúu na o kú'u ká'ano ta'on ini Ndios sa'a.

¹¹ Tá ndaka ñayuu ndo'ó kua'an na ve'e noo náta na o noo ta né'e choon, o noo ta kómí choon, o sa ndí'i ini ndo sa'a ndí kían ka'an ndo xí'ín rá, o ndi kaa ndo chindeé ndó mií ndó,

¹² chí mií vá Espíritu i Ndios kúu na k'i'o to'on ka'an ndo mií hora daá ñoó.

Ná o sa kátoó téi yo ña kuiká

¹³ Dá ni kaa iin ta náka tein ñayuu kuá'a ñoó xí'ín Jesús:

—Maestro, ka'an ní xí'ín ñanij ná k'i'o xi ta'í, ña kánian ni'í noo ña ni dankoo tatá ndu noo ndú.

¹⁴ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Ndá yoo ni chikani yu'u ña kakuui iin ta keyíko sa'a ndo'ó, o ña ka'andai ña'a noo ndo, ká'on?

¹⁵ Dá ni kaa na xí'ín ñayuu kuá'a ñoó:

—Kandaa ndo mií ndó. O sa kátoó téi ndo ña kuiká, dá chí va'ará ná koo kuá'a ña'a noo ndo, o k'i'o ta'an vaan ña kandeí va'a ndó.

¹⁶ Dá ni dakí'in tá'an na iin ña'a xí'ín to'on ni daná'a na, ta kaá na xí'ín ñayuu ñoó:

—Ni sa io iin ta kuiká, ta kuá'a nda'o ña'a ni kana noño'o rá.

¹⁷ Dá ni kasá'á rá nákani ini ra: “¿Ndí koo ví viti, chí koó ve'e noo ndee va'a ña ni kana noo xítio?”

¹⁸ Dá ni kaa ra: “Di'a va keeá, tá dáá. Ko'o nakanió yáka kuálí káa, ta ndená'ano cháá ka yoán. Ta ñoó taán va'a yó ndi ndi'i ña'a ni kana noño'o yo. Ta ñoó ta'ani nataán va'a yó ndidaá ka ña'a né'e va'a yó.

¹⁹ Tá ni ndi'i, dá kaa yo xí'ín níyo yo: Viti kían kuá'a nda'o ña'a né'e va'a yó keta vaan kasá'an yó kuá'a nda'o kuia. Ná nani'i ndee yo, ná kasá'an yó, ná ko'o yó, ná kadii ini yo viti”, ká'an rá nákani ini ra.

²⁰ Tído di'a va ni kaa Ndios xí'ín rá: “Iin ta kó ká'i ini kúu yo'ó, dá chí mií sakuaá víti va kuuon, ta ña ni nataán vá'ón, ¿xíni ndá yoo kasá'an vaan?”

²¹ K'i'o dión vá ndo'ó ñayuu tá táxi va'a na ña kuiká kakuu ña'a mií ná, tído kó kuiká ta'on na noo Ndios —kaá Jesús.

Ndios kúu na ndáka ñaá

²² Dá ni kaa na xí'ín ta xionoo xí'ín ná:

—Sa'á ñoó ná ka'in xí'ín ndó, o sa ndí'i ini ndo sa'a ndí kían kasá'an ndó, dá kataki ndo, ta ni sa'a dá'on kandii ndó, dá kada'i ñi ndo.

²³ Chí ió ña'a ndáya'i cháá ka kee ndó nani takí ndo o duú ña kasá'an

oon ni ndó. Ta ió ña'a ndáya'i cháá ka xínñó'ó ñi ndo o duú dá'on kandixi ndó.

²⁴ Kande'é ndó tát'on ndó'o tikaká, chí ni kó chí'i rí tata, ni kó dákée rí, ta ni noó taán va'a rían, ta ni yáka rí koo. Tído xito va ñaá Ndios. ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña ndáya'i cháá ka ndó'ó o duú laa?

²⁵ ¿Ndi ndáa ndó kandeé kua'ano iin kondó ndá'a cháá ka sa'á ña ndí'i ini ndo?

²⁶ Ni ña nóo yó'o o kandeé ndó kee ndó, sa'á ñoó, ¿ndiva'a ndí'i téi ini ndo sa'a dao ka ña'a?

²⁷ 'Kande'é ndó tát'on k'i'o ndato sa'ano torí ndi'indi káa yúku, chí ko kéchóon ta'an vaan, ta ni kó káva'an dá'on kandixian. Tído yu'u ká'an xí'in ndó ña ni rey Salomón, va'ará ndidaán ta kuiká ni sa kuu ra, tído kó ní sa ndixi va'a ra tát'on k'i'o ndato téi káa torí ndi'indi yó'o.

²⁸ Ta k'i'o dión kée Ndios xí'in ita, tá'an ña káa yúku kuú víti, tído iin taan, chiñó'o ñaán ini xito. ¿Á ko ná'á ndó ña ndato ka ví chindeé Ndios ndó'ó, taa cháá téi kándéé ini ñaá?

²⁹ Sa'á ñoó ná dá'a ni ndí'i ini ndo sa'a ndí kían kasá'an ndó o sa'a ndí kían ko'o ndó. Ná dá'a ni kaño'o téi ini ndo sa'án.

³⁰ Chí sa'a ndidaá ña yó'o ndí'i ndava'o ini ñayuu kó ná'á Ndios. Tído tatá yo Ndios kúu na ná'á ña xínñó'ó ndó ndidaá ña yó'o.

³¹ Sa'á ñoó di'a nandukú ndó ña kaño'o ndó tixi ndá'a Ndios, ta kúu ndidaá ta'ani ña yó'o koo noo ndo.

Ndukú ndó koo kuiká ndó noo Ndios

³² 'O sa yu'ú ndo, léko kuálí miíi, chí ni nata'an ini tatá yo Ndios k'i'o na ña kaño'o ndó tixi ndá'a ná.

³³ Sa'á ñoó dikó ndó ña ió noo ndo, ta chindeé ndó ñayuu kúnda'í, ta k'i'o dión nataán vá'a ndó ña'a ndó chí induú ini léka kó kúyatá, dá koo ña kuiká ndó chí induú, chí ñoó kúu noó kó ndí'an, ta ni ta kuí'íná o kú'u ta'on ñoó, ta ni tikiidi o kúu dánaá ñaá.

³⁴ Dá chí noo ió ña kuiká ndo, ñoó ta'ani nákaa níó ndo.

Ná kande'i nduu yo kechóon yó noo Ndios

³⁵ 'Koo ini ndo kande'i nduu ndo. Ná nandíko toon tixi ndó, ta daá ná kei ni ñó'o íti ndo.

³⁶ Koo ini ndo kee ndó tát'on k'i'o kée iin taa kéchóon ve'e ndáti ra ndusaa sato'o ra, chí kua'an na iin víko tánda'a. Sa'á ñoó tá dákásá ná yé'é ni ndusaa na, kúu sa yachi vá sóno rá yé'é ñoó ndu'u na.

³⁷ Ndiká'án ví taa kéchóon tá ni ñatiin ñaá sato'o ra ndéi nduu ra ndáti ñaá rá tá ni ndusaa na. Miían ndaa ná ka'in xí'in ndó ña nachirkaa na iin dá'on noo noo rá, ta chindei na ra mesa, dá k'i'o na ña'a kasá'an ra.

³⁸ Dá chí va'ará dao ñoó o ndikí ni ndusaa na, tído tá ni ñatiin ñaá sato'o ra ndéi nduu ra ndáti ñaá rá, dá kían ndiká'án ndi kúu ví tá kéchóon ñoó.

³⁹ Ta kana'á ndó ña tá ná kandaá ini iin sato'o ve'e ndá hora kasaa tá kuí'íná ve'e na, dá kían koo nduu na kandaá naán, ta o kóno kuió na ku'u ta kuí'íná ñoó ki'in kuí'íná rá ña'a na.

⁴⁰ Sa'á ñoó kande'i nduu ta'ani mií ndó, chí mií hora kó ndáti ndó, dá nandió koo na ni nduu taa ñayuu yó'o kasaa na —kaá Jesús.

Ná kakuu yó na kéchóon ndaa noo Ndios

⁴¹ Dá ni kaa Pedro xí'in ná:

—Tatá, ¿á sava'a noo ndú'u vá ni ñakani ní to'on ni dakí'in tá'an ní ñoó, o noo ndidaá ní ñayuu ni ñakani nían? —kaá ra.

⁴² Dá ni kaa na kúu sato'o yo:

—¿Ndá yoo kúu iin ta kéchóon ndaa, iin ta ndísá'ano, ká'án ndó? Roón kúu taa chikani na kúu sato'o ra ka'anda ra choon noo dao ka ta kéchóon ve'e na, dá k'i'o ra ña'a kasá'an dao ka ta kéchóon ñoó.

⁴³ Ta ndiká'án ví ra kéchóon ñoó tá ná ndusaa sato'o ra, ta ni ñatiin ñaá ná nákaa ra kée ra choon ni ta'anda noo rá.

⁴⁴ Miían ndaa ná ka'in xí'in ndó ña k'i'o sato'o ra choon noo rá dándáki ra ndidaá ña ió noo ná.

⁴⁵ Tído tá ná nakani ini ta kéchóon ñoó: “Kueé vá ndusaa sato'o yo”, ta kasá'á rá kendava'a ra xí'in taa,

xí'ín nā ñá'a kéchóon noo sato'o ra, ta kasá'á rá kasá'an ra, ta kasá'á rá ko'o ra nda xini ra,

⁴⁶ ta kúu ndusaá sato'o ta kéchóon ñóo mií kuu ko ndáti ñáa rá, mií hora ko ná'á rá. Ta kúu dándó'o naní nā nío rá, ta tanda'á ñáa ná ko'on ra kakaá ra noo ñó'o dao ka ta ko kéchóon ndaa.

⁴⁷ Chì sa ná'á vá ta kéchóon ñóo ndá choon ni sa'anda sato'o ra, tído ko ní sá io nduu ta'on ra, ta ko ní kée ta'on ra choon ni ta'anda noo rá, sa'á ñoo kani nda'lo ñáa sato'o ra.

⁴⁸ Tído tá ío iin taa kéchóon, ta kée naá rá ña ko náta'an ini sato'o ra, roón kúu ra cháá vá ketátá rá. Chì nā ni ni'i kua'a choon, noón kúu nā kua'a kuendá ndaka sato'o nā noo ná. Ta nā ni kandeé iní sato'o nā xí'ín kua'a choon, noón kúu nā kua'a cháá ka kuendá ndaka sato'o nā noo ná.

Ná ta'anda tá'an iin ve'e sa'a Jesús

⁴⁹ 'Vei yu'u chikaai ñó'o ñayuu yó'o, ta sa kóni kii yu'u ña ná nakei ña.

⁵⁰ Miian ndusa kánian kodo ndutai xí'ín ña vei ndo'i. Ta nda'í nda'lo kúu ini ndáti kasandaá kuu ñóo.

⁵¹ ¿Á ká'an ndo'ó ña kían vei yu'u nachindei va'i ñayuu ñayuu yó'o? Koo, chí ká'in xí'ín ndó ña vei yu'u ka'anda tá'an di'a vai nā.

⁵² Dá chí nda kuu víti chí noo kasá'á ta'anda tá'an ñayuu, dá chí noo ndéi o'on nā ini iin ve'e, kasá'á naá oni nā ko kúu kuendá yu'u xí'ín uu nā kúu kuendá. O naá uu nā ko kúu kuendá xí'ín oni nā kúu kuendá.

⁵³ Chì naá iin ra kúu tatá xí'ín de'e ra, o naá de'e ñóo xí'ín tatá xi. Ta naá iin nā kúu naná xí'ín de'e di'í nā, o naá de'e di'í ñóo xí'ín naná xi. Ta naá nā kúu xido xí'ín sano nā, o naá sano ñóo xí'ín xido xi.

⁵⁴ Dá ni kaa ta'ani Jesús xí'ín ñayuu kuá'a ñóo:

—Tá ni xini ndo xinkuei viko chí xoo noo keta ndindii, dá kaá ndo: “Koon dai viti.” Ta kúu koon ndisa rá.

⁵⁵ Tá vei tachì chí sur di'a, dá kaá ndo: “I'ini nda'lo koo.” Ta kúu dión ndisa koo.

⁵⁶ Kúu ndó ñayuu uu noo, chí va'a ti'a ndó kandaá ini ndo sa'a induú káa xí'ín noñó'o yó'o. Sa'á ñóo, ¿ndiva'a ko

kandaá ini ndo ndi kóni kaa ña ndato xiní ndo viti?

Va'a ka ná kandoo manì yo noo Ndios viti yachi

⁵⁷ ¿Ndiva'a ko xí'o ndó mií ndó ka'i ini ndo ndí kían kúu ña ndaa kánian kee ndó?

⁵⁸ Tá né'e tá'an ndó kua'an ndo ve'e chóon xí'ín iin ñayuu naá xí'ín ndó, dá kían ndi'i ini ndo, dá ná kandoo manì ini nā sa'a ndo íchi noo kua'an ndo ñóo. Dá ná o káne'e na ndo'ó saa nā noo ta né'e choon. Dá chí oon ni ví nakì'o ta né'e choon ñóo ndo'ó noo ndá'a ta ndaa ve'e kaa, dá kadi ra ndo'ó ve'e kaa.

⁵⁹ Ta yu'u ká'in xí'ín ndó ña o yáa kuió ndo'ó nda ná o chíya'i ndi'i ndó di'ón kánian chíya'i ndó —kaá Jesús.

13

Miian ná nandikó iní yo sa'a kuachi kée yo

¹ Ta tein tiempo daá ñóo ni kasáa dao ñayuu, ta ni nakani na xí'ín Jesús sa'á ña ni ndo'lo dao taa kuendá Galilea, chí ni sa'áni ñáa Pilato xian nani dóko rá kiti noo Ndios, ta ni daká tá'an ra ni taa ñóo xí'ín ni kiti ñóo, kaá ra xí'ín ná.

² Dá ni kaa Jesús:

—¿Á ká'an ndó ña ta Galilea ñóo kómí kua'a cháá ka kuachi o duú dao ka nā ñoo ra, sa'á ñóo ni ndo'lo ra dión?

³ Ká'in xí'ín ndó ña ko ta'ón dión kían. Tído tá ná o nándikó iní ndo sa'á kuachi kée ndó, dá kían ndidaá ta'ani ndó kuu táto'on ki'o ni xi'i taa ñóo.

⁴ Ta sa'on oni taa ni xi'i tá ni kankao torre Siloé ñóo sata rá. ¿Á ká'an ndó ña ni sa kuu ra ta kómí cháá ka kuachi noo dao ka nā ndéi ñoo Jerusalén ñóo?

⁵ Ká'in xí'ín ndó ña ko ta'ón dión kían, tído tá ná o nándikó iní ndo sa'á kuachi kée ndó, dá kían ndidaá ta'ani ndó kuu táto'on ki'o ni xi'i taa ñóo —kaá nā.

Dána'a Jesús sa'á taño'ó ko xí'o kui'i

⁶ Dá ni dakí'in tá'an Jesús dao ña'a xí'ín to'on dána'a nā noo ñayuu, ta kaá nā:

—Ni sa io iin taa, ta ni dandée ra iin taño'ó noo káa yito uva ra. Ta sa sa'an

ra sa ndukú rá kui'i noo ra keí rá. Tído ko ní sá ni'i ta'on ra ri.

⁷ Dá ni kaa ra xí'in taa ndaá yíto uva ñoo: “Sa ni xino va oni kuaí kixii ndukúí kui'i noo taño'ó yó'o, tído ni iin kui'i ko iin noo ra. Sa'á ñoo va'a kaan ná ka'anda yo'ó ra, dá chi kétéin oon rá iin rá noño'ó yó'o.”

⁸ Dá ni kaa taa kéchóon ñoo: “Tatá, konó ní iin kuaí viti ka nákuin rá, dá ná ko'in katai sa'a ra, dá ná taáin te'i'i.”

⁹ Tá ni xi'lo rá kui'i, dá kían nakuiin rá. Tá koó ñá'á ní xi'lo rá, dá kían ka'anda yo'ó rá”, kaá ra —kaá Jesús.

Di'a ni kuu tá ni nduva'a Jesús iin ñá'a ni kutódo sata

¹⁰ Tein iin kuu náni'i ndée na Israel, nákaa Jesús dána'a na ini ve'e noo náta na ñoo ñoo.

¹¹ Ta ñoo nákaa iin ñá'a, ta sa ni xino sa'on oni kuaí kú'an, chi ni kutódo satan kée iin espíritu kini. Ta ko kuú ta'on nakuiin ndichi ndaaan.

¹² Tá ni xini ñáá Jesús, dá ni kana ñáá ná. Dá ni kaa na xí'an:

—Sa ni kexoo va kue'e ndó'o ní viti, naná.

¹³ Dá ni chinóo na ndá'a ná satan. Ta kúu viti'on ni nakuiin ndichi ndaaan. Dá ni kasá'an keká'anoán Ndios.

¹⁴ Tído taa dándáki ve'e ñoo, ni karyíi nda'lo ra, chi ni nduva'a Jesús ta'ána ñá'a ñoo tein kuu náni'i ndée na Israel. Dá ni kaa taa ñoo xí'in ñayuu ñoo:

—Ío iño kuu kéchóon yó. Sa'á ñoo kii ndó tein kuu dáá nduva'a ndó. O sa kii ndó nduva'a ndó tein kuu náni'i ndée yo.

¹⁵ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Taa uu noo vá kúu ndó. ¿Á ko ndaxí ta'on ndó chee ndo o burro ndo noo ndiko ri sasá'an rí tein kuu náni'i ndée yo, dá kandaka ndó ri ko'on ri ko'lo rí takuii?

¹⁶ Ñá'a yó'o ni kii tein na ve'e Abraham, ta sa ni xino sa'on oni kuaí ni kexíxi ña u'u ni so'oni ñaáan xí'in kue'e yó'o. ¿Á o kúu ta'on ndaxí yu'u ñá'a yó'o noo kue'e ndó'an tein kuu náni'i ndée yo, tá dáá?

¹⁷ Tá ni kaa na dión, kúu ni xika'an noo taa ko náta'an ini ñoo. Tído ndidaá kúu ñayuu ñó'o ini ve'e ñoo ni kadii ini sa'a ndidaá ña'a ndato ni kee Jesús.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a ndi kée Ndios dándáki na ñayuu na

¹⁸ Dá ni kaa Jesús:

—¿Ndí kían dáó kúu xí'in to'on kée Ndios dándáki na ñayuu na, ká'an ndó viti? Ta, ¿nda kían dákí'in tá'in xí'an, dá kandaá ini ndo sa'an?

¹⁹ Kían táto'on iin tata ló'o naní mostaza, ña ni chi'i iin taa noño'ó rá, ta kúu ni sa'anoan, ta ni nduuan iin yíto ká'ano. Ta ni kasáa laa ni kava'a rí táka ri tein ndá'a ra.

²⁰ Dá ni kaa tuku Jesús:

—¿Ndí kían kúu ña dákí'in tá'in xí'in to'on kée Ndios dándáki na ñayuu na, dá kandaá ini ndo?

²¹ Kían táto'on kée ña dákuita tachí yusa kava'a pan, ña ni tiin iin ñá'a, ta ni dákí'in tá'an ñaan xí'in oni yáxi harina, dá nakuita tachían.

Yó'o dána'a Jesús ña koo ini yo ku'u yó noo kúu yé'é kuin

²² Ta sa daná'a Jesús to'on va'a sa'a Ndios noo ñayuu ndéi ñoo ná'ano xí'in ñoo kuálí noo chíka'anda na kua'an na ñoo Jerusalén.

²³ Dá ni ndato'on ñáá iin taa, ta kaá ra xí'in ná:

—Tatá, ¿á cháá vá ñayuu ni'i ña káki na noo kuachi na?

Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

²⁴ —Cho'on ini ndo ku'u ndó noo kúu yé'é kuin, dá chi ká'in xí'in ndó ña ku'á ndava'o kúu ñayuu katoó ku'u, tído o kándeé ta'on na ku'u na.

²⁵ Chi tá ni ndi'i, dá nakuiin na kúu sato'o ve'e yé'é kuin ñoo, dá kadi na yé'é ná. Ta ndo'ó, na ni kandoo ndíta sata vé'e, kasá'a kayu'ú ndó na, ta dákásá ndó yé'é, ta kaa ndo: “Tatá, tatá, konó ní yé'é ná ku'u ndu'u.” Dá kaa na kúu sato'o ve'e di'a xí'in ndó: “Ko ná'á ta'on yu'u ndá yoo kúu ndó.”

²⁶ Dá kasá'a ndó ka'an ndo xí'in ná: “Ndu'u kúu na ni sasá'an dáó xí'in ní, ta sa xi'i nduú ndu xí'in ní, ta sa daná'a ní noo ndú noo yá'i ñoo ndu.”

27 Dá kaa na xí'ín ndó: “Sá n̄i ka'an vei xí'ín ndó ña ko ná'á ta'an vei ndá yoo kúú ndó. Kuxoo ndidaá ní ndó kua'án ndo nooí, chí kúú ndó ñayuu kée ña kini”, kaa na.

28 Ta ndo'ó, na kandoo sata vé'e ñoo, nda'í kasá'á ndei'i ndo, ta nakuchi tá'an no'o ndó, chí koni ndo Abraham xí'ín Isaac, xí'ín Jacob xí'ín ndidaá kúú profeta Ndios kandeí na noo dándáki Ndios, ta ndo'ó kúú na ko ní ni'í íchi kandeí ndó ñoo.

29 Ta kasaa ñayuu ni kii chí xoo noo xíno ndindii, xí'ín noo kétaan, xí'ín xoo norte xí'ín xoo sur, dá nandei na mesa, dá kasá'an na noo dándáki Ndios.

30 Kana'á ndó ña ndéi dao ñayuu kúú noo ndi'i kuií tiempo viti, noón di'a kakuu na nakuita noo noo Ndios tiempo daá. Ta na kúú na kúú noo noo ñayuu tiempo viti, noón di'a kakuu na noo ndi'i kuií noo Ndios —kaá Jesús.

Di'a ni kuu tá ni ndei'i Jesús sa'á na ñoo Jerusalén

31 Ta mií kuú daá ñoo ni kasaa dao ta fariseo. Dá ni kaa ra xí'ín Jesús:

—Kua'án keta ní, ta kua'án ní iin ka xíán, dá chí kóni rey Herodes ka'ání rá mií ní.

32 Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Kua'án ndo, ta ka'an ndo xí'ín ndikuii maña ñoo ña kanoo íi yu'u tavéi espíritu kini ñoo ini ñayuu, ta nduva'i na kú'u viti xí'ín taan, dá tá ni xinkoo oni kuú, dá dándi'i choon vei.

33 Tído kuú viti, xí'ín taan, xí'ín idá kánian kanoo íi vái íchi kosaa Jerusalén, dá chí ko kánian kuu iin profeta iin ka xíán, sava'a ñoo Jerusalén vá kúú noo kánian kuu na.

34 iNa ñoo Jerusalén, na ñoo Jerusalén, ndo'ó kúú na sa'ání ndidaá profeta, ta chíyúú ndó ndidaá na tánda'a Ndios vei kaston xí'ín ndó! iNdidaá ví ta'ándá ni ka'án yu'u ña kían nditútí ndo'ó táto'on ki'o kée iin tiñoó nditútí rí de'e kuálí rí nátaan vá'a rí tixi ndixi ri, tído ko ní xín ta'on ndó!

35 Kana'á ndó ña kasandaá iin kuú, dá kandoo íi vá ve'e ndó. Ta ká'in xí'ín ndó ña o koni ka ndo'ó yu'u nda rá ná

kasandaá kuú kaa ndo: “Na ká'ano kúú na vei xí'ín choon Ndios, na kúú sato'o yo” —kaá Jesús.

14

Di'a ni kuu tá ni nduva'a Jesús iin taa ndó'o kue'e néin ñi

1 Iin kuú nání'i ndée na ñoo Israel, ni ku'u Jesús ve'e iin taa fariseo né'e choon kasá'an na. Ta ndéi ta'ani dao ka ta fariseo nání rá Jesús.

2 Ta mií yati noo ío na ñoo ío iin taa ndó'o kue'e néin ñi.

3 Dá ni kaa Jesús xí'ín taa dána'a ley, xí'ín ta fariseo ñoo:

—¿Á sóno ley yo ña nduva'a yó iin na kú'u tein kuú nání'i ndée yo? —kaá na.

4 Tído tádi oon va ndéi ra. Dá ni tiin Jesús ndá'a ta kú'u ñoo. Kúú ni nduva'a ñaa ná. Dá ni tanda'a ñaa ná kua'an nó'o rá ve'e ra.

5 Dá ni kaa na xí'ín taa ndéi nání ñaa ñoo:

—Tá ío iin kaa ndó ná kankao burro ndo o chee ndo ini da'o, ¿á o kó'on kii ta'on ndó ta'o ndo rí, va'ará kuú nání'i ndée yo kían?

6 Ta ni iin tó'on to'on ko ní ni'í rá nandió né'e ra noo ña ni ka'an na xí'ín rá.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a ndi kee yó tá kua'an yo iin víko

7 Ta ndé'e Jesús táto'on kée ñayuu ñoo káxi na téi kúú noo noo kánian kandeí ñayuu ndáya'i. Dá ni dakí'in tá'an na dao ña'a xí'ín to'on dána'a na noo ñayuu ni nataka ñoo, ta kaá na:

8 —Tá ni kana na ndo'ó ko'on ndo noo ío víko tánda'a, o sa koo ini ndo kandeí ndó noo téi kúú noo, chí oon ni kasaa iin ka ñayuu ndáya'i cháa ka o duú ndo'ó,

9 dá kasaa na ni kana ndo'ó xí'ín iin ka taa ñoo, ta kaa na xí'ín ndó: “Ndakuiin noo téi xa'an ná nono ko na yó'o.” Dá kían kánian ndakuei ndó ko'on ndo xí'ín ña kaka'an noo ndo, dá ko'on ndo kandeí ndó noo téi iin nda sata kuií.

10 Sa'á ñoo tá ni kana na ndo'ó ko'on ndo víko, va'a ka kandeí ndó noo téi iin nda sata kuií. Dá kían tá ni

kaśáa nā nī kana ñaá ñoó, dá kaa nā xí'ín ndó: “Amigo, kua'án ya'a ní noo téi kúu noo káa koo ní” kaa nā. Díón, dá kían natiin ndó ñañó'ó noo nā ndéi mesa ñoó.

11 Chī ñayuu chíndaya'i mií, noón kúu nā kandoo noo di'a. Ta nā kénóo mií, noón di'a kúu nā kandaya'i noo Ndios —kaá nā.

12 Dá nī kaa ta'ani na xí'ín tã fariseo, tá'an rã nī kana ñaá ñoó:

—Tá kua'on keeón iin víko, tá ki'ón ña kadé'in ñayuu o ña'a kadíni na, o sa kánón amigon, ni ñanón, ni tá'ón, ni nā kuiká ndéi yati xí'ón. Chī oon ni ví kana ta'ani na yo'ó, ta kī'o ta'ani na ña'a kasá'ón, dá kían sa nī naní'i vóón ya'ávón sa'a ña nī keeón xí'ín ná.

13 Sa'a ñoó tá kua'on ki'ón ña'a kasá'an ñayuu, va'a cháá kaan kanón ñayuu kúnda'í, xí'ín nā koó ndá'a o sa'a, xí'ín nā ko kuú kaka, xí'ín nā ko túu noo,

14 díón, dá kían natiión ña va'a noo Ndios, chī o kúu ta'on nandió né'e ñayuu ñoó ña manī nī keeón xí'ín ná, sa'a ñoó nani'i yo'ó ya'ávón noo mií Ndios tá ná kasandaá kuú nataki ñayuu ndaa —kaá Jesús.

Di'a kua'an ña nī daná'a Jesús sa'a iin tã nī kee iin víko ká'ano

15 Tá nī seido'o iin tã ió nduú xí'ín Jesús mesa ña nī ka'an nā, dá nī kaa rã xí'ín ná:

—Ndiká'an ndi kúu ví ñayuu, tá'an nā kasá'an noo ió Ndios dándáki na.

16 Dá nī kaa Jesús xí'ín rá:

—Nī sa io iin tã, ta nī ka'an rá kee ra víko. Dá nī kana rã kua'á nda'o ñayuu kasá'an na víko ñoó.

17 Tá nī kasandaá hora kadíni na, dá nī sa'anda rã choon noo tã kéchóon noo rá ña ná ko'on rã kuaka ra ñayuu nī kana na ñoó. Dá nī kee ra kua'an rã, ta nī kaa rã xí'ín ná: “Ná ko'o, chī sa io nduu va ndidaá ña kadíni ndó.”

18 Tído ndidaá vá ñayuu ñoó nī ndaka ña manī noo tã kéchóon ñoó. Chī tã mií noo ñoó nī kaa di'a: “Viti'ón nī xiiin iin ño'ó, ta kánian ko'in kande'í ña. Sa'a ñoó ká'ano ná koo ini sato'o ní sa'í.”

19 Dá nī kaa iin kã rã di'a: “Viti'ón nī xiiin o'on yunta chee, ta kánian ko'in koto ndodói rī. Sa'a ñoó ká'ano ná koo ini sato'o ní sa'í.”

20 Dá nī kaa iin kã rã di'a: “O duú nī tandá'a véi, sa'a ñoó o kúu ta'on saai.”

21 Dá nī nandió koo tã kéchóon ñoó nī ndisáa rã, dá nī nakī'o ra kuendá noo sato'o rã. Kúu nī karyíi nda'o sato'o víko ñoó. Dá nī kaa rã xí'ín rá: “Kua'án kīi ndidaá kei ná'ano xí'ín kei kuáli ño'ó ñoó yo'ó, ta kandaka kíion nā kúnda'í ndéi ñoó kison, xí'ín nā koó ndá'a o sa'a, xí'ín nā ko kuú kaka, xí'ín nā ko túu noo.”

22 Tá nī ndi'i nī kee tã kéchoon ñoó díón, dá nī kaa rã xí'ín sato'o rã: “Tatá, sa nī kee choon nī sa'anda ní noo. Tído ió jí vá cháá kã noo kande na.”

23 Dá nī kaa tuku tã kúu sato'o víko ñoó xí'ín tã kéchóon ñoó: “Kua'án kīi ndidaá kei xí'ín ndidaá íchi ku'in, ta kendúsã xí'ín ñayuu ndéi ñoó ná kii na, dá ná kutí ve'i.

24 Chī ká'in xí'ón ña ni iin tó'ón ñayuu nī kanai mií noo, o ní'i tã'ón ña nī kenduui kadíni na”, kaá rã —kaá Jesús.

Kánian kee yó di'a tá ká'an yó kanoo yó xí'ín Jesús

25 Kua'á nda'o ñayuu kua'an xí'ín Jesús. Dá nī nandió koo na, dá nī kaa nā xí'ín ná:

26 —Tá ió iin káa ndó ká'an kanoo xí'ín yu'u, tído ndi'i ini ndo sa'a tatá ndo xí'ín naná ndo, xí'ín ñadi'í ndo, xí'ín de'e ndó, xí'ín ñani ndo, xí'ín kī'o ndó, ta ndi'i ini ndo sa'a mií ndó, dá kían o kúu ta'on kakuu ndó nā kanoo xí'ín yu'u.

27 Dá chī nā ko xí'o mií ña kadokó cruz ná kii na sata yú'u, dá kían o kúu ta'on kakuu na nā kanoo xí'ín yu'u.

28 Dá chī, ¿ndi káa iin káa ndó ká'an kava'a iin ve'e, á ko sá koo ndó dinño'ó kã taó kuendá ndo, kande'á á keta di'ón né'e va'a ndó ñoó, dá dáxino ndóan?

29 Dá chī tá sa nī chikáa ndo sa'an, ta ko keta kã di'ón ndo ña kían dáxino ndóan, dá kían kasá'á vá ñayuu kuaki ndaa ñaá ná,

30 *chì* kaa na ka'an na sa'a ndo: "Nda'i taa ni ka'an kava'a ve'e yó'o, *chì* kò ní kándeé ta'on ra dáxino raan."

31 "Ta, ¿ndi kée iin rey tá ka'an rá ko'on ra naá ra xí'in iin ka rey? ¿Á kò sá koo ra dinño'ó taó rá kuendá, nde'á á kandeé uxí mil soldado ra naá ra xí'in iin ka rey, tá'an ra veí xí'in oko mil soldado?"

32 Ta tá taó ra kuendá ña o kándeé ta'on ra, dá kían, tá o ñá'a kasandaá yati iin ka rey ñoo, tanda'á rá choon kua'an noo iin ka rey ñoo nde'á ndi kían kánian kee ra, dá nandei va'a ra.

33 Kí'o dión ta'ani kánian taó kuendá va'a ndó, *chì* ndi ndáa ndó kò kóni dánkoo ndi'i ña'a kómí ndó sa'a yú'u, dá kían o kúu ta'on kanoo ndó xí'in yu'u.

Di'a kee yó tá ni ndi'i ña o'ova ñii

34 'Ña va'a kúu ñii, tído tá ni ndi'i ña o'ovaan, ¿ndi kee yó xí'an, dá ndu'o'ova tukuan?

35 Sa'á ñoo kò chóon kaan kakian te'i noño'ó, ta ni kò kándeé kaan dándi'an díko te'i. Sa'á ñoo satá va naan satá vé'e. Ndi ndáa ndo'ó ió do'o, ta kueídó'o va'a ndó —kaá Jesús.

15

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a iin taa ni ndañó'ó iin léko

1 Ta kuá'a nda'o taa kí'in ya'i sa'a ñó'o xí'in dao ka ñayuu kaá ra kómí kuachi ni natuu yati noo Jesús kueídó'o ñaá na.

2 Dá ni kasá'a tá fariseo xí'in tá dána'a ley kána'á ra xí'in Jesús, ta kaá ra:

—Nátiin va'a taa káa ñayuu kómí kuachi, ta sásá'an dáó rá xí'in ná.

3 Dá ni dakí'in tá'an Jesús dao to'on xí'in ña dána'a na,

4 ta kaá na:

—Ndi ndáa ndo'ó kómí iin ciento léko, tá ni ndañó'ó iin rí, ¿á kò dánkoo ta'on ndó komi díko sa'on komi ríon nda yukú ichí ñoo, ta ko'on ndo nandukú ndó kirí ni ndañó'ó nda kandeé ndó nani'i ndo rí?

5 Dá tá ni nani'i ndo rí, dá nadokó ndo rí no'o ndo xí'an kádij ini ndo.

6 Tá ni ndusáa ndo ve'e ndó, dá dátaká ndo amigo ndo xí'in na ndéi yati xí'in ndó, dá kaá ndo xí'in ná: "Nakíi ndo kandeí dij ndo xí'in, *chì* sa ni nani'i vái léko, kirí ni ndañó'ó ñoo."

7 Ká'in xí'in ndó ña kádij cháa ka ini na ndéi induú sa'a iin na kómí kuachi tá ni nandikó ini na sa'a kuachi kée na, o duú sa'a komi díko sa'on komi ñayuu ka'an kúu ná na ndaa, na ka'an ña kò xínño'ó nandikó ini na sa'a kuachi na.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a iin ñá'a ni ndañó'ó iin di'on

8 "Ta ndi káa iin ñá'a né'e va'a uxí di'on plata, tá ni ndañó'ó iian, ¿á kò nátoon ta'an vaán ñó'o íti, ta natu'ú va'an ve'an nándukú kueéan di'on ni ndañó'ó ñoo nda kandeéan nani'an ñá?"

9 Tá ni nani'an ñá, dá dátakáan amigoan xí'in na ndéi yati xí'an, dá kaáan: "Nakíi ndo kandeí dij ndo xí'in, *chì* sa ni nani'i di'on, ña ni ndañó'ó ñoo."

10 Dión ta'ani kádij ini ángel kéchoon noo Ndios sa'a iin na kómí kuachi tá nándikó ini na sa'a kuachi kée na —kaá Jesús.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a ña ni xi'o ká'ano ini iin taa sa'a de'e ra

11 Dá ni kaa ta'ani Jesús xí'in rá:

—Ni sa io iin taa, ta ni sa ndei uu de'e na.

12 Iin kuu, dá ni kaa taa ló'o ñoo xí'in tatá xi: "Tatá, viti kían kí'o ní ña kánian ni'i yu'u sa'a ña kúu de'e ní." Dá ni xi'o tatá xi ña kánian ni'i xi.

13 "Tá ni ya'a cháa kuu, dá ni díkó xi ndidaá ña'a ni ni'i xi noo tatá xi. Dá ni kee xi kua'an xi xí'in di'on ñoo iin ñoo xiká. Ta ñoo ni kendava'a xi xí'an noo ña'a ió ñayuú yó'o.

14 Dá tá ni dandí'i xi di'on xi, dá ni kasáa tama ñoo ñoo. Ta kúu ni kasá'a xí'i xi doko.

15 Dá ni sa'an xi ni ndukú xi choon kee xi noo iin taa ió ñoo ñoo. Dá ni xi'o taa ñoo choon noo xi ña ko'on xi noo kúu noño'ó rá kakaá xi kandaka xi kochí.

16 Ta sa'a ña kuiko nda'o xi, sa'a ñoo nda'i ni ka'an xí ndinoo ini xi keí xi ña

seí kochí ñoó, chí kọ iin ta'on xí'ọ ña keí xí.

17 'Dá nì kixian nì nakani ini xì: “Kándọ d'í'a ña'a sásá'an ẹa kéchóon ve'e tatáí, ta yu'u, nda'í xí'ì dọkọí nákaí yó'ọ.

18 No'ọ vai ve'e tatáí. Tá nì nasáaí, dá kaai xí'ín ná: Tatá ló'ọ, nì ya'í noo Ndios, ta nì ya'a ta'anii noo mií ní.

19 Sa'á ñoó kọ káni kaan kakuu yu'u de'e ní. Ndaá kee ní yu'u ná kakuu iin ẹa kéchóon noo ní. Dión kaai xí'ín ná tá nasaai noo ió ná”, ká'án xí'í ió xì.

20 'Dá nì ndakuíin ndichi xì, dá nì kee xì kua'an nó'ọ xí ve'e tatá xì. Tá kúú xíká jí vá veí xì, kúú sa nì xini ñaá tatá xì. Ta kúú nì kixian nì ku'u ká'ano ini ná sa'a xí. Dá nì kankono na nì sa'an ná nì n'ì ñaá ná. Ta kúú nì nomi ni'ini ñaá ná. Dá nì chitó ná noo xí.

21 Dá nì kaa xì xí'ín ná: “Tatá ló'ọ, nì ya'a va yu'u noo Ndios, ta nì ya'a ta'ani yu'u noo mií ní. Sa'á ñoó kọ káni kaan kakuu de'e ní viti.”

22 'Tído d'í'a nì sa'anda tatá xì choon noo ẹa kéchóon noo ná: “Taó kíí ndo iin da'ón saá, ta dáku'ino ndóan de'e ló'í. Ta kí'ín ndó iin dé'e chikaa ndo ndá'a xí, ta nach'i ndó ndisa saá sa'a xí.

23 Ta kua'án ndo ki'in ndó iin chikerró ndi'í cháá ka, ta ka'ání ndo rí. Dá ná kasá'an yó kandeí koo víkọ.

24 Chí nì sa xí'ì va de'ì nooí, tído viti nì nataki xì, chí nì ndaño'ó vá xí, tído viti nì nan'ì yọ xí”, kaá tatá xì.

'Ta kúú nì kasá'á ná kée na víkọ.

25 'Tído nákaa de'e sava'a ná yúku. Dá tá nì ndisáa ra nì kuyati ra ve'e, kúú nì seídó'ọ ra ká'a yaa, ta táí kati ndéi dii ná sársá'á ná.

26 Dá nì kana ra iin ẹa kéchóon ñoó. Dá nì nda'ón ñaá rá: “¿Ndí kían kúu?”

27 Dá nì kaa ẹa kéchóon ñoó xí'ín rá: “Kée tatá ní víkọ, chí nì ndisáa ñani ní. Sa'á ñoó nì sa'anda tatá ní choon ña ná ka'ání ndu'u chikerró ndi'í ñoó, chí ió va'a ñani ní nì ndusáa xì.”

28 'Ta kúú nì xido nda'ọ ini de'e sava'a ñoó. Sa'á ñoó kọ kóni ta'on ra ndu'u ra ve'e. Dá nì keta tatá ra. Dá nì seí nda'í ná noo rá ña ná ndu'u ra ve'e.

29 Dá nì kaa ra xí'ín tatá ra: “Ná'á vá mií ní ña sa kua'á nda'ọ kua kéchóoin noo ní, ta nì kọ kaá ní kí'ọ ní va'ará iin kítí ló'ọ kee yu'u víkọ xí'ín ná né'e tá'an va'a xí'ín.

30 Tído sa'á ña nì ndisáa iin ka de'e ní, tá'an ra nì sa'an nì kendava'a xí'ín di'ón ní xí'ín ña'a díkó mií, ta sa'á ra káa d'í'a nì sa'ání ní chikerró ndi'í cháá ka.”

31 'Dá nì kaa tatá ra: “De'e ló'ọ, yo'ó kúú ra daá ió va xí'ín yu'u. Sa'á ñoó ndidaa ña'a kómí yu'u kúú ña'a yo'ó.

32 Tído iin ña va'a kían ña ná kee yó víkọ, ta ná kandeí dii yọ, chí nì xí'ì va ñanon noo yú'u, tído viti nì nataki xì, chí nì ndaño'ó vá xí, tído viti nì nan'ì yọ xí”, kaá ná xí'ín rá —kaá Jesús

16

Di'a kua'an ña nì daná'a Jesús sa'a ndí kían nì kee iin ẹa kéchóon

1 Dá nì kaa ta'ani na xí'ín ẹa xionoo xí'ín ná:

—Iin kuú dá nì sa io iin ẹa kuiká, ta nì sa io iin ẹa sa dandáki ndidaa ña kuiká kómí rá. Tído nì kasá'á ká'an kuáchi ñayuu sa'á ẹa kéchóon yó'ọ, ña kéndava'a ra xí'ín ña'a sato'ọ ra.

2 Sa'á ñoó nì kana ñaá sato'ọ ra, dá nì kaa ra xí'ín rá: “Ni kandaá iní ña kéndava'a yo'ó xí'ín ña'í ñó'ọ tíxí ndá'on. Naki'ọ kíí kuendá nooí sa'án, dá chí ọ kúu ka kéchóon nooí.”

3 Dá nì kasá'á ẹa kéchóon ñoó nakani ini ra: “¿Ndí kuú vían kee viti, dá chí táxí vá ñaá sato'í? Ta ọ kándeé ta'oin kee choon ndeé, ta xíka'an ni nooí kuatii.

4 Tído sa nì kandaá va iní ndí kían kee tá ná kasandaá kuú taxí ñaá sato'í, dá ná natiin va'a ñayuu yu'u ve'e na.”

5 'Dá nì kasá'á rá kána ra iin rá iin ẹa táí noo sato'ọ ra, dá nì kaa ra xí'ín ẹa mií noo: “¿Ndidaa táí ní noo sato'í?”

6 Dá nì kaa ẹa ñoó: “Iin ciento yoo ná'ano sití oliva táí yu'u.” Dá nì kaa ẹa kéchóon ñoó xí'ín rá: “Jó'on, tiin tuti noo kánóo ña táí ní, ta kakoo kíí ní, ta chinóo ní ndadá uú diko uxí yoo sití.”

7 Dá nì kaa ra xí'ín iin ka ẹa ñoó: “Ta mií ní, ¿ndidaa táí ní noo sato'ọ

yu'u?" Dá n̄i kaa r̄a: "Iin ciento maquila non̄i tirió távi." Dá n̄i kaa ta kéchóon ñoó x̄í'ín rá: "Jó'on, tiin ní tuti noo kánóo ña tái ní yó'o, ta nachinóo ní ndadá kom̄i díko ni maquila."

⁸ Dá n̄i ch̄indaya'i sato'o ñoó ta ko kéchóon va'a ñoó, ch̄i x̄í'ín ña n̄i kee ra n̄i na'a r̄a mií rá ña kaon nda'o ñaxintóni rá. Ch̄i t̄i'a cháa ka ñayuu kuendá ñayuu yó'o kandoo va'a na noó ñayuu x̄í'ín ná o duú ñayuu kuendá Ndios.

⁹ Sa'á ñoó ká'an yu'u x̄í'ín ndo'ó ña ndukú ndó ni'í ndo ñayuu kane'e tá'an va'a x̄í'ín ndó sa'á ña kéva'a ndó x̄í'ín ná x̄í'ín ña kuiká ió ñayuu yó'o, dá k̄ian tá n̄i ndi'i ña va'a kómí ndó ñayuu yó'o, kúu sa ió va yoo natiin va'a ndo'ó noo kandeí ch̄ichí ndó.

¹⁰ Ta na kendaá noo lú'u ña'a, dión ta'ani kendaá na noo kua'án. Tído na ko kendaá noo lú'u ña'a kómí ná, dión ni o kendaá ta'on na noo kua'án.

¹¹ Ch̄i tá ko kendaá ndo noo ña kuiká ió ñayuu yó'o, ¿ndá yoo kúu na kandeé ini ndo'ó noo ña'a Ndios?

¹² Tá ko kendaá ndo noo ña'a dao ka ñayuu, ¿ndá yoo ki'o ña kánian ni'í ndo kakuu ña'a mií ndó?

¹³ Ch̄i ni iin tó'on ñayuu o kúu kéchóon noo uu sato'o, dá ch̄i iin na koni u'u na, ta iin na koni na, o ch̄indaya'i na iin na, ta kenóo na iin ka na. Ta dión ta'ani o kúu ta'on ndiko ndo Ndios, ta ndiko ta'ani ndó ña kuiká —kaá Jesús.

¹⁴ Tá n̄i seídó'o ta fariseo ndidaá ña n̄i ka'an na, kúu n̄i sak̄i ndaa ñaá rá, ch̄i ndó'o nda'o ra sa'á d̄i'ón.

¹⁵ Dá n̄i kaa Jesús x̄í'ín rá:

—Ndo'ó kúu r̄a kée ndó mií ndó ña kúu ndó ta va'a noo ñayuu, tído Ndios kúu na ná'á ndi káa níó ndo, dá ch̄i ndidaá ña'a ch̄indaya'i ñayuu, ñoó k̄ian káñó'ó Ndios.

Yó'o ká'an Jesús sa'a ley Moisés, ta ndi kee ñayuu ndu'u na t̄ixi ndá'a Ndios

¹⁶ N̄i sa ño'o ndó t̄ixi ndá'a ley Moisés, x̄í'ín t̄ixi ndá'a ña n̄i taa profeta nda tiempo n̄i kii Juan. Nda daá ká'an yu'u sa'a ndi kee ñayuu ndu'u na t̄ixi ndá'a Ndios. Ta kua'a ná ndúndéé ndu'u na.

¹⁷ Kuáchi cháa ka ndañó'ó iin tó'on din̄i to'on ká'an ley Moisés, o duú ka ña naá induú x̄í'ín noñó'o yó'o.

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ni dánkoo iin t̄aa ñadi'í r̄a

¹⁸ Sa'á ñoó ndi ndaa mií vá t̄aa n̄i dánkoo ñadi'í r̄a, ta n̄i tandá'a rá x̄í'ín iin ka ñá'a, roón kúu r̄a yá'a kée kuáchi x̄í'ín ñá'a ñoó noo Ndios. Ta ndi ndaa mií vá t̄aa ná tanda'a x̄í'ín ñá'a, ña n̄i sa'anda tá'an x̄í'ín ȳian, roón kúu r̄a yá'a kée kuáchi x̄í'án noo Ndios.

Di'a kua'an ña n̄i daná'a Jesús sa'a iin t̄aa kuiká x̄í'ín t̄aa kúnda'í naní Lázaro

¹⁹ Dá n̄i kaa ta'ani na:

—N̄i sa io iin t̄aa kuiká. Ta n̄i sa ndixi ra dá'on ndato x̄í'ín dá'on ya'í. Ta ndidaá kuu táyíí nda'o sa kee ra víko ve'e ra.

²⁰ Ta n̄i sa io ta'ani iin t̄aa sat̄i n̄i sa naní Lázaro daá ñoó, ta ió ni'ini ra noñó'o sa'a yé'é t̄aa kuiká ñoó. Ta n̄i ta'an ñií rá káa ndi'í té'í.

²¹ Ta nda'í kóni r̄a ndinoo ini r̄a keí rá yúchi ña'a kuéi yú'u mesa t̄aa kuiká ñoó. Ta vei t̄ina yakó ndaa r̄i ñií rá noo té'í ñoó.

²² Iin kuu, dá n̄i xi'í t̄aa kúnda'í ñoó. Dá n̄i kii ángel né'e ñaá ná kua'an na induú koo ra x̄í'ín Abraham. Ta n̄i xi'í ta'ani t̄aa kuiká ñoó, kúu n̄i nduxi va ra.

²³ Ta noo nákaa r̄a ndó'o naní níó rá indayá, n̄i ndane'e noo rá. Ta kúu nda x̄í'ín ñoó n̄i xini r̄a noo ió Abraham, ta ió Lázaro d̄i'ín ná.

²⁴ Dá n̄i kayu'ú t̄aa kuiká ñoó, ta kaá r̄a: "Tatá Abraham, ku'u ini ní sa'í, ta ka'anda ní choon noo Lázaro xa'an ná dándáxi ra, sa va'ará din̄i ndá'a rá ini takuú, ta ná kii ra dándáxi ra noo yáaí, ch̄i nda'í nda'o ndó'o naní níóí nákaa noo kéj ñó'o yó'o."

²⁵ Dá n̄i kaa Abraham x̄í'ín rá: "De'e ló'o, ndisaa inon ña va'a nda'o n̄i sa ioon ñayuu, ta Lázaro yó'o, nda'í nda'o n̄i sa ndo'o xi. Tído viti n̄i ni'í x̄i tandéé iní ió va'a xi. Ta yo'ó, nákaa ndó'o naní níoon noo kéj ñó'o xa'an.

²⁶ Ta iin da'o konó nda'o k̄ian sadí noo ndo'ó x̄í'ín noo ndú'u. Sa'á ñoó o

kúu ta'on saꝓ na ndéi yó'o chí xaꝓ, ta ni na ndéi xaꝓ o kúu kii chí yó'o."

²⁷ Dá n̄i kaa taa kuiká ñoó: "Sei nda'íi noo ní, tatá Abraham, ña tanda'á ní Lázaro xaꝓ ná ko'on ra ve'e tatái,

²⁸ chí ñoó ndéi o'on ñanii, ta ná ka'an ra to'on Ndios xí'ín xí, dá kían ná dá'a ni kii xi yó'o, chí ndó'o naní nda'o níoi nákaai."

²⁹ Dá n̄i kaa Abraham xí'ín rá: "Sa ío va ley n̄i taa Moisés noo xí, xí'ín ña n̄i taa dao ka profeta. Sa'á ñoó ná kueíd'o ra choon sa'ándáan."

³⁰ Dá n̄i kaa ta kuiká ñoó: "Koó, tatá Abraham, o kándisa ta'on xian. Tído tá ná nataki iin na n̄i xi'i, ta ko'on na noo ndéi xi, dá ví nandikó iní x̄i sa'á kuachi kée xi."

³¹ Dá n̄i kaa Abraham xí'ín rá: "Tá ko xí'o ra mií rá kueíd'o ra ley Moisés xí'ín ña n̄i ka'an dao ka profeta, dá kían, va'ará ná nataki iin na n̄i xi'i ko'on na noo ndéi ra, ta o kándisa ta'on ra", kaá na xí'ín rá —kaá Jesús.

17

Nda'í kúu ví na kándéé dáka'an kue'é dao ka ñayuu, dá ya'a na kee na kuachi

¹ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná:

—Miían ndaa kuiti kían ña daá ío va ña'a kini kexíxi xí'ín ndó, dá kasá'á nakani ini ndo kee ndó kuachi. Tído nda'í kúu ví na kándéé dáka'an kue'é dao ka ñayuu, dá ya'a na kee na kuachi.

² Va'a ka ná kandiko yuu molino diko ná, ta ná dáketá ñaá ná ini taño'o, o duú ka ña koo na dáka'an kue'é na iin taló'o ña kían ya'a xi kee xi kuachi.

³ Sa'á ñoó kandaa ndo mií ndó.

"Tá n̄i ya'a iin ñani ndo n̄i kee na kuachi xí'ín ndó, dá kían dánani ñaá ndó. Tá n̄i nandikó iní na sa'á kuachi n̄i kee na, dá kían ku'u ká'ano ini ndo sa'a ná.

⁴ Ta va'ará usa ta'ándá n̄i ya'a na n̄i kee na kuachi xí'ín ndó iin kuú, tído tá n̄i nandio koo na usa ta'ándá n̄i ndaka na ña maní noo ndo sa'á ña n̄i kee na xí'ín ndó, dá kían kánian ku'u ká'ano ini ndo sa'a ná ndin usa ta'ándá —kaá na.

Kóni taa xionoo xí'ín Jesús kándéé cháá ka ini ñaá rá

⁵ Dá n̄i kaa taa xionoo xí'ín sato'o yo Jesús:

—Chindeé ní ndu'u, dá ná kua'ano cháá ka ndu xí'ín ña kándéé ini ndu mií ní.

⁶ Dá n̄i kaa sato'o yo xí'ín rá:

—Va'ará lú'u va kándéé ini ndo yu'u táto'on k̄i'o leé ndík̄i mostaza, dá kían kuú va ka'an ndo xí'ín iin yíto ká'ano: "To'on yo'ó miíon, ta ná kuín ini taño'o káa." Ta kúu kueíd'o va rá ña ka'an ndo.

⁷ Ta ndi ndáa ndo'ó ío iin ta kéchóon noo ndo, tá n̄i ndisáa ra n̄i sa'an ra yúku n̄i xiti ra o n̄i sa ndaka ra kiti, ta, ¿á ká'an ndo di'a xí'ín rá: "Kua'án ya'a mesa kakoón kasá'ón"?

⁸ Koó, chí di'a ká'an ndo xí'ín rá: "Kenduú k̄i yo'ó ña'a ná kadínii, ta xaꝓ ní kandatón ná ndi'i kasá'in, ta ko'i takuií. Tá n̄i ndi'i, dá kasá'an yo'ó", kaá ndo.

⁹ ¿Á náki'o ndó ndivé'e noó ra kéchóon noo ndo sa'á ña n̄i kee ra choon n̄i sa'anda ndo noo rá? Koó, ko kée ta'on ndó dión.

¹⁰ Ta k̄i'o dión ta'ani ndo'ó, tá n̄i ndi'i n̄i kee ndó ndidaá choon n̄i sa'anda Ndios noo ndo, dá kían kaa ndo xí'ín ná: "Na kéchóon oon va kúu ndu'u, dá chí sava'a choon, ña kían n̄i sa'anda ní noó ndu'u, sava'a ñoó vá kían n̄i kee ndu", kaa ndo —kaá Jesús.

Di'a n̄i kuu tá n̄i nduyá'a Jesús uxi taa ndó'o kue'e téi'i ñi

¹¹ Tá noo xika Jesús kua'an na ñoo Jerusalén, ta yá'a na kua'an na noo raya noo kúu kuendá Galilea xí'ín kuendá Samaria.

¹² Tá n̄i kasandaá na yú'u iin ñoo ló'o nákaa ñoó, dá n̄i kankuei uxi taa ndó'o kue'e téi'i ñi vei ra ni'i rá Jesús, tído xíká vá n̄i sa kuíta ra.

¹³ Dá n̄i kayu'u rá:

—Jesús, na kúu maestro, ku'u ini ní sa'á ndu'u!

¹⁴ Tá n̄i xini ñaá Jesús, dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—Kua'án ndo na'a ndo mií ndó noó ta duti.

Ta noo xika ra náki'in ra kua'an ra ñoo, kúu ni ndañó'ó ní'ini va kue'e ndó'o ra.

15 Tído tá ni xini iin taa ñoo ña ni nduva'a ra, kúu ni nandió koo ra káyu'ú rá kéká'ano ra Ndios vei ra.

16 Tá ni saa ra noo íin Jesús, dá ni sa kuín xití rá noo sa'a ná, ta ni xino taan ra nda noñó'o. Dá ni nakí'o ra ndivé'e noo ná. Taa yó'o ni sa kuu ta kuendá Samaria.

17 Dá ni kaa Jesús:

—¿Á o duú uxí taa ni nduva'a yu'u? Ta, ¿ndeí kua'an iin ka roón?

18 ¿Á ndadá iin tó'ón diní ta tukú yó'o va ni nandió koo nakí'o ñañó'ó noo Ndios?

19 Dá ni kaa Jesús xí'in taa ñoo:

—Ndakuin ndichi, ta kua'an viti, chi ni nduva'on sa'a ña kándéé inon yu'u.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a ndí kían koo, dá kasandaá kuu nandió koo tuku na

20 Iin kuu, dá ni ndato'on ta fariseo Jesús:

—¿Ndá oon kasá'á Ndios dándáki na yó?

Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Ni iin tó'ón ta'on ñayuu o koní xí'in noo táto'on dándáki Ndios ñayuu na.

21 O kúu ta'on kaa na ña yó'o nákaan, o kaa nákaan. Dá chi sa dándáki va Ndios ní ñayuu na.

22 Dá ni kaa na xí'in taa xionoo xí'in ná:

—Kasandaá iin kuu, dá katoó ndo koni ndo kuu nandió koo na ni nduu taa ñayuú yó'o, tído o koní ta'on ndóan.

23 Dá kasá'á dao taa ka'an ra xí'in ndó: “Yó'o ni kasáa na”, o “Kaa nákaa na”, kaa ra. Tído ná dá'a ni kandía ndó ko'on ndo kande'é ndó, ta o sa kárkuei ndó sata rá ko'on ndo.

24 Chi táto'on kí'o kúu tá sá nduta, ta náye'e ndaa iin ní kúu induú, kí'o dión koo tá ná kasandaá kuu nandió koo tuku na ni nduu taa ñayuú yó'o kasaa na.

25 Tído miían ndúsa dinñó'ó ka ndo'o nda'o ní yu'u, ta kaño'ó ñaá ñayuu ndéi tiempo viti.

26 'Táto'on kí'o ni sa kee ñayuu tiempo ni sa io Noé, kí'o dión ta'ani kee ñayuu kuu nandió koo tuku na ni nduu taa ñayuú yó'o.

27 Chi tein kuu dáá ñoo ndéi ñayuu sásá'an na, ta ndéi na xí'i na, ta ndéi na tánda'a ná nda kuu ni ndu'u Noé ini barco. Ni ndi'i, dá ni koon dai déen ñoo, ta ni danaá ndi'i rá ñayuu ñoo.

28 Ta kí'o dión ta'ani ni kuu tiempo Lot, chi ndéi ñayuu sásá'an na, ta ndéi na xí'i na, ta ndéi na xín na ña'a, ta ndéi na díkó náan, ta chí'i na tata, ta káva'a na ve'e,

29 nda kuu ni keta Lot ñoo ká'ano naní Sodoma ñoo kua'an ra. Ta kúu ni koon va ñoo ita xí'in azufre sata ñoo ñoo, ta ni danaá ndi'an ñayuu ni sa ndei ñoo.

30 Ta kí'o dión ta'ani koo tá ná kasandaá kuu nandió koo na ni nduu taa ñayuú yó'o kasaa na.

31 'Chi tá ná kasandaá kuu dáá ñoo, dá kían ñayuu kándodó diní vé'e, ná dá'a ni noo na ndu'u na ve'e na naki'in na ña'a ñoo inían. Ta na ñoo yúku, ná dá'a ni nandió kuéi na no'o na ve'e na.

32 Ndusaa ini ndo táto'on kí'o ni ndo'o ñadi'í Lot.

33 Chi ndidaá ñayuu ndi'i ini dákaki na mií ná, noón di'a kúu na kuu. Tído na xí'o mií ná kuu na sa'a yú'u, noón di'a kúu na ni'í ña káki na.

34 Ta ká'in xí'in ndó ña sakuaá kuu dáá ñoo kandeí uu ñayuu kudí na noo iin xito. Iin na naki'in Ndios kane'e na ko'on na, ta iin ka na kandoo.

35 Iin ve'e kaño'o uu na ñá'a ndiko na. Ta iin na naki'in Ndios kane'e na ko'on na, ta iin ka na kandoo.

36 Uu taa kaño'o yúku. Iin ra naki'in na kane'e na ko'on na, ta iin ka ra kandoo —kaá Jesús.

37 Dá ni ndato'on ñaá taa xionoo xí'in ná:

—¿Ndeí kúu noo kooan yó'o, tatá?

Dá ni kaa na:

—Noo kándu'u ndii, ñoo kúu noo nditúti tiyokó ñoo'ó.

18

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'á ña ni kee iin ña kuáan xí'in iin ta né'e choon

¹ Dá ni dakí'in tá'an Jesús dao to'on xí'in ña ni daná'a na, dá ná kandaá ini taa xionoo xí'in ná ña daá kuití xínñó'ó rá ka'an ra xí'in Ndios, ta ná dá'a ni katuu ra ña kee ra dión,

² ta kaá na:

—Ni sa io iin taa né'e choon iin ñoo, ta ko ní sá yu'ú ra Ndios, ta ko ní sá io ñañó'ó rá noo ni iin tó'ón ñayuu.

³ Ta ñoo ñoo ta'ani ió iin ña'á kuáan. Ta tóo tóo sa sá'an noo ta né'e choon ñoo, ta kaáan xí'in rá: “Keyíko va'a ní sa'í xí'in ñayuu naá tá'an xí'in.”

⁴ Tído sa ni kuna'á vá ko ní kékuendá ta'on ra ña ká'an ña'á yó'o. Tído ni ndi'i, dá ni nakani ini ra, ta kaá ra: “Va'ará ko yu'í Ndios, ta va'ará ko ñañó'ín noo ni iin ñayuu,

⁵ tído sa'á ña tóo tóo kásaa ña kuáan yó'o dáta'an yu'u, sa'á ñoo va'a kaan ná ko'in keyíko sa'an. Dá chi tá koó, dá kasaá tóo tóo tukuán dándí'i inian yu'u.”

⁶ Dá ni kaa ta'ani sato'o yo Jesús:

—Taó kuendá ndo ña ni ka'an taa kini né'e choon ñoo.

⁷ Ta, ¿á ká'an ndó ña o keyíko ndaa Ndios sa'á ñayuu ni kaxi mií ná, tá'an ñayuu seí nda'í noo ná nduú ñoo? ¿Á ká'an ndó ña kueé va na, dá chindeé ná ñayuu na? Koó.

⁸ Yu'u kúu ra ká'an xí'in ndó ña yachi va chindeé ná ñayuu na. Tído tá ná kasandaá kuu nandió ko na ni nduu taa ñayuú yó'o kasaá na, ¿á nani'í ná ñayuu kándéé ini ñaá noñó'ó yó'o? —kaá na.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'á uu taa ni sa'an ve'e ño'o ká'ano ka'an ra xí'in Ndios

⁹ Ta ñoo ndéi dao ñayuu ká'an ña kúu ná ñayuu ndaa, ta kénóo na dao ka na. Sa'á ñoo ni dakí'in tá'an Jesús to'on yó'o xí'in ña ni daná'a na noo ná, ta kaá na:

¹⁰ —Iin kuu dá ni kee uu taa kua'an ra ve'e ño'o ká'ano yó ka'an ra xí'in

Ndios. Iin ra kúu ta fariseo, ta iin ka ra kúu taa kí'in ya'í sa'a ñó'o.

¹¹ Ta fariseo ñoo kúu ra iin ndichi ká'an ra xí'in Ndios, ta kaá ra di'a xí'in mií rá: “Tatá Ndios, náki'o yu'u ndivé'e noo ní, chi ko kée ta'on yu'u táto'on kée dao ka taa, tá'an ra kí'in kuí'íná, o ra kée ña kini, o ra kée kuachi xí'in na ko kúu ñadi'í ra. Ta ni ko kée ta'on yu'u táto'on kée taa kí'in ya'í sa'a ñó'o káa.

¹² Chi sa né'e ij yu'u uu ta'ándá iin iin semana, ta dóko yu'u uxí ña'a noo iin iin ciento ña'a ní'í kéchóoin”, kaá ra.

¹³ Tído taa kí'in ya'í sa'a ñó'o ñoo, xíká vá ni sa kuí'in ra iin ra. Ta ni ko kóni ra ndane'e noo rá chí induú. Ta káni ndá'a rá yu'ú ndíká ra iin ra, dá kaá ra: “Tatá Ndios, ku'u ká'ano ini ní sa'í, chi kúu iin taa kómí kuachi.”

¹⁴ Ká'in xí'in ndó ña ni xí'o ká'ano ini Ndios sa'á kuachi taa kí'in ya'í sa'a ñó'o ñoo tá o ña'á keta ra no'o ra ve'e ra. Tído ko ní kú'u ká'ano ta'on ini na sa'a iin ka taa ñoo. Chi ndi ndáa na chindaya'í mií, noón di'a kúu na kandoo nóo. Ta na kénóo mií, noón di'a kúu na kandaya'í kee Ndios —kaá na.

Xíka Jesús ña maní sa'a takuálí noo Ndios

¹⁵ Ta ndáka ñayuu ñoo takuálí vei na noo Jesús, dá chinóo na ndá'a ná diní xí. Tído tá ni xini taa xionoo xí'in ná ña kée ñayuu ñoo dión, dá ni danáni ñaá rá.

¹⁶ Dá ni kana Jesús taa ñoo, dá ni kaa na xí'in rá:

—Konó ndó noo takuálí xaan ná kii xi noo yu'u. Ná dá'a ni chituu ndó xi. Dá chi ñayuu kándéé ini tatá Ndios táto'on kándéé ini takuálí xaan tatá xi, noón kúu na ñó'o tixi ndá'a Ndios.

¹⁷ Miían ndaa ná ka'in xí'in ndó ña ndi ndáa na ko kándía ña dándáki ña Ndios táto'on kándía takuálí ña dándáki ñaá tatá xi, noón kúu na o koní ndu'u tixi ndá'a Ndios —kaá na.

Di'a ni ka'an Jesús xí'in iin taa kuiká

¹⁸ Dá ni ndato'ón ñaá iin taa ndaya'í, ta kaá ra xí'in Jesús:

—Maestro va'a kúú ní. Ta, ¿ndí kían kánian keei, dá nì'í ña kataki chíchíí?

19 Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Ndiva'a ká'an yó'ó ña kúú yu'u na va'a? Chì ni iin tó'ón ñayuu kó kúú na va'a. Iin tó'ón dinì Ndios vá kúú na va'a.

20 Sa ná'á vá yó'ó ndi kua'an choon nì sa'anda Ndios: o sa kéeón kuachi xí'ín iin ñá'a ña kó kúú ñadi'óon, ta o sa ka'ánóon ndii, ta o sa kí'in kuí'ínón, ta o sa ká'on ña to'ón sa'a dao ka ñayuu, ta koo ñañó'ó noo tatóon xí'ín noo nanóon.

21 Dá nì kaa ta ñoó:

—Nda ló'o vei nì kasá'í seídó'i ndidaá choon yó'o.

22 Tá nì seídó'o Jesús ña nì ka'an ra dión, dá nì kaa na xí'ín rá:

—Ndadá iin tó'ón vá ña'a kámani keeón viti, tá daá. Kua'an ñikó ndí'ón ña'a ió noon. Ta dasóon ñi'ón ñoó noo na kúnda'í, dá kían konon koo kuikón chí induú. Dá kison kanooón xí'ín yu'u.

23 Tá nì seídó'o ta yó'o ña nì ka'an Jesús dión xí'ín rá, kúú ndaá nda'í va nì kuu ini ra, chì ta kuiká nda'o kúú rá.

24 Tá nì xini Jesús ña nì kúnda'í ini ra, dá nì kaa na:

—¿Nandeé ka ví kuachi kían, dá ndu'u na kómí ña kuiká tixi ndá'a Ndios!

25 Kaon cháá ka chika'anda iin camello yáí iin ión tukú o duú ña ndu'u iin na kuiká tixi ndá'a Ndios.

26 Tá nì seídó'o ñayuu ñoó to'on yó'o, dá nì ndato'ón ná Jesús:

—¿Nda yoo nì'í ña káki na, tá daá?

27 Dá nì kaa Jesús xí'ín ná:

—Ni iin tó'ón ñayuu o kándeé kee dión, tído ndidaá tá'an va ña'a kándeé Ndios kee na.

28 Dá nì kaa Pedro xí'ín ná:

—Kande'é ní, chì ndu'u kúú ra nì ñankoo ndi'i ndidaá kúú ña'a ió noo ndú, ta xionoo ndu'u xí'ín mií ní.

29 Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó; ndi ndaa miíó na nì ñankoo ve'e na, o ñani na, o kú'o na, o ku'u na, o ñadi'í na, o tatá na xí'ín naná na, o de'e na sa'a ña

kóni na ña ndu'u cháá ka ñayuu tixi ndá'a Ndios,

30 na yó'o kúú na nani'i kua'a ka ña'a ñayuu yó'o. Ta iin ka ñayuu saá koo chí noo ni'í ná ña kataki chíchíí ná —kaá na.

Yó'o nì kasto'on tuku Jesús xí'ín ta xionoo xí'ín ná ndi kían ndo'o na, dá kuu na

31 Dá nì taó xóo Jesús ndin uxí uu ta xionoo xí'ín ná ñoó. Dá nì kaa na xí'ín rá:

—Viti kían kókaa yó kua'an yó ñoo Jerusalén, dá xinkoo ndi'i ña ká'an to'on nì taa profeta sa'a ña ndo'o na nì nduu ta ñayuu yó'o.

32 Dá chì iin ta kúú ra naki'o ñaá noo ndá'a ta tukú, dá kediki ndaa ñaá rá. Ta kenda'va'a ra xí'ín ná. Ta tuu ndaa dijí ñaá rá.

33 Dá tá nì ndi'i nì kani ñaá rá, dá ka'ání ñaá rá. Tído tixi kuu óni, dá nataki na.

34 Tído kó ní kándaá kuiíó ini ra ndi kóni kaa to'on nì ka'an na xí'ín rá, chì ndadí va ñaxintóni rá noo to'on yó'o, sa'a ñoó kó ní kándaá ini ra ña nì ka'an na xí'ín rá.

Di'a nì kuu, dá nì nduva'a Jesús iin ta kó túu noo

35 Dá nì kuyati Jesús ñoo naní Jericó, ta yu'ú íchì ñoó ió iin ta kó túu noo sáti ra.

36 Tá nì seído'o ra ña yá'a ñayuu kuá'a kua'an na noo ió ra ñoó, dá nì ndato'ón ñaá rá:

—¿Ndí kían kúu?

37 Dá nì kaa ñayuu ñoó ña Jesús, na ñoo Nazaret, kúú na yá'a kua'an ñoo.

38 Dá nì kasá'á ta ñoó káyu'ú rá:

—¿Jesús, de'e na ve'e rey David, ku'u ini ní sa'í!

39 Dá nì ñanani ñaá dao ñayuu xionoo kua'an ñoó, dá ná kutadí rá, ká'an ná. Tído nì'í cháá ka ví nì kasá'á káyu'ú rá ió ra:

—¿De'e na ve'e rey David, ku'u ini ní sa'í!

40 Dá nì sa tuu tóo Jesús, dá nì sa'anda na choon noo ñayuu ñoó ña ná kandaka na ta ñoó sa na noo ná. Dá tá nì sa ra noo iin Jesús, dá nì ndato'ón ñaá ná:

41 —¿Ndí kǎn kónon keei xí'ón?

Dá nǐ kaa ɬaa ñóó:

—Tatá, kóni natuu noóí.

42 Dá nǐ kaa na xí'ín rá:

—Ná natuu noon viti, chí sa'á ña kándéé inon yu'u, sa'á ñóó nǐ nduva'ón.

43 Kúú viti'ón vá nǐ natuu noo rá. Ta kúú nǐ kee ra kua'an ra xí'ín Jesús, ta kéká'ano ra Ndios kua'an ra. Tá nǐ xini ñayuu kuá'a ñóó ña nǐ kuu dión, dá nǐ kasá'á ta'ani na kéká'ano na Ndios.

19

Di'a nǐ kuu tá nǐ naki'in tá'an Jesús xí'ín iin ɬaa naní Zaqueo

1 Dá nǐ ku'u Jesús ñoo ká'ano naní Jericó, dá nǐ chíka'anda na kua'an na me'í ñoo ñóó.

2 Ta ñóó ió iin ɬaa naní Zaqueo, ta kúú rá ɬaa sa'ándá choon noó ɬaa kí'in ya'i sa'a ñó'ó, ta kuíká nda'o ra,

3 ta kóni ra kande'é rá ndá yoo kúú Jesús, tído ko kuú ta'on koni ñaá rá kée ñayuu kuá'a ñóó, chí iin ɬaa latá'í vá kúú rá.

4 Sa'á ñóó kánkono ra nǐ sa'an ra cháá ka noo. Dá nǐ kaa ra doko iin yító, dá kuu koni ñaá rá, chí ñóó kánian ya'a na.

5 Tá nǐ kasandaá na noo ín yító ñóó, dá nǐ nakoto ndaa na, dá nǐ xini na kánóo ra, dá nǐ kaa na xí'ín rá:

—Zaqueo, kua'an noo kíj, chí kuu viti kánian katuu tóoi ve'ón.

6 Ta kúú kaon nǐ noo ra yító ñóó, ta nǐ natiin ra Jesús ve'e ra xí'an kádi iní rá.

7 Tá nǐ xini ñayuu ñóó ña nǐ ku'u Jesús ve'e ra, kúú nǐ kasá'á ná ká'an na sa'a Jesús, chí kaá na ña kua'an na koo tóo na ve'e iin ɬaa kómí kuachi.

8 Ta xian tein ió Jesús ve'e Zaqueo ñóó, dá nǐ ndakuin ndichi ra, dá nǐ kaa ra xí'ín ná:

—Kande'é ní viti, tatá, chí ko'in ka'anda daoj ña kuíká kómí, ta ka'andaj ña noó ñayuu kúnda'í. Tá nǐ ya'i nǐ ki'in kuí'ínáí ña'a iin ñayuu xí'ín, dá kían ko'in nandió né'i komi cháá ka ta'ándá noó ña nǐ ya'i nǐ ki'in.

9 Dá nǐ kaa Jesús:

—Kuu viti nǐ natiin ɬaa yó'o ña káki ra noó kuachi ra, chí kúú ta'ani ra ɬa kuendá na ve'e Abraham.

10 Chí na nǐ nduu ɬaa ñayuu yó'o kúú na ve'e nandukú, ta dáka'ki na ñayuu ndíta xíká noo Ndios.

Di'a kua'an ña nǐ daná'a Jesús sa'a iin ɬaa nǐ natiin choon kakuu rey

11 Xian nani ndéi ñayuu ñóó seídó'o na ña nǐ ka'an Jesús, dá nǐ daki'in tá'an na dao ña'a xí'ín to'on nǐ daná'a na. Chí sa'á ña sa kua'an kuyati na ñoo Jerusalén, sa'á ñóó nǐ ka'an ñayuu ñóó ña yachi va kasaa Ndios xí'ín ndée dándáki na ñayuu na.

12 Sa'á ñóó nǐ kaa Jesús di'a:

—In kuu nǐ sa io iin ɬaa, ta kúú rá de'e ɬaa sa kuu rey, ta nǐ kee ra kua'an xíká rá iin ka ñoo natiin ra choon kakuu ra rey, dá ndisaa ra.

13 Tído tá ko ña'a ko'on ra, dá nǐ kana ra uxí ɬaa kéchóon noo rá. Dá nǐ xí'o ra iin di'ón ndáya'i noo iin rá iin ra. Dá nǐ kaa ra xí'ín rá: “Naka'an nda'í ndo di'ón xaan nani kua'in”, kaá ra.

14 Tído xini u'u ñaá na ñoo ra. Sa'á ñóó nǐ tanda'á ná dao ɬaa kua'an ka'an noo tá'anda choon ñóó ña ko kóni ta'on na ña kakuu ɬaa yó'o rey ñoo na.

15 Tído nǐ natiin va ra choon. Dá tá nǐ ndisaa ra ñoo ra, dá nǐ kana ra ɬaa kéchóon ñóó, tá'an ra nǐ xí'o ra di'ón ra noo, chí kóni ra kanda'í ini ra ndidaa nǐ nduu di'ón nǐ naka'an nda'í iin rá iin ra.

16 Dá nǐ kaa ɬaa nǐ kasaa mií noo ñóó: “Tatá, iin di'ón nǐ xí'o ní noóí, ta nǐ nǐ'í uxí kaan.”

17 Dá nǐ kaa rey ñóó: “Va'a nda'o nǐ keeón, chí kúú yo'ó iin ɬaa kéchóon va'a. Ta sa'á ña nǐ kechóon nda'oon noo lú'u di'ón nǐ xí'oi noon, sa'á ñóó kí'oi ña dándákón uxí ñoo.”

18 Dá nǐ kasaa iin ka ɬaa kéchóon ñóó. Dá nǐ kaa ra: “Tatá, nǐ nǐ'í o'on ka di'ón noo iin di'ón nǐ xí'o ní noóí.”

19 Dá nǐ kaa rey ñóó: “Ko'in kí'oi ña dándákón o'on ñoo.”

20 Dá nǐ kasaa iin ka ɬaa kéchóon ñóó, dá nǐ kaa ra: “Tatá, yó'o ió di'ón

n̄i x̄i'o ní nooí, ch̄i n̄i ch̄ikáa va'i ña noo peñitoi,

²¹ ch̄i yu'i'i mií ní, ch̄i kúu ní iin taa tondó, ta náki'in ní ña'a kō ní chínóo ní, ta dákée ní noó kō ní x̄iti ní.”

²² Dá n̄i kaa rey ñóó: “Yo'ó kúu iin ta kéchóon kini, ta x̄i'ín to'on n̄i ka'on xaan keyíkoí sa'on. Ta sa ná'á yo'ó ña kúu yu'u taa tondó, ña náki'in yu'u ña'a kō ní chínóoi, ta dákéei noó kō ní x̄itii,

²³ sa'á ñóó, ¿ndiva'a kō ní sa'on chikaan d̄i'ón yu'u banco, dá tá ná ndusaai, dá natiin ña x̄i'ín lú'u satán, ní kúu?”

²⁴ Dá n̄i kaa ra x̄i'ín taa ndíta yati ñóó: “Kuiio ndaa ndo d̄i'ón né'e ra xaan, ta kua'án ndo k̄i'o ndóan noó ra n̄i kandeé n̄i ni'i ux̄i kaan ñóó.”

²⁵ Dá n̄i kaa taa ñóó: “Tatá, sa kómí vá roón ux̄i d̄i'ón.”

²⁶ Dá n̄i kaa rey ñóó: “Ká'an yu'u x̄i'ín ndó ña na sa ió ña'a noo, noón kúu na ni'i cháá kaan. Ta na koó ña'a noo, d̄i'a d̄itá ná lú'u ña kómí ná.

²⁷ Ta kandaka ta'ani ndó ndidaá taa xiní u'u ñaá, tá'an ra kō kóni kakuu yu'u rey, ná kii ra nooí, ta ka'anda ndo dikó rá”, kaá rey ñóó —kaá Jesús.

D̄i'a n̄i kuu, dá n̄i ku'u Jesús kua'an na ñoo ká'ano Jerusalén

²⁸ Tá n̄i ndi'i n̄i ka'an na ña yó'o, dá n̄i kee na kōkaa na kua'an na ñoo Jerusalén.

²⁹ Dá tá n̄i kasandaá yati na ñoo naní Betfagé x̄i'ín ñoo Betania, yati noo ín iin yúku naní Olivos, dá n̄i sa'anda na choon noó uu taa x̄ionoo x̄i'ín ná,

³⁰ ta n̄i kaa na x̄i'ín rá:
—Kua'án ndo ñoo ló'o nákaa chí noo káa. Tá n̄i saa ndo n̄i ku'u ndó ñoo ñóó, dá nani'i ndo noo ndíko iin burro, kirí kō ña'a kandodó ná. Ta ndaxí ndó r̄i kandaka ndó kii ndó.

³¹ Tá ndaa na ndato'ón ñaá: “¿Ndiva'a ndaxí ndó r̄i?”, dá kaa ndo x̄i'ín ná: “Dá ch̄i x̄i'ín'ó'ó na kúu sato'o ndu r̄i”, kaa ndo.

³² Dá n̄i kee ra kua'an ra. Ta kúu n̄i naní'i rá burro ñóó tát'on k̄i'o n̄i ka'an Jesús x̄i'ín rá.

³³ Dá tá n̄i ndaxí rá burro ñóó, dá n̄i kaa na kúu sato'o r̄i:

—¿Ndiva'a ndaxí ndó burro xaan?

³⁴ Dá n̄i kaa taa ñóó:

—Dá ch̄i x̄i'ín'ó'ó na kúu sato'o ndu'u r̄i.

³⁵ Dá ndaka ra burro ñóó n̄i saa ra noó n̄i kandoo Jesús. Dá n̄i ch̄ikodó rá kotó ra sata r̄i. Dá n̄i kaa Jesús kánóo na kua'an na.

³⁶ Dá n̄i kasá'á ñayuu kuá'a ñóó ch̄indei na kotó na ích̄i noó veí Jesús.

³⁷ Dá tá n̄i kuyati na kua'an na noo kásá'á noo na ndika yúku naní Olivos, dá n̄i kasá'á ñayuu kuá'a x̄ionoo x̄i'ín ná ñóó káyu'ú ná kéká'ano na Ndios x̄i'an kádij ini na sa'a ndidaá kúu ña'a ndato n̄i xini na n̄i kee Jesús,

³⁸ ta kaá na:

—¡Na ká'ano kúu rey yó'o, ch̄i veí na x̄i'ín choon sato'o yo Ndios! ¡Ná kandeí va'a na ndéi induú! ¡Ta ná natiin Ndios ña'ño'ó nda noo ió na noo dikó!

³⁹ Dá n̄i kaa dao ta fariseo ñó'o tein ñayuu kuá'a ñóó:

—Maestro, dánani ní ñayuu x̄ionoo x̄i'ín ní, dá ná dá'a ni ka'an na dión.

⁴⁰ Dá n̄i kaa Jesús x̄i'ín rá:

—Ká'in x̄i'ín ndó ña tá ná kadi na yó'o yú'u ná, dá k̄ian kasá'á yuu káa kéká'anoan yu'u.

⁴¹ Tá n̄i kasandaá yati na ñoo Jerusalén, nda'í n̄i saki na tá n̄i xini na ñoo ñóó,

⁴² ta kaá na:

—Ndeé ví kóni yu'u ña kandaá ini ndo kuu víti ndí k̄ian kee ndó, dá k̄ian kuu kandeí va'a ndó. Tído ndadí vá noo ndo, sa'á ñóó o kúu ta'on kandaá ini ndoan víti.

⁴³ Tído kasandaá iin kuu, dá kasaa kuá'a taa xiní u'u tá'an x̄i'ín ndó, ta kao noo ra iin ní yú'u ñoo yó'o, ta chikorrá ra ndo'ó, ta kasá'á rá nako'oni ra ndo'ó,

⁴⁴ ta koon ra ndo'ó nda noñó'o, ta ka'ání rá ndo'ó x̄i'ín de'e ndó. Ta ni iin ka yuu o kandoan kandodó tá'an. Dión ndo'o ndó sa'á ña kō ní nákoní ndo na n̄i tanda'á Ndios veí dákaki ñaá —kaá Jesús.

D̄i'a n̄i kuu tá n̄i taó ndi'i Jesús ta dikó x̄i'ín ta x̄in kua'an ra sata vé'e ño'o ká'ano

⁴⁵ Dá tá nì saà nà, nì ku'u na yé'é ño'o ká'ano. Dá nì kasá'á ná taó ndí'i na ta díkó, xí'ín ta xín kua'an ra sata vé'e.

⁴⁶ Dá nì kaa nà xí'ín ñayuu ñoó:

—Di'a va kaá tuti iì Ndios: “Ve'e yu'u kúú iin ve'e noo kánian nataka ñayuu ka'an nà xí'ín yu'u.” Tído ndo'ó kúú nà ndéi kéean táto'on iin káo ta ku'i'íná.

⁴⁷ Ta ndidaá kuu nì sa káa Jesús sa daná'a nà noo ñayuu yé'é ño'o ká'ano ñoó. Tído ta duti sakua'a, xí'ín ta dána'a ley, xí'ín ta né'e choon ndúkú rá ndí kían kee ra, dá ka'ání ñaá rá.

⁴⁸ Tído kò ní nì'i ta'on ra ndi kee ra, dá chì ndidaá ñayuu ndéi toon na seídó'o na ña dána'a Jesús.

20

Yó'o nì ndato'ón ta fariseo ndá yoo nì xì'o choon noo Jesús

¹ Iin kuu, dá nákaa Jesús yé'é ño'o ká'ano dána'a nà sa'á to'on va'a Ndios noo ñayuu. Dá nì kasá'a ta duti sakua'a xí'ín ta dána'a ley xí'ín ta sá'ano ñoo,

² dá nì kaa ra xí'ín ná:

—Ka'an ní xí'ín ndu'u, ¿ndá choon né'e ní ña nákaa ní kée ní di'a? ¿Ndá yoo nì xì'o choon noo ní ña kee nian?

³ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta viti ná ndato'ón ta'ani yu'u ndo'ó sa'a iin ña'a, ta nandió né'e ndóan.

⁴ ¿Ndá yoo nì xì'o choon noo Juan ña sa dakódo ndúta ná ñayuu? ¿Á Ndios nì xì'oan o taa?

⁵ Dá nì kasá'á rá ndátó'ón tá'an mií rá ndíta ra:

—Tá ná kaa yo ña Ndios nì xì'o ñaá, dá kaa ra xí'á: “¿Ndiva'a kò ní kándisa ndó ña nì daná'a ra, tá dáá?”

⁶ Tído tá ná kaa yo ña taa nì xì'o ñaá, dá kían ndakuei nà ñoo yo chiyúú ñaá ná, dá chì ndidaá vá ná kándia ña Juan nì sa kuu iin profeta nì tanda'a Ndios nì kii —kaá ra ndátó'ón mií rá.

⁷ Dá nì kaa ra xí'ín Jesús ña kò ná'á ta'on ra ndá yoo nì xì'o choon noo Juan.

⁸ Dá nì kaa nà xí'ín rá:

—Ta ni yu'u o kásto'on ta'on xí'ín ndó ndá yoo nì xì'o choon noo kéei ña yó'o, tá dáá.

Di'a kua'an ña nì nakani Jesús sa'á ña nì ndo'o iin sato'o uva

⁹ Dá nì kasá'á Jesús dáki'ín tá'an na dao ña'a xí'ín to'on dána'a nà noo ñayuu ñoó, ta kaá nà:

—Iin kuu nì dandée iin taa yitó uva noño'ó rá. Dá nì díkó ndodó raan noo dao ka taa kéchóon. Dá nì kee ra kua'an xiká rá kua'á kua.

¹⁰ Dá tá nì xinkoo tiempo ta'anda uva ñoó, dá nì tanda'a rá iin mozo ra ña ná ko'on ra noo ndéi ta kéchóon ñoó natiin ra uva, kirí kánian nì'i rá. Tído tá nì saà mozo ñoó, dá nì ndakuei ta kéchóon noo uva ñoó nì kani ñaá rá. Ta ni iin ña'a kò ní xì'o ra kane'e mozo ñoó no'o ra.

¹¹ Dá nì nandió koo sato'o ñoó nì tanda'a rá iin ka mozo kua'an ra. Tído tá nì saà ra noo ndéi ta kéchóon ñoó, dá nì ndakuei tuku roon nì kani ñaá rá, ta nì ndane'e ñaá rá. Ta ni iin ña'a kò ní xì'o ra kane'e mozo ñoó no'o ra.

¹² Dá nì nandió koo tuku sato'o ñoó nì tanda'a rá iin ka mozo, ra kúú oni, kua'an ra. Tído tá nì saà ra, ta kúú nì ndakuei tuku ta kéchóon ñoó nì darkue'e ñaá rá. Dá nì dakána ñaá rá sata vé'e.

¹³ Dá nì kaa sato'o uva ñoó: “¿Ndi koo keei viti? Viti kían ná tanda'í de'e mani ko'on xi. Chì tá ná koni ñaá rá, ndá ndi kuu koo va ñaño'ó rá noo xí.”

¹⁴ Kúú nì tanda'a ñaá rá kua'an xi. Tído, tá nì xini ñaá taa kéchóon ñoó, dá nì kasá'á rá ndátó'ón kue'é ra: “Taa kaa kúú ra natiin ndidaá kúú ño'ó yó'o noo tatá xi. Kó'o ka'ání yo xí, dá ná kandoo ndi'i ño'ó yó'o noo mií yó”, kaá ra.

¹⁵ Dá nì tiin ñaá rá ndáka ra kua'an ra sata korrá noo kaa yitó uva ñoó. Ta ñoó nì sa'ání ñaá rá. Ta, ¿ndí kían kee sato'o uva ñoó viti, ká'an ndó?

¹⁶ Ña kee ra kían kasaa ra, ta ka'ání ndí'i ra ta kéchóon ñoó, dá díkó ndodó ra ño'ó noo kaa yitó uva ñoó noo dao ka taa —kaá Jesús.

Tá nì seídó'o ñayuu ñoó ña nì ka'an Jesús dión, dá nì kaa nà:

—¡Ná o sa kónó Ndios ña koo dión!

17 Dá nì nande'é Jesús noó ñayuu ñoó, dá nì kaa na:

—¿Á kò ná'á ta'on ndó ña di'a va kaá tuti iì Ndios?:

Tá'an yuü nì kañó'ó taa káva'a ve'e, ña yó'o di'a va nì kasandaá kakuu yuü tito.

18 Ta ndidaá na ná kankao satá yuü ñoó, kuachi ndi'i na. Ta na kankao yuü yó'o sata, noón kúú na tadì ndi'i kean —kaá Jesús.

Di'a nì kuu tá nì ka'án dao taa dátúú rá Jesús

19 Dá nì ka'án ta dutì saku'a'á xí'ín ta dána'a ley tiin ra Jesús mií hora daá ñoó, dá chì nì kandaá ini ra ña sa'a mií rá nì ka'án na to'on yó'o. Tído yu'ú ra kée ñayuu kuá'a ñoó.

20 Ta ndéi ra nání rá Jesús. Kúú nì tanda'á de'é ra dao taa kua'an ra noo nákaa Jesús. Ta nì kee ra mií rá ña kúú rá ta ndaa, chì ndúkú rá ndi kee ra dátúú ñaá rá, dá ná ya'a na ka'án na, dá ni'í rá kuachi na, dá naki'o ñaá rá noo ndá'a ta né'e choon ká'ano ñoó ñoó, ká'án rá.

21 Dá nì ndato'ón ñaá rá, ta kaá ra xí'ín ná:

—Maestro, ná'á vá ndu'u ña ká'án ní ña ndaa, ta dána'a ní ña ndaa. Ta ni iin tó'ón ñayuu kò káxi mií ní. Di'a dána'a ndaa ní ichì Ndios noo ndidaá ñayuu.

22 Sa'á ñoó vei ndu ndato'ón ndu'u mií ní, ¿á va'a ni kée yó chíya'i yó sa'a ñó'o yo noó ta kúú kuendá rey César o koó?

23 Tído nì kandaá va ini Jesús ña katoó ra dátúú ñaá rá. Dá nì kaa na xí'ín rá:

—¿Ndiva'a ndúkú ndó ña ya'i noo ká'in?

24 Tei tóo ndó iin di'ón, ña chíya'i ndó sa'a ñó'o ndo, ná kande'á. ¿Ndá na'ána kían ndá'a noo di'ón yó'o? Ta, ¿ndá kuu kían ndá'a nooan yó'o?

Dá nì kaa ra:

—Na'ána César kían xí'ín kuu mií rá.

25 Dá nì kaa na xí'ín rá:

—Naki'o ndó ña kúú ña'a César noo rá, tá dáá, ta naki'o ndó ña kúú ña'a Ndios noo ná.

26 Ta kúú kò ní kandeé vá rá dátúú ñaá rá, dá ya'a na noó to'on ká'an na noó ñayuu kuá'a ñoó. Di'a nì naá vá iní ra sa'á ña va'a nda'o nì nandió né'e na to'on nì ndato'ón ñaá rá. Sa'á ñoó nì sadi va ra yú'u rá.

Di'a kua'an ña nì daná'a Jesús ña miían ndaa nataki na nì xi'i

27 Dá nì kasáa dao ta saduceo noo Jesús. Ta kò kándisa ta'on ra ña nátaqi na nì xi'i. Dá nì ndato'ón ñaá rá,

28 ta kaá ra:

—Maestro, di'a ká'an iin ley ña nì taa Moisés: Tá nì xi'i iin taa, ta kò ní sá io de'e yíi ra xí'ín ñadi'í ra, dá kían kánian naki'in ñaá ñani ra tanda'a rá xí'án, dá koo iin de'e yíian naki'in kuu ñani ra.

29 Ta viti, nì sa ndei usa ñani. Ta kúú nì tanda'a ta kúú noó ñoó. Tído nì xi'i va ra, ta kò tá'ón de'e yíi ra ní sá io xí'ín ñadi'í ra.

30 Sa'á ñoó nì tanda'a ñani ra, ta kúú uü ñoó, xí'án. Tído nì xi'i ta'ani ra, ta kò ní sá io tuku de'e yíi ra xí'án.

31 Dá nì tanda'a ta kúú onì xí'ín ñá'a ñoó. Ta kúú dión ta'ani nì ndo'o ra. Ta dión ta'ani nì ndo'o ndin usa ñani ñoó, nì xi'i ndi'i ra, ta ni iin ra kò ní sá io de'e yíi xí'ín ñá'a ñoó.

32 Tá nì ndi'i, dá nì xi'i ta'ani mií ñá'a ñoó.

33 Sa'á ñoó, tá ná kasandaá kuu nataki na nì xi'i, ¿ndi káa iin taa ñoó kakuu yíi ñá'a ñoó, chì ndin usa va ra nì sa kuu yíian? —kaá ra.

34 Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Ñayuu ndéi ñayuu yó'o kúú na tánda'a, ta xí'o na de'e na ña tanda'a xí.

35 Tído na nì ni'í noo Ndios ña nataki na tein na nì xi'i, ta kande'i na iin ka ñayuu koo chí noo, noón kúú na o tánda'a ka na, ta o kí'o ka na de'e di'í na ña tanda'a xí.

36 Ta ni iin kuu ka o kúú na, chì tát'on kí'o ndéi ángel, nda kí'o dión vá kande'i na, ta nda de'e Ndios vá kakuu na sa'á ña ni'í ná ña nataki na.

37 Ta viti ná ko'in kasto'in xí'ín ndó ña miían ndaa nataki na nì xi'i, chì nda Moisés nì daná'a sa'á ña yó'o noo taa na sa'á ña nì ndo'o na tá nì kei

yitó táka ló'ó ñoó. Chì ña nì taa na ká'an ña sato'o yó Ndios kúú Ndios noo Abraham, ta kúú ná Ndios noo Isaac, ta kúú ná Ndios noo Jacob.

³⁸ Kì'o dión kaáan, dá chì tatá Ndios, kò kúú ta'on na Ndios noó na nì xí'í, chì kúú ná Ndios noó na takí va, chì ndidaá vá ñayuu ndéi takí noo Ndios.

³⁹ Dá nì kaa dao ta dána'a ley xí'ín ná:

—Va'a nda'o nì ka'an ní, maestro —kaá ra.

⁴⁰ Ta kò ní chindaá noó ka ra ña kían ndato'ón ñaá rá cháá ka.

Di'a kua'an ña nì daná'a Jesús sa'a Cristo, na dákaki ñaá

⁴¹ Dá nì kaa Jesús xí'ín ñayuu kuá'a ñoó:

—¿Ndiva'a ká'an ra dána'a ña tein na ve'e rey David kixi Cristo, na dákaki ñaá?

⁴² Chì di'a va kaá mií vá David noo tuti Salmo:

Di'a nì kaa sato'o yó Ndios xí'ín na kúú sato'i:

“Kakoo yo'ó xoo kuá'a yu'u,

⁴³ nda ná kasandaá kuu nataán ndí'ii ta xini u'u ñaá tixi sa'on.”

⁴⁴ Mií David kaá ña sato'o na kúú Cristo, sa'a ñoó, ¿ndiva'a dána'a ra ña kii Cristo tein na ve'e na, tá dáá? —kaá Jesús.

Di'a kua'an ña nì daná'a Jesús sa'a ña kini kée ta dána'a ley

⁴⁵ Ta nani ndéi ñayuu kuá'a ñoó seídó'o na, dá nì kaa Jesús xí'ín ta xionoo xí'ín ná:

⁴⁶ —Kandaa ndo mií ndó noó ra dána'a ley Moisés, dá chì katóo ra kandixi ra dá'on nani, ta kóni ra ña ka'an ñayuu ndisá'an xí'ín rá xí'ín ñaño'ó noo xionoo ra noo yá'i. Ta katóo ta'ani ra kande ra noo téi kúú noó ini ve'e noo náta na ñoo yó, ta katóo ta'ani ra kande ra téi kúú noó noo ndéi ta ndaya'i sásá'an ra noo ío víko.

⁴⁷ Ta xío ndaa ra ve'e na kuáan. Ta na'á xika ta'i rá noo Ndios, dá ka'an va'a ñayuu sa'a rá. Ta yó'o kúú ra ya'i nda'o chiya'i ra noo Ndios sa'a ña kée ra dión —kaá na.

21

Di'a nì kee iin ña'a kuáan kúnda'í

¹ Dá nì ndane'e noo ná, dá nì xini na to'on kée ñayuu kuíka taáan di'ón ini sato noo doko ñayuu di'ón noo Ndios.

² Ta nì xini ta'ani na táto'on nì kee iin ña'a kuáan kúnda'í, nì taáan uu di'ón ka kuálí ini sato ñoó.

³ Dá nì kaa na:

—Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ña'a kuáan kúnda'í kaa nì taán kua'a cháá ka di'ón o duú ndidaá ka ñayuu káa.

⁴ Dá chì ndidaá ka ñayuu káa nì doko noo Ndios xí'ín di'ón kándoo noo ná, tído ña'a káa, va'ará kúnda'í vian, nì doko ndi'an di'ón né'e va'an katakian —kaá na.

Yó'o kúú noo dána'a Jesús ña naá vá ve'e ño'o ká'ano

⁵ Dá nì kasá'a dao ta xionoo xí'ín Jesús ká'an ra sa'a ve'e ño'o ká'ano, ña ñochí nda'o ndaa yuu nì kava'an, xí'ín dao ka ña'a luu ndaa nì doko ñayuu kuíka noo Ndios. Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

⁶ —Kana'a ndó ña kasandaá iin kuu koon ndi'i va ve'e ño'o, tá'an ña ndé'é ndó káa, chì ni iin tó'on yuu o kándoo kandodó tá'an. Naá ndí'i vaan.

Kásto'on Jesús ndí kían koo, dá naá ñayuu yó'o

⁷ Dá nì ndato'ón rá Jesús:

—Maestro, ¿nda oon koo dión? ¿Ndi kían koo, dá kandaa ini ndu'u ña yachi va koo dión?

⁸ Dá nì kaa na xí'ín rá:

—Kandaa ndo mií ndó, dá ná o dánda'í ñaá ni iin ñayuu, dá chì kua'a nda'o ta kasaa, ta kechóon ra kuu yú'u, ta kaa ra: “Yu'u kúú Cristo, na dákaki ñaá. Sa nì kasandaá va kuu ña naá ñayuu.” Tído o sa kándia ndó karkuei ndó sata rá ko'on ndo.

⁹ Tá nì kandaa ini ndo ña sa'ání tá'an iin ñoo xí'ín iin ka ñoo, ta yó'o yó'o naá na, ta ná dá'a ni yu'u ndo, dá chì dinño'ó ka k'i'o dión kánian koo, tído kò ña'a ta'on xinkoo kuu ña naá ñayuu yó'o.

¹⁰ Dá nì kaa ta'ani na:

—Ndakuei dao nación naá tá'an xí'ín dao ka nación, ta kasá'a naá

tá'an ta né'e choon ndéi iin rá iin ñoo ná'ano.

11 Ta yó'o yó'o va kasá'á ñi'i nda'o taan, ta yó'o yó'o ta'ani kasá'á koo tama xí'ín kue'e kini, ta kasá'á yu'ú xíxi nda'o ñayuu, ta ña'a xíxi nda'o koo chí induú káa.

12 'Tído tá o ñá'a koo dión, dá tiin ñayuu ndo'ó, ta kendava'a na xí'ín ndó. Ta kane'e na ndo'ó ko'on na ini ve'e noo náta na ñoo yo, dá keyíko na sa'a ndo. Ta kadi na ndo'ó ve'e kaa. Ta kane'e na ndo'ó ko'on na noo rey xí'ín noo ta né'e choon ná'ano sa'á ña kúu ndó kuendá yu'u.

13 Dión koo, dá ñi'i ndo ndi koo k'i'o ndó kuendá sa'a yu'ú noo ta né'e choon ná'ano.

14 O sa nákani ini ndo sa'á to'on ka'an ndo chindeé ndó mií ndó,

15 dá chí k'i'o va mií yu'ú to'on ka'an ndo xí'ín ña ndichí noo ndo mií hora daá ñóó. Ta o kándeé ta'on na nandió né'e na noo ka'an ndo, ta o kándeé ta'on na xini u'ú ñaá dátuu ná noo ka'an ndo.

16 Ta nak'i'o ñaá tatá ndo xí'ín naná ndo xí'ín ñani ndo, xí'ín tá'an ndó xí'ín na né'e tá'an va'a xí'ín ndó noo ta né'e choon; ta ka'ání rá dao ndó.

17 Ta koni u'ú kini ndidaá ñayuu ndo'ó sa'á ña kúu ndó kuendá yu'u.

18 Tído ni iin tó'on ta'on idí diní ndo o naá.

19 Ta sa'á ña ñi xi'o ndeé ini ndo, sa'á ñoó ñi'i ndo ña dákaki ñaá Ndios.

20 'Sa'á ñoó tá ñi xini ndo ñi kao noo kuá'a ndava'o soldado ñoo Jerusalén yó'o, dá kían kana'á ndó ña sa ñi xinkoo va kuu ña kían naá ñoo yó'o.

21 Sa'á ñoó na ndéi chí Judea ná kuino kí ná ko'on na yúku, ta na ñoo Jerusalén ná kankuei kí ná ko'on na, ta na kua'an yúku, ná dá'a ni nandió kuéi na ndu'u na.

22 Dá chí kuu dáá ñóó kakuu iin kuu dándó'o Ndios ní ñayuu ndéi ñoo yó'o, dá ná xinkoo to'on ká'an tuti ií mií ná.

23 Tído nda'í kúu ví na ñá'a ño'o de'e xí'ín na ndéi taleé chíchí kuu dáá ñóó, dá chí kuu dáá kakuu iin kuu ndo'o naní ní ñayuu noñó'o yó'o, ta naxino

ña xido ini Ndios satá ñayuu ndéi ñoo yó'o.

24 Ta xí'ín espada kuei dao na, ta dao ka na kandaka ra ko'on ra kande ndava'a na ndidaá nación. Ta kankao ñoo Jerusalén tixi ndá'a ta tukú. Ta dión koo nda ná xinkoo kuu ñi chikaa ini Ndios taó ná ta tukú ñoo.

Di'a koo, dá nandió koo tuku Jesús kii na ñayuú yó'o

25 'Kua'á nda'o ña ndato ndo'o ndindii, xí'ín yoq, xí'ín tiñoq viti, ta noñó'o yó'o ndo'o naní ní ndidaá kúu ñayuu, ta naá nda'o ini na sa'á ña ñi'i xido ndakuei noo taño'o.

26 Ta ndidaá kúu ñayuu kuu yi'í sa'á ña yu'ú nda'o na sa'á ña nakani ini na sa'á ña vei ndo'o ñayuú yó'o, dá chí koni na kidi ni'ini ndidaá ña ná'ano ño'o induú káa.

27 Nda daá ví, dá koni na na ñi nduu ta ñayuú yó'o kixi na tein iin viko, ta ndato naye'e ndaa noo kii na xí'ín ndidaá choon kómí ná.

28 Tá ñi kasá'á kúu dión, dá kían ndeé koo ini ndo, ta ndane'e noo ndo, dá chí sa ñi kuyati ño'ó vá kuu dákaki ñaá Ndios —kaá na.

29 Dá ñi dakí'in tá'an Jesús ña yó'o xí'ín to'on ñi daná'a na, ta kaá na:

—Kane'e ndó kuendá táto'on k'i'o kée taño'ó xí'ín ndidaá ka ni yíto.

30 Tá ñi xini ndo ña vei nóma yúta kuálí ra, kúu sa ná'a vá ndó ña sa ñi kuyati yoq koon daj.

31 Ta dión ta'ani, tá ñi xini ndo ñi kasá'á kúu tandó'ó yó'o, dá kían kana'á ndó ña sa ñi kuyati va kuu kasaa Ndios dándaki na.

32 'Miían ndaa kuiti ká'in xí'ín ndó ña o kuú ta'on ñayuu ndéi tiempo daá nda ná koo ndidaá ña yó'o.

33 Induú káa xí'ín noñó'o yó'o naá váan, tído to'on ká'in o yá'a ta'an vaan.

34 'Ta kanda ndo mií ndó. O sa koo ini ndo kee ndó ña kóni ñi ndo, ta o sa kó'o na'ána ndo, ta o sa ndí'i ini ndo sa'á ña kátoó téi na kúu kuendá ñayuú yó'o, chí iin ndakána va kanda daá kuu ñoó sata ndo.

35 Chí táto'on k'i'o kée na xí'ín dei tiin na kítí, k'i'o dión iin ndakána va

kasandaá kuꝯ yó'o sata ndidaá ñayuu ndéi iin ní kua'an ñayuú yó'o.

³⁶ Sa'á ñoó kaño'o ini ndo, ta daá kuití kaka ndo ña maní noo Ndios ña ni'i ndo ña káki ndó noó ndidaá tandó'ó veí koo, dá ná kuu nakuíta ndó xí'in tandeé ini noó na ñi nduu taa ñayuú yó'o —kaá Jesús xí'in rá.

³⁷ Ta nduú sa daná'a na yé'é ño'o ká'ano, ta sakuaá sa sá'an na yúku naní Olivos.

³⁸ Ta ndidaá na'a sa sáa ñayuu ndéi ñoo Jerusalén sa seídó'o na ña'a sa dána'a Jesús yé'é ño'o ká'ano ñoo.

22

Di'a ñi kuu, dá ñi kandoo Judas Iscariote ña nakí'o ra Jesús noo ndá'a ta né'e choon

¹ Sa ñi kuyati va víko pascua, tá sei na Israel pan, ña ko ní kí'in tá'an xí'in ña dákuíta tachían.

² Ta ra duti sakua'a xí'in taa dána'a ley nándukú rá ndi kee ra ka'áni rá Jesús, tído yu'ú ra kée ñayuu ñoo ñoo.

³ Kúu ñi ndu'u ña u'u ini níoo Judas, ta ká'an xí'in ná Iscariote, tá'an ra nákaa tein ndin uxí uꝯ taa xíonoo xí'in Jesús.

⁴ Dá ñi sa'an taa yó'o ñi ka'an ra xí'in taa duti sakua'a xí'in taa sa'ándá choon noo ra ndaá yé'é ño'o ká'ano ñoo, chí ñi ka'an ra sa'a ndi kee ra nakí'o ra Jesús noo ndá'a rá.

⁵ Ta kúu ñi kadii nda'o ini taa ñoo, dá ñi kandoo ra ña kí'o ra di'ón noo Judas.

⁶ Ta kúu ñi kandía ra tiin ra di'ón ñoo. Dá ñi kasá'a rá ndúkú rá ndi kee ra nakí'o ra Jesús noo ndá'a taa ñoo, dá ná o kándaá ini na ñoo ñoo.

Di'a ñi kuu tá ñi sadíni Jesús noo ndi'i kuií xí'in taa xíonoo xí'in ná

⁷ Kúu ñi kasandaá va kuu sei na Israel pan ko ní kí'in tá'an xí'in ña dákuíta tachían, ta dóko ta'ani na iin léko noo Ndios, kirí kúu kuendá víko pascua.

⁸ Dá ñi sa'anda Jesús choon noo Pedro xí'in Juan, ta kaá na xí'in rá:

—Kua'an ndo kenduu ndo ña ná kadíni yó kuendá víko pascua.

⁹ Dá ñi kaa ra xí'in Jesús:

—¿Ndeí ko'on ndu kenduu ndu ña'a kadíni yó, kóni ní?

¹⁰ Dá ñi kaa na:

—Ta noó ñi saa ndo ñi ku'u ndó ñoo ká'ano káa, dá naki'in tá'an ndó xí'in iin taa ndío iin yoo ño'o takuí kua'an ra. Ta kúu karkuei ndó ra ko'on ndo nda ve'e noó ñi saa ra ñi ndu'u ra,

¹¹ dá kaa ndo xí'in taa kúu sato'o ve'e ñoo: “Di'a kaá maestro ndu'u xí'in ní: ¿Ndi káa iin cuarto kí'o ní noo kadíni kuendá víko pascua xí'in taa xíonoo xí'in?”, kaa ndo xí'in rá.

¹² Dá ná dána'a ra iin cuarto ká'ano kánoo dikó ñoo, ta sa ió nduu vaan. Ta ñoo kenduu ndo ña'a ná kadíni yó —kaá na.

¹³ Dá ñi kee ra kua'an ra. Ta ñi ndo'o ra táto'on kí'o ñi ka'an Jesús xí'in rá. Ta ñoo ñi kenduu ra ña kadíni ra xí'in ná kuendá víko pascua.

¹⁴ Tá ñi kasandaá hora kasá'an na, dá ñi sa koo Jesús mesa xí'in taa xíonoo xí'in ná.

¹⁵ Dá ñi kaa na xí'in rá:

—Ndi kí'o ví kóni kadíni dáóí xí'in ndó víko pascua tá ko ñá'a ndo'o naní níoi.

¹⁶ Dá chí ká'in xí'in ndó ña o nándió koo kai kadíni nda ná xinkoo kuu kadíni tukui xí'in ndó noo dándáki Ndios.

¹⁷ Dá ñi tiin na copa. Dá tá ñi ndi'i ñi nakí'o na ndivé'e noo Ndios, dá ñi kaa na:

—Jó'on, tiin ndóan, ta ko'o iin rá iin ndó lú'u lú'u ra.

¹⁸ Chí ká'in xí'in ndó ña o nándió koo ka yu'u ko'i ndutá uva yó'o nda ná kasandaá kuu kasaa Ndios dándáki na ñayuu na.

¹⁹ Dá ñi tiin na pan ñoo, dá ñi nakí'o na ndivé'e noo Ndios. Dá ñi sa'anda dao naán, dá ñi xi'o naan noo taa ñoo. Dá ñi kaa na:

—Ña yó'o kúu yikí koñoi, ña náki'oi kuu sa'a iin rá iin ndo'ó. Ta daá kee ndó ña yó'o, dá ndiko'on ini ndo sa'a ña ñi kee sa'a ndo.

²⁰ Ta dión ta'ani ñi kee na xí'in copa ñoo tá ñi ndi'i ñi sadíni na, dá ñi kaa na:

—Ndutá ño'o ini copa yó'o dándáki ña saa ñi kandoo Ndios kee na xí'in

ñayuu na, ta xinkooan kee nij yu'u, kirá kuita sa'a iin rá iin ndó.

²¹ Tído kana'á ndó ña iin taa sásá'an nduú xí'ín yu'u mesa yó'o ko'on naki'o ñaa noo ndá'a taa xiní u'u ñaa.

²² Ta miian ndaa ndo'o na ni nduu taa ñayuu yó'o táto'on ni chikaa ini Ndios koo nda mí sa'a. Tído nda'í taa ko'on naki'o ñaa noo taa xiní u'u ñaa —kaá Jesús.

²³ Dá ni kasá'á rá ndátó'on tá'an mií rá, nde'á ndi kaa iin ra kakuu ra kee dión.

Dána'a Jesús sa'a ndá yoo ndáya'i cháa ka

²⁴ Dá ni kasá'á taa xionoo xí'ín ná ñoo ndátó'on kuáchi ra, nde'á ndi ndaa ra kakuu taa ndáya'i cháa ka tein mií rá.

²⁵ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Sá ná'á vá mií ndó táto'on k'i'o kee rey dándáki dao ka nación, chi kéndusa ra xí'ín ñayuu kueídó'o ñaa ná. Ta dao ka ta né'e choon ñoo kuálí, roón kúu ra chinani va'a ra mií rá.

²⁶ Tído ko káni ta'an vaan kee ndó dión tein mií ndó. Ndi ndaa ndo'ó kúu taa ndáya'i cháa ka tein mií ndó, di'a ndee ndó mií ndó kakuu ndó táto'on ta ló'o cháa ka. Ta ndi ndaa ndo'ó kúu taa iin noo, di'a ndee ndó mií ndó kakuu ndó taa koni kuáchi noo dao ka ndo.

²⁷ Chi, ¿ndi kaa na ndáya'i cháa ka, á na ió mesa o na chíki'o ña'a sasá'an na? ¿Á o dúu na ió mesa kúu na ndáya'i cháa ka? Tído kana'á ndó ña nákaa yu'u tein ndó kúu iin na xínkuáchi di'a noo ndo.

²⁸ Ta ndo'ó kúu na daá kuití ni sa ndei xí'ín yu'u tein tandó'ó ndó'i,

²⁹ sa'á ñoo k'i'o yu'u choon noo ndo ña dándáki ndó táto'on k'i'o ni xi'í'otatái choon noo ña dándákii,

³⁰ dá kasá'an dáó ndó xí'ín yu'u, ta ko'o nduú ndo xí'ín yu'u noo dándákii, ta kande iin rá iin ndó noo téj keyíko ndo sa'a ndin uxí uú tu'u de'e na ve'e Israel.

Yó'o ni ka'an Jesús ña ndata Simón Pedro sa'a ná

³¹ Dá ni kaa ta'ani sato'o yo Jesús:

—Simón, Simón, kana'on ña kóni ña u'u kexíxian xí'ín ndó táto'on kee ñayuu dáxixi na tirió.

³² Tído sa ni sei nda'avíi noo Ndios sa'on, dá kían ná dá'a ni ndi'i ña kándéé inon yu'u. Dá tá ni ndi'i ni nandió ko tukón noo yú'u, dá chin-deéon ñanon, dá ná kuita ndaa na xí'ín to'on yu'u.

³³ Dá ni kaa Simón xí'ín ná:

—Sato'o mií, sa ió nduu va yu'u ña ko'in ve'e kaa xí'ín ní, ta ió ta'ani ña kuu nduú xí'ín ní.

³⁴ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Pedro, ká'in xí'on ña tá o ñá'a ta'on kana chéli viti, kúu sa oni va ta'ándá ndatón sa'a yu'u.

³⁵ Dá ni kaa Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná:

—Tá ni tanda'á yu'u ndo'ó ni sa'an ndo ni daná'a ndo, ko ní sá ne'e ndó léka ndo, ta ni lú'u di'on, ta ni ndisa ndo ko ní sá ne'e ndó ko'on ndo. ¿Á ió ña'a ni kamaní noo ndo?

Dá ni kaa ra xí'ín ná:

—Ni iin ña'a ta'on.

³⁶ Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Tído viti, ndi ndaa ndo'ó ió léka xí'ín di'on, ki'in ndó ña kane'e ndó ko'on ndo. Ta ndo'ó, na koó espada, dikó ndó kotó ndíxi ndó, ta kuiin ndoan.

³⁷ Dá chi ká'in xí'ín ndó ña miian xinkoo ña ká'an tuti i Ndios sa'í, dá chi kaáan di'a: “Ni ndee ñaa ná iin taa kómí kuáchi.” Ta dión koo, chi ndidaá ña ká'an tuti i Ndios sa'a ña kían ndo'i, kánian xinkooan —kaá na.

³⁸ Dá ni kaa ra xí'ín ná:

—Sato'i, yó'o ió uú espada.

Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Sá ió va'a va.

Di'a ni kuu tá ni ka'an Jesús xí'ín Ndios iin noo naní Getsemaní

³⁹ Dá ni keta Jesús kua'an na yúku naní Olivos táto'on k'i'o sá kée na dao ka kuu ñoo. Dá ni kee taa xionoo xí'ín ná tákuei ñaa rá kua'an ra.

⁴⁰ Dá tá ni saa na ñoo, dá ni kaa na xí'ín rá:

—Ka'an ndo xí'ín Ndios, dá kían ná dá'a ni kandeé ña kini kexíxian xí'ín ndó, dá ya'a ndó kee ndó kuáchi.

41 Dá n̄i kana xoo na kua'an na táto'on k̄i'ó xíká dáyaá yó iin yuu. Dá ñóó n̄i s̄a kuín xití ná, ta n̄i kasá'á ná ká'an na xí'ín Ndios,

42 ta kaá na:

—Tá'a ló'o, tá kóni ní, dítá ní yu'u noo ndutá ova, ña kúú ña ndó'o níóí. Tído ná dá'a ni kakuuan táto'on k̄i'ó kóni yu'u. Ná kakuuan táto'on kóni mii ní.

43 Dá n̄i kasáa iin ángel n̄i kii chí induú, ta n̄i x̄i'ó na ndée noo Jesús.

44 Ta sa'á ña nda'í kúu ini na, sa'á ñóó n̄i ndundeé cháá ka ini na n̄i ka'an na xí'ín Ndios. Ta teen ná kúú táto'on yúyó ná'ano n̄i, ta kuéi rá nda noñó'o.

45 Tá n̄i nakuín ndichi na n̄i ndi'i n̄i ka'an na xí'ín Ndios, dá n̄i kee na kua'an na noo ndéi ta xíonoo xí'ín ná ñóó. Tá n̄i saá na, kúú sa kídí va ra ndéi ra, chí n̄i kuitá vá rá n̄i kee ña kúnda'í ini ra.

46 Dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—¿Ndiva'a kídí ndo? Ndakuei k̄i'í ndo, ta ka'an ndo xí'ín Ndios, dá ná o kándeé ña kini kexíxian xí'ín ndó, dá ya'a ndó kee ndó kuachi.

Dí'a n̄i kuu tá n̄i kasáa Judas xí'ín kuá'a taa tiin ra Jesús kandaka ra ko'on ra noo ta né'e choon

47 Ká'an íí vá Jesús iin na, kúú sa n̄i kasáa va iin tu'u ñayuu. Ta Judas, tá'an ra kúú kuendá ndin ux̄i ūu taa xíonoo xí'ín Jesús, kúú ra xíonoo veí noo ñayuu kuá'a ñóó. Dá n̄i natuu yati ra noo iin Jesús, dá n̄i chitó rá noo ná.

48 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Judas, ¿á xí'ín ña chitó yo'ó noo yú'u, á dión kéeón, dá naki'ón na n̄i nduu taa ñayuú yó'o noo ndá'a taa xiní u'u ñaá?

49 Tá n̄i xini taa xíonoo xí'ín ná ña n̄i kasá'a taa ñóó tiin ñaá rá, dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

—Tatá, ¿á kóni ní ña naá ndu xí'ín rá xí'ín espada?

50 Ta iin taa xíonoo xí'ín ná ñóó n̄i darkue'e iin ta kéchóon noo ta duti kúú noo, chí n̄i sa'anda ra do'o xoo kuá'a ra.

51 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Sa n̄i kuu va. Ná dá'a ni kee ndó dión.

Dá n̄i tiin na do'o ra, ta kúú n̄i nduva'a naan.

52 Dá n̄i kaa na xí'ín ta duti sakuá'a, xí'ín ta sa'ándá choon noo ra ndaá yé'é ño'o, xí'ín ta sa'ano n̄i kasáa tiin ñaá ñóó:

—¿Á ta kuí'íná vá kée ndó yu'u kúúí, sa'á ñóó veí ndó xí'ín espada xí'ín yíto tiin ndó yu'u?

53 Ta ndidaá kuú vá n̄i sa káaí xí'ín ndó yé'é ño'o ká'ano, ta k̄o ní tiin ndó yu'u. Tído hora yó'o n̄i ni'í ndo kee ndó dión xí'ín, dá chí hora yó'o kúú hora dándáki ña u'u —kaá na.

Dí'a n̄i kuu tá n̄i ndata Pedro sa'a Jesús oni ta'ándá

54 Dá n̄i tiin ra Jesús ndáka ra kua'an ra chí ve'e ta duti kúú noo. Ta xíká xíká tákaa ñaá Pedro kua'an ra.

55 Dá n̄i naka'on taa ñóó ñó'o yé'é ve'e ñóó. Ta n̄i kaq noo ra ndéi ra nádaa rá. Ta ñóó ta'ani n̄i sa k̄oo Pedro tein taa ñóó.

56 Ta kúú n̄i xini iin ñá'a kéchóon noo ta duti ña ñóó ió Pedro nádaa rá, dá n̄i sa nde'é va'a ñaáán, dá n̄i kaaan: —Xíonoo ta'ani taa yó'o xí'ín taa káa.

57 Tído n̄i ndata vá rá, ta kaá ra xí'án: —K̄oo, didi, k̄o ná'a ta'on yu'u taa káa.

58 Ta kúú tóó vá, ta kúú tuku va n̄i xini ñaá iin ka taa. Dá n̄i kaa ra xí'ín rá:

—Yo'ó ta'ani kúú kuendá taa káa, ¿daá k̄oo?

Dá n̄i kaa Pedro:

—K̄oo, dito, k̄o ta'ón ñaá kúú yu'u.

59 Tá n̄i ya'a táto'on iin hora, dá n̄i kaa iin ka taa:

—Miiñan ndaa kuiti xíonoo taa yó'o xí'ín taa káa, dá chí ta kuendá Galilea ta'ani kúú rá.

60 Dá n̄i kaa tuku Pedro:

—K̄oo, dito. Xini nda sa'a ká'an ní.

Kúú ká'an íí vá rá iin ra, kúú n̄i kana va chéli.

61 Dá n̄i nandió k̄oo sato'o yo Jesús n̄i sa nde'é ná noo rá. Ta kúú n̄i ndusáa va ini ra táto'on n̄i ka'an sato'o yo xí'ín rá, chí ña yó'o kían n̄i ka'an na: “Tá k̄o ñá'a kana chéli, ta

kúu sà ndatà yó'ó oní ta'ándá sa'a yú'u."

⁶² Dá nì keta ra sata vé'e, ta kúu nda'í nda'o nì ndei'í ra.

Di'a nì kuu tá nì kani ra Jesús, ta nì kediki ndaa ñaá rá

⁶³ Ta ra ndíta ndaá Jesús, roón kúu ra nì kediki ndaa ñaá, ta nì kani ñaá rá.

⁶⁴ Ta nì sadi ra iin dá'on noo ná, dá nì kani ra noo ná. Dá nì ndato'ón ñaá rá, ta kaá ra:

—Nakoní ini, ná nde'á ndá yoo kúu ra nì kani ñaá.

⁶⁵ Ta kúu kua'á ka ví ña'a nì ka'an ra nì kediki ñaá rá.

Di'a nì kuu tá nì sa ín Jesús noo ta duti kúu noo

⁶⁶ Tá nì tju noo, dá nì nataka ndidaá ta s'ano ñoo, xí'ín ta duti saku'a, xí'ín ta dána'a ley. Dá nì sa'anda ra choon ña ná kandaka ra Jesús sa ra noo ndéi ra né'e ra choon. Dá tá nì saa na, dá nì kaa ra xí'ín ná:

⁶⁷ —¿Á miían ndaa mií ní kúu Cristo, na dáka'ki ñaá? Ka'an ní xí'ín ndu'u.

Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Tá ná ka'an yu'u xí'ín ní, ta o kándia ta'on ní.

⁶⁸ Tá ná ndato'ín mií ní, ta o nándio né'e ta'on ní ña ndato'ón ñaá yu'u, ta ni o dáya ta'on ní yu'u.

⁶⁹ Tído kana'á ní ña nda kuu víti ná koo na nì nduu taa ñayuú yó'o xoo kuá'a Ndios noo ió na dándáki na.

⁷⁰ Dá nì kaa ndidaá taa ñoo xí'ín ná:

—¿Á mií ní kúu de'e Ndios, tá dáá?

Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Táto'on kì'o ká'an ní, kì'o dión kíán.

⁷¹ Dá nì kaa ra:

—¿Ndá choon kuu ka yo cháa ka taa ka'an kuachi sa'a rá? Chì sa nì seídó'o va mií yó ña nì ya'a ra noo to'on nì ka'an ra —kaá ra.

23

Di'a nì kuu tá nì sa ín Jesús noo ta nani Pilato

¹ Dá nì ndakuei ndi'í ra ndáka ra Jesús kua'an ra noo Pilato. Tá nì saa ra,

² dá nì kasá'á rá dátaí kuachi ra Jesús, ta kaá ra:

—Nì natiin ndu'u taa yó'o xionoo ra dándá'í ra na ñoo ndu. Ta ko kóni ra ña chíya'í ndu sa'a ñó'o ndú noo rey César, ta kaá ra ña mií rá kúu Cristo, na dáka'ki ñaá, chí kaá ra ña kúu rá rey noo na ñoo ndu.

³ Dá nì ndato'ón Pilato Jesús:

—¿Á yó'ó kúu rey noo na Israel?

Dá nì kaa na xí'ín rá:

—Ta dión kaá mií ní.

⁴ Dá nì kaa Pilato xí'ín ta duti saku'a'a, xí'ín dao ka ñayuu tákuei kua'an ñoo:

—Nì iin tó'ón ta'on kuachi taa yó'o ko nani'í yu'u.

⁵ Tído ndúndeé ñayuu ñoo ká'an kuachi na sa'a Jesús:

—Taa yó'o kúu ra xionoo dánaá tá'an na ñoo ndu xí'ín ña dána'a ra iin ní kúu kuendá Judea yó'o. Chì nì kasá'á rá dána'a ra kuendá Galilea, ta nì kasandaá ra nda ñoo yó'o viti.

Di'a nì kuu tá nì sa ín Jesús noo Herodes

⁶ Tá nì seido'o Pilato ña nì ka'an na sa'a kuendá Galilea, dá nì ndato'ón rá ñayuu ñoo:

—¿Á taa Galilea kúu taa yó'o?

⁷ Tá nì kandaá ini ra ña nákaa na tixi ndá'a Herodes, ta né'e choon chí kuendá Galilea, dá nì tanda'á ñaá rá kua'an na noo Herodes, chí tein kuu dáá ñoo nákaa ra ñoo Jerusalén.

⁸ Tá nì xini Herodes Jesús, kúu nì kadij nda'o ini ra, chí sa ió kuu vá katóo ra koni ñaá rá. Chì kua'á ndava'o ña'a seídó'o ra ká'an na sa'a Jesús, ta ndáti ra koni xí'ín noo rá kee na iin ña'a ndato.

⁹ Kua'á nda'o ña'a nì ndato'ón ñaá Herodes, tído ni iin ña'a ko ní ká'an na.

¹⁰ Ta ndíta ta duti saku'a'a xí'ín ta dána'a ley ndúndeé rá ká'an kuachi ra sa'a Jesús.

¹¹ Dá nì kasá'á Herodes xí'ín ndidaá soldado ra kénóo ñaá rá, ta nì kediki ndaa ñaá rá. Kúu nì daku'íno ñaá rá xí'ín dá'on táyí káa ndíxi mií rá. Ta dión káa na nì tanda'á tuku ñaá rá kua'an na noo Pilato.

12 Ta mií tein kuu dáá ñóó ni ñaki'in tá'an va'a Herodes xí'in Pilato, chí sa xini u'ü tá'an va ra tá sata.

Di'a ni kuu, dá ni sa'anda Pilato choon ña ná karkaa Jesús ndika cruz

13 Dá ni kana Pilato ta duti saku'a'a, xí'in ta né'e choon noó na Israel, xí'in mií na ñoo ñóó,

14 dá ni kaa ra xí'in ná:

—Ndáka ndó taa yó'o ni kasáa ndo noo yú'ü. Ta ká'an ndo ña xionoo ra dánaá tá'an ra na ñoo ndo xí'in ña dána'a ra. Tído ni ndato'ón va'i ra noo mií ndó, ta ni iin ta'on kuachi ká'an ndo sa'á taa yó'o ko ní kasan-daá kakuu ña ndaa.

15 Ta ni Herodes ko ní nani'i kuachi ra, sa'á ñóó ni tanda'á tuku ñaá rá ni kasáa ra noo yú'ü. Ta ni iin tó'ón ta'on kuachi, ña kían kánian kuu ra, ko ní ya'a ra kee ra.

16 Sa'á ñóó, tá ni ndi'i ni dandó'i níó rá, dá dáyaai rá ko'on ra —kaá ra.

17 Ta tein iin iin víko ñóó kánian dáyaai Pilato iin taa nákaa ve'e kaa.

18 Sa'á ñóó ni kasá'á káyu'ú ndidaá ñayuu kuá'a ñóó:

—¡Koó, ka'ání ní taa xaan, ta dáyaai ní Barrabás!

19 Ta taa yó'o kúu ra nákaa ve'e kaa sa'á ña ni ndakono ra naá ra xí'in ta romano dándáki ñoo ñóó, xí'in sa'á ña kúu rá iin taa sa'ání ndii.

20 Dá ni ka'an tuku Pilato xí'in ñayuu ñóó, chí kóni ra dáyaai ra Jesús.

21 Tído ni nandió kuéi tuku na ni kayu'ú ná:

—¡Chirkaa ní ra ndika cruz, chirkaa ní ra ndika cruz!

22 Ta ni nandió koo Pilato ni ka'an ra ta'ándá kúu oni xí'in ñayuu ñóó:

—¿Ndi kaa kuachi ni kee taa yó'o? Ta ni iin tó'ón ta'on kuachi ra ko nani'i yu'u sa'á ña kánian kuu ra. Sa'á ñóó ko'in dándó'i níó rá, dá tá ni ndi'i, dá dáyaai rá ko'on ra —kaá ra.

23 Tído ni kasá'á ndúndeé ka ví ñayuu ñóó káyu'ú ná ña ná karkaa kí Jesús ndika cruz. Tído sa'á ña ndúndeé ñayuu ñóó káyu'ú ná, sa'á ñóó ni xino ini Pilato kee ra ña kóni na.

24 Dá ni sa'anda ra choon táto'on kí'o ni xika ñayuu ñóó koo.

25 Kúu ni dáyaai ra Barrabás, tá'an ra ni chikáa ra ve'e kaa sa'á ña naá ra xí'in ta romano, xí'in sa'á ña sa'ání ra ndii, táto'on kí'o ni xika mií ñayuu ñóó. Dá ni ñaki'o ra Jesús ndo'o na táto'on kí'o kóni mií ñayuu ñóó.

Di'a ni kuu tá ni chirkaa ra Jesús ndika cruz

26 Ta noo ndáka ra Jesús kua'an ra, ñóó ni tiin ra iin taa naní Simón, ta kuendá Cirene. Ta yó'o kúu ra kondii ni sa'an ra yúku. Dá ni chinóo ra cruz Jesús doko taa yó'o, dá ni kee ra kádokó ra cruz ñóó tákaa ra kua'an ra sata Jesús.

27 Ta kua'á nda'o ñayuu tákuei ñaá kua'an xí'in dao ka na ñá'a, ta nda'í sáki na, ta nda'í kúu ini na sa'a Jesús kua'an na.

28 Dá ni nandió koo Jesús ni sa nde'é ná noó na ñá'a yó'o. Dá ni kaa na xí'in ná:

—Na ñá'a ñoo Jerusalén, o sa kuáki ndó sa'a yú'ü. Di'a kuaki ndó sa'a mií ndó xí'in sa'á de'e ndó,

29 dá chí kasandaá kuu kaa ñayuu di'a: “Ndiká'an ví na ko kuu kande'i de'e, ta ndiká'an ví dókó, ña ko ní sa ñó'o taleé, ta ndiká'an ví ndódo, ña ko ní dákuá'ano taleé.”

30 Ta tein kuu dáá ñóó kaa na xí'in yúku: “Ná kuei ndó sata ndu'ü.” Ta kaa na xí'in ko'ondo: “Dánduxi ndó ndu'ü.”

31 Dá chí tá kí'o di'a kée na xí'in yító kuí, xini ndí kían kee na xí'in yító íchí —kaá na.

32 Ta ndáka ta'ani ra uu taa kini kua'an ra xí'in Jesús, dá ka'ání ta'ani ñaá rá.

33 Dá tá ni saa ra iin xían noo naní Calavera, dá ni chirkuéi ñaá rá ndika cruz. Ta iin taa kini ñóó tárkaa iin cruz xoo kuá'a Jesús, ta iin ka ra tárkaa iin cruz xoo íti na.

34 Dá ni kaa Jesús:

—Tatá, ká'ano koo ini ní sa'á ñayuu yó'o, dá chí ko ná'a ta'on na ndí kían kée na.

Ta ni sadikí ra suerte xí'in dá'on ná, ná kande'á ndá yoo kandeé ni'i iin rá iian.

³⁵ Ta ndidaá ñayuu ñoó ndíta ndé'é, ta nda ta né'e choon ndíta kédiki ndaa ra Jesús, ta kaá ra:

—Dao ka va ñayuu sa kandeé rá sa dakáki ra, sa'á ñoó ná dakáki ra mií rá tá miían ndaa kúú rá Cristo, na ñi kaxi Ndios kasaa dakáki ñaa.

³⁶ Ta nda soldado ñoó ñi kediki ndaa ta'ani ñaa, chi ñi natuu yati ra ñi dak'ón ra vino íá yú'u ná,

³⁷ dá ñi kaa ra xí'ín ná:

—Tá miían ndaa rey noó na Israel kúú yo'ó, dakáki miíón viti, ná nde'á.

³⁸ Ta ndá'a iin tabla diní cruz noo tárkaa Jesús, ta tándaa letra ká'an yú'u griego xí'ín yú'u latín, xí'ín yú'u hebreo, ta kaáan di'a: “Taa yó'o kúú rey noó na Israel.”

³⁹ Ta iin taa kini tákaa iin ka cruz ñoó, ñi kasá'á kána'á ra xí'ín ná, ta kaá ra:

—Tá ndaa ndisa Cristo kúú yo'ó, dakáki miíón, ta dakáki ta'ánón ndu'u.

⁴⁰ Tído taa tákaa iin ka cruz ñoó ñi danáni ra iin ka taa kini ñoó, ta kaá ra xí'ín rá:

—¿Á ni lú'u ví ko yu'ú yo'ó Ndios, va'ará sa tákaaón ndó'o naní níoon?

⁴¹ Miían ndaa kuiti tárkuéi yó ndó'o níyo yo sa'á kuachi ñi kee yó, chi k'i'ó dión kánian ndo'o yó. Tído na yó'o, ñi iin tó'ón ta'on ña'a kini ko ní ya'a na kee na.

⁴² Dá ñi kaa ra xí'ín Jesús:

—Ndiko'on ini ní yu'u tá ná kasaa ní dándáki ní ñayuu yó'o.

⁴³ Dá ñi kaa Jesús xí'ín rá:

—Miían ndaa kuiti ná ka'in xí'ón ña mií kuu víti koo yo'ó xí'ín yu'u noo ndato téi náye'e ndaa —kaá na.

Dí'a ñi kuu tá ñi xi'i Jesús

⁴⁴ Tá ñi kasandaá kaxuu, dá ñi nakuíñ naá iin ní kúú ñayuu nda ka oni sa'ini.

⁴⁵ Ta ñi nda'o ndindii, ta ñi ndata dao dá'on tárkaa ndadí ini ve'e ño'o ká'ano.

⁴⁶ Ta kúú ñi'í nda'o ñi kayu'ú Jesús, ta kaá na:

—Tatá Ndios, noo ndá'a mií ní náki'oi espírituí.

Tá ñi ndi'í ñi ka'an na dión, dá ñi xi'i na.

⁴⁷ Tá ñi xini ta dándáki soldado ña ñi ndo'o na dión, dá ñi xi'í ra ñaño'ó noo Ndios, chi kaá ra:

—Miían ndaa ndisa iin taa ndaa ñi sa kuu na yó'o.

⁴⁸ Ta ndidaá ñayuu kuá'a ñi sa ndita ñi sa nde'é ña ñi ndo'o Jesús, ñi nandió kuéi na kua'an nó'o ná, ta kani ndá'a ná yu'ú ndíká ná kua'an na sa'á ña nda'í kúú ini na.

⁴⁹ Ta ndidaá na ñi sa ne'e tá'an va'a xí'ín Jesús, xí'ín na ñá'a tákuéi ñaa vei nda kuendá Galilea, noón kúú na ndíta xíká ná ndé'é ná ndidaá ña ñi kuu.

Dí'a ñi kuu, dá ñi nduxi Jesús

⁵⁰ Ta ñoo ñoó ío iin taa naní José, ta kúú rá ta ñoo Arimatea, tá'an ña nákaa chí kuendá Judea. Ta né'e ra choon noó na Israel, ta kúú rá iin taa va'a, iin taa ndaa.

⁵¹ Ta ndáti ta'ani ra kasaa Ndios dándáki na ñayuu yó'o xí'ín ndée. Ta ko ní náta'an ta'on ini ra ña ñi kee dao ka ta né'e choon ñoó xí'ín Jesús.

⁵² Taa yó'o kúú ra ñi sa'an ñi ndaka yikí koño Jesús noo Pilato.

⁵³ Dá ñi sa'an ra ñi danóo raan ndika cruz. Dá ñi chítuu ñaa rá xí'ín iin dá'on ká'ano. Ta né'e ñaa rá ñi sa'an ra ñi chikáa ra ini iin yáí ñi kavá'a ndika iin káo, noo ko ñá'a kakaá ni iin tó'ón ndii.

⁵⁴ Ta mií kuu dáá ñoó kúú kuu kénduu na Israel ña'a keí ná, chi sa kua'an kasandaá vá kuu nani'i ndée ná.

⁵⁵ Ta na ñá'a ñi kii xí'ín Jesús nda Galilea, noón kúú na tárkuéi ñi sa'an na nda yáí noó ñi nduxi Jesús, sa'á ñoó ñi xini na ndeí kían, ta ñi xini na noo ñi chinóo ra yikí koño Jesús.

⁵⁶ Dá ñi nandió kuéi na kua'an na kénduu na kirá támi sa'an xí'ín ña'a dákúchi na ñi Jesús. Tído ñi naní'i ndée ná tein kuu kánian nani'i ndée ná, chi k'i'ó dión sa'ándá ley choon.

24

Dí'a ñi kuu tá ñi natáki Jesús

¹ Na'a va'a kuu mií noó kásá'a sa'a semana, dá ñi kee tuku na ñá'a yó'o kua'an na yáí noó ñi nduxi Jesús,

ta né'e na ndirá támi sá'an, kirá nì kenduu na, ta kua'an ta'ani dao ka na ñá'a xí'ín ná.

² Tá nì saa na, kúú sa nì kuxoo va yuu ndadí yu'ú yáí ñoo.

³ Dá tá nì ku'u na inian, ko ní nání'ì ná yikí koño sato'o yo Jesús.

⁴ Ta nákanì nda'o ini na sa'a ña koó ka yikí koño na kánóo. Kúú iin kuití vá nì sa kuíta uu taa ndíxi dá'on náye'e ndaa díin ná.

⁵ Kúú nì yu'ú nda'o na, sa'a ñoo nì daxíno na taan na nda noño'o. Dá nì kaa taa ñoo xí'ín ná:

—¿Ndiva'a nándukú ndó iin na takí tein na kúú ndji?

⁶ Ko ta'on na nákaa yó'o. Di'a nì natakí va na. Ndusaa ini ndo táto'on nì ka'an na xí'ín ndó tá nì sa kaa na xí'ín ndó chí Galilea di'a.

⁷ Chì nì kaa na xí'ín ndó ña miian kánian ndo'o naní na nì nduu taa ñayuú yó'o, chì nakì'o ñaa iin taa noo ndá'a taa kómí kuachi, ta chirkaa ñaa rá ndika cruz, ta natakí na tixi kuu óni —kaá ángel ñoo.

⁸ Dá nì ndisaa ini na ñá'a ñoo to'on nì ka'an Jesús xí'ín ná.

⁹ Dá tá nì nandió kuéi na nì ndisaa na nì sa'an na yáí ñoo, dá nì kasá'a ná kásto'on na sa'a ndidaá ña va'a yó'o xí'ín ndin uxì iin taa xionoo xí'ín Jesús xí'ín dao ka ñayuu ndéi xí'ín rá ñoo.

¹⁰ María Magdalena xí'ín Juana, xí'ín naná Jacobo xí'ín dao ka na ñá'a, noón kúú na nì nakani ña yó'o xí'ín taa xionoo xí'ín Jesús.

¹¹ Tído nì ka'an rá ña to'on nì ndakí ini mií vá ná kíán, sa'a ñoo ko ní kándisa ta'on ñaa rá.

¹² Tído nì ndakuin ndichi Pedro, dá nì kankono ra kua'an ra yáí noo nì nduxi Jesús. Tá nì saa ra ñoo, dá nì chirnee noo rá nì sa nde'é rá inian. Dá nì xini ra sava'a dá'on nì sa tuú yikí koño Jesús vá kánóo. Dá nì nandió koo ra kua'an nó'o rá, ta naá iní ra sa'a ña nì kuu kua'an ra.

Di'a nì kuu tá nì na'a noo Jesús noo uu taa kua'an íchi ñoo naní Emaús

¹³ Ta mií kuu dáá ñoo ta'ani xika uu taa xionoo xí'ín Jesús kua'an ra iin ñoo

naní Emaús. Ta nákaan táto'on uxì iin kilómetro noo ñoo Jerusalén.

¹⁴ Ta ndátó'on rá kua'an ra íchi ñoo sa'a ndidaá ña nì kuu.

¹⁵ Ta tein ndátó'on rá dión kua'an ra, dá nì natuu yati Jesús, dá nì nakí'ín tá'an na xika dáó ná kua'an na xí'ín rá.

¹⁶ Tído ió iin ña'a sadí noo rá, sa'a ñoo ko nákonì ñaa rá.

¹⁷ Dá nì kaa na xí'ín rá:

—¿Ndí kíán ndátó'on téi ndo kua'an ndo? Ta, ¿ndiva'a nda'í téi kuu ini ndo?

¹⁸ Dá nì kaa iin taa, tá'an ra naní Cleofas, xí'ín ná:

—¿Á sava'a iin tó'on mií ní kúú ta tukú ió ñoo Jerusalén ko ñá'a kandaá ini ña nì kuu ñoo ñoo tein kuu yó'o?

¹⁹ Dá nì kaa na:

—¿Ndí kíán nì kuu?

Dá nì kaa taa ñoo xí'ín ná:

—Ndátó'on ndú sa'a iin taa naní Jesús, na ñoo Nazaret. Ta nì sa kuu na iin profeta. Ta sa kee na ña'a ná'ano, ta to'on ndaya'i sa ká'an na noo Ndios xí'ín noo ndidaá na ñoo ndu.

²⁰ Tído ta dutí sakua'a, xí'ín ta né'e choon ñoo ndu kúú ra nì nakì'o ñaa rá noo ndá'a ta romano. Ta roón nì chirkaa ñaa ndika cruz.

²¹ Tído nì ka'an ndu'u ña nì kasaa na taó xoo na na ñoo ndu tixi nda'a tá dándaki ñaa, ní kúu. Ta kuu víti xino oní kuu ña nì kuu dión.

²² Ta iin ka ña'a nì kedaá xí'ín ndú nì naá ini ndu, chì tá ko ñá'a tuu na'a víti nì sa'an dao na ñá'a kúú kuendá ndu'u yáí noo nì nduxi na,

²³ ta koó ka yikí koño na ní nání'ì na ñá'a ñoo. Dá tá nì ndusaa na, dá nì kaa na ña nì na'a noo dao ángel noo ná, ta noón kúú na nì kaa xí'ín ná ña nì natakí va Jesús.

²⁴ Dá nì sa'an ta'ani dao taa kúú kuendá ndu'u nì sa nde'é rá ini yáí ñoo. Tído táto'on kaa rá ió ña nì nakani na ñá'a ñoo, kí'o dión ta'ani nì xini ra. Tído ko ní xini ta'on ra mií Jesús.

²⁵ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Nandéé ka vían xixi ndo'o, ta nandéé ka vían kaxí nio ndo, sa'a ñoo kueé nda'o kándisa ndó ndidaá ña nì taa profeta!

26 ¿Á kọ ná'á ta'on ndó ña kị'o dión kánian ndo'o naní nio Cristo, na dákaki ñaá, dá ndu'u na noo ndato náye'e ndaa? —kaá na.

27 Dá nị kasá'á nákan na xí'ín rá sa'a ndidaá ña nị taa Moisés, xí'ín ña nị taa ndidaá ká profeta. Ta kị'o dión nị daná'a na noo rá ña ká'an tuti iị Ndios sa'a ndidaá ña kánian ndo'o na.

28 Dá tá nị kuyati na ñoo ló'o noo kua'an taa ñoo, dá nị kee Jesús ña yá'a na kua'an na cháá ká chí noo.

29 Dá nị kendúsa rá xí'ín ná ña ná katuu tóo na koo na xí'ín rá, chí kaá rá:

—Katuu tóo ní koo ní xí'ín ndu'u, chí sa nị ini va, ta sa kua'an kuaa vá —kaá rá.

Dá nị ku'u na ve'e ra, ta nị sa tuu tóo na nị sa io na xí'ín rá.

30 Dá tá nị sa io na mesa xí'ín taa ñoo, dá nị tiin na pan. Dá nị nakị'o na ndivé'e noo Ndios sa'án. Dá nị tei ñé'e naan. Dá nị xị'o naan noo rá.

31 Dá ví nị nono noo rá, dá nị nakoni rá ña Jesús kúu ná. Ta kúu nị ndaño'ó ní'ini va na noo rá.

32 Dá nị kasá'á taa ñoo ndátó'ón tá'an mií rá:

—Miian ndaa kuiti kían ña luu kandá nio yo tein ká'an na xí'á vei íchi ñoo, ta xian nị nakani na xí'á sa'a ndi kóni ká'an tuti iị Ndios.

33 Ta kúu nị ndakuei ra mií hora daá ñoo. Dá nị kee ra nandió kuéi ra kua'an rá ñoo Jerusalén. Tá nị saa rá, kúu nị naní'i rá noo ndéi tútí ndin uxị iin taa xionoo xí'ín Jesús, ta ndéi ta'ani dao ká ñayuu xí'ín rá.

34 Kúu nị kaa ñayuu ñoo xí'ín rá:

—Miian ndaa kuiti kían ña nị natakị sato'o yo Jesús, chí nị na'a noo ná noo Simón Pedro.

35 Dá nị kasá'á ta'ani ndi nduú taa yó'o nákan na xí'ín ná ña nị ndo'o ra íchi ñoo. Ta nị nakani ta'ani ra ña kọ ní nákan na ta'on ra Jesús nda nị tei ñé'e na pan, nda daá nị nakoni ñaá rá, kaá rá.

Dí'a nị kuu tá nị na'a noo Jesús noo taa sa xionoo xí'ín ná

36 Ta xian nani ndíta taa yó'o ká'an rá sa'á ña nị xini rá, ta kúu iin kuiti vá,

kúu nị sa kuin Jesús me'í noo ndéi na ñoo. Dá nị kaa na:

—Va'a ná koo ini ndo.

37 Ta kúu nị yu'ú nda'o ñayuu ñoo, chí nị ka'án ná ña iin nio vá kían.

38 Dá nị kaa Jesús xí'ín ná:

—¿Ndiva'a yu'ú ndo? ¿Ndiva'a nákan kuáchị ini ndo?

39 Kande'é ndó ndá'í, ta kande'é ndó sa'í, chí mií vá yu'u kúu. Dáko'on ndá'a ndo yu'u, ta kande'é va'a ndó yu'u, chí iin nio kọ kómí ta'an vaan lásá ni koño. Tído ndé'é ndó yu'u ña ió va lásá xí'ín koñoi —kaá na.

40 Tá nị ndi'i nị ka'an na dión, dá nị daná'a na ndá'a ná xí'ín sa'a ná noo na ndéi ñoo.

41 Tído sa'á ña kádijí téi ini ñayuu ñoo, sa'á ñoo kọ kúu ta'on kandia na. Ta sa'á ña naá ini na xini na, sa'á ñoo nị kaa Jesús xí'ín ná:

—¿Á koó lú'u ña'a né'e va'a ndó kaxí'í?

42 Dá nị xị'o ñayuu ñoo iin tá'í tiyaká nị kado noo ná xí'ín iin da'anda ndudí.

43 Dá nị tiin naan, ta kúu nị seí náan noo ndidaá ñayuu ñoo.

44 Dá nị kaa na:

—Sa nị kasto'on vai tá nị sa xionooi xí'ín ndó ña miian kánian xinkoo ndidaá kúu ña nị taa Moisés, xí'ín ndidaá to'on nị ka'an profeta, xí'ín ndidaá ña ká'an tuti Salmo sa'í.

45 Dá nị sonó Jesús ñaxintóni ná, dá ná kandaá ini na ña ká'an tuti iị Ndios.

46 Dá nị kaa na xí'ín ñayuu ñoo:

—Ká'an tuti iị Ndios ña miian ndúsa ndo'o naní nio Cristo, na dákaki ñaá, dá kuu na, dá natakị na tixi kuu óni tein na kúu ndi.

47 Ta ká'an ta'anian ña dána'a ñayuu noo na ndéi iin ní kúu ñayuu sa'a Cristo, dá kían, tá ná nandikó iní na sa'á kuachi kée na, dá ná ku'u ká'ano ini Ndios sa'a ná. Ta dinño'ó ká kasá'á ná dána'a na noo na ndéi ñoo Jerusalén.

48 Ta ndo'ó kakuu na ko'on kanoo kị'o kuendá sa'a ndidaá ña yó'o.

49 Ta kana'á ndó viti ña ko'in tanda'í na nị kaa tatái kị'o na koo xí'ín ndó. Tído kandoo ndó ñoo Jerusalén yó'o,

ta kandati ndó nda ná natiin ndó ndée tanda'á Ndios kii nda induú.

Di'a ni kuu tá ni nana Jesús kua'an nó'o ná induú

⁵⁰ Dá ni taó xoo ñáá Jesús ndáka na kua'an na yati ñoo naní Betania. Tá ni saá na ñoo, dá ni ndane'e na ndá'a ná. Dá ni xika na ña maní noo Ndios sa'á ñayuu ñoo.

⁵¹ Ta tein xika na ña yó'o noo Ndios, dá ni kexoo na noo ñayuu ñoo konana na kua'an nó'o ná induú.

⁵² Dá tá ni ndi'i ni sa ndañ'o ñáá ñayuu ñoo, dá ni kee na nándió kuéi na kua'an nó'o ná ñoo Jerusalén xí'an kádij nda'o ini na.

⁵³ Ta daá ndéi va na yé'é ño'o ká'ano ndañ'o na Ndios, ta kéká'ano ñáá ná. Díón ná koo.

To'on yó'o kían nì taa San Juan, ña ká'an sa'a Jesús

Nì nduu na kúu to'on iin ñayuu

¹ Sa daá ió va na kúu to'on, dá nì kasá'a sa'a ñayuu, ta na kúu to'on yó'o sa daá ió va na xí'in Ndios, ta sa daá kúu vá ná Ndios.

² Ta ndá mií sa'a, sa daá ió va na yó'o xí'in Ndios.

³ Ta xí'in ndá'a mií ná nì kava'a Ndios ndidaá tá'an ña'a. Chì tá koó ná, ta kúu ni iin tó'on ta'on ña'a ió ñayuu yó'o o kóo, ní kúu.

⁴ Ta mií ná kedaá xí'in ndidaá tá'an ña'a, dá takían, ta noón kúu na dátoon ñaxintóni ñayuu.

⁵ Ta noón kúu na dátoon noo iin naá, ta va'ará iin naá nda'o, ko kándée ta'an vaan xí'in ná.

⁶ Ta mií Ndios nì tanda'a iin taa naní Juan nì kii na,

⁷ ña k'i'o na kuendá sa'a mií na dátoon noo ñayuu, dá ná kandísa ñaá ndidaá ñayuu kee Juan.

⁸ Tído o duú mí Juan kúu na dátoon noo ñayuu, sava'a iin na k'i'o kuendá sa'a vá ná kúu Juan.

⁹ Ta na miían ndaa kuiti dátoon noo ñayuu kúu na nì kii ñayuu yó'o.

¹⁰ Nì sa io na ñayuu yó'o, ta va'ará xí'in ndá'a mií ná nì kava'a Ndios ñayuu yó'o, tído ko ní nákoní ta'on ñaá na ndéi ñayuu yó'o ndá yoo kúu ná.

¹¹ Ta nì kii na nì sa io na tein na ñoo mií ná, tído ko ní natiin va'a ñaá ná.

¹² Tído ndi ndáa mií vá na nì natiin va'a ñaá, ta nì kandísa ñaá ná, noón kúu na nì n'i ña kakuu na de'e Ndios nì kee na.

¹³ Ta ko kúu ná de'e Ndios sa'a ña nì kixi na tein nì iin taa, ta ko kúu ná de'e Ndios sa'a ña nì naki'in tá'an taa xí'in ñadi'í ra, ta ko kúu ná de'e Ndios sa'a ña kátoó ñayuu kandeí de'e na. Di'a kúu ná de'e Ndios, chí k'i'o dión kóni mií Ndios.

¹⁴ Ta mií na kúu to'on yó'o nì nduu iin ñayuu, ta nì sa io na tein yó, ta

nì xini xí'in noo ndu ña ká'ano nda'o choon kómí ná, ta choon kómí ná ná'a ña iin tó'on mií ná kúu de'e Ndios. Ta nì chití ná xí'in ña kú'u ini na sa'a yo, ta nì chití ta'ani na xí'in ña ndaa.

¹⁵ Ta nì x'i'o Juan kuendá sa'a ná, chí di'a nì kaa na:

—Nì ka'in sa'a na yó'o tá nì ka'in xí'in ndó ña mií na vei sata yú'u kúu na ndaya'i cháa ka o duú yu'u. Chì sa daá ió va na o duú yu'u —kaá Juan.

¹⁶ Ta sa'a ña kómí ná choon ká'ano yó'o, sa'a ñoo ndidaá vá yó ní'i iin ña maní ká'ano cháa ka noo ña maní nì sa io mií noo.

¹⁷ Chì xí'in ndá'a Moisés nì kemáni Ndios ley na noo yo, tído noo Jesu-cristo nì natiin yó ña maní xí'in ña ndaa.

¹⁸ Nì iin tó'on ta'on ñayuu ko ní xini ndí kaa Ndios, tído iin tó'on diní de'e na, na ió nduu xí'in tatá Ndios, noón kúu na nì kii nì na'a ñaá ná noo yo.

Di'a kua'an ña nì ka'an Juan, na dákode ndúta ñayuu

¹⁹ Tá'an ña yó'o kúu kuendá nì x'i'o Juan, chí ta Israel né'e choon ñoo Jerusalén nì tanda'a rá ta duti xí'in ta levita nì sa'an ra nì ndato'on rá Juan ndá yoo kúu ná, ta di'a nì kaa ra xí'in ná:

—¿Ndá yoo kúu mií ní?

²⁰ Dá nì ka'an ndaa Juan ndá yoo kúu ná. Ta nì ña'a ta'on ko ní chide'é na, di'a nì x'i'o ndaa na kuendá, chí kaá na:

—Ko kúu ta'on yu'u na kúu Cristo, na dáka'ki ñaá.

²¹ Dá nì ndato'on tuku ñaá rá:

—¿Ndá yoo kúu ní, tá dáá? ¿Á profeta Elías kúu ní?

Dá nì kaa na:

—Koó, ko ta'on ñaá kúu yu'u.

—¿Á mií ní kúu profeta, na nì kaa Ndios tanda'a ná kasaa noo ndú'u? —kaá ra.

Dá nì kaa na:

—Koó, ko ta'on ñaá kúu yu'u.

²² Dá nì kaa ra xí'in ná:

—¿Ndá yoo kúu ní, tá dáá? Ka'an ní xí'in ndú, dá nì'i ndú ndi koo kast'on ndu xí'in ra nì tanda'a ñaá vei ndu. ¿Ndi kaá ní sa'a mií ní?

23 Dá n̄i kaa n̄a x̄í'ín rá:
—Yu'u kúu n̄a káyu'u'ú noo kúu yukú ichi: “Konó ndó iin íchi ndaa noo n̄a kúu sato'o yo” —táto'on n̄i kaa profeta Isaías.

24 Ta taa ñoo kúu r̄a n̄i tanda'á ta fariseo n̄i sa'an r̄a,

25 ta n̄i ndato'on rá Juan, ta kaá tuku r̄a x̄í'ín ná:

—¿Ndiva'a dákodo ndúta ní ñayuu tá ko kúu ní n̄a kúu Cristo, o profeta Elías o mií profeta n̄i kaa Ndios tanda'á ná kii, tá dáá?

26 Dá n̄i kaa n̄a x̄í'ín rá:
—Yu'u kúu r̄a dákodo ndúta ñayuu x̄í'ín takuii va, tído tein mií ndó xionoo iin k̄a n̄a k̄o ná'á ndó.

27 Ta noón kúu n̄a vei sata yú'u, ta ndaya'i cháa k̄a n̄a o duú yu'u, sa'á ñoo ní yó'o ndisa ná ko kánian ndaxi yu'u —kaá n̄a.

28 Ndidaá ña yó'o n̄i kuu ñoo naní Betábara noo kúu iin k̄a xoo yuta Jordán noo sa xionoo Juan sa dakódo ndúta ná ñayuu.

Jesús kúu léko n̄i kii noo mií Ndios

29 Tá n̄i kasandaá iin k̄a kuu, dá n̄i xini Juan ña vei Jesús, dá n̄i kaa n̄a:

—Kande'é ndó, n̄a vei kaa kúu léko mií Ndios, n̄a dítá kuachi kómí ñayuu noo Ndios.

30 Ta n̄a kaa kúu n̄a sa x̄i'o yu'u kuendá sa'a noo iin rá iin ndó, dá ch̄i n̄i kaa x̄í'ín ndó ña sata yú'u vei iin k̄a n̄a, ta ndaya'i cháa k̄a n̄a o duú yu'u, dá ch̄i sa daá ió va na o duú yu'u.

31 Ta ni yu'u ko ní sá na'á ndá yoo kúu ná, tído n̄i kasáai dákodo ndútaí ñayuu, dá kana'á ñaá n̄a Israel —kaá n̄a.

32 Ta n̄i x̄i'o ta'ani Juan kuendá sa'á ña n̄i xini n̄a, ta kaá n̄a:

—N̄i xini n̄i noo Espiritu īi Ndios nda induú kaa, ta kaa na táto'on k̄i'o kaa iin paloma, dión kaa na n̄i noo na n̄i sa io kuii n̄a x̄í'ín Jesús.

33 Ko ní sá na'á ta'on yu'u ndá yoo kúu ná, tído di'a n̄i kaa mií n̄a n̄i tanda'á yu'u vei dákodo ndútaí ñayuu x̄í'ín takuii: “Tá n̄i xinon n̄i noo Espiritu īi sata iin taa, ta n̄i kandoo na ió kuii n̄a x̄í'ín ná, noón kúu n̄a dákodo ndúta ñayuu x̄í'ín Espiritu īi.”

34 Ta ndidaá ña yó'o n̄i xini, sa'á ñoo x̄i'oi kuendá ña miian ndaa kuiti n̄a kaa kúu de'e Ndios —kaá n̄a.

Di'a n̄i kuu tá n̄i kasá'á kána Jesús taa kanoo x̄í'ín ná

35 Iin k̄a kuu, dá nákaa Juan x̄í'ín uu taa xionoo x̄í'ín ná.

36 Dá n̄i xini n̄a Jesús yá'a na kua'an n̄a ñoo, dá n̄i kaa n̄a x̄í'ín taa ñoo:

—Kana'á ndó ña taa kaa kúu léko mií Ndios.

37 Tá n̄i seídó'o ndi nduú taa xionoo x̄í'ín Juan ña n̄i ka'an n̄a sa'a Jesús, dá n̄i kee ra tákuei ra Jesús kua'an r̄a.

38 Dá n̄i nandio koo Jesús n̄i sa nde'é ná taa ñoo, ch̄i n̄i xini n̄a ña tákuei ñaá rá vei ra. Dá n̄i kaa n̄a x̄í'ín rá:

—¿Á ndá ña'a kóni ndo?

Dá n̄i kaa r̄a x̄í'ín ná:

—Rabí, ¿ndeí kúu ve'e ní? —kaá r̄a. (Rabí kóni kaa maestro.)

39 Dá n̄i kaa n̄a x̄í'ín rá:

—Nakíi ndo ná ko'o, dá koni ndo —kaá n̄a.

Dá n̄i sa'an r̄a x̄í'ín ná, dá n̄i xini r̄a noo ió n̄a. Dá n̄i kandoo ra n̄i sa nde'i ra x̄í'ín ná sakuaá dáá ñoo, dá ch̄i sa k̄a komi sa'ini kíán.

40 Ta Andrés, ta kúu ñani Simón Pedro, nákaa tein ndi nduú taa n̄i seídó'o ña n̄i ka'an Juan ñoo, ta n̄i sarkuei ra sata Jesús kua'an r̄a.

41 Dá n̄i kee Andrés kua'an r̄a. Dá tá n̄i naní'i rá ñani r̄a Simón, dá n̄i kaa r̄a x̄í'ín rá:

—N̄i naki'in tá'an ndu x̄í'ín n̄a kúu Mesías —kaá r̄a. (To'on yó'o kóni kaa Cristo, n̄a dákaí ñaá.)

42 Dá ndáka ñaá rá n̄i kasáa r̄a noo Jesús. Dá n̄i sa nde'é ñaá Jesús, dá n̄i kaa n̄a x̄í'ín rá:

—Yo'ó kúu Simón, de'e Jonás, tído viti nda Cefas kananón —kaá n̄a. (To'on yó'o kóni kaa Pedro.)

Di'a n̄i kuu tá n̄i kana Jesús Felipe x̄í'ín Natanael ña kanoo ra x̄í'ín ná

43 Iin k̄a kuu ñoo, dá n̄i ch̄ikaa ini Jesús ko'on n̄a chí kuendá Galilea di'a. Dá n̄i naki'in tá'an na x̄í'ín iin ta naní Felipe, dá n̄i kaa n̄a x̄í'ín rá:

—Nakíi, kanooón x̄í'ín yu'u.

44 Ta Betsaida kúu ñoo Felipe ñoo, ta ñoo ta'ani kúu ñoo Andrés x̄í'ín Pedro.

⁴⁵ Dá n̄i naní'í tá'an Felipe xí'ín ra naní Natanael, dá n̄i kaa r̄a xí'ín rá:

—N̄i naní'í ndu'u n̄a kasaa dákaki ñáá táto'on ká'an ley Moisés xí'ín ña n̄i taa profeta. Ta n̄a yó'o naní Jesús, n̄a kúú de'e José, n̄a ñoo Nazaret.

⁴⁶ Dá n̄i kaa Natanael xí'ín Felipe:

—¿Á ndáa ña va'a kana ñoo Nazaret, ká'an yo'ó?

Dá n̄i kaa Felipe xí'ín rá:

—Nakí ná ko'o, dá konon.

⁴⁷ Dá tá n̄i xini Jesús ña n̄i kuyati ta naní Natanael ñoo vei ra, dá n̄i kaa n̄a:

—Kana'á ndó, yó'o vei iin ra miian ndaa kuiti kúú ta Israel, ta kúú rá iin taa ndaa.

⁴⁸ Dá n̄i kaa r̄a xí'ín Jesús:

—¿Ndi n̄i kee ní ná'á ní yu'u?

Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Nda rá ko ña'a naki'in tá'an Felipe xaan xí'ón, nda daá vá n̄i xini ión sa'a iin taño'ó.

⁴⁹ Dá n̄i kaa Natanael ñoo xí'ín Jesús:

—Maestro, miian ndaa mií ní kúú de'e Ndios, ta mií ní kúú rey noo na Israel.

⁵⁰ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á kándsón ña dión kían sa'á ña n̄i ka'in xí'ón ña n̄i xini ión sa'a iin taño'ó? Ña ná'ano cháa ka kían ko'on konon kee yu'u o duú ña n̄i xinon viti.

⁵¹ Dá n̄i kaa ta'ani na xí'ín rá:

—Miian ndaa ká'in xí'ón ña viti chí noo konon kanonó induú kaa, ta konon noo ángel kii na noo na n̄i nduu taa ñayuú yó'o, ta konon nana na no'o na induú.

2

Di'a n̄i kuu tá n̄i sa io iin víko tánda'a ñoo Caná

¹ Dá tá n̄i ya'a on̄i kuu, dá n̄i sa io iin víko tánda'a ñoo Caná, ña nákaa chí kuendá Galilea, ta ñoo nákaa naná Jesús.

² Ta n̄i kana ta'ani na Jesús ña kían ko'on na víko ñoo xí'ín ta xionoo xí'ín ná.

³ Ta tein ndéi na noo ió víko ñoo, kúú n̄i ndi'i vino, dá n̄i kaa naná Jesús xí'ín ná:

—N̄i ndi'i va vino n̄a.

⁴ Dá n̄i kaa Jesús:

—¿Ndiva'a ká'an ní dión xí'ín yu'u, naná? Ch̄i kaman̄i vá kasandaá hora na'a yu'u choon kómíi noo ñayuu.

⁵ Dá n̄i kaa naná n̄a xí'ín ta dánduu vino ñoo:

—Koo ini ndo kee ndó ndi ndáa mií ña'a xíka de'i noo ndo.

⁶ Ta ñoo ndíta iño k̄idi yuu noo kaño'o takuú, ña kéchóon na Israel ndúvii ná mií ná noo Ndios. Ta keta ini iin iian sá ño'o táto'on uu o on̄i yoo ná'ano takuú.

⁷ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín ta dánduu ñoo:

—Kua'án ndo dákutí ndó k̄idi yuu kaa xí'ín takuú.

Dá n̄i sa'an r̄a n̄i dakutí kuei raan xí'ín takuú.

⁸ N̄i ndi'i, dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—Taó ndo cháa rá viti, ta kua'án ndo k̄i'o ndó r̄a noo ta ká'an víko yó'o.

Dá n̄i x̄i'o ra takuú ñoo noo ta ká'an víko ñoo.

⁹ Dá n̄i xirndodó rá takuú n̄i nduu vino ñoo, tído ko ná'á rá ndeí n̄i kee rá. Ta ná'á vá ta dánduu ñoo ña takuú ño'o ini k̄idi ñoo vá kúú rá. Dá n̄i kana ta ká'an víko ñoo taa kúú tonoo ñoo,

¹⁰ dá n̄i kaa r̄a xí'ín rá:

—Ndeí kúú mií vá noo ió víko, dinño'ó ka xí'o ra vino va'a noo na n̄i kana ra, dá tá sa n̄i kuu kua'a xí'i na, dá kásá'á rá dánduu r̄a vino nóo. Tído mií ní n̄i sa ne'e va'a ní vino va'a yó'o, dá dánduu ní r̄a nda noo ndí'í —kaá ra.

¹¹ Ña yó'o kúú ña ká'ano mií noo n̄i kee Jesús. Ta ñoo noo n̄i kee naan naní Caná, ña nákaa chí kuendá Galilea di'a. Ta k̄i'o dión n̄i na'a n̄a mií ná ña ká'ano nda'o choon né'e na, ta kúú n̄i kasá'á kándéé cháa ka iní ñaá ta xionoo xí'ín ná.

¹² N̄i ndi'i daá, dá n̄i naxino n̄a ñoo Capernaum xí'ín naná n̄a xí'ín ñani na xí'ín ta xionoo xí'ín ná, ta ko ní sá ndeí na'á ta'on na ñoo ñoo.

Di'a n̄i kuu tá n̄i taxi Jesús ta náka'án nda'i kua'an r̄a sata vé'e ño'o ká'ano

¹³ Ta sa n̄i kuyati víko pascua, ña kéká'ano na Israel, sa'á ñoo n̄i naki'in Jesús konana na kua'an na ñoo Jerusalén.

14 Tá n̄i sā n̄a, dá n̄i ku'u na yé'é ño'lo ká'ano, kúú n̄i xini n̄a ndéi tāa díkó chee, ta dao k̄a r̄a díkó léko, ta dao k̄a r̄a díkó paloma, ta dao k̄a r̄a ndéi nádaon di'ón.

15 Dá n̄i kava'a na iin chirrión xí'ín yó'lo, dá n̄i kasá'á ná taó ndí'i na ndidaá ta ñoó xí'ín léko, xí'ín chee ñoó kua'an r̄i sata vé'e, ta n̄i sata ni'ini na di'ón nádaon dao k̄a tāa ñoó, ta n̄i dandió k̄ao na mesa r̄a;

16 dá n̄i kaa na xí'ín ta díkó paloma ñoó:

—Taó ndó ndidaá ña'a xāan, ta o sa kée ndó ve'e tatá̄i kakuuan iin ve'e noo kúya'i ña'a.

17 Dá n̄i ndusaa ini ta xionoo xí'ín ná ña ká'an tuti īi Ndios di'a: “Ío ña kuui sa'á ña ndó'i sa'a ve'e ní.”

18 Dá n̄i kaa ta né'e choon noo na Israel xí'ín ná:

—¿Ndi k̄ian ká'ano na'a ní noo ndú'u, dá ná kandía ndu'u ña ió choon noo ndá'a ní kee ní ña yó'o?

19 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Va'ará ná dákoon ndó ve'e ño'lo yó'lo, tído t̄ixi on̄i kūu, kúú sa nachikani tuku vei ña.

20 Dá n̄i kaa r̄a xí'ín ná:

—Uu diko iño toon kuia n̄i kava'a ve'e ño'lo yó'lo; ta, ¿ndiva'a ká'an ní ña t̄ixi on̄i kūu sa nachikani tuku nian? —kaá r̄a.

21 Tído ve'e ño'lo n̄i ka'an na sa'a kúú yiki koño na.

22 Ta nda kūu n̄i nataki na, dá n̄i ndisaa ini ta xionoo xí'ín ná ña n̄i ka'an na dión, ta n̄i kandisa ra noo ká'an tuti īi Ndios sa'a ná, ta n̄i kandisa ta'ani ra ña n̄i ka'an mií ná.

Ná'á Jesús táto'on kúú níō iin rá iin yó

23 Ta xian nani nákaa Jesús ñoo Jerusalén ñoó tein kūu víko pascua ñoó, kua'á nda'lo ñayuu n̄i kandisa ñaa sa'á ndidaá ña ná'ano n̄i kee na noo ná.

24 Tído ko ní kándisa Jesús ña miian ndaa n̄i kandisa ñaa ñayuu ñoó, dá chi sa ná'á vá ná táto'on k̄i'o kúú níō iin rá iin na,

25 ta ko xínño'ó ta'on na ni iin tó'ón ñayuu, dá k̄i'o na kuenda sa'a iin rá

iin ñayuu, dá chi ná'á vá ná táto'on k̄i'o kúú níō ná.

3

Ká'an Jesús xí'ín iin tāa nani Nicodemo ña kánian nakaki sa'á yo

1 Ío iin ta fariseo nani Nicodemo, ta né'e ra choon ká'ano noo ta Israel.

2 Dá n̄i sa'an r̄a iin sakuaá noo ió Jesús, dá n̄i kaa r̄a xí'ín ná:

—Maestro, ná'á ndu'u ña n̄i tanda'a Ndios mií ní vei ní kakuu ní iin na dána'a noo ndu, dá chi kée ní ña ná'ano, ta ni iin ñayuu ko kándeé kee ña ná'ano tá ko ió Ndios xí'ín ná.

3 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Miian ndaa ná ka'in xí'ín ní ña tá ná o nákaki sa'á ñayuu, dá k̄ian o koni ta'on na ndu'u na t̄ixi ndá'a Ndios.

4 Dá n̄i kaa Nicodemo xí'ín ná:

—¿Ndi koo nakaki sa'á tuku iin tāa sa n̄i kuyatá? ¿Á kuu ndu'u tuku ra t̄ixi naná r̄a, dá nakaki sa'á r̄a?

5 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Miian ndaa ná ka'in xí'ín ní ña tá n̄i kaki oon ñayuu xí'ín takuui, ta ko ní nákaki sa'á na kee Espiritu īi Ndios, dá k̄ian o koni ta'on na ndu'u na t̄ixi ndá'a Ndios.

6 Dá chi ñayuu n̄i kaki oon ñayuu yó'lo, kuenda ñayuú yó'lo va kúú ná. Tído na káki sa'á kée Espiritu īi, noón kúú kuenda mií Espiritu īi.

7 Ta ná dá'a ni naá téi ini ní koni ní ña ká'in xí'ín ní ña kánian nakaki sa'á ní.

8 Chi kán táto'on kúú tachi, dá chi xoo di'a xoo di'a kanaan, ta seídó'lo yó kanaan, tído ko ná'á ta'on yó ndéi n̄i kixian, ta ndéi kua'an. K̄i'o dión kúúan xí'ín ñayuu n̄i nakaki sa'á n̄i kee Espiritu īi.

9 Dá n̄i kaa Nicodemo:

—¿Ndi kuu, dá koo di'a?

10 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Mií ní kúú iin maestro noo na Israel. Ta, ¿ndiva'a ko kánda'ini ní ndi dándáki to'on n̄i ka'in xí'ín ní?

11 Miian ndaa kuiti ná ka'in xí'ín ní ña ká'an ndu xí'ín ñayuu sa'á ña ná'á ndú, xí'ín sa'á ña n̄i xini xí'ín noo ndú. Ta xí'lo ndu kuenda sa'á ña yó'lo

va, tído kọ kóni ta'on ndo'ó natiin ndó to'on, ña xí'ó ndu kuendá sa'a.

¹² Ká'ín xí'ín ní sa'a ña'a íó ñayúú yó'ó va, tído kọ kándisa ta'on nían. ¿Ndi koo ka ví kandisa ní tá ná ka'ín xí'ín ní sa'a ña'a íó induú noo íó Ndios?

¹³ Dá chi ni iin tó'ón ñayuu kọ ní káa ko'on induú. Sava'a na ni kaa kúú na ni noo ni kasáa. Ta na yó'ó kúú na ni nduu taa ñayúú yó'ó, dá chi mií ná kúú na ni sa' ío induú.

¹⁴ Tátó'on kí'ó ni chirkaa Moisés iin koo ni kava'a xí'ín kaa kuaán yukú ichí ñóó, kí'ó dión ta'ani kánian karkaa na ni nduu taa ñayúú yó'ó kee ñayuu,

¹⁵ dá kían ndi ndáa mií vá ñayuu ná kandeé ini ñáá, ni iin kuu ta'ón o kuú na, di'a koni na kataki chíchí ná.

Kí'ó di'a kóni Ndios na ndéi ñayúú yó'ó

¹⁶ 'Chi sa'a ña kú'u nda'ó ini Ndios sa'a ñayuu ndéi iin ní kúú ñayúú, sa'a ñóó ni xí'ó na iin tó'ón diní de'e na ni kasáa na ñayúú yó'ó, dá kían ndi ndáa mií vá ñayuu ná kandeé ini ñáá, ni iin kuu ta'ón o kuú na. Di'a koni na kataki chíchí ná.

¹⁷ Dá chi kọ ní tándá'á Ndios de'e na kasaa na ñayúú yó'ó ndaka na kuendá sa'a kuachi ñayuu. Di'a ni kasáa na, dá koni iin rá iin ñayuu ni'í ná ña káki na sa'a mií ná.

¹⁸ 'Dá chi ndidaá na kándéé ini ñáá, kọ kánian chiya'i na sa'a kuachi na. Tído na kọ ní xí'ín kandeé ini ñáá, noón kúú na kánian chiya'i sa'a kuachi kée na, dá chi kọ ní kándéé ini na na kúú iin tó'ón diní de'e Ndios.

¹⁹ Ta kánian chiya'i na sa'a kuachi kée na, dá chi ni kasáa na dátoon noo ñayuu, tído ni kee cháá ka ñayuu sa'a noo iin naá, dá chi ndino'ó ña kini kée na.

²⁰ Dá chi ndidaá na kée ña kini, kañó'ó ná ña ndaa dátoon noo ñayuu, ta ni kọ kúyati na noo tóon ña, dá kían ná dá'a ni natuu ndidaá ña kini kée na.

²¹ Tído na kée ña ndaa, noón kúú na natuu yati noo ndato tóon, dá katuu ndi'i ña va'a kée na sa'a ña kúú ná ñayuu Ndios.

Jesús kúú tátó'on iin yí, ta Juan kúú amigo na

²² Tá ni ndi'i, dá ni sa'an Jesús xí'ín ta xionoo xí'ín ná chí noo kúú kuendá Judea, ta ñóó ni sa' ndei na sa' dakódo ndúta ná ñayuu.

²³ Ta Juan sa' dakódo ndúta ñayuu chí noo kúú ñoo Enón, yati noo kúú ñoo naní Salim, dá chi ñóó ñó'ó nda'ó takuí. Ta sa' kasáa ñayuu noo ná, ta sa' dakódo ndúta ñáá ná,

²⁴ dá chi kámani vá ndadi na ve'e kaa.

²⁵ Dá ni kasá'á ndátó'ón kuachi ta xionoo xí'ín Juan xí'ín dao ka na Israel sa'a ndí kían kánian kee ñayuu, dá nduvii ná noo Ndios.

²⁶ Sa'a ñóó ni sa'an ra noo ío Juan, dá ni kaa ra xí'ín ná:

—Maestro, tá'an taa ni sa' ío xí'ín ní iin ka xoo yuta Jordán, tá'an ra ni xí'ó ní kuendá sa'a noo ñayuu, roón kúú ra xionoo dakódo ndúta ñayuu, ta kua'á nda'ó na kua'an noo rá.

²⁷ Dá ni kaa Juan xí'ín rá:

—O kándéé ta'on ni iin taa ni'í rá ni iin choon tá kọ ní xí'ó Ndios ña noo rá nda induú.

²⁸ Ta mií ndó kúú na xí'ó kuendá ña ni ka'an yu'u ña kọ kúú ta'on yu'u na kúú Cristo, na dáka'ki ñáá. Di'a ni ka'ín xí'ín ndó ña yu'u kúú na ni tándá'á Ndios vei mií noo, dá kasaa mií ná.

²⁹ Ná'á ndó ña taa ni tándá'a xí'ín iin ñá'a kúú yí'an. Ta ra né'e tá'an va'a xí'ín ta ni tándá'a ñóó, roón kúú ra iin díin rá, ta seídó'ó ñáá rá, ta kádij ini ra tá seídó'ó ra noo ká'an ta kúú yí ñóó. Kí'ó dión ta'ani ndó'ó mií yu'u viti, chi ni xinkoo ndi'i ña kádij ini.

³⁰ Dá chi mií'án ndúsa kánian kanda'ya'i cháá ka na, ta yu'u kúú na kánian ndunóo di'a.

Ni kii Jesús chí induú

³¹ 'Na ni noo ni kii chí induú, noón kúú na dándáki ndidaá ñayuu. Ta na ndéi noñó'ó yó'ó, yó'ó va ni káki na, ta ká'an na sava'a sa'a ña ío noñó'ó yó'ó. Tído na ni kii chí induú, noón kúú na dándáki ndidaá ñayuu.

³² Ta xí'ó na kuendá sa'a ña ni xini na xí'ín sa'a ña ni seídó'ó na chí induú,

tído kọ́ ín ta'on xiín natiin va'a ña ká'an na.

³³ Tído ndi ndáa ñayuu nátiin va'a ña ká'an na, noón kúú na xí'o kuendá ña miían ndaa ndisa na ndaa kúú Ndios.

³⁴ Ta na ni tanda'á Ndios ni kasáa, noón kúú na ká'an to'on mií Ndios, chi ni xi'o ndi'i na ndée Espiritu i ni ná noo ná, ta kọ́ ní chíki'ó ta'on ñaá ná.

³⁵ Ta kú'u nda'o ini tatá Ndios sa'a de'e na, ta ni nak'i'o na ndidaá tá'an ña'a noo ndá'a ná.

³⁶ Sa'á ñoó ndi ndáa mií vá ñayuu ná kandeé ini de'e Ndios koni na kataki chíchí ná. Tído na kọ́ xiín kandeé ini de'e Ndios, o koní ta'on na kataki chíchí ná, di'a kasaa ña xido ini Ndios sata ná.

4

Ndátó'ón Jesús xí'ín iin ñá'a ió chí kuendá Samaria

¹ Kúú ni kandaá va ini sato'o yo Jesús ña ni ni'i tó'on ta fariseo ña kua'a cháa ka ñayuu ni kasá'a ndiko ñaá, ta kua'a cháa ka ñayuu dákodo ndúta ná o duú Juan,

² va'ará o duú mií Jesús dákodo ndúta ñaá, ta xionoo xí'ín vá ná kée choon yó'o.

³ Sa'á ñoó ni keta na kuendá Judea kua'an tuku na chí Galilea di'a xí'ín ta xionoo xí'ín ná.

⁴ Ta miían ndúsa kánian ya'a na chí kuendá Samaria di'a, dá saa na Galilea.

⁵ Sa'á ñoó ni saa na iin ñoo naní Sicar, ña nákaa chí Samaria ñoó. Ta yati né'e tá'an ñoo yó'o xí'ín ño'o ni xi'o oon Jacob noo de'e na José.

⁶ Ta ñoó nákaa iin pozo ni kava'a Jacob. Ta sa'á ña ni kuitá Jesús ni xika na, sa'á ñoó ni sa koo na yú'u pozo ñoó ió na nani'i ndée ná. Ta kián dao nduú.

⁷ Dá ni kasáa iin ñá'a kuendá Samaria tavaan takuií, dá ni kaa na xí'án:

—Tei cháa takuií xaan ná ko'i.

⁸ Ta kọ́ ta'ón ta xionoo xí'ín ná ñoó ndéi xí'ín ná, chi kua'an ra ñoo nákaa yati ñoó kuiin ra ña'a kasá'an na.

⁹ Dá ni kaa ñá'a Samaria ñoó xí'ín ná:

—¿Ndiva'a xika mií ní, ta Israel xaan, takuií ko'o ní noo yú'u, chi iin ña Samaria va kúu yu'u? Ta kọ́ né'e tá'an va'a ta'on ndo'ó, na Israel xaan, xí'ín ndu'u, na kuendá Samaria yó'o.

¹⁰ Dá ni kaa na xí'án:

—Tá ná kandaá inon sa'á ña va'a kóni Ndios kee na xí'ón, ta ná kandaá ta'ani inon ndá yoo kúu na xika takuií ko'o na nooon, dá kían kaka di'a yo'ó takuií ko'ón noo yú'u, ta ko'in ki'oi takuií, kirá ki'o ña kataki chíchón.

¹¹ Dá ni kaaan xí'ín ná:

—Tatá, ni iin ta'on ña'a kọ́ né'e ní taó ní takuií, ta konó nda'o pozo yó'o. Sa'á ñoó, ¿ndeí ko'on ní ki'in ní takuií, kirá ki'o ña kataki chíchí ñoó?

¹² Ta, ¿á ndaya'i cháa ka mií ní o duú Jacob, na kúu na sá'ano ve'e ndu? Dá chi noón vá ni kava'a pozo yó'o, ta takuií kána yó'o sa xi'i mií ná, xí'ín de'e na xí'ín kiti ni sa ndaka na.

¹³ Dá ni kaa na xí'án:

—Ndi ndáa mií vá ñayuu xí'i takuií ño'o ini pozo yó'o, noón kúu na nandió kuéi tuku na ichi ini na.

¹⁴ Tído ñayuu ná ko'o takuií, kirá ki'o yu'u noo ná, ni iin kuu ka o nandió kuéi na ichi ini na. Chi takuií ki'o yu'u ko'o na, kiróon kakuu takuií kana ndita ini na, ta ki'o ra ña kataki chíchí ná.

¹⁵ Dá ni kaaan xí'ín ná:

—Tatá, tei ní takuií ká'an ní sa'a ná ko'o yu'u, dá kían ná dá'a ka ni nandió kooi ichi ini, ta ná dá'a ka ni kixii ki'in takuií nda yó'o.

¹⁶ Dá ni kaa na xí'án:

—Kua'án kuakón yíion, dá kasaaon.

¹⁷ Dá ni kaaan xí'ín ná:

—Kọ́ ta'ón yíi yu'u.

Dá ni kaa na xí'án:

—Ndaa va ká'on ña koó yíion,

¹⁸ dá chi o duú ta'ón yíion kúu ta ió xí'ón viti, va'ará sa o'on ni sa kuu yíion. Sa'á ñoó ndani ña ndaa va ká'on.

¹⁹ Dá ni kaaan xí'ín ná:

—Tatá, kandaá ini ña kúu ní iin profeta.

²⁰ Tído dini yúku yó'o va ni sa ndaño'o na sá'ano ve'e ndu'u Ndios, tído ndo'ó, na Israel, kaá ndo ña ñoo

Jerusalén va kúú noo kánian kandaño'o yó na.

21 Dá nì kaa Jesús xí'án:

—Naná, kandísa ña ko'in ka'in xí'ón viti, dá chī vei kuu ña ni dinī yúku yó'o, ni ñoo Jerusalén ko kánian ko'on ndo, dá kandaño'o ndó tatá Ndios.

22 Ta ndo'ó, ndáño'o ndava'a va ndó Ndios, tído ndu'u, ná'á vá ndu'u ndá yoo kúú Ndios ndáño'o ndu, dá chī tein na ve'e ndu'u, na Israel, vei na dákaki ñaá.

23 Tído sa kua'an kasandaá vá hora, ta viti sa nì kasandaáan, chī na kandaño'o ndisa Ndios kakuu na kandaño'o ñaá xí'ín ndée Espíritu ij, ta kandaño'o ndisa ñaá ná tát'o'on kī'o kóni mií Ndios, dá chī kī'o dión kóni mií tatá Ndios ña kandaño'o ñaá ná.

24 Chī Espíritu vá kúú Ndios. Sa'á ñoo na ka'an kandaño'o ñaá, kánian kandaño'o ñaá ná xí'ín ndée Espíritu ij, ta kánian kandaño'o ndisa ñaá ná tát'o'on kī'o kóni mií Ndios.

25 Dá nì kaaan xí'ín ná:

—Sa ná'á vá yu'u ña kasaa na kakuu Mesías, na kakuu Cristo, na dákaki ñaá. Sa'á ñoo nda ná kasaa mií ná, nda daá ví nakani ndi'i na ndidaá ña ká'an ní sa'a.

26 Dá nì kaa na xí'án:

—Ñaá kúú yu'u, na ká'an xí'ón.

27 Ta mií dáá ñoo nì nandió kuéi ta xionoo xí'ín ná nì nasáa ra, ta kúú nì naá ini ra sa'á ña ndát'ón ná xí'ín ñá'a ñoo. Tído ni iin tó'ón rá ko ní ndát'ón: “¿Ndí kián ndát'ón ní xí'ín ñá'a xaan?” o “¿Ndiva'a ndát'ón ní xí'án?”

28 Dá nì dankoo ñá'a ñoo yoo takui'an, dá nì nandió kooán kua'an nó'an ñoo ñoo. Tá nì nasáaan, dá nì kaaan xí'ín ñayuu ñoo:

29 —Nakíi ndo kande'é ndó, chī nì kasáa iin ta, ta nì ka'an ndaa ra sa'a ndidaá ña nì keeí. Ndá ndi kuu kúú ná Cristo, na dákaki ñaá.

30 Dá nì kankuei ñayuu ñoo kua'an na kande'é ná noo ió Jesús.

31 Ta mií hora daá ñoo nì seí nda'í ta xionoo xí'ín ná noo ná, chī kaá ra:

—Maestro, kasá'an ní.

32 Dá nì kaa na xí'ín rá:

—Ío iin ka ña'a ko'on yu'u kasá'in, tído ko ná'á ta'on ndó ndí kián kián.

33 Dá nì kasá'á ndát'ón tá'an mií ta xionoo xí'ín ná ñoo, ta kaá ra:

—¿Á ndá yoo nì kii nì ne'e ña'a kasá'an na, sa'á ñoo ká'an na dión?

34 Dá nì kaa na xí'ín rá:

—Ña'a kasá'in kúú ña kéei ña kóni mií na nì tanda'á yu'u veíi, ta dáxinkooi choon nì xí'o na nooí keeí.

35 ¿Á ko ká'an ndo ña kámani komi yoo, dá kasandaá kuu dákée yó? Tído ká'an yu'u xí'ín ndó ña dákaka noo ndo kande'é ndó noo ña nì xiti na, dá chī sa nì ichī vaan, sa nì kuu va dákée yóan.

36 Dá chī na dákée natiin na ya'i na, ta ña dákée na kúú ñayuu natiin ña kataki chíchí ná. Dión, dá kadij nduú ini na nì xiti xí'ín na nì dákée.

37 Ta ndaa va ká'an ñayuu tá ká'an na di'a: “In na kúú na xiti, ta iin ka na kúú na dákée.”

38 Ta yu'u kúú na tanda'á ndo'ó ko'on ndo dákée ndó noo ko ní xiti ndó, chī dao ka va na nì xiti, ta ndo'ó kúú na keva'a noo nì ndo'ó dao ka na nì xiti na —kaá na.

39 Ta kúú kua'á nda'o ñayuu ndéi chí kuendá Samaria ñoo nì kandísa na Jesús sa'á ña nì ka'an ñá'a ñoo sa'a ná, dá chī kaaan: “Nì ka'an ndaa ta ñoo xí'ín yu'u sa'a ndidaá ña'a nì keeí.”

40 Dá nì kasáa na Samaria ñoo noo nákaa Jesús, dá nì seí nda'í na noo ná ña ná kandoo tóo na xí'ín ná ñoo ñoo. Dá nì kandoo na nì sa io na xí'ín ná uu kuu.

41 Ta kua'á nda'o ñayuu nì kandísa ñaá sa'á to'on nì ka'an na xí'ín ná,

42 dá nì kaa na xí'ín ñá'a ñoo:

—Ko kándisa ka ndu viti sava'a sa'á ña nì ka'on xí'ín ndú, dá chī viti sa nì seíd'ó'o ndu to'on ká'an mií ná. Ta nì kandaá ini ndu ña mi'an ndaa kuiti kúú ná Cristo, na dákaki ñaá.

Di'a nì kuu tá nì nduva'a Jesús de'e iin ta kéchón noo rey

43 Tá nì ya'a uu kuu, dá nì kee na kua'an na chí kuendá Galilea di'a.

44 Ta ni xi'o Jesús kuendá ña ni iin tó'on ta'on profeta ko nátiin ñañó'o noo na ñoo mií ná.

45 Tído tá ni saa na kuendá Galilea, ni natiin va'a ñaá na ndéi ñoo, dá chi ni xini xí'in noo ná ña ná'ano ni kee na ñoo Jerusalén tein víko pascua ñoo, dá chi ni sa ño'o ta'ani na ñoo.

46 Dá ni nandió koo tuku Jesús ni nasáa na ñoo Caná, ña nákaa kuendá Galilea noo ni ndee na takuií ñoo vino.

Ta chí ñoo Capernaum ñoo ió iin ta kéchóon noo rey, ta kú'u iin de'e ra.

47 Tá ni ni'i tó'on ra ña sa ni ndusáa Jesús ió na Galilea, ni ndee na kuendá Judea, dá ni sa'an ra ni seí nda'í ra noo ná ña ná ko'on na ve'e ra, ta ná nduva'a na de'e ra, dá chi sa ióan kuu xi.

48 Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Tá ná o koni xí'in noo ndo ña ná'ano xí'in ña ndato kée yu'u, dá kían o kándisa ta'on ndó yu'u.

49 Dá ni kaa ña ñoo xí'in ná:

—Tatá, ná ko'o viti ko ña'a kuu de'i.

50 Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Kua'an nó'on, chi sa ni nduva'a va de'ón.

Ta kúu ni kándisa va ña ñoo to'on ni ka'an Jesús. Sa'a ñoo ni nandió koo ra kua'an nó'o rá.

51 Tá sa kua'an xino ra noo íin ve'e ra, dá ni kii ta kéchóon noo rá ni ni'i ñaá rá. Dá ni kaa ra xí'in rá:

—Takí ií vá de'e ní, sa ni nduva'a va xi.

52 Dá ni ndato'ón ñaá rá to'on ndá hora ni ndiko'on ini xi. Dá ni kaa ta kéchóon ñoo xí'in rá:

—Táto'on ka iin sa'ini koni, dá ni ya'a ña dáa xi.

53 Dá ni ndisáa ini tatá xi ña mií hora daá ñoo ni ka'an Jesús xí'in rá: “Sa ni nduva'a de'ón.” Ta ni kándisa rá Jesús, xí'in ndidaá na ve'e ra.

54 Ta ña yó'o kúu ña ká'ano kúu uu ni kee Jesús chí kuendá Galilea tá ni ndee na chí kuendá Judea di'a.

1 Ni ndi'i, dá ni kasandaá koo iin víko ká'ano noo na Israel. Dá ni kee Jesús kókaa na kua'an na ñoo Jerusalén.

2 Ta ñoo Jerusalén ñoo nákaa iin xían noo naní yé'é léko, ta yati ñoo nákaa iin pila ká'ano noo ñó'o takuií, ta nanián Betesda xí'in yú'u hebreo, ta ndíta o'on ve'e xí'o káti yú'an.

3 Ta ini ve'e káti ñoo ndéi kua'a nda'o na kú'u, dao na ko túu noo, dao ka na léngo sa'a, dao ka na ni natií sa'a. Ta ndéi na ndáti na nakandá noo takuií ñoo.

4 Dá chi ndá ndi kúu náxino iin ángel dákandá na noo takuií ñoo, ta na mií noo kasaa dáketá mií tá kandá takuií ñoo, ta kúu nduva'a va na noo ndi ndáa mií vá kue'e ndó'o na.

5 Ta ñoo kándu'u iin ña, ta sa io oko sa'on oni kua kú'u ra.

6 Dá ni xini Jesús kándu'u ña yó'o. Tá ni kandaá ini na ña sa na'a nda'o kú'u ra, dá ni ndato'ón ñaá ná:

—¿Á kónon nduva'ón?

7 Dá ni kaa ra:

—Dión kóni, tatá, tído ko íin ni'í dáketá ñaá ini takuií káa mií hora kandá ra. Ta iin iin ta'ándá ká'in ko'in dáketá mií, sa kasaa iin ka na keta na.

8 Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Ndakuiin ndichi viti. Ta naki'in ña'a kándi'ón xa'an kane'ón kua'an.

9 Ta kúu viti'ón di'a ni nduva'a ña ñoo. Ta kúu ni naki'in ra ña'a kándi'i ra né'e ra kua'an ra. Ta mií kuu dáa ñoo kúu kuu nani'i ndée na Israel.

10 Dá ni kaa ta sa'ándá choon noo na Israel xí'in ta ni nduva'a ñoo:

—Kuu nani'i ndée yo kían viti. Sa'a ñoo ko kánian kane'ón ña'a ni sa ndi'ón xa'an.

11 Dá ni kaa ña ñoo xí'in rá:

—Mií na ni nduva'a ñaá ni ka'an xí'in: “Naki'in ña'a kándi'ón xa'an kane'ón kua'an”, kaá na xí'in.

12 Dá ni ndato'ón ñaá rá:

—¿Ndá yoo ni ka'an xí'ón: “Naki'in ña'a kándi'ón xa'an kane'ón kua'an”?

13 Tído ko ná'á ta'on ta ni sa kú'u ñoo ndá yoo ni nduva'a ñaá, dá chi ni kexoo va Jesús kua'an na, ta ni ndu'u na tein ñayuu kuá'a ndéi ñoo.

5

Di'a ni kuu tá ni nduva'a Jesús iin ña ko kuu kaka ió ñoo Betesda

14 Tá nì ndi'i, dá nì naní'i ñáá Jesús yé'é ño'o ká'ano ñoó. Dá nì kaa na xí'ín rá:

—Kana'ón ña sa nì ndu'va'a voon viti, tído o sa kóo ka inon ya'ón keeón kuachi, dá ná dá'a ni kixi iin ka tandó'ó ká'ano cháá ka nooñ.

15 Dá nì kee ta'a nì ndu'va'a ñoó kua'an ra. Dá nì kastó'on ra xí'ín ta né'e choon noo na Israel ña Jesús kúu na nì ndu'va'a ñáá.

16 Sa'á ñoó nì kasá'á ta né'e choon ñoó kéndava'a rá xí'ín Jesús, ta ndúkú rá ndi kee ra ka'ání ñáá rá, dá chī nì kee na choon yó'o tein ku'u nani'i ndée na ñoo Israel.

17 Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Daá kéchóon va tatá yu'u Ndios, ta kéchóon ta'ani yu'u viti.

18 Ta sa'á ña nì ka'an na dión, sa'á ñoó ví'i ka ví nì kasá'á ndúkú ta'a ñoó ndi kee ra ka'ání ñáá rá, dá chī o duú iin tó'ón ni ku'u nani'i ndée na Israel ya'a na, chī di'a kaá ta'ani na ña mií Ndios kúu tatá na, ta sa'á ña ká'an na dión, sa'á ñoó ndée na mií ná ña iin tó'ón kúu ná xí'ín Ndios.

Kásto'on Jesús xí'ín ñayuu ña kómí ná choon, chī kúu ná de'e mií Ndios

19 Sa'á ñoó nì kaa Jesús di'a xí'ín ta'a ñoó:

—Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ko kée mií ta'on na kúu de'e Ndios iin rá iin ña'a, chī kée na ndidaá ña xini na kée tatá na, dá chī ndidaá ña'a kée tatá na, k'i'o dión ta'ani kée de'e na.

20 Chī kú'u nda'o ini tatá Ndios sa'á de'e na, ta ná'a na ndidaá tá'an va ña'a kée na noo de'e na. Sa'á ñoó ná'ano cháá ka ña'a koni ndo kee de'e Ndios o duú ña nì kee na viti, dá naá nda'o iní ndo kee na.

21 Dá chī tátó'on k'i'o ndáne'e tatá Ndios na nì xí'i, ta xí'o na ña kataki na, dión ta'ani kée de'e na, dá chī xí'o ta'ani na ña kataki ndi ndáa mií va ñayuu ká'an mií ná.

22 Dá chī ko keyíko ta'on Ndios sa'a ni iin tó'ón ñayuu, ndaa noo de'e va na nì xí'o na choon, dá keyíko na sa'a ná,

23 dá kían ná koo ñaño'ó ndidaá tá'an ñayuu noo de'e Ndios, tátó'on k'i'o ió ñaño'ó ná noo mií tatá Ndios.

Dá chī na koó ñaño'ó noo de'e Ndios, ni tatá Ndios, na nì tanda'á ñáá nì kasáa na, koó ñaño'ó ná noo.

24 'Ta miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ndi ndáa na seídó'o to'on ká'in, ta kándeé ini na tatá Ndios, na nì tanda'á yu'u nì kasáai, noón kúu na nì'i ña kataki chíchí ná, ta o ká'anda ta'on Ndios choon ña chiya'i na sa'á kuachi kée na, chī nì taó ñáá Ndios noo ña kánian kuu na, ta nì xí'o na ña kataki chíchí ná.

25 Miían ndaa ká'in xí'ín ndó ña vei ku'u, ta ku'u víti kíán ña kueídó'o na kúu ndii ña ka'an de'e Ndios. Ta na kandísa noo ka'an na, noón kúu na kataki.

26 Dá chī tátó'on k'i'o xí'o Ndios ña kataki ñayuu, k'i'o dión ta'ani nì xí'o na choon noo ndá'a de'e na ña kee ta'ani na dión xí'ín ñayuu.

27 Ta nì xí'o ta'ani na choon noo de'e na ña keyíko na sa'a ndidaá ñayuu sa'á ña kúu ná na nì nduu ta'a ñayuu yó'o.

28 Ta o sa naá téi ini ndo sa'á ña ká'in xí'ín ndó, dá chī vei ku'u ña kueídó'o ndidaá na nì nduxi to'on ka'an na,

29 ta nataki ñayuu nì kee ña va'a, ta natiin na ña kataki chíchí ná. Tído na nì kee ña kini, noón kúu na nataki natiin ña ko'on na ndo'o nani'í ná.

K'i'o di'a kándaq ini yo ña Jesús kúu de'e Ndios

30 'Ta ko kée mií ta'on yu'u ni iin tó'ón ña'a. Chī tátó'on k'i'o káa choon nì sa'anda mií tatái nooí, k'i'o dión keyíko iin rá iin ña'a, ta keyíko ndaa sa'a iin rá iin ña'a, dá chī ko ndúkú ta'on yu'u kee ña kóni mií, di'a ndúkú yu'u kee ña kóni tatái, na nì tanda'á yu'u vei.

31 Dá chī tá ná k'i'o yu'u kuendá sa'a mií, dá kían kaa ndo ña ko ndáa ta'on kían ká'in.

32 Iin ka va na kúu na xí'o kuendá sa'á yu'u. Ta ná'a yu'u ña kuendá xí'o na sa'í kíán ña ndaa.

33 Ta ndo'ó nì tanda'á ndó dao ta'a nì sa'an ra noo Juan, ta noón kúu na nì xí'o ndaa kuendá noo rá.

34 Tído yu'u, ko xínño'ó ta'on yu'u ña k'i'o iin ka ñayuu kuendá sa'í. Nì

ka'in xí'in ndó sa'á ña yó'o, dá koni ndo káki ndó.

³⁵ Miían ndaa ni sa kuu Juan tát'on iin íti kéi, ta sa datóon na noo ndo, ta ni nata'an va'a ini ndo ni natiin va'a ndó to'on ndato ni ka'an na cháá tiempo.

³⁶ Ta ío iin ka ña'a, ña kían xí'o va'a cháá ka ví kuendá sa'á yu'u o duú kuendá ni xí'o Juan. Dá chi ndidaá choon ni xí'o tatái nooí keei, ndidaá ña yó'o kían keei, ta miían xí'o kuendá sa'í ña miían ndaa kuiti tatái Ndios ni tanda'á yu'u veii.

³⁷ Ta mií ta'ani tatái, na ni tanda'á ñaá veii, xí'o ta'ani na kuendá sa'í. Ta ni iin kuú ta'ón ko ní seídó'o ndó noo ká'an na, ta ni ko ní xini ndo ndi káa na,

³⁸ ta ni to'on na ko kómí ndó ini níno ndo, dá chi ko kándéé ini ndo na ni tanda'á yu'u veii.

³⁹ Ta ndo'ó dákuá'a tuti ij Ndios, dá chi ká'an ndó ña ñoó nani'i ndo ña kataki chíchí ndó. Ta mií tuti ñoó xí'o ndaa kuendá sa'a yú'u,

⁴⁰ tído ko kóni ta'on ndó kii ndó nooí, dá ni'i ndo ña kataki chíchí ndó.

⁴¹ 'Ko ndúkú ta'on yu'u natiin ñañó'o noo taa ñayuú yó'o.

⁴² Tído ná'á vái ndi ndaa níno iin rá iin ndó, sa'á ñoó kándaá ini ña ko kóni ta'on ndó Ndios.

⁴³ Yu'u kúu na veii xí'in choon ni sa'anda mií tatái Ndios nooí, tído ko kóni ndo natiin ndó yu'u. Tído tá ná kasaa iin ka taa ka'an sa'a mií rá, ta kúu kaon va natiin va'a va ndó ra.

⁴⁴ ¿Ndi koo ví, dá kasandaá ndo kandísa ndó ña ndaa, chi daá kuiti ndúkú ndó ña chindaya'i tá'an mií ndó, ta ko ndúkú ndó ña chindaya'i ñaá na kúu iin tó'ón dini mií Ndios?

⁴⁵ Ta ná dá'a ni ka'an ndó ña ka'an kuachi yu'u sa'a ndo'ó noo Ndios. Mií Moisés, tá'an na kándéé téi ini ndo, noón kúu na ká'an kuachi sa'a ndo.

⁴⁶ Dá chi tá miían ndaa ni kandísa ndó ña ni ka'an Moisés, dá kían kandísa ta'ani ndó ña ká'an yu'u xí'in ndó viti, dá chi sa'a yú'u va ni taa Moisés.

⁴⁷ Tído, tá ko kándísa ndó ña ni taa na sa'í, ¿ndi koo, dá kandísa ndó to'on

ká'an yu'u, tá dáá?

6

Kua'á nda'o ñayuu ni xí'o Jesús ña'a ni sasá'an na

¹ Tá ni ndi'i, dá ni kee Jesús kua'an na iin ka xoo taño'o naní Galilea. Ta naní ta'ani ra Tiberias.

² Ta kúu kua'a nda'o ñayuu tákuei ñaá kua'an na, chi ni xini na ni kee Jesús ña'a ndato ni nduva'a na na kú'u.

³ Dá ni kaa Jesús dini iin yúku ín ñoó. Dá ni sa ko na ñoó xí'in taa xionoo xí'in ná.

⁴ Ta kúu sa ni kuyati va víko pascua, ña kéká'ano na Israel.

⁵ Tá ni ndane'e noo Jesús, kúu ni xini na ña kua'a nda'o ñayuu tákuei ñaá veii na, dá ni kaa na xí'in Felipe:

—¿Ndeí ko'o kuiiá ña'a kasá'an ñayuu kua'a yó'o viti?

⁶ Miían ni ka'an va na dión, dá ná kande'á ndi kaa Felipe ñoó. Tído sa ná'á vá míi ná ndi kían kee na, dá kasá'an ñayuu ñoó.

⁷ Dá ni kaa Felipe:

—Ni di'ón ní'i ñayuu kéchóon na uu ciento kuú o kétaan kuiin yó pan, dá ni'i ná lú'u lú'an kei ná.

⁸ Dá ni kaa iin ka taa xionoo xí'in Jesús, tá'an ra naní Andrés, ta kúu ñani Simón Pedro:

⁹ —Yó'o ín iin tayíi ló'o, ta né'e xi o'on pan cebada, ta né'e xi uu tiyaká. Tído ni ña'a ko kúu vá ña yó'o noo ñayuu kua'a veii káa.

¹⁰ Dá ni kaa Jesús:

—Ka'an ndo xí'in ñayuu kuá'a káa ña ná kande na —kaá na.

Dá ni sa ndei na ndei na noo itá ñoó, chi káa nda'a vaan. Ta taa ñoó kúu tát'on o'on mil.

¹¹ Dá ni tiin Jesús pan ñoó. Dá tá ni ndi'i ni nakí'o na ndivé'e noo Ndios, dá ni xí'o naan noo taa xionoo xí'in ná. Dá ni sa'an ra ni dasá raan noo ñayuu kuá'a ñoó. Ta kúu dión ta'ani ni kee na xí'in tiyaká ñoó. Ta ni xí'o ra ri tát'on ni xika iin rá iin na.

¹² Dá tá ni ndinoo va'a ini ñayuu ñoó ni sasá'an na, dá ni kaa Jesús xí'in taa xionoo xí'in ná ñoó:

—Nditútí ndó ndidaá yúchi ña ni kandoo xaan, dá ná o túú oon —kaá na.

¹³ Dá ni nditútí ta xionoo xí'ín ná ñóo ndidaá ña ni kandoo ñóo. Ta ni dakútí rá uxí uu tiyika xí'ín yúchi ña ni sa kuu ndin o'on pan ñóo.

¹⁴ Tá ni xini ñayuu ñóo ki'o dión ví ká'ano ña'a ni kee Jesús, dá ni kaa na: —Miían ndaa kuiti na yó'o kúu profeta, na ni kaa Ndios tanda'á ná kasaa ñayú yó'o.

¹⁵ Tído ni kandaá va ini Jesús ña vei ñayuu ñóo kendúsa na xí'ín ná kandaka ñaá ná ko'on na kakuu na rey noo ná. Sa'á ñóo ni taó xoo na mií ná kua'an na diní yúku ñóo.

Di'a ni kuu tá ni xika Jesús noo takuí

¹⁶ Dá tá ni kuaá kuú dáá ñóo, dá ni naxino mií ta xionoo xí'ín ná noo nákaa taño'o ñóo.

¹⁷ Dá ni kaa ra ini barco, dá ni kee ra kua'an ra noo taño'o, dá saa ra ñoo Capernaum. Kúu sa ni kuaá vá, ta ko ñá'a ii va nandió koo Jesús kasaa na.

¹⁸ Ta sa'á ña ni kasá'á kána tachi déen, sa'á ñóo ni'i nda'o ni kasá'á kandá noo taño'o ñóo.

¹⁹ Ta nda sa o'on o iño kaa va kilómetro dáka ra barco ñóo kua'an ra, dá ni xini ra xika Jesús vei na noo taño'o ñóo, ta sa kúyati na vei na noo kua'an barco ñóo. Ta kúu ni yu'u nda'o ra.

²⁰ Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Mií vá yu'u kúuí. Ná dá'a ni yu'u ndo.

²¹ Ta kúu ni natiin va'a ñaá rá ini barco ñóo. Ta kúu vití'on di'a ni kasandaá na yú'u taño'o noo kua'an na ñóo.

Nándukú ñayuu Jesús

²² Tá ni tuu noo iin ka kuú, sa ná'á vá ñayuu ni kandoo ndéi iin ka xoo taño'o ñóo ña iin tó'on vá ni sa kuu barco ni kixi Jesús xí'ín ta xionoo xí'ín ná. Tído ná'á ta'ani na ña ko kuá'an nó'o ná xí'ín ta xionoo xí'ín ná, chi kua'an nó'o mií vá rá, sa'á ñóo ni kandoo ñayuu ñóo ndáti na Jesús.

²³ Ta dao barco ni kii ñoo Tiberias ni sa kuita too ró yati noo ni xí'o Jesús

pan ni sei ñayuu kuá'a ñóo tá ni ndi'i ni naki'o na ndivé'e noo Ndios.

²⁴ Dá tá ni kandaá ini ñayuu kuá'a ñóo ña koó ka Jesús nákaa ñóo, ni ta xionoo xí'ín ná, dá ni kaa na ini barco ñóo. Dá ni kee na kua'an na ñoo Capernaum nandukú ná Jesús.

Yó'o ni ka'an Jesús ña mií ná kúu pan ni xí'o Ndios kei yó, dá kataki chíchí yó

²⁵ Dá tá ni naní'i ná Jesús iin ka xoo taño'o ñóo, dá ni kaa na xí'ín ná:

—¿Maestro, ndá oon ni kasaa ní yó'o?

²⁶ Dá ni kaa Jesús xí'ín ná:

—Miían ndaa ndisa ná ka'in xí'ín ndó ña ko nándukú ta'on ndó yu'u sa'á ña ni kandaá ini ndo ndi kóni kaa ña ná'ano ni keei. Di'a nándukú ndó yu'u sa'á ña ni xí'oi pan ni sei ndo, dá ni ndinoo ini ndo.

²⁷ Ná dá'a ni kechóon ndó sa'a pan, ña túú. Di'a kechóon ndó sa'a pan ko túú, tá'an ña xí'o ña kataki chíchí ndó. Ta na ni nduu ta ñayú yó'o kúu na ki'o pan yó'o kei ndo, dá chi na yó'o kúu na ni daná'a tatá Ndios.

²⁸ Dá ni kaa ñayuu ñóo:

—¿Ndí kían kánian kee ndu, dá kati'a ndu kee ndu ña kóni Ndios?

²⁹ Dá ni kaa Jesús xí'ín ná:

—Ña kóni Ndios kee ndó kían kan-deé ini ndo na ni tanda'á ná ni kasaa ió xí'ín ndó.

³⁰ Dá ni kaa ñayuu ñóo xí'ín ná:

—Ta, ¿ndí kían kúu ña'a ká'ano kee mií ní noo ndu'u, dá ná koni ndu, dá ná kandisa ndu'u ña ni tanda'á Ndios mií ní ni kasaa ní? ¿Ndí kían kee ní?

³¹ Chi ni sei na sá'ano ve'e ndu maná, ña kúu pan ni kii induú, tá sa xionoo na yukú ichí ñóo. Chi di'a kaá tuti ii Ndios: “Ni xí'o Moisés pan ni kii induú ni sei na.”

³² Dá ni kaa Jesús xí'ín ná:

—Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó, o duú ta'on Moisés ní xí'o pan ni kii induú ni sei ñayuu ñóo. Mií vá tatá yu'u kúu na xí'o ña kúu pan ndisa ni kii induú.

³³ Chi pan xí'o Ndios, ñóo kúu na ni noo ni kii induú, ta xí'o na ña kataki chíchí ñayuu ndéi ñayú yó'o.

34 Dá n̄i kaa n̄a x̄í'ín Jesús:
—Maestro, ndidaá kuu tei ní pan ñoó ná keí ndu'u.

35 Dá n̄i kaa Jesús x̄í'ín ná:
—Yu'u kúú pan x̄í'o ña kataki chíchí ñayuu. Sa'á ñoó ndi ndáa mií vá ñayuu ná kii noo yú'u, ta ndiko na yu'u, ni iin kuu ta'ón o kuíko na. Ta ndi ndáa mií n̄a ná kandeé iní yu'u, ni iin kuu ta'ón o íchi ini n̄a.

36 Tído sa daá n̄i ka'an vai x̄í'ín ndó ña va'ará n̄i xini ndo ña ná'ano kée yu'u, tído ko kándisa ta'on ñaá ndó.

37 Ta ndidaá ñayuu tei tatáí nooí, miían ndaa kii na ndiko na yu'u. Ta n̄a kii noo yú'u, o dánkoo xoo ta'an vei n̄a.

38 Dá chí n̄i noo yu'u n̄i kii induú, ta ko véi ta'on yu'u keei ña kóni mií, di'a vei yu'u keei ña kóni n̄a n̄i tanda'a yu'u veii.

39 Kóni tatá yo Ndios, n̄a n̄i tanda'a yu'u veii, ña kían ná dá'a ni ndañó'ó ni iin tó'ón ñayuu n̄i x̄í'o na nooí. Di'a kóni n̄a ña dánátaki yu'u ñayuu yó'o tá ná kasandaá kuu noo ndí'i.

40 Ta ña kóni n̄a n̄i tanda'a yu'u veii kían ña ndi ndáa mií vá ñayuu vei noo de'e na, ta kándéé iní ñaá ná, dá kían ni'í ná ña kataki chíchí ná. Ta noón kúú n̄a dánátaki yu'u tá ná kasandaá kuu noo ndí'i —kaá n̄a.

41 Dá n̄i kasá'a n̄a Israel ñoó ndátó'ón kayá ná ká'an n̄a sa'a Jesús, dá chí n̄i kaa Jesús ña mií ná kúú pan n̄i kii induú,

42 ta kaá n̄a:

—¿Á o duú de'e José va kúú Jesús káa, chí ná'á vá yó tatá ra x̄í'ín naná ra? Sa'á ñoó, ¿ndiva'a ká'an ra ña n̄i noo ra n̄i kii ra induú?

43 Dá n̄i kaa Jesús x̄í'ín ná:

—O sa ndátó'ón kayá ndo sa'í.

44 Ni ko ín ta'on kuu kii mií ndiko na yu'u xian nani ná o dáka'an tatá Ndios, n̄a n̄i tanda'a yu'u veii, nio ná. Ta n̄a yó'o kúú n̄a dánátaki yu'u tein kuu noo ndí'i.

45 Dá chí di'a kua'an to'on n̄i taa profeta noo tuti ij Ndios: “Ta noo ndidaá ñayuu dána'a Ndios”, kaáan. Sa'á ñoó ndi ndáa mií n̄a n̄i seídó'o noo ká'an tatá Ndios, ta n̄i n̄tiin na

to'on na, noón kúú n̄a kii noo yú'u, ta ndiko na yu'u.

46 Ta ni iin tó'ón ñayuu ko ña'a koni x̄í'ín noo ná tatá Ndios, sa'va'a iin tó'ón n̄a n̄i kii noo mií tatá Ndios, noón kúú n̄a ná'á ndi káa na.

47 Sa'á ñoó miían ndaa ná ka'in x̄í'ín ndó ña ndi ndáa mií n̄a kandeé iní yu'u, noón kúú n̄a ni'í ña kataki chíchí ná.

48 Yu'u kúú pan x̄í'o ña kataki chíchí ñayuu.

49 Miían ndaa n̄i seí n̄a sá'ano ve'e ndó maná noo n̄i sa xionoo na yukú íchi ñoó, tído ndidaá vá ná n̄i x̄í'í.

50 Tído pan, ña ká'in sa'a yó'o, kían n̄i noo n̄i kii induú. Ta ndi ndáa mií vá ñayuu ná keí ña, ni iin kuu ta'ón o kuú n̄a.

51 Ta yu'u kúú pan n̄i noo n̄i kii induú, ña x̄í'o ña kataki chíchí ñayuu. Ta ndi ndáa mií ñayuu ná keí pan yó'o, koni n̄a kataki chíchí ná. Ta pan, ña k̄i'o yu'u, kúú koñoi. Ta ko'in dokoí ña sa'á n̄a ndéi ñayuu yó'o, dá koni n̄a kataki chíchí ná —kaá Jesús.

52 Ta sa'á ña n̄i ka'an n̄a dión, sa'á ñoó n̄i kasá'a n̄a Israel ñoó ndátó'ón kuáchi n̄a tein mií ná ñoó, ta kaá n̄a:

—¿Ndi kee taa káa k̄i'o ra koño ra keí yó?

53 Dá n̄i kaa Jesús x̄í'ín ná:

—Miían ndaa ná ka'in x̄í'ín ndó ña tá ná o keí ndo koño n̄a n̄i nduu taa ñayuu yó'o, ta ná o kó'o ndó nií ná, dá kían o koni ta'on ndó ni'í ndo ña kataki chíchí ndó.

54 Tído n̄a n̄i kandía n̄i seí koñoi, ta n̄i x̄í'í na nií yú'u, noón kúú n̄a ni'í ña kataki chíchí ná. Ta noón ta'ani kúú n̄a dánátaki yu'u tá ná kasandaá kuu noo ndí'i.

55 Dá chí koño yu'u kúú koño ndisa, ña kían kasá'an ñayuu, ta nií yú'u kúú ndúta ndisa ko'o na.

56 Sa'á ñoó ndi ndáa n̄a seí koño yu'u, ta x̄í'í na nií yú'u, noón kúú n̄a ió x̄í'ín yu'u, ta ióí x̄í'ín ná.

57 Tatá Ndios takí kúú n̄a n̄i tanda'a yu'u veii, ta x̄í'o na ña kataki yu'u. Ta k̄i'o dión ta'ani, n̄a seí koñoi, noón kúú n̄a kataki ta'ani na kee yu'u.

58 Ta yu'u kúú pan ni noo ni kii induú. Ta ko kúú ta'on yu'u tát'on ki'o kúú maná ni seí na sá'ano ve'e ndó, chi ni xi'i va na va'ará ni seí na ñá. Tído na keí pan, ña kúú koño yu'u, noón kúú na koni kataki chíchí —kaá na.

59 Ta ña yó'o ni daná'a na ini ve'e noo náta na Israel ñoo Capernaum.

Nákoni Pedro ña kómí Jesús to'on, ña xí'o ña kataki chíchí yó

60 Tá ni seídó'o taa xionoo xí'ín ná to'on yó'o, kúú kua'á nda'o ra ni kaa di'a:

—Kuáchí nda'o ká'an na. ¿Ndá yoo kandía natiin ña ká'an na?

61 Tá ni kandaá ini Jesús ña ndátó'ón kuáchí ta xionoo xí'ín ná sa'á to'on ni ka'an na, dá ni kaa na xí'ín rá:

—¿Á ni tar'u'u ini ndo ni kee to'on ni ka'ín?

62 ¿Á dión jí nakani kuáchí ini ndo tá ná koni ndo nandió koo na ni nduu taa ñayuu yó'o nana na no'o na noo ni sa io na induú?

63 Espíritu jí Ndios kúú na xí'o ña kataki chíchí ndó, ta yikí koño ndo ko ta'ón ña'a chindeéan ndo, dá ni'i ndo ña kataki chíchí ndó. Chi to'on ni ka'an yu'u xí'ín ndó ni kii ñaxintóni Espíritu jí Ndios, ta xí'oan ña kataki chíchí ndó.

64 Tído ió dao ndó ko kándisa ñaá —kaá na.

Dá chi ndá mií sa'a va ná'á Jesús ndá yoo ko kándisa ñaá, ta ndá yoo kakuu taa naki'o ñaá noo ndá'a ta xiní u'u ñaá.

65 Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Sa ni ka'an vai xí'ín ndó ña ko ín ta'on kuu kii mií ndiko na yu'u xian nani ná o dáka'an tatá Ndios ní na kii na —kaá na.

66 Ta ndá kuu ni ka'an na dión, kua'á nda'o ta sa xionoo xí'ín ná ni dankoo ñaá, ta ko ní sá xionoo ka ra xí'ín ná.

67 Ni ndi'i, dá ni kaa Jesús xí'ín ndin uxí uu taa xionoo xí'ín ná ñoo:

—¿Ta ndo'ó viti? ¿Á dankoo ta'ani ndó yu'u, ká'an ndó?

68 Dá ni kaa Simón Pedro xí'ín ná:

—Sato'o ndu, ¿ndá noo ka ko'on ndu? Chi mií ní kómí to'on xí'o ña kataki chíchí ndú.

69 Ta kándisa ndu to'on ká'an ní, ta kandaá ini ndu ña mií ní kúú Cristo, na dáka'á ñaá, ta mií ní kúú de'e na kúú Ndios takí.

70 Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Mií vá yu'u ni kaxi ndin uxí uu ndo'ó, tído iin ndo'ó kúú kuendá ña u'u.

71 Ta ká'an na sa'a Judas Iscariote, de'e iin taa naní Simón, dá chi mií taa yó'o kúú ra ko'on naki'o ñaá noo ndá'a ta xiní u'u ñaá, ta nákaa ra tein ndin uxí uu taa xionoo xí'ín ná.

7

Nákani kuáchí ini ñani Jesús xiní ñaá rá

1 Tá ni ndi'i, dá ni xionoo Jesús chí kuendá Galilea di'a, chi ko kóni ta'on na kanoo na chí kuendá Judea, dá chi ñoo ndúkú ñaá ta Israel né'e choon ka'ání ñaá rá.

2 Ta sa ni kuyati va kuu kava'a na Israel tiya'ó noo kande na ona kuu, ta ña yó'o kúú iin víko kéká'ano na.

3 Dá ni kaa ñani Jesús xí'ín ná:

—Kua'án yo'ó chí kuendá Judea di'a, dá ná koni ndidaá na kúú kuendóon ndidaá ña'a ná'ano kéeón.

4 Dá chi ni iin tó'ón ta'on na kóni ña chindaya'i ñaá ñayuu ko kéde'é ña kée na. Tá ndaa ndisa kéeón ña ná'ano, na'a miíon noo ñayuu kuá'a ñoo.

5 Dión ni kaa ra, chi ni iin ñani mií ná ko ní sá kándisa ñaá.

6 Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Ko ñá'a ta'on xinkoo kuu na'i ndá yoo kúú noo ñayuu, tído ndo'ó, ndá hora kúú mií vá kuu ko'on ndo.

7 Chi ko xiní u'u ta'on ñayuu ndo'ó, yu'u va kúú na xiní u'u na, dá chi xí'o ndaai kuendá sa'á ña kini kée na.

8 Kua'án kaa ní mií ndo'ó noo koo víko ñoo, chi yu'u, o kó'on yachi ta'an vei, chi ko ñá'a ta'on kasandaá kuu na'i ndá yoo kúú noo ñayuu.

9 Tá ni ndi'i ni ka'an na dión, dá ni kandoo na ió na kuendá Galilea ñoo.

Di'a ni kuu tá ni sa io Jesús víko noo ndéi na Israel ini tiya'ó

10 Dá tá n̄i ndi'i n̄i kee ñani n̄a kọkaa na kua'an n̄a víkọ, dá n̄i kee ta'ani mií ná kọkaa na kua'an n̄a. Tído kọ ní saa túu ta'on na, n̄i saa de'é vá ná.

11 Ta xionoo ta Israel né'e choon tein noo kúú víkọ ñoó nándukú ñaá rá, ta kaá ra:

—¿Ndeí xionoo ta ñoó viti? —kaá ra.

12 Ta nákaa kuu Jesús yú'u iin rá iin ñayuu ñoó. Dá chí dao na kaá ña kúú ná iin n̄a va'a, tído dao ka n̄a kaá ña kọ kúú ná n̄a va'a, chí xionoo na danda'i n̄a ñayuu, kaá n̄a.

13 Ta ni iin tó'ón ta'on na kọ ní ndátó'ón n̄i sa'a Jesús sa'a ña yu'ú n̄a kee ta Israel né'e choon.

14 Tá n̄i ta'i dáo víkọ ñoó, dá n̄i xinkọo Jesús noo iin ve'e ño'o ká'ano. Dá n̄i kasá'a ná dána'a n̄a noo ñayuu.

15 Ta naá vá iní n̄a Israel seídó'o na ña dána'a n̄a, ta kaá n̄a:

—¿Ndi n̄i kee ta káa ña ná'á téi ra, chí kọ ní dákuá'a ra kakuu ra maestro?

16 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín ná:

—O duú t'on kána ñaxintóni mií dána'i noo ndo. Ña yó'o kúú t'on n̄i n̄i'í noo n̄a n̄i tanda'a yu'u veii.

17 Ta n̄a kóni kee ña kóni Ndios, noón kúú n̄a kandaa ini á t'on n̄i n̄i'í noo Ndios kíán o t'on kána ñaxintóni mií dána'i.

18 Ta n̄a dána'a ña kána ñaxintóni mií ná, noón kúú n̄a ndúkú natiin ñañó'ó noo ñayuu. Tído yu'u kúú n̄a ndúkú natiin ñañó'ó n̄a n̄i tanda'a yu'u veii. Ta n̄a kée dión, noón kúú n̄a ndaa, ta n̄i lú'u ña kini kọ nákaa níó ná.

19 '¿Á o duú Moisés n̄i xí'o ley Ndios noo ndo'ó? Tído ni iin tó'ón ndó kọ kée choon sa'ándaan. Ta, ¿ndiva'a káto ndo ka'ání ndó yu'u? —kaá n̄a.

20 Dá n̄i kaa ñayuu kuá'a ñoó xí'ín ná:

—Ña u'u vá nákaa ini ní. ¿Ndá yoo ká'an ka'ání ní, xiní ní?

21 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín ná:

—N̄i kee yu'u iin ña ndato, ta n̄i naá iní ndo.

22 N̄i sa'anda Moisés choon ña ta'anda ñi'í takuáli yí ndo'ó, va'ará o duú choon n̄i sa'anda mií Moisés kíán, chí n̄a n̄i sa kuu tatá sá'ano ñoo

yo kúú n̄a n̄i dakasá'a ña yó'o. Ta sa'ándá ndo ñi'í de'e ndó va'ará kuu náni'i ndée yo kíán.

23 Ta sa'ándá ndo ñi'í xí va'ará kuu náni'i ndée yo kíán, dá ná dá'a ni ya'a ndó noo choon n̄i sa'anda ley Moisés. Ta, ¿ndiva'a káryí ndó xí'ín yu'u sa'a ña n̄i nduva'i iin ta tein kuu náni'i ndée yo, tá dáá?

24 Ná dá'a ni keyíko ndo sa'a iin ña'a tá kọ ñá'a dákuá'a ndoan. Di'a koo ini ndo keyíko ndaa ndo sa'a iin rá iin ña'a —kaá n̄a.

Ndátó'ón ñayuu, ¿á Jesús kúú Cristo, n̄a dáka'í ñaá?

25 Dá n̄i kaa dao ka n̄a ñoo Jerusalén:

—¿Á o duú ta káa kúú ra nándukú ta né'e choon ka'ání rá?

26 Kande'é ndó, chí iin túu ra káa dána'a ra noo ñayuu, ta ni iin ña'a kọ kée ta né'e choon xí'ín rá. ¿Á n̄i nakoni ñaá ta né'e choon ña kúú rá Cristo, n̄a dáka'í ñaá?

27 Tído ta káa, ná'á yó ndeí n̄i kii ra. Tído tá ná kii n̄a kúú Cristo, kọ iin ta'on kana'á ndeí chí kii na —kaá ra.

28 Ta noo nákaa Jesús dána'a n̄a yé'é ño'o ká'ano ñoó, n̄i'í cháa ka n̄i kasá'a ná ká'an n̄a, ta kaá n̄a:

—Ná'á ndó ndá yoo kúú yu'u, ta ná'á ta'ani ndó ndá ñoo n̄i kii yu'u. Tído kọ véi ta'on yu'u kuendá mií, chí n̄a n̄i tanda'a yu'u veii kúú iin n̄a ndaa, tído kọ ná'á ta'on ndó n̄a.

29 Tído yu'u kúú n̄a ná'á ñaá, dá chí noo mií ná n̄i kixii, chí mií ná n̄i tanda'a yu'u veii —kaá n̄a.

30 Kúú n̄i ka'án rá tiin ñaá rá, tído ni iin ta'on ra kọ ní xí'o ndeé iní tiin ñaá, chí kọ ñá'a ta'on kasandaá hora konó Ndios ña tiin ñaá rá.

31 Ta kuá'a nda'o ñayuu ñoó n̄i kandísa ñaá, ta kaá n̄a:

—Tá ná kasaa n̄a kúú mií Cristo, ¿á ndato cháa ka ví ña'a kuu kee noón o duú n̄a yó'o?

Di'a n̄i kuu tá n̄i tanda'a ta fariseo dao ta kua'an ra tiin ra Jesús

32 Kúú n̄i seídó'o ta fariseo ndidaá ña ká'an ñayuu ñoó sa'a ná. Sa'a ñoó n̄i sa'anda ta duti sakuá'a xí'ín ta

fariseo ñoó choon noó ta ndaa yé'é ño'lo ña ná ko'on ra tiin ra Jesús.

³³ Tá nì saa ra, dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Ndadá cháá vá tiempo koni ndo yu'u, dá chī no'o vei noo ió na nì tanda'á yu'u veii.

³⁴ Tá nì ndi'i, dá nandukú ndó yu'u, tído o nani'i ta'on ñaa ndó. Chī noo koo yu'u, o kúu ta'on saa ndo —kaá na.

³⁵ Dá nì kasá'á ndátó'ón tá'an mií ta né'e choon noó na Israel ñoó:

—¿Ndeí ko'on taa kaa, ká'án rá, ña o kándeé yó nani'i yo rá? ¿Á ko'on ra koo ra xí'ín na ñoo yo nì kankuei kua'an ndéi tein na griego, ta dána'a ta'ani ra noó na griego ñoó?

³⁶ ¿Ndi dándáki to'on nì ka'an ra kaa, chī kaá ra: “Nandukú ndó yu'u, tído o nani'i ta'on ñaa ndó; chī noo koo yu'u, o kúu ta'on saa ndo”?

Ndá nío yo kana ndita takuij xí'o ña kataki yo kee Jesús

³⁷ Ta mií kuu noo ndí'i víko ñoó kúu iin kuu ká'ano cháá ka. Dá nì naku'in ndichí Jesús, ta nì'i nì kayu'ú ná, ta kaá na xí'ín ñayuu ñoó:

—Ndi ndaa ndo'ó íchi ini, nakíi ndo ndiko ndo yu'u, dá kī'oi ña ko'lo ndó.

³⁸ Ta ndi ndaa na kándeé ini ñaa, dá kían ndo'lo na tátó'on kī'lo ká'an tuti iñ Ndios, dá chī ini nío ná kana ndita takuij xí'o ña kataki na —kaá Jesús.

³⁹ Díon kaá na ká'an na sa'a Espiritu iñ Ndios, na natiin na kándeé ini ñaa cháá ka chí noo. Dá chī ko ñá'a ta'on tanda'á Ndios Espiritu iñ ná kasaa na koo na ini na kándeé ini ñaa, dá chī kámani vá dáxinkoo Jesús choon vei na, dá natiin na ñañó'ó chí induú.

Nì kasá'á naá tá'an ñayuu sa'a Jesús

⁴⁰ Tá nì seídó'lo dao ñayuu ño'lo tein ñayuu kuá'a ñoó ña nì ka'an Jesús díon, dá nì kaa na:

—Miían ndaa kuiti taa kaa kúu mií profeta nì kaa Ndios tanda'á ná kii noo yo.

⁴¹ Ta dao ka na kaá:

—Taa kaa kúu Cristo, na dáka'ki ñaa. Tído dao ka na kaá:

—¿Á kuendá Galilea kixi na kakuu Cristo chī?

⁴² ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña ká'an tuti iñ Ndios ña tein na ve'e David va kii na kakuu Cristo, ta kaki na ñoo Belén noó nì sa kuu ñoo David ñoó? —kaá na.

⁴³ Sa'a ñoó nì kasá'á tá'anda tá'an ñayuu ñoó sa'a Jesús.

⁴⁴ Dá nì ka'án dao na tiin na Jesús, tído ko ní xí'lo ndeé ta'on ini na tiin ñaa ná.

Ni kuu ko ní seídó'lo ndu iin taa dána'a tátó'on dána'a Jesús, kaá ñayuu ñoó

⁴⁵ Dá nì nandió kuéi ta ndaa yé'é ño'lo ñoó nì ndisaa ra noo ndéi ta duti saku'a xí'ín ta fariseo, dá nì kaa ta fariseo ñoó xí'ín rá:

—¿Ndiva'a ko ní sa ne'e ndó taa ñoó kii ndó?

⁴⁶ Dá nì kaa ta ndaa yé'é ño'lo ñoó xí'ín rá:

—Ni iin kuu ta'ón ko ní seídó'lo ndu iin taa dána'a tátó'on ñochí dána'a taa ñoó.

⁴⁷ Dá nì kaa ta fariseo ñoó xí'ín rá:

—¿Á nì kándeé ta'ani taa ñoó nì danda'í ra ndo'ó?

⁴⁸ ¿Á ió iin kaa ta né'e choon ñoo yo o iin kaa ta fariseo nì kándisa ña dána'a taa ñoó, ká'án ndó?

⁴⁹ Tído ñayuu kaa nì kándisa ñaa chī ko ná'a ta'on na ley Moisés, sa'a ñoó nì taj chi'an na noo Ndios —kaá ra.

⁵⁰ Dá nì kaa iin ta fariseo naní Nicodemo, tá'an ra nì sa'an nì ndátó'ón xí'ín Jesús iin saku'a:

⁵¹ —¿Á dátaí kuachi ley yo iin taa xían nani ko ñá'a kueídó'lo yó ra, dá kana'á yó ndí kían kúu kuachi ra, ká'án ndo'ó?

⁵² Dá nì kaa dao ka ta fariseo ñoó xí'ín rá:

—¿Á iin ta kuendá Galilea ta'ani kúu yo'ó, ndani? Kua'án dákuá'a va'ón tuti iñ Ndios, dá konon ña ni iin tó'ón ta'on profeta ko ní kii chí kuendá Galilea.

Di'a nì kuu tá ndaka dao taa iin ná'a nì natuu xí'ín iin taa nì kasaa ra noo Jesús

⁵³ Tá nì ndi'i, dá nì naki'in iin rá iin taa ñoó kua'an nó'lo rá.

8

1 Dá n̄i kee Jesús kua'an n̄a din̄i yúku Olivos.

2 Ta na'a va'a iin ka kuu ñoó, dá n̄i n̄andió koo na noo ín ve'e ño'ó ká'ano. Dá n̄i n̄ataka ndidaá n̄a ñoo noo Jesús. Dá n̄i sa koo na ió n̄a dána'a n̄a noó ñayuu ñoó.

3 Ta ñoó ndáka ta dána'a ley Moisés xí'ín ta fariseo iin ñá'a n̄i natuu xí'ín iin ta n̄i kasáa ra noo ná. Dá n̄i chikani ñáá rá noó ñayuu kuá'a ndéi ñoó.

4 Dá n̄i kaa ra xí'ín Jesús:

—Maestro, ñá'a yó'o n̄i natuu xí'ín iin ka ta.

5 Ta ley Moisés kían sa'ándá choon ña chíyúú yó n̄a ñá'a kée dión. Tído, ¿ndi kaá mií ní?

6 Dión kaá ra chí kóni ra dátuu rá Jesús, dá ya'a na ka'an n̄a, dá kuu ka'an kuachi ra sa'a ná. Tído n̄i sa koo ndei Jesús, dá n̄i kasá'a ná táa na noño'ó xí'ín din̄i ndá'a ná.

7 Tído sa'a ña ndúndéé rá ndátó'on ñáá rá, sa'a ñoó n̄i nakuín ndichi n̄a, dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—Ndi kaa iin kaa ndo'ó ko kómí kuachi, dá kían kua'an ya'a dinño'ó ndó koon ndó yuu sata ñá'a yó'o —kaá n̄a.

8 Dá n̄i nakoo ndei tuku na, dá n̄i kasá'a ná táa tuku na noño'ó ñoó.

9 Tá n̄i seídó'o ta ñoó ña n̄i ka'an Jesús dión, dá n̄i xika'an noo mií rá, ta iin rá iin ra n̄i naki'in íchi n̄i n̄andió kuéi ra kua'an ra. Dinño'ó ta sá'ano n̄i kee kua'an, dá n̄i sarkuei ta kuáli cháa ka kua'an ra. Ta ndadá iin tó'on Jesús xí'ín ta'áná ñá'a ñoó n̄i kandoo noo ndéi ndidaá ñayuu n̄i nditúti ñoó.

10 Dá n̄i nakuín ndichi Jesús. Dá n̄i sa nde'é ná ña ni iin tó'on ka ta ñoó koó. Ndadá iin tó'on ta'áná ñá'a ñoó n̄i kandoo ín. Dá n̄i kaa n̄a xí'án:

—Yo'ó, ñá'a, ¿ndei kua'an ta ká'an kuachi sa'on? ¿Á ni iin tó'on ka ra ko ní ká'an ña kánian kuuon sa'a kuachi n̄i keeón?

11 Dá n̄i kaa ñá'a ñoó xí'ín ná:

—Ni iin ta'on ra, tatá.

Dá n̄i kaa n̄a xí'án:

—Tá dáá, ni yu'u o ká'an ña kánian kuuon sa'a kuachi n̄i keeón. Kua'an

viti, tído o sá n̄andió koo kaon keeón kuachi —kaá n̄a.

Jesús kúu n̄a dátoon noó ñayuu ndéi ñayuu yó'o

12 Dá n̄i kaa tuku Jesús xí'ín ñayuu ñoó:

—Yu'u kúu n̄a dátoon noó ñayuu ndéi ñayuu yó'o. Ta ndidaá n̄a vei ndíko yu'u, o kánoo naá ta'on na. Di'a koni n̄a ndato katoon noo kánoo na, ta koni n̄a kataki n̄a kee yu'u.

13 Dá n̄i kaa ta fariseo xí'ín Jesús:

—Sa'a mií vá ní xí'o ní kuendá, sa'a ñoó ko ndáya'i ta'on to'on ká'an ní.

14 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Va'ará mií yu'u xí'o kuendá sa'í, tído ndáya'i va to'on ká'in, dá chí ná'a vá yu'u ndei n̄i kixii, ta ná'a vá yu'u ndei ko'in. Tído ndo'ó, ni kuendá ko xí'o ndó ndei n̄i kii yu'u, ta ni kuendá ko xí'o ndó ndei ko'in.

15 Ndo'ó kúu ra kényiko sa'a ñayuu tátó'on kí'o kée n̄a kúu kuendá ñayuu yó'o. Tído yu'u, ko véi ta'oin keyíko sa'a ni iin tó'on ñayuu.

16 Tído tá n̄i kánian keyíko yu'u sa'a ná, dá kían keyíko ndaai sa'a ná, dá chí o dúú iin tó'on yu'u kee dión. Mií yu'u xí'ín tatái, n̄a n̄i tanda'a yu'u veii, keyíko sa'a ná.

17 Chí ley ió noo ndo ká'an ña tá ió uu ta xí'o kuendá sa'a iin ña'a, dá kían kían ña ndaa.

18 Yu'u kúu n̄a xí'o kuendá sa'a mií, ta xí'o ta'ani tatái, n̄a n̄i tanda'a yu'u veii, kuendá sa'í —kaá n̄a.

19 Dá n̄i kaa ta fariseo ñoó xí'ín ná:

—¿Ndei ió tatá ní, tá dáá?

Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Ko ná'a ta'on ndó ndá yoo kúu yu'u, ta ni tatá yu'u ko ná'a ndó. Tá ná kana'a ndó yu'u, dá kían nda tatái kana'a ndó —kaá n̄a.

20 Ta ndidaá to'on yó'o n̄i ka'an Jesús yé'é ño'ó ká'ano noo kúu noo taan ñayuu di'ón dóko ná noo Ndios. Ta ko ín ta'on n̄i xí'o ndeé iní tiin ñáa, chí ko ñá'a ta'on kasandaá hora konó Ndios tiin ñáa rá.

Kaá Jesús ña o kúu ta'on saq ta ñoó noó ko'on n̄a

21 Dá n̄i kaa tuku Jesús xí'ín rá:

—Ko'on va yu'u, ndi'i, dá nandukú ndó yu'u, tído tá nì xì'ì ndo, kakomí ìì va ndó kuachi, sa'á ñoó o kúu ta'on saa ndo noo ko'in.

²² Dá nì kasá'á ndátó'ón tá'an ta né'e choon noo na Israel ñoó:

—¿Á ka'ání vá ra káa mií rá, ká'án rá, ndani ká'an ra ña o kúu ta'on saa yo noo ko'on ra?

²³ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Ñayuu ndéi nino va kúu ndo'ó, tído yu'u, na nì kii nda noo dikó vá kúu yu'u. Dá chì taa kuendá ñayuu yó'o va kúu ndo'ó, tído o duú ta'on ñaá kúu yu'u.

²⁴ Sa'á ñoó nì kaaí xí'ín ndó ña tá nì xì'ì ndo, dá kakomí ìì va ndó kuachi, chì tá ná o kándisa ndó ña yu'u kúu na ká'an ndá yoo kúuí, dá kían tá nì xì'ì ndo, dá kakomí ìì va ndó kuachi.

²⁵ Dá nì kaa ra xí'ín ná:

—¿Ndá yoo kúu ní, tá dáá?

Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Nda mií sa'a nì kasto'in xí'ín ndó ndá yoo kúuí.

²⁶ Kua'á nda'o ña'a ió ka'in xí'ín ndó, ta ió nda'o kuachi kuu keyikoi sa'a ndo. Tído iin na ndaa kúu na nì tanda'á yu'u veii. Ta sava'a ña kúu to'on nì xì'o na nooí, ñoó vá kían ká'in xí'ín ndidaá ñayuu —kaá na.

²⁷ Tído ko ní kandaá ini ra ña nì ka'an na sa'a tatá Ndios.

²⁸ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Tá ná ndi'i ndane'e dikó ndo na nì nduu taa ñayuu yó'o, nda daá kandaá ini ndo ña yu'u ndisa kúu na daá kúuí. Ta kandaá ta'ani ini ndo ña ko ní kée mií ta'on yu'u ni iin ña'a, sava'a ña nì kasto'on tatái xí'ín, ñoó vá kían nì ka'in xí'ín ndó.

²⁹ Dá chì tatái, na nì tanda'á yu'u veii, daá ió va na xí'ín, ko dánko mií ta'on ñaá ná, dá chì daá kuití vá kée yu'u ña náta'an ini na —kaá Jesús.

³⁰ Tá nì ndi'i nì ka'an na ndidaá to'on yó'o, kúu kua'á nda'o ñayuu nì kándisa ñaá.

Ña ndaa dána'a Jesús taó xóoan yó tixi ndá'a ña dándáki ñaá

³¹ Dá nì kaa Jesús xí'ín na Israel, na kándisa ñaá ñoó:

—Tá ná kandita toon ndó xí'ín to'on nì daná'ì noo ndo, dá kían koni ndo kakuu ndisa ndó kuendá yu'u,

³² ta kasandaá ndo kana'á ndó ña ndaa. Ta ña ndaa yó'o taó xóo ndo'ó tixi ndá'a ña dándáki ñaá.

³³ Dá nì kaa ñayuu ñoó xí'ín ná:

—Na ve'e Abraham kúu ndu'u, ta ni iin kuu ta'on ko ní sá ño'o ndu tixi ndá'a ni iin taa. Sa'á ñoó, ¿ndiva'a ká'an ní ña kankuei ndu tixi ndá'a ña dándáki ñaá?

³⁴ Dá nì kaa Jesús xí'ín ná:

—Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ndi ndaa mií ñayuu kée kuachi, noón kúu na ño'o tixi ndá'a kuachi, ta dándáki ñaá.

³⁵ Ta ndidaá na ño'o tixi ndá'a iin sato'o, o kándeí kuií ta'on na xí'ín na ve'e sato'o na. Sava'a na kúu de'e mií sato'o ñoó, noón kúu na kándeí kuií xí'ín na ve'e tatá na.

³⁶ Sa'á ñoó tá ná taó xóo na kúu de'e Ndios ndo'ó tixi ndá'a ña dándáki ñaá, dá kían koni ndisa ndó kankuei ndó tixi ndá'an.

³⁷ Sa ná'á vá yu'u ña na ve'e Abraham kúu ndo'ó. Tído ndúkú ndó ka'ání ndó yu'u, dá chì ko nátiin va'a ndó to'on ká'in xí'ín ndó.

³⁸ Ká'in xí'ín ndó sa'a ndidaá ña nì xini yu'u díin tatái. Tído ndo'ó kúu na kée ña nì seídó'o ndó nì ka'an tatá ndo xí'ín ndó.

Kaá Jesús ña tatá taa ñoó kúu ña u'u

³⁹ Dá nì kaa ra xí'ín ná:

—Abraham va kúu tatá ndu.

Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Tá miían ndaa de'e Abraham kúu ndo'ó, dá kían kee ndó táto'on nì sa kee Abraham.

⁴⁰ Tído viti ndúkú ndó ka'ání ndó yu'u, dá chì ká'in ña ndaa xí'ín ndó, ta ña ndaa yó'o kían nì kasto'on mií Ndios xí'ín. Ta ko ní kée Abraham táto'on k'ì'o kée mií ndó.

⁴¹ Tído ndo'ó kúu ra kée ndidaá ña kée tatá ndo —kaá na.

Dá nì kaa ra xí'ín ná:

—Ko kúu ta'on ndu de'e nda'í. Iin to'ón vá kúu tatá ndu, ta noón kúu Ndios.

⁴² Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Tá miían ndaa ndisa Ndios kúú tatá ndo, dá kían koni ndo yu'u, ní kúú. Dá chi noo Ndios ni kii yu'u. Ta ko véi yu'u xí'ín ña kóni miíí, Ndios vá ni tanda'á yu'u veii.

⁴³ Ta, ¿ndiva'a ko kándaá ini ndo to'on ká'ín xí'ín ndó? Ko kándaá ini ndo, dá chi ko xí'o ta'on ndó mií ndó kueídó'o ndó to'on ká'ín xí'ín ndó.

⁴⁴ Chi kúú ndó kuendá ña u'u, ta ñoó kúú tatá ndo, chi ña kóni tatá ndo, ñoó ta'ani kóni mií ndó. Dá chi nda mií sa'a kúúán ña sa'ání ndii. Ta ko ndikoan ña ndaa, dá chi koó ña ndaa nooán. Sa'á ñoó tá ka'an to'án, ná'a miían ña ki'o dión kían. Ta ndino'o ña to'ón ká'an, chi miían kúú ña tá'í ndidaá ña to'ón.

⁴⁵ Tído yu'u, ndino'o ña ndaa ká'ín xí'ín ndó, sa'á ñoó ko kándisa ndó ña ká'ín.

⁴⁶ Ta, ¿ndi ndaa ndo'ó nani'i iin kuachi sata yu'u? Tá ndino'o ña ndaa ká'ín, ¿ndiva'a ko kándisa ndó ña ká'ín xí'ín ndó, tá dáá?

⁴⁷ Chi na kúú kuendá Ndios, noón kúú na natiin va'a to'on veí noo Ndios. Ta ndo'ó, ko nátiin va'a ta'on ndó to'on ká'ín, dá chi ko kúú ta'on ndó kuendá Ndios —kaá na.

Sá ió va Jesús tá o ñá'a kaki na ñayuu yó'o

⁴⁸ Ni ndi'i, dá ni kaa ta Israel ñoó xí'ín ná:

—Ndaa va ká'an ndu tá chínaní ndú mií ní kúú ní iin ta ñoo Samaria, ta nákaa ña u'u ini ní.

⁴⁹ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Ko ta'ón ña u'u nákaa ini yu'u. Di'a xí'oi ñaño'ó noó na kúú tatái Ndios. Tído ndo'ó, di'a kénóo ndó yu'u.

⁵⁰ Ko ndúkú ta'on yu'u ñaño'ó miíí. Tído ió iin na kóni ña natiin yu'u ñaño'ó, ta noón kúú na kényiko ndaa.

⁵¹ Miían ndaa ná ká'ín xí'ín ndó ña ndi ndaa mií na ná kandita toon xí'ín to'on ká'ín, noón kúú na ni kuu ta'ón o kúú na —kaá na.

⁵² Dá ni kaa ta Israel ñoó xí'ín ná:

—Viti kían kátóni ndaa ini ndu ña nákaa ña u'u ini ní, dá chi ni xi'i va Abraham, ta ni xi'i ta'ani dao ka profeta. Tído mií ní kaá ña na ná kandita

toon xí'ín to'on ká'an ní, ni iin kuu ta'ón o kúú na.

⁵³ ¿Á ndaya'i cháa ka ní o duú tatá sa'ano yo Abraham, xini ní? Chi ni xi'i na, ta ni xi'i ta'ani dao ka profeta ñoó. ¿Ndá yoo kúú ní, xini ní?

⁵⁴ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Tá ná ndukú yu'u ñaño'ó miíí, dá kían ko ndaya'i ta'an vaan. Mií vá tatá yu'u kúú na xí'o ñaño'ó nooí, tá'an na kaá ndo kúú Ndios noo ndo.

⁵⁵ Tído ndo'ó kúú na ko ná'a ta'on ñaá. Yu'u kúú na ná'a ñaá. Chi tá ná kaa ña ko ná'a na, dá kían kúú iin ta to'ón táto'on ki'o kúú ndo'ó. Tído yu'u ná'a na, ta seídó'i to'on ká'an na.

⁵⁶ Ta ni kadii nda'o ini Abraham, tatá sa'ano ndó, tá ni kandaá ini na ña koni na kasaa yu'u ñayuu yó'o. Ta miían ndaa kuiti ni xini naán, ta kúú ni kadii nda'o ini na —kaá na.

⁵⁷ Dá ni kaa ta Israel ñoó xí'ín ná:

—Ni uu diko uxí kuia ko ñá'a koo ní, ta, ¿ndiva'a ká'an ní ña sa ni xini ní Abraham?

⁵⁸ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Miían ndaa ná ká'ín xí'ín ndó ña sa daá ió va yu'u tá ko ñá'a kaki Abraham, chi yu'u kúú na daá kúúí.

⁵⁹ Dá ni tiin ra yuu kua'an ra chiyúú rá Jesús. Tído ni chide'é na, dá ni keta na yé'é ño'o ká'ano ñoó. Dá ni chika'anda na tein ñayuu ñoó, dá ni kee na kua'an na.

9

Di'a ni kuu tá ni nduva'a Jesús iin taa ko túu noo, chi nda noo ni kaki va ra kaa ra dión

¹ Noo xika Jesús kua'an na ñoó ni xini na ió iin taa ko túu noo, ta nda ni kaki va ra kaa ra dión.

² Dá ni ndato'ón ñaá taa xionoo xí'ín ná ñoó, ta kaá ra:

—Maestro, ¿ndá yoo ni ya'a ni kee kuachi, á mií rá o na ve'e ra, sa'á ñoó ko túu noo rá ni kaki ra?

³ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—O duú sa'á kuachi mií rá, ta o duú sa'á kuachi ni kee na ve'e ra kaa ra dión. Dión kaa ra, dá kían na'a yu'u ña ndato nda'o kuu kee Ndios xí'ín rá.

⁴ Ta miían kánian kee yu'u choon, ña ni sa'anda na ni tanda'á yu'u veii viti túu ii, dá chi sa veí kuaa vá. Chi tá ná kuaa, kō ín ká kuu kechón.

⁵ Dá chi xián nani iói ñayuu yó'o, kúuí na dátoon noó ñayuu —kaá na.

⁶ Ni ndi'i, dá ni daká Jesús lú'u ñó'o xí'ín tadjí na. Dá ni nduuan ndei'i. Dá ni chindaá naán sata nduchí nóó ta kō túu noo ñóo.

⁷ Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Kua'án nakatón nooon takuí ñó'o nda yu'ú pila, ña naní Siloé ñóo —kaá na. (To'on yó'o kóni kaa takuí veí iin ká xián.)

Tá ni saa ra ñóo, ta ni nakata ra noo rá, ta kúu sa nde'é vá rá ni nandió kōo ra kua'an ra.

⁸ Dá ni kaa na ndei yati xí'ín rá xí'ín dao ká na ná'á ña kúu rá ta kō túu noo:

—¿Á duú ta ió sáti ñóo kúu rá káa? —kaá na.

⁹ —Jaán, ñaá kúu rá —kaá dao na.

Ta dao ká na kaá:

—Kōó, dión káa oon va ra.

Ta mií rá kaá:

—Ñaá vá kúu yu'u.

¹⁰ Dá ni ndato'ón ñaá ná:

—¿Ndi ni kuu ni natuu nooon?

¹¹ Dá ni kaa ra:

—Taa naní Jesús ñóo ni kava'a lú'u ndei'i xí'ín tadjí ra, dá ni chindaá raán sata nduchí nóó. Dá ni kaa ra xí'ín: “Kua'án noo nákaa pila Siloé, ta ñóo nakatón nooon”, kaá ra xí'ín. Dá ni sa'in, dá tá ni nakatai nooí, ta kúu ni natuu vaan.

¹² Dá ni ndato'ón ñaá ná:

—¿Ndeí nákaa ta ñóo?

Dá ni kaa ra:

—Kō ná'á ta'on vei.

Dí'a ni kuu tá ni ndato'ón ta fariseo ta ni nduva'a ñóo ndi ni kuu, dá ni nduva'a ra

¹³ Dá ni kee na ndáka na ta ni natuu noo ñóo kua'an na noo ta fariseo.

¹⁴ Ta kuu nani'i ndée na Israel ni kava'a Jesús ndei'i ni chindaá naán noo ta ñóo, dá ni natuuan.

¹⁵ Dá ni ndato'ón ta'ani ñaá ta fariseo ñóo ndi ni kuu, dá ni natuu noo rá. Dá ni kaa ta ñóo xí'ín rá:

—In ta ni chindaá ndei'i sata nduchí nóó, dá ni sa'in ni nakatai ña, ta túu vaan viti.

¹⁶ Dá ni kaa dao ta fariseo ñóo:

—O duú ta'on ta ni tanda'á Ndios kasaa kúu ta ñóo, dá chi ni ya'a ra kuu nani'i ndée yo.

Ta dao ká ra kaá:

—¿Ndi kee ví iin ta kómí kuachi kee ra ña ná'ano yó'o?

Ta kúu ni kasá'á naá tá'an mií rá ndei ra.

¹⁷ Dá ni ndato'ón tuku ra ta ni natuu noo ñóo:

—¿Ndá yoo kúu ta ni nduva'a nooon, ká'ón?

Dá ni kaa ta ñóo:

—In profeta va kúu rá.

¹⁸ Tído kō ní kándisa ta'on ta né'e choon noo na Israel ña ni sa kuu ra iin ta kō túu noo, ta kō kándisa ra ña ni nduva'a ra. Sa'á ñóo ni kana ra tata ta ni natuu noo ñóo xí'ín naná ra,

¹⁹ dá ni ndato'ón ñaá rá:

—¿Á de'e ní kúu ta yó'o? Ta ká'an ní ña nda ni kaki ra kō túu noo rá. Ta, ¿ndi ni kuu ña nde'é rá viti?

²⁰ Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Ná'á ndu'u ña kúu xí de'e ndu, ta miían ndaa kuiti kō túu noo xí nda ni kaki xi.

²¹ Tído kō ná'á ta'on ndu'u ndi ni kuu ni natuu noo xí. Ta kō ná'á ta'on ndu nda yoo ni kedaá xí'ín xí, dá ni natuu noo xí. Ndato'ón ní mií xí, chi ta sava'a vá kúu xí. Sa kánian k'i'o mií xí kuenda sa'á ña ni ndo'o xi —kaá na.

²² Dión ni kaa na ve'e ra, dá chi yu'ú na kée ta né'e choon noo na Israel. Dá chi sa ni kandoo ra ña ndidaá ñayuu nakoni ña Jesús kúu na dáka ñaá, noón kúu na taxí rá ve'e noo náta na ñoo ñóo.

²³ Sa'á ñóo ni ka'an na ve'e ra: “Ndato'ón ní mií xí, dá chi ta sava'a vá kúu xí.”

²⁴ Dá ni nandió kuéi tuku ra ni kana ra ta ni natuu noo ñóo. Dá ni kaa ra xí'ín rá:

—Kánian nak'i'o yo'ó ña'ño'ó noo Ndios va, dá chi ná'á vá ndu'u ña iin ta kómí kuachi va kúu ta ñóo.

²⁵ Dá ni kaa ta ñóo xí'ín rá:

—Kō ná'á ta'on yu'u á ta kómí kuachi kúu rá o kōo. Sava'a ña ná'á

yu'u kían ña ni sa kuui iin ta kọ túu noo, tído viti ni natuu nooí ni kee ra.

²⁶ Dá ni nandíó kuéi tuku ra ni ndato'ón ñaá rá:

—¿Ndi ni kee ta ñoó xí'ón? ¿Ndi ni kuu, dá ni natuu nooón?

²⁷ Dá ni kaa ra:

—Sa ni nakani vai xí'ín ndó, tído ko kékuendá ta'on ndó ña ká'in xí'ín ndó. ¿Ndiva'a kóni tuku ndó nakanii xí'ín ndó? ¿Á kóni ta'ani ndo'ó ndiko ndo ta ñoó, ndani?

²⁸ Ta kúú ni ka'an ndava'a ta fariseo ñoó xí'ín ta ni nduva'a ñoó, ta kaá ra:

—Mii vá yo'ó kúú ra ndiko ta ñoó. Tído ndu'u, Moisés va kúú na ndiko ndu'u.

²⁹ Dá chi ná'á ndú ña ni ka'an túu Ndios xí'ín Moisés. Tído ta ñoó, ko ná'á ta'on ndu ndeí ni kii ra.

³⁰ Dá ni kaa ta ñoó xí'ín rá:

—Naá vá inii xinii ndo'ó, chi ni nduva'a ndisa ta ñoó nooí, tído ko kándaá ii vá ini ndo ndeí ni kii ra.

³¹ Chi ná'á vá yó ña ko seídó'o ta'on Ndios na kómí kuachi tá xíka na ña mani noo ná. Tído tá yu'ú ni'iní yó Ndios, ta kée yó ña kóni na, dá kían seídó'o na ña xíka yo noo ná.

³² Ta nda mii sa'a ñayuú, ta nda viti ko ní'i to'on ta'on yó ña kandeé iin ñayuu nduva'a na iin na ni kaki ko túu noo.

³³ Tá ko ní kii ta ñoó noo Ndios, dá kían o kandeé ta'on ra nduva'a ra iin na ko túu noo.

³⁴ Dá ni kaa ta fariseo ñoó xí'ín rá:

—Tixi ndá'a kuachi va ni kaki yo'ó. ¿Ndá yoo kúú yo'ó, xinóon, ña dána'a di'aón noo ndu'u?

Dá ni taxí ñaá rá ini ve'e noo náta na ñoó ñoó.

Kaá Jesús ña ko túu noo ta fariseo ñoó noo Ndios

³⁵ Kúú ni kándaá ini Jesús ña ni taxí ñaá ta fariseo ini ve'e noo náta na ñoó ñoó. Dá tá ni naní'i ñaá ná, dá ni kaa na xí'ín rá:

—¿Á kándeé inóon na kúú de'e Ndios?

³⁶ Dá ni kaa ra:

—¿Ndá yoo kúú noón, tatá, dá ná kandeé inii ná?

³⁷ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Sa ni xinon ná. Ta mii na ndátó'ón xí'ón vití'ón kúú ná.

³⁸ Dá ni kaa ra:

—Kándeé inii mii ní, sato'i.

Dá ni kasá'á rá ndáño'o ñaá rá.

³⁹ Dá ni kaa Jesús xí'ín ñayuu ndíta ñoó:

—Vei yu'u ñayuú yó'o, dá ndeyíkoj ní'o iin rá iin ñayuu. Díón, dá ná natuu noo na ko túu noo. Ta na túu noo, o kátuu ta'on noo ná.

⁴⁰ Tá ni seídó'o dao ta fariseo ndíta ñoó ña ni ka'an na díón, dá ni kaa ra xí'ín ná:

—¿Á ta ko túu noo ta'ani kúú ndú, xiní ní?

⁴¹ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Va'a cháa ka ní sá kuu ndó ta ko túu noo, dá kían o kátai kuachi ta'on ndó sa'a kuachi kée ndó. Tído kaá ndo ña túu noo ndo, sa'á ñoó táj kuachi ndó noo Ndios.

10

Nákani Jesús sa'a korrá noo ño'o léko

¹ 'Miián ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ta ko kú'u chí noo kúú yé'é korrá léko, di'a ndáo ndodó rá sata korrá ri, roón kúú iin ta kuj'íná, iin ta kéndava'a xí'ín rí.

² Tído na koku'u chí yé'é korrá ri, noón kúú na ndáka rí.

³ Chi ta ndaa yé'é, roón kúú ra sónó yé'é noo na ndáka rí. Ta táj va'a do'o rí tá káyu'ú ná kuu iin rá iin rí, dá taó na rí.

⁴ Dá tá ni ndi'i ni taó xóo na léko mii ná, dá xionoo na kua'an na noo ri, dá tákuei ñaá rí kua'an ri, chi ná'á rí tachi ná.

⁵ Tído iin ñayuu tukú o kárkuei ta'on ñaá rí ko'on ri, di'a kuino rí noo ná, dá chi ko ná'á ta'on rí tachi ñayuu tukú ñoó —kaá na.

⁶ Ta to'on yó'o ni dakí'in tá'an Jesús xí'ín ña ni ka'an na xí'ín ta fariseo, tído ko ní kándaá ini ra ndi dándáki ña ni ka'an na.

Jesús kúú na ndáka va'a léko

⁷ Dá n̄i n̄andió koo Jesús n̄i ka'an na xí'ín rá:

—Miiān ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña mií vá yu'u kúú yé'é korrá noo ñó'o léko.

⁸ Ta ndidaá taa n̄i kii yachi tá ko ñá'a kasaa yu'u, roón n̄i sa kuu tá kui'íná, ta sa kendava'a ra xí'ín lékoí. Tído ko ní taó kuendá ta'on lékoí noo n̄i ka'an ra.

⁹ Ta yu'u kúú yé'é korrá, ta ndi ndáa mií vá léko ná ku'u yé'é ñoó, ta kúú káki va rí. Ta ndu'u rí, ta kankuei rí noo kaa ita kuí kasá'an rí.

¹⁰ Tído tá kui'íná ñoó vei oon ra noo ñó'o rí ki'ín kui'íná rá rí, ta ka'ání rá rí, ta dánaa rá rí. Tído yu'u vei, dá ná ni'i rí ña kataki rí, dá ni iin ña'a ná o kámani noo rí.

¹¹ Yu'u kúú na ndáka va'a léko, ta iin na va'a ndáka léko, noón kúú na ko yu'u k̄i'o na mií ná kuu na sa'a rí.

¹² Tído tá ndáka léko sata yá'i, tá ko kúú sato'o rí, tá xiní rá vei ndigüe'í lobo, ta kúú dánkoo ndava'a ra léko, ta kúú xíno ra kua'an rá noo ndigüe'í lobo ñoó. Dá kasaá rí sa'ání rí dao léko, ta dao ka léko ñoó xíta noo kua'an.

¹³ Ta xíno va taa ñoó noo ndigüe'í lobo ñoó, dá chi ko kúú rá mií sato'o léko, sata yá'i va ndáka ra rí, sa'á ñoó ko sa'ání ta'on ra mií rá sa'a rí.

¹⁴ Tído yu'u kúú na ndáka va'a lékoí, ta ná'a va'a yu'u ndi ndáa iin rá iin rí, ta ná'a va'a rí yu'u,

¹⁵ táto'on k̄i'o ná'a vá tatá Ndios mií, ta ná'a ta'ani yu'u tatá Ndios. Sa'á ñoó nak̄i'o yu'u mií ña kían kuui sa'a lékoí.

¹⁶ Ndéi ta'ani dao ka lékoí, tá'an kirí ko ñó'o ta'on ini korrá yó'o. Ta xínñó'ó ta'anii kandakai rí kii rí, dá naki'in tá'an rí xí'ín léko yó'o, dá kían kueidó'o ta'ani rí yu'u. Dá ndadá iin tó'ón vá tu'u ná kakuu rí, ta iin tó'ón ná kakuu na kandaka rí.

¹⁷ Sa'á ñoó kú'u nda'o ini tatá Ndios sa'í, dá chi ko'in nak̄i'oi mií ña kían kuui, ndi'i, dá nandió kooi natakij.

¹⁸ Tído ko ín ta'on ka'ání yu'u xí'ín to'on k̄i'o kóni mií rá, mií vá yu'u nak̄i'o mií ña kían kuui. Dá chi ió choon noo ndá'a yu'u ña kían nak̄i'oi mií kuui, ta ió ta'ani choon noo ndá'a

yu'u ña kían natakij, ta choon yó'o n̄i natiin noo tatái —kaá na.

¹⁹ Ta n̄i kasá'a ndátó'ón kuáchi tuku na Israel sa'á ña n̄i ka'an Jesús dión.

²⁰ Kúú kua'a nda'o na n̄i kaa di'a:

—Ña kini va nákaa ini ra, ta ndúlóko va ra. ¿Ndiva'a seídó'o ndó noo ká'an ra?

²¹ Ta n̄i kaa dao ka na:

—Ni iin tá nákaa ña kini o ká'an dión. ¿Á kándéé iin taa nákaa ña kini ini nduva'a ra iin tá ko túu noo? —kaá na.

Ko kóni dao na Israel kandisa na Jesús

²² Ta ió iin víko ñoo Jerusalén noo kéká'ano na kuu n̄i nak̄i'o tuku na ve'e ño'o ká'ano noo ndá'a Ndios. Tiempo daá ñoó kían yoo vixi.

²³ Ta xínoo Jesús yé'é ño'o ká'ano ñoó noo kúú corredor naní Salomón.

²⁴ Dá n̄i nataka tá né'e choon noo na Israel noo nákaa Jesús, dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

—¿Ndá oon ví nani'i ndée níno ndú kee ní? Tá miiān ndaa kúú ní Cristo, na dákaaki ñaá, kasto'on ndaa ní xí'ín ndu'u.

²⁵ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Sa n̄i ka'an vai xí'ín ndó, tído ko kóni ta'on ndó kandisa ñaá ndó. Ta ndidaá ña ndato kéei kúú choon n̄i sa'anda tatái nooí, ta ñoó kían ná'a ndá yoo kúú.

²⁶ Tído ko kándisa ta'on ñaá ndó, dá chi ko kúú ta'on ndó lékoí táto'on k̄i'o sa n̄i ka'in xí'ín ndó.

²⁷ Dá chi na kúú léko yu'u seídó'o na noo ká'in, ta ná'í ndi ndáa na, ta ndíko na yu'u,

²⁸ ta xí'oi ña kataki chíchí ná, ta ni iin kuu tá'ón o naá na, ta ko ín ta'on kuu kuio ndaa na noo ndá'a yu'u.

²⁹ Ta mií tatái kúú na n̄i tei na nooí, ta noón kúú na kómí choon ká'ano cháa ka, ta ni ko ín ta'on kuu kuio ndaa ñayuu noo ndá'a tatái.

³⁰ Dá chi yu'u xí'ín tatái, iin tó'ón vá kúú ndu'u.

³¹ Dá n̄i tiin tuku tá Israel ñoó yuu kua'an rá chiyúú rá Jesús.

³² Dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—Kua'á nda'o ña ndato ni kee yu'u noo ndo'ó ni kee tatái. Ta, ¿ndi káa iin ño'ó ko ní náta'an ini ndo, sa'á ño'ó kóni ndo chiyúú ndó yu'u?

³³ Dá ni kaa ra xí'in Jesús:

—O duú sa'á ña ni kee ní ña ndato kóni ndu chiyúú ñaá ndú, di'a sa'á ña ká'an ndava'a ní sa'a Ndios, dá chi iin taa oon va kúu ní, tído kée ní mií ní ña kúu ní Ndios.

³⁴ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—¿Á o duú di'a kaá Ndios noo ley ió noo ndo: “Ni ka'in ña kúu ndó ndios?”

³⁵ Ta dión ni chinaní ná taa ni natiin to'on na ño'ó ña kúu rá ndios, ta o kúu ta'on kujo kao yó noo ká'an tuti i Ndios.

³⁶ Mií Ndios ni kaxi yu'u, ta ni tanda'á ná yu'u veii, sa'á ño'ó, ¿ndiva'a kaá ndo ña ká'an ndava'i sa'a Ndios sa'á ña kaái ña kúu de'e Ndios?

³⁷ Tá ko kée yu'u ña ná'ano kée tatái, dá kían ná dá'a ni kandísa ndó yu'u.

³⁸ Tído tá kéei ña, dá kían kandísa ndó ña kéei, va'ará ko kándísa ndó mií yu'u. Dá chi tá kandísa ndó ña kéei, dá kían kasandaá ndo kandaá ini ndo, ta kasandaá ndo kandísa ndó ña ió tata Ndios xí'in, ta iói xí'in ná —kaá na.

³⁹ Dá ni ka'an tuku ra tiin ñaá rá, tído ni kandeé vá ná ni taó xóo na mií ná noo ndá'a rá.

⁴⁰ Dá ni kee tuku na kua'an na iin ka xoo yuta Jordán noo ni kasá'a Juan sa dakódo ndúta ná ñayuu. Ta ño'ó ni kandoo na ni sa io tóo na.

⁴¹ Ta kua'á nda'o ñayuu ni nataka noo nákaa na, ta kaá na ndátó'ón ná:

—Miían ndaa kuiti ni iin tó'ón ña ná'ano ko ní kée Juan, tído ndidaá ña ni ka'an na sa'á taa yó'o kían ña ndaa —kaá na.

⁴² Ta kúu kua'á nda'o ñayuu ni kandísa Jesús noo nákaa na ño'ó.

11

Di'a ni kuu tá ni xi'i iin taa nani Lázaro

¹ Ió iin taa kúu nani Lázaro, ta kúu rá iin ta ñoo Betania, ta ñoo ño'ó ndéi ki'o ra María xí'in Marta.

² Ta María, ña kúu ki'o Lázaro ño'ó kúu ña ni kwei kirá támi sa'an sata

sá'a sato'o yo Jesús, ta ni nadáyaan sa'a ná xí'in idí dinian.

³ Ta miían xí'in ku'an ni tanda'á choon ni sa'an noo nákaa Jesús, ta kaáan xí'in ná: “Tatá, kú'u ka'í va na kú'u ini ní sa'a.”

⁴ Dá tá ni kandaá ini Jesús, dá ni kaa na:

—O duú ta'on kue'e kuu ra kían, miían ndaa kú'u ra, dá ná natiin Ndios ñaño'ó sa'a rá, ta ná natiin ta'ani na kúu de'e Ndios ñaño'ó kee kue'e ndó'o ra —kaá na.

⁵ Ta kú'u ini Jesús sa'a Marta, xí'in sa'a ku'u ló'an, xí'in sa'a Lázaro, ki'oán.

⁶ Tá ni kandaá ini na ña kú'u Lázaro, dá ni kandoo na ni sa io na uu ka kuu noo nákaa na ño'ó.

⁷ Ni ndi'i, dá ni kaa na xí'in taa xionoo xí'in ná:

—Kó'o tuku yó chí kuendá Judea di'a viti.

⁸ Dá ni kaa ta xionoo xí'in ná ño'ó:

—Maestro, ta o duú ni ka'an ta né'e choon noo na Israel ña chiyúú rá mií ní. Sa'á ño'ó ¿ndiva'a ko'on tuku yó ño'ó?

⁹ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—¿Á duú uxí uu hora tóon ndindii? Sa'á ño'ó na xionoo nduú, ko káchi'i sá'a ta'on na, chi ndato tóon noo ná kée ndindii.

¹⁰ Tído na xionoo sakuaá káchi'i sá'a ná, dá chi ko tóon noo ná.

¹¹ Ni ndi'i, dá ni kaa na xí'in rá:

—Kídi va amigo yo Lázaro, tído ko'in dándótoi ra.

¹² Dá ni kaa taa xionoo xí'in ná:

—Tatá, tá kídi ra, dá kían nduva'a ra.

¹³ Tído to'on ni ka'an Jesús kían kóni kaa ña ni xi'i va Lázaro, tído kídi ndisa va ra ni ka'an taa xionoo xí'in ná ño'ó.

¹⁴ Dá ni kastoon na ndi kóni kaa ña ni ka'an na, ta kaá na:

—Sa ni xi'i va Lázaro,

¹⁵ ta kádii nda'o inii ña ko ní sá iói ve'e ra tá ni xi'i ra, dá kían ná kandeé cháa ka ini ndo yu'u sa'á ña ko'in kee xí'in rá. Kó'o kande'á ra —kaá na.

¹⁶ Dá ni kaa Tomás, ta ká'an xí'in ná Dídimó, xí'in dao ka taa xionoo xí'in Jesús:

—Kó'ò ta'ani yó, dá ná kuu nduú yo xí'ín ná —kaá ra.

Kaá Jesús ña kúú ná na dánátaki ñayuu ni xi'i, ta xí'o na ña kataki chíchí ná

¹⁷ Tá ni kuyati Jesús ñoo ñoo, dá ni kandaa ini na ña sa io komi kuu nákaa yíkí koño Lázaro ni nduxian ini káo.

¹⁸ Ta yati va né'e tá'an ñoo Betania ñoo xí'ín ñoo Jerusalén, ta kían tátò'on oni kilómetro.

¹⁹ Sa'á ñoo kua'á nda'o na ñoo Jerusalén ni kasáa kandeí tóo na xí'ín Marta xí'ín María, dá k'i'o na tandeé ini nooan sa'á ña ni xi'i k'i'oán.

²⁰ Tá ni kandaa ini Marta ña vei Jesús, dá ni keeán kua'an ni'i ñaáán, tído ni kandoo va María íoan ve'e.

²¹ Tá ni ñaki'in tá'an Marta xí'ín Jesús noo vei na ñoo, dá ni kaaan xí'ín ná:

—Tatá, tá ní sá io ní yó'o, o kuú ta'on k'i'o ló'i, ní kúu.

²² Tído ná'á ta'ani yu'u ña ndi ndáa mií vá ña'a ná kaka ní noo Ndios, ta kúú k'i'o va naan noo ní.

²³ Dá ni kaa Jesús xí'án:

—Nataki va k'i'ón.

²⁴ Dá ni kaaan xí'ín ná:

—Sa ná'á vá yu'u ña nataki xi tá ná kasandaá kuu nataki na ni xi'i tein kuu noo ndí'i.

²⁵ Dá ni kaa Jesús xí'án:

—Yu'u kúú na dánátaki ñayuu ni xi'i, ta k'i'oi ña kataki chíchí ná. Ta ndi ndáa mií na kándéé ini ñaá, koni na kataki chíchí ná, va'ará ni xi'i na.

²⁶ Ta ndi ndáa mií na kándéé ini na yu'u xian nani ndéi takí na, ni iin kuu ta'ón o kuú na. ¿Á kándísón ña dión kían?

²⁷ Dá ni kaaan xí'ín ná:

—Jaan, tatá. Kándísa yu'u ña mií ní kúú Cristo, na kúú de'e Ndios, chi kúú ní na ni tanda'á Ndios ni kasáa ñayuu yó'o dákaiki ñaá —kaáan.

Ndé'i Jesús yati yu'u káo noo nákaa yíkí koño Lázaro

²⁸ Tá ni ndi'i ni ka'an dión, dá ni keeán kua'an kuakaán ku'an María ñoo. Tá ni saaan, dá ni ka'an kayaan xí'ín María:

—Vei maestro yo, ta kána na yo'ó.

²⁹ Dá tá ni seídó'o María to'on yó'o, ta kúú kaon nda'o ni ñakuín ndichian, kúú ni keeán kua'an ni'an Jesús.

³⁰ Ta ko ná'a ta'on ku'u Jesús ñoo ñoo, chi ío íi vá ná noo ni ñaki'in tá'an Marta xí'ín ná.

³¹ Dá tá ni xini na ñoo Jerusalén, na ndéi xí'o tandeé ini noo María, ña kaon nda'o ni ñakuín ndichian ni ketaán kua'an, dá ni kee na tákuei ñaá ná kua'an na, ta kaá na:

—Miían kua'an xi ndei'i xi yu'u káo noo ni nduxi k'i'o xi —kaá na.

³² Tá ni saa María noo in Jesús, dá ni sa kuín xitíán noo sá'a ná, ta kaáan:

—Sato'i, tá ní sá io ní yó'o, o kuú ta'on k'i'o ló'i, ní kúu.

³³ Tá ni xini Jesús ña nda'í nda'o ndé'i'i ña, ta ndé'i'i ta'ani na ñoo Jerusalén né'e tá'an xí'án ni kasáaan, ñoo, dá ni kixian ni kunda'í ini na, ta nda nío ná ni ta'u'u, xini na.

³⁴ Dá ni kaa na:

—¿Ndeí ni chikáa ndo yíkí koño xi?

Dá ni kaaan:

—Tatá, nakí ní, kó'o kande'á noo nákaa xi —kaáan.

³⁵ Dá ni ndei'i Jesús.

³⁶ Dá ni kaa na ñoo Jerusalén:

—Kande'é ndó. Ndeé ka vían ni sa kú'u ini ta kaa sa'a Lázaro.

³⁷ Dá ni kaa dao ka na:

—Ni kandeé ta kaa ni nduva'a ra ta ko túu noo ñoo. Ta, ¿ndiva'a ko ní kándéé rá xí'ín Lázaro, dá ná o kuú ra, ní kúu? —kaá na.

Di'a ni kuu tá ni dánátaki Jesús Lázaro

³⁸ Kúú ni kixi tukuan ni kunda'í ini Jesús tá ni saa na noo nákaa yíkí koño Lázaro. Ta kían ini iin káo, ta ndadí iin yuu ká'ano yé'án.

³⁹ Dá ni kaa Jesús:

—Dítá ndó yuu kaa viti.

Dá ni kaa Marta, ná kúú k'i'o ló'o ndii ñoo, xí'ín ná:

—Tatá, ná dá'a ni, dá chi sa kini nda'o sá'an díko, dá chi sa komi ví kuu kían.

⁴⁰ Dá ni kaa Jesús xí'án:

—¿Á duú n̄i ka'in xí'ón ñ̄a tá mián ndaa kándéé inoón yu'u, dá konon kee Ndios iin ñ̄a ndato?

41 Dá n̄i d̄itá rá yuú ndadí yé'é káo noo nákaa nd̄ii ñ̄oo. Dá n̄i n̄andé'é Jesús chí induú, dá n̄i kaa na:

—Tatá, ndiv'e ní, dá ch̄i n̄i seíd'o ní ñ̄a n̄i xikaj noo ní.

42 Ta daá kuití vá seíd'o ní ñ̄a xikaj noo ní, tído n̄i ka'in dión, dá ná kueíd'o ndidaá tá'an ñ̄ayuu ndíta yó'o, dá ná kandísa na ñ̄a mián ndaa kuiti mií ní n̄i tanda'á yu'u veii.

43 Tá n̄i ndi'i n̄i ka'an na dión xí'in Ndios, kúú n̄i kayu'ú ná:

—Lázaro, kua'án keta sata vé'e.

44 Ta kúú n̄i keta t̄aa n̄i x̄i'í ñ̄oo, ta n̄i kao noo iin tá'í dá'on ndá'a rá xí'in sa'a rá ndíkoan. Ta n̄i kao noo iin ka tá'í dá'on ndadían noo rá. Dá n̄i kaa Jesús:

—Ndaxí ndó ra, dá ná yaa ra ko'on ra.

Dì'a n̄i kuu tá n̄i ndat'ón kue'é ta né'e choon ñ̄a ka'ání rá Jesús

45 Ta kua'á nda'o na ñ̄oo Jerusalén, tá'an na n̄i kii n̄i x̄i'ó t̄andéé iní noo María, n̄i xini ñ̄a n̄i kee Jesús, ta n̄i kandísa ñ̄aa ná.

46 Tído dao ka na n̄i sa'an noo ndéi ta fariseo, ta n̄i nakani na sa'á ñ̄a n̄i kee Jesús.

47 Dá n̄i dataká t̄a dut̄i saku'a'á xí'in t̄a fariseo ndidaá ka t̄a né'e choon noo na Israel. Dá n̄i kaa ra xí'in rá:

—¿Ndi koo keeá viti? Ch̄i sa kua'á nda'o ñ̄a ná'ano kée t̄aa ñ̄oo.

48 Tá ná konó yó noo rá kanoo ni ra, dá kían ndidaá ñ̄ayuu kandísa ñ̄aa. Ndi'i, dá ndakuei t̄a né'e choon romano, ta dákoon ndi'i ra ve'e ñ̄o'o īi yó, ta dánaá ra ñ̄oo yó.

49 Dá n̄i kaa Caifás, t̄a kúú dut̄i kúú noo kua'á dáá ñ̄oo:

—Xixi nda'o ndó, ndani.

50 ¿Á ko ná'á ta'on ndó ñ̄a va'a kaan ná kuu iin t̄aa noo ndidaá na ñ̄oo yó o duú kaan naá ndi'i na ñ̄oo yó? —kaá ra.

51 Ta to'on yó'o ko ní kú ñ̄axintóni mií rá. Dión n̄i ka'an ra, ch̄i sa'á ñ̄a kúú rá dut̄i kúú noo kua'á dáá, sa'á

ñ̄oo n̄i x̄i'ó Ndios to'on yó'o noo rá ñ̄a kánian kuu Jesús sa'á na ñ̄oo Israel.

52 Ta o duú sava'a sa'á na ñ̄oo Israel kuu na, kuu ta'ani na sa'a ndidaá ka ñ̄ayuu Ndios n̄i xita noo ndéi dao ka xián, dá nduu na iin tó'ón ñ̄oo.

53 Ta nda kuu dáá ñ̄oo n̄i kandoo ra ñ̄a ka'ání rá Jesús.

54 Sa'á ñ̄oo ko ní xionoo túu ka Jesús noo t̄a né'e choon noo na Israel. Di'a n̄i kuxiká ná kua'an na, ta n̄i saa na iin ñ̄oo naní Efraín noo né'e tá'an yati xí'in noñó'o ichí. Ñ̄oo n̄i sa io na xí'in t̄a xionoo xí'in ná.

55 Ta sa yati va koo víko pascua ñ̄a kéká'ano na Israel. Ta kúú kua'á nda'o ñ̄ayuu ndéi ñ̄oo ñ̄o'o yati ñ̄oo n̄i xinkuei ñ̄oo Jerusalén tá ko ñ̄aa kasá'á víko ñ̄oo, dá nduvii ná mií ná noo Ndios.

56 Ta xionoo ñ̄ayuu ñ̄oo nándukú ná Jesús. Ta noo kúú yé'é ñ̄o'o ká'ano ñ̄oo ndat'ón tá'an mií ná sa'a Jesús:

—¿Ndi ká'án ndó? ¿Á kii t̄aa ñ̄oo víko o koó? —kaá na.

57 Ta n̄i sa'anda t̄a dut̄i saku'a'á xí'in t̄a fariseo choon ñ̄a ndi ndaa mií ñ̄ayuu n̄i kandaa ini ndéi xionoo Jesús, ná nak̄i'o na kuendá noo rá, dá ná ko'on ra tiin ñ̄aa rá, kaá ra.

12

Dì'a n̄i kuu tá n̄i kuei María kirá támi sá'an sata Jesús

1 Ta kámani iño ka kuu, dá kasá'á víko pascua. Dá n̄i saa Jesús ñ̄oo Betania noo ió Lázaro, t̄aa n̄i x̄i'í ñ̄oo, ta n̄i natak̄i ra n̄i kee Jesús.

2 Ta ñ̄oo n̄i kenduu na ve'e Lázaro ñ̄a'a kadíni Jesús. Ta n̄i ch̄ikodó Marta ñ̄a'a kadíni na noo mesa. Ta n̄i sa io ta'ani Lázaro tein ñ̄ayuu ndéi xí'in ná ñ̄oo.

3 Dá n̄i ki'in María kirá támi sá'an n̄i kava'a xí'in yukú naní nardo, ta kúú rá tát'ón dao litro, ta kirá ya'i nda'o kúú rá. Ta kúú n̄i kuei ndi'an ra sata sá'a Jesús, ta xí'in idí dinjan n̄i danáyaaán sa'a ná. Ta iin ní kúú ini ve'e ñ̄oo n̄i naka'ani díko kirá támi sá'an ñ̄oo.

4 Dá n̄i kaa iin t̄aa xionoo xí'in Jesús naní Judas Iscariote, tá'an ra kúú de'e

taa naní Simón, ta mií rá ko'on nakí'o Jesús noo ndá'a ta xini u'u ñaá:

⁵ —¿Ndiva'a ko ní dikó yó kirá támi sá'an xaan, chi ya'i rá táto'on kí'o ní'i ñayuu kéchóon na oní ciento kuu, dá ní'i yo di'ón chindeé yó na kúnda'í, ní kúu? —kaá ra.

⁶ Tído ko ní ká'an ra dión sa'á ña kú'u ndisa ini ra sa'á na kúnda'í. Dión ni kaa ra, chi kúu rá iin ta kui'íná. Ta sa'á ña né'e va'a ra léka noo ñó'o di'ón xí'o ñayuu chindeé ñaá, sa'á ñoó taó de'é ra cháá di'ón ñoó ní'i mií rá.

⁷ Dá ni kaa Jesús:

—O sa dánani ndó ñá'a yó'o, dá chi ni sa ne'e va'an kirá támi sá'an yó'o ni kenduuan yu'u táto'on kí'o kooi nduxii.

⁸ Chi daá kuití vá kandeí ñayuu kúnda'í xí'ín ndó, tído yu'u, o kóo kuií ta'oin xí'ín ndó —kaá na.

Ni kandoo ta né'e choon ña ka'áni ta'ani ra Lázaro

⁹ Ta kuá'a nda'o na ñoo Jerusalén ni kandaá ini ña ió Jesús ñoo Betania. Sa'á ñoó ni kasáa na ñoó. Ta o duú iin tó'ón Jesús kóni na kande'é ná, chi kóni ta'ani na kande'é ná Lázaro, tá'an ra ni natakí tein na kúu ndii ñoó.

¹⁰ Kúu ni kandoo ta'ani ta duti sakua'a ña ka'áni rá Lázaro,

¹¹ dá chi sa'á ña ni natakí ra, sa'á ñoó kuá'a nda'o na ñoo Israel ni kankuei tixi ndá'a rá, ta ni kandísa na Jesús.

Di'a ni kuu tá ni natiin va'a ñayuu Jesús tá ni ku'u na ñoo Jerusalén

¹² Tá ni tuu noo iin ka kuu, dá ni ní'i tó'on ñayuu kuá'a ni kasáa noo koo víko ñoo Jerusalén ña vei Jesús.

¹³ Dá ni sa'anda iin rá iin na ndá'a tañoó né'e na kua'an na natiin na Jesús noo vei na, ta kaá na káyu'ú ná:

—¡Ná natiin Ndios ñañó'ó! ¡Na ká'ano kúu na vei xí'ín choon sato'o yo Ndios! ¡Ta kúu ná rey noo yóó, na Israel! —kaá na káyu'ú ná.

¹⁴ Dá ni naní'i Jesús iin burro ló'o, dá ni kaa na sata ri. Dá ni xinkoo noo ká'an tuti ii Ndios:

¹⁵ O sa yu'ú ndo, na ñoo Sion; sa vei va rey ndo,

ta kánoo na sata iin burro ló'o vei na.

¹⁶ Ko ní kandaá ta'on ini ta xionoo xí'ín ná ndi dándaki ndidaá ña yó'o mií hora daá ñoó. Nda kuu ni nana Jesús kua'an nó'o ná induú, nda daá ni ndiko'on ini ra ña kí'o dión ká'an tuti ii Ndios, ta kí'o dión ni kee ñayuu ñoó xí'ín ná.

¹⁷ Ta ndidaá ñayuu ni sa ndita xí'ín Jesús tá ni kana na Lázaro ini ká'o ñoó, ta ni danátaki ñaá ná, noón kúu na xí'o kuendá noo dao ka ñayuu sa'á ña ni xini na.

¹⁸ Sa'á ñoó ni sa'an ñayuu ñoó ni natiin va'a na Jesús, dá chi ni seídó'o na sa'á ña ndato ni kee na xí'ín Lázaro.

¹⁹ Ta nda'í va ndátó'ón tá'an ta fariseo ndita ra, ta kaá ra:

—Nde'é rá. O kandeé ta'on yó kadi yo noo taá káa. Chi kande'é ndó, kí'o dión ví kuá'a ñayuu tákuei kua'an sata rá —kaá ra.

Ndeí dao ta griego nándukú rá Jesús

²⁰ Ta ñó'o dao taá ká'an yú'u griego tein na ni kasáa ñoo Jerusalén kandaño'o na Ndios víko ñoó.

²¹ Ta ni natuu yati ra noo Felipe, tá'an ra ñoo Betsaida, ña nákaa chí kuendá Galilea di'a. Dá ni sei nda'í ra noo Felipe, ta kaá ra:

—Tatá, kóni ndu ka'an ndu xí'ín Jesús.

²² Dá ni sa'an Felipe ni kastó'on ra xí'ín Andrés, dá ni sa'an nduú ra ni kastó'on ra xí'ín Jesús.

²³ Dá ni kaa Jesús:

—Sa ni kasandaá vá hora natiin na ni nduu taá ñayuú yó'o ñañó'ó kee tatá na.

²⁴ Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó, ña tá ná o chí'i yó tata tirió noño'o, ta kuuán, dá kían iin tó'ón dáá vá kakian. Tído tá ná kuuán tii ñó'o, dá kían kuita ña, ta kúu kuá'a nda'o kui'i kí'o ña.

²⁵ Ta ndi ndáa na ndí'i ini sa'á ña kataki na ñayuú yó'o, noón di'a kúu na kuu. Ta na ko ndí'i ini sa'á ña kataki na ñayuú yó'o, noón kúu na koni kataki chí'í.

²⁶ Tá ió iin káa ndó kóni koni kuáchí noo yú'u, dá kían nakí'í ndo ndiko ndo yu'u. Ta noo koo yu'u, ñoó ta'ani

kandei na xínkuáchí nooí. Ta ndi ndáa na xínkuáchí noo yú'u, ko'on tatái k'i'o na ñaño'ó noo ná.

Kásto'on Jesús xí'in ñayuu ndi ndo'o na, dá kuu na

27 'Kútúú nda'o inij, tído, ¿ndí k'ian ka'in xí'in tatái? ¿Á ka'in: "Tatá, dítá ní yu'u noo tando'ó yó'o"? Tído o kúu ta'on ka'in dión, dá ch'i choon yó'o kúu choon vei yu'u.

28 Tatá Ndios, na'a ní choon ká'ano kómí ní noo ñayuu yó'o.

Dá táí n'i ka'an Ndios nda induú:

—Sa n'i na'i choon ká'ano kómí, ta ko'on tukui na'i ñá iin ka ndée.

29 Tá n'i seídó'o ñayuu kuá'a ñoo ña n'i nda'o n'i ka'an na, dá n'i kaa dao na ña n'i kayu'ú dai. Ta dao ka na n'i kaa ña iin ángel n'i ka'an xí'in Jesús.

30 Dá n'i kaa Jesús:

—Ko ní ká'an na ña kueídó'o yu'u, di'a n'i ka'an na, dá ná kueídó'o ñaa ndo'ó.

31 Ta viti n'i kasandaá va kuu ña keyíko Ndios sa'á na ndéi ñayuú yó'o, ta ko'on na dítá ná choon noo ndá'a ña u'u, ña sa'ándá choon ñayuú yó'o.

32 Tá n'i ndi'i n'i ndane'e ra yu'u, dá nakuakai ndidaá ñayuu noo mií.

33 Dión n'i kaa na n'i kasto'on na xí'in ñayuu ñoo ndi ndo'o na noo kuu na.

34 Dá n'i kaa ñayuu ñoo:

—Kándaá ini ndu ña ká'an ley ña ni kuu ta'ón o kúu na kúu Cristo, na dáka'í ñaa. Sa'á ñoo ¿ndiva'a ká'an mií ní ña kánian ndane'e ra iin ra n'i nduu ta ñayuú yó'o? ¿Ndá yoo kúu ra n'i nduu ta ñayuú yó'o, tá dáá?

35 Dá n'i kaa Jesús:

—Ndadá cháá vá kuu kooi dátooin noo ndo. Sa'á ñoo kanoo ndó xian nani iói dátooin noo ndo, dá kían ná dá'a ni kandeé ña iin naá xí'in ndó. Dá ch'i na xionoo noo iin naá, ko túu ta'on noo ko'on na.

36 Ta xian iói dátooin noo ndo, kandeé iní ndo yu'u, dá kakuu ndó kuendá yu'u, na dátoon noo ndo.

Kua'á nda'o na Israel ko ní xín kandísa to'on Jesús

Tá n'i ndi'i n'i ka'an na dión, dá n'i kee na kua'an na, ta kúu n'i chide'é na noo ñayuu ñoo.

37 Ta va'ará kua'á nda'o ña ndato n'i kee na noo ñayuu ñoo, tído ko ní kándísa ta'on ñaa ná.

38 Dión, dá n'i xinkoo to'on n'i taa profeta Isaías, dá ch'i di'a n'i kaa na: Sato'i, ¿ndá yoo ví n'i kándísa to'on n'i daná'a ndu noo ná?

Ta, ¿ndá yoo n'i nakoní choon ká'ano ió noo ndá'a ní?

39 Sa'á ñoo ko ní kúu ta'on kandísa ñayuu ñoo, dá ch'i di'a ta'ani n'i taa Isaías:

40 N'i sadi Ndios noo ñayuu ñoo, ta n'i ndekáxí ná níno ná,

dá ná o koní na xí'in noo ná, ta ni ná o kándaá ini na,

dá ná dá'a ni nandío kuéi na noo Ndios, ta ná dá'a ni nduva'a na.

41 Ña yó'o kúu to'on n'i taa Isaías tá n'i xini na choon ndato kómí Jesús, ta n'i ka'an na sa'a ná.

42 Vati xian daá, kua'á nda'o ta né'e choon n'i kándísa Jesús, tído ko ní ná'a ra mií rá, dá ch'i yu'ú ra taxí ñaa ta fariseo ini ve'e noo náta na ñoo ra,

43 dá ch'i kátoó cháá ka ra ñaño'ó xí'o ta ñayuú yó'o o duú ñaño'ó xí'o Ndios.

Ió kuachi ñayuu ko xín kandísa to'on dána'a Jesús

44 Dá n'i kayu'ú Jesús:

—Tá ndi ndáa na kándéé iní yu'u, o duú iin tó'ón ní yu'u kándéé iní na, nda na n'i tanda'a yu'u vei kándéé iní na.

45 Ta ndi ndáa na ndé'é yu'u, nda na n'i tanda'a yu'u vei ndé'é ná.

46 N'i kasáa yu'u ñayuú yó'o kúu n'i dátoon noo ñayuu, dá kían ndi ndáa ñayuu ná kandeé iní ñaa, o kuín naá ka noo ná.

47 Ta ndi ndáa ñayuu seídó'o to'on ká'in, ta ko kée na choon sa'ándái, o duú yu'u keyíko sa'a ná, ch'i ko véi ta'on yu'u keyíko sa'á ñayuu. Di'a vei yu'u dáka'í na noo kuachi na.

48 Ta ndi ndáa na ko xín kandeé iní na yu'u, ta ko kóni na natiin na to'on ká'in, sa io nduu va iin yoo keyíko sa'a ná. Ta ñoo kúu to'on ká'in xí'in ndó.

Ta mií to'on yó'o tiin Ndios, dá keyíko na sa'a ndo tá ná kasandaá kuú noo ndí'i.

⁴⁹ Ta o duú to'on kána ñaxintóni mií yu'u ká'ín xí'ín ndó. Tatá Ndios, na ni tanda'á yu'u veii, noón kúú na ni xi'choon noói ndi kían ka'ín xí'ín ndó, ta ndá to'on ka'ín xí'ín ndó.

⁵⁰ Ta ná'á káxí yu'u ña to'on ni xi'choon noói kían kandeéán k'i'oan ña kataki chíchí ndó. Sa'á ñoó, táto'on k'i'o ni ka'an tatá xí'ín, k'i'o dión ká'ín xí'ín ndó —kaá Jesús.

13

Di'a ni kuu tá ni nakata Jesús sa'a ta xionoo xí'ín ná

¹ Kóni iin ka kuú dá kasá'á víko pas-cua. Ta sa na'á vá Jesús ña sa ni kuyati hora dánkoo na ñayuú yó'o, dá no'o na noo ió tatá Ndios. Ta kú'u nda'o ini na sa'á ta ni ka'xi mií ná ñayuú yó'o, ta dión ni ku'u ini na sa'a rá nda noo ndí'i.

² Ta ndéi na sádini na, ta sa ni daká'an ña u'u ní Judas Iscariote, ta kúu de'e Simón, ña nak'i'o ra Jesús noo ndá'a ta xini u'u ñaá.

³ Ta ná'á vá Jesús ña ni nak'i'o tatá Ndios choon noo ndá'a ná sata ndidaá kúú ña'a, ta ná'á ta'ani na ña ni kii na noo Ndios, ta ná'á ta'ani na ña no'o na noo ná,

⁴ sa'á ñoó ni naku'ín ndichi na, ta ni ditá ná dá'on kánóo sata ná, ta ni so'oní na iin ka dá'on káni noo tii na.

⁵ Ni ndí'i daá, dá ni taán ná taku'í ini iin tisa'an ló'o, dá ni kasá'á ná nakata na sa'á ta xionoo xí'ín ná. Tá ni ndí'i, dá ni ñadáyaa naan xí'ín dá'on káni ndíko tii na ñoó.

⁶ Dá tá ni sa'a na noo ió Simón Pedro, dá ni kaa ra xí'ín ná:

—Tatá, ¿á nakata di'a ní sa'í, ká'an ní?

⁷ Dá ni kaa na:

—Vití'ón ní ko kanda'a ta'on inon ndiva'a nakatai sa'on, tído cháa ka chí noo, dá kanda'a inon ndiva'a kéé dión.

⁸ Dá ni kaa ra xí'ín ná:

—Ni iin kuú ta'ón o kóno yu'u nakata ní sa'í.

Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Tá ná o kónón nakatai sa'on, dá kían ko ta'ón kuendá yo'ó koo xí'ín yu'u.

⁹ Dá ni kaa ra xí'ín ná:

—Sato'í, tá dión kían, dá kían ná dá'a ni nakata ní sa'a óoin, nakata ta'ani ní ndá'í xí'ín diní.

¹⁰ Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Ta ndi ndáa na sa ni chichi, nda sa'a óon va na xín'ño'ó ndoo, dá chi sa ndáa vii vá ñíí ná. Dión ni ndo'ó, sa ndáa vii vá ndó, tído o duú ndidaá ndó ndáa vii.

¹¹ Dión ni kaa na, dá chi sa ná'á vá ná ndá yoo nak'i'o ñaá noo ndá'a ta xini u'u ñaá, sa'á ñoó ni kaa na ña: “O duú ndidaá ndó ndáa vii.”

¹² Tá ni ndí'i ni nakata na sa'a ndidaá ta xionoo xí'ín ná ñoó, dá ni nakui'ino tuku na dá'on ndíxi na, dá ni nakoo tuku na mesa, dá ni kaa na:

—¿Á kanda'a ini ndo ndi dándaki ña ni kee xí'ín ndó?

¹³ Ká'an ndo ña yu'u kúú maestro noo ndo, ta ká'an ndo ña yu'u kúú sato'o noo ndo. Ta nda'a va ká'an ndo, chi ñaá kúúí.

¹⁴ Ta viti ni xini ndo ni nakatai sa'a ndo, va'ará kúúí sato'o ndo xí'ín maestro ndo. Sa'á ñoó kánian nakata ndó sa'a iin rá iin mií ndó.

¹⁵ Dá chi ni kee yu'u dión xí'ín ndó, dá kían, táto'on ni kee yu'u xí'ín ndó, k'i'o dión kee ndó xí'ín dao ka na.

¹⁶ Miían nda'a ná ka'ín xí'ín ndó ña ko ndáya'i iin ta kéchóon cháa ka noo sato'o ra. Ta ni ta kua'an choon ko ndáya'i cháa ka ra noo na ni tanda'á ñaá kua'an ra.

¹⁷ Tá kanda'a ini ndo ña ká'ín xí'ín ndó, dá kían ndiká'an ví ndó tá ná kee ndó dión.

¹⁸ Tído ko ká'an ta'on vei sa'a ndidaá ndó. Sa ná'á vá yu'u ndi ndáa ndo'ó ni ka'xi kandita xooí. Tído miían xinkoo noo ká'an tuti ii Ndios, chi di'a kaáan: “Taa seí nduú pan xí'ín yu'u nduu ra koni u'u ñaá.”

¹⁹ Ta viti yachi va kastoin xí'ín ndó, dá tá ni kuu dión, dá kandisa ndó ña yu'u kúú na daá kúúí.

²⁰ Miían nda'a ná ka'ín xí'ín ndó ña ndi ndáa na natiin va'a iin na tanda'á yu'u kosaa, noón kúú na natiin va'a

yu'u. Ta na natiin va'a yu'u, noón kúu na natiin va'a na ni tanda'á yu'u veji —kaá na.

Kásto'on Jesús ña Judas kúu ra nak'i'o ñaá noo ndá'a ta xini u'u ñaá

²¹ Ta ni ndi'i ni ka'an Jesús dión, dá ni kixian ni kutúú ini na xini na, dá ni kaa na:

—Miian ndaa ná ka'in xí'in ndó ña iin kaa mií vá ndo'ó ko'on nak'i'o yu'u noo ndá'a ta xini u'u ñaá —kaá na.

²² Dá ni kasá'á ndé'é tá'an mií ta xionoo xí'in ná ñoó noo iin rá iin ra ndéi ra, ta ko kátóni ini ra ndá yoo ká'an na sa'a.

²³ Ta mií diin Jesús ió iin ta xionoo xí'in ná, tá'an ra mani cháa ka noo ná.

²⁴ Ta noo ra yó'o ni kundá'a Simón Pedro, ña ná ndato'on rá Jesús ndá yoo kúu ta nak'i'o ñaá ñoó.

²⁵ Ta sa'á ña ió ra diin Jesús, sa'á ñoó ni kaa ra xí'in ná:

—Sato'i, ¿ndi ndaa ndu'u ká'an ní sa'a?

²⁶ Dá ni kaa Jesús:

—Ndá yoo ni xi'o yu'u iin tá'í pan ni dandaxii noo ñoó, roón kúu rá.

Kúu ni dandaxi na iin tá'í pan, kúu ni xi'o naan noo Judas Iscariote, ta kúu de'e Simón.

²⁷ Tá ni ndi'i ni seí Judas tá'í pan ñoó, kúu ni ndu'u ña u'u ini ra. Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Kee ki ña ni chikaa inon keeón —kaá na.

²⁸ Tído ni iin tó'on ta ndéi xí'in ná mesa ñoó ko ní kándaá ini ndiva'a ni ka'an na dión xí'in Judas.

²⁹ Chi ká'an dao ka ra ña sa'á ña kúu rá ta né'e va'a di'on, sa'á ñoó ndá ndi kuu ká'an Jesús xí'in rá ña ko'on ra kuiin ra cháa ka ña'a kadíni na kuendá víko, o ndá ndi kuu kóni na ña ko'on ra ki'o ra di'on noo na kúnda'í, ká'an rá.

³⁰ Dá tá ni ndi'i ni seí rá tá'í pan ñoó, dá ni keta ra kua'an ra. Ta kúu sa ni kuaá vá kuu dáá ñoó.

Sa'ándá Jesús iin choon saá noo ta xionoo xí'in ná

³¹ Tá ni keta Judas kua'an ra, dá ni kaa Jesús:

—Sa ni kasandaá vá hora natiin na ni nduu ta ñayuú yó'o ñaño'ó kee Ndios noo ñayuu, dión dá natiin Ndios ñaño'ó sa'a mií ná.

³² Tá ná natiin Ndios ñaño'ó sa'í, dá kían ko'on ta'ani na nak'i'o na ñaño'ó noo yu'u, ta yachi va natiin yu'u ñaño'ó kee na.

³³ De'e kuáli mií, ndadá tóo vá kooi xí'in ndó. Ta nandukú ndó yu'u, tído ká'in xí'in ndó táto'on ki'o ni ka'in xí'in ta né'e choon noo na Israel ña noo ko'in, o kúu ta'on ko'on ndo.

³⁴ Ta viti sa'ándá yu'u iin choon saá noo ndo, ña ku'u ini ndo sa'a iin rá iin ndó, chi táto'on ki'o kú'u ini yu'u sa'a mií ndó, ki'o dión koo ini ndo ku'u ini ndo sa'a iin rá iin ndó.

³⁵ Ta ki'o dión ná'a ndo mií ndó ña kúu ndó kuendá yu'u tá kú'u ini ndo sa'a iin rá iin ndó —kaá na.

Yó'o ni ka'an Jesús ña ndata Pedro sa'a ná

³⁶ Dá ni kaa Simón Pedro xí'in ná:

—Tatá, ¿ndeí kúu noo ko'on ní?

Dá ni kaa na:

—Noo ko'on yu'u, o kúu ta'on ko'on yo'ó xí'in yu'u viti. Tído cháa ka noo, dá karkaaón yu'u saon.

³⁷ Dá ni kaa ra:

—Tatá, ¿ndiva'a o kúu ko'in xí'in ní viti? Ta ió nduui ña nak'i'oi mií ña kuui sa'a ní.

³⁸ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—¿Á miian ndaa ió nduunon ki'on miíon kuuon sa'a yú'u? Miian ndaa ná ka'in xí'on ña tá ko ña'a kana chéi, ta kúu sa oní va ta'ándá ndata yo'ó sa'a yú'u.

14

Jesús kúu ichi saa noo ió Ndios

¹ Ta o sa kútuú ini ndo. Kandeé ini ndo Ndios, ta kandeé ta'ani ini ndo yu'u.

² Ió nda'o noo kandeí ndó ve'e tatái. Tá o duú dión kían, o kásto'on ta'oín xí'in ndó. Ta viti ko'in kenduui noo kandeí ndó.

³ Dá tá ni ndi'i ni sa'in ni kenduui noo kandeí ndó, dá kixi tukui nakuakai ndo'ó kandakai ko'in, dá kían noo kooi, ñoó kandeí ta'ani ndó.

⁴ Sa ná'á vá ndó noḡ ko'in, ta sa ná'á ta'ani ndó íchi.

⁵ Dá ni kaa Tomás:

—Tatá, ko ná'á ta'on ndu'u ndei ko'on ní, sa'á ñoó, ¿ndi kee ndu'u kanda ini ndu ndi kaa íchi saḡ ndu'?

⁶ Dá ni kaa Jesús:

—Yu'u kúú íchi, ta yu'u kúú na ndaa, ta yu'u kúú na xí'o ña kataki chíchí ñayuu. Ta ni iin tó'on ñayuu o kúú kasandaá noḡ Ndios tá ko véi na xí'in yu'u.

⁷ Tá ná'á ndó yu'u, dá kían nda tatái ná'á ndó. Ta nda kuḡ víti ni kasandaá ndo ná'á ndó na, ta ni xini ndo ná.

⁸ Dá ni kaa Felipe xí'in ná:

—Tatá, na'a túu ní tatá Ndios noḡ ndú'u, ta kúú sa nata'an va ini ndu.

⁹ Dá ni kaa na xí'in rá:

—Sa ki'o dión ví na'á xionoo yu'u xí'in ndo'ó, ta ¿á ko ná'á iḡ ví ñaá yo'ó, Felipe? Tá ndé'é ndó yu'u, dá kían nda tatái Ndios ndé'é ndó. Sa'á ñoó, ¿ndiva'a ká'an yo'ó: “Na'a túu ní tatá Ndios noḡ ndú'u”?

¹⁰ ¿Á ko kándisa ta'on yo'ó ña iin kúú vá yu'u xí'in tatá Ndios, ta iin kúú vá ná xí'in yu'u? To'on ká'an yu'u, ko kúúan ña kóni mií, ña kóni tatá Ndios va ká'in, dá chi noḡn kúú na ió xí'in, ta mií ná kúú na kée ña ndato kéei.

¹¹ Kánian kandisa ndó ña iin kúú vá yu'u xí'in tatá Ndios, ta iin kúú vá ná xí'in yu'u. Tído tá ko kándisa ndó xí'in to'on ká'in ña dión kían, dá kían kandisa ndoan noḡ ña ná'ano kéei.

¹² Ta miían ndaa ná ka'in xí'in ndó ña tá ná kandeé ini ndo yu'u, dá kían koni ta'ani ndó kee ndó ña kée yu'u. Ta ná'ano cháá ka ví ña'a kee ndó, dá chi no'ḡ kooi díin tatái Ndios.

¹³ Ta ndidaá ña ná kaka ndo noḡ tatá Ndios xí'in kuḡ yú'u, ko'in keei ña xí'ka ndo, dá ná natiin tatá Ndios ñaño'ó kee yu'u, na kúú de'e na.

¹⁴ Sa'á ñoó ndi ndáa mií vá ña'a ná kaka ndo xí'in kuḡ yú'u, miían ndaa keei ña.

Kaá Jesús ña tanda'á ná Espiritu iḡ Ndios kasaa na chindeé ñaá

¹⁵ Tá miían ndaa kóni ndo yu'u, dá kían kueíd'o ndó choon sa'ándái.

¹⁶ Ta ko'in kuei nda'aví noḡ tatá Ndios, dá ná tanda'á ná iin na kii chindeé ndo'ó, dá ná koo chíchí ná xí'in ndó.

¹⁷ Ta noḡn kúú Espiritu iḡ, na xí'o ndaa kuendá sa'a Ndios. Ta o kúú ta'on natiin ñaá na kúú kuendá ñayuu yó'o, dá chi o kúú koni ñaá ná xí'in noḡ ná, ta o kúú kana'á ñaá ná. Tído ndo'ó, ná'á ndó na, dá chi ió na xí'in ndó, ta koo na níḡ ndo.

¹⁸ Ta o dánkoo nda'í ta'on yu'u ndo'ó, dá chi nandió koḡ tukui kasaa naki'in ndó.

¹⁹ Ta ndadá cháá vá, ta kúú o koni ka dao ka ñayuu yu'u. Tído ndo'ó, koni iḡ va ndó yu'u. Dá chi sa'á ña takí kuii yu'u, sa'á ñoó kataki kuii ta'ani ndo'ó.

²⁰ Tá ná kasandaá kuḡ dáá ñoó, dá katóni ini ndo ña iin kúú vá yu'u xí'in tatái Ndios. Dión ta'ani ndo'ó, iin kúú ndó xí'in yu'u, ta iin kúú yu'u xí'in ndo'ó.

²¹ Ta ndidaá na natiin va'a choon sa'ándái, ta seíd'o na ña, noḡn kúú na kóni ndisa ñaá. Ta ndidaá na kóni ñaá, kú'u ini tatái Ndios sa'a ná, ta kú'u ta'ani ini yu'u sa'a ná, ta na'ḡ mií noḡ ná —kaá Jesús.

²² Dá ni ndato'on ñaá Judas (tído o duḡ Judas Iscariote), dá kaá ra:

—Tatá, ¿ndiva'a na'a ní mií ní noḡ ndú'u, ta o duḡ noḡ na kúú kuendá ñayuu yó'o?

²³ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Ta ndi ndáa na kóni yu'u xí'in ndino'o ini na, noḡn kúú na natiin va'a to'on ká'in, ta ku'u ini tatái Ndios sa'a ná, ta kasaa yu'u xí'in tatái Ndios kandeí ndu xí'in ná.

²⁴ Ta ndí ndáa na ko kóni yu'u xí'in ndino'o ini na, noḡn kúú na ko nátiin va'a to'on ká'in. Tído to'on ni seíd'o ndó ni ka'in, o duḡ ta'on to'on mií kían. To'on ni xí'o tatá Ndios, na ni tanda'á yu'u veí, kían.

²⁵ Ndidaá to'on yó'o ká'in xían nani ióḡ xí'in ndó.

²⁶ Tído tá ná kasaa na chindeé ndo'ó, na kúú Espiritu iḡ, na tanda'á tatá Ndios kasaa kuendá mií, noḡn ví kúú na dána'a ndi'i sa'a ndidaá ña

n̄i ka'in xí'ín ndó, ta dándusaa ini na ndo'ó sa'a ndidaá ña n̄i ka'in.

27 'Ta ko'in ki'oi ña koo va'a ini ndo, chi ko'in ki'oi ña koo va'a ini ndo táto'on ki'o ío va'a ini mií. Ta o kándeé ta'on ña'a ío ñayuú yó'o ki'oan ña koo va'a ini ndo táto'on ki'o xí'o yu'u ña noo ndo. Ta ná dá'a ni kutúu ini ndo, ta ná dá'a ni yu'u ndo.

28 Sa n̄i seídó'o ndó ña n̄i ka'in xí'ín ndó ña miían ko'in, tído kasaa tuku va yu'u naki'in tá'in xí'ín ndó. Tá miían ndaa ndisa kóni ndo yu'u, dá kían kánian kadii ini ndo, chi n̄i ka'in xí'ín ndó ña ko'in noo tatái, ta mií ná kúu na ká'ano cháa ka o duú yu'u.

29 Viti kásto'in xí'ín ndó ña dión koo, va'ará ko ñá'a kooan, dá tá n̄i kuu dión, dá kandísa ndó ña n̄i ka'in.

30 'Cháa dión vá ka'in xí'ín ndó, chi sa vei va ña u'u, ña sa'ándá choon ñayuú yó'o, ta ni iin ña'a o kándeéan kean xí'ín.

31 Tído ko'on yu'u keei táto'on ki'o n̄i sa'anda tatá Ndios choon nooí, dá ná kandaá ini ndidaá ñayuú ña kóni yu'u Ndios. Ndakuei ndó, ná ko'o.

15

Jesús kúu yító uva ndisa

1 'Yu'u kúu yító uva ndisa, ta tatái Ndios kúu na xító rá.

2 Ta ndidaá ndá'a ra, ña ko xí'o ku'i, ka'anda na ñá. Ta ndidaá ndá'a ra xí'o ku'i, nduvii ná ña, dá ná ki'o cháa kaan ku'i.

3 Dá ri ndo'ó, sa n̄i nduvii vá ndó n̄i kee to'on n̄i ka'in xí'ín ndó.

4 Daá koo ini ndo kane'e tá'an toon ndó xí'ín yu'u, dá kane'e tá'an yu'u xí'ín ndo'ó. Dá chi táto'on ki'o ndó'o ndá'a yító uva, o kúu ta'on ki'o miían ku'i tá ko né'e tá'an xí'ín yítóán, ki'o dión ta'ani o kúu ta'on kee ndó ña kóni Ndios tá ko né'e tá'an toon ndó xí'ín yu'u.

5 'Yu'u kúu yító uva, ta ndo'ó kúu ndá'í. Sa'a ñoó tá né'e tá'an toon ndó xí'ín yu'u, ta né'e tá'an yu'u xí'ín ndó, dá ki'o ndá'o ndó ku'i noo Ndios. Dá chi tá ko né'e tá'an toon ndó xí'ín yu'u, ni ña'a o kándeé ndó kee ndó.

6 Na ko né'e tá'an toon xí'ín yu'u, taó xóo ñaá tatái táto'on kée na xí'ín ndá'a yító uva, dá tá n̄i ichian, dá nditútí naan, dá taán ná ña noo k̄eí ñó'o, dá kei ña.

7 'Tá né'e tá'an toon ndó xí'ín yu'u, ta náki'in va'a ndó to'on ká'in, kaka ndo ndi ndáa mií ña'a kóni ndo, ta kúu ni'í vá ndóan.

8 Ta natiin tatái Ndios ñaño'ó sa'a ña xí'o ndó kua'á ndá'o ku'i noo ná, dión, dá na'a ndo ña kúu ndó kuendá.

9 Dá chi táto'on ki'o kú'u ini tatái sa'í, ki'o dión ta'ani kú'u ini sa'a ndo. Ta daá kaño'o toon ndó tixi ndá'a ña kú'u ini sa'a ndo.

10 Tá kée ndó choon sa'ándá, dá kían ñó'o ndó tixi ndá'a ña kú'u ini sa'a ndo, táto'on ki'o kée mií choon sa'ándá tatái, ta nákaai tixi ndá'a ña kú'u ini na sa'í.

11 'Ta ndidaá ña yó'o n̄i ka'in xí'ín ndó, dá kadii ini ndo táto'on ki'o kadii ini mií. Dión, dá nakutí ndó xí'an dii ini.

12 Ta ña yó'o kúu choon sa'ándá yu'u noo ndo, ña ku'u ini ndo sa'a iin rá iin ndó táto'on ki'o ndó'o yu'u xí'ín ndó.

13 Ko iin ka kú'u cháa ka ini sa'a amigo na, sava'a na naki'o mií ña kuu na sa'a ná.

14 Ndo'ó kúu amigo yu'u tá kée ndó choon sa'ándá noo ndo.

15 Ta o chínaní ka yu'u ndo'ó ña kúu ndó ta kéchóon nooí, dá chi ko ná'a ta'on iin ta kéchóon ndi kían kée sato'o ra. Ta viti nachinaní yu'u ndo'ó amigoj, dá chi ndidaá vá ña'a n̄i ka'an tatái xí'ín n̄i kásto'in xí'ín ndó.

16 Chi ko ní kaxi ndó yu'u ña kanooi xí'ín ndó, yu'u di'a va n̄i kaxi ndo'ó ña kanoo ndó xí'ín, ta n̄i xi'oi choon noo ndo ña ko'on ndo kakuu ndó táto'on ki'o iin yító ku'í, ta daá kuití kiiin ku'i ndo, dá kían ndi ndáa mií vá ña'a ná kaka ndo noo tatá Ndios xí'ín kuu yú'u, ta kúu ki'o naan noo ndo.

17 Ta choon sa'ándá noo ndo kúu ña ku'u ini ndo sa'a iin rá iin ndó.

Kaá Jesús ña koni u'u ñaá ñayuú

18 'Tá n̄i kasá'á xiní u'u ñayuu kuendá ñayuú yó'o ndo'ó, dá kana'á ndó ña dinñó'ó ka yu'u n̄i xini u'u na.

19 Dá ch̄i tá n̄i sa kuu ndó kuendá ñayuú yó'o, dá k̄ian n̄i sa ku'u ini na sa'a ndo, ní kúu. Tído viti k̄o kúu k̄a ndo kuendá ñayuú yó'o, ch̄i n̄i kaxii ndo'ó tein ñayuu ñayuú yó'o, dá kechóon ndó nooí, sa'á ño'ó xiní u'u na ndo'ó.

20 Ndisaa ini ndo ña n̄i ka'in xí'ín ndó ña ni iin ta kéchóon k̄o ndaya'i ta'on ra cháa k̄a noo sato'o ra. Sa'á ño'ó tá n̄i kendava'a na xí'ín yu'u, ta kendava'a ta'ani na xí'ín ndó. Tá n̄i naki'in va'a na to'on n̄i daná'i noo ná, dá k̄ian naki'in va'a ta'ani na to'on dána'a ndo'ó noo ná.

21 Ta dión ta'ani kee na xí'ín ndó sa'á ña kúu ndó kuendá yu'u, dá ch̄i k̄o ná'á ta'on na mií na n̄i tanda'a yu'u veii.

22 'Dá ch̄i tá k̄o ní k̄i yu'u ñayuú yó'o, ta ni x̄io n̄i ka'in xí'ín ná, dá k̄ian o koo ta'on kuachi na, ní kúu. Tído k̄o k̄a to'on nandukú ná chindeé ná mií ná sa'a kuachi na, ch̄i sa n̄i kast̄o'in xí'ín ná, ta k̄o ní x̄iin na kandisa naan.

23 Tá xiní u'u ñayuu yu'u, dá k̄ian nda tatái Ndios xiní u'u na.

24 Tá k̄o ní k̄ee yu'u ña ndato, ña ni iin kuu k̄o ní k̄ee iin k̄a ta noo ná, dá k̄ian o koo ta'on kuachi na, ní kúu. Tído viti n̄i xini xí'ín noo ná ña ndato n̄i keei, va'i x̄ian dión, xiní u'u na yu'u, ta xiní u'u ta'ani na tatái.

25 Tído dión n̄i kuu, dá n̄i x̄inkoo noo ká'an tuti īi Ndios: "Dión oon va n̄i xiní u'u na yu'u."

26 'Tído tá ná kasaa na chindeé ndo'ó, na k̄i'o tatái Ndios tanda'a yu'u kii noo ndo, noón kúu Espiritu īi, ta kúu ná na ndaa, na kii noo tatái, ta noón kúu na k̄i'o ndaa kuendá sa'a yú'u.

27 Ta k̄i'o ta'ani ndó kuendá sa'í, dá ch̄i nda mií sa'a n̄i kasá'á xionoo ndó xí'ín.

16

1 'Ká'in sa'a ndidaá ña yó'o xí'ín ndó, dá k̄ian ná dá'a ni kexoo ndó noo ña kándéé ini ndo yu'u,

2 ch̄i taxi ná ndo'ó ve'e noo ndítutí ná, ta kasandaá iin kuu ña ndakuei ñayuu ka'ání ná ndo'ó, ch̄i ka'án ná ña k̄i'o dión kóni Ndios kee na.

3 Dión kee na, ch̄i k̄o ná'á ta'on na tatái Ndios, ta ni yu'u k̄o ná'á ná.

4 Tído ká'in sa'a ndidaá ña yó'o xí'ín ndó viti, dá tá ná kasandaá hora koo dión, dá ndisaa ini ndo ña sa n̄i ka'in xí'ín ndó ña dión ndo'o ndó.

Ká'an Jesús sa'a choon kée Espiritu īi Ndios

'Ta k̄o ní ká'an ta'on yu'u sa'a ndidaá ña yó'o xí'ín ndó nda mií sa'a, dá ch̄i ió va yu'u xí'ín ndó.

5 Tído viti k̄ian no'o va yu'u noo na n̄i tanda'a ñaa veii, tído ni iin tó'ón ndó k̄o ndato'ón ñaa: "¿Ndeí ko'on ní?"

6 Di'a kúnda'í ini ndo sa'á ña n̄i ka'in sa'a ndidaá ña yó'o xí'ín ndó.

7 Tído ká'an ndaaí xí'ín ndó ña keva'a mií ndó tá ná no'i, dá ch̄i tá ná o nó'in, dá o kasaá ta'on na chindeé ndo'ó. Tído tá ná no'i, dá tanda'í na kasaa na koo na xí'ín ndó.

8 Tá ná kasaa na, dá k̄ian k̄i'o na ña kandaá ini iin rá iin ñayuu ña kómí ná kuachi noo Ndios, ta k̄i'o ta'ani na ña kandaá ini na ña kendaá Ndios, ta k̄i'o ta'ani na ña kandaá ini na ña káyiko ndaa Ndios.

9 Ch̄i k̄i'o na ña kandaá ini ñayuu ña kómí ná kuachi sa'á ña k̄o ní kándéé ini na yu'u,

10 ta k̄i'o na ña kandaá ini na ña kendaá Ndios, dá ch̄i viti no'i noo tatái, ta o kóni k̄a ndo yu'u.

11 Ta k̄i'o ta'ani na ña kandaá ini na ña káyiko ndaa Ndios, ch̄i sa n̄i keyiko na sa'á ña u'u, ña sa'ándá choon ñayuú yó'o.

12 'Kua'á nda'o ña'a ió ka'in xí'ín ndó, tído o kándéé ta'on ndó katóni ndi'i ini ndoán viti.

13 Tído tá ná kasaa na kúu Espiritu īi, na kúu na ndaa, noón kúu na k̄i'o ña kandaá ndi'i ini ndo ndí k̄ian kúu ña ndaa. Ch̄i o ká'an ta'on na xí'ín ndó ña kóni mií ná, di'a ka'an na xí'ín ndó sav'a sa'á ña n̄i seídó'o na. Ta k̄i'o na ña kandaá ini ndo sa'a ndí k̄ian vei koo chí noo.

14 Ta mií ná kedaá, dá natiin yu'u ñaño'ó, dá chi natiin na ña ió noo yú'u, ta k'i'o na ña kandaá ini ndo sa'án.

15 Ta ndidaá kúu ña'a ió noo tatái kúu ña'a mií, sa'á ñoó ni ka'in ña natiin na kúu Espíritu iñ ña ió noo yú'u, ta k'i'o na ña kandaá ini ndo sa'án.

Kaá Jesús ña kúnda'í ini ra nduuan ña kadij ini ra

16 'Sa kua'an kasandaá kuu o koni ka ndo yu'u, dá ya'a cháa kuu, dá koni tuku ndó yu'u, dá chi no'i noo tatái Ndios —kaá na.

17 Dá ni kasá'a dao ta xionoo xí'in ná ñoó ndátó'ón tá'an ra:

—¿Ndiva'a ká'an na dión? Chi kaá na: “Sa kua'an kasandaá kuu o koni ka ndo yu'u, dá ya'a cháa kuu, dá koni tuku ndó yu'u, chi no'i noo tatái Ndios.”

18 ¿Ndi kóni kaa: “Sa kua'an kasandaá kuu o koni ka ndo yu'u”? Ko kandaá ini ndo ndi kóni kaa to'on ni ka'an na —kaá ra.

19 Dá ni kandaá ini Jesús ña kóni ra ndato'ón ñaá rá. Dá ni kaa na xí'in rá:

—¿Ndiva'a ndátó'ón tá'an mií ndó sa'á ña ni ka'in ña: “Sa kua'an kasandaá kuu o koni ka ndo yu'u, dá ya'a cháa kuu, dá koni tuku ndó yu'u”?

20 Miían ndaa ná ka'in xí'in ndó ña vei kuu nda'í kuaki ndó, ta nda'í ka'an ndo, ta tein ndo'o ndó dión, kadij nda'o ini na kúu kuendá ñayuú yó'o. Ta va'ará kunda'í ini ndo, tído ña kunda'í ini ndo, ñoó nduuan ña kadij ini ndo.

21 Chi kakian ndo'o ndó tátó'on k'i'o ndó'o iin ña'a tá dákakián taleé, ndó'o nda'o níman, chi ni kasandaá hora kaki de'án. Tído tá ni ndi'i ni kaki xi, kúu ni nandodóan ña ni ndo'o níman, dá chi kadij nda'o inian sa'á ña ni kaki iin taleé ló'o ñayuú yó'o.

22 Dión ta'ani ndo'o ndo'ó, chi viti kúnda'í ini ndo, tído nandió koo tukui naki'in tá'in xí'in ndó, dá kadij ini ndo, ta ko iin ta'on kandeé chituu ña kadij ini ndo.

23 'Tá ná kasandaá kuu dáá ñoó, o ndátó'ón ka ndo yu'u sa'a ni iin ña'a,

chi miían ndaa ná ka'in xí'in ndó ña ndi ndaa mií vá ña'a ná kaka ndo noo tatá Ndios xí'in kuu yú'u, k'i'o naan noo ndo.

24 Ko ña'a ta'on kaka ndo ni iin ña'a noo Ndios xí'in kuu yú'u, sa'á ñoó ná kaka ndoan viti, ta kúu ni'i vá ndoan, dá ná kutí ndó xí'an kadij ini ndo.

Kaá Jesús ña ni kandeé ná xí'in ña kini ió ñayuú yó'o

25 'Sa'a dao ña'a ni tiin ndaaj sa daná'i noo ndo. Tído vei kuu ña kían o kée kai dión. Di'a k'i'oi ña kandaá tá'í ini ndo sa'a tatá Ndios.

26 Tá ná kasandaá kuu dáá ñoó, dá kían kaka ndo ña'a noo tatá Ndios xí'in kuu yú'u, ta ka'in xí'in ndó ña ko káni kaan kueí nda'í yu'u sa'a ndo noo ná,

27 dá chi kú'u va ini tatá Ndios sa'a ndo sa'á ña kóni ndo yu'u, xí'in sa'á ña kándisa ndó ña noo mií ná ni kii yu'u.

28 Noo tatá Ndios ni kiii, ta ni kasáaj ñayuú yó'o. Ta viti ko'in dánkooi ña, dá no'i noo ná —kaá Jesús.

29 Dá ni kaa ta xionoo xí'in ná:

—Viti kían xí'o ní ña kandaá tá'í ini ndo, ta ko tén ndaa ka ní sa'a dao ña'a ka'an ní xí'in ndú.

30 Viti kían kandaá ini ndu'u ña ndidaá tá'an ña'a ná'á ní, ta ko xínño'ó kaan ndato'ón ndú mií ní, sa'á ñoó kándisa ndu'u ña ni kii ní noo Ndios.

31 Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—¿Á viti ví kándisa ndó ña dión kían?

32 Tído sa ni kasandaá vá hora ña kuita noo ndó ko'on ndo, ta dánkoo mií ndó yu'u. Tído o kándoo mií ta'on yu'u, chi ió va tatá Ndios xí'in.

33 Ndidaá ña yó'o ni ka'in xí'in ndó, dá ná koo va'a ini ndo sa'á ña kándisa ndó yu'u. Ta ndo'o nda'o níno ndo ñayuú yó'o, tído kandeé ini ndo yu'u, dá chi ni kandeéi xí'in ña kini ió ñayuú yó'o —kaá na.

17

Xíka Jesús ña mani noo Ndios sa'á tao xionoo xí'in ná

1 Ndidaá ña yó'o ni ka'an Jesús xí'in ta xionoo xí'in ná. Ni ndi'i daá, dá ni

ndane'e noo ná chí induú, dá n̄i kaa n̄a xí'ín Ndios:

—Tatá, sa n̄i kasandaá vá hora, viti k̄ian k̄i'o ní ña natiin yu'u, n̄a kúú de'e ní, ñaño'ó, dá ná natiin mií ní ñaño'ó noo yú'u, n̄a kúú de'e ní.

² Ch̄i mií ní n̄i x̄i'o choon nooí dándákii ndidaá ñayuu, dá k̄i'oi ña kataki chíchí ndidaá n̄a n̄i x̄i'o ní nooí.

³ Ta n̄i ná ña kataki chíchí ná tá ná nakon̄i n̄a mií ní, n̄a kúú iin tó'ón din̄i Ndios ndaa, ta nakon̄i ta'ani na Jesucristo, n̄a n̄i tanda'á ní n̄i kasáa.

⁴ N̄i nak̄i'oi ndidaá kúú ñaño'ó noo mií ní tein n̄i sa ioi ñayuu yó'o, ch̄i n̄i daxínoi choon veii, ña kúú choon n̄i x̄i'o ní nooí.

⁵ Sa'á ñoó, tatá Ndios, viti k̄i'o ní ña ná natiin tukui ñaño'ó kooi xoo kuá'a mií ní noo sa natiin yu'u ñaño'ó ndaa rá k̄o ñá'a kasá'a ñayuu yó'o.

⁶ Sa n̄i ka'in sa'a mií ní noo taa n̄i x̄i'o ní nooí tein ñayuu ñayuu yó'o. Ta taa mií ní n̄i sa kuu ra, ta n̄i nak̄i'o ní ra noo ndá'a yu'u, ta n̄i natiin va'a ra to'on mií ní.

⁷ Ta viti kándaá ini ra ña ndidaá choon n̄i x̄i'o ní n̄i kee yu'u k̄ian n̄i natiin noo mií ní,

⁸ dá ch̄i ndidaá to'on n̄i x̄i'o ní nooí n̄i kastoin xí'ín rá, ta n̄i natiin va'a raan, ta ná'a rá ña miian ndaa noo mií ní n̄i kixii, ta kándisa ra ña mií ní kúú n̄a n̄i tanda'á ñaá veii.

⁹ Ta viti seí nda'avíi noo ní sa'a rá, ta k̄o seí nda'avíi noo ní sa'a dao ka ñayuu, sava'a sa'a taa n̄i x̄i'o ní nooí seí nda'avíi sa'a, dá ch̄i taa mií ní kúú rá.

¹⁰ Ta ndidaá ña'a yu'u kúú ña'a mií ní, ta ndidaá ña'a mií ní kúú ña'a yu'u, ta xí'ín taa yó'o n̄i natiin yu'u ñaño'ó.

¹¹ Ta o koo ka yu'u ñayuu yó'o, tído kandoo taa yó'o ñayuu yó'o, ch̄i nasaai noo mií ní. Tatá Ndios, mií ní kúú n̄a ii, ta seí nda'avíi noo ní sa'a taa n̄i x̄i'o ní nooí ña kanda'a ní ra xí'ín ndée ní, dá k̄ian iin ná kakuu ra táto'on k̄i'o kúú mií yó.

¹² Tá sa xionooi ñayuu yó'o xí'ín ta n̄i x̄i'o ní nooí, n̄i sa ndaka va'i ra xí'ín ndée mií ní, ta n̄i iin tó'ón rá k̄o ní naá. Sava'a ra kúú de'e ña kini, roón kúú ra

n̄i naá, dá ná x̄inkoo noo ká'an tuti ii mií ní sa'a rá.

¹³ Tído viti nasaai noo mií ní, ta ká'in ña yó'o x̄ian nani ioi ñayuu yó'o, dá ná nakutí rá xí'an dii ini ra táto'on k̄i'o kadii ini yu'u.

¹⁴ Ta n̄i x̄i'o yu'u to'on mií ní noo rá, ta viti n̄a kúú kuendá ñayuu yó'o xin̄i u'u ñaá, dá ch̄i k̄o kúú ta'on ra kuendá ñayuu yó'o, ch̄i dión ni yu'u, k̄o ta'on taa kuendá ñayuu yó'o kúú.

¹⁵ K̄o seí nda'avíi noo ní ña taó ní ra ñayuu yó'o, di'a seí nda'avíi noo ní ña kanda'a ní ra noo ña kini ió ñayuu yó'o.

¹⁶ Ch̄i táto'on k̄i'o k̄o kúú ta'on yu'u kuendá ñayuu yó'o, k̄i'o dión ta'ani ndó'o taa yó'o, ch̄i k̄o kúú ta'on ra kuendá ñayuu yó'o.

¹⁷ Ta kevií ní ra xí'ín to'on ndaa ní, ch̄i to'on mií ní kúú ña ndaa.

¹⁸ Táto'on k̄i'o n̄i tanda'á ní yu'u veii ñayuu yó'o, k̄i'o dión ta'ani tanda'á yu'u mií rá ko'on ra kane'e ra to'in ñayuu yó'o.

¹⁹ Sa'a mií rá ko'in nak̄i'oi mií kee ña kóni ní, dá ná koni ra nak̄i'o ndisa ra mií rá noo mií ní kee to'on ndaa ní.

²⁰ Ta o dúú sava'a sa'a taa yó'o oon ni seí nda'avíi noo ní, seí nda'í ta'ani yu'u noo ní sa'a ndidaá n̄a kasandaá kandeé ini n̄a yu'u sa'a to'on dána'a taa yó'o,

²¹ dá ná kasandaá n̄a kakuu na iin tó'ón, táto'on k̄i'o iin kúú mií ní xí'ín yu'u, tatá, ta iin kúú vá yu'u xí'ín mií ní, ta iin ná kakuu ta'ani na xí'ín yó, dá ná kándisa ndidaá ñayuu ña mií ní n̄i tanda'á yu'u veii.

²² Táto'on k̄i'o n̄i x̄i'o ní ñaño'ó nooí, k̄i'o dión ta'ani n̄i x̄i'oi ñaño'ó noo ná, dá iin tó'ón ná kakuu na táto'on k̄i'o iin tó'ón vá kúú mií yó.

²³ Iin kúú vá yu'u xí'ín ná, ta iin kúú vá mií ní xí'ín yu'u, dión, dá koni ndisa na kakuu na iin tó'ón, dá ná kandaá ini dao ka ñayuu ña mií ní kúú n̄a n̄i tanda'á yu'u veii, ta ná kana'a ná ña kú'u ini ní sa'a n̄a kándéé ini ñaá táto'on k̄i'o ndó'o ní xí'ín yu'u.

²⁴ Tatá, mií ní n̄i x̄i'o ñayuu yó'o noo yú'u, ta kóni ña kande'i ta'ani na noo koo yu'u, dá ná kande'i na xí'ín,

dá ná koni na choon ndato ni xi'o ní nooi, chi sa daá kú'u va ini ní sa'a yú'u nda rá ko ñá'a kava'a ñayuu yó'o.

²⁵ Tata, mií ní kúu na ndaa, tído ko ná'a ta'on na kúu kuenda ñayuu yó'o mií ní, tído yu'u, ná'í mií ní, ta taa yó'o kúu ra ná'a ta'ani ra ña mií ní ni tanda'a yu'u veii.

²⁶ Sa ni xi'oi ña kándaá ini ra sa'a mií ní, ta ko'in ki'oi ña kándaá cháa ka ini ra sa'a ní, dá ná katí'a ra ku'u ini ra sa'a dao ka ñayuu táto'on ki'o kú'u ini mií ní sa'a yú'u, ta iin ná kakuu yu'u xí'ín ná —kaá na xí'ín tatá Ndios.

18

Di'a ni kuu tá ni tiin ra Jesús né'e ra kua'an ra noó ta né'e choon

¹ Tá ni ndi'i ni ka'an Jesús ndidaá to'on yó'o, dá ni kee na kua'an na xí'ín ta xionoo xí'ín ná iin ka xoo yuyúu naní Cedrón, ta ñoo kánda'u iin ñó'o ká'ano noo káa yitó kuí'í. Dá ni ku'u na tein rá xí'ín ta xionoo xí'ín ná.

² Ta Judas, tá'an ra kua'an nakí'o Jesús noo ndá'a taa xiní u'u ñaá, roón kúu ra ná'a noo káa yitó ñoo, dá chi sa kua'a nda'o ta'ándá sa sá'an Jesús ñoo xí'ín taa xionoo xí'ín ná.

³ Dá ni kee Judas ndáka ra iin tu'u soldado xí'ín dao ka taa kéchóon noó ta duti saku'a xí'ín ta fariseo kua'an ra. Ta né'e ra ñó'o tóon xí'ín espada ni saa ra.

⁴ Ta sa ná'a vá Jesús ndí kían ndo'o na, sa'a ñoo ni natuu yati na noo rá. Dá ni ndato'on ñaá ná:

—¿Ndá yoo nándukú ndó?

⁵ Dá ni kaa ra xí'ín ná:

—Vei ndu tiin ndu Jesús, ta ñoo Nazaret.

Dá ni kaa na:

—Yu'u kúu.

Ta iin Judas xí'ín rá, chi vei ra nakí'o ñaá rá noo ndá'a rá.

⁶ Tído tá ni ka'an Jesús: “Yu'u kúu”, kúu ni nakaka sátá rá, dá ni kuei ní'ini ra noño'o.

⁷ Dá ni kaa tuku Jesús xí'ín rá:

—¿Ndá yoo nándukú ndó?

Dá ni kaa ra:

—Jesús, ta ñoo Nazaret.

⁸ Dá ni kaa na:

—Sa ni ka'in xí'ín ndó ña yu'u kúu. Sa'a ñoo, tá yu'u nándukú ndó, dá kían konó ndó ná yaa ta xionoo xí'ín yó'o ko'on ra.

⁹ Díon ni kaa na, dá ná xinkoo to'on ni ka'an na xí'ín Ndios, dá chi ni kaa na ña ni iin tó'on taa ni xi'o na noo ná ko ní naá.

¹⁰ Ta né'e Simón Pedro iin espada. Dá ni taó raan ini ñi noo nákaan, ta kúu ni darkue'e ra ta kéchóon noó ta duti kúu noó, chi ni sa'anda ra do'o xoo kuá'a ra. Ta Malco naní taa ñoo.

¹¹ Dá ni kaa Jesús xí'ín Pedro:

—Nachikaa va'a espada xaan ini ñi noo ni sa káan, dá chi ña ndó'i yó'o kúu táto'on iin copa ndirá ova ni xi'o tatá Ndios ko'i. ¿Á ko ná'a ta'on yo'ó ña kánian ko'i ra? —kaá na.

Ndáka ra Jesús ni saa ra ve'e ta duti kúu noó

¹² Ndidaá ta soldado ñoo xí'ín ta sa'ándá choon noo rá, xí'ín ta kéchóon noó ta né'e choon noo na Israel ni tiin ra Jesús, dá ni so'oni ñaá rá,

¹³ dá ni kee ra ndáka ñaá rá kua'an ra noo ra naní Anás, dá chi ta yó'o kúu xido Caifás, tá'an ra kúu duti kúu noo kuia daá ñoo.

¹⁴ Ta Caifás kúu ra ni ka'an ní'ini noó ta né'e choon noo na ñoo Israel ña va'a cháa ka ná kuu iin tó'on taa noo ndidaá na ñoo Israel o duu kaan na ndi'i na ñoo ñoo.

Di'a ni ndo'o Pedro tá ni sa io ra yé'é ve'e Anás

¹⁵ Ta tákaa Simón Pedro xí'ín iin ka ta xionoo xí'ín Jesús sata ná kua'an ra. Ta ná'a tá'an ta duti kúu noó xí'ín ta né'e tá'an xí'ín Pedro kua'an ra. Sa'a ñoo ni kuu ni ku'u ra xí'ín Jesús nda yé'é ve'e ta duti kúu noó ñoo.

¹⁶ Tído ni kandoo va Pedro iin ra sata vé'e. Sa'a ñoo ni keta ta xionoo xí'ín Jesús ñoo, tá'an ra ná'a tá'an xí'ín ta duti kúu noó ñoo. Dá ni ka'an ra xí'ín ñá'a ndaá yé'é ñoo ña ná konóan ku'u Pedro.

¹⁷ Dá ni ku'u ra. Dá ni kaa ñá'a ñoo xí'ín rá:

—Xionoo ta'ani yo'ó xí'ín taa káa, ¿daá koó?

—Koo, o duú ta'on ñáá kúúí —kaá ra.

¹⁸ Ta ni kao noo na kéchóon noó ta duti xí'ín ta kéchóon noó ta né'e choon ndíta na nádaa ná noo kéí ñó'o, dá chi vixi nda'o. Ta ñóo ta'ani iin Pedro nádaa rá.

Di'a ni kuu tá ni ndato'ón Anás Jesús sa'á ña kée na

¹⁹ Dá ni ndato'ón ta duti kúú noó Jesús ndá choon kuu na ta xionoo xí'ín ná, ta ni ndato'ón ta'ani ñáá rá ndá sa'a dána'a na noó ñayuu.

²⁰ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Sa daná'a túui noó ñayuu, chi daá kuití vá sa daná'i noo ná ini ve'e noo náta na xí'ín yé'é ño'o ká'ano noo ndítutí ndidaa na ñoo yo, na Israel, ta ni iin tó'ón ta'on ña'a ko ní dána'a de'íi.

²¹ Ta, ¿ndiva'a ndato'ón ní yu'u? Va'a ka ndato'ón di'a ní na ni seídó'o to'on sa daná'i sa'á ña ni ka'ín xí'ín ná, dá chi ndidaa vá ná ná'á ndí kían ni daná'i noo ná.

²² Tá ni ndi'i ni ka'an Jesús dión, dá ni koon iin ta kéchóon noó ta né'e choon da'anda noo ná, dá ni kaa ra xí'ín ná:

—¿Á k'i'o dión ví ká'an yo'ó xí'ín ta duti kúú noó?

²³ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Tá ni ya'i ni ka'ín, xinóon, dá kían, ka'an ndei ko vá'a ni ka'ín. Tído tá ko ní ya'i ká'ín, dá kían, ¿ndiva'a ni kanón yu'u? —kaá na.

²⁴ Ta kúú dión ndíko ii vá ná ni tanda'á ñáá Anás kua'an na noo Caifás, ta kúú mií ta duti kúú noó.

Di'a ni kuu tá ni ndata Pedro sa'a Jesús

²⁵ Ta iin ii vá Pedro nádaa rá noo kéí ñó'o ñóo. Dá ni kaa ra ndíta ñóo xí'ín rá:

—Taa xionoo ta'ani xí'ín Jesús kúú yo'ó, ¿daá koó?

Dá ni ndata vá Pedro, ta kaá ra:

—Koo, o duú ta'ón ñáá kúúí.

²⁶ Dá ni kaa iin ta kéchóon noó ta duti kúú noó, ta kúú rá iin tá'an taa ni sa'anda Pedro do'o ñóo:

—Yo'ó kúú ra ni xini yu'u xí'ín taa ñóo tein yitó kuí'í ñóo, ¿daá koó?

²⁷ Ta kúú ni ndata tuku Pedro sa'a Jesús. Ta kúú mií dáá ni kana chéli.

Di'a ni kuu tá ni sa io Jesús noo Pilato

²⁸ Dá ni taó rá Jesús ve'e Caifás, dá ni kee ra ndáka ñáá rá kua'an ra ve'e chóon ta romano. Ta sa ni tuu noo vá kuu dáá ñóo, ta ko ní ku'u ta'on ra ve'e chóon ñóo, dá ná o kándooyakó rá noo Ndios, dá kuu kadíni ra tein víko pascua.

²⁹ Dá ni keta Pilato, tá'an ra né'e choon ká'ano kuendá Judea yé'é chóon ñóo. Dá ni kaa ra xí'ín rá:

—¿Ndá kuachi ni ya'a taa yó'o ni kee ra?

³⁰ Dá ni kaa ra xí'ín rá:

—Tá koó kuachi ká'ano ní ya'a taa yó'o ni kee ra, ta o káne'e ta'on ndu ra kii ndu nak'i'o ndu noo mií ní, ní kúu.

³¹ Dá ni kaa Pilato ñóo xí'ín rá:

—Káne'e ndó ra kua'an ndo, ta keyíko mií ndó sa'a rá táto'on k'i'o sa'ándá ley mií ndó choon.

Dá ni kaa ra Israel ñóo:

—Tído koó íchi ndú ña ka'ání ndú ni iin ñayuu —kaá ra.

³² Dión ni kuu, dá ni xinkoo noó ni ka'an Jesús táto'on k'i'o ndo'o na kuu na.

³³ Dá ni nandió ko Pilato ni ndu'u ra ini ve'e chóon ñóo. Dá ni kana ra Jesús, dá ni ndato'ón ñáá rá:

—¿Á ndaa yo'ó kúú rey noó na Israel?

³⁴ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á dión ká'án mií ní, o dao ka ñayuu ni ka'an dión xí'ín ní sa'a yú'u?

³⁵ Dá ni kaa Pilato:

—¿Ndi kee yu'u kanda inii, ta o duú iin ra Israel kúú yu'u? Ta ñoo mií vá yo'ó xí'ín ta duti saku'a'a, roón kúú ra ni nak'i'o yo'ó noo ndá'í. Ta, ¿ndí kían ni ya'ón ni keeón?

³⁶ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Ko ní nátiin ta'oin choon né'i ñayuu yó'o. Dá chi tá ní nátiin ña ñayuu yó'o, dá kían ndakuei taa kúú kuendá naá tá'an ra xí'ín ra Israel, ta o kónó ta'on ra yaai noo ndá'a rá, ní kúu. Tído ko ní nátiin ta'oin choon né'i ñayuu yó'o.

³⁷ Dá ni kaa Pilato xí'ín ná:

—¿Á iin rey va kúú yo'ó, tá dáá?

Dá n̄i kaa Jesús:

—Mií ní kaá ña kúú yu'u iin rey. Ta n̄i kasáa yu'u ñayuú yó'o, ta n̄i kaki yu'u ñayuú yó'o, dá k̄i'oi kuendá sa'á ña ndaa. Ta ndidaá na kúú kuendá ña ndaa, noón kúú na nátiin va'a ña dána'i.

³⁸ Dá n̄i kaa Pilato xí'ín ná:

—Ta, ¿ndí k̄ian kúú ña ndaa, tá dáá?

Tá n̄i ndi'i n̄i ka'an ra dión, dá n̄i keta tuku ra yé'é choón n̄i ka'an ra xí'ín ta né'e choon noó na Israel ñoó:

—Ni iin tó'ón ta'on kuachi ra ko ní'i.

³⁹ Tído tein iin rá iin víko pascua dáyaa yu'u iin taa noó ra ñó'o ve'e kaa. Sa'á ñoó, ¿á kóni ndo ña dáyaa yu'u taa kúú rey noó na Israel yó'o? —kaá ra.

⁴⁰ Dá n̄i kayu'ú ndidaá taa ñoó:

—¡Ná dá'a ni dáyaa ní taa xaan! ¡Barrabás di'a dáyaa ní! —kaá ra.

Tá'an ra naní Barrabás ñoó kúú iin ta kuí'íná.

19

¹ Dá n̄i sa'anda Pilato choon ña ná kani kini soldado sata Jesús.

² Dá tá n̄i ndi'i n̄i kani ñaá rá, dá n̄i kava'a ra iin corona íon, ta n̄i ch̄inóo raan din̄i ná. Dá n̄i dakuí'ino ñaá rá iin dá'on kua'á toón,

³ dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

—Na ká'ano kúú mií ní, na kúú rey noó na Israel.

Ta n̄i koon ra da'anda noó ná.

⁴ Dá n̄i keta tuku Pilato, dá n̄i kaa ra:

—Kande'é ndó, ná ko'ín taóí ra sata vé'e yó'o, dá kana'á ndó ña ni iin tó'ón ta'on kuachi ra ko ní nání'i yu'u —kaá ra.

⁵ Dá n̄i keta Jesús, ta kánóo iin corona n̄i kava'a xí'ín íon din̄i ná, ta ndíxi na iin dá'on kua'á toón vei na. Dá n̄i kaa Pilato xí'ín rá:

—Yó'o íin ra viti.

⁶ Dá tá n̄i xini ñaá ta duti sakua'a xí'ín ta ndaa yé'é ño'o, ta kúú n̄i'í nda'o n̄i kayu'ú rá:

—¡Chirkaa ní ra ndika cruz! ¡Chirkaa ní ra ndika cruz!

Dá n̄i kaa Pilato:

—Yó'o natiin mií ndó ra, ta chirkaa ndó ra ndika cruz, dá ch̄i ni iin tó'ón ta'on kuachi taa yó'o ko ní nání'i yu'u.

⁷ Dá n̄i kaa ra xí'ín Pilato:

—Tído ley ndu'u k̄ian sa'ándá choon ña kánian kuu ra, dá ch̄i ch̄inani rá mií rá kúú rá de'e Ndios.

⁸ Tá n̄i seídó'o Pilato ña n̄i ka'an taa ñoó dión, ví'í ka ví n̄i yu'ú ra ka'ání rá Jesús.

⁹ Dá n̄i kee Pilato ndáka tuku ñaá rá n̄i ndu'u ra kua'an ra ini ve'e choón.

Dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

—¿Ndeí n̄i kisón?

Tído ni iin to'on ko ní ká'an na.

¹⁰ Dá n̄i kaa Pilato:

—¿Ndiva'a ko ká'on xí'ín yu'u? ¿Á ko ná'á ta'an voon ña ió choon noo ndá'í ña chirkaai yo'ó ndika cruz, ta ió ta'ani choon noo ndá'í ña dáyaai yo'ó ko'on?

¹¹ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta ni lú'u choon koó noo ndá'a mií ní keyíko ní sa'í tá ko ní kixian chí induú di'a. Tído ká'ano cháa ka kuachi ndído ta n̄i naki'o yu'u noo ndá'a ní —kaá na.

¹² Ta nda mií hora daá ndúkú Pilato ña dáyaa ra Jesús, ká'an rá. Tído ndúndéé ta duti xí'ín dao ka ta ndíta xí'ín rá káyu'ú rá:

—Tá ná dáyaa ní taa xaan, dá k̄ian ko íin ta'on ní xí'ín César, ta né'e choon ká'ano. Dá ch̄i ndi ndaa taa ch̄inani mií rá kúú rá iin rey, roón kúú ra naá xí'ín César.

¹³ Tá n̄i seído'o Pilato ña n̄i ka'an ra dión, dá n̄i taó túku ra Jesús. Dá n̄i sa koo ra noo tá'anda choon iin xián noo naní Gabata xí'ín to'on hebreo. Ta to'on yó'o kóni kaa piso n̄i kava'a xí'ín yuu.

¹⁴ Tató'on kaxuu kaa kuu kénduu na Israel ña kadíni na kuendá víko pascua, dá n̄i kaa Pilato:

—¡Yó'o íin na kúú rey noo mií ndó!

¹⁵ Dá n̄i kayu'ú ñayuu ñoó:

—¡Ka'ání ní ra, ka'ání ní ra ndika cruz!

Dá n̄i kaa Pilato xí'ín ná:

—¿Ndiva'a kóni ndo ña chirkaai rey ndo ndika cruz?

Dá n̄i kaa ta duti sakua'a ñoó:

—¡Sava'a César vá kúú rey ndu! —kaá ra.

¹⁶ Dá n̄i naki'o ñaá Pilato noo ndá'a soldado, ña ná ko'on ra chirkaa ñaá rá

ndika cruz. Dá n̄i tiin ñaá rá, dá n̄i kee ra ndáka ñaá rá kua'an ra.

Di'a n̄i kuu tá n̄i chirkaa ra Jesús ndika cruz, dá n̄i xi'i na

17 Dá n̄i sa dokó Jesús cruz kua'an na iin xían noo naní Gólgota xí'ín to'on hebreo. To'on yó'o kóni kaa lásá dini ndii.

18 Ta ñoo n̄i chirkaa ra Jesús ndika cruz. Ta n̄i chirkuei ta'ani ra uu ka taa, ta iin iin xoo d̄in ná tákuei iin iin ra. Ta me'í iin cruz noo tákaa Jesús.

19 Dá n̄i taa Pilato to'on noo iin tabla, ta n̄i ch̄indá'a iin soldado ña dini cruz noo tákaa Jesús. Ta kaáan di'a: “Taa yó'o kúu Jesús, ta ñoo Nazaret, ta kúu rá rey noo na ñoo Israel.”

20 Ta kúu kua'á nda'o na ñoo Israel n̄i ka'i to'on yó'o, dá ch̄i yati yú'u ñoo vá n̄i chirkaa ra Jesús. Ta tándaa letra ká'an yú'u hebreo, xí'ín yú'u griego, xí'ín yú'u latín.

21 Dá n̄i kaa ta duti saku'a xí'ín Pilato:

—Ná dá'a ni taa ní ña kúu rá rey noo na Israel. Va'a kaan di'a ná taa ní: “N̄i kaa taa yó'o ña kúu rá rey noo na Israel.”

22 Dá n̄i kaa Pilato:

—Ña sa n̄i taai kían iin íchi vá n̄i kandooan kooan dión.

23 Tá n̄i ndi'i n̄i chirkaa soldado ñoo Jesús ndika cruz, dá n̄i sa'anda kuálí rá dá'on ná. Ta n̄i kee ra ña komi tá'í, dá n̄i tiin ra iin iin tá'í ñá. Ta n̄i tiin ta'ani ra kotó n̄i sa ndixi na ñoo, tído iin da'on káni ní vá kíán, ko ta'on tukuán.

24 Dá n̄i ndat'ón tá'an soldado ñoo:

—Ná dá'a ni ndatá yóan, va'a kaan ná kadikí yo suerte, dá ná kande'á ndi ndáa yoo kandoo xí'án —kaá ra.

Dión, dá n̄i xinkoo noo ká'an tuti iñ Ndios, ch̄i di'a kaáan: “N̄i naka'anda ra dá'on n̄i sa ndixii, ta n̄i sadikí rá suerte xí'ín dá'oin.” Ta k̄i'o dión n̄i kee soldado ñoo xí'ín dá'on ná.

25 Sa'a cruz noo tákaa na ñoo iin naná na, ta iin ta'ani ku'u ló'o naná na, ta iin ta'ani María, ñadi'í Cleofas, ta iin ta'ani María Magdalena.

26 Tá n̄i xini Jesús naná na xí'ín iin ta xionoo xí'ín ná, tá'an ra maní cháa ka noo ná, dá n̄i kaa na xí'ín naná na: —Naná, taa xaan kúu de'ón viti.

27 Dá n̄i kaa na xí'ín ta xionoo xí'ín ná ñoo:

—Na xaan kúu nanóon viti —kaá na.

Nda kuu dáá ñoo n̄i nakuaka va'a ra naná Jesús koo na ve'e ra.

28 Ta sa ná'á vá Jesús ña sa n̄i xinkoo ndi'i choon vei na, sa'á ñoo n̄i kaa na di'a, dá n̄i xinkoo noo ká'an tuti iñ Ndios:

—Íchi inij!

29 Ta ñoo iin iin k̄idi n̄i chití d̄iní ñó'o vino iá. Dá n̄i sa'an iin taa n̄i dakéta ni'ini ra iin tá'í dá'on ini vino iá ñoo, dá n̄i so'oni raan dini iin yito naní hisopo. Dá n̄i ch̄inee raan yú'u Jesús.

30 Tá n̄i ndi'i n̄i tu'u na lú'u vino iá ñoo, dá n̄i kaa na:

—Sa n̄i kuu va viti.

Tá n̄i ndi'i n̄i ka'an na dión, dá n̄i narkandéi dini ná, ta kúu n̄i nak̄i'o na mií ná n̄i xi'i na.

Di'a n̄i kuu tá n̄i dakú'u iin soldado iin kaa dini yokó yu'ú yika Jesús

31 Dá n̄i sa'an ta né'e choon noo na Israel noo Pilato, dá ch̄i sa kenduu na Israel ña'a kadíni na kuendá pascua, ta ko kóni ra ña karkuei taa ñoo ndika cruz kuu náni'i ndée ná, dá ch̄i mií kuu dáá ñoo kankao víko pascua. Sa'á ñoo n̄i seí nda'í ra noo Pilato ña ná konó rá ta'ano d̄i'in taa ñoo, dá ná kuu dánoo ñaá rá ndika cruz.

32 Sa'á ñoo n̄i sa'an soldado n̄i sa'ano ra d̄i'in ndi nduú taa tákuei dáó xí'ín Jesús.

33 Tído tá n̄i kasandaá ra noo tákaa Jesús, ta kúu n̄i xini ra ña sa n̄i xi'i va na, sa'á ñoo ko ní sa'ano ta'on ra d̄i'in na.

34 Tído iin ta soldado ñoo n̄i dakú'u ra iin kaa dini yokó yu'ú yika ná, ta vití'ón n̄i kankuei nij xí'ín takuií.

35 Ta mií na n̄i xini ña n̄i kuu dión, noón kúu na xí'o ndaa kuendá sa'a ña yó'o, ta ná'á ná ña kíán ña ndaa, dá kandísa ta'ani ndó ña ká'an na.

36 Dión n̄i ndo'o Jesús, dá n̄i xinkoo noo ká'an tuti iñ Ndios: “O tá'ano ta'on ni iin lásá na.”

³⁷ Ta kaá ta'ani tuti ij Ndios di'a: "Koni xí'in noó ñayuu na ni ku'u kaa yu'ú yika."

Di'a ni kuu tá ni nduxi Jesús

³⁸ Ni ndi'i, dá ni sa'an José, ta ñoo Arimatea, noo Pilato. Ta kúu rá iin ta kuendá Jesús, tído kándisa de'é va ñaá rá, chi yu'ú ra kée ta né'e choon noo na Israel. Ta ni seí nda'í ra noo Pilato ña ná konó rá ko'on ra naki'in ra yiki koño Jesús. Dá ni sonó Pilato ña kee ra dión. Dá ni sa'an ra ni danóo ra yiki koño na.

³⁹ Ta ni saa ta'ani Nicodemo, tá'an ra ni sa'an ni ndat'ón xí'in Jesús iin sakuáa. Ta né'e ra táto'on oko uxí kilo ña támi sá'an ni daká tá'an xí'in mirra xí'in áloe.

⁴⁰ Dá ni chituú ra yiki koño Jesús xí'in dá'on yadí ni chichi ña'a támi sá'an ñoó, chi ki'o dión kée na Israel xí'in ndidaá na xí'i noo ná, dá dánduxi ñaá ná.

⁴¹ Ta yati noo ni sarkaa na ndika cruz, ñoó kándu'u iin ñó'o noo káa yitó ku'í. Ta ñoó nákaa iin yái saá noo nduxi ndii. Ta ni iin tó'ón ndii ko ña'a nduxi ñoó.

⁴² Ta ñoó ni dandúxi na Jesús, chi yati va kíán, chi sa kua'an ndi'i va kuu kénduu na ña'a kadíni na kuendá pascua.

20

Di'a ni kuu tá ni nataki Jesús

¹ Ta kuu mií noó kásá'a sa'a semana, kúu ni kee María Magdalena kua'an yái noó ni nduxi Jesús, ta iin naá cháa ij vá. Tído tá ni saaan, kúu sa ni kuxoo va yuu ndadí yu'ú yái ñoó.

² Dá ni nandió kooán ni kankonoán kua'an kasto'an xí'in Simón Pedro xí'in iin ka ta xionoo xí'in Jesús, tá'an ra maní cháa ka noo ná. Tá ni saaan, dá ni kaaan xí'in rá:

—Ni naki'in ra yiki koño sato'o yo né'e ra kua'an ra, ta xini ndeí ni chikáa ñaá rá.

³ Dá ni kee Pedro xí'in iin ka ta xionoo xí'in Jesús kua'an ra kande'é rá yái ñoó.

⁴ Ta taxí tá'an ra kua'an ra, tído ni'i cháa ka kua'an iin ka ta ñoó o duú

Pedro. Sa'a ñoó dinño'ó ka mií rá ni saa yu'ú yái ñoó.

⁵ Dá ni chinee noo rá ni sa nde'é rá inian. Ta sava'a dá'on ni sa tuú yiki koño na kánóo, tído ko ní ku'u ta'on ra.

⁶ Ni ndi'i, dá ni kasáa Pedro. Dá ni ku'u ra, dá ni xini ra dá'on ni sa tuú na kánóo.

⁷ Tído iin ka dá'on ni sa yi'i diní ná ko kánóo dáó ta'on ña xí'in dá'on ni sa tuú na ñoó. Dá chi iin ka va xían ni natuúan kánóoan.

⁸ Nda daá ví, dá ni ku'u ta ni kasáa mií noó ñoó. Tá ni xini ra ndidaá ña yó'o, dá ni kándisa ra.

⁹ Tído kóni ij vá kandaa ini ra to'on ká'an tuti ij Ndios ña miían ndúsa kánian nataki Jesús tein na ni xi'i.

¹⁰ Dá ni nandió kuéi ra ni ndisáa ra noo ndeí dao ka ta xionoo xí'in Jesús.

Di'a ni kuu tá ni na'a noo Jesús noo María Magdalena

¹¹ Kúu ni nandió koo María íán nde'í ña yu'ú yái ñoó. Ta tein nde'í ña íán ñoó, dá ni chirnee nooan ni sa nde'an ini yái ñoó.

¹² Ta kúu ni xinian ndeí uu ángel, ta ndíxi na da'ón kuxí kachi. Ta ndeí na noó ni sa nóo yiki koño Jesús. Iin na ió xoo noo ni sa kuu diní ná, ta iin ka na ió xoo noó ni sa kuu sa'a ná.

¹³ Dá ni kaa na xí'in María:

—Ki'o ló'o, ¿ndí kíán ndó'ón ña nde'í'in?

Dá ni kaaan:

—Sákii, dá chi ni naki'in ra yiki koño sato'i né'e ra kua'an ra, ta ko ná'a ta'on yu'u ndeí ni chikáa ñaá rá.

¹⁴ Tá ni ndi'i ni ka'an dión, dá ni nandió kooán ni sa nde'an chí sata, kúu ni xinian íin Jesús, tído ko ní nákonian ña kúu ná Jesús.

¹⁵ Dá ni kaa na xí'in:

—Ki'o ló'o, ¿ndiva'a nde'í'i yo'ó? ¿Ndá yoo nándukón?

Dá ni ka'an María ña kúu rá ta ndaá yitó ku'í ñoó. Dá ni kaaan xí'in ná:

—Tatá, tá ni naki'in ní yiki koño ni sa káa yó'o né'e ní kua'an ní, kasto'on ní xí'in ndeí ni chikáa nían, dá ná ko'in naki'in ña.

¹⁶ Dá ni kaa Jesús:

—¡María!

Ta kúú n̄i n̄andió kooán n̄i s̄a nde'án noo ná, dá n̄i kaaan x̄í'ín ná:

—¡Raboni! (To'on yó'o kóni kaa maestro.)

¹⁷ Dá n̄i kaa Jesús x̄í'án:

—Ná dá'a ni kaka'ón yu'u, María, dá chi ko ñá'a ta'on no'i noo tatái. Va'a kaaan kua'án kasto'ón x̄í'ín ñani kuálí, ta ka'on x̄í'ín x̄í ña nanai no'i noo ió tatái, na kúú ta'ani tatá mií ndó, na kúú Ndios noo yú'u, ta kúú ta'ani na Ndios noo ndo'ó —kaá na.

¹⁸ Dá n̄i kee María Magdalena ñoo kua'an kasto'án x̄í'ín ta x̄ionoo x̄í'ín Jesús ña n̄i x̄ini x̄í'ín nooan Jesús, ta n̄i nakani ta'anián x̄í'ín rá sa'á ña'a n̄i ka'an na x̄í'án.

Di'a n̄i kuu tá n̄i na'a noo Jesús noo ta x̄ionoo x̄í'ín ná

¹⁹ Tá n̄i kuaá kuu noo kásá'a sa'a semana ñoo, ndadí toon yé'é ve'e noo ndéi ta x̄ionoo x̄í'ín Jesús, dá chi yu'ú ra oon ni tiin ñaá ta né'e choon noo na Israel. Ta kúú iin kuití vá n̄i sa kuín Jesús me'í noo ndéi ra ñoo. Dá n̄i kaa na:

—Ná koo va'a ini ndo.

²⁰ Tá n̄i ndi'i n̄i ka'an na dión, dá n̄i daná'a na ndá'a ná x̄í'ín yika ná noo rá. Kúú n̄i kadii nda'o ini ra n̄i x̄ini ra ña n̄i natakí sato'o yo.

²¹ Dá n̄i kaa tuku Jesús:

—Ná koo va'a ini ndo. Táto'on k̄i'o n̄i tanda'á tatái yu'u veii, k̄i'o dión ta'ani tanda'á yu'u ndo'ó ko'on ndo kane'e ndó to'in.

²² Tá n̄i ndi'i n̄i ka'an na dión, dá n̄i tuu tach̄i ná noo ndéi ra, dá n̄i kaa na:

—Natiin ndó Espíritu īi Ndios viti.

²³ Tá ndi ndáa mií na x̄i'o ká'ano ini ndo sa'á kuachi, ta k̄i'o ká'ano ta'ani ini Ndios sa'á kuachi na. Ta ndi ndáa mií na ko x̄i'o ká'ano ini ndo sa'á kuachi, ta ni Ndios o k̄i'o ká'ano ta'on ini sa'á kuachi na —kaá na.

Ko x̄in Tomás kandisa ra ña n̄i natakí Jesús

²⁴ Ta Tomás, tá'an ra ká'an x̄í'ín ná Dídimó, roón kúú iin ta nákaa tein ndin ux̄i ūy ta x̄ionoo x̄í'ín Jesús, tído ko ta'ón ra ió tá n̄i na'a noo Jesús noo dao ka ta ñoo.

²⁵ Tá n̄i ndi'i, dá n̄i kaa ta ñoo x̄í'ín rá:

—¡N̄i x̄ini ndu sato'o yo Jesús!

Dá n̄i kaa Tomás:

—Ta ná o koni x̄í'ín nooí noo n̄i ku'u nduyo ñoo ndá'a ná, ta ná o chí'ii din̄i ndá'í noo n̄i ku'u nduyo ñoo, ta ná o chí'ii ndá'í yika ná noo n̄i tarkue'e ñoo, o kándisa ta'on vei —kaá ra.

²⁶ Tá n̄i ya'a ona kuu, ndéi tuku ta x̄ionoo x̄í'ín Jesús ini ve'e ñoo, ta ió Tomás x̄í'ín rá viti. Ta ndadí toon yé'é ndéi ra. Kúú iin kuití vá n̄i sa kuín Jesús me'í noo ndéi ra ñoo, dá n̄i kaa na:

—Ná koo va'a ini ndo.

²⁷ Dá n̄i kaa na x̄í'ín Tomás:

—Nakí, kande'ón ndá'í, ta chí'ii din̄i ndá'on noo n̄i ku'u nduyo, ta chí'ii ta'ani din̄i ndá'on noo n̄i tarkue'e yikaí. O sa kákuuón iin ta nákani kuachi ini, iin ta kandisa kakuuón.

²⁸ Dá n̄i kaa Tomás x̄í'ín ná:

—Miían ndaa kuiti mií ní kúú sato'o yu'u, ta mií ní kúú Ndios yu'u.

²⁹ Dá n̄i kaa Jesús x̄í'ín rá:

—Sa'á ña n̄i x̄ini x̄í'ín nooon yu'u, sa'á ñoo n̄i kándisón, Tomás. Tído ndiká'án ví na kándisa va'ará ko ní x̄ini na yu'u.

Ká'an Juan ndiva'a n̄i taa na tuti yó'o

³⁰ Kua'á ka ví ña'a ná'ano n̄i kee Jesús noo ta x̄ionoo x̄í'ín ná, tído ko ní táa ndi'i ta'on yu'an noo tuti yó'o.

³¹ Tído to'on yó'o kían n̄i taai, dá kandisa ndó ña Jesús kúú Cristo, na dákaiki ñaá, ta kandisa ndó ña mií ná kúú de'e Ndios. Ta tá ná kandeé ini ndo ná, dá kían koni ndo kataki chí'í ndó sa'a mií ná.

21

Di'a n̄i kuu tá n̄i na'a noo tuku Jesús noo usa ta x̄ionoo x̄í'ín ná

¹ Tá n̄i ndi'i, dá n̄i na'a noo tuku Jesús noo ta x̄ionoo x̄í'ín ná noo kúú yu'ú taño'o naní Tiberias. Ta di'a n̄i kuu:

² Ta né'e tá'an īi vá Simón Pedro x̄í'ín Tomás, ta ká'an x̄í'ín ná Dídimó, x̄í'ín Natanael, ta ñoo Caná, ña nákaa

chí kuendá Galilea di'a, xí'ín ndi nduú de'e Zebedeo, xí'ín uū kā ta xionoo xí'ín Jesús.

³ Dá n̄i kaa Simón Pedro xí'ín dao kā taa ñoó:

—Ko'ín tiin̄ tiyaká viti.

Dá n̄i kaa dao kā taa ñoó:

—Ko'on ta'ani ndu'u xí'ón.

Dá n̄i kee ra kua'an ra. Dá n̄i saa ra n̄i kaa ra ini iin barco, tído sakuáá dáá ñoó ni iin tó'ón tiyaká kō ní tiin ra.

⁴ Tá sa kua'an tuu noo vá, ta kúú sa yu'ú taño'o ñoó vá ín Jesús, tído kō ní nákoní ta'on ñaá ta xionoo xí'ín ná.

⁵ Dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—De'e kuálí, ¿á sa n̄i tiin ndó tiyaká kej̄ ndo?

Dá n̄i kaa ra:

—¡Koo!

⁶ Dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—Chikaā ndo ñonōo xāan chí xoo kuá'a di'a barco ndo, dá tiin ndó tiyaká —kaá na.

Tá n̄i kee ra dión, ta kúú kua'á nda'o tiyaká n̄i tiin ra, sa'á ñoó kō kándeé ta'on ra taó rá ñonōo rá.

⁷ Dá n̄i kaa ta man̄i cháá kā noo Jesús xí'ín Pedro:

—¡Sato'o va yó kúú na káa!

Tá n̄i kandāa ini Simón Pedro ña kúú ná Jesús, dá n̄i nakui'ino ra dá'on rá, dá ch̄i sa n̄i taó vá ráan. Dá n̄i ndao ra n̄i keta ra kua'an ra ini takuií.

⁸ Ta n̄i kandōo kueé dao kā taa ñoó vei ra xí'ín barco. Ta ñó'o ra ñonōo noo ñó'o tiyaká ñoó vei ra, ta kían táto'on iin ciento metro nda noo kúú yú'u ño'ó ichí.

⁹ Tá n̄i kankuei ra ini barco ñoó, kúú n̄i xini ra sa ndío va ñó'o tikeí, ta kánoo iin tiyaká chó'o rí, ta sa ió ta'ani pan.

¹⁰ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Tei ndó dao kā tiyaká duú n̄i tiin ndó xāan —kaá na.

¹¹ Dá n̄i kaa Pedro ini barco, dá n̄i dítá rá ñonōo ñoó nda noño'o ichí, ta n̄i chitían ñó'o tiyaká ná'ano, ta kúú rí iin ciento uū diko ux̄i on̄i. Ta va'ará kua'á nda'o n̄i sa kuu rí, tído kō ní ndata ta'on ñonōo ñoó.

¹² Dá n̄i kaa Jesús xí'ín taa ñoó:

—Nakíi ndo kad̄ini ndo.

Dá n̄i saa ra, tído ni iin tó'ón rá kō ní dándaa ndato'ón ndá yoo kúú ná, dá ch̄i sa ná'á vá rá ña sato'o yo Jesús kúú ná.

¹³ Dá n̄i tiin Jesús pan ñoó, dá n̄i xi'o naan noo rá, ta n̄i xi'o ta'ani na tiyaká n̄i cho'o ñoó noo rá.

¹⁴ Ta viti xino on̄i ta'ándá ná'a noo Jesús mií ná noo ta xionoo xí'ín ná ndā kuu n̄i nataki na tein na n̄i xi'i.

Ká'an Jesús xí'ín Pedro ña ná kandaka ra ñayuu na táto'on kée iin ta ndáka léko

¹⁵ Tá n̄i ndi'i n̄i sad̄ini ra, dá n̄i kaa Jesús xí'ín Simón Pedro:

—Simón, de'e Jonás, ¿á kóni cháá kā yo'ó yu'u o duú dao kā taa xāan?

Dá n̄i kaa ra:

—Jāan, ná'á vá mií ní ña kóni ñaái, tatá.

Dá n̄i kaa Jesús:

—Koo inon̄o kandakón ñayuu táto'on ki'o kée iin ra ndáka léko.

¹⁶ Dá n̄i nandió koo tuku na n̄i ndato'ón ñaá ná ta'ándá kúú uū:

—Simón, de'e Jonás, ¿á miían ndaa kónon̄o yu'u?

Dá n̄i kaa Pedro:

—Jāan, ná'á vá mií ní ña kóni ñaái, tatá.

Dá n̄i kaa na:

—Koo inon̄o kandaka va'ón ñayuu.

¹⁷ Dá n̄i ndato'ón tuku ñaá ná ta'ándá kúú on̄i:

—Simón, de'e Jonás, ¿á miían ndaa kóni yo'ó yu'u?

Ta kúú nda'í va n̄i kuu ini Simón Pedro, dá ch̄i on̄i ta'ándá n̄i nandió koo na n̄i ndato'ón ñaá ná: “¿Á kóni yo'ó yu'u?” Dá n̄i kaa ra:

—Sato'i, ndidaá tá'an va ña'a ná'á mií ní, sa'á ñoó ná'á vá ní ña kóni yu'u mií ní.

Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Koo inon̄o kandaka va'ón ñayuu, tá dáá.

¹⁸ Miían ndaa ná ka'in xí'ón ña tá n̄i sa kuuón iin ta ló'o, sa nakui'inón mií vóón dá'amon, ta sa xionooón noo ká'an miíón. Tído tá ná kusá'ánón, dá kían ndá ná dákaa voon ndá'on, ta nda iin ka va ñayuu dáku'i'ino yo'ó do'ono,

ta katiin ndaa ra yo'ó ko'on noó ko ká'ón ko'on.

¹⁹ Dión ni ka'an na sa'á ndí kián ndo'o Pedro kuu ra, dá natiin Ndios ñaño'ó. Dá ni kaa ta'ani na:

—Koo inon kandikon yu'u.

Ká'an Jesús sa'á taa kú'u ini na sa'a

²⁰ Dá ni nandió koo Pedro ni sa nde'é rá chí sata, dá ni xini ra tákaa ñaá ta maní cháá ka noo Jesús vei ra. Ta taa yó'o kúu ra ni sa io díin Jesús noó ni sadíni na sakuaá dáá ñóó, ta mií rá ni ndato'ón ñaá: “¿Ndá yoo kúu ra naki'o ñaá noo ndá'a taa xini u'u ñaá?”

²¹ Dá tá ni xini ñaá Pedro, dá ni kaa ra xí'in Jesús:

—Sato'i, ¿ndí kián ndo'o taa káa?

²² Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Tá kóni yu'u ña koo ii vá taa káa nda ná kasandaá kuu nandió kooi kasai ñayuu yó'o, ¿ndiva'a sa'ání yo'ó miíon? Dá ri yo'ó koo inon kandikon yu'u.

²³ Ta sa'á ña ni ka'an na dión, sa'á ñoó ni kasá'á dao ka na kúu kuendá Jesús ká'an na ña o kúu ta'on taa yó'o. Tído ko ní ká'an Jesús ña o kúu ra, ni kaa na ña tá kóni na ña koo ii vá taa ñoó nda ná kasandaá kuu nandió koo na kasaa na ñayuu yó'o: “¿Ndiva'a sa'ání yo'ó miíon?”

²⁴ Ta taa ká'an Jesús sa'a yó'o kúu yu'u, ta xionoo xí'in ná, ta xí'oi kuendá sa'a ndidaá ña yó'o, ta ni taai ña. Ta ná'á yó ña kuendá xí'oi sa'án kián ña ndaa.

²⁵ Ta ió kua'á ka ví ña'a ni kee Jesús. Sa'á ñoó tá ní táai iin rá iian, taó kuendá yu'u ña o kéta ta'on ñayuu yó'o kaño'o libro nákani sa'a ndidaá ña ni kee na. Dión ná koo.

To'on yó'o ká'an sa'á ña ni kee na kúú apóstol

Ni kaa Jesús ña kasaa Espiritu i Ndios koo na xí'ín yó

¹ Ta libro mií noó ña kían ni taai koo noo ní, Teófilo, kían ká'an sa'á ndidaá kúú ña ni kee Jesús, xí'ín ndidaá kúú ña ni daná'a na nda rá mií sa'a,

² ta nda kuu ni kaa na kua'an nó'o ná induú. Tído tá ko ñá'a nana na nó'o na, dá ni sa'anda na choon xí'ín ndée Espiritu i Ndios noó ta kúú apóstol, tá'an ra ni kaxi na kane'e to'on na.

³ Tá ni ndi'i ni nataki Jesús, dá ni na'a na mií ná noó taa ñoó. Ta kua'á ña'a ni kee na noo rá, dá ná kandaá ini ra ña takí na. Chi tein uu diko kuu ni na'a na mií noo rá, ta sa daná'a na sa'á ndi koo ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios.

⁴ Ta tein ió na xí'ín taa ñoó, dá ni sa'anda na choon noo rá, ta kaá na:

—O sa kánkuei ndó ñoo Jerusalén yó'o. Kandati ndó nda ná kasaa na ni kaa tatái ki'o na noo ndo, tát'on ni ka'ín xí'ín ndó.

⁵ Miían ndaa kían ña Juan kúú na ni sa dakódo ndúta ñayuu xí'ín takuí. Tído tixi cháá vá kuu, dá kodo ndúta ndo xí'ín Espiritu i Ndios —kaá na.

Di'a ni kuu tá ni nana Jesús kua'an nó'o ná induú

⁶ Dá ni ndato'on ñaá ta ni nditúti ndéi xí'ín ná ñoó, ta kaá ra xí'ín ná:

—Tatá, ¿á ko'on ní ki'o ní ña dándáki na ñoo yo, na Israel mií ná viti?

⁷ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Ko káni ta'an vaan ña kana'á ndo'ó ndá kuu o ndá oon ni chikaa ini tatá Ndios koo dión, chi iin tó'on mií vá ná kómí choon kaa ndá oon kooan.

⁸ Tído natiin ndó choon tá ná xino Espiritu i Ndios dákúti ná nío ndo, dá kánkuei ndó ki'o ndó kuendá sa'á yú'u noó na ñoo Jerusalén, xí'ín ndidaá ka ñoo ñó'o kuendá Judea yó'o, xí'ín ndidaá kúú ñoo ñó'o chí kuendá

Samaria, xí'ín ndidaá kúú xían nda noo xíká cháá ka ñayuu yó'o.

⁹ Dá tá ni ndi'i ni ka'an Jesús dión, dá ni xini taa ñoó ña konana na kua'an nó'o ná induú. Ta kúú ni ndu'u na tein iin viko. Ta kúú ni da'i na noo rá.

¹⁰ Ta kúú ndíta ió rá ndé'é rá chí induú noo konana Jesús kua'an nó'o ná. Kúú iin kuitió ni sa kuíta uu taa ndíxi da'on kuxi noo ndíta ra ñoó.

¹¹ Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Ndo'ó, taa Galilea xaan, ¿ndiva'a ndíta ndo'ó ndé'é ndó chí induú káa? Mií Jesús, na ni nana kua'an nó'o induú, tát'on ki'o ni xini ndo ni nana na kua'an nó'o ná induú, ki'o dión i vá koni ndo nandió ko tuku na kii na —kaá ángel ñoó xí'ín rá.

Di'a ni kuu tá ni tuu iin ka taa nakuin kakuu apóstol noo Judas

¹² Dá ni noo taa ñoó yúku naní Olivos, dá ni kee na kua'an nó'o ná ñoo Jerusalén, chi yati né'e tá'an xí'ín ñoo Jerusalén, chi kían tát'on ki'o sónó ley kuu kaka na Israel kuu nani'i ndée ná.

¹³ Dá tá ni nasaa na ve'e noo ndéi na ñoó, dá ni kaa na ni ku'u na ini ve'e kánóo diní ve'e ñoó. Ta ñoó kúú noo ió Pedro xí'ín Jacobo, xí'ín Juan, xí'ín Andrés, xí'ín Felipe, xí'ín Tomás, xí'ín Bartolomé, xí'ín Mateo, xí'ín Jacobo, tá'an ra kúú de'e taa naní Alfeo, xí'ín Simón, tá'an ra kúú kuendá ta Zelote, xí'ín Judas, tá'an ra kúú ñani Jacobo.

¹⁴ Ndidaá taa yó'o kúú ra daá kuití nátaka ká'an xí'ín Ndios, ta ndéi ta'ani dao na ñá'a xí'ín rá, xí'ín María, na kúú naná Jesús, xí'ín ra kúú ñani Jesús.

¹⁵ Ta tein kuu daá ñoó, dá ni nakuin ndichi Pedro me'i na kúú kuendá Jesús ndéi ñoó. Ta kúú ná tát'on iin ciento oko ñayuu. Dá ni kaa Pedro xí'ín ná:

¹⁶ —Ndo'ó, ñani, miían kánian xinkoo noo ká'an tuti i Ndios, ña ni ka'an mií Espiritu i Ndios xí'ín David tá sa na'á. Chi ni ka'an David sa'á ña kee Judas, tá'an ra ni sa'an ni naki'o Jesús noo ndá'a ta né'e choon.

17 Ta Judas ñóó n̄i sā kuu iin t̄a n̄i sā káa tein ndu'u, ta n̄i n̄atiin dáó ta'ani ra choon x̄i'ín ndu'u.

18 "Ta n̄i xiin ra iin ñó'ó x̄i'ín d̄i'ón n̄i ki'in ya'i ra sa'á ñā kini n̄i kee ra. Kúú n̄i k̄ankao d̄íní rá, ta n̄i ka'andi t̄i ra, ta kúú n̄i k̄ankuei ndi'í xiti ra.

19 Tá n̄i k̄andāa ini na ndéi ñoo Jerusalén ñā dión n̄i ndo'o ra, dá n̄i ch̄inaní ná noñó'ó ñóó Acéldama. Ta to'on yó'o kóni kaa Ñó'ó N̄i.

20 Dión, dá n̄i x̄inkoo to'on ká'an libro Salmos, ch̄i d̄i'a kaáan:

Ná kando ndava'a ve'e ra.

Ta ni k̄o ín ka ná kande'i inian.

Ta kaá ta'anian:

Ñā iin ka va ñayuu natiin choon n̄i sā ne'e ra.

21 "Ta viti tein yó yó'o ñó'ó dao t̄a, tá'an ra n̄i sā x̄ionoo ta'ani x̄i'ín ndu'u ndidaá tiempo n̄i sā io sato'o yo Jesús x̄i'ín ndú,

22 ndā kuu n̄i kasá'á dákodo ndúta Juan ñayuu, ta ndā kuu n̄i xini ndu n̄i nana Jesús kua'an nó'ó ná induú. Sa'á ñóó mīan kánian ndu'u iin ra tein ndu'u, dá kanoo dáó rá x̄i'ín ndu'u k̄i'o ra kuendá noó ñayuu ñā mīan ndaa n̄i n̄ataki Jesús —kaá Pedro.

23 Dá n̄i x̄i'o na uu kuu t̄a ñó'ó tein ñayuu ñóó. Iin ra naní José, ta naní ta'ani ra Barsabás, tá'an ra ká'an x̄i'ín ná Justo, ta iin ka ra naní Matías.

24 Dá n̄i ka'an na x̄i'ín Ndios, ta kaá na d̄i'a:

—Sato'o ndu Ndios, mií ní kúú na ná'á ndi k̄i'o kúú níó iin rá iin ñayuu. Ta viti na'a ní noo ndú'u ndi káa iin t̄a yó'o n̄i k̄axi mií ní,

25 dá kane'e dáó rá choon x̄i'ín ndu'u, ta kane'e ra to'on ní kanoo ra, dá ch̄i n̄i tuú vá Judas sa'á kuachi n̄i kee ra. Ta sā kua'an va ra noo kánian ko'on ra sa'á ñā n̄i kee ra —kaá na.

26 Dá n̄i sadikí na suerte. Ta kúú n̄i kasandaáan ñā Matías kánian kakuu apóstol. Dá n̄i ndu'u na tein ndin ux̄i iin ka apóstol ñóó.

2

Di'a n̄i kuu tá n̄i nakutí na kúú kuendá Jesús x̄i'ín Esp̄ritu īi Ndios

1 Tá n̄i kasandaá víko naní Pentecostés, ndéi tútí ndidaá na kúú kuendá Jesús ini iin ve'e.

2 Ta kúú iin kuití vá n̄i n̄i'i iin ní kúú ini ve'e noo ndéi na ñóó n̄i kee iin ña'a n̄i kii chí induú, ta kíán tátō'on iin tach̄i déen.

3 Dá n̄i kasáa ñā ndé'é tátō'on ndé'é ñó'ó ita. Dá n̄i n̄axinoan d̄ini iin rá iin na kúú kuendá Jesús ndéi ñóó.

4 Ta kúú ndidaá kúú ná n̄i nakutí x̄i'ín na kúú Esp̄ritu īi Ndios. Ta kúú n̄i kasá'á iin rá iin na ká'an na dao ka yú'u, tá'an ñā n̄i ni'í ná noo Esp̄ritu īi Ndios.

5 Ta ñoo Jerusalén ñóó ndéi na Israel n̄i kii na ndidaá nación ñó'ó ñayuu yó'o, ta ndíta ndaa na x̄i'ín choon Ndios.

6 Tá n̄i seido'o ñayuu yó'o ñā n̄i ni'í, dá n̄i nataka na noo ndéi na kúú kuendá Jesús. Ta kúú n̄i naá vá iní na, ch̄i n̄i seído'o na ñā iin rá iin na kúú kuendá Jesús n̄i kasá'á ká'an yú'u iin rá iin ñayuu ñóó.

7 Sa'á ñóó n̄i naá vá iní na. Dá n̄i kasá'á ndátó'ón tá'an ná:

—¡Kueídó'o ndó! ¿Á o duú na Galilea kúú ñayuu ká'an káa?

8 Ta, ¿ndiva'a seído'o yó ká'an na iin rá iin yú'u ñā kíán n̄i kat̄i'a yó nda n̄i kaki yó?

9 Ch̄i tein yó ñó'ó ñayuu n̄i kii nación Partia, x̄i'ín nación Media, x̄i'ín nación Elam, x̄i'ín nación Mesopotamia, x̄i'ín kuendá Judea, x̄i'ín kuendá Capadocia, x̄i'ín kuendá Ponto, x̄i'ín kuendá Asia,

10 x̄i'ín kuendá Frigia, x̄i'ín kuendá Panfilia, x̄i'ín nación Egipto, x̄i'ín na ndéi chí kuendá Africa noo ñó'ó ñoo x̄iká cháa ka o duú ñoo Cirene. Ndéi ta'ani na n̄i kii ñoo Roma. Dao ka na kúú na Israel, ta dao ka na n̄i nduu na kándisa to'on kándisa na Israel.

11 Ndéi ta'ani dao ka na n̄i kii nación Creta x̄i'ín nación Arabia. Tído iin rá iin yó kándaa ini ñā ká'an na káa, ch̄i ká'an na iin rá iin yú'u ñā ká'an miíá sa'á ñā ndato n̄i kee Ndios —kaá ñayuu ñóó.

12 Ta kúú ndidaá vá ná n̄i naá iní. Ta ko ná'á ná ndi kíán nakani ini na. Ta ndátō'ón tá'an ná:

—¿Ndí kóni kaa ndidaá kúú ña xinío kuu víti?

13 Ta dao ka ñayuu ñoo ni kasá'á kédiki na na kúú kuendá Jesús, ta kaá na:

—Xíni va na káa.

Di'a ni kuu tá ni daná'a Pedro noo ñayuu sa'a Jesús

14 Dá ni nakuin ndichi Pedro xí'in ndin uxí iin ka taa ni sa xionoo xí'in Jesús. Ta ni'í nda'o ni kasá'á ká'an Pedro xí'in ñayuu kuá'a ñoo:

—Ndo'ó, na Israel, xí'in ndidaá ka ndo'ó na ndéi ñoo Jerusalén, ko'in kasto'in xí'in ndó sa'a ndidaá ña ni kuu yó'o, sa'á ñoo kueídó'o va'a ndó ña ko'in ka'in xí'in ndó.

15 Kana'á ndó ña ni iin tó'on ta'on ñayuu yó'o ko xíni, táto'on ki'o ká'an ndo'ó nákanini ndo. Chi ka iin na'a ií vá kían.

16 Tído ndidaá ña yó'o kúu, dá xinkoo noo ni ka'an Ndios xí'in profeta Joel, tá'an na sa kasto'on xí'in ñayuu ña ni ka'an mií Ndios, chi di'a ni kaa na:

17 Di'a kaá Ndios: Tein kuu noo ndí'i, dá dákoon yu'u Espirituí diní ndidaá kúú ñayuu.

Dá kían ndidaá de'e yíi ndo, xí'in ndidaá de'e di'í ndo ka'an xi sa'a ndí kían vei koo.

Ta ndidaá takuá'á chí koni túu xi ña'a ndato dána'i noo xí.

Ta ndidaá na sá'ano saní kee yu'u.

18 Ta tein kuu dáá ñoo dákoon yu'u Espirituí diní taa xí'in na ñá'a kéchóon nooí,

dá kasá'á ná ka'an na sa'a ndí kían vei koo.

19 Ta kee ña'a ndato chí induú, ta kee ta'ani yu'u ña ná'ano noñó'o yó'o,

chi koo ni, xí'in ñó'o kéj, ta nakuin ndichi ño'oma,

20 ta nakuin naá noo ndindii, ta ndukua'á ni noo yoo.

Dión koo, dá kasandaá kuu sato'o yo Ndios.

Ta kuu yó'o kakuu iin kuu ká'ano, iin kuu na'a Ndios choon ká'ano né'e na.

21 Ta ndi ndáa mií ñayuu nakoni ña Ndios kúú sato'o na, noón kúú na ni'í ña kaki na.

Dión kaá tuti ií Ndios.

22 'Kueídó'o va'a ndo'ó, na Israel, ña ko'in ka'in xí'in ndó. Mífan ndaa Jesús, na ñoo Nazaret, ni sa kuu iin taa ni na'a ña ni kii na noo Ndios, dá chi sa kee na ña ná'ano, xí'in ña ndato noo ndo'ó ni kee Ndios. Ta ná'á va'a mií ndó ndí kían ni sa kee na.

23 Tído ni nakí'o ñaa iin taa noo ndá'a ndo, táto'on ki'o ni chikaa ini Ndios koo nda mií sa'a. Dá ni tiin ñaa ndo'ó ni sa'an ndo ni sa'áni ñaa ndó ndika cruz xí'in ndá'a ta kini.

24 Tído ni danátaki ñaa Ndios noo ña ni ndo'o na ni xi'i na. Chi ña sa'áni ñayuu ko kómían choon sata Jesús, sa'á ñoo ko ní kandeéan ka'áni chíchían na.

25 'Ta ni ka'an ta'ani rey David sa'a Jesús tá sa na'á. Ta di'a ni kaa na:

Ni xinii ña daá kuití vá ió sato'o yo Ndios xí'in.

Ta iin na xoo kuá'a yu'u,

sa'á ñoo ni iin tó'on ta'on ña'a o dáyu'u yu'u.

26 Sa'á ñoo kádii nda'o ini níoi.

Ta xíta yáa ló'i xí'an kádii inían.

Ta iin ní kúú yikí koñoi nani'i ndée xí'in tandeé iní.

27 Chi o dánkoo ta'on ní yu'u noo ñó'o ndii.

Ta o kónó ta'on mií ní ña nataní yikí koño yu'u, na kéchóon noo ní.

28 Chi ni na'a ní íchi nooí noo katakii, dá kasandaá iin kuu, dá kádii nda'o iní tá ná nakuin noo ní.

Dión ni kaa David.

29 'Ñani, ká'an ndaai xí'in ndó ña ni xi'i tatá sá'ano yo David, ta ni nduxi na. Ta kúú nda kuu víti nákaa iíó ná yái noo ni nduxi na ñoo yó'o.

30 Tído ni sa kuu na iin profeta, ta sa ná'á va'a na ña ni xi'o Ndios to'on na ña tein na ve'e mií ná, ñoo kana Cristo, na dáka'á ñaa, ta kakuu na rey, táto'on ni sa kuu David rey noo na ñoo yo.

31 Ta sa'á ña sa ná'á ná ndí kían kee Ndios, sa'á ñoo ni kaa na ña danátaki Ndios Cristo, na dáka'á ñaa, ta ni kaa ta'ani na ña o kándoo ta'on níó Cristo

noo ñó'o ndii, ta ni yikí koño na o nátani ta'an vaan.

³² "Ta dión ni kuu, chi miían ndaa kuiti ni danátaki Ndios Jesús. Ta ndidaá vá ndu'u kúu na ni xini ña dión ni kuu.

³³ Dá ni nachikoo ñaá Ndios xoo kuá'a na. Dá ni nakí'o tatá Ndios Espiritu ii ná noo Jesús, tát'o'on kí'o ni xi'o na to'on na ña kían kee na. Sa'á ñoo ni tanda'á Jesús Espiritu ii yó'o ni kasáa na noo ndú'u. Sa'á ñoo ni xini ndo'ó, ta ni seídó'o ndó ña ká'an ndu'u iin rá iin yú'u, tá'an ña ká'an iin rá iin mií ndó.

³⁴ "Ta o duú David kúu na ni nana ko'on induú koo na xoo kuá'a Ndios, chi mií ná kúu na ni ka'an di'a:

Di'a ni kaa sato'o yo Ndios xí'in sato'i: "Nakoo yo'ó xoo kuá'a yu'u,

³⁵ nda ná nataán ndí'ii taa xini u'u ñaá tixi sa'on."

Dá ni kaa ta'ani Pedro:

³⁶ —Miían kánian kana'á ndidaá kúu ndo'ó, na Israel, ña miían ndaa kuiti Jesús, na ni chirkaa ndó ndika cruz, noón kúu na ni ndee Ndios kakuu na sato'o noo ndidaá kúu ña'a, ta kakuu ta'ani na na dákaiki ñaá.

³⁷ Tá ni seídó'o ñayuu ñoo to'on ni ka'an Pedro, kúu ni kasá'á tá'anda tó'on ini na ndéi na. Dá ni ndato'ón ná Pedro xí'in dao ka apóstol ñoo, ta ni kaa na:

—Ñani, ¿ndí kían kánian kee ndu'u, tá dáá?

³⁸ Dá ni kaa Pedro:

—Nandikó ini ndo sa'a kuachi kée ndó, ta kodo ndúta iin rá iin ndó xí'in kuu Jesús. Dá ná kí'o ká'ano ini Ndios sa'á kuachi ndo, dá natiin ndó Espiritu ii ná.

³⁹ Chi kí'o dión ni xi'o Ndios to'on na ña kee na xí'in ndo'ó xí'in de'e ndó. Ta dión ta'ani kee na xí'in ñayuu ndéi xíká cháá ka, dá chi kí'o dión ni chikaa ini mií sato'o yo Ndios kee na xí'in ndidaá na ni kaxi mií ná kakuu ñayuu na —kaá na.

⁴⁰ Ta xí'in to'on yó'o, ta xí'in cháá ka to'on ni ka'an ni'ini Pedro noo ñayuu ñoo, ta ni sei nda'í na noo ná, ta kaá na:

—Kandísa ndó to'on ká'in, dá kían káki ndó noo tandó'ó vei ndo'o ñayuu kómí kuachi ndéi tiempo viti —kaá na.

⁴¹ Ta kúu kua'á nda'o ñayuu ñoo ni kandísa to'on ni ka'an na. Ta kúu ni sodo ndúta ná. Ta kuu dáá ñoo ni ndukua'a cháá ka na kúu kuendá Jesús, chi tát'o'on oni ka mil ñayuu ni nduu kuendá Jesús.

⁴² Ta ndidaá ná ni nakuíta ndaa xí'in to'on dána'a apóstol. Ta iin ni nduu va na xí'in dao ka na kúu kuendá Jesús. Ta ndéi túti ná sa'ándá na pan, ta ká'an na xí'in Ndios.

Iin ni nduu ndidaá kúu na kúu kuendá Jesús

⁴³ Ta ndidaá vá ñayuu ñoo ni naá ini, ta ni yu'ú na, chi kua'á nda'o ña'a ná'ano xí'in ña ndato ni kee apóstol ñoo.

⁴⁴ Ta iin ni nduu ndidaá na kúu kuendá Jesús. Ta ni chindeé tá'an na xí'in ña'a ió noo iin rá iin na.

⁴⁵ Ta ni dikó ná ñó'o ná, xí'in ndidaá ka ni ña'a ió noo ná, dá ni dasá naan noo ndidaá ná tát'o'on kí'o xínño'ó ná.

⁴⁶ Ta iin rá iin kuu kuu sa nditúti ná yé'é ño'o ká'ano. Ta sa nataka ta'ani na ini ve'e iin rá iin na sa sa'anda na pan, ta iin sásá'an ndi'i va na xí'an kádij ini na, xí'in ña nda'í ió ini na.

⁴⁷ Ta kéká'ano na Ndios. Ta ká'an va'a ndidaá kúu ñayuu ndéi ñoo ñoo sa'a ná. Ta iin rá iin kuu kuu sa ndekua'a sato'o yo Ndios ñayuu, na ni natiin ña káki na.

3

Di'a ni kuu tá ni nduva'a iin taa ni natii sa'a

¹ Iin kuu, dá ni kee Pedro xí'in Juan kua'an nduú na ve'e ño'o ká'ano, ta kían tát'o'on ka oni sa'ini, chi hora daá ñoo ká'an ñayuu ndéi Israel xí'in Ndios.

² Ta sa io iin taa ni natii sa'a, ta nda rá ni kaki va ra káa ra dión. Ta ndidaá kuu né'e ñaá ná vei na chikoo na yé'é ño'o ñoo noo naní yé'é luu káa, dá koo ra kaka ra di'ón noo na koku'u yé'é ño'o ká'ano ñoo.

3 Tá n̄i xini r̄a k̄oku'u Pedro x̄í'ín Juan kua'an n̄a ini yé'é ño'o ká'ano ñoó, dá n̄i kasá'á rá seí nda'í r̄a ña ná k̄i'o na d̄i'ón noo rá.

4 Dá n̄i s̄a nde'é Pedro x̄í'ín Juan noo rá. Dá n̄i kaa Pedro x̄í'ín rá:
—Kande'é ndu'u.

5 Dá n̄i s̄a nde'é va'a ñaá t̄a kú'u sa'a ñoó, ch̄i ndáti ra ni'í rá d̄i'ón noo ná.

6 Dá n̄i kaa Pedro x̄í'ín rá:
—K̄o t̄a'ón plata ni oro nooí. Tído ña ió nooí, k̄i'oi nooñ. X̄í'ín kuu Jesucristo, n̄a ñoo Nazaret, ndakuiin ndichi, ta kaka kua'án —kaá n̄a.

7 Kúú n̄i tiin Pedro ndá'a kuá'a r̄a. Ta kúú n̄i n̄achikani ndichi ñaá ná. Ta kúú vití'ón n̄i ndundakí sa'a rá x̄í'ín diko sá'a rá.

8 Ta kúú n̄i ndao ra n̄i nakuiin ndichi ra. Kúú n̄i kasá'á x̄íka ra. Dá n̄i ndu'u ra kua'an r̄a x̄í'ín Pedro x̄í'ín Juan ini ve'e ño'o ká'ano ñoó. X̄íka ra, ta kándita ra, ta kéká'ano ra Ndios n̄i ku'u ra kua'an r̄a.

9 Ta kúú ndidaá kúú ñayuu ñoó n̄i xini ña x̄íka ra, ta kéká'ano ra Ndios kua'an r̄a.

10 Ta n̄i nakoni n̄a ña t̄a n̄i s̄a io s̄a sati yé'é ño'o naní yé'é luu káa ñoó kúú t̄a ñoó. Kúú n̄i naá ini n̄a, ta n̄i yu'ú n̄a tá n̄i xini n̄a ña n̄i nduva'a ra.

D̄i'a kua'an ña n̄i daná'a Pedro noo ñayuu kuá'a ño'o ñoó sa'a Jesús

11 Ta n̄i tiin toon t̄a n̄i nduva'a sa'a ñoó Pedro x̄í'ín Juan. Ta n̄i naá ini ndidaá kúú ñayuu ñoó taxí tá'an na veí na kande'é ñaá ná noo kúú corredor naní Salomón.

12 Tá n̄i xini Pedro ñayuu ñoó, dá n̄i kaa n̄a x̄í'ín ná:

—N̄a Israel, ¿ndiva'a naá téi iní ndo? Ta, ¿ndiva'a ndé'é ndó ndu'u? ¿Á ká'án ndó ña x̄í'ín ndé'e mií ndu'u n̄i nduva'a t̄a yó'o? O, ¿á ká'án ndó ña s̄a'á ña kúú ndú ñayuu va'a noo Ndios, s̄a'á ñoó n̄i nduva'a ndu r̄a?

13 Mií Ndios, n̄a n̄i s̄a ndaño'o tata sá'ano yo Abraham x̄í'ín Isaac x̄í'ín Jacob tá s̄a na'á, noón kúú n̄i ndane'e dikó Jesús, n̄a kúú de'e na. Noón kúú n̄a n̄i nak̄i'o ndó noo ndá'a t̄a né'e choon. Dá n̄i kuñó'ó ndó n̄a tá n̄i

ka'án t̄a né'e choon naní Pilato dáyaa ñaá rá.

14 Ta ndo'ó kúú n̄a n̄i kuñó'ó n̄a kúú n̄a ií x̄í'ín n̄a ndaa. D̄i'a n̄i x̄íka ndo ña yaa iin t̄a sa'ání ndi.

15 Ta n̄i sa'ání ndo Jesús, n̄a x̄í'o ña kataki chíchí yó. Tído n̄i n̄ataki va n̄a n̄i kee Ndios. Ta ndu'u kúú n̄a x̄í'o ndaa kuendá ña k̄i'o dión n̄i kuu.

16 Ch̄i s̄a'á ña kándé'e iní ndu Jesús, sa'á ñoó n̄i nduva'a t̄a yó'o, tá'an r̄a ndé'é ndó, ta ná'á ndó. Ch̄i x̄í'ín kuu mií Jesús, ta x̄í'ín ña kándé'e iní ndu'u n̄a n̄i kedaá x̄í'ín t̄a yó'o, dá n̄i nduva'a ra, ta n̄i xini x̄í'ín noo ndidaá ndó ña dión n̄i kuu.

17 'Ta viti ndo'ó, n̄a ñoo mií, s̄a ná'á véi ña s̄a'á ña k̄o ná'á ndó ndá yoo kúú ná, sa'á ñoó n̄i kee ndó dión x̄í'ín ná. Ta dión ta'ani n̄i ndo'o t̄a né'e choon noo ndo.

18 Tído n̄i daxinkoo ndi'i Ndios ña n̄i ka'an ndidaá profeta n̄a kee na. Ch̄i n̄i ka'an n̄a ña ndo'o naní níō Cristo, n̄a dákaki ñayuu.

19 Ta viti nandikó iní ndo sa'a kuachi kée ndó. Ta nandió kuéi ndó noo Ndios, dá ná dándóo na kuachi ndo, dá ná k̄i'o sato'o yo Ndios ña ná koo va'a ini ndo.

20 Ta tanda'á tuku na Jesucristo kii na, dá ch̄i k̄i'o dión n̄i ch̄ikaa ini n̄a kee na nda mií sa'a.

21 'Tído miían kánian koo Jesucristo noo ió Ndios chí induú nda ná ndeyiko Ndios ndidaá kúú ña'a, ch̄i k̄i'o dión n̄i kaa Ndios kee na, kaá profeta n̄a nda mií sa'a.

22 Dá ch̄i d̄i'a n̄i kaa Moisés x̄í'ín n̄a sá'ano ve'á n̄i s̄a ndei s̄a na'á: “Ndios, n̄a kúú sato'o yo, k̄i'o na ña kana iin profeta tein n̄a ñoo yo, ta kee na tát'on kée yu'u. Ta kandisa ndó ndidaá kúú to'on ka'an n̄a.

23 Dá ch̄i taó xóo va Ndios ndidaá kúú ñayuu k̄o x̄iín kueídó'o noo ka'an profeta yó'o.” Dión n̄i kaa Moisés.

24 'Ta ndidaá kúú profeta n̄i s̄a ndei nda tiempo Samuel, ta nda tiempo viti n̄i ka'an ta'ani na sa'a ndidaá ña'a kúú viti.

25 Ta ndo'ó kúú n̄a kánian natiin ndidaá kúú ña va'a n̄i ka'an profeta

sa'a, ta natiin ta'ani ndó ndidaá kúú ña va'a ni kandoo Ndios kee na xí'ín na sá'ano ve'á. Dá chi di'a ni kaa Ndios xí'ín Abraham: "Ndidaá kúú ñayuu ndéi ñayuú ni'í ña va'a sa'a iin na kana tein na ve'ón", kaá Ndios xí'ín ná.

²⁶ Sa'a ñoo tá ni danátake Ndios de'e na, ni tanda'a ñaá ná dinñó'ó noo mií ndó, dá ni'í ndo ña va'a noo Ndios, dá kían dankoo iin rá iin ndó ña kini kée ndó —kaa Pedro.

4

Di'a ni kuu tá ni ka'an Pedro xí'ín ta né'e choon ña iin tó'on Jesús kúú na dákaaki ñaá

¹ Ndíta ij vá ná ká'an na xí'ín ñayuu ñoo, kúú ni kasáa ta duti, xí'ín ta sa'andá choon noo ra ndaa ve'e ño'ó ñoo, xí'ín ta saduceo.

² Ta karyíi rá xí'ín Pedro xí'ín Juan chi dána'a na noo ñayuu ñoo ña sa'a ña ni nataki Jesús, sa'a ñoo nataki ta'ani ñayuu ni xi'i.

³ Dá ni tiin ñaá rá né'e ra ni sa'an ra ni sadi ra ve'e kaa. Ñoo ni sa ño'ó na nda ni tui noo iin ka kuu, chi sa ni ini va kían.

⁴ Tído kuá'a nda'o ñayuu ni seídó'o to'on ni daná'a Pedro sa'a Jesús, ta kúú ni kandísa naan. Sa'a ñoo ni ndukua'a cháa ka ñayuu kúú kuendá Jesús, ta ni kasandaá na kúú ná táto'on o'on mil ta.

⁵ Tá ni tui noo iin ka kuu ñoo, dá ni nataka ta né'e choon noo na Israel ñoo Jerusalén, xí'ín ta sá'ano, xí'ín ta dána'a ley,

⁶ xí'ín ta duti kúú noo naní Anás, xí'ín Caifás, xí'ín Juan, xí'ín Alejandro, xí'ín dao tá'an ta duti ñoo.

⁷ Dá ni sa'an ra ni taó rá Pedro xí'ín Juan ve'e kaa, ta ndáka ñaá rá ni saa ra ni chikata ra me'í noo ndéi ta né'e choon ñoo. Dá ni ndato'on ñaá rá, ta kaá ra:

—¿Ndá choon né'e ndo'ó ña nduva'a ndó na kú'u? ¿Ndá kuu ni ka'an ndo, dá ni kee ndó ña yó'o?

⁸ Kúú ni nakutí Pedro xí'ín Espíritu ij Ndios, dá ni kaa na:

—Mií ní, na né'e choon ñoo yó'o, xí'ín mií ní, na sá'ano ñoo Israel,

⁹ mií ní kúú na ndato'on ndu'u sa'a ña va'a ni kee ndu xí'ín ta ni sa kú'u yó'o, xí'ín sa'a ndi ni kuu ni nduva'a ra.

¹⁰ Sa'a ñoo kana'a ní, xí'ín ndidaá kúú na ñoo Israel ña xí'ín kuu Jesucristo, na ñoo Nazaret, na ni chirkaa ní ndika cruz, na ni danátake Ndios, noon vá kúú na ni kedaá, dá ni nduva'a ta iin noo ní yó'o.

¹¹ Ta Jesús kúú táto'on ki'o iin yuu, ta ni kaño'ó ñaá ndo'ó táto'on ki'o kée ta kava'a ve'e. Tído ni kasandaá na kakuu na yuú tito.

¹² Ta koó ka iin ka na kándéé dákaaki yó, dá chi ko ní xí'o Ndios choon noo ni iin ka na ío ñayuú yó'o ña dákaaki na yó —kaa Pedro xí'ín rá.

Di'a ni kuu tá ni sa'anda ra choon noo Pedro xí'ín Juan ña o kánoo ka na dána'a na sa'a Jesús

¹³ Tá ni xini ta né'e choon ñoo ña ko yu'ú Pedro xí'ín Juan ka'an na sa'a Jesús, kúú ni naa iní ra, chi ná'a rá ña kúú ná ta ko ní dákuá'a, ta kúú ná ta oon. Ta ni nakoni ñaá rá ña ni sa xionoo na xí'ín Jesús.

¹⁴ Ta ni xini ta'ani ra ña iin ndichi ta ni nduva'a ñoo noo rá, sa'a ñoo ko ní kúu ta'on ketó'on ñaá rá.

¹⁵ Dá ni sa'anda ra choon ña ná keta too Pedro xí'ín Juan sata vé'e. Dá ni kasá'a ndató'on kue'é ra ndéi ra,

¹⁶ ta kaá ra:

—¿Ndí koo kee yó xí'ín ta ñoo viti? Chi miían ndaa ndisa ni kee ra iin ña'a ndato, ta ndidaá kúú ñayuu ndéi ñoo Jerusalén yó'o ná'a ña dión ni kee ra. Ta o kúu ta'on kaa yo ña ko kían ña ndaa.

¹⁷ Sa'a ñoo ná dáyu'ú yo rá, dá ná dá'a ka ni kanoo ra kasto'on ra xí'ín ñayuu sa'a Jesús, dá kían ná o náka'ani cháa ka to'on sa'a Jesús noo ñayuu ñoo yo —kaá ra.

¹⁸ Dá ni kana ñaá rá. Dá ni sa'anda ra choon noo ná ña ná dá'a ka ní ka'an na, ta dána'a na sa'a Jesús.

¹⁹ Dá ni kaa Pedro xí'ín Juan xí'ín rá:

—Taó kuendá va'a ní, á ña va'a kían noo Ndios ña kueídó'o cháa ka ndu'u noo ká'an mií ní o duú noo ká'an Ndios.

20 Chì ọ kúu ta'on dánkoo ndu'u ña ka'an ndu sa'a ña ni xini ndu, xí'ín sa'a ña ni seídó'o ndu.

21 Tá ni ndi'i ni kee ra tata dáyú'u ñaá rá, dá ni dayáa ñaá rá, dá chì ko ní ni'i rá nda sa'a dándó'o ra níó ná, chì ndidaá kúú na ñoo ñoo kéká'ano na Ndios sa'a ña ndato ni kee na.

22 Taa ni sa kú'u sa'a ñoo, uu diko cháá ka kua ió ra tá ni nduva'a ra ni kee Ndios.

Di'a kua'an ña ni xika na kúu kuendá Jesús noo Ndios

23 Tá ni ndi'i ni dayáa ñaá rá, dá ni sa'an na noo ndéi dao ka na kúu kuendá Jesús. Ta ni nakani na xí'ín ná ndidaá kúú ña'a ni ka'an ta duti saku'a xí'ín ta sá'ano.

24 Tá ni kandaá ini na to'on ni kaa ta né'e choon ñoo, kúu ndidaá kúú ná ni kasá'a ká'an xí'ín Ndios, ta kaá na:

—Sato'o ndu Ndios, mií ní kúú na ká'ano. Mií ní kúú na ni kava'a induú xí'ín noño'o xí'ín taño'o, xí'ín ndidaá kúú ña'a ió nooán.

25 Ta xí'ín yú'u David, na sa kechóon noo ní, ni ka'an ní di'a:

¿Ndiva'a ni ndutondó téi ñayuu ndéi ñayuu yó'o?

Ta, ¿ndiva'a nakani ini na kee na ña ko chóon?

26 Chì ni nditútí ta kúu rey dándáki ñayuu yó'o, xí'ín ta né'e choon, dá naá ra xí'ín Ndios, na kúu sato'o yo, xí'ín Cristo, na dákaki ñaá.

27 "Ta miian ndaa dión ni kuu ñoo yó'o viti, chì ni nak'i'in tá'an Herodes xí'ín Poncio Pilato, xí'ín ta tukú, xí'ín na Israel. Dá ni ndakuei na ni naá na xí'ín de'e i ni Jesús, na ni kaa ní.

28 Dá chì k'i'o dión ni chikaa ini mií ní koo nda mií sa'a, ta dión ni kee ní.

29 Sa'a ñoo, sato'o ndu Ndios, sa ná'á ní ña ká'an ta né'e choon kenda'a ra xí'ín ndu'u. Sa'a ñoo kee ní ña maní k'i'o ní ndée ndu'u, na kúu na kéchóon noo ní, dá ná ọ yu'ú ndu'u ka'an ndu sa'a to'on ní.

30 Ta xí'ín ndá'a mií ní nduva'a ní na kú'u. Ta kee ní ña'a ná'ano xí'ín ña'a ndato xí'ín kuu de'e i ni Jesús.

31 Tá ni ndi'i ni ka'an na xí'ín Ndios, ta kúu ni taan noo ndéi na ñoo. Ta kúu ndidaá ná ni nakutí xí'ín Espíritu

i Ndios. Ta ko ní yu'ú na ka'an na sa'a to'on va'a Ndios.

Iin tó'on vá ni sa kuu ñaxintóni ndidaá na kúu kuendá Jesús

32 Iin tó'on vá ni sa kuu ñaxintóni ndidaá kúu na kúu kuendá Jesús, ta iin tó'on ni sa kuu níó ná. Ta ni iin tó'on ná ko ká'an ña ña'a mií ná kían kómí ná, chì ña'a ndi'i va na kían, kaá na.

33 Ta xí'ín ndée xí'o Ndios ni daná'a na kúu apóstol noo ñayuu, chì xí'o ndaa na kuendá ña miian ndaa kuiti ni nataki sato'o yo Jesús. Ta kua'a nda'o ña maní sa chindeé Ndios ndidaá na kúu kuendá Jesús,

34 sa'a ñoo ni iin tó'on ta'on ña'a ko ní sá kamaní noo ni iin na. Dá chì ndidaá kúu na ió ñó'o, xí'ín na ió ve'e ni sa dikó naan, ta né'e na di'ón ni ni'í ná sa'an ni saa na,

35 ta ni xí'o naan noo apóstol, dá ni xí'o na cháá cháá di'ón ñoo noo iin rá iin ñayuu táto'on k'i'o xínño'ó naan.

36 Ta dión ta'ani ni kee iin ta naní José, tá'an ra ni chinaní na kúu apóstol Bernabé. Kuu yó'o kóni kaa ta xí'o tandee iní. Ta ta yó'o kúu iin ta ni kii tein na ve'e Leví. Ta kúu rá ta kuendá Chipre.

37 Chì ni dikó rá iin ñó'o kómí rá. Dá né'e ra di'ón ñoo ni saa ra ni xí'o raan noo na kúu apóstol ñoo.

5

Di'a ni ndo'o iin ta naní Ananías xí'ín ñadi'í ra naní Safira

1 Tído ni sa ió iin ta sa naní Ananías, ta ñadi'í ra ni sa naní Safira. Ta na yó'o ni dikó iin tá'í ñó'o ná.

2 Dá ni taó xoo ra cháá di'ón noo ña ni ni'í rá sa'a ñó'o rá. Ta ná'á ñadi'í ra ña dión ni kee ra. Ta ni xí'o ra sava'a di'ón ni kandoo ñoo noo apóstol. Ta ni kaa ra ña k'i'o dión kúu vá di'ón ni ni'í rá sa'a ñó'o rá.

3 Dá ni kaa Pedro xí'ín rá:

—Ananías, ¿ndiva'a ni sonó ní ni ku'u ña u'u ini níó ní, dá ka'an to'on ní noo na kúu Espíritu i Ndios? Chì ni taó xoo ní cháá di'ón noo ña ni ni'í ní sa'a ñó'o ní.

4 Ña'a mií vá ní nì sà kuu ñó'o ñoo. Dá tá nì ndi'i nì ñí'kó ñí'án, ¿á kò ná'á ta'on ní ña kuu va kee ní xí'ín ñí'ón ñoo ndi kì'o ká'án mií ní kee ní xí'án? Ta, ¿ndiva'a nì nakani ini ní ka'an to'ón ní? Chì kò ní ká'án to'ón ta'on ní noo ña, noo Ndios vá nì ka'an to'ón ní.

5 Tá nì seido'o Ananías to'on yó'o, kú'u nì kankao va ra nì xí'i ra. Ta ndidaá kú'u ñayuu nì yu'ú nda'o tá nì ni'i tó'on na ña dión nì ndo'o ra.

6 Dá nì kasáa dao takuáchi yíi. Dá nì chítuu xí yíkí koño ra xí'ín iin dá'on. Dá né'e ñaá xí nì sa'an xí nì dandúxi xí.

7 Tá nì ya'a tát'o'on onì hora, dá nì kasáa ñadi'í Ananías. Ta kò xínì ta'an vaán ndi kían nì ndo'o yí'ian.

8 Dá nì ndato'ón ñaá Pedro:

—Ka'an ndaa ní xí'ín yu'u. ¿Á tát'o'on kì'o kaá ndo nì ñí'kó ndó ñó'o ñoo, á kì'o dión nì ñí'kó ndó'an?

Dá nì kaaan:

—Jaan. Mií'ian ndaa dión vá nì ñí'kó ndú'an.

9 Dá nì kaa Pedro xí'án:

—¿Ndiva'a iin nóo nì ndat'ó'ón ndó ña korndodó ndó na kú'u Espiritu sato'o yo Ndios? Yé'é káa vei takuáchi nì sa'an nì dandúxi yíi ní. Ta vit'ón kane'e ta'ani xi mií ní ko'on xi.

10 Ta kú'u vit'ón vá nì kankao ñá'a ñoo noo sá'a Pedro, kú'u nì xí'i vaán. Tá nì ndu'u takuáchi ñoo, ta kú'u sà nì xí'i vaán. Dá nì taó ñaá xí né'e xí nì sa'an xí nì dandúxi xi ñí'ín noo nákaa yíkí koño yí'ian ñoo.

11 Ta kú'u nì yu'ú nda'o ndidaá kú'u na kú'u kuendá Jesús xí'ín dao ka ñayuu tá nì ni'i tó'on na ña dión nì ndo'o Ananías xí'ín ñadi'í ra.

Kua'á nda'o ña'a ná'ano xí'ín ña ndato nì kee na kú'u apóstol

12 Ta nì kee apóstol ña'a ná'ano xí'ín ña'a ndato noo na ñoo ñoo. Ta ndéi tútí na kú'u kuendá Jesús yé'é corredor naní Salomón.

13 Ta kò ní xí'o ndeé inií dao ka ñayuu ndu'u na naki'in tá'an na xí'ín na kú'u kuendá Jesús, tído va'a nda'o ká'án na ñoo ñoo sa'a ná.

14 Ta kú'u kua'á nda'o ña xí'ín na ñá'a nì kandisa to'on va'a nì ñaná'a apóstol ñoo, sa'a ñoo nì ndukua'a cháa ka na kú'u kuendá sato'o yo Jesús.

15 Ta nì taó ñayuu ndéi ñoo ñoo na kú'u sata vé'e, ta nì chínóo ñaá ná noo iin xito, o noo iin yú'u. Dá nì chindei ñaá ná íchi noo ya'a Pedro, dá va'ará konda'i óon na ná ya'a sata na kú'u ñoo, dá ná nduva'a na.

16 Ta kú'u kua'á na ndéi ñoo yati ñoo vei na ñoo Jerusalén, ta né'e na na kú'u vei na xí'ín na ndó'o naní nio kée espíritu kini. Ta kú'u ndidaá vá ná nì nduva'a.

Di'a nì kuu tá nì taán ta né'e choon na kú'u apóstol ve'e kaa

17 Dá nì ndakuei ta duti kú'u noo xí'ín ña kí'in tá'an xí'ín rá, tá'an ra kú'u ta saduceo, chí nì nakutí rá xí'ín ña u'u ini ra.

18 Kú'u nì tiin ra na kú'u apóstol, dá nì sa'an ra nì sadi ñaá rá ve'e kaa.

19 Tído nì kasáa iin ángel nì kii noo sato'o yo Ndios sakuaá dáá ñoo noo ñó'o na ve'e kaa. Dá nì sonó ná yé'án. Dá nì taó ñaá ná. Dá nì kaa ángel ñoo xí'ín ná:

20 —Kua'án ndo, ta naku'ita ndó noo kú'u yé'é ño'o ká'ano. Ta kasto'on ndó xí'ín ñayuu ndéi ñoo sa'a to'on, ña xí'o ña kataki chí'í ná.

21 Tá nì ndi'i nì seido'o na ña nì ka'an ángel ñoo, dá nì kee na kua'an na. Tá nì tuu noo iin ka kuu, dá nì ku'u na yé'é ño'o ká'ano. Dá nì kasá'a ná dána'a na to'on Ndios.

Dá nì nataka tuku ta duti kú'u noo xí'ín ndidaá ka ni ña kí'in tá'an xí'ín rá. Dá nì nakana ra ndidaá ña né'e choon xí'ín ndidaá ta sá'ano ndéi Israel, ta nì kee ra iin junta ká'ano. Dá nì sa'anda ra choon ña ná ko'on soldado taó rá apóstol ñó'o ve'e kaa kasaa ra, ká'án rá.

22 Tído, tá nì saa ra yé'é kaa ñoo nì sà nde'é rá, ta kú'u koó ka apóstol ñoo ñó'o ñoo. Dá nì nandió kuéi ra kua'an ra kasto'on ra xí'ín ta né'e choon.

23 Tá nì saa ra, dá nì kaa ra:

—Tá nì saa ndu yé'é kaa, kú'u ndadi toon vaan. Ta kú'u ndíta soldado yé'é

kaa ñoó ndaa ra. Tído, tá nì sonó ndú yé'án, nì iin tó'ón ka taa ko ñó'o inian —kaá ra.

24 Tá nì seido'o ta duti kúu noó, xí'ín taa sa'ándá choon noó taa ndaa yé'é ño'o, xí'ín ta duti saku'a, kúu nì kasá'á nákanì inì ra: “¿Ndeí ndi'i ví ña nì kuu di'a viti?”

25 Kúu nì kasaa va iin taa. Dá nì kaa ra xí'ín rá:

—Tá'an taa nì sadi ndo ve'e kaa ñoó, yé'é ño'o ká'ano va ndíta roón dána'a ra noó na ñoo yo —kaá ra.

26 Dá nì sa'an ta sa'ándá choon noó taa ndaa yé'é ño'o ñoó xí'ín ra ñó'o tixi ndá'a rá nì sa ki'in ra apóstol ñoó. Tído ko ní kéndava'a ta'on ra xí'ín ná, chì yu'ú ra ña chiyúú ñaa ñayuu ndéi seído'o ñaa ñoó.

27 Dá ndáka ñaa rá nì saa ra ve'e noó nì nataka ndidaa ra kómì choon ná'ano ñoó, dá nì nakì'o ñaa rá noó rá. Dá nì ndato'ón ñaa tá duti mií noó,

28 ta kaá ra:

—¿Á ko ní sa'ándá ta'on ndu choon noó ndo ña ná dá'a ka ni kanoo ndó dána'a ndo sa'á taa ñoó? Tído viti iin ní kúu ñoo Jerusalén yó'o nì nakà'ani ña dána'a ndo. Ta chínóo kuachi ndo ndu'u ña nì sa'ání ndú taa ñoó —kaá ra.

29 Dá nì nandió né'e Pedro xí'ín dao ka apóstol ñoó to'on noó rá, ta kaá na xí'ín rá:

—Káni cháá kaan kueído'o ndu choon sa'ándá Ndios, ndi'i, dá kee ndu choon sa'ándá taa.

30 Tatá Ndios, na nì sa ndaño'o na sá'ano ve'á, noón kúu na nì daná'taki Jesús, na nì sa'ání ndo'ó tá nì chirkaa ndó na ndika iin yito.

31 Ta na yó'o kúu na nì chindaya'i mií Ndios, chì nì chikoo ñaa ná xoo kuá'a na. Ta nì ndee ñaa ná na kómì choon sata ñayuu, ta nì ndee ta'ani ñaa ná na dá'aki ñaa. Díon, dá ná nandikó inì na Israel sa'á kuachi kée na, dá ku'u ká'ano inì Ndios sa'a ná.

32 Ta ndu'u kúu na xí'o ndaa kuendá sa'a ndidaa ña yó'o. Ta na kúu Espíritu iì, na xí'o Ndios noó na seído'o ñaa, noón ta'ani kúu na xí'o ndaa kuendá ña díon kíán —kaá na.

Di'a kua'an ña nì ka'an iin taa naní Gamaliel

33 Tá nì seido'o ra to'on yó'o, kúu nì karyíi nda'o ra. Dá nì ka'án rá ka'ání ñaa rá.

34 Dá nì ndakuín ndichi iin ta fariseo né'e choon naní Gamaliel, ta kúu rá iin taa dána'a ley. Ta ta ndaya'i nda'o kúu rá noó ndidaa na ñoo ñoó. Dá nì sa'anda ra choon ña ná taó too ra apóstol ñoó sata vé'e.

35 Tá nì ndi'i, dá nì kaa ra xí'ín dao ka ta né'e choon ñoó:

—Ndo'ó, ta ñoo Israel, ka'i va'a inì ndo á va'a nì ká'án ndó kee ndó díon xí'ín taa ñoó.

36 Dá chì tá sata cháá, dá nì ndakuín iin taa naní Teudas. Ta nì chindaya'i ra mií rá, ta táto'on komi ciento kúu taa nì sa ndita xí'ín rá. Tído nì sa'ání vá ñaa ná. Ta nì xita noo ndidaa kúu taa nì sa ndita xí'ín rá. Ta kúu nì naá vá noó rá.

37 Tá nì ndi'i, dá nì ndakuín iin taa Galilea naní Judas tein kuu nì nachikodó na ñoo yo kuu ná noó tuti taa né'e choon. Ta kúu kua'a ta'ani taa ñoo yo nì sa ki'in tá'an xí'ín rá. Tído nì sa'ání ta'ani ñaa ná. Ta kúu ndidaa taa sa ndita xí'ín rá nì xita noo kua'an.

38 Sa'á ñoó ká'in xí'ín ndó, o sa dáta'án ka ndo taa kaa, ta dáya ndo rá. Chì tá choon kée ra kúu ña'a taa o tá kíán to'on ká'an taa oon, dá kíán naá vá noón.

39 Tído tá kíán ña'a Ndios, dá kíán o kúu ta'on dánaa ndoón. Kaon koo ndó, chì oon nì ví naá ndo xí'ín Ndios —kaá Gamaliel ñoó.

40 Ta kúu nì nata'an va inì ra to'on nì ka'an Gamaliel ñoó. Dá nì kana tuku ra apóstol ñoó. Dá tá nì ndi'i nì kani ra sata ná xí'ín chirrión, dá nì sa'anda ra choon noó ná ña ná dá'a ka nì ka'an na sa'a Jesús. Dá ví nì dayaa ñaa rá kua'an na.

41 Dá nì kankuei na noó ta né'e choon kua'an na. Tído kadii nda'o inì na, chì nì sonó Ndios ña nì ndo'o ní na sa'a Jesús.

42 Ta ndidaa kuu ño'o na dána'a na inì ve'e ño'o ká'ano, xí'ín iin rá iin ve'e ñayuu, ta ko ní dánkoo ta'on na ña dána'a na sa'a Jesucristo.

6

Di'a ni kuu tá ni kaxi na kúú kuendá Jesús usá taa ña kane'e ra iin choon ká'ano

¹ Ta tiempo daá ñóó ndúkua'a ka na kúú kuendá Jesús kua'an na. Kúú ni kasá'a na ká'an yú'u griego ká'an kuáchí na xí'in na ká'an yú'u hebreo. Chí kaá na ña kó xí'o ndúsá'ano na ña'a kasá'an na kuáan ká'an yú'u griego tátó'on kí'o kánian ni'i ná iin rá iin kuu kuu.

² Ta ndin uxí uu apóstol ñoo ni ndítutí ndidaá kúú na kúú kuendá Jesús. Dá ni kaa na xí'in ná:

—Kó vá'a ta'on ña kían chituu tóo ndu'u ña dána'a ndu to'on va'a Ndios, dá nono ndú ña kían dasá ndú ña'a kasá'an ñayuu.

³ Sa'á ñoo, ñani, va'a cháa ka ña ná kaxi ndó usá taa tein mií ndó xaan, ta ná kakuu ra taa ndíta ndaa xí'in Ndios noó ñayuu, taa ni nakutí xí'in Espíritu ij Ndios, taa ni nakutí ta'ani xí'in ña ndichí. Dá kí'o ndu choon yó'o noo rá kee ra,

⁴ dá kían ná o kátuu ndu ña ká'an ndu xí'in Ndios, ta ni ña dána'a ndu'u to'on na —kaá apóstol.

⁵ Ta kúú ndidaá vá ñayuu ñoo ni nata'an ini ña dión koo. Dá ni kaxi na iin taa naní Esteban, chí kándéé ká'ano iní na Ndios, ta ni nakutí níó ná xí'in Espíritu ij. Ta ni kaxi ta'ani na Felipe, xí'in Prócoro, xí'in Nicanor, xí'in Timón, xí'in Parmenas, xí'in Nicolás, taa ñoo Antioquía, taa sa kandísa tátó'on kándísa na ndéi Israel.

⁶ Dá ndáka na ndin usá taa ñoo ni saa na noo apóstol. Dá ni chikodó ná ndá'a ná diní ná. Dá ni xiká na ña maní noo Ndios sa'a ndin usá taa ñoo.

⁷ Ta kúú ni naká'ani cháa ka to'on va'a sa'a sato'o yó Jesús, sa'á ñoo ni ndúkua'a na kúú kuendá Jesús ñoo Jerusalén. Ta kúú kua'a ta'ani tá duti ni kasá'a kándísa ña ndaa sa'a Jesús.

Di'a ni kuu tá ni tiin dao taa Esteban ndáka ra kua'an ra noó tá né'e choon

⁸ Kua'á ña maní ni kee Ndios xí'in Esteban, ta ni nakutí ná xí'in ndéé Ndios, sa'á ñoo ni sa kándéé ná sa

kee na kua'á nda'o ña ná'ano xí'in ña ndato tein ñayuu ndéi ñoo ñoo.

⁹ Ta kúú ni ndakuei dao taa ñoo ve'e noo náta ka na Israel, ña ká'an xí'in ná, ve'e na kó ñoo ka tixi ndá'a iin sato'o, ta ni ndakuei ta'ani dao ra ñoo Cirene, xí'in ra ñoo Alejandría, xí'in ra kuendá Cilicia, xí'in ra kuendá Asia. Dá ni kasá'a rá ndátó'ón kuáchí ra xí'in Esteban.

¹⁰ Tído kó ní kándéé ta'on ra dátuu rá noo ká'an na, chí kómí ná ña ndichí kee Espíritu ij Ndios.

¹¹ Dá ni chiyá'i ra dao taa ña ná ka'an ra ña ni seidó'o ra ká'an ndava'a Esteban sa'a Moisés, xí'in sa'a Ndios.

¹² Ta dión ni kee ra, dá ni nakuína vaá na ñoo xí'in ndidaá tá sá'ano, xí'in ndidaá tá dána'a ley. Dá ni natuu ra ni tiin ra Esteban. Dá ndáka ñaá rá ni saa ra noo tá né'e choon.

¹³ Dá ni chikata ra taa ká'an to'on sa'a Esteban, dá kaa ra:

—Taa yó'o kúú ra kó sá tuu ta'on ra ña ká'an ndava'a ra sa'a ve'e ñoo ij yó, xí'in sa'a ley Moisés.

¹⁴ Chí ni seido'o ndu'u ká'an ra sa'a Jesús, ra ñoo Nazaret, ña roón kúú ra ko'on nakani ndi'i ve'e ñoo ká'ano yó, ta nadaon ra ña ni dankoo Moisés keeá —kaá ra.

¹⁵ Ta ndidaá taa ndéi noo tá'anda choon ñoo, tá ni sa nde'é rá noo Esteban, ta kúú ni xini ra ña ndato nda'o noo ná tátó'on ndato noo iin ángel.

7

Di'a kua'an ña ni ka'an Esteban xí'in tá né'e choon

¹ Dá ni ndato'ón ñaá tá duti mií noo: —¿Á ña ndaa kúú ña ká'an taa kaa sa'on?

² Dá ni kaa Esteban xí'in rá:

—Kueidó'o ndó ña ko'in ka'in xí'in ndó, ñani, ndo'ó, tá sá'ano viti. Na ndato nda'o kúú Ndios, ta ni na'a na mií ná noo tatá sá'ano yó Abraham tá ni sa io na chí nación naní Mesopotamia, tá kó ñá'a ko'on na koo na ñoo naní Harán.

³ Dá ni kaa Ndios xí'in ná: “Dánkoo ñoo noo ióon xaan, ta dankoo ndidaá kúú tá'ón. Ta kua'an kooón noño'o ko'in na'i nooon.”

4 'Dá n̄i keta na noñó'õ n̄a Caldea kua'an n̄a. Dá n̄i sa'an n̄a n̄i sa io na ñoo naní Harán. Ta ñoo n̄i xi'i tatá n̄a. Dá ndáka ñaá Ndios n̄i saa n̄a noñó'õ yó'õ noõ ndéi yó viti.

5 Tído ni lú'u ta'on ñó'õ yó'õ ko ní xi'õ Ndios ni'i ná, ni noõ kuein sa'a ná. Tído n̄i ka'an Ndios ña ki'õ naan noõ mií ná xi'ín noó de'e na, xi'ín noó de'e ñání na, va'ará ko ñá'a kandeí de'e Abraham tiempo daá ñóó.

6 Ta n̄i ka'an ta'ani Ndios ña de'e ñání na xi'ín de'e díkó n̄a kakuu na tukú kandeí nda'í iin ka ñoo. Ta kaño'o na tixi ndá'a n̄a ñoo ñoo, ta kendava'a na xi'ín ná noõ komi ciento kuia.

7 Ta n̄i kaa ta'ani Ndios di'a: "Ta yu'u kúu n̄a keyikõ sa'á n̄a ñoo, n̄a kendúsa xi'ín ñayuuí ña kechóon na noõ ná. Tá n̄i ndi'i, dá kankuei ñayuuí kii na kandeí na noñó'õ yó'õ, ta yó'õ kandaño'o na yu'u."

8 'Tá n̄i ndi'i, dá n̄i kandoo Ndios xi'ín Abraham ña ta'anda ñií ná xi'ín ndidaá de'e na, ta ñoo kían ná'a ña n̄i xi'õ Ndios to'on na noõ ná. Sa'á ñoo, tá n̄i sa io de'e Abraham n̄i sa naní Isaac, dá n̄i sa'anda n̄a ñií xi tá n̄i xino xi oná kuu. Dá tá n̄i sa io de'e Isaac n̄i sa naní Jacob, dá n̄i sa'anda ta'ani na ñií xi. Ta dión ta'ani n̄i kee Jacob xi'ín ndin uxí uu de'e yií na, tá'an n̄a n̄i sa kuu ndin uxí uu tatá sá'ano yo.

9 'Tído sa'á ña u'u ini tatá sá'ano yo, sa'á ñoo n̄i díkó ná ñani ló'õ n̄a José noó taa Egipto. Tído n̄i sa io va Ndios xi'ín José,

10 ta n̄i chindeé ñaá ná noõ iin rá iin tandó'õ n̄i sa ndo'o na. Ta n̄i kemáni ñaá ná, ta n̄i xi'õ na ñaxintóni ndichí noõ ná tá n̄i sa iin na noõ Faraón, ta kúu rey Egipto. Dá n̄i xi'õ ra choon ká'ano noõ ná ña dándáki na Egipto, xi'ín ve'e mií rey ñoo.

11 'Dá n̄i kasáa tama iin ní kúu kuendá Egipto xi'ín Canaán. Ta n̄i ndo'o nda'õ níõ ndidaá ñayuu. Sa'á ñoo ko ní ni'í na sá'ano ve'e yó ña keí ná.

12 Tá n̄i ni'i tó'on Jacob ña ió tirió chí Egipto di'a, dá n̄i tanda'á ná de'e na, n̄a sa kuu tatá sá'ano yo, n̄i sa'an n̄a

Egipto. Ta ña yó'õ n̄i sa kuu ta'ándá mií noó n̄i sa'an n̄a.

13 Dá tá n̄i sa'an n̄a ta'ándá kúu uu, nda daá, dá n̄i kasto'on José xi'ín ñani na ndá yoo kúu ná. Dá n̄i kandaá ta'ani ini Faraón ndeí n̄i kixi José, ta ndá yoo kúu na ve'e na.

14 Dá n̄i sa'anda José choon noõ ñani na ña ná no'õ na nakuaka na tatá na Jacob xi'ín ndidaá kúu na ve'e na, dá ná kasaa n̄a Egipto. Ta n̄i sa kúu ná oní diko sa'on ñayuu.

15 'Ta dión n̄i kuu. Dá n̄i kasáa Jacob xi'ín ndidaá na ve'e na kandeí na Egipto. Ta ñoo n̄i sa io Jacob nda noó n̄i xi'i na. Ta ñoo ta'ani n̄i xi'i tatá sá'ano yo.

16 Tído n̄i sa'an n̄a ñoo yo n̄i dandúxi na lásá n̄a iin ñoo naní Siquem ini iin káo, ña n̄i xiin Abraham noó de'e iin ta ñoo Siquem n̄i sa naní Hamor.

17 'Dá tá sa kua'an xinkoo to'on n̄i xi'õ Ndios noõ Abraham, kúu sa n̄i ndukua'á nda'õ na ve'e yó ndéi Egipto,

18 nda rá n̄i kasá'á dándáki iin ka rey Egipto. Ta ko ná'á ta'on ra sa'á ña va'a n̄i kee José ñoo ñoo.

19 Sa'á ñoo n̄i kasá'á rá danda'í ra na sá'ano ve'e yó, ta n̄i kendava'a ra xi'ín ná, ta n̄i kendúsa ra xi'ín ná ña ná kata ndava'a na de'e yií kuálí ná, ta duú n̄i kaki, dá ná kuu xi.

20 'Ta mií tein kuu daá ñoo n̄i kaki Moisés. Ta n̄i sa kuu xi iin taleé ñochí káa noõ Ndios. Ta n̄i xito va ñaá n̄a ve'e xi oní yo.

21 Tído n̄i dakána ñaá ná táto'on n̄i ta'anda choon. Ta kúu mií de'e di'í Faraón n̄i naki'in ñaá. Ta n̄i dakuá'ano ñaán táto'on de'e mián.

22 Ta kúu n̄i dakuá'a Moisés ndidaá ña ndichí dakuá'a n̄a Egipto. Ta ndichí n̄a xi'ín to'on ká'an n̄a, ta kándéé ná kée na ndá choon kúu mií vá.

23 'Tá n̄i xinkoo Moisés uu diko kuia, dá n̄i chikaá ini na ko'on n̄a koto ni'ini na n̄a ñoo na, n̄a Israel ndéi Egipto.

24 Dá tá n̄i xini Moisés ña kenda'va'a iin ra Egipto xi'ín iin ta ñoo na, dá n̄i chindeé ñaá ná. Kúu n̄i sa'ání vá ñaá

na sa'á ña ni kendava'a ra xí'ín iin ra ñoo ña.

25 Chì ni ka'án ná ña kandaá ini na ñoo na ña mií Ndios kúú na ni kaxi ñaá kua'an na chindeé ñaá ná, dá kankuei na tixi ndá'a ra ñoo ñoo. Tído ko ní kandaá ta'on ini na ñoo na ña dión kíán.

26 "Tá ni kasandaá iin ka kuu, dá ni xini Moisés ña ndéi uu taa Israel naá tá'an mií rá. Dá ni ka'án ná nachindei va'a ñaá ná, chì ni kaa na xí'ín rá: "Íin ñani kúú vá ndo'ó. ¿Ndiva'a dár'u'u tá'an ndó?", kaá na.

27 Dá ni chítuu taa kéndava'a xí'ín ñani ra ñoo noo ká'an Moisés. Dá ni kaa ra xí'ín ná: "¿Ndá yoo ni chikani yo'ó kakuuón iin ta sa'ándá choon noo ndú'u o iin taa keyíko sa'á ndu'u?"

28 ¿Á kóni ta'ani yo'ó ka'ánóon yu'u tátò'on ni keeón ni sa'ánóon iin ta Egipto koni?", kaá ra xí'ín ná.

29 Tá ni seido'o Moisés ña ni ka'an ra dión, kúú ni xino na kua'an xiká ná nda noo naní Madián. Ta ñoo ni sa io na ni sa kuu na iin ta tukú. Ta ñoo ta'ani ni sa io uu de'e na.

30 "Dá tá ni ya'a uu diko ka kuia, dá ni na'a noo iin ángel tein ño'ó ita kankuei tein iin yitó táká ló'o íin noo kúú noño'ó ichí sa'a yúku naní Sinaí.

31 Ta kúú ni naá vá ini Moisés tá ni xini na ña dión kúu. Dá ni natuu yati na kande'é va'a na. Ta kúú ñoo ni seido'o na ni ka'an tachì sato'o yo Ndios:

32 "Yu'u kúú Ndios, na ni sa ndaño'o na sá'ano ve'ón, chì yu'u kúú Ndios noo Abraham, ta yu'u kúú Ndios noo Isaac, ta yu'u kúú Ndios noo Jacob", kaá Ndios xí'ín ná. Ta ni kasá'á ndéi Moisés ña ni yu'ú na. Ta kúú ko ní xì'o ndeé ka ini na kande'é ná.

33 Dá ni kaa sato'o yo Ndios xí'ín ná: "Taó ndisa ño'o sa'on, chì ño'o iì kíán seín ni'ínón xaan.

34 Miían ndaa kuiti kíán xiní yu'u ña nda'í nda'o ndó'o ní ñayuu ndéi na Egipto. Ta miían ndaa seídó'i ña nda'í nda'o ndé'i na. Sa'á ñoo ni kasá'áí dáakii na. Ta viti nakíi yati cháa ka, chì tanda'á yu'u yo'ó ko'on ñoo Egipto", kaá Ndios xí'ín Moisés.

35 "Ta Moisés yó'o kúú na sa ni kuño'ó vá ñayuu ñoo, chì di'a ni kaa na xí'ín ná: "¿Ndá yoo ni chikani yo'ó ña kakuuón iin ta sa'ándá choon noo ndú'u o iin na keyíko sa'á ndu'u?", kaá na. Tído mií Ndios kúú na ni tanda'á Moisés ña kakuu na iin na sa'ándá choon, ta kakuu na iin na dáakíi ñayuu ñoo xí'ín ndá'a ángel, tá'an na ni na'a noo tein yitó táká ló'o ñoo.

36 "Chì Moisés yó'o kúú na ni taó xoo na sá'ano ñoo yo Egipto, chì kua'á nda'o ña ndato xí'ín ña ná'ano ni kee na noo na Egipto. Ta ni sa'anda dao na taño'o naní Taño'o Kua'á. Ta sa kee ta'ani na ña ná'ano tein uu diko kuia noo kúú noño'ó ichí.

37 Ta mií Moisés yó'o kúú na ni ka'an di'a xí'ín na Israel: "Ta mií sato'o yo Ndios kúú na kì'o ña kana iin profeta tein mií ndó, dá kastò'on ná xí'ín ndó to'on ni ka'an mií Ndios xí'ín ná, tátò'on kì'o kée yu'u. Ta kueídó'o ndó ndidaá kúú ña ka'an na xí'ín ndó."

38 Tá Moisés yó'o kúú na ni sa kaa tein na sá'ano ve'e yó noo kúú noño'ó ichí ñoo, ta ni ndatò'ón ná xí'ín ángel ni kii noo Ndios diní yúku naní Sinaí. Ta ñoo ni ni'í ná to'on Ndios, ña xí'o ña katakí yo. Dá ni xì'o naan noo na sá'ano ve'á, dá ni naya'an noo yóo.

39 "Tído ko ní xíin ta'on na sá'ano ve'á kueídó'o na ña ká'an Moisés, ta ni kuño'ó ñaá ná. Ta ño'o ini na nandió kuéi na ñoo Egipto.

40 Sa'á ñoo ni kaa na xí'ín Aarón: "Kava'a ní dao ka ndios, dá ná kanda na yó no'o Egipto, chì xini ndí kíán ni ndo'o Moisés, tá'an na ni taó yó Egipto, dá vei yó yó'o."

41 Dá ni kava'a ñayuu ñoo iin yoko kaa tátò'on kaa iin chikerró. Dá ni doko ná kítì ndáka na noqán, ta ni sa ndei dii ná ni keká'ano na yoko, ña ni kava'a na xí'ín ndá'a mií ná.

42 "Sa'á ñoo ni dayáa ndá'a ñaá Ndios, ta ni nakì'o ñaá ná noo ña kini. Sa'á ñoo ni kasá'á ná ndaño'o na tiñoo ño'o induú, chì di'a kua'an ña ni taa iin profeta sa'á ña ni ka'an Ndios: Ndo'ó, na ndéi Israel,

¿á noo yú'u va nì doko ndo'ó kítì ndáka ndó tein uü diko kuia nì sa ndei ndó noño'ó ichí ñoó?

43 Koo, di'a nì doko ndo rí noó yoko, chí nì sa ne'e ndó ve'e ño'o ñí kuendá yoko naní Moloc xí'ín iin ka ve'e ño'o kuendá yoko kúu tiñoo naní Refán.

Ta ña yó'o kúu ña nì kava'a ndó xí'ín ndá'a mií ndó, dá nì sa ndaño'o ndóan.

Ta sa'á ña nì kee ndó dión, sa'á ñoó tanda'á yu'u ndo'ó ko'on xíká cháa ka ndo o duú ñoo Babilonia.

Dión kaá to'on nì taa profeta.

44 'Ta sa komí na sá'ano ve'e yó ve'e ño'o nì kava'a xí'ín ñí, tá'an ña ná'a ña ió Ndios xí'ín ná, nani nì sa ndei na noño'ó ichí ñoó. Ta ve'e ño'o yó'o kían káa tát'on kì'o nì sa'anda Ndios choon, chí nì kava'an tát'on kì'o káa rá ió ña nì na'a Ndios noo Moisés diní yúku.

45 Dá nì natiin de'e na sá'ano ve'e yó ve'e ño'o yó'o. Ta né'e naan nì sa na xí'ín José noño'ó na tukú. Dá nì kandeé ná nì keña'a na ño'ó yó'o, chí mií Ndios nì taó ñayuu nì sa ndei yó'o kua'an na. Ta kì'o dión nì sa kían ve'e ño'o nì kava'a xí'ín ñí nda tiempo nì sa dandáki rey David.

46 'Ta na yó'o kúu na nì natiin kua'á ña maní noo Ndios, sa'á ñoó nì xika na ña kían kava'a na iin ve'e ño'o ná noo keká'ano ñayuu Ndios, na nì sa ndaño'o tatá sá'ano yo Jacob.

47 Tído rey Salomón, na sa kuu de'e rey David, noón kúu na nì kava'a iin ve'e ño'o ná.

48 Tído na komí ndidaá choon ko ió ta'on na ini nì iin ve'e ño'o nì kava'a ndá'a taa, chí iin profeta nì taa ña nì kaa Ndios di'a:

49 Induú va kúu noo ió yu'u dándakii, ta noño'ó yó'o kúu noo ndíta sa'í.

Sa'á ñoó, ¿ndi koo ví ve'e kava'a ndó koo yu'u, ká'an ndó?, kaá sato'o yo Ndios.

Ta, ¿ndi koo iin ve'e kava'a ndó noo kooi nani'í ndeéí, ká'an ndó?

50 ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña mií vá yu'u kúu na nì kava'a ndidaá kúu ña'a ió ñayuu yó'o?

Dión kaá sato'o yo Ndios —kaá Esteban.

51 Dá nì kaa ta'ani Esteban xí'ín taa ñoó:

—Tído ndeé nda'o to'on ndó, ta káxí nda'o níno ndo, ta na dó'ó nda'o kúu ndó. Daá kuití vá ko kóni ndo kee ndó ña kóni Espíritu ij Ndios, chí tát'on kì'o nì sa kee na sá'ano ve'e ndó, kì'o dión kée ij vá ndó.

52 Chí, ¿ndi káa iin profeta ko ní kenda'á na sá'ano ve'e ndó xí'ín? Nì sa'ání ná ndidaá profeta, na nì sa ka'an ña kii iin na ndaa noo Ndios. Ta miían ndaa nì kixi na, tído nì nakì'o ñaá ndó noo ndá'a ta kini, ta nì sa'ání ñaá ndó.

53 Ta va'ará nì natiin túu ndó ley Ndios noo ángel nì kii induú, tído ko ní seídó'o ta'on ndóan.

Di'a nì kuu tá nì xi'i Esteban

54 Tá nì seído'o taa né'e choon to'on yó'o, kúu nì karyí nda'o ra, ta nì chichi tá'an no'o ra, chí nì xido nda'o ini ra sa'á ña nì ka'an Esteban.

55 Tído nì nakutí Esteban xí'ín Espíritu ij Ndios. Ta nì sa nde'é ná chí induú. Ta nì xini na ña ndato oon ví náye'e ndaa noo ió Ndios, ta iin Jesús xoo kuá'a na.

56 Dá nì kaa Esteban:

—Kande'é ndó, chí ndé'í ña nóno induú káa. Ta na nì nduu taa ñayuu yó'o iin na xoo kuá'a tatá Ndios —kaá na.

57 Ta kúu nì sadi ndidaá taa ndéi ñoó do'o ra. Ta kúu nì'i nda'o nì kasá'á káyu'ú rá. Dá nì ndao ni'ini ra nì tiin ra Esteban.

58 Dá nì taó ñaá rá nda yu'ú ñoo, dá ka'ání ñaá rá xí'ín yuu. Ta ra chínóo kuachi Esteban nì chindei ra dá'on rá noo iin tayí naní Saulo.

59 Ta xí'ín tein koon ñaá rá yuu, kúu nì kasá'á Esteban ká'an na xí'ín Ndios, ta kaá na:

—Tatá Jesús, naki'in va'a ní níoi.

60 Dá nì sa kuín xití ná. Ta kúu nì'i nda'o nì káyu'ú ná, ta kaá na:

—Tatá Jesús, o sa kékuendá ní kuachi yá'a taa yó'o kée ra xí'ín yu'u —kaá na.

Dá tá nì ndi'i nì ka'an na dión, dá ví nì xi'i na.

8

Di'a nì kuu tá nì kasá'a Saulo kéndava'a ra xí'ín na kúu kuendá Jesús

¹ Ta nì nata'an va ini Saulo ñoo ña nì sa'ání rá Esteban. Ta mií kuu dáá ñoo nì kasá'a kéndava'a ñayuu xí'ín na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Jerusalén. Sa'á ñoo nì xita noo ndi'i na kua'an na kande'i na dao ka ñoo ñó'o chí kuendá Judea di'a xí'ín kuendá Samaria. Ta sava'a na kúu apóstol va nì kandoo ndéi ñoo Jerusalén.

² Tído ndéi dao ka taa ndíta ndaa noo Ndios, ta roón kúu ra nì sa'an nì dandúxi Esteban. Ta nda'í nì saki ra sa'a ná.

³ Ta tein kuu dáá ñoo nì kasá'a Saulo kéndava'a ra xí'ín na kúu kuendá Jesús. Kúu nì xionoo ra tá ve'e tá ve'e taó ra taa xí'ín ñá'a, ta ñó'o ñáá rá kua'an na ve'e kaa.

Di'a nì kuu tá nì daná'a Felipe to'on va'a Jesús chí kuendá Samaria

⁴ Ta ñayuu nì kankuei ñoo Jerusalén kua'an dao ka ñoo, noón kúu na nì kasá'a dána'a to'on va'a Jesús noo ñayuu ndéi ndidaá kúu xián noo nì ki'ín na kua'an na.

⁵ Dá nì ki'ín ta'ani iin taa naní Felipe kua'an ra iin ñoo ká'ano nákaa chí kuendá Samaria di'a, ta nì kasá'a rá kásto'on ra xí'ín ñayuu sa'a Cristo, na dáka'ki ñáá.

⁶ Ta nì nataka kua'a ñayuu. Ta ndino'o ini na nì seídó'o na ña nì daná'a Felipe, chí nì xini na ndidaá ña'a ndato nì kee ra.

⁷ Chí kua'a nda'o ñayuu ñó'o espíritu kini nì nduva'a, ta nì'i nda'o nì kayu'ú espíritu kini ñoo, dá nì kankuei ña kua'an ini na. Ta kua'a ñayuu nì natií sa'a xí'ín na ko kuu kaka va'a nì nduva'a.

⁸ Sa'á ñoo nì kadii nda'o ini ñayuu ndéi ñoo.

⁹ Ta ñoo ñoo ió ta'ani iin taa naní Simón, ta sa na'á vá xionoo ra kétadí ra

xí'ín na ñoo ñoo. Ta dánda'í ra ñayuu ndéi ñoo, chí kée ra mií rá ña kúu rá iin taa ndaya'i.

¹⁰ Ta ndidaá ñayuu seídó'o va'a ña ká'an ra, nda na kuálí cháá ka xí'ín nda na sá'ano cháá ka, ta kaá na ña mií Ndios nì xi'o choon ká'ano ñoo noo rá.

¹¹ Ta kándisa ñayuu ñoo ña ká'an ra, chí sa na'á nda'o xionoo ra dánda'í ñáá rá xí'ín ña tadí kée ra.

¹² Tído tá nì daná'a Felipe noo ná to'on va'a sa'a ndi koo ndu'u na tixi ndá'a Ndios, kúu nì kandisa naan, ta nì kandisa ta'ani na ña nì daná'a ra sa'a Jesucristo. Sa'á ñoo kua'a nda'o taa xí'ín ñá'a nì sodo ndúta.

¹³ Ta kúu nì kandisa ta'ani Simón ñoo. Dá tá nì ndi'i nì sodo ndúta rá, kúu nì kasá'a rá xionoo ra xí'ín Felipe. Ta kúu naá vá ini ra xini ra ña ndato xí'ín ña ná'ano kée Felipe.

¹⁴ Tá nì ni'i tó'on na kúu apóstol ndéi ñoo Jerusalén ña kua'a ñayuu ndéi kuendá Samaria nì kandisa to'on Ndios, dá nì tanda'a ná Pedro xí'ín Juan kua'an na ñoo.

¹⁵ Dá tá nì sa'a na ñoo ñoo, dá nì xika na ña maní noo Ndios sa'á ñayuu ñoo, dá ná natiin na Espiritu ií Ndios,

¹⁶ chí nì iin tó'on ná ko ñá'a natiin Espiritu ií Ndios, chí nì sodo ndúta óon va na xí'ín kuu Jesús.

¹⁷ Dá nì chinóo Pedro xí'ín Juan ndá'a ná dini ñayuu nì kandisa ñoo, ta kúu nì natiin na Espiritu ií Ndios.

¹⁸ Tá nì xini Simón ña nì natiin ñayuu ñoo Espiritu ií Ndios tá nì chinóo apóstol ñoo ndá'a ná dini ná, dá nì ka'án rá k'i'o ra di'ón noo ná,

¹⁹ chí nì kaa ra:

—Dikó ta'ani ndo'ó choon né'e ndó xaan noo yu'u. Dá kían, tá ná chinóo yu'u ndá'í dini ndi ndáa mií ñayuu, ta kúu ná natiin ta'ani na Espiritu ií Ndios —kaá Simón.

²⁰ Dá nì kaa Pedro xí'ín rá:

—Kua'án yo'ó naá nduúon xí'ín di'ón xaan, chí ká'án yo'ó ña xí'ín di'ón kuu kuiión ña xí'o oon Ndios noo ñayuu.

21 Ni lú'u ví kuendá yo'ó, ni tá'í yo'ó koó noo choon kée ndu'u yó'o chí ko ín ndaa ta'on nímon noo Ndios.

22 Kua'án nandikó inoon sa'a ña kini kéeón xaan. Ta kueí nda'í noo Ndios, dá ndá ndi kuu ku'u ká'ano ini na sa'á kuachi nákani inon xaan.

23 Chí kátóni ini yu'u ña ni chití yo'ó xí'ín ña u'u inon. Ta ndadí toon yo'ó nákaaon tixi ndá'a ña kini —kaá na.

24 Dá ni kaa Simón:

—Kueí nda'í ndo noo sato'o yo Ndios sa'a yú'u, dá ná o ndó'i tá'an ña kaá ndo vei ndo'i —kaá ra.

25 Dá tá ni ndi'i ni daná'a Pedro xí'ín Juan noo ñayuu ñoo sa'á to'on va'a Ndios, dá ni ki'in na íchi kua'an na xí'ín Felipe. Dá ni kasá'a ná dana'a na to'on va'a ñoo noo ndidaa kúu ñayuu ndéi ñoo ñó'o chí kuendá Samaria ñoo. Tá ni ndi'i, dá ni nandió kuéi na ni nasaa na ñoo Jerusalén.

Di'a ni kuu tá ni daná'a Felipe sa'á to'on va'a Jesús noo iin taa ni kii nación Etiopía

26 Tá ni ndi'i yó'o, dá ni ka'an iin ángel ni kii noo sato'o yo Ndios xí'ín Felipe:

—Ndakuiin, ta ki'in íchi ña kua'an chí sur Jerusalén di'a, ña kua'an nda ñoo Gaza. Ta íchi ñoo kían yá'a kua'an noo kúu noño'ó íchí —kaá na.

27 Dá ni ndakuin Felipe. Dá ni kee ra kua'an ra. Ta kúu íchi noo kua'an ra ñoo ni naki'in tá'an ra xí'ín iin taa nación Etiopía. Ta kúu rá iin taa o kúu kande de'e. Ta kúu rá iin taa kéchóon noo iin ñá'a naní Candace, ña kúu reina nación Etiopía, chí né'e va'a ra di'óan. Ta ni sa'an ra ñoo Jerusalén ni sa ndaño'o ra Ndios.

28 Ta kúu ni nandió koo ra kua'an nó'o rá. Ta ío ra noo carreta, kiró ñó'o kuéi. Ta ká'i ra tuti ni taa profeta Isaías.

29 Dá ni kaa Espiritu i ni Ndios xí'ín Felipe:

—Natuu yati kua'an ni'on carreta kaa —kaá na.

30 Dá ni kankono Felipe ni natuu yati ra noo kua'an ra. Kúu ni seido'o ra ña ká'i taa ñoo noo tuti ni taa profeta Isaías. Dá ni ndato'ón ñaá Felipe:

—¿Á kátóni ini ní ndí kóni kaa ña ká'i ní xaan?

31 Dá ni kaa taa ñoo:

—¿Ndi kee yu'u kandaa ini ña ká'an tá ko ín ta'on nakani xí'ín yu'u?

Dá ni ka'an ra xí'ín Felipe ña ná kaa ra noo carreta, ta ná kakoo dáó rá xí'ín rá.

32 Ta ká'i ra tuti i ni Ndios noo ká'an di'a:

Táto'on k'i'o ndáka ra iin léko kua'an ri noo taa sa'ání ri, k'i'o dión ni kee ra xí'ín ná.

Táto'on k'i'o tádi iin léko dátá ri, k'i'o dión ni kee na,

chí ni iin tó'ón to'on ko ní ká'an na chindee ná mií ná.

33 Ta ni kenoo ñaá taa, ta ko ín ta'on ní keyíko ndaa sa'a ná.

Sa'á ñoo, ¿ndá yoo kuu nakani sa'á de'e na?

Chí ni sa'ání ñaá ñayuu, dá ná o koo ka na ñayuu yó'o.

34 Dá ni ndato'ón taa ñoo Felipe, ta kaá ra:

—Kee ní ña maní nakani ní xí'ín yu'u. ¿Ndá sa'a ni ka'an profeta yó'o? ¿Á ni ka'an na sa'a mií ná, o ni ka'an na sa'a iin ka taa?

35 Dá ni nakani Felipe ndi kóni kaa to'on kaa noo tuti i ni yó'o. Xí'ín sa'á to'on yó'o, dá ni kasá'a rá dana'a ra noo rá sa'á to'on va'a Jesús.

36 Dá ni saa ra iin xián noo ñó'o takuii noo yá'a ra kua'an ra ñoo. Dá ni kaa taa Etiopía ñoo xí'ín Felipe:

—Yó'o ñó'o takuii. ¿Á o kúu ta'on kodo nduta yu'u yó'o?

37 Dá ni kaa Felipe xí'ín rá:

—Tá kandeé iní ní Jesús xí'ín ndi-noo ini ní, dá kían kuu va.

Dá ni kaa taa ñoo:

—Kándísai ña Jesucristo kúu de'e Ndios —kaá ra.

38 Dá ni sa'anda ra choon ña ná kakuin carreta ñoo. Dá ni noo ndi nduú ra noo ñó'o takuii ñoo. Dá ni dakódo nduta ñaá Felipe.

39 Tá ni ndi'i ni kankuei ra noo takuii ñoo, ta kúu ni ndaño'ó ni'ini va Felipe ni kee Espiritu sato'o yo Ndios. Ta kúu ko ní xini ka ñaá taa ñoo. Ta kadii nda'o ini ra kua'an ra íchi ñoo.

40 Kúú nì kasandaá Felipe iin ñoo naní Azoto. Ta nì ya'a ra iin rá iin ñoo sá xíka ra kua'an ra, ta sá kásto'on ra xí'ín ñayuu ñóó sa'á to'on va'a Jesús kua'an ra. Dá nì saá ra ñoo naní Cesarea.

9

Di'a nì kuu tá nì nduu Saulo kuendá Jesús

1 Ta ká'an iì vá Saulo ña ka'ání rá na kúú kuendá sato'o yo Jesús. Kúú nì sa'an ra noo nákaa ta duti mií noó.

2 Dá nì xika ra ña k'i'o ra tuti kane'e ra ko'on ra ve'e noo nátaaka na Israel ndéi ñoo Damasco, ta tuti ñóó ká'an ña kómí rá choon tiin ra taa xí'ín ñá'a ndíko íchi Jesús ko'on na ve'e kaa ñoo Jerusalén.

3 Dá nì kee ra kua'an ra ñoo Damasco ñóó. Tído tá nì kasandaá yati ra ñoo ñóó, kúú iin kuití vá nì naye'e ndaa noó kua'an ra nì kee iin ñó'o nì kii induú.

4 Ta kúú nì kankao va ra noño'o. Dá nì seido'o ra táì nì ka'an iin ñayuu:

—Saulo, Saulo. ¿Ndiva'a xionoo yo'ó kéndava'ón xí'ín yu'u?

5 Dá nì ndato'ón ñaa rá:

—¿Ndá yoo kúú mií ní, tatá?

Dá nì kaa na:

—Yu'u kúú Jesús, na xionoo yo'ó kéndava'a xí'ón. Tído kéeón xí'ín miíón tát'o'on k'i'o kée iin chee tá chísá'a rí dinì karochá, ta dár'u'u rì mií rí.

6 Ta kúú nda ndéi nino oon va Saulo chi nì yu'ú ra, dá kaá ra:

—¿Ndí kían keeí kóni ní, tatá?

Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Ndakuiin ndichi, ta kua'an ku'u ñoo ká'ano káa, dá káa ná kasto'on na xí'ón ndí kían kánian keeón —kaá na.

7 Ta taa kua'an xí'ín Saulo ñóó, kúú nì naá vá iní ra ndíta ra, chi nì seido'o ta'ani ra nì ka'an iin ñayuu, tído ko iin ta'on ní xini ra.

8 Dá nì ndakuíin ndichi Saulo. Tído tá nì ka'an rá kande'é rá, ko ní kúu ka, chi nì kukuaa va ra. Dá nì natiin ndaa ñaa taa kua'an xí'ín rá ñóó, dá ndáka ñaa rá nì saá ra ñoo Damasco.

9 Ta ñóó nì sa io ra oni kuu. Ta ko túu noo rá, ta ko ní sásá'an ra, ta ko ní xí'i ra takuí.

10 Ta ñoo Damasco ñóó ió iin taa kúú kuendá Jesús naní Ananías. Ta nì na'a noo sato'o yo Jesús noo ná, ta nì kaa na xí'ín ná:

—¡Ananías!

Dá nì kaa Ananías:

—Yó'o nákaa, tatá.

11 Dá nì kaa sato'o yo Jesús:

—Ndakuiin ndichi, ta kua'an kii keí naní keí Ndaa. Tá nì sa'on ve'e iin taa naní Judas, dá ndato'ón sa'a iin taa nì kaki ñoo Tarso naní Saulo, chi ñóó ió ra ká'an ra xí'ín.

12 Chi nì xí'oi ña nì xini ra iin taa naní Ananías, ta ku'u ra chinóo ra ndá'a rá dinì rá, dá ná natuu tuku noo rá.

13 Dá nì kaa Ananías:

—Tatá, kua'a nda'o ñayuu nákani xí'ín yu'u sa'á taa ñóó, ña xionoo ra kéndava'a ra xí'ín ñayuu mií ní ndéi ñoo Jerusalén.

14 Ta viti nì kasaa ra ñoo yó'o. Ta né'e ra choon nì xí'o ta duti sakua'a ña tiin ra ndidaá kúú ñayuu nákoní ña kúú ní sato'o na ko'on na ve'e kaa.

15 Dá nì kaa sato'o yo Jesús:

—Kua'an, chi mií vá yu'u nì kaxi taa ñóó ña kane'e ra to'in dána'a ra noo ñayuu ko kúú na Israel, xí'ín noo rey, xí'ín noo na Israel.

16 Ta ko'in dána'i noo rá ña kánian ndo'o naní níó rá sa'a yu'u —kaá na.

17 Dá nì kee Ananías kua'an na. Dá nì saá na ve'e noo ió Saulo, kúú nì ku'u na nì chinóo na ndá'a ná dinì rá. Dá nì kaa na:

—Ñani Saulo, mií sato'o yo Jesús, na nì na'a noo noo yo'ó íchi noo veíin yó'o, noón kúú na nì tanda'a yu'u veii, dá natuu nooon, ta nakutón xí'ín Espíritu iì Ndios —kaá na.

18 Ta kúú vití'ón di'a va nì kuei ña ndaa tát'o'on ndaa ta'i tiyaká nduchí noó Saulo. Ta kúú nì natuu noo rá. Dá ví nì ndakuíin ndichi ra. Dá nì sa'an ra nì sodo ndúta rá.

19 Dá tá nì ndi'i nì sasá'an ra, kúú nì naní'i ndée vá rá. Ta nì sa io ra dao kuu xí'ín na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Damasco ñóó.

Di'a nì kuu tá nì dána'a Saulo to'on va'a Jesús ñoo Damasco

20 Ta ni ndi'i, dá ni kasá'á Saulo dána'a na sa'a Cristo Jesús ini ve'e noo náta na Israel ndéi ñoo ñoo, chi kaá na ña Jesús kúu de'e Ndios.

21 Ta kúu ni kasá'á naá vá ini ndidaá kúu ñayuu seídó'o na ña dána'a Saulo, ta kaá na:

—¿Á o duú taa káa kúu ra kéndava'a xí'in na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Jerusalén? Ta, ¿á o duú ra káa ta'ani kúu taa ni kasá'á yó'o tiin ra na kúu kuendá Jesús, ta kandaka ñaá rá ko'on ra naki'o ra noo ndá'a ta duti saku'a'a? —kaá na.

22 Tído ví'í ka ví ni ndundeé ini Saulo dána'a na sa'a Jesús, ta ko ní'i ta Israel ndéi ñoo Damasco ndi kían ka'an ra xí'in Saulo, dá chi ni xi'o na ña ni kandaá ini ra ña miían ndaa ndisa Jesús kúu Cristo, na dáka'ki ñaá.

23 Kúu sa kuá'á nda'o kuu ni ya'a, dá ni kandoo taa Israel ña ka'ání rá Saulo.

24 Tído ni ni'i tó'on na sa'a ña ni kandoo ra kee ra. Ta nduu ñoo ndéi ra ndáti ra keta na yé'é noo kondu'u na ñoo Damasco, dá ka'ání ñaá rá, ká'an rá.

25 Sa'a ñoo tá ni kuaá, dá ni danoo na kúu kuendá Jesús Saulo ini iin tjiyika ká'ano sata náo ndadí ñoo ñoo. Dá ni kee na kua'an na.

Dí'a ni kuu tá ni saq Saulo ñoo Jerusalén

26 Dá tá ni saq Saulo ñoo Jerusalén, dá ni ka'an ná naki'in tá'an na xí'in na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo. Tído ndidaá vá ná yu'ú xini ñaá, chi ko kándia na ña miían ndaa ni nduu Saulo kuendá Jesús.

27 Dá ni kee Bernabé ndáka ñaá ná kua'an na noo ndéi na kúu apóstol. Dá ni nakani na ña ni xini Saulo sato'o yo Jesús ichi kua'an ñoo Damasco. Ta ni nakani ta'ani na ña ni ka'an Jesús xí'in ná ichi ñoo. Ta ni kastó'on ta'ani na xí'in ñayuu ñoo ña ko ní yu'ú ta'on Saulo dána'a na sa'a Jesús noo ñayuu ndéi ñoo Damasco ñoo.

28 Dá ni kandoo Saulo ni sa io na xí'in apóstol ñoo Jerusalén. Ta sa xionoo na xí'in ná.

29 Ta ko yu'ú ta'on Saulo kanoo na kastó'on na xí'in ñayuu sa'a sato'o yo Jesús. Ta dándichi tá'an na xí'in ta Israel ká'an yu'ú griego. Tído ka'ání vá ñaá rá kóni ra.

30 Dá tá ni katóni ini dao ka na kúu kuendá Jesús ña k'i'o dión kóni ra kee ra, dá ni kee na ndáka na Saulo kua'an na nda ñoo Cesarea. Ta ñoo ni tanda'a ñaá ná kua'an nó'o ná ñoo Tarso.

31 Ta kúu ndéi va'a va ndidaá na kúu kuendá Jesús ndéi iin ní kúu kuendá Judea, xí'in Galilea, xí'in Samaria. Ta sá'ano cháa ka na kua'an na xí'in to'on Ndios. Ta yu'ú ní'o ná sato'o yo Ndios. Ta ni ndukua'a ná, ta ni sisa cháa ka na xí'in ña kándisa na kee Espíritu ij Ndios.

Dí'a ni kuu tá ni nduva'a iin taa naní Eneas

32 Ta noo xionoo Pedro xito ni'ini na ndidaá na kúu ñayuu Ndios ndéi iin rá iin ñoo, ta kúu ñoo ni kasandaá na noo ndéi na kúu kuendá Jesús ñoo naní Lida.

33 Ta ñoo ni naní'i ná iin taa naní Eneas. Ta sa io ona va kua kándu'u rá noo xito, chi ni natí sa'a rá.

34 Dá ni kaa Pedro xí'in rá:

—Eneas, Jesucristo kúu na nduva'a yo'ó. Ndakuin ndichi, ta natuu xiton.

Ta kúu ni nakuin ndichi ra.

35 Tá ni xini ñayuu ndéi ñoo Lida ñoo xí'in ñoo naní Sarón ña ni nduva'a ta kú'u ñoo, kúu ni nduu ta'ani na kuendá sato'o yo Jesús.

Dí'a ni kuu tá ni natakí iin ñá'a naní Dorcas

36 Ta ñoo naní Jope ió iin ñá'a kúu kuendá Jesús naní Tabita. Ta xí'in to'on griego nanían Dorcas. Ta kúu kuá'á nda'o ña va'a sa keeán, chi sa chindeéán ñayuu kúnda'í.

37 Ta tein kuu dáá ñoo ni kasá'á kú'an. Ta kúu ni xi'i vaan. Dá tá ni ndi'i ni nakata na ñian, dá ni chindú'u ñaá ná ini ve'e kúu uu kánoo nino.

38 Ta yati né'e tá'an ñoo Jope ñoo xí'in ñoo Lida. Kúu ni kandaá ini na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Jope ña ió Pedro ñoo Lida. Sa'a ñoo ni tanda'a ná uu taa kua'an ra kuaka ñaá rá. Tá

n̄i sā rā noō ió nā, dá n̄i seí nda'í rā noō ná, ta kaá rā:

—¿Á ko'ón ní xí'ín ndu'u vití'ón ní? —kaá rā.

³⁹ Dá n̄i kee Pedro kua'an na xí'ín rá. Dá tá n̄i sā nā ñoō Jope, dá n̄i kee ñayuu ñoō ndáka ñaá ná kua'an na ve'e noō kándu'u ndii naní Dorcas ñoō. Ta kúú kuá'á nda'o na kuáan n̄i kaõ noo sata Pedro, ta ndéi'í na ndéi na sa'á ndii ñoō. Ta dána'a na dá'on xí'ín do'ono n̄i sā kava'aán tá n̄i sā takian noō Pedro.

⁴⁰ Dá n̄i taó ndí'í Pedro ndidaá kúú ñayuu ndéi ini ve'e ñoō. Dá ví n̄i sā kuín xítí ná, ta n̄i ka'an na xí'ín Ndios. Dá n̄i sā nde'é ná noō kándu'u ndii ñoō. Dá n̄i kaa na:

—Tabita, ndakoō —kaá na.

Ta kúú n̄i nande'é váán. Dá tá n̄i xiniã Pedro, kúú n̄i ndakooán ióan.

⁴¹ Dá n̄i tiin Pedro ndá'an. Dá n̄i nachikani ndichi ñaá ná. Dá n̄i nakana na ndidaá na kúú ñayuu Ndios xí'ín na kuáan ñoō ini ve'e ñoō. Dá n̄i chikani takí ñaá ná noō ná.

⁴² Dá tá n̄i kandaã ini ñayuu ndéi ñoō Jope ñoō ña n̄i natakian, kúú kuá'á nda'o na n̄i kándisa sato'o yo Jesús.

⁴³ Ta kúú kuá'á ka va kuu n̄i kandoo Pedro ñoō Jope n̄i sā io na ve'e iin taa sā nduvii ñí'í kítí naní Simón.

10

Di'a n̄i kuu tá n̄i na'a noō iin ángel noō iin taa naní Cornelio

¹ Ta ñoō Cesarea ió iin taa naní Cornelio. Ta dándaki ra iin ciento soldado, ra kúú iin ta'ándá naní, ra Italiano.

² Ta ndáño'o ra Ndios, ta yu'ú ni'ini ñaá rá xí'ín ndidaá na ve'e ra. Ta kua'a d̄i'ón xí'o ra chindeé rá ñayuu kúnda'í. Ta daá kuití ká'an ra xí'ín Ndios.

³ Ta iin kuu n̄i xini ra ña'a ndato n̄i kee Ndios táto'on ka on̄i sa'ini, ch̄i n̄i xini túu ra iin ángel n̄i kii noō Ndios. Ta n̄i ku'u na noō nákaã ra. Dá n̄i kaa na:

—¡Cornelio!

⁴ Tá n̄i sā nde'é va'a Cornelio ángel ñoō, kúú n̄i yu'ú nda'o ra. Dá n̄i ndato'ón ñaá rá:

—¿Ndí k̄ián kóni ní, tatá?

Dá n̄i kaa ángel ñoō:

—Náta'an ini Ndios seídó'o na ña xikon noō ná, ta náta'an ta'ani ini na sa'á ña chindeéon ñayuu kúnda'í.

⁵ Ta viti tanda'á dao taa ná ko'ón ra ñoō Jope kuaka ra iin taa naní Simón kandaka ra kasaa ra. Ta ta yó'o naní ta'ani Pedro.

⁶ Ta ió na ve'e iin ka taa naní Simón, tá'an ra ndúvii ñí'í kítí. Ta iin ve'e ra yati yu'ú taño'o. Ta noón kúú na kast'o'on xí'ón ndí k̄ián kánian keeón —kaá ángel ñoō.

⁷ Dá n̄i kee ángel ñoō kua'an na. Dá n̄i kana Cornelio uu taa kéchóon noō rá xí'ín iin soldado, tá'an ra ndáño'o ta'ani Ndios takí. Ta kándéé ini Cornelio ñoō taa yó'o.

⁸ Dá n̄i nakani ndi'í ra xí'ín taa yó'o ña n̄i ka'an ángel ñoō xí'ín rá. Dá n̄i tanda'á ñaá rá kua'an ra ñoō Jope kuaka ra Pedro kii na.

Di'a n̄i kuu tá n̄i xini Pedro iin ña'a ndato n̄i kee Ndios

⁹ Ta iin ka kuu, tá sā kua'an kasandaá yati ra ñoō Jope ñoō, kúú n̄i kaa Pedro din̄i vé'e ka'an na xí'ín Ndios, ta kián táto'on dao nduú.

¹⁰ Ta n̄i kixian n̄i kuiko nda'o na. Ta sā kasá'an va na kóni na. Ta xian nani kénduu na ve'e ñoō ña'a kasá'an na, ta kúú n̄i xini túu na iin ña'a ndato n̄i kee Ndios.

¹¹ Ch̄i n̄i xini na n̄i nonō induú. Ta n̄i xini nā konoō iin ña'a vei ña, ta káaan táto'on káa iin dá'on ká'ano. Ta ndíko tá'an ndin kom̄i titoán. Ta n̄i naxinoan nda noño'o.

¹² Ta kúú ini dá'on ñoō ñó'o ndidaá kúú kítí kom̄i sa'a, ta ñó'o ta'ani kirí xíka t̄ixí, xí'ín ndidaá ka ni laa.

¹³ Dá n̄i seido'o Pedro tach̄i iin na n̄i ka'an, ta kaá na di'a:

—Pedro, nakuijn ndichi. Ta ka'ání kítí xaã, ta kason rí.

¹⁴ Dá n̄i kaa Pedro:

—Koó, tatá, ch̄i kō óon ta'on keí yu'ú ña'a yako xí'ín ña kō ió vii noō Ndios.

¹⁵ Dá n̄i kaa tuku tach̄i na n̄i ka'an ñoō xí'ín ná:

—Tá'an ña n̄i nduvii Ndios, o sa chinaní ta'on yo'áan ña kían ña yako.

16 Ta on̄i ta'ándá n̄i ka'an na dión xí'ín Pedro. Dá n̄i n̄andió koo tuku dá'on ñoo kua'an nó'an induú.

17 Ta kúu xían ió Pedro nákani ini na ndi kóni kaa ña ndato n̄i xini na ñoo, kúu sa n̄i saa va taa n̄i tanda'á Cornelio ve'e noo ió na, chí n̄i ndato'ón rá na ñoo ñoo ndeí kúu ve'e Simón. Ta kúu sa n̄i kasandaá ra yé'é ve'e ñoo.

18 Dá n̄i kasá'á ndátó'ón rá na ndéi ve'e ñoo, dá n̄i kaa ra:

—¿Á ve'e yó'o ió iin taa naní Simón, taa ká'an xí'ín ná Pedro? —kaá ra.

19 Ta nákani īi vá ini Pedro sa'á ña n̄i xini na, dá n̄i kaa Espiritu īi Ndios xí'ín ná:

—N̄i kasáa on̄i taa nándukú rá yó'ó.

20 Ndakuin, ta kua'an noo kí, ta o sa nákani kuáchi inon ko'on xí'ín rá, chí mió yu'u n̄i tanda'á rá n̄i kasáa ra —kaá na.

21 Dá n̄i noo Pedro, dá n̄i sa'an na noo ndíta taa n̄i tanda'á Cornelio ñoo. Dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—Yu'u kúu taa nándukú ndo'ó. ¿Ndá choon vei ndó?

22 Dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

—Vei ndu choon iin taa naní Cornelio, tá'an na dándáki iin ciento soldado. Ta na yó'o kúu iin taa ndaa, ta ndáño'o na Ndios takí. Ta ká'an va'a ndidaá kúu na Israel sa'a ná. Ta n̄i n̄atiin na choon noo iin ángel kéchóon noo Ndios ña kían kana na mií ní ña ko'on ní ve'e na, dá ná kueídó'o na ña kían kasto'on ní xí'ín ná —kaá taa ñoo.

23 Dá n̄i n̄atiin va'a ñaá Pedro. Dá n̄i sa ndei ra ve'e ñoo n̄i kidi ra sakuáa dáá ñoo. Tá n̄i t̄uu noo iin ka kuu, dá n̄i kee Pedro xí'ín dao ka taa kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Jope ñoo kua'an na xí'ín ndin on̄i taa ñoo.

Di'a n̄i kuu tá n̄i saq Pedro ve'e Cornelio

24 Nda iin ka ví kuu, dá n̄i saa na ñoo naní Cesarea. Ta sa io va Cornelio ndáti ra kasaa Pedro ve'e ra. Ta ndéi ta'ani ndidaá tá'an ra, xí'ín na né'e tá'an va'a xí'ín rá n̄i kana ra ñoo.

25 Dá tá n̄i saa Pedro yé'é ve'e ñoo, kúu n̄i keta Cornelio nakuaka ñaá rá.

Ta kúu n̄i sa kuin xiti rá noo ná, dá kandaño'o ñaá rá, ká'an rá.

26 Tído n̄i nachikani ndichi va ñaá Pedro, chí n̄i kaa na xí'ín rá:

—Ndakuin ndichi ní, chí taa xí'ín vá ní kúu yu'u.

27 Ta kúu ndátó'ón Pedro xí'ín rá n̄i ndu'u na ve'e ra. Dá n̄i xini na ña kua'á nda'o ñayuu ndéi ndáti ñaá.

28 Dá n̄i kaa Pedro xí'ín ná:

—Sa ná'á vá mií ndó ña ko sónó ta'on ley ndu'u, na kúu na Israel, ña naki'in tá'an ndu ta ni ña natuu yati ndu xí'ín ñayuu ko kúu na Israel. Tído n̄i daná'a Ndios nooí ña ko kánian chinaní yu'u ni iin tó'ón ñayuu ña kúu ná ñayuu ko chóon, o ñayuu yako noo Ndios.

29 Sa'á ñoo, tá n̄i kana ndó yu'u vei, ko ní nákani kuáchi ta'on inii kixii. Ta viti ndátó'ín ndo'ó, ¿ndá sa'a kían n̄i kana ndó yu'u veii? —kaá na.

30 Dá n̄i kaa Cornelio xí'ín ná:

—Sa io komi kuu, táto'on mií hora viti, ióí né'e īi. Kúu tá n̄i kasandaá ka on̄i nani ká'ín xí'ín Ndios, ta kúu iin ndakána vá n̄i sa kuin iin taa ndíxi dá'on ndato náye'e ndaa nooí.

31 Dá n̄i kaa na xí'ín yu'u: “Cornelio, sa n̄i seido'o Ndios ña n̄i xikon noo ná, ta náta'an ini na sa'á ña chindeéon ñayuu kúnda'í.

32 Ta viti tanda'á dao taa ná ko'on ra ñoo ká'ano naní Jope kuaka ra iin taa naní Simón, ta ká'an xí'ín ná Pedro. Ta ió na ve'e iin taa naní Simón, tá'an ra ndúvii ñi kiti. Ta iin ve'e ra yati yu'u taño'o. Dá ná kii na kasto'on na xí'ón ndí kían kánian keeón”, kaá ángel ñoo xí'ín yu'u.

33 Sa'á ñoo mií hora daá n̄i tanda'í taa yó'o kosaa ra kuaka ra mií kii ní. Ta kúu va'a va n̄i kee ní chí n̄i kasaa yachi ní. Ta viti kían ndéi ndi'í ndu'u noo Ndios, dá kueídó'o ndu ndidaá to'on n̄i sa'anda Ndios noo ní ña kían kasto'on ní xí'ín ndu'u —kaá ra xí'ín Pedro.

Di'a kua'an ña n̄i daná'a Pedro sa'a Jesús noo ñayuu n̄i nataka ve'e Cornelio

34 Dá n̄i kasá'á Pedro ká'an na xí'ín ñayuu ñoo:

—Viti kían kátóni va'a inij ña ko káxi ta'on Ndios ñayuu, iin nóo kúú vá ná noo ná.

³⁵ Ta náta'an ini na xiní na ñayuu ndéi ndi ndáa mií vá ñoo tá yu'ú ni'ini ñáá ná, ta kée na ña ndaa.

³⁶ Ni ka'an Ndios xí'in na Israel sa'á to'on va'a ña ká'an ña kuu va nandei va'a na xí'in Ndios sa'a Jesucristo, na dándáki ndidaá ñayuu.

³⁷ Ta sa ná'á vá mií ndó ndí kían ni kuu chí Judea di'a. Ta ni kasá'an chí kuendá Galilea di'a tá ni ndi'i ni daná'a Juan noo ñayuu ña kánian kodo ndúta ná.

³⁸ Chi ni xí'o Ndios Espíritu ij ná noo Jesús, na ñoo Nazaret, ta ni xí'o ta'ani na choon noo ná. Ta sa xionoo Jesús sa kee na kua'á nda'lo ña va'a, ta sa nduva'a na ndidaá kúú ñayuu sa dandó'o ña u'u. Díon ni kee Jesús, chí ió Ndios xí'in ná.

³⁹ Ta ndu'u kúú na ni xini ndidaá kúú ña'a ndato ni kee Jesús chí kuendá Judea, xí'in ña ni kee na ñoo Jerusalén. Tá ni ndi'i, dá ni sa'ání ñáá rá, chí ni chirkaa ñáá rá ndika iin cruz.

⁴⁰ Tído ni danátaki ñáá Ndios tixi kuu óni. Ta ni na'a takí tuku Jesús noo ndú'u ni kee Ndios.

⁴¹ Tído ko ní xiní ta'on ñáá ndidaá na Israel. Sava'a mií ndu'u, tá'an na ni kaxi mií Ndios, ni xini ñáá, chí ni sasá'an nduú ndu xí'in ná, ta ni xi'i nduú ndu'u xí'in ná tá ni ndi'i ni natakí na.

⁴² Tá ni ndi'i, dá ni xí'o na choon noo ndú'u ña kanoo ndu kasto'on ndu xí'in ndidaá kúú ñayuu ña ni chikani Ndios mií Jesús ña keyíko na sa'a ndidaá ñayuu takí xí'in ndidaá na ni xi'i.

⁴³ Ta sa'a mií ta'ani ná ni taa profeta, chí ni taa na ña ku'u ká'ano ini Ndios sa'a kuachi ndidaá ñayuu kan-deé ini ñáá —kaá Pedro.

Di'a ni kuu tá ni nakutí nó na ve'e Cornelio xí'in Espíritu ij Ndios

⁴⁴ Ta kúú ká'an ió Pedro iin na, kúú ni naxino Espíritu ij Ndios diní ndidaá kúú ñayuu ndéi seídó'o ñoo.

⁴⁵ Ta ta Israel kúú kuendá Jesús, tá'an ra ni kasáa xí'in Pedro ñoo, kúú

ni naá vá ini ra ndíta ra, chí ni naxino Espíritu ij Ndios diní na ko kúú na Israel ñoo,

⁴⁶ chí ni seídó'o ra ña ni kasá'á ná ká'an na dao ka yú'u, ta kéká'ano na Ndios.

⁴⁷ Dá ni kaa Pedro xí'in taa ni kasáa xí'in ná ñoo:

—Ni iin tó'on ñayuu o kúu chituu ña kodo ndúta na yó'o, chí sa ni natiin va na Espíritu ij Ndios tát'o'on kí'o ni natiin ñáá mií yó —kaá na.

⁴⁸ Dá ni sa'anda Pedro choon noo ñayuu ni kandísa ñoo ña ná kodo ndúta ná xí'in kuu sato'o yo Jesús. Ni ndi'i, dá ni sei nda'í na noo Pedro ña ná koo na xí'in ná cháá ka kuu.

11

Di'a kua'an ña ni kasto'on Pedro xí'in na kúú kuendá Jesús

¹ Kúú ni ni'i tó'on ta'ani apóstol xí'in dao ka na kúú kuendá Jesús ndéi chí kuendá Judea ña ni kandísa dao ñayuu ko kúú na Israel to'on va'a Ndios.

² Dá tá ni nandió koo tuku Pedro ñoo Jerusalén, dá ni kasá'á dánani ñáá dao taa, tá'an ra kaá ña miían ndusa ta'anda ñi ndidaá taa kúú kuendá Jesús,

³ ta kaá ra:

—¿Ndiva'a ni sa'an ní ni ku'u ní ve'e taa ko ní tá'anda ñii? Ta, ¿ndiva'a ni sasá'an nduú ní xí'in rá?

⁴ Dá ni kasá'á Pedro nákani ndi'i na ndi kí'o ni ndo'o na, ta kaá na:

⁵ —Tá nákaa yu'u ñoo ká'ano nani Jope, ta xian nani ká'in xí'in Ndios, ta kúú ni na'a na iin ña'a ndato nooi. Ta káaan tát'o'on káa iin dá'on chiká'ano. Ta ndíko tá'an ndin komi titoán. Díon káaan ni nooan ni kiaan nda induú káa. Ta ni naxinoan nda noo íoj.

⁶ Dá ni sa nde'é va'i inian, kúú ni xini ñó'o kiti komi sa'a, xí'in kirí yukú deen, xí'in kirí xíka tixi, xí'in ndidaá ka ni laa.

⁷ Dá ni seido'i tachi iin na ni ka'an: “Pedro, ndakuijn ndichi. Ta ka'ání kirí xaan, ta kason ri”, kaá na xí'in.

⁸ Dá ni kaa: “Koó, tatá, chí ko óon ta'on kei yu'u ña'a yako xí'in ña ko ió vii noo Ndios”, ni kaa xí'in ná.

9 Ta chí induú nì ka'an tuku tachi ñoo xí'ín: "Tá'an ña nì nduvii Ndios, o sa chinaní ta'on yo'áan ña kían ña yako", kaáan.

10 Ta onì ta'ándá nì ndo'i dión. Dá nì nandió kooan kua'an nó'an induú.

11 Ta kúu mií hora daá ñóo nì kasáa onì taa nándukú rá yu'u ve'e noo sa ioi. Ta roón kúu rá nì kii nda ñoo Cesarea.

12 Ta kúu nì ka'an na kúu Espíritu ij Ndios xí'ín ña ná dá'a ni nakani kuáchi inij ko'ín xí'ín rá. Ta kúu nì sa'an ta'ani ndin iño ñani yo yó'o xí'ín. Tá nì saa ndu'u, dá nì ku'u ndu ini ve'e taa ñoo.

13 Dá nì nakani ra xí'ín ndú ña nì xini rá iin ángel ini ve'e ra, ta nì kaa ángel ñoo xí'ín rá: "Tanda'á dao taa ná ko'on rá ñoo ká'ano Jope kuaka ra iin taa naní Simón, ta ká'an xí'ín rá Pedro.

14 Ta roón kúu rá kasto'on xí'ón ndi kían kánian keeón, dá káki miíón xí'ín na ve'ón noo kuáchi ndo", kaá ángel xí'ín rá.

15 Tá nì kasá'í dána'i noo ñayuu ñoo, kúu nì naxino Espíritu ij Ndios diní ná táto'on k'i'o nì naxino na diní mií yó mií sa'a.

16 Nda daá ví nì ndisáa inij ña nì ka'an sato'o yo Jesús: "Miían ndaa kían ña Juan nì sa dakódo ndúta ñaá xí'ín takuí, tído ndo'ó kúu na kodo ndúta xí'ín Espíritu ij."

17 Mií Ndios kúu na nì x'i'o Espíritu ij ná noo ñayuu ñoo táto'on nì x'i'o na Espíritu ij ná noo mií yó sa'á ña nì kandisa yó sato'o yo Jesucristo. Sa'á ñoo ndani, ¿nda yoo kúu yu'u ña ketéiin noo ña kóni Ndios? —kaá Pedro.

18 Tá nì seido'o ra to'on yó'o, ta kúu nì sadi rá yú'u rá, ta kúu ko ní dánani ka rá Pedro. Ndaá nì kasá'á rá kéká'ano ra Ndios, ta kaá rá:

—Dá kían nda ñayuu ko kúu na Israel xí'o Ndios ña nandikó iní na sa'á kuáchi kée na, dá kasandaá na n'i'í ná ña kataki chíchí ná —kaá rá.

Di'a nì kuu, dá nì kandisa kua'á ñayuu ndéi ñoo Antioquía to'on va'a sa'a Jesús

19 Kua'á nda'o na kúu kuendá Jesús nì xita noo kua'an tá tiempo nì sa'ání rá Esteban, chí nì kasá'á kéndava'a ñayuu xí'ín iin rá iin na. Ta dao noón nì kee kua'an nda kuendá Fenicia. Ta dao ka na kua'an iin yúku in ini taño'o naní Chipre. Ta dao ka na nì ki'ín kua'an ñoo ká'ano naní Antioquía. Ta ko ní dána'a na sa'á to'on va'a sa'a Jesús noo dao ka ñayuu, sav'a noo na Israel vá nì daná'a naán.

20 Tído tein na kuendá Jesús ndéi ñoo Antioquía ñoo ñó'o dao na nì kii Chipre xí'ín na nì kii ñoo Cirene. Ta na yó'o kúu na nì kasá'á dána'a noo na ko kúu na Israel sa'á to'on va'a sato'o yo Jesús.

21 Ta kúu nì chindee nda'o ñaá sato'o yo Jesús. Sa'á ñoo ndani kua'á nda'o ñayuu nì kandisa ñaá, ta nì nduu na kuendá sato'o yo Jesús.

22 Tá nì kandaá ini na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Jerusalén sa'a ndidaá ña nì kuu ñoo Antioquía, dá nì tanda'á ná Bernabé kua'an na ñoo.

23 Tá nì saa na ñoo ñoo, dá nì xini na ña kée Ndios kua'á nda'o ña maní xí'ín ñayuu ñoo. Ta kúu nì kadij nda'o ini Bernabé ñoo. Dá nì ka'an ni'ini na noo ndidaá ñayuu ñoo ña ndino'o ini na ná kandita ndaa na xí'ín sato'o yo Jesús.

24 Ta Bernabé ñoo kúu iin taa va'a, ta nì nakutí xí'ín Espíritu ij Ndios, ta kándée ká'ano ini na Jesús. Ta kúu kua'á ka ví ñayuu nì nduu kuendá sato'o yo Jesús ñoo ñoo.

25 Tá nì ndi'i yó'o, dá nì kee Bernabé kua'an na ñoo Tarso nándukú ná Saulo. Dá tá nì naní'i ñaá ná, dá nì kee na ndáka ñaá ná kua'an na ñoo Antioquía.

26 Tá nì saa na ñoo, dá nì sa ndei na xí'ín na kúu kuendá Jesús iin kuia toon. Ta nì daná'a na noo kua'á nda'o ñayuu. Ta ñoo Antioquía ñoo kúu noo nì kasá'á ñayuu chinaní ná na kúu kuendá Jesús, cristianos.

27 Ta tein kuú daá ñoo nì kee dao profeta ndéi ñoo Jerusalén kua'an na ñoo Antioquía.

28 Ta xían ndéi na ñoo, dá nì ndakuín ndichi iin taa naní Agabo.

Ta mií Espíritu ij Ndios ni kedaá xí'ín rá, dá ni kastō'on ra xí'ín na kúú kuendá Jesús ña koo iin tama iin ní kúú noñó'o yó'o, kaá ra.

Ta kúú miían ndaa kuiti ni sa io iin tama tein tiempo ni sa ne'e iin ta naní Claudio choon ká'ano cháa ka.

²⁹ Dá ni kandoo na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo ña tanda'á ná tátō'on kī'o sáa ndée ná ko'an chindeé ná na kúú kuendá Jesús ndéi chí kuendá Judea.

³⁰ Dión ni kee na, dá ni chinda'á naan né'e Bernabé xí'ín Saulo kua'an na nakī'o naan noo na sá'ano kúú kuendá Jesús ndéi chí kuendá Judea.

12

Di'a ni kuu, dá ni chikáa rey Herodes Pedro ve'e kaa

¹ Ta mií tiempo daá ñoo ni kasá'á rey Herodes kéndava'a ra xí'ín dao na kúú kuendá Jesús.

² Chi ni sa'anda ra choon, dá ni sa'ání rá Jacobo, na kúú ñani Juan, xí'ín espada.

³ Tá ni kandaa ini Herodes ña ni nata'an nda'o ini na ñoo Israel ña ni sa'ání rá Jacobo, kúú ni tiin ta'ani ra Pedro chikaa ra ve'e kaa. Ña yó'o ni ndo'o na tein kuu víko tá sei na Israel pan, tá'an ña ko ní kī'ín tá'an xí'ín ña dákuita tachían.

⁴ Tá ni ndi'i ni tiin ra Pedro, dá ni chikáa ñaa rá ve'e kaa. Dá ni chikata ra komi tu'u soldado, ta komi soldado ni sa kuu iin iin tu'u ni chikata ra ndíta ndaa Pedro. Chi ni ka'án Herodes taó ñaa rá chikani ra noo na ñoo Israel tá ni ndi'i ni sa io víko Pascua, dá ka'ání ñaa rá, ká'án rá.

⁵ Ta ndaa va'a ñaa rá noo nákaa na ve'e kaa. Tído ko sá tuu ta'on na kúú kuendá Jesús ká'an na xí'ín Ndios sa'a Pedro.

Di'a ni kuu tá ni taó iin ángel Pedro ve'e kaa

⁶ Nda ná tuu noo, dá taó ñaa Herodes, ká'án rá. Ta mií sakuaá daá ñoo kándu'u Pedro kídī na, ta iin iin xoo xoo na ndéi iin iin soldado ndaa ñaa rá. Ta ndíko na xí'ín uu cadena.

Ta ndíta uu ka soldado yé'é kaa ndaa rá ndidaá ta ñó'o ve'e kaa ñoo.

⁷ Ta kúú iin kuiti vá ni kasáa iin ángel ni kii noo sato'o yo Ndios. Ta kúú ni naye'e ndaa iin ní kúú ini ve'e kaa ñoo. Dá ni dakandá na díin Pedro noo kándu'u ná. Dá ni ndoto na. Dá ni kaa ángel ñoo xí'ín ná:

—Ndakoo kī.

Tá ni ka'an na dión, kúú ni kuei va cadena ndíko ndá'a ná.

⁸ Dá ni kaa ta'ani ángel ñoo:

—Nakató ña ndíko tisón xaan. Ta naku'u ndison —kaá na.

Dá ni kee Pedro dión. Dá ni kaa ángel ñoo xí'ín ná:

—Nandii kotóon, ta karkaa yu'u. Nakī, ná ko'o.

⁹ Dá ni kee na tákaa na sata ángel kua'an na. Ta ko kándaa va'a ini na, á miían ndaa kúu dión o dión ná'a oon va Ndios iin ña'a ndato noo ná, ká'án ná.

¹⁰ Ta kúú ni ya'a na noo ndéi iin tu'u soldado ndaa ñaa ñoo. Dá ni ya'a ta'ani na noo ndéi iin ka tu'u soldado. Dá ni kasandaá na noo kúú yiryé'é kaa chí keí di'a. Ta kúú ni nono mií vá yiryé'é ñoo. Dá ni kankuei na sá xika na keí ñoo kua'an na. Ta kúú ñoo ni dankoo ñaa ángel ñoo.

¹¹ Nda daá ví, dá ni katóni va'a ini Pedro, dá ni nakani ini na:

—Viti kían ni kandaa ini ña miían ndaa kuiti sato'o yo Ndios kúú na ni chinda'á iin ángel ni kii na ni dakáki na yó noo ndá'a Herodes xí'ín noo ndidaá kúú ña'a kini katoó na Israel kee na xí'á —ká'án ná kua'an na.

¹² Tá ni kandaa ini na ña dión ni kee Ndios xí'ín ná, dá ni kee na kua'an na ve'e María, na kúú naná Juan, tá'an ra ká'an xí'ín ná Marcos. Chi ñoo ni nataka kua'á na kúú kuendá Jesús ndéi na ká'an na xí'ín Ndios.

¹³ Dá tá ni saa Pedro, dá ni kasá'á ná dákásá ná yé'é keí sata vé'e. Ta kúú ni keta iin tadi'í kéchóon ve'e ñoo naní Rode kandé'é xí ndá yoo dákásá yé'é ñoo.

¹⁴ Tá ni nakoni xi tachi Pedro, kúú ko ní sóno ta'on xi yé'é ñoo, chi ni kadī nda'o ini xi. Kúú ni nandio ko xi kua'an xi kastō'on xi xí'ín na

ndéi ini ve'e ñoo ña Pedro va kúu na dákásá yé'é ñoo.

¹⁵ Dá nì kaa na xí'ín xí:

—Nádana va dìnì yò'ó —kaá na.

Tído ndúndéé ka ví xí ká'an xì ña ndaa va kíán. Dá nì kaa noón:

—O duú ta'on mií Pedro kúu ná. Níó vá ná kíán.

¹⁶ Tído dákásá jó Pedro yé'é ñoo ín na. Dá tá nì sonó ñayuu ñoo yé'é ñoo, kúu nì xini na Pedro, kúu nì naá vá ini na.

¹⁷ Kúu nì dakúu Pedro ndá'a ná ká'an na ña ná kandeí tádi ñayuu ñoo. Dá nì nakani na tátò'on kí'o nì kee sato'o yò Ndios nì taó ñaa ná ini ve'e kaa. Dá nì kaa ta'ani na:

—Nakani ndó xí'ín Jacobo, xí'ín ndi-daá ka ni na kúu kuendá Jesús sa'á ña va'a nì kee Ndios xí'ín yu'u —kaá na.

Dá nì keta na kua'an na iin ka xíán.

¹⁸ Tá nì tuu noo, dá nì kasá'á naá tá'an mií soldado ndéi ra, chí yu'ú ra, chí kò ní xini ra ndi nì kuu nì keta Pedro ve'e kaa ñoo.

¹⁹ Dá nì sa'anda Herodes choon noo dao ka soldado ña ná ko'on ra nandukú ñaa rá, tído kò ní nani'i ta'on ñaa rá. Dá tá nì ndi'i nì ndatò'on va'a Herodes ñoo soldado sa ndei sa ndaa Pedro ini ve'e kaa ñoo, dá nì sa'anda ra choon ña ná kuu ra. Tá ni ndi'i daá, dá nì keta Herodes kuendá Judea kua'an ra koo tóo ra ñoo naní Cesarea.

Dì'a nì kuu tá nì xì'ì rey Herodes

²⁰ Káryíí nda'o Herodes xí'ín ñayuu ndéi ñoo Tiro xí'ín na ndéi ñoo Sidón. Sa'á ñoo nì ndatò'on ñayuu ñoo ña ko'on na ndaka na ña manì noo rá. Tá nì saá na ñoo, kúu nì kandeé ná nì xino ini iin ta naní Blasto, tá'an ra dándáki na kéchóon ve'e Herodes. Ta Blasto ñoo kúu ra nì sa'an nì ndaka ra ña manì noo Herodes sa'a ná. Díon nì kee ñayuu ñoo, chí noñó'o rey Herodes ñoo kána ña'a seí na.

²¹ Dá tá nì kasandaá kuu nì kandoo Herodes kantó'on rá xí'ín ná, dá nì nandixi ra dá'on, tá'an ña sá ní'ino ra tá sa'ándá ra choon. Dá nì nakoo ra noo téi noo sa'ándá ra choon. Dá nì kasá'á rá ká'an ra xí'ín ná.

²² Dá nì kasá'á káyu'ú ñayuu kuá'a ñoo, ta kaá na:

—Ndios vá kúu na ká'an yó'o, ta o duú ta oon kúu rá! —kaá na.

²³ Ta kúu mií hora daá ñoo nì kasá'á kú'u Herodes nì kee iin ángel nì kii noo sato'o yò Ndios sa'á ña kò ní náki'o ra ñaño'ó noo Ndios tá ni ká'an ñayuu ñoo díon xí'ín rá. Kúu nì xì'ì va ra nì kee tikudí.

²⁴ Ta nì naka'ani cháá ka to'on sato'o yò Jesús, ta nì ndukua'a cháá ka ñayuu kándísa ñaa.

²⁵ Dá tá nì ndi'i nì kee Bernabé xí'ín Saulo choon nì xio na kua'an na ñoo Jerusalén, dá nì nandió kuéi na ñoo Antioquía. Ta ndáka na Juan, ta ká'an xí'ín ná Marcos, kua'an na.

13

Dì'a nì kuu tá nì kaxi Ndios Pablo xí'ín Bernabé ña ko'on na dána'a na to'on va'a Jesús

¹ Tein na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo ká'ano naní Antioquía ndéi dao profeta xí'ín na dána'a to'on Ndios. Ta na yó'o kúu Bernabé, xí'ín Simón, tá'an ra naní ta'ani ta ndei'í, xí'ín Lucio, tá'an ra nì kii ñoo Cirene, xí'ín iin ka ta naní Manaén, tá'an ra nì sa'ano dáó xí'ín ra né'e choon sa naní Herodes, ta nákaa ta'ani Saulo tein ta yó'o.

² Ta xí'an nani ndéi noón ndaño'o na sato'o yò Ndios, ta né'e ij ná, dá nì kaa Espíritu ij:

—Taó xóo ndó Bernabé xí'ín Saulo, dá ná ko'on na kee na choon, ña nì nakanai na kee na —kaá na.

³ Dá tá nì ndi'i nì ká'an na xí'ín Ndios, ta nì sa ne'e ij ná, dá nì chíkodó ná ndá'a ná dìnì ndi nduú ta yó'o. Dá nì chínda'á ñaa ná kua'an na.

Dì'a nì kuu tá nì daná'a Bernabé xí'ín Saulo chí kuendá Chipre

⁴ Ta mií Espíritu ij Ndios ndáka Bernabé xí'ín Saulo kua'an na. Dá nì xino na ñoo naní Seleucia. Ta ñoo nì kaa na iin barco, dá nì ki'in na kua'an na iin yuku ín ini taño'o naní Chipre.

⁵ Dá tá nì saá na ñoo naní Salamina noo nákuíta barco, dá nì kasá'á ná dána'a na to'on Ndios ini iin rá iin ve'e noo náta na Israel. Ta ndáka ta'ani na Juan kua'an na chindeé ñaa rá.

6 Dá tá n̄i ndi'i n̄i nata'an n̄a n̄i xionoo na iin ní noo naní Chipre ñoo, dá n̄i kasandaá n̄a ñoo naní Pafos. Ta ñoo n̄i naki'in tá'an na xí'in iin ta tadí, ta kúú rá iin profeta to'ón, ta kúú rá iin ta Israel, ta naní rá Barjesús.

7 Ta daá ió va ra xí'in taa né'e choon ká'ano naní Sergio Paulo, tá'an ra kúú iin ta ndichí. Ta ra yó'o n̄i kana Bernabé xí'in Saulo, chí kóni ra kueídó'o ra to'on Ndios.

8 Tído kō náta'an ta'on ini ta tadí ñoo, ra naní ta'ani Elimas, to'on dána'a n̄a. Sa'a ñoo n̄i sadi ra noo ta né'e choon ñoo ña ná dá'a ni kandeé iní ra Jesús.

9 Ta Saulo, n̄a naní ta'ani Pablo, n̄i nakutí xí'in Espíritu ī Ndios. Dá n̄i sa nde'é káxí ná noo ta tadí ñoo,

10 dá n̄i kaa n̄a xí'in rá:

—¡Taa to'ón, ta kini, de'e ña u'u va kúú yo'ó, ta xini u'u yo'ó ndidaá kúú ña ndaa! ¿Ndá oon ví dánkoo yo'ó ña to'ón chí'ón tein to'on ndaa Ndios?

11 Ta viti kían vei sato'o yo Ndios dándó'o na yo'ó, chí o kátuu ka nooon, ta o koni ka yo'ó ña tóon ndindii cháa tiempo —kaá Pablo xí'in rá.

Ta kúú vití'ón vá n̄i nakuín naá noo rá. Kúú n̄i kukuaa vá rá. Dá n̄i kasá'á rá xionoo ra ndúkú rá ndá yoo katiin ndaa ñaá ko'on ra.

12 Ta kúú, tá n̄i xini taa né'e choon ñoo ña dión n̄i ndo'o ta tadí ñoo, kúú n̄i kandisa ra to'on dána'a n̄a, chí n̄i naá iní ra n̄i kee to'on va'a ká'an sa'a sato'o yo Jesús.

Di'a kua'an ña n̄i daná'a n̄a iin ñoo naní Antioquía, ña nákaa chí kuendá Pisidia

13 Dá n̄i kaa Pablo xí'in taa né'e tá'an xí'in ná ñoo ini iin barco ñoo Pafos ñoo, dá n̄i ki'in na kua'an n̄a ñoo naní Perge, ña nákaa kuendá Panfilia di'a. Tído tá n̄i saa n̄a ñoo ñoo, dá n̄i dánkoo ñaá Juan. Dá n̄i kee ra kua'an nó'o rá ñoo Jerusalén.

14 Tá n̄i ndi'i, dá n̄i kankuei na Perge ñoo. Dá n̄i ki'in na kua'an n̄a ñoo ká'ano naní Antioquía, ña nákaa kuendá Pisidia di'a. Ta mií kuu náni'i ndé n̄a Israel n̄i saa n̄a ve'e noo

nátaka n̄a Israel ndéi ñoo ñoo. Dá n̄i ku'u na, dá n̄i sa ndei na ndéi na.

15 Dá tá n̄i ndi'i n̄i ka'i ra tuti ley xí'in to'on n̄i taa profeta, dá n̄i tanda'á taa dándáki ve'e ñoo iin taa n̄i sa'an n̄i ka'an di'a xí'in ná:

—Ñani kuálí, tá ió to'on va'a ka'an ni'ini ndó noo ñayuu ndéi yó'o, ná kuita ndó ta ka'an ndo xí'in ná viti —kaá ra.

16 Dá n̄i ndakuín ndichi Pablo. Dá n̄i ndane'e na ndá'a ná, ña kóni kaa ña tádi ná kandeí ñayuu ñoo. Dá n̄i kaa n̄a:

—Ndo'ó, ra Israel, xí'in ndidaá ka ni ndo'ó, ta ndáño'o Ndios, kueídó'o va'a ndó ña ko'in ka'in xí'in ndó.

17 N̄a kúú Ndios noo yóo, n̄a Israel, noón kúú n̄a n̄i kaxi n̄a sá'ano ve'e yó n̄i sa ndei sa na'á. Dá n̄i ndee ñaá ná iin ñoo ká'ano tá tiempo n̄i sa ndei nda'í n̄a Egipto. Ta ndá'a mií Ndios n̄i taó ñaá tixi ndá'a ta Egipto ñoo.

18 Ta tein uu diko kuia n̄i xi'o ndeé iní Ndios sa'a ña sa kee ñayuu ñoo tá sa xionoo na noño'ó ichí.

19 Dá n̄i danaá n̄a usa ñoo ná'ano ño'o noño'o naní Canaán. Dá n̄i xi'o na ño'o ñoo noo n̄a sá'ano ve'á, dá n̄i sa kían ña'a mií ná.

20 Ta ndidaá ña yó'o n̄i ndo'o na tein komi ciento uu diko uxí kuia. Tá n̄i ndi'i, dá n̄i xi'o Ndios juez sa dándáki n̄a ñoo yo nda tiempo n̄i sa kuu Samuel profeta.

21 N̄i ndi'i, dá n̄i xika n̄a ñoo yo iin rey dándáki ñaá. Dá n̄i xi'o Ndios Saúl ña kakuu ra rey noo ná. Ta roón n̄i sa kuu de'e iin taa n̄i sa naní Cis. Ta n̄i kii ra tein n̄a ve'e Benjamín. Ta sa kuu ra rey tátō'on uu diko kuia.

22 Tído n̄i ditá Ndios choon noo ndá'a Saúl ñoo, dá n̄i nachikani na David sa kuu ra rey. Dá n̄i xi'o Ndios kuendá sa'a rá, ta kaá n̄a di'a: “Náta'an ini yu'u xini David, de'e ta naní Isaí, chí ko'on xi kee xi ndidaá kúú ña kóni yu'u.”

23 'Ta tein n̄a ve'e rey David ñoo n̄i kii Jesús tátō'on ki'o n̄i xi'o Ndios to'on na. Ta noón kúú n̄a n̄i tanda'á Ndios n̄i kii dákaki n̄a Israel.

24 Tído tá kọ ñá'a kasaa Jesús, dá sa ñaná'a Juan noo ndidaá na Israel ña ná nandikó iní na sa'a kuachi kée na, dá ná kodo ndúta ná.

25 Dá tá kua'an dáxinkoo Juan choon vei na, dá ni kaa na: “¿Ndá yoo kúu yu'u, ká'an ndó? Kọ kúu ta'on yu'u na kii dákaki ñaá, chí sata yú'u vei iin ka taa ndáya'i cháa ka o duú yu'u, sa'a ñoo ni kọ kánian nakuiin ndei yu'u ndaxii yó'o ndisa ná”, kaá Juan.

26 'Ñani, ndo'ó na kúu na ve'e Abraham, xí'in ndidaá ka ndo'ó, na ndáño'o Ndios. Ndios kúu na ni tanda'a ndu'u vei ndu dána'a ndu to'on yó'o noo ndo, ña ká'an sa'a ndi koo, dá káki ndó noo kuachi ndo.

27 Chí kọ ní nákoní ñayuu ndei Jerusalén, xí'in taa né'e choon ña Jesús kúu na ni tanda'a Ndios kii dákaki ñaá. Ta kọ ní kánda ta'on ini na to'on ni taa profeta, va'ará ká'i naan noo ná iin iin kuu kuu nani'i ndée yo. Tído ni xinkoo to'on ni ka'an profeta ñoo tá ni kandoo na ñoo yo ña kánian kuu Jesús.

28 Chí va'ará ni iin tó'on kuachi Jesús kọ ní ni'i ná, dá kuu na, tído ni xika ñayuu ñoo noo Pilato ña ná ka'anda ra choon ña kuu na.

29 Dá tá ni ndi'i ni xinkoo noo ká'an tuti ii Ndios sa'a ña ndo'o na, dá ni ñanoo ñaá rá ndika cruz. Dá ni ñandúxi ñaá rá.

30 Tído Ndios kúu na ni ñanátaki ñaá.

31 Ta tein kua'a vá kuu ni na'a noo Jesús noo ñayuu ni kankuei xí'in ná nda Galilea, ta ni sa xionoo na xí'in ná nda ni saa na ñoo Jerusalén. Ta noón kúu na xí'o ndaa kuendá sa'a Jesús noo ñayuu.

32 'Ta dión ta'ani ndu'u vei ndu dána'a ndu sa'a to'on va'a yó'o, chí tá'an ña ni ka'an Ndios xí'in na yata ve'á,

33 ñoo kían ni kee na xí'in mií yó, na kúu de'e na sá'ano ñoo, chí ni ñanátaki na Jesús. Ta ki'o dión ni xinkoo to'on ni kaa Ndios noo salmo kúu uu, chí di'a kaan: “Yo'ó kúu de'e yu'u, ta viti ná'i ña kúu tatóon.”

34 'Ta sa daá vá ni kaa Ndios ña miían ndaa kuiti kían ñanátaki na Jesús, dá kían o té'i'i yiki koño na, ta ni o nátani ta'an vaan. Dá chí di'a kaá tuti ii Ndios: “Ndidaá kúu ña va'a ni kandooi kee xí'in David, ña yó'o kían kee yu'u xí'in ndó.”

35 Ta di'a ká'an ta'ani David noo iin ka salmo: “O kónó ta'on mií ní ña natani yiki koño na kéchóon noo ni.”

36 'Miían ndaa kuiti ni kéchóon David noo na ñoo yo ni sa ndei tiempo daá táto'on ni chíkaa ini Ndios. Dá tá ni xí'i na, kúu ni nduxi na noo ni nduxi na ve'e na. Ta kúu ni te'i'i va yiki koño na.

37 Tído mií Jesús, na ni ñanátaki Ndios, kọ ní te'i'i ta'on yiki koño na.

38 'Sa'a ñoo, na ñoo mií, kana'a ndó ña dána'a ndu'u noo ndo ña xí'o ká'ano ini Ndios sa'a kuachi yo sa'a ña ni kee Jesús.

39 Chí kọ ní kúu ta'on kandoo vii yo noo Ndios sa'a ña kée yo choon sa'ándá ley Moisés. Tído, ndidaá na kándéé ini Jesús, noón kúu na kándoo vii noo Ndios.

40 Kueídó'o va'a ndó to'on ká'in xí'in ndó viti, dá ná o ndó'o ndó tá'an ña ni taa profeta, chí di'a kaan:

41 Kueídó'o ndo'ó, na kédiki ndaa to'on ká'in.

Naá iní ndo kandé'é ndó ña kéei, ta ndáño'ó kii ndo noo.

Dá chí ko'in kee iin ña ká'ano tein kuu ndéi ndó.

Tído o kándisa ta'on ndoan, va'ará ná koo iin yoo nakani xí'in ndó sa'an.

Dión kaan —kaá Pablo.

42 Dá tá kua'an keta Pablo ve'e Israel ñoo xí'in Bernabé, kúu ni xika na kọ kúu na Israel ña ná kasaa tuku na iin ka kuu nani'i ndée ná, dá ná dána'a tuku na sa'a to'on va'a ñoo noo ná.

43 Tá ni ndi'i ni kankuei ñayuu ñoo ve'e ñoo, kúu kua'a nda'o na Israel tákuei sata Pablo xí'in Bernabé kua'an na. Ta tákuei ta'ani ñaá kua'a ñayuu kándisa táto'on kándisa na Israel kua'an na. Dá ni kasá'a Pablo xí'in Bernabé ká'an ni'ini na noo ná ña ná kuita toon na xí'in ña maní ni kee Ndios xí'in ná.

44 Tá n̄i kasandaá iin kā kuu náníi ndée nā Israel, dá n̄i nataka táto'on iin níi ñoo ñoō kueídó'o nā to'on Ndios.

45 Dá tá n̄i xini tā Israel ñā kuá'a nda'o ñayuu n̄i nataka, kúu n̄i nakutí rá xí'ín ñā u'u ini rā. Dá n̄i kasá'a rá ndéine'e rā Pablo, ta ká'an ndava'a ra xí'ín ná.

46 Dá n̄i kasá'a ndúndéé cháa ka Pablo xí'ín Bernabé ká'an nā xí'ín rā Israel ñoō:

—Mii'an kánian dána'a ndu'u to'on Ndios dínñó'ó noo ndo'ó, chí kúu ndó nā ñoo Ndios. Tído sa'a ñā n̄i kañó'ó ndó to'on dána'a ndu, sa'a ñoō koó ka íchi ndo natiin ndó ñā kataki chíchí ndó noo ió Ndios. Sa'a ñoō viti kían ko'on va ndu'u dána'a ndu noo ñayuu ko kúu nā Israel.

47 Chí di'a n̄i sa'anda sato'o yo Ndios choon noo ndú'u, ta kaá nā:

Tanda'a yu'u yo'ó ko'on kakuuón ñā tóon noo ndidaá ñayuu ko kúu nā Israel,

dá n̄i'í ñayuu ndéi noo xíká cháa ka ñayuú yó'o ndi kee nā káki na noo kuachi nā.

48 Dá tá n̄i seido'o nā ko kúu nā Israel to'on yó'o, kúu n̄i kadii nda'o ini nā. Ta n̄i keká'ano na sato'o yo Ndios sa'a to'on va'a ñā n̄i seídó'o na. Ta kúu n̄i kandísa ñaá ndidaá kúu ñayuu, nā n̄i kaxi Ndios n̄i'í ñā kataki chíchí.

49 Ta kúu n̄i naka'ani cháa ka to'on va'a sato'o yō Jesús ndidaá ñoo ñó'o ñoō.

50 Tído n̄i ndató'ón kue'é tā Israel, ta ko ní xín kandísa ñaá xí'ín dao nā ña'a ndáya'i, tá'an nā ndíta ndaa xí'ín ñā kándísa na, xí'ín dao tā ndáya'i cháa ka ñoo ñoō. Dá n̄i daká'an kue'é nā dao kā ñayuu ñā kendava'a nā xí'ín Pablo xí'ín Bernabé. Díon n̄i kuu, dá n̄i taxi ñaá ná.

51 Dá n̄i kidi ni'ini Pablo xí'ín Bernabé ñoyaká iin sa'a ná, dá ná kandaa ini ñayuu ñoō ñā ko náta'an ini Ndios xini ñaá ná. Dá n̄i ki'in nā íchi kua'an nā, dá n̄i saa nā ñoo ká'ano naní Iconio.

52 Ta ndidaá nā kúu kuendá Jesús n̄i kadii nda'o ini, ta n̄i nakutí ná xí'ín Espíritu ī Ndios.

14

Di'a n̄i kuu tá n̄i sa'ndei na dána'a nā iin ñoo naní Iconio

1 Tá nani ió Pablo xí'ín Bernabé ñoo Iconio ñoō, dá n̄i ku'u nduú nā ve'e noo náta nā Israel ndéi ñoo ñoō. Ta xí'ín to'on n̄i daná'a nā, kúu kuá'a nda'o nā Israel xí'ín nā ko kúu nā Israel n̄i kandísa ñaá.

2 Tído tā Israel, rā ko xín kandísa ñaá, roón kúu rā n̄i daká'an kue'é rā ko kúu tā Israel ndéi ñoo ñoō, dá n̄i kasá'a xini u'u rā Pablo xí'ín Bernabé.

3 Tído na'a vá n̄i kandoo nā n̄i sa'ndei nā ñoo ñoō. Ta sa'a ñā kándéé ká'ano ini nā sato'o yō Jesús, sa'a ñoō ko ní yu'u ta'on nā ñā kían ka'an nā sa'a to'on Jesús. Ta n̄i xi'o Ndios ñā n̄i kandaa ini ñayuu ñoō ñā to'on dána'a apóstol ñoō sa'a ñā man̄i n̄i kee Ndios kían ñā ndaa, chí xí'ín ndá'a apóstol ñoō n̄i kee Ndios ña'a ná'ano, xí'ín ña'a ndato.

4 Kúu n̄i kasá'a tá'anda tá'an ñayuu ndéi ñoo ká'ano ñoō, chí dao nā nákuíta xoo tā Israel ñoō, ta dao nā nákuíta xoo nā kúu apóstol ñoō.

5 Dá n̄i kandoo tā Israel ñoō xí'ín rā ko kúu tā Israel ndíta xoo rā, xí'ín tā né'e choon ñoo ñoō ñā kendava'a rā xí'ín apóstol ñoō, ta ka'ání ñaá rá xí'ín yuu.

6 Tído tá n̄i kandaa ini nā ñā díon ndató'ón tā ñoō kee rā xí'ín ná, dá n̄i xino nā kua'an nā ñoo naní Listra, xí'ín ñoo naní Derbe, xí'ín ndidaá kā ni ñoo ñó'o chí kuendá Licaonia di'a.

7 Ta ñoō n̄i daná'a nā to'on va'a Jesús.

Di'a n̄i kuu tá n̄i chiyúu ná Pablo ñoo Listra

8 Ta ñoo Listra ñoō ió iin tā ko kuú kaka. Ta ió ni'ini ra, chí nda rá n̄i káki va ra ko kuú kaka ra.

9 Ta ió rā seídó'o ra noo ká'an Pablo. Dá tá n̄i sa'ndé'e ná noo rá, kúu n̄i kandaa ini nā ñā kándéé ini rā ñā kándéé Ndios nduva'a ñaá ná.

10 Dá n̄i'í nda'o n̄i ka'an nā xí'ín rá:
—¡Ndakuiin ndichi ndaa!

Ta kúu iin n̄i ndao ra n̄i ndakuin ndichi ra. Ta kúu n̄i kasá'a xíka ra xionoo ra.

11 Tá nì xini ñayuu ñoo ña ndato nì kee Pablo, kúú nì kasá'á káyu'ú ná xí'ín yú'u naní licaónica, ta kaá na:

—¡Nì noo túu ndios nì kasáa na, ta ndaa na táto'on ndaa taa ñayuú yó'o!

12 Ta kaá na ña Bernabé kúú ndios naní Júpiter, ta Pablo kúú ndios naní Mercurio, chí Pablo ñoo kúú na ká'an cháa ka o duú Bernabé.

13 Ta nda yu'ú ñoo ñoo íin iin ve'e ño'o kuendá Júpiter, ta ñoo nákaa iin duti, dá ndáka ra toro, ta né'e ra ita nì kasáa ra yé'é ñoo ñoo noo nákaa Pablo xí'ín Bernabé. Chí kóni ta duti ñoo xí'ín ñayuu kuá'a ñoo dokó ná ña'a noo Pablo xí'ín Bernabé, dá kandaño'o ñaa ná, ká'an ná.

14 Tído tá nì kandaá ini Bernabé xí'ín Pablo ña dión ká'an ñayuu ñoo kee na, kúú nì ndatá ná dá'on ná, chí ko náta'an ini na ña kée ñayuu ñoo dión. Ta nì ku'u na tein ñayuu ñoo, ta káyu'ú ná:

15 —¿Ndiva'a kée ndó dión? Chí ñayuu xí'ín vá ndó kúú ndu'u. Di'a ve'i ndu'u ña kían kasto'on ndu xí'ín ndo'ó ña miían ndúsa kánian dánkoo ndó ña ko chóon téi kée ndó yó'o, dá kandaño'o ndó na miían ndaa kuiti kúú Ndios takí, na nì kava'a induú káa xí'ín noño'ó yó'o xí'ín taño'ó xí'ín ndidaá kúú ña'a ió noán.

16 Tá sa na'á vá, dá sa sonó Ndios noo ñayuu sa kee na ña kóni mií ná.

17 Tído ko ní sá tuu ta'on na na'a na mií ná ña kúú ná Ndios tein ña va'a kée na, chí dákoon na dai, dá kana ña'a noo xíti yó. Ta xí'o na ña'a sásá'an yó, dá kadii inío —kaá na.

18 Ta va'ará nì ka'an na dión, tído u'u nda'o, dá nì kandeé ná nì chítuu na ñayuu ñoo, dá ko ní dokó ná ña'a ñoo noo ná kandaño'o ñaa ná.

19 Tá nì ndi'i ñoo, dá nì kasáa dao ta Israel, tá'an ra ndéi ñoo Antioquia xí'ín ñoo Iconio. Dá nì daká'an kue'é ra ñayuu ñoo, dá nì chiyúú ná Pablo. Ta ñó'o ñaa ná nì sa'an na nì dakána ñaa ná nda yu'ú ñoo ñoo, chí sa nì xí'i va na, nì ka'an ná.

20 Kúú nì kasáa dao na kúú kuendá Jesús nì ka'o noo na ndíta na noo kándu'u Pablo. Dá nì ndakoo na, dá

nì ndu'u tuku na ñoo ñoo. Dá tá nì tuu noo iin ka kuu, dá nì kee na kua'an na xí'ín Bernabé ñoo naní Derbe.

21 Dá nì daná'a na to'on va'a Jesús noo ñayuu ndéi ñoo Derbe ñoo. Ta kúú kua'á nda'o ñayuu nì nduu kuendá Jesús nì kee na. Tá nì ndi'i ñoo, dá nì nandió kuéi tuku na ñoo Listra xí'ín ñoo Iconio, xí'ín ñoo Antioquia.

22 Ta ñoo nì xí'o na tandeé ini noo ndidaá na kúú kuendá Jesús, ta nì ka'an ni'ini na noo ná ña ná kandita toon na xí'ín ña ndaa kándisa na, ta kaá na xí'ín ná: “Miían kánian ndo'o yó kuá'a nda'o tandó'ó, dá ndu'u yó noo dándaki Ndios”, kaá na.

23 Ta nì xí'o na choon noo dao ra sá'ano ndéi iin rá iin ve'e noo náta na kúú kuendá Jesús ña kían kandaka ñaa rá. Dá tá nì ndi'i nì sa ne'e ií ná, ta nì xika na ña maní noo Ndios sa'á ra sá'ano ñoo, kúú nì nakí'o ñaa ná tixi ndá'a sato'o yo Jesús, na kándisa ra.

Di'a nì kuu tá nì nandió ko Pablo xí'ín Bernabé kua'an nó'o ná ñoo Antioquia

24 Tá nì ya'a na chí kuendá Pisidia, dá nì saa na chí Panfilia di'a.

25 Tá nì ndi'i nì daná'a na to'on va'a Jesús ñoo naní Perge, dá nì kee na kua'an na, dá nì xino na ñoo naní Atalia.

26 Dá nì kaa na ini iin barco kua'an na ñoo Antioquia noo nì nakí'o ñaa na kúú kuendá Jesús noo ndá'a Ndios ña chindeé ñaa ná noo chóon. Ta viti nì dandi'i na choon nì ni'i ná noo Ndios.

27 Dá tá nì ndisáa na ñoo ñoo, dá nì nadataká na ndidaá ñayuu kúú kuendá Jesús. Dá nì kasá'á ná náki'o na kuendá sa'a ndidaá ña va'a nì kee Ndios xí'ín ná noo nì sa'an na. Ta nì nakani ta'ani na ña nì sonó Ndios ní na ko kúú na Israel, dá nì kandeé ini na Jesús.

28 Ta na'á vá nì sa ndei na ñoo xí'ín na kúú kuendá Jesús.

15

Di'a nì kuu tá nì nataka na ndío choon sa'á na kúú kuendá Jesús

1 Kúú n̄i kasáa dao taa n̄i kii chí kuendá Judea di'a. Dá n̄i kasá'á rá dána'a ra noó n̄a kúú kuendá Jesús ndéi ñoó, ta kaá ra:

—Tá ná o tá'anda ñíi ndo tató'on k̄i'o sa'ándá ley Moisés choon, dá k̄ian o ní'i ta'on ndó ña k̄aki ndó noó kuachi ndo —kaá ra.

2 Ta Pablo x̄i'ín Bernabé kúú na n̄i ndakuei, ta deén nda'o n̄i kasá'á chídáó tá'an na x̄i'ín taa ñoó sa'á ña dána'a ra. Sa'á ñoó n̄i kandoo na kúú kuendá Jesús ndéi ñoó ña ko'on Pablo x̄i'ín Bernabé ñoo Jerusalén x̄i'ín dao ka n̄a kúú kuendá na, dá ná ndató'ón ná sa'á ña yó'o x̄i'ín n̄a kúú apóstol, x̄i'ín n̄a sá'ano ndéi ñoo Jerusalén.

3 Dá n̄i ch̄inda'á ñaá n̄a kúú kuendá Jesús ñoó kua'an na. Dá n̄i ya'a na kuendá Fenicia x̄i'ín Samaria. Dá n̄i nakani na x̄i'ín n̄a kúú kuendá Jesús ndéi ñoó ña kuá'a nda'o n̄a ko kúú n̄a Israel n̄i nduu kuendá Jesús. Sa'á ñoó n̄i kadii nda'o ini ñayuu ñoó tá n̄i kandaá ini n̄a ña dión n̄i kuu.

4 Dá tá n̄i saa n̄a ñoo Jerusalén, dá n̄i natiin va'a ñaá n̄a kúú apóstol, x̄i'ín n̄a sá'ano x̄i'ín dao ka n̄a kúú kuendá Jesús ndéi ñoó. Dá n̄i kasá'á Pablo x̄i'ín Bernabé nakani na sa'a ndidaá kúú ña'a n̄i kee Ndios x̄i'ín ná noó n̄i sa'an n̄a n̄i daná'a n̄a noó n̄a ko kúú n̄a Israel.

5 Tído dao ta fariseo, tá'an ra kándisa Jesús, n̄i nakuíta ndichi. Dá n̄i kaa ra:

—Miían ndúsa kánian ta'anda ñíi ndidaá taa ko kúú ta Israel n̄i nduu kuendá Jesús, ta kánian ka'anda yo choon noo rá ña ná kee ra choon sa'ándá ley Moisés —kaá ra.

Di'a kua'an ña n̄i ka'an Pedro ña k̄aki yó sa'a iin tó'ón din̄i ña kándéé ini yo Jesús

6 Dá n̄i nataka n̄a kúú apóstol ñoó x̄i'ín n̄a sá'ano, dá keyíko n̄a choon yó'o.

7 Ta kúú n̄i kukáni vá ndató'ón tá'an na sa'á ña yó'o. Dá n̄i ndakuíin ndichi Pedro, dá n̄i kaa na:

—Ñani, sa ná'á vá mií ndó ña sa na'á cháá ka va n̄i kaxi Ndios yu'u ña

dána'i to'on va'a Jesús noó n̄a ko kúú n̄a Israel. Ta kúú n̄i kándisa ñaá ná.

8 Ta mií Ndios, n̄a ná'á ndi ndáa níó ndidaá kúú ñayuu, noón kúú n̄a n̄i daná'a noo yo ña náta'an ini n̄a xiní n̄a ñayuu ko kúú n̄a Israel, chí n̄i x̄i'o na Espiritu īi ná noó ñayuu ñoó tató'on n̄i kee na x̄i'ín mií yó.

9 Chí tató'on n̄i kee na x̄i'ín yó, k̄i'o dión ta'ani n̄i kee na x̄i'ín ná, chí n̄i nduvii na níó ná sa'á ña kándéé ini n̄a Jesús.

10 Ta viti, ¿ndiva'a ká'an ndó kee yo iin ña'a ko náta'an ini Ndios keeá? ¿Ndiva'a kátoó ndo chinóo ndó choon kuachi yó'o sata n̄a kúú kuendá Jesús, chí ni n̄a sá'ano ve'e yo n̄i sa ndei sa na'á, ta ni mií yó ko ní kándéé kee choon sa'ándáan?

11 Chí kándisa yó ña n̄i k̄aki oon ni na yó noó kuachio sa'á ña man̄i n̄i kee sato'o yo Jesús sa'a yo. Ta dión ta'ani ndó'o n̄a ko kúú n̄a Israel —kaá Pedro.

12 Ta kúú tádi óon ndéi ñayuu kuá'a ñoó seídó'o na ña nakani Bernabé x̄i'ín ña nakani Pablo sa'á ña'a ná'ano x̄i'ín sa'á ña'a ndato n̄i kee Ndios x̄i'ín ná tein ñayuu ko kúú n̄a Israel.

Di'a kua'an ña n̄i ka'an Jacobo

13 Dá tá n̄i ndi'i n̄i ka'an na, dá n̄i kaa Jacobo:

—Ñani, kueídó'o ndó to'on ko'in ka'in x̄i'ín ndó.

14 Simón Pedro kúú n̄a n̄i nakani tató'on n̄i kee Ndios n̄i kemáni ná na ko kúú n̄a Israel ta'ándá mií noó. Chí tein mií ná n̄i kaxi Ndios dao na, dá kakuu na ñayuu na.

15 Ta ña yó'o k̄ian náki'in tá'an x̄i'ín ña n̄i taa profeta, chí di'a kaáan:

16 Tá n̄i ndi'i, dá nandió koo tuku yu'u kee tató'on n̄i sa io tá sa dandáki rey David,

chí sa n̄i naá vá noó n̄i dandáki na. Tído ko'on tuku yu'u nduva'i noó n̄i sa dandáki na, tató'on kée ñayuu nduva'a na iin ve'e n̄i koon.

17 Dión, dá k̄ian kasá'á dao ka ñayuu nandukú ná yu'u, chí n̄a ko kúú n̄a Israel, tá'an n̄a n̄i kasandaá n̄i seídó'o to'in,

noón kúú nā kasá'á nandukú yu'u.

18 Dión nī kaa sato'o yō Ndios, nā nī xī'o ñā kīan kana'á yó sa'á ñā yó'o ndā rá sa na'á vá.

19 'Dión kaáan. Sa'á ñoó kaá yu'u ñā ná dá'a ni chinóo yó iin choon kuáchi satá nā kō kúú nā Israel, tá'an nā nī nduu kuendá Ndios.

20 Va'a kaan di'a ná taa yóan ka'a xí'in ná ñā ná o sa keí ka nā koño kítī nī doko ñayuu noó yoko, ta ná o sa kée ka nā kuáchi xí'in nā kō kúú ñadi'í nā o yíi ná, ta ná o sa keí ka nā koño iin kítī kō ní xita nī, ta ni nī rī ná o sa keí ka nā.

21 Chī ndā rá sa na'á vá, ta ndā viti ndéi taa iin rá iin ñoo dána'a rá ley Moisés. Ta ká'i raan ini ve'e noo náta nā ñoo miíá iin rá iin kuú kuú nani'í ndée yō —kaá Jacobo.

Di'a kua'an ñā nī taa na noo iin tuti, nī tanda'á náan kua'an noo nā kō kúú nā Israel

22 Dá nī kandoo nā kúú apóstol ñoo xí'in nā sá'ano xí'in dao ka nā kúú kuendá Jesús ñā kaxi na dao taa kuendá mií ná, dá tanda'á ñāá ná ko'on nā ñoo Antioquía xí'in Pablo xí'in Bernabé. Dá nī kaxi na Judas, tá'an nā ká'an xí'in ná Barsabás, xí'in iin taa naní Silas, chī ndi nduú taa yó'o kúú nā ndíta noo nā kúú kuendá Jesús.

23 Dá nī xī'o na iin tuti noo ná, tá'an ñā ká'an di'a:

“Ndu'u, nā kúú apóstol, xí'in nā sá'ano, xí'in dao ka nā kúú kuendá Jesús, ndu'u kúú nā taa tuti yó'o kosaaan noo ndo'ó, nā kúú kuendá Jesús, ndo'ó nā kō kúú nā Israel ndéi ñoo Antioquía, xí'in ndo'ó, nā ndéi chí kuendá Siria di'a, xí'in ndo'ó, nā ndéi Cilicia. Ná kandeí va'a ndó.

24 Nī nī'í tó'on ndu'u ñā tein mií ndú yó'o nī kana dao taa kosaa noo ndéi ndó, tído kō ta'ón ndu'u kúú rá nī xī'o choon noo rá. Chī dáta'án rá ndo'ó xí'in to'on dána'a rá, ta dánaá ini rá ndó, ta sa'ándá rá choon noo ndo ñā ta'anda ñíi ndo, ta kéndúsa rá xí'in ndó ñā kee ndó ndidaá choon sa'ándá ley Moisés.

25 Sa'á ñoó nī kandoo ndu ñā va'a cháá ka ná tanda'á ndú dao taa ndéi tein ndu yó'o kosaa nā noo ndéi ndó. Ta saa dáó ná xí'in ñani manī yō Bernabé xí'in Pablo,

26 tá'an nā nī nakī'o mií ñā ndo'o naní nā sa'a sato'o yō Jesucristo.

27 Sa'á ñoó tanda'á ndú Judas xí'in Silas kosaa nā nakani ndi'i na sa'á to'on nī taa ndu noo tuti yó'o xí'in ndó.

28 Chī náta'an ini Espiritu i Ndios, ta kī'o dión kándaá ini ndu ñā kō kánian chinóo ndu choon kuáchi satá ndo. Sava'a ñā kánian kee ndó kīan kaáan di'a:

29 o sa keí ka ndo koño kirí nī doko ñayuu noó yoko. Ta ni o sa keí ka ndo nī rī, ni koño kirí kō ní xita nī, ta o sa kée ka ndo kuáchi xí'in nā kō kúú ñadi'í ndo o yíi ndo. Tá seídó'o ndó choon yó'o, dá kīan va'a kee ndó. Ndios ná koo xí'in ndó.”

Dión ká'an tuti nī taa na ñoo.

30 Dá nī kee taa nī xio choon ñoo kua'an nā ñoo Antioquía. Tá nī saa nā ñoo, dá nī nditútí ná ndidaá nā kúú kuendá Jesús ndéi ñoo. Dá nī nakī'o na tuti ñoo noo ná.

31 Dá tá nī ndi'i nī ka'i naan, kúú nī kadii nda'o ini nā sa'a ndidaá kúú tandeé ini xí'o ñā noo ná.

32 Ta Judas xí'in Silas ñoo kúú profeta, sa'á ñoó nī xī'o na tandeé ini noo nā kúú kuendá Jesús, ta xí'in kua'á nda'o to'on nī ka'an ni'ini ra noo ná.

33 Dá tá nī ndi'i nī sa ndei na cháá tiempo ñoo ñoo, dá nī chinda'á ñāá nā kúú kuendá Jesús kua'an nó'o ná, ta nī xika nā ñā manī noo Ndios sa'a ná. Dá nī nandió kuéi na kua'an nó'o ná ñoo Jerusalén noo ndéi nā nī tanda'á ñāá nī sa'an nā.

34 Tído nī chikaa ini Silas ñā va'a cháá ka ná kandoo na ñoo.

35 Ta nī kandoo ta'ani Pablo xí'in Bernabé nī sa ndei na ñoo Antioquía ñoo, ta nī daná'a nā to'on sato'o yō Jesús. Ta kua'á ka nā kúú kuendá Jesús sa chindeé tá'an xí'in ná sa kast'o'on na to'on va'a Jesús xí'in ñayuu.

Di'a ni kuu tá ni ta'andá tá'an Pablo xí'ín Bernabé

³⁶ Dá tá ni ya'a cháá kuu, dá ni kaa Pablo xí'ín Bernabé:

—Ná ko'on tukuó korni'ini yó na kúu kuendá Jesús ndéi ndidaá ni ñoo noó ni sa'an yo ni daná'a yo to'on sato'o yo Jesús, dá ná kandaá ini yo ndi ndó'o na —kaá Pablo.

³⁷ Dá ni ka'an Bernabé kandaka na Juan, tá'an ra ká'an xí'ín ná Marcos, ko'on ra.

³⁸ Tído ko ní xín ta'on Pablo kandaka na ra ko'on ra, chi ni dankoo va ñáá rá kuendá Panfilia, ta ko ní xionoo ka ra xí'ín ná noo choon Ndios.

³⁹ Ta sa'á ña ko ní náki'in tá'an ta'on to'on noó ni ndató'ón Bernabé xí'ín Pablo, sa'á ñoo ni ta'andá tá'an na. Dá ni kee Bernabé ndáka na Marcos kua'an na. Dá ni kaa na ini barco kua'an na Chipre.

⁴⁰ Dá ni nata'an ini Pablo ña ko'on na xí'ín Silas. Dá ni náki'o ñáá na kúu kuendá Jesús noo ndá'a sato'o yo Ndios ña ná chindeé ñáá ná noó ko'on na.

⁴¹ Dá ni kee na kua'an na. Ta ni ya'a na chí kuendá Siria xí'ín Cilicia, ta sá ká'an ni'ini na noó na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo kua'an na.

16

Di'a ni kuu tá ni kasá'a Timoteo xionoo xi xí'ín Pablo xí'ín Silas

¹ Dá ni ya'a Pablo xí'ín Silas ñoo naní Derbe, dá ni saa na ñoo Listra. Ta ñoo ni náki'in tá'an na xí'ín iin taa kúu kuendá Jesús naní Timoteo. Ta kúu xí de'e iin ñá'a Israel kándisa Jesús. Ta tatá xi kúu taa griego.

² Ta ndidaá na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Listra xí'ín ñoo Iconio ká'an va'a sa'a xí.

³ Dá ni nata'an ini Pablo ña kían ko'on xi xí'ín ná. Sa'á ñoo ndani ni sa'anda na ñíi xí táto'on sa'ándá ley choon, dá kían ná o nákani kuáchi ini na Israel, tá'an na ndéi ñoo ñoo, koni na xí. Chi sa ndidaá vá ná ná'á ña tatá Timoteo kúu iin taa griego.

⁴ Ta kúu ndidaá ñoo noó yá'a na kua'an na, ñoo ni kast'o'on na xí'ín na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo sa'a choon

ni sa'anda na kúu apóstol xí'ín na sá'ano ndéi Jerusalén, dá ná kueídó'o naan.

⁵ Ta ndidaá na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo ni nakuíta ndaa cháá ka na xí'ín ña kándéé ini na Jesús tá ni seídó'o na to'on yó'o. Ta kuu rá kuu ndúkua'a cháá ka ñayuu kúu kuendá Jesús kua'an na.

Di'a ni kuu tá ni na'a Ndios iin ña ndato noo Pablo

⁶ Kúu ni chika'anda na kuendá Frigia xí'ín Galacia, chi ko ní sónó ta'on Espíritu i Ndios ña dána'a na to'on va'a sa'a Jesús chí kuendá Asia di'a.

⁷ Tá ni saa na kuendá Misia, dá ni ka'an ná ko'on na chí kuendá Bitinia di'a, tído ko ní sónó ta'on Espíritu Jesús ña ko'on na ñoo.

⁸ Sa'á ñoo ni ya'a na kuendá Misia kua'an na, dá ni xino na ñoo Troas noo kúu yu'ú taño'o.

⁹ Dá tá ni kuaá, dá ni na'a Ndios iin ña ndato noo Pablo, chi ni xini na iin taa ió chí kuendá Macedonia di'a. Ta iin ndichi ra seí nda'í ra noo Pablo, ta kaá ra: “Kee ní ña maní kii ní Macedonia yó'o, ta chindeé ní ndu'u”, kaá ra.

¹⁰ Dá tá ni ndi'i ni xini na ña'a ndato yó'o, ta kúu mií hora daá ni kenduu ndu ko'on ndu chí kuendá Macedonia, chi ni kandaá tá'í ini ndu ña mií Ndios kúu na kana ñáá ña kían ko'on ndu dána'a ndu to'on va'a sa'a Jesús noó ñayuu ndéi ñoo.

Di'a ni kuu tá ni kándisa iin ná'a naní Lidia

¹¹ Dá ni tiin ndu iin barco ñoo Troas. Dá ni chindaa ndu kua'an ndu ni'i ndú iin yúku iin ini taño'o naní Samotracia. Dá tá ni tui noo iin ka kuu, dá ni kaa tuku ndu ini barco ñoo kua'an ndu ñoo naní Neápolis.

¹² Tá ni saa ndu ñoo, dá ni kee ndu xíka sá'a ndú kua'an ndu iin ñoo naní Filipos, ta kían ñoo ndáya'i cháá ka nákaa kuendá Macedonia di'a, ta kían iin ñoo kuendá taa romano. Ta ñoo ni sa ndei ndu cháá kuu.

¹³ Ta tein iin kuu náni'i ndéé na Israel, dá ni kankuei ndu kua'an ndu

yu'ú ñoo ñoó, chí ñoo nákaa iin yuta noo sá'an na Israel ndéi ñoo ñoo ká'an na xí'in Ndios. Dá tá ni saa ndu ñoo, dá ni sa ndei ndu. Dá ni kasá'á ndú ká'an ndu xí'in na ñá'a ni nataka ndéi ñoo sa'a Jesús.

14 Ta ñoo nákaa iin ñá'a naní Lidia. Ta kíán ñá ñoo ká'ano naní Tiatira, ta díkoán dá'on díon kua'á toón, ta ndáño'án Ndios takí. Ta kúú seídó'o va'án to'on ká'an Pablo. Ta kúú ni ñakonó sato'o yo Jesús níman, ta kúú ni kandísáán to'on ni ka'an na.

15 Ta kúú ni sodo ndútaan xí'in ndidaá na ve'án. Dá ni sei nda'avían noo ndú, ta kaáan:

—Tá kándaá ini ndo ña kúú iin ñá'a kándéé ndisa iní sato'o yo Jesús, dá kían náki ndo ná ko'o ve'i kandeí ndó —kaáan.

Dá ni kandeéán ni xino ini ndu ña ko'on ndu kandeí ndu ve'án dao kuu.

Dí'a ni kuu tá ni chikáa ta né'e choon Pablo xí'in Silas ve'e kaa

16 Ta dí'a ni ndo'o ndu iin ka kuu tá kua'an ndu ka'an ndu xí'in Ndios. Noo kua'an ndu ñoo ni ñaki'in tá'an ndu xí'in iin tadi'í. Ta nákaa iin espíritu kini ña nákoní iní ini xi. Ta kúú kua'á nda'o dí'ón ní'i sato'o xi sa'á ña nákoní iní xi.

17 Ta kúú ni kasá'á tadi'í yó'o tákaa xi Pablo xí'in ndu'u vei xi, ta káyu'ú xí:

—¡Taa yó'o kúú ra kéchóon noo Ndios, na kómí ndidaá tá'an choon! Ta dána'a ra noo ñayuu ndi kee na káki na noo kuachi na —kaá xi.

18 Ta kúú kua'a vá kuu ni sa kee xi díon. Sa'á ñoo ko ní xi'o ndeé ka ini Pablo sa'a xí. Dá ni ñandió koo na, dá ni kaa na xí'in espíritu kini nákaa ini xi:

—Xí'in kuu Jesucristo, na xí'o choon nooí, sa'ándái choon nooon. Kua'án keta kí ini tadi'í xaan.

Ta kúú viti'ón vá ni keta espíritu kini ñoo kua'an.

19 Tá ni kándaá ini sato'o xi ña ko ka dí'ón ní'i rá xí'in xí, dá ni tiin ra Pablo xí'in Silas. Dá ni kee ra ñó'o ñáá rá kua'an ra noo yá'i noo ndéi ta né'e choon.

20 Dá ni saa ra ni chikata ñáá rá noo ta né'e choon ñoo. Dá ni kaa ra xí'in rá:

—Taa yó'o kúú ta Israel. Ta xíonoo ra dánaá tá'an ra ñayuu ndéi ñoo yo.

21 Ta xíonoo ra dána'a ra ña kánian kee yó'ó tató'on kí'o kée mií rá, ta ko káni ta'an vaan natiin yóan, ta kee yóan, chí kúú yó ta romano —kaá ra.

22 Dá ni ndakuei ñayuu ni kasá'á ná kéndava'a na xí'in Pablo, xí'in Silas. Dá ni ndatá ta né'e choon ñoo dá'on ná. Dá ni sa'anda ra choon ña ná kani ñáá rá xí'in vara.

23 Tá ni ndi'i ni kani kini ñáá rá, dá ni taán ñáá rá ve'e kaa. Dá ni sa'anda ra choon noo ra ndaá yé'é kaa ña ná kándaá va'a ñáá rá.

24 Tá ni ndi'i ni ta'anda choon yó'o noo rá, dá ni taán ñáá rá ve'e kaa ná ñó'o nda maá ini ve'e kaa ñoo. Dá ni taán rá sa'a ná yái yíto naní cepo kándu'u ini ve'e kaa ñoo, dá ni kató toon ra yíto ñoo.

Dí'a ni kuu tá ni kandísa taa ndaá yé'é kaa ñoo Jesús

25 Tá ni kuu ñoo tádi, ká'an ií vá Pablo xí'in Silas xí'in Ndios ñó'o na, ta xíta na yaa noo ná. Ta seídó'o va'a ñáá dao ka taa ñó'o ve'e kaa ñoo ndéi ra.

26 Ta kúú iin kuitió ni kasá'á ní'i nda'o táan. Ta kúú nda sa'a vé'e kaa ñoo ni kidi ní'ini. Ta kúú ni nono vá ndidaá kúú yé'é kaa ñoo. Ta kúú ni ndaxí vá cadena ndíko sa'a ndidaá kúú taa ñó'o ve'e kaa ñoo.

27 Dá ni ndoto ta ndaá yé'é kaa ñoo, kúú ni xini ra ña ndidaá yé'é kaa ni nono. Ta kúú ni taó rá espada ra kua'an ra ka'ání rá mií rá, chí ni ka'án rá ña ni xino ndidaá kúú vá ra ñó'o ve'e kaa ñoo kua'an ra.

28 Kúú ni káyu'ú Pablo, dá ni kaa na xí'in rá:

—O sa kéndava'a ní xí'in mií ní, chí yó'o va ñó'o ndidaá kúú ndu'u —kaá na.

29 Dá ni sa'anda ta ndaá yé'é kaa ñoo choon ña ná natoon ñó'o, dá ná katoon. Kúú ni kankono ra kua'an ra noo nákaa Pablo xí'in Silas. Ta ndéi ñino oon ra ni sa kuín xítí rá noo sá'a ná.

30 Dá n̄i taó ñaá rá, dá n̄i ndato'ón ñaá rá, ta kaá ra xí'ín ná:

—Tatá, ¿ndí k̄ián kánian keei, dá n̄i'í ña k̄akii noó kuachii?

31 Dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—Kandeé iní ní sato'o yo Jesu-cristo, dá n̄i'í ní ña k̄aki ní xí'ín ndidaá na ve'e ní.

32 Dá n̄i kasá'á dána'a Pablo to'on va'a sato'o yo Jesús noo mií rá, xí'ín noó na ve'e ra.

33 Ta mií hora daá ñóo n̄i taó ñaá rá, ta n̄i nakata ra noó n̄i tarkue'e ñi ná. Tá n̄i ndi'i, dá n̄i sodo ndúta mií rá xí'ín ndidaá kúu na ve'e ra.

34 Tá n̄i ndi'i ñóo, dá ndáka ñaá rá n̄i no'o ra ve'e ra. Dá n̄i xi'o ra ña'a n̄i sasá'an na. Ta kúu k̄adii nda'o ini mií rá xí'ín na ve'e ra, chí ndidaá ná n̄i kandísa Ndios.

35 Dá tá n̄i tuu noo kuu daá ñóo, dá n̄i tanda'á ta né'e choon táto rá kua'an ra. Tá n̄i saa ra, dá n̄i kaa ra di'a xí'ín ta ndaá yé'é kaa ñóo:

—Dáyaá ní ta kaa ná ko'on ra.

36 Dá n̄i kaa ta ndaá yé'é kaa ñóo xí'ín Pablo:

—Sa n̄i ta'anda choon nooí ña tavéi ndo'ó ve'e kaa yó'o. Ta viti k̄ian kankuei va'a ndó ko'on ndo —kaá ra.

37 Dá n̄i kaa Pablo:

—N̄i kani ra ndu'u noo kua'á ñayuu, ta ko ñá'a ka'an ra xí'ín ndu'u ndí k̄ián kúu kuachi ndu, va'ará ta romano kúu ndú. Ta n̄i taán rá ndu'u ve'e kaa. Ta viti, ¿á ká'án rá dáyaá de'é ra ndú? Tído o kóo oon ta'on dión sa'a ndú. Va'a kaan mií ta né'e choon ná kii taó ndu'u —kaá na.

38 Dá n̄i sa'an táto ñóo n̄i nakani ra xí'ín ta né'e choon to'on n̄i ka'an Pablo. Tá kúu n̄i yu'ú nda'o ra tá n̄i kandaá ini ra ña kúu ná ta romano.

39 Dá n̄i sa'an ra n̄i ndaka ra ña maní noo ná. Dá ví n̄i taó ñaá rá. Dá n̄i seí nda'í ra noo ná ña ná kankuei na ñoo ñóo ko'on na.

40 Dá tá n̄i kankuei na ve'e kaa ñóo, dá n̄i kee na kua'an nó'o ná ve'e ñá'a naní Lidia ñóo. Ta ñóo n̄i xini na dao ka na kúu kuendá Jesús. Dá n̄i xi'o na tandeé iní noo noón. Dá n̄i kankuei na ñoo ñóo kua'an na.

17

Di'a n̄i kuu tá n̄i nakuina vaá ñayuu ndéi ñoo Tesalónica

1 Dá n̄i ya'a Pablo xí'ín Silas ñoo naní Anfípolis xí'ín iin ka ñoo naní Apolonia. Dá n̄i saa na ñoo ká'ano naní Tesalónica. Ta ñóo iin iin ve'e noo náta na Israel.

2 Ta n̄i sa'an na ve'e ñóo táto'on k̄i'o kée ná ndidaá ñoo noo sá'an na. Ta tein ndin on̄i kuu n̄ani'í ndéi na Israel n̄i ndat'ón ná xí'ín ñayuu ñóo,

3 ta n̄i nakani na táto'on k̄i'o ká'an rá ió tuti īi Ndios. Chí xí'ín mián n̄i xi'o na ña n̄i kandaá ini ñayuu ñóo ña mián ndusa kánian ndo'o naní níto Cristo, na dáka'á ñaá, dá kuu na, dá nataki na tein na kúu ndi. Dá n̄i kaa ta'ani na:

—Jesús, na ká'an yu'u sa'a xí'ín ndo'ó, noón kúu Cristo —kaá na.

4 Ta kúu n̄i kandísa va dao na Israel ñóo to'on yó'o. Dá n̄i nakí'in tá'an na xí'ín Pablo xí'ín Silas. Ta n̄i kandísa ta'ani kua'á nda'o na griego, na ndañ'o Ndios, xí'ín kua'á na ñá'a ndáya'i.

5 Kúu n̄i kasá'á kú'u'u ini ta Israel ko x̄iín kandísa. Sa'á ñóo n̄i dataká ra dao ta kini x̄ionoo keí ñóo. Ta roón kúu ra n̄i daká'an kue'é kua'á nda'o ñayuu ndéi ñoo ñóo. Dá n̄i kasá'á nakuina vaá na. Dá n̄i saa tondó na ve'e iin ta naní Jasón, dá taó ná Pablo xí'ín Silas, dá ná nakí'o ñaá ná noo ndá'a ta né'e choon, ká'án ná.

6 Tído ko ní n̄ani'í ta'on ñaá ná. Dá n̄i tiin na mií Jasón ñóo xí'ín dao ka na kúu kuendá Jesús ndéi ñóo, dá n̄i kee na ñó'o ñaá ná kua'an na. Tá n̄i saa na noó ta né'e choon, dá n̄i kayu'ú ta Israel ñóo:

—Tá'an ta x̄ionoo nádaká ñaxintóni ñayuu ndéi iin ní kúu ñayúu, roón ta'ani kúu ra n̄i kasáa ñoo yo viti.

7 Ta kúu n̄i n̄atiin va'a ñaá Jasón yó'o ve'e ra. Ta ndidaá ta ñóo kúu ra ko x̄iín kueídó'o choon sa'ándá ta né'e choon ká'ano cháa ka, ra kúu César, chí kaá ra ña ió iin ka rey ndáya'i cháa ka naní Jesús —kaá ra.

8 Ta kúú n̄i n̄akuina vāa cháá ka ñayuu ñoo xí'ín ta né'e choon tá n̄i seído'o na ña n̄i kaa ra dión.

9 Tído tá n̄i ndi'i n̄i chíya'i Jasón ñoo xí'ín dao ka na noó ta né'e choon, dá n̄i dayáa ñaá rá.

Di'a n̄i kuu tá n̄i daná'a na iin ñoo naní Berea

10 Ta mií sakuaá dáá ñoo n̄i tanda'a na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Pablo xí'ín Silas ña kían ko'on na ñoo naní Berea. Tá n̄i saa na ñoo ñoo, dá n̄i ku'u na ve'e noo náta na Israel ndéi ñoo.

11 Tído ñayuu va'a cháá ka ini kúú na ndéi ñoo Berea o duú na ndéi ñoo Tesalónica, chí ndino'o ini na n̄i seído'o na to'on va'a Jesús. Ta ndidaá kuu n̄i dakuá'a na noo ká'an tuti iñ Ndios, dá ná kande'á á ña ndaa kían ká'an Pablo o koó.

12 Dión n̄i kee na, dá kua'á nda'o na Israel ndéi ñoo ñoo n̄i kandísa na to'on dána'a na. Ta kua'á na ña'á griego ndáya'i xí'ín kua'á nda'o ta griego n̄i kandísa ta'ani ñaá.

13 Tído tá n̄i kandaá ini ta Israel ndéi ñoo Tesalónica ña nákaa Pablo dána'a na to'on Ndios ñoo Berea, dá n̄i kee ra kua'an ra ñoo. Dá tá n̄i saa ra, dá n̄i kasá'á nákuina vāa ñayuu ñoo n̄i kee ra.

14 Ta kúú vití'ón di'a n̄i tanda'a na kúú kuendá Jesús Pablo kua'an na yu'ú taño'o. Tído n̄i kandoo va Silas xí'ín Timoteo n̄i sa ndei na ñoo Berea ñoo.

15 Dá n̄i kee na ndáka na Pablo kua'an na nda ñoo ká'ano naní Atenas. Tá n̄i saa na ñoo xí'ín ná, dá n̄i sa'anda Pablo choon noo ná ña ná kasto'on na xí'ín Silas xí'ín Timoteo ña ná kii kii ná noo ió na, kaá na. Dá n̄i nandió kuéi na n̄i sa'an n̄i ndaka na ñoo kua'an nó'o ná.

Di'a n̄i kuu tá n̄i sa kaa Pablo iin ñoo naní Atenas

16 Ta nani ndáti Pablo kasaa Silas xí'ín Timoteo, kúú n̄i kixian n̄i kunda'í nda'o ini na, chí n̄i xini na ña iin ní kúú ñoo ñoo kándodó yoko ndáño'o na.

17 Sa'á ñoo n̄i sa'an na ve'e noo náta na Israel ndéi ñoo ñoo, ta n̄i ndató'ón ná xí'ín na Israel, xí'ín dao

ka ñayuu ndáño'o Ndios takí. Ta ndidaá kuu n̄i ka'an na xí'ín ñayuu xionoo noo yá'i ñoo sa'a Jesús.

18 Dá n̄i dandíchi tá'an na xí'ín dao ka ta dakuá'a ña dána'a ta kúú kuendá epicúreo, xí'ín dao ka ta dakuá'a ña dána'a ta kúú kuendá estoico. Dá n̄i kaa roón:

—¿Ndi kóni kaa to'on ká'an ta káni téi ká'an yó'o?

Dá n̄i kaa dao ka ra:

—Kándaá ini ndu'u ña xionoo ra ká'an ra sa'a dao ka ndios.

Dión n̄i kaa ra chí xionoo Pablo ká'an na sa'a to'on va'a Jesús, ta ká'an na ña nataki na n̄i xí'i.

19 Dá ndáka ra Pablo n̄i saa ra iin xían noo naní Areópago, noo náta ta ndató'ón rá. Dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

—¿Á kee ní ña maní kasto'on ní xí'ín ndu'u sa'a to'on sa'a dána'a ní?

20 Chí ko'ón ta'on kueído'o ndu'an. Sa'a ñoo katóo ndu'u kandaá ini ndu ndi kua'an sa'an.

21 Dión n̄i kaa ra, chí katóo nda'o ndidaá ta ndéi ñoo Atenas xí'ín ta tukú ndéi ñoo kueído'o ra, ta ká'an ra sa'a ña sa'a.

Di'a kua'an ña n̄i daná'a Pablo noo ta ñoo

22 Dá n̄i nákuin ndichi Pablo me'í ndidaá ta n̄i nataka ndéi noo naní Areópago. Dá n̄i kaa na:

—Ndo'ó, na ndéi ñoo Atenas yó'o, kandaá ini yu'u ña ndíta ndaa ndo xí'ín ña kándísa ndó.

23 Chí tá n̄i xionooi n̄i sa nde'í noo ná ndáño'o ndó, dá n̄i xini ian tánda to'on nooán kaá di'a: “Ña yó'o kúú noo ná iin ndios ko ná'á ndú”, kaáan. Ta mií Ndios ndáño'o ndó, na kaá ndo ña ko ná'á ndó, noón kúú na ko'in kasto'in xí'ín ndó sa'a.

24 'Ta mií Ndios, na n̄i kava'a iin ní kúú ñayuu yó'o, xí'ín ndidaá kúú ña'a ió nooán, noón kúú na dándaki induú xí'ín noño'o yó'o. Sa'a ñoo ko ió ta'on na ini ni iin ve'e ño'o, tá'an ña n̄i kava'a ndá'a ta.

25 Ta ni iin tó'ón ña'a ió noo yo ko xínño'ó ná, chí ni iin tó'ón ña'a ko kómani noo ná. Mií di'a na xí'o ña takí yo ndéi yó ñayuu yó'o, ta xí'o na tachi

ñā náki'in yó, ta xí'o ta'ani na ndidaá kúú ñā'a ió noo yó.

26 Ta xí'ín iin tó'ón vá taa ni nata'i ndidaá ñayuu ni kee Ndios, dá ná nakuita noo na kandeí na iin ní kúú ñayuu yó'o. Chì sà ni chiná'a vá Ndios noo kúú sa'á ñā kataki yó, ta ni chiná'a ta'ani na noo ndi'á, ta ni chiná'a ta'ani na noo kandeí iin rá iin yó.

27 Dión ni kee Ndios, dá ná nandukú yó na, dá ná ndundéé yó nda ná kandeé yó nani'i yó ná. Chì miian ndaa kíán ñā kō xíká ta'on ió Ndios noo iin rá iin yó.

28 Chì mií ná kédaá xí'ín yó, dá takí yó, ta kanda yó, ta ndéi yó. Ta kíán tát'on ni taa dao taa kuendá mií ndó, tá'an ra tí'a taa to'on luu kua'an, chì ni taa ra ñā kúú yó de'e Ndios.

29 Ta sa'á ñā kúú yó de'e Ndios, sa'á ñoó kō níyiká yó ka'an yó ñā kúú ná iin na'áná ni kava'a ndá'a taa xí'ín oro o plata o xí'ín yuu, chì sava'a ñā ni nakani ini ñaxintóni taa tí'a kava'a ñā kíán.

30 Tído kō ní taó kuendá ta'on Ndios sa'á ñā sà kee ñayuu tá sata, chì kō ní sá na'á ná mií Ndios. Tído viti sa'ándá na choon noo iin rá iin ñayuu ndéi iin ní kúú ñayuu ñā ná nandikó ini na sa'á kuachi kée na.

31 Chì ni chikaa ini Ndios ñā kasandaá iin kuu, dá keyikō ndaa na sa'a ndidaá kúú ñayuu ndéi iin ní kúú ñayuu yó'o xí'ín ndá'a iin taa ni chikani mií ná. Ta ni xí'o na ñā ni kandaá ini yó ndá yoo kúú taa ñoó, chì ni danátaki ñāá ná tein na kúú ndii —kaá na.

32 Tá ni seido'o ra ñā ni ka'an Pablo sa'á ñā nataki na ni xí'i, ta kúú ni kasá'á dao ra kédiki ñāá rá. Tído dao ka ra ni kaa xí'ín ná:

—Kóni ndu'u kueidó'o ndu cháá ka sa'á ñā yó'o.

33 Dá ni keta na kua'an na.

34 Tído ni kandísa dao ñayuu ñoó to'on ni daná'a Pablo, ta ni naki'in tá'an na xí'ín ná. Ta tein na ni kandísa ñoó nákaa iin taa naní Dionisio, ta kúú rá iin taa né'e choon noo naní Areópago ñoó. Ta nákaa ta'ani iin ñá'a

naní Dámaris, ta ni kandísa ta'ani dao ka ñayuu.

18

Di'a ni kuu tá ni sa'io Pablo ñoo naní Corinto

1 Tá ni ndi'i, dá ni keta Pablo ñoo Atenas. Dá ni ki'in na kua'an na ñoo ká'ano naní Corinto.

2 Tá ñoó ni naki'in tá'an na xí'ín iin ta Israel naní Aquila, ra ni kaki kuendá Ponto. Ta duú ni kasáa va ra ni kii ra kuendá Italia xí'ín ñadi'í ra, ñá naní Priscila, chì taa né'e choon ká'ano naní Claudio kúú ra ni sa'anda choon ñā ná kankuei ndidaá kúú na Israel ñoo Roma ko'on na kandeí na dao ka xíán. Dá ni kee Pablo kua'an na ve'e noo ndéi na ñoó.

3 Ta iin nóo choon kée Pablo xí'ín ná, chì tí'a na kava'a na ve'e xí'ín ñíi. Sa'á ñoó ni kandoo Pablo ió na ve'e na, ta ni kechoon nduú na xí'ín ná.

4 Ta ni dandíchi tá'an Pablo xí'ín ñayuu ini ve'e noo náataka na Israel ndéi ñoó iin iin kuu kuu nani'i ndéi ná, dá ná xino ini na Israel xí'ín na kō kúú na Israel kandísa na to'on dána'a na.

5 Dá ni kasáa Silas xí'ín Timoteo ni ndee na kuendá Macedonia di'a. Sa'á ñoó ni dankoo Pablo dao ka choon sa kee na, ta sava'a ñā kée na kíán dána'a na to'on va'a sa'a Jesús, chì kást'on na xí'ín na Israel ñā Jesús kúú Cristo, na dákaaki ñāá.

6 Tído ni ndakuei na ni kasá'á naá na xí'ín Pablo, ta ká'an ndava'a na xí'ín ná. Sa'á ñoó ni kidi ni'ini Pablo dá'on ná, dá ni kaa na:

—Kuachi mií ndó kíán, dá kíán kakomí ii vá ndó kuachi noo Ndios. Kō ndío kuachi ka yu'u sa'a ndo. Ta viti chí noo ko'in dána'i noo na kō kúú na Israel —kaá na.

7 Dá ni keta na ve'e noo náataka na Israel ñoó. Dá ni kee na kua'an na ve'e iin taa naní Justo, ta yu'ú ni'ini taa yó'o Ndios. Ta ió ra dín ve'e noo náataka na Israel ndéi ñoó.

8 Ta Crispo naní iin taa ndaya'i ini ve'e noo náataka na Israel, kúú ni kandísa ra sato'o yó Jesús xí'ín ndidaá na ve'e ra. Ta kúú kuá'a ñayuu ndéi

ño Corinto ñoo ñi seídó'o to'on va'a sa'a Jesús, ta ñi kándisa ñaa ná, ta ñi sodó ndúta ná.

⁹ Iin sakuaá, dá ñi xini Pablo iin ña'a ndato ñi kee sato'o yo Jesús, dá ñi kaa na xí'ín ná:

—O sa yu'óon. Ta o sa kátuuón ña ka'on sa'í.

¹⁰ Chì ió va yu'u xí'ón, ta ni iin tó'ón ta'on ñayuu o kónói kendava'a xí'ón. Chì kua'á nda'o ñayuu yu'u ndéi ñoo ká'ano yó'o —kaá na.

¹¹ Dá ñi kandoo Pablo ñi sa io na iin kua'á dao ñoo Corinto ñoo. Ta ñi daná'a na noo ñayuu sa'á to'on va'a Ndios.

¹² Ta nani nákaa ña nani Galión né'e ra choon kuendá Acaya yó'o, kúu iin nóo ñi ndat'ón ña Israel kendava'a ra xí'ín Pablo. Dá ñi sa'an ra ñi tiin ñaa rá ndáka ra kua'an ra noo ta né'e choon.

¹³ Dá ñi kaa ra xí'ín Galión ñoo:

—Taa yó'o kúu ra xionoo dáka'an kue'é ñayuu, dá ná dá'a ni kandaño'o na Ndios táto'on k'i'o sa'ándá ley Moisés choon —kaá ra.

¹⁴ Tá kua'an Pablo ka'an na, ta kúu ñi kasá'á ká'an Galión xí'ín ña Israel ñoo:

—Tá ñi kee ra iin ña kini o iin kuachi ká'ano, dá kían nak'i'oi miíi kueídó'i ña ká'an ndo'ó, ta Israel xaan.

¹⁵ Tído tá kían sa'á to'on, o sa'á kuu Ndios ndo o sa'a ley miíi ndo'ó, dá kían kuu keyíko miíi ndo'an, chì yu'u kúu ra o chínee ta'oin miíi keyíko sa'á ña yó'o —kaá ra.

¹⁶ Dá ñi taó ñaa rá sata vé'e.

¹⁷ Dá ñi tiin dao ta griego iin ña nani Sóstenes, tá'an ra dándaki ve'e noo náataka na Israel. Ta kúu miíi yé'é chóon ñoo ñi kani ñaa rá. Tído ko ní kékuendá ta'on Galión sa'á ña ñi kee ra.

Di'a ñi kuu tá ñi nandío koo Pablo ñoo Antioquía

¹⁸ Ta kúu kua'a ñi vá kuu ñi kandoo Pablo ñi sa io na ñoo Corinto ñoo. Ñi ndi'i, dá ñi ka'an na ndisá'án xí'ín na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo. Dá ñi tiin na iin barco. Dá ñi kee na kua'an na chí kuendá Siria di'a. Ta kua'an ta'ani

Priscila xí'ín Aquila xí'ín ná. Tído tá ko ña'a kee na ko'on na, dá ñi datá tá'í Pablo ñi ná noo nani Cencrea, dá xinkoo to'on ñi kandoo na xí'ín Ndios.

¹⁹ Dá tá ñi sa'á na ñoo ká'ano nani Éfeso, ta kúu ñoo ñi ta'anda tá'an Pablo xí'ín Priscila xí'ín Aquila. Dá ñi kee Pablo kua'an na ve'e noo náataka na Israel ndéi ñoo ñoo. Ta ñoo ñi ndat'ón ná xí'ín ra Israel.

²⁰ Dá ñi seí nda'í ra noo Pablo ña ná koo na cháa ká kuu xí'ín rá, tído ko ní xí'ín ta'on na.

²¹ Dá ñi ka'an na ndisá'án xí'ín rá, dá ñi kaa na:

—Miian ndúsa kakaai víko ña sa vei koo ñoo Jerusalén, tído nandío koo tukui kooi xí'ín ndó tá dión kóni Ndios —kaá na.

Dá ñi keta na ñoo Éfeso ñoo, dá ñi tiin na iin barco kua'an na.

²² Dá tá ñi sa'á na ñoo Cesarea, dá ñi kee na kookaa na kua'an na ñoo Jerusalén ka'an na ndisá'án xí'ín na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo. Tá ñi ndi'i ñoo, dá ñi kee na kua'an na, dá ñi xino na ñoo Antioquía.

²³ Tá ñi ndi'i ñi sa io na ñoo Antioquía cháa tiempo, dá ñi kee tuku na kua'an na, ta ñi xionoo na chí kuendá Galacia di'a, xí'ín Frigia, ta ñi xi'o na tandeé iní noo ndidaá kúu na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo.

Di'a ñi kuu tá ñi daná'a iin ña nani Apolos

²⁴ Iin kuu ñi kasá'á iin ta Israel nani Apolos ñoo Éfeso. Ta kúu rá iin ña ñi kaki ñoo ká'ano nani Alejandría. Ta ti'a va'a ra ka'an ra, ta ndichí nda'o ra xí'ín to'on ká'an tuti ñi Ndios.

²⁵ Ta sa ñi dakuá'a va'a ra sa'a íchi ndaa sato'o yo Jesús. Ta ndino'o ini ra xionoo ra kasto'on ra xí'ín ñayuu, ta dána'a ndaa ra sa'á ña ná'á rá sa'a Jesús. Tído ná'á rá sava'a sa'á ña ñi daná'a Juan tá sa dakódo ndúta ná ñayuu.

²⁶ Dá ñi kasá'á rá dána'a ra ini ve'e noo náataka na Israel, ta ko yu'u ta'on ra. Tído tá ñi seídó'o Priscila xí'ín Aquila ña ñi daná'a ra, dá ñi taó xoo ñaa ná. Dá ñi kasto'on va'a cháa ká na xí'ín rá sa'a íchi ndaa Ndios.

²⁷ Tá n̄i ndi'i ñoó, dá n̄i ka'án Apolos ko'on ra kuendá Acaya. Dá n̄i x̄i'o na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Éfeso ñoo t̄andee iní noo rá. Ta n̄i taa na iin tuti kua'an noo n̄a kúú kuendá Jesús ndéi chí Acaya ñoo, dá ná natiin va'a na Apolos. Dá tá n̄i sā ra Acaya, kúú n̄i ch̄indee nda'o ra ndidaá na kúú kuendá Jesús, tá'an na n̄i kandísa sa'á ña man̄i n̄i kee Ndios x̄i'ín ná.

²⁸ Ta kúú n̄i ndundéé rá n̄i datúú rá noo ká'an ta Israel noo ndidaá ñayuu ndéi ñoo, chí n̄i x̄i'o ra ña n̄i kandaa ini na ña ká'an tuti ij Ndios, ña Jesús kúú Cristo, na dákaki ñaá.

19

Di'a n̄i kuu tá n̄i sā io Pablo ñoo Éfeso

¹ Ta x̄i'an nani nákaa ij Apolos ñoo Corinto, kúú n̄i ya'a Pablo iin x̄i'an noo ndíta yukú ñó'ó kua'an na. Dá n̄i sā na ñoo Éfeso. Ta kúú ñoo n̄i n̄aki'in tá'an na x̄i'ín dao t̄aa kúú kuendá Jesús.

² Dá n̄i ndato'ón ñaá Pablo:

—¿Á n̄i n̄atiin ndo'ó Espiritu ij Ndios tá n̄i kandísa ndó?

Dá n̄i kaa roón:

—Ko óon ta'on kueídó'o ndu ña ka'an na ña ió Espiritu ij Ndios.

³ Dá n̄i ndato'ón tuku ñaá Pablo:

—¿Ndí kián n̄i kandísa ndó tá n̄i sodó ndúta ndo, tá dáá?

Dá n̄i kaa ra:

—N̄i kandísa ndu'u ña n̄i daná'a Juan tá sā dakódo ndúta ná ñayuu.

⁴ Dá n̄i kaa Pablo:

—N̄i sā dakódo ndúta Juan ñayuu, tá'an na n̄i n̄andikó iní sa'á kuachi kée na. Ta n̄i ka'an Juan x̄i'ín ná ña ná kandeé iní na iin ka t̄aa vei sata ná. Ta na yó'o kúú Jesús, ta noón kúú Cristo, na dákaki ñaá.

⁵ Tá n̄i seídó'o ra to'on yó'o, dá n̄i sodó ndúta rá x̄i'ín kuú sato'o yo Jesús.

⁶ Dá tá n̄i ch̄inóo Pablo ndá'a ná din̄i rá, kúú n̄i n̄atiin ra Espiritu ij Ndios ini ra. Kúú n̄i kasá'a vá ká'an ra dao ka yú'u, tá'an ña ko ní dákuá'a ra. Dá n̄i kasá'a ta'ani ra kásto'on ra to'on n̄i ni'i rá noo mií Ndios.

⁷ Ta kúú rá táto'on ux̄i uu.

⁸ Dá n̄i ku'u Pablo ini ve'e noo náta na Israel ndéi ñoo ñoo. Ta noó on̄i yoo ko ní yu'ú ta'on na ka'an na sa'a Jesús. Ta n̄i dandíchi tá'an na x̄i'ín ñayuu ndéi ñoo, dá ná x̄ino ini na ndu'u na t̄ixi ndá'a Ndios.

⁹ Tído n̄i ndukáxi nda'o níó dao na, sa'á ñoo ko ní x̄i'in ta'on na kandísa na to'on n̄i daná'a Pablo. Ta noón kúú na n̄i kasá'a ká'an ndava'a na sa'a íchi ndaa Jesús noó ñayuu ndéi ñoo. Dá n̄i dankoo ñaá Pablo. Dá n̄i kee na ndáka na na n̄i nduu kuendá Jesús kua'an na. Ta ndidaá kuú vá sā ndat'ón ná x̄i'ín ñayuu ñoo sa'á to'on Jesús ini iin ve'e t̄aa naní Tirano, ta kián iin ve'e noo náta ñayuu ndat'ón ná.

¹⁰ Ta dión n̄i sā kee na tein uu kuia. Sa'á ñoo kua'á nda'o na Israel x̄i'ín na ko kúú na Israel ndéi chí Asia di'a n̄i seídó'o to'on va'a sa'a sato'o yo Jesús.

¹¹ Ta x̄i'ín ndá'a Pablo sā kee Ndios ña'a ná'ano,

¹² chí va'ará peñito Pablo o tá'í dá'on ná né'e ñayuu kua'an na chinóo naan sata na kú'u, ta kúú nduva'a va na. Ta kánkuei ta'ani espíritu kini ini na kua'an.

¹³ Sā x̄ionoo dao ta Israel sā taó rá espíritu kini ñó'o ini ñayuu. Tído iin kuú n̄i ka'án rá ka'anda ra choon x̄i'ín kuú sato'o yo Jesús, dá taó rá espíritu kini, chí di'a n̄i kaa ra x̄i'án:

—Sa'ándá ndu'u choon nooon x̄i'ín kuú Jesús, tá'an na ká'an Pablo sa'a. Kua'án keta kí ini t̄aa xaan —kaá ra x̄i'án.

¹⁴ Ta t̄aa ká'an dión kúú ndin usa de'e iin ta Israel naní Esceva, tá'an ra kúú iin duti kúú noó.

¹⁵ Tído n̄i ka'an espíritu kini ñoo x̄i'ín rá:

—Ná'a vá yu'u Jesús. Ta ná'a ta'ani yu'u ndá yoo kúú Pablo. Tído ndo'ó, ¿ndá yoo kúú ndo'ó ña sa'ándá ndo choon noo yú'u, tá dáá? —ka'an x̄i'ín rá.

¹⁶ Ta kúú n̄i ndao ni'ini t̄aa yí'i espíritu kini ñoo n̄i tiin ñaá rá, chí n̄i ndundakí nda'o ra n̄i kee espíritu kini ñoo. Kúú n̄i kendava'a ra x̄i'ín ndin usa t̄aa ñoo, ta n̄i ndatá ndí'i ra dá'on rá. Ta kúú nda ndaa vichí vá rá n̄i

kankuei ra ve'e ñoo kua'an ra, ta ni tarkue'e nda'o ra ni keean.

¹⁷ Ta kúu ndidaá kúu na Israel xí'in na ko kúu na Israel ndéi ñoo Éfeso ñoo ni kandaá ini ña dión ni kuu. Ta kúu ni yu'ú nda'o na. Dá ni kasá'á kéká'ano na kuu sato'o yo Jesús.

¹⁸ Kúu kua'á nda'o na duú ni kandisa Jesús ni kasá'á ná'o na kuachi na, ta xí'o na kuendá sa'á ña kini sa kee na.

¹⁹ Ta kua'á ñayuu kétadí né'e na libro na ni kasá'á na. Dá ni dakéi naán noo ndidaá kúu ñayuu ñoo. Ta ni kekuendá na ndidaá ya'i libro ñoo. Dá ni kandaá ini na ña ya'i ña tát'on uu diko uxí mil di'ón plata.

²⁰ Dión ni kuu, dá ni naka'ani cháa ka to'on va'a sa'a sato'o yo Jesús, ta kúu kua'á ka ñayuu ni kandisa ñaá.

²¹ Tá ni ndi'i ñoo, dá ni chikaa ini Pablo ko'on na korni'ini na ñayuu ndéi chí kuendá Macedonia xí'in Acaya, dá ko'on na ñoo Jerusalén. Ta ni kaa na:

—Tá ni ndi'i ni sa'in Jerusalén, dá ví, dá kían mián ko'in ñoo ká'ano naní Roma —kaá na.

²² Dá ni tanda'á Pablo uu ka ta xionoo xí'in ná ko'on na chí kuendá Macedonia. Ta na yó'o kúu Timoteo xí'in Erasto. Tído ni kandoo ió Pablo ni sa io na cháa ka kuu chí kuendá Asia.

Di'a ni kuu tá ni nakuina vaq ñayuu ndéi ñoo Éfeso

²³ Tiempo daá ñoo ni kasá'á karyíi nda'o ñayuu ndéi ñoo Éfeso sa'a íchi saá ña ká'an sa'a Jesús.

²⁴ Chí ió iin taa kéchóon xí'in plata naní Demetrio ñoo ñoo. Ta kúu rá iin taa káva'a yokó xí'in plata, ña ndaa tát'on kí'o kaa ve'e ño'o iin ndios di'í naní Diana. Ta kua'á nda'o di'ón sa ní'i rá sa'á sa kee ra choon yó'o, xí'in taa kéchóon xí'in rá.

²⁵ Kúu ni nadataká ra taa kéchóon xí'in rá, xí'in dao ka taa kéchóon xí'in plata. Dá ni kaa ra xí'in rá:

—Ná'á vá mií ndó ña xí'in choon kée yó yó'o ní'i yo kua'á nda'o di'ón.

²⁶ Tído sa ni xini va mií ndó, ta ni seido'o ndó sa'a iin taa naní Pablo. Ta

o duú iin tó'ón ñoo Éfeso yó'o xionoo ra, chí iin ní kúu vá kuendá Asia yó'o xionoo ra. Ta sa ni kandeé rá ni xino ini kua'á nda'o ñayuu kandisa na noo ká'an ra, chí kaá ra ña ko ta'ón ndios kían káva'a ndá'a taa.

²⁷ Ta o duú sava'a choon kée ni yó io ió ña naá, chí io ta'ani nda'o ió ña kasá'á kenóo ñayuu ve'e ño'o ndios di'í yo Diana, dá o kí'o ka na ñaño'ó noo ná, tá'an na ndaño'o ta'ani ndidaá na ndéi chí kuendá Asia di'a, xí'in na ndéi iin ní kúu ñayuu —kaá ra.

²⁸ Tá ni seido'o taa ñoo noo ni ka'an Demetrio, kúu ni xido nda'o ini ra. Dá ni kayu'ú rá:

—Na ndaya'i nda'o kúu Diana, tá'an na ndaño'o yóo, na ñoo Éfeso yó'o —kaá ra.

²⁹ Ta kúu ndidaá vá ñayuu ndéi ñoo ñoo ni nakuina vaq. Kúu ni tiin na iin taa naní Gayo xí'in ta naní Aristarco. Ta ndi nduú taa yó'o ni kii chí kuendá Macedonia, ta xionoo ra xí'in Pablo. Ta ño'o ñaá ná ni ku'u na ini iin ve'e ká'ano noo ná'taka na ñoo ñoo ndátó'ón ná sa'a ña'a ndó'o na.

³⁰ Dá ni ka'an Pablo ko'on na ku'u na ve'e ñoo ka'an na xí'in ñayuu ño'o ñoo. Tído dao ka na kúu kuendá Jesús ko ní sóno ta'on na ña ku'u na.

³¹ Ta ndéi ta'ani dao ta né'e choon kuendá Asia ñoo, tá'an ra né'e tá'an va'a xí'in Pablo. Dá ni chinda'á rá choon kua'an ña seí nda'í ra noo ná ña ná dá'a ni ku'u na ve'e ñoo.

³² Kúu ni nataka kua'á nda'o ñayuu. Dao na káyu'ú iin ña'a, ta dao ka na káyu'ú sa'a iin ka ña'a sa'á ña ni naá iní na. Chí kua'a vá ñayuu ñoo ko kandaá ini nda sa'a kían ña ni nataka na.

³³ Dá ni tanda'á ni'ini dao taa Israel iin taa naní Alejandro noo ndidaá ñayuu ñoo, dá ná ka'an ra xí'in ná, ká'an rá. Dá ni dakúu Alejandro ndá'a rá xí'ka ra ña ná kandeí tádi ñayuu ñoo, dá ná chindeé rá na ñoo ra noo ñayuu kuá'a ñoo.

³⁴ Tído tá ni kandaá ini ñayuu ñoo ña ta Israel kúu Alejandro ñoo, dá ni kasá'á káyu'ú ndidaá kúu ná tát'on uu ka hora, dá kaá na:

—¡Na ndáya'i nda'o kúú Diana, tá'an na ndáño'o yóó, na ñoo Éfeso yó'o! —kaá na.

³⁵ Nda daá ví ni kandeé ra kúú secretario ni kutádi ñayuu ñoo. Dá ni kaa ra:

—Kueídó'o ndó yu'u, ndidaá ndo'ó, na ñoo Éfeso. ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña ndidaá kúú ñayuu ná'a ña ñoo ká'ano Éfeso yó'o ni ni'i choon ña kían kanda yó ve'e ño'o ndios ndáya'i naní Diana xí'in na'ánáan, ña ni noo túu ni kii induú?

³⁶ Ta ni iin tó'on ñayuu o kúu kaá ña koó. Sa'a ñoo kandeí tádi ndo. Ná dá'a ni kee ndó iin ña'a kini.

³⁷ Chí ni iin taa ndáka ndó ni kasáa ndo yó'o ko ní xini xixi ra ve'e ño'o ndo, ta ni ko ká'an ndava'a ra sa'a ndios di'i ndáño'o ndó.

³⁸ Sa'a ñoo tá kóni Demetrio xí'in taa kéchóon xí'in rá ka'an kuachi ra sa'a dao taa, dá kían kuu ko'on ra ve'e chóon, dá chí ñoo ndéi taa né'e choon keyíko sa'a ña ndó'o ndó. Ta ñoo kánian ka'an kuachi tá'an iin rá iin ndó sa'a ña ndó'o ndó.

³⁹ Ta tá kóni ndo keyíko ndo dao ka ña'a, dá kían kánian nataka ndo noo tá né'e choon táto'on ki'o sa'ándá ley choon, dá keyíko ra sa'a ndo.

⁴⁰ Chí io va ió ña chinóo kuachi tá né'e choon yó sa'a ña ni nakuina vaá yó viti. Chí o ní'i ta'on yó ndí kían ka'an yó xí'in rá sa'a ña kéeá di'a —kaá ra.

⁴¹ Tá ni ndi'i ni ka'an ra to'on yó'o, dá ni sa'anda ra choon noo ñayuu ni nataka ñoo ña ná no'o na ve'e na.

20

Di'a ni kuu tá ni daná'a Pablo chí kuendá Macedonia xí'in kuendá Grecia

¹ Tá ni ndi'i ni kutádi ñayuu ni nakuina vaá ñoo, dá ni nakana Pablo na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo. Dá ni ka'an ni'ini na noo ná, ta ni nomi ñaá ná. Dá ni ka'an na ndisá'an xí'in ná. Dá ni kee na kua'an na chí kuendá Macedonia di'a.

² Tá ni ndi'i ni nata'an Pablo ni xionoo na ni xi'o na tandeé ini noo na

kúú kuendá Jesús ndéi ñoo xí'in to'on ni daná'a na, dá ni kasandaá na chí kuendá Grecia di'a.

³ Ta ñoo ni sa io na oni yoo. Ta sa io nduu na tiin na barco ko'on na chí kuendá Siria, ká'an ná. Tído ni ni'i tó'on na ña ndátó'on kue'é ta Israel ña ka'áni ñaá rá. Sa'a ñoo ni chikaa ini na ña nandió koo sá'a tuku na no'o na íchi kua'an chí kuendá Macedonia.

⁴ Ta ni naki'in tá'an na xí'in dao taa né'e tá'an xí'in ná kua'an na nda kuendá Asia. Ta iin ra naní Sópater, tá'an ra ñoo Berea, xí'in ta naní Aristarco, xí'in iin ka ta naní Segundo. Ta ndi nduú taa yó'o kúú ta ñoo Tesalónica. Ta kua'an ta'ani Gayo, tá'an ra ñoo Derbe, xí'in Timoteo, xí'in uu ka taa naní Tíquico xí'in Trófimo, ta kuendá Asia.

⁵ Ta ndidaá taa yó'o kúú ra ni xionoo kua'an ñoo Troas, dá kandati ra ñoo saá ndu.

⁶ Tá ni ndi'i ni ya'a víko seí na Israel pan, tá'an ña ko ní kí'in tá'an xí'in ña dákuita tachían, dá ni tiin ndu iin barco ñoo Filipos kua'an ndu. Ta tixi o'on kuu, dá ni saá ndu ni naki'in tá'an ndu xí'in dao ka taa ñoo, chí ndéi ra ndáti ra ndu ñoo Troas. Ta ñoo ni sa ndei ndu usa kuu.

Di'a ni kuu tá ni sa io Pablo ñoo naní Troas

⁷ Tá ni kasandaá kuu kásá'a sa'a semana, dá ni nataka ndu'u, na kúú kuendá Jesús, ni sa'anda ndu pan. Ta sa'a ña kánian kana Pablo ko'on na tá ná tuu noo iin ka kuu ñoo, sa'a ñoo ni kukáni vá dána'a na nákaa na. Ta kúú ni kasandaá dao ñoo.

⁸ Ta kúú kua'a nda'o ño'o tóon ini ve'e kánoo dikó noo ni nditúti ndu ñoo.

⁹ Ta ió iin tayii naní Eutico yé'é ventana, ta ni kasáa ña ma'ánó, chí ni kukáni nda'o ña dána'a Pablo nákaa na, sa'a ñoo ni naá vá ini xi ni kidi xi. Ta kúú ni kankao xi nda piso kúú oni ñoo nda noño'o. Ta kúú ni ndane'e na xi, tído ndaá ndii va kúú xi.

¹⁰ Kúú ni noo Pablo ni naxino na noño'o ñoo. Ta kúú ni sa noo ndei na noo tayii ñoo. Kúú ni nomi na xi. Dá

n̄i kaa n̄a x̄í'ín n̄a kúú kuendá Jesús ñóó:

—O sa yu'ú ndo, chí takí va xi —kaá n̄a.

¹¹ Ta kúú ñóó n̄i n̄andió koo tuku Pablo n̄i kaa na n̄i x̄inkoo na ve'e kánóo d̄in̄i ñóó. Dá n̄i sa'anda n̄a pan, dá n̄i seí ndúan. Dá n̄i kasá'á tuku va na dána'a n̄a nda n̄i tuu noo yáa. Nda daá ví n̄i kee na kua'an n̄a.

¹² Tído takí va tayíí ñóó n̄i n̄akuaka ñaá ná ndáka na kua'an n̄a. Sa'á ñóó n̄i n̄atiin na iin t̄andee iní ká'ano cháá k̄a.

¹³ Dá n̄i tiin ndu iin barco, dá n̄i x̄ionoo ndu kua'an ndu noo Pablo ñoo naní Asón, chí ñóó n̄i k̄andoo ndu natiin ndu n̄a, chí n̄i chíkaa ini na ña saa sá'á ná.

¹⁴ Dá tá n̄i n̄aki'in tá'an ndu x̄í'ín Pablo ñoo naní Asón, dá n̄i kaa na ini barco ñóó. Dá n̄i kee ndu kua'an ndu. Dá n̄i saa ndu ñoo naní Mitilene.

¹⁵ Dá n̄i n̄aki'in tuku ndu kua'an ndu x̄í'ín barco ñóó. Dá tá n̄i ya'a iin k̄a kuú, dá n̄i kasandaá yati ndu noo naní Quío. Dá tá n̄i ya'a iin k̄a kuú, dá n̄i kasandaá ndu noo naní Samos. Dá n̄i saa ndu n̄i sa tuu too barco ñoo naní Trogilio. Dá nda iin k̄a ví kuú, dá n̄i saa ndu ñoo naní Mileto.

¹⁶ Chí sa n̄i chíkaa ini Pablo ña o kó'on ta'on na nda ñoo Éfeso, chí k̄o kóni ta'on na katuu na'á ná kuendá Asia ñóó. Chí nómi k̄i ná saa n̄a ñoo Jerusalén, dá ndá ndi kuu kasaa na kakaá n̄a noo koo vík̄o ká'ano naní Pentecostés.

Di'a kua'an ña n̄i daná'a Pablo noo na sá'ano né'e choon noo na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Éfeso

¹⁷ Ta tein ndéi ndu ñoo Mileto ñóó, dá n̄i t̄anda'á Pablo dao t̄aa kua'an ra kuaka ra n̄a sá'ano né'e choon noo na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Éfeso.

¹⁸ Dá tá n̄i kasaa n̄a sá'ano ñóó noo ió Pablo, dá n̄i kaa Pablo x̄í'ín ná:

—Ndidaá ndo'ó kúú n̄a ná'á tát̄o'on k̄i'o n̄i kee yu'ú n̄i sa k̄aai tein ndó nda rá kuú mií noo n̄i kasaa kuendá Asia yó'o.

¹⁹ Chí n̄i kee ña kóni sato'o yo Jesús, ta k̄o ní ndúkú ta'on yu'ú ña'ño'ó mií.

Ta kua'á nda'o ta'ándá n̄i sakii x̄í'ín ndirá nooí sa'a ndo. Ta kua'á nda'o t̄andó'ó n̄i ndo'i n̄i kee ta Israel.

²⁰ Ta ná'á ta'ani ndó ña k̄o ní d̄ankoo ta'on yu'ú ña kasto'in x̄í'ín ndó ndidaá kúú ña va'a ña k̄ian chindee ndó. Ta n̄i daná'i noo ndo ini ve'e noo nátaaka ndo, ta n̄i daná'a ta'anii noo ndo ini ve'e mií ndó.

²¹ Ta n̄i kasto'on ta'anii x̄í'ín na Israel x̄í'ín n̄a k̄o kúú na Israel sa'á ña k̄anian nandikó ini yo sa'á kuachi kée yo noo Ndios, ta sa'á ña k̄anian k̄andéé ini yo sato'o yo Jesucristo.

²² 'Ta viti k̄ian t̄anda'á n̄a kúú Espiritu īi Ndios yu'ú ña ko'in ñoo Jerusalén. Tído k̄o ná'í ndí k̄ian ndo'i ñóó.

²³ Sava'a ña ná'í k̄ian ña ndidaá ñoo ná'ano noo n̄i sa'in, n̄i ka'an Espiritu īi x̄í'ín yu'ú ña chíkaa ra yu'ú ve'e k̄a. Ta kúú kua'á nda'o t̄andó'ó ndo'i, kaá n̄a.

²⁴ Tído k̄o ndí'i ta'on inii sa'a ndidaá ña vei ndo'i. Ta n̄i k̄o ndí'i inii sa'á ña katakij o kuui. Ña k̄ian ndí'i inii sa'a k̄ian d̄axinkoo ndí'ii choon n̄i sa'anda sato'o yo Jesús nooí, ña kasto'in sa'á t̄o'on va'a ña k̄a'an sa'á ña man̄i n̄i kee Ndios x̄í'ín ñayuu.

²⁵ 'Ta viti k̄ian sa ná'á vá yu'ú ña ni iin tó'ón ndo'ó, n̄a n̄i seídó'o t̄o'on n̄i daná'i sa'a ndi kee ñayuu ndu'u na t̄ixi ndá'a Ndios, o n̄andió kuéi k̄a koni nooí.

²⁶ Sa'á ñóó kóni ka'in x̄í'ín ndó viti ña k̄o ndío kuachi k̄a yu'ú sa'a ni iin tó'ón ndo'ó,

²⁷ chí k̄o ní chítuu inii, di'a n̄i kasto'on ndí'ii x̄í'ín ndó sa'a ndidaá kúú vá ña kóni Ndios kee ndó.

²⁸ 'Ta viti, kandaa va'a ndó mií ndó, ta kandaa ta'ani ndó ndidaá n̄a kúú kuendá Jesús ñó'o t̄ixi ndá'a ndo. Chí mií Espiritu īi Ndios kúú n̄a n̄i x̄i'o choon noo ndo ña kandaka va'a ndó n̄a kúú kuendá sato'o yo Jesús, chí x̄í'ín n̄i mií ná n̄i k̄andee ná n̄i naní'i ñaá ná kakuu na ñayuu mií ná.

²⁹ Sa'á ñóó kandaa va'a ndó na, chí sa ná'á vá yu'ú ña tá ná kexooi ko'in noo ndo, dá kasaa dao t̄aa kini, ta ku'u ra tein ndó, chí kee ra tát̄o'on kée

ndigüe'i lobo tondó tá koku'u rí sa'áni rí léko.

30 Ta kúú tein mií ndó xaan ndakuei ta'ani dao taa dána'a ña to'ón, chí kóni ra taó xóo ra na kúú kuendá Jesús ko'on na kakuu na kuendá ra.

31 Sa'á ñoo kaño'o ini ndo, ta daá ndusaa ini ndo ña tein oni kuia, nduú ñoo ko ní sá tuui ña kían ka'an ni'ini noo iin rá iin ndó xí'ín ndirá nooí ña kandita ndaa ndo xí'ín ña kándisa ndó.

32 'Ta viti kían náki'oi ndo'ó noo ndá'a Ndios, xí'ín noo ña maní ni kee na xí'ín ndó. Chí ñoo kían kómí choon ña dákuá'anoan ndo'ó íchi Ndios, dá natiin ndó ña va'a ni kaa na k'i'o na noo ñayuu ni nduvii ná.

33 'Ni plata ni oro ni dá'on kómí dao ka ñayuu ko ní katóo ta'on yu'u,

34 chí ná'a va'a va mií ndó ña xí'ín ndá'a mií vái ni kechóoin, dá ni ni'í ndí kían xínño'í, xí'ín ña'a xínño'ó na xionoo xí'ín.

35 Ta ndidaá ña yó'o ni keei, dá sa daná'i noo ndo ña kánian kechóon ndó, dá kuu chindeé ndó ñayuu kámani ña'a noo. Ta ndisaa ini ndo to'on ni ka'an sato'o yo Jesús tá ni kaa na di'a: "Ndiká'an cháa ka ví ñayuu xí'o ña'a o duú ka na ndáti natiian." Díon ni kaa Jesús —kaá Pablo.

36 Tá ni ndi'i ni ka'an Pablo to'on yó'o, dá ni sa kuíin xití ná, ta ni ka'an na xí'ín Ndios xí'ín ndidaá na sá'ano ñoo.

37 Ta nda'í ni saki ndidaá kúú na sá'ano ñoo. Dá ni nomi ni'ini na Pablo, ta ni chitó ná noo ná.

38 Chí ni kunda'í nda'o ini na sa'á ña ni kaa Pablo ña o nándio kuéi ka na koni na noo ná. Dá ni sa'an ndidaá na sá'ano ñoo ni ndaka na Pablo nda noo iin barco.

21

Di'a ni kuu tá ni kee Pablo kua'an na ñoo Jerusalén

1 Dá tá ni ndi'i ni ka'an ndu ndisá'an xí'ín na sá'ano ñoo, dá ni kaa ndu ini iin barco. Dá ni kee ndu kua'an ndaa ndu noo naní Cos. Ta nda iin ka kuu, dá ni kasandaá ndu noo naní Rodas.

Ta kúú ñoo ni kee ndu kua'an ndu nda ñoo naní Pátara.

2 Tá ni saa ndu Pátara ñoo, dá ni tiin ndu iin ka barco, tá'an kiró kua'an chí kuendá Fenicia. Dá ni kee ndu kua'an ndu.

3 Dá ni ya'a yati ndu noo iin yúku naní Chipre, ña iin ini taño'o. Ta ni kandoan chí xoo íti di'a ndu. Ta ni ya'a ndu kua'an ndu chí kuendá Siria di'a. Dá ni saa ndu noo nákuíta barco ñoo naní Tiro, chí ñoo kúú noo kánian noo ña'a ndio barco ñoo.

4 Ta ñoo ni náki'in tá'an ndu xí'ín dao na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo ñoo. Dá ni sa ndei ndu usa kuu xí'ín ná. Ta ni nakani na xí'ín Pablo ña ni ka'an Espíritu i Ndios xí'ín ná, ña ná dá'a ni ko'on na ñoo Jerusalén.

5 Dá tá ni ya'a usa kuu ñoo, dá ni kee na xí'ín ñadi'í na xí'ín de'e na kua'an na dáya'a na ndu'u nda yú'u ñoo ñoo. Dá ni sa kuíta xití ndidaá ndu yú'u taño'o ñoo, dá ni ka'an ndu xí'ín Ndios xí'ín ná.

6 Dá ni nomi tá'an iin rá iin ndu xí'ín ná. Dá ni kaa ndu barco kua'an ndu. Ta noón, ni nandió kuéi na kua'an nó'o ná ve'e na.

7 Ta ñoo Tiro ñoo kúú noo ndi'i ni tiin ndu barco, dá ni saa ndu ñoo naní Tolemaida. Ta ñoo ni ka'an ndu ndisá'an xí'ín na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo. Dá ni sa ndei too ndu xí'ín ná iin kuu.

8 Ta iin ka kuu, dá ni kee ndu xíka sá'a ndu kua'an ndu xí'ín Pablo. Dá ni saa ndu ñoo ká'ano naní Cesarea. Dá ni kasandaá ndu ve'e iin taa naní Felipe, tá'an na xionoo dána'a sa'a Jesús. Ta noón kúú iin taa nákaa tein ndin usa taa ni kaxi apóstol chindeé ñaá. Ta ni sa ndei too ndu ve'e na.

9 Ta ndéi komi de'e di'í táki Felipe ñoo, ta kúú xí profeta di'í.

10 Tá ni ya'a cháa kuu ndéi ndu ñoo, dá ni naxino iin profeta ni kii chí kuendá Judea naní Agabo.

11 Tá ni saa ra noo ndéi ndu, dá ni taó rá ñi ndíko tixi Pablo. Dá ni so'oni raan sa'a mií rá xí'ín ndá'a mií rá. Dá ni kaa ra:

—Di'a ni ka'an Espíritu i xí'ín yu'u ña k'i'o di'a ko'oni ta Israel ndá'a ta

kúu sato'lo ñi yó'o, dá naki'lo ñaá rá noo ndá'a ta tukú —kaá ra.

12 Dá tá ni seido'lo ndu'u xí'ín na ndéi ve'e ñoo to'on yó'o, dá ni seínda'í ndu noo Pablo ña ná dá'a ni ko'on na ñoo Jerusalén.

13 Dá ni kaa na xí'ín ndu'u:

—¿Ndi kían ndó'lo ndó ña ndéi'í ndo, ta dákunda'í ini ndo yu'u? Chi sa io nduui ña kían kandiko ndá'í xí'ín sa'í. Ta o duú ña yó'o oon ni ió nduu yu'u ndo'i, chi ió nduu ta'anii ña kían kuu ñoo Jerusalén sa'a sato'lo yo Jesús —kaá na.

14 Ta sa'a ña ko ní kúu ta'on nadaon ndu ña ni chikaa ini na kee na, sa'a ñoo ni sa'anda ini ndu, dá ni kaa ndu:

—Ná koo táto'on ki'lo kóni mií sato'lo yo Jesús.

15 Tá ni ndi'í ni sa ndei ndu ñoo cháa kuu, dá ni kenduu ndu ña'a ndu, dá ni ki'ín ndu íchi kua'an ndu ñoo Jerusalén.

16 Dá ni kee ta'ani dao na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Cesarea kua'an na xí'ín ndú. Tá ni sa yati ndu ñoo Jerusalén, dá ndáka na ndu'u ni sa'an na ve'e iin ta kuendá Chipre naní Mnasón. Ta sa na'a nda'o kúu rá kuendá Jesús. Dá ni xi'lo ra ve'e ra ni sa ndei ndu.

Di'a ni kuu tá ni saq Pablo ñoo Jerusalén

17 Tá ni sa ndu ñoo Jerusalén, dá ni natiin va'a ñaá na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo xí'an kadij ini na.

18 Tá ni tuu noo iin ka kuu, dá ni kee ndu kua'an ndu xí'ín Pablo korni'ini ndu Jacobo. Tá ni sa ndu, sa ni nditúti ndidaá vá na sá'ano ndéi na.

19 Dá tá ni ndi'í ni ka'an Pablo ndisá'an xí'ín ná, dá ni kasá'a ná ná kani na xí'ín noón sa'a iin rá iin ña ndato ni kee Ndios xí'ín ná noo ni sa'an na ni daná'a na noo na ko kúu na Israel.

20 Tá ni seídó'lo na to'on yó'o, dá ni keká'ano na Ndios. Dá ni kaa na xí'ín Pablo:

—Ná'á vá mií ní, ñani, ña tein na ñoo yo, na Israel, kua'a nda'o mil ñayuu kándisa Jesús, ta ndidaá vá ná ká'an ña

mi'an ndusa kee yó choon sa'ándá ley Moisés.

21 Tído ni ni'í to'on na ña dána'a ní noo ndidaá kúu na Israel ndéi dao ka nación ña ná o sa kékuendá na choon ni sa'anda Moisés, chi kaá mií ní ña ko káni kaan ta'anda ñi de'e yíi na, ta kaá ta'ani ní ña ko káni kaan kee na táto'on ni sa kee na ve'á ni sa ndei sa na'á.

22 ¿Ndi koo keeá, tá dáá? Dá chi mi'an ndaa kuiti nataka kua'a nda'o ñayuu tá ná kandaá ini na ña ni kasáa ní.

23 Sa'a ñoo va'a cháa ka ña kee ní ña ko'on ndu ka'an ndu xí'ín ní: Chi tein ndu'u yó'o ndéi komi taa, tá'an ra kánian dáxinkoo to'on ni xi'lo ra noo Ndios.

24 Ta kandaka ní ra kua'an ní ve'e ñoo ká'ano. Dá nduvii ní mií ní xí'ín rá noo Ndios, ta chiya'i ní sa'a rá sa'a ndidaá ña'a. Tá ni ndi'í ni kee ní dión, dá kían kuu datá ra idí diní rá. Dión, dá ná kandaá ini ndidaá ñayuu ña o duú ña ndaa ta'on kían ká'an ñayuu sa'a ní, chi di'a kendaá ij vá ní choon sa'ándá ley Moisés.

25 'Ta sa ni taa va yó iin tuti kua'an noo na ko kúu na Israel, na kándisa Jesús, ña ná o sa koo ini na kei ná koño ni doko ñayuu noo yoko, ta ná o sa kei ná ni ri, ta ni koño kiti ko ní xita ni, ta ná o sa kée na kuachi xí'ín na ko kúu yíi ná o ñadi'í na. Sava'a ñoo vá kían kánian kee na —kaá na.

26 Dá ni kee Pablo ndáka na ndin komi taa ñoo kua'an na. Ta kúu iin ka kuu ñoo, dá ni nduvii ná mií ná xí'ín roón. Dá ni ku'u na yé'é ñoo ká'ano ñoo, dá ni kasto'on na xí'ín ta duti nda oon xino ndin usa kuu ña nduvii ná mií ná xí'ín taa ñoo noo Ndios, dá kuu chiñó'o ta duti ñoo iin kiti noo Ndios sa'a iin rá iin na.

Di'a ni kuu tá kua'an ñayuu kua'a ka'áni ná Pablo

27 Tá sa kua'an xino usa kuu ñoo, dá ni xini dao taa Israel ni kii kuendá Asia ña náka Pablo yé'é ñoo ká'ano. Dá ni daká'an kué'é ra dao ka ñayuu ñoo. Dá ni tiin ñaá rá.

28 Ta ni kasá'a káyu'ú rá:

—¡Ndo'ó, taa Israel, chindeé ndó ndu'u, chí taa yó'o kúú taa xionoo iin ní kúú xían kénóo ra ñoo yo, ta kénóo ta'ani ra ley Moisés, ta kénóo ta'ani ra ve'e ño'o ká'ano yó'o! Ta viti kían ví'í ka ví'í nī kee ra, chí nī chí'í ra dao ta griego nī xini xíxi ra ve'e ño'o ij yó'o —kaá ra.

²⁹ Dión nī kaa ra chí nī xini ra xionoo Pablo ñoo ñoo xí'ín iin taa ñoo Éfeso naní Trófimo. Sa'á ñoo nī ka'án rá ña nī chí'í Pablo taa ñoo inī ve'e ño'o ká'ano ñoo.

³⁰ Ta kúú ndidaá ñayuu ndéi ñoo Jerusalén ñoo nī nakuina vaa. Dá nī kankuei na ndidaá kúú xían taxi tá'an na nī saa na noo íin ve'e ño'o ñoo. Dá nī tiin na Pablo, ta ñó'o ñaa ná nī taó ná sata vé'e ño'o ñoo. Ta kúú viti'ón nī sadi na yé'án.

³¹ Ta kóni na ka'ání ñaa ná. Tído nī kandaá ini taa dándáki soldado ña ndidaá kúú ñayuu ndéi Jerusalén nī nakuina vaa.

³² Sa'á ñoo nī dataká ra kua'a soldado xí'ín dao ka taa ñó'o tixi ndá'a rá. Dá nī kee ra taxi tá'an ra kua'an ra noo nī nataka ñayuu kuá'a ñoo. Dá tá nī xini na ña nī kasaa taa dándáki soldado ñoo xí'ín soldado ra, dá ví'í nī dandí'í na ña káni na Pablo.

³³ Dá nī natuu yati taa dándáki soldado ñoo, dá nī tiin ra Pablo. Dá nī sa'anda ra choon ña ná kandiko na xí'ín uu cadena. Dá nī ndato'ón rá ñayuu ñoo, tá kaá ra:

—¿Ndá yoo kúú taa yó'o? Ta, ¿ndí kían nī kee ra? —kaá ra.

³⁴ Tído dao ñayuu ñoo ká'an iin ña'a, ta dao ka na ká'an iin kaan. Sa'á ñoo ko ní kátóni ta'on ini ra ndí kían kúú kuachi Pablo, chí nī nakuina vaa nda'o ñayuu ñoo. Dá nī sa'anda ra choon ña ná kandaka ñaa rá ko'on ra ve'e noo ndéi soldado ñoo.

³⁵ Dá tá nī saa ra noo ndéi kuein koku'u ra ve'e soldado ñoo, dá nī kane'e nino ra Pablo, chí kua'á nda'o ñayuu vei kóni kani ñaa.

³⁶ Ta ndidaá ñayuu tákuei vei ñoo káyú'u, ta kaá na:

—¡Ka'ání ní taa xaan!

Di'a nī kuu tá nī sonó taa dándáki soldado ñoo ña ka'an Pablo xí'ín ñayuu kuá'a ñoo

³⁷ Tá kua'an soldado nachi'í ra Pablo ini ve'e noo ndéi ra ñoo, dá nī ka'an na yú'u griego xí'ín taa dándáki soldado ñoo:

—¿Á konó ní ná ka'in cháá xí'ín ní?

Dá nī kaa ra xí'ín Pablo:

—¿Á tī'a yo'ó ká'on yú'u griego, ndani?

³⁸ ¿Á o duú yo'ó kúú iin taa Egipto, tá'an ra nī ndakuin nī naá xí'ín ta né'e choon tá sata? Chí nī taó rá komi mil taa sa'ání ndíi, dá ndáka ñaa rá nī sa'an ra nda noo kúú ño'ó ichí —kaá ra.

³⁹ Dá nī kaa Pablo xí'ín rá:

—Yu'u kúú iin ta Israel, ta nī kakii ñoo Tarso, tá'an ña kúú iin ñoo ndáya'í chí kuendá Cilicia di'a. Tído xíkai iin ña mani noo ní ña konó ní ná ka'in cháá xí'ín ñayuu yó'o —kaá na.

⁴⁰ Dá nī sonó taa ñoo ña ka'an Pablo xí'ín ñayuu ñoo. Dá nī nakuin ndichi Pablo noo kuein yé'é ve'e soldado ñoo. Dá nī ndane'e na ndá'a ná nī xika na ña ná kandeí tádi ñayuu ñoo. Dá tá nī kutádi ná, dá nī ka'an na yú'u hebreo xí'ín ná, ta kaá na:

22

Di'a kua'an ña nī ka'an Pablo xí'ín ñayuu kuá'a ñoo

¹ —Ñani kuálí, xí'ín ndo'ó, na sá'ano viti, kueídó'o ndó yu'u, chí ko'in ka'in chindeéi mií noo ndó.

² Tá nī seídó'o ñayuu ñoo ña ká'an Pablo yú'u hebreo, kúú tádi ka ví'í nī nandei na kueídó'o na. Dá nī kaa Pablo:

³ —Yu'u kúú ta Israel, ta nī kaki yu'u ñoo Tarso, ña nákaa chí kuendá Cilicia di'a. Tído nī sa'ano yu'u ñoo Jerusalén yó'o. Ta nī dakuá'í tixi ndá'a Gamaliel. Ta nī dakuá'a va'í to'on kí'o nī sa'anda na sá'ano yó choon. Ta ndino'o iníi íin ndaaí xí'ín Ndios, táto'on kí'o kée mií ndó viti.

⁴ Chí nī sa xionooi nī sa kendava'í xí'ín na ndíko ichí Jesús, dá dánaai noo ná, chí nī sa tiin yu'u taa xí'ín na ñá'a sa sadii ve'e kaa.

5 Ta ra duti kúú noó xí'ín ndidaá ta sá'ano kúú ra ná'á ña sa keei dión. Chì mií rá nì xì'o tuti nooí ña kían ko'ín nane'i ña noó na ñoo yo ndéi ñoo Damasco. Chì nì ka'ín ko'ín ñoo ñoo nandukúí na kúú kuendá Jesús, dá kandakai na kixii ñoo Jerusalén yó'o, dá kaño'o na ve'e kaa ndo'o naní nío ná.

Di'a kua'an ña nì ka'an Pablo sa'a ndí kían nì kuu, dá nì nduu na kuendá Jesús

6 Tído tein noo xí'ka yu'u kua'in íchi noo kua'an kuyati ñoo Damasco, ta kían tát'on dao nduú, ta kúú iin kuitió nì naye'e ndaa iin ní kúú noó kua'in, ta ña yé'e ñoo nì kii chí induú.

7 Ta kúú nì kankao vai noño'o. Ta nì seídó'i iin na nì kaa di'a: "Saulo, Saulo, ¿ndiva'a xionoo yo'ó kéndava'ón xí'ín yu'u?"

8 Dá nì kaa yu'u: "¿Ndá yoo kúú mií ní, tatá?" Dá nì kaa na xí'ín: "Yu'u kúú Jesús, na ñoo Nazaret, na xionoo yo'ó kéndava'a xí'ón."

9 Ta ndidaá taa kua'an xí'ín yu'u ñoo nì xini ra ña nì naye'e, ta nì yu'ú nda'o ra. Tído ko ní seídó'o ta'on ra tachì na nì ka'an ñoo.

10 Dá nì kaa yu'u xí'ín ná: "¿Ndí kían kóni ní keei, tatá?" Dá nì kaa na xí'ín: "Ndakuijn ndichi, ta kua'án ñoo Damasco. Ta ñoo ka'an iin taa xí'ón ndí kían kánian keeón", kaá na xí'ín.

11 Ta kúú nì nda'o va noo yu'u nì kee ña ndato nì naye'e ñoo. Sa'á ñoo nda tén ndaa ñaá taa kua'an xí'ín yu'u ñoo ndáka ra yu'u nì saa ra ñoo Damasco.

12 Ta ñoo ió iin taa naní Ananías, ta iin ndaa ra xí'ín choon sa'ándá ley Moisés. Ta ká'an va'a ndidaá kúú na Israel ndéi ñoo sa'a rá.

13 Dá nì kasáa ra noo iói. Dá nì kaa ra xí'ín: "Nani Saulo, ná natuu noo ní." Ta kúú mií hora daá ñoo nì natuu nooí. Ta kúú nì xini vai ra.

14 Dá nì kaa ta'ani ra xí'ín yu'u: "Ndios, na nì sa ndaño'o na ve'á nì sa ndei sa ná'á, noón kúú na nì kaxi mií ní ña kían kandaá ini ní ndí kían kóni na. Ta nì kaxi na mií ní ña kóni ní

Jesús, na kúú na ndaa, dá kueídó'o ní tachì yu'u mií ná.

15 Chì mií ní kakuu iin na kì'o ndaa kuendá noo ndidaá ñayuu sa'a Jesús, chì ko'on ní kasto'on ní xí'ín ná sa'á ña nì xini ní xí'ín sa'á ña nì seídó'o ní.

16 Ta viti, ¿ndiva'a kuu oon ini ní? Ndakuijn ndichi ní, ta kodo ndúta kíj ní, ta kaka ní ña manì noo Ndios ña ná ku'u ká'ano ini na sa'a ní, dá ná ndoo kuachi ní noo ná", kaá Ananías xí'ín yu'u.

Di'a nì kuu, dá nì nì Pablo choon ña dána'a na noó na ko kúú na Israel

17 Dá tá nì ndísáai ñoo Jerusalén yó'o, dá nì keei kua'in ve'e ñoo ká'ano ka'in xí'ín Ndios. Ta kúú ñoo nì na'a Ndios iin ña'a ndato nooí.

18 Chì nì xini sato'i Jesús. Dá nì kaa na xí'ín: "Ndí'i inon, ta kua'án keta kíj ñoo Jerusalén yó'o, chì ko'ín ta'on kueídó'o ñaá tá ná ka'on xí'ín ná sa'a yu'u."

19 Dá nì kaa xí'ín ná: "Sato'i, ndidaá vá na yó'o ná'á ña nì sa sá'an yu'u iin rá iin ve'e noo nátaka na Israel. Ta sa ta'án ndidaá na kándisa mií ní ve'e kaa. Ta sa kenda'á xí'ín ná.

20 Dá tá nì sa'ání dao taa Esteban, na sa xì'o ndaa kuendá sa'a ní, ta ñoo nì sa iin yu'u, ta nì nata'an va inii tá nì sa'ání ñaá rá. Ta kúú nì sa ndaaí dá'on taa nì sa ndei nì sa'ání ñaá."

21 Dá nì kaa na xí'ín yu'u: "Kua'án, chì xí'ká vá tanda'í yo'ó ko'on dána'on noó na ko kúú na Israel", kaá na xí'ín yu'u —kaá Pablo xí'ín ñayuu kuá'a ñoo.

Di'a nì kuu tá kua'an kani soldado ñoo Pablo

22 Tádì vá ndéi ñayuu ñoo seídó'o na ña ná'ani Pablo. Tído tá nì ka'an na to'on yó'o, dá nì kasá'a ná káyu'ú ná, ta kaá na:

—¡Ka'ání kíj ní taa xaan, chì ko káni ta'an vaan kataki ra!

23 Ta ndúndéé ií vá ñayuu ñoo káyu'ú ná, ta ndátá ná dá'on ná, ta só'ono ni'ini na ñoyaká ñoo noo táchi.

24 Sa'á ñoo nì sa'anda taa dándáki soldado ñoo choon ña ná chí'i ra Pablo ini ve'e ñoo. Ta kúú nì sa'anda

ra choon ña ná kani ñaá rá xí'ín chirrión, dá ná ka'an ndaa Pablo ndá sa'a kían ká'an kuachi ñayuu ñoo sa'a ná.

²⁵ Tído, tá nì ndi'i nì so'oni ñaá rá xí'ín ñí, ña kua'an ra kani ñaá rá, dá nì kaa Pablo xí'ín iin soldado né'e choon iin ñoo:

—¿Á va'a kée ní ña kani ní iin ta romano xí'ín chirrión tá ko ñá'a keyíko ta né'e choon sa'a rá?

²⁶ Tá nì seídó'o soldado né'e choon ñoo ña nì ka'an na dión, dá nì kee ra kua'an ra kastó'on ra xí'ín taa dándáki ñaá ñoo. Dá nì kaa ra:

—¿Ndi koo keeá xí'ín taa káa, chí iin ta romano kúu rá?

²⁷ Dá nì natuu taa dándáki soldado ñoo noo iin Pablo. Dá nì ndató'on ñaá rá:

—Ka'an ndaa, ¿á ta romano kúuón?

Dá nì kaa Pablo:

—Jaan. Ñaá kúuí.

²⁸ Dá nì kaa ra:

—Kua'á nda'o di'ón nì chiya'i yu'u, dá nì nduui ta romano.

Dá nì kaa Pablo:

—Tído yu'u, nda nì kaki vei kúuí ta romano.

²⁹ Dá tá nì seídó'o taa kua'an kani ñaá ñoo ña nì ka'an Pablo, dá nì kexoo ra kua'an ra. Ta kúu nda miíó taa dándáki soldado ñoo nì yu'ú tá nì katóni ini ra ña kúu Pablo ta romano, chí sa nì ya'a ra noo ley romano sa'á ña nì so'oni ñaá rá.

Dí'a kua'an ña nì ka'an Pablo xí'ín ta né'e choon Israel

³⁰ Tá nì tuj noo iin ka kuu ñoo, kóni taa dándáki soldado ñoo kandaá va'a ini ra ndiva'a ká'an kuachi na Israel sa'a Pablo. Sa'á ñoo nì dí'tá rá cadena ndíko ndá'a ná xí'ín sa'a ná. Dá nì sa'anda ra choon ña ná nataka kíi ta duti sakuá'a xí'ín ta né'e choon noo na Israel. Dá nì taó rá Pablo. Dá nì chíkani ñaá rá noo ndidaá kúu taa ñoo.

23

¹ Dá nì sa nde'é Pablo noo ndidaá ta né'e choon nì nataka ndéi ñoo, dá nì kaa na:

—Ñani mií, ni iin ña'a ko kedaá xí'ín ña kían kútúú inii, chí ió vii va ñaxintóni noo Ndios nda kuu víti.

² Dá nì sa'anda ta duti kúu noo nani Ananías choon noo taa ndíta yati noo iin Pablo ña ná kani ra da'anda yu'u ná.

³ Dá nì kaa Pablo:

—Ná kani Ndios mií ní, chí kúu ní tátó'on iin náo kini káa ña nì nake'i kuxí oon. Ta mií ní kúu ra kómí choon ña keyíko ndúsá'ano ní sa'í tátó'on kí'o sa'ándá ley choon. Sa'á ñoo, ¿ndi-va'a yá'a mií ní noo ká'an ley, chí nì sa'anda ní choon ña ná kani ra yu'í?

⁴ Dá nì kaa dao ka taa ndéi ñoo xí'ín Pablo:

—¿Á va'a nda'o kéeón xinóon, ña nì ya'ón nì ka'an ndava'ón xí'ín ta duti kúu noo kuendá Ndios?

⁵ Dá nì kaa Pablo:

—Ñani mií, ko ná'a ta'on yu'u ña kúu ná ta duti kúu noo. Chí ká'an tuti ii Ndios ña ko kánian ka'an ndava'a yó xí'ín taa né'e choon noo na ñoo yo —kaá na.

⁶ Kúu nì katóni ini Pablo ña dao taa nì nataka ñoo kúu taa saduceo, ta dao ka ra kúu taa fariseo. Sa'á ñoo nì'i nda'o nì ka'an na xí'ín rá:

—Ñani, yu'u kúu taa fariseo. Ta kúuí de'e iin taa fariseo. Ta chínóo kuachi ndo yu'u chí ió tandeé ini nooí ña nataka na nì xi'i.

⁷ Tá nì ka'an Pablo dión, dá nì kasá'a taa fariseo xí'ín taa saduceo dándichi tá'an mií rá. Kúu nì nata'anda tá'an va ra ndéi ra.

⁸ Chí taa saduceo kúu ra ká'an ña o ná'taki ta'on na nì xi'i, ta ni ángel koó, ta ni espíritu koó. Tído ta fariseo kúu ra kándísa ndidaá kúu ña yó'o.

⁹ Ta ndidaá kúu rá nì kasá'a káyu'ú. Dá nì ndakuei dao taa dána'a ley Moisés, tá'an ra kúu ta'ani kuendá ta fariseo. Dá nì kaa ra:

—Ni iin tó'ón ta'on ña'a kini ko ní kée taa yó'o, chí ndá ndi kuu nì ka'an iin espíritu o iin ángel xí'ín rá. Sa'á ñoo ná dá'a ni naá yo xí'ín Ndios —kaá ra.

¹⁰ Ta deén nda'o nì kasá'a dándichi tá'an mií rá ndéi ra. Ta kúu nì yu'ú va taa dándáki soldado ñoo, chí oon ni

ví ndakuei taa ñoó dákuáchi ra Pablo, ká'án rá. Sa'á ñoó ñi sa'anda ra choon ña ná kixi soldado taó rá Pablo tein ñayuu ñoó, dá kandaka ñaá rá ko'on tuku ra ini ve'e noo ndéi mií soldado ñoó.

¹¹ Ta kúu iin ka sakuaá ñoó, dá ñi na'a noo sato'o yo Jesús noo Pablo. Dá ñi kaa na:

—Ndeé koo ino'on, Pablo. Chi táto'on ki'o ñi xi'ón kuendá sa'a yú'u ñoo Jerusalén yó'o, ki'o dión ta'ani miían ndúsa ki'ón kuendá sa'í ñoo Roma —kaá na.

Di'a ñi kuu tá ñi ndató'ón kue'é uu diko taa ña ka'ání rá Pablo

¹² Tá ñi tuu noo iin ka kuu ñoó, dá ñi ndató'ón kue'é dao ta Israel ña ka'ání rá Pablo. Ta ñi xi'o ra mií rá ña ñi iin tó'ón rá o kásá'an, ta ñi takuií o kó'o ra nda ná kandeé rá ka'ání rá Pablo.

¹³ Ta uu diko cháá ka kúu taa ñi kandoo kee dión.

¹⁴ Dá ñi kee ra kua'an ra ka'an ra xi'ín ta duti sakuá'a, xi'ín ta sá'ano, dá ñi kaa ra:

—Ndu'u kúu ra ñi xi'o mií ña kuu ndu, chi o kásá'an ta'on ndu ta ñi o kó'o ndu takuií nda kandeé ndú ka'ání ndú Pablo.

¹⁵ Ta viti, ko'on mií ní xi'ín ta né'e choon ñoo yo ka'an ní xi'ín taa dándáki soldado ñoó ña ná kandaka ra Pablo kii ra noo ní taan, ta kee ní ña keyíko cháá ka ní sa'a rá, kaa ní xi'ín rá. Ta ndu'u kúu ra kandeí nduu ka'ání ñaá tá sa kua'an kuyati ra kasandaá ra —kaá ra.

¹⁶ Tído tá ñi kandaá ini daxi Pablo ña dión ndátó'ón kue'é taa ñoó, dá ñi kee xi kua'an xi ve'e noo ndéi soldado. Dá ñi kasto'on xi xi'ín Pablo táto'on ki'o ndátó'ón rá.

¹⁷ Dá ñi kana Pablo iin soldado né'e choon ñoó. Dá ñi kaa na xi'ín rá:

—Kee ní ña maní kandaka ní tayií ló'o yó'o ná ko'on xi noo taa dándáki ndo'ó, chi ió iin ña'a ka'an xi xi'ín rá —kaá na.

¹⁸ Dá ndáka ñaá rá ñi sa'an ra noo taa dándáki ñaá ñoó. Dá ñi kaa ra:

—Pablo, tá'an ra nákaa ve'e kaa yó'o, ñi kana ra yu'u, ta ñi seí nda'í ra nooí ña ná kandakai tayií ló'o yó'o kii

xi noo mií ní, chi ió ña ka'an xi xi'ín ní —kaá ra.

¹⁹ Dá ñi tiin taa ñoó ndá'a tayií ló'o ñoó. Dá ñi taó xoo ñaá rá. Dá ñi ndato'ón ñaá rá:

—¿Ndí kían ka'an yo'ó xi'ín yu'u, kónon?

²⁰ Dá ñi kaa xi:

—Ñi kandoo ta Israel ña kasaa ra taan kueí nda'í ra noo ní ña kandaka ní Pablo ko'on ní noo ta né'e choon Israel, dá kee ra ña keyíko cháá ka ra sa'a ná, kaa ra.

²¹ Tído, o sa kándisa ní, chi uu diko cháá ka taa kaño'o de'é íchi kandati ra ka'ání rá Pablo, chi ñi xi'o ra mií rá ña o kásá'an ra ta ñi takuií o kó'o ra nda kandeé rá ka'ání ñaá rá. Ta viti ndéi nduu ra ndati ra ná kande'á ndi kaa mií ní —kaá xi.

²² Dá ñi sa'anda ra choon noo xi kua'an nó'o xi, ta ñi ka'an ra xi'ín xi ña o sa koo ini xi ka'an xi xi'ín ñi iin tó'ón ñayuu ña ñi nakani xi xi'ín rá.

Di'a ñi kuu tá ñi sa'anda taa dándáki soldado choon ña ko'on Pablo noo iin ta né'e choon ká'ano naní Félix

²³ Dá ñi kana ra uu soldado né'e choon. Dá ñi sa'anda ra choon noo ro'on ña ná kenduu ra uu ciento soldado ko'on sá'a, xi'ín oni diko uxí ka ra ná kakuu ta kandodó kueí, xi'ín uu ciento ka ra ná kakuu ta kane'e kúxi ko'on ra, ta ná kana ra ka iin sakuaá ko'on ra ñoo Cesarea.

²⁴ Dá ñi sa'anda ta'ani ra choon ña ná kenduu ta'ani ro'on iin kueí kanoo Pablo ko'on na, ta ná kandaka ñaá rá ko'on ra noo iin ta né'e choon ká'ano naní Félix, kaá ra.

²⁵ Dá ñi taa ra iin tuti kane'e soldado ko'on ra, ta di'a kaáan:

²⁶ “Yu'u kúu Claudio Lisias, ta táai tuti yó'o kosaa noo ní, Félix. Mií ní kúu iin taa ndáya'i, ta ká'in ndisá'an xi'ín ní.

²⁷ Taa yó'o kúu ra ñi tiin ta Israel, ta kua'an ra ka'ání ñaá rá. Sa'á ñoó ñi sa'in xi'ín soldadoi, ta ñi dakáki ñaái, chi ñi kandaá ini ña ta romano kúu rá.

²⁸ Ta sa'á ña kóni kandaá ini ndí kían kúu kuáchi taa yó'o, sa'á ñoó

ndákai ra ni sa'in noó ta né'e choon ta Israel.

²⁹ Dá ni kandaá inii ña sa'a ley mií vá rá dákuío kuachi ra taa yó'o. Tído ni iin ña'a kini ko ní kée ra sa'a ña kánian kuu ra o kakaá ra ve'e kaa.

³⁰ Tído ni kandaá inii ña ni ndatón kue'é dao ta Israel ka'áni ñaá rá. Sa'a ñoó ni tanda'í taa yó'o kosaa ra noo ní. Ta ni sa'anda ta'ani yu'u choon noó taa ká'an kuachi sa'a rá ña ná kakuíta ra noo mií ní, dá ná ka'an ra, ná kande'á ndí kián kúu ña kini ni kee taa yó'o. Ná kukueé ní." Díon kua'an ña ni taa ra.

³¹ Dá ni kee soldado ndáka ra Pablo kua'an ra táto'on ni ta'anda choon noo rá iin ñoo naní Antípatris sakuá dáá ñoó.

³² Dá tá ni tju noo iin ka kuu ñoó, dá ndadá tá kándodó kuéi ñoó kua'an xí'in Pablo, dá ni nandío kuéi soldado xíka sá'a ñoó kua'an nó'o rá ve'e noo ndéi ra ñoó.

³³ Dá tá ni saa soldado kándodó kuéi ñoo naní Cesarea, dá ni xí'o ra tuti ñoó noó tá né'e choon ká'ano naní Félix. Ta ni nakí'o ta'ani ra Pablo noo rá.

³⁴ Dá tá ni ndi'i ni ka'i ra tuti ñoó, dá ni ndato'on rá ndéi ni kaki Pablo. Dá ni kandaá ini ra ña kúu ná tá kuendá Cilicia.

³⁵ Dá ni kaa ra xí'in ná:

—Tá ná kasaa taa ká'an kuachi sa'on, nda daá ná kueídó'i noo ká'on —kaá ra.

Dá ni sa'anda ra choon noo soldado ña ná nachí'i ra Pablo noo kúu ve'e choon naní Herodes, ta ná kandaá va'a ñaá rá.

24

Di'a ni kuu tá ni ka'an kuachi ta Israel sa'a Pablo

¹ Dá tá ni ya'a o'on kuu, dá ni kasáa ta duti kúu noó naní Ananías ñoo Cesarea ñoó xí'in dao ka tá sá'ano Israel, xí'in iin taa tí'a ka'an naní Tértulo. Dá ni sa kuita ra noó tá né'e choon ká'ano ñoó ka'an kuachi ra sa'a Pablo.

² Dá tá ni kana ra Pablo ni saa na, dá ni kasá'a ká'an kuachi tá naní Tértulo ñoó sa'a ná noó tá né'e choon ñoó, ta kaá ra:

—Ta xí'in mií ní ndéi va'a ndu'u, ta kuá'a ña va'a kée ní xí'in ñoo ndu sa'a ña ió ñaxintóni ní.

³ Chí iin na ká'ano kúu mií ní, Félix, ta daá kuiti vá náki'o ndu'u ndivé'e noo ní sa'a ndidaá ña va'a kée ní xí'in ndú ndéi kúu mií vá.

⁴ Tído ko kóni ndu kandaá ndu cháa ka tiempo ní, sa'a ñoó seí nda'í ndu noo ní ña kueídó'o ní yu'u iin toó ví'í sa'a ña kúu ní iin taa va'a ini.

⁵ Ni naní'i ndú ña taa yó'o kúu táto'on iin kue'e nákaa ñoo ndu'u, chí xionoo ra sa'ándá tá'an ra na Israel ndéi iin ní kúu ñayuú. Ta taa yó'o ta'ani kúu ra ín noo sa'ándá choon noo rá kúu kuendá tá nazareno.

⁶ Ta ni ka'an rá ña ku'u ra koni xíxi ra ve'e ño'o ká'ano ndu. Sa'a ñoó ni tiin ñaá ndu'u, ta kua'an ndu keyíko ndu sa'a rá táto'on kí'o dándáki ley ndu.

⁷ Tído ni kasáa taa dándáki soldado naní Lisias xí'in kuá'a nda'o soldado ra, ta ni xio ndaa ñaá rá ndá'a ndu'u.

⁸ Dá ni sa'anda ra choon ña ná kii na ká'an kuachi sa'a Pablo noo mií ní. Sa'a ñoó ndéi ndu yó'o viti. Tá ndato'on mií ní ra, dá kandaá va'a ini ní ña ndaa va kián ká'an ndu sa'a rá —kaá ra.

⁹ Ta ni ka'an ta'ani ndidaá ka tá Israel ndéi ñoó ña kí'o díon kián.

Xí'o Pablo kuendá noo Félix sa'a ña ndó'o na

¹⁰ Dá ni dakúu tá né'e choon ká'ano ñoó ndá'a rá noo Pablo, dá ná ka'an na. Dá ni kaa na:

—Ná'a yu'u ña sa ió kuá'a nda'o kuia nákaa ní keyíko va'a ní ñoo ndu. Sa'a ñoó kádi inii viti iin xí'oi kuendá noo ní sa'a ña ndó'i.

¹¹ Ta kuu va ndato'on ní dao ka ñayuú, dá ná kandaá va'a ini ní ña sa io uxí uu kuu ni sa'in ñoo Jerusalén ni sa ndaño'i Ndios.

¹² Ta ko ní nátiin na yu'u chídáo tá'in xí'in ni iin tó'on ñayuú ini ve'e ño'o ká'ano ndu. Ta ni ko ní nátiin na yu'u nákaaí dánaá tá'in ñayuú ini ni iin ve'e noo nátaka na, ta ni iin ka xían ñoo Jerusalén.

¹³ Ta o kúu ta'on kendaá ra ña ká'an kuachi ra sa'a yú'u viti.

14 'Tído yó'o kásto'in xí'ín ní ña yu'u kúu na xíka íchi Jesús, tá'an ña chinani taa yó'o kúu ña ko vá'a. Ta k'i'o dión ndáño'o yu'u Ndios, na ni sa ndáño'o na ve'i ni sa ndei sa na'á, chi kándisa yu'u ndidaá kúu choon sa'ándá ley xí'ín ña ni taa profeta nda rá sa na'á.

15 Chi ió tandeé iní yu'u ña kee Ndios ña ni kaa na kee na, táto'on k'i'o ió ta'ani tandeé iní noó taa yó'o. Chi kándisa yu'u ña dánátaki Ndios na ni xi'i, mií ná va'a na o mií ná kini na.

16 Sa'á ñoó daá kuití vá ndí'i inii koo vii ñaxintóni noo Ndios xí'ín noo ñayuu.

17 'Tído tá ni ya'a dao kuia ni xionoo yu'u dao ka xían, dá ni nandió kooi ñooi chindeéi na kúnda'í xí'ín cháa di'ón, ta dokoí kiti noo Ndios.

18 Ta nákaai kéei ña yó'o, ta kúu ni kasaa dao ta Israel ni kii chí kuendá Asia di'a, ta ni tiin ra yu'u ini ve'e ño'o ká'ano ndu nákaai ndúvii mií noo Ndios táto'on k'i'o sa'ándá ley choon. Tído ko ta'ón ñayuu kuá'a ñó'o xí'ín yu'u, ta ko nákaai dánaá tá'in ñayuu.

19 Sa'á ñoó kánian kii taa ñoó kuita ra noo mií ní, dá ná ka'an kuachi ra sa'a yú'u noo mií ní tá ndaa ña'a ndó'o ra xí'ín.

20 O ná ka'an taa ndéi yó'o ná nde'á ndí kían kúu iin kuachi yu'u ni naní'i rá tá ni sa iin noo ta né'e choon ñoo ndu.

21 Ta ndá ndi kuu kuachi ni ya'a yu'u ni keei kían ña ni'i ni ka'in tá ni sa kái tein mií rá ñoó, chi ni ka'in di'a: "Sa'á ña kándisa yu'u ña nataki na ni xi'i, sa'á ñoó ni chinoo kuachi ndó yu'u viti", ni kaai xí'ín rá —kaá na.

22 Ta sa ná'á va'a va Félix ñoó táto'on k'i'o kua'an sa'a íchi Jesús. Sa'á ñoó, tá ni ndi'i ni seídó'o ra ña ni ka'an Pablo, dá ni chituu too ra tandó'o na. Dá ni kaa ra:

—Tá ná kasaa taa dándáki soldado naní Lisias, nda daá ví, dá kandaá inii nde'á ndi kua'an tandó'o ndo —kaá ra.

23 Dá ni sa'anda ra choon noó taa ndaá Pablo ña ná kandaá va'a ñaá rá. Tído ni ka'an ra ña ná konó rá kee Pablo dao ña'a, ta ná konó ta'ani ra

ku'u ta xionoo xí'ín ná koto ni'ini ñaá rá, kaá ra.

Di'a kua'an ña ni daná'a Pablo noo Félix

24 Dá tá ni ya'a dao kuu ñoó, dá ni kasaa Félix xí'ín ñadi'í ra naní Drusila, ña kúu ña'a Israel. Dá ni kana ra Pablo. Dá ni seídó'o ra ña ni ka'an na sa'a ndi dándáki ña kándéé iní yo Jesucristo.

25 Ta ni ka'an ta'ani Pablo ña kánian kee yó ña ndaa, ta kánian chituu ini yo kee yó ña kini. Ta ni ka'an ta'ani na ña kasandaá iin kuu keyíko ndaa Ndios sa'á ñayuu. Kúu ni yu'ú nda'o Félix. Dá ni kaa ra xí'ín ná:

—Kua'an viti, dá tá ná nonoí, dá kana tukui yo'ó kasaaon —kaá ra.

26 Tído ndáti ra ña k'i'o Pablo cháa di'ón noo rá, dá dáyaá ñaá rá, ká'an rá. Sa'á ñoó too too sa kana ñaá rá sa ndató'ón xí'ín rá.

27 Dá tá ni ya'a uu kuia, dá ni keta Félix noo choon né'e ra. Dá ni ndu'u taa naní Porcio Festo kúu rá ta né'e choon ká'ano ñoó. Ta sa'á ña kóni Félix kandoo va'a ra noo na Israel, sa'á ñoó ni dankoo ra Pablo nákaa na ve'e kaa.

25

Di'a kua'an ña ni kaa Pablo xí'ín ra naní Festo

1 Dá ni natiin Festo choon kakuu ra ta né'e choon ká'ano. Dá tá ni ya'a oni kuu, dá ni keta ra ñoo Cesarea ñoo kua'an ra ñoo Jerusalén.

2 Tá ni saa ra ñoó, dá ni natuu yati ta duti saku'a'a xí'ín taa né'e choon noo na Israel. Dá ni kasá'á rá ká'an kuachi ra sa'a Pablo noo Festo.

3 Dá ni xika ra ña maní noo Festo ña ná tanda'á rá Pablo kii na ñoo Jerusalén. Ta ña yó'o ni xika ra chi sa ni ndató'ón kue'é ra ña ka'ání rá Pablo íchi.

4 Dá ni kaa Festo:

—Nákaa Pablo ve'e kaa ñoo Cesarea. Tído yachi va no'i.

5 Sa'á ñoó ná ko'on dao taa kúu kuendá mií ndó xí'ín yu'u ñoo Cesarea. Tá ió iin ña'a ni ya'a ra ni kee

ra, dá kían kuu ka'an kuachi ndó sa'a rá ñoó.

⁶ Dá nì kandoo Festo nì sa'io ra ñoo Jerusalén xí'ín taa ñoó táto'on ona o uxi kuu. Dá nì nandio koo ra kua'an nó'o rá ñoo Cesarea. Tá nì tuj noo iin ka kuu, dá nì nakoo ra noo téi noo koo ra ka'anda ra choon. Dá nì sa'anda ra choon ña ná ko'on ra kuaka ra Pablo kasaa na.

⁷ Tá nì saa Pablo nì sa'kuin na noo ió ra, dá nì natuu yati ta Israel, tá'an ra nì kii ñoo Jerusalén. Dá nì kasá'á rá dákuío ra Pablo kuá'á nda'o kuachi kini. Tído kó ní nì'í ta'on ra ndi kee ra, dá kandoo ndaa ña ká'an ra.

⁸ Dá nì kasá'á Pablo chindeé ná mií ná, ta kaá ra:

—Kó ní ya'i noo ni iin ley ndu'u, na Israel, ta ni kó ní xini xixii ve'e ño'o ká'ano ndu, ta ni noo ley César, ta né'e choon ká'ano cháa ka, kó ní ya'i —kaá na.

⁹ Tído kóni Festo kandoo va'a ra noo ta Israel. Sa'á ñoó nì ndato'on rá Pablo:

—¿Á náta'an ni inon ko'o ñoo Jerusalén, ta ñoó ná keyíko sa'on? —kaá ra.

¹⁰ Dá nì kaa Pablo:

—Sa'ín va' yu'u noo mií ní, ta né'e ní choon nì kee César. Ta yó'o va kúu noo kánian keyíko ní sa'í. Chì sa' ná'á va'a ní ña ni iin tó'on ña kini kó ní ya'i keei xí'ín na ñooi, na Israel.

¹¹ Chì tá ní ya'i keei iin kuachi kini, ña kánian kuui, dá kían ió ña kuui sa'an. Tído nì iin tó'on kuachi, ña dákuío taa yó'o yu'u, kó kúu ña ndaa, sa'á ñoó kó iin ta'on kuu nakí'o yu'u noo ndá'a rá. Sa'á ñoó xíkai noo ní ña va'a ka mií César ná keyíko sa'í —kaá Pablo.

¹² Dá tá nì ndi'i nì ndato'on Festo xí'ín taa ká'an ni'ini noo rá, dá nì kaa ra xí'ín Pablo:

—Nì xíkai miíon ña keyíko César sa'on. Sa'á ñoó tanda'í yo'ó ko'on noo rá, tá dáa —kaá ra.

Dí'a nì kuu, dá nì ka'an Pablo xí'ín rey Agripa

¹³ Dá tá nì ya'a cháa kuu ñoó, dá nì kasáa iin rey naní Agripa xí'ín ñadi'í

ra naní Berenice ñoo Cesarea, chí nì kasáa ra ka'an ra ndisá'an xí'ín Festo.

¹⁴ Ta sa'á ña nì sa'nde na kua'a vá kuu, sa'á ñoó nì nakani Festo xí'ín rey ñoó sa'á ña ndó'o Pablo, ta kaá ra:

—Nì dankoo Félix iin taa nákaa ra ve'e kaa yó'o.

¹⁵ Dá tá nì sa'ín ñoo Jerusalén, dá nì ka'an kuachi ta duti saku'a xí'ín ta sá'ano noo na Israel sa'á taa ñoó, ta nì xíkai ra ña ná ka'andai choon ña ná kuu ra.

¹⁶ Dá nì ka'ín xí'ín rá ña kó óon ta'on ka'ání taa né'e choon romano iin taa tá kó ñá'a ná kuita na ká'an kuachi sa'a rá noo rá, dá kían kuu chindeé rá mií rá noo kuachi dákuío ñaá ná, nì kaai xí'ín rá.

¹⁷ Sa'á ñoó tá nì kasáa ta Israel ñoo yó'o, ta kó ní sá ndati ta'on yu'u, chí tá nì tuj noo iin ka kuu, kúu nì nakooi noo téi ka'andai choon. Dá nì sa'andai choon ña ná ko'on ra kuaka ra taa naní Pablo ñoó kasaa ra nooí.

¹⁸ Dá nì nakuita ta Israel ká'an kuachi ra sa'á taa ñoó. Tído kó ní ká'an ta'on ra táto'on kí'o ndati yu'u chinoo kuachi ñaá rá.

¹⁹ Chì sa'va'a ña ká'an kuachi ra sa'a kúu ley mií rá. Ta ká'an ta'ani ra sa'a iin taa naní Jesús, iin ra nì xi'í, tído Pablo kúu ra kaá ña takí va Jesús ñoó.

²⁰ Ta sa'á ña kó ní nì'í ta'on yu'u ndi koo keyíko sa'á taa ñoó, sa'á ñoó nì ndato'in ra, nde'á á kándia ra ko'on ra ñoo Jerusalén keyíko sa'a rá sa'á ña yó'o, nì kaai xí'ín rá.

²¹ Tído nì xíkai ra ña mií César Augusto ná keyíko sa'a rá. Sa'á ñoó nì sa'andai choon ña ná kakaá ii rá ve'e kaa nda ná kasandaá kuu tanda'í ra ko'on ra noo César ñoó —kaá Festo xí'ín rey Agripa.

²² Dá nì kaa rey Agripa xí'ín Festo: —Kóni ta'ani yu'u kueídó'i to'on ká'an taa ñoó.

Dá nì kaa Festo:

—Taan, dá kueídó'o ní ña ka'an ra —kaá ra.

²³ Tá nì tuj noo iin ka kuu, dá nì kasáa rey Agripa xí'ín ñadi'í ra naní Berenice ve'e noo sa'ándá Festo choon, ta ndíxi na dá'on táyí ndaa. Dá nì ku'u ra ini ve'e xí'ín ndidaá

taa dándáki soldado, xí'ín ndidaá taa ndáya'i ñoo Cesarea. Dá n̄i sa'anda Festo choon ña ná ko'on ra kuaka ra Pablo kasaa n̄a noo rá.

²⁴ Dá n̄i kaa ra:

—Mií ní, rey Agripa, xí'ín ndidaá ní mií ní, n̄a n̄i nataka ndéi yó'o viti xí'ín ndu'u. Ta taa íin yó'o, kua'á nda'o n̄a Israel ndéi ñoo Jerusalén xí'ín n̄a ndéi ñoo yó'o ká'an kuachi sa'a rá noo yu'u. Ta k̄o sá tuu na ña káyu'ú ná ña kánian kuu ra.

²⁵ Tído n̄i iin tó'ón ña kini k̄o ní nani'i yu'u n̄i kee ra ña kánian kuu ra. Tído n̄i xik̄a mií rá ña César Augusto keyíko sa'a rá. Sa'a ñoo n̄i chikaa inii ña tanda'í ra ko'on ra.

²⁶ Tído k̄o ní'i ta'on yu'u ndí kían taai sa'a taa yó'o ko'an noo n̄a kúu sato'o yo César. Sa'a ñoo chikani yu'u ra noo ndidaá mií ní, n̄a ndéi yó'o, xí'ín noo mií ní, rey Agripa, dá ndato'ón va'a ní ra, dá nani'i yu'u ndí kían kúu kuachi ra chinói noo tuti ñoo.

²⁷ Ch̄i k̄o vá'a ta'on kee tá ná tanda'í iin taa nákaa ve'e kaa ko'on ra noo tá né'e choon ká'ano xian nani koo kuachi ra ko'on xí'ín rá —kaá ra.

26

Di'a n̄i kaa Pablo xí'ín rey Agripa xí'o na kuendá sa'a ña ndó'o na

¹ Dá n̄i kaa rey Agripa xí'ín Pablo:

—Viti kían ní kuu k̄i'ón kuendá sa'a ña ndó'ón —kaá ra.

Dá n̄i chinee Pablo ndá'a ná, dá n̄i kasá'a ná xí'o na kuendá sa'a ña ndó'o n̄a:

² —Ta kádij nda'o inii, rey Agripa, ch̄i sónó ní k̄i'oi kuendá noo ní sa'a ndidaá kúu kuachi ká'an ta ñoo, ta Israel, sa'í.

³ Ta kádij ta'ani inii, ch̄i sa ná'a va'a va mií ní sa'a ley ndu'u, n̄a Israel. Ta sa ná'a va'a ta'ani ní sa'a ndí kían kedaá xí'ín n̄a ñoo, dá k̄o náki'in tá'an ñaxintóni ndú. Sa'a ñoo seí nda'íi noo ní ña kueé ni koo ini ní, dá kueídó'o ní ña ko'in ka'in xí'ín ní.

Ká'an Pablo sa'a ndí kían n̄i sa kee na tá k̄o ná'a kandisa na Jesús

⁴ 'Ndidaá vá n̄a ñoo, n̄a Israel, ná'a táto'on k̄i'o n̄i sa kee yu'u tá n̄i sa kuui taló'o tá n̄i sa ioi ñoo mií, ta ná'a ta'ani na táto'on n̄i sa kee tá n̄i sa ioi ñoo Jerusalén.

⁵ Ta ná'a ta'ani na ña nda n̄i kaki va yu'u kúu taa fariseo. Sa'a ñoo, tá kóni n̄a, kuu va k̄i'o ndaa n̄a kuendá ña n̄i sa kuui iin taa fariseo, tá'an ra kúu iin ta'andá taa ndita toon cháa ka xí'ín choon Ndios tein n̄a ñoo.

⁶ Tído viti, sa'a ña ió tandeé iní yu'u ña xinkoo ña n̄i kaa Ndios kee na xí'ín n̄a sá'ano ñoo ndu tá sata, sa'a ñoo ndéi taa yó'o chinói kuachi ra yu'u noo mií ní.

⁷ Ta ndin ux̄i uu tu'u, ndu'u n̄a kúu n̄a ve'e n̄a Israel, ndati xinkoo ña n̄i kaa Ndios kee na xí'ín n̄a sá'ano ñoo. Sa'a ñoo kéchoon ndu noo Ndios nduú ñoo. Ta sa'a ña kómí yu'u tandeé iní yó'o, rey Agripa, sa'a ñoo ká'an kuachi ta Israel yó'o sa'a yu'u viti.

⁸ ¿Á ká'an ní ña kuachi nda'o kían noo Ndios dánatani n̄a ñayuu n̄i xí'i?

Ká'an Pablo táto'on k̄i'o sa kendava'a na xí'ín n̄a kúu kuendá Jesús

⁹ Ta yu'u n̄i ka'an ta'anii ña níyikái kendava'i xí'ín n̄a kándisa kuu Jesús, n̄a ñoo Nazaret.

¹⁰ Ta dión n̄i sa kee ñoo Jerusalén, ch̄i n̄i sa taáin kua'á nda'o n̄a kúu ñayuu Ndios ve'e kaa xí'ín choon sa xí'o ta duti kúu noo noo. Ta sa nata'an va inii tá sa sa'ání ñaá rá.

¹¹ Ta kua'á nda'o ta'andá n̄i sa kendava'i xí'ín ná ini iin rá iin ve'e noo náta n̄a ñoo ndu, ta sa kendúsaj xí'ín ná ña ka'an ndava'a na sa'a Jesús. Ta sa'a ña sa xido nda'o inii sa xinii ná, sa'a ñoo sa xionooi sa kendava'i xí'ín ná nda dao ka ñoo tukú ñó'o xí'a.

Ká'an Pablo ndi n̄i kuu, dá n̄i nduu na kuendá Jesús

¹² Ta sa'a choon yó'o n̄i kee kua'in ñoo Damasco, ta mií ta duti kúu noo n̄i xí'o choon noo kua'in.

¹³ Tído táto'on dao nduú kían, ná kaai xí'ín ní, rey, xíkai kua'in ích̄i ñoo. Ta kúu n̄i xinii iin ña yé'e n̄i kii chí induú. Ta ndato ka vían o duú ndindii. Ta kúu n̄i naye'e ndaa iin ní kúu noo kua'in xí'ín taa kua'an xí'ín ñoo.

14 Ta kúú ndidaá vá ndu'u ni kuei noño'ó. Ta kúú ni seido'o yu'u ni ka'an iin na ká'an yú'u hebreo, dá ni kaa na xí'ín: “Saulo, Saulo, ¿ndiva'a xionooón kéndava'ón xí'ín yu'u? Chì kéeón táto'on kée chee tá chísá'á rí dinì karochá.”

15 Dá ni kaa yu'u: “¿Ndá yoo kúú mií ní, tatá?” Dá ni kaa na: “Yu'u kúú Jesús, na xionoo yó'ó kéndava'a xí'ón.

16 Ta viti ndakuiin ndichi, chi ni na'a noo yú'u noo yo'ó, dá kechóon nooí, ta kanoón kì'o ndaaon kuendá sa'á ña ni xinon yu'u, xí'ín sa'a ndidaá ka ña'a ko'in na'i nooon.

17 Ta kandaa yu'u yo'ó noo na ñoo miíón, na Israel, xí'ín noo ndidaá na ko kúú na Israel, chi noo na yó'o tanda'í yo'ó ko'on,

18 dá ná natuu noo ná, dá ná dánkoo na íchi noo íin naá, dá ná naki'in na íchi noo ndato yé'e kua'an induú. Dá ná o káño'o ka na tixi ndá'a ña u'u, ta ná ndu'u na tixi ndá'a Ndios. Ta sa'á ña kandeé iní na iin tó'ón dinì mií yu'u, sa'á ñoó kì'o ká'ano ini Ndios sa'á kuachi na, dá natiin na ña va'a kì'o Ndios noo ñayuu ni nduvii mií ná”, kaá Jesús xí'ín yu'u.

Ká'an Pablo ña ni kee na choon ni sa'anda Ndios noo ná

19 'Dión ni ndo'o yu'u, rey Agripa. Sa'á ñoó ko ní kúsaá ta'on ini kee ndidaá choon ni sa'anda Jesús nooí ndá induú.

20 Ta mií noo ni daná'i sa'á to'on va'a yó'o noo na ndéi ñoo Damasco. Ni ndi'i, dá ni sa'in ni daná'i noo na ndéi ñoo Jerusalén, xí'ín noo na ndéi iin ní kúú kuendá Judea di'a, xí'ín noo na ko kúú na Israel. Chì ni ka'in xí'ín ná ña ná nandikó iní na sa'á kuachi kée na, ta ná nduu na ñayuu Ndios, ta xí'ín ña va'a kée na ná na'a na ña miían ndaa kuiti ni nandikó iní na sa'á kuachi kée na.

21 Ta sa'á ña dána'i dión, sa'á ñoó ni tiin ta Israel yu'u noo nákaai ve'e ño'o ká'ano ndu. Ta ni ka'án rá ka'ání rá yu'u.

22 Tído ni chindeé vá ñaá Ndios, sa'á ñoó takí ií vái nda viti íin xí'oi kuendá noo ñayuu ko ndáya'i, xí'ín noo na

ndáya'i. Ta ká'in xí'ín ná táto'on ni ka'an profeta xí'ín ña ni ka'an Moisés sa'á ña kánian koo,

23 chi ni ka'an na yó'o ña ndo'o naní ní na kakuu Cristo, dá kuu na, dá mií ná kakuu na nataki mií noo, dá kían dátoon na noo ñayuu, dá naní'í na Israel xí'ín na ko kúú na Israel ña káki na —kaá Pablo.

Kóni Pablo ña kandisa rey Agripa to'on va'a sa'a Jesús

24 Tá xí'o ií vá Pablo kuendá sa'á ña ndó'o na, dá ni kayu'ú Festo, ta kaá ra:

—Pablo, ni nduloko va yo'ó ni kee ña kua'a téi ña ndichí ni dakuá'ón!

25 Dá ni kaa Pablo:

—Ko nduloko ta'on yu'u, tatá Festo, chi to'on ká'an yu'u kúú ña ndaa, ta kían to'on ndichí.

26 Ta sa ná'á vá mií rey xaan sa'á ña yó'o. Sa'á ñoó kándéé iní ká'in ña yó'o noo ná. Chì kándaa ini ña ná'á va'a va na sa'a ndidaá kúú ña yó'o, chi ko kúu de'é ta'an vaan.

27 ¿Á kándisa ní, rey Agripa, to'on ni taa profeta? Sa ná'á vá yu'u ña kándisa nían —kaá na.

28 Dá ni kaa rey Agripa xí'ín Pablo:

—Ndadá cháá vá, dá kandeéon xino iní yu'u ña kakuu iin ta kuendá Jesús.

29 Dá ni kaa Pablo:

—Tá cháá o tá kua'a ni kamaní, tído xíkai noo Ndios ña o duú iin tó'ón mií ní ná nduu kuendá Jesús, ná nduu ta'ani ndidaá na ndéi seídó'o to'on ká'in yó'o kuendá Jesús, táto'on kì'o kúú yu'u. Tído ná dá'a ni kandiko ndá'a ná táto'on kì'o ndó'o yu'u ndíko ndá'í.

30 Tá ni ndi'i ni ka'an Pablo to'on yó'o, dá ni ndakuin ndichi rey ñoó xí'ín Festo ñoó, xí'ín ña naní Berenice, xí'ín ñayuu ndéi xí'ín ná ñóó.

31 Dá tá ni kankuei xoo na kua'an na, dá ni kasá'á ndátó'ón tá'an na, ta kaá na:

—Ni iin tó'ón ta'on ña'a kini ko ní kée ta'a káa. Ko káni ta'an vaan ña kuu ra, ta ni ko kánian kakaá ra ve'e kaa —kaá na.

32 Dá ni kaa rey Agripa xí'ín Festo:

—Kuu va dáyaꝯ yꝯ tꝯa káa, ní kúu. Tído nꝯ xíkꝯ rꝯ ñꝯ keyíkꝯ mií César sa'a rá —kaá rꝯ.

27

Di'a nꝯ kuu tá nꝯ chikaa ini tá né'e choon ñꝯ tanda'á rá Pabło k'o'on nꝯ ñoo Roma

¹ Dá nꝯ chikaa ini tá né'e choon ñoo tanda'á rá ndu'u k'o'on ndu xí'ín barco chí kuendá Italia. Sa'á ñoo nꝯ nakꝯ'io ra Pabło xí'ín dao kꝯ tꝯa ñó'o ve'e kꝯ noꝯ ndá'a tá sa'ándá choon noꝯ iin ciento soldado naní Julio, ta rꝯ yó'o nákaa tein iin ta'ándá soldado naní Augusto.

² Dá nꝯ kaa ndu ini iin barco nꝯ kii ñoo Adramitio, chí sꝯ iin nduu rꝯ ñꝯ nadaon rá k'o'on rꝯ noꝯ nákujta barco sá'an chí kuendá Asia di'a. Dá nꝯ kee ndu kua'an ndu. Ta né'e tá'an ndu xí'ín iin tꝯa naní Aristarco. Ta kúú rá iin tꝯa ñoo Tesalónica, ñꝯ nákaa chí kuendá Macedonia di'a.

³ Tá ndꝯ iin kꝯ kuu, dá nꝯ saꝯ ndu iin ñoo naní Sidón. Dá nꝯ ku'u iní tá naní Julio ñoo sa'a Pabło, chí nꝯ sonó rá nꝯ sa'an nꝯ noꝯ ndéi nꝯ né'e tá'an va'a xí'ín ná ndéi ñoo ñoo. Dá nꝯ chíndeé ná Pabło.

⁴ Dá nꝯ kaa tuku ndu ini barco ñoo, dá nꝯ kankuei ndu ñoo Sidón ñoo kua'an ndu. Dá nꝯ kao ndu iin xoo yúku íin ini taño'o naní Chipre, ta nꝯ kandooan chí xoo íti di'a, chí kána ndꝯ tachꝯ xoo noꝯ nꝯ ka'án ndú k'o'on ndu.

⁵ Dá nꝯ ya'a yati ndu chí kuendá Cilicia xí'ín Panfilia. Dá nꝯ saꝯ ndu nꝯ noo ndu ñoo ká'ano naní Mira, ñꝯ nákaa chí kuendá Licia di'a.

⁶ Ta ñoo nꝯ naní'í tꝯa sa'ándá choon noꝯ soldado ñoo iin kꝯ barco, tá'an kirá nꝯ kii chí ñoo naní Alejandría, chí kiróón kúú rá kua'an chí Italia. Dá nꝯ dakáa ra ndu'u iní róón. Dá nꝯ kee ndu kua'an ndu.

⁷ Ta sa nꝯ kukua'á ndꝯ'o kuu kua'an ndu xí'ín barco ñoo noꝯ taño'o, chí kueé ndꝯ'o kua'an rꝯ. Ta kúú xí'ín kua'á ndꝯ'o tandó'ó, dá nꝯ saꝯ ndu noꝯ xító ndaa tá'an xí'ín ñoo naní Gnido, chí kána ío tachꝯ déen noꝯ kua'an ndu. Ta kꝯ kúú ta'on k'o'on ndaa ndu. Sa'á ñoo nꝯ kao ndu sata iin

yúku íin ini taño'o naní Creta. Dá nꝯ saꝯ ndu noꝯ xító ndaa tá'an xí'ín ñoo naní Salmón, ñꝯ nákaa yúku Creta ñoo.

⁸ Ta dión xí'ín tandó'ó daá vá xíkꝯ ndu kua'an ndu yati yu'ú taño'o ñoo. Dá nꝯ saꝯ ndu iin xían naní Puerto Va'a yati noꝯ nákaa ñoo naní Lasea.

⁹ Ta kúú sꝯ kua'á ndꝯ'o kuu xíkꝯ ndu noꝯ taño'o kua'an ndu. Kúú sꝯ nꝯ kasá'á ío ndꝯ'o ío ñꝯ kían kaka ndu k'o'on ndu noꝯ taño'o, chí sꝯ kua'an kuyati va yꝯ vixi, dá kasá'á kána cháá kꝯ tachꝯ déen. Sa'á ñoo nꝯ ka'an ni'ini Pabło noꝯ ñayuu ñoo,

¹⁰ ta kaá nꝯ:

—Ñani, kándaꝯ iní ñꝯ ío ndꝯ'o ío ñꝯ ndo'o yó tandó'ó noꝯ k'o'on yꝯ, chí naá vá barco yó'o xí'ín ndidaá ñꝯ'a ndío rá kua'an rꝯ. Ta o duú ñꝯ yó'o oon ni, chí ío ta'ani ío ñꝯ kuu yꝯ —kaá nꝯ.

¹¹ Tído kꝯ ní kékuendá ta'on tꝯa sa'ándá choon noꝯ soldado ñoo ñꝯ nꝯ ka'an Pabło, chí nꝯ kee cháá kꝯ rꝯ sa'á ñꝯ nꝯ ka'an sato'o barco ñoo xí'ín tá dákáka ra ñꝯ ná k'o'on rꝯ.

¹² Ta sa'á ñꝯ kían iin xían noꝯ kꝯ vá'a kandita barco yꝯ vixi, sa'á ñoo kua'á ndꝯ'o tꝯa ñoo nꝯ kandoo ra ñꝯ va'a cháá kꝯ ñꝯ ná k'o'on rꝯ, nde'á á kandeé rá kasandaá rꝯ iin kꝯ ñoo naní Fenice, ñꝯ nákaa mií yúku naní Creta ñoo, dá nakuiin va'a barco ñoo, dá ná kandati ra ndꝯ ná ya'a yꝯ vixi, ká'án rá. Ta ñoo Fenice ñoo nákaa chí xoo noꝯ keta ndiandii tá nꝯ ini.

Di'a nꝯ kuu tá nꝯ ndo'o ndu tandó'ó ká'ano nꝯ kee tachꝯ déen

¹³ Ta kueé vá nꝯ kasá'á kána tachꝯ. Sa'á ñoo nꝯ ka'án ñayuu ñꝯ kuu va kaka na k'o'on nꝯ, táto'on nákani iní na kee na. Dá nꝯ taó ná kaa vee ñꝯ kúú freno barco ñoo. Dá nꝯ ki'in ndu tátuu yati ndu kua'an ndu yú'u yúku naní Creta ñoo.

¹⁴ Tído cháá vá nꝯ sa'an ndu, kúú nꝯ kasá'á vá kána tachꝯ déen, ta vei ñꝯ chí yu'ú taño'o di'a, chí vei ñꝯ xoo kuá'a noꝯ xínkoo ndiandii, ta nanián Euroclidón.

¹⁵ Ta kúú nꝯ kasá'á né'e tachꝯ déen barco ñoo kua'an rꝯ. Ta sa'á ñꝯ kꝯ ní kúú kꝯ dákáka ndu barco k'o'on ndu

ni'i ndú ño'ó ichí, sa'á ño'ó ni dayáa va ndu barco né'e ñaa tachi kua'an.

16 Dá ni ya'a ndu sata iin yuku ló'o iin ini taño'o naní Claudia. Ta ko kána ni'i ta'on tachi ño'ó. Ta kúu xí'in kua'á nda'o tandó'ó, dá ni kandeé ndú ni nađitá ndú barco leé ni nachi'i ndu ra ini barco ká'ano ño'ó.

17 Dá tá ni ndu'u barco leé ño'ó, dá ni kató toon ra barco ká'ano ño'ó xí'in yó'o ndéé. Dá ni ndutoon rá. Tído ni yu'ú ra ña ko'on ra karnee ni'ini rá tein ñotí noo naní Sirte. Sa'á ño'ó ni danóo ra dá'on tánee diní barco ño'ó. Dá ni dayáa ra barco kane'e tuku ñaa tachi ko'an.

18 Ta kána ij vá tachi déen tá ni tuu noo iin ka kuu. Sa'á ño'ó ni kasá'á dao taa ño'ó taó ra ña'a ño'ó ini barco ño'ó satá raán kua'an ini taño'o.

19 Tá ni kasandaá kuu óni, dá ni kasá'á ndú taó ndu ña'a kéchoon mií barco ño'ó satá nduán kua'an ini taño'o.

20 Ta kúu kua'a vá kuu ko ní xini ndu ndiandii ni tiño. Ta sa'á ña ndó'o nda'o nio ndú ni kee tachi déen ño'ó, sa'á ño'ó ni sa'anda va ini ndu ña ko'ó ka tandéé ini ña kaki ndu.

21 Tá ni ndi'i ni ya'a kua'á kuu ko ní sasá'an ndu, dá ni nakuin ndichi Pablo tein taa ño'ó. Dá ni kaa na:

—Tá ní seídó'o ndó ña ni ka'in xí'in ndó ña ko vá'a kankuei yó noo naní Creta, dá kían o ndó'o ta'on yó tandó'ó yó'o, ta ni o naá ta'on ña né'e barco yó'o, ní kúu.

22 Tído viti ká'an ni'inii noo ndo ña ndeé koo ini ndo, chi ni iin tó'ón ta'on yó o kuú, va'ará ná naá barco yó'o.

23 Chi sakuaá viti ni sa io iin ángel xí'in, ta ni kii na noo mií Ndios, na ndaño'o yu'u, na kéchoon yu'u noo.

24 Dá ni kaa na xí'in: “Pablo, o sa yu'oon, chi kánian nakuijon noo César. Sa'á ño'ó dákaki va Ndios ndidaá ñayuu vei xí'ón ini barco yó'o”, kaá na xí'in.

25 Sa'á ño'ó ndeé koo ini ndo, ñani, chi kándisa ndaa yu'u ña kee Ndios tát'on ki'o ni ka'an ángel ño'ó xí'in.

26 Tído miían saa barco yó'o tuu rá iin yuku iin ini taño'o —kaá Pablo.

27 Ta kúu sa ni xino va uxi komi kuu yá'a ndu taño'o naní Adriático kua'an ndu. Ta xoo di'a xoo di'a kí'in barco ño'ó ndu kua'an ra kée tachi. Tá ni kuu dao ño'ó, dá ni kandaá ini ra kéchoon xí'in barco ño'ó ña sa natuu yati ndu kua'an ndu yu'ú taño'o noo kúu noño'o.

28 Sa'á ño'ó ni chiki'ó ra ndi ki'o konó nákaa takuii ño'ó. Dá ni katóni ini ra ña kían oko nda'á. Dá xika barco kua'an ra cháa ka chí noo. Dá ni chiki'ó tuku ra ndi ki'o konó. Dá ni kandaá ini ra ña ndadá sa'on va nda'á kían.

29 Sa'á ño'ó ni yu'ú ra ña tuu tá'an barco ño'ó xí'in yuu ná'ano ndita yu'u taño'o ño'ó. Dá ni chirkuei ra ndin komi kaa vee chí sata di'a barco ño'ó, dá ná katuú rá. Dá ni kasá'á rá sei nda'í ra noo Ndios ña ná tuu noo kii.

30 Dá ni kasá'á ta kéchoon xí'in barco ño'ó kée ra ña ño'ó ra taán rá kaa vee chí noo di'a barco ño'ó, tído barco leé ño'ó vá taó ra ño'ó ra, dá kuino ra dákaki ra mií rá, ká'an rá.

31 Kúu ni kast'on Pablo xí'in ta sa'andá choon noo soldado, xí'in mií soldado, ta kaá na:

—Tá ná o káño'o taa kaa xí'in yó ini barco yó'o, dá kían o káki ta'on ndó —kaá na.

32 Dá ví ni sa'anda soldado ño'ó yó'o ndiko barco leé ño'ó, dá ni yaa ra kua'an ra noo taño'o.

33 Dá tá sa kua'an tuu noo, dá ni ka'an Pablo xí'in ndidaá kúu taa ño'ó ña ná kasá'an ra, ta kaá na:

—Sa ni xino uxi komi kuu ndeí ndó né'e ij ndo xí'in ña ná kani ini ndo, ta ni lú'u ví ña'a ko ní sei ndo.

34 Sa'á ño'ó sei nda'ávii noo ndo ña kasá'an ndó, dá nani'i ini ndo cháa, dá chi ni iin tó'ón ndó, ta ni iin tó'ón idi diní ndo o naá —kaá na.

35 Tá ni ka'an Pablo dión, dá ni tiin na iin pan. Dá ni naki'o na ndivé'e noo Ndios noo ndidaá kúu taa ño'ó. Dá ví ni sa'anda naán. Dá ni kasá'á sei naán.

36 Dá ni ndundeé ini ndidaá ka taa ño'ó. Dá ni sasá'an ta'ani ra.

37 Ta ndidaá ndu'u, na ni sa ño'o ini barco ño'ó, ni sa kuu ndu uu ciento oni diko sa'on iin.

³⁸ Dá tá n̄i nd̄inoo ini nd̄u n̄i sasá'an ndu, dá ví n̄i taó ndí'i ra tirió ñó'o ini barco ñó'o n̄i sata raán noó taño'o, dá n̄i kandaá cháá ña vee rá, dá n̄i naxinkoo rá lú'u ka noó takuií.

Di'a n̄i kuu, dá n̄i natáni barco ñó'o n̄i kee takuií

³⁹ Tá n̄i tuu noo, kúu ko nákoní īi vá taa ñó'o ndá yúku kíán. Tído n̄i xini ra iin ndá'a taño'o nákaa sa'a yúku ín ñó'o, ta ñó'o ndéi ñotí. Dá n̄i ka'án rá ña ndá ndi kuu kandeé rá dákáka ra barco ñó'o ko'on ra nda ñó'o.

⁴⁰ Sa'á ñó'o n̄i sa'anda ra yó'o ndíko kaa vee ñó'o. Dá n̄i kandooan ini takuií. Dá n̄i ndaxí rá yó'o ndíko yíto, kirá dákáka ra barco ñó'o, dá n̄i naxino ra ini takuií, dá kuu kao tuku ra barco. Dá n̄i dakáa ra dá'on, tá'an ña tánee chí xoo noo di'a barco ñó'o. Dá n̄i naki'in barco kua'an ra ni'i ra noo ndéi ñotí ñó'o.

⁴¹ Tído n̄i saa ra n̄i tuu rá noo ndéi iin tu'u ñotí ini taño'o ñó'o, chí kíán noo náki'in tá'an noó takuií ñáni tá'an. Ta ñó'o n̄i saa noo barco ñó'o n̄i sarneean tein ñotí ñó'o. Sa'á ñó'o ko ní kúu kasandaá ra nda yú'u taño'o ñó'o. Ta sa'á ña ndée téi ñáni takuií chí sata di'a barco ñó'o, sa'á ñó'o n̄i kasá'á cháchi rá.

⁴² Dá n̄i kandoo ndidaá soldado ña ka'ání rá ndidaá taa kua'an ve'e kaa né'e ra kua'an ra, dá ni iin tó'on rá ná o kuíno dítá rá kasandaá ra nda yú'u taño'o.

⁴³ Tído kóni ta sa'ándá choon noo soldado ñó'o ña dákaki ra Pablo. Sa'á ñó'o ko ní sóno ta'on ra ña koo dión. Dá n̄i sa'anda ra choon noo ndidaá taa tí'a dítá ña ná kee ra ini taño'o, dá ná kasandaá ra noño'o ichí.

⁴⁴ Dá n̄i kaa ra xí'ín ra ko tí'a dítá ña ná tiin ra tabla o tá'í barco, dá ná kasandaá ra noño'o ichí, kaá ra. Ta dión n̄i kee ndu, ta kúu ndidaá vá ndu'u n̄i káki.

28

Di'a n̄i kuu tá n̄i sa ndei ndu noo naní Malta

¹ Tá n̄i ndi'i n̄i kasandaá ndi'i ndu yú'u taño'o ñó'o, dá n̄i kandaá ini ndu ña yúku ñó'o naní Malta.

² Dá n̄i ku'u ini ñayuu ndéi ñó'o sa'a ndú'u, chí n̄i sa'on na ñó'o, dá n̄i kana na ndu'u ña ná natuu yati ndu nadaa ndú, chí kóon dai, ta vixi nda'o.

³ Dá n̄i sa'an ta'ani Pablo n̄i dataká na cháá títo n̄i taán ná noo kéi ñó'o ñó'o. Tído tá n̄i taán ná ra, kúu n̄i keta iin koó déen tein rá, chí n̄i kasá'á ndij ri. Kúu n̄i tiin rí ndá'a ná.

⁴ Dá tá n̄i xini na ndéi Malta ñó'o ña tákaa koó ñó'o ndá'a Pablo, dá n̄i kasá'á ndátó'on tá'an mií ná:

—Miían ndaa iin taa sa'ání ndii va kúu taa káa, ndani ndó'o ra dión. Ko ní xí'í ta'on ra n̄i kee taño'o, tído o káki ta'on ra viti, chí miían chiya'i ra sa'á kuachi ra —kaá na.

⁵ Tído tá n̄i kidi ni'ini Pablo ndá'a ná, ta kúu n̄i kankao va koó déen ñó'o noo ñó'o kéi ñó'o, ta ko ta'on ña'a n̄i ndó'o na n̄i kee rí.

⁶ Ndidaá kúu ñayuu ñó'o ndáti ña nein ñí Pablo, o iin ndakána kankao na kuu na. Ta sa n̄i kuna'á vá ndáti ñayuu ñó'o, tído koó ña'a ta'on n̄i ndo'o na. Dá n̄i nadaon na ña nákaní ini na, ta n̄i kaa na ña iin ndios vá kúu ná.

⁷ Ta yati ñó'o ndéi dao ñó'o iin taa naní Publio, ra né'e choon ñoo ñó'o. Ta n̄i natiin va'a ra ndu'u, ta n̄i xito ñaá rá onj kuu.

⁸ Ta kándu'u tatá Publio ñó'o noo xíto, chí kú'u ra kée kue'e dáa xí'ín tachí ní. Dá n̄i sa'an Pablo n̄i xito ni'ini ñaá ná. Tá n̄i ndi'i n̄i ka'an na xí'ín Ndios, kúu n̄i chinóo na ndá'a ná sata rá. Ta kúu n̄i nduva'a va ra.

⁹ Tá n̄i kandaá ini ñayuu ndéi ñó'o ña n̄i nduva'a taa ñó'o, kúu kua'á nda'o na kú'u n̄i saa noo ío Pablo, ta kúu n̄i nduva'a ta'ani na.

¹⁰ Kúu kua'á nda'o ña maní n̄i kee ñayuu ñó'o xí'ín ndu'u. Dá tá n̄i kasandaá kuu tiin tuku ndu barco ko'on ndu, kúu n̄i kemáni ná ndu'u xí'ín kua'á ña'a, ña xínñó'ó ndú noó ko'on ndu.

Di'a n̄i kuu, dá n̄i saq ndu ñoo Roma

¹¹ Tá n̄i xino onj yoo n̄i sa ndei ndu ñó'o, dá n̄i tiin ndu iin barco n̄i sa ín n̄i sa ndati n̄i ya'a yoo vixi. Ta n̄i kii ra chí ñoo ká'ano naní Alejandría, ta kándodó uu yoko chí noo ra. Iian naní

Cástor, ta iin kaan naní Pólux. Dá n̄i kee ndu kua'an ndu.

¹² Dá n̄i saꝝ ndu iin ñoo naní Siracusa. Ta ñoo n̄i saꝝ ndei ndu on̄i kuꝝ.

¹³ Dá n̄i kee barco ñoo tátuu yati ra yu'u taño'o kua'an ra nda n̄i kasandaá ndu iin ñoo naní Regio. Dá nda iin ka kuꝝ n̄i kasá'á kána tach̄i vēi chí xoo sur di'a. Dá tá n̄i ya'a uu ka kuꝝ, dá n̄i saꝝ ndu iin ñoo naní Puteol̄i.

¹⁴ Ta ñoo n̄i naní'i ndú dao ka na kúu kuendá Jesús. Dá n̄i seí nda'í na noꝝ ndú'u ña ná kandeí ndu xí'ín ná usꝝ kuꝝ. Dá tá n̄i ndi'i ñoo, dá n̄i kee ndu kua'an sa'á ndú ñoo Roma.

¹⁵ Ta saꝝ n̄i ni'i tó'on na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Roma ña vēi ndu, sa'á ñoo n̄i saꝝ na n̄i ni'i ná ndu'u íchi vēi ñoo naní Foro de Apio xí'ín iin ka ñoo naní Ndin on̄i Tabernas. Tá n̄i xini Pablo ña n̄i kasáa na kúu kuendá Jesús ñoo, dá n̄i nak̄i'o na ndivé'e noꝝ Ndios, ta n̄i ndundeé iní na.

¹⁶ Dá tá n̄i saꝝ ndu ñoo Roma, dá n̄i nak̄i'o ta sa'ándá choon noꝝ soldado ñoo taꝝ ñoo ve'e kaꝝ né'e ra kua'an ra noꝝ taꝝ dándáki ve'e kaꝝ ñoo Roma. Tído n̄i sonó rá ña koo xoo Pablo iin ka ve'e, ta koo iin soldado kandaa ñaá rá.

Di'a kua'an ña n̄i daná'a Pablo noꝝ na Israel ndéi ñoo Roma

¹⁷ Tá n̄i xino on̄i kuꝝ n̄i saꝝ Pablo ñoo Roma, dá n̄i nakana na ta sá'ano Israel ndéi ñoo Roma ñoo. Dá tá n̄i nataka ra, dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—Ñani, ni iin tó'ón ta'on ña'a kini ko ní kée yu'u xí'ín na ñoo yo, ta ko ní ká'an ndava'i sa'a choon n̄i sa'anda na sá'ano ve'á n̄i saꝝ ndei sa na'á. Tído n̄i tiin ra yu'u ñoo Jerusalén, dá n̄i nak̄i'o ñaá rá noꝝ ndá'a ta romano.

¹⁸ Tá n̄i ndi'i n̄i dandíchi ra yu'u, dá n̄i ka'án rá dáyaꝝ ñaá rá, chí ko ní nani'i ta'on ra ni iin tó'ón kuachii sa'á ña kánian kuꝝ.

¹⁹ Tído ko ní xín ta'on ta ñoo yo, ta Israel, ña dáyaꝝ ta né'e choon yu'u, sa'á ñoo n̄i xikaj̄i ña ná keyíko César sa'í, va'ará koꝝ ña'a ndó'i xí'ín na ñooi.

²⁰ Ta ña yó'o kóni kastó'in xí'ín ndó, sa'á ñoo n̄i nakanai ndo'ó n̄i kasáa ndo, dá ka'in xí'ín ndó, chí sa'á ña

kómíi tandeé iní tátó'on k̄i'o ió tandeé iní noꝝ dao ka na ñoo yo, na Israel, sa'á ñoo ndíko yu'u cadena yó'o —kaá na.

²¹ Dá n̄i kaa ta sá'ano ñoo xí'ín ná:

—Ni iin tó'ón tuti ko ní nátiin ndu'u noꝝ na ndéi chí kuendá Judea ña ká'an sa'a ní. Ta ni iin ñani yo n̄i kii ñoo ko ká'an kuachi sa'a ní.

²² Tído kóni ndu kueídó'o ndu ndi kaá ní sa'á ñayuu kándisa dión, chí iin ní kúu xían ká'an kini ñayuu sa'a ná —kaá ra.

²³ Dá n̄i kandoo ra iin kuꝝ ña nataka ra kueídó'o ra Pablo. Tá n̄i kasandaá kuꝝ dáá ñoo, kúu kua'á nda'o ñayuu n̄i nataka ve'e noꝝ ió Pablo. Ta nda na'a, ta kúu nda n̄i ini, n̄i daná'a na sa'a ndi koo ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios, chí kóni na ña xino ini ñayuu ñoo, dá ná kandisa na Jesús. Chí n̄i daná'a na tátó'on k̄i'o dána'a ley Moisés, xí'ín ña n̄i ka'an profeta sa na'á.

²⁴ Ta dao ra n̄i kandisa ña n̄i daná'a Pablo, tído dao ra, ko ní xín kandisa.

²⁵ Ta sa'á ña ko ní náki'in tá'an nóo ñaxintóni rá, sa'á ñoo n̄i kasá'á nduta ra kua'an nó'o rá. Tído tá ko ña'a ka kankuei ra yé'é ñoo, dá n̄i kaa Pablo xí'ín rá:

—Ndaꝝ va n̄i ka'an Espiritu ij̄i Ndios xí'ín profeta Isaías tá n̄i kaa na di'a xí'ín na sá'ano ve'á:

²⁶ Kua'án ka'on di'a xí'ín ñayuu xaꝝ: Va'ará ndidaá ka vían ná kueídó'o ndó, tído o kátóni ta'on ini ndo. Ta va'ará ndidaá ka vían ndé'é ndó, tído o kándaꝝ ta'on ini ndo.

²⁷ Dión ndo'o na chí n̄i ndukáxi nda'o ní na.

Ta ko tái ta'on do'o na.

Ta ndadí ta'ani noꝝ ná,

dá ná o koní na xí'ín noꝝ ná,

ta ni xí'ín do'o na ná o kueídó'o na,

ta ni o kátóni ta'on ini na,

dá ná o nándio kuéi na noꝝ yú'u,

dá nduva'i na.

Dión n̄i ka'an Espiritu ij̄i xí'ín Isaías.

²⁸ Ta kana'á ndó viti ña tánda'a Ndios to'on va'a, ña ká'an sa'a ndi kee na dákaiki na yó, kua'an noꝝ na ko kúu na Israel, ta noꝝn di'a kúu na nátiin va'an —kaá Pablo xí'ín rá.

²⁹ Tá n̄i ka'an Pablo to'on yó'o, dá n̄i kasá'á dándichi tá'an mií ra Israel n̄i kee ra kua'an ra.

³⁰ Ta n̄i sa io Pablo uu kua toon ini ve'e n̄i xiin ndodó ná ñoó. Ta sa n̄atiin va'a na ndidaá ñayuu sa sáa sa xito ni'ini ñaá.

³¹ Ta n̄i daná'a na noó ñayuu ñoó sa'a ndi koo ndu'u na tixi ndá'a Ndios, ta n̄i daná'a ta'ani na sa'a sato'o yo Jesucristo. Ta k̄o ní yu'ú ta'on na ka'an na, ta ni iin tó'ón ñayuu k̄o ní chítuu noo dána'a na.

To'on yó'o kían ni taa San Pablo ni sa'an noó na ñoo Roma

Ká'an Pablo ndisá'an

¹ Yu'u kúu Pablo, ta kéchóoin noo Jesucristo, ta ni nakana na yu'u kakuui iin apóstol, chi ni taó xóo na yu'u ña kanooi kastó'in xí'in ñayuu sa'á to'on va'a Ndios.

² Ta to'on yó'o kían ña ni ka'an Ndios kee na nda rá sa na'á, ta profeta na ni taa naan noo tuti i mií ná.

³ Ta to'on va'a yó'o ká'an sa'á de'e na Jesucristo, na kúu sato'o yo. Ni kii na tein na ve'e rey David, sa'á ñoo ni kaki na kúu ná iin taa.

⁴ Ta xí'in ndée mií Espiritu i Ndios ni na'a ña Jesús kúu de'e Ndios, chi ni danátaki ñaá ná tein na ni xí'i.

⁵ Ta sa'a Jesús ni ni'i ndú ña maní ña kakuu ndu apóstol, dá kane'e ndu to'on na noó ñayuu ndéi iin ní kúu ñayuu yó'o, dá natiin kuu ná ñañó'ó sa'á ña kandeé iní ñaá ná, ta kueídó'o ñaá ná.

⁶ Ta tein ñayuu ñoo ñó'o ta'ani ndo'ó, chi ni nakana Ndios ndo'ó ña kakuu ndó kuendá Jesucristo.

⁷ Ta ká'an yu'u ndisá'an xí'in ndo'ó, na ndéi ñoo Roma, na kú'u ini Ndios sa'a, na ni nakana na kakuu ñayuu mií ná. Ta mií tatá yo Ndios xí'in sato'o yo Jesucristo ná kee ña maní xí'in ndó, ta nak'i'o na ña ná koo va'a ini ndo.

Kóni Pablo ko'on na korni'ini na ñayuu ndéi ñoo Roma

⁸ Ta dinñó'ó ka náki'oi ndivé'e noo Ndios xí'in kuu Jesucristo sa'a iin rá iin ndó, dá chi sa iin ní kúu vá ñayuu ní'i tó'on na ña kándéé iní ndo Jesús.

⁹ Ta noo mií Ndios kéchóoin xí'in ndino'o inií dána'i to'on va'a ña ká'an sa'á de'e na, ta noón kúu na xí'o ndaa kuendá sa'i, ña daá kuití vá xíkai ña maní noo ná sa'a ndo.

¹⁰ Ta noo ká'in xí'in ná, seí nda'i noo ná ña tá kóni mií ná, dá ná saai korni'ini ndo'ó.

¹¹ Dá chi kóni saai kande'i ndo'ó, ta chindeéi ndo'ó, dá ni'i ndo ña va'a noo Espiritu i Ndios, dá kandita toon cháá ka ndo xí'in ña ndaa kándisa yó,

¹² dá ná nak'i'o tá'an yó tandeé iní noo iin rá iin yó noo ña ndaa kándisa yó, chi iin noó kúu vá ña kándisa yó.

¹³ Ñani mií, kóni ña kana'á ndó ña sa kua'á nda'o ta'ándá ni ka'in saai kande'i ndo'ó, tído nda viti ió ña'a chítuu yu'u ña saai. Chi kóni kee iin choon va'a tein mií ndó táto'on ki'o ni kee tein dao ka na ko kúu na Israel.

¹⁴ Dá chi miían ndúsa kánian dána'i noó ñayuu ká'an yú'u griego, xí'in noo na ko ká'an yú'u griego, xí'in na ndichí, xí'in na ko ndichí.

¹⁵ Sa'á ñoo kóni kíi saai kastó'in xí'in ndo'ó, na ndéi ñoo Roma xaan, sa'á to'on va'a Jesús.

Kándoo vii yo noo Ndios sa'á ña kándéé ini yo Jesús

¹⁶ Ta ko xíka'an nooi ká'in sa'á to'on va'a ña ká'an sa'a Jesús, dá chi xí'in to'on yó'o dáka'ki Ndios ndidaá kúu ñayuu kándisa ñaá. Ta dinñó'ó noo na Israel ni kasáa to'on va'a yó'o. Ta ni kasandaá ta'anian noo na ko kúu na Israel.

¹⁷ Dá chi to'on va'a yó'o ká'an sa'a ndí kían kee yó, dá kándoo vii yo noo Ndios, chi kándoo vii yo noo ná sa'á iin tó'on diní ña kándéé iní yo Jesús. Dá chi di'a kaá tuti i mií Ndios: "Na ni kándoo vii noo Ndios sa'á ña kándéé iní ñaá ná, noón kúu na kataki chíchí."

Ká'an Pablo ña ndidaá ñayuu kómí kuachi noo Ndios

¹⁸ Ta ña xído ini Ndios kí nda induú sata ndidaá kúu ñayuu kée ña kini, xí'in na xíxi ini, chi xí'in ña kini kée na chítuu na ña ndaa sa'a Ndios.

¹⁹ Ta ña kánian kana'á ná sa'a Ndios, sa ná'á vá ná ña, dá chi mií Ndios ni xí'o ña ni kandaá ini na sa'an.

²⁰ Ta va'ará o kúu ta'on koni yo choon ká'ano né'e na xí'in noo yo, ta va'ará o kúu ta'on koni yo ña kúu ná Ndios, tído kánian kana'á yó ña miían

ndaḗ ió na, ta né'e na choon, chí nda rá nī kasá'á sa'a ñayuu yó'o xí'o na ña kándaḗ ini yo ña dión kíán, chí xiní yo ndidaá kúú ña nī kava'a na. Sa'á ñoó ni iin tó'ón ñayuu o kúu kaa ña ko ná'á ná sa'a Ndios.

²¹ Ta va'ará ná'á ná ña ió Ndios, tído ko ndáño'o ta'on ñaá ná tát'o'on kí'o kánian kee na, ta ni ko náki'o na ndivé'e noo ná. Di'a xini ndi kuú vá ña'a ko chóon nákaní ini na, ta nī ndukáxí níó ná, chí nī nakuíñ naá vá ñaxintóni ná.

²² Kée na mií ná ña kúú ná ñayuu ndichí, tído nī nduxixi di'a na,

²³ chí nī ñankoo na ña keká'ano Ndios, na ió kuií. Dá nī kasá'á keká'ano na na'ána ṭaa, tá'an ra xí'i, xí'ín na'ána laa, xí'ín na'ána kirí komi sa'a, xí'ín na'ána kirí xíka tii.

²⁴ Sa'á ñoó nī nakí'o ñaá Ndios noo ndidaá kúú ña kini, tá'an ña kátoó téi ñayuu ñoó kee na. Sa'á ñoó ndéi iin rá iin na kée na ña ka'an noo xí'ín ñi ná.

²⁵ Ta nī ñankoo na ña ndaa sa'a Ndios, ta nī kándisa na ña to'ón, chí xí'o na ñaño'ó, ta ndáño'o na ña nī kava'a Ndios, ta ko ndáño'o na mií Ndios, na nī kava'a ndidaá kúú ña'a, na daá kuití kánian natiin ñaño'ó. Díón ná koo.

²⁶ Ta sa'á ña kée ñayuu ña kini ñoó, sa'á ñoó nī nakí'o ñaá Ndios noo kuachi ka'an noo. Chí nda na ñá'a nī ñankoo tát'o'on kí'o nī saki Ndios ña naki'in tá'an na xí'ín iin ṭaa kandeí na. Di'a nī naki'in tá'an daá ñá'a mií ná ndéi na kée na kuachi ka'an noo.

²⁷ Ta dión ta'ani kée dao ṭaa, chí nī ñankoo ta'ani ra tát'o'on kí'o nī saki Ndios naki'in tá'an ra xí'ín iin ñá'a kandeí na. Dá nī kasá'á kátoó xíxi ra kudí ra xí'ín ṭaa xí'ín rá, chí yá'a ra kée ra kuachi ka'an noo xí'ín daá ṭaa mií rá. Sa'á ñoó ní'i tá'i rá ña ndo'o naní níó rá sa'á kuachi kée ra.

²⁸ Ta sa'á ña ko ní xíin na taó kuendá na Ndios, sa'á ñoó nī nakí'o ñaá Ndios noo ndidaá kúú ña kini nákaní ini ñaxintóni ná, dá ná kee na ña ko kánian kee na.

²⁹ Chí nī nakutí ná ño'o ndidaá kúú ña'a ko vá'a, ta kée na kuachi ka'an noo xí'ín ndi ndáa mií vá ñayuu, ta saá ini na, ta kátoó nda'o na kakomí ná

ñá kuiká, ta kée na ña kini xí'ín dao ka ñayuu, ta u'u ini na, ta sa'áni na ndii, ta dánaá na dao ka ñayuu, ta dánda'í na ñayuu, ta chínaní kini na dao ka ñayuu,

³⁰ ta ká'an u'u na sa'a dao ka na, ta kava'a na kuachi sa'á ñayuu, ta xiní u'u na Ndios, ta koó ñaño'ó ná noo ñayuu xí'ín ná, ta ká'an ná ña kúú ná ñayuu ndáya'i, ta ió táyí ini na, ta ndúkú ná kee na ña kini saá, ta ko seídó'o na tatá na xí'ín naná na,

³¹ ta kúú ná ñayuu ndeé to'on, ta ko kée na to'on ká'an na, ta ko kú'u ini na sa'a ni iin ñayuu, ta ko ió nda'í ví ini na xí'ín dao ka ñayuu, ta koó ña xí'o ká'ano ini noo ná.

³² Ta sa kándaḗ ini ñayuu ñoó sa'a choon nī sa'anda Ndios, ta kándaḗ ta'ani ini na ña ñayuu kée dión kánian kuu. Tído yá'a ií vá mií ná kée na ña kini ñoó, ta kádiñ ini na tá kée dao ka ñayuu ña kini ñoó.

2

Kéyiko ndaa Ndios sa'a ndidaá kúú ñayuu

¹ Ni iin tó'ón ña maní o kóo sa'a ndo'ó tá dátaí kuachi ndó dao ka ñayuu. Ko né'e tandíni ndá yoo kúú ndo'ó, dá chí tá dátaí kuachi ndó dao ka ñayuu, dá kían dátaí kuachi ndó mií vá ndó, chí dión ta'ani yá'a mií ndó.

² Ta sa ná'á vá yó ña kéyiko ndaa Ndios tá dándó'o na níó ñayuu kée dión.

³ Ta nakani va'a ini ndo, chí dátaí kuachi ndó dao ka ñayuu, tído kí'o dión ta'ani yá'a mií ndó. ¿Á ká'an ndó ña káki ndó noo keyíko Ndios sa'a ndo?

⁴ O sa kú'ichí ini ndo koni ndo ña va'a kée Ndios, chí va'a nda'o ini na, ta ndátí na, ta kueé ió ini na. ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña va'a nda'o ini na, chí kóni na ña nandikó iní ndo sa'á kuachi kée ndó?

⁵ Tído sa'á ña kúú ndó ñayuu saá ini, ta sa'á ña ko kóni ndo nandikó ini ndo sa'á kuachi kée ndó, sa'á ñoó ndukua'á ka ví tandó'ó ndo'o ndó tá

ná kasandaá kuꝯ kasaa Ndios keyíko ndaa na sa'á ndidaá ñayuu,

⁶ chꝯ chiya'i na noꝯ iin rá iin ñayuu táto'on káa ña ni kee na.

⁷ Ta ko'on na ki'o na ña kataki chíchí ñayuu ndí'i ini kée ña va'a, chꝯ ni ndukú ná ñañó'ó noꝯ Ndios, ta ni ndukú ná ña ka'an va'a Ndios sa'a ná, ta ni ndukú ná ña kandeí chíchí ná.

⁸ Tído dándó'o Ndios níꝯ ñayuu dí'inda sa'á ña xído ini na xiní ñaá ná, ta dión ta'ani kee na xí'ín na ko seídó'o ña ndaa, chꝯ ndíko cháa ka na ña ko kían ndaa.

⁹ Ndo'o naní níꝯ ndidaá ñayuu kée ña kini kuꝯ dáa ñóó. Ta dinñó'ó ka na Israel ndo'o dión, ndi'i daá, dión ta'ani ndo'o níꝯ na ko kúú na Israel.

¹⁰ Tído na kée ña va'a natiin na ñañó'ó noꝯ Ndios, ta va'a ka'an Ndios sa'a ná, ta ni'í ná ña koo va'a ini na. Dinñó'ó ka na Israel natiin ña va'a yó'o, ndi'i, dá natiin na ko kúú na Israel ña.

¹¹ Dá chꝯ ni iin ñayuu ko máni cháa ka noꝯ Ndios, chꝯ iin nóó kúú vá ná noꝯ ná.

¹² Ta ndi ndáa na ko ná'á ley Moisés, ta ni ya'a na ni kee na kuachi, noꝯn kúú na naá sa'á kuachi kée na, va'ará ko ná'á ná ley ñóó. Tído ndidaá na kómí ley yó'o ya'a ta'ani na kée na kuachi, sa'á ñóó keyíko sa'a ná táto'on ki'o dándáki míí ley.

¹³ Chꝯ o kándoo vii ta'on ni iin ñayuu noꝯ Ndios sa'á ña seídó'o oon na choon sa'ándá ley. Sava'a na kée choon sa'ándáan, noꝯn kúú na kandoo vii noꝯ Ndios.

¹⁴ Tído na ko kúú na Israel, ko kómí ná ley ni xí'o Ndios noꝯ Moisés. Tído tá kée na dao choon sa'ándá ley Moisés xí'ín ña nákani ini na, dá kían ná'a na ña ió ta'ani iin ley noꝯ ná, va'ará ko ná'á ná míí ley Moisés.

¹⁵ Ta xí'ín ña kée na ná'a na ña ió iin ley níꝯ ná, ta ñóó kían kédaá xí'ín ná, dá kandaá ini na á ni kee na ña va'a o koꝯ. Sa'á ñóó ley nákaa ini ñaxintóni ná dátaí kuachi ñaá, ta ñóó ta'ani chindeé ñaá

¹⁶ tá ná kasandaá kuꝯ keyíko Ndios sa'á ñayuu xí'ín ndá'a Jesús, chꝯ keyíko

na sa'a ndidaá kúú ña'a ni kede'é ñayuu táto'on ki'o kua'an to'on va'a sa'a Jesús, ña ni daná'i noꝯ ndo.

Ko seídó'o ta'on na Israel ley Ndios, kaá Pablo

¹⁷ Ta ndo'ó, chínaní ndó míí ndó ña kúú ndó na Israel, ta kándéé ká'ano ini ndo ley Moisés. Ta chindaya'i ndó míí ndó ña kúú ndó na ñoo Ndios.

¹⁸ Ta kaá ndo ña ná'á ndó ndí kían kóni Ndios kee ndó, ta kaá ndo ña dána'a ley ñóó noꝯ ndo ndí kían va'a kánian kee ndó.

¹⁹ Ta ká'an ndó ña ti'a ndó tiin ndaa ndo na ko túu noꝯ, chꝯ ká'an ndó ña kúú ndó iin ña tóon noꝯ ñayuu ko ná'á Ndios.

²⁰ Ta kaá ndo ña ti'a ndó dána'a ndo noꝯ na ko kátóni iní, ta ti'a ta'ani ndó dána'a ndo noꝯ na ko ná'á táto'on ki'o kée ndó xí'ín takuálí. Ta kaá ndo ña noꝯ ley kómí ndó ndidaá ña ndíchí xí'ín ña ndaa sa'a Ndios.

²¹ Ti'a va'a ndó dána'a ndo noꝯ dao ka ñayuu, sa'á ñóó, ¿ndiva'a ko tí'a ndó dána'a ndo noꝯ míí ndó, tá dáa? Dá chꝯ dána'a ndo ña ko kánian ki'in kuí'íná ná. Ta, ¿ndiva'a kí'in kuí'íná ií ri míí ndó?

²² Ta dána'a ndo ña ko kánian ya'a na kee na kuachi xí'ín na ko kúú yíí ná o ñadi'í na. Ta, ¿ndiva'a kée ií ri míí ndó dión? Tá míian ndaa ndisa káñó'ó ndó yoko, ¿ndiva'a koku'u ndó ini ve'e ño'an, ta kí'in kuí'íná ndó ña kuiká ñó'o inian?

²³ Kúryíí nda'o ndó sa'á ña kómí ndó ley Ndios, sa'á ñóó, ¿ndiva'a kánda ndo ñañó'ó Ndios sa'á ña ko seídó'o ndó choon sa'ándáan?

²⁴ Ta ndaa va ká'an tuti ií Ndios, chꝯ di'a kaáan: "Ká'an ndava'a na ko kúú na Israel sa'a Ndios kée ndo'ó."

²⁵ Míian ndaa ndaya'i ña ni ta'anda ñíi ndo tá seídó'o ndo'ó choon sa'ándá Ndios. Tído tá ko seídó'o ndó choon sa'ándá Ndios, dá kían kúú ndó táto'on ñayuu ko ní ta'anda ñíi.

²⁶ Tído ñayuu ko ní ta'anda ñíi, xían nani kée na choon sa'ándá ley Ndios, noꝯn di'a kúú ñayuu Ndios, va'ará ko ní ta'anda ñíi ná.

²⁷ Chꝯ tá seídó'o ñayuu ko ní ta'anda ñíi choon sa'ándá Ndios, ña yó'o xí'o

ñā kándaā ini ndo ñā kánian dándó'o Ndios níō ndo, dá chí va'ará kómí ndó ley Moisés, ta nī ta'anda ñíi ndo, tído yá'a ndó noo choon sa'ándá ley ñoo.

²⁸ Dá chí kō kúú yó nā Israel ndisa sa'á ñā nī ta'anda ñíi yō, chí o duú ñíi yō kedaá xí'á, dá kúúo nā ñoo Ndios.

²⁹ Dá chí ñayuu miían ndaa kuiti kúú nā Israel, noón kúú nā ndino'o iní nā seídó'o nā Ndios. Ta níō nā kían ná'a ñā kúú ná ñayuu Ndios, chí ndino'o ini espíritu ná kándísa ñáá ná, ta kō kándéé ini nā ley. Ta náta'an ini Ndios xiní nā ñayuu kée dión, va'ará kō náta'an ini ñayuu xiní ñáá ná.

3

¹ Ta, ¿á iin ñā ndáya'i kían ñā kúú yó nā Israel? Ta, ¿á iin ñā ndáya'i kían ñā nī ta'anda ñíi yō viti?

² Jaan, ñā ndáya'i nda'o kían, chí chindeé nda'o ñā yō. Ta mií ñā ndáya'i cháá ká kían nī xí'o Ndios to'on na noo yō, nā Israel.

³ Tído, ¿ndi koo viti, chí dao nā ñoo yō kō ní seídó'o ta'on na choon nī sa'anda Ndios noo ná? ¿Á ñā yó'o kóni kaa ñā dánkoo ta'ani Ndios to'on nī xí'o na noo yō?

⁴ Koó, kō ta'ón dión kían. Di'a ín toon Ndios xí'ín ñā nī kaa nā kee na, va'ará ndidaá ñayuu nī kandoo kúú ná nā to'ón, chí di'a kaá tuti iñ Ndios: Ndidaá ñayuu kandaā ini ñā kée ní táto'on kī'o nī ka'an ní kee ní, sa'á ñoo tá ná ka'an kuáchi nā sa'a ní, dá kían kandoo ní kakuu ní nā nī kandeé.

⁵ ¿Ndi ká'án ndo'ó viti? Tá kuáchi yó kedaá xí'ín dao ká ñayuu, dá kandaā ini nā ñā ín ndaa Ndios xí'ín to'on nī xí'o na noo yō, ¿á ñā yó'o kóni kaa ñā kō kánian dándó'o Ndios níō yō? Koó, dá chí dión nákanini ini taa ñayuú yó'o.

⁶ Tído kō ta'ón dión kían, dá chí tá ná o dándó'o Ndios níō yō sa'á ñā kini kée yó, dá kían, ¿ndi koo keyíko ndaa nā sa'a dao ká ñayuu ndéi ñayuú yó'o, tá dáá?

⁷ Tído, tá kuáchi kée ndu kían kedaá, dá ná'a ñā ín ndaa Ndios xí'ín to'on nī xí'o na, ta nátiin na ñañó'ó noo dao ká ñayuu, ¿ndiva'a dándó'o na níō ndú

sa'á kuáchi kée ndu, tá dáá?, kaá dao ndó.

⁸ Tá dión kían, dá kían, ¿á kaa yō ñā kuu kee yó ñā kini, dá ná natuu ñā va'a? Ta kaá dao ñayuu ñā dión dána'a ndu, chí kátoó nā dátuu ñáá ná, tído miían ndaa ya'i nda'o chiya'i na noo Ndios sa'á ñā ká'an nā dión.

Ká'an Pablo ñā ni iin tó'ón yó kō kúú ñayuu ndaa noo Ndios

⁹ Ta, ¿ndi ká'án yó viti? ¿Á ndáya'i cháá ká yóo, nā Israel, o duú nā kō kúú nā Israel? Koó, kō ta'ón dión kían. Dá chí sa nī nákanini xí'ín ndó ñā yóo, nā kúú nā Israel, xí'ín nā kō kúú nā Israel, ndidaá vá yó ñó'o tixi ndá'a kuáchi.

¹⁰ Dá chí di'a va kaá tuti iñ Ndios: Ni iin tó'ón ñayuu kō kúú ñayuu ndaa noo Ndios,

ta ni iin tó'ón ná koó.

¹¹ Ni iin tó'ón ñayuu kō kandaā ini, ta ni iin tó'ón ñayuu kō nándukú Ndios.

¹² Ndidaá kúú ñayuu nī kankuei xoo noo Ndios,

ta ni nduu nā ñayuu kō chón.

Ta ni iin nā kō kée ñā va'a,

ta ni iin tó'ón ná koó.

¹³ Táto'on iin yái ndii ñā nóno yú'u kúú dikó ná,

chí kankuei ndino'o to'on kini yú'u ná.

Ta xí'ín yáá ná ká'an nā ñā to'ón.

Ta xí'ín to'on ká'an nā dárkue'e nā ñayuu,

táto'on dárkue'e iin koo iin ñayuu xí'ín ndirá deen ri.

¹⁴ Ta nī chití yú'u ná ñó'o to'on kini xí'ín to'on ova.

¹⁵ Ta kaon kána sa'a ná kua'an nā kati na nī ñayuu xí'ín ná.

¹⁶ Ta ndeí kúú míí vá noo xionoo na dándó'o na níō ñayuu, ta dánkoo nda'í ñáá ná.

¹⁷ Ta kō tí'a na kandeí va'a na xí'ín ñayuu xí'ín ná.

¹⁸ Ta ni lú'u ví kō yu'ú ni'ini na Ndios.

¹⁹ Sa'á ñoo sa ná'á vá yó ñā ndidaá to'on ñā ká'an tuti iñ Ndios yó'o, ká'an xí'ín ndidaá nā ñó'o tixi ndá'a miían. Sa'á ñoo ná kadi nā Israel yú'u ná, chí míí ná xí'ín ndidaá ká ni ñayuu ndéi

ñayuu yó'o nakuíta noo Ndios iin kuu, dá keyíko sa'á ná.

²⁰ Chì ni iin tó'ón ñayuu o kándoo vii noo Ndios sa'á ña kée na choon sa'ándá ley. Dá chì ni xí'o Ndios ley na noo yo, dá ná kandaá ini yo ña kúu yó ñayuu kómí kuachi noo ná.

Kándoo vii yo noo Ndios sa'á ña kándéé ini yo Jesús

²¹ Tído viti ná'a Ndios noo yo ña ío iin ka ña'a noo ley, ta ñoó kían kedaá xí'in yó, dá kandoo vii yo noo ná. Ta mií ley xí'in profeta xí'o ndaa kuendá sa'a ña yó'o,

²² chì dánkoo vii Ndios yo noo mií ná sa'á iin tó'ón dinì ña kándéé ini yo Jesucristo. Ta dión kée na xí'in ndidaá kúu ñayuu kándísa Jesús. Ta ko taó kuendá ta'on na ndá yoo kúu iin rá iin ñayuu,

²³ dá chì ndidaá tá'an va na yá'a kée kuachi, sa'á ñoó ni kuxíká ná noó ña vii kúu Ndios.

²⁴ Tído viti ni ni'í óon yó ña kándoo vii yo noo ná sa'á ña manì ni kee na sa'a yo, chì ni taó xoo na yó tíxi ndá'a kuachi sa'á ña ni xí'i Cristo Jesús sa'a yo.

²⁵ Chì ni tanda'a ñaá Ndios ni kii na ni chiya'i na sa'a kuachi yo xí'in nií ná, ta ni ndoo kuachi yó sa'á ña kándéé ini yo ná. Ta kí'o dión ná'a na mií ná ña kúu ná iin na ndaa. Ta sa'á ña kúeé ini Ndios, sa'á ñoó ko ní sa'an ta'on na taó kuendá na sa'a kuachi ni kee ñayuu ni sa ndei sa na'á.

²⁶ Tído viti ná'a na mií ná ña kúu ná na ndaa, dá kandaá ini yo ña keyíko ndaa na, ta dánkoo vii ná yó noo ná sa'á ña kándéé ini yo Jesús.

²⁷ Ta, ¿ndeí kua'an ña kúryíí ñayuu? Ni naá óon vaan. Ta, ¿ndiva'a ni naá óoan? Ni naá óon vaan dá chì sa'á iin tó'ón dinì ña kándéé ini yo Jesús kándoo vii yo noo Ndios, ta o duú sa'á ña kée yó choon sa'ándá ley.

²⁸ Ta viti kían kandaá iniyo ña kándoo vii yo noo Ndios sa'á ña kándéé ini yo Jesús, ta o duú sa'á ña kée yó choon sa'ándá ley.

²⁹ ¿Á ká'an ndó ña kúu ná iin Ndios dákaki sava'a na Israel? Koó. ¿Á ko

na'á ta'on ndó ña kúu ta'ani na iin Ndios dákaki na ko kúu na Israel viti? Chì miían ndaa kúu ta'ani na Ndios noo ná.

³⁰ Dá chì iin tó'ón dinì vá kúu Ndios, ta mií ná xí'o ña kándoo vii ñayuu ni ta'anda ñi noo ná sa'á ña kándéé ini na Jesús, ta xí'o ta'ani na ña kándoo vii na ko ní ta'anda ñi noo ná sa'á ña kándéé ta'ani ini na Jesús.

³¹ ¿Á ká'an ndó ña sa'á ña kándéé ini yo Jesús, ñoó dánkoo xoo yó ley? Koó, chíndaya'i di'a yó ley sa'á ña kándéé ini yo Jesús.

4

Ni kandoo vii Abraham noo Ndios sa'á ña ni kándísa na to'on ni xí'o Ndios noo ná

¹ Ta viti, ¿ndí kían kaa yo sa'á Abraham, na sa kuu tatá sá'ano yo? ¿Ndí kían ni kandaá ini na sa'a ña yó'o?

² Tá ni kandoo vii Abraham noo Ndios sa'á ña va'a ni kee na, dá kían kuu va kuryíí ná. Tído ko ta'ón dión kían, sa'á ñoó ko ní kúu ta'on kuryíí ná noo Ndios.

³ Chì di'a va ká'an tuti ij Ndios: “Sa'á ña ni kándéé ini Abraham Ndios, sa'á ñoó ni kandoo vii ná noo Ndios.”

⁴ Tá ná kéchóon iin taa noo iin sato'o, ko xí'o oon ta'on sato'o ra di'ón noo rá, chì ña kánian ki'in ya'i ra kían.

⁵ Tído na ko kándéé ini ña va'a kée na, di'a kándísa na iin tó'ón dinì Ndios, na dánkoo vii ñayuu kómí kuachi noo mií ná, noón kúu na kándoo vii noo Ndios sa'á ña kándéé ini ñaá ná.

⁶ Ta dión ta'ani ni kaa rey David ña ndiká'an ndi kúu ví ñayuu kándoo vii noo Ndios sa'á ña kándéé ini ñaá ná, ta o duú sa'á ña va'a kée na.

⁷ Ta di'a ni kaa na: Ndiká'an ndi kúu ví ñayuu, na ni xí'o ká'ano ini Ndios sa'a ña kini kée na,

chì ni dandóo Ndios kuachi na.

⁸ Ndiká'an ndi kúu ví ñayuu, na ko ní kekuendá Ndios sa'á kuachi.

⁹ ¿Á sava'a na ni ta'anda ñi vá ni'í ña ndoo kuachi na noo Ndios, o á ni'í ta'ani na ko ní ta'anda ñi ña va'a

yó'o? ¿Ndi ká'án ndó? Sa n̄i nakani yu'u xí'ín ndó ña sa'á ña n̄i kandeé iní Abraham Ndios, sa'á ñoó n̄i kandoo vii ná noo ná.

¹⁰ Ta, ¿ndaá oon n̄i kandoo vii ná noo Ndios? ¿Á sa dinñó'ó ka n̄i ta'anda ñi ná, dá n̄i kandoo vii ná noo Ndios, o kómani vá? Miían ndaa kuiti ko ñá'a ii vá ta'anda ñi ná, dá n̄i kandoo vii ná noo Ndios.

¹¹ Ta cháa ka chí noo, dá n̄i ta'anda ñi ná. Ta ña yó'o ná'a ña n̄i kandoo vii ná noo Ndios tá o ñá'a ta'anda ñi ná sa'á ña n̄i kandeé iní na Ndios. Sa'á ñoó Abraham kúu táto'on iin tatá noo ndidaá kúu ñayuu kándisa Jesús, va'ará ko ní ta'anda ñi ná, chi sa'á ña kándéé iní ñayuu ñoó Jesús, sa'á ñoó kándoo vii ná noo Ndios.

¹² Ta kúu ta'ani na tatá noo na n̄i ta'anda ñi. Tído ko kúu ta'on na tatá noo ná sa'á ña n̄i ta'anda ñi óon ni na. Kúu ná tatá noo ñayuú yó'o tá kándéé ta'ani iní na Ndios táto'on k̄i'o n̄i kandeé iní ñaá mií ná tá ko ñá'a ta'anda ñi ná.

Ni xi'o Ndios to'on na noo Abraham sa'á ña n̄i kandeé iní ñaá ná

¹³ Chi ko ní kaá Ndios ña k̄i'o na iin ní kúu ñayuú yó'o noo Abraham xí'ín noo de'e ñáni na sa'á ña n̄i seídó'o na ley. Di'a n̄i ni'í naan chi n̄i kandoo vii ná noo Ndios sa'á ña n̄i kandeé iní ñaá ná.

¹⁴ Tá sava'a na seídó'o choon sa'ándá ley ni'í ña n̄i kaa Ndios k̄i'o na, dá kían ko chóon ta'on ña kándéé iní yo Ndios, ta n̄i tuú vá ña n̄i kaa na k̄i'o na noo yo, ní kúu.

¹⁵ Dá chi sava'a ña ni'í yo kée ley kúu ña kuido iní Ndios koni na yó. Tído na koó ley noo, noón kúu na ko yá'a ta'on noón.

¹⁶ Ta sa'á ña kándéé iní yo Ndios, sa'á ñoó ni'í óon yó ña va'a n̄i kaa na k̄i'o na noo yo, dá kían miían ndaa kuiti ni'í ndidaá na ve'e Abraham ña va'a yó'o. Chi o duú sava'a noo na kómí ley ni'í ña va'a yó'o, chi ni'í ta'ani ñayuu kándéé iní Ndios táto'on k̄i'o n̄i kandeé iní ñaá Abraham ña va'a yó'o. Sa'á ñoó Abraham kúu táto'on iin tatá noo ndidaá yó.

¹⁷ Chi di'a kaá tuti ii Ndios sa'a Abraham: “N̄i chikanii yo'ó kakuuón iin tatá noo kua'á nda'o ñayuu.” Ta Ndios, na n̄i kándisa Abraham, noón kúu na xí'o ña kataki na n̄i xi'í, ta ká'an na sa'á ña ve'i koo, ta taó na kuendá ña sa'á ióan.

¹⁸ N̄i kándisa ndaa Abraham ña n̄i ka'an Ndios xí'ín ná, va'ará koó ka tandeé iní ña kaki iin de'e na. Tído sa'á ña n̄i kandeé iní na Ndios, sa'á ñoó n̄i kasandaá na kúu ná iin tatá noo kua'á nda'o ñayuu, táto'on k̄i'o n̄i kaa mií Ndios xí'ín ná: “K̄i'o dión ví kua'a kakuu de'e de'e ñánóon.”

¹⁹ Ta sa'á iin ndaa Abraham xí'ín ña kándéé iní na ña koo de'e na, va'ará sa'á n̄i kusá'ano na, chi ió na táto'on iin ciento kua'a. Ta daá dókó o kóo de'e va kúu dókó Sara.

²⁰ Tído ko ní kútúu iní na, ta ko ní nakani kuáchi iní na sa'á ña n̄i ka'an Ndios ña koo de'e na. Di'a n̄i nakuiin toon cháa ka na xí'ín ña kándéé iní na Ndios. Ta n̄i nak̄i'o na ñaño'ó noo ná.

²¹ Dá chi n̄i kandaá kaxi iní na ña ió choon noo ndá'a Ndios ña kee na ndidaá kúu ña'a n̄i kaa na kee na.

²² Ta sa'á ña n̄i kandeé iní na Ndios, sa'á ñoó n̄i kandoo vii ná noo ná.

²³ Ta o duú sa'a iin tó'ón Abraham ká'an tuti ii Ndios ña n̄i kandoo vii ná noo Ndios sa'á ña n̄i kandeé iní ñaá ná,

²⁴ dá chi nda sa'a yóo ta'ani ká'an, chi kándoo vii ta'ani yó noo Ndios sa'á ña kándéé iní yo ná, ta mií ná n̄i daná'taki Jesús, na kúu sato'o yo.

²⁵ Ta na yó'o kúu na n̄i nak̄i'o mií n̄i xi'í na sa'á kuachi yó. Dá n̄i daná'taki ñaá Ndios, dá kuu kandoo vii yo noo mií ná sa'a Jesús.

5

Sa n̄i kandoo vii vá yó noo Ndios sa'á ña kándéé iní yo Jesús

¹ N̄i kandoo vii vá yó noo Ndios sa'á ña kándéé iní yo ná, sa'á ñoó sa ndéi va'a yó xí'ín ná sa'á ña n̄i kee Jesucristo, na kúu sato'o yo.

² Ta sa'á ña n̄i kee Jesús, sa'á ñoó n̄i ndu'u yó t̄ixi ndá'a ña man̄i n̄i kee Ndios sa'á ña kándéé iní yo ná, ta ndíta

toon yó xí'án. Sa'á ñoó kádií iní yo sa'á tãdeé iní ña kían kãdeí chíchí yó noo ndato náye'e noo ió na.

³ Ta o duú sa'a iin tó'ón ña yó'o ni kádií iní yo, chí kádií ta'ani iní yo tein tãdó'ó ndó'o yó, dá chí sa ná'á vá yó ña tãdó'ó kedaá, dá katí'a yó kũdeé ini yo.

⁴ Ta sa'á ña kũdeé ini yo, sa'á ñoó kána va'a yó noo Ndios, ta sa'á ña kána va'a yó noo mií ná, sa'á ñoó ni'í yo cháá ka tãdeé ini noo ná.

⁵ Ta tãdeé ini yó'o kían ko dátũú ta'an vaan yó, chí ni ñakutí nío yo xí'ín ña kú'u nda'o ini Ndios sa'a yo ni kee Espíritu ií mií ná, na ni xi'o na noo yo.

⁶ Ko kãdeé yó dákaaki yó mií yó, sa'á ñoó ni kii Cristo Jesús tá ni kasandaá tiempo ni kaxi Ndios, ta ni xi'í na sa'á na kómí kuachi.

⁷ Miían ndaa iin ña kuáchi nda'o kían ña ñakí'o iin ñayuu mií ná ña kuu na sa'a iin ñayuu ndaa. Tído ndá ndi kuu ió iin ñayuu xino ini ñakí'o na mií ná ña kuu na sa'a iin ñayuu va'a.

⁸ Tído Ndios kúú na ná'a ña kú'u nda'o ini na sa'a yo, dá chí xían naní kúú ií vá yó ñayuu kómí kuachi, Cristo Jesús kúú na ni xi'í sa'a yo.

⁹ Ta sa'á ña ni kandoo vii yo noo Ndios sa'á ña ni sata Jesús nií ná sa'a yo, sa'á ñoó miían ndaa kuiti káki va yó kee mií Jesús noo ña xido ini Ndios xiní na ñayuu kómí kuachi.

¹⁰ Chí ni sa kuu yó ñayuu ko ní sá ne'e tá'an va'a xí'ín Ndios, tído ni ñakí'in tá'an va'a Ndios xí'ín yó sa'á ña ni xi'í de'e na sa'a yo. Ta viti sa'á ña ni ñakí'in tá'an va'a yó xí'ín ná, sa'á ñoó miían ndaa kuiti káki yó sa'á ña ni ñakí de'e na ió na.

¹¹ Ta o duú ña yó'o oon ni ni'í yo, chí ió ndeé ini yo xí'ín Ndios sa'a Jesucristo, na kúú sato'o yo, chí sa'a mií ná ni kasandaá yo ni ñakí'in tá'an va'a yó xí'ín Ndios.

Sa'á kuachi ni kee Adán kánian kuu yo, ta sa'á ña va'a ni kee Jesús ni'í yo ña kataki chíchí yó

¹² Ta sa'á ña ni ya'a iin taa naní Adán ni kee ra kuachi, sa'á ñoó ni

kasá'á ñayuu ndéi ñayuu yó'o kée na kuachi. Ta sa'á ña ni kee taa ñoó kuachi, sa'á ñoó ni xi'í ra. Dá ni kasá'á ta'ani xi'í ndidaá kúú ñayuu, chí ndidaá ná ni kasá'á yá'a kée kuachi.

¹³ Tá o ñá'a kí'o Ndios ley na noo Moisés, sa ndei va ñayuu sa kee na kuachi. Tído sa'á ña ko ní ya'a na noo ni iin ley, sa'á ñoó ko ní taó kuendá Ndios kuachi ni kee na.

¹⁴ Tído nda tiempo Adán, ta nda tiempo Moisés sa xí'í ñayuu, va'ará ko ní ya'a na noo choon sa'ándá Ndios tát'on ni kee Adán.

Ta Adán ni sa kuu tát'on iin konda'í iin ka taa ni kii sata rá.

¹⁵ Tído dín va kúú ña va'a ní'í yo noo Ndios o duú ña ní'í yo sa'á kuachi ni kee Adán. Dá chí sa'á kuachi ni kee ra, ní'í ndidaá kúú ñayuu ña xí'í na. Tído kuá'á nda'o ñayuu ní'í kuá'á nda'o ña maní xí'ín ña va'a noo Ndios sa'á ña ni kee iin ka taa, na kúú Jesucristo.

¹⁶ Chí ña va'a ní'í yo noo Ndios, ko kúú nóó ta'an vaan xí'ín ña ní'í yo sa'á kuachi ni kee Adán. Dá chí sa'á ña ni ya'a Adán ni kee ra kuachi ñoó, sa'á ñoó ni kasá'á ndó'o nío yo, ta ni kandoo yó kúú yó ñayuu kómí kuachi noo Ndios. Tído sa'á ña kómí yó kuá'á nda'o kuachi, sa'á ñoó ni kee Ndios ña maní xí'ín yó, dá ná kuu kandoo vii yo noo ná.

¹⁷ Ta sa'á ña ni ya'a iin taa ni kee ra kuachi, sa'á ñoó ní'í ndidaá ñayuu ña xí'í na. Tído yóó kúú na ní'í ña kataki chíchí yó sa'á ña ni kee iin ka taa, na kúú Jesucristo, chí sa'a míí ná ní'í yó kuá'á ña maní noo Ndios, ta ní'í ta'ani yó ña kandoo vii yo noo ná.

¹⁸ Ta sa'á kuachi ni kee iin tó'ón taa, sa'á ñoó ndidaá ñayuu kandoo kúú ná na kómí kuachi noo Ndios. Ta kí'o dión ta'ani sa'á ña va'a ni kee iin ka taa, sa'á ñoó ndidaá ñayuu kuu kandoo vii noo Ndios, ta ní'í ná ña kataki chíchí ná.

¹⁹ Chí sa'á ña ko ní seídó'o iin taa choon ni sa'anda Ndios noo rá, sa'á ñoó ndidaá kúú ñayuu kómí kuachi noo Ndios. Ta sa'á ña ni seídó'o iin ka taa choon ni sa'anda Ndios noo

ná, sa'á ñoó kua'á nda'o ñayuu ni'í ña kandoo vii ná noo Ndios.

²⁰ Ni xi'o Ndios ley na noo yo, dá ná kandaá ini yo ña kua'á nda'o kuachi kómí yó noo ná. Tído sa'á ña ni ndukua'a ka ví kuachi yo noo ná, sa'á ñoó ni nduká'ano cháá ka ví ña maní ni kee na xí'in yó.

²¹ Chì táto'on sa dandáki kuachi ñayuu, dá sa xí'i na, kí'o dión ta'ani dandáki ña maní Ndios ndidaá yó, dá kandoo vii yo noo ná, dá ni'i yo ña kataki chíchí yó sa'a Jesucristo, na kúu sato'o yo.

6

Sa ni xi'i va yó noo kuachi, ta ni nataki yo kandisa yó Jesús

¹ ¿Ndi ká'án ndó viti? ¿Á va'a va kee i'i yó kuachi, dá ná ku'u ká'ano cháá ka ini Ndios sa'a yo?

² Koó, ko ta'ón dión kián. Dá ch'i sa ni xi'i va yó noo kuachi, sa'á ñoó, ¿ndi kee yó nandió kuéi yó kee tuku yóan, tá dáá?

³ ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña tá ni sodo ndúta yo, dá iin ni nduu yó xí'in Cristo Jesús? Chì tá ni sodo ndúta yo kián táto'on ni xi'i nduú yo xí'in ná.

⁴ Ta sa'á ña ni xi'i nduú yo xí'in ná, sa'á ñoó ni nduxi nduú yo xí'in ná tá ni sodo ndúta yo. Dá kián, táto'on kí'o ndato téi ni danáki Ndios Cristo Jesús xí'in ndée ndato na, kí'o dión ta'ani ni nataki yo kandeí yó kakuu yó ñayuu saá ni kee Ndios.

⁵ Táto'on kí'o iin ni nduu yó xí'in ná tá ni xi'i nduú yo xí'in ná, kí'o dión ta'ani nataki yo táto'on kí'o ni nataki mií ná.

⁶ Kándaá iniyo ña ni sarkaa nduú ña ni sa kuu yó tá sata xí'in Jesús ndika cruz, dá kián ná naá ña kátoó ñi yo keean kuachi, dá ná dá'a ka ni kee yó choon sa'ándáan.

⁷ Chì ñayuu ni xi'i, sa ni kexoo na tixi ndá'a kuachi.

⁸ Ta sa'á ña ni xi'i nduú yo xí'in Cristo Jesús, sa'á ñoó kándée ká'ano iní yo ña kandeí nduú yo xí'in ná.

⁹ Chì sa ná'á yó ña ni nataki Jesús, sa'á ñoó o nandió ko ka na kuu na,

chì koó ka choon noo nda'á ña sa'ání ndii ña ka'ání ñaá.

¹⁰ Chì tá ni xi'i Jesús, ta kúu iin tó'ón dáá vá ni xi'i na sa'a ndidaá kuachi yó. Ta viti takí na ió na kée na ña kóni Ndios.

¹¹ Ta dión ta'ani taó kuendá ndo ña ni xi'i ndo noo kuachi, ta viti takí ndo kée ndó ña kóni Ndios sa'á ña ni kee Cristo Jesús, na kúu sato'o yo.

¹² Sa'á ñoó ná dá'a ni konó ka ndo ña dandáki kuachi ñi ndíxi tóo ndó. Ta ná dá'a ka ni kueídó'o ndó ña kini kóni ñi ndo keean.

¹³ Ta ni o sa kí'o ndó ni lú'u ñi ndo noo kuachi, dá kakian iin ña'a kéchóon noo ña kini. Di'a nakí'o ndó mií ndó noo Ndios táto'on iin ñayuu ni nataki tein na ni xi'i. Ta nakí'o ta'ani ndó ñi ndo noo Ndios, dá ná kakian iin ña'a kéchóon noo ña va'a.

¹⁴ Ko dandáki ka kuachi ndo'ó, dá ch'i ko ño'o ka ndo tixi ndá'a ley Moisés, ndaá di'a noo ndá'a ña maní Ndios vá ño'o ndó viti.

Kúu yó na kée ña va'a kóni Ndios

¹⁵ Sa'á ñoó, ¿á kuu va ya'a yó keea kuachi sa'á ña ko ño'o ka yo tixi ndá'a ley ñoó, ch'i ndaá noo ndá'a ña maní Ndios vá ño'o yó viti? Koó, o kúu ta'on.

¹⁶ ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña tá nakí'o ndó mií ndó ña kakuu ndó na kéchóon noo iin sato'o, dá kián kánian kueídó'o ndó na, ch'i ño'o ndó tixi ndá'a ná? Sa'á ñoó tá ná nakí'o ndó mií ndó tixi ndá'a kuachi kakuuan sato'o ndo, dá kián ni'i ndo ña kánian kuu ndo. Tído, tá ná nakí'o ndó mií ndó tixi ndá'a ña kóni Ndios, dá kián ni'i ndo ña kandoo vii ndo noo ná.

¹⁷ Tído náki'o yu'u ndivé'e noo Ndios, dá ch'i va'ará ni sa ño'o ndó tixi ndá'a kuachi, tído ni kandisa ndaa ndo xí'in ndino'o níyo ndo ña kúu to'on va'a ni natiin ndó.

¹⁸ Ta sa'á ña ni kankuei xoo ndó tixi ndá'a kuachi, sa'á ñoó ni kasandaá ndo kúu ndó na kée ña va'a kóni Ndios.

¹⁹ Ióí dákí'in tá'in dao to'on xí'in ña dána'i noo ndo, dá ch'i sava'a ñaxintóni taa va kómí ndó. Chì táto'on kí'o ni nakí'o ndó ñi ndo keean ña

ka'an noo xí'ín ña xíxi ini tá sata, k'i'o dión ta'ani naki'o ndó mií ndó viti kee ndó ña va'a kóni Ndios, dá kasandaá ndo koo vii ndo noo ná.

²⁰ Chì tá nì sà ño'o ndó tìxi ndá'a kuachi, nì sà ndita xoo ndó noo ña va'a kóni Ndios.

²¹ Tído, ¿ndí kían va'a nì ni'i ndo sa'á ña kini nì sà kee ndó, tá'an ña kedaá xí'ín ndó, dá xíka'an noo ndo viti? Chì sava'a ña ni'i ñayuu kée dión kían kánian kuu na.

²² Tído viti sà nì kankuei xoo ndó tìxi ndá'a kuachi, ta nì nduu ndó na kéchoon noo Ndios. Ta ña va'a ni'i ndo noo Ndios kían ña koo vii ndo noo mií ná, ndi'i daá, dá ni'i ndo ña kataki chíchí ndó.

²³ Chì ya'i ni'i yo sa'á ña kée yó kuachi kúu ña kánian kuu yo. Tído ña va'a xí'o oon Ndios noo yo kúu ña ni'i yo ña kataki chíchí yó sa'á ña kándéé ini yo Cristo Jesús, na kúu sato'o yo.

7

Ko ño'o ka yo tìxi ndá'a ley Moisés

¹ ¿Á ko ná'á ta'on ndó, ñani, ndo'ó na ná'á ndi ká'an ley, ña dándáki ley ñayuu sava'a nani takí na ndéi na?

² Chì kían táto'on k'i'o ndó'o iin ñá'a nì tandá'a, chì ndíko tá'an xí'ín yíian noo ley nani takí ra. Tído, tá nì xi'i ra, dá kían nì ndaxí vá ñá'a ñoó xí'ín yíian noo ley.

³ Tído tá ió takí yíian xí'an, ta nì naki'in tá'an xí'ín iin ka taa, dá kían yá'an kéeán kuachi xí'ín ra ko kúu yíian. Tído tá nì xi'i yíian, dá kían nì nono nooan noo ley ñoó. Sa'á ñoó tá nì tandá'an xí'ín iin ka taa, dá kían ko yá'a ta'an vaán kéeán kuachi.

⁴ Ta dión ta'ani ndó'o ndo'ó, ñani mií. Sà nì xi'i va ndó noo ley sa'á ña nì xi'i Cristo Jesús sa'a ndo, dá naki'in tá'an ndó xí'ín mií Jesús, na nì nataki tein na nì xi'i, dá kuu kee yó ña va'a noo Ndios.

⁵ Chì tá nì sà ndei yó sà kee yó ña kóni ñíi yo, xiní ndidaá kuachi kini sà katoó yo sà kee yó, chì ley sà dandóto ña kini ñó'o níyo yo, dá sà katoó yo kee yóan, ta ña ni'i yó sa'á ña sà kee yó ña yó'o kían ña kánian kuu yo, ní kúu.

⁶ Tído viti nì kankuei xoo yó tìxi ndá'a ley, chì sà nì xi'i yo noo ña sà dándáki yó tá sata. Ta viti nì ndu'u yó tìxi ndá'a iin choon saá, ña kúu ña kóni Espíritu i Ndios, ta ko ñó'o ka yo tìxi ndá'a ley yatá.

Yó'o ká'an Pablo sa'á kuachi nákaa ini na

⁷ ¿Ndi kaa yo viti? ¿Á ko ta'on ña va'a kúu ley yó'o? Koó, ko ta'on dión kían. Tído ko ní sá na'á ta'on yu'u ndí kían kúu kuachi tá ko ní dána'a ley nooí. Chì ndi koo kandaá ini yu'u ña ko kánian katoóí ña'a kómí dao ka ñayuu tá ko ní kaa ley di'a xí'ín: “Ná dá'a ni katoó ndo ña'a kómí dao ka ñayuu.”

⁸ Tído tá nì kandaá ini ña dión sa'ándá ley choon, kuachi nákaa ini nì kedaá xí'ín, dá nì kasá'á katoó cháá kai kakomí ña'a dao ka ñayuu. Chì tá ko ní sá na'í ley, iin ña'a ko sá taki va sà kuu kuachi nooí.

⁹ Tá sà na'á nì ka'ín ña va'a nì sà ioi xí'ín Ndios, chì ko ní sá na'í choon sa'ándá ley na. Tído tá nì kandaá ini choon sa'ándáan, dá nì naní'i ndée cháá ka ví kuachi kéei, ta nì kandaá ini ña kánian kuuí.

¹⁰ Nì xi'o Ndios choon yó'o noo yo, dá kandeí va'a yó. Tído ña yó'o di'a nì kedaá xí'ín yu'u, dá nì kandaá ini ña kánian kuuí noo Ndios.

¹¹ Chì nì tiin ndaa ña kúu kuachi choon sa'ándá ley, ta nì danda'avían yu'u. Sa'á ñoó kuachi yu'u kían nì kedaá xí'ín, dá nì xi'i noo Ndios nì kee choon sa'ándá ley.

¹² Tído miían ndaa ña i kúu ley yó'o, ta choon sa'ándáan kúu ña i, ta kían ña ndaa xí'ín ña va'a.

¹³ Sa'á ñoó, ¿á ley va'a yó'o kían nì kedaá xí'ín yu'u ña kánian kuuí? Koó, chì nì na'a kuachi miían ña kían ña kini, chì miían nì xi'o ña kánian kuuí nì kee ley va'a yó'o. Ta sa'á ña kée ña kúu kuachi dión xí'ín ley yó'o, sa'á ñoó ná'an miían ña kini nda'o ña.

¹⁴ Chì ná'á yó ña iin ña i nì kii noo Ndios kúu ley, tído yu'u kúu iin taa ñayuu yó'o, chì nákaa tìxi ndá'a kuachi.

15 Kọ kándaá ta'on ini yu'u ña kéei. Chì kọ kéei ña va'a ká'ín keei. Di'a ña kọ náta'an inìi keei, dión kéei.

16 Tá kéei ña kọ kóni keei, dá kían nákonii ña iin ña va'a nda'o kúú ley.

17 Chì o duú mií ká yu'u kée ña kini. Kuachi nákaá ini vei kían kedaá xí'ín, dá kéei ña.

18 Ta ná'á vá yu'u ña kọ ta'ón ña va'a nákaá inii, ta ña yó'o ká'ín sa'a ñíí. Chì miían ndaa ká'ín keei ña va'a, tído kọ kándeé ta'oin keei ña.

19 Dá chì kọ kée ta'on yu'u ña va'a ká'ín keei. Di'a ña kini, ña kọ ká'ín keei, ñoó di'a kée yu'u.

20 Chì tá kée yu'u ña kọ ká'ín keei, dá kían o duú ta'ón mií yu'u kée ña. Kuachi nákaá ini vei, ñoó vá kían kedaá xí'ín, dá kéei ña.

21 Ta ña yó'o kían ndó'i tá ká'ín keei ña va'a, chì ña kini nákaá inii, ñoó kían sadi nooí.

22 Ta ndino'o ini mií náta'an inii xinìi choon sa'ándá ley Ndios,

23 tído ió iin ká ña'a ndó'i, chì ña kóni ñíí naá tá'an xí'ín ña va'a kóni ñaxintóníí. Ta kúú kándeé vá ña kóni ñíí náchí'an yu'u tìxi ndá'a kuachi.

24 ¡Nda'í kúú ví yu'u! ¿Nda'í yoo ví dákaki yu'u tìxi nda'á kuachi kóni ñíí, ña né'e ña kua'in kuui?

25 Tído náki'o yu'u ndivé'e noo Ndios sa'á ña ñi kee Jesucristo, na kúú sato'o yo. Ta di'a ndó'i: xí'ín ñaxintóníí kéei choon sa'ándá ley Ndios, tído ñíí kían nákaá ií vá tìxi ndá'a kuachi.

8

Ña yó'o kúú ña va'a xí'o Espiritu ií Ndios noo yo

1 Ta viti kían koó ká kuachi yó noo Ndios sa'á ña iin ñi nduu yó xí'ín Cristo Jesús, chì kọ ndéi ká yo kee yó ña kóni ñíí yo, ndaa ndéi yó kée yó ña kóni Espiritu ií Ndios.

2 Chì Espiritu ií Ndios, na xí'o ña kataki chíchí yó sa'a Cristo Jesús, noón kúú na ñi taó xóo yu'u tìxi nda'á kuachi, xí'ín noó ña kánian kuui.

3 Chì kọ ní kándeé ta'on ley taó xóoan yó tìxi nda'á kuachi, chì kọ ní

kándeé yó kee yó choon sa'ándáan. Sa'á ñoó ñi tanda'á Ndios de'e maní ná ñi kii na ñayuú yó'o, ta ñi nduu na iin taá ñayuú yó'o táto'on kúú mií yó, na kómí kuachi. Chì ñi kii na nakuido na kuachi yó, dá ñi kuu ñi taó xóo na yó tìxi ndá'an.

4 Ta kì'o dión ñi kándeé ná ñi daxínkoo ndi'i na choon sa'ándá ley Ndios sa'a yóo, na kọ ndéi ká kee ña kóni ñíí, ndaa ndéi yó kée yó ña kóni Espiritu ií Ndios.

5 Ta ñayuu ñó'o tìxi nda'á ña kóni ñíí ná, noón kúú na ndí'i cháá ká ini kee ña kóni mií ná. Tído na ñó'o tìxi ndá'a Espiritu ií Ndios, noón kúú na ndí'i cháá ká ini kee ña kóni mií Espiritu.

6 Chì ñayuu ndí'i ini kee ña kóni ñíí ná, noón kúú na ñí'í ña kuu na. Tído ñayuu ndí'i ini kee ña kóni Espiritu ií Ndios, noón kúú na ñí'í ña kataki chíchí ná, xí'ín ña koo va'a ini na.

7 Chì ña kini kóni ñíí yo, ñoó kían naá tá'an xí'ín ña kóni Ndios, dá chì kọ kónian kueídó'an choon sa'ándá na, ta kọ kátí'aan keean ña.

8 Sa'á ñoó na ndéi kée ña kóni ñíí ná, noón kúú na o kándeé ña nata'an ini Ndios koni ñaá ná.

9 Tído ndo'ó, kọ ndéi ká ndo kee ndó ña kóni ñíí ndo, ndaa ndéi ndó kée ndó ña kóni Espiritu ií Ndios, tá miían ndaa ió na ini ndo. Tído tá ió iin káa ndó kọ ñá'a kakomí Espiritu Cristo ini nio ndo, dá kían kọ kúú ta'on ndó kuendá na.

10 Tído tá ió Cristo ini ndo, dá kían sa ñi xi'i va ñíí ndo noó kuachi, tído takí va espíritu ndo, chì sa ñi kandoo vii ndó noo Ndios.

11 Tá miían ndaa ió Espiritu na ñi danátaqui Jesús ini ndo, dá kían na ñi danátaqui Cristo Jesús tein na ñi xi'i, noón ta'ani kúú na danátaqui yikí koño ndo kée Espiritu ií ná, na ió ini ndo.

12 Sa'á ñoó, ñani mií, kánian kee yó ña kóni Espiritu ií Ndios, ta kọ káni kaan kee yó ña kóni ñíí yo.

13 Chì tá ndéi ndó kée ndó ña kóni ñíí ndo, dá kían kánian kuu va ndó. Tído tá dándí'i ndó ña kini kóni ñíí ndo xí'ín ndée Espiritu ií Ndios, dá kían kataki chíchí ndó.

14 Chì ndidaá ña xí'o mií ña kan-daka ñaá Espíritu ij Ndios, noón ndisa kúú de'e Ndios.

15 Dá chì kò ní nátiin ndó iin espíritu, tá'an ña kedaá xí'ín ndó, dá kaño'o tuku ndó tixi ndá'a ña yu'ú ndo. Di'a nì natiin ndó Espíritu ij. Ta mií ná nì ndee ndó de'e Ndios. Ta mií ná kedaá xí'á, dá káyu'ú yó ña di'a: "Tatá ló'o mií."

16 Ta Espíritu ij Ndios kúú ña xí'o kuendá noo espíritu mií yó ña miían ndaa kuiti kúú yó de'e Ndios.

17 Ta sa'á ña kúú yó de'e Ndios, sa'á ñoó ni'i ta'ani yó ña nì kaa Ndios kì'o na noo yo, ta natiin nduú yoán xí'ín Cristo. Tá ná ndo'o naní nio yo sa'a ná, tát'on nì ndo'o mií ná, dá kían natiin nduú yo ñaño'ó xí'ín ná noo ndato káa induú.

18 Tído yu'u kúú ña kándaá ini ña o náki'ín tá'an ta'an vaan ña ndó'o nio yo tiempo viti xí'ín ña ndato téi koni yo na'a Ndios noo yo chí noo.

19 Chì ndáti kí ndidaá ña'a nì kava'a Ndios ña kasandaá kuu na'a Ndios ndá yoo kúú de'e na.

20 Ta ndidaá ña'a nì kava'a Ndios nì ni'i tá'i ña tuúán. Tído o duú sa'á ña kóni miían ndó'an dión, dá chì kì'o dión nì koni mií Ndios kee na xí'án. Tído nì xì'o na tandeé ini ña kasandaá iin kuu,

21 dá taó xóo naan tixi ndá'a ña kua'an tuúán, dá natiin ña ndato kooan tát'on kì'o ndato téi kande na kúú de'e Ndios.

22 Chì sa ná'á yó ña sa ndidaá kúú vá ña'a nì kava'a Ndios nda'í tána viti, ta ndó'o naní nio ña tát'on kì'o ndó'o iin ña'a tá kua'an kaki de'án.

23 Ta o duú sava'a iin tó'ón ña yó'o ndó'o dión. Chì dión ta'ani ndó'o yóo, ña nì natiin Espíritu ij Ndios, ta ña yó'o kúú ña va'a mií noo nì xì'o Ndios noo yo. Ta nda'í ta'ani tána ini yo, chì ndáti kí yo ña na'a Ndios ña kúú yó de'e na, dá ndesaá ña yikí koño yo.

24 Chì nì natiin yó tandeé ini yó'o tá nì kaxi yó noo kuachi yo. Tído tá ió tandeé ini yo xí'ín ña'a ió noo yo, dá kían kò tá'ón tandeé ini kían. Chì

tá ió ña'a noo yo, ¿ndá choon kandati yoan?

25 Tído tá ndáti yó iin ña'a kò ndé'á, dá kían kánian kandati kueé yoán.

26 Ta di'a ta'ani kée Espíritu ij Ndios chindeé ná yó, chì kò kátì'a yó ka'an yo xí'ín Ndios tát'on kì'o kánian kee yó. Sa'á ñoó nda'í tána mií Espíritu ij Ndios seí nda'í ña sa'a yo noo Ndios. Ta kò ní'í yó to'on nakanió sa'á ña ká'an ña xí'ín Ndios.

27 Ta ná'á vá Ndios ndi káa nio ñayuu. Sa'á ñoó kándaá va'a ini ña ndí kían kóni Espíritu ij ná, dá chì mií Espíritu kúú ña seí nda'í sa'á ñayuu mií ná tát'on kì'o náta'an ini mií Ndios.

Kándéé yó xí'ín ndidaá ña ndó'o yó kée Ndios

28 Ta sa ná'á vá yó ña sa'á ña kóni yo Ndios, sa'á ñoó ndidaá kúú vá ña'a ndó'o yó ndúuan ña va'a kée mií Ndios, chì nì kaxi ñaá mií ná tát'on kì'o nì chikaá ini mií ná koo.

29 Chì nda rá mií sa'a vá ná'á Ndios ndá yoo kakuu ñayuu ña, ta nda daá vá nì saki ña noón kakuu na tát'on kì'o kúú de'e mií ná, dá kían de'e mií ná ná kakuu de'e kúú noo noo ndidaá kúú ñayuu nì nduu ñani ña.

30 Chì ñayuu nì saki mií Ndios nda rá mií sa'a, ña yó'o ta'ani kúú ña nì nakana mií ná. Ta ña nì nakana na ñoó, noón kúú ña nì nduvii ná. Ta ña nì nduvii ná ñoó, noón kúú ña nì'í ñaño'ó noo mií ná noo ndato káa chí induú.

31 ¿Ndi kaa yo sa'a ña yó'o, viti? Tá ió Ndios xí'ín yó, ¿ndá yoo kandeé xí'ín yó, tá dáá?

32 Ta kò ní kádì'inda ta'on Ndios de'e na, di'a nì nakì'o ñaá ná nì xì'i ña sa'a yo. Sa'á ñoó miían ndaa nì'í nduú yo ndidaá kúú ña va'a xí'ín de'e na.

33 ¿Ndá yoo kandeé chinóo kuachi yóo, ña nì kaxi mií Ndios? Chì mií vá Ndios kúú ña nì dankoo vii yó noo mií ná.

34 Ta, ¿ndá yoo ví kandeé ka'an ña kánian kuu yo sa'á kuachi yo? Chì Cristo kúú ña nì xì'i sa'a yó, ta kúú nì natakì ña, ta ió ña xoo kuá'a tatá Ndios seí nda'í ña sa'a yo.

³⁵ ¿Ndí k_ián kandeé ña dánkoo Cristo ña kú'u ini na sa'a yó? ¿Á kandeé tandó'ó, o ña kúnda'í ini yó, o ña kéndava'a ñayuu xí'ín yó, o ña kó ní'í yó ña'a kasá'an yó, o ña koó dá'on kandixi yó, o ña io ña kuu yó, o ña ka'ání ñayuu yó xí'ín espada?

³⁶ Koó, dá ch_i di'a ká'an tuti ii Ndios:

Sa'á ña kándisa ndu'u mií ní, sa'á ñoó ndidaá kuú ndúkú ñayuu ndu'u ka'ání ná.

Tátó'on k_i'o káxi na léko ka'ání ná, k_i'o dión kée na xí'ín ndu'u.

³⁷ Tído noo ndidaá kúú tandó'ó yó'o, di'a n_i kandeé vá yó n_i kee Cristo, na kú'u ini sa'a yó.

³⁸ Sa'á ñoó kándéé ká'ano inii ña ni iin tó'ón ta'on ña'a o kándéé ña dánkoo Ndios ña kú'u ini na sa'a yó. Ni ña kuu yó, ni ña kataki yó, ni ángel ndéi noo Ndios, ni ña né'e choon, ni ña kómí ndéé chí induú, ta ni ña'a ndó'o yó viti, ta ni ña'a vei ndo'o yó chí noo,

³⁹ ta ni ña ió noo díkó, ni ña ió nda maá t_ií ñó'o, ta ni iin tó'ón ka ña'a n_i kava'a Ndios o kándéé ña dánkoo na ña kú'u ini na sa'a yó, ch_i ná'a na ña kú'u ini na sa'a yó sa'á ña n_i kee Cristo Jesús, na kúú sato'o yó.

9

Ká'an Pablo ña n_i kaxi Ndios na Israel kakuu na ñoo na

¹ Ña ndaa ndisa kúú ña ko'in ka'in xí'ín ndó sa'á ña kúúí kuendá Cristo. Ta kó ká'an ta'on yu'u ña to'ón, ch_i Espíritu ii Ndios kúú na ndáka ña ná'ani inii, ta xí'o na kuendá ña dión kíán.

² Ch_i miían ndaa kúnda'í nda'o inii, ta daá kuití vá u'u nímaí sa'á na ñooi.

³ Ta ió yu'u ña tai chi'ain noo Ndios, ta nataó xóo na yu'u noo Cristo tá dión chindeéan na Israel, na kúú na ve'e miíí.

⁴ Ch_i kúú ná na ve'e ta Israel, ta n_i ndee ñaá Ndios na ñoo mií ná, ta n_i xini xí'ín noo ná tátó'on k_i'o náye'e ndaa Ndios, ta n_i kandoo Ndios xí'ín ná ña kemáni ñaá ná, ta n_i xí'o na ley na noo ná, ta n_i daná'a ta'ani na noo ná ndi kee na kandaño'o ndisa ñaá ná,

ta n_i xí'o na to'on na ña kee na ña va'a xí'ín ná.

⁵ Ta ñayuu yó'o ta'ani kúú na ve'e na sá'ano n_i sa ndei sa na'á, ta tein na ve'e yó'o n_i kana Cristo, na kúú Ndios dándáki ndidaá tá'an ña'a. Ta daá kuití kánian natiin na ñaño'ó. Dión ná koo.

⁶ Ná dá'a ni ka'án ndó ña kó ní dákinkoo Ndios to'on n_i xí'o na noo ná, dá ch_i o duú ndidaá na Israel kúú ñayuu n_i kaxi Ndios.

⁷ Dá ch_i o duú ndidaá na ve'e Abraham kúú ñayuu Ndios, dá ch_i di'a n_i kaa Ndios xí'ín Abraham: "Xí'ín sava'a de'e Isaac kakuu na ve'ón."

⁸ Sa'á ñoó o duú ndidaá na ve'e Abraham kúú de'e Ndios. Di'a kúú ná de'e Ndios sa'á ña n_i xí'o Ndios to'on na noo Abraham, ta noón ndisa kúú na ve'e Abraham.

⁹ Dá ch_i di'a va n_i kaa Ndios tá n_i xí'o na to'on na noo Abraham: "Nata'an noo kuía, dá nandió kooi kasaaí, kúú sa n_i kaki va de'e Sara."

¹⁰ Ta o duú ña yó'o oon ni xí'o ña kándaá ini yó ña dión kíán. Dá ch_i n_i tuu ta'ani Rebeca, na n_i sa kuu ñadi'í tatá sá'ano yó Isaac, ñó'o de'e na, ta kuatí n_i sa kuu xi.

¹¹ Ta nda rá kó ñá'a kaki de'e Rebeca, ta nda rá kó ñá'a kee xi ña va'a, o kee xi ña kini, nda daá vá n_i saki ini Ndios kaxi na iin xi. Ch_i kó kemáni ná yó sa'á ña va'a kée yó, di'a kée na ña n_i chikaa ini mií ná.

¹² Dá ch_i tá kó ñá'a kaki xi, dá n_i kaa na xí'ín Rebeca: "Ta de'ón mií noó, di'a koni kuáchí xí noó de'ón ta ló'o."

¹³ Ch_i di'a kaá ta'ani tuti ii Ndios: "N_i ku'u inii sa'a Jacob, ta n_i kaño'í Esau."

¹⁴ Sa'á ñoó, ¿ndi kaa yó viti? ¿Á kó keyíko ndaa ta'on Ndios choon, ndani? Koó, kó ta'ón dión kíán.

¹⁵ Ch_i di'a n_i kaa Ndios xí'ín Moisés: "Ko'in ku'u inii sa'á na n_i chikaa ini miíí ku'u ini sa'a, ta ko'in k_i'o ndeé inii sa'á na n_i chikaa ini miíí k_i'o ndeé ini sa'a."

¹⁶ Sa'á ñoó kó kú'u ini Ndios sa'á ñayuu sa'á ña kóni ñayuu ñoó ña kee Ndios dión, o sa'á ña va'a kée na. Di'a

kú'u ini Ndios sa'á ñayuu ni chikaa ini mií ná ku'u ini na sa'a.

¹⁷ Dá chi di'a ká'an tuti ii Ndios sa'á ña ni ka'an na xí'ín rey Faraón: “Ni xi'oi ña kakuu yo'ó rey, dá na'i choon ió noo ndá'í xí'ín miíón, dión, dá ná kandaá ini ndidaá tá'an ñayuu ndéi ñayuu yó'o ña yu'u kúú Ndios”, kaá na.

¹⁸ Sa'á ñoo kú'u ini Ndios sa'á ñayuu ni ka'an mií ná, ta kékaxí ná níó ñayuu, na ni chikaa ini mií ná kekaxí ná.

¹⁹ Sa'á ñoo, ndá ndi kuu kaa dao ndo'ó xí'ín yu'u: “¿Ndiva'a ká'an Ndios ña kómí yó kuachi tá k'i'o dión kée na, tá dáá? ¿Ndá yoo kandeé chituu ña ni chikaa ini mií Ndios kee na xí'á?”

²⁰ Tído di'a kaá yu'u xí'ín ndó: ¿Ndi kían kúú ndo'ó, xiní ndó? ¿Ndiva'a ká'no'ó ndó ña kée Ndios? ¿Á kuu ka'an iin kidi ño'ó xí'ín taa ni kava'an: “¿Ndiva'a ni kava'a ní yu'u dión?”

²¹ ¿Á kó ná'á ta'on ndo'ó ña ió choon noo ndá'a taa kava'a kidi ña kava'a raan táto'on k'i'o ká'an mií rá kooan? Dá chi iin tó'ón diní noo ndei'i kuu va kava'a ra iin kidi luu kaa, ta kuu kava'a ta'ani ra iin ka kidi oon.

²² Ta dión ta'ani kée Ndios, dá chi kóni na na'a na táto'on kée na tá xido ini na kée kuachi, ta kóni ta'ani na na'a na choon ká'ano né'e na, sa'á ñoo ni sa ndati na ñayuu xí'ín ña kueé ió ini na, tá'an ñayuu kedaá xí'ín ná, dá xido ini na, tá'an ñayuu kánian ni'í ña naá ná.

²³ Dá chi sa'á ña kóni na dána'a na táto'on k'i'o ká'ano kúú choon kómí ná, sa'á ñoo ni kemáni ná ñayuu, na ni chikaa ini mií ná ku'u ini na sa'a, ta ni kenduu na ñayuu ñoo nda rá mií sa'a ña kían kandi na nda noo náye'e ndaa.

²⁴ Ta ni kana Ndios ñayuu ñoo, ta ñayuu ñoo kúú yó, chi kó ní kána na sava'a na Israel, di'a ni kana ta'ani na na kó kúú na Israel.

²⁵ Dá chi di'a ká'an tuti ni taa profeta Oseas sa'á ña ni ka'an Ndios:

Ko'in ndeei ñayuu mií, na kó ní sá kuu ñayuu,

ta kandoo maní ñayuu kó ní sá ió maní noo.

²⁶ Mií mií xí'án noo ni ka'an Ndios xí'ín ná:

“O duú tá'ón ñayuu yu'u kúú ndo'ó”, mií ñoo kasandaá ña kananí ná kakuu na de'e Ndios takí.

²⁷ Ta di'a kua'an ña ni taa profeta Isaías sa'á na Israel: “Va'ará táto'on k'i'o kua'a kúú ñoti ndéi yu'u taño'o ná kakuu de'e na ñoo Israel, tído iin tu'u ló'o va na káki.

²⁸ Dá chi sato'o yo Ndios kúú na ndaka kuendá noo iin rá iin ñayuu, ta keyiko ndaa na sa'a ná, ta yachi nda'o kee na dión.”

²⁹ Ta ni kaa ta'ani Isaías di'a: Tá kó ní ku'u ká'ano ini Ndios, na kómí choon noo ndidaá ángel, sa'á ndu'u,

dá kían naá ndi'i va na sá'ano ve'e yó táto'on k'i'o ni ndo'o na ñoo Sodoma xí'ín na ñoo Gomorra, ní kúu.

Kándoo vii yo noo Ndios sa'á ña kándéé ini yo ná

³⁰ ¿Ndi kaa yo sa'á ña yó'o, viti? Kandaá ini yo ña kó ní nándukú na kó kúú na Israel ña kakuu na ñayuu ndaa noo Ndios, tído ni dankoo vii ña Ndios noo mií ná, ta ni kandoo vii ná noo ná sa'á ña ni kandeé ini ña ná.

³¹ Tído na Israel ni ndukú ña kendaá na choon sa'ándá ley, dá kandoo vii ná noo Ndios. Tído kó ní kándéé ta'on na.

³² Ta, ¿ndiva'a ni ndo'o na dión, ká'an ndó viti? Dión ni ndo'o na, dá chi kó ní nándukú ná ña kandoo vii ná noo Ndios sa'á ña kandeé ini ña ná. Di'a ni ndukú ná kandoo vii ná noo Ndios sa'á ña kée na choon sa'ándá ley. Sa'á ñoo ni kachi'i sá'á ná ni kee yu'u ni chindú'u Ndios.

³³ Dá chi di'a kaá tuti ii Ndios: Ko'in chindu'í iin yu'u chí ñoo Sion di'a,

dá ná kachi'i sá'á ñayuu kó xín kandísa ñaá,

dá ná kuéi na noo ña koon na mií ná. Tído na kándísa yu'u yó'o, ni iin kuu tá'ón o káka'an noo ná keean.

10

¹ Ñani miíí, miían ndaa kuiti kóni nda'o yu'u xí'ín ndino'o inií ña ná kasandaá na Israel káki na, ta k'i'o dión xíkai noo Ndios sa'a ná.

² Chì xí'o ndaaí kuendá ña ndí'i nda'o ini na kee na ña kóni Ndios, tído kò ná'á ta'on na ndi kee na, dá nata'an ini Ndios,

³ chì kò nákonì na ña nì kee Ndios, dá dánkoo vii ná ñayuu noo mií ná. Di'a ndí'i nda'o ini na Israel kandoo vii ná noo Ndios xí'ín ndée mií ná. Ta sa'a ña kée na dión, sa'a ñoó kò xí'o na mií ná ña dánkoo vii ñaá Ndios.

⁴ Dá chì mií Cristo kúú na nì daxínkoo choon sa'ándá ley, dá kían kandoo vii ndidaá ñayuu kándisa Cristo noo Ndios.

⁵ Dá chì di'a nì taa Moisés sa'a ñayuu ndúkú kandoo vii noo Ndios sa'a ley: “Na kándéé kée ndi ndi'i kuií choon sa'ándá ley, noón kúú na nì'í ña kataki na keean.”

⁶ Tído ká'an tuti ií Ndios ña kándoo vii yò noo Ndios sa'a ña kándéé iní yò ná, chì di'a kaáan: “Ná dá'a ni ka'án ndó ini níò ndò: ¿Ndá yoo ví kaa induú ki'in ña? (Tá kaá ndò dión, dá kían kénóo ndó Cristo, na nì kii induú.)

⁷ Ta ná dá'a ni ka'án ndó ini níò ndò: ¿Ndá yoo ví noo nda maá tixi ñó'o ki'in ña?” (Tá kaá ndò dión, dá kían kò nákonì ndò ña nì nataki Cristo.)

⁸ Dá chì di'a va kaá tuti ií Ndios sa'a ña yó'o: “Tein mií ndó xaan va ió to'on va'a, chì ini yú'u vá ndó, ta ini níò vá ndó nákaa to'on va'a yó'o.” Ta dána'a ndu to'on va'a yó'o noo ndò, dá kandeé ini ndò Jesús.

⁹ Chì tá nákonì ndò xí'ín yú'u ndò ña Jesús kúú sato'o noo ndidaá tá'an ña'a, ta kándisa ndó xí'ín ndino'o ini ndò ña nì danátaki ñaá Ndios, dá kían ni'í ndò ña káki ndó.

¹⁰ Dá chì sa'a ña ndino'o ini ndò kándisa ndó Jesús, sa'a ñoó kándoo vii ndò noo Ndios. Ta sa'a ña nákonì ndò ná xí'ín yú'u ndò, sa'a ñoó koni ndò káki ndó.

¹¹ Ta di'a ká'an ta'ani tuti ií Ndios: “Ndi ndáa mií na kándisa ñaá, ni iin kuú ta'ón o káka'an noo ná”, kaáan.

¹² Chì iin nóó kúú ndidaá ñayuu noo Ndios, á mií ná kúú ná na Israel, o koó, chì iin tó'ón míí vá Ndios kúú sato'o noo ndidaá yó. Ta va'a nda'o ini na xí'ín na nákonì ñaá.

¹³ Dá chì di'a kaá tuti ií Ndios: “Ta ndi ndáa miíó ñayuu nákonì ña Ndios kúú sato'o na, noón kúú na nì'í ña káki na.”

¹⁴ Ta, ¿ndi kee na nakonì na sato'o yò tá kò ñá'a kándisa ñaá ná? Ta, ¿ndi koo kándisa ñaá ná tá kò ñá'a kueídó'o na sa'a ná? Ta, ¿ndi koo kueídó'o na sa'a ná tá kò iin na dána'a noo ná?

¹⁵ Ta, ¿ndi koo ko'on na dána'a na tá kò iin na tanda'á ñaá ko'on na? Chì di'a kaá tuti ií Ndios: “Ndiká'an ví sa'a na xionoo kásto'on sa'a ndi kee ñayuu koo va'a na xí'ín Ndios, chì xionoo na dána'a na to'on va'a.”

¹⁶ Tído o duú ndidaá na Israel nì kándisa to'on va'a yó'o, dá chì di'a kaá Isaías: “Sato'o ndu, Ndios, ¿ndá yoo ví nì kándisa to'on nì daná'a ndu'u?”

¹⁷ Miían xínño'ó ñayuu kueídó'o na to'on va'a, dá kuu kandeé iní na Jesús, ta to'on va'a yó'o kían ká'an sa'a Jesús.

¹⁸ Tído ndátó'on yu'u ndo'ó: ¿Á kò ñá'a ta'on kueídó'o na Israel to'on va'a yó'o, ká'an ndo'ó? Koó, dá chì di'a kaá tuti ií Ndios:

Yó'o yó'o va nì kankuei na xionoo na dána'a na to'on va'a yó'o iin ní kúú ñayúú,

nda noo xíká cháá ka ñayúú yó'o nì kasandaáan.

¹⁹ Ta ndátó'on ta'anii ndo'ó: ¿Á ká'an ndó ña kò ní kándaá ta'on ini na Israel ndi dándáki to'on va'a yó'o? Ka'i ndó ña nì taa Moisés sa'a ná:

Ko'on yu'u k'i'oi ña koo kuión ini ndò sa'í xí'ín dao ka ñayuu, dá chì ndee yu'u na ñayuu miíí,

ta ko'in dákuido inií ndo'ó xí'ín ñayuu koó ñaxintóni.

²⁰ Ta nì xí'o ndeé iní Isaías nì ka'an na di'a xí'ín na ñoo Israel:

Di'a kaá Ndios:

Nì sonó vá yu'u ña kían nì naní'í ñaá dao ka ñayuu,

va'ará kò nándukú ná yu'u,

ta nì na'a yu'u miíí noó na kò ndátó'on sa'í.

21 Tído di'a nì kaa Ndios ká'an nà sa'á nà Israel: "Ìn nì ndii yaká nì chĩnee ndá'í, dá chindeéi iin ñoo kò seídó'ó noo ká'in, iin ñoo ká'ńó'ó noo ká'in."

11

Nì taó xóo Ndios iin tu'u nà Israel, ta noón kúú nà kándisa ñaá

1 Sa'á ñoo ndátó'ón ta'anii ndo'ó: ¿Á ká'an ndó ña nì dānkoo ndá'a vá Ndios nà ñoo nà, tá dáá? Koó, kò ta'ón dión kíán. Dá chĩ iin ta ñoo Israel ta'ani kúú yu'u, dá chĩ nà ve'e Abraham ta'ani kúú, ta nákaa ta'anii tein nà ve'e Benjamín.

2 Ta kò ní dānkoo ndá'a ta'on Ndios nà ñoo nà, tá'an nà nì kaxi na nda mií sa'a. ¿Á kò ndúsaa ta'on ini ndo ña ká'an tuti i Ndios sa'a profeta Elías tá nì ka'an kuachi na sa'á nà Israel noo Ndios? Chĩ di'a nì kaa nà:

3 "Sato'í, nì sa'ání ndí'í ra profeta ní, ta nì dakóon ra noo náa ní, ta ndadá iin tó'ón vá yu'u nì kandoo xoo mií ní. Ta viti ndí'í ini ra ña kíán ka'ání ta'ani ra yu'u."

4 Ta, ¿á ndúsaa ini ndo ña nì kaa Ndios xí'ín Elías? Chĩ di'a nì kaa nà: "O sa nákani inon, dá chĩ sa nì kaxi xoo va yu'u usá mil ta Israel, tá'an ra nì iin kuu kò ní nákuíta xití noo yoko Baal", kaáan.

5 Ta dión ta'ani kíán tiempo viti, dá chĩ nì taó xóo ta'ani Ndios iin tu'u nà Israel, chĩ nì kaxi ñaá ná, ta iin ña maní kíán ña nì kee na dión.

6 Sa'á ñoo, tá kíán sa'á ña maní nì kee Ndios, dá kíán kò kíán sa'á ña nì kee ñayuu ñoo ña va'a. Dá chĩ tá ní kaxi ñaá ná sa'á ña nì kee na ña va'a, dá kíán kò kúú kaan iin ña maní.

7 Sa'á ñoo, ¿ndi kaa yo sa'á ña yó'o viti? Míían ndaa sa nandukú nà Israel ña nata'an ini Ndios koni ñaá ná, tído kò ní kándeé ta'on na. Sava'a nà nì taó xóo mií Ndios, noón kúú nà nì nì'án. Tído dao kà noón kúú nà nì ndukáxí nío.

8 Dá chĩ di'a kaá tuti i Ndios: "Nì xí'o Ndios iin ñaxintóni xixi noo ná, ta nì xí'o na nduchí nóo kò túu noo ná, ta nì xí'o na do'o kò tá noo ná. Ta kí'o dión kíán nda tiempo viti."

9 Ta di'a ta'ani nì kaa David:

Ta víko ná'ano kée na ná nduuan iin deí xí'ín iin ñóno noo ná, dá kachi'í sa'á ná, ta kuei na nooán, dá ná ndo'o cháá kà nío ná.

10 Ta ná kukuaá noo ná, dá o koní kà nà,

ta ná kutódo sata ná kee ndidaá kuachi ndído na.

Ta dión ná kandoo na iin íchi, kaáan.

Ko'on Ndios dáakaki na ñayuu kò kúú nà Israel

11 Ta ndátó'ón ta'anii ndo'ó: ¿Á ká'an ndó ña sa'á ña nì kachi'í sa'á nà Israel, sa'á ñoo nì kuei chíchí ná? Koó, kò ta'ón dión kíán. Dá chĩ sa'á ña nì kee na kuachi ñoo, sa'á ñoo nì sonó Ndios noo nà kò kúú nà Israel ña káki na, dá ná kekuión ini nà Israel sa'a ná.

12 Ta sa'á ña nì kee nà Israel ñoo kuachi, sa'á ñoo nì kee Ndios iin ña maní ká'ano xí'ín nà kò kúú nà Israel. Ta sa'á ña nì tuú nà Israel noo Ndios, sa'á ñoo nì keva'a cháá kà nà kò kúú nà Israel. Ta kúú ndato kà ví ko'on Ndios kee na xí'á tá ná kasandaá kuu ndu'u nà Israel tíxi ndá'a Ndios.

13 Ta viti kónji ka'in xí'ín ndo'ó, nà kò kúú nà Israel. Yu'u kúú iin apóstol, nà nì tanda'á Ndios né'e to'on va'a sa'a Jesús noo ndo, ta ndí'í nda'o inií dáxinkoo va'i choon yó'o,

14 dá chĩ kónji ña ná kukuión ini nà ñooi sa'á ña maní nì kee Ndios xí'ín ndó, dá ná koni dao na káki na.

15 Dá chĩ sa'á ña nì dānkoo xoo Ndios nà Israel, sa'á ñoo nì nì'í dao kà ñayuu ndéi ñayuu yó'o ña kandeí va'a na xí'ín ná. Tído, ¿ndi koo tá ná nandío koo Ndios naki'in tá'an va'a na xí'ín nà ñoo Israel? Kakian táto'on kí'o nì natakí nà tein nà nì xí'í.

16 Tá ña ií kúú tá'í yúsa nì taó ná mií noo doko ná noo Ndios, dá kíán ña ií ta'ani kúú cháá kà yúsa nì kandoo ñoo. Chĩ tá ií yo'o iin yíto, dá kíán nda ndá'a ra ií.

17 Chĩ kíán táto'on nì sa'anda Ndios dao ndá'a yíto, ta ndo'ó, va'ará kúú ndó táto'on nda'á yíto olivo yukú, tído nì chirndaa Ndios ndo'ó yika iin yíto olivo va'a noo nì ta'anda ñoo. Ta yo'o mií rá xíto ndo'ó, ta ndato takí ndo kéean.

18 Ta ná dá'a ni ka'an táyíí ndó noo ndá'a yító, ña ni sa'anda Ndios ñoó. Kaño'o ini ndó ña ko xító ta'on ndó yo'o yító ñoó. Di'a yo'o yító ñoó vá xító ndo'ó.

19 Ndá ndi kuu kaa ndo ña ni sa'anda na ndá'a yító ñoó, dá ná chirndaa na mií ndó.

20 Ndaa va ni sa'anda ñaá Ndios, chi ko ní kándisa ta'on na Jesús. Ta ndo'ó, sa'á ña kándéé ini ndo Jesús, sa'á ñoó tándaa ndo ndika yító ñoó viti. Tído ná dá'a ni kuryíí ndó. Va'a cháá ka kua'án ndo yu'ú ndo Ndios.

21 Dá chi tá ko ní xí'o ká'ano ini Ndios sa'a mií mií ndá'a yító ñoó, dá kían ni ndo'ó o kí'o ká'ano ini na sa'a.

22 Kana'á ndó ña va'a nda'o ini Ndios, tído ka'í nda'o dándó'o na nío na saá ini. Sa'á ñoó ni dándó'o na nío na Israel, na ko ní xín kándisa, ta ni keva'a na xín ndó sa'á ña kándisa ndó Jesús. Tído tá ná dánkoo ndó ña kándisa ndó na, dá kían ko'on na ka'anda na ndo'ó tát'o'on ni kee na xín mií mií ndá'a yító ñoó.

23 Tído tá ná dánkoo na Israel ña saá ini na, ta ná kándisa ndaa na Jesús, dá kían ko'on Ndios nachirndaa tuku ñaá ná noó ni sarndaa na, dá chi ió choon noo ndá'a ná ña kee na dión.

24 Dá chi ni sa'anda Ndios ndo'ó noo ndá'a yító olivo yukú, ta ni chindaa na ndo'ó ndika yító olivo ndáka na, va'ará iin ña kuáchi nda'o kían. Sa'á ñoó, zá ko ná'á ta'on ndó ña vaá óon va ko'on tuku na nachindaa na mií mií ndá'a yító ñoó noo ni sarndaaan?

Kóni Ndios ña nandió kuéi na Israel noo mií ná

25 Ta viti kóni yu'ú ña kana'á ndo'ó, ñani, sa'á iin ña'a ná'á iin tó'on dini Ndios, dá kían ná dá'a ni kuryíí ndó. Ni sonó Ndios ña kían ni kusaá ini kua'á nda'o na Israel nda ná kandaá ndu'u ndi'i na ko kúu na Israel, na ni chikaa ini mií Ndios kaki.

26 Nda daá ví, dá ko'on na dákaki ndi'i na na Israel. Dá chi kí'o di'a kaá tuti i Ndios:

Nda yúku Sion kii na dákaki ñaá, ta taó xóo na na ve'e Jacob noo ndidaá ña kini kée na.

27 Chi dión ko'in kandooi kee xín ná tá ná dándóoi kuáchi na.

28 Xíní u'u na Israel to'on va'a sa'a Jesús, ta sa'á ña kée na dión, sa'á ñoó ni keva'a mií ndó. Tído sa'á ña ni kaxi ñaá mií Ndios nda mií sa'a, sa'á ñoó kú'u ió ini na sa'a ná, dá chi kí'o dión ni kandoo na xín na sá'ano ñoo ndu.

29 Chi ni kaxi Ndios na Israel, ta ni kemáni ñaá ná, ta ni iin kuu ta'on o nándikó ini na.

30 Tído ndo'ó, na ko kúu na Israel, ni sa kuu ndó na koó do'o tá sata. Tído viti ni ni'í ndo ña kú'u ini Ndios sa'a ndo sa'á ña ni kusaá ini na Israel.

31 Ta dión ta'ani ndo'o na Israel viti. Chi viti kúu ná na kusaá ini, ta ndo'ó kúu na ni ni'í ña kú'u ini Ndios sa'a ndo. Tído iin kuu ko'on ta'ani Ndios ku'u ini na sa'á na Israel.

32 Ni sonó Ndios ña kían ni kusaá ini ndidaá ñayuu, dá kuu ku'u ini na sa'a ná.

33 ¡Nandeé ka vían ndichí Ndios! ¡Ta ñaxintóni ná, ko ta'on noo kásá'án, ta ni noo ndi'an! Ko iin ta'on kándéé kana'á ña ni chikaa ini na kee na, ta o kúu ta'on kandaá ini yo tát'o'on kí'o kée na.

34 Chi, ¿ndá yoo kandeé kana'á ndi kían ná'ani ini sato'o yo Ndios? Ta, ¿ndá yoo katí'a ka'an ni'ini noo ná?

35 Ta, ¿ndá yoo ni kee ña maní xín Ndios, dá ná ndi'i ini na nandió né'e na ña maní yó'o? Ko iin ta'on.

36 Dá chi ndidaá tá'an va ña'a ve noo mií Ndios, ta takían kée mií ná, ta mií ná kómí choon sa'a ndidaá ña'a. Sa'á ñoó ná natiin mií ná ñaño'ó ndidaá tá'an kuu. Dión ná koo.

12

Kí'o di'a kánian kee na kándisa Jesús

1 Sa'á ñoó, ñani mií, sa'á ña kú'u ini Ndios sa'a yo, sa'á ñoó seí nda'aví noo ndo ña naki'o ndó mií ndó noo Ndios, ta ná kakían ña dokó ndo mií ndó noo ná, ta dión kee ndó nani takí ndo, ta ná koo vii ndo, ta ná ndukú ndó ña nata'an ini Ndios koni

na ndo'ó, ch̄i k̄i'o dión kánian kee ndó kandaño'o ndó na.

² Ná dá'a ka ni koo ini ndo kee ndó tá kée na kúu kuendá ñayuu yó'o. Di'a konó ndó ña ná ndesaá Ndios ñaxintóni ndo, dá kuu kandaá ini ndo ndí k̄ián kóni na kee ndó, dá kasandaá ndo kana'á ndó ndí k̄ián va'a noo ná, ta ndí k̄ián náta'an ini na xiní na, ta ndí k̄ián kúu ña ndaa noo mií ná.

³ Ta sa'á ña ni kemáni Ndios yu'u xí'ín choon kómíi, sa'á ñoó xíkai noo iin rá iin ndó ña ná dá'a ni nakoni téi ndo mií ndó. Va'a kaan chikí'ó va'a ndó ña kée ndó. Ta chikí'ó va'a ndó mií ndó tát'on k̄i'o káa tandeeé ini ni x̄i'o Ndios noo iin rá iin ndó.

⁴ Dá ch̄i ndó'o yó tát'on k̄i'o ndó'o yikí koño yo, kua'á nda'o tá'í k̄ián, ta sa d̄iín d̄iín va choon kée iin iian.

⁵ Ta dión ndó'o yó. Kua'a vá kúu yó, tído iin tó'ón vá ni nduu yó sa'á ña kúu yó kuendá Cristo Jesús. Ch̄i ni naki'in tá'an iin rá iin yó, dá ni nduu yó iin tó'ón xí'ín dao ka yo.

⁶ Sa'á ñoó d̄iín d̄iín va choon ni natiin yó noo Ndios, dá kat̄i'a yó kechóon yó noo ná, ta vei ña noo ña man̄i x̄i'o na noo yo. Sa'á ñoó tá ni natiin ndó choon ña k̄ián kasto'on ndó xí'ín dao ka ñayuu to'on ni x̄i'o Ndios noo ndo, dá kee ndóan tát'on k̄i'o kándéé ini ndo mií ná.

⁷ Ta tá ni natiin ndó noo Ndios ña kat̄i'a ndó koni kuáchí ndó noo dao ka na, dá k̄ián koni kuáchí ndís'ano ndó, o tá ni natiin ndó ña kat̄i'a ndó dána'a ndo, dá k̄ián dána'a va'a ndó.

⁸ Tá ni natiin ndó ña kat̄i'a ndó ka'an ni'ini ndó noo ñayuu, dá k̄ián ka'an ni'ini ndó noo ná, o tá ni natiin ndó ña kat̄i'a ndó kemáni ndo na kúnda'í, dá k̄ián ndino'o ini ndo kemáni ndo ná, o tá ni natiin ndó ña kat̄i'a ndó kandita ndó noo, dá k̄ián cho'on va'a ini ndo, o tá ni natiin ndó ña kat̄i'a ndó chindeeé ndó dao ka na, dá k̄ián chindeeé ndó na x̄i'an kádij ini ndo.

⁹ Ta koo ini ndo ku'u ndisa ini ndo sa'a dao ka ndo. Kaño'ó ndó ndidaá ña kini, ta ndiko ndo ña va'a.

¹⁰ Ku'u sátá'an ini ndo sa'a ndo. Ta tát'on k̄i'o ndó'o ndó xí'ín na ve'e mií

ndo, k̄i'o dión kando'o ndó xí'ín dao ka na. Ta koo ini ndo koo ñaño'ó ndó noo iin rá iin ndó.

¹¹ Cho'on ini ndo kechóon ndó, ta o sa kákuu ndó na d̄usá. Ndino'o ini ndo koni kuáchí ndó noo na kúu sato'o yo.

¹² Kadij ini ndo sa'á tandeeé ini xí'ín Ndios noo ndo, ta ndeé va'a cháa koo ini ndo tein tandó'ó, ta o sa kóo ini ndo katuu ndó ña ká'an ndo xí'ín Ndios.

¹³ Ta chindeeé ndó dao ka na kúu ñayuu Ndios xí'ín ña xínño'ó ná, ta koo ini ndo natiin va'a ndó na tá kosaa na ve'e ndó.

¹⁴ Ta kaka ndo ña man̄i noo Ndios sa'á na kéndava'a xí'ín ndó, kaka ndo ña man̄i sa'a ná, ta o sa dátaí ch̄i'an ndó na.

¹⁵ Ta kadij ini ndo xí'ín na kádij ini, ta kuaki ndó xí'ín na sáki.

¹⁶ Ta iin ná kakuu ndó xí'ín dao ka ndo. Ta o sa kúryíi ndó, di'a naki'in tá'an ndó xí'ín na kúnda'í kandeí ndó. O sa kéndichí téi ndo mií ndó xí'ín noo ká'an ndo.

¹⁷ Tá ni kee na ña kini xí'ín ndó, o sa nándió kuéi ndó kee ndó ña kini xí'ín ná. Di'a ndi'i ini ndo kee ndó ña va'a noo ndidaá ñayuu.

¹⁸ Noo mií ndó ká'an ña ndi'i ini ndo ndukú ndó ña kandeí va'a ndó xí'ín iin rá iin ñayuu.

¹⁹ O sa kóo ini ndo naki'in ya'i mií ndó sa'á ña kini kée ñayuu xí'ín ndó, na man̄i mií. Di'a kua'an ndo kandati ndó Ndios, dá ch̄i di'a kaá tuti ií mií ná: “Noo yú'u ni ya'a na, ta mií vá yu'u kúu na ndaka kuendá noo ná, kaá sato'o yo Ndios.”

²⁰ Sa'á ñoó, tá kuíko na xiní u'u ñaá, k̄i'o ndó ña'a ná kasá'an na. Tá ích̄i ini na, k̄i'o ndó takuií ná ko'o na, dá ch̄i tá kée ndó dión, dá k̄ián keeá kuendá tát'on ño'ó t̄ikeí ni ch̄ikodó ndo dini ná xiní na.

²¹ Ta o sa kónó ndó noo ña kini ña kandeéan dákuéi ñaá ndo'ó, di'a chituu ndó ña kini xí'ín ña va'a.

13

¹ Koo ini ndidaá ní ndó kueídó'o ndó ta né'e choon, dá ch̄i ko ndéi ta'on ta né'e choon xí'ín ña kóni mií rá, ndéi ra ch̄i k̄i'o dión ni saki ini mií Ndios.

Ta viti ndéi ra chí míí Ndios ní chíkaa ini ñá kandeí ra.

² Sa'á ñoó, ndidaá na ko kóni kueídó'o ta né'e choon, xío kao na ñá sakí míí Ndios, chí míí ná ní chíkata ra. Ta na kée dión kúú na ndo'o nío sa'á kuachi kée ná.

³ Dá chí ko ndéi ta'on ta né'e choon dáyu'ú ra na kée ñá va'a. Di'a ndéi ra dáyu'ú ra na kée ñá kini. Tá ko kóni ndo kayu'ú ndo ta né'e choon, dá kían kee ndó ñá va'a, dá ná ka'an va'a ra sa'a ndo.

⁴ Dá chí kómí rá choon noo Ndios, dá kían kandeí va'a ndó. Tído tá kée ndó ñá kini, kánian yú'ú ndo, dá chí ko né'e oon ta'on ra espada. Ta kómí rá choon noo Ndios ñá kían dándó'o ra nío ndidaá na kée ñá kini.

⁵ Sa'á ñoó kánian kueídó'o ndó ra, ta o duú sava'a sa'á ñá kómí rá choon dándó'o ra nío yó. Di'a ná kueídó'o ndó ra sa'á ñá kóni ndo kakomí ndó iin ñaxintóni vii.

⁶ Sa'á ñoó chiya'i ndó sa'a ñó'o ndo noo rá, chí kómí rá choon noo Ndios, ta sava'a choon yó'o kuití vá ndéi ra.

⁷ Ta chiya'i ndó noo iin rá iin ra kánian chiya'i ndó, ta kían noo ta né'e choon, o kían noo ra kí'in ya'i sa'a ñó'o. Ta kí'o ndó ñaño'o noo na kánian natiin ñaño'o, ta nakoni ndo na kánian nakoni ndo.

⁸ Ni lú'u o sa kátai ndo noo ni iin ñayuu, sava'a ñá katai ndo noo ná ná kakuu ñá ku'u ini ndo sa'a ná. Dá chí tá kú'u ini ndo sa'á ñayuu xí'in ndó, dá kían kéndisa ndó choon sa'ándá ley Moisés.

⁹ Dá chí di'a kaá ley: “O sa kée ndó kuachi xí'in na ko kúú ñadi'í ndo o yí ndo, o sa ka'ání ndo ndii, o sa kí'in ku'íná ndó, o sa káva'a ndó ñá to'on sa'a dao ka na, o sa kátoó ndo kakomí ndó ñá'a ió noo dao ka ñayuu.” Ta choon yó'o xí'in dao ka choon sa'ándá ley, iin nóo kúú váan xí'in ñá kú'u ini yó sa'á ñayuu xí'in yó táto'on kí'o ndó'o yó xí'in míí yó.

¹⁰ Dá chí tá ná ku'u ini yó sa'a ñayuu xí'in yó, dá kían ní iin kuu ta'on o kéndava'a yó xí'in ná. Sa'á ñoó tá ná ku'u ini yó sa'a ná, dá kían kéndisa yó

choon sa'ándá ley.

¹¹ Dión koo ini ndo, dá chí sa kua'an ndi'i va tiempo. Sa ní kasandaá va hora ndoto ndó, ná dá'a ka ni kudi ndo, dá chí sa kuyati cháá ka kuu nandió ko na dákaki ñaá o duú tá míí ní kasá'a yó kándisa yó na.

¹² Sa ndikí vá kían viti, sa kua'an tuu noo vá. Ná dánkoo yó ndidaá ñá kini kée na xionoo noo iin naá. Ta ná tiin yó to'on ndato Ndios, dá kandee yó naá yó xí'in ñá kini.

¹³ Ná kee yó táto'on kée na ió ndúsá'ano ini, tá'an na xionoo noo túu. Ná dá'a ni kee yó víko xíxi kua'an, ná dá'a ni kakuu yó na xí'i, ná dá'a ni kudi yó xí'in ñayuu yó'o, ñayuu káa, ná dá'a ni kee yó kuachi ka'an noo xí'in ñíi yó, ná dá'a ni ndukú yó tandó'o xí'in dao ka na, ta ná dá'a ni koo u'u ini yó.

¹⁴ Di'a Jesucristo, na kúú sato'o yó, ná kakuu táto'on iin dá'on kandixi ndó, ta o sa kí'o ndó míí ndó ñá kían kee ndó ñá kóni ñíi ndo.

14

Ká'an Pablo sa'á na kómani kua'ano xí'in to'on Ndios

¹ Natiin va'a ndó ñani yó, na kómani kua'ano xí'in ñá ndaá kándisa yó, ta o sa chídáó tá'an ndó xí'in ná.

² Chí ndéi dao ñani yó, na ná'a ñá kuu keí ná ndi ndaá míí ñá'a. Tído ndéi ta'ani dao ka ñani yó, na ko kátóni va'a ini, sava'a ñá'a kuíi va seí na.

³ Ta ndo'ó, na ko nákani kuáchi ini keí ndi ndaá míí ñá'a, o sa kénóo ndó na ko seí ñá. Ta ndo'ó, na ko seí ndi ndaá míí ñá'a, ná dá'a ni dána'a nda'a ndo na seí ñá, dá chí sa ní natiin va'a ñaá Ndios.

⁴ Ta, ¿ndá yoo kúú ndó, ká'an ndó? ¿Ndiva'a chíndaá noo ndo kéyíko ndo sa'á na ko ño'o tíxi nda'a ndo? Chí míí Ndios, na kúú sato'o ñani ndo, noón kúú na kéyíko sa'a ná, á iin ndaá na o ní kankao na noo kuachi. Tído o kánkao ta'on na, dá chí sato'o yó Ndios, ká'ano nda'o choon né'e na, ta kuu chindee ñaá ná kuiin ndaá na.

5 Ió dao ñani yọ kéká'ano ij vá ná dao kuü, ta ió dao ka ñani yọ ko kéká'ano ka na ni iin tó'ón kuü. Sa'á ñoó iin rá iin mií vá ndó kánian nakani va'a ini sa'á ndí kían kee ndó sa'a ña yó'o.

6 Dá chī ió dao ñani yọ kéká'ano na dao kuü, ta dión kée na dá chī ndúkú ná kī'o na ñañó'ó noo Ndios. Ta dao ka ñani yọ ko kéká'ano ka na ni iin tó'ón kuü, chī kī'o dión kándaá ini na, ta xí'o ta'ani na ñañó'ó noo Ndios. Ta dión ni ndó'o ñani yọ, na seí ndi ndáa mií ña'a, náki'o na ñañó'ó noo Ndios, dá chī náki'o na ndivé'e noo ná sa'a ndidaá ña seí na. Ta dión ta'ani ñayuu ko seí ndi ndáa mií ña'a, ndúkú ná nakī'o na ñañó'ó noo Ndios sa'á ña ko seí na ndi ndáa mií ña'a, ta náki'o ta'ani na ndivé'e noo Ndios sa'á ña kúu seí na.

7 Chī ko ndéi mií ta'on yó xí'an dión oon ni, ta ni ko xí'i yọ xí'an dión oon ni.

8 Dá chī tá takí yọ, noo ndá'a sato'o yọ Ndios ndéi yó. Ta tá ni xi'i yọ, noo ndá'a sato'o yọ Ndios vá ni xi'i yọ. Sa'á ñoó, tá takí yọ o ni xi'i yọ, noo ndá'a sato'o yọ Ndios vá ñó'o yó.

9 Ni xi'i Cristo, ta ni nataki na, dión, dá ni xinkoo na kakuu na sato'o noo na ni xi'i xí'ín noo na ndéi takí.

10 Tído ndo'ó, ¿ndiva'a dána'a ndá'a ndo ñani ndo? Ta, ¿ndiva'a kénóo ndó ñani ndo? Chī ndidaá vá yó nakuíta noo Cristo keyíko sa'a yọ.

11 Dá chī di'a kaá tuti ij Ndios: Sa'á ña takí yu'u, kaá sato'o yọ Ndios, sa'á ñoó ká'ín xí'ín ndó ña miían nata'ano ndidaá kúu kondó ñayuu noo yú'u, ta ndidaá kúu yú'u nakoni ña yu'u kúu Ndios.

12 Sa'á ñoó kándaá iniio ña iin rá iin vá yó nakuíta nakī'o yó kuendá noo Ndios.

Ná o kée yó ni iin ña'a, ña kían kedaá xí'ín ñani yọ, dá kuei na noo kuachi

13 Sa'á ñoó ná dá'a ni dána'a ndá'a tá'an yó. Di'a koo ini ndo ná dá'a ni kakuu ndó táto'on iin yuu noo kachi'i sá'a ñani ndo, dá ya'a na kee na kuachi.

14 Ná'a yu'u, ta kándéé ká'ano ini sato'o yọ Jesús ña ni iin tó'ón ña'a seí yọ ko kúu ña'a yakó noo Ndios. Tído tá ká'án dao ka ñani yọ ña kían ña'a yakó noo Ndios, dá kían ñaá vá kían noo mií ná.

15 Ta tá ña seí ndo kedaá xí'ín ñani ndo, dá nakani kuachi ini na, dá kían ko kú'u ta'on ini ndo sa'a ná. Kana'á ndó ña ni xi'i Cristo sa'a ñani ndo, sa'á ñoó ná dá'a ni dátúú ndó na xí'ín ña seí ndo.

16 O sa kī'o ndó mií ndó ña ka'an ndava'a na sa'á ña kée ndó, va'ará ná'a mií ndó ña kían ña va'a.

17 Dá chī yóó, na ñó'o tixi ndá'a Ndios, ko káni kaan ndi'i ini yọ sa'á ña seí yọ ni sa'á ña ko'o yó. Ña kánian ndi'i cháá ka ini yọ sa'a kían ña ná koo ini yọ kee yó ña ndaa, ta ná kandeí va'a yó xí'ín dao ka ñani yọ, ta ná kandeí dii iní yọ, chī ndidaá ña yó'o vei noo Espiritu ij Ndios.

18 Ta na xínkuachí noo Jesús kúu na kée ndidaá ña yó'o, ta náta'an ini Ndios sa'á ña kée na, ta ká'an va'a dao ka ñayuu sa'a ná.

19 Sa'á ñoó ná ndukú yó ndi keeá kandeí va'a yó xí'ín dao ka ñayuu, ta ná ndukú yó ndi keeá dákuá'ano tá'an yó íchī Ndios.

20 Ta ná dá'a ni dána'a ndo ña ni kee Ndios xí'ín ña'a seí ndo. Ndidaá tá'an va ña'a seí yọ kúu ña vii. Tído ko vá'a ta'on kían noo Ndios tá ná kī'o yó ña kankao ñani yọ noo kuachi sa'á ña seí yó.

21 Iin ña va'a cháá ka kían tá ná o keí yọ koño, ta ná o kó'o yó vino, ta ná o kée yó dao ka ña'a, ña kían kedaá xí'ín ñani yọ, dá kuei na noo kuachi, o ña'a kedaá xí'ín ná nakani kuachi ini na, o ña'a kedaá xí'ín ná ndiko na noo ña'a Ndios.

22 ¿Á kándísa ndó ña kuu keí ndo ndidaá ña yó'o? Va'a va, tído mií ndó xí'ín Ndios ná kana'á. Ndiká'án ví na ko nákaní kuachi ini noo ña kée na.

23 Chī ndi ndáa mií ñayuu nákaní kuachi ini keí ná iin ña'a, ta seí ij vá náan, noón kúu na táí kuachi noo Ndios, dá chī kándísa na ña ko kánian kee na dión. Dá chī tá ná kándísa yó ña

kían iin ña ko vá'a, ta ni kee yóan, dá kían ni ya'a yó ni kee yó kuachi noo Ndios.

15

¹ Sa'a ñoo, yóo, na ndíta toon xí'ín to'on Ndios, kánian k'i'o ndeé ini yo sa'a ñani yo, na kómani kua'ano xí'ín to'on Ndios. Ná dá'a ni kee yó sa'a miíá, ná kee cháá ka yo sa'a ñani yo.

² Ta ná koo ini iin rá iin yó ndukú yó ña nata'an ini ñani yo, ta ná ndukú yó ña keva'a na, dión, dá koni na kua'ano cháá ka na xí'ín to'on Ndios.

³ Ch'i ni Cristo ko ní ndúkú ná ña kían kee na sa'a mií ná. Di'a ni kee na táto'on k'i'o ká'an tuti i'i Ndios: "Mií to'on kini ni ka'an na sa'a mií ní, ñoo kían ni nakuido yu'u."

⁴ Ta ndidaá to'on ni taa na noo tuti i'i Ndios tá sata, ñoo kían dána'an noo yo nda viti, dá ná kat'i'a yó kandati kueé yo, ta ná koo ndeé ini yo kee to'on ñoo, dá koni yo natiin yó tandeé ini noo Ndios.

⁵ Ta mií Ndios kúu na xí'o ña kandati kueé yo, ta xí'o na tandeé ini noo yo, noón kúu na k'i'o ña kandeí ñóchí ndó xí'ín iin rá iin ndó táto'on k'i'o kóni mií Cristo Jesús.

⁶ Dión, dá iin ná kakuu ndó keká'ano ndó Ndios, na kúu tata sato'o yo Jesucristo.

Miían dána'a yo to'on Jesús noo ndidaá na ko kúu na Israel

⁷ Sa'a ñoo koo ini ndo natiin va'a ndó iin rá iin ndó táto'on k'i'o ni natiin va'a Cristo mií yó, dá ná natiin Ndios ñaño'ó.

⁸ Ta ká'ín xí'ín ndó ña ni kii Cristo ni xinkuáchi di'a na noo na ñoo Israel, dá na'a na ña iin na ndaa kúu Ndios, dá dáxinkoo na ña ni kaa Ndios kee na xí'ín na sá'ano Israel ni sa ndei sa na'á.

⁹ Ta ni kii ta'ani Cristo, dá ná keká'ano na ko kúu na Israel Ndios sa'a ña kú'u ini na sa'a ná. Dá ch'i di'a kaá tuti i'i Ndios:

Ta viti ko'ín k'i'oi ñaño'ó noo mií ní tein na ko kúu na Israel,

ta kata yu'u yaa keká'anoi kuu mií ní.

¹⁰ Ta kaá ta'ani tuti i'i Ndios di'a:

Kadii dáó ini ndo'ó, na ko kúu na Israel, xí'ín na Israel, na kúu na ñoo Ndios.

¹¹ Ta kaá ta'ani tuti i'i Ndios di'a:

Ta ndo'ó, na ko kúu na Israel, keká'ano ndó Ndios, na kúu sato'o yo,

ta ndidaá ñoo ná chindaya'i ñaá ná.

¹² Ta kaá ta'ani profeta Isaías:

Tein na ve'e taa naní Isaí kana iin taa, ta kasandaá na dándáki na na ko kúu na Israel,

ta noón kúu na k'i'o tandeé ini noo ná.

¹³ Ta mií Ndios, na xí'o tandeé ini noo yo, ná dákutí ná níó ndo xí'ín ña kadii ini ndo, ta ná k'i'o na ña koo va'a ini ndo sa'a ña kándéé ini ndo ná, dá ná nakutí iin rá iin ndó xí'ín tandeé ini kee Espíritu i'i.

¹⁴ Ta ná'á vá yu'u ña va'a nda'o ini ndo'ó, ñani mií, ta ni chití ndó xí'ín ñaxintóni kée Ndios, sa'a ñoo ti'a ndó ka'an ni'ini noo sátá'an ndó.

¹⁵ Tído noo tuti yó'o ni xí'o ndeé ini ni ka'ín xí'ín ndó, dá dándusaa ini ndo'ó sa'a dao ka ña'a, ta dión ni keei, ch'i mií Ndios ni kemáni yu'u xí'ín choon yó'o,

¹⁶ dá kechóoin noo Jesucristo tein na ko kúu na Israel, dá dána'i to'on va'a sa'a Jesús noo ná, dá kakuu na iin ña va'a dokoí noo Ndios, dá ch'i Espíritu i'i Ndios kúu na ndúvii ñaá.

¹⁷ Ta sa'a Cristo Jesús náta'an ini sa'a choon kéei noo Ndios.

¹⁸ Ch'i ká'ín sava'a sa'a ña ni kee Cristo xí'ín ndá'í tein na ko kúu na Israel, ch'i seídó'o na Ndios ni kee ña dána'i, xí'ín ña kéei.

¹⁹ Ch'i ni keei ña ná'ano xí'ín ña ndato xí'ín ndée Espíritu i'i Ndios. Sa'a ñoo nda ñoo Jerusalén, ta nda iin ní kuendá Ilírico di'a ni naka'ani to'on va'a sa'a Cristo Jesús ni keei.

²⁰ Ta daá ndí'i va ini dána'i to'on va'a sa'a Cristo Jesús noo na ko ñá'a kuii kueídó'o ñaá, dá ná o náki'ín ñe'i choon ni kee dao ka na dána'a.

²¹ Dá ch'i ndí'i ini keei táto'on ká'an tuti i'i Ndios:

Tá'an ñayuu ko ñá'a kuii ni'i to'on sa'a Ndios, noón kúu na katóni ini,

ta ñayuu ko ñá'a kuii kueídó'o sa'a ná, kandaá ini na.

Chíkaa ini Pablo ko'on na ñoo Roma

²² Sa'á ñoo ko ní kúu saai noo ndéi ndó, va'ará kua'á nda'o ta'ándá ni ka'ín saai kooi xí'ín ndó.

²³ Tído viti sa ni nata'an va yu'u iin ní kuendá noo nákaaí yó'o ni daná'í. Ta sa kua'a vá kuia nákani inij saai noo ndéi ndó.

²⁴ Sa'á ñoo tá ná ko'in España, dá chika'andaj noo ndéi ndó koo tooi xí'ín ndó. Ta kandatii ña chindeé ndó yu'u noo ko'in tá ni ndi'i ni sa io dii tooi xí'ín ndó.

²⁵ Tído viti kían ko'in ñoo Jerusalén, dá kemáni yu'u na kúu ñayuu Ndios ndéi ñoo,

²⁶ dá chi na kúu kuendá Jesús ndéi chí kuendá Macedonia xí'ín na ndéi Acaya ni nata'an ini na ni ketúti ná cháa di'ón kemáni ná na kúnda'í ñó'o tein na kúu ñayuu Ndios ndéi ñoo Jerusalén.

²⁷ Ta ni nata'an ini na kee na dión, dá chi táí na noo na Israel, chi ni ni'í ná ña maní noo Ndios sa'á na Israel. Sa'á ñoo kánian chindeé ñaá ná xí'ín ña va'a ió noo ná.

²⁸ Tá ni ndi'i ni keyíkoj choon yó'o ni sa'in ni ne'i di'ón ñoo noo ná, dá chika'andaj noo ndéi ndó xaan noo ya'i ko'in España.

²⁹ Ta kátóni inij ña tá ná saai noo ndéi ndó xaan, kua'á nda'o ña va'a kee Cristo xí'ín yó sa'á ña kándisa yó to'on va'a sa'a ná.

³⁰ Tído xíkai ña maní noo ndo, ñani, ña sa'á ña kándisa yó Jesucristo, na kúu sato'o yo, xí'ín sa'á ña kúu sátá'an ini yo sa'a yo kée Espíritu ij Ndios, ña chindeé ndó yu'u kaka ndo ña maní noo Ndios sa'í,

³¹ dá ná chindeé ná yu'u noo ta ko xín kándisa to'on va'a Jesús ndéi chí kuendá Judea. Ta kaka ta'ani ndó noo ná ña ná natiin va'a na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Jerusalén di'ón ko'in dánkooi noo ná.

³² Dá kían ná saai xí'an kádij inij noo ndéi ndó tá dión kóni mií Ndios, dá ná nani'i ndé yu'u xí'ín ndó.

³³ Ná koo Ndios, na xí'o ña koo va'a ini yo, xí'ín iin rá iin ndo'ó. Dión ná koo.

16

Ká'an Pablo ndisá'an xí'ín ñayuu né'e tá'an va'a xí'ín ná

¹ Natiin va'a ndó k'i'o yó Febe, chi kosaa na noo ndéi ndó. Mií ná kúu na xínkuáchi noo na kúu kuendá Jesús ndéi chí ñoo Cencrea.

² Ta kóni ña kían natiin va'a ndó na, chi kúu ná kuendá sato'o yo Jesús, chi k'i'o dión kánian kee yó sa'á ña kúu yó ñayuu Ndios. Ta chindeé ndó na xí'ín ndidaa ña'a xínñó'ó ná, chi chindeé ná dao ka na kúu kuendá Jesús, ta chindeé ta'ani na yu'u.

³ Ta ka'an ndo ndisá'an xí'ín Priscila, xí'ín Aquila, na kéchóon dáó xí'ín yu'u noo Cristo Jesús.

⁴ Ta ni xí'o na mií ná ña kuu na sa'a yú'u, dá kakii. Ta o duú iin tó'ón yu'u ní náki'o ndivé'e noo ná, dión ta'ani na kúu kuendá Jesús, na ko kúu na Israel, náki'o ta'ani na ndivé'e noo ná.

⁵ Ta ka'an ta'ani ndó ndisá'an xí'ín na kúu kuendá Jesús ndítúti ve'e na.

Ta ka'an ta'ani ndó ndisá'an xí'ín ñani manij Epeneto, na mií noo ni kándisa to'on Jesús chí kuendá Acaya di'a.

⁶ Ta ka'an ndo ndisá'an xí'ín k'i'o yó María. Na yó'o kúu na ndi'i nda'o ini xínkuáchi noo Ndios tein mií ndó xaan.

⁷ Ta ka'an ndo ndisá'an xí'ín ñani yo Andrónico xí'ín ñani yo Junias, tá'an ra kúu tá'an yu'u, ta ndi nduú ra ni sa ño'o xí'ín ve'e ka sa'á to'on Jesús. Ta ká'an va'a apóstol, na né'e to'on Jesús, sa'a ndi nduú ta yó'o. Ta sa daá kándisa va ra Jesús, dá ni kándisa yu'u.

⁸ Ta ka'an ndo ndisá'an xí'ín ñani yo Amplias, ra kúu ñani manij mií sa'á ña kándisa dáó ndú sato'o yo Jesús.

⁹ Ta ka'an ndo ndisá'an xí'ín ñani yo Urbano, ra kéchóon dáó xí'ín ndu'u noo Cristo Jesús. Ta ka'an ndo ndisá'an xí'ín ñani manij Estaquis.

¹⁰ Ta ka'an ndo ndisá'an xí'ín ñani yo Apeles, ta nata'an ini Cristo xini

ñaa ná. Ta ka'an ndo ndisá'án xí'in na ve'e ñani yo Aristóbulo.

11 Ta ka'an ndo ndisá'án xí'in tá'in naní Herodión. Ta ka'an ndo ndisá'án xí'in na ve'e Narciso, tá'an na ndíta ndaa xí'in sato'o yo Jesús.

12 Ta ka'an ndo ndisá'án xí'in k'i'o yó Trifena xí'in k'i'o yó Trifosa, tá'an na kéchóon noo sato'o yo Jesús. Ta ka'an ndo ndisá'án xí'in k'i'o maní yo Pérsida, tá'an na ndí'i ini kéchóon noo sato'o yo Jesús.

13 Ta ka'an ndo ndisá'án xí'in ñani yo Rufo, ra ni kaxi mií sato'o yo Jesús. Ta ka'an ta'ani ndó ndisá'án xí'in naná ra, chí tát'on k'i'o naná mií kúu ná, xiní.

14 Ta ka'an ndo ndisá'án xí'in ñani yo Asíncrito, xí'in Flegonte, xí'in Hermas, xí'in Patrobas, xí'in Hermes xí'in dao ka na kúu kuendá Jesús dákuá'a xí'in rá.

15 Ta ka'an ndo ndisá'án xí'in ñani yo Filólogo, xí'in k'i'o yó Julia, xí'in ñani yo Nereo, xí'in k'i'o ra, xí'in k'i'o yó Olimpas xí'in ndidaá ka ñayuu Ndios dákuá'a xí'in ná.

16 Ta viti chító tá'an ndó noo ndo, ta ña yó'o ná kakuu iin ñañó'ó ka'an tá'an ndó ndisá'án sa'a ña kúu ndó kuendá Jesús. Ta natiin ndó ndisá'án ká'an ndidaá na kúu kuendá Cristo ndéi iin rá iin xián.

17 Ta seí nda'áví noo ndo, ñani, ña kaon koo ndó xí'in ra kátoó ka'anda tá'an ñaa, tá'an ra kátoó dátúú ña ndaa kándisa ndó. Va'a kaan taó xóo ndó mií ndó noo rá.

18 Dá chí ta yó'o kúu ra ko xínkuáchí ta'on noo sato'o yo Jesucristo, sava'a sa'a mií vá rá kée ra. Ta xí'in to'on vitá xí'in to'on ñóchí danda'í ra na vitá ini.

19 Ta ndéi kúu mií vá ká'an na sa'a ndo ña kúu ndó ñayuu seídó'o ndaa to'on Jesús, sa'a ñoó kádij nda'o inii sa'a ña kée ndó dión. Ta kóni yu'u ña ndichí koo ndó noo ña ndaa, ta o sa ndíko ndo ña kini.

20 Ta Ndios, na xí'o ña koo va'a ini yo, noón kúu na kadí yachí ña u'u tixi sa'a ndo. Ta ná koo ña maní xí'o Jesucristo, na kúu sato'o yo, xí'in iin rá iin ndó.

21 Ta tánda'á ta'ani ñani yo Timoteo, ta kéchóon nduu xí'in yu'u, ndisá'án kosaa noo ndo. Tá'an ra kúu tá'in naní Lucio, xí'in Jasón, xí'in Sosípater, tánda'á ta'ani ra ndisá'án kosaa noo ndo.

22 Ta yu'u, ra naní Tercio, ni taai tuti yó'o kosaa noo ndo. Ta tánda'á ta'ani yu'u ndisá'án kosaa noo ndo, chí kándisa dáó yó sato'o yo Jesús.

23 Ta ká'an ta'ani ñani yo Gayo ndisá'án xí'in ndó. Roón kúu ra ni natiin va'a yu'u ve'e ra, ta dión ta'ani kée ra xí'in ndidaá ka na kúu kuendá Jesús. Ta ká'an ta'ani ñani yo Erasto, ta né'e va'a dión ñoo yó'o, ndisá'án xí'in ndó. Ta ká'an ta'ani ñani yo Cuarto ndisá'án xí'in ndó.

24 Ná koo ña maní xí'o Jesucristo, na kúu sato'o yo, xí'in iin rá iin ndó. Dión ná koo.

K'i'o di'a dándí'i Pablo to'on ká'an na noo tuti yó'o

25 Ió choon noo ndá'a Ndios ña kendakí ná ndo'ó xí'in to'on va'a dána'i sa'a Jesucristo. Ta to'on va'a yó'o kúu mií mií ña ni na'a Ndios noo yo, tá'an ña ni sa káa de'é nda rá ko ñá'a kava'a ñayuú yó'o.

26 Tído viti kían ni na'a na ña noo yo. Ta ni taa profeta ña noo tuti ií Ndios tát'on k'i'o ni sa'anda Ndios, na daá ió kuií, choon noo ná kee na. Ta viti ni dasa to'on sa'an noo ndidaá ñayuu, dá ná kandisa naan, ta ná kee na choon sa'ándaan.

27 Sa'a ñoó ná natiin na kúu iin tó'on diñi Ndios, na kúu Ndios ndichí, ñañó'ó sa'a Jesucristo ndidaá tá'an kuú. Dión ná koo.

To'on yó'o kían mií noó ni taa San Pablo ni sa'an noó na ñoo Corinto

Ká'an Pablo ndisá'an

¹ Yu'u kúu Pablo, na ni nakana Ndios kakuu iin apóstol Jesucristo, dá kane'i to'on na, táto'on ki'o kóni mií Ndios. Ta yu'u xí'ín ñani yo Sóstenes

² ká'an ndu ndisá'an xí'ín ndo'ó, na kúu ñayuu Ndios ndéi ñoo Corinto, ndo'ó na ni nduvii Ndios sa'á ña ni kee Cristo Jesús, ta ni kana na ndo'ó ña kakuu ndó ñayuu mií ná, ta dión ta'ani ni kee na xí'ín ñayuu ndéi ndidaá kúu xían, na nákoní ña sato'o na kúu Jesucristo, na kúu sato'o na xí'ín sato'o yo.

³ Ta mií tatá yo Ndios xí'ín sato'o yo Jesucristo ná kee ña maní xí'ín ndó, ta nakí'o na ña koo va'a ini ndo.

Náki'o Pablo ndivé'e sa'á ña ni xi'oon Ndios noó ñayuu ñoo, dá ná katí'a na kechóon na noo ná

⁴ Ta daá kuití vá náki'o yu'u ndivé'e noo tatá yo Ndios sa'a ndo'ó, sa'a ndidaá kúu ña maní ña kían ni xi'oon na noo ndo sa'a Cristo Jesús.

⁵ Dá chi ni kekuiká Ndios ndo'ó noo ndidaá ña'a sa'á ña ni kee Jesús, chi ni kekuiká ná ndo'ó xí'ín to'on ká'an ndo, xí'ín ña koo ndichí cháá ka ndo xí'ín to'on na.

⁶ Ta ñoo kían ná'a ña miían ndaa ndíta ndaa ndo xí'ín to'on va'a ni seídó'o ndó sa'a Cristo.

⁷ Sa'á ñoo ni iin tó'ón ña'a o kámani noo ndo, dá katí'a ndó kee ndó choon Ndios xían nani ndáti ndó kasandaá kuu na'a noo sato'o yo Jesucristo.

⁸ Ta mií tatá Ndios kúu na chindeé ndo'ó, dá kandita toon ndó xí'ín ná nda noo ndí'i, dá kían ni iin tó'ón ta'on kuachi o koo sata ndo tá ná kasandaá kuu nandió koo tuku Jesucristo, na kúu sato'o yo, kasaa na.

⁹ Iin na ndaa kúu Ndios, ta mií ná kúu na ni nakana ndo'ó ña kandita

ndo xí'ín de'e na Jesucristo, na kúu sato'o yo.

Ko vá'a ña tá'anda tá'an na kúu kuendá Jesús

¹⁰ Seí nda'avíi noo ndo'ó, ñani mií, xí'ín kuu sato'o yo Jesucristo ña iin tó'ón ná kakuu ña nákaní ini ndo, ta ná dá'a ni ka'anda tá'an ndó. Nóchí kan-dei ndó, iin tó'ón ná kakuu ñaxintóni ndo, ta iin tó'ón ná kakuu ña nákaní ini ndo.

¹¹ Chi ni katóni inij, ñanij, ni kee na ve'e Cloé, ña naá tá'an ndó noó ña kándisa ndó.

¹² Dión ká'ín xí'ín ndó, dá chi dao ndó kaá ña kúu ndó kuendá Pablo, ta dao ka ndo kaá ña kúu ndó kuendá Apolos, ta dao ka ndo kaá ña kúu ndó kuendá Cefas, ta dao ka ndo kaá ña kúu ndó kuendá Cristo.

¹³ ¿Á kua'a vá ni ta'anda Cristo, xiní ndo? ¿Á ni sarkaa Pablo ndika cruz, xiní ndo? O, ¿á xí'ín kuu yu'u ni sodo ndúta ndo'ó, ká'an ndó?

¹⁴ Náki'oi ndivé'e noo Ndios chi ni iin tó'ón ndó ko ní dákodo ndúta yu'u, sava'a Crispo xí'ín Gayo va kúu ra ni dákodo ndúta yu'u.

¹⁵ Sa'á ñoo ni iin ñayuu o kúu kaa ña ni sodo ndúta ná xí'ín kuu yú'u.

¹⁶ Ta ni dákodo ndúta ta'anij na ve'e Estéfanos, tído ko ndúsaá inij á ió dao ka na ni dákodo ndútaí.

¹⁷ Dá chi ko ní sa'ándá Cristo choon nooí ña dákodo ndútaí ndo'ó, di'a ni xi'oon na choon nooí ña dána'i to'on va'a na. Ta ko ndúkú ta'on yu'u to'on ndichí dáxino inij ndo'ó, chi ko kónij kenóoi ña ni kee Cristo tá ni xi'i na sa'a yo ndika cruz.

Jesucristo kúu ndé mií Ndios xí'ín ña ndichí mií ná

¹⁸ Dá chi to'on va'a ña ká'an sa'á ña ni xi'i Cristo ndika cruz kían diki noó na kua'an naá. Tído noo yóo, na ni'i ña káki, to'on yó'o kúu ndé mií Ndios ña dákaki ñaá.

¹⁹ Dá chi di'a ká'an tuti ij Ndios:

Dánaá vai ña ndichí taa, ta kañó'i ñaxintóni ñayuu kándaá ini.

²⁰ Sa'á ñoo, ¿ndi ndó'o na kómí ña ndichí viti, tá dáá? Ta, ¿ndi ndó'o na dákuá'a ña ndichí? Ta, ¿ndi ndó'o na

ká'an to'on ndichí íó ñayuu yó'o? ¿Á kó ná'á ta'on ndó ña ñi kenóo Ndios ña ndichí íó ñayuu yó'o?

21 Ta xí'ín ña ndichí kómí Ndios ñi chikaa ini na ña o kásandaá ñayuu kana'á ná mií Ndios xí'ín ña ndichí ñayuu yó'o. Di'a ñi ñata'an ini mií Ndios dákaaki na ñayuu kándisa to'on dána'a ndu, va'ará to'on dikí va kíán noo dao ka ñayuu.

22 Ta na Israel kúu na xíka iin ña ndato, dá kandía na, ta na griego kúu na ndúkú to'on ndichí, dá kandía na.

23 Tído ndu'u kúu na dána'a sa'a Cristo, na ñi xi'i ndika cruz. Ta to'on yó'o kíán dár'u'u na Israel, ta kíán to'on dikí noo na griego.

24 Tído noo ñayuu ñi nakana mií Ndios, á mií ná kúu ná na Israel, o á mií ná kúu ná na griego, Jesucristo kúu ndée mií Ndios xí'ín ña ndichí mií ná.

25 Dá chi to'on Ndios, ña chínani ñayuu kúu to'on dikí, ña ndichí cháa ka kíán o duú ña ndichí kómí na ndéi ñayuu yó'o. Ta ña'a Ndios, ña ká'an ñayuu kúu ña vitá cháa ka, di'a ña'a ndakí cháa ka kíán o duú ña ndakí noo ñayuu.

26 Sa'á ñoó, kande'é ndó, ñani, chi tá ñi nakana Ndios ndo'ó xoo mií ná, cháa vá ndó ñi sa kuu ñayuu ndichí noo ñayuu ndéi ñayuu yó'o, ta cháa ta'ani ndó ñi sa kuu ñayuu né'e choon, ta cháa ta'ani ndó ñi sa kuu de'e na kujá ndaya'i.

27 Chi ñi kaxi Ndios ñayuu xixi noo ñayuu ndéi ñayuu yó'o, dá kenóo na ñayuu kaá ndichí. Ta ñi kaxi ta'ani na ñayuu kó ndakí noo ñayuu ndéi ñayuu yó'o, dá kenóo na ñayuu kaá ndakí.

28 Ta ñi kaxi ta'ani na ñayuu nóo xí'ín ñayuu kó ndaya'i noo ñayuu ndéi ñayuu yó'o, xí'ín na koo ña'a kúu, dá dátúú ná ña ndaya'i ñayuu yó'o.

29 Ki'o dión ñi kee Ndios, dá kíán ñi iin tó'on ñayuu ná o kúu chindaya'i mií noo ná.

30 Ta mií Ndios kúu na ñi xi'o ña ñi nduu yó ñayuu Cristo Jesús, ta sa'á Cristo ñi xi'o na ña ndichí noo yo, xí'ín ña kandoo vii yo noo ná, xí'ín ña

koo vii yo, xí'ín ña kaxi yó tixi ndá'a kuachi yo.

31 Ki'o dión ñi kee Ndios, dá chi ki'o di'a va ká'an tuti i ná: "Tá'an na ká'an kuryíi, kánian kuryíi ná sa'á ña ñi kee sato'o yo Ndios sa'a ná."

2

Dána'a Pablo sa'á ña ñi xi'i Jesucristo ndika cruz sa'a yo

1 Sa'á ñoó, ñani, tá ñi saai noo ndéi ndó ñi daná'i to'on ñi ñi'í noo mií Ndios, kó ní kéchóoin to'on táyíi o to'on ndichí.

2 Chi ñi chikaa ini dána'i noo ndo sava'a sa'a Jesucristo, xí'ín sa'á ña ñi kee na sa'a yo ndika cruz.

3 Tá ñi sa ioi xí'ín ndó, nda'í va ñi sa ioi, ta ñi sa nde'i ñino nda'oi ña yu'íi.

4 Ta kó ní ndúkú to'on luu, ña kána ñaxintóni ta ñayuu yó'o ka'ín xí'ín ndó, dá xinó ini ndo. Chi di'a ñi na'a mií Espiritu i Ndios ndée kómí ná tein ña ñi daná'i noo ndo.

5 Dión dá kíán ná dá'a ni kandeé ini ndo Jesús kee ña ndichí íó ñayuu yó'o, di'a kandeé ini ndo ná kee ndée Ndios.

Kómí yó Espiritu i Ndios

6 Tído ndu'u kúu na ká'an to'on ndichí xí'ín na ndíta ñi sisa xí'ín ña kándisa na, tído to'on ndichí yó'o, kó kíán to'on ndichí kómí na kúu kuendá ñayuu yó'o, ta kó kíán to'on ndichí dándaki ta né'e choon ñayuu yó'o, tá'an ra sa kua'an naá vá.

7 Tído ndu'u kúu na ká'an sa'a to'on ndichí, ña ná'á iin tó'on mií Ndios, tá'an ña sa kaa de'é. Ta ña ndichí yó'o kíán ña ñi chikaa ini mií ná kee na tá kó ña'a kava'a na ñayuu yó'o, dá ná kuu natiin yó ñaño'ó ki'o na noo yo.

8 Ta ñi iin tó'on ta né'e choon ñayuu yó'o kó ní xi'o kuendá sa'á ña ndichí yó'o, dá chi tá ñi xi'o ra kuendá sa'an, dá kíán o chíkaa ta'on ra sato'o yo Jesús, na kómí ndidaá ñaño'ó, ndika cruz, ní kúu.

9 Chi di'a ká'an tuti i Ndios: Tá'an ña'a kó ní xiní ñayuu xí'ín noo ná, xí'ín ña kó ní seídó'o na,

xí'ín ña ni iin kuu ko ní nákanini ini nío ná sa'a,
ñoo kían ni kenduu Ndios k'io na noo ñayuu kóni ñaá.

¹⁰ Tído ndidaá kúú ña yó'o kían ni na'a Ndios noo yo ni kee Espíritu ii míí ná. Chì Espíritu ná kúú na ndé'é va'a ndidaá kúú ña'a, va'ará nda maá ini nío Ndios kían.

¹¹ Ta, ¿ndá yoo kúú iin taa ná'á ndi nákanini iin ka taa? Sava'a iin tó'on espíritu nákaa ini ra kían ná'á ndí kían nákanini ra. Ta dión ta'ani, ni iin tó'on ta'on ñayuu ko ná'á ndi nákanini ini Ndios, sava'a iin tó'on Espíritu míí vá ná ná'á ndí kían nákanini ini na.

¹² Ta yóo kúú na ko ní nátiin ta'on yó espíritu kómí na kúú kuendá ñayuu yó'o. Di'a ni nátiin yó Espíritu ni kii noo míí Ndios, dá kuu kandaa ini yo ndí kían kúú ña va'a ni xi'o Ndios noo yo.

¹³ Ta sa'a ndidaá kúú ña'a yó'o ká'an ndu, tído ko ká'an ta'on ndu táto'on k'io dána'a na kómí ña ndichí ñayuu yó'o. Di'a dána'a ndu xí'ín to'on ni daná'a Espíritu ii Ndios noo ndú, chí dána'a ndu to'on ni kii noo Espíritu Ndios noo na kómí Espíritu ná.

¹⁴ Ta ñayuu ko kómí Espíritu ii Ndios, o kúú ta'on natiin na ña dána'a Espíritu ii Ndios, dá chí diki va kían noo ná. Ta o kúú ta'on katóni ini na ña. Dá chí sava'a na kómí Espíritu ii Ndios kúú na kuu kandaa ini sa'an.

¹⁵ Ta ñayuu kómí Espíritu Ndios kúú na keyíko va'a sa'a ndidaá ña'a, ta ko iin ta'on kuu keyíko sa'a ná.

¹⁶ Chì di'a kaá tuti ii Ndios: “¿Ndá yoo kandeé kana'á ndí kían nákanini ini sato'o yo Ndios? ¿Ndá yoo kat'ia dána'a noo ná?” Tído yóo kúú na kómí ñaxintóni Cristo.

3

Kéchoon nduú Pablo xí'ín Apolos noo Ndios

¹ Tído ko ní kúú ta'on dána'i noo ndo'ó, ñani, táto'on k'io dána'i noo ñayuu kómí Espíritu ii Ndios. Di'a ni daná'i noo ndo táto'on k'io dána'i noo ñayuu kée ña kóni ñíí ná, chí táto'on takuálí vá kúú ndó noo to'on Cristo.

² Sa'a ñoo ni xi'oi lechí va ni xi'i ndó táto'on k'io kée na xí'ín takuálí, dá chí o kúú keí xí ña seí na yatá. Ta k'io dión ta'ani ndó'o ndo'ó, dá chí ko ní kúú ta'on natiin ndó ña ndichí cháá ka sa'a Ndios, ta nda viti o kúú ii vá natiin ndóan.

³ Dá chí kée ii vá ndó ña kóni ñíí ndo, dá chí ió ii vá ña u'u ini ndo, ta naá tá'an ii vá ndó, ta sa'ándá tá'an ii vá ndó. ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña ña yó'o ná'á ña kúú ndó ñayuu kée ña kóni ñíí, ta ná'a ta'anian ña kée ndó táto'on kée ñayuu ko ná'á Ndios?

⁴ Dá chí tá ká'an ndo ña kúú ndó kuendá Pablo, o ká'an ndo ña kúú ndó kuendá Apolos, ¿á ko ná'á ta'on ndó ña ña yó'o ná'á ña kúú ndó ñayuu kée ña kóni ñíí?

⁵ Ta, ¿ndí kían kúú Pablo, ká'an ndó? Ta, ¿ndí kían kúú Apolos, ká'an ndó? Chì sava'a na kéchóon noo Ndios oon va kúú ndu'u, ta ni daná'a ndu noo ndo, dá ni kandísa ndó. Chì iin rá iin ndu kée choon ni xi'o sato'o yo Ndios noo ndú.

⁶ Yu'u kúú ra ni ni'i choon ña chí'i tata, ta Apolos ni ni'i choon ña ko'oni naan. Tído míí vá Ndios kúú na dákuá'anoan.

⁷ Sa'a ñoo ni ña'a ko kúú taa ni chí'i tata, ni ra ni so'onian, sava'a Ndios vá kúú na ndáya'i, chí míí ná kúú na dákuá'anoan.

⁸ Iin nóo vá ndáya'i taa ni chí'i tata, xí'ín ra ni so'onian, va'ará iin rá iin ra nátiin ya'i táto'on k'io káa choon ni kee ra.

⁹ Chì ndu'u kúú ra kéchóon noo choon Ndios, ta ndo'ó kúú táto'on ño'ó xíti noo ná, ta kúú ta'ani ndó táto'on k'io iin ve'e, ña nákaa na káva'a na.

¹⁰ Ta sa'a ña maní ni kee Ndios xí'ín, sa'a ñoo kúú táto'on iin na tí'a káva'a ve'e, chí ni chindú'í sa'an. Ta dao ka na kúú na dáxinoan. Sa'a ñoo kánian kandaa iin rá iin na choon kée na, dá kandoo va'an.

¹¹ Dá chí ko iin ka kuu chindu'u iin ka sa'a ve'e noo ña sa kándu'u, chí sa'a ve'e ñoo kúú míí Jesucristo.

¹² Ta sata sa'a ve'e yó'o kuu va ndane'e na iin ve'e xí'ín oro, o plata, o

xí'ín yuú luu ndáa, o xí'ín yító, o xí'ín ñoo tei'í, o xí'ín ra itá tirió.

¹³ Tído iin rá iin choon kían ná'a miían á choon va'a kían o koó. Chì tá ná kasandaá kuú keyíko Ndios sa'án, dá kandaá inio ndi ndo'an kee ño'ó kéi. Ta dión keean xí'ín iin rá iin choon, dá chì ño'ó kéi kían korndodó ñáa.

¹⁴ Tá koó ña'a ndo'o ña ni kava'a na sata sa'a ve'e ñoó, dá kían natiin na ya'í sa'a choon ni kee na.

¹⁵ Tído tá ná kej ña ni kava'a na, dá kían naá óon va choon ni kee na. Ta va'ará ná kaki na, tído ndo'o nío ná táto'on k'i'o ndó'o na yá'a noo ño'ó kéi.

¹⁶ ¿Á ko ná'a ta'on ndo'ó ña kúú ndó ve'e ño'o Ndios, ta Espíritu ná ió ini ndo?

¹⁷ Tá ió iin káa ñayuu ndúkú dánaá na ve'e ño'o Ndios, dá kían dánaá vá ñáa Ndios, chì ve'e ño'o i Ndios vá kúú ndo'ó.

¹⁸ O sa dánda'í ndo mií ndó, chì tá ká'an dao ndo'ó ña kúú ndó na ndichí xí'ín ña ndichí ió ñayuu yó'o, dá kían va'a cháa ka kee ndó mií ndó kakuu ndó ñayuu ko ndichí xí'ín ña ndichí yó'o, dá kían kasandaá ndo kakuu ndó ñayuu ndichí noo Ndios.

¹⁹ Dá chì ña ndichí ió ñayuu yó'o kían iin ña'a ko chóon noo Ndios. Chì di'a va ká'an tuti i Ndios: “Nátiin Ndios ta ndichí tein ña ma'ña kée ra.”

²⁰ Ta ká'an ta'anian di'a: “Ná'a vá Ndios ña ná'kani ini ta ndichí, ña kían ña ko chóon”, kaáan.

²¹ Sa'á ñoo ná dá'a ni chindaya'i ndó mií ndó sa'á ña ndíta ndó xí'ín taa yó'o o taa káa, chì ndidaá vá ña'a kúú ña'a mií ndó.

²² Sa'á ñoo Pablo, xí'ín Apolos, xí'ín Cefas, xí'ín ñayuu yó'o, xí'ín ña takí yo, xí'ín ña kuu yo, xí'ín ña ndó'o yó viti, xí'ín ña vei ndo'o yó chí noo, ndidaá kúú vá ña yó'o kúú ña'a mií ndó.

²³ Ta ndo'ó kúú kuendá Cristo, ta Cristo kúú kuendá Ndios.

4

Ká'an Pablo sa'a ndidaá ña'a ni kee na sa'á na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Corinto

¹ Sa'á ñoo kánian kee ndó kuendá ña kúú ndu'u taa kéchóon noo Cristo, ta ni natiin ndu choon ña kían dána'a ndu sa'á ña ná'a iin tó'ón mií Ndios.

² Ta ndidaá na ni natiin iin choon, miían ndúsa kánian na'a na mií ná ña kéndaa na choon ni natiin na.

³ Ta ko né'e tandíni á keyíko ndo sa'á ña kéei, o á taa né'e choon ná keyíko sa'a ña. Ta ni mií yu'u ko keyíko sa'á ña kéei.

⁴ Ta va'ará ko ná'kani kuáchi inij noo ña kéei, tído ña yó'o ko kóni kaa ña ni keva'i noo Ndios. Dá chì na keyíko ndaa sa'í kúú sato'o yo Ndios.

⁵ Sa'á ñoo ná dá'a ni chindaa noo ndo keyíko ndo sa'á ña kée ni iin ñayuu. Kandati ndó nda ná nandió ko na kúú sato'o yo Jesús, chì noón kúú na dánátuu ndidaá kúú ña'a ni kedé'é yo. Ta dánátuu ta'ani na ña ná'kani ini yo, dá natiin iin rá iin yó ña'ño'ó kánian ni'i yo noo Ndios.

⁶ Ñani, ni ka'in sa'a ndidaá ña kée mií xí'ín ña kée Apolos sa'á ña kú'u ini ndu sa'a ndo, dá kían kande'é ndó táto'on k'i'o kée ndu, dá kat'i'a ndó kee ndó táto'on k'i'o sa'ándá tuti i Ndios choon, dá kían ná dá'a ka ni chindaya'i ndó dao na dána'a noo ndo, ta kenóo ndó dao ka na.

⁷ Ta, ¿ndá yoo kúú ndó, xiní ndo? Ta, ¿ndí kían ió noo ndo, ña kían ko ní x'i'o Ndios noo ndo? Ni ña'a va. Ta sa'á ña ni ni'i óon ndoan, sa'á ñoo, ¿ndiva'a chindaya'i ndó mií ndó ña ká'an ndo ña ko ní ni'i ndoan, tá dáa?

⁸ Ká'an ndó ña ni iin ña'a ko kámani noo ndo, ta ká'an ndó ña kuíká ndó xí'ín ña'a Ndios, ta ká'an ndó ña kúú ndó rey, ta koó ka choon kúú ndó ndu'u. Tído ndeé ka vían va'a tá miían ndaa ndisa kúú ndó rey, dá kían ni'i ta'ani ndu ña dándáki nduú ndu'u xí'ín ndó.

⁹ Chì ká'an yu'u ña nda sata kuii ni chikata Ndios ndu'u, na kúú apóstol. Chì ndó'o ndu'u táto'on k'i'o ndó'o ra ni ta'anda choon ña kuu. Ta kúú ndu'u táto'on ñayuu ná'a diki ñayuu yó'o, noo ángel xí'ín noo ñayuu.

¹⁰ Ta ndu'u kúú ñayuu xixi noo ñayuu sa'á ña dána'a ndu sa'a Cristo.

Tído ndo'ó, kée ndó mií ndó ña kúu ndó na ndichí sa'a Cristo. Ta ndu'u kúu na vitá ini noo ndo'ó, tído ndo'ó kúu na ndakí. Ta ndo'ó kúu na ió ñañó'ó, ta ndu'u kúu ra koó ñañó'ó, xini ndo.

¹¹ Ta nda viti nda'í kuíko ndu'u, ta nda'í íchi ini ndu, ta ko ní'i ndú dá'on kandixi ndu. Ta kéndava'a ñayuu xí'ín ndú, ta ni ve'e ndu koó.

¹² Ta kuitá ndu kéchóon ndu xí'ín ndá'a mií ndú. Ta ká'an ndava'a ñayuu xí'ín ndú, tído ndu'u, xí'ka ndu ña va'a sa'a ná noo Ndios. Ta kéndava'a na xí'ín ndu'u, tído xí'o ndeé vá ini ndu.

¹³ Chínani kini na ndu'u, tído luu ká'an ndu xí'ín ná. Ta ni kasandaá ndu kúu ndú táto'on xe'e, chi nda viti kée na xí'ín ndu'u táto'on kí'o kée na xí'ín ña ko chón.

¹⁴ Ta ko táai ña yó'o kosaa noo ndo, dá kaka'an noo ndo. Di'a táai ña kosaa noo ndo, chi kóni ka'an ni'inii noo ndo, chi kúu ndó táto'on de'e maní.

¹⁵ Ta va'ará ná kakomí ndó táto'on uxí mil ta dána'a noo ndo sa'a Cristo, tído iin tó'ón vá kúu tatá ndo. Ta yu'u kúu tatá ndo, chi ni daná'i noo ndo ña kúu to'on va'a ña ká'an sa'a Cristo Jesús, ta ni kandísa ndóan.

¹⁶ Sa'á ñoó seí nda'ávii noo ndo ña kee ndó táto'on kí'o kée mií.

¹⁷ Sa'á ñoó ni tanda'a yu'u Timoteo kosaa xi noo ndéi ndó. Ta kúu xí táto'on de'e maní, ta iin ndaa xi xí'ín sato'o yo Ndios. Ta mií xí dándusaa ini ndo táto'on kí'o kée yu'u sa'á ña kándisai Cristo, ta kí'o dión dána'i noo na kúu kuendá Jesús ndéi iin rá iin xíán noo yá'i kua'in.

¹⁸ Ta ió dao ndó ni kasá'a kée ndó mií ndó ña kúu ndó na ndáya'i, chi ká'an ndó ña o saa kai noo ndéi ndó xaan.

¹⁹ Tído yachi nda'o saai koto ni'ini ndo'ó tá kí'o dión kóni sato'o yo Ndios, dá ná kandaá inii á miían ndaa ndisa kómí na chíndaya'i mií ñoó ndéi Ndios, o to'on ká'an oon va na kíán.

²⁰ Dá chi tá ño'o yó tixi ndá'a Ndios, ko kíán ña ka'an oon yó, chi kíán ña kómí ndisa yó ndéi ná.

²¹ ¿Ndá kíán kóni ndo? ¿Á kóni ndo ña saai dánanii ndo'ó, o á kóni ndo ña saai xí'ín ña kú'u inii sa'a ndo, ta xí'ín ña kueé inii?

5

Sa'ándá Pablo choon noo ñayuu ñoó ña taó xoo na taa ni kee kuachi kini

¹ Miían ndaa ni ni'i tó'in ña tein mií ndó xaan nákaa iin taa kée kuachi ka'an noo. Ta kuachi kini nda'o kíán yó'o, chi ni ñayuu ko ná'a Ndios ko kée táto'on kí'o kée taa xaan, chi kídi ra xí'ín naná ke'én ra.

² Tído ndo'ó kúu ra kúryíi ií vá ndó. ¿Á ko ná'a ndó ña kánian kunda'í va ini ndo, dá taó ndo ta kée kuachi ñoó tein mií ndó xaan?

³ Ta va'ará koó yu'u ió xí'ín ndó xaan, tído kee ndó kuendá ña ió ñaxintónií xí'ín ndó. Ta sa'á ña kíán táto'on kí'o ió'i xí'ín ndó, sa'á ñoó sa ni keyíkoj sa'á ña kini ni kee taa xaan.

⁴ Ta xí'ín kuu sato'o yo Jesucristo nataka ndo, ta kee ndó kuendá ña ió'i xí'ín ndó, ta xí'ín ndéi sato'o yo Jesucristo

⁵ naki'o ndó taa xaan noo ndá'a ña u'u, dá ná ndo'o ní'o rá, dá ná naá ña kini kátoó ñi rá, dá káki ní'o rá tá ná kasandaá kuu nandió koó tuku sato'o yo Jesús kasaa na.

⁶ Sa'á ñoó ko vá'a ta'on ña kúryíi ndó. ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña xí'ín lú'u chí'i vá levadura, ta kúu dákuíta tachí vaan iin tu'u yúsa káva'a pan?

⁷ Sa'á ñoó nduvii ndo mií ndó noo kuachi kée ra, chi kíán táto'on levadura dátúúán ndo'ó, dá kakuu ndó táto'on yúsa saá, ña ko ní kí'in tá'an xí'ín levadura. Dá chi Cristo kúu táto'on léko sa'áni na Israel kéká'ano na víko pascua, chi ni dokó ná mií ná sa'a yo.

⁸ Sa'á ñoó ná keká'ano yó víko pascua miíá, ta ná dá'a ni kechóon yó levadura, ña kúu ña kini xí'ín ña ko vá'a. Di'a ná kechóon yó pan, ña ko ní kí'in tá'an xí'ín levadura, ña kúu ña kée yó ña ndaa xí'ín ndino'o ini yo.

⁹ Ta noo iin ka tuti ni tanda'í kosaa noo ndo ká'an ña o sa káne'e tá'an ka

ndo xí'ín ñayuu kée kuachi xí'ín na ko kúú yí ná o ñadi'í na.

¹⁰ Tído ko kóni kaaan ña kankuei xoo ndó tein ñayuu ko ná'á Ndios kée kuachi xí'ín na ko kúú yí ná o ñadi'í na, xí'ín na kátoó kakomí ña' a dao ka ñayuu, xí'ín na kí'in kuí'íná, xí'ín na ndáño'o yoko. Dá chi miían ndúsa kánian kankuei va ndó ñayuu yó'o, dá kandeé ndó kankuei ndó tein na.

¹¹ Tído tuti ni tanda'í kosaa noo ndo ká'an ña o sa káne'e tá'an ndó xí'ín ñayuu ká'an kúú kuendá Jesús tá kée na kuachi xí'ín na ko kúú yí ná o ñadi'í na, o tá kátoó na kakomí ná ña' a dao ka ñayuu, o tá ndáño'o na yoko, o tá kúú ná na to'ón, o tá xí'i na, o tá kí'in kuí'íná ná. Ta ni o sa kóo ini ndo kasá'an ndó xí'ín ná.

¹² Chi, ¿ndi kían kúú yu'u ña keyíko sa'á ñayuu ko ná'taka dákuá'a xí'á? Tído, ¿á ko ná'á ndó ña kánian keyíko yo sa'á na dákuá'a dáo xí'á?

¹³ Chi ñayuu ko ná'taka dákuá'a xí'á, mií Ndios kúú na keyíko sa' a ná. Sa'á ñoó taó ndo ta kée kuachi nákaa tein ndó xaan ná ko'on ra.

6

Ná dá'a ni ko'on ndo noó ta né'e choon tá ndó'o ndó tandó'ó tein mií ndó

¹ ¿Á ko ná'á ndó ña tá naá iin káa ndó xí'ín iin ñani ndo, na kúú kuendá Jesús, ko vá'a ta'on kée ndó tá ná ko'on ndo noó ta né'e choon ñayuu yó'o ka'an kuachi ndó sa' a ñani ndo? ¿Ndiva' a ko ká'an di'a ndó xí'ín na kúú ñayuu Ndios, dá keyíko na sa' a ndo?

² ¿Á ko ná'á ta'on ndo'ó ña kasan-daá iin kuu, dá ni'i yóo, na kúú ñayuu Ndios, ña keyíko yo sa' a ndidaá ñayuu? Ta sa'á ña ni'i ndo ña keyíko ndo sa' a ñayuu, sa'á ñoó, ¿ndiva' a o kúú keyíko mií ndó tandó'ó leé ndó'o mií ndó xaan, tá dáá?

³ ¿Á ko ná'á ta'on ndo'ó ña nda ángel ndéi induú keyíko yó sa' a? ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña ió choon ña keyíko yo sa'á ña ndó'o yó ñayuu yó'o?

⁴ Sa'á ñoó, tá ndó'o ndó tandó'ó ñayuu yó'o, ¿ndiva' a kua'an ndo noó ra

né'e choon, tá'an ra ko sa'á ni mií sa'á ña' a Ndios?

⁵ Ndidaá kúú ña yó'o ká'in xí'ín ndó, dá ná koo cháá ña ka'an noo ndo. ¿Á koó ví iin ta ndichí tein mií ndó xaan kuu keyíko sa' a ndo tá naá iin ñani ndo xí'ín iin ka na?

⁶ Chi di'a iin kúú mií ndó, na kúú kuendá Jesús xaan, naá tá'an ndó, ta né'e tá'an ndó kua'an ndo keyíko sa' a ndo noó ta né'e choon, tá'an ra ko ná'á Ndios.

⁷ Ta sa'á ña naá tá'an mií ndó, sa'á ñoó ná'a ndo mií ndó ña ko ndíta ndaa ndo xí'ín Ndios. ¿Ndiva' a ko xí'o ndeé ní ini ndo tá kéndava' a na xí'ín ndó? Ta, ¿ndiva' a ko xí'o ndeé ní ini ndo tá kí'in kuí'íná ná ndo'ó?

⁸ Tído di'a kéndava' a ndó xí'ín ñani ndo, na kúú kuendá Jesús, ta kí'in kuí'íná ndó na.

⁹ ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña o ndú'u ta'on ñayuu kini noo dándaki Ndios? O sa danda'í ndo mií ndó, chi o ndú'u na kátoó kudi xí'ín ndi ndaa mií vá ñayuu noo ió Ndios, ni na ndáño'o yoko, ni na kidi xí'ín na ko kúú yí ná o ñadi'í na, ni ra kidi xí'ín ta xí'ín rá, ni ñá'a kidi xí'ín ñá'a xí'an,

¹⁰ ni na kuí'íná, ni na kátoó téi di'ón, ni na xí'i, ni na kini ká'an, ni na maña o ndú'u noo dándaki Ndios.

¹¹ Ndidaá ña yó'o ni sa kee dao ndo'ó tá sata, tído sa ni nduvii va ndó noo Ndios viti, ta ni xí'o na ña koo vii ndo, ta ni kandoo vii ndo noo Ndios sa'á ña kándéé ini ndo sato'o yo Jesús, xí'ín sa'á ña ni natiin ndó Espíritu i Ndios.

Ná dá'a ni kee ndó kuachi xí'ín na ko kúú yí ndo o ñadi'í ndo

¹² Ndidaá vá ña' a kuu kee yó, tído o duú ndidaá ña ki'o ña va' a noo yo. Ndidaá vá ña' a kuu kee yó, tído ná o kí'o yó mií yó noo ni iin ña' a ña dándakian yó.

¹³ Ni kava' a Ndios ña' a kaxío kaño'o tixío, ta ni kava' a tji yó ña kaño'o ña' a kaxío, tído ndi nduú vaan dánaa na. Tído ko ní kava' a na ñí yo ña kían kudi yo xí'ín ndi ndaa mií vá ñayuu. Chi di'a ni kava' a na ñí yo, dá koni kuáchí

yó noo mií ná, ta mií ná kúú sato'o ñí yó.

¹⁴ Chì Ndios, na ñi ñanátaki sato'o yó Jesús, noón ta'ani kúú na ñanátaki yó xí'ín ndée ná.

¹⁵ ¿Á kò ná'á ta'on ndó ña ñí ndo kúú kuendá Cristo? Sa'á ñoó, ¿á kuu ko'o xí'ín ñí yó, ña kúú kuendá Cristo, ta dák'ín tá'an yóan xí'ín ñí iin ñá'a díkó míí noo taa? Koo, o kúu ta'on.

¹⁶ ¿Á kò ná'á ta'on ndó ña tá ñi ñaki'ín tá'an ñí iin taa xí'ín ñá'a díkó míí, dá kían ñi nduu na iin tó'ón vá? Dá chì di'a ká'an tuti ñi Ndios: “Tá ñi ñaki'ín tá'an iin taa xí'ín iin ñá'a, dá kían ñi nduu na iin tó'ón vá.”

¹⁷ Tído na ñi ñaki'o mií noo sato'o yó Jesús, dión ñi nduu na iin tó'ón xí'ín ná.

¹⁸ Kuino kí ndo noó ña kátoó ndo kudì ndo xí'ín na kò kúú ñadi'í ndo o yí ndo. Dá chì ndidaá ka kuachi kée ñayuu kò kían kuachi kée na xí'ín ñí míí ná, tído na kée kuachi xí'ín na kò kúú yí ná o ñadi'í na, noón kúú na yá'a kée kuachi xí'ín ñí míí ná.

¹⁹ Chì, ¿á kò ná'á ta'on ndó ña yikí koño ndo kúú ve'e ño'o noo ió Espíritu ñi Ndios? Chì ió na ini ndo, chì ñi ñatiin ndó na noo Ndios. Sa'á ñoó kò dándáki ka ndo míí ndó,

²⁰ dá chì ya'i nda'o ñi chiyá'i Ndios sa'a ndo. Sa'á ñoó keká'ano ndó Ndios xí'ín ñí ndo, xí'ín espíritu ndo, chì ña'a Ndios kían.

7

Ká'an ni'ini Pablo noó ñayuu sa'a ndí kían kee na tá tanda'a ná

¹ Ta viti kían ko'in kasto'in xí'ín ndó sa'á ña ñi ndato'ón ndó yu'u noo tuti ñi tanda'á ndó ñi kii nooí, á ña va'a cháá ka kían ña ná o tanda'a taa xí'ín ñá'a.

² Tído sa'á ña ióan ya'a ndó kee ndó kuachi xí'ín na kò kúú yí ndo o ñadi'í ndo, sa'á ñoó va'a cháá ka ná koo ñadi'í iin rá iin ndó, ta iin rá iin na ñá'a ná koo yí ná.

³ Ta iin rá iin taa kánian kudì nduú ra xí'ín ñadi'í ra, ta kí'o dión ta'ani kánian kee na ñá'a xí'ín yí ná.

⁴ Dá chì na ñá'a kò dándáki ka na ñí ná, ndaá yí vá ná kúú ra dándáki ñáa. Ta ni taa kò dándáki ka ñí rá, ndaá ñadi'í ra kúú na dándáki ñáa.

⁵ Sa'á ñoó o sa kádí'inda ndo ñí ndo noo yí ndo o noo ñadi'í ndo. Tído tá ñi kandoo míí ndó ña o náki'ín tá'an ndó dao kuu, chì kóni ndo kane'e ñi ndo ka'an ndo xí'ín Ndios, dá kían kuu va kee ndó dión. Tído ndi'i daá, ñaki'ín tá'an nduú tuku ndó, chì oon ni ví o kí'o ndeé ini ndo, ta kexíxi ña u'u xí'ín ndó, dá ya'a ndó kee ndó kuachi xí'ín iin ka na.

⁶ Ndidaá ña'a ká'in xí'ín ndó yó'o kían ká'an ni'ini noo ndo, tído kò kúú ta'an vaan choon sa'ándái noo ndo.

⁷ Ká'an yu'u ña va'a cháá ka kían ña ná kandeí míí ndidaá taa táto'on kí'o ió míí yu'u. Tído díin díin va ña'a ñi ñi tá'i iin rá iin ñayuu noo Ndios, chì ió dao na ñi ñi tá'i ña kí'o ndeé ini na kandeí míí ná, ta ió ta'ani dao na ñi ñi tá'i ña tanda'a ná.

⁸ Ta ña yó'o ká'an yu'u xí'ín takuáchí takí, xí'ín na kuáan ña iin ña va'a kían ña ná kandeí míí ná táto'on kí'o kée yu'u.

⁹ Tído tá kò xí'o ndeé ini na chituu na ña kóni ñí ná, dá kían va'a cháá ka ná tanda'a ná. Dá chì va'a cháá ka ña tanda'a ná o duú kaan ndo'o nió ná koni na iin taa o iin ñá'a.

¹⁰ Ta noo ndo'ó, na ñi tandá'a, sa'ándái choon noo ndo, tído kò kían choon ñi ndaki ñaxintóní, chì choon sa'ándái míí sato'o yó Ndios noo kían, ña ndo'ó, na ñá'a, o sa dánkoo ndó yí ndo.

¹¹ Tído tá sa ñi dánkoo iin ñá'a yíian, dá kían ná dá'a ni tanda'an xí'ín iin ka taa. Va'a cháá ka ná ndaka ña maní noo sátá'an iin rá iin na, dá ñaki'ín tá'an tuku na kandeí na. Ta ndo'ó, ra taa xaan, o sa dánkoo ndó ñadi'í ndo.

¹² Ta ió ña ka'in xí'ín dao ka ndo, va'ará kò ká'an sato'o yó Ndios sa'an. Tá ió iin káa ñani yó, ta kò kándisa ñadi'í ra Jesús, tído ióan ña koo iian xí'ín rá, dá kían ná dá'a ni dánkoo ñáa rá.

¹³ Tá ió iin káa na ñá'a kándisa Jesús, ta kò kándisa yí ná, tído tá ió ra ña koo

ii rá xí'ín ná, dá kían ná dá'a ni dánkoo ñáá ná.

¹⁴ Chì iin yíi kò kándísa Jesús, ndé'é va'a ñáá Ndios sa'á ña kándísa ñadi'í ra. Ta iin ñadi'í kò kándísa Jesús, ndé'é va'a ñáá Ndios sa'á ña kándísa yíian. Chì tá kò kían dión, dá kían kandoo kini de'e na noo Ndios, tído viti kúú xí takuáchí vii noo ná.

¹⁵ Tído tá ká'án yíi ndo o ñadi'í ndo, na kò kándísa Jesús, ña dánkoo na ndo'ó, dá kían konó ndó ná kee na dión. Chì nì ndaxì ndo noo ña nì tandá'a ndó xí'ín ná tá ndó'o ndó dión. Chì nì nakana Ndios ndo'ó ña kían kandeí va'a ndó.

¹⁶ Chì ndo'ó, na ñá'a xaan, ¿xíni á kandeé ndó xí'ín yíi ndo, dá nduu ra kuendá Jesús? Ta ndo'ó, ta kúú yíi, ¿xíni á kandeé ndó xí'ín ñadi'í ndo, dá nduu na kuendá Jesús?

¹⁷ Tído iin rá iin ndó kánian koo táto'on nì xì'o mií sato'o yò Ndios koo ndó tá nì nakana ñáá ná xoo mií ná. Ta ña yó'o kían dána'ì noo ndidaá kúú na kúú kuendá Jesús iin iin xían noo xíonooi.

¹⁸ Sa'á ñoó, ¿á sa nì ta'anda ñíi ndo tá nì nakana ñáá Ndios? Dá kían nda dión koo va ndó. ¿Á ío dao ndó kò ñá'a ta'anda ñíi tá nì nakana ñáá Ndios? Dá kían ná dá'a ni ka'anda ndoán.

¹⁹ Dá chì ña ta'anda ñíi yò xí'ín ña kò ní ta'anda ña, ni iin ña'a kò ndáya'ì ña, dá chì ña ndáya'ì noo Ndios kían kee yó choon sa'ándá na.

²⁰ Sa'á ñoó kánian koo ii ndo táto'on kì'o ndáa ndó tá nì nakana ñáá Ndios xoo mií ná.

²¹ ¿Á nì sa ño'o ndó tìxi ndá'a iin sato'o tá nì kana ñáá Ndios? Ná dá'a ni nakani ini ndo. Tído tá ío tandeé ini ña kankuei ndó tìxi ndá'a sato'o ndo, dá kían cho'on ini ndo yaa ndo.

²² Chì ndo'ó, na sa ño'o tìxi ndá'a iin sato'o tá nì kana ñáá Ndios, ndo'ó kúú na nì taó xoo Ndios tìxi ndá'a kuachi, dá nono ndo kee ndó ña kóni na. Ta ndo'ó, na kò ní sá ño'o tìxi ndá'a iin sato'o tá nì nakana ñáá Ndios, viti kían nì ndu'u ndó tìxi ndá'a Cristo, dá koni kuáchí ndó noo ná.

²³ Ya'ì nda'o nì chiya'ì Ndios sa'a ndo, sa'á ñoó ná dá'a ni nachì'ì ndó

mií ndó tìxi ndá'a ni iin tó'on ñayuu.

²⁴ Sa'á ñoó, ñani, táto'on nì sa ndaa iin rá iin ndó tá nì nakana ñáá Ndios, kì'o dión ii ní koo ndó noo ná.

²⁵ Ta viti kò'in ka'in cháá xí'ín ndó sa'á na takí, va'ará kò ta'ón choon ní nì'ì noo sato'o yò Ndios kían. Tído ká'an ni'inii noo ndo táto'on kì'o ká'án mií yu'u kúú ña va'a, chì sa'á ña kú'u ini sato'o yò Ndios sa'í, sa'á ñoó kúú iin ta'a ká'an ña ndaa.

²⁶ Ta sa'á ña ndéi yó tiempo u'u nda'o, sa'á ñoó ká'án yu'u ña va'a cháá ka ná kandeí mií ndó, ta ta, táto'on kì'o ndéi ndó.

²⁷ Tá ío ñadi'í ndo, o sa dánkoo ñáá ndó. Ta tá koo ñadi'í ndo, o sa ndí'ì ini ndo tanda'a ndo.

²⁸ Tído tá ná tanda'a ndo, kò ta'ón kuachi kían. Ta dión ta'anì takuáchí di'ì takí, kò ta'ón kuachi kían tá ná tanda'a xí. Tído na tánda'a, kasá'a ndo'o níó ná, ta kò kóni yu'u ña ndo'o ndó dión.

²⁹ Tído ña yó'o ká'an yu'u xí'ín ndó, chì ndadá cháá vá tiempo kámanì noo yò. Sa'á ñoó ndo'ó, na ío ñadi'ì, kee ndó kuendá ña koó ná ío, ta ndí'ì cháá ka ini ndo sa'a Ndios.

³⁰ Ta ndo'ó, na kúnda'ì ini, kee ndó kuendá ña kò kúnda'ì ini ndo. Ta ndo'ó, na ndéi dii, kee ndó kuendá ña kò ndéi dii ndo. Ta ndo'ó, na xín, kee ndó kuendá ña koó ña'a ní xín ndó.

³¹ Ta ndo'ó, na kéchóon ña'a ío ñayuu yó'o, ná dá'a ni ndí'ì ini ndo sa'án. Dá chì ñayuu ndéi yó viti naá váan xí'ín ndidaá kúú ña'a ío nooán.

³² Chì ña kóni yu'u kían ña ná dá'a ni nakani téi ini ndo sa'á ña'a ío ñayuu yó'o. Chì na kò ñá'a tanda'a, ndí'ì cháá ka ini na sa'á ña'a sato'o yò Ndios, chì ndúkú ná ña nata'an ini sato'o yò koni ñáá ná.

³³ Tído ta nì tandá'a, nákanì cháá ka ini ra sa'á ña ío ñayuu yó'o, chì ndúkú rá ña nata'an ini ñadi'ì ra koni ñááán.

³⁴ Ta dión ta'anì kò kúú nóo ta'an vaan xí'ín ñá'a ío yíi xí'ín ñá'a koó yíi. Chì ñá'a koó yíi, ndí'ì inian sa'á ña'a sato'o yò Ndios, chì ndúkúán ña kandoo vii ñíian, xí'ín níman noo Ndios. Tído di'a ñá'a ío yíi, ndí'ì cháá

ka inian sa'á ña ío ñayuu yó'o, chi ndúkúán ña nata'an ini yíian koni ñaá rá.

³⁵ Ká'in ndidaá ña yó'o xí'in ndó, dá ni'i iní cháá ka ndo ndi kee ndó. Ta ko ká'in sa'a ña sa'á ña kóni chituu ndo'ó. Ña kóni yu'u kían kee ndó ña va'a xí'in ña ndísá'ano, dá kían ni iin tó'on ña'a ná o kétéin noo ndo kee ndó ña kóni Ndios.

³⁶ Tá ío iin káa ndó ká'án ña ko vá'a ta'on ña kuyatá de'e di'í tákí ndo, ta ká'án ndó ña kánian tanda'a xí, dá kían kuu kí'o ndó ña tanda'a xí, chi ko ta'ón kuachi kían.

³⁷ Tído ndo'ó, na ío ini ña ná o tánda'a de'e di'í ndo, ta o duú ña miían ndúsa kían ña tanda'a xí, ta nonó noo ndo kee ndó ña kían kóni mií ndó, tá sa ni chikaa ini ndo ña o tánda'a ta'ón de'e di'í tákí ndo, dá kían va'a va kée ndó.

³⁸ Sa'á ñoó, na xí'o de'e di'í na tanda'a xí, va'a kée na, ta na ko xí'o xi tanda'a xí, va'a cháá ka kée na.

³⁹ Ta iin ña'á ío yí, ni kató tá'an xí'in yíian noo ley xían nani takí ra ío ra. Tído tá ni xí'i yíian, dá kían ni nono nooan tanda'an xí'in ndi ndáa taa kóni miían, tído taa kándisa sato'o yo Cristo ná kakuu ra.

⁴⁰ Tído kaá yu'u ña va'a cháá ka ví keeán tá ná o tánda'a tukuán, ta ká'ín ña kí'o dión ta'ani kóni Espiritu ij Ndios.

8

Ká'an ni'ini Pablo sa'á koño dóko ñayuu ko ná'á Ndios noo yoko

¹ Viti, dá kua'in kasto'in xí'in ndó sa'á koño dóko ñayuu noo yoko. Sa kátóni va'a ini yo sa'á ña yó'o. Tído sa'á ña kátóni ini yo, ña yó'o kedaá xí'á, sa'á ñoó kúryí yó. Tído tá kú'u ndisa ini yo sa'á ñayuu xí'in yó, dá dákuá'ano yó na xí'in to'on Ndios.

² Tá ío iin káa ndó ká'án ña ná'á nda'o ndó sa'a iin ña'a, di'a ko ná'á ndó sa'án táto'on kí'o kánian kana'á ndó.

³ Tído tá miían ndaa kóni yo Ndios, dá kían ná'á ná yó, ña kúú yó ñayuu na.

⁴ Ta viti ko'in ka'in xí'in ndó sa'á ña dóko ñayuu noo yoko. Ná'á yó ña ko ta'ón ña'a ndáya'i yoko ndéi ñayuu yó'o, chi koó ka iin ka ndios, sava'a iin tó'on diní vá kúú Ndios.

⁵ Va'ará ká'an ñayuu ña ndéi dao ka ndios induú o noño'o yó'o, chi kaá na ña kua'á nda'o ndios xí'in kua'á nda'o sato'o ndéi,

⁶ tído noo yóo, iin tó'on diní vá kúú Ndios, na kúú tatá yo, na ni kava'a ndidaá kúú ña'a, ta noón kúú na xí'o ña takí yo kéchóon yó noo ná. Ta iin tó'on diní ta'ani kúú sato'o yo Jesucristo. Ta xí'in ndá'a míí ná ío ndidaá kúú ña'a, ta mií ná kedaá xí'á, dá takí yo ndéi yó.

⁷ Tído o duú ndidaá ñayuu kátóni ini sa'á ña yó'o. Dá chi ño'o dao ñayuu tein ndó, nda kuálí ná ni kasá'á ná ndáño'o na yoko. Sa'á ñoó tá seí na koño ni doko ñayuu noo yoko, ká'án ná ña sa ndáño'o ta'ani na yoko ñoó, ta kasá'á ná nákan kuáchi ini na sa'á ña ko ná'á va'a na, ta ká'án ná ña ni yako na noo Ndios.

⁸ Sa ná'á vá yó ña o duú ña'a seí yo kedaá xí'in yó, dá kandoo va'a yó noo Ndios. Dá chi ko kúú yó ñayuu ndáya'i cháá ka noo ná sa'á ña seí yo dao ña'a, ta ni o kándoo nóo yó noo ná sa'á ña ko seí yo dao ka ña'a.

⁹ Tído kaon koo ndó, chi va'ará kuu keí ndoán, tído ná dá'a ni kí'o ndó ña kían kuei dao na kómani kua'ano xí'in to'on Ndios noo kuáchi sa'á ña seí ndoán.

¹⁰ Dá chi tá ná koni na iin káa ndo'ó, na sa ná'á sa'á ña yó'o, ta ío ndo seí ndo koño ini ve'e noo ndáño'o ñayuu yoko, dá kían ká'án ta'ani na keí ná ña, va'ará nákan kuáchi ini na keí náan. ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña sa'á ña kée ndó dión, sa'á ñoó xíno ini na keí ná koño ni doko ñayuu noo yoko?

¹¹ Ta sa'á ña ná'á va'a ndó ña ko ta'ón kuáchi kían keí ndó koño ñoó, sa'á ñoó dátúú ndó ñani ndo, na ko ña'á kua'ano xí'in to'on Ndios, na ni chiyá'i Cristo sa'a.

¹² Ta sa'á ña yá'a ndó kée ndo kuáchi noo ñani ndo, ta sa'á ña xí'o ndó ña xíno ini na kée na ña ká'án ná

kúu kuachi, sa'á ñoó yá'a ndó kée ndó kuachi noo mií Cristo.

¹³ Sa'á ñoó tá ña'a seí yu'u kédaá xí'ín ñanii, dá kúei na noó kuachi, dá kían ni iin kuu ka ná o kaxíi koño, dá kían ná dá'a ni ya'a ñanii kee na kuachi sa'a yú'u.

9

Ká'an Pablo ña kúu ná iin apóstol

¹ ¿Á kó ná'á ta'on ndó ña kúu iin apóstol, na né'e to'on Jesús? ¿Á kó ná'á ta'on ndó ña kuu kee yu'u ndidaá ña'a kée dao ka apóstol? ¿Á kó ná'á ta'on ndó ña ni xini ta'ani yu'u Jesús, na kúu sato'o yo? ¿Á kó ná'á ta'on ndó ña ni nduu ndó kuendá Jesús sa'á ña kéei choon ni xi'o sato'o yo nooí?

² Ndá ndi kuu kó kándia dao ka ñayuu ña miian ndaa kuiti kúu yu'u apóstol Jesús, tído ndo'ó kúu na kánian nakoni ndo yu'u. Ta sa'á ña kúu ndó kuendá sato'o yo Jesús, ñoó kían ná'a ña kúu iin apóstol.

³ Ta ña yó'o kúu to'on ká'in xí'ín ndo'ó, na kána'á xí'ín ndéi xaan:

⁴ ¿Á kó ta'ón íchi ndú ña k'i'o ndó ña'a kasá'an ndu, ña k'i'o ndó ña'a ko'o ndu?

⁵ ¿Á kó ta'ón íchi ndú ña kandaka ndu na ña'a kándisa Jesús kakuu ñadi'í ndu, ta kanoo nduú na xí'ín ndú, táto'on k'i'o kée dao ka na kúu apóstol, xí'ín ñani sato'o yo Jesús, xí'ín Cefas?

⁶ ¿Á sava'a yu'u xí'ín Bernabé kúu na kánian koto mií xí'ín choon kée ndu?

⁷ Ta, ¿ndi káa iin soldado xíto mií xí'ín di'ón mií rá? Ta, ¿ndi káa iin ta'a xíti uva, ta kó seí ra uva kána noño'ó rá? Ta, ¿ndi káa iin ta'a ndáka léko, ta kó xí'i ra lechí ri?

⁸ ¿Á ká'an ndó ña nákanini ini ta'a ká'in xí'ín ndó? ¿Á kó ná'á ta'on ndó ña dión ta'ani ká'an ley Moisés?

⁹ Dá chi ley Moisés kían kaá di'a: "O sa ta'an ndo ñono yú'u chee tá sádi ri tirió, dá ná kuu keí rí chááán." ¿Á ká'an ndó ña ndí'i ini Ndios sava'a sa'á chee?

¹⁰ O, ¿á ni taa ta'ani na to'on yó'o sa'a yóo? Sa'a yóo ni taa naan. Ta dión ni na xíti, ió tandeé iní noo ná ña natiin na ña'a noño'ó ni xiti na, ta na sádi tirió, ió ta'ani tandeé iní noo ná ña natiin na ña'a noo ni nduvii na ñoó.

¹¹ Ndu'u kúu na ni chi'i tata ña kúu to'on Ndios iní nío ndo, sa'á ñoó, ¿á ká'ian iin ña dáta'an nda'o ndu'u ndo'ó ña natiin ndu'u cháá ña xínño'ó ndú noo ndo?

¹² Tá dao ka va ta'a kúu ra nátiin ña xíto ndó ra, ta va'a cháá ka ví kánian kee ndó xí'ín ndu'u.

Ta va'ará ió íchi ndú ña koto ñaá ndó, tído kó kéchóon ta'on ndu'an. Di'a xí'o ndeé vá iní ndu noo ndidaá ña'a, dá kían ni iin ña'a ná o kétéin noo ñayuu ña kandisa na to'on va'a sa'a Cristo Jesús.

¹³ ¿Á kó ná'á ta'on ndó ña ta'a kéchóon noo Ndios iní ve'e ño'o ká'ano seí ra ña ño'o iní ve'e ñoó, ta ra dóko kítí noo náa seí ra cháá koño ri?

¹⁴ Dión ta'ani ni sa'anda sato'o yo Jesús choon ña na xionoo dána'a to'on va'a sa'a ná, kánian kataki na noo choon kée na.

¹⁵ Tído yu'u, ni iin kuu ta'ón kó ní ká'in xí'ín ndó ña koto ndó yu'u, ta ni kó táai to'on yó'o kosaa noo ndo sa'á ña kóni ña koto ndó yu'u. Va'a kaan ná kuu di'a yu'u, o duú ka ña ditá ndó ña náta'an inii sa'á ña kó kí'in ya'i noo ndo.

¹⁶ Tá dána'a yu'u to'on va'a sa'a Jesús, dá kían kó kánian chindaya'í yu'u mií, dá chi ni ta'anda choon nooí ña dión kánian kee. Nda'í yu'u tá ná o dána'i to'on va'a yó'o.

¹⁷ Tá ni chikaa ini mií yu'u kee choon yó'o, dá kían kuu va natiin ya'i noo ndo. Tído o duú mií yu'u ní chikaa inii kee ña, dá chi choon ni ta'anda noo vá yu'u kían.

¹⁸ Ta, ¿ndi kían va'a nátiin yu'u, tá dáá? Ña va'a nátiin yu'u kían náta'an inii sa'á ña kó kí'in ya'avii noo ndo dána'i to'on va'a sa'a Cristo Jesús. Chi kó kóni dándi'i inii ndo'ó kee ndó ña kánian kee ndó xí'ín sa'á ña dána'i to'on va'a sa'a Jesús.

19 Ta sa'á ña ko nákaai tixi ndá'a ni iin tó'ón ñayuu, sa'á ñoó nónóí k'i'oi miíí konkuáchíí noo ndidaá kúú ñayuu, dá kían kandeéí ña kandísa kua'a cháá ka na to'on va'a sa'a Jesús.

20 Sa'á ñoó, tá nákaai tein na kúú na Israel, dá kéei miíí kúúí iin na Israel, dá kandeéí kandísa na Jesús. Chì tá nákaai tein na ñó'o tixi ndá'a ley Moisés, ta va'ará ko nákaai tixi ndá'a ley ñoó, tído kéei miíí ña nákaai tixi ndá'án, dá kandeéí kandísa na Jesús.

21 Ta dión ta'ani kée yu'u tá nákaai tein ñayuu ko ñó'o tixi ndá'a ley Moisés, chì kée yu'u miíí ña ko nákaai tixi ndá'a ley. Tído ko kóni kaaan ña ko seídó'o yu'u choon sa'ándá ley Ndios, chì nákaai tixi ndá'a Cristo. Dión kéei, dá kandísa na ko ñó'o tixi ndá'a ley to'on va'a Jesús.

22 Tá nákaai tein na ko ñá'a kua'ano xí'ín to'on Ndios, dá kían kée yu'u miíí tátó'on k'i'o kúú mií ná, dá kandeéí kua'ano na xí'ín to'on Ndios. Ta daá kuití vá kée yu'u miíí tátó'on k'i'o kúú iin rá iin ñayuu, dá kandeéí káki dao na noo kuachi na.

23 Ndidaá kúú ña yó'o kée yu'u, dá naka'ani cháá ka to'on va'a sa'a Jesús kua'an, ta k'i'o dión kandeé ta'ani yu'u ni'í ña kúú ña va'a sa'á to'on va'a yó'o.

24 ¿Á ko ná'a ta'on ndó ndi ndó'o taa taxí tá'an? Chì ndidaá vá rá ndúndéé taxí tá'an, tído iin tó'ón vá kúú ra kándéé. Ta k'i'o dión ta'ani ndundéé ndó kuita ndaa ndo xí'ín to'on Ndios, dá kandeé ndó ni'í ndo ña kánian natiin ndó.

25 Ta k'i'o dión ta'ani ndó'o ra ko'on chídáó tá'an, chì ndí'i nda'o ini ra kénduu ra mií rá, dá kandeé rá ni'í rá iin corona, ña naá óon. Tído yóó kúú na ndí'i ini kuita ndaa xí'ín Ndios, dá ni'í yo iin corona, ña ni iin kuu o naá.

26 Sa'á ñoó k'i'o dión ndaa kánkonoí íchì Ndios, chì ko kánkono naá ta'on yu'u. Ta k'i'o dión ta'ani kéei tá naáí xí'ín ña kini, chì ko kéei tátó'on kée na dáko'on yikí noo táchi.

27 Di'a dándó'o yu'u ñííí, ta kéndúsai xí'án, dá kandeéí ña keean ña kóni Ndios. Dá chì tá koó, dá kían, va'ará ni

daná'í noo dao ka ñayuu, oon ni ví o kándeéí kasandaái nda noo ni chiná'a Ndios.

10

Kuino kú ndo noo yoko, ta o sa kándaño'o ndóan

1 Tído ko kóni, ñani, ña nandodó ndo ña ni xika na sá'ano ñoo ndu'u tixi kátí viko, ña ni kasto'on xí'ín ná noo kánian ko'on na. Ta ndidaá vá ná ni chika'anda me'í taño'o naní Taño'o Kua'á.

2 Ta k'i'o dión ni ndu'u na tixi ndá'a Moisés, chì kían tátó'on ni sodo ndúta ná xí'ín viko ñoó xí'ín taño'o ñoó.

3 Ta ndidaá ná ni seí ña'a ni tanda'a Ndios ni kii induú,

4 ta ndidaá ta'ani na ni xi'i takuúí ni xi'o Ndios noo ná. Chì ni xi'i na takuúí ni kana ndíka káo, ta káo ñoó kúú Cristo.

5 Tído kua'á nda'o ñayuu ñoó ko ní náta'an ini Ndios koni na. Sa'á ñoó ni kandoo yikí koño na noño'o íchí ñoó.

6 Ndidaá kúú ña yó'o kían kasto'on xí'ín yó ña ko vá'a ta'on ña katoó yo kee yó ña kini tátó'on k'i'o ni kee ñayuu ñoó.

7 Sa'á ñoó o sa kándaño'o ndó yoko tátó'on ni kee dao ñayuu ñoó, chì di'a ká'an tuti i Ndios: "Ni sa ndei na ni sasá'an na, ta ni xi'i na, dá ni ndakueí na ni sa ndei dii ná noo yoko."

8 Ta ná dá'a ni kee yó kuachi xí'ín na ko kúú ñadi'í yo o yí yo tátó'on k'i'o ni kee dao ñayuu ñoó. Chì sa'á ña ni kee na dión, sa'á ñoó iin kuu ni xi'i oko oni mil na ni kee Ndios.

9 Ta ná o sa kóo ini yo korndodó yó sato'o yo Ndios tátó'on k'i'o ni kee dao ñayuu ñoó, chì sa'á ña ni kee na dión, sa'á ñoó kua'a ná ni xi'i tá ni seí ñaá ko.

10 Ta ni o sa ká'an kuachi ndó noo Ndios tátó'on ni kee dao ñayuu ñoó, chì sa'á ña ni kee na dión, sa'á ñoó kua'a ná ni xi'i ni kee iin ángel né'e choon sa'ání ñayuu.

11 Ndidaá kúú ña yó'o kían ni ndo'o ñayuu ñoó, ta kasto'an xí'ín yó ña ná o sa kóo ini yo kee yó dión, ta ni taa naan noo tuti i Ndios ka'an ni'inian

noo yóo, na ni kasandaá ndéi tiempo noo ndí'i.

¹² Sa'á ñoó ndi ndáa ndó ká'án ña ndíta toon ndó xí'ín Ndios, dá kían kanda ndo mií ndó, dá ná dá'a ni kuei ndó noo kuachi.

¹³ Kana'á ndó ña tandó'ó ndó'o ndó, iin nóo vá kúuán xí'ín tandó'ó ndó'o ndidaá ka ñayuu. Tído iin na ndaa kúu Ndios, chí o kónó ta'on na ña ndo'ó cháa ka ní ndo noo ña o kí'o ndeé iní ndo. Dá chí di'a kí'o va Ndios tandéé iní noo ndo, dá kandeé ndó kankuei ndó noo tandó'ó xí'índodó ñaá.

¹⁴ Sa'á ñoó, na maní mií, taó xóo ndó mií ndó noo ña kúu yokó, o sa kándaño'o ndóan.

¹⁵ Ká'ín xí'ín ndó tát'o'on ká'ín xí'ín na kánda ini. Sa'á ñoó taó kuendá va'a ndó sa'á ña ká'ín xí'ín ndó yó'o.

¹⁶ Tá xí'i yó copa ndutá uva, ndirá dándáki ña ni kee Cristo Jesús sa'a yo, ta náki'o yó ndivé'e noo Ndios sa'a ra, ¿á ko ná'á ta'on ndó ña iin ni nduu yó xí'ín Cristo ni kee ni ná? Ta tá dákuáchi yó pan, dá seí yoán, ¿á ko ná'á ta'on ndó ña iin ni nduu yó xí'ín Cristo sa'á ña ni xí'o na yikí koño na ni xi'an sa'a yo?

¹⁷ Va'ará kua'a vá kúu yó, tído iin tó'on vá pan seí yo, sa'á ñoó iin tó'on vá ni nduu yó, chí iin tó'on vá pan seí ndí'i yó.

¹⁸ Kande'é ndó tát'o'on kée na Israel. Chí seí na cháa koño kítí dóko ná noo náa, ta, ¿á ko ná'á ta'on ndó ña kían tát'o'on iin ni nduu na xí'ín noo náa ñoó?

¹⁹ Ta sa'á ña ká'ín dión xí'ín ndó, ¿á kóni kaa ña ndáya'i yokó, o ndáya'i ña dóko ñayuu nooán?

²⁰ Koó, chí ña ká'ín xí'ín ndó kóni kaa ña tá dóko ñayuu ko ná'á Ndios koño noo yokó, noo ña u'u va dóko náan, ta o duú noo Ndios takí, ta ko kóni ta'on yu'u ña iin nduu ndó xí'ín ña u'u.

²¹ Sa'á ñoó ko kánian ko'o ndó copa kuendá Cristo, na kúu sato'o yo, ta ko'o ta'ani ndó copa kuendá ña u'u, chí ko kánian kasá'an ndó mesa kuendá sato'o yo Cristo, ta iin nduu

ndó xí'ín ná, ta kasá'an ta'ani ndó noo mesa kuendá ña u'u, ta iin nduu ndó xí'án.

²² ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña dár'u'u yo sato'o yo noo ña kuión na tá kée yó dión? ¿Á ká'án ndó ña ndakí cháa ka yo o duú Ndios?

Ná dá'a ni ndukú yó ña va'a mií yó. Di'a nandukú yó ña va'a dao ka na

²³ Ndidaá vá ña'a kuu kee yó, tído o duú ndidaá ña kí'o ña va'a noo yo. Ndidaá vá ña'a kuu kee yó, tído o duú ndidaá ña dákuá'ano dao ka ñayuu.

²⁴ O sa ndí'i ini ndo sa'á ña kandeí va'a ndó, di'a ndí'i ini ndo ña ná kandeí va'a dao ka ñayuu.

²⁵ Ta ndi ndáa mií koño kúya'i noo díko náan, kuu va keí ndoán. Ta o sa ndát'o'on ndó ndéi ni kixian, dá kían ná dá'a ni kasá'a nakani kuáchi ini ndo.

²⁶ Dá chí ña'a sato'o yo Ndios kúu iin ní kúu vá ñayuú yó'o xí'ín ndidaá kúu ña'a ió nooán.

²⁷ Tá ni kana iin na ko ná'á Ndios ndo'ó ña ko'on ndo ve'e na kasá'an ndó xí'ín ná, ta tá ká'án ndó ko'on ndo, keí ní ndó ndidaá kúu ña xí'o na noo ndo. O sa ndát'o'on ndó ndéi ni kixian, dá kían ná dá'a ni kasá'a nakani kuáchi ini ndo.

²⁸ Tído tá ió iin na kaa xí'ín ndó: “Koño ni dokó ná noo yokó vá kían xaán”, dá kían ná dá'a ni keí ndoán sa'á ña ni ka'an na dión, dá ná o nákaní kuáchi ini na kande'é ná ndo'ó, dá chí ña'a sato'o yo Ndios kúu iin ní kúu vá ñayuú yó'o xí'ín ndidaá kúu ña'a ió nooán.

²⁹ Ká'ín sa'á ña nákaní ini dao ka na, o duú sa'á ña nákaní ini mií ndó.

Tído ndá ndi kuu kaa ndo xí'ín: “¿Ndiva'a kánian chituu yu'u ña nónoí kee sa'á ña nákaní kuáchi ini dao ka ñayuu?”

³⁰ Chí tá ni nakí'o va yu'u ndivé'e noo Ndios sa'á ña'a saxí, ¿ndiva'a ká'an u'u ñayuu sa'í, ta sa ni nakí'o yu'u ndivé'e noo Ndios sa'án?”

³¹ Sa'á ñoó tá sásá'an ndó, o xí'i ndó, o kée ndó dao ka ña'a, daá kuití kee ndoán sa'a Ndios, dá ná natiin na ñaño'ó.

32 O sa kákuu ndó tátò'on iin ñá'a kétéin noó ñayuu, dá kuéi na noó kuachi, á mií ná kúú ná na ñoo Israel, o á mií ná kó kúú ná na ñoo Israel, o á mií ná kúú ná kuendá Cristo.

33 Chì dión kée mií yu'u noó ndidaá ña kéei, chì ndúkúí ña nata'an ini ndidaá ñayuu, chì kó kée yu'u sa'a mií, di'a kée yu'u sa'a dao ka na, dá ni'i ná ña káki na noó kuachi na.

11

1 Sa'á ñoo kee ndó tátò'on kì'o kée yu'u, chì yu'u kúú ná kée tátò'on kì'o kée Cristo.

Kì'o di'a kee ndó tá náta náo dákuá'a ndó to'on Ndios

2 Nákonì yu'u ndo'ó, ñani, dá chì ndíko'on ini ndo yu'u, ta kée ndó tátò'on kì'o nì daná'i noó ndo.

3 Tído kónijì ña kían kandaá ini ndo ña Cristo kúú dinì noó ndidaá kúú taa. Ta dión ta'ani ndó'o taa, chì mií rá kúú dinì noó ñadi'í ra, ta Ndios kúú dinì noó Cristo.

4 Sa'á ñoo ndi ndáa mií vá taa ká'an xí'in Ndios o dána'a ra to'on nì xí'o Ndios noó rá tá kánóo iin ñá'a dinì rá, dá kían kó xí'o ta'on ra ñaño'ó noó ná kúú dinì noó rá.

5 Tído ndi ndáa mií vá na ñá'a ká'an xí'in Ndios o dána'a na to'on nì xí'o Ndios noó ná tá kó dáda'i na dinì ná, dá kían kó xí'o ta'on na ñaño'ó noó ra kúú dinì noó ná, ta kéeá kuendá tátò'on nì datá tá'í dinì ná.

6 Chì tá kó kóni na ñá'a dáda'i na dinì ná, dá kían va'a kaan ná datá tá'í naan. Tído tá kíán iin ña ka'an noó noó ná, dá kían va'a kaan ná dáda'i naan.

7 Ta ni iin taa kó kánian dáda'i dinì rá, dá chì káa ra tátò'on kì'o káa mií Ndios, ta nátiin na ñaño'ó noó rá. Tído ta taa kúú ra nátiin ñaño'ó noó na ñá'a,

8 dá chì kó ní kí'in Ndios lásá yika na ñá'a, dá kava'a na taa, di'a lásá yika taa nì kí'in na, dá nì kava'a na na ñá'a.

9 Ta kó ní káva'a Ndios taa sa'á na ñá'a, di'a nì kava'a na na ñá'a sa'á taa, dá chindeé ñaá.

10 Sa'á ñoo miían ndúsa kánian kada'i dinì na ñá'a, dá ná'a na ña

nákaa na tixi ndá'a yí ná, chì ndé'é káxí ñaá ángel ndéi induú.

11 Tído mií sato'o yo Ndios kúú na nì saki ña o kúú ta'on koo iin taa tá koó iin ñá'a, ta o kúú ta'on koo iin ñá'a tá koó iin taa,

12 dá chì va'ará nì kí'in Ndios lásá yika taa, dá nì kava'a na ñá'a, tído tixi na ñá'a ta'ani káki taa. Tído ndidaá ña yó'o vèi noó Ndios.

13 Sa'á ñoo nakani va'a ini mií ndó, ¿á ña va'a kíán ña kanonó dinì na ñá'a tá ká'an na xí'in Ndios o koó?

14 Ta ná'a yó ña iin ña ka'an noó kíán ña konó iin taa kua'ano nánì idí dinì rá.

15 Tído ña va'a va kíán ña konó na ñá'a kua'ano nánì idí dinì ná, dá chì iin ñaño'ó vá kíán, dá chì nì ni'i ná idí dinì ná ña kakuuan ña dáda'i dinì ná.

16 Tído tá ká'an ndó kana'á ndó sa'a ña yó'o, dá kían kánian kana'á ndó ña kó ta'ón iin ka ña'a ná'a ndu'u kee ndu xí'in dao ka na kúú kuendá Ndios, sava'a ña yó'o va kían kée ndu.

Dánani Pablo ñayuu sa'á ña kó vá'a kée na tá kua'an na kee na Santa Cena

17 Tído ña kó'in ka'in xí'in ndó viti, kó kíán ña ká'an va'i sa'a ndo, chì noó náta náo dákuá'a ndó kánian dákuá'ano tá'an ndó, ta viti di'a dátúú tá'an ndó.

18 Ña mií noó ká'in xí'in ndó kían nì ni'i tó'in ña noó náta náo dákuá'a ndó, daá kuití vá taó xóo tá'an ndó. Ta kándísai ña miían ndaa dión kée ndó.

19 Dá chì kì'o dión kánian taó xóo tá'an ndó, ká'an ndó, dá kandaá ini ndo ndá yoo kúú na miían ndaa ndíta ndaa xí'in ña dákuá'a na.

20 Chì tá náta náo sádini ndó tátò'on kì'o nì chindú'u sato'o yo Jesús, kó kéndúsá'ano ndóan.

21 Dá chì noó seí ndoán, chindaá noó dao ndó seí ndo ña né'e mií ndó nì kasáa ndo, ta kó ndáti ndó ña ka'anda naan. Sa'á ñoo dao ka ndo kándoo nda'í kuíko, ta dao ka ndo xini.

22 ¿Ndiva'a kée ndó dión? ¿Á kó ta'ón ve'e ndó kasá'an ndó, ta ko'o ndó? ¿Ndiva'a kénóo ndó ve'e ño'o Ndios, ta kandaá ndo ñaño'ó na nda'í koó ña'a né'e nì kasáa? ¿Ndi kaaí xí'in ndó viti?

¿Á nakoni yu'u ndo'ó ña va'a kée ndó, ká'an ndó? Koó, chí ko vá'a ta'on kée ndó.

Ki'o di'a nýiká yó kee yó tá kua'a keeá Santa Cena

²³ Chí tátõ'on nì natiin yu'u choon noo sato'o yo Jesús, ki'o dión sa nì daná'i noo ndo: Mii sakuaá nì nakì'o iin ta sato'o yo Jesús noo ndá'a ta né'le choon, dá nì tiin na pan.

²⁴ Dá tá nì ndi'i nì nakì'o na ndivé'le noo Ndios, dá nì sa'anda dao naán, dá nì kaa na: “Tiin ndó pan yó'o, ta kei ndoán, dá chí ña yó'o kúu yikí koñoi, ña kían nakì'oi kuu sa'a ndo. Ta daá kee ndó ña yó'o, dá ndiko'on ini ndo sa'á ña nì keei.”

²⁵ Ta dión ta'ani nì kee na tá nì tiin na copa vino noo nì ndi'i nì sasá'an na, dá nì kaa na: “Ndúta ñó'o ini copa yó'o dáxinkoo ña saá nì kandoo Ndios kee na xí'ín ñayuu na, ta xinkoan xí'ín nij yú'u. Ta ki'o dión kee ndó iin rá iin ta'ándá xí'i ndó ra, dá ndiko'on ini ndo sa'á ña nì keei.”

²⁶ Sa'á ñoó tá seí ndo pan yó'o, ta xí'i ndó vino yó'o, náchina'á ndó ñayuu ña nì xi'i sato'o yo Jesús sa'á kuachi yo. Ta dión kee ndó nda ná kasandaá kuu nandió koo na kasaá na.

Ndó'o nio ñayuu ñoó sa'á ña ko seí na pan ñoó, ta ko xí'i na ndutá uva ñoó xí'ín ñaño'ó

²⁷ Sa'á ñoó ndi ndáa miío ñayuu seí pan yó'o, ta xí'i na ndutá yó'o, ta ko kée naan xí'ín ñaño'ó, dá kían kandoo na ndío na kuachi sa'á ña xini xixi na yikí koño sato'o yo Jesús xí'ín nij ná.

²⁸ Sa'á ñoó miian ndúsa kánian kornododó va'a ndó nio ndo, nde'á á ndíta ndaa ndo, dá kei ndo pan yó'o, ta ko'o ndó ndutá ñó'o ini copa.

²⁹ Dá chí na seí pan ñoó, ta na xí'i ndutá uva ñoó, ta ko kée naan xí'ín ñaño'ó, ta ko kékuendá na ña kían yikí koño sato'o yo Jesús, dá kían ndo'o nio ná kee Ndios.

³⁰ Ta sa'á ña kée ndó dión, sa'á ñoó kua'á nda'ndó kú'u, ta kua'a ta'ani ndó kuitá, ta kua'a ndo sa nì xi'i.

³¹ Chí tá dinño'ó taó yo kuendá ña vii káa nio yo, dá kían ná o dándó'o ta'on Ndios nio yo.

³² Tído kényiko Ndios sa'a yo, ta dándó'o na nio yo viti, dá kían ná dá'a ni tanda'á ná yó ko'o naá yó noo kánian ko'on na kúu kuendá ñayuu yó'o.

³³ Sa'á ñoó, ñani mií, tá nì nataka ndo kei ndo pan, ta ko'o ndó ndutá uva, koo ini ndo kandati tá'an ndó, dá kasá'an ndó.

³⁴ Tá ió iin káa ndó kuíko, dá kían va'a ka ve'e ndó kasá'an ndó, dá kían ná dá'a ka ni ya'a ndó noo nataka ndo, dá ná o dándó'o Ndios nio ndo. Ta ió dao ka ña'a ka'in xí'ín ndó, ta ñoó kían ndeyíkoí tá ná saai noo ndéi ndó.

12

Ká'an Pablo sa'á ña xí'o oon Espiritu ij Ndios noo iin rá iin yó, dá katì'a yó kechóon yó noo ná

¹ Kóni yu'u, ñani, ña kandaá ini ndo sa'a choon nì xi'o Espiritu ij Ndios noo yo, dá katì'a yó kechóon yó noo ná.

² Ta sa ná'á va'a mií ndó ña tá nì sa kuu ndó ñayuu ko ní sá na'á Ndios takí, sa xionoo ndava'a ndó sa kee yoko, ña ko tí'a ká'an.

³ Tído kónij ña kandaá ini ndo ña nì iin tó'ón ñayuu kómí Espiritu ij Ndios o kúu ta'on dátaí chi'an na Jesús. Ta nì iin tó'ón ñayuu o kúu ka'an ña Jesús kúu sato'o na tá ko kómí ná Espiritu ij Ndios.

⁴ Ta viti, kua'á nda'o kúu noo choon nátiin yó, dá katì'a yó kechóon yó noo Ndios, tído iin tó'ón diní vá kúu Espiritu ij Ndios, na xí'o ndidaán.

⁵ Chí kua'á nda'o noo choon ió kéchóon yó noo Ndios, tído iin tó'ón diní vá kúu sato'o yo, na dándáki sa'án.

⁶ Ta kua'á nda'o noo choon ió kée yó, tído Ndios, na xí'o ña noo ndidaá yó, iin tó'ón vá kúu ná.

⁷ Ta noo iin rá iin yó xí'o Espiritu ij Ndios choon, dá katì'a yó dákuá'ano tá'an yó.

⁸ Chí noo dao ñayuu xí'o Espiritu ij Ndios to'on ndichí ka'an na, ta dao ka

na ní'i ña ka'an na sa'á ña ná'á mií Ndios kée na kúú Espíritu ií.

⁹ Ta dao ka na ní'i ña kandeé ká'ano ini na Ndios kée mií Espíritu ií, ta dao ka na ní'i choon ña nduva'a na ñayuu kú'u kée Espíritu ií.

¹⁰ Ta noo dao ka ñayuu xí'o na ña kee na ña'a ndato, ta dao ka na ní'i ña kasto'on na sa'á to'on ni ní'i ná noo mií Ndios. Ta dao ka na ní'i ña kandaá ini na ndá yoo kómí Espíritu ií, ta ndá yoo kómí espíritu to'ón. Ta dao ka na ní'i ña ka'an na dao ka yú'u, ña ko ní dákuá'a na. Ta dao ka na ní'i ña katí'a na nandió né'e na yú'u ká'an ñayuu ñoó.

¹¹ Ta ndidaá ña yó'o kée iin tó'ón diní mií Espíritu ií Ndios. Ta xí'o na ña noo iin rá iin ñayuu táto'on kí'o ni chikaa ini mií ná kí'o naan.

Iin tó'on vá kúú yó sa'á ña kúú yó kuendá Jesús

¹² Iin tó'ón vá kúú yikí koño yo, va'ará kua'á nda'o tá'í kíán. Ta ndidaá tá'í ñoó, va'ará kua'á nda'o kíán, iin tó'ón yikí koño kíán. Ta kí'o dión ta'ani ndó'o yó sa'á ña kúú yó kuendá Cristo,

¹³ chí xí'ín iin tó'ón vá Espíritu ií Ndios ni sodo ndúta ndidaá yó, dá ni nduu yó iin tó'ón, va'ará dao yó kúú na Israel, ta dao ka yó kúú na ko kúú na Israel, ta dao yó kúú na ñó'o tixi ndá'a iin sato'o, ta dao ka yó kúú na ko sato'o. Tído iin tó'ón diní vá kúú Espíritu ni natiin yó.

¹⁴ Ta dión ta'ani ndó'o yó xí'ín yikí koño yo, chí ko kíán iin tó'ón tá'í, kua'a vá tá'í kíán.

¹⁵ Dá chí tá ná kaa sa'a yo: "Sa'á ña ko kúú yu'u iin ndá'a, sa'á ñoó ko kúú ta'on yu'u kuendá yikí koño yó'o", ¿á ña yó'o kóni kaa ña ko kíán kuendá yikí koño yo? Koó, dá chí ñaá vá kíán.

¹⁶ Ta tá ná kaa do'o yó: "Sa'á ña ko kúú yu'u iin nduchí nóo, sa'á ñoó ko kúú ta'on yu'u kuendá yikí koño yó'o", ¿á ña yó'o kóni kaa ña ko kíán kuendá yikí koño yo? Koó, dá chí ñaá vá kíán.

¹⁷ Sa'á ñoó tá iin ní yikí koño yo ná kakuu nduchí nóo, dá kíán, ¿ndi koo

kueídó'o yó, tá dáá? Ta tá iin ní yikí koño yo ná kakuu do'o yó, dá kíán, ¿ndi koo ta'ami yó ña'a?

¹⁸ Tído mií Ndios kúú na ni chirndaa iin rá iin tá'í yikí koño yo noo kánian karndaaan táto'on kí'o ni koni mií ná.

¹⁹ Dá chí tá iin tó'ón tá'í ndá'a ná kakuu iin ní yó, ¿ndeí kakuu yikí koño yo, tá dáá?

²⁰ Tído viti, va'ará kua'á nda'o tá'í kúú yikí koño yo, tído iin tó'ón diní vá ñayuu kúú yó.

²¹ Ta o kúu ta'on ka'an nduchí nóo yo xí'ín ndá'a yo: "Ko ta'ón choon kuui ndo'ó." Ta ni diní yo, o kúu ta'on ka'an xí'ín sa'a yo: "Ko ta'ón choon kuui ndo'ó."

²² Tído tá'í yikí koño yo, ña ká'án yó ña ko ndáya'i, ñoó di'a xínño'ó cháá ka yikí koño yo.

²³ Ta dao tá'í yikí koño yo, ña ko ndáya'i noo yo, ñoó di'a kíán dándixi va'a yó. Ta dión ta'ani kée yó xí'ín tá'í yikí koño yo, ña kedaá xí'á, dá xíka'an noo yo, ñoó di'a kíán dáda'i yó xí'ín ñaño'ó.

²⁴ Ta ko kánian dáda'i yó ñi yo noo va'a ná'a. Ta mií Ndios ni ndeyiko na yikí koño yo, dá natiin ña ko ñaño'ó yó noo, cháá ka ñaño'ó.

²⁵ Ta dión ni kee na, dá kíán ná dá'a ni kaño'ó tá'an tá'í yikí koño yo, di'a ná ku'u inian sa'a sátá'an.

²⁶ Sa'á ñoó tá tárkue'e iin tá'í yikí koño yo, ta kúú iin ní vá ñi yo u'u. Ta tá ió iin tá'í yikí koño yo va'a ndó'o, ta kúú iin ní vá ñi yo va'a ndó'o, ta kádii inian.

²⁷ Ta ndo'ó kúú táto'on yikí koño Cristo, ta iin rá iin ndó kúú táto'on tá'í yikí koño na.

²⁸ Ta dao ndó ni chikata Ndios ña kee ndó choon noo na kúú kuendá Jesús. Ta choon mií noo ni xí'o na kúú ña dao yó kakuu apóstol, dá kane'e yó to'on na, ta dao ka yó kakuu profeta, dá kasto'on yó to'on ni natiin yó noo mií Ndios. Ta choon kúú oni ni ní tá'í dao ka yó kakuu yó na dána'a. Ni ndi'i, dá ni ní tá'í dao ka yó choon ña kandeé yó kee yó ña'a ndato. Ndi'i, dá

n̄i n̄i'í tá'í dao k̄a yó choon ñ̄a nduva'a yó n̄a kú'u. Ta dao k̄a yó n̄i n̄i'í tá'í ñ̄a chindeé yó ñ̄ayuu kúnda'í. Ta dao k̄a yó n̄i n̄i'í tá'í ñ̄a kakuu yó n̄a ka'anda choon noó n̄a kúú kuendá Cristo. Ta dao k̄a yó n̄i n̄i'í tá'í ñ̄a ka'an yó dao k̄a yú'u, ñ̄a k̄o ní dákuá'a yó.

²⁹ Sa'á ñ̄oó, ¿á ndidaá yó kúú apóstol? ¿Á ndidaá yó kúú profeta? ¿Á ndidaá yó kúú n̄a dána'a? Ta, ¿á ndidaá yó kándéé kée ñ̄a'a ndato?

³⁰ Ta, ¿á ndidaá yó n̄i n̄i'í tá'í ñ̄a nduva'a yó n̄a kú'u? Ta, ¿á ndidaá yó n̄i n̄i'í tá'í ñ̄a ka'an yó dao k̄a yú'u, ñ̄a k̄o ní dákuá'a yó? Ta, ¿á ndidaá yó n̄i n̄i'í tá'í ñ̄a nandió né'e yó to'on n̄i ka'an iin n̄a n̄i ka'an iin k̄a yú'u? Koó, k̄o ta'ón dión kían.

³¹ Sa'á ñ̄oó ndi'i ini ndo n̄i'í ndo choon ndáya'i cháá k̄a noo Ndios. Tído viti ko'ín dána'i noo ndo iin íchi va'a cháá k̄a.

13

Ká'an Pablo ndi kee yó, dá ku'u ini yó sa'a dao k̄a ñ̄ayuu

¹ Va'ará kátí'a yu'u ká'ín dao k̄a yú'u, ñ̄a ká'an n̄a ndéi ñ̄ayuu yó'o o ñ̄a ká'an ángel ndéi induú, tído tá k̄o kú'u iniñi sa'á ñ̄ayuu xi'ín, dá kían kúúí tátō'on iin k̄a kásá oon, o k̄a chíin kádí oon.

² Ta va'ará ná natiin yu'u to'on n̄i kii noo Ndios, ta va'ará ndidaa k̄a vian ná kana'í ñ̄a ndichí ió de'é, ta va'ará ndidaa k̄a vian ná kana'í ndidaá kúú ñ̄a ndichí ió ñ̄ayuu yó'o, ta va'ará kandeé ká'ano iniñi Ndios, ñ̄a kandeéi nadaoin yúku káa nakuijan iin k̄a xián, tído tá k̄o kú'u iniñi sa'á ñ̄ayuu xi'ín, dá kían ni iin ñ̄a'a k̄o kúúí.

³ Ta va'ará ná dasái ndidaá kúú ñ̄a'a ió nooí noó n̄a kúnda'í, ta va'ará ná k̄i'oi yikí koñoi ñ̄a kei ñ̄a, tído tá k̄o kú'u iniñi sa'á ñ̄ayuu xi'ín, dá kían ni iin ñ̄a'a k̄o ndáya'i va ñ̄a n̄i keei.

⁴ Ñ̄a kú'u ini yó sa'á ñ̄ayuu xi'ín yó kían ñ̄a k̄i'o ndeé ini yó sa'a ná, ta va'a koo ini yó xi'ín ná. Ta ñ̄a kú'u ini yó sa'á ñ̄ayuu xi'ín yó k̄o kúú ta'an vaan ñ̄a koo u'u ini yó koni yó ná, ta ñ̄a

kú'u ini yó sa'a ná k̄o kúú ta'an vaan ñ̄a kuvatá yó noo ná, ta ni k̄o kían ñ̄a kuryí yó noo ná,

⁵ ta ni k̄o kían ñ̄a kexíxi yó xi'ín ná, ta ni k̄o kían ñ̄a koo dí'inda ini yó, ta ni k̄o kían ñ̄a karyí yó xi'ín ná, ta ni k̄o kían ñ̄a kaño'o u'u ini yó koni yó ná,

⁶ ta ni k̄o kían ñ̄a kadij ini yó tá kée na ñ̄a kini, chí kían ñ̄a kadij di'a ini yó tá kée na ñ̄a ndaa.

⁷ Ta sa'á ñ̄a kú'u ini yó sa'á ñ̄ayuu xi'ín yó, sa'á ñ̄oó k̄i'o ndeé ini yó sa'a ndidaá ñ̄a'a kée na xi'á, ta noo ndidaá ñ̄a'a kandeé ini yó ná, ta noo ndidaá ñ̄a'a kandati yó n̄a, ta noo ndidaá ñ̄a'a ndeé koo ini yó sa'a ná.

⁸ Ta ñ̄a kú'u ini yó sa'a dao k̄a ñ̄ayuu, ni iin kuu ta'ón o ndi'an. Tído iin kuu ndi'i va ñ̄a kástō'on ñ̄ayuu to'on n̄i natiin na noo Ndios, ta ndi'i ta'ani ñ̄a ká'an n̄a dao k̄a yú'u, ñ̄a k̄o ní dákuá'a na. Ta ndi'i ta'ani ñ̄a ndichí ná'á ná.

⁹ Chí ná'á ni'ini va yó cháá ñ̄a'a Ndios, ta sava'a cháá to'on n̄i natiin yó noo ná, k̄i'o dión dána'a yó.

¹⁰ Tído tá ná kasandaá kuu koo ndidaá ñ̄a'a tátō'on k̄i'o kóni Ndios kooan, dá kían ndi'i va ndidaá ñ̄a kéchón too yó viti.

¹¹ Tá n̄i sa kuu yu'u iin tayíí ló'o, dá sa ká'ín tátō'on ká'an xi, ta sa nakani iniñi tátō'on k̄i'o ná'ani ini xi, ta sa ndo'i tátō'on k̄i'o ndó'o xi. Tído tá n̄i kasandaái kúúí iin ta yatá, dá n̄i dankooi ñ̄a kée iin tayíí ló'o.

¹² Chí ñ̄a ndó'o yó viti kían tátō'on k̄i'o ndó'o yó tá ndé'é yó noo iin espejo k̄o ná'a va'a, chí cháá va ñ̄a'a ná'á yó viti. Tído kasandaá iin kuu, dá koni xi'ín noo yó Ndios. Ta viti kían cháá va ná'á yó sa'a ná, tído nda daá ví, dá kana'a va'a yó Ndios tátō'on k̄i'o ná'á mií ná yó.

¹³ Ta viti, daá ná koo ini yó kandeé ini yó Ndios, ta daá kuití ná kandati yó n̄a xi'ín tandeé ini, ta daá kuití ná ku'u ini yó sa'á ñ̄ayuu xi'ín yó. Tído ñ̄a ndáya'i cháá k̄a noo ndin oni ñ̄a yó'o kían ku'u ini yó sa'á ñ̄ayuu xi'ín yó.

14

Di'a kee ndó tá nì nàtiin ndó noo Ndios ña kátì'a ndó ka'an ndo iin yú'u kò ní dákuá'a ndó

¹ Sa'á ñoó koo ini ndo ku'u ini ndo sa'á ñayuu xí'ín ndó. Ta ndukú ndó ña kakomí ndó choon, ña kían xí'o Espiritu iì Ndios noo ndo, dá katì'a ndó kechóon ndó noo ná. Tído katoó cháá ka ndo choon ña kían kásto'on ndó xí'ín ñayuu to'on nátiin ndó noo mií Ndios.

² Dá chì ñayuu ká'an iin yú'u kò ní dákuá'a na, kò ká'an ta'on na xí'ín dao ka ñayuu, sava'a xí'ín Ndios vá ká'an na, dá chì kò kándaá ini dao ka ñayuu ña ká'an na, chì kían iin ña'a kò kátóni ini yò nì xí'o mií Espiritu iì Ndios noo ná.

³ Tído tá'an ñayuu kásto'on to'on nì nàtiin na noo Ndios xí'ín dao ka ñayuu, na yó'o kúu na xí'o ña kua'ano cháá ka ñayuu xí'ín to'on Ndios, ta ká'an nì'ini na noo ná, ta xí'o ñaá ná tandéé iní.

⁴ Chì na ká'an iin ka yú'u kò ní dákuá'a na, noón kúu na dákuá'ano mií vá ná. Tído na kásto'on xí'ín ñayuu to'on nì nàtiin na noo mií Ndios, na yó'o kúu na dákuá'ano ndidaá ñayuu kuendá Jesús xí'ín to'on Ndios.

⁵ Kóni yu'u ña kían ndidaá ndó ka'an iin yú'u kò ní dákuá'a ndó, tído va'a cháá ka ví kían tá ná kasto'on ndó to'on nì nàtiin ndó noo mií Ndios xí'ín ñayuu. Dá chì va'a cháá ka kée na kásto'on to'on nì nàtiin na noo Ndios o dúú ka na ká'an iin ka yú'u. Tído tá ió dao na nì nàtiin ña kándaá ini na ndi kóni kaa yú'u ká'an na ñoó, dá kían kua'ano ñayuu kuendá Jesús xí'ín to'on Ndios.

⁶ Sa'á ñoó, ñani, tá ná saa yu'u noo ndéi ndó xa'an, ta kasá'í ka'in xí'ín ndó iin yú'u kò kándaá ini ndo, ¿ndí kían va'a nì'i ndo, tá dáá? Tído tá ná ka'in xí'ín ndó sa'a iin to'on saá nì xí'o Ndios nooí, o sa'a iin to'on ndichí nì nì'í noo ná, o sa'a iin to'on nì nàtiin noo ná, o sa'a iin ka to'on ndaa, dá kían kándaá ini ndo.

⁷ Mií'an ndaa kò náki'in tá'an nóo ta'on noo ká'an yír tuú xí'ín yír dáká'a

ra. Tído tá kò ká'a rá tátò'on kì'o kánian ka'a rá, dá kían, ¿ndi kee yó kándaá ini yò ndá yaa tuú na, o ndá yaa dáká'a ná?

⁸ Ta tá ná o tuú ndísá'ano ra iin trompeta, dá kían, ¿ndi koo kándaá ini soldado ña kánian kenduu ra mií rá kò'on ra naá ra?

⁹ Ta kì'o dión ta'ani ndó'o ndó'o tá ká'an ndo iin yú'u kò kándaá ini dao ka ñayuu. ¿Ndi kee na kándaá ini na ña ká'an ndo? Ta noo táchi vá ká'an ndo.

¹⁰ Kua'á nda'o yú'u ká'an ñayuu ndéi ñayuu yó'o, ta iin rá iin ñayuu kándaá ini yú'u ká'an na.

¹¹ Tído tá kò kándaá ini yu'u yú'u ká'an dao ka ñayuu, dá kían iin ta tukú vá kúu yu'u noo ná. Ta dión ta'ani iin na tukú vá kúu ná noo yú'u.

¹² Sa'á ñoó ndo'ó, na katoó kakomí choon xí'o Espiritu iì Ndios, ndi'í cháá ka ini ndo kakomí ndó choon dákuá'ano ndó dao ka na kúu kuendá Jesús xí'ín to'on Ndios.

¹³ Sa'á ñoó ndi ndáa ndó ká'an iin ka yú'u ña kían kò ní dákuá'a ndó, dá kían kaka ndo noo Ndios ña ná kì'o na ña katì'a ndó nandíó né'e ndó ndi kóni kaa yú'u ká'an ndo.

¹⁴ Dá chì tá ká'an yu'u xí'ín Ndios xí'ín iin ka yú'u kò kándaá ini, dá kían mií'an ndaa ká'in xí'ín ná xí'ín espírituí, tído ña yó'o kò chindeéan ñaxintóníí.

¹⁵ ¿Ndá kían kee yu'u, tá dáá? Kánian ka'in xí'ín Ndios xí'ín espírituí, tído káni ta'anian ka'in xí'ín ná xí'ín ñaxintóníí. Kánian katai xí'ín espírituí, tído káni ta'anian katai xí'ín ñaxintóníí.

¹⁶ Chì tá kéká'ano ndó Ndios xí'ín sava'a espírituí ní ndó, ta nákaa iin na kò kándaá ini to'on ká'an ndo, dá kían, ¿ndi kee na kaa na: “Dión ná koo”, sa'á ndivé'e nì nakì'o ndó noo Ndios? Chì kò ní kándaá ini na ndí kían nì ka'an ndo.

¹⁷ Chì mií'an ndaa kuiti va'a nì kee ndó nì nakì'o ndó ndivé'e noo Ndios, tído kò ní sá'ano dao ka ñayuu xí'ín to'on Ndios, chì kò ní kándaá ini na.

¹⁸ Náki'o yu'u ndivé'e noo Ndios, dá

chí ká'an cháá kai dao ka yú'u, ña ko ní dákuá'a, o duú ndidaá ka ndó'ó.

¹⁹ Tído tá nákaai ini ve'e noo náataka ndo, dá kían kátoó cháá kai ká'in va'ará o'on káa to'on, ña kían kándaa ini, dá dána'i noo ndo, o duú ña ka'in uxí mil to'on xí'in iin yú'u, ña ko kándaa ini ñayuu.

²⁰ Ñani mií, o sa kákuu ñaxintóni ndo ñaxintóni takuálí leé. Va'a kaan takuálí kakuu ndó, tído noó kuachi va, dá chí ko ná'á xí sa'á kuachi kini. Na yata kakuu ndó noó ña nákanini ini ndo sa'á ña'a Ndios.

²¹ Dá chí k'i'o di'a kaá tuti i Ndios: "Ka'in xí'in na ñooi xí'in yú'u na tukú, xí'in iin yú'u ko ná'á ná. Ta va'ará xí'an dión ná keei, o kékuendá ta'on na ña ka'in xí'in ná, kaá sato'o yo Ndios."

²² Sa'á ñoó, tá ká'an ndo iin ka yú'u, ña ko ní dákuá'a ndó, ñoó kían ná'a noó ñayuu ko kándisa ña ió Ndios xí'in ndó, tído ko chindeéan ñayuu sa kándisa. Tído tá kásto'on ndó xí'in ñayuu to'on ni ñatiin ndó noo mií Ndios, ña yó'o kían chindeé cháá ka ñayuu kándisa o duú na ko kándisa.

²³ Sa'á ñoó tá ni nditútí ndidaá ndó ini ve'e noo náataka ndo, ta ndéi ndó ká'an ndo iin yú'u ko ní dákuá'a ndó, ta ni kasáa iin na kátoó kueídó'o to'on Ndios o iin na ko kándisa, dá kaa na xí'in ndó ña lóko va kúu ndó.

²⁴ Tído tá ndidaá ndó ni kasá'á kásto'on to'on ni ñatiin ndó noo mií Ndios, ta ni kasáa iin na ko kándisa o iin na kátoó kueídó'o to'on Ndios, ta kúu to'on yó'o kedaá xí'in ná, ta kandaa ini na ña kómí ná kuachi, dá kasá'á nakani ini na ña ko vá'a kée na.

²⁵ Dá kían nono nda maá ini nío ná kandaa ini na ña ko vá'a kée na, dá taxí tá'an na nakuíta xítí ná noo Ndios, ta keká'ano ñaá ná. Ta kaa na xí'in ndó: "Miían ndaa kuiti ió Ndios xí'in ndó."

Koo ini ndo ña ndidaá ña'a kee ndó ná dákuá'anoan ndo íchi Ndios

²⁶ ¿Ndi koo kee yó viti, tá dáá, ñani? Tá ni nditútí ndó ini ve'e noo náataka ndo, dá keká'ano dao ndó Ndios xí'in iin yaa, ta dao ka ndo dána'a to'on Ndios, ta dao ka ndo ka'an iin to'on

saá ni ñatiin ndó noo mií Ndios, ta dao ka ndo ka'an yú'u ko ní dákuá'a ndó, ta dao ka ndo nandió né'e ndi kóni kaa yú'u ni ka'an dao na. Tído koo ini ndo kenda ndo ndidaá ña yó'o, dá ná kua'ano dao ka ndo íchi Ndios.

²⁷ Tá kua'an ndo ka'an ndo iin yú'u ko ní dákuá'a ndó, dá kían sava'a uu ndo, o oní ndo ka'an. Tído iin rá iin ni ndó ka'an. Ta kánian koo iin na tí'a nandió né'e ndi kóni kaa to'on ni ka'an ndo.

²⁸ Tído tá ko íin tí'a nandió né'e yú'u ni ka'an ndo, dá kían ná dá'a ni nakuíta ndó ka'an ndoan. Va'a kaan ndató'on kayá ni ndó xí'in Ndios.

²⁹ Ta dión ta'ani ná kee na kua'an kasto'on to'on ni ñatiin na noo mií Ndios ini ve'e noo náataka ndo. Sava'a uu na, o oní na ná ka'an. Ta dao ka ndo kandeí ta'í ini sa'á to'on ni ka'an na.

³⁰ Tído tá ni ñatiin iin na ió seídó'o iin to'on saá noo Ndios, dá kían ná katuu too na íin ká'an, dá kuu ka'an na sa'á to'on saá ni ñatiin na.

³¹ Iin rá iin ni ndó ya'a kasto'on to'on ni ñatiin ndó noo mií Ndios, dá kían ndidaá ndó kandaá cháá ka ini ndí kían kóni Ndios, dá koo cháá ka tandeé ini ndo xí'in ná.

³² Chí iin na ni ñatiin to'on noo mií Ndios kasto'on na, ió choon noo ndá'a ná ña katuu too na noo ká'an na,

³³ dá chí Ndios, na ndáño'o yó, ko kúu ta'on na iin Ndios xí'o ña nakuína vaá yo. Di'a xí'o na ña kandeí yó xí'in ñaño'ó.

Táto'on k'i'o kée dao ka na kúu ñayuu Ndios ini ve'e noo dákuá'a na,

³⁴ kánian tádi kandeí na ñá'a ve'e noo náataka ndo dákuá'a ndó, chí ko ta'ón íchi ná ndató'on ná. Di'a kánian kaño'o na tíxi ndá'a yíi ná táto'on k'i'o sa'ándá ley Ndios choon.

³⁵ Tá ndáa ña'a ko ní kándaa ini na, dá kían tá ná nasaa na ve'e na, dá ná ndató'on ná yíi ná. Dá chí iin ña ka'an noo kían ña ndató'on ná ini ve'e noo náataka ndo dákuá'a ndó.

³⁶ ¿Á sava'a noo ndo'ó ni ñatoon to'on Ndios, xiní ndo? O, ¿á sava'a

noo ndo'ó ní n̄i kasáān, ká'án ndó?

³⁷ Tá ió iin káa ndó ká'án ña kúu ndó na n̄i natiin to'on noo mií Ndios, o ká'án ndó ña kómí ndó iin choon n̄i xi'o Espiritu ī Ndios noo ndo, dá kían kánian nakoni ndo ña choon táai noo tuti yó'o kúu choon sa'ándá Ndios, na kúu sato'o yo.

³⁸ Tá ió iin káa ndó ko nákoní ña dión kían, dá kían ná dá'a ni nakoni ndo ná.

³⁹ Sa'á ñoó, ñani, ndi'i ini ndo natiin ndó choon ña kasto'on ndó to'on n̄i ni'i ndo noo mií Ndios. Ta o sa chítuu ndó dao ka na ña ka'an na iin ka yú'u ko ní dákuá'a na,

⁴⁰ tído kee ndó ndidaá ña yó'o xí'ín ñañó'ó, ta yíko kee ndó ña.

15

Ká'an Pablo sa'a ndi koo tá ná nataki na ni xi'i

¹ Ñani mií, ko'in kasto'in xí'ín ndó sa'á to'on va'a sa'a Jesucristo, tá'an ña sa n̄i daná'i noo ndo, tá'an ña n̄i natiin ndó, ta ndíta toon ndó xí'án.

² Tá ná kandita toon ndó xí'ín mií to'on va'a yó'o, ña n̄i daná'i noo ndo, dá kían ni'i ndo ña kaki ndó. Tá koó, dá kían ko chón ta'on ña kándisa ndó.

³ Ch̄i ña mií noó n̄i daná'i noo ndo kúu to'on n̄i xi'o mií Ndios noo, ch̄i n̄i daná'i noo ndo ña n̄i xi'i Cristo Jesús sa'á kuachi yó, tá ki'o dión, dá n̄i xinkoo noo ká'an tuti ī Ndios.

⁴ Dá n̄i nduxi na. Ta n̄i nataki na tixi kuu óni, dá n̄i xinkoo noo ká'an tuti ī Ndios.

⁵ Dá n̄i na'a noo ná noo Cefas. Ndi'i daá n̄i na'a noo ná noo ndin ux̄i uu taa n̄i sa xionoo xí'ín ná.

⁶ Tá n̄i ndi'i, dá n̄i na'a noo ná noo o'on ciento ka ñayuu kúu kuendá na. Ta kua'a jí vá na yó'o ndéi takí, tído dao na n̄i xi'i.

⁷ Tá n̄i ndi'i, dá n̄i na'a noo ná noo Jacobo. Ndi'i, dá n̄i na'a noo túku na noo ndidaá taa kúu apóstol, tá'an ra n̄i kaxi na kane'e to'on na.

⁸ Nda noo ndi'i kuií, dá n̄i na'a noo ta'ani na noo mií yu'u, sa'á ñoó kúu tató'on iin taló'o kueé n̄i kaki.

⁹ Ta kúu na nóo cháa ka noó ndidaá ka apóstol, ta ko káni vían ña

kananí yu'u ña kakuui apóstol, ch̄i sa xionoo yu'u sa kendava'i xí'ín na kúu kuendá Jesús.

¹⁰ Tído sa'á ña man̄i n̄i kee Ndios xí'ín, sa'á ñoó n̄i kee na yu'u kúu iin apóstol. Ta ña man̄i n̄i kee na xí'ín yu'u, ko ní naá óon ta'an vaan. Di'a kéchón cháa kai o duú ndidaá ka ni taa né'e to'on na. Tído o duú mií yu'u kéchón, mií vá Ndios kúu na chindeé yu'u sa'á ña man̄i n̄i kee na xí'ín.

¹¹ Tído ko ta'ón ña'a kían á yu'u o dao ka na dána'a noo ndo. Ch̄i sa'á ña yó'o dána'a ndi'i ndu, ta ña yó'o kían kándisa ndó.

¹² Ndu'u kúu na dána'a ña miían ndaa kuiti n̄i nataki Jesús tein na n̄i xi'i, sa'á ñoó, ¿ndiva'a ká'an dao ndó ña o nátaqi ta'on na n̄i xi'i?

¹³ Tído tá ná o nátaqi na n̄i xi'i, dá kían ni Cristo ko ní nátaqi, ní kúu.

¹⁴ Tído tá ko ní nátaqi Jesús, dá kían ko chón ta'on to'on n̄i daná'a ndu noo ndo, ta ni ña kándisa ndó sa'a Jesús ko chón, ní kúu.

¹⁵ Tá ki'o dión kían, dá kían n̄i kandoo ndu kúu ndu na ká'an to'ón sa'a Ndios, dá ch̄i xi'o ndu kuendá ña Ndios kúu na n̄i danátaqi Cristo. Tído ko ní nátaqi ta'on Cristo tá miían ndaa o nátaqi na n̄i xi'i, ní kúu.

¹⁶ Ch̄i tá ná o nátaqi na n̄i xi'i, dá kían ni Cristo ko ní nátaqi ta'on, ní kúu.

¹⁷ Tá ko ní nátaqi Jesús, dá kían ko chón ta'on ña kándéé iní ndo ná, ta kómí ī vá ndó kuachi noo Ndios.

¹⁸ Tá dión kían, dá kían n̄i naá óon va na n̄i xi'i ích̄i Cristo.

¹⁹ Sa'á ñoó tá sava'a ñayuu yó'o va ió tandéé iní noo yo xí'ín Cristo, dá kían nda'í cháa ka ndó'o yó o duú ndidaá ka ñayuu ndéi ñayuu yó'o.

²⁰ Tído miían ndaa kuiti va n̄i nataki Cristo tein na n̄i xi'i, ta mií ná kúu na mií noó n̄i nataki, sa'á ñoó miían ndaa nataki ndidaá ka ñayuu n̄i xi'i.

²¹ Ta sa'á iin tó'ón taa, sa'á ñoó ndidaá kúu ñayuu xí'i. Ta dión ta'ani sa'á iin ka taa nataki na n̄i xi'i.

²² Ch̄i sa'á ña n̄i kee Adán kuachi, sa'á ñoó ndidaá ñayuu xí'i. Ta dión ta'ani, sa'á ña n̄i nataki Cristo, sa'á

ñoo ndidaá ñayuu ni xi'i ni'í ña nataki na.

²³ Tído iin rá iin ña'a ió yíkoan tát'o on ki'o ni chikaa ini Ndios kooan. Chì dinñó'ó Cristo ni nataki, dá tá ná nandió koo na kasaa na, dá ví nataki ñayuu kuendá na.

²⁴ Dá kasandaá kuu naá ñayuú yó'o, dá naki'o Cristo ndidaá kúu choon noo ndá'a tata Ndios tá ni ndi'i ni kandeé ná ni dítá ná choon noo ndá'a ndidaá ña sa komí ndée, xí'ín ndidaá ra sa sa'anda choon xí'ín ndidaá ra sa dándáki ñayuú yó'o.

²⁵ Dá chì miían kánian dándáki Cristo nda ná nataán ndi'i Ndios ta xiní u'u ñaá tixi sa'a ná.

²⁶ Dá nda noo ndi'i kuií, dá kían dánaá na ña xiní u'u ñaá, tá'an ña kédaá xí'ín yó, dá xí'i yo.

²⁷ Chì ndidaá vá ña'a nataán Ndios tixi sa'a Cristo. Tído tá kaáan ña ndidaá vá ña'a kaño'o tixi ndá'a ná, ko kóni kaaan ña kaka ta'ani mií Ndios, chì mií vá ná kúu na ni nataán ndidaá kúu ña'a tixi sa'a ná.

²⁸ Tá ni ndi'i ni ndu'u ndidaá kúu ña'a tixi ndá'a Cristo, dá ndu'u mií Cristo, na kúu de'e Ndios, tixi ndá'a mií Ndios, na ni naki'o ndidaá kúu ña'a tixi ndá'a ná. Dá kían mií Ndios kakuu na mií noo noo ndidaá ña'a.

²⁹ Ta viti, ¿ndiva'a sódo ndúta dao ndó sa'a ñayuu ni xi'i tá ko kándisa ndó ña nataki na ni xi'i? ¿Ndiva'a sódo ndúta ndo sa'a na ni xi'i, tá dáá?

³⁰ Ta, ¿ndiva'a daá kuití ndó'o níu ndu'u sa'a to'on Ndios tá ná o náta ni xi'i, tá dáá?

³¹ Ká'an ndaaj xí'ín ndó, ñani, ña sa'a ña kádij ini yu'u sa'a ña ni kee sato'o yo Jesucristo xí'ín ndó, sa'a ñoo ndidaá kuu vá ió ña kuu.

³² Ta ni xió né'e tá'in xí'ín ta tondó ndéi ñoo Éfeso, tído, ¿ndí kían va'a ni'í yu'u tá dión ná o náta ni xi'i? Dá chì tá ná o náta ni ñayuu ni xi'i, dá kían: “Ná kasá'an yó, ta ná ko'o yó, ta ná xiníó, dá chì iin taan kuu va yó.”

³³ O sa kí'o ndó mií ndó ña dándáki na ndo'ó, dá chì: “Tá xionoo ndó xí'ín ta kini, dá kían dátuu vá rá ndo'ó noo ña va'a kée ndó.”

³⁴ Sa'a ñoo kánian ndito koo ini ndo, dá ná o yá'a ndó kee ndó kuachi noo Ndios. Chì ndéi dao ñayuu ko ná'a Ndios tein mií ndó xaan. Dión ká'an yu'u xí'ín ndó, dá ná kaka'an noo ndo.

Kí'o di'a koo, dá nataki na ni xi'i

³⁵ Ndá ndi kuu ndato'ón iin káa ndo'ó, ta kaa ndo: “¿Ndí koo, dá nataki ñayuu ni xi'i? ¿Ta ndi koo yikí koño kandixi na noo nataki na?”

³⁶ Ñayuu xixi kúu ndó. Chì tá chí'i ndó iin tata noño'o ndo, miían ndúsa kánian kuaan tii ñó'o, dá dákuitaan kakuuan iin yuku sa'a.

³⁷ Ta ña chí'i ndó noño'o ndo ko kían sa iin yuku kuií, di'a dinñó'ó iin tata ichí kían chí'i ndó, miían kían noni tirió o dao ka tata.

³⁸ Tído mií vá Ndios kúu na xí'o ndi koo iin rá iin yuku tát'o on ni chikaa ini mií ná kooan, sa'a ñoo iin rá iin tata xí'ín yukuan.

³⁹ Ta dión ta'ani o duú iin nóo kúu ndidaá yikí koño. Chì díin vá kúu yikí koño ñayuu, ta sa díin vá kúu yikí koño kirí kúu kítj. Ta sa díin vá kúu yikí koño tiyaká, ta sa díin vá kúu yikí koño kirí ió tomi.

⁴⁰ Ió yikí koño kómí na ndéi induú, ta díin vá kúu yikí koño kómí ñayuu ndéi noño'o yó'o. Chì ndato cháa ka yikí koño kómí na ndéi induú o duú yikí koño kómí na ndéi noño'o yó'o.

⁴¹ Ta dión ta'ani díin vá ndato ndiandii, ta díin vá ndato yoo. Ta díin vá ndato tiño. Ta díin vá ndato dao tiño noo dao ka ri.

⁴² Ta kí'o dión ta'ani ndo'o na ni xi'i tá ná nataki na, chì yikí koño na, ña ni nduxi, kían té'i. Tído tá ná nataki na, dá kían nani'i ná iin yikí koño, ña ni iin kuu o té'i.

⁴³ Chì yikí koño ni nduxi kúu iin yikí koño kaño'ó ñayuu. Tído tá ná natakian, dá nduuan iin ña'a ndato. Chì tá ni nduxian ni sa kían iin ña'a koó ndée. Tído tá ná natakian, dá nduuan iin ña'a ió ndée.

⁴⁴ Tá ni nduxian, dá ni sa kían iin yikí koño kómí na ndéi noño'o yó'o. Tído tá ná natakian, dá nduuan iin yikí koño kómí na ndéi induú. Dá chì ió yikí koño kómí na ndéi noño'o yó'o,

ta ió ta'anani yikí koño kómí na ndéi induú.

⁴⁵ Chì ká'an tuti iì Ndios ña mií Ndios nì kava'a taa mií noó, tá'an ra sa naní Adán, ta nì xí'o na ña nì sa takí ra. Tído Cristo, na nì kii sata Adán, noón kúú iin Espíritu xí'o ña kataki chíchí yó.

⁴⁶ Tído ko ní ni'ì yo yikí koño kuendá induú mií noó, di'a nì ni'ì yo yikí koño kuendá noño'o yó'o va. Ndi'i, dá ni'ì yo yikí koño kuendá induú.

⁴⁷ Chì taa mií noó nì sa kuu kuendá noño'o yó'o, chì nì kava'a ra xí'in ñó'o. Tído taa kúú uu, na kúú sato'o yo, noón kúú kuendá induú, chì nì kii na chí induú.

⁴⁸ Dá chì táto'on kì'o kaa yikí koño sa komí taa nì kava'a xí'in ñó'o, kì'o dión kúú yikí koño na kúú kuendá noño'o yó'o. Ta yikí koño na kúú kuendá induú kúúan táto'on yikí koño na nì kii induú.

⁴⁹ Ta viti ndaa yikí koño yo táto'on kì'o nì sa kaa yikí koño taa nì sa kuu kuendá noño'o yó'o. Tído kasandaá iin kuu, dá nduu yikí koño yo táto'on kaa yikí koño na nì kii chí induú.

⁵⁰ Sa'á ñoó ká'in xí'in ndó, ñani mií, ña o kúu ta'on ndu'u koño yo xí'in ni'ì yo noó dándaki Ndios. Chì ña'a túú, o kúu ta'on natiian kuendá noó ña'a ko túú.

⁵¹ Ta viti kóni ka'in xí'in ndó sa'a iin ña'a ná'a iin tó'on mií Ndios. O duú ndidaá vá yó kuu, tído ndidaá vá yó ndesaá Ndios yikí koño,

⁵² chì iin ndakána va kakuuan, táto'on kì'o kée noo yo tá nákuani yo. Dión koo tá tuu trompeta noo ndi'i. Dá chì tá nì tuu trompeta, dá nataki na nì xí'i, ta ni'ì ná iin yikí koño o té'i. Ta ndidaá yó, na ndéi takí, ndesaá Ndios yikí koño yo.

⁵³ Dá chì miian ndusa nadaon yikí koño té'i yó'o, dá kandixi yó iin yikí koño, ña nì iin kuu o té'i. Ta yikí koño yó'o, ña xí'i, kánian nadaon, dá kandixi yó iin yikí koño, ña kían nì iin kuu o kuu.

⁵⁴ Tá nì ndi'i nì nadaon yikí koño té'i yó'o, ta nì nandixi yó iin yikí koño

ko té'i, ta tá nì ndi'i nì nadaon yikí koño yó'o, ña xí'i, ta nì nandixi yó iin yikí koño, ña nì iin kuu o kuu, dá xinkoo to'on ká'an tuti iì Ndios, chì di'a kaan: "Nì kandeé Ndios nì danaá na noó ña kedaá xí'in ñayuu, dá xí'i na.

⁵⁵ Sa'á ñoó, yo'ó, ña kedaá xí'in ñayuu, dá xí'i na, ¿ndeí kua'an ion? Ta yo'ó, yáí ndii, ¿ndeí kua'an ña sa kandeéon xí'in ndii?"

⁵⁶ Chì ion, ña kedaá xí'in yó, dá xí'i yo, kúú kuachi kée yó. Ta ley Moisés kían dátaí kuachi yó sa'á ña yá'a yó kee yó kuachi.

⁵⁷ Tído viti ná nakì'o yó ndivé'e noo Ndios, chì nì kandeé yó xí'in ndidaá ña yó'o sa'á ña nì kee Jesucristo, na kúú sato'o yo.

⁵⁸ Sa'á ñoó, na manì mií, kandita toon ndó, ta kandita ndaa ndo xí'in ña ndaa kándisa yó. Ta ndi'i ini ndo kechóon ndó choon sato'o yo Ndios, ta o sa kátuu ndó kee ndoan. Chì ná'a vá mií ndó ña choon kée yó noó na kúú sato'o yo, o naá óon ta'an vaan.

16

Ká'an Pablo sa'á di'on dátaká ñayuu ñoo, dá chindeé ná na kúnda'í

¹ Ta viti ko'in ka'in xí'in ndó sa'á di'on dátaká ndo, dá chindeé ndó na kúú ñayuu Ndios ndéi ñoo Jerusalén. Koo ini ndo kee ndó táto'on kì'o nì sa'andai choon noó na kúú kuendá Jesús ndéi chí kuendá Galacia di'a.

² Ta iin iin kuu kasá'a sa'a semana, kánian taó xóo iin rá iin ndó noó ya'í táto'on kì'o nì ni'ì ndo noó nì kechóon ndó, ta taxi va'a ndoan. Dá kían tá ná saai noo ndéi ndó xaan, ná dá'a nì nditúti ndoan mií hora daá.

³ Dá tá ná saai noo ndéi ndó, dá kì'oi iin tuti noó taa nì ndukú mií ndó, dá tanda'í ra ko'on ra xí'in di'on nì nditúti ndó chindeé ndó na kúnda'í ndéi ñoo Jerusalén.

⁴ Tído tá kánian ko'on yu'u, dá kían kane'e tá'an dáó rá ko'on ra xí'in.

Kóni Pablo ko'on na korni'ini na ñoo Corinto cháa tiempo

⁵ Saai noo ndéi ndó tá ni ndi'i ni ya'i chí kuendá Macedonia, chi Macedonia ñoo kánian ya'i.

⁶ Ndá ndi kuu koo tooi xí'ín ndó, o ndá ndi kuu kandooi kooi xí'ín ndó tein ndidaá yoo vixi, dá kuu chindeé ndó yu'u ná ko'ín noo kánian ko'ín.

⁷ Ko kónij ña kían chika'anda oon ni noo ndéi ndó, chi kónij kooi cháa tiempo xí'ín ndó tá ki'o dión kóni na kúu sato'o yo.

⁸ Tído koo too vai ñoo Éfeso yó'o nda ná kasandaá kuu víko Pentecostés,

⁹ dá chi ndato nda'o nónó nooí kechóoin noo Ndios, ta ió iin tandeeé iní ká'ano ña kua'a cháa ka ñayuu kandísa to'on Jesús, va'ará kua'a nda'o na xiní u'u ñaá.

¹⁰ Tá ni saa Timoteo noo ndéi ndó xaan, koo ini ndo keva'a ndó xí'ín xí, dá ná kadii ini xi koo xi xí'ín ndó, dá chi kéchóon xi noo na kúu sato'o yo tát'o'on ki'o kéchóon mií yu'u.

¹¹ Ta ni iin ndó o sa kú'ichi ini koni ndo xí. Di'a koo ini ndo chindeé ndó xi, dá ná koo va'a ini xi nandió koo va'a xi kii xi noo iói, dá chi ió yu'u ndátii ndisaa xi xí'ín dao ka ñani yo.

¹² Ta kónij ña kandaá ini ndo sa'a ñani yo Apolos. Ni sei nda'avíi noo ná ña saa na xí'ín dao ka ñani yo kande'é ná ndo'ó. Tído ko ní xín ta'on na saa na viti. Tído tá ni nono ná iin ka ta'ándá, dá saa na koo too na xí'ín ndó.

Xí'ín ndisá'án yó'o dándíi Pablo ña ká'an na

¹³ Ta kaño'o ini ndo, ta kandita toon ndó xí'ín ña ndaa kándísa yó, ta cho'on taa ini ndo, ta ndakí koo ndó.

¹⁴ Ta noo ndidaá ña kée ndó, kee ndóan xí'ín ña kú'u ini ndo sa'a dao ka ñayuu.

¹⁵ Ñani, sa ná'á vá ndó ña na ve'e Estéfanos ni sa kuu na mií noo ni kandísa to'on va'a sa'a Jesús noo ñayuu ndéi chí kuendá Acaya xaan. Ta ná'á ta'ani ndó ña ni naki'o na mií ná ña chindeé ná ndidaá kúu na kúu ñayuu Ndios.

¹⁶ Ta sei nda'avíi noo ndo ña kueídó'o ndó ndidaá ka ni ñayuu kée tát'o'on kée na yó'o, xí'ín ndidaá ka na

chindeé dao ka ñayuu, na kéchóon noo choon yó'o.

¹⁷ Ta kadii nda'o inii sa'á ña ni kasaa Estéfanos, xí'ín Fortunato, xí'ín Acaico, ta ni ndundeé inii, va'ará koó mií ndó ndéi xí'ín,

¹⁸ chi ni xi'o na tandeeé iní nooí tát'o'on ki'o kée ta'ani na xí'ín mií ndó. Ta koo ini ndo nakoni ndo ñayuu kée tát'o'on ki'o kée na yó'o.

¹⁹ Ndidaá na kúu kuendá Jesús ndéi chí kuendá Asia ká'an na ndisá'án xí'ín ndó. Ta ñani yo Aquila, xí'ín ki'o yó Priscila, xí'ín ndidaá na kúu kuendá Jesús nákata dakuá'a ve'e na ká'an na ndisá'án xí'ín ndó sa'á ña kúu ndó kuendá sato'o yo Jesús.

²⁰ Ta ndidaá na kúu ñani yo ndéi yó'o ká'an na ndisá'án xí'ín ndó. Ta viti chitó tá'an ndó noo ndo, ta ña yó'o ná kakuu iin ñaño'ó ka'an tá'an ndó ndisá'án sa'á ña kúu ndó kuendá Jesús.

²¹ Ta yu'u kúu Pablo, ta táai ndisá'án yó'o kosaa noo ndo xí'ín ndá'a mií.

²² Ta tá ió iin káa ndó ko kóni Jesucristo, na kúu sato'o yo, dá kían chi'an ná katai ndo kee Ndios. Sato'o yo Jesús, nakí ki ní.

²³ Ta ná koo ña maní xí'o sato'o yo Jesucristo xí'ín iin rá iin ndó.

²⁴ Kú'u ndava'o inii sa'a ndidaá ní ndó sa'á ña kúu yó kuendá Cristo Jesús. Dión ná koo.

To'on yó'o kían kúú uú ni taa San Pablo ni sa'an noó na ñoo Corinto

Ká'an Pablo ndisá'an

¹ Yu'u kúú Pablo, ta kúú iin apóstol, na né'e to'on Jesucristo, táto'on kị'o kóni mií Ndios. Ta yu'u xí'ín ñani yo Timoteo ká'an ndu ndisá'an xí'ín ndo'ó, na kúú ñayuu Ndios ndéi ñoo Corinto xa'an, xí'ín ndidaá ka ñayuu Ndios ndéi chí kuendá Acaya.

² Ta mií tatá yo Ndios xí'ín sato'o yo Jesucristo ná kee ña manị xí'ín ndó, ta naki'o ná ña koo va'a ini ndo.

Yó'o ká'an Pablo sa'a tandó'ó ndó'o na

³ Ná natiin Ndios, na kúú tatá sato'o yo Jesucristo, ndidaá tá'an ñaño'ó. Mií ná kúú tatá, na daá kuiti kú'u ini sa'a yo, ta xí'o na tandee iní ká'ano noo yo.

⁴ Ta noón kúú na xí'o tandee iní noo ndú'u tein ndi ndáa mií tandó'ó ndó'o ndu, dión, dá ná ni'i iní ndu ndi koo kee ndu kị'o ndu tandee iní noo dao ka ñayuu tá ndó'o na ndi ndáa mií tandó'ó. Dá chị táto'on kị'o xí'o Ndios tandee iní noo ndu'u, kị'o dión ta'ani xí'o ndu tandee iní noo dao ka ñayuu.

⁵ Ta sa'a ña sá sá'ano tandó'ó ndó'o ndu kua'an sa'a to'on Cristo, sa'a ñoo sá'ano ta'ani tandee iní ní'i ndú noo ná.

⁶ Chị tá ndó'o níó ndú, ñoo kían kedaá xí'ín ndó, dá ni'i ndo tandee iní, ta koni ndo káki ndó. Ta sa'a ña xí'o Ndios tandee iní noo ndu'u, sa'a ñoo ní'i ta'ani ndó tandee iní kée ndu'u, ta koni ndo káki ndó. Dión, dá kị'o ta'ani na tandee iní noo ndo tá ndó'o níó ndo táto'on kị'o ndó'o níó ndu'u.

⁷ Ta miían ndaa ío tandee iní noo ndú'u sa'a ndo, chị ná'á ndú ña sa'a ña ndó'o dáó níó yo, sa'a ñoo táto'on kị'o xí'o na tandee iní noo ndú'u, kị'o dión ta'ani xí'o na tandee iní noo ndo'ó.

⁸ Ñani, kóni ndu'u ña kana'á ndó sa'a tandó'ó ká'ano ni ndo'o níó ndú

tá ni sa'an ndu chí kuendá Asia di'a. Ta ká'í nda'o ni ndo'o ndu o duú ña kị'o ndee iní ndu kían, sa'a ñoo ni ndi'i va tandee iní noo ndu'u ña kankuei takí ndu.

⁹ Ta ñoo kúú noo ni katóni ini ndu ña kua'an ndu kuu ndu. Ta dión ni ndo'o ndu, dá kían ná dá'a ni kandeé iní ndu mií ndú, di'a ná kandeé iní ndu iin tó'ón dinị Ndios, na dánátaki na ni xi'i.

¹⁰ Chị noón kúú na ni dakáki ñaa tiempo daá, ta mií ta'ani na dakáki ñaa viti, ta kandeé iní ndu ña dakáki ñaa noo ndidaá tandó'ó ná'ano kóni dánaa ñaa,

¹¹ dá chị chindeé ndó ndu'u xí'ka ndo ña manị noo Ndios sa'a ndu'u. Chị tá kua'á nda'o ñayuu xí'ka ña manị noo Ndios sa'a ndu, dá kían kua'a ka ví ñayuu naki'o ndivé'e noo Ndios sa'a ndidaá ña manị kée na xí'ín ndú.

Yó'o ná'ani Pablo ndiv'a ko ní sa'an na ñoo Corinto

¹² Ta ío iin ña'a kedaá xí'ín ndú, dá ka'an va'a ndu cháa sa'a mií ndú, ta kían ña ko kútúú ta'on ini ndu sa'a ni iin ña'a kée ndu, dá chị kenda ndu ndidaá ña'a, ta kée nduan xí'ín ndino'o ini ndú noo Ndios. Ta ko kéchóon ta'on ndu ña ndichí ío ñayuú yó'o. Di'a kée nduan sa'a ña manị ni kee Ndios xí'ín ndú. Ta dión kée ndu iin ní kúú vá noo xionoo ndu, ta dión kendaá cháa ka ndu xí'ín ndo'ó.

¹³ Ta ko táa ta'on ndu dao ka to'on, ña kían o kandaá ini ndo, o ña o kátí'a ndó ka'i ndó. Chị ndátí yu'u ña miían kasandaá ndo kandaá ndi'i ini ndo,

¹⁴ dá chị táto'on kị'o sa kandaá ini ndo cháa ña ndu'u kúú na ío ñaño'ó ndó noo, kị'o dión ta'ani koo ñaño'ó ndú noo ndo tá ná kasandaá kuu nandió ko tuku sato'o yo Jesús kasaá na.

¹⁵ Ta xí'ín tandee iní yó'o ni ka'ín saaj dinño'ó noo ndéi ndó, dá chindeéi ndo'ó uú ta'ándá,

¹⁶ chị ni ka'ín chika'andai noo ndéi ndó, dá ya'i ko'in chí kuendá Macedonia di'a. Ndi'i daá, nandió ko tuku noo ndéi ndó, dá kían kee ndó ña manị ko'on ndo dáya'a ndó yu'u íchi kua'an chí Judea di'a, ni ka'ín.

17 Tá nī ka'ín xí'ín ndó ña dión keei, ¿á ká'án ndó ña iin ndakána nī ka'ín xí'ín ndó? O, ¿á ká'án ndó ña kée yu'u tató'on kī'o kée ñayuu kō ná'á Ndios, tá'an nā ká'an "jaan" xí'ín yú'u ná, ta xí'ín ñaxintóni ná ká'an nā ña "koó"?

18 Tído iin nā ndaa kúú Ndios, ta mií ná kúú nā ná'á ña kō ká'an ndu "jaan" xí'ín yú'u ndú, ta xí'ín ñaxintóni ndú ká'an ndu ña "koó".

19 Ta sa'á Jesucristo, nā kúú de'e Ndios, nī daná'a yu'u xí'ín Silvano, xí'ín Timoteo noo ndo. Ta kō ká'an Jesús "jaan" xí'ín yú'u ná, ta xí'ín ñaxintóni ná ká'an ña "koó". Ta sa'a mií ná ká'an Ndios "jaan" xí'ín yó,

20 dá chī sa'a mií Jesús xínkoo ndi'i to'on nī xī'o Ndios noo yo, ta sa'a mií ná ká'an yo "Dión ná koo" dá ná natiin Ndios ñañó'ó noo kéká'ano yó nā.

21 Ta mií Ndios kúú nā ná'a ndaa ña ndu'u xí'ín ndo'ó kúú ñayuu mií ná sa'á ña ndíko yo Cristo, ta mií ta'ani na kúú nā nī kaxi yó kakuuó ñayuu nā,

22 chī nī kani na sello nío iin rá iin yó, chī nī xī'o na Espiritu iī ná koo na nío yo, dá katóni ini yo ña miían ndaa natiin yó ndidaá ká ña va'a nī kaa na tei na noo yo.

23 Mií Ndios kúú nā chíkanii xí'o kuendá sa'í, chī ná'á ná ña sa'á ña kō ní xín dákúnda'í ini ndo'ó, sa'á ño'ó kō ñá'a kasandaái ñoo Corinto xaan.

24 Tído ná dá'a ni ka'án ndó ña kóni ndu ka'anda ndu choon noo ndo noo ña kánian kee ndó sa'á ña kándisa ndó Jesús. Di'a ndúndéé ndu'u kéchóon ndu noo ndo, dá kadii ini ndo, chī sa ndíta toon ndó xí'ín ña ndaa kándisa yó.

2

1 Sa'á ño'ó nī chíkaa ini ña o sáa ta'oín noo ndéi ndó viti, dá ná dá'a ni dákúnda'í ini ndo'ó.

2 Dá chī tá ná dákúnda'í ini ndo'ó, dá kían, ¿ndá yoo kī'o ña kadii ini, tá dáá? Chī nā ndáti yu'u kī'o ña kadii ini, nandei nda'í di'a na kee yu'u.

3 Sa'á ño'ó nī taai iin ká tuti ñoo kosaaan noo ndo, dá kían tá ná saai noo ndéi ndó, dá kían ná dá'a ni kunda'í ini kee nā kánian kī'o ña kadii

ini. Ta kándéé ká'ano ini ña tá kadii ini yu'u sa'a ndo, dá kían kadii ta'ani ini mií ndó.

4 Ta nda'í nda'o nī sa kuu ini tá nī taai tuti ñoo kosaaan noo ndo, chí nda nío víi nī tar'u'u, xini, ta xí'ín ndirá noo nī taai ña. Tído kō ní ndukúí ña dákúnda'í ini ndó. Di'a nī keei, dá kandaá ini ndo ndi kī'o kú'u ini sa'a ndo.

Kú'u ká'ano ini Pablo sa'á tao nī ya'a nī kee kuachi

5 Ió iin tao nī ya'a nī xī'o ña nī kunda'í ini yu'u, tído o duú sava'a iin tó'ón yu'u ní kúnda'í ini nī kee ra, chí kuu va kaa ña ndidaá ndo'ó nī kunda'í ta'ani ini.

6 Sa kua'á nda'o ndó nī dandó'o nío tao ñoo. Cháa dión ká ni ná kakuuan.

7 Ña kánian kee ndó viti kían kī'o ká'ano ini ndo sa'a rá, ta kī'o ndó tandeé ini noo rá, dá kían ná dá'a ni kandeé ña kunda'í ini ra dánaa ñaá.

8 Sa'á ño'ó seí nda'avíi noo ndo ña na'a tuku ndó ña kú'u ini ndo sa'a rá.

9 Chī nī tanda'í iin ká tuti ñoo kosaa noo ndo, dá ná kande'á á miían ndaa seídó'o ndó ndidaá choon sa'ándái noo ndo.

10 Chī nā xí'o ká'ano ini ndo sa'a, ta nda yu'u ta'ani kī'o ká'ano ini sa'a ná. Ta sa nī xī'o ká'ano ta'ani ini sa'á tao ñoo tá ió iin ña'a nī kee ra xí'ín mií, ta sa'á mií ndó nī keei dión, chí kī'o dión kóni mií Cristo kee yó,

11 dá kían ná dá'a ni kandeé ña u'u kexíxian xí'ín yó, chī sa ná'á vā yó tató'on kī'o mañaan.

Yó'o nī nakani ini Pablo sa'a Tito nani sa'á io nā ñoo Troas

12 Tá nī saai ñoo Troas dána'i to'on va'a sa'a Cristo, ndato nī sonó sato'o yo Ndios ña kían dána'i to'on na ñoo ñoo.

13 Tído kō ní sá io va'a ini, chí kō ní nánii tá'in xí'ín ñani yo Tito ñoo ñoo. Sa'á ño'ó nī ka'ín ndisá'án xí'ín ñayuu ndéi ñoo, dá nī keei kua'in chí kuendá Macedonia.

Dáxinkoo va'a Ndios ndidaá ña'a ndó'o yó sa'á ña ndíko yo Cristo

14 Tído náki'oi ndivé'e noo Ndios, dá chí mií ná dáxinkoo va'a ndidaá ña'a

ndó'o yó sa'á ña ndíko yó Cristo Jesús. Ta noo ndú'u ni xi'o na choon dána'a ndu sa'á to'on na, dá kían tátó'on ki'o náka'ani díko támi sá'an, ki'o di'ón náka'ani to'on na noo ndidaá ñayuu.

15 Ta noo mií Ndios kúu ndu'u tátó'on iin dusa támi sá'an, ña chíñó'o Cristo noo Ndios. Chi to'on dána'a ndu náka'ani kua'an noó na kua'an kaki, xí'in noó na kua'an naá.

16 Ta to'on dána'a ndu kían tátó'on díko ndii noó na kua'an naá, ña xí'o ña naá ná. Ta noó na kua'an kaki, to'on yó'o kían tátó'on iin díko támi sá'an, ña xí'o ña kataki na. Tído, ¿ndá yoo kandeé kee choon yó'o, tá dáá?

17 Ta ko kée ta'on ndu'u tátó'on kée kua'á nda'o taa, tá'an ra xionoo náka'an nda'i to'on Ndios xí'in ña maña. Di'a ndísá'ano kéchóon ndu noo Ndios, chi mií ná ni xi'o choon yó'o noó ndu, ta noo mií Ndios ká'an ndu sa'a Cristo.

3

Dána'a Pablo noó ñayuu ña ni kandoo Ndios kee na ña sa'á xí'in ná

1 ¿Á ká'an ndó ña nandió kuéi tuku ndu'u ndukú ndú ña nakoni ndo ndu'u sa'á ña ká'an ndu dión? O, ¿á ká'an ndó ña xínñó'ó ndú iin tuti chindeé ndú mií ndú noo ndo'ó, o iin tuti noo ká'an va'a mií ndó sa'á ndu tátó'on ki'o xínñó'ó ñaá dao ka ra? Koó,

2 dá chi tuti ká'an va'a sa'a ndú kúu iin rá iin mií ndo'ó, ta káaan ini nio ndú. Ta ndidaá tá'an ñayuu xí'o kuendá sa'a choon va'a ni kee ndu tein ndó xaan,

3 chi miían ndaa kuiti ndo'ó kúu tuti ká'an va'a sa'á ndu'u, ña kían ni taa mií Cristo, ña kían né'e ndu xionoo ndu. Ta ko ní taa naan noo iin tuti xí'in tinta. Di'a ni taa naan xí'in ndée Espiritu i Ndios takí. Ta ko ní taa naan noo yuu dá'ándá, di'a ni taa naan ini nio ndo.

4 Ta kándéé ká'ano ini ndu'u Ndios ña ki'o dión kían sa'á ña ió Cristo xí'in ndú.

5 Ta ni lú'u ña ndichí ko kómí mií ndu'u ña kían kedaá xí'in ndú ka'an ndú ña katí'a ndu kee ndu choon yó'o,

dá chi mií vá Ndios kúu na xí'o ña ndichí noó ndu, dá katí'a ndu kee nduan.

6 Ta mií Ndios kúu na ni xi'o ña katí'a ndu dána'a ndu sa'á ña sa'á ni kandoo na kee na xí'in ñayuu na. Ta diin va kían o duú ley, ña ni taa na xí'in letra, chi noo Espiritu i mií ná ni kii ña sa'á ñoó. Ta ley ñoó xí'o ña kánian kuu ñayuu, tído Espiritu i, noón kúu na xí'o ña kataki chíchí yó.

7 Ta ley ñoó, tá'an ña xí'o ña kánian kuu yó, ni taa Ndios ña noó yuu. Ta ni naye'e ndaa tá ni xi'o naan noo Moisés. Ta ko ní kúu ta'on kande'é na ñoo Israel noo Moisés sa'á ña ndato téi yé'an, tído sa kua'an ndañó'ó vá ña yé'e noo ná.

8 Tído ndato ka ví naye'e ndaa tá kemáni Ndios yó xí'in Espiritu i ná.

9 Dá chi tá dión ndato ni naye'e ndaa tá ni xi'o na ley yatá, ña ká'an ña kúu yó ñayuu kómí kuachi noo Ndios, ví'í ka ví ndato ña sa'á xí'o Ndios noo yó, chi xí'oan ña kandoo vii yó noo ná.

10 Chi va'ará ndi ki'o ví ndato náye'e ndaa tá ni xi'o na ley yatá, tído ko ta'ón ña'a kían noó ña ndato téi náye'e ndaa xí'o Ndios noo yó viti.

11 Dá chi ley yatá, ña naá, ndato ni sa ye'e ndaaan, tído ví'í ka ví ndato náye'e ndaa ña sa'á xí'o Ndios noo yó viti, chi ndidaá tá'an tiempo kooan.

12 Ta sa'á ña ió tandéé ini ndu ña ki'o dión kían, sa'á ñoó ko yu'ú ta'on ndu ka'an ndu sa'an,

13 ta ko kée ta'on ndu tátó'on ki'o ni kee Moisés, chi ni dadá'i na noo ná xí'in iin dá'on, dá ná o koní na ñoo Israel ña sa kua'an nda'o ña ndato toón noo ná.

14 Tído ni ndadi va ñaxintóni ñayuu ñoó. Ta nda na ndéi viti ndó'o ta'ani dión, chi tá ká'i na ley yatá, ió tátó'on iin dá'on sadí ñaxintóni ná. Tído tá ná kandeé ini na Cristo, nda daá ví kexoo dá'on, ña sadí ñaxintóni ná.

15 Ta nda kuu viti ndó'o na dión, chi tá ká'i na ley Moisés ñoó, sadí i ni dá'on ñoó ñaxintóni ná.

16 Tído tá ná kandeé ini na sato'o yó Jesús, dá kían kexoo dá'on, ña sadí ñaxintóni ná.

17 Dá chí sato'o yó kúú Espíritu ií Ndios, ta noo nákaa Espíritu ií Ndios, ñoo kúú noo ni nono, koó ña'a ka ketéin.

18 Sa'a ñoo koó ka dá'on sadi noo yó, ta mií yó ná'a táto'on k'i'o ndato yé'e sato'o yó Ndios, táto'on kée iin espejo ná'a ndatoán táto'on káa yó. Chí iin rá iin kuú kuú náye'e cháa ka yó kua'an yó kooó táto'on k'i'o ndato yé'e mií ná, ta ña yó'o kían kée na kúú Espíritu ií Ndios, na kúú sato'o yó.

4

1 Ta sa'a ña ni xi'o Ndios choon yó'o noo ndú sa'a ña kú'u ini na sa'a ndú, sa'a ñoo ko kútúú ini ndu.

2 Di'a kúñó'ó ndú ndidaá ña ka'an noo kéde'é dao ka ñayuu. Ta ko xionoo ndu dánda'í ndu ñayuu, ta ko náda'ka ta'on ndu to'on tó'on xí'ín to'on Ndios noo dána'a ndu. Di'a dána'a ndaa ndu, ta ñoo kían kédaá xí'ín ñayuu, dá ná o sa nákani kuáchi ini na kande'é ná ndu'u. Ta mií Ndios ná'a ña dión kían.

3 Ta to'on va'a dána'a ndu, ko kánda'ini dao ñayuu, chí ió iin ña'a sadi ñaxintóni ná. Ta ñayuu kua'an naá, noón kúú na ndadí ñaxintóni.

4 Ta ña u'u dándáki ñayuu yó'o viti, ta ñoo kían ni sadi ñaxintóni ñayuu ko xí'ín kándisa, dá kían ná dá'a ni natoon ñaxintóni ná kee to'on va'a ña ká'an sa'a ndi k'i'o ká'ano choon kómí Cristo Jesús, na káa táto'on k'i'o káa Ndios.

5 Ta ko xionoo ta'on ndu'u dána'a ndu sa'a mií ndú, di'a dána'a ndu ña iin tó'on Jesucristo kúú sato'o noo ndidaá ña'a, ta ndu'u kúú na xínkuáchi noo ndidaá ndó sa'a ña kóni ndu Jesús.

6 Dá chí mií Ndios, na ni sa'anda choon, dá ni naye'e ndaa noo in naá, noón ta'ani kúú na ni datoon ñaxintóni ndú, dión dá kuu datoon ndu ñaxintóni dao ka ñayuu, dá kana'a ná ndi k'i'o ká'ano tatá Ndios, ta ná'a Ndios ña ndato yó'o xí'ín Jesucristo.

Ki'o di'a kée ndu sa'a ña kándéé ini ndu Jesús

7 Ta ndu'u kúú táto'on iin kidi ñó'o noo ñó'o iin ña kuiká, ña kúú to'on

ndato dána'a ndu, dá ná kanda'ini ñayuu ña ndée ká'ano yó'o ni kii noo Ndios, ta o duú ndée kómí mií ndú kían.

8 Ta va'ará só'óni tandó'ó ndu'u, tído ko ní tadi ta'on ndu. Ta va'ará nákani nda'o ini ndu, tído ko ndí'i ta'on tandéé ini ndu.

9 Kéndava'a ñayuu xí'ín ndú, tído ko dáya' nda'a ta'on ña' Ndios. Koon na ndu'u noñó'o, tído ko kándéé ta'on na dána' na ndu'u.

10 Ndeí kúú mií vá noo xionoo ndu, daá kuití vá ió ña ka'ání ná yikí koño ndu táto'on ni kee na xí'ín Jesús, dá ná kanda'ini ñayuu ña ió takí Jesús sa'a ña náki'o ndu yikí koño ndu ndo'an dión.

11 Chí xían nani takí ndu ndéi ndu, daá kuití vá ió nduu ndu nakí'o ndu mií ndú kuu ndu sa'a Jesús, dá ná kanda'ini ñayuu ña ió takí na sa'a ña náki'o ndu yikí koño ndu ndo'an dión.

12 Ta sa'a ña daá kuití ió ña kuu ndu, sa'a ñoo nóno noo ndo ni'i ndo ña kataki chíchí ndó.

13 Ta kándéé ini ndu Ndios táto'on k'i'o ni kándéé ini ña' na ni taa di'a noo tuti ií Ndios: "Sa'a ña kándisa ndaa Ndios, sa'a ñoo ni ka'in sa'a ná." K'i'o dión ta'ani ndó'o ndu'u, chí sa'a ña kándisa ndu na, sa'a ñoo ká'an ndu xí'ín ndó sa'a ná,

14 dá chí ná'a ndú ña ni nataki sato'o yó Jesús ni kee Ndios, ta kándisa ta'ani ndu ña dánataki na ndu'u táto'on ni kee na xí'ín Jesús, dá naku'ita dáó yó noo ná.

15 Chí xí'o ndu mií ndú ña ndó'o ndu ndidaá tandó'ó yó'o sa'a ña kú'u nda'o ini ndu sa'a ndo, dión, dá ná ndukua'a cháa ka ñayuu natiin ña maní xí'o Ndios, dá kían kua'a cháa ka ñayuu nakí'o ndivé'e noo Ndios, dá ná natiin na cháa ka ñaño'ó.

16 Sa'a ñoo ko kútúú ta'on ini ndu, va'ará sa kuyatá yikí koño ndu kua'an, tído iin rá iin kuú kuú di'a ndúsa'á nío ndú kua'an.

17 Dá chí tandó'ó ló'o, ña ndó'o tóo nío ndú ñayuu yó'o, ñoo kían xí'o ña ni'i ndú iin ña ndato ká'ano noo Ndios, ña ni iin kuú o ndí'i.

18 Ta kọ ndí'i ta'on ini ndu sa'á ña ndé'á xí'ín noo yọ. Di'a ndí'i ini ndu sa'á ña kọ túu, ña kọ xíní yọ xí'ín noo yọ. Dá chì ña ndé'é yó xí'ín noo yọ, ñóó kíán ndi'i va. Tído ña kọ xíní yọ xí'ín noo yọ, ñóó kíán ni iin kuu ta'ón o ndí'i.

5

1 Dá chì ná'á ndu'u ña yíkí koño ndíxi ndu kúú tát'ón iin ve'e ndéi tóo ndu ñayuu yó'o. Ta tá ná kasandaá kuu natañan, dá ko'ón Ndios kí'o na iin ve'e kandeí ndu, ña kíán kọ ní káva'a xí'ín ndá'a taa, ña ni iin kuu o ndí'i, ña kúú kuendá induú.

2 Sa'á ñóó nda'í tána ndu, chì kóni kí ndu nandixi ndu yíkí koño saá, ña kúú kuendá induú.

3 Kí'o dión, dá nandixi ndu iin yíkí koño saá, dá o kóo vichí ndú.

4 Ta nani ndíxi ndu yíkí koño yó'o, nda'í tána ndu, dá chì kọ kóni ta'on ndu kandoo vichí ndú. Di'a kóni ndu ña nandixi ndu iin yíkí koño saá, dá kíán naá yíkí koño xí'í yó'o, dá ni'í ndú iin yíkí koño ña kataki chíchí.

5 Ta mií Ndios kúú na ni saki ña dión kee na xí'ín ndú, ta ni xí'o na Espíritu ná noo ndú, dá ná kandaá ini ndu ña miíán ndaa dión kee na xí'ín ndú.

6 Sa'á ñóó daá ío tandeé ini ndu noo ña yó'o, ta ná'á ndú ña xíán nani ndíxi ií ndú yíkí koño yó'o, xíká vá ndíta ndu noo ío sato'o yọ Jesús.

7 Xíonoo ndu xí'ín ña kándéé ini ndu ña kí'o dión kíán, ta kọ ndí'i ini ndu sa'á ña xíní ndu xí'ín noo ndú.

8 Tído kándéé ká'ano ini ndu ña dión koo, sa'á ñóó kóni cháá ká ndu dánkoo ndu yíkí koño yó'o, dá kuu nakuíta ndu noo sato'o yọ Jesús.

9 Sa'á ñóó ndí'i ini ndu, á mií ndú ndéi xíká ndú noo ná o á mií ndú sa ndíta ndu noo ná, ña kóni ndu kíán nata'an ini na xíní na ña kée ndu.

10 Dá chì miíán ndúsa nakuíta ndidaá tá'án yó noo Cristo Jesús, noo koo na keyíkọ na, dá natiin iin rá iin yó ya'i sa'á ña ni kee yó nani ni sa ndixi yó yíkí koño yó'o, á mií yó ni kee yó ña va'a, o á mií yó ni kee yó ña kini.

Ni xí'o Ndios choon noo ndú ña dánáki'in tá'an va'a ndu ñayuu xí'ín Ndios

11 Ta sa'á ña ná'á ndú ña kánian yu'ú ni'ini yó na kúú sato'o yọ, sa'á ñóó ndí'i ini ndu dáxino ini ndu ñayuu, dá kandísa na ña ndaa dána'a ndu. Ta mií Ndios kúú na ná'á va'a tát'ón kí'o kúú ndú, ta kándéé ini ndu ña kí'o dión ta'ani kátóni ini ndo.

12 Tído ná dá'a ni ka'án ndó ña nandió kuéi ndu chinaní va'a ndu mií ndú noo ndo, di'a kóni ndu ña ni'í ndo ña ka'án va'a ndó sa'a ndú'u, dá kíán nónó noo ndo ka'án ndo xí'ín ñayuu kátoó chíndaya'ii mií sa'á ña luu ká'án na, tído yakó nda'o níó ná.

13 Chì tá ká'án dao ndó ña lóko kúú ndú, dá kíán lóko va kúú ndú sa'á Ndios, tá dáá. Tído tá ká'án ndó ña kéndísá'ano ndu, dá kíán ña va'a mií vá ndó kíán.

14 Ta kú'u nda'o ini Cristo sa'a ndú, ta ñóó kíán kédaá, sa'á ñóó ndí'i ini ndu kéchóon ndu noo ná, chì ná'á ndú ña sa'á ña ni xí'í mií ná sa'a ndidaá ñayuu, sa'á ñóó ni xí'í ndidaá ñayuu.

15 Ni xí'í Jesús sa'a ndidaá ñayuu, dá kíán ná dá'a ká ni kandeí yó keeá ña kóni mií yó. Di'a kánian kandeí yó kee yó ña kóni na ni xí'í sa'a yọ, ta ni nataki na.

16 Sa'á ñóó kọ nákaní ká ini ndu sa'á ñayuu tát'ón kí'o nákaní ini ñayuu kọ ná'á Ndios. Ta va'ará ni sa ka'án ndú ña iin taa oon ni sa kuu Cristo, tído viti kọ nákaní ká ini ndu dión sa'a ná.

17 Dá chì ndi ndaa mií ñayuu ñó'o tixi ndá'a Cristo, ni nduu na iin ñayuu saá. Ta ndidaá ña ni sa kuu na tá sata ni kandoo vaan, ta ndidaá ná ni nduu saá.

18 Ta ndidaá ña yó'o kée mií Ndios, na ni naki'in tá'an va'a xí'ín yó sa'á ña ni kee Cristo. Ta ni xí'o na choon noo ndu'u ña kíán dána'a ndu noo ñayuu ndi kee na, dá naki'in tá'an va'a Ndios xí'ín ná.

19 Chì sa'á ña ni kee Cristo, sa'á ñóó kuu naki'in tá'an va'a Ndios xí'ín ñayuu, chì kọ taó kuendá ta'on ká na sa'á kuachi kée ñayuu. Ta ni sa'anda na choon noo ndu ña dána'a ndu noo

ñayuu ndi kee na, dá naki'in tá'an va'a Ndios xí'in ná.

²⁰ Ta ndu'u kúu na n̄i chikata Cristo kane'e ndu to'on na noó ñayuu, sa'á ñoó kéchóon Ndios ndu'u, dá ká'an ndu xí'in ñayuu. Sa'á ñoó seí nda'í ndu noo ndo'ó xí'in kuu Cristo ña koo ini ndo naki'in tá'an va'a ndó xí'in Ndios.

²¹ Ta Cristo kúu na ko ní ya'a ta'on kee kuachi, tído n̄i nakuído na kuachi yó, dión, dá n̄i kandoo yó kúu yó ñayuu koó kuachi noo Ndios sa'á ña n̄i kee na dión.

6

¹ Ta viti ndu'u kúu na kéchóon xí'in Cristo, sa'á ñoó ká'an ni'ini ndu noo ndo ña ná dá'a ni koo ini ndo natiin oon ndó ña man̄i n̄i kee Ndios xí'in ndó.

² Dá ch̄i di'a kaá tuti īi Ndios: Mii kuu n̄i kaxii, kuu dáá n̄i seídó'i ndo'ó.

Ch̄i tá n̄i kasandaá kuu n̄i dakákii ndo'ó, kuu dáá n̄i ch̄indeeí ndo'ó.

Ta kuu viti kúu kuu n̄i kaxi Ndios, ch̄i mii kuu viti kóni na dáakaki na ndo'ó.

³ Ta ni iin tó'on ña'a nóo ko yá'a ndu kee ndu noo ni iin tó'on ñayuu, dá kían ná o ní'i ná ndi koo ka'an ndava'a na sa'a choon n̄i x̄i'o Ndios noo ndú.

⁴ Di'a ná'a ndu mii ndú noo ndidaá ña kée ndu ña kúu ndú na kéchóon ndaa noo Ndios, dá ch̄i x̄i'o ndeé nda'o ini ndu, va'ará ndó'o ndu tandó'ó sa'a choon kée ndu, o va'ará kaman̄i ña'a noo ndú, ta dión ta'ani kée ndu tá ndó'o ní'o ndú.

⁵ Ta x̄i'o ndeé ta'ani ini ndu va'ará kani na ndu'u, o va'ará sadi na ndu'u ve'e kaa, o va'ará kua'á ñayuu ndakuei naá xí'in ndú, o va'ará choon ndeé nda'o kée ndu, o va'ará ko kidi ndu dao sakuaá, o va'ará ko ní'i ndú ña'a kasá'an ndu dao ta'ándá.

⁶ Ta noo choon kée ndu, vii kée ndu, ta kéchóon ndu ña ndichí x̄i'o Ndios, ta ió kueé ini ndu, ta va'a ini ndu, ta xí'in ndeé Espiritu īi Ndios kéchóon ndu, ta kú'u ndisa ini ndu sa'a ndidaá ñayuu,

⁷ ta dána'a ndu to'on ndaa, ta xí'in ndeé mii Ndios kée ndu ndidaá ña'a,

ta né'e ndu ña kúu ña ndaa xí'in ndá'a kuá'a ndu, xí'in ndá'a íti ndu, dá chin-deé ndú mii ndú.

⁸ Ió dao ñayuu x̄i'o ñañó'ó noo ndú, ta ió dao ka na koó ñañó'ó ná noo ndú. Ta dao na chinani kini na ndu'u, ta dao ka na chinani va'a ñaá ná. Ta va'ará chinani tó'on ná ndu'u, tído na ndaa va kúu ndú.

⁹ Ta ió dao ñayuu kée na ña ko nákon̄i na ndu'u, tído ná'á vá ná ndu'u. Sa ndii va kúu ndú xiní ndu, tído takí īi vá ndú. Ta va'ará kéndava'a kini na xí'in ndu'u, tído ko x̄i'i ta'on ndu.

¹⁰ Ta va'ará ndúkú ñayuu ña kandeí nda'í ndu, tído daá kadii ini ndu. Ta va'ará kunda'í ndu, tído di'a ndekuiká ndú ñayuu xí'in to'on Ndios. Ta va'ará ni ña'a ta'on koó noo ndú, tído di'a kómí ndú ndidaá ña va'a cháa ka.

¹¹ N̄i nono yú'u ndú n̄i ka'an ndaa ndu xí'in ndó, na ñoo Corinto xaan, ta ndino'o ini ndú xí'in ní'o ndú n̄i ka'an ndu xí'in ndó.

¹² Ko ní sadi ndu ní'o ndú noo ndo'ó, mii di'a ndó kúu na n̄i sadi ní'o ndo noo ndu'u.

¹³ Ta kóni ndu ña kee ndó xí'in ndú táto'on k̄i'o n̄i kee ndu xí'in ndó, sa'á ñoó seí nda'í ndu noo ndo táto'on kée iin tatá xí'in de'e ra ña konó ta'ani ndó ní'o ndo noo ndú'u.

Yóo kúu ve'e ño'o Ndios takí

¹⁴ O sa koo ini ndo naki'in tá'an nóo ndó xí'in ñayuu ko kándisa Jesús. Dá ch̄i, ¿á náki'in tá'an nóo ña ndaa xí'in ña ko ndaa, ká'an ndó? Ta, ¿á náki'in tá'an nóo noo tóon xí'in noo iin naá?

¹⁵ Ta, ¿á kuu naki'in tá'an nóo Cristo xí'in ña u'u? Ta, ¿á kuu naki'in tá'an nóo iin na kándisa Jesús xí'in iin na ko kándisa?

¹⁶ Ta, ¿á kuu naki'in tá'an nóo ve'e ño'o Ndios takí xí'in ña kúu yoko, ká'an ndó? Ta yóo kúu ve'e ño'o noo ió Ndios takí, ch̄i di'a kaá mii ná noo tuti īi ná:

Kooi xí'in ná, ta kanooi tein na.

Ta yu'u kakuu Ndios noo ná,

ta mii ná kakuu na ñooi.

¹⁷ Ta sa'á ña dión kían, sa'á ñoó kaá ta'ani na di'a:

Kankuei ndó tein ñayuu kọ kándísa
 xaan,
 ta kuxoo ndó kua'án ndo, kaá Ndios,
 na kúú sato'o yo.
 Ta ni o sa káko'on ndá'a ndo ña kini
 kée na,
 dá kían natiin va'i ndo'ó.
 18 Ta yu'u ná kakuu tatá noo ndo,
 ta ndo'ó ná kakuu de'e yií yu'u xí'ín
 de'e di'íj,
 kaá Ndios, na kúú sato'o yo, na kómí
 ndidaá tá'an choon.

7

1 Na maní miíj, kí'o dión ví ndato ni
 xí'o Ndios to'on na noo yo, sa'á ñoó
 ná taó yo mií yó noo ndidaá tá'an ña
 dáyakó ñíj yo xí'ín ñaxintóni yo noo
 Ndios. Ta dión, dá ná kasandaá yo
 koo vii yo noo mií ná sa'á ña yu'u
 ni'ini yó na.

*Kádij ini Pablo ña ni nandikó iní na
 ñoo Corinto sa'á kuachi ni kee na*

2 Natiin va'a ndó ndu'u xí'ín
 ndino'o ini ndo, dá chí ni iin tó'ón ndó
 kọ ní dár'u'u ndu, ta ni iin tó'ón ndó
 kọ ní dákí'ín ndu iin íchí kini, ta ni iin
 tó'ón ndó kọ ní dánda'í ndu.

3 Ta kọ ká'ín dión, dá ka'an kuachii
 sa'a ndo, chí sa ni ka'ín xí'ín ndó ña
 nda maá ini níó ndú ñó'o ndo'ó. Sa'á
 ñoó iin kakuu yó tá ni xí'íj yo, ta iin
 kakuu yó tá takí yo.

4 Ta ío nda'o tandeé iní ká'ín xí'ín
 ndó ña nákaní iníj, ta va'a nda'o ká'ín
 sa'a ndo noo dao ka ñayuu. Ta ni
 nakutíj xí'ín tandeé iní, ta ni nakutí
 ndaa níó ndú xí'an kádij ini ndu tein
 ndidaá tandó'ó ndó'o ndu.

5 Chí tá ni kasáa ndu Macedonia
 yó'o, ni lú'u kọ ní náni'í ndée ndú, dá
 chí ndeí kúú míj vá noo ni xionoo ndu
 ni ndo'o nda'o ndu, chí ni dandó'o
 ñayuu níó ndú, ta ni sa yu'ú ni'ini níó
 ndú.

6 Tído mií Ndios, na xí'o tandeé iní
 noo na ndó'o níó, noón kúú na ni xí'o
 tandeé iní noo ndu'u sa'á ña ni ndisáa
 Títo.

7 Ta o duú sa'á ña ni ndusáa oon ni
 xi, dá chí ni natiin ta'ani ndu tandeé
 iní sa'á ña ni xí'o ndó tandeé iní
 noo xí, chí ni nákaní xi ña ndátí kíj
 ndo koni tuku ndó yu'u, ta ni nákaní

ta'ani xi ña kúnda'í nda'o ini ndo sa'á
 kuachi ni kee ndó, ta ndí'í ini ndo sa'á
 yu'u. Sa'á ñoó ni kádij cháá ka iníj.

8 Dá chí va'ará ni dakúnda'í iníj
 ndo'ó xí'ín tuti ni taai kosaa noo ndo,
 tído kọ kútúú ta'on iníj viti noo ña ni
 taai ni saa noo ndo. Chí va'ará ni
 kutúú iníj tá ni taai ña, tído viti kándaaj
 iníj ña tóó vá ni kúnda'í ini ndo ni
 keean.

9 Ta viti kádij iníj, tído kọ kádij ta'on
 iníj sa'á ña ni dakúnda'í iníj ndó. Di'a
 kádij iníj, dá chí sa'á ña ni kúnda'í
 iní ndo, ñoó ni kedaá xí'ín ndó, dá
 ni nandikó iní ndo sa'á kuachi ni kee
 ndó. Chí mií vá Ndios kúú na ni xí'o
 ña ni kúnda'í iní ndo sa'á kuachi ni
 kee ndó. Sa'á ñoó ni lú'u kọ ní tuú ndó
 ni kee ndu.

10 Dá chí tá xí'o Ndios ña kúnda'í iní
 yo sa'á kuachi kée yó, ñoó kían kedaá
 xí'ín yó, dá nandikó iní yo sa'á ña ni
 kee yó, dá ni'í yo ña káki yó. Sa'á
 ñoó kọ kánian ta'u'u ini yo tá ndó'o
 yó dión. Tído ña kúnda'í ini xí'o ñayuu
 yó'o, ñoó kían xí'o ña naá yó.

11 Tído kande'é ndó, chí sa'á ña ni
 xí'o Ndios ña ni kúnda'í iní ndo, ñoó
 ni kedaá xí'ín ndó, sa'á ñoó ndi kí'o ví
 ni ndí'í ini ndo kee ndó ña kóni mií ná,
 ta ni ndí'í ini ndo ndeyíkọ ndo choon,
 ta ni ta'u'u ini ndo ni xini ndo kuachi
 ñoó, ta ni yu'ú ndo ni xini ndoán,
 ta ndi kí'o ví ni katoó ndo koni ndo
 yu'u, ta ni ndí'í cháá ka ini ndo ni
 kee ndó choon ni sa'andaaj noo ndo, ta
 ni dandó'o ndó níó taa ni kee kuachi
 ñoó. Ta noo ndidaá ña yó'o ni na'a
 ndo ña ni kendaaj ndo choon.

12 Tá ni taai tuti ñoó kosaaan noo
 ndo, kọ ní táai ña, dá keyíkọ ndo sa'á
 ra ni ya'a ni kee kuachi, ta ni kọ ní táai
 ña kosaaan chindeéán na ni ta'u'u.
 Di'a ni taai ña kosaaan noo ndo, dá
 na'a ndo mií ndó noo Ndios ña ndí'í
 ini ndó kee ndó choon sa'ándá ndu.

13 Ta sa'á ña ni kee ndó dión, sa'á
 ñoó ni nduká'ano cháá ka tandeé iní
 ndu. Tído ni kádij cháá ka ini ndu sa'á
 ña ni kádij nda'o ini Títo, chí ni natiin
 xi tandeé iní ká'ano ni kee ndidaá
 ndo'ó.

14 Chí ni ka'ín xí'ín xí ña va'a kee
 ndó xí'ín xí, ta kọ ní xíka'an ta'on

nooí sa'á ña ni ka'in dión xí'in xí. Chì tító'on kì'o ká'an ndu ndino'o ña ndaa xí'in ndó, kì'o dión ta'ani ni xinkoo ndaa ndidaá ña ni ka'an va'a ndu sa'a ndo noo xí.

¹⁵ Ta ni nduká'ano cháa ka ña kú'u ini xi sa'a ndo, chi ndísaa ini xi tító'on kì'o ni seídó'o ndidaá ndó choon ni ta'anda noo ndo, chi ni natiin va'a ndó xi xí'in ña yu'ú ndo, ta xí'in ña ndéi nino ndó.

¹⁶ Ta kádij nda'o ini, chi noo ndidaá ña'a kándéé ini ndo'ó.

8

Yó'o ká'an Pablo sa'á di'ón dátaká na kua'an noo na ndó'o ní

¹ Ta viti, ñani, kóni ndu nakani ndu xí'in ndó sa'á ña maní kée Ndios xí'in ndidaá na kúu kuendá Jesús ndéi chí Macedonia.

² Chì va'ará ni xirndodó ñaá tandó'ó, tído kádij nda'o ini na, ta va'ará kúnda'í nda'o na, tído kua'a nda'o di'ón ni dokó ná.

³ Ta yu'u xí'o ndaa kuendá sa'a ná, ña ndino'o ini ná ni xi'o na di'ón tító'on kì'o sáa ndée ná, ta ni ya'a cháa ka ví ni xi'o na noo ña sáa ndée ná.

⁴ Ta ni seí nda'í nda'o na noo ndu'u ña ná kandía ndu tiin ndu di'ón ni dátaká na, dá kuu chindeé ná ñayuu kúnda'í, na kúu ñayuu Ndios.

⁵ Va'a cháa ka ví ni kee na noo ña ndáti ndu kee na, dá chi dinñó'ó ni ñakì'o na mií ná noo ndá'a sato'o yo Jesús. Ni ndi'i, dá ni ñakì'o na mií ná kueídó'o na ndu'u tító'on kì'o kóni mií Ndios.

⁶ Sa'á ñoó ni ka'an ni'ini ndu noo Tito ña tító'on kì'o ni chindeé xí'ndo'ó tá ni kasá'á ndó kétútí ndó di'ón chindeé ndó na kúnda'í ñoó, kì'o dión ta'ani ná dáxinkoo xi choon noo ña maní kee ndó yó'o.

⁷ Va'a kée ndó noo ndidaá ña'a, chi kándéé ká'ano ini ndo Jesús, ta ti'a ndó ka'an va'a ndó, ta ndichí ndo noo ña'a Ndios, ta ndino'o ini ndo kée ndó ndi ndáa mií vá choon, ta kú'u nda'o ini ndo sa'a ndú. Sa'á ñoó koo ini ndo kee va'a ta'ani ndó noo ña maní yó'o.

⁸ Ta ña ká'in xí'in ndó, ko kían iin choon sa'ándá'i noo ndo. Di'a kóni ña kande'é va'a ndó tító'on kì'o ndi'i ini dao ka ñani yo chindeé ná na kámani ña'a noo, dá ná kande'á á miían ndaa ió ña kú'u ini ndo sa'á ñayuu ndó'o dión.

⁹ Ta sa na'á vá mií ndó sa'á ña maní ni kee Jesucristo, na kúu sato'o yo, sa'a yo, dá chi sa'á ña kú'u nda'o ini na sa'a, sa'á ñoó ni ndee na mií ná iin ta kúnda'í, va'ará kuíka nda'o na. Ta sa'á ña ni ndenda'í na mií ná, sa'á ñoó ni'i yo ña koo kuíka yo noo Ndios.

¹⁰ Ta viti kóni yu'u ka'an ni'ini noo ndo sa'á ña yó'o. Chì kánian dáxinkoo ndó choon yó'o viti, chi nda kua'á ao ni kasá'á ndó kétútí ndó di'ón ñoó, ta o duu ña yó'o oon ni ní kee ndó, chi mií ndó ni ndaki ini ña dión koo.

¹¹ Sa'á ñoó dáxinkoo kii ndo choon yó'o, chi tító'on kì'o luu ni chikaa ini ndo kee ndóan mií sa'a, kì'o dión ndi'i ini ndo dáxinkoo ndóan viti. Ta kì'o ndóan tító'on kì'o ió ña noo ndo.

¹² Chì tá ná kì'o ndóan xí'in ndino'o ini ndo, dá kían nata'an ini Ndios koni naán, chi ko xika ta'on na ña kì'o yó ña koó noo yo.

¹³ Ta ko ká'an ta'on yu'u ña yó'o xí'in ndó sa'á ña kóni ña kande'i va'a dao ka ñayuu, dá kandoo ndá'a ndo.

¹⁴ Di'a kóni yu'u ña chindeé tá'an yo tá kámani ña'a noo yo, chi tiempo viti kánian koto ni'ini ndó na kúnda'í ñoó xí'in ña kándoo noo ndo, dá chindeé ndó na xí'in ña kámani noo ná. Dión, dá ná nandio kuéi na chindeé ná ndo'ó xí'in ña xínñó'ó ndó ió noo ná, dión, dá chindeé tá'an yo tá kámani ña'a noo yo.

¹⁵ Dá chi di'a kaá tuti ij Ndios: “Ñayuu ni nditútí kua'á ña'a, ta ko ní kándoo ta'an vaan. Ta na ni nditútí lú'an, ko ní kámani ta'an vaan.”

¹⁶ Tído ndivé'e Ndios, chi mií ná ni kedaá xí'in Tito, sa'á ñoó ndi'i ini xi sa'a ndo tító'on kì'o ndó'o mií.

¹⁷ Chì xí'in ndino'o ini xi ni natiin xi choon ni xi'o ndu noo xí. Ta sa'á ña ndi'i ini xi sa'a ndo, sa'á ñoó kosaa xi noo ndéi ndó, chi kì'o dión ni chikaa ini mií xí.

18 Ta ni tanda'á ta'ani ndu iin ka ñani yo kosaa ra xí'ín xí, ta ndeí kúú míí vá noo ndítútí na kúú kuendá Jesús ká'an va'a na sa'a rá, chi kéchóon va'a ra noó to'on va'a ká'an sa'a Jesús.

19 Ta o duú dión oon ni kíán, taa yó'o kúú ra ni kaxi dao ka na kúú kuendá Jesús ña kíán kane'e tá'an ra kanoo ra xí'ín ndu'u natiin ndu di'ón, ña ni ketútí dao ka ñani yo. Ta kee ndu choon yó'o, dá ná natiin sato'o yo ñañó'ó, dá kandaá ini ndo ña kóni ndu chindeé ñaá ndú noo choon yó'o.

20 Ta ki'o dión ni chikaa ini ndu, dá kíán ni iin tó'ón ñayuu ná dá'a ni nakani kuáchi ini kande'é ná ndu sa'a di'ón kua'a ni ndítútí ná kane'e ndu ko'on ndu.

21 Chi ndí'i ini ndu kéndísá'ano ndu choon. Ta o duú noo sato'o yo Jesús oon ni ndí'i ini ndu kee ndu dión, nda noó ñayuu ta'ani ndí'i ini ndu kéndísá'ano ndu.

22 Ta tanda'á ta'ani ndu iin ka ñani yo kosaa ra xí'ín taa yó'o. Ta kua'á nda'o ta'ándá ni na'a ra míí rá noo ndú ña ndí'i nda'o ini ra kendaá ra choon. Ta viti ndí'i cháá ka ini ra chindeé rá ndo'ó, chi ió nda'o tandeé ini ra xí'ín ndó.

23 Ta kana'á ndó ña Tito kúú ra né'e tá'an xí'ín yu'u, ta kéchóon dáó xí xí'ín noo ndo'ó. Ta uu ka ñani yo kosaa xí'ín xí kúú ra ni tanda'á dao ka na kúú kuendá Jesús kosaa ra, ta xí'ín taa yó'o natiin Cristo ñañó'ó.

24 Ta na'a ndo míí ndó noó taa yó'o ña kúú ndó na kú'u ini sa'a na kúnda'í ñoó, dá ná kandaá ini dao ka na kúú kuendá Jesús sa'a ña va'a ni kee ndó, dá ná dá'a ni dátúú ndó ndu'u noo ká'an va'a ndu sa'a ndo noo rá.

9

1 Ko xínñó'ó ka ka'in xí'ín ndo'ó sa'a di'ón, ña kíán ketútí dao ka na kúú kuendá Jesús, dá chindeé ná ñayuu Ndios ndeí kuendá Judea,

2 chi sa na'á vái ña ndino'o ini ndo kóni ndo chindeé ndó na. Ta ká'an va'i sa'a ndo'ó noo ñani yo ndeí Macedonia yó'o, chi ká'in xí'ín ná ña ndo'ó, na ndeí Acaya xaan, nda kua'á ao ió

nduu ndo chindeé ndó ñayuu kúnda'í. Ta sa'a ña ni ndí'i ini ndo kee ndó dión, sa'a ñoó ni chikaa ta'ani ini na kee na dión.

3 Tído ni tanda'í ñani yo yó'o kosaa ra noo ndeí ndó, dá kíán ná dá'a ni kandoo tó'ín noó ña ni ka'an va'i sa'a ndo sa'a choon yó'o, dá ná xinkoo ña ni ka'in xí'ín ná ña kandeí nduu ndo.

4 Dá chi oon ni ví saa dao na ndeí Macedonia xí'ín, ta koni na ña ko ndeí nduu ndo xí'ín di'ón ñoó, dá kíán kaka'an nda'o noo ndú'u sa'a ña ni kandeé ini ndu ndo'ó, ta ko ní sá ndeí nduu ndo. Tído ví'í ka ví kaka'an noo míí ndó.

5 Sa'a ñoó ni chikaa inii ña va'a cháá ka ni seí nda'í noó taa yó'o ña kosaa ra noo ndeí ndó dinñó'ó, dá chindeé rá ndo'ó ketútí ndó di'ón, ña ni kaa ndo ki'o ndó. Ta dión, dá ná kandeí nduu ndo ki'o ndo'an xí'ín ndino'o ini ndo, dá ná dá'a ni kakian ña ni kéndúsa ndu xí'ín ndó.

6 Ta ká'in xí'ín ndó ña kande'é ndó táto'on ndó'o na xíti, chi na xíti cháá, cháá vá dákée na. Ta na xíti kua'a, kua'a dákée na.

7 Ta iin rá iin ndó ki'o táto'on ki'o ni chikaa ini nio ndo. Ta o sa kí'o ndo'an xí'ín kúnda'í ini ndo, ni sa'a ña miían ndúsa ki'o ndo'an. Chi náta'an ini Ndios xiní na na xí'o ña xí'ín kadij ini na.

8 Ta na ká'ano nda'o kúú Ndios, sa'a ñoó kuu va ndekua'a ná ña'a va'a noo ndo, dá kíán ni iin tó'ón ta'on ña'a ná o kómani noo ndo, dá kíán ná koo ni ña'a chindeé ndó dao ka na.

9 Dá chi di'a kaá tuti ij Ndios: Ni dasá rá ña ió noo rá, ta ni xi'o raan noo na kúnda'í, ta iin ni kandoo va ña ndaa ni kee ra noo Ndios.

10 Ta míí ná xí'o tata noo ra xíti, ta xí'o ta'ani na pan noo na kuíko, ta míí ná ndekua'a tata ió noo ndo. Ta ndekua'a ta'ani na ña va'a kee ndó xí'ín dao ka ñayuu.

11 Dión, dá koni ndo koo kua'á ña'a noo ndo, dá kuu ki'o kua'a ndo ña'a noo ñayuu xínñó'án. Dá tá ná nakí'o ndu di'ón ñoó noo ná, dá kíán nakí'o na ndivé'e noo Ndios sa'an.

12 Chì tá ná nakì'o ndu dì'ón yó'o noo nà kúnda'í ñoó, o duú ña'a xín'ó'ó oon ni ñayuu Ndios ni'í ná xí'án, dá chì di'a kua'á nda'o noo ndivé'e nakì'o na noo Ndios sa'án.

13 Ta sa'á ña natiin na dì'ón ni kemáni ndo ná, sa'á ñoó keká'ano na Ndios, chì miían ndaa seídó'o ndó to'on va'a sa'a Cristo. Ta keká'ano ta'ani na Ndios sa'á ña ni xì'o ndó kua'á nda'o dì'ón ni chindeé ndó mií ná xí'ín dao ka ñayuu.

14 Ta kì'o dión ta'ani kaka nà ña manì noo Ndios sa'a ndo, chì kú'u nda'o iní nà sa'a ndo, chì mií Ndios ni kedaá xí'ín ndó, dá ni kee ndó ña manì ká'ano yó'o xí'ín ná.

15 Ta ndivé'e ká'ano Ndios, chì ká'ano nda'o ña manì ni kee na xí'á. Ta kò ní'í yo to'on va'a ka'an yo sa'án.

10

Ká'an Pablo sa'a choon ni xì'o Ndios noo ná

1 Ta yu'u Pablo seí nda'í va'i noo ndo xí'ín ña nda'í ió inii, xí'ín ña ió va'a inii táto'on kì'o ni kee mií Cristo, va'ará ká'an dao ndó ña iin taa vitá iní kúu yu'u tá nákaa tein ndó xaan, tído tá nákaa xíkái, deén nda'o ká'in xí'ín ndó.

2 Tído seí nda'ávii noo ndo ña tá ná saai, ná dá'a ni kendúsa ndo xí'ín ña ka'an deén xí'ín ndó, chì miían ndaa kuiti kosaa nduui ka'an deén xí'ín nà ká'an ña xionoo ndu kée ndu táto'on kì'o kée ñayuu kuendá ñayuú yó'o.

3 Miían ndaa ndéi ndu ñayuú yó'o, tído kò kéchóon ta'on ndu ña'a ió ñayuú yó'o, dá naá ndu xí'ín ña kini.

4 Chì kò kéchóon ta'on ndu ña ió ñayuú yó'o, dá naá ndu xí'ín ña kini. Chì nda'á chóon, ña kían kéchóon ndu, kúu ndéé xí'o mií Ndios. Ta xí'ín ña yó'o dánaá ndu noo dándáki ña kini.

5 Ta xí'ín ndéé yó'o ta'ani dátúú ndú ndidaa ña to'ón kéchóon ñayuu. Ta dátúú ta'ani ndu ndidaá ñaxintóni táyíí, ña kedaá xí'ín ná, dá kò nákonì nà Ndios. Ta náchi'i ndu ndidaá ñaxintóni ñayuu tixi ndá'a Cristo Jesús, dá ná kueídó'o ñaá ná.

6 Ta ió nduu ndu dándó'o ndu nío nà kò xí'ín kueídó'o tá ná kasandaá ndo kueídó'o ndisa ndó to'on Ndios.

7 Kande'é va'a ndó ndi káa iin rá iin ña'a. Tá ió iin káa ndó nákonì mií ña kúu ndó kuendá Cristo, dá kían kánian taó kuendá va'a ndó, chì táto'on kì'o kúu ndó kuendá Cristo, kì'o dión ta'ani kúu ndu'u.

8 Chì va'ará yá'i cháá noo chíndaya'i choon né'i, tído kò xíka'an ta'on nooí, chì mií sato'o yo Cristo ni xì'o choon yó'o nooí, dá dákuá'anoi ndo'ó noo ña kándísa ndó. Ta kò ní xì'o na ña nooí ña dánaái noo ndo.

9 Ta o sa ká'án ndó ña ndúkúí dáyú'í ndo'ó xí'ín to'on ká'in noo tuti tánda'í kosaa noo ndo.

10 Chì kaá dao ndó ña miían ndaa deén nda'o ká'in noo tuti táai tánda'í kosaa noo ndo, ta kuáchi nda'o choon sa'ándái noo ndo. Tído tá ióí xí'ín ndó, kò kúu ta'on yu'u iin taa ndeé iní, ta ni kò tí'ai ka'an va'i, kaá dao ndó.

11 Tído ká'in xí'ín nà ká'an dión ña ná kana'á ná ña táto'on kì'o ká'an ndu noo tuti táa ndu, kì'o dión ta'ani kee ndu tá ná saa ndu noo ndéi ndó xaan.

12 Ta kò chíndaa noo ndu ki'in tá'an ndu xí'ín tã kátoó chíndaya'i mií, ta ni kò chídáó tá'an ndu mií ndú xí'ín rá. Tído taa yó'o, ndéi ra chíki'ó ra mií rá xí'ín ña kée ra, ta chídáó rá mií rá xí'ín ra kée táto'on kée mií rá. Ta sa'á ña kée ra dión, sa'á ñoó kò ñó'o ndi'i ta'on ini ra.

13 Tído ndu'u, kò yá'a ta'on ndu chíndaya'i ndu mií ndú cháá ka noo choon né'e ndu. Di'a chíndaya'i ndu mií ndú táto'on káa choon ni xì'o mií Ndios noo ndú, ta xí'ín choon yó'o ni kasandaá ndu noo ndéi ndó.

14 Kò yá'a ta'on ndu tá sa'ándá ndu choon noo ndo, chì yá'a ndu tá kò ní saa ndu noo ndéi ndó. Tído ndu'u kúu ra mií noo ni saa ni daná'a to'on va'a sa'a Cristo Jesús noo ndo.

15 Ta kò yá'a ta'on ndu chíndaya'i ndu mií ndú noo choon kée dao ka nà. Ña kóni ndu kían kua'ano cháá ka ndo xí'ín ña kándéé iní ndo Jesús, dá ná kandaya'i cháá ka choon kée ndu tein ndó, táto'on kì'o dándáki choon né'e ndu.

16 Ndi'i, dá ko'on ndu dána'a ndu to'on va'a sa'a Jesús noó na ndéi xíká cháá ka noo ndo'ó, ta o kú'u ta'on ndu dána'a ndu noó dána'a dao ka taa, dá kían ná dá'a ni chindaya'i ndu mií ndú noó choon ni kee dao ka ra.

17 Ta na ká'an kuryíí, kánian kuryíí ná sa'á ña ni kee sato'o yo Ndios sa'a ná.

18 Dá chi ñayuu, na chindaya'i mií, ko kándoo va'a na noo Ndios. Di'a ñayuu, na chindaya'i mií Ndios, noón kúu na kándoo va'a.

11

1 Kónij ña ndeé ní koo ini ndo sa'i viti, chi ko'in ka'in xí'in ndó tát'on kée iin ra ndúlóko. Tído ndeé koo ini ndo sa'í,

2 dá chi kékuión yu'u sa'a ndo tát'on kuión ini Ndios sa'a ndo, dá chi sa ni kandooi ña nak'i'o viii ndo'ó noo iin tó'on Cristo kakuu yí ndo tát'on kée iin tatá tá kua'an ra nak'i'o ra de'e di'i táki ra noo ndá'a taa kakuu yí xí. Chi kónij ña koo vii ndo nak'i'oi noo mií Cristo.

3 Tído nákanini inij sa'a ndo, dá chi tát'on k'i'o ni kee koo, tá'an kirí maña ni danda'í Eva, oon ni ví k'i'o dión nadaká taa to'ón ñaxintóni ndo, dá ya'a ndó koni xíxi ndó Cristo.

4 Dá chi tá vei dao ka taa, ta dín dána'a ra sa'a Jesús o duú ña ni daná'a mií ndu'u noo ndo, ta dána'a ra sa'a iin ka espíritu noo Espiritu i Ndios, na ni natiin ndó, ta dín va dána'a ra sa'á to'on va'a sa'a Jesús o duú ña ni daná'a ndu noo ndo, tído xí'o ndeé ini ndo sa'a rá.

5 Ta kí'in k'i'oi ña ko kúu ta'oin iin taa nóo noó taa chinani ndó kúu apóstol ndaya'i.

6 Chi va'ará ko tí'a yu'u ka'an va'i, tído ko kámani ta'ón ña ndichí ni xi'o Ndios noói. Dá chi noo ndidaá va ña'a ni kee ndu, ta noo ndidaá ña'a ni ka'an ndu, ni na'a ndu tein mií ndó ña dión kían.

7 ¿Á ni ya'i ni kee kuachi sa'á ña ni kenóoi mií, dá kandaya'i ndo'ó, xiní ndo? Chi tá ni daná'i to'on va'a Ndios noo ndo, ko ní kí'in ya'i ta'an vei.

8 Ta sa xio ndaai di'ón ndá'a dao ka na kúu kuendá Jesús ni sa kuu ya'avii, dá ni sa ioi ni daná'i noo ndo.

9 Tá ni sa ioi xí'in ndó, ta nda'í kómani ña'a nooi, tído ni iin tó'on ndó ko ní dándi'i inii. Chi ndidaá ña'a sa kómani nooi ni xi'o dao ka ñani yo, na ni kii chí kuendá Macedonia. Ta noo ni iin ña'a ko ní dándi'i inii ndo'ó, ta ni iin kuu o dándi'i inii ndo'ó noó ña xínñó'í.

10 Ta sa'á ña nákaa to'on ndaa Cristo ini nioi, sa'á ñoó ká'in xí'in ndó ña ko in ta'on kuu dítá ña chindaya'i choon kéei sa'á ña ko kí'in ya'i noo ndo'ó, na ndéi chí Acaya xaan.

11 Ta, ¿ndiva'a ká'in dión, ká'an ndó? ¿Á ko kú'u ta'on inii sa'a ndo'ó, ndani? Mií Ndios kúu na ná'á ña kú'u nda'o inii sa'a ndo.

12 Ta ña kéei kían ko kí'in ya'avii noo ndo, ta dión i va keei, dá ná o ní'i dao ka taa, tá'an ra ndúkú chindaya'i mií, ndi kee ra chidáo tá'an ra mií rá xí'in ndu'u.

13 Dá chi taa ñoó kúu apóstol to'ón, ta kúu rá taa kéchóon xí'in ña maña, chi kée ra mií rá ña kúu rá apóstol Cristo.

14 Tído ná dá'a ni naá téi ini ndo ña k'i'o dión kée ra, dá chi dión ta'ani kée ña u'u, chi kéean mián ña kúuán tát'on iin ángel ndato tóon.

15 Sa'á ñoó o duú iin ña kuachi kían kanda ini yo ña taa kéchóon noó ña u'u kée ra mií rá ña kúu rá ta kéchóon noó ña ndaa. Tído kasandaá iin kuu, dá keyíko sa'a rá tát'on káa choon ni kee ra.

Yó'o ká'an Pablo sa'a ndidaá tandó'ó ni ndo'o na sa'á ña né'e na to'on Jesús

16 Náandió koo tukui ká'in xí'in ndó ña ná dá'a ni ka'an ndó ña ndúlóko. Tído tá ká'an ndó ña dión kían, dá natiin ndó yu'u tát'on iin na ndúlóko, dá nóno nooi chindaya'i mií cháá.

17 Ta ña ká'in xí'in ndó viti, ko kían ña ni natiin noo sato'o yo Ndios. Chi kían tát'on ká'an iin na ndúlóko, sa'á ñoó kándéé inii chindaya'i mií.

18 Ta sa'á ña kua'á nda'o taa chindaya'i mií sa'á ña kée ra ñayuu

yó'o, sa'á ñoó chindaya'i ta'ani yu'u miíí.

¹⁹ Chì ndino'o ini ndo xí'o ndeé ini ndo seídó'o ndó taa ndeé to'on, va'ará kaá ndo ña kúú ndó na ndíchí.

²⁰ Ta xí'o ndeé ta'ani ini ndo va'ará náchi'i dao ra ndo'ó tixi ndá'a rá, o va'ará kété'a dao ra ndo'ó, o va'ará xío ndaa dao ra ña'a ndó, o va'ará chindaya'i dao ra mií rá noo ndo, o va'ará káni dao ra da'anda noo ndo.

²¹ Ta xíka'an ví noóí ka'in xí'ín ndó ña ko ní kée ndu dión xí'ín ndó, chí nóo va ió ini ndu.

Ta noó ña chindaya'i dao ka taa ñoó mií rá, chindaya'i ta'ani yu'u miíí, va'ará ká'in táto'on ká'an iin ta ndúlóko.

²² ¿Á kúú rá ta hebreo? Ñaá ta'ani kúú yu'u. ¿Á kúú rá ta ñoo Israel, ña kúú ñoo Ndios? Ñaá ta'ani kúú yu'u. ¿Á kúú rá na ve'e tatá sá'ano Abraham? Ñaá ta'ani kúú yu'u.

²³ ¿Á kúú rá ta kéchóon noo Cristo? (Ká'in táto'on kée iin na ndúlóko.) Tído kéchóon cháa ka yu'u noo Cristo o duú mií rá, chí yu'u kúú ra kua'a cháa ka ni kéchóon noo Cristo. Ta sa'a mií ná kua'á nda'o ta'ándá ni kani ndava'a ñayuu yu'u, ta kua'a cháa ka ta'ándá ni sa kaa yu'u ve'e kaa, ta kua'á nda'o ta'ándá daá ió ña kuui.

²⁴ Ta o'on ta'ándá ni kani na Israel oko sa'on komi chirrión satá yu'u.

²⁵ Ta oní ta'ándá ni kani na yu'u xí'ín vara, ta iin ka ta'ándá kua'an na ka'ání ná yu'u xí'ín yuu, ta oní ta'ándá ni keta ka'ani barco ini taño'o noo nákaa kua'in, ta iin ñoó xí'ín iin nduú ni sa nóo ni'ini noo taño'o.

²⁶ Ta ndó'o nda'o níóí íchì noo xínooi, chí ióan kuui kée yuta, ta ió ta'ani ña kuui kée ta kuí'íná, ta ió ña kuui kée na ñooí, ta ió ta'ani ña kuui kée na ko kúú na Israel. Ta ió ña kuui noo kúú ñoo ná'ano, xí'ín noo kúú yukú íchì xí'ín noo taño'o, ta ió ta'ani ña kuui kée na chínaní mií ña kúú ná kuendá Jesús.

²⁷ Ta sa'á choon kéei, sa'á ñoó kútati nda'a vei, ta kua'á nda'o ta'ándá ko ní sá kidíi, ta kua'á nda'o ta'ándá sa xí'i dokoí ña kuíkoí xí'ín ña íchì takuui,

ta kua'á nda'o ta'ándá ni sa xionoo nditai, ta ni sa ndo'o níóí ña víxi chí koó dá'on kandixii.

²⁸ Ta noo ndidaá ka ña'a, ió iin ka ña'a ndó'i iin iin kuu kuu, chí ná kani nda'o ini sa'a ndidaá na kúú kuendá Jesús ndéi iin rá iin ñoo.

²⁹ Chì, ¿ndi ndaa ndo'ó ndó'o níó, ta ko ndó'o ta'ani níó miíí? Ko ín ta'on. O, tá kándéé dao taa dánda'í ra ndo'ó, ¿a ko ná'á ta'on ndó ña xído nda'o ini?

³⁰ Tá miían kánian chindaya'ii miíí, va'a kaan ná chindaya'ii miíí noo ña ná'a ña kúú iin ta ko kómí ndeé miíí.

³¹ Ta mií Ndios, na kúú tatá sato'o yo Jesucristo, na daá kuití kánian natiin ñaño'ó, noón kúú na ná'á ña ko ká'an to'ín.

³² Tá ni sa io yu'u ñoo Damasco, ñoo nákaa iin ta né'e choon, ta nákaa ra tixi ndá'a rey Aretas. Kúú ni sa'anda ra choon noo ta ndaá yé'é ñoo ñoó ña ná kandeí nduu ra tiin ra yu'u, ni ka'an rá.

³³ Tído ndéi dao ñayuu ni taó ná yu'u ventana, dá ni danóo na yu'u ini iin tixika ndika náó ñoo ñoó, dá ni kuu ni kakii noo ndá'a taa ñoo.

12

Yó'o ká'an Pablo sa'a iin ña'a dándó'o níó ná

¹ Miían ndaa ndisa ni ña'a ko ndáya'i ña chindaya'ii miíí, tído viti ná ko'in nakani xí'ín ndó sa'á ña ni na'a sato'o yo Jesús nooí, xí'ín sa'á ña saá ni nakani na xí'ín.

² Ta ná'á yu'u sa'a iin taa, ta taa yó'o ín xí'ín Cristo, ta sa io uxí komi kuia ni naki'in ñaá Ndios né'e na ni sa'an na nda induú kúú oní. Xíni á ni sa'an ra xí'ín nda yikí koño ra, o níó óon ra ni sa'an. Iin tó'ón diní Ndios kúú na ná'á.

³ Ta ná'á yu'u sa'á taa yó'o, ta xíni á ni sa'an ra xí'ín yikí koño ra, o níó óon ra ni sa'an. Iin tó'ón diní mií vá Ndios kúú na ná'á.

⁴ Tído miían ndaa ni naditá ñaá Ndios noo ndato téi kaa noo ió na. Ta ñoó ni seídó'o ra to'on, ña kían o kátí'a yó nakani yó, chí ni iin ñayuu ko ní ni'í tá'i nakani na sa'an.

⁵ Ta kuu va chindaya'i yu'u taa yó'o, tído o chindaya'i ta'on yu'u miíí, chí chindaya'ii miíí sava'a sa'á ña ná'a ña kúúí iin ta kó kómí ndée miíí.

⁶ Tído tá ká'an yu'u chindaya'avii miíí, dá kí'an o kákuu ta'on yu'u iin taa oon ini, chí ña ndaa va ka'in. Tído o kée ta'oin dión, dá kí'an ni iin ñayuu ná dá'a ni chindaya'i cháa ka na yu'u noó ña ndé'é ná kéei o ña seídó'o na dá'na'i.

⁷ Ta sa'á ña ná o yá'a téi chindaya'ii miíí sa'á ña ndato ni na'a Ndios nooí, sa'á ñoó ni kasáa iin ña'a dándó'an níoi, ta kí'an táto'on iin ión yái tárnee ñíí, xiní, ña kéchóon ña u'u dándó'an nímaí, dá kí'an ná o yá'i chindaya'avi miíí.

⁸ Ta sa oní ta'ándá ni seí nda'avíi noo sato'o yo Jesús ña ná dí'tá ná ña kedaá xí'ín ndó'o nímaí.

⁹ Tído di'a va ni kaa na xí'ín: “Koó, sa vatí va nákaaon tixi ña maní kée yu'u xí'ón, chí ndée mií yu'u kí'an ná'a va'a cháa ka noó na koó ndée.” Sa'á ñoó ndani ndino'o ini yu'u chindaya'avii miíí sa'á ña ná'a ña kúúí iin taa kó kómí ndée miíí, dión, dá ná'í ña nákaaí tixi ndá'a ndée mií Cristo.

¹⁰ Ta sa'á ña ió ndée Cristo xí'ín, sa'á ñoó kadij inij tá koó ndéeí, o tá kána'á ñayuu xí'ín, o tá kamaní ña'a noó, o tá kéndava'a ñayuu xí'ín, o tá ndó'o níoi. Dá chí tá koó ndéeí, dá di'a kúúí iin taa ndakí cháa ka kée Ndios.

¹¹ Tído, táto'on kée iin ta ndeé to'on, kí'o dión ni kee sa'á ña ni chindaya'avi miíí, tído mií vá ndó ni kedaá xí'ín, sa'á ñoó ni kee dión. Di'a mií vá ndó kánian nakoni ndo yu'u, dá chí noo ni iin tó'ón ta'on ña'a kó kándoo nóo yu'u noó taa chínaní ndó kúú apóstol ndáya'i, va'ará koó ña'a kúúí.

¹² Kua'á nda'o ña'a ná'ano kée na kúú apóstol Jesús ni kee yu'u tein mií ndó, ta ni kee ña xí'an kueé ió inij, chí ni kee ña ndato, xí'ín ña kedaá xí'ín ñayuu, dá naá iní na, xí'ín ña ná'ano vei noo Ndios.

¹³ Sa'á ñoó, ¿ndí kí'an va'a ni kee yu'u xí'ín dao ka na kúú kuendá Jesús, ta kó ní kéei ña xí'ín ndo'ó, xiní ndo? Chí sava'a ña ni kee kí'an kó ní kí'ín

ya'i ta'an vei noo ndo. ¿Ká'ano koo ini ndo sa'í tá ká'an ndó ña ña yó'o kúú iin kuachi kini!

Yó'o ká'an Pablo ña saq na ñoo ñoo ta'ándá kúú oní

¹⁴ Kana'á ndó, chí sa ió nduui saai noo ndéi ndó ta'ándá kúú oní. Ta o dáta'an ta'on yu'u ndo'ó xí'ín ni iin ña'a, chí kó ndí'i ta'on ini yu'u sa'á ña ió noo ndo, di'a ndí'i inij sa'a mií vá ndó. Dá chí kó kánian koto takuáchí leé tatá xi, di'a na kúú tatá va kánian koto de'e na.

¹⁵ Ta ndino'o ini yu'u iói ña dándí'i ndidaá ña ió nooí sa'a ndo, ta ió ta'anii dándí'i ndidaá ndéeí sa'á ña kú'u inij sa'a ndo. Ta va'ará sá'ano cháa ka ña kú'u inij sa'a ndo, tído ndo'ó, dánkoo di'a ndó ña kú'u ini ndo sa'í.

¹⁶ Tído kaá dao ndó ña va'ará kó ní kí'ín ya'i noo ndo, tído sa'á ña kúúí iin ta ma'ña, sa'á ñoó ni danda'avíi ndo'ó, kaá ndo.

¹⁷ ¿Á ni danda'íi ndo'ó xí'ín iin taa ni tanda'í ni saq noo ndo, ká'an ndó?

¹⁸ Ni seí nda'avíi noo Tito saq xi xí'ín iin ka ñani yo noo ndéi ndó. Ta, ¿á ni danda'íi Tito ndo'ó, tá dáa? ¿Á kó ná'á ndó ña iin tó'ón vá kúú ñaxintóni ndú, ta iin nóo vá íchi ño'o ndu'u?

¹⁹ Ndá ndi kuu ká'an ndó ña ká'an ndu dión, dá chí kóni ndu kandoo va'a ndu noo ndo. Tído koó, chí noo Ndios vá ká'an ndu dión sa'á ña kúú ndú kuendá Cristo. Ta noo ndidaá ña kée ndu, na maní mií, ndúkú ndu'u ña kua'ano cháa ka ndo íchi Ndios.

²⁰ Chí yu'íi ña tá ná saai noo ndéi ndó, oon ni ví natiin yu'u ndo'ó ndéi ndó kée ndó ña kó náta'an inij, ta dión ni ndo'ó, o náta'an ini ndo kee yu'u. Dá chí oon ni ví ndéi ndó ndátó'ón kuáchí ndo, o ndéi ndó xí'ín ña u'u ini ndo, o ndéi ndó xí'ín ña tondó ndo, o ndéi ndó sa'ándá tá'an ndó, o ndéi ndó dátaí chí'an tá'an ndó, o ndéi ndó káva'a ndó kuachi sata dao ka ñayuu, o ndéi ndó xí'ín ña táyíí ndó, o ndéi iin rá iin ndó kée ndó ña kóni mií ndó.

²¹ Chí tá ná saai noo ndéi ndó, oon ni ví natiin yu'u ña ka'an noo noo Ndios kee ndó. Ta oon ni ví kuakii

xí'ín ndirá nooí sa'á ña kuá'á nda'o ndó ni ya'a ni kee kuachi, ta ko ñá'a nandikó iní ndo sa'á ña ni kee ndó kuachi ka'an noo, o sa'á ña ni kidi ndo xí'ín na ko kúú ñadi'í ndo o yíi ndo, o sa'á ndidaá ka kuachi ni kee ndó xí'ín ñii ndo.

13

¹ Ta viti xíno oni ta'ándá saai noo ndéi ndó. Ta kana'á ndó ña xínñó'ó yó uu ñayuu o oni ñayuu kandita ki'o kuendá, dá keyiko yo iin tandó'ó.

² Sa ni ka'in xí'ín ndó tá ni sa ioi xí'ín ndó, ta viti ká'an tukui xí'ín ndó, ta kee ndó kuendá ña ioi xí'ín ndó. Ta xian nani nákaa xíkái, tánda'í tuti yó'o kosaa noo na ni ya'a ni kee kuachi, xí'ín noo ndidaá ka ndo'ó, chi tá ná saa tukui noo ndéi ndó, dá kían ni lú'u ña maní o koo sa'a ndo.

³ Chi ndúkú ndó korndodó ndó yu'u nde'á á miian ndaa kuiti Cristo kúu na ká'an noo yu'u. Ta kana'á ndó ña ko kúu ta'on na iin na koó ndée xí'ín ndó. Di'a ná'a na ña kómí ná ndidaá ndée xí'ín mií ndó.

⁴ Dá chi va'ará ni xi'i Jesús ndika cruz táto'on iin ta koó ndée, tído viti takí na kée ndée mií Ndios. Ta dión ta'ani ndó'o ndu'u, ko ta'ón ndée kómí ndú ñayuu yó'o táto'on ni ndo'o mií Cristo. Tído kataki ndu kande'i ndu xí'ín ná kee ndée mií Ndios, dá kechóon ndu noo ndo.

⁵ Kande'é va'a ndó mií ndó, ná kande'á á miian ndaa kándée iní ndo Jesús o koó, ta korndodó ndo mií ndó. Ta, ¿á ko xí'o ta'on ndó kuendá ña ío Jesucristo xí'ín ndó? Chi tá ko ío na xí'ín ndó, dá kían sa ni kandoo va ndó ni tuú ndó noo ña kándisa ndó.

⁶ Ta kándée iniñ ña xí'o ndó kuendá ña ko ní kándoo ta'on ndu ni tuú ndú noo ña kándisa ndu.

⁷ Xíká ndu ña maní noo Ndios sa'a ndo, dá ni iin tó'ón ndó ná o yá'a kee ña kini. Ta ko kée ndu dión, dá kandoo va'a ndu noo ñayuu. Dión kée ndu sa'a ndo'ó, dá katí'a ndó kee ndó ña va'a, va'ará ká'an dao ka ñayuu ña ni tuú ndú noo ña kándisa ndu.

⁸ Chi o kúu ta'on chituu ndu ña ndaa, di'a ndíta ndu chindeé ndúan.

⁹ Sa'á ñoó náta'an ini ndu kakuu ndu ta koó ndée tá ná kuita toon ndó xí'ín ña kándisa ndó. Ta xíká ndu noo Ndios ña ná xinkuei ndó koo ndó táto'on ki'o kóni mií ná.

¹⁰ Ta táai to'on yó'o kosaa noo ndo nani nákaa xíkái, dá kían, tá ná saai noo ndéi ndó, ná dá'a ni ka'an deeiñ xí'ín ndó, chi ni xi'o sato'o yo Jesús choon yó'o nooí, dá dákuá'anoi ndo'ó xí'ín to'on Ndios, ta ko ní xi'o naan nooí ña dánaá di'ai ndo'ó.

Xí'ín ndisá'an yó'o dándí'i Pablo ña ká'an na

¹¹ Ta viti ko'in dándí'i ña ká'in xí'ín ndó. Ná kadíi iní ndo, ta ndeyíko ndo mií ndó noo Ndios, ta ki'o tá'an ndó tandéé iní, iin tó'ón ná kakuu ñaxintóni ndo, ta kande'i va'a ndó xí'ín iin rá iin ndó. Ta Ndios, na xí'o ña kande'i ñóchí yó, na xí'o ña ku'u ini sa'a sátá'an yó, ná koo xí'ín ndó.

¹² Ta chitó tá'an ndó noo ndo, ta ña yó'o ná kakuu iin ñañó'ó ka'an tá'an ndó ndisá'an sa'á ña kúu ndó kuendá Jesús.

¹³ Ta ndidaá ñayuu Ndios ndéi xí'ín yu'u yó'o ká'an na ndisá'an xí'ín ndó.

¹⁴ Ta ná koo ña maní xi'o sato'o yo Jesucristo xí'ín iin rá iin ndó, ta ná ku'u ini sa'a sátá'an ndó táto'on ki'o kú'u ini Ndios sa'a ndo, ta iin ná kakuu ndó kee Espíritu iñ ná. Dión ná koo.

To'on yó'o kían nì taa San Pablo nì sa'an noó na ndéi kuendá Galacia

Ká'an Pablo ndisá'an

¹ Yu'u kúú Pablo, ta kúú iin apóstol, na né'e to'on Jesucristo. Ta kó kúú ta'on yu'u iin yoo nì tanda'a iin taa, o iin ra nì kaxi taa. Dá chì míí vá Jesucristo xí'ín tatá Ndios, na nì daná'taki Jesús, kúú na nì kaxi yu'u.

² Ta yu'u xí'ín ndidaá ka na kúú kuendá Jesús ndéi xí'ín yó'o ká'an ndu ndisá'an xí'ín ndo'ó, na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo kuálí ñó'o chí kuendá Galacia xaan.

³ Ta míí tatá yo Ndios xí'ín sato'o yo Jesucristo ná kee na ña manì xí'ín ndó, ta nakì'o na ña koo va'a ini ndo.

⁴ Jesucristo kúú na nì xì'o míí ná nì xì'i na sa'a kuachi yo, dá nì taó xóo na yó tixi ndá'a ndidaá kúú ña kini ió ñayuú yó'o, chì kì'o dión nì chikaa ini tatá Ndios ña kee na xí'a.

⁵ Ta daá kuití kánian natiin na ñaño'ó. Dión ná koo.

Iin tó'on dinì vá Jesús kándéé inì yo, dá ndoo kuachi yo noo Ndios

⁶ Naá vá inìi xinìi sa'a ña yachì téi nì kasá'a ndó kankuei xoo ndó noo Ndios, na nì kana ñaá sa'a ña manì nì kee Jesucristo sa'a ndo. Ta viti ká'an ndó ña ió iin ka to'on sa'a kì'o ña kàki ndó.

⁷ Tído kó ta'ón iin ka to'on sa'a kì'o ña kàki yó. Ndéi dao taa tein míí ndó xaan, ta kátoó ra dátúú rá ndo'ó, ta kátoó ra nadaon ra to'on va'a ña ká'an sa'a Cristo.

⁸ Ta va'ará ndu'u o iin ángel nì kii induú ná dána'a iin ka to'on sa'a noó ña nì sa daná'a ndu noo ndo, dá kían iin íchi ná kandoo ndu kakomí ndú kuachi noo Ndios.

⁹ Ta sa nì ka'an ndu xí'ín ndó, ta nándió kuéi tuku ndu ká'an ndu xí'ín ndó; ndi ndáa taa díin dána'a o duú to'on va'a nì daná'a ndu noo ndo, dá

kían iin íchi ná kandoo ra kakuu ra taa kómí kuachi noo Ndios.

¹⁰ ¿Á ká'an ndó ña xí'ín to'on ká'in yó'o ndúkúí ña kandoo va'i noó ñayuu o noo Ndios? ¿Á ká'an ndó ña dión ká'in, dá kandoo va'i noó ñayuu? Chì tá ndúkú yu'u ña kandoo va'i noó ñayuu, dá kían kó kúú ta'on yu'u iin na kéchóon noo Cristo.

Dì'a nì kuu tá nì kana Jesús yu'u ña kane'i to'on na

¹¹ Kóni yu'u ña kana'a ndó, ñani míí, ña to'on va'a dána'a yu'u kó kúú ta'an vaan ña nì ndaki ini ñaxintóni taa.

¹² Dá chì kó ní nátiin ta'on yu'u to'on yó'o noo ni iin tó'ón taa, ta ni iin tó'ón taa kó ní dána'a ña nooí. Míí vá Jesucristo kúú na nì xì'o to'on va'a yó'o nooí.

¹³ Sa nì nì'i tó'on va ndó tát'o'on kì'o nì sa kee yu'u tá sa kándísai tát'o'on kándísa na Israel. Sa ná'a vá ndó tát'o'on kì'o kini sa kendava'a yu'u xí'ín ñayuu kúú kuendá Jesús, chì sa kátoói dánaa ndi'i noo ná.

¹⁴ Ta yu'u nì sa kuu iin ra sa ndíko cháa ka choon sa'ándá ta sá'ano ñooí o duú dao ka taa dáó xí'ín, chì nì sa ndi'i cháa ka inìi sa kee choon sa'ándá ta sá'ano noo.

¹⁵ Tído míí Ndios nì kaxi yu'u nda rá kó ñá'a kakii, ta nì kana na yu'u sa'a ña kú'u ini na sa'í. Ta noón kúú na nì nata'an ini

¹⁶ Na'a na de'e na nooí, dá ná dána'a yu'u noó na kó kúú na Israel. Ta kó ní sa'an ta'oin ndato'ín ni iin tó'ón ñayuu ndi kían dána'i.

¹⁷ Ta ni ñoo Jerusalén kó ní sa'in ndato'ín ta sa daá kúú apóstol noó yu'u sa'a ndi kee dána'i. Ña nì kee kían dinño'ó ka nì sa'in chí kuendá Arabia di'a. Dá nì nándió koo tukui ñoo Damasco.

¹⁸ Tá nì ya'a onì kuia, dá nì kee kua'in ñoo Jerusalén, dá konii Pedro, ta kana'í na. Tá nì saai noo ió na, dá nì sa ioi xí'ín ná sa'on va kuu.

¹⁹ Tído kó ta'ón dao ka na kúú apóstol nì xinii, sava'a iin tó'ón Jacobo, na kúú ñani sato'o yo Jesús, kúú na nì xinii.

20 Ta ná'á míi Ndios ña kọ ká'an to'ín noó ña táai kosaá noó ndó.

21 Tá ni ndi'i, dá ni sa'in chí kuendá Siria, xí'ín kuendá Cílicia di'a.

22 Ta na kúú kuendá Jesucristo ndéi chí kuendá Judea kọ ná'á ta'on na yu'u tiempo daá.

23 Sava'a ña ni seídó'o na sa'a yú'u kúú ña: “Taa kaa kúú taa sa ken-dava'a xí'ín yó tá sata, tído viti xionoo ra kásto'on ra xí'ín ñayuu to'on va'a sa'a Jesús, tá'an ña sa katoó ra dánaá ra tá sata.”

24 Ta ni keká'ano na Ndios sa'a ña ni kee na xí'ín.

2

Di'a ni kuu tá ni sa'in ñoo Jerusalén, ni ka'in xí'ín na kúú apóstol

1 Tá ni ya'a uxí komi kua, dá ni nandió koo tukui ñoo Jerusalén xí'ín Bernabé. Ta ndáka ta'anii Tito ni sa'in.

2 Chì míi Ndios ni xí'o ña ni kandaa inii ña kánian ko'in ñoo. Ta sa'a ña kọ kónii ña naá óon choon kéei, sa'a ñoo ni nakanii xí'ín sava'a na ndíta noó na kúú kuendá Jesús sa'a ndí kían dána'i noó na kọ kúú na Israel.

3 Ta ni nata'an va ini na, sa'a ñoo kọ ní kéndúsa na ña ta'anda ñíi Tito, ta ni sa ió dáó xí'ín, va'ará kúú rá iin taa griego.

4 Ta ni ku'u de'é ta'ani dao ra kaá kúú kuendá Jesús tein ndu'u kanani ñaá rá, ná kande'á ndí kían kée ndu sa'a ña ni kankuei xoo ndu tixi ndá'a ley Moisés sa'a ña ndíta ndu xí'ín Cristo Jesús. Chì kóni ra ña kaño'o íi ndú tixi ndá'a ley Moisés.

5 Tído ni lú'u ví kọ ní sónó ndu'u noó rá ña kee ndu ña kóni ra, dá kían ná kandita ndaa íi ní ndó noó to'on ndaa ña ká'an sa'a Jesús.

6 Tído ni iin ka to'on saá kọ ní ka'an na ndíta noó na kúú kuendá Jesús xí'ín. Taa ndáya'i kúú ná, tído kọ né'e tandíni, dá chí ni iin tó'ón ñayuu kọ máni cháá ka noó Ndios o duú dao ka na. Iin nóó vá kúú ndidaá ñayuu noó Ndios.

7 Ta di'a ni nakoni va na ña míi Ndios ni xí'o choon noó ña dána'i noó

na kọ kúú na Israel sa'a to'on va'a ña ká'an sa'a Jesús, tát'o'on kí'o ni xí'o Ndios choon noó Pedro ña dána'a na to'on va'a yó'o noó na Israel.

8 Ta míi Ndios, na ni kaxi Pedro ña kane'e na to'on va'a sa'a Jesús dána'a noó na Israel, noón ta'ani kúú na ni kaxi yu'u ña kane'i to'on va'a yó'o dána'i noó na kọ kúú na Israel.

9 Ta ni nakoni Jacobo xí'ín Cefas xí'ín Juan, tá'an na ndíta noó na kúú kuendá Jesús, ña miían ndaa kuiti Ndios ni xí'o choon yó'o noó, chí ni tiin na ndá'í, xí'ín ndá'a Bernabé, ña ná'a ña iin ni nduu ndu xí'ín ná. Ta ni kandoo ndu xí'ín ná ña ko'on ndu dána'a ndu noó na kọ kúú na Israel, ta míi ná ko'on dána'a tein na Israel.

10 Sava'a ña ni xika na noó ndu kían ña ná dá'a ni nandodó ndu chindeé ndu na kúnda'í ndéi ñoo Jerusalén. Ta sa ñoo kúú váan ndí'i inii keei.

Di'a ni kuu tá ni danáni yu'u Pedro

11 Tído tá ni kasáa Pedro ñoo Antioquía, dá ni danáni yu'u na, dá chí ña ni kee na ñoo kúú iin ña kọ vá'a noó Ndios.

12 Chì tá kọ ñá'a kasaa dao taa ni tanda'a Jacobo, dá ni sasá'an Pedro xí'ín na kọ kúú na Israel. Tído tá ni ndi'i ni kasáa taa ñoo, dá ni kasá'a kúxoo va Pedro noó na kọ kúú na Israel. Ta kúú kọ ní sasá'an ka na xí'ín ná, chí yu'u na kée ra ká'an ña miían ndúsa ta'anda ñíi ndidaá taa kúú kuendá Jesús.

13 Ta sa'a ña ni kee na dión, sa'a ñoo ni kúxoo ta'ani dao ka na Israel kuendá Jesús. Ta nda Bernabé ni kee ta'ani dión, chí ni kúxoo ta'ani na tát'o'on kí'o ni kee dao ka ta uu noó ñoo.

14 Tá ni xini yu'u ña kọ kéndúsá'ano na tát'o'on kí'o dándáki to'on ndaa ña ká'an sa'a Jesús, dá ni kaai xí'ín Pedro noó ndidaá na kúú kuendá Jesús ni nataka ñoo: “Míi ní kúú iin taa Israel, tído kée ní tát'o'on kí'o kée na kọ kúú na Israel, ta kọ nákaa ka ní tixi ndá'a ley na Israel. Sa'a ñoo, ¿ndiva'a kéndúsa ní xí'ín na kọ kúú na Israel ña kee na choon sa'ándá ley na Israel, tá dáá?

15 “Mii yó kúú nà Israel, chi nì kakió ñoo Israel. Ta kò kúú yó ñayuu tukú yá'a kée kuachi noo ley yo.

16 Ta ná'á yó ña ni iin tó'ón ñayuu o kúu kandoo vii noo Ndios sa'á ña kée na choon sa'ándá ley Moisés, chi sava'a sa'á ña kándéé iní nà Jesucristo, sa'á ñoo kándoo vii ná noo Ndios. Chi sa'á ña kándisa yó Jesucristo, sa'á ñoo kándoo vii yo noo Ndios. Ta kíán sa'á ña kándéé iní yo iin tó'ón dinì Jesucristo va, ta o duú sa'á ña kée yó choon sa'ándá ley. Chi ni iin tó'ón ñayuu o kúu kandoo vii noo Ndios sa'á ña kée na choon sa'ándá ley.

17 “Ta sa'á ña ndúkú yó kandoo vii yo noo Ndios sava'a sa'á ña kándéé iní yo Jesucristo, sa'á ñoo ká'an dao ñayuu ña kúú yó ñayuu kómí kuachi. Ta, ¿á ña yó'o kóni kaa ña Jesucristo kúú nà xí'o ña ya'a yó kee yó kuachi? Koó, kò ta'ón dión kíán.

18 Dá chi tá nì nandió kuéi tuku yó kándéé iní yo ley, tá'an ña nì dankoo yó, dá kíán kakuu iì vá yó ñayuu kómí kuachi noo Ndios.

19 “Sa nì xi'ì va yu'u noo ley Moisés, chi kò kándéé ka iní ña dákaki ñaá. Ta nì nataki yu'u noo ña kóni Ndios.

20 Ta viti kíán kékuendá ña nì xi'ì nduú xí'ín Jesucristo ndika cruz. Sa'á ñoo kò takí ka yu'u noo ña kóni mií. Nda Cristo va kúú nà nákaa nímaí dándáki na yu'u viti. Ta ndidaá ña kéei viti, kúú ña kéei sa'á ña kándéé iní Jesucristo, nà kúú de'e Ndios, nà kú'u iní sa'í, ta nì nakì'o na mií ná ña nì xi'ì nà sa'í.

21 Ta ni iin kuú ta'ón o dánkoo yu'u ña manì nì kee Ndios sa'í. Dá chi tá ná kandoo vii yo noo Ndios sa'á ña kée yó choon sa'ándá ley, dá kíán nì naá óon va ña nì kee Cristo Jesús nì xi'ì nà ndika cruz sa'a yo, ní kúu.”

3

Nì natiin yó Espiritu iì Ndios sa'á ña kándéé iní yo Jesús

1 Nandéé ka vían xixi ndo'ó, nà Gálatas xaan. ¿Ndá yoo nì danaá iní ndo, dá o kándisa ka ndo ña ndaa sa'a

Jesús? Chi sa tá'í nì nakani ndu'u xí'ín ndó sa'á ña nì kee Jesucristo nì xi'ì nà sa'a yo ndika cruz.

2 Ta viti, ña kóni kandaa inii sa'a ndo kíán, ¿á nì natiin ndó nà kúú Espiritu iì Ndios sa'á ña kée ndó choon sa'ándá ley o sa'á ña nì kándéé iní ndo Jesús tá nì seídó'o ndó to'on va'a sa'a ná?

3 Nandéé ka vían xixi ndó. Chi sa va'a va nì kasá'á kándéé iní ndo Jesús nì kee nà kúú Espiritu iì. Tído, ¿á ká'an ndó viti ña xí'ín ndéé mií ndó, dá kándéé ndó káki ndó?

4 ¿Á nì naá óon va ña nì ndo'o nio ndo sa'á ña kándéé iní ndo Jesucristo? Va'a nda'o tá kò ní naá óon ña nì ndo'o ndó.

5 Nì xi'o Ndios Espiritu iì ná noo ndo, ta kée na ña'a ndato xí'ín ndó. ¿Á dión kée na xí'ín ndó sa'á ña kée ndó choon sa'ándá ley, ká'an ndó? Koó, chi kée na dión sa'á ña nì kándéé iní ndo Jesús tá nì seídó'o ndó to'on va'a sa'a ná.

Natiin ta'ani yó ña va'a nì kandoo Ndios kì'o na noo Abraham

6 Kana'á ndó ña sa'á ña nì kándéé iní Abraham Ndios, sa'á ñoo nì kandoo vii ná noo ná.

7 Sa'á ñoo kana'á ndó ña ndi ndaa mií ñayuu kándéé iní Ndios, noón kúú nà ve'e mií Abraham.

8 Dá chi ká'an tuti iì Ndios ña sa daá nì chika va iní Ndios ña dánkoo vii ná nà kò kúú nà Israel noo mií ná sa'á ña kándéé iní ñaá ná, chi di'a nì kaa nà xí'ín Abraham: “Sa'a yo'ó nì'ì ndidaá kúú ñayuu ndéi ñayuú yó'o ña va'a.”

9 Sa'á ñoo ndi ndaa mií vá ñayuu kándéé iní Jesús, noón kúú nà natiin ña va'a xí'o Ndios, táto'on kì'o nì ndo'o Abraham sa'á ña nì kándisa na to'on nì ka'an Ndios xí'ín ná.

10 Ndi ndaa mií ñayuu ndúkú ña kandoo vii ná noo Ndios sa'á ña kée na choon sa'ándá ley Moisés, nà yó'o kúú nà tái chi'an noo Ndios. Dá chi di'a ká'an tuti iì Ndios: “Ndidaá kúú nà kò ní kándéé kee ndi ndi'i choon sa'ándá ley, nà yó'o kúú nà tái chi'an noo Ndios.”

11 Sa'á ñoó kándaá ini yo ña ko in ta'on kandoo vii noo Ndios sa'á ña kée na choon sa'ándá ley. Dá chí di'a ta'ani ká'an tuti ii Ndios: “Na ni kandoo vii noo Ndios sa'á ña kándéé ini ñaá ná, noón kúú na kataki chíchí.”

12 Tído díin va dándáki ña kúú ley noó ña kándéé iní yo Ndios, dá chí di'a ká'an tuti ii Ndios: “Na kándéé kée ndi ndi'i kuii choon sa'ándá ley, noón kúú na ni'í ña kataki na keean.”

13 Ta Cristo Jesús kúú na ni taó xóo yó tixi ndá'a ley, tá'an ña ni datái chi'an ñaá noo Ndios. Chí ni xi'o na mií ná ni ñakuio na ndidaá kúú chi'an sa'a yo, dá chí di'a kaá tuti ii Ndios: “Ta ndi ndáa miíó taa ná karkaa ndika iin yíto, roón kúú ra tá chi'an.”

14 Ta sa'á ña ni kee Cristo Jesús dión, sa'á ñoó kuu ni'i ta'ani na ko kúú na Israel ña va'a, tá'an ña ni kaa Ndios ki'o na noo Abraham. Ta sa'á ña kándéé iní yo Jesús, sa'á ñoó ni ni'í yo na kúú Espiritu ii Ndios tát'o'on ki'o ni kaa Ndios kee na xí'in yó.

Nda tá sa na'á, dá ni chikaq ini Ndios ña tanda'á ná Jesús kii na chiya'i na sa'á kuachi yo

15 Ñanii, ná ko'in ka'in sa'a iin taa ñayuu yó'o xí'in ndó, dá kandaá ini ndo ña kónii ka'in xí'in ndó. Tá ni kava'a iin taa iin tuti ña ká'an tát'o'on ki'o kóni ra kee ra, dá ni kani ra sello noo tuti ra, dá kían ni iin tó'on ñayuu o kúu dátuu ná to'on ni taa ra, ta o kúu ta'on chí'i na cháa ka to'on noo ña ni taa ra.

16 Díon ta'ani ni kee Ndios, chí ni kaa na noo tuti ii ná ña ki'o na ña va'a noo Abraham, xí'in noo na ve'e na. Ta ko ní ka'an Ndios ki'o na ña va'a yó'o noo “ndidaá na ve'e na”, chí ko ní ka'an na sa'á kuá'á ñayuu, dá chí ni ka'an na sa'a iin tó'on taa, chí di'a ni kaa Ndios xí'in Abraham: “Tein na ve'e yo'ó kana iin taa.” Ta taa ñoó kúú Cristo Jesús.

17 Sa'á ñoó ká'in xí'in ndó ña tá sa na'á ni xi'o Ndios to'on na ña kee na tát'o'on ki'o ni kandoo na kee na xí'in Abraham. Dá ni ya'a komi ciento oko uxi kua, dá ni xi'o na ley na noo

Moisés. Sa'á ñoó o kúu ta'on dátuu ley yó'o to'on ni xi'o Ndios noo Abraham, dá chí miian ndaa kee Ndios ña ni kandoo na kee na.

18 Chí tá ni'í yo ña va'a yó'o noo Ndios sa'á ña kée yo choon sa'ándá ley, dá kían ko ndaya'i ta'on to'on ni xi'o na noo Abraham. Tído ko ta'ón dión kían, dá chí ni xi'o oon va na ña va'a yó'o noo Abraham, chí ki'o dión ni kandoo Ndios kee na xí'in ná.

Yó'o nákani Pablo sa'a ndá choon ni xi'o Ndios ley na noo Moisés

19 Ta viti, ¿ndá choon ni xi'o Ndios ley na noo Moisés, tá dáá? Ni xi'o naan noo Moisés dá chí va'an dána'aan ndi ndáa iin rá iin ña'a kini kée yó. Ta ni daná'aan noo ñayuu nda rá ni tuu noo na ni kii tein na ve'e Abraham. Noón kúú ña va'a ni kaa Ndios ki'o na. Ta ni xi'o Ndios ley yó'o noo Moisés xí'in ndá'a ángel. Ta xí'in ndá'a Moisés ni xi'o naan noo ñayuu.

20 Tído ko ní kéchóon ta'on Ndios iin ka ñayuu, dá ka'an na xí'in Abraham, chí iin tó'on mií vá Ndios ni ka'an xí'in ná.

21 Sa'á ñoó, ¿á dátuu ley Moisés ña va'a ni kaa Ndios kee na xí'in Abraham? Koó, ko ta'ón dión kían. Dá chí tá kandeé ley ki'o ña kataki chíchí yó, dá kían xí'in mií vá ley kuu kandoo vii yo noo Ndios.

22 Tído ko ta'ón dión kían, dá chí ká'an tuti ii Ndios ña ñó'o ndidaá ñayuu tixi nda'á kuachi, sa'á ñoó ki'o Ndios ña ni ka'an na ki'o na noo yo sava'a sa'á ña kándéé iní yo Jesucristo, chí sava'a ñayuu kándísa ñaá kuu ni'í ña.

23 Tá ko ñá'a kandeé iní yo Jesucristo, dá ni sa ndadi yo tixi ndá'a ley. Ta sa dandáki ñaá ley nda rá ni kasandaá kuu ni na'a Ndios noo yo ña kandeé iní yo Jesús.

24 Ta ley ñoó ni sa ndakaan yó tát'o'on ki'o ndáka iin na kéchóon takuálí de'e sato'o na. Ta dión ni sa ndaka ley ñoó yó nda ni kasandaá yo kandeé iní yo Cristo Jesús, sa'á ñoó kandoo vii yo noo Ndios sa'á ña kándéé iní yo ná.

25 Tído viti kándéé iní yó Jesús, ta nī kankuei yó tixi ndá'a ley, ña kúú tátò'on kī'o kúú na ndáka takuálí,

26 chī viti kúú yó de'e Ndios sa'á ña kándéé iní yó Cristo Jesús.

27 Iin nī nduu va yó xí'ín Cristo sa'á ña nī sodo ndúta yó ña nī kandeé iní yó ná. Tá kíán tátò'on kī'o nī nandixi yó ná.

28 Ta viti kō né'e tandíni á kúú yó na Israel o na griego, o á kúú yó na ñó'o tixi ndá'a iin sato'o o koó, o á kúú yó taa o ñá'a, chī iin tó'ón dinī nī nduu ndidaá yó noo Ndios sa'á ña kándéé iní yó Cristo Jesús.

29 Ta sa'á ña kándéé iní yó Cristo Jesús, sa'á ñoó nī nduu yó na ve'e Abraham, ta ni'ī yó ña va'a nī kaa Ndios kī'o na noo na ve'e Abraham.

4

1 Ta di'a kua'an ña kónij ka'in xí'ín ndó. Sa ná'á vá ndó ña iin tayií ló'o, tá'an ra ni'ī ndidaá kúú ña'a tatá xī, iin nóó vá kúú xī xí'ín iin mozo, va'ará kakuu xī sato'o ndidaá ña'a na ve'e xī.

2 Dá chī nákaa xī tixi ndá'a na kéchóon noo tatá xī xí'ín na ndáka ñaá nda ná xīno xī kuia ña kíán nī kaa tatá xī natiin xī ña'a ió noo ná.

3 Kī'o dión ta'ani nī sa ndo'o yó, chī nī sa kuu yó tátò'on takuálí ndó'o dión, chī nī sa ño'o yó tixi ndá'a ña kini dándáki ñayuu ndéi ñayuú yó'o.

4 Tído tá nī xīnkoo tiempo ña kíán nī chīkaa ini mií Ndios, dá nī tanda'á ná de'e na Jesús nī kii na nī kaki na tixi iin ñá'a. Ta nī kaki ta'ani na tixi ndá'a ley.

5 Dión nī kee na, dá nī taó xóo na yó tixi ndá'a ley, dá ni'ī yó ña kakuu yó de'e na.

6 Ta sa'á ña kúú yó de'e Ndios, sa'á ñoó nī tanda'á ná Espíritu de'e na nī kasáa na ió na ini níó yó. Ta Espíritu ñoó kúú na kédaá xí'á, dá kayu'ú yó Ndios: "Tatá ló'o mií."

7 Sa'á ñoó kō ñó'o ka yó tixi ndá'a ley, chī ndá'a de'e Ndios vá kúú yó viti. Ta sa'á ña kúú yó de'e na, sa'á ñoó kánian natiin yó ña va'a noo ná sa'a Cristo.

Kandita ndaa ndo xí'ín ña kándisa ndó sa'a Jesús

8 Tá sa na'á, ta kō ñá'a kana'á ndó Ndios, dá nī sa ño'o ndó tixi nda'á ña kō kúú ndios.

9 Tído viti sa ná'á vá ndó ndá yoo kúú Ndios, o va'a kaan ná ka'in xí'ín ndó ña sa ná'á di'a va Ndios ndó'o. Sa'á ñoó, ¿ndiva'a nī nandió kuéi tuku ndó noo ña'a kō chóon, tá'an ña kini dándáki ñayuu ndéi ñayuú yó'o? Ta, ¿ndiva'a nī nachi'i tuku ndó mií ndó tixi ndá'an?

10 Chī kéká'ano ndó dao kuu, xí'ín dao yoo, xí'ín dao víko xí'ín dao kuia.

11 Sa'á ñoó nákanī iniñ sa'á ña kée ndó dión, dá chī ndá ndi kuu naá óon va choon nī kee tein ndó.

12 Ñani mií, seí nda'avíi noo ndo ña kee ndó tátò'on kée mií, dá chī nī kee yu'u tátò'on kée mií ndó tá nī sa ioi xí'ín ndó. Ta ni iin ña'a kō ní ya'a ndó nooí.

13 Ta sa ná'á vá míi ndó ña sa'á ña sa kú'u vai, sa'á ñoó nī kuu nī daná'ī noo ndo ta'ándá míi noo sa'á ña kúú to'on va'a ña ká'an sa'a Jesús.

14 Ta kō ní kú'ichī ini ndo koni ndo yu'u, ta kō ní káñó'ó ñaá ndó va'ará nī sa kú'ī. Di'a nī nakuaka va'a ndó yu'u tátò'on iin ángel nī kii noo Ndios, ta nī kee ndó yu'u kúúí tátò'on mií Cristo Jesús.

15 Ta, ¿ndeí kua'an ña kádij téi iní ndo koni ndo yu'u? Ta xí'o ndaaj kuendá sa'a ndo, chī nda nduchí nóó ví ndó kú'u ini ndo taó ndo kī'o ndó noo yú'u tiempo daá ñoó, ní kúu.

16 Ta viti, ¿á ndaá xini u'u va ndó yu'u sa'á ña ká'in ña ndaa xí'ín ndó?

17 Ta ndéi dao taa kádí'inda rá ndo'ó, chī katóo ra ña kee ndó ña kóni mií rá, tído o duú ña va'a kíán kóni ra. Dá chī ña kóni ra kíán taó xóo ra ndo'ó tein ndu'u, dá nduu ndó kuendá míi rá, dá koo kuión ndo xí'ín ña dána'a ra.

18 Ña va'a kíán tá daá kuití ná koo kuión ndo xí'ín ña va'a, va'ará koó yu'u ió xí'ín ndó.

19 De'e kuálí mií, tuku va nī kasá'á ndó'o naní níó yu'u kée ndó, chī ndó'i tátò'on kī'o ndó'o iin ñá'a tá káki de'án. Ta kúú dión kando'o vai sa'a

ndo nda ná kasandaá ndo kee ndo to'on k'i'o ni sa kee mií Cristo.

²⁰ Kóni k'iji kakaai tein ndó, dá ka'in iin to'on vitá cháá ka xí'in ndó, chí ná kani nda'o ini sa'a ndo.

N̄ayó'o k'ian ni ndo'o Agar xí'in Sara

²¹ Ta viti ká'in xí'in ndo'ó, na kátoó ndu'u tuku tixi ndá'a ley Moisés: ¿á ko óon ta'on kueídó'o ndó ndi kaá ley ni taa Moisés?

²² Chí kaá to'on ni taa na ña ni sa ndei uu de'e yí Abraham. Iin xi ni sa kuu de'e ñá'a sa káa tixi ndá'a ñadi'í na. Ta iin ka de'e na ni sa kuu de'e ñadi'í na, ñá'a dándáki mií.

²³ Ta de'e ñá'a, ña sa káa tixi ndá'a ñadi'í na, ni kaki xi chí k'i'o dión kóni Abraham. Tído de'e ñadi'í na, ñá'a dándáki mií, kúu ra ni kaki táto'on ni x'i'o mií Ndios to'on na noo Abraham.

²⁴ Ndi nduú ñá'a yó'o kúu táto'on uu to'on ni kandoo Ndios kee na xí'in ñayuu na. Ta to'on mií noo kúu ley ni x'i'o Ndios dinj yúku naní Sinaí. Ta ñayuu ni kaki tixi ley yó'o, noón kúu na ñó'o tixi ndá'an. Ta ley yó'o kúu táto'on Agar, ta ñayuu ñó'o tixi ndá'a ley kúu táto'on de'e Agar.

²⁵ Dá chí ñá'a naní Agar ñoo kúu táto'on yúku naní Sinaí in chí Arabia noo ni x'i'o Ndios ley noo Moisés. Ta kúu ta'anián táto'on ñoo Jerusalén, ña nákaa viti. Dá chí ñoo yó'o nákaa tixi ndá'a ley xí'in ndidaá ñayuu ndéi nooán, táto'on k'i'o ni sa káa Agar tixi ndá'a ñadi'í Abraham.

²⁶ Tído iin ka ñoo Jerusalén, ña nákaa chí induú, ko nákaa ta'an vaan tixi ndá'a ley. Ta ñoo ñoo kúu táto'on naná yo, na kúu kuendá Jesús.

²⁷ Dá chí di'a kaá tuti ij Ndios: Kadij iní yo'ó, ñá'a, yo'ó ña ko kuú kande de'e, yo'ó, ña ko óon ta'on kaki de'e.

Kayu'ú yo'ó xí'an kadij inóon, chí ko ñá'a ndo'o naní nio, dá kaki iin de'ón.

Dá chí kua'a cháa ka kakuu de'e yo'ó, ña ni kandoo nda'í xaan, o duú na ñá'a ió yí.

²⁸ Ta viti, ñani mií, kúu yó táto'on Isaac, chí kúu yó de'e ni kaa Ndios k'i'o na noo Abraham.

²⁹ Ni sa kendava'a tayii ni kaki xí'in ña kóni mií Abraham xí'in tayii ni kaki ni kee Espiritu ij. Ta k'i'o dión ta'ani kéndava'a na ñó'o tixi ndá'a ley xí'in yó viti.

³⁰ Tído, ¿á ko ndúsa ta'on ini ndo ña ká'an tuti ij Ndios? Chí di'a va kaáan: “Taó xóo ñá'a nákaa tixi ndá'a ñadi'íon ná ko'an xí'in de'án. Dá chí o kúu ta'on ni'nduú xi ña va'a xí'in de'e ñá'a dándáki mií.”

³¹ Sa'á ñoo, ñani mií, kana'á ndó ña ko kúu ta'on yó de'e ñá'a nákaa tixi ndá'a iin ka na. Di'a kúu yó de'e ñá'a dándáki mií.

5

Ko ñó'o ka yo tixi ndá'a ley Moisés

¹ Sa'á ñoo kandita toon ndó xí'in ña ni kee Cristo sa'a ndo, chí ni taó xóo na ndo'ó tixi ndá'a ley Moisés, ña sa dándáki ñaá. Ta o sa nándio kuéi ka ndo kaño'o ndó tixi ndá'an, dá dándáki tukuan ndo'ó.

² Kueídó'o va'a ndó, chí yu'u kúu Pablo, na ká'an xí'in ndó. Tá ná nak'i'o ndó mií ndó ña ta'anda ñi ndo táto'on k'i'o kée ta Israel, dá k'ian ko ta'ón ña'a natiin ndó noo ña ni kee Cristo Jesús sa'a yo.

³ Ta nándio ko tukui ká'in xí'in ndidaá ta, tá'an ra kándia ña ta'anda ñi rá, ña miian ndúsa kánian kee ra ndi ndi'i choon sa'ándá ley Moisés, dá kandoo vii rá noo Ndios.

⁴ Tá ká'an ndó ña kandoo vii ndo noo Ndios sa'á ña kée ndó choon sa'ándá ley, dá k'ian ña yó'o kóni kaa ña ni taó xóo va ndó mií ndó noo Jesús, ta ni taó xóo ta'ani ndó mií ndó noo ña manj ni kee na sa'a ndo.

⁵ Tído sa'á ña ió Espiritu ij Ndios xí'in yó, sa'á ñoo ió tandéé iní noo yo ña kandoo vii yo noo Ndios sa'á ña kándéé iní yo Jesús.

⁶ Dá chí sa'á ña kándéé iní yo Cristo Jesús, sa'á ñoo va'ará ni ta'anda ñi yo o ko ní ta'anda ña, ni iian ko ndáya'i. Ña ndáya'i k'ian kándéé iní yo Jesús, ta

ñā yó'o kédaá xí'ín yó, dá ku'u ini sa'a sátá'an yó.

⁷ Ta sa va'a nda'o kua'an ndo xí'ín ñā ndaa kándisa yó. ¿Ndá yoo ni ndaká ñaxintóni ndo, dá ko seídó'o ka ndo ñā ndaa?

⁸ Tído kana'á ndó ñā o duú Ndios ní nádaká ñaxintóni ndo, chí di'a mií ná kúu na ni kana ndo'ó.

⁹ Ta sa ná'á va'a mií ndó ñā xí'ín lú'u chí'í vá levadura, ta kúu dákuíta tachí vaan iin tu'u yúsa káva'a pan. Ta dión ta'ani kée ñā to'ón dána'a ta ñoó xí'ín ndó.

¹⁰ Ta kándéé iní yu'u sato'o yo Ndios ñā nandió kuéi ndó kandisa ndó tát'on k'i'o kándisa yu'u. Chí ñayuu kátoó nádaká ñaxintóni ndo, miían ndaa chiya'i na noo Ndios sa'á ñā to'ón dána'a na noo ndo. Ko né'e tandíni ndá yoo kúu ná.

¹¹ Ñani mií, tá dána'a jí yu'u noo ñayuu ñā miían kánian ta'anda ñí ná to'on kée ra Israel, dá kían, ¿ndiva'a kéndava'a jí ra Israel xí'ín yu'u, tá dáá? Chí tá dána'i dión noo ná, dá kían o kúido ta'on ini ra kee to'on va'a ñā ká'an sa'á ñā ni kee Jesús sa'a yo ndika cruz, tá dáá.

¹² ¡Tído va'a cháá kaan iin íchi di'a ná dákuáchi ta nádaká ñaxintóni ndo ñí mií rá!

¹³ Kana'á ndó, ñani mií, ñā sa ni nakana va Ndios ndo'ó ñā o káño'o ka ndo tixi ndá'a ley. Tído ná dá'a ni ka'an ndó ñā sa'á ñā ko ñó'o ka ndo tixi ndá'a ley, sa'á ñoó kuu kee ndó ñā kóni ñí ndo. Di'a kánian chindeé tá'an ndó xí'an kú'u ini sa'a sátá'an ndó.

¹⁴ Chí dáxinkoo ndi'i yó choon sa'ándá ley Moisés tá ná kueídó'o yó choon kua'an di'a: "Ku'u ini ndo sa'a ñayuu xí'ín ndó tát'on k'i'o ndó'o ndó xí'ín mií ndó."

¹⁵ Tído tá chidáó tá'an ndó xí'ín to'on ká'an ndo, ta seí yí'í tá'an ndó, dá kían kaon koo ndó, chí kasandaá kuu, dá naá ndí'i iin rá iin ndó.

K'i'o ndó mií ndó noo na kúu Espiritu ij Ndios ñā ná kandaka na ndo'ó

¹⁶ Ta ká'an ta'anii xí'ín ndó ñā koo ini ndo kee ndó ñā kóni na kúu

Espiritu ij Ndios, ta o sa kée ndó ñā kini kóni ñí ndo.

¹⁷ Dá chí ñā kóni ñí ndo ko náki'in tá'an nóóan xí'ín ñā kóni Espiritu ij Ndios, chí naá tá'an va ñā kóni ñí ndo xí'ín ñā kóni Espiritu ij. Sa'á ñoó o kúu kee ndó ñā kóni ndo.

¹⁸ Tído tá naki'o ndó mií ndó noo Espiritu ij Ndios ñā ndaka na ndo'ó, dá kían ko ñó'o ka ndo tixi ndá'a ley.

¹⁹ Ta ko ú'u ta'on kandaa ini ndi kée ñayuu xí'o mií noo ñā kóni ñí ná, dá chí kée na kuachi xí'ín na ko kúu ñadi'í na o yí ná, ta kée na ñā ka'an noo xí'ín ñí ná, ta ko chítuu ini na kee na ñā ka'an noo.

²⁰ Ta ndáño'o na ñā ko kúu ndios, ta kétadí na xí'ín ñayuu, ta xiní u'u tá'an na, ta naá na xí'ín dao ka ñayuu, ta kuión na, ta yachi xido ini na, ta savá'a sa'a míi vá ná nákanini ini na, ta sa'ándá tá'an na ñayuu, ta taó xóo na ñayuu kandoo xoo mií ná,

²¹ ta u'u ini na, ta sa'ání na ndii, ta daá xíni na, ta tein víko yá'a na kée na ñā kini ka'an noo. Ta kée na dao ka ñā'a kini tát'on kua'an ñā yó'o. Sa ni ka'in xí'ín ndó, ta ká'an tukui ñā ndi ndáa mií ñayuu ndéi kée ñā yó'o, ni iin kuu ta'ón o koni na natiin na kande na noo dándáki Ndios.

²² Tído di'a kua'an ñā va'a xí'o na kúu Espiritu ij Ndios ñā kían kee yó: kú'u ini yo sa'á ñayuu xí'ín yó, ta ió dii ini yo, ta va'a ndéi yó xí'ín dao ka na, ta kueé ini yo, ta káva'a yó xí'ín ndi ndáa mií vá ñayuu, ta va'a ini yo xí'ín dao ka na, ta kúu yó ñayuu ndaa,

²³ ta nda'í ió ini yo, ta chítuu ini kee yó ñā kini. Ta noo ni iin tó'ón ley ko yá'a yó tá kée yó ndidaá ñā va'a yó'o.

²⁴ Ta na ndíta xí'ín Cristo, noon kúu na ni chirkuei ndidaá kúu ñā kini kóni ñí ná keean ndika cruz, chí ko kée ka na ñā kini kóni ñí ná.

²⁵ Tá dándáki na kúu Espiritu ij níyo yo, dá kían ná kee yó ñā kóni mií ná.

²⁶ Ta ná dá'a ni kakuu yó ñayuu ió táyí ini. Ná dá'a ni dáta'an tá'an yó. Ná dá'a ni koo u'u ini yo koni yo ñani yo.

Koo ini ndo chindeé tá'an ndó xí'ín iin rá iin mií ndó

¹ Ñani mií, tá iin ndakána ni natiin ndó iin ñani yo noó kuachi, dá kían ndo'ó, na ndíta toon xí'ín Espíritu ij, kúu na kánian chindeé ná, dá ná kuiin ndaa tuku na. Ta nda'í ni ka'an ndo xí'ín ná, ta kandaa ndo mií ndó, chí oon ni ví kuei ta'ani mií ndó noó kuachi táto'on kị'o ni ndo'o ñani yo.

² Ta chindeé tá'an ndó xí'ín iin rá iin ndó tá ndó'o níó ndo, ta kị'o dión kee ndó, dá kee ndó choon ni sa'anda Cristo.

³ Ta na chínani mií ña kúu ná na ndáya'i, ta ni iin ña'a kọ kúu ná, dá kían dándá'í na mií vá ná.

⁴ Ta iin rá iin mií vá ndó kánian kande'é va'a ña kée ndó, dá kían nata'an ini ndo sa'á ña va'a kée ndó. Ta o sa chídáó tá'an ndó ña kée ndó xí'ín dao ka ñayuu.

⁵ Dá chí iin rá iin mií vá ndó xí'ín choon ni ni'í ndo noo Ndios.

⁶ Ta ndidaá ndo'ó, na dákuá'a to'on Ndios, kánian chindeé ndó na dána'a noo ndo xí'ín ña va'a ió noo ndo.

⁷ O sa koo ini ndo dándá'í ndo mií ndó, dá chí kọ íin ta'on kuu dándá'í Ndios, chí ndidaá ña'a xíti ndó, ñoó kían dákée ndó.

⁸ Ta dión ta'ani ndo'o na kée ña kóni ñíí ná, noón kúu na ni'í ña naá ná. Tído na kée ña kóni Espíritu ij, noón kúu na ni'í ña kataki chíchí ná kee Espíritu ij.

⁹ Ta ná dá'a ni kuitá yo kee yó ña va'a, chí tá kọ sá tuu yó ña kée yóan, dá kían kasandaá iin kuu natiin yó ña va'a noo Ndios.

¹⁰ Sa'á ñoó tá nónó yó kee yó ña va'a, dá kían ná kee yóan xí'ín ndidaá ñayuu. Ta ná ndi'i cháá ka ini yo kee yó ña va'a xí'ín na kándísa dáó xí'ín yó Jesús.

Ta viti kúu yó ñayuu saá sa'á ña kándéé ini yo Jesús

¹¹ Kande'é ndó, di'a ví ná'ano letra táai xí'ín ndá'a mií.

¹² Ta ndidaá ra kóni kandoo va'a noo dao ka ñayuu, roón kúu ra kéndúsa xí'ín ndó ña ta'anda ñíí ndo. Chí sa'á ña kọ kóni ra ña kendava'a na

Israel xí'ín rá, sa'á ñoó kénóo ra ña ni kee Cristo sa'a yo ndika cruz.

¹³ Tído ni mií ra ni ta'anda ñíí kọ kándéé kee ndidaá choon sa'ándá ley. Tído kóni ra kéndúsa ra xí'ín ndó ña ta'anda ñíí ndo, dá chindaya'i ra mií rá noó na Israel.

¹⁴ Tído ni lú'u kọ kóni yu'u chindaya'i mií sa'á ña yó'o. Ña kéká'ano yu'u kúu ña ni kee sato'o yo Jesucristo sa'í ndika cruz. Chí kée yu'u kuendá ña sa ni xi'í ña kini ió ñayuu yó'o noo ndika cruz táto'on kị'o ni xi'í ta'ani mií noo ña kini ió ñayuu yó'o.

¹⁵ Dá chí sa'á ña ndíta yó xí'ín Jesús, sa'á ñoó ni iin ña'a kọ ndáya'i ña ta'anda ñíí yo o kọó. Ña ndáya'i noo Ndios kúu ña ni nduu yó ñayuu saá.

¹⁶ Ta ndidaá ndo'ó, na taxi va'a choon ni taai noo tuti yó'o, ná koo va'a ini ndo, ta ná ku'u ini Ndios sa'a ndidaá kúu ndo'ó, na ndisa kúu na ñoo Ndios.

¹⁷ Ta yó'o chí noo o sa dáta'an ka ni iin ndó yu'u, dá chí sa kua'á nda'o yanda tándaa ñíí kée ñayuu sa'á ña dána'i sa'a sato'o yo Jesús.

¹⁸ Ñani mií, ná koo ña maní xí'o sato'o yo Jesucristo xí'ín iin rá iin ndo'ó. Dión ná koo.

To'on yó'o kían nì taa San Pablo nì sa'an noó na ñoo Éfeso

Ká'an Pablo ndisá'an

¹ Yu'u kúu Pablo, ta kúu iin apóstol, na né'e to'on Jesucristo, táto'on kì'o kóni mií Ndios. Ta ká'an yu'u ndisá'an xí'in ndo'ó, na ndéi ñoo Éfeso, ndo'ó na kúu ñayuu Ndios, ndo'ó na ndíta toon xí'in Cristo Jesús.

² Ta mií tatá yo Ndios xí'in sato'o yo Jesucristo ná kee na ña manì xí'in ndó, ta nakì'o na ña koo va'a ini ndo.

Kì'o di'a nì kemáni Ndios yo

³ Ná natiin Ndios, na kúu tatá sato'o yo Jesucristo, ndidaá tá'an ñaño'ó. Mií ná nì kemáni ná yó xí'in ndidaá ña va'a ió noo ná, ta nda noo ió na nda induú nì tanda'á ná ña nì kixian sa'á ña nì kee Cristo.

⁴ Ta nda rá ko ñá'a kasá'a sa'a ñayuu, nda daá vá nì kaxi na yó sa'a Cristo, dá ná kakuu yó na koo vii, na koó kuachi noo mií ná.

⁵ Ta sa'á ña kú'u ini na sa'a yo, sa'á ñoo nda daá nì chikaa ini na ña kakuu yó de'e mií ná sa'a Jesucristo, chì kì'o dión nì nata'an ini mií ná kee na.

⁶ Dión nì kee na, dá kían ná nakì'o yó ñaño'ó noo ná sa'á ña manì ká'ano nì kee na xí'á, dá ná natiin va'a na yó sa'á de'e manì ná.

⁷ Chì xí'in nì de'e na nì taó xóo na yó noó ña kánian ndo'o yó sa'á kuachi kee yó, ta nì ku'u ká'ano ini na sa'a yo, chì ká'ano nda'o ña manì nì kee na xí'in yó.

⁸ Ta sa'á ña manì ká'ano nì kee na xí'in yó, sa'á ñoo nì nì'i yo ña koo ndichí xíxi yó xí'in ña kaon koo ñaxintóni yo,

⁹ dá chì nì xì'o na ña nì kandaá ini yo sa'á ña nì chikaa ini na kee na, tá'an ña nì sa io de'é noo ná, chì kì'o dión nì nata'an ini na. Ta ndidaá ña yó'o kúu ña nì chikaa ini na kee na.

¹⁰ Chì tá ná xinkoo kuu nì kaxi mií ná, ko'on na nachì'i na ndidaá tá'an

ña'a tixi ndá'a Cristo, dá dándáki ñaá ná, miían kían ña ñó'o induú, o miían kían ña ió noño'o yó'o.

¹¹ Ta sa'a mií Cristo nì kaxi Ndios yóo, dá chì nda mií sa'a nì saki na ña nì'i yo ña va'a noo ná, táto'on kì'o nì chikaa ini na, chì kee na ndidaá ña'a táto'on kì'o kóni mií ná,

¹² dá natiin na ñaño'ó sa'á ndu'u, na Israel, chì ndu'u kúu na sa daá ndáti kasaa Cristo.

¹³ Ta dión ni ndo'ó, sa'a Cristo nì seídó'o ndó to'on va'a ña ká'an ña kuu kaxi ndó tá nì kandisa ndó ña. Sa'á ñoo nì nì'i ndo Espiritu i Ndios táto'on kì'o nì xì'o na to'on na noo yo. Ta na yó'o kúu táto'on iin sello, ña ná'a ña kúu ta'ani ndó ñayuu Ndios.

¹⁴ Ta sa'á ña ió Espiritu i ná ini yo, ñoo kían ná'a ña natiin yó ña nì kaa tatá yo Ndios kì'o na noo yo tá ná kasandaá kuu nakuaka na ñayuu mií ná kande'i na noo ió na, dá natiin na ñaño'ó sa'a ndidaá ña manì nì kee na xí'in ñayuu na.

Xíka Pablo ña manì noo Ndios ña ná kì'o na ña koo ndichí yo noó ña'a mií ná

¹⁵ Sa'á ñoo, tá nì kandaá ini ña ndíta ndaá ndo xí'in ña kándéé ini ndo sato'o yo Jesús, ta kú'u ta'ani ini ndo sa'a ndidaá ka na kúu ñayuu Ndios,

¹⁶ nda daá, ta nda viti ko sá tuu ta'on yu'u ña nakì'oi ndivé'e noo Ndios sa'a ndo, chì daá kuití ndíko'on ini ndo'ó noo ká'in xí'in ná,

¹⁷ na kúu Ndios noo sato'o yo Jesucristo, na kúu tatá yo, na kánian natiin ndidaá ñaño'ó. Chì xíkai noo ná ña nakì'o na ña koo ndichí ndo, ta kì'o na ña katóni va'a ini ndo, dá kasandaá ndo kana'á va'a ndó mií ná.

¹⁸ Ta xíka ta'anii noo ná ña ná dátoon na ñaxintóni ndo, dá ná kana'á ndó sa'á tandeé ini, ña kían nì nakana na ndo'ó natiin ndó, ta kana'á ta'ani ndó ndi kì'o ndato ña va'a ko'on na kì'o na noo ndo, tá'an ña ko'on na kì'o na noó ñayuu mií ná,

¹⁹ ta katóni ta'ani ini ndo ndi kì'o ká'ano ndéé kómí ná, tá'an ña kéchóon na, dá chindeé ná yóo, na kándisa ñaá. Ta mií ndéé yó'o nì kéchóon Ndios,

20 dá n̄i danáta_{ki} n̄a Cristo tein n̄a kúú nd̄ii, ta n̄i ch̄ikoo ñ̄aá ná xoo kuá'a n̄a nd̄a noo ió n̄a induú.

21 Ta kómí ná choon sata ndidaá tá'an t̄aa né'e choon ná'ano, xí'ín sata ndidaá t̄a dándáki, xí'ín sata ndidaá t̄a ndíta noo, xí'ín sata ndidaá t̄a kúú sato'o. Ta kómí ná iin kuu ndáya'i cháá ka o duú ndidaá ka ñ̄ayuu. Ta o duú ñ̄ayuú yó'o oon ni kíán dión, nd̄a ñ̄ayuú v̄ei chí noo kakian dión.

22 Ch̄i n̄i n̄achi'i Ndios ndidaá tá'an ñ̄a'a t̄ixi sa'a Cristo, ta n̄i ch̄ikani ñ̄aá ná kakuu na din̄i noo ndidaá n̄a kúú kuendá mií ná.

23 Ta ñ̄ayuu yó'o kúú yikí koño Cristo, ta dáxino na ñ̄a kóni n̄a xí'ín ñ̄ayuu n̄a, ch̄i iin tó'ón mií ná kúú n̄a dáxino ndidaá tá'an ñ̄a'a tát̄o'on kánian kooan.

2

N̄i dakáki Ndios yo sa'a ñ̄a man̄i n̄i kee na xí'ín yó, ta o duú sa'a ñ̄a va'a k̄ee yó

1 Ta n̄i sa'an Ndios n̄i danáta_{ki} n̄a ndo'ó, ch̄i nd̄ii va n̄i sa kuu ndó noo ná sa'a ñ̄a ko ní sá seídó'o ndó choon sa'ándá n̄a, xí'ín sa'a ñ̄a n̄i sa kee ndó kuachi.

2 Ch̄i sa kee ndó kuachi yó'o tá sata tát̄o'on k̄ee n̄a kúú kuendá ñ̄ayuú yó'o, ta sa kee ndó ñ̄a kóni ñ̄a né'e choon noo táchi káa, tá'an ñ̄a dándáki ñ̄axintóni ñ̄ayuu ko seídó'o choon sa'ándá Ndios.

3 Ta ndidaá vá yó n̄i sa kee dión tá sata, ch̄i sa xionoo yó sa kee yó ñ̄a kóni ñ̄i yo, ch̄i sa kee yó ñ̄a kini kónian xí'ín ñ̄a kini sa katoó ñ̄axintóni yo. Ta sa'a ñ̄a sa kuu yó ñ̄ayuu kómí kuachi, sa'a ñ̄oó sa xido ini Ndios sa xini n̄a yó tát̄o'on k̄i'o ndó'o ta'ani ndidaá ka ñ̄ayuu ko ná'á ñ̄aá.

4 Tído ká'ano nd̄a'o ini Ndios, ta kú'u nd̄a'o ini n̄a sa'a yo,

5 dá ch̄i va'ará nd̄ii n̄i sa kuu yó noo ná sa'a kuachi sa kee yó, tído n̄i x̄i'o na ñ̄a n̄i nataki yo noo ná, ta takí yo xí'ín Cristo viti. Dá ch̄i sa'a ñ̄a man̄i n̄i kee na xí'ín yó, sa'a ñ̄oó n̄i k̄aki yó noo ñ̄a kánian ndo'o yó sa'a kuachi k̄ee yó.

6 Ta n̄i nataki dáó yó xí'ín ná n̄i kee Ndios, ta n̄i n̄ach̄indei ta'ani na yó nd̄a induú xí'ín Cristo Jesús.

7 Ta dión n̄i kee na xí'á, dá daá kuiti na'a n̄a ndi k̄i'o ví ká'ano ñ̄a man̄i n̄i kee na xí'ín yó, ch̄i n̄i kee na ñ̄a va'a xí'ín yó sa'a ñ̄a n̄i kee Cristo Jesús.

8 Ch̄i sa'a ñ̄a man̄i n̄i kee Ndios xí'ín ndó, sa'a ñ̄oó n̄i dakáki na ndo'ó sa'a ñ̄a kándéé ini ndo Jesús. Ta ko ní dakáki na ndo xí'ín ndéé mií ndó, ch̄i kíán iin ñ̄a man̄i n̄i kee na xí'ín ndó,

9 ch̄i ko ní dakáki na ndo'ó sa'a ñ̄a k̄ee ndó ñ̄a va'a, dá kíán n̄i iin tó'ón ndó ná o ch̄indaya'i mií ndó.

10 Dá ch̄i mií vá Ndios kúú n̄a n̄i kava'a ñ̄aá, ta sa'a ñ̄a n̄i kee Cristo Jesús, sa'a ñ̄oó n̄i kava'a na yó ñ̄a kíán kee yó ñ̄a va'a, tá'an ñ̄a n̄i ch̄ikaá ini n̄a kee yó nd̄a mí sa'a.

Nd̄ei va'a yó xí'ín iin rá iin yó sa'a ñ̄a n̄i kee Jesús sa'a yo

11 Ta o sa nándodó ndo'ó, na ko kúú n̄a Israel xaan, ñ̄a tá sata n̄i kaa n̄a Israel ñ̄a kúú ndo'ó, “na ko ní ta'anda ñ̄i.” Dión kaá n̄a ch̄i kúú ná n̄a n̄i ta'anda ñ̄i, ta sa'a ñ̄oó ká'án ná ñ̄a kúú ná n̄a ñ̄oo Ndios, tído xí'ín ndá'a t̄aa va n̄i ta'anda ñ̄i ná.

12 Nd̄a tiempo sata ñ̄oó ko ní sá kuu ndó kuendá Cristo, sa'a ñ̄oó ni iin kuu vá ko ní kasandaá ndo kakuu ndó na ñ̄oo Ndios tát̄o'on kúú n̄a Israel. Ta ni lú'u ví kuendá ko ní sá komí ndó noo t̄o'on n̄i x̄i'o Ndios noo ñ̄ayuu n̄a. Ta ni lú'u ví t̄andeé ini ko ní sá komí ndó n̄i sa ndei ndó ñ̄ayuú yó'o, ta ni ko ní sá na'á ví ndó ndá yoo kúú Ndios takí.

13 Tá sata ko ní sá na'á ndó Ndios, xíká sa ndei ndó noo ná. Tído viti, ndíta ndó xí'ín Cristo, sa'a ñ̄oó n̄i natuu yati ndó noo Ndios sa'a ñ̄a n̄i x̄ita n̄i Cristo sa'a ndo.

14 Ch̄i mií Cristo kúú n̄a n̄i n̄ach̄indei va'a yó, sa'a ñ̄oó n̄a ñ̄oo Israel xí'ín n̄a ko kúú n̄a Israel, n̄i nduu na iin tó'ón ñ̄oo n̄i kee Cristo, dá ch̄i n̄i sa'an n̄a n̄i ditá ná ñ̄a sa kedaá xí'ín ná sa xini u'u tá'an na.

15 Ta sa'a ñ̄a n̄i x̄i'i Cristo, sa'a ñ̄oó n̄i d̄and̄i'i na ley xí'ín choon sa'ándáan. Ta k̄i'o dión n̄i ndee na ñ̄ayuu Israel xí'ín n̄a ko kúú n̄a Israel iin tó'ón vá,

dá kakuu na iin tó'ón ñayuu saá, dá ná koni na kandeí va'a na.

¹⁶ Ta sa'á ña ñi xi'i na ndika cruz, sa'á ñoó ñi nachindeí va'a na ñayuu Israel xí'ín na kó kúú na Israel xí'ín Ndios, chí sa'á ña ñi xi'i Cristo ndika cruz, sa'á ñoó ñi dítá ná ndidaá ña sa kedaá xí'ín ná sa xini u'u tá'an na.

¹⁷ Ñi kii Cristo ñayuú yó'o, ta ñi daná'a na to'on va'a ña xí'o ña kandeí va'a yó xí'ín Ndios, ta ñi daná'a naán noo ndo'ó, na ñi sa ndeí xíká noo Ndios, xí'ín noo ndu'u, na ndeí yati noo Ndios.

¹⁸ Chí sa'á ña ñi kee Jesús, sa'á ñoó na Israel xí'ín na kó kúú na Israel ñi ñi'í ña ndu'u yó noo ió tatá Ndios kée iin tó'ón na kúú Espíritu ñi.

¹⁹ Sa'á ñoó kó kúú ka ndo na tukú o na xionoo ndava'a. Dá chí ñi ñi'í ndo ña kakuu ndó ñayuu Ndios, ta ñi ñi'í ta'ani ndó ña kakuu ndó kuendá na ve'e na.

²⁰ Ta noo to'on ñi daná'a na kúú apóstol, xí'ín to'on ñi daná'a na sa kuu profeta ñi sa kuíta iin rá iin ndó. Ta mií Jesucristo kúú yuú titó ndáya'i kúú do'o ve'e,

²¹ chí xí'ín mií yuu ñoó luu kasá'a kátó tá'an sa'a vé'e káva'an kua'an xinkooan kakuuu iin ve'e ño'o ñi sato'o yo Jesús.

²² Ta xí'ín mií ná sá káva'a ndó kua'an ndo, dá xino ndó kakuu ndó iin ve'e noo koo Ndios kée Espíritu ñi ná.

3

Ñi chikani Ndios Pablo ña dána'a na noo na kó kúú na Israel

¹ Ta yu'u, Pablo, kéchóon sa'a choon yó'o. Nákaai ve'e kaa viti sa'á ña dána'i to'on Cristo Jesús noo ndo'ó, na kó kúú na Israel.

² Ta sa ñi ñi'í tó'on ndó ña ñi xi'o Ndios choon noo yú'u ña kían chin-deéí ndo'ó, dá ñi'í ndo ña maní xí'o na noo ndo.

³ Ta ñi na'a túu Ndios ña ñi sa io de'é noo ná noo yú'u. Ta sa ñi taa va yu'u cháa sa'á ña yó'o kosaaan noo ndo.

⁴ Tá ka'i ndó ña, dá kandaá va'a ini ndo ña ná'a yu'u ña ió de'é noo Ndios, ña ká'an sa'a Cristo.

⁵ Ta kó ní xi'o na ña kandaá ini ñayuu sa ndeí sa ná'a sa'án. Tído viti kandaá ini na kúú apóstol xí'ín profeta na sa'á ña yó'o kée Espíritu ñi Ndios.

⁶ Tá'an ña sa io de'é ñoó kían kaá ña natiin ta'ani ndo'ó, na kó kúú na Israel, ña va'a ko'on Ndios k'lo na noo na Israel, ta ndee na ndo'ó iin tó'ón ñoo xí'ín na ñoo Israel, ta koo ta'ani ta'i ndo noo ña ñi kaa Ndios k'lo na noo na Israel sa'á ña ñi kee Cristo Jesús, táto'on k'lo ká'an to'on va'a ká'an sa'a ná.

⁷ Ta ñi chikani Ndios yu'u ña kían dána'i to'on yó'o, chí choon yó'o ñi kemáni ná yu'u, ta xí'ín ndée mií ná kándééí kéei ña.

⁸ Ta va'ará kúú yu'u na ló'o cháa ka noo ndidaá ka ñayuu Ndios, tído ñi xi'o na choon yó'o noo yu'u, ña kían dána'i noo na kó kúú na Israel ndi k'lo ná'ano ña va'a xí'o Cristo,

⁹ ta k'loi ña kandaá ini ndidaá ñayuu sa'á ña ñi chikaa ini Ndios kee na nda mií sa'a, tá'an ña ñi sa io de'é noo ná, ta mií ná kúú na ñi kava'a ndidaá tá'an ña'a.

¹⁰ K'lo dión, dá na'a yóo, na kúú kuendá Jesús, ndi k'lo ká'ano ña ndichí kómí Ndios, dá kían kandaá ini ña kómí choon xí'ín ña dándáki chí induú sa'án.

¹¹ Chí k'lo dión ñi chikaa ini Ndios kee na nda rá kó ñá'a kava'a ñayuú yó'o. Ta xí'ín ña ñi kee Cristo Jesús, na kúú sato'o yo, ñi daxinkoo na ña ñi chikaa ini na kee na.

¹² Ta viti ió tandeé iní noo yo, ta nónó noo yo nakuíta yó noo Ndios sa'á ña kándéé iní yo Jesús.

¹³ Sa'á ñoó seí nda'ávíi noo ndo ña ná dá'a ni ndiko ndó sa'á ña ndó'o níoi sa'á ña dána'i noo ndo'ó, dá chí ña va'a mií ndó kían.

Kóni Pablo ña kandaá va'a ini yo ndi k'lo kú'u ini Jesús sa'a yo

¹⁴ Sa'á ñoó nákuu in xitíi noo Ndios, na kuu tatá sato'o yo Jesucristo, ká'in xí'ín ná.

15 Ta mií ná kúú nā xí'o iin kuu noo ndidaá ñayuu nā, á mií ná ndéi na induú o noñó'o yó'o.

16 Ta xíkaj noo ná ña tát'o'on k'i'o ió kua'á ña kuiká na chí induú, k'i'o dión kendakí ná ndo'ó xí'ín ndée ká'ano kómí míí ná, dá ná koo ndeé iní ndo kee Espíritu ij ná,

17 dá ná koo Cristo ní'o ndo dándáki na sa'á ña kándéé iní ndo ná, dá ná kuíta toon ndó xí'ín ña kú'u ini nā sa'a yó, ta kandiko toon ndóan,

18 dá kandeé ndó kandaá va'a ini ndo xí'ín ndidaá ka ñayuu Ndios ndi k'i'o ká'ano ña kú'u ini Cristo sa'a yó, ta ndi k'i'o kánián, ta ndi k'i'o konóan, ta ndi k'i'o dikóan,

19 dá kasandaá ndo kana'á va'a ndó ndi k'i'o kú'u ini Cristo sa'a yó, va'ará ko kándéé ta'on ñaxintóni yó kandaá ndi'i inian sa'án. Ta k'i'o dión xíkaj noo ná, dá nakutí ndó xí'ín ñaxintóni Ndios.

20 Ta mií ná kúú nā kómí ndée ká'ano, ta kándéé ná kée na cháá ka ña'a noo ndidaá ña xíkaj yó noo ná o ña kasandaá ñaxintóni yó nakani inian, dá chi sa'á ña ió ndée ná ini yó, sa'á ñoó kée na ña'a ná'ano xí'ín yó.

21 Ta ná natiin mií ná ndidaá ñañó'ó noo nā kúú kuendá na, ta sa'a mií Jesús daá ná natiin na ñañó'ó, ta k'i'o dión daá kuití ná natiin naan. Dión ná koo.

4

Iin tó'ón vá nī nduu yó nī kee Espíritu ij Ndios

1 Náka yu'u ve'e kaa sa'á ña né'i to'on Jesús, nā kuu sato'o yó, ta seí nda'ávij noo ndo ña ndi'i ini ndo kendísá'ano ndó tát'o'on k'i'o kánian kee nā nī kana Ndios xoo mií ná.

2 Nda'í koo ini ndo, ta va'a koo ini ndo, ta kueé ná koo ini ndo, ta k'i'o ndeé iní ndo sa'a iin rá iin ndó sa'á ña kú'u sátá'an ini ndo sa'a ndo.

3 Ta koo ini ndo ña iin tó'ón ná kakuu ndó, chi mií Espíritu ij Ndios kúú nā xí'o ña kandeí ndó dión, sa'á ñoó koo ini ndo kandeí va'a ndó xí'ín iin rá iin ndó.

4 Dá chi iin tó'ón vá nī nduu yó, ta iin tó'ón vá Espíritu kómí yó, ta iin

tó'ón ta'ani tandeé iní kían nī nakana ñaá Ndios natiin yó.

5 Dión ta'ani iin tó'ón vá kúú sato'o yó, ta iin tó'ón kúú ña ndaa kándisa yó, ta nī sodo ndúta yó sava'a sa'á ña kándéé iní yó Jesús,

6 ta iin tó'ón vá kúú Ndios, nā kúú tatá ndidaá yó. Ta mií ná kúú nā kómí choon sata ndidaá yó, ta mií ná kúú nā kédaá, dá kanda yó noo choon na, ta ió nā ini ndidaá yó.

7 Ta iin rá iin yó nī natiin ña katija yó kee yó iin choon noo Ndios tát'o'on k'i'o nī chikaa ini mií Cristo dasá nāan noo iin rá iin yó.

8 Sa'á ñoó ká'an tuti ij Ndios di'a: Tá nī kaa na nda noo díko, dá ndáka na ta sa naá xí'ín ná kua'an nā.

Ta nī dasá ná ña va'a noo iin rá iin ñayuu nā.

9 ¿Ndiva'a ká'an tuti ij Ndios ña nī kaa na noo díko, ká'an ndó? Dión kaáan, dá chi dinñó'ó nī noo na nī kii na nda noo ninó cháá ka noñó'o yó'o.

10 Ta mií ná kúú nā nī noo nī kixi noñó'o yó'o, ta mií ná kúú nā nī kaa tuku nda noo díko, dá dákutí ná ndidaá kúú xián xí'ín ña ndato kée na.

11 Ta mií vá ná kúú nā nī xí'o noo iin rá iin yó ña katija yó kee yó iin choon noo Ndios, chi nī kee na dao yó ña kakuu yó apóstol, dá kane'e yó to'on Jesús, ta dao ka yó kakuu profeta, ta dao ka yó kakuu nā xionoo dána'a sa'a Jesús, ta dao ka yó kakuu nā ndáka nā kúú kuendá Jesús, ta dao ka yó kakuu nā kandita dána'a.

12 Ta k'i'o dión nī kee na xí'ín yóo, nā kúú ñayuu Ndios, dá katija yó kechóon yó noo ná, dá koni yó dakuá'ano yó iin rá iin nā kúú kuendá Cristo xí'ín to'on Ndios,

13 dá ví kasandaá yó kakuu yó iin tó'ón noo ña kándéé iní yó de'e Ndios, xí'ín noo ña ná'á yó sa'a ná. Ndi'i, dá koni yó kasandaá yó nda noo kóni Ndios, chi kasandaá yó kakomí yó ñaxintóni tát'o'on k'i'o kúú ñaxintóni Cristo.

14 Dá kían, ná dá'a ni ndo'o yó tát'o'on ndó'o takuálí, chi vitá ini xi, sa'á ñoó xoo di'a xoo di'a kua'an

ñaxintóni xí kée ña to'ón dána'a dao ta maña. Chì taa yó'o kúu ra kenda ra ña to'ón dána'a ra, dá kandeé rá danda'í ñaá rá xí'ín ña maña tì'a ra.

15 Va'a kaan ná ndiko yo ña ndaa xí'ín ña kú'u ini yo sa'a dao ka ñayuu, dión keeá, dá ná kua'ano yó koo yó tátò'on kì'o kóni Cristo, na kúu dinì noo yo.

16 Ta kúu yó tátò'on yikí koño na. Chì tátò'on kì'o ndó'o yó xí'ín yikí koño mií yó, ña nákatò tá'an xí'ín tuchi yo, ta chindeé tá'an, dá sá'anoan kua'an, kì'o dión ndó'o yó xí'ín Jesús, chì mií ná kúu na dákuá'ano yó, dá katì'a yó ku'u ini sa'a sátá'an yó.

Ná koo iniõ keeá tátò'on kì'o kóni Jesús

17 Xí'ín choon ni xì'o sato'o yo Jesús noói, sa'ándái choon noo ndo ña ná dá'a ka ni kee ndó tátò'on kée ñayuu ko ná'a Ndios, chì kée na ndidaá ña noo ndáki ini na,

18 chì kómí ná iin ñaxintóni iin naá, ta xíká vá ndéi na noo ña kóni Ndios, chì ko ná'a ta'on na sa'á ña'a Ndios sa'á ña kaxí nda'o níõ ná.

19 Ta sa'á ña ko xíka'an ka noo ná, sa'á ñoó ni nakì'o na mií ná noo ndidaá ña kini xí'ín ña ka'an noo, chì ni nakì'o na mií ná noo ndidaá ka ña yakó noo Ndios.

20 Tído ndo'ó, tá ni seídó'o ndó sa'a Cristo, ko ní dákuá'a ndó ña kee ndó dión

21 tá miían ndaa ni seídó'o ndó to'on na, tá miían ndaa ni dákuá'a ndó ña ndaa sa'a ná, chì noo iin tó'ón dinì Jesús ió ña ndaa.

22 Tá sata sa kee ndó ña kóni mií ndó, tído viti dánkoo ndó ñayuu yátá ni sa kuu ndó, ña ni chitián ñó'o ña kini, ña danda'í ndo'ó, dá kee ndó ña kóni ñíi ndo.

23 Di'a kì'o ndó mií ndó ña ndusaá níõ ndo xí'ín ñaxintóni ndo,

24 dá nduu ndó iin ñayuu saá, na ni kava'a Ndios koo tátò'on kì'o kóni mií ná, dá kakuu ndisa ndó iin ñayuu ndaa, iin ñayuu vii noo mií ná.

25 Sa'á ñoó ná dá'a ka ni ka'an to'ón ndó, ndino'o ña ndaa ka'an ndo xí'ín

ñayuu xí'ín ndó, dá chì iin tó'ón vá kúu yó.

26 Ta va'ará xido ini ndo, ná dá'a ni ya'a ndó kee ndó kuachi. Ná dá'a ni kandati ndó nda keta ndindii, dá ya'a ña xido ini ndo,

27 ta ná dá'a ni konó ndó noo ña u'u ña dátúú ñaá.

28 Ta ndo'ó, na kí'ín kuí'íná, ná dá'a ka ni kí'ín kuí'íná ndó. Di'a koo ini ndo kechóon ndó, ta xí'ín ndá'a mií ndó kee ndó choon va'a, dá ni'í ndo ña'a kemáni ndo na kúnda'í.

29 O sa kóo ini ndo ka'an ndo to'on kini kua'an xí'ín ni iin tó'ón ñayuu. Di'a ñóchí vii ka'an ndo xí'ín ná, dá ná ni'í ini na kua'ano na íchi Ndios. Tá kee ndó dión, dá kían chindeé ndó ñayuu seídó'o.

30 Ná dá'a ni dákunda'í ini ndo Espíritu i Ndios, dá chì mií ná kúu tátò'on iin sello ni ni'í ndo, ña ná'a ña kúu ndó ñayuu mií ná, dá naki'in na ndo'ó tá ná kasandaá kuu nakuaka ñaá ná noo ió na.

31 Ná dá'a ka ni ta'u'u ini ndo koni ndo dao ka ñani ndo, ta ná dá'a ka ni kuído ini ndo, ta ná dá'a ka ni karyíi ndó, ta ná dá'a ka ni kayu'ú ni'í noo sátá'an ndó, ta ná dá'a ka ni chinaní kini ndó ñani ndo, ta ná dá'a ni kee ndó ndidaá ña kini yó'o noo dao ka ñani ndo.

32 Di'a va'a koo ini ndo xí'ín iin rá iin ndó, ta ku'u ini sa'a sátá'an ndó, ta ku'u ká'ano ini sa'a sátá'an ndó tátò'on kì'o ni ku'u ká'ano ini Ndios sa'á kuachi mií ndó sa'á ña ni kee Cristo.

5

Miían kánian koo vii yo, chì kúu yó de'e Ndios

1 Kúu ndó de'e manì Ndios, sa'á ñoó kee ndó tátò'on kée mií ná,

2 ta ku'u ini ndo sa'a dao ka ñayuu tátò'on kì'o kú'u ini Cristo sa'a mií ndó, dá chì ni nakì'o na mií ná ni xi'í na sa'a yo, ta ña ni doko ná mií ná ni sa kuu tátò'on iin ña'a támi sá'an noo Ndios.

3 Ta o sa kí'o ndó ña ka'an ñayuu ña kée ndó kuachi xí'ín na ko kúu ñadi'í ndo o yíi ndo, o kée ndó ña ka'an noo,

o ña kátoó ndo kakomí ndó kuá'á ña kuiká. Di'a kee ndó ña kánian kee na kúú ñayuu Ndios.

⁴ Ta ná dá'a ni ya'a ndó ka'an ndo to'on nóo, xí'ín to'on ko choon, xí'ín to'on kini, dá chī ko kánian kee yó dión sa'á ña kúú yó ñayuu Ndios. Va'a kaan daá nakī'o ndó ndivé'e noo Ndios.

⁵ Ta kana'á ndó ña ni iin tó'ón ta'on na kée kuachi xí'ín na ko kúú ñadi'í na o yíi ná, xí'ín na kée ña ka'an noo, xí'ín na kátoó kakomí kuá'á ña kuiká, noón kúú na o koní ta'on na natiin na talí ná noo dándáki Cristo xí'ín Ndios. Chī na kátoó téi ña kuiká, ñoó kúú yoko noo ná.

⁶ O sa kónó ndó ña ni iin tó'ón ñayuu ná o sa dándá'í ndo'ó xí'ín to'on maña, dá chī miñan ndaa kuiti noo ñayuu kée dión vei ña xido ini Ndios sa'á ña ko seídó'o na choon sa'ándá na.

⁷ Tído ndo'ó, ná dá'a ni ndiko ndo ña kée na kée dión.

⁸ Dá chī tá sata, dá sa kuu ndó ñayuu sa iin naá ñaxintóni. Tído viti ni ñatoon va ñaxintóni ndo sa'á ña kúú ndó ñayuu sato'o yo Jesús. Sa'á ñoó koo ini ndo kee ndó táto'on kī'o kée na kúú ñayuu ni ñatoon noo.

⁹ Dá chī ña va'a xí'o Espíritu ii Ndios noo yo kían ña kakuu yó ñayuu vá'a, ta kakuu yó ñayuu ndisá'ano, ta kana'á yó ña ndaa.

¹⁰ Ka'i va'a ini ndo sa'a ndidaá ña'a, ná nde'á á kían ña náta'an ini sato'o yo Ndios kee ndó.

¹¹ Ta o sa kí'o ndó mií ndó kee ndó ña ko ndáya'i kée ñayuu iin naá ñaxintóni, di'a koo ini ndo kuñó'ó ndó ña nóo kée na,

¹² dá chī iin ña ka'an noo kían ña kantó'ón yó sa'á ña kini kéde'é na.

¹³ Ndidaá vá ña'a nátuu tá nátoon ñó'o, ta xí'oan ña kándaá ini yo ndá ña'a kían, dá chī ndidaá vá ña'a nátuu tá nátoon ñó'o.

¹⁴ Sa'á ñoó ká'an na di'a: Ndoto yo'ó, ña kídī xaan. Ndakoo tein na kúú táto'on ndii xaan, dá dátoon Cristo ñaxintónon.

¹⁵ Sa'á ñoó kua'an ndo kandaá ndo mií ndó noo iin rá iin ña'a kée ndó, o sa kée ndó táto'on kée na ndeé to'on,

va'a kaan kee ndó táto'on kée na ió ñaxintóni.

¹⁶ Ndi'i ini ndo kee ndó ña va'a viti nóno noo ndo, dá chī tiempo kini nda'o kían ndéi yó viti.

¹⁷ Ta ná dá'a ni kakuu ndó ñayuu xixi, di'a kī'o ndó mií ndó ña kían kandaá ini ndo ndí kían kóni Ndios kee ndó.

¹⁸ Ná dá'a ni ko'o ndó vino, dá dáxini ndó mií ndó, dá naá ini ndo kee ndó ña ko vá'a. Va'a kaan konó ndó ná nakutí ndó xí'ín Espíritu ii Ndios.

¹⁹ Ta ka'an ndo tein iin rá iin ndó salmo xí'ín himno, xí'ín yaa ii. Ta ndino'o ini ndo kata ndó yaa yó'o keká'ano ndó sato'o yo Jesús,

²⁰ ta daá kuití nakī'o ndó ndivé'e noo Ndios, na kúú tatá yo, sa'á ndidaá ña'a ndó'o ndó, chī kúú ndó kuendá Jesucristo, na kúú sato'o yo.

Ká'an Pablo sa'a ndí kían kánian kee na ni tandá'a

²¹ Kueídó'o tá'an ndó sa'á ña ió ñañó'ó ndó noo Ndios.

²² Ta dión ni ndo'ó, na ñá'a xaan, kueídó'o ndó yíi ndo táto'on seídó'o ndó sato'o yo Jesús.

²³ Dá chī yíi ndo kúú dini noo ndo táto'on kī'o kúú Cristo dini noo ñayuu mií ná, na kúú táto'on yikí koño na. Ta mií ná kúú na dáka'ki ñaá.

²⁴ Sa'á ñoó táto'on kī'o seídó'o ndó Cristo, kī'o dión kánian kueídó'o ndó yíi ndo noo ndidaá ña'a.

²⁵ Ta ndo'ó, ra ña xaan, ku'u ini ndo sa'a ñadi'í ndo táto'on kī'o kú'u ini Cristo sa'a ñayuu na, chī ni xī'o na mií ná ña kían ni xī'i na sa'a yóo, na kúú kuendá na,

²⁶ dá koo vii yo noo Ndios, chī ni dandoo na kuachi yó sa'á ña ni nakata na yó xí'ín takuí, ta kiróon kúú to'on na.

²⁷ Dión, dá kuu natiin na yó kakuu yó ñayuu mií ná, ta kakuu yó ñayuu ndato, ta ni lú'u ta'on yáko o káne'e yó, ta ni o koo títij ta'on yó táto'on kī'o ndó'o dá'on, ta o ndó'o ta'on yó dao ka ña'a kua'an táto'on kua'an ña yó'o. Di'a kakuu yó na ndáa vii, na ñóchí ndáa noo ná.

28 Sa'á ñoó kánian ku'u ini ndo'ó, ta taa xaan, sa'a ñadi'í ndo tató'on kú'u ini ndo sa'a yiki koño mií ndó, dá chí taa kú'u ini sa'a ñadi'í ra, roón kúu ra kú'u ini sa'a mií rá.

29 Dá chí ko ín ta'on káño'ó yiki koño mií ná. Di'a ndaá na ña, ta xito na ña. Díon ta'ani kée Cristo xí'ín yó, na kúu ñayuu na,

30 chí kúu yó yiki koño na.

31 Sa'á ñoó kánian dánkoo taa tatá ra xí'ín naná ra, dá naki'in tá'an ra xí'ín ñadi'í ra, dá kían nduu na nda iin tó'ón vá.

32 Ndichí nda'o kua'an ña yó'o, tído ni ka'in sa'án, dá dáki'in tá'in ña xí'ín tató'on ndó'o Cristo xí'ín ñayuu na.

33 Sa'á ñoó iin rá iin mií vá ndó, ta taa xaan, kánian ku'u ini sa'a ñadi'í ndo tató'on ki'o ndó'o ndó xí'ín mií ndó. Ta ndo'ó, na ña'á xaan, kánian koo ñaño'ó ndó noo yí ndo.

6

1 Ta ndo'ó, takuáchí yí xí'ín takuáchí di'í kuendá sato'o yo Jesús, koo ini ndo kueídó'o ndó tatá ndo xí'ín naná ndo, chí ña yó'o kían va'a noo Ndios.

2 “Koo ñaño'ó ndó noo tatá ndo xí'ín noo naná ndo”, kaá choon sa'ándá Ndios. Ta ña yó'o kúu choon mií noo ña kían dána'a noo yo ña nandió né'e Ndios ña va'a noo yo ñayuu yó'o,

3 chí ká'an ta'ani na: “Tá kée ndó díon, dá kían koni ndo kandeí va'a ndó, ta koni ndo kua'ano yatá ndó ñayuu yó'o.”

4 Ta díon ta'ani ndo'ó, na kúu tatá xí'ín naná, ná dá'a ni koo ini ndo dákuído ini ndo de'e ndó. Di'a koo ini ndo dákuá'ano va'a ndó xi, ta va'a taó ndo xí, ta dána'a ndo noo xí ná kee xi tató'on ki'o kóni sato'o yo Jesús.

5 Díon ni ndo'ó, na ñó'o tixi ndá'a iin sato'o ñayuu yó'o, koo ini ndo kueídó'o ndó na xí'ín ndino'o ini ndo, ta kayu'ú ni'iní ndó na xí'ín ña nda'í ió ini ndo tató'on ki'o kée ndó xí'ín Cristo.

6 Kechóon va'a ndó, va'ará ko ín sato'o ndo ndé'é rá ndo'ó, ta ná dá'a ni kee ndó tató'on kée na ndúkú ña nata'an ini taa koni ñaá rá. Va'a kaan

kechóon ndó noo na kúu sato'o ndo tató'on ki'o kechóon ndó noo Cristo. Ndino'o ini ndo kechóon ndó, chí ki'o díon kóni Ndios kee ndó.

7 Sa'á ñoó ndino'o ini ndo kechóon ndó noo sato'o ndo. Kee ndó kuendá ña noo sato'o yo Ndios vá kechóon ndó, ta o duú noo taa ñayuu yó'o,

8 chí sa ná'á vá mií ndó ña tató'on ki'o káa iin rá iin ña va'a ni kee ndó, ki'o díon koo ña va'a nandió né'e Ndios noo ndo, á mií ndó ñó'o ndó tixi ndá'a iin sato'o o koó.

9 Ta díon ni ndo'ó, na kúu sato'o, keva'a ndó xí'ín na ñó'o tixi ndá'a ndo, ta o sa dáyu'ú ndo ná xí'ín to'on ká'an ndo, chí sa ná'á vá mií ndó ña nda induú ió sato'o ndo, na kúu ta'ani sato'o na ñó'o tixi ndá'a ndo. Ta sa ná'á ta'ani ndó ña ko ín ta'on maní cháá ka noo ná, iin nóo kúu ndi'i va yó noo ná.

Ná kandixi yó nda'á chóon, ña kían xí'o Ndios noo yo, dá kandeé yó xí'ín ña u'u

10 Ñani maní mií, noo ndidaá ña'a, koo ini ndo kendakí ndó mií ndó xí'ín ña kándisa ndó sato'o yo Jesús, ta kendakí ta'ani ndó mií ndó xí'ín ndée ká'ano mií ná.

11 Ta nandixi ndó nda'á chóon, ña kían xí'o Ndios noo ndo, dá kandeé ndó kandita ni sisa ndó kuió né'e ndó ña kini tánda'á ña u'u vei noo ndo.

12 Dá chí ko naá ta'on yó xí'ín ñayuu xi'ín yó, di'a naá yo xí'ín ña kini né'e choon noo táchi káa, xí'ín ña kini ndakí cháá ka ndéi noo táchi káa, xí'ín ña kini dándáki níó ñayuu ndéi ñayuu ín naá yó'o, xí'ín iin rá iin tu'u ña kini xionoo noo díko káa.

13 Sa'á ñoó nandixi ndó ndidaá nda'á chóon xí'o Ndios noo ndo kechóon ndó, dá kandeé ndó naá ndo xí'ín ña kini tein kuu vei ña dándó'oan níó ndo, dá kían kandeé ndó kuita toon ndó noo ndidaá ña vei ndo'o ndó.

14 Sa'á ñoó kuita toon ndó, dá chí sa ndíko va cincho tii ndó, ña dándáki ña ndíko ndo ña ndaa sa'a Ndios. Ta sa ndíxi ta'ani ndó kaa ndadí yu'ú ndíká ndo, ña dándáki ña kúu ndó ñayuu ndaa noo Ndios.

15 Ta sa yí'i ta'ani ndó ndisa ndo, tá'an ña dándáki ña sa ío nduu ndo kanoo ndó dána'a ndo to'on va'a Jesús, ña kían nachindei va'a ñayuu xí'ín Ndios.

16 Ta noo ndidaá ña'a natiin ndó kaa dá'ándá, ña né'e soldado chindeé rá míí rá, chí kaa yó'o dándáki ña kándéé iní ndo Jesús. Ta xí'ín ña yó'o kandeé ndó chituu ndó yiryókó kéj ita tánda'á ña kini vei dándó'o níó ndo.

17 Ta natiin ta'ani ndó kaa kaño'o ndó, dá chindeéán dinj ndo, ta ña yó'o dándáki ña nj káki ndó nj kee Ndios. Ta natiin ta'ani ndó espada, ña kían xí'o Espíritu ij Ndios noo ndo. Ta espada yó'o kúú to'on Ndios.

18 Ta daá kuití koo ini ndo ka'an ndo xí'ín Ndios, ta kueí nda'í ndo noo ná xí'ín to'on xí'o Espíritu ij. Ta daá kaño'o ini ndo ka'an ndo xí'ín ná, ta o sa kátuu ndó ña kaka ndo ña manj noo Ndios sa'a ndidaá ka ñayuu kuendá míí ná.

19 Ta kaka ta'ani ndó ña manj noo Ndios sa'a yú'u, dá nanj'í to'on ka'in, dá kían ná dá'a ni yu'íi dána'i noo ñayuu ndi dándáki to'on va'a sa'a Jesús, ña kían nj sa ío de'é noo Ndios,

20 chí míí Ndios nj xj'o choon yó'o nooj, ta sa'á ña dána'i to'on va'a yó'o, sa'á ñoó nákaai ve'e kaa. Ta kaka ta'ani ndó ña manj noo ná sa'í, dá ná koo ndeé inij ka'in sa'á to'on yó'o táto'on kj'o kóni míí ná.

Xí'ín ndisá'an yó'o dándí'i Pablo ña ká'an na

21 Tá kosaa ñani manj yo Tíquico noo ndéi ndó, dá nakani ra xí'ín ndó sa'á ña ndó'i xí'ín sa'á ña kéei. Ta iin taa ndísá'ano nda'o kúú rá ín ra noo choon sato'o yo Jesús.

22 Ta sa'a choon yó'o tánda'í ra kosaa ra noo ndo, dá nakani ra xí'ín ndó sa'a ndidaá ña ndó'o ndu, ta kj'o ra tándeé iní noo ndo.

23 Ná kj'o tatá Ndios xí'ín sato'o yo Jesucristo ña ná koo va'a ini ndo'ó, ñani, ta ná kj'o ta'ani na ña ná ku'u ini sa'a sátá'an ndó sa'á ña kándéé iní ndo ná.

24 Ta ná koo ña manj xj'o Ndios xí'ín ndidaá ní ndo'ó, na ndino'o ini kóni sato'o yo Jesucristo. Díon ná koo.

To'on yó'o kían ni taa San Pablo ni sa'an noó na ñoo Filipos

Ká'an Pablo ndisá'an

¹ Yu'u kúu Pablo, ta kéchóoin xí'ín Timoteo noo Jesucristo, ta ká'an ndu ndisá'an xí'ín ndidaá ndo'ó, na kúu ñayuu Ndios sa'á ña kúu ndó kuendá Cristo Jesús, ndo'ó na ndéi ñoo Filipos xaan, xí'ín na kómí choon ndáka na ndo'ó, xí'ín na ndíta xínkuáchí ini ve'e noo nátaaka ndo dákua'a ndó.

² Ta mií tatá yo Ndios xí'ín sato'o yo Jesucristo ná kee na ña maní xí'ín ndó, ta ná kī'o na ña koo va'a ini ndo.

Ká'an Pablo xí'ín Ndios sa'á na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Filipos

³ Ta náki'oi ndivé'e noo Ndios, na ndáño'o yó, sa'a ndo'ó tá iin rá iin ndíko'on inii ndo'ó.

⁴ Tá ká'in xí'ín Ndios sa'a ndo, daá kuití vá ká'in xí'ín ná xí'áan kádi inii sa'a ndidaá ndo'ó,

⁵ chí nda mií sa'a, ta nda viti chindeé ndó yu'u kéchóon dáó yó sa'á to'on va'a sa'a Jesús.

⁶ Sa ná'á va'a va yu'u ña mií Ndios, na ni kedaá xí'ín ndó, dá ni kasá'á ndó kéchóon va'a ndó noo ná, mií jí vá ná chindeé ndó, dá xínkuei va'a ndó nda ná kasandaá kuu nandió koo Jesucristo kasaa na.

⁷ Ta miían kánian ña dión nákanii inii sa'a ndo, chí kú'u nda'o inii sa'a ndo. Tá nákaai ve'e kaa, o tá nákaai chindeéi ña ndaa sa'a Jesús noó ñayuu, o tá nákaai dáxino inii ñayuu ña to'on ndaa kúu to'on va'a sa'a Jesús, chindeé ndó yu'u noo ndidaá ña maní kée Ndios xí'ín.

⁸ Xí'o mií Ndios kuendá sa'á ña kú'u nda'o inii sa'a ndo táto'on kī'o kú'u ini Jesucristo sa'a iin rá iin yó.

⁹ Ta xíkai noo Ndios ña ná kutí ndó xí'ín ña kú'u cháá ka ini ndo sa'a dao ka ñayuu, ta ná kutí ta'ani ndó xí'ín cháá ka ña ndichí xí'o Ndios, ta ná koo cháá ka ñaxintóni noo ndo,

¹⁰ dá ná kandaa ini ndo ndí kían va'a cháá ka kee ndó, dá koni ndo kakuu ndó ñayuu ndaa, ñayuu ndaa vii nda ná kasandaá kuu nandió koo Cristo kasaa na,

¹¹ dá xínkoo ndi'i ndó xí'ín ña va'a kée ndó sa'á ña ió Jesucristo xí'ín ndó, dá ná nakī'o ñayuu ñañó'ó noo Ndios, ta ná keká'ano ñaá ná.

Takí va Pablo kée na ña kóni Jesucristo

¹² Kónii ña kana'á ndó, ñani, ña ndidaá tandó'ó ndó'i kían kedaá, sa'á ñoó seídó'o cháá ka ñayuu to'on va'a sa'a Jesús.

¹³ Dá chí ndidaá soldado ndéi noo dándaki tá né'e choon yó'o xí'ín dao ka ñayuu ná'á va'a ña nákaai ve'e kaa sa'á ña kéchóoin noo Cristo.

¹⁴ Ta kua'á nda'o ñani yo ni natiin cháá ka tandéé iní noo sato'o yo Jesús sa'á ña nákaai ve'e kaa, sa'á ñoó ni ndundéé cháá ka ini ra dána'a ra sa'á to'on va'a sa'a Jesús, ta ni ko yu'u ra.

¹⁵ Ta miían ndaa kían ña dána'a dao ta to'on Cristo xí'ín ña u'u ini ra, ta sa'á ña kátoó ra chidáo tá'an ra xí'ín. Tído ió dao ka ra dána'a xí'ín ndino'o ini mií rá.

¹⁶ Chí ió dao ta dána'a to'on Cristo sa'á ña kátoó ra chidáo tá'an ra xí'ín yu'u, ta ko dána'a raan xí'ín ndino'o ini ra, chí ndúkú rá ña dándi'i ini ra yu'u nani nákaai ve'e kaa yó'o.

¹⁷ Tído dao ka ra dána'a sa'á ña kú'u ini ra sa'a yú'u, chí ná'á rá ña nákaai ve'e kaa sa'á ña chindeéi to'on va'a sa'á Jesús.

¹⁸ ¿Ndi koo, tá dáá? Tído ko né'e tandíni á dána'a ra sa'á ña u'u ini ra, o sa'á ña kúu rá ñayuu ndaa. Xí'an nani dána'a ra ña ndaa sa'a Cristo, kádi nda'o inii, ta daá ná kadii va inii.

¹⁹ Dá chí sa ná'á vá yu'u ña sa'á ña xíkai ndo ña maní noo Ndios sa'í, xí'ín sa'á ña chindeé ñaá Espíritu Jesucristo, sa'á ñoó xínkoo va'a va ndidaá ña ndó'i, dá kanaí ve'e kaa,

²⁰ chí ndátí kíí, ta ió tandéé iní ña o káka'an ta'on noo yú'u sa'á ni iin ña'a kéei. Di'a kónii koo ndeé iní, táto'on kī'o daá kuití kéei, dá ná natiin ta'ani Cristo ñañó'ó sa'a yú'u viti, á mií takí o á mií ni xi'ii.

21 Dá chí noo mií yu'u kíán di'a: xían nani takíi, kéei ña kóni Cristo va, tído tá nì xì'ii, nì keva'a cháá kaj.

22 Tído tá ió ña kechóon cháá kaj noo Ndios xían nani ndíxii yikí koño yó'o, dá kíán kọ ná'í ndí kíán kaxii, á va'a ka katakii, o á va'a di'a ña kuui.

23 Chí kọ nì'í ndá kíán nakani inii sa'a ndi nduu ña yó'o, chí katoói ko'in noo ió Cristo, dá kooi xí'ín ná, chí ña yó'o kíán va'a cháá kaan.

24 Tído káni cháá kaan ña kooi ñayuu yó'o, dá kuu chindeéi ndo'ó.

25 Ta sa'a ña kándéé inii ña kí'o dión kíán, sa'a ñoó ná'í ña kooi cháá ka ñayuu yó'o, ta koo ii vái xí'ín ndidaá ní ndo'ó, dá kua'ano ndó xí'ín ña kándéé iní ndo Jesús, dá ná kadii cháá ka iní ndo noo ña ndaa kándísa yó.

26 Ta kí'o dión, dá kéká'ano ndó Cristo Jesús sa'a ña nì kee na xí'ín yu'u, chí kí'o na ña saa tukui kooi xí'ín ndó.

27 Tído noo ndidaá ña'a koo iní ndo kee ndó tát'on kí'o kánian kee na ndíta toon xí'ín to'on va'a Cristo, dá kíán tá ná saai noo ndéi ndó o o saai, kónii kandaá inii ña ndíta toon ndó, ta iin tó'on vá kúu ñaxintóni ndo, ta iin tó'on nì nduu ndi'i ndó kéchóon ndó sa'a to'on va'a sa'a Jesús, tá'an ña kándísa yó.

28 Ta noo ni iin ña'a o sa yu'ú ndo kee na xini u'u ña kándísa yó, dá chí ñoó kíán xí'o ña kandaá iní na ña naá vá ná. Ta ndo'ó kúu na kandaá iní ña ni'i ndo ña kaki ndó, ta mií Ndios kúu na kee ndidaá ña yó'o.

29 Dá chí sa'a Cristo, sa'a ñoó nì ni'i ndo ña kándísa ndó mií ná, ta o duú ña yó'o oon ni nì ni'i ndo, chí nì ni'i ta'ani ndó ña ndó'o ní ndo sa'a ná.

30 Chí ndó'o ní ndo tát'on kí'o nì xini ndo nì ndo'o ní yu'u, ta ndó'o ta'ani ndó tát'on nì ni'i tó'on ndó ña ndó'o yu'u viti.

2

Kí'o di'a nì kee Jesucristo sa'a yo

1 Sa'a ñoó, tá miían ndaa nì natiin ndó tandeé iní noo Cristo, ta nì natiin ndó tandeé iní noo ná sa'a ña kú'u iní na sa'a ndo, ta iin nì nduu ndó nì kee

Espíritu ná, ta nì ni'i ndo ña kú'u iní na sa'a ndo, ta nì ni'i ta'ani ndó ña nì ku'u ká'ano iní na sa'a ndo,

2 dá kíán dáxinkoo ndó ña kádii inii, ta koo iní ndo ña iin tó'on ná kakuu ñaxintóni ndo, ta ku'u sátá'an iní ndo sa'a ndo, ta iin ná kakuu ndó, ta iin tó'on ná kakuu ña nákani iní ndo.

3 Ta o sa ndúkú ndó ña chidáo tá'an ndó xí'ín dao ka ñayuu, ta o sa chíndaya'i ndó mií ndó. Di'a nda'í koo iní ndo, ta kee ndó kuendá ña ndaya'i cháá ka dao ka ñayuu o duú mií ndó.

4 Ta o sa ndi'i téi iní ndo sava'a sa'a ña kóni mií ndó, di'a ndi'i iní ndo sa'a ña xín'ño'ó dao ka ñayuu.

5 Ta koo iní ndo kando'o ndó xí'ín dao ka ñayuu tát'on kí'o nì ndo'o Cristo Jesús xí'ín yó,

6 dá chí iin nóó kúu vá ná xí'ín Ndios, tído kọ ní taó kuendá ta'on na ña iin nóó kúu ná xí'ín Ndios, chí kọ ní kée na sa'a mií ná,

7 sa'a ñoó nì dankoo na ña ndato kúu ná, dá nì ndee na mií ná kúu ná iin na xínkuáchí, chí nì ndee na mií ná nì sa kuu na iin taa ñayuu.

8 Ta nani nì sa kuu na iin taa ñayuu yó'o, dá nì kenóo cháá ka na mií ná, dá chí sa'a ña nì seídó'o na Ndios, sa'a ñoó nì xí'o na mií ná nì xí'i na, ta nda ndika iin cruz nì xí'i na.

9 Sa'a ñoó nì chíndaya'i ñaá Ndios ña kakuu na na ndaya'i cháá ka, ta nì xí'o na iin kuu ndaya'i cháá ka noo ná noo ndidaá ka kuu.

10 Sa'a ñoó nata'ano ndidaá tá'an kondó na ndéi induú, xí'ín na ndéi no'ño'ó yó'o, xí'ín na ño'o tixi ño'o noo Jesús,

11 ta ndidaá tá'an yú'u nakoni ña Jesucristo kúu sato'o noo ndidaá tá'an ña'a, ta xí'ín mií ná natiin tatá Ndios ña'ño'ó.

Kúu yó de'e Ndios, sa'a ñoó kánian koo vii yo

12 Ndo'ó, na manì mií, daá seídó'o ndó choon sa'ándái noo ndo, chí tát'on kí'o nì seídó'o ndó yu'u tá nì sa ioi xí'ín ndó, kí'o dión seídó'o cháá ka ndo yu'u viti nani nákaa xíkái. Sa'a ñoó ndi'i iní ndo na'a ndo ña kúu ndó na nì kaki nì kee Ndios. Ta kee ndo'an

xí'ín ña yu'ú ndo ná, ta xí'ín ña ndéi nino ndó.

¹³ Dá chi mií vá Ndios kúú na xí'o ña kóni ndo kee ndó ña kóni na, ta xí'o ta'ani na ña kándéé ndó kee ndóan, chi k'i'o dión náta'an ini na.

¹⁴ Ta noo ndidaá ña'a kée ndó, o sa koo ini ndo ka'an kuáchi ndo, ta ná dá'a ni koo ini ndo chidáó tá'an ndó,

¹⁵ dá kían koni ndo kakuu ndó ñayuu koó kuáchi xí'ín ñayuu ndaa, dá kakuu ndó de'e Ndios ndaa vii tein ñayuu kini, na ko kée ña ndaa. Ta katoon ndo tein ñayuu ñoo tát'on k'i'o tóon tiñoó tá lín naá.

¹⁶ Dión, dá ndita toon ndó xí'ín to'on va'a ña xí'o ña kataki chíchí yó noo ñayuu. Dá kían, tá ná kasandaá kuu nandió koó Cristo kasaa na, ná kadii iní sa'á ña ko ní ndó'o oon nímaí, xí'ín sa'á ña ko ní naá óon choon ni kee tein ndó.

¹⁷ Ta va'ará naki'in tá'an ña ndó'i xí'ín ña dóko ndo noo Ndios, ña kúú ña kéchóon ndó sa'á ña kándéé ini ndo Jesús, tído kadii iní, ta kadii dáó ini yu'u xí'ín iin rá iin ndó.

¹⁸ Sa'á ñoo ná kadii ta'ani ini ndo, ta kandeí dii ndo xí'ín yu'u.

Tanda'á Pablo Timoteo xí'ín Epafrodito saa ra ñoo Filipos

¹⁹ Kándéé iní sato'o yo Jesús ña ná konó ná tanda'á yachii Timoteo saa xi noo ndéi ndó, dá kían ná kasto'on xi xí'ín ndí ndó'o ndó, dá ndundeé iní sa'a ndo.

²⁰ Dá chi koó ka iin ka taa nákaa xí'ín nákani ini tát'on k'i'o nákani ini mií xí, chi koó iin ka ra ndí'i ini sa'a ndo tát'on k'i'o ndí'i ini xi sa'a ndo.

²¹ Chi ndidaá ka ñayuu ndí'i cháa ka ini sa'a choon mií ná, ta ko ndí'i ta'on ini na sa'a choon Cristo Jesús.

²² Ta ndidaá vá ndo'ó ná'á ña kéchóon ndaa Timoteo, ta ná'á ta'ani ndó ña kéchóon nduú xi xí'ín yu'u noo xionooi dána'i to'on va'a sa'a Jesús tát'on k'i'o kéchóon nduú iin tatá xí'ín de'e ra.

²³ Ta tanda'í xi saa xi noo ndéi ndó tá ni ndí'i ni kandaá iní ndi ndo'i.

²⁴ Ta kándéé ká'ano iní sato'o yo Jesús ña kían konó ná yachi saai noo ndéi ndó.

²⁵ Tído ni nakani iní ña va'a cháa ka tanda'í Epafrodito saa ra noo ndéi ndó. Ta ñani kuendá Jesús kúú rá, ta kéchóon nduú ra xí'ín, ta chindeé tá'an ra xí'ín naái xí'ín ña kini. Ta ndo'ó ni tanda'á ñaá ni kii ra ni chindeé rá yu'u xí'ín ña xínño'í.

²⁶ Tído ni tanda'í ra kosaa ra, dá chi kóni nda'o ra koo ra xí'ín ndidaá ní ndo'ó, ta ví'í ka ví'í ni kasá'á kúnda'í ini ra, dá chi ni kandaá ini ra ña ni ni'í tó'on ndó ña ni sa kú'u ra.

²⁷ Ta miían ndaa kuiti ni sa kú'u ka'í ra, sa kua'an kuu va ra, ní kúu. Tído ni ku'u va ini Ndios sa'a rá, ta o duú sava'a sa'a iin tó'on mií rá ni ku'u ini Ndios sa'a, chi ni ku'u ta'ani ini na sa'a yú'u, dá kían ná dá'a ni ndo'o cháa ka nímaí sa'á ña kunda'í iní sa'a rá.

²⁸ Sa'á ñoo ni ndí'i iní ni tanda'á kii ra kosaa ra noo ndéi ndó, dá ná kadii ini ndo tá ná koni ndo rá, dá ná koo va'a iní.

²⁹ Ta kadii ini ndo natiin ndó ra tát'on k'i'o kóni sato'o yo Jesús, ta naki'o ndó ñaño'ó noo ndidaá ka ra kée tát'on k'i'o kée mií rá,

³⁰ dá chi sa kua'an kuu va ra noo choon Cristo, chi ni xi'o ra mií rá ña kían ndo'o ra dión, dá chindeé rá yu'u noo iin rá iin ndo'ó.

3

Kóni Pablo kandaá cháa ka ini na sa'a Jesús

¹ Ta viti kían, ñani mií, ná kadii ini ndo xí'ín sato'o yo Jesús. Ko kuáchi ta'on kían noo yú'u nandió koó tukui taai ña sa ni taai kosaa noo ndo, dá kendakí ndo mií ndó xí'ín ña kándisa yó.

² Ta kandaá ndo mií ndó noo taa kée tát'on kée tina ndúrikue'e, tá'an ra ko kée ña ndaa, ta kéndusa ra xí'ín ndó ña ka'anda ndo ñí ndo tát'on kée na Israel.

³ Ta viti ndaa kúú yó na ni ta'anda ñí noo Ndios, chi ndino'o ini yo kéchóon yó noo ná kée Espíritu ná, ta sava'a Cristo Jesús kúú na kándéé

ká'ano ini yo, dá káki yó, chí ko kándéé ká ini yo ña kée mií yó,

⁴ va'ará ió ña kandeé iní ña kakii xí'ín ndée mií. Tá ió dao ká na ká'án ña xí'ín ndée mií ná kandeé ná káki na, tído yu'u, kua'a cháá ká ña'a ni kee yu'u,

⁵ dá chí tá ni xinoi ona kuu, dá ni ta'anda ñíí, ta kúúí iin ra ñoo Israel, ta ni kixii tein na ve'e Benjamín, ta ká'ín yú'u hebreo, ta iin tooin xí'ín ley, chí kúúí iin ta fariseo,

⁶ ta ndí'i iní kee ña kóni Ndios, sa'á ñoo sa kendava'i xí'ín na kúú kuendá Jesús, ta sa kee ndí'i choon sa'ándá ley.

⁷ Ta ni ka'ín ña ndidaá ña yó'o chin-deé ñaá, dá kandaya'i noo Ndios. Tído viti kían ni iin ña'a ko ndáya'i ndidaá ña yó'o nooí sa'á ña kándéé iní Cristo.

⁸ Ta miían ndaa dión kían, chí ni iin ña'a ko ndáya'i ndidaá ña yó'o nooí, chí ña ndáya'i nooí viti kían kandaá cháá ká iní sa'a Cristo Jesús, na kúú sato'i, dá kandeé cháá ká iní ná. Ta sa'á ña kóni nda'o yu'u na, sa'á ñoo ni ñankooi ña kandeé iní ndidaá ña yó'o, ta kían táto'on xe'e nooí viti, chí kóni kandaya'i cháá ká Cristo nooí,

⁹ dá kóni iin nduúí xí'ín Cristo, chí ko ndúkú ká yu'u ña kían kakuui iin na ndaa noo Ndios sa'á ña kéei choon sa'ándá ley Moisés. Di'a ni kasandaái kúúí iin na ndaa noo Ndios sa'á ña kándéé iní Cristo, chí mií Ndios ni xí'o ña kakuui iin na ndaa noo mií ná sa'á ña kándéé iní ná.

¹⁰ Chí ña kóni yu'u kían kandaá cháá ká iní sa'a Cristo Jesús, chí kóni korndodói ndée, ña ni ñanátaki ñaá. Ta kóni ta'aní ña ndo'o nímaí táto'on k'i'o ni ndo'o mií ná, dá kasandaái ndo'i táto'on k'i'o ni ndo'o na ndika cruz noo ni xí'i na,

¹¹ chí ió tandeé iní nooí ña ni'í ña natakí tein na ni xí'i.

Kóni Pablo xinkoo na nda noo ni chiná'a Ndios

¹² Ko kóni kaa ña yó'o ña sa ni kandeéi ni ni'í ndidaá ña yó'o, o sa ni kandeéi ni xinkooi nda noo kóni Ndios, tído xíka íí vái kua'ín, dá kasandaái natiin ndidaá ña kánian natiin

sa'a ña ni kana Cristo Jesús yu'u noo choon na.

¹³ Ñani, ko ká'ín ña sa ni kasandaái ni natiin ndidaá ña yó'o, tído ña kée yu'u kían ni ñankoo yu'u ndidaá ña sa kandeé iní tá sata, ta viti ndí'i cháá ká iní kasandaái chí noo,

¹⁴ ta chó'on iní xinkooi nda noo ni chiná'a mií Ndios, dá natiin ña va'a, tá'an ña ni kana na yu'u natiin sa'á ña iin ni nduúí xí'ín Cristo Jesús.

¹⁵ Ta ndidaá yóo, na ni sisa xí'ín ña ndaa kándisa yó, ta k'i'o dión kánian koo ini yo. Tá díin kandaá ini dao ká ndo sa'á ña yó'o, dá kían mií Ndios ná dátoon noo ndo ndí kían kánian kee ndó.

¹⁶ Táto'on k'i'o ni kasandaá yo ni kandaá ini yo, k'i'o dión ná kaka yó ko'o chí noo, ta ná ndí'i ini yo kee yóan.

¹⁷ Ñani, koo ini ndo kee ndó táto'on kée yu'u. Kande'é va'a ndó na kée táto'on kée ndu'u, ta dión ta'ani kee ndó.

¹⁸ Dá chí sa kua'a nda'o ta'ándá ni kastó'in xí'ín ndó ña kua'a nda'o ñayuu ndéi xaan káñó'ó ña ni kee Cristo sa'a yo ndika cruz. Ta xí'ín ndutá nooí nandió koo tukui náchina'í ndo'ó sa'a ná.

¹⁹ Ta ni'í ná ña naá ná sa'á ña kée na dión. Chí ña'a sásá'an va na kúú ndios noo ná, ta ña chíndaya'i na mií ná kúú ña ka'an noo, ta ndí'i ini na sa'á ña'a ió ñayuu yó'o va.

²⁰ Tído yóo, chí induú vá nákaa ñoo yo, ta ñoo ndáti yó kixi sato'o yo Jesu-cristo, na dáka'í ñaá,

²¹ dá nadaon na yikí koño ndíxi yó, tá'an ña nátaní mií, ta ndee na ña kakian yikí koño ndato táto'on k'i'o kúú yikí koño ndíxi mií ná. Ta kee naan xí'ín ndée mií ná, tá'an ña kéchóon na dándáki na ndidaá ña'a.

4

Daá kuití ná kadíi ini yo xí'ín Ndios

¹ Sa'á ñoo, ñani maní mií, kóni kíi yu'u kande'í ndo'ó. Ta kádíi iní sa'a ndo, ta ndo'ó kúú iin ña ndato natiin yu'u sa'a choon kéei. Kuita toon íi

ndo, na manij miij, xí'ín ña kándísa ndó sato'o yo Jesús.

² Ta seí nda'ávíi noo Evodia, xí'ín noo Síntique ña iin tó'ón ní ná kakuu ñaxintóni ná tát'o'on k'i'o kóni sato'o yo Jesús.

³ Ta seí nda'í ta'anii noo yo'ó, ta kéchóon ndaa xí'ín miij, ña kían koo inon chindeéon na ñá'a yó'o, chij ni chindeé tá'an dáó ná xí'ín yu'u noo ni xionooi ni daná'í to'on va'a sa'á Jesús. Ta ni xionoo ta'ani Clemente xí'ín yu'u, xí'ín dao ka ña kéchóon dáó xí'ín. Ta sa kándodó vá kuu ná noo libro noo kándodó kuu iin rá iin na ni ña kataki chíchí.

⁴ Daá kuití ná kadij ini ndo xí'ín sato'o yo Jesús. Ká'an tukui xí'ín ndó, ná kadij ini ndo.

⁵ Ta k'i'o ndó ña ná kandaaj ini ñayuu ña va'a ini ndo, dá chij sa kúyati va kuu nandió koo sato'o yo Jesús, kasaaj na.

⁶ Ta o sa ndí'i téi ini ndo sa'á ña ndó'o ní'o ndo. Di'a ndí'i ini ndo ka'an ndo xí'ín Ndios sa'a ndidaá ña ndó'o ndó, ta kaka ndo ña manij noo ná, ta daá kuití nak'i'o ndó ndivé'e noo ná.

⁷ Ta nak'i'o Ndios ña koo va'a ini ndo, ta ni k'o iin kandeé kandaaj ini ndi k'i'o ká'ano ña va'a ini xí'o Ndios noo ndo. Ta xí'ín ña yó'o kandaaj na ní'o ndo xí'ín ñaxintóni ndo sa'á ña iin ni nduu ndó xí'ín Cristo Jesús.

Nakani ini ndo sa'a ndino'o ña ndaa

⁸ Ndaá ña yó'o va ná ka'in xí'ín ndó, ñanij. Koo ini ndo nakani ini ndo sa'a ndino'o ña ndaa, sa'á ndidaá ña kánian natiin ñañó'ó, sa'a ndidaá ña kúu ña va'a, sa'a ndidaá ña vii kua'an, sa'a ndidaá ña ñóchí kua'an, xí'ín sa'á ña va'a noo ñayuu. Sa'á ño'ó tá kíán iin ña va'a, o tá kíán iin ña kánian natiin ñañó'ó, dá kíán nakani ini ndo sa'an.

⁹ Koo ini ndo kee ndó ndidaá ña ni ka'ti'a ndó tixi ndá'í, xí'ín ña ni natiin ndó no'oi, tá'an ña ni seídó'o ndó noo ni ka'in, xí'ín ña ni xini ndo ni keei. Ta mií Ndios, na xí'o ña koo va'a ini yo, daá koo va na xí'ín ndó.

Náta'an ini Pablo noo ndi ndaa mií va ña'a ndó'o na

¹⁰ Ni kadij nda'o inij ni kee sato'o yo Jesús, dá chij ni nandió kuéi tuku ndó ni chindeé ndó yu'u. Ta kátóni va'a inij ña daá kóni ndo'ó chindeé ñaá ndó, tído k'o ní ní'í ndo ndi kee ndó chindeé ndó yu'u.

¹¹ K'o ká'in ña yó'o xí'ín ndó sa'á ña xínñó'í dao ka ña'a, dá chij sa ni ka'ti'a va yu'u náta'an inij noo ndi ndaa mií ña ndó'i.

¹² Dá chij ná'a vá yu'u koo nda'ávíi, ta ná'a ta'ani yu'u koo va'i. Sa ni ka'ti'a va yu'u náta'an inij noo ndidaá ña ndó'i, dá chij náta'an va inij va'ará k'o ña'a kaxí'í o ió ña, ta náta'an ta'ani inij va'ará k'o ña'a no'oi o ió ña,

¹³ chij ndidaá ña yó'o kándéé yu'u kéei, chij mií Cristo kúu na chindeé ñaá.

K'o kámani ni iin ña'a noo Pablo sa'á ña ni ku'u ini na Filipos sa'a ná

¹⁴ Tído va'a nda'o ni kee ndó sa'á ña ni chindeé ndó yu'u tein tandó'ó ndó'i.

¹⁵ Ta sa ná'a vá mií ndo'ó, na ñoo Filipos, ña nda rá mií sa'a, tá ni sa káaj ni daná'í to'on va'a sa'a Jesús tein mií ndó, dá ni ketai kuendá Macedonia kua'in, ta ni iin tó'ón ta'on dao ka na kúu kuendá Jesús ndéi dao ka ñoo k'o ní chindeé ta'on na yu'u, sa'va'a ndo'ó va kúu na ni chindeé ñaá.

¹⁶ Dá chij tá ni sa ioi ñoo Tesalónica ni kemáni ndo yu'u, chij ni tanda'á ndó ña xínñó'í ni sa'an, ta o duú iin tó'ón ni ta'ándá ni kee ndó dión.

¹⁷ K'o ndúkú ta'on yu'u ña kíán daá kemáni ndo yu'u. Ña kóni yu'u kíán ña mií Ndios ná nandió né'e na ña va'a noo ndo sa'á ña chindeé ndó yu'u.

¹⁸ Chij sa ni natiin yu'u ndidaá vá ña'a ni tanda'á ndó vei no'oi, ta k'o kámani ni iin ka ña'a no'oi, sa ió va'a vei xí'ín ndidaá ña'a né'e Epafrodito ni kixi na, ña kíán ni tanda'á ndó vei no'oi. Tá'an ña ni xí'o ndó kúu tát'o'on iin ña támi sa'an noo Ndios, iin ña ni dok'o ndo noo mií Ndios, ña kíán náta'an ini na xini na.

¹⁹ Sa'á ño'ó mií Ndios, na ndáño'o yó, ná nak'i'o ndidaá ña xínñó'ó ndó tát'o'on k'i'o ió kua'á ña kuiká ió noo

míí ná noo ndato náye'e ndaa sa'á ña kúú ndó kuendá Cristo Jesús.

²⁰ Ta daá kuití ná natiin Ndios, na kúú tatá yo, ñañó'ó. Díón ná koo.

Xí'ín ndisá'án yó'o dándí'i Pablo ña ká'an na

²¹ Ka'an ndo ndisá'án xí'ín ndidaá ka na kúú ñayuu Ndios, na kúú kuendá Cristo Jesús. Ta ká'an ta'ani ñani yo ndéi xí'ín yu'u yó'o ndisá'án xí'ín iin rá iin ndo'ó.

²² Ndidaá na kúú ñayuu Ndios ndéi yó'o ká'an na ndisá'án xí'ín ndó, ta na ve'e César kúú na natiin va'a ndó ndisá'án ká'an na xí'ín ndó.

²³ Ta ná koo ña maní xí'o sato'o yo Jesucristo xí'ín iin rá iin ndó. Díón ná koo.

To'on yó'o kían nì taa San Pablo nì sa'an noó na ñoo Colosas

Ká'an Pablo ndisá'án

¹ Yu'u kúu Pablo, ta kúu iin apóstol, na né'e to'on Jesucristo tát'on kì'o kóni mií Ndios. Ta yu'u xí'ín ñani yo Timoteo ká'an ndu ndisá'án xí'ín ndo'ó,

² na kúu ñayuu Ndios, ndo'ó, na ndíta ndaa xí'ín Cristo, ndo'ó na kúu ñani ndu ndéi ñoo Colosas xa'an. Ta mií tatá yo Ndios xí'ín sato'o yo Jesucristo ná kee na ña manì xí'ín ndó, ta naki'o na ña koo va'a ini ndo.

Xíka Pablo noo Ndios sa'a na ndéi ñoo Colosas, dá ni'i ná ña ndichí noo Ndios

³ Daá kuití xíka ndu ña manì noo Ndios, na kúu tatá sato'o yo Jesucristo, sa'a ndo'ó, ta daá náki'o ndu ndivé'e noo ná sa'a ndo,

⁴ dá chì nì ni'ì tó'on ndu ña kándéé ká'ano ini ndo Cristo Jesús, ta kú'u nda'o ini ndo sa'a ndidaá ka na kúu ñayuu Ndios.

⁵ Díon kée ndó sa'a ña ió tandéé ini natiin ndó ña va'a, tá'an ña sa ió nduu natiin ndó induú. Ta kómí ndó tandéé ini yó'o nì kee to'on va'a sa'a Jesús, ña nì seídó'o ndó. Ta ndino'o to'on ndaa kíán.

⁶ Ta nì kasandaá to'on va'a yó'o noo ndo'ó tát'on kì'o nì kasandaáan iin ní kúu ñayuu yó'o, ta xí'oan ña va'a noo ndo, ta xí'oan ña sá'ano cháá ka ndo'ó íchì Ndios. Ta díon ní ndó'o ndó nda mií kuu nì seídó'o ndoan, ta nì kandaá ndisa ini ndo sa'a ña manì nì kee Ndios sa'a ndo.

⁷ Ta ñani manì ndú Epafras kúu na nì daná'a to'on va'a yó'o noo ndo. Na yó'o kúu iin na kéchóon dáó xí'ín ndú, ta kúu ná iin na kéchóon ndaa noo Cristo tein mií ndó xa'an.

⁸ Ta mií ná nì nakani xí'ín ndu'u tát'on kì'o kú'u ini ndo sa'a ndidaá ka na kúu kuendá Jesús kée Espíritu i Ndios.

⁹ Sa'a ñoo, tá nì kast'o'on na xí'ín ndú sa'a ña kée ndó, nda daá, ta nda viti ko sá tuu ndu ña xíka ndu ña manì noo Ndios sa'a ndo. Ta xíka ndu noo ná ña ná kì'o na ña kandaá ndi'i ini ndo ndí kíán kóni mií ná, chì kóni ndu ña kían kì'o na kúu Espíritu i ndidaá ña ndichí noo ndo, ta kì'o ta'ani na ña kaon koo ñaxintóni ndo noó ña'a mií ná,

¹⁰ dá katì'a ndó kee ndó tát'on kì'o kánian kee na kúu kuendá sato'o yo Jesús, ta kee ndó ndidaá ña náta'an ini na, ta koo ña va'a noo ndidaá ña kée ndó, ta kasandaá ndo kana'a va'a cháá ka ndo Ndios.

¹¹ Ta xíka ta'ani ndu noo ná ña ná kì'o na ndéé noo ndo tát'on kì'o ndato ndéé kómí mií ná, dá koni ndo koo kueé ini ndo, ta koni ta'ani ndó koo ndeé ini ndo noo ndidaá ña ndó'o ndó,

¹² ta xí'an kadii ini ndo ná naki'o ndó ndivé'e noo tatá yo Ndios, na nì kenduu ña natiin yó ña kánian natiin ndidaá ñayuu na, chì nì ni'ì yo ña kande'i yó noo ndato tóon.

¹³ Chì nì taó xóo na yó tìxi ndá'a ña kini noo íin naá, ta nì nakì'o na yó noo ndá'a de'e manì mií ná, dá dándáki na yó,

¹⁴ ta na yó'o kúu na nì taó xóo na yó tìxi ndá'a ña kini xí'ín nì mií ná, dá nì kuu nì xì'o ká'ano ini Ndios sa'a kuachi yó.

Ndéi va'a yó xí'ín Ndios sa'a ña nì xì'i Cristo Jesús sa'a yo

¹⁵ Tát'on kì'o kúu mií Ndios, na o kúu ta'on koni xí'ín noo yo, kì'o díon kúu Cristo, ta noón kúu na mií noo, dá nì kava'a ndidaá ña ió.

¹⁶ Dá chì xí'ín ndá'a mií ná nì kava'a ndidaá ña'a, á miían ñó'an induú, o noño'o yó'o, á miían túuan o ko túuan, á miían kíán ña dándáki, o miían kíán ña kómí choon, o miían kíán ña ió choon noo ndá'a, o miían kíán ña ndakí. Tído mií vá ná nì kava'a ndidaá ña, ta sa'a mií vá ná nì kava'an.

¹⁷ Ta sa daá ió va mií ná, dá nì kava'a ndidaá ña'a ió. Ta xí'ín ndéé mií ná ndaá na ndidaá ña'a, dá ko nátanjan.

18 Ta mií Cristo kúú diní noo ndidaá yóo, na kúú tátò'on yikí koño na, chí kúú yó kuendá na. Ta mií ná kúú na kúú noo noo ndidaá ña'a. Ta mií ná ni sa kuu na mií noo ni nataki iin ndée tein na ni xi'i, dá kakuu na na kómí choon sata ndidaá ña'a.

19 Dá chí ni nata'an ini mií tata Ndios ña tátò'on kí'o kúú mií ná, kí'o dión kúú Jesús.

20 Sa'a mií Jesús ko'on Ndios naki'in tá'an va'a na xí'in ndidaá ña'a, á miían ndéi noño'o yó'o o miían ñó'o induú, chí ndidaá ña yó'o ni nandei va'a xí'in ná sa'a ni Jesús, kirá ni xita tá ni xi'i na ndika cruz.

21 Tá sata, ñayuu tukú ta'ani sa kuu ndó noo Ndios, ta sa xini u'u ndo ná, chí sa komí ndó iin ñaxintóni kini, ta sa kee ndó ña kini. Tído viti ni sa'an Cristo ni danáki'in tá'an va'a na ndo'ó xí'in Ndios,

22 chí ni xi'o na mií ná ni xi'i na sa'a ndo, dá kuu naki'o na ndo'ó noo Ndios kakuu ndó ñayuu ndaa vii, ñayuu ndaa, ñayuu koó kuachi noo ná.

23 Tído kánian kandita ndaa ndo xí'in ña ndaa kándisa yó, ta kuita toon ndó xí'an, ta ndiko toon ndó tandeé ini xí'o to'on va'a sa'a Jesús noo ndo, tá'an ña ni seídó'o ndó. Ta iin ní kúú ñayuú yó'o náka'ani to'on va'a yó'o kua'an. Ta yu'u Pablo kúú iin ra ni kaxi Ndios kastò'on to'on yó'o xí'in ñayuu.

Ni xi'o Ndios choon noo Pablo ña kané'e na to'on va'a sa'a Jesús noo ñayuu

24 Ta viti kádij inij, chí ndó'o nímaí sa'a ndo'ó, ta xí'in ña ndó'o níyo yikí koñoi, dión, dá dáxinkooi ña ni ndo'o Cristo sa'a kúú kuendá mií ná, ñayuu kúú tátò'on yikí koño na.

25 Ta ni kaxi Ndios yu'u ña kechóoin noo ñayuu mií ná, ta mií ná ni xi'o choon nooí ña dána'a ndi'ii to'on na noo ndo.

26 Ta ña yó'o kúú ña ndichí ni sa io de'é noo mií Ndios nda rá o ñá'a kava'a ñayuú yó'o. Tído viti ni na'a na ña noo ñayuu mií ná.

27 Ta ni chikaá ini mií ná na'a naan noo na ko kúú na Israel ndi kí'o ká'ano kúú ña ndichí ndato yó'o. Ta ña ndichí yó'o kúú ña ió Cristo Jesús ini ndo, sa'a ñoó ió tandeé ini ña kandeí ndó noo ndato náye'e ndaa noo ió na.

28 Sa'a ñoó kástò'on ndu xí'in ndidaá ñayuu sa'a Cristo Jesús, ta ká'an ni'ini ndu noo ná, ta dána'a ndu noo ná xí'in ña ndichí ni xi'o Ndios noo ndú, dá koni ndu naki'o ndu ndidaá ñayuu kakuu na ñayuu ndaa vii noo Ndios sa'a ña ni kee Cristo Jesús.

29 Sa'a ña yó'o ta'ani ndí'i inij kéchóoin xí'in ndée ni xi'o mií ná nooí, ta ndée yó'o kedaá xí'in, dá kandeéi kee choon ni xi'o na nooí.

2

1 Kónij ña kana'á ndó ña ndí'i nda'o inij kéchóoin sa'a ndo, xí'in sa'a na ndéi ñoo Laodicea xí'in sa'a ndidaá ka na ko ñá'a koni tá'an xí'in yu'u.

2 Dión kéei, dá natiin ndó tandeé ini, ta iin ná kakuu ndó sa'a ña kú'u sátá'an ini ndo sa'a ndo, ta ná kandeé ta'ani ndó ni'i ndo ña kandaá ini ndo ndidaá ña ndichí xí'o Ndios, dá koni ndo kana'á ndó ña ndichí, ña ni sa io de'é noo tata Ndios, ta ña ndichí yó'o kúú Cristo Jesús.

3 Ta noo ndá'a mií Cristo ndadí va'a ndidaá kúú ña ndichí xí'in ndidaá ña ndaa.

4 Ká'in ña yó'o xí'in ndó, dá kían ná dá'a ni dánda'í ni iin tó'on ñayuu ndo'ó xí'in to'on maña luu kua'an,

5 dá chí va'ará ko iói xí'in ndó, tído kee ndó kuendá ña iói xí'in ndó, chí daá ñó'o inij sa'a ndo, ta kádij nda'o inij sa'a ña luu ndéi ndó, ta kádij inij sa'a ña ndita toon ndó xí'in ña kándéé ini ndo Cristo Jesús.

6 Ta viti, tátò'on ndino'o ini ndo ni natiin ndó Jesucristo, na kúú sato'o yo, kí'o dión ndino'o ini ndo kanoo ndó xí'in ná.

7 Sa'a ñoó koo ini ndo tiin toon ndó na, ta ndiko toon ndó na, ta kandita toon ndó xí'in ña ndaa kándisa yó tátò'on ni daná'a na noo ndo, ta daá kuití naki'o ndó ndivé'e noo Ndios.

Ni dandoo Ndios ndidaa kuu kuachi yo sa'a na ni kee Jesus sa'a yo

⁸ Kanda ndo mií ndó, o sa kóno ndó danda'í ñaá ni iin tó'ón ñayuu xí'ín ña ndichí ko ndaya'i dána'a mií ná, ni xí'ín ña to'ón dána'a na, chi ini ñaxintóni mií vá taa ni ndaki ña, chi dána'a na sava'a sa'a ña dándaki ñayuu ndéi ñayuú yó'o, ta ko kíán ña ndichí ni kii noo Cristo.

⁹ Dá chi táto'on ki'o kúu mií Ndios, ki'o dión kúu Cristo, ta ni nduu na iin taa ñayuú yó'o.

¹⁰ Ta sa'a ña ndíta yó xí'ín Cristo, sa'a ñoó ni ña'a ko kómani noo yo, dá kee yó ña kóni Ndios, dá chi mií ná kúu na ndakí cháá ka o duú ndidaa tá'an ña kómí choon xí'ín ña dándaki noo táchi káa.

¹¹ Ta sa'a ña ndíta ndó xí'ín Cristo, sa'a ñoó kíán táto'on ni ta'anda ñi ndo noo Ndios, va'ará ko ní ta'anda ndisa ñi ndo xí'ín ndá'a taa táto'on ki'o kée ta Israel. Tído, sa'a ña ni taó xoo na ndo tixi ndá'a kuachi, sa'a ñoó kíán táto'on ni ta'anda ñi ndo noo Ndios sa'a ña kándisa ndó Cristo.

¹² Chi tá ni sodo ndúta ndo kíán táto'on ni nduxi nduú ndo xí'ín Jesús noo Ndios. Ta ni nataki nduú ndo xí'ín ná sa'a ña kándéé ini ndo ndéé Ndios, tá'an ña ni danátaki Jesús tein na ni xi'i.

¹³ Dá chi tá sata ni sa kuu ndó ndii noo Ndios sa'a ña ni sa ño'o ndó tixi ndá'a kuachi, ta ko ní sá kuu ndó na ñoo Ndios sa'a ña ko ní ta'anda ñi ndo. Tído ni danátaki ñaá Ndios táto'on ni kee na xí'ín Jesús, ta ni xi'o ká'ano ini na sa'a kuachi ndó.

¹⁴ Chi ni dandoo na ndidaa ña sa táj yo kaá ley, tá'an ña sa datáj kuachi yó sa'a ña ko ní kée ndi'i yó choon sa'ándaan. Tído ni dandoo na ña sa táj yo, chi kíán táto'on ni chirkaa naan ndika cruz.

¹⁵ Ta ki'o dión ni ditá ná ndidaa choon né'e ña kómí choon xí'ín choon né'e ña dándaki noo táchi káa, ta ni kenoo túu naan, chi sa'a ña ni kee Cristo ndika cruz, sa'a ñoó ni kandéé ná xí'án.

Dín va kée yó viti sa'a na kuu yó kuendá Jesús

¹⁶ Sa'a ñoó o sa kékuendá ndo tá kana'á ñayuu xí'ín ndó sa'a ña sei ndo, o sa'a ña xí'í ndó, o sa'a ña ko kéká'ano ndó dao víko, o sa'a ña ko kéká'ano ndó yoo sáá o sa'a ña ko kée ndó táto'on kée mií ná kuu nání'i ndéé ná.

¹⁷ Dá chi ndidaa ña yó'o kúu konda'i iin ña'a vei koo, tído tá ni kii Cristo, dá ni naní'i yo ña mií ná kúu na ndaa noo ndidaa ña yó'o.

¹⁸ O sa kóno ndó noo ni iin taa ña dátuu rá ndo'ó noó ña kánian ni'i ndo, chi kée ra mií rá ña ió nda'í ini ra, ta kéká'ano ra ángel, ta kuiin toon ra ká'an ra sa'a ña xiní ra chí induú. Ta kúu rá taa kúryíi nda'o sa'a ña kómí rá iin ñaxintóni kini.

¹⁹ Ta ko ndiko ra Cristo, na kúu diní noo yo. Ta mií Cristo kúu na dákuá'ano ñaá táto'on ki'o dákuá'ano diní yo yikí koño yo, tá'an ña tiin tá'an kée tuchi, ta mií Ndios kúu na dákuá'ano ñaá xí'ín ña kándéé ini yo ná.

²⁰ Ta sa'a ña ni xi'i nduú ndo xí'ín Cristo, sa'a ñoó ko ñó'o ka ndo tixi ndá'a ña dándaki ñayuú yó'o. Sa'a ñoó, ¿ndiva'a nákanii ini ndo táto'on nákanii ini taa ñayuú, ta kée ii ndo choon sa'ándá ra?

²¹ Chi kaá ra ña o kúu ta'on kako'on ndá'a ndo ña yó'o, ta o kúu katoó ndo keí ndo ña káa, ta o sa koo ini ndo tiin ndá'a ndó ña xaan, kaá ra.

²² Ta ndidaa choon yó'o kúu choon sa'ándá taa, ta ña dána'a mií vá rá kíán, tído kasandaá ndi'i va sa'án, chi ña ko chóon kíán.

²³ Ta ká'án ñayuu ña choon yó'o ni kixian noo iin ñaxintóni ndichí, dá chi ká'an ndi kánian kee ñayuu kandaño'o na Ndios, ta kéndusaan xí'ín ñayuu ña nda'í koo ini na, ta miian dándó'o na níó ná, dá kandéé ná kee na ña. Tído o chindeéan yó, dá dánkoo yó ña kini kóni ñi yo.

3

¹ Ta sa'a ña ni nataki nduú ndo xí'ín Cristo tá ni kándisa ndó na, sa'a ñoó ndi'i ini ndo sa'a ña ió induú, ña vei noo ió Cristo xoo kuá'a Ndios.

2 Ta koo ini ndo ndi'i ini ndo sa'a ña ió induú, ta ná dá'a ni ndi'i ini ndo sa'a ña'a ió ñayuu yó'o.

3 Chi sa ni xi'i ndo noo ña kóni mií ndó, ta viti ió de'é táto'on ki'o koo ndó kandeí ndó kée Ndios táto'on ndó'o Cristo.

4 Tído tá ná nandió koo Cristo, na xí'o ña kataki yo, dá natuu ndó ndáa ndó táto'on ki'o ndato náye'e ndaa káa mií ná.

Ni sa kee yó ña kini tá sata, tído viti sa ni nduu yó ñayuu saá

5 Sa'a ñoó ná dá'a ka ni kataki ndo noo ña ka'an noo kóni ñíi ndo: o sa kée ndó kuachi xí'ín na ko kúu ñadi'í ndo o yíi ndo, ná dá'a ni kee ndó ña tiki'ni xí'ín ñíi ndo, ná dá'a ni kaño'o ini ndo sa'a ña ka'an noo kóni ñíi ndo, ná dá'a ni katoó ndo kee ndó ña ka'an noo, ta ná dá'a ni katoó téi ndo di'ón, dá chi tá kée ndó di'ón, dá kían kana'a ndó ña ndáño'o ndóan.

6 Ta ndidaá ña kini yó'o xido ini Ndios xiní na, sa'a ñoó vei na dándó'o na nío na ko xi'ín kueídó'o choon sa'ándá na.

7 Ta sa xionoo ndó sa kee ndó ndidaá ña kini yó'o tá sa na'á tá sa dandákian ndo'ó.

8 Tído viti kua'án ndo dánkoo ndi'i ndó ña xido ini ndo xí'ín ña yachi xido ini ndo, xí'ín ña xiní u'u ndo ñani tá'an ndó, xí'ín ña ká'an ndava'a ndó sa'a ná, xí'ín to'on kini kua'an ká'an ndo.

9 Ta o sa koo ka ini ndo ka'an to'ón sa'a sátá'an ndó, dá chi sa ni dánkoo ndó ñayuu yátá ni sa kuu ndó, ta ko kée ka ndo ña sa kee ndó tá sata.

10 Chi viti ni nduu ndó ñayuu saá, ta iin rá iin kuu kuu sá ndusaá cháa ka ndo kua'an ndo kee ndó táto'on ki'o kóni Ndios, na ni kava'a ña, di'ón, dá kasandaá ndo kakomí ndó ñaxintóni Ndios.

11 Ta ko né'e tandíni viti á kúu yó na griego o na Israel, o á ni ta'anda ñíi yo o koó, o á kúu yó na tukú o á kúu yó na koó ñaxintóni, o á kúu yó na ió sato'o o koó. Ko né'e tandíni ndá yoo kúu yó, dá chi iin tó'ón míi vá Cristo kúu na kómí choon sata ndidaá ña'a, ta kómí ná kuendá sa'a ndidaá ñayuu.

12 Kúu ndó ñayuu ni kaxi mií Ndios, ta kúu ndó ñayuu na, ta kú'u ini na sa'a ndo. Sa'a ñoó koo ini ndo ku'u ini ndo sa'a dao ka ñayuu, ta va'a koo ini ndo, ta nda'í koo ini ndo, ta vitá koo ini ndo, ta kueé ni koo ini ndo.

13 Ta ki'o ndeé ini sa'a sátá'an ndó, ta ki'o ká'ano ini ndo sa'a iin rá iin ndó tá ndáa ña'a ni ya'a na noo ndo. Ta táto'on ki'o ni xi'o ká'ano ini Cristo sa'a ndo, ki'o di'ón ta'ani koo ini ndo kee ndó xí'ín iin rá iin ndó.

14 Tído ña ndaya'i cháa ka noo ndidaá ña yó'o kían ku'u ini sa'a sátá'an ndó, dá chi sava'a ña yó'o kían kedaá xí'ín ndó, dá iin kakuu ndó.

15 Ta ná ki'o Ndios ña koo va'a ini ndo, chi sa'a ña yó'o ni nakana na ndo'ó ña kakuu ndó iin tó'ón. Ta daá kuití naki'o ndó ndivé'e noo ná.

16 Ta ná nakutí nío ndo xí'ín to'on va'a sa'a Cristo Jesús, dá kuu dána'a tá'an ndó noo ndo, ta kuu ka'an ni'ini noo sátá'an ndó xí'ín ña ndichí xí'o Ndios. Ta kata ndó xí'ín ndino'o ini ndo noo sato'o yo Ndios xí'ín salmo xí'ín yaa ii, xí'ín yaa xí'o Espiritu ii Ndios noo ndo. Ta xí'ín ña yó'o naki'o ndó ndivé'e noo ná.

17 Ta noo ndidaá to'on ká'an ndo, ta noo ndidaá ña kée ndó, kee ndóan táto'on ki'o kóni Jesús, na kuu sato'o yo, ta noo ndidaá ña'a naki'o ndó ndivé'e noo tatá Ndios sa'a Jesús.

Ki'o di'a kánian kee yó sa'a ña kúu yó kuendá Jesús

18 Ta ndo'ó, na ñá'a xa'an, koo ini ndo kueídó'o ndó yíi ndo, chi ki'o di'ón kánian kee ndó sa'a ña kúu ndó kuendá Jesús, na kúu sato'o yo.

19 Ta ndo'ó, ta taa xa'an, koo ini ndo koni ndo ñadi'í ndo, ta o sa kéndava'a ndó xí'ín ná.

20 Ta ndo'ó, takuáchí yíi xí'ín takuáchí di'í, koo ini ndo kueídó'o ndó tatá ndo xí'ín naná ndo, dá chi ña yó'o kían náta'an ini sato'o yo Jesús xiní na.

21 Ta ndo'ó, na kúu tatá xí'ín naná, o sa koo ini ndo tóo tóo dánani ndó de'e ndó, dá kían ná dá'a ni kutúu ini xi.

22 Ta ndo'ó, na ño'o tixi ndá'a iin sato'o, kueídó'o ndó ndidaá choon sa'ándá ra noo ndo. Kechóon va'a

ndó, va'ará kọ iin ndé'é, ta ná dá'a ni kee ndó táto'on kée nā ndúkú ña nata'an ini taa koni ñaá rá. Di'a kee ndóan xí'ín ndino'o ini ndo, xí'ín sa'á ña ió ñaño'ó ndó noo Ndios.

²³ Ta ndí ndáa mií vá ña'a kée ndó, ndino'o ini ndo kee ndóan. Ta kee ndó kuendá ña noo mií vá Ndios kée ndóan, ta o duú noo taa ñayúú yó'o,

²⁴ dá chī sa ná'á vá mií ndó ña natiin ndó ña va'a noo tatá yo Ndios sa'á ña kéchóon ndó noo iin tó'ón Cristo, na kúú sato'o yo.

²⁵ Tído nā kée ña kini, noón kúú na ni'í ya'i na sa'á ña kini ni kee na, dá chī ni iin tó'ón ñayuu kọ mánī cháá ka noo Ndios.

4

¹ Ta ndo'ó, nā kúú sato'o viti, kendaá ndo xí'ín nā ñó'o tixi ndá'a ndo, ta kendúsá'ano ndó xí'ín ná. Ta kana'á ndó ña ñó'o ta'ani ndó tixi ndá'a iin sato'o ió induú, ta ndé'é ná ndo'ó.

² Ta o sa kátuu ndó ka'an ndo xí'ín Ndios, ta daá kaño'o ini ndo noo ká'an ndo xí'ín ná, ta nakí'o ndó ndivé'e noo ná.

³ Ta kaka ta'ani ndó ña manī noo sato'o yo Ndios sa'a ndú'u, dá ná konó ná iin íchī noo ndú'u, dá ná kuu dána'a ndu to'on na noo dao ka ñayuu, dá ná kana'á ná ña ndí'í sa'a Jesús, ña kí'an ni sa io de'é. Ta sa'á ña dána'í to'on yó'o, sa'á ñoó nákaai ve'e kaa.

⁴ Kaka ndo ña manī noo Ndios sa'a yú'u, dá ná katí'ai kastó'on ndaai ndi dándaki to'on yó'o táto'on kí'o kánian keei.

⁵ Ta ndúsá'ano kee ndó noo ñayuu kọ kúú kuendá Jesús, ta daá kuití koo nduu ndo ka'an ndo xí'ín ná sa'a Jesús iin rá iin ta'ándá nóno noo ndo.

⁶ Ta koo ini ndo va'a ka'an ndo xí'ín ná, ta to'on adi ka'an ndo xí'ín ná, ta tí'a kánian koo ndó, dá kandeé ndó nandío né'e va'a ndó ña ndátó'ón ná ndo'ó.

Xí'ín ndisá'án yó'o dándí'i Pablo ña ká'an na

⁷ Ta nakani Tíquico xí'ín ndó sa'a ndidaá ña ndó'o yu'u tá ná saa ra noo ndéi ndó. Roón kúú iin ñani manī yo,

ta iin toon ra chindeé tá'an ra xí'ín yu'u kéchóin noo sato'o yo Jesús.

⁸ Chī ni tanda'í ra kosaa ra noo ndo sa'a choon yó'o, dá nakani ra xí'ín ndó ndi ndó'o ndu, dá ná kí'o ta'ani ra tandeé iní noo ndo.

⁹ Ta saa nduú ra xí'ín ñani manī yo Onésimo, ra iin toon xí'ín to'on Ndios, ta kúú rá iin taa ñoo mií ndó xaan. Ta nakani ra xí'ín ndó sa'a ndidaá ña kúú chí yó'o.

¹⁰ Ta ká'an Aristarco, ra nákaa nduú xí'ín ve'e kaa, ndisá'án xí'ín ndó. Ta dión ni Marcos, ra kúú daxi Bernabé, ká'an ta'ani ra ndisá'án xí'ín ndó. Ta sa ná'á vá mií ndó ña ni sa'andai choon ña natiin va'a ndó ra tá ná saa ra noo ndéi ndó.

¹¹ Ta ká'an ta'ani Jesús, taa chínaní ná Justo, ndisá'án xí'ín ndó. Sava'a ndin oni taa yó'o va kúú ta Israel chindeé tá'an xí'ín yu'u dána'a ndu noo ñayuu ndi kee na ndu'u na tixi ndá'a Ndios. Ta taa yó'o kúú tandeé iní noo yú'u.

¹² Dión ni Epafra, taa ñoo mií ndó, ká'an ra ndisá'án xí'ín ndó, ta kéchóon ra noo Cristo. Ta daá kuití ndí'i ini ra seí nda'í ra noo Ndios sa'a ndo, dá kandita toon ndó íchī Ndios, dá xinkuei ndó koo ndó táto'on kí'o kóni Ndios, ta kasandaá ndo kee ndó ndidaá ña kóni mií ná.

¹³ Ta xí'o yu'u kuendá ña miían ndaa ndí'i nda'o ini Epafra yó'o sa'a ndo, xí'ín sa'á nā ndéi ñoo Laodicea xí'ín sa'á nā ndéi ñoo Hierápolis.

¹⁴ Ta ká'an ta'ani ñani manī yo Lucas, taa kétátá ñayuu, ndisá'án xí'ín ndó. Ta ká'an ta'ani ñani yo Demas ndisá'án xí'ín ndó.

¹⁵ Kee ndó ña manī ka'an ndo ndisá'án xí'ín nā kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Laodicea, ta ka'an ta'ani ndó ndisá'án xí'ín Ninfas, xí'ín ndidaá ka nā kúú kuendá Jesús náta'ka dákuá'a ve'e na.

¹⁶ Tá ni ndi'i ni ka'i ndó tuti yó'o tein mií ndó xaan, dá tanda'á ndóan ná ko'an noo nā kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Laodicea, dá ná ka'i ta'ani naan. Ta ka'i ta'ani ndó tuti ni tanda'á ndú kua'an noo nā ñoo Laodicea.

17 Ta kee ndó ña manj ka'an ndo xí'ín Arquipo, kaá yu'u, ña kían ná koo ini ra dáxinkoo ra choon ni xí'o sato'o yo Ndios noo rá.

18 Ta xí'ín ndá'a míi yu'u, Pablo, táai ndisá'án yó'o kosaa noo ndo. O sa nándodó ndo ña nákaai ve'e kaa.

Ná koo ña manj xí'o Ndios xí'ín ndidaá ní ndó. Dión ná koo.

To'on yó'o kían mií noó ni taa San Pablo ni sa'an noó na ñoo Tesalónica

Ká'an Pablo ndisá'an

¹ Yu'u kúú Pablo, ta yu'u xí'ín Silvano xí'ín Timoteo ká'an ndu ndisá'an xí'ín ndo'ó, na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo ká'ano Tesalónica xa'an, ndo'ó na ndíta xí'ín tatá yó Ndios, xí'ín de'e na Jesucristo, na kúú sato'o yó.

Ta mií tatá yó Ndios xí'ín sato'o yó Jesucristo ná kee ña maní xí'ín ndó, ta naki'o ná ña koo va'a ini ndo.

Ná'a na ñoo Tesalónica ña ndíta ndaa na xí'ín Ndios

² Daá kuití vá náki'o ndu'u ndivé'e noo Ndios sa'a ndidaá ndo'ó, ta daá kuití vá ndíko'on ini ndu ndo'ó noo ká'an ndu xí'ín ná,

³ ta daá kuití ñó'o ini ndu noo ká'an ndu xí'ín Ndios, na kúú tatá yó, sa'a ña va'a kée ndó sa'a ña kándéé ini ndo ná, xí'ín sa'a choon kée ndó sa'a ña kú'u ini ndo sa'a dao ka na, xí'ín sa'a ña ndíta ndaa ndo xí'ín tandéé ini kómi ndó sa'a Jesucristo, na kúú sato'o yó.

⁴ Ná'á ndu'u, ñani, ndo'ó na kú'u ini Ndios sa'a, ña mií ná ni ka'xi ñaa kakuu ndó ñayuu na.

⁵ Sa'a ñoo tá ni daná'a ndu to'on va'a sa'a Jesús noo ndo, o duú xí'ín to'on oon ni ni daná'a ndu, dá chi ni kechóon ndu ndéé Ndios, ta mií Espíritu ií Ndios kúú na ni xi'o ña ni kandaá tá'í ini ndo ña kían to'on ndaa. Ta ná'á va'a mií ndó ña va'a va ni sa kee ndu'u tá ni sa ndei ndu xí'ín ndó sa'a ña kú'u ini ndu sa'a ndo.

⁶ Ta kúú ni kasandaá ndo kée ndó tátó'on kée mií ndú, ta ni kasandaá ta'ani ndó kée ndó tátó'on sa kee sato'o yó Jesús. Ta va'ará ni ndo'o naní nío ndo, tído ni natiin ndó to'on va'a sa'a ná xí'an kadii ini ndo ni kee Espíritu ií Ndios.

⁷ Ta ki'o dión ni ndo'o ndó, dá ni kasandaá ndo kúú ndó ñayuu ná'a mií noo ndidaá na kándísa Jesús ndéi

chí kuendá Macedonia xí'ín kuendá Acaya.

⁸ Chi xí'ín ndo'ó ni naka'ani to'on va'a sa'a sato'o yó Jesús. Ta o duú iin tó'ón ní Macedonia xí'ín Acaya ní naka'ani to'on ñoo ni kee ndo'ó, dá chi sa ndidaá kúú vá xí'an ná'á ñayuu ña kándéé ini ndo Ndios. Sa'a ñoo ko xínño'ó ka ña kasto'on ndu xí'ín ná.

⁹ Chi di'a ná'ani va mií ná xí'ín ndu'u tátó'on ki'o ni natiin ndó ndu'u, ta ná'ani ta'ani na tátó'on ni kee ndó ni dankoo ndó ndidaá kúú yoko ni sa ndaño'o ndó, dá ni kasá'a ndaño'o ndó na kúú Ndios takí, na miian ndaa kuití kúú Ndios, ta kéchóon ndó noo ná viti.

¹⁰ Ta ná'ani ta'ani na xí'ín ndu'u ña ndáti ndó nandió koo tuku Jesús, na kúú de'e Ndios, kii na chí induú, ta Jesús yó'o kúú na ni nataki tein na ni xi'i, ta na yó'o kúú na dáka'ki ñaa noo ña xido ini Ndios vei sata ñayuu kée kuachi.

2

Ki'o di'a ni kechóon Pablo ñoo Tesalónica

¹ Ta sa ná'á ndó, ñani, ña ko ní naá óon ta'on choon ni saa ndu ni kee ndu noo ndéi ndó.

² Dá chi ná'á ndó ña ni ka'an ndava'a ñayuu ndéi ñoo Filipos xí'ín ndu'u, ta ni kendava'a na xí'ín ndú. Tído mií Ndios kúú na ni xi'o tandéé ini noo ndú'u, sa'a ñoo ko ní yu'u ta'on ndu saa ndu kasto'on ndu xí'ín ndó sa'a to'on va'a ña ká'an sa'a Jesús, va'ará ni ndo'o nda'o nío ndú ni kee dao na ñoo ndo.

³ Ta ko ní dána'a ndu ña to'ón noo ndo, ta ko ní dána'a ndu noo ndo xí'ín ñaxintóni kíni, ta ko ní ndúkú ndú ña danda'í ndu ndo'ó.

⁴ Mií vá Ndios kúú na ni nata'an ini ni xini na ndu'u, ta ni xi'o na choon noo ndú ña dána'a ndu noo ndo sa'a to'on va'a ña ká'an sa'a Jesús. Ta ko ndúkú ta'on ndu'u ña kían nata'an ini ñayuu sa'a ña kée ndu. Di'a ndúkú ndu'u ña nata'an ini Ndios, na ná'á tátó'on ná'ani ini nío iin rá iin yó.

⁵ Ta ná'á ndó ña ni iin kuú ta'on ko ní kéchóon ndu'u to'on luu ká'an, dá

dána'a ndu noo ndo. Ta ko ní ndúkú ta'on ndu ña k'i'o ndó di'ón noo ndú. Ta mií Ndios kúú na xí'o kuendá ña k'i'o dión kíán.

⁶ Ta ni ko ndúkú ndu'u ña kíán chin-daya'i ñaá ñayuu, ni ña chin-daya'i ñaá ndo'ó, ta ni dao ka na, va'ará kánian koo ñaño'ó ndó noo ndú'u sa'á ña kúú ndú apóstol, na né'e to'on Cristo Jesús.

⁷ Ni sa io leé ini ndu xí'ín ndó, chi sa kee ndu xí'ín ndó tát'o'on kée iin ñá'a ndaá va'a de'án.

⁸ Ta ndó'o nda'o ndu'u sa'a ndo. Ta o dúú to'on va'a Ndios oon ni ní chikáa ini ndu k'i'o ndu noo ndo daá ñoó, chi ni sa io nduu ta'ani ndu nak'i'o ndu mií ndú kuu ndu sa'a ndo, chi ni kuká'ano nda'o ña kú'u ini ndu sa'a ndo.

⁹ Sa ná'a vá mií ndó, ñani, tát'o'on k'i'o ni ndo'o ndu ni sa kechóon ndu. Nduú ñoó sa kechóon ndu'u, dá ná dá'a ni dá'ta'án ndu ni iin ndo'ó xían nani ni daná'a ndu to'on va'a Ndios noo ndo.

¹⁰ Mií ndó xí'o ndaa kuendá xí'ín Ndios ña vii ni sa ndei ndu, ta ni kendaá ndu xí'ín ndó, ta ni iin ña'a ko ní ya'a ndu kee ndu tá ni sa ndei ndu xí'ín ndo'ó, na kúú kuendá Jesús.

¹¹ Ta ná'a ta'ani mií ndó ña tát'o'on kée iin tata xí'ín de'e na, k'i'o dión sa ká'an ni'ini ndu noo iin rá iin ndó, ta sa xí'o ndu'u tandeé iní noo ndo,

¹² ta sa sa'anda ndu choon noo ndo ña kee ndó tát'o'on k'i'o kánian kee na kúú ñayuu Ndios, chi ni nakana ñaá ná ña kandeí ndó noo ndato náye'e ndaa noo ió na dándáki na.

¹³ Sa'á ñoó ko sá tuu ta'on ndu nak'i'o ndu'u ndivé'e noo Ndios, chi tá ni daná'a ndu to'on Ndios noo ndo, kúú ndato ni natiin ndóan tá ni seíd'ó ndóan. Ta ko ní natiin ndóan kíán to'on ni kana tein ñaxintóni taa. Di'a ni natiin ndóan ña miían ndaa ndisa kíán to'on Ndios, tá'an ña chindeé ndo'ó ndíta ndaa ndo xí'ín ña kándísa ndó.

¹⁴ Ta ndo'ó, ñani, ni ndo'o ta'ani ndó tandó'ó tát'o'on k'i'o ni ndo'o na kúú ñayuu Ndios kúú kuendá Cristo Jesús ndéi chí kuendá Judea di'a. Chi ni kendava'a ta'ani na ñoo mií ndó xí'ín

ndó tát'o'on k'i'o sa kendava'a ta ñoo Israel xí'ín mií ná.

¹⁵ Ta ni sa'ání ta ñoo Israel yó'o sato'o yo Jesús tát'o'on k'i'o ni sa'ání rá profeta mií rá ni sa ndei sa na'á. Ta ni taó xóo ra ndu'u tein mií rá, ta ko náta'an ini Ndios xiní ñaá ná, ta xiní u'u ra ndidaá ñayuu,

¹⁶ chi sadí ra noo ndú, dá ná dá'a ni dána'a ndu noo na ko kúú na Israel, dá ná o ní'i ná ña kakí na noo kuachi na. Dión kée ra, sa'á ñoó ni ndukua'a cháá ka kuachi ra noo Ndios, ta ni kasáa ña xido nda'o ini na sata rá sa'á ña kini kée ra.

Kóni Pablo ko'on tuku na koto ni'ini ñaá ná

¹⁷ Ñani, tá ni ya'a cháá kuu ni kexoo ndu'u tein ndó, kúú sa ni kasá'a vá nda'í ká'an ndu'u nandió kuéi ndu kande'é ndú ndo'ó, dá chi va'ará ndéi xoo ndu, tído daá kuití vá ñó'o ini ndu sa'a ndo.

¹⁸ Sa'á ñoó ni ka'án ndú saa ndu kande'é ndú ndo'ó. Ta yu'u Pablo, kua'á nda'o ta'ándá ni ka'ín saai noo ndéi ndó, tído ni ketéin ña u'u noo ndú.

¹⁹ Dá chi ¿á ko ná'a ndó ndá yoo kakuu tandeé iní noo ndú, ta ndá yoo k'i'o ña kadii ini ndu, ta ndá yoo kakuu corona ndu, na ka'an va'a ndu sa'a? ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña ñaá kakuu ndo'ó tá ná kasandaá kuu nandió koo tuku Jesucristo, na kúú sato'o yo, kasaa na?

²⁰ Chi sa'a ndo'ó natiin ndu ñaño'ó xí'an kadii iní ndu.

3

Ni sa'an Timoteo ñoo Tesalónica ni xito ni'ini ñaá xí

¹ Ta sa'á ña ko xí'o ndeé ka iní ndu ña nakani ini ndu sa'a ndo, sa'á ñoó ni kandoo ndu ña kíán kándoo ndu ñoo Atenas,

² dá ni tanda'á ndú ñani ndu Timoteo kosaa xi noo ndéi ndó, chi kéchóon xi noo Ndios, ta kéchóon dáó ta'ani xi xí'ín ndú noo xionoo ndu dána'a ndu to'on va'a sa'a Jesús. Dá ná chindeé xí ndo'ó kandita toon cháá ka ndo xí'ín ña ndaa kándísa yó, ta ná k'i'o ta'ani xi tandeé iní noo ndo,

³ dá kían ná dá'a ni kexoo ni iin ndó noo ña kándisa ndó kée tandó'ó ndó'ó ndó, chí sa ná'á vá mií ndó ña kánian kando'o yó tandó'ó.

⁴ Chí tá ni sa ndei ndu xí'ín ndo'ó, dá ni kasto'on ndu ña kendava'a ñayuu xí'ín yó sa'á ña kúú yó kuendá Jesús, ta ná'á va'a mií ndó ña k'i'o dión ndó'ó yó viti.

⁵ Ta sa'á ña ko ní x'i'o ndeé ka inii ña nákanii inii sa'a ndo, sa'á ñoo ni tanda'í Timoteo kosaa xi noo ndéi ndó, dá kandaá inii nde'á á ndíta ndaa ij ndo xí'ín ña kándéé iní ndo Jesús. Dá chí ni yu'íi ña oon ni ví ni kexíxi ña u'u xí'ín ndó, ta ni kandeéán ni danda'ávian ndó'ó, ta ni naá óon choon ni kee ndu ni daná'a ndu noo ndo.

⁶ Tído sa ni nandió koo va Timoteo ni ndusaa xi noo ndéi ndu. Ta va'a ká'an xi sa'a ndo, ña ndíta ndaa ij va ndó xí'ín ña kándéé iní ndo Jesús. Ta kú'u ini sa'a sátá'an ij va ndó. Ta kaá ta'ani xi ña daá vá ñó'o va ini ndo sa'a ndú sa'á ña kóni ndo ndú, ta kóni kii ndo koni tuku ndó ndu'u, táto'on k'i'o kóni ta'ani ndu'u koni ndu ndo'ó.

⁷ Ñani, ndó'o ndu tandó'ó noo ndéi ndu yó'o, ta nda'í kúu ini ndu, tído ni ndundeé iní ndu tá ni kandaá ini ndu ña ndíta ndaa ndo'ó xí'ín ña kándéé iní ndo Jesús.

⁸ Ta kúu ni naní'i ini ndu, xiní ndu, tá ni kandaá ini ndu ña ndíta toon ndó xí'ín sato'o yo Jesús.

⁹ ¿Ndí kúú ví ndivé'e nak'i'o ndu'u noo Ndios sa'a ndo? Chí kádii nda'o ini ndu'u noo Ndios kée ndó,

¹⁰ ta nduú ñoo xíka ndu'u noo ná ña ná konó ná saa ndu kande'é ndú ndo'ó, dá dáxinkoo ndu ña kómani kandaá ini ndo, dá kua'ano cháá ka ndo xí'ín ña kándéé iní ndo Jesús.

¹¹ Ta kóni ndu'u ña mií tatá yo Ndios xí'ín sato'o yo Jesucristo ná konó ná íchi saa ndu noo ndéi ndó.

¹² Ta na kúú sato'o yo ná chindeé ná ndo'ó, dá ná kua'ano cháá ka ña kú'u sátá'an ini ndo sa'a ndo xí'ín sa'a ndidaá ka ñayuu táto'on k'i'o kée ndu'u kú'u ini ndu sa'a ndo,

¹³ ta ná k'i'o na ña kandita toon ndó, dá ná koo vii ndo noo Ndios, na kúú

tatá yo, tá ná kasandaá kuu nandió koo mií Jesucristo, na kúú sato'o yo, xí'ín ndidaá ñayuu na. Dión ná koo.

4

K'i'o di'a kánian kee yó, dá nata'an ini Ndios koni na yó

¹ Ta viti, ñani, seí nda'í ndu noo ndo, ta ká'an ni'ini ndu noo ndo sa'á ña kúú yó kuendá sato'o yo Jesús. Chí sa ni daná'a ndu noo ndo ndí kían kánian kee ndó, dá nata'an ini Ndios koni ña ná. Ta k'i'o dión kée ndó viti, tído koo ini ndo kat'i'a cháá ka ndo kee ndóan.

² Chí sa ná'á vá ndó ndá choon ni sa'anda ndu noo ndo kee ndó, chí noo sato'o yo Jesús ni ni'í ndu'u choon yó'o.

³ Chí ña kóni Ndios kían koo vii ndo noo ná. Sa'á ñoo o sa koo ini ndo dáyako ndo mií ndó xí'ín kuachi xí'ín na ko kúú ñadi'í ndo o yíi ndo.

⁴ Di'a koo ini iin rá iin ndó kat'i'a ndó koo vii ndo xí'ín na kúú ñadi'í mií ndó, ta koo ñaño'ó ndó noo ná.

⁵ Ta o sa kátoó ndo kee ndó ña ka'an noo táto'on k'i'o kée ñayuu ko ná'á Ndios.

⁶ Ta ni iin tó'on ndó o sa koo ini koni xíxi ñani ndo kuendá Jesús xí'ín ña kini yó'o, chí ka'í nda'o dándó'o Ndios níno ndo sa'á kuachi yó'o táto'on sa ni kasto'on ndu xí'ín ndó, ta ni x'i'o ndu kuendá noo ndo.

⁷ Chí ko ní kána ta'on Ndios yó ña kían kande'i yó kee yó ña kini kóni ñíi yo. Di'a ni kana na yó ña koo vii yo noo ná.

⁸ Sa'á ñoo ndi ndáa mií vá ndó kénóo to'on dána'a ndu yó'o, kana'á ndó ña ko kénóo ta'on ndó ni iin taa ñayuu yó'o. Di'a mií vá Ndios, na ni x'i'o Espíritu ij ná noo yo, noón kúú na kénóo ndó.

⁹ Ko káni kaan ña taa ndu'u ña ku'u sátá'an ini ndo sa'a ndo, dá chí sa ni daná'a va mií Ndios noo ndo ña ku'u ini sa'a sátá'an ndó.

¹⁰ Ta dión ta'ani kée ndó xí'ín ndidaá ka na kúú kuendá Jesús, na ndéi chí kuendá Macedonia di'a. Tído seí nda'í ndu noo ndo, ñani, ña ká'ano cháá ka ná kakuu ña kú'u ini ndo sa'a ná.

11 Ta koo ini ndo koo va'a ini ndo xí'ín ndidaá ñayuu. Ta ndi'i ini ndo noo choon kée mií ndó, o sa chírne ndó mií ndó noo dao ka ña'a. Ta ndi'i ini ndo kechóon ndó, dá ni'i ndo ña'a kasá'an ndó, táto'on ni sa'anda ndu choon noo ndo.

12 Dá kían ná koo ñañó'ó ñayuu ko ná'á Ndios noo ndo, ta ni iin ña'a ná o kámani noo ndo.

Di'a koo, dá nandió koo tuku Jesús kii na ñayuu yó'o

13 Ta viti kóni ndu'u ña kana'á ndó, ñani, sa'a ndi kían ndo'o ñayuu ni xi'i, dá ná o kúnda'í ini ndo sa'a ná táto'on ki'o ndó'o na koó tandeé ini noo.

14 Chi kándisa yó ña ni xi'i Jesús, ta ni nataki na. Ta ki'o dión ta'ani dák'ín tá'an Ndios na kúu kuendá Jesús ni xi'i xí'ín mií Jesús.

15 Ta viti ko'on ndu kasto'on ndu xí'ín ndó to'on ni ka'an mií sato'o yo Jesús, chi ni kaa na ña yóo, na ndéi takí ií tá ná nandió koo mií Jesús kii na ñayuu yó'o, o kuió noó ta'on yó ko'on yo noó na sa ni xi'i ko'o naki'in tá'an yó xí'ín Jesús.

16 Chi dinño'ó ta'anda choon chí induú, dá táí kayu'ú iin arcángel, ta táí ka'an trompeta Ndios, dá ví noo sato'o yo Jesús nda induú kii na. Ta kúu dinño'ó ka nataki na sa ni xi'i kúu kuendá Jesús.

17 Tá ni ndi'i, ndidaá yóo, na ndéi takí ií noño'ó yó'o, naditá Ndios ko'on dáó yó xí'ín na ni nataki ñoó noo viko kaa naki'in tá'an yó xí'ín sato'o yo Jesús noó tachí. Ta dión kandeí kuií yo xí'ín ná.

18 Sa'á ñoó ki'o ndó tandeé ini noo iin rá iin ndó xí'ín to'on yó'o.

5

Ná kandeí nduu yo, chi ko ná'á yó ndá oon nandió koo Jesús

1 Ta sa'a ndá oon koo dión xí'ín ndi kooan, ko káni kaan taai ña saa noo ndo, ñani,

2 dá chi sa ná'á va'a mií ndó ña iin ndakána va kasandaá kuu nandió koo sato'o yo, táto'on ki'o kée iin ta

kui'íná tá vei ra sakuaá ki'in kui'íná ñaá rá.

3 Mií kuu ka'an ñayuu di'a: "Va'a nda'o ndéi yó, koó ka va tandó'ó noo yo viti", kaa na, ta kúu iin ndakána va tiin ñaá tandó'ó kini ñoó, táto'on iin ndakána kásá'á káki de'e na ñá'a. Ta ni iin tó'on ná o káki noó tandó'ó yó'o.

4 Tído ndo'ó, ñani, sa ná'á ndó táto'on ki'o koo, chi ko iin naá ka noo ndo sa'á ña yó'o. Sa'á ñoó o tiin ndakána kuu yó'o ndo'ó táto'on ki'o tiin ndakána iin ta kui'íná ñayuu ki'in kui'íná rá.

5 Chi sa ndidaá kúu vá ndo'ó kúu na to'on noo, chi sa ni natoon noo ndo. Ta ko iin naá ka noo yo, chi ko kúu ka yo kuendá noo iin naá.

6 Sa'á ñoó ná o sa kúdi yo táto'on ki'o kée ñayuu ko ná'á Ndios. Di'a ná kandeí nduu yo, ta ná kaño'o ini yo.

7 Dá chi na kídí, sakuaá kídí na, ta na xí'i, sakuaá xí'i na.

8 Tído yóo kúu na sa to'on noo, sa'á ñoó ná kaño'o ini yo. Ná koo ini yo ña kandeé ini yo Jesús, ta ná ku'u ini yo sa'a dao ka ñayuu. Ta ña yó'o ná kakuu táto'on iin kaa kanda'a yika yo. Ta tandeé ini kómí yó ña miían ndaa kuití káki yó noó kuachi yo ná kakuu táto'on iin kaa kanóo diní yo.

9 Chi ko ní kaxi Ndios yó, dá kuido ini na koni na yó. Di'a ni kaxi na yó, dá ni'i yo ña káki yó noó kuachi yo sa'á ña ni kee Jesucristo, na kúu sato'o yo,

10 na ni xi'i sa'a yo, dá kían, va'ará ni xi'i yo o takí yo, tído kandeí dáó yó xí'ín ná.

11 Sa'á ñoó ki'o tá'an ndó tandeé ini yó'o noo iin rá iin ndó, ta dákuá'ano tá'an ndó xí'ín to'on Ndios táto'on ki'o kée ndó ndéi ndó.

Ká'an ni'ini Pablo noó na kúu kuendá Jesús

12 Ta seí nda'í ndu noo ndo, ñani, ña koo ini ndo koo ñañó'ó ndó noó na kéchóon noo ndo, chi ni xi'i sato'o yo Jesús choon noo ná ña kuita na noo ndo, ta ka'an ni'ini na noo ndo.

13 Sa'á ñoó koo ñañó'ó ndó noo ná, ta ku'u nda'o ini ndo sa'a ná sa'a choon kée na noo ndo. Ta ná koo ini

ndo kandeí va'a ndó xí'ín iin rá iin ndó.

¹⁴ Ta seí nda'í ta'ani ndu noo ndo ña koo ini ndo dánani ndó na dusa, na ko kóni kechoon. Ta ki'o ndó tandeé ini noo na ni ndiko, ta chindeé ndó na vitá ini. Ta kueé koo ini ndo xí'ín ndidaá kúú ñayuu.

¹⁵ Ta o sa koo ini ndo nandió né'e ndó ña kini kée dao ka ñayuu xí'ín ndó. Di'a ndi'i ini ndo kee ndó ña va'a xí'ín iin rá iin ndó. Ta dión ta'ani kee ndó xí'ín ndidaá ka ni ñayuu.

¹⁶ Ta daá kuití ná koo dii ini ndo.

¹⁷ Ta o sa kátuu ndó ña ka'an ndo xí'ín Ndios.

¹⁸ Ta naki'o ndó ndivé'e noo ná sa'a ndidaá ña ndó'o ndó, chi ki'o dión kóni mií Ndios kee yó sa'á ña kúú yó kuendá Cristo Jesús.

¹⁹ O sa kadí ndo noo ña kóni Espiritu ij Ndios kee na.

²⁰ O sa kú'ichi ini ndo kueídó'o ndó to'on ni xi'o mií Ndios noo ñayuu dána'a noo ndo.

²¹ Korndodó va'a ndó ndidaá kúú ña dána'a na, dá naki'in va'a ndó ña kían va'a.

²² Ta taó xoo ndó mií ndó noo ndidaá ña kini.

²³ Ta mií Ndios, na xi'o ña koo va'a ini yo, ná kevii níi ná ndo'ó, ta ná taxi vii ná iin níi kúú ndó, espíritu ndo, xí'ín níi ndo, xí'ín yiki koño ndo, dá kían ná koo vii ndo tá ná kasandaá kuu nandió koo tuku Jesucristo, na kúú sato'o yo, kasaa na.

²⁴ Dá chi iin na ndaa kúú Ndios, na ni kana ndo'ó xoo mií ná, ta noón kúú na kee ña yó'o xí'ín ndó.

Xí'ín ndisá'an yó'o dándi'i Pablo ña ka'an na

²⁵ Ñani, kaka ndo ña maní noo Ndios sa'a ndú'u.

²⁶ Ta chitó tá'an ndó noo ndo, ta ña yó'o ná kakuu iin ñaño'ó ka'an tá'an ndó ndisá'an xí'ín na kúú ñani ndo.

²⁷ Ta sa'ándái choon noo ndo xí'ín choon ni xi'o Ndios noo ña ka'i ndó tuti yó'o noo ndidaá ka na kúú ñayuu Ndios.

²⁸ Ná koo ña maní xi'o sato'o yo Jesucristo xí'ín iin rá iin ndó. Dión ná koo.

To'on yó'o kían kúú uu ni taa San Pablo ni sa'an noó na ñoo Tesalónica

Ká'an Pablo ndisá'an

¹ Yu'u kúú Pablo, ta yu'u xí'in Silvano xí'in Timoteo ká'an ndu ndisá'an xí'in ndo'ó, na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo ká'ano Tesalónica, ndo'ó na ndíta xí'in tatá yo Ndios, xí'in de'e na Jesucristo, na kúú sato'o yo.

² Ta mií tatá yo Ndios xí'in sato'o yo Jesucristo ná kee na ña maní xí'in ndó, ta naki'o na ña koo va'a ini ndo.

Dándó'o Ndios níó ndidaá na kée kuachi tá ná natuu sato'o yo Jesús kii na chí induú

³ Daá kuití vá kánian naki'o ndu'u ndivé'e noo Ndios sa'a ndo, ñani. Tá k'i'o dión níyiká ndú kee ndu, chí iin iin kuu kuu sá sá'ano cháá ka ndo kua'an ndo xí'in ña kándéé iní ndo Jesús, ta sá'ano ta'ani ndó xí'in ña kú'u cháá ka ini sa'a sátá'an ndó.

⁴ Sa'a ñoo ká'an va'a ndu sa'a ndo'ó noo dao ka na kúú kuendá Ndios náta ka ve'e ño'o, chí va'ará kéndava'a ñayuu xí'in ndó, ta va'ará ndó'o ndó tandó'ó, tído xí'o ndeé vá iní ndo, ta ndíta ndaa ndo xí'in ña kándéé iní ndo Jesús.

⁵ Ta sa'a ña xí'o ndeé iní ndo, ñoo kían ná'a ña kékiko ndaa Ndios. Sa'a ñoo ió íchi ndo ña ndu'u ndó noo dándáki na, chí sa'a ña yó'o kían ndó'o níó ndo.

⁶ Ta ña ndaa vá kían noo mií Ndios ña dándó'o na níó ñayuu kéndava'a xí'in ndo'ó.

⁷ Ta noo ndo'ó, na ndó'o níó viti, naki'o Ndios ña nani'i ndéé dáó ndo'ó xí'in ndu'u tá ná natuu sato'o yo Jesús kii na chí induú xí'in ndidaá ángel ñó'o tixi ndá'a ná

⁸ tein ño'ó kékí ita, dá chiya'i na ñayuu ko ní xín nakoni Ndios, xí'in na ko ní xín kueídó'o to'on va'a ña ká'an sa'a Jesucristo, na kúú sato'o yo.

⁹ Ta ñayuu yó'o kúú na ndo'o nani níó ndidaá tá'an kuu, chí ni iin kuu o koní na ndu'u na noo ió sato'o yo Ndios, ta ni iin kuu o koní na tát'o'on ndato ndéé kómí ná.

¹⁰ Dión koo kuu tá ná nandió koo Jesús, dá kían ndato nda'o natiin na ñaño'ó kee ñayuu mií ná, ta naá iní ndidaá kúú ñayuu kándisa ñaá. Ta dión ta'ani ndo'o mií ndó, chí kándisa ndó to'on ni daná'a ndu noo ndo.

¹¹ Sa'a ñoo daá kuití vá xíka ndu ña maní noo Ndios sa'a ndo, ña ná k'i'o na ña kakuu ndó ñayuu ndaa, dá chí sa'a ña yó'o ni kaxi na ndo'ó. Tá xíka ta'ani ndu noo ná ña xí'in ndéé mií ná ná kandeé ndó kee ndó ndidaá kúú ña va'a, xí'in ndidaá kúú choon ni chikaa ini ndo kee ndó sa'a ña kándéé iní ndo ná,

¹² dá ná ni'i sato'o yo Jesucristo ñaño'ó sa'a ndo. Tá dión ta'ani natiin ndó ñaño'ó sa'a ña kándéé iní ndo ná, ta dión koo sa'a ña maní ni kee Ndios xí'in sato'o yo Jesucristo xí'in yó.

2

Dinño'ó ka taa kini kasandaá, dá ví kasaq Jesús

¹ Ta viti kást'o'on ndu xí'in ndó ndi koo tá ná nandió koo Jesucristo, na kúú sato'o yo, kasaq na, ta ndi koo, dá naki'in tá'an yó xí'in ná. Tá seí nda'í ndu noo ndo'ó, ñani,

² ña ná dá'a ni konó ndó ña vitá oon nadaká ñayuu ñaxintóni ndo, ta o sa kútúú ini ndo, va'ará kaá na ña Espiritu i Ndios ni ka'an xí'in ná ña sa ni ya'a va kuu ni nandió koo sato'o yo Jesús, o tá dána'a na ña dión kían o tá kaá na ña ni tanda'a ndu'u iin tuti ká'an dión.

³ O sa kándia ndó ña dándá'í ni iin ñayuu ndo'ó, dá chí tá o ñá'a kasandaá kuu yó'o, dá kían kuá'a nda'o ñayuu kasá'a dánkoo íchi Ndios, ta kasandaá iin taa kini, tá'an ra ni ni'i tá'i ña naá rá noo Ndios.

⁴ Ta ndakuijn ra, ta kenóo ra ndidaá ña'a chínani ñayuu kúú ndios, xí'in ndidaá ña'a ndáño'o na. Tá nda noo i cháá ka ini ve'e ño'o ká'ano kakoo ra, dá kee ra mií rá ña kúú rá ndios.

⁵ ¿Á kō ndúsaá ta'on ini ndo ña ni ka'in sa'a ndidaá ña yó'o tá ni sa ioi xí'in ndó?

⁶ Ta sa ná'á vá ndo'ó ndí kían chítuu noo ta kini ñoo, sa'á ñoo o natuu ta'on ra nda ná kasandaá hora kánian na'a noo rá.

⁷ Ta kana'á ndó ña sa kéchóon va ña kini ñoo, tído ió de'é ii váán, dá chi ió ña chítuu va ña viti, sa'á ñoo ko ñá'a natuuan. Tído nda ná kasandaá kuu kuxoo ña chítuu ñaá, nda daá ví, dá natuuan.

⁸ Nda daá ví, dá na'a noo mií taa kini ñoo. Dá ka'ání ñaá Jesús xí'in tachí yú'u ná, dá dánaá ñaá ná kee ña naye'e ndato noo nandió koo na kii na.

⁹ Chi tá ná kasandaá ta kini ñoo, kakomí rá ndée mií ña u'u, sa'á ñoo ká'ano nda'o choon kane'e ra kasaa ra xí'in ña maña, ta kandeé rá kee ra ña'a ná'ano xí'in ña'a ndato.

¹⁰ Ta xí'in ndidaá ña maña yó'o dándalí ra ñayuu xionoo íchi kua'an indayá, chi ko ní xín na natiin na xí'in ndinoo ini na ña ndaa, sa'á ñoo o káki ta'on na noo kuachi na.

¹¹ Sa'á ñoo k'i'o Ndios ña dándalí ñaá iin ña to'ón ká'ano, dá kandísa na ndidaá kúu ña to'ón ka'an ra,

¹² dá kían nando'o ní ndidaá kúu ñayuu ko ní xín kandísa ña ndaa, chi di'a ni katoó cháa ka na ndiko na ña kini.

Sa ni kaxi va Ndios yo ña dá kaxi ñaá ná

¹³ Tído ndu'u, daá kánian nak'i'o ndu ndivé'e noo Ndios sa'a ndo'ó, ñani, na kú'u ini sato'o yo Ndios sa'a. Chi ndo'ó kúu na ni kaxi mií ná nda mií sa'a, dá natiin ndó ña kaxi ndó sa'á ña ni nduvii Espíritu ii ná ndo'ó, xí'in sa'á ña kándée iní ndo ña ndaa.

¹⁴ Chi ni kana Ndios ndo'ó ña natiin ndó ña kaxi ndó xí'in to'on va'a ni daná'a ndu noo ndo, dá natiin ta'ani ndó ñaño'ó táto'on k'i'o natiin Jesucristo, na kúu sato'o yo, ñaño'ó.

¹⁵ Sa'á ñoo kandita toon ndó, ñani, ta tiin toon ndó ña ndaa ni daná'a ndu'u noo ndo, á kían ña ni daná'a ndu xí'in yú'u ndú noo ndo, o á kían ña ni taa ndu noo tuti ni saá noo ndo.

¹⁶ Ta mií Jesucristo, na kúu sato'o yo, xí'in mií Ndios, na kúu tatá yo, kúu na kú'u ini sa'a yo, ta ni xi'o na tandeé iní kakomí yó ndidaá tá'an kuu, ta ni xi'o ta'ani na iin tandeé iní ká'ano noo yo sa'á ña maní ni kee na xí'á,

¹⁷ ta nak'i'o na ña ndeé koo ini ndo, ta ná dákuá'ano na ndo'ó, dá katí'a ndó ka'an ndo ndidaá to'on va'a, ta katí'a ndó kee ndó ndidaá ña va'a.

3

Kaka ndo ña maní noo Ndios sa'a ndú, dá ná natiin va'a ñayuu to'on Ndios

¹ Viti, ñani, kaka ndo ña maní noo Ndios sa'á ndu'u, dá kían ná naka'ani kii to'on Ndios ndidaá kúu xían kee ndu'u, ta ná natiin ndato ñayuu to'on Ndios táto'on k'i'o ndato ni natiin mií ndoan.

² Ta kaka ta'ani ndó noo ná ña ná kanda na ndu'u noo ñayuu kini, noo na kóni kendava'a xí'in ndú, chi o duú ndidaá ñayuu kándée iní Jesús.

³ Tído iin na ndaa kúu sato'o yo Jesús, sa'á ñoo k'i'o na ña kandita ndaa ndo, ta kanda na ndo'ó noo ña kini.

⁴ Ta sa'á ña kándée iní yo sato'o yo Jesús, sa'á ñoo kándée iní ndu ña kée ii vá ndó choon ni sa'anda ndu'u noo ndo, ta dión kee va ndó.

⁵ Ta ná chindeé ñaá sato'o yo Jesús, dá katí'a ndó ku'u sátá'an ini ndo sa'a ndo, táto'on k'i'o kú'u ini mií Ndios sa'a yo. Dá katí'a ta'ani ndó koo ndeé iní ndo tein tandó'ó ndó'o ndó táto'on k'i'o ni xi'o ndeé iní Cristo Jesús.

Kánian kechóon yó, dá kataki yo

⁶ Sa'ándá ndu choon noo ndo, ñani, xí'in choon ni xi'o sato'o yo Jesucristo noo ndú, ña o sa kane'e tá'an ndó xí'in na kúu kuendá Jesús, na ko xín kechóon, tá'an na ko kóni kee choon ni sa'anda ndu noo ndo.

⁷ Ta sa ná'á vá mií ndó ndí kían kánian kee ndó, dá kee ndó táto'on k'i'o sa kee ndu, chi ko ní sá ndei dúsá ndú tein mií ndó.

⁸ Chi ko ní seí óon ta'on ndu pan ni iin tó'ón ñayuu. Di'a nduú ñoo va ni sa ndi'i ini ndu sa kee ndu choon ndeé,

dá kían ná dá'a ni dáta'án ndu ni iin ndo'ó sa'á ña kasá'an ndu.

⁹ Ió íchi ndú ña koto ndó ndu'u, tído kọ ní xíkà ta'on ndu ña kee ndó dión. Dí'a sa kechóon va ndu'u, chí kóni ndu ña kían katì'a ndó kee ndó tátò'on kì'ò kée ndu'u.

¹⁰ Chí tá nì sa ndei ndu xí'ín ndó, dá nì sa'anda ndu choon noo ndo ña ndi ndáa ñayuu kọ xín kechóon, ná dá'a ni kasá'an na.

¹¹ Chí nì nì'ì tó'on ndu'u ña tein ndó xaan ndéi dao ñayuu dúsá, na kọ kóni kechóon, ta chínee chítuu kúu na noo dao ka ñayuu.

¹² Sa'á ñoó sa'ándá ndu choon noo na kée dión xí'ín choon nì nì'ì ndú noo sato'o yo Jesucristo, ña ná ndì'ì ini iin rá iin mií ná kechóon ndúsá'ano ná, dá nì'ì ná ña kataki na.

¹³ Ta ndo'ó, ñani, o sa kúkuítá iní ndo kee ndó ña va'a.

¹⁴ Tá ndéi dao ñayuu kọ kékuendá choon sa'ándá ndu noo tuti yó'o, dá kían kande'é va'a ndó ndá yoo kúu ná, ta o sa kóo ka ini ndo kane'e tá'an ndó xí'ín ná, dá ná xika'an noo ná sa'á ña kée na dión.

¹⁵ Tído ná dá'a ni taó kuendá ndo ña kúu ná na xiní u'u ndo, dí'a koo ini ndo ka'an nì'ini ndó noo ná sa'á ña kúu ná ñani ndo kuendá Jesús.

Xí'ín ndisá'án yó'o dándí'i Pablo ña ká'an na

¹⁶ Ta mií sato'o yo Jesús, na xí'o ña ió va'a ini yo, ná nakì'o ña daá kuití vá koo va'a ini ndo noo ndidaá ña'a. Ta daá kuití ná koo na xí'ín ndidaá ndó.

¹⁷ Ta ndisá'án yó'o táa mií yu'u Pablo kosaa noo ndo'ó xí'ín ndá'a mií. Ta dión kée yu'u noo ndidaá tuti táai, ta dión ndáa letraj.

¹⁸ Ná koo ña manì xí'o sato'o yo Jesucristo xí'ín iin rá iin ndó. Dión ná koo.

To'on yó'o kían mií noó ni taa San Pablo ni sa'an noo Timoteo

Ká'an Pablo ndisá'an xí'in Timoteo

¹ Yu'u kúu Pablo, ta kúu iin apóstol, na né'e to'on Jesucristo, chi mií tatá Ndios, na dáka'ki ñaá, xí'in sato'o yo Jesucristo, na kúu iin tandeé iní ká'ano noo yo, noón kúu na ni xí'o choon yó'o nooí.

² Ta ká'an yu'u ndisá'an xí'in yo'o, Timoteo. Miían ndaa kuiti kúuón tát'on de'i sa'a ña kándéé inon Jesús. Ta mií tatá yo Ndios xí'in sato'o yo Jesucristo ná kee na ña maní xí'in yo'o, ta ná ku'u ini na sa'on, ta ná k'i'o na ña koo va'on.

Ta yó'o kété'a Pablo ká'an na sa'a ña to'on dána'a dao ka taa

³ Kakaá ii ní ñoo Éfeso xa'an, tát'on ni seí nda'avíi nooon tá ni kee kua'in chí kuendá Macedonia di'a, ta ka'andon choon noo ra dána'a ña to'on ña ná dá'a ka ni kee ra dión,

⁴ ta ná dá'a ka ni dána'a ra sa'a cuento yatá, xí'in sa'a ndá tixi ni kii iin rá iin na yatá ni sa ndei sa na'a. Chi ña yó'o kedaá xí'in na kúu kuendá Jesús, dá kasá'a ná dándichi tá'an mií ná, ta ko chindeé ta'on ñaá ña kaka choon Ndios kua'an, chi ko xí'oan ña kandeé cháa ka ini na Ndios. Ta ká'in xí'ón ña

⁵ ka'andon choon yó'o noo taa ñoo, dá ná katí'a ñayuu xa'an ku'u ini sa'a sata'an na xí'in iin ní'o vii, xí'in iin ñaxintóni va'a, ta sa'a ña kándéé iní na Jesús xí'in ndino'o ini na.

⁶ Tído ni kankuei xoo va taa ñoo noo ña yó'o, ta ndí'i ini ra dána'a ra sa'a to'on ko choon.

⁷ Ta kátoó ra dána'a ra sa'a ley Moisés, tído ni mií rá ko kándaá ini sa'a ña dána'a ra xí'in sa'a ña kendaá téi ra.

⁸ Ta sa ná'á vá yó ña keva'a yó xí'in ley Ndios tá ná kendaá yo choon sa'ándaan.

⁹ Ta ná'á vá yó ña ko ní xí'o Ndios ley na ña kían chituaan noó ñayuu ndaa. Di'a ni xí'o na ley na chituaan noó ñayuu káni, xí'in na do'ó, xí'in na ko nákon Ndios, xí'in na kée kuachi, xí'in na koó ñaño'ó noo Ndios, xí'in na ká'an ndava'a sa'a Ndios, xí'in na sa'áni tatá xí'in naná, xí'in ndidaá ka na sa'áni ndii,

¹⁰ xí'in na kée kuachi xí'in na ko kúu yíi o ñadi'í, xí'in ra kátoó kudí xí'in taa xí'in rá, xí'in na díko ñayuu, xí'in na to'on, xí'in na náchina'a Ndios tein ña to'on ká'an na, xí'in dao ka kuachi ko náki'in tá'an xí'in ña ndaa dána'a yo.

¹¹ Kí'o dión dándáki to'on ndato, ña kúu to'on va'a sa'a Jesús, ña ni chiná'a Ndios, na kúu Ndios ndato kua'a ió. Ta ni sa'anda na choon nooí ña dána'i ña noó ñayuu.

Yó'o kásto'on ta'ani Pablo sa'a choon ni natiin na noo Ndios

¹² Náki'oi ndivé'e noo Cristo Jesús, na kúu sato'o yo, na xí'o ndeé yu'u noo choon yó'o. Chi ni sa nde'é ná yu'u ña kúu iin taa ndaa, sa'a ñoo ni xí'o na choon yó'o nooí kechóoin noo mií ná.

¹³ Ta va'ará ni sa kuu yu'u iin ra sa ka'an ndava'a sa'a ná, ta va'ará ni sa kuu yu'u iin ra sa kendava'a xí'in na kúu kuendá na, ta va'ará kini sa ndane'e yu'u na, tído ni ku'u va ini na sa'í, chi ko ní sa na'a ta'an vei ña ni sa kee, ta ko ñá'a kandísai mií ná.

¹⁴ Tído ña maní ni kee sato'o yo Ndios xí'in ni sa kuu iin ña ká'ano nda'o nooí, chi ni nakutí yu'u xí'in ña kándéé iní ná, xí'in ña kú'u ini sa'a dao ka ñayuu. Ta dión ni ndo'i ni kee Cristo Jesús.

¹⁵ Ta ndino'o ña ndaa kían ko'in ka'in, ta kánian kandísa ndidaá ñayuu ña. Ta ña yó'o kían: miían ndaa kuiti ni kii Cristo Jesús ñayuu yó'o, dá kuu dáka'ki na na kómí kuachi, ta yu'u kúu ra kini cháa ka nákaá tein na kómí kuachi ni dakáki na.

¹⁶ Tído ni sa'an Jesucristo ni ku'u ini na sa'a yu'u, ra kini cháa ka, dá dána'a na noó ñayuu ña ko'on na k'i'o ndeé iní na sa'a ñayuu kándísa ñaá, dá

koni nā natiin na ña kataki chíchí ná tátò'on nì kee na xí'ín yu'u.

¹⁷ Ta iin tó'ón mií vá Ndios kúú rey ndidaá tá'an tiempo. Ta ni iin kuú o kuú nā, ta o kúú ta'on koni yo ndi káa na, ta kúú ná iin tó'ón dinì Ndios takí xí'ín Ndios ndichí. Ta daá kuití ná natiin na ndidaá ñañó'ó, xí'ín to'on ndato kua'an. Dión ná koo.

¹⁸ Ta choon yó'o xí'oi noo yo'ó, Timoteo, dá kandeéon naáon xí'ín ña kini, tátò'on kì'o kua'an to'on nì ni'ì nā sá'ano noo Ndios tá sa na'á sa'a choon keeón.

¹⁹ Ta kuiin ndaáon xí'ín ña kándéé inon Jesús, ta cho'on inon koo vii ñaxintónon, dá chī sa'á ña ko ní kée dao ka nā kúú kuendá Jesús dión, sa'á ñoó nì tuú ná noó ña ndaa kándisa yó, tátò'on kì'o ndó'o iin barco túu tá'an xí'ín yuu.

²⁰ Ta Himeneo xí'ín Alejandro kúú dao taa nì ndo'o dión, ta nì nakì'o va yu'u rā noo ndá'a ña u'u, dá ná nandikó iní rā, ta ná dándí'i ra ña ká'an ndava'a ra sa'a Ndios.

2

Yó'o ká'an Pablo ña ná kaka yo ña manì noo Ndios sa'á ndidaá ñayuu

¹ Noo ndidaá ña'a ká'an ni'inii noo ndidaá na ndéi xaan ña ná koo ini nā kueí nda'í nā noo Ndios sa'a ndidaá ta né'e choon, ta ná kaka ta'ì ná noo ná sa'a rá, ta ná kaka nā ña manì sa'a rá, ta ná nakì'o na ndivé'e noo Ndios sa'a rá.

² Ta dión ta'ani ná kaka nā ña manì noo Ndios sa'á ta né'e choon ná'ano, xí'ín sa'a dao ka taa né'e choon xí'ín rá, dá kían ná koni yo kandeì va'a yó, dá ná koni yo kandeì ñóchí yó kee yó ña kóni Ndios, ta ndúsá'ano ná kee yó noo ndidaá ñayuu.

³ Dá chī ña yó'o kían va'a, ña kían náta'an ini Ndios, nā dákaki ñaá.

⁴ Dá chī kóni nā ña ndidaá tá'an ñayuu ni'ì ña kākì na noó kuachi na, ta nani'ì ná ña kana'á ná ña ndaa sa'a mií Ndios.

⁵ Dá chī iin tó'ón dinì vá kúú Ndios, ta iin tó'ón ta'ani kúú nā náchindei va'a ñayuu xí'ín Ndios, ta nā yó'o kúú Jesucristo, nā nì nduu iin taa.

⁶ Ta nì nakì'o na mií ná ña kían nì xí'ì nā, ta kì'o dión nì chiya'ì na sa'á kuachi ndidaá ñayuu. Ta ndidaá ña yó'o nì kuu tein kuú nì chīkaa ini mií Ndios.

⁷ Ta nì xí'o Ndios choon noo yú'u ña kakuui iin nā kastò'on xí'ín ñayuu sa'a Cristo, ta kakuui iin apóstol, nā kane'e to'on na, (ta ná'á Cristo ña ká'ín ña ndaa xí'ín ndó, ta ko ká'an to'ón ta'an vai.) Ta nì xí'o ta'ani na choon noo ña dána'ì noo nā ko kúú nā Israel, dá ná kandeé iní nā Jesús, ta ná kana'á ná ña ndaa.

Di'a kánian kee ta kúú taa, ta di'a kánian kee nā ñá'a

⁸ Ta kóni ña ná ka'an ndidaá taa xí'ín Ndios ndéi kúú mií vá noo ndéi ra, ta ná ndane'e ra ndá'a ndáa vii noo Ndios. Ná dá'a ni kuido ini rā, ta ná dá'a ni dándichì tá'an ra.

⁹ Dión ta'ani, nā ñá'a, ná dá'a ni koo ini nā koo táyíí dá'on ná. Di'a ná koo ndúsá'ano na, nda'í ni ná kandixi na. Ná dá'a ni nacho'on táyíí ná dinì ná, ná o sa káño'o ña'a oro ndá'a ná, ná o sa kándaki nā yuu dión, ni dá'on ya'ì ná o sa kándixi na.

¹⁰ Va'a kaan luu ná koo na xí'ín ña va'a kée na, chī kì'o dión kánian kee nā ñá'a ndúkú kee ña kóni Ndios.

¹¹ Ta tádi ní ná kandeì nā ñá'a noo dákuá'a na to'on Ndios, ta xí'ín ñañó'ó ná kandeì nā.

¹² Dá chī ko sónó yu'u ña dána'a nā ñá'a, ni ko sónó yu'u ña kakomí ná choon satá taa. Sava'a choon sa'ándái noo ná kían ña ná kandeì tádi ná kueídó'o na.

¹³ Dá chī nā mií noó nì kava'a Ndios kúú Adán, nì ndi'ì, dá nì kava'a na Eva.

¹⁴ Ta ko ní dándá'í kirí u'u Adán. Eva va nì dandá'í rì. Sa'á ñoó nì kankao Eva noó kuachi.

¹⁵ Tído kaki vá nā ñá'a sa'á ña xí'o na mií ná kandeì de'e na tá ná kandita toon na xí'ín ña kándéé iní nā Jesús, tá ná ku'u ini nā sa'a ñayuu, tá ná koo vii ná noo Ndios xí'ín ña ió ndúsá'ano ini nā.

3

Ki'o di'a nýiká kee taa ka'án kane'e choon noo na kúú kuendá Jesús

¹ Miían ndaa kuiti iin ña va'a kían tá kátoó iin ñani yo kane'e na choon ña kían kandaka na na kúú kuendá Jesús.

² Tído kánian koo vii ná noo ñayuu, ta ná kakuu na yí iin tó'ón ñá'a, iin taa ñó'o ini noo ña kée na, ta ná kakuu na iin taa ndúsá'ano, iin na ío ñañó'ó ñayuu noo, iin na nátiin va'a ñayuu ve'e na, iin na ti'a va'a dána'a.

³ Ta ko kánian kakuu na iin na kátoó ko'o, ta ko káni ta'anian kakuu na iin na tondó. Di'a kánian kakuu na iin na va'a ini, iin na kátoó koo va'a xí'ín ñayuu, ta ná o kakuu na iin na kátoó koo di'ón.

⁴ Ta kánian kakuu na iin na ti'a va'a dándáki ve'e na, ta ná koo ñañó'ó de'e na, ta ná kueídó'o xi na xí'ín ñañó'ó.

⁵ Dá chi, na ko tí'a dándáki va'a na ve'e na, ¿ndi koo ví kandeé ná dándáki va'a na na kúú ñayuu Ndios ndáka ná?

⁶ Ta ko kánian kane'e iin na saá, na duú ni nduu kuendá Jesús, choon yó'o, dá chi oon ni ví kasá'á kuryíí ná, ta kankao na ndo'o níó ná kee Ndios táto'on ki'o ni ndo'o ña u'u.

⁷ Ta ná kananí va'a na noo ñayuu ko kúú kuendá Jesús, dá kían ná dá'a ni ni'í ñayuu ndi kee na chínaní kini ñaá ná, ni ña u'u o ní'í ndi keean dátuu ñaá.

Ki'o di'a nýiká kee na ka'án kandita konkuáchí ini ve'e ño'o

⁸ Ki'o dión ta'ani kánian kee ra ndíta xíno kuáchí ini ve'e ño'o. Iin ra kéndaa ná kakuu ra, ta iin tó'ón ná kakuu to'on ra. Ta ná o sa kakuu ra iin ra kátoó ko'o, ta ná o sa kakuu ra iin ra kátoó di'ón kuí'íná.

⁹ Ta ná koo ini ra tiin toon ra ña ni sa io de'é noo Ndios, ña kían ña ndaa kándisa yó, ta ná kee ra ña xí'ín ñaxintóni vii.

¹⁰ Ta miían ndúsa kánian kande'e va'a ndó ra, dá ná kande'á á kúú rá iin ra kéndísá'ano noo ndidaá ñayuu. Tá dión kían, dá kían ná kane'e ra choon yó'o.

¹¹ Ta dión ta'ani kánian kee na ñá'a, ná kakuu na iin na ndaa, ná dá'a ni kakuu na iin na xínoo káva'a ña to'ón, ta ná kakuu na iin na ñó'o ndi'í ini noo ña kée na, ta ná kakuu na iin na ñá'a kándéé iníó.

¹² Iin ra xíno kuáchí ini ve'e ño'o, iin tó'ón ní ná kakuu ñadi'í ra, ta kánian ti'a va'a ra dándáki ra ve'e ra xí'ín de'e ra.

¹³ Dá chi tá kendúsá'ano ra choon yó'o, dá kían natiin ra ñañó'ó, ta kua'ano cháá ka ra xí'ín tandeé iní kómí rá sa'á ña kándéé ini ra Cristo Jesús.

Ña yó'o kúú ña ndaa kándisa yó

¹⁴ Táai choon yó'o kosaaan noo yo'ó, va'ará ío tandeé iní ña yachi vá saai kande'í yo'ó.

¹⁵ Tído tá ni kueei, dá kían sa ni kaston vei xí'ón ña kánian kee'ón xí'ín na kúú ve'e Ndios, chi ñayuu yó'o kúú ve'e ño'o mií Ndios takí, chi kúú ná táto'on di'in ndíta ndío, táto'on di'in ndíta chíndeé ña ndaa sa'á Ndios.

¹⁶ Ta miían ndaa kuiti iin ña ká'ano nda'o kúú ña ndaa kándisa yó, ña ni sa io de'é noo Ndios, ta viti ni na'a naan noo yo, dá chi:

Ni kii Jesús ñayuú yó'o, ta ni sa kuu na iin taa ñayuú, ta ni kandoo ndaa na ni kee Espiritu ii.

Ta nda induú ni sa nde'é ñaá ángel. Ta ni dasa to'on sa'a ná noo na ko kúú na Israel.

Ta ni kandisa ñaá na ndéi ñayuú yó'o, ta xí'ín ñañó'ó ni natiin ñaá Ndios nda noo ío na induú.

4

Tein kuu noo ndí'í, dá dána'a dao taa ña to'ón

¹ Ká'an tá'í vá Espiritu ii Ndios ña tein kuu noo ndí'í, dá dánkoo dao ñayuu ña ndaa kándisa yó, dá ko'on na kueídó'o na ña to'ón ká'an espíritu ma'á, ta ndiko na ña dána'a ta kúú kuendá ña u'u,

² chi kueídó'o na ña dána'a taa uu noo, tá'an ra ká'an ndino'o ña to'ón. Ta sa'á ña nadana ñaxintóni taa yó'o,

³ sa'á ñoó o kónó rá tanda'a ñayuu, ta ka'anda ra choon ña ná o keí na dao ña'a, tá'an ña ni kava'a mií Ndios, tído ndidaá na kúu kuendá Jesús xí'in na ná'á ña ndaa kuu keí ná ña nani nakí'o na ndivé'e noo Ndios sa'án.

⁴ Dá chī ndidaá vá ña'a ni kava'a Ndios kúu ña va'a. Sa'á ñoó ko kánian kañó'ó yó ni iin tó'ón ña'a ni kava'a na. Kuu va keí yoán xían nani nakí'o yó ndivé'e noo Ndios.

⁵ Dá chī sa'á to'on ni ka'an Ndios, ta sa'á ña náki'o yó ndivé'e noo ná, sa'á ñoó kándoo vii vá ndidaá tá'an ña'a saxío.

Di'a kánian kee na kóni kechóon va'a noo Jesucristo

⁶ Tá ná dána'on ña yó'o noó na kúu kuendá Jesús, dá kían konon kakuuón iin taa kéchóon va'a noo Jesucristo, ta konon kua'ánón noó ña ndaa kándisa yó, xí'in noó ña ndaa dána'a yo, tá'an ña kándisón nda viti.

⁷ Ta kánian kañó'ón ndidaá cuento to'ón xí'in ña ko ndaya'i nákaní dao na ña'a sá'ano. Koo inon ná koo ndakí nímon, dá kandeéón keeón ña kóni Ndios.

⁸ Dá chī tá ná ndukú yó ña koo ndakí yikí koño yo, cháá vá chindeéán yó. Tído tá ná ndukú yó ña koo ndakí níyo yo xí'in ña kóni Ndios, dá kían chindeéán yó noo ndidaá ña'a, dá chī chindeéán yó nani ndéi yó ñayuú yó'o, ta xí'oan tandeé iní noo yo ña kandeí yó ñayuú vei chí noo.

⁹ Ta miían ndaa kí'o dión kían, sa'á ñoó kánian kándisa ndidaá ñayuu to'on yó'o.

¹⁰ Ta sa'a mií ña ndaa yó'o ndí'i ini yo kéchóon yó, ta sa'á miían ndó'o naní yo, dá chī kándéé ká'ano ini yo Ndios takí, na xí'o ña káki ndidaá tá'an ñayuu, ta ñayuu kándisa Jesús kúu na miían ndaa kuiti keva'a xí'in ña káki na.

¹¹ Ta kánian ka'andon choon yó'o noó ñayuu, ta kánian dána'on ña noo ná.

¹² Ta o sa kónón kenóo na yo'ó sa'á ña ko kúuón iin taa sava'a. Di'a ndí'i inon kakuuón iin ta ndísá'ano, dá ná kande'é na kúu kuendá Jesús yo'ó,

dá ná katí'a na kee na ña kóni Ndios. Sa'á ñoó ndísá'ano ka'on, ta ndísá'ano keeón, ta ku'u inon sa'a ñayuu, ta kuiin ndaaon xí'in ña kándéé inon Jesús, ta koo viion noo Ndios, xí'in noo ñayuu.

¹³ Nani kosaaí, ndí'i inon ka'avón tuti ij Ndios noó ñayuu, ta ka'an ni'inón noo ná, ta dána'on noo ná.

¹⁴ O sa nándodóon choon ni xí'o Ndios nooon, chī mií ná ni xí'o ña ni kandaá ini na sá'ano sa'á choon keeón, sa'á ñoó ni chikodó ná ndá'a ná dinon.

¹⁵ Sa'á ñoó ndí'i inon keeón choon yó'o, ta kuiin toon xí'án, dá ná kandaá ini ndidaá ñayuu ndi kí'o sá'ánón kua'on xí'in ña kándisón.

¹⁶ Ta kaon kooón xí'in miíón, ta kaon kooón xí'in ña ndaa dána'a yo, ta cho'on inon kuiin toon xí'án. Tá keeón dión, dá kían káki miíón, ta káki ta'ani na seídó'o to'on dána'on.

5

¹ O sa kóo inon dánanón iin na sá'ano, di'a ka'an ni'inón noo ná xí'in ñañó'ó tátotoon kéeón xí'in tata miíón. Ta ka'an ni'inón noo takuáchí yí tátotoon kí'o kéeón xí'in ñani miíón.

² Ta ka'an ni'ini ta'ánón noó na ñá'a sá'ano tátotoon kí'o kéeón xí'in naná miíón. Ta ka'an ni'inón noo takuáchí dí'í táki xí'in ñañó'ó, xí'in ñaxintóni vii, tátotoon kí'o kéeón xí'in kí'o kuálí miíón.

Di'a kánian koo ini yo kee yó xí'in na kuáan

³ Ta koo inon chindeéón na kuáan, na ko ín kuií kaá ña nda'í na.

⁴ Tído na kuáan ió de'e o de'e ñání, ta yó'o va kánian katí'a xi chindeé xí na ve'e xi tátotoon kí'o kánian kee na kúu kuendá Jesús, dá nandió né'e xi ña maní noó na ve'e xi sa'á ña ni dakuá'ano ñaá ná, chī ña yó'o kían va'a, ña náta'an ini Ndios xiní na.

⁵ Ta na kuáan ndisa, na ko ín kuií kaá ña nda'í na, sava'a iin tó'ón mií Ndios kándéé iní na, ta xíka na ña maní noo ná, ta nduú ñoó ká'an na xí'in ná.

6 Tído n̄a kuáan ndéi kée ñ̄a kóni ñ̄i ná, noón kúu n̄a n̄i xi'í noo Ndios, va'ará takí n̄a ndéi na.

7 Ta ka'andon choon yó'o noo ná, dá kían ná o ní'í ñ̄ayuu ndí kían ka'an na sa'a ná.

8 Ch̄i n̄a ko xíto n̄a kúu tá'an na, ví'í ka ri n̄a ve'e mií ná, noón kúu n̄a ko taó kuendá ñ̄a ndaa kándisa yó, ta ka'í cháá ka ví kée na o duú iin n̄a ko kándisa.

9 Tá kua'on nachikodóon kuú dao ka n̄a kuáan noo kandodó kuú n̄a kuáan ndisa, dá kían chikodóon kuú n̄a ió on̄i diko kua'á chí noo, ñ̄a kúu ná iin n̄a kuáan n̄i sa'á iin tó'on yí,

10 iin n̄a xí'o ndaa ñ̄ayuu kuendá sa'á ñ̄a kée na ñ̄a va'a, iin n̄a n̄i dakuá'ano va'a de'e, iin n̄a sa n̄atiin va'a ñ̄ayuu sa'á ve'e na, iin n̄a sa nakata sa'a ñ̄ayuu Ndios, iin n̄a mián ndaa sa chindee n̄a ndó'o ní'o, iin n̄a mián ndaa kée ndidaá ka n̄i ñ̄a va'a xí'ín ñ̄ayuu xi'ín ná.

11 Tído o sa chikodóon kuú n̄a kuáan kualí, dá ch̄i kandeé vá ñ̄a kóni mií ná xí'ín ná, ta o taó kuendá ta'on na to'on n̄i xi'o na noo Cristo sa'á ñ̄a katoó tuku na tanda'a ná.

12 Sa'á ñ̄oó táj kuachi na sa'á ñ̄a n̄i xi'o na to'on na noo Ndios, ta ko ní kée na ñ̄a.

13 Ch̄i tá ná chikodóon kuú n̄a kuáan kualí, ta kúu katí'a na kandeí dúsá ná, sa'á ñ̄oó kanoo na tá ve'e tá ve'e. Ta o duú ñ̄a yó'o oon ni kee na, ch̄i kanoo na xí'ín ñ̄a to'on ná, ta chinee chituu kakuu na kanoo na ka'an n̄a ñ̄a ko kánian ka'an n̄a.

14 Sa'á ñ̄oó ká'ín ñ̄a va'a cháá ka ná tanda'a n̄a kuáan kualí, ta ná kandeí de'e na, ta ná koo ve'e mií ná dándáki ná, dá ná dá'a ni ní'í ñ̄a xiní u'u ñ̄a ndi keean dátúú ñ̄aán.

15 Dá ch̄i sa n̄i kankuei xoo va dao n̄a kuáan kua'an n̄a xoo ñ̄a u'u.

16 Tá ió iin n̄a kuáan ve'e n̄a kúu kuendá Jesús, dá kían kánian chindee ñ̄a ná, dá kían ndadá cháá ni choon ná kandido ve'e ñ̄o'o, dá ná kandeéan chindeéan n̄a kuáan, n̄a ko ín kuii chindee ñ̄a.

17 Di'a kánian kee ndó xí'ín n̄a sá'ano dándáki va'a noo ndo: koo ñ̄año'ó ndó noo ná, ta chindee ndó

n̄a, tído koo cháá ka ñ̄año'ó ndó noo n̄a sá'ano dána'a noo ndo, xí'ín n̄a kásto'on xí'ín ndó sa'á to'on Ndios.

18 Dá ch̄i di'a kaá tuti ij Ndios: “O sa taán ndo ñ̄ono yu'ú chee tá sádj r̄i tirió, dá ná kuu keí r̄i chááán.” Ta kaá ta'anian di'a: “Mián ndúsa kánian ní'í r̄a kéchóon ya'i ra.”

19 Ta o sa kándisón tá ká'an kuachi iin ñ̄ayuu sa'á iin n̄a sá'ano né'e choon, ch̄i kánian uu o on̄i kakuu ñ̄ayuu ka'an kuachi sa'a ná.

20 N̄a kée kuachi, ta ko kóni n̄a dánkoo naan, dá kían dánanón n̄a noo ndidaá n̄a kúu kuendá Jesús, dá ná yu'ú dao ka n̄a kee na kuachi.

21 Ta noo mií tatá Ndios, xí'ín noo Jesucristo, xí'ín noo ángel n̄i kaxi Ndios, yu'u xí'o choon yó'o noo ñ̄a koo inon ka'andon choon yó'o noo ndidaá ñ̄ayuu. Ná dá'a ni kandooón sa'a dao ñ̄ayuu.

22 O sa chínóoon ndá'on din̄i ndi ndaa mií ní ñ̄ayuu, dá k̄i'ón choon kane'e na, dá kían ná dá'a ni kandido nduúón kuachi xí'ín ná noo Ndios. Cho'on inon koo viion noo Ndios.

23 O sa kó'o kaon takuú oon. Ko'o lú'u vino, dá ná ya'a ñ̄a kú'u t̄i'ón, ch̄i tóo tóo nda'o kú'on.

24 Ió dao ñ̄ayuu sa natuu va kuachi kée na tá ko ñ̄a'a ví kasandaá kuú keyíko sa'a ná. Tído ió dao ka ñ̄ayuu, nda kuú keyíko sa'a vá ná, nda daá ví, dá natuu ndi'i kuachi n̄i kee na.

25 K̄i'o dión ta'ani natuu ñ̄a va'a kée ñ̄ayuu. Tá'an ñ̄a ko ñ̄a'a natuu, o kúu ta'on koo de'é kuií ñ̄a, daí ñ̄a natuan.

6

1 Ndidaá n̄a ñ̄o'o t̄ixi ndá'a iin sato'o, ná koo ini n̄a koo ñ̄año'ó ná noo rá, dá kían ná dá'a ni ka'an ndava'a ñ̄ayuu sa'á kuú Ndios, ni sa'á to'on dána'a yo.

2 Ta n̄a ñ̄o'o t̄ixi ndá'a iin sato'o kúu kuendá Jesús, ná o sa kénóo ñ̄a ná sa'á ñ̄a kúu rá kuendá Jesús. Di'a ná kechóon va'a cháá ka n̄a noo rá, ch̄i kéva'a iin r̄a kúu kuendá Jesús sa'á ñ̄a kéchóon va'a na. Ta dión ta'ani kánian kee na sa'á ñ̄a kú'u ini n̄a sa'a rá. Ta koo inon dána'on to'on yó'o noo

ñayuu, ta ka'an ni'inón noo ná ná kee na ña.

Kánian nata'an inio xí'in ña xí'o ña ndaa kándisa yó noo yo

³ Ió dao taa dána'a dao ka ña'a, chi ko dána'a ndaa ra tát'on kua'an ña ndaa ni daná'a Jesucristo, na kúu sato'o yo. Ta ko dána'a ra ña ndaa, ña ká'an sa'a ndi kee ñayuu, dá kandeé ná kee na ña kóni Ndios.

⁴ Dión kée ra, chi taa táyí nda'o kúu rá, ta ni ña'a ko ná'á rá, ta kátoó ra kava'a ra tandó'ó xí'in to'on ká'an ra, ta kátoó ra naá tá'an ra xí'in to'on. Ta sava'a ña ni'í na seíd'ó ñaá kían kásá'á koo u'u ini na kée ra, ta nándaki tandó'ó tein na, ta ndéine'e tá'an na, ta nákani kuáchi ini na kande'é sátá'an ná.

⁵ Dándichi tá'an taa yó'o sa'á ña kómí rá iin ñaxintóni maña, ta ni lú'u ña ndaa ko ná'á rá. Ta tiin ndaa ra ña ndaa kándisa yó ká'an ra, ta ki'o dión ní'i rá di'ón kekuiká rá mií rá. O sa káne'e tá'ón xí'in rá.

⁶ Tído na kuiká nda'o kúu yó noo Ndios tá ndéi yó kée yó ña kóni na, ta náta'an ini yo noo ña xí'o na noo yo.

⁷ Dá chi ni iin tó'ón ña'a ko né'e yó ni kasaa yo ñayuu yó'o, ta ni iin tó'ón ña'a o kúu kane'e yó ko'o tá ni xi'i yo.

⁸ Sa'á ñoó tá ió ña'a kasá'an yó xí'in ña'a kandixi yó, ná kadii inio.

⁹ Tído na ndúkú ña kuiká, noón kúu na kuei noo kuáchi, ta natiin ñaá ña kini, chi kátoó kini na di'ón tát'on kée na ndeé to'on, ta dár'u'u nda'o ñaá, ta dánkoo nda'í ñaá, ta dánaá ñaá iin kuu.

¹⁰ Chi sa'á ña kátoó téi ñayuu kakomí ná di'ón, sa'á ñoó ndáki ndidaá ña kini ió ñayuu yó'o ini na. Ta kua'á nda'o ñayuu ni kankuei xoo noo ña ndaa kándisa yó sa'á ña kátoó na di'ón. Ta kúu kua'á nda'o tandó'ó ni ndo'o na, ta ni ndo'o nda'o ní'o ná sa'á ña ni kee na dión.

Kánian kandita ndaa yo xí'in ña ndaa kándisa yó

¹¹ Tído yo'ó, ta kéchón noo Ndios, kuino noo ndidaá ña kini yó'o, ta keeón ndino'o ña ndaa, ta kuiin toon xí'in ña ndaa kándisa yó, kandeé

ká'ano inon Jesús, ku'u inon sa'á ñayuu, kueé ní koo inon, ta nda'í koo inon.

¹² Ta ndi'i inon kechón va'ón sa'á ña ndaa kándisa yó, ta tiin toon ña kataki chíchón noo mií Ndios, chi ni kana na yo'ó ña kían kataki chíchón tá ni ka'on xí'in ndino'o inon noo kua'á ñayuu ña miían ndaa kuiión xoo Jesús.

¹³ Ta noo mií Ndios, na kédaá xí'in ndidaá ña'a, dá takían, xí'in noo Jesucristo, na ko ní yu'ú ka'an sa'a mií ná noo Pilato, sa'ándái choon nooon

¹⁴ ña koo inon keeón ndidaá kúu choon ni xi'o Ndios nooon, ta o sa yá'ón noo ká'an ña, ta ná dá'a ni ki'ón ña ka'an ndava'a ñayuu sa'án nani kasandaá kuu nandió koo Jesucristo, na kúu sato'o yo, kasaa na.

¹⁵ Chi nandió koo na kasaa na tá ná kasandaá kuu ni kaa mií Ndios, na daá kuití kua'a ió, na né'e choon sa'a ndidaá kúu ña'a, na kúu rey noo ndidaá rey, na kúu sato'o noo ndidaá sato'o.

¹⁶ Ta iin tó'ón mií ná kúu na daá kuití ió, ta ió na noo náye'e ndaa, ta ko iin ta'on kuu natuu, ta ni iin tó'ón ta'on ñayuu ko ña'a koni ñaá, ta ni iin tó'ón ná o kúu koni ñaá. Ta daá kuití ná natiin na ndidaá tá'an ñaño'ó, ta daá ná dándáki na ndidaá ña'a. Dión ná koo.

¹⁷ Ta ka'andon choon noo na kuiká ñayuu yó'o, ña kían ná dá'a ni kuryíí ná, ta ná dá'a ni kandeé iní na ña kuiká kómí ná, dá chi ña naá vá kían. Sa'á ñoó va'a cháa ka noo ndá'a Ndios takí ná chikodó ndi'i na tandéé iní na, chi mií ná xí'o ndidaá kúu ña'a xínño'ó yó, dá ndéi va'a yó.

¹⁸ Ta ka'andon choon noo ná ña kían ná kee na ña va'a, ta ná ndúkú ná ña koo kuiká ná xí'in ña va'a kée na. Ta ná chindeé ná ñayuu kúnda'í xí'in ña ió noo ná, ta ná kemáni va'a ña ná.

¹⁹ Dión kánian kee na, dá kían koo kuiká ndisa na iin ka ñayuu vei chí noo, dá natiin na ña kataki chí chí ná.

Ñayó'o kúu choon noo ndi'i sa'ándá Pablo noo Timoteo

²⁰ Ká'in xí'ón, Timoteo, ña koo inon kandaá va'ón choon ni ta'anda

nooñ, ta keeón ña. O sa koo inon
 kueídó'ón noó ndéi ñayuu ndátó'ón
 sa'á to'on ko choon, xí'ín na ndátó'ón
 sa'á ña chínaní ná kúú ña ndichí ió
 ñayúú yó'o, chí ko ta'ón dión kíán.

²¹ Ta sa'á ña ni xi'o dao na mií ná ni
 ndátó'ón ná sa'a to'on yó'o, sa'á ñoó ni
 kankuei xoo na noó ña ndaa kándísa
 yó.

Ná koo ña maní xi'o Ndios xí'ín yo'ó.
 Dión ná koo.

To'on yó'o kían kúú uu ni taa San Pablo ni sa'an noo Timoteo

Ká'an Pablo ndisá'an xí'ín Timoteo

¹ Yu'u kúú Pablo, ta kúú iin apóstol, na né'e to'on Jesucristo táto'on k'i'o kóni mií Ndios, chi ni xi'o na to'on na noo yo ña ni'i yo ña kataki chíchi yó sa'a ña kándéé iní yo Cristo Jesús.

² Ta ká'an yu'u ndisá'an xí'ín yo'o, Timoteo, de'e maní mií. Mií tatá yo Ndios, xí'ín sato'o yo Jesucristo ná kee na ña maní xí'ín yo'o, ta ná ku'u ini na sa'on, ta ná k'i'o na ña koo va'a inon.

Ná dá'a ni kaka'an noo yo dána'a yo sa'a Jesús

³ Náki'oi ndivé'e noo Ndios, na kéchóon yu'u noo xí'ín iin ñaxintóni vii, táto'on sa kee na sá'ano ve'i, chi daá kuití ndíko'on inii yo'ó noo ká'in xí'ín ná nduú ñoó.

⁴ Daá nda'í va ndísaa inii yo'ó, táto'on nda'í ni sakón tá ni kee ve'i. Sa'a ñoó kóni k'íi saai kande'í yo'ó, dá ná ndinoo inii xí'ín ña kádij inii.

⁵ Ta daá ño'o inii ña ndino'o inon kándéé inon Jesús táto'on k'i'o kándéé iní ñaá Loida, na kúú naná pa'on, xí'ín Eunice, na kúú naná miíón. Ta kátóni ndaa inii ña k'i'o dión ta'ani kándéé iní ñaá miíón.

⁶ Sa'a ñoó ká'an ni'inii nooon ña ndino'o inon keeón choon ni xi'o Ndios nooon, chi kían táto'on iin ño'ó kéj, o sa kónón ña nda'o ña, di'a ndato cháa ka ná nakej ña. Chi choon yó'o ni ni'on noo Ndios tá ni chínóoi nda'í dñon.

⁷ Chi ko ní xi'o Ndios iin espíritu, tá'an ña kédaá xí'ín yó, dá yu'ú yo. Di'a ni xi'o na Espíritu mií ná noo yo, dá kían ná koo ndeé cháa ka ini yo, ta ná ku'u ini sa'a sátá'an yó, ta ná kendísá'ano yó.

⁸ Ná dá'a ni kaka'an nooon dána'on noo ñayuu sa'a sato'o yo Jesús, ta o sa káka'an nooon sa'a ña nákaa yu'u ve'e kaa sa'a ná. Di'a koo inon ná k'i'ón miíón ndo'o naní nímøn táto'on ndó'o

yu'u sa'a to'on va'a sa'a Jesús dána'a yo, ta keeón ña xí'ín ndéé mií Ndios,

⁹ na ni dakáki ñaá, ta mií ná ni nakana ñaá keeá choon ií mií ná. Ta ko ní kée na dión xí'ín yó sa'a ña kée yó ña va'a. Di'a ni kee na xí'ín yó sa'a ña ni chikaa ini mií ná, xí'ín sa'a ña maní ni kee na xí'ín yó sa'a Cristo Jesús nda rá ko ña'a kava'a ñayuu yó'o.

¹⁰ Tído nda viti ni na'a Ndios ña maní yó'o noo yo sa'a ña ni kii Jesucristo, na kúú na dákaiki ñaá, ñayuu yó'o. Ta ni dítá ná choon né'e ña kédaá xí'ín ñayuu, dá xí'í na. Ta k'i'o dión ni danátuu na noo yo ña kuu va kataki yo, ta ni kuu ka o kuú yo. Ta dión dándáki to'on va'a sa'a mií ná.

¹¹ Ta ni ta'anda choon nooi ña kían kastó'in sa'a to'on va'a yó'o, ña kakuui iin apóstol, dá kane'i ña, ta dána'i ña noo na ko kúú na Israel.

¹² Ta sa'a choon yó'o ndó'o níoi, tído ko xíka'an ta'on nooi, chi ná'a va'a mií yu'u nda yoo kúú na kándísai, ta ió tandeé inii ña kándéé ná kandaa va'a na choon ni xi'o na nooi nda ná kasandaá kuu noo ndí'í.

¹³ Ta natiin toon to'on va'a ni daná'i nooon. Sa'a ñoó kuiin ndaa xí'ín ña kándéé inon Cristo Jesús, ta ku'u inon sa'a dao ka ñayuu.

¹⁴ Ta kandaa va'ón ña ndaa ni xi'o Ndios nooon xí'ín ndéé xí'o na kúú Espíritu ií, na ió ini yo.

¹⁵ Ta sa ná'a va'ón ña ndidaá na ndéi chí kuendá Asia di'a ni dankoo ndava'a na yu'u, ta dao roón kúú Figelo xí'ín Hermógenes.

¹⁶ Ná ku'u ini sato'o yo Jesús sa'a na ve'e Onesíforo, dá chi kua'a nda'o ta'ándá ni xi'o ra tandeé iní nooi, ta ko ní xíka'an noo rá koni ra yu'u, va'ará ndíko sa'í, ndíko nda'í nákaa ve'e kaa.

¹⁷ Dá chi tá ni kii ra ñoo Roma, ni ndi'i nda'o ini ra ni nandukú rá yu'u, ta kúú ni naní'i vá ñaá rá.

¹⁸ Ta nak'i'o sato'o yo Jesús ña kían ku'u ini sato'o yo Ndios sa'a rá tá ná kasandaá kuu keyíko na sa'a yo. Ta sa ná'a va'a miíón ña ni chindeé nda'o ra yó ñoo Éfeso xaan.

2

Ndeé ná koo ini yo tá ndó'o yó tandó'ó

¹ Ta yo'ó, de'e ló'ó miíi, cho'on inon kuiin tooón xí'ín ña maní nì kee Cristo Jesús sa'a yo.

² Ta sa ná'á va'a miíón to'on va'a nì daná'í noó kuá'á ñayuu. Ña yó'o koo inon dána'on noó taa ndíta toon xí'ín ña ndaa kándisa yó, dá ná katì'a va'a ra dána'a ra ña noó dao ka ñayuu.

³ Ta ndeé koo inon tá ndó'o nímon sa'á ña kúúón tát'on iin soldado nákaa tíxi ndá'a Jesucristo.

⁴ Dá chì kò ndí'i ta'on ini iin ra kúú soldado sa'á ña ndí'i ini ñayuu óon. Di'a ndí'i ini ra ña kían nata'an ini ta dándáki ñaá.

⁵ Ta dión ta'ani ndó'o ra chídáó tá'an, tá kò ní kéndaa ra noó taxí tá'an ra, dá kían o ní'í ta'on ra ña va'a, ña ní'í ra kándéé.

⁶ Ta dión ta'ani ndó'o iin ta kéchóon, dinñó'ó ka mií rá kánian natiin ku'í nì kana noñó'o xíti ra.

⁷ Nakani va'a inon sa'á ña nì ka'in xí'ón, ta mií sato'o yo Jesús nakì'o ña kandaá tá'í inon ndí dándáki ña.

⁸ Ndiko'on inon sa'a Jesucristo, ña kúú ná na ve'e rey David, ta nì natakì na tein na nì xi'í. Ta ña yó'o kúú to'on va'a dána'a yu'u.

⁹ Ta sa'a mií to'on va'a yó'o ndó'o naní nímaí, nda ve'e kaa sadí na yu'u, ta kátó ná sa'íi tát'on kée na xí'ín iin ta kini. Tído to'on Ndios, o kúu ta'on kató naan, ta chikaa na ve'e kaa.

¹⁰ Sa'á ñoó xí'o ndeé vá ini ndó'í ndidaá vá ña'a sa'á ña kú'u ini sa'a ñayuu nì kaxi mií Ndios, dá ní'í ná ña káki na sa'á ña nì kee Cristo Jesús, dá koni na kandeí chíchí ná noó ndato náye'e ndaa.

¹¹ Ta miían ndaa kuiti to'on ndaa kían yó'o:

Tá nì nakì'o yó mií yó nì xi'í nduú yo xí'ín ná,

dá kían kataki chíchí yó xí'ín ná.

¹² Tá xí'o ndeé ini yo tein tandó'ó ndó'o yó,

dá kían koni yo dándáki nduú yo xí'ín ná.

Ta tá nì ndata yo sa'a ná,

dá kían ndata ta'ani na sa'a yo noó Ndios.

¹³ Ta va'ará kò kúú yó ñayuu ndaa, daá kuití vá ín ndaa na xí'ín to'on nì xi'ó na noó yo,

dá chì o kúu ta'on tuú ná noó nì ka'an na.

Kánian kakuu yó iin na kéchóon va'a noó Ndios

¹⁴ Dándisaa inon ñayuu ndéi xaan sa'á to'on yó'o, ta noó mií sato'o yo Jesús ka'andon choon noó ná ña ná dá'a nì dándichì tá'an mií ná sa'á to'on kò ndáya'i, dá chì o chindeé ta'on ñaá. Di'a dátúú váan ñayuu ndéi seídó'an.

¹⁵ Cho'on inon kéchóon va'ón, dá ná nata'an ini Ndios koni na yo'ó. Kakuuón iin ra kéchóon ndaa, iin ra kò xíka'an noó sa'a choon kée ra, chì dána'a ra tát'on kì'o kaa rá ió ña ndaa.

¹⁶ Taó xóo miíón noó to'on kini xí'ín ña kò chóon, ña dána'a dao taa, dá chì ña yó'o kédaá xí'ín ñayuu, dá kuxíká cháá ka na noó Ndios,

¹⁷ ta kíán tát'on iin kue'e kaon xíka. Taa ñó'o tein ra dána'a ña yó'o kúú Himeneo xí'ín Fileto.

¹⁸ Taa yó'o kúú ra nì ndañó'ó noó to'on ndaa, dá chì ká'an ra ña sa nì natakì va ñayuu nì xi'í, ta kándéé rá nadaká rá ñaxintóni dao ka ñayuu noó to'on ndaa kándisa yó.

¹⁹ Tído ña ndaa nì chiná'a Ndios kíán tát'on iin sa'a vé'e toon kándu'u, ta noó miían tándaa to'on ká'an di'a: "Ná'á vá sato'o yo Ndios ndá yoo kúú ñayuu na." Ta kaá ta'anian: "Ndidaá na nákonì ña kúú ná kuendá Cristo kánian dánkoo ndí'i na kuachi kée na."

²⁰ Ta sa ná'á va'a yó ña iin ve'e kuiká, kò kómí ta'on na savá'a ña'a nì kavá'a xí'ín oro xí'ín plata, chì ió ta'ani ña'a nì kavá'a xí'ín yító xí'ín ñó'o noó ná. Ña va'a ñoó kían ió choon kéchóon na xí'ín ñañó'ó. Ta ña nóo ñoó, ndá choon kúú mií vá kéchóon na ña.

²¹ Ta kì'o dión ta'ani, tá ná taó xóo yó mií yó noó to'on kò chóon dána'a taa ñoó, dá kakuu yó tát'on iin ña'a ndáya'i xí'o ñañó'ó noó sato'o yo Jesús, xí'ín iin ña'a vii, xí'ín iin ña'a ió

choon noo ná, dá koo nduu yo kee yó ndidaá ña va'a.

²² Kuino noó ña ko vá'a kátoó takuáchí tákí kée xi. Ta tiin kí ña ndaa, ta kandeé ká'ano inon Jesús, ta ku'u inon sa'a dao ka ñayuu, ta koo va'ón xí'ín ná. Ta ndidaá ña yó'o ndi'i inon keeón xí'ín dao ka na ndino'o ini ká'an xí'ín sato'o yo Jesús.

²³ Ta o sa chíneeón miíón noo ndéi ñayuu ndató'ón kuáchi sa'a to'on ko choon, sa'a to'on ko ndáya'i, chi sa ná'á vóón ña ñoo kédaá xí'ín ñayuu, dá kasá'á ná dár'u'u tá'an na.

²⁴ Dá chi iin na kéchóon noo sato'o yo Jesús, ko kánian kakuu na iin na kátoó tandó'ó. Di'a kánian koo va'a ini na xí'ín ndidaá ñayuu, ta kánian koo ti'a na dána'a na, ta kánian ndeé koo ini na.

²⁵ Ta kánian koo ti'a na ka'an ni'ini na noó ñayuu naá xí'ín ná, ta kánian kee na ña xí'ín ña nda'í ió ini na, chi ndá ndi kuu konó vá Ndios ña kían nandikó iní ñayuu ñoo sa'á kuáchi kée na, dá koni na kandaá ini na ña ndaa,

²⁶ dá yaa na noo ndadí ni'ini na tixi ndá'a ña u'u, chi ñó'o na kée na ña kónian.

3

Di'a kee ta kini tein kuu noo ndí'í

¹ Kánian kana'ón ña tein kuu noo ndí'í, dá koo nda'o tandó'ó.

² Dá chi kandeí ñayuu nakani ini sava'a sa'a mií vá ná, xí'ín na katoó dí'ón, xí'ín na ka'an táyíí, xí'ín na ió táyíí ini, xí'ín na ka'an ndava'a sa'a Ndios, xí'ín na ko koni kueídó'o tata xí'ín naná, xí'ín na koó ndivé'e noo, xí'ín na o kékuendá sa'á ña'a Ndios,

³ xí'ín na o kú'u ini sa'a dao ka ñayuu, xí'ín na o kí'o ká'ano ini, xí'ín na kava'a ña to'ón, xí'ín na o kandeé chituu mií, xí'ín na tondó, xí'ín na kuñó'ó ña va'a,

⁴ xí'ín na dikó na né'e tá'an va'a xí'ín ná, xí'ín na chindaa noo, xí'ín na chindaya'i mií, xí'ín na ndukú ña kóni mií ná o duú ña kóni Ndios.

⁵ Ta kee na mií ná ña kúu ná ñayuu kée ña kóni Ndios, tído xí'ín ña kee na

na'a na mií ná ña ko kándisa na ndée Ndios. O sa kí'ín tá'ón xí'ín ñayuu kée dión.

⁶ Ta dao taá kée dión kúu ra koku'u dao ve'e, ta kandeé rá dándá'í ra na ñá'a vitá ini, na ndído kuá'á kuáchi, chi ñó'o na tixi ndá'a ña kini kóni mií ná.

⁷ Ta daá kuití vá dákuá'a na, tído ni kuu ta'ón o kásandaá na katóni ini na ña ndaa.

⁸ Tá sa na'á, Janes xí'ín Jambres ni ñakuíta ni xió né'e tá'an ra xí'ín Moisés. Dión ta'ani kée ta kini yó'o xió né'e tá'an ra xí'ín ña ndaa kándisa yó, chi ñaxintóni kini va kómí rá, ta ni ndañó'ó rá noó ña ndaa kándisa yó.

⁹ Tído yachi vá kuei ra, dá chi yachi vá kandaá ini ñayuu ña kúu rá ta ndeé to'on táto'on ni ndo'o ta ni naá xí'ín Moisés.

¹⁰ Tído sa ná'á miíón ndá sa'a dána'a yu'u, ta ni xinon táto'on kí'o kée yu'u xí'ín ñayuu, ta ná'ón ndí kían ni chikaa inii keei, ta ni xinon táto'on kí'o kée yu'u kandeé ká'ano inii Jesús, ta sa ná'ón ña kueé ió inii, ta ni xinon ña kú'u inii sa'a dao ka ñayuu, ta ná'ón ña xí'o ndeé inii noo ndidaá ña'a,

¹¹ ta ni xinon ña ni kendava'a ñayuu xí'ín yu'u sa'a Ndios, ta ni xinon ña ni ndo'o nda'o nímaí. Ta ná'ón ña ni ndo'i ñoo Antioquia, ñoo Iconio, ñoo Listra viti. Ta noo ndidaá ña ni ndo'i, ni chindeé nda'o ñaá sato'o yo Jesús.

¹² Sa'á ñoo ndi ndaa miíó na kóni kuita ndaa xí'ín Cristo Jesús, ndo'o nda'o níó ná kee ñayuu ko kándisa.

¹³ Tído iin rá iin kuu kuu, ndúkini cháá ka ta kini xí'ín ta to'ón kua'an ra, ta dándá'í ra ñayuu, ta dándá'í tá'an mií rá.

¹⁴ Tído yo'ó, kua'an kuiin toon xí'ín ña ndaa ni dákuá'ón, chi sa ná'á vá miíón ña kían ña ndaa, ta ná'á ta'anón ndá yoo ni daná'a ña nooon.

¹⁵ Chi nda rá ni sa kuuón iin tayíí ló'o, nda daá vá ná'ón ndí dána'a tuti ii Ndios, ta sa'a mián kandaá inon ña káki yó sa'a ña kandeé iní yo Cristo Jesús.

16 Chì mií vá Ndios nì datóon ñaxintóni dao taa, dá nì taa ra ndidaá to'on tándaa noo tuti ñí ná. Ta to'on yó'o kían va'an dána'aan noo ñayuu, va'an kuió né'an na, va'an ná chikani ndaaan ná, va'an dákuá'anoan na, dá ná kee na ña ndaa,

17 dá xinkuei ñayuu Ndios kakuu na tátó'on kí'o kóni Ndios, dá katí'a na kee na ndidaá ña va'a.

4

Ndì'i inon dána'on to'on Ndios noo ñayuu

1 Ta noo Ndios xí'ín noo sato'o yo Jesucristo, na keyíko sa'á na ndéi takí xí'ín sa'á na nì xí'í tá nandió koo tuku na ñayuu yó'o dándáki na, ta noo na yó'o sa'ándái choon nooon ña

2 koo inon dána'on to'on Ndios. Ta daá kuití koo nduun dána'on ña nani nónó o ko nónó. Dáxinō inon ñayuu, ta dánanón na, ta ka'an ni'ínōn noo ná xí'ín ña kueé ió inon, ta dána'on noo ná to'on ndaa kándisa yó.

3 Chì vei kuu o kándía ka ñayuu kueídó'o na ña ndaa dána'a yo, chì sa'á ña katóo na kueídó'o na dao ka to'on, sa'á ñoó ndukú ná kua'a ta to'on dána'a noo ná, tá'an ra dána'a ña nata'an ini mií ná kueídó'o na.

4 Ta kedó'ó ná mií ná noo ña ndaa dána'a yo, dá natiin va'a na cuento to'on.

5 Tído yo'ó, kaño'o tá'í inon, ndeé koo inon tá ndó'ón tandó'ó, ndì'i inon dána'on to'on va'a ña ká'an sa'a Jesús, ta dáxinkoo va'ón xí'ín choon nì nì'on noo Ndios.

6 Dión koo inon keeón, dá chì sa ió va yu'u ña kuui sa'a Ndios, chì sa nì kuyati va hora ña kían kuui dánkooi ñayuu yó'o.

7 Sa nì kechóoin noo Ndios xí'ín ndidaá ndeéí. Nì kankono va'i, ta nì xinkooi nda noo nì chiná'a Ndios, ta nì sa ñin ndaai xí'ín ña ndaa kándisa yó.

8 Ta viti sa ió nduu va iin corona natiin yu'u, tá'an ña nì'í na kúu na ndaa, ña kían kí'o na kúu sato'o yo noo yu'u tá ná kasandaá kuu dáá, chì kúu ná iin na keyíko ndaa. Ta o duú

noo iin to'on yu'u kí'o naan, chì kí'o ta'ani naan noo ndidaá ka na ndátí kíi kasaa na.

Yó'o xíka Pablo iin ña manì noo Timoteo

9 Yachì koo inon kiión kande'on yu'u.

10 Dá chì nì dánkoo ndava'a va Demas yu'u, chì katóo nda'o ra ña ió ñayuu yó'o, sa'á ñoó nì kee ra kua'an ra ñoo Tesalónica. Ta Crescente nì kí'in kua'an chí kuendá Galacia di'a, ta Tito nì kí'in kua'an chí kuendá Dalmacia.

11 Sava'a iin to'on Lucas vá kúu na nì kandoo ió xí'ín yu'u. Sa'á ñoó nakuaka Marcos kandakón kison, dá chì xínñó'í xì noo choon.

12 Ta Tíquico nì tanda'í kosaa ñoo Éfeso.

13 Tá vasón, dá kane'ón kotói, tá'an ña nì dánkooi ñoo Troas noo kúu ve'e Carpo, ta kane'e ta'ánón libroi, ta o sa nándodóon kane'ón libro ñi kison.

14 Alejandro, ta kéchóon xí'ín kaa, kua'á nda'o ña'a kini nì kee ra xí'ín yu'u. Tído sato'o yo Jesús ná chiya'i ra sa'a iin rá iin ña kini nì kee ra xí'ín.

15 Sa'á ñoó kandaan miíón noo rá, chì xini u'u nda'o ra to'on va'a dána'a yo.

16 Tá nì chindeéi mií noo ta né'e choon ta'ándá mií noo, ko ñin ta'on ní sá ñin xí'ín yu'u. Ndidaá vá rá nì dánkoo mií ñaá. Tído ná dá'a ni taó kuendá Ndios ña nì kee ra.

17 Tído nì sa ñin va mií sato'o yo Jesús xí'ín yu'u, ta nì xí'o na ndeéí, sa'á ñoó nì kandeéi nì daná'í to'on va'a, dá nì seídó'o ndidaá na ko kúu na Israel sa'a Jesús. Ta dión nì kuu, dá nì káki yu'u, dá ko ní xí'íi yu'u ndika'a.

18 Ta chindeé vá sato'o yo Jesús yu'u noo ndidaá ña kini kóni ñayuu kee na xí'ín, dá kandaka na yu'u nda kuu ná kasandaái noo ió na dándáki na. Ta daá kuití ná natiin na ndidaá tá'an ñañó'ó. Dión ná koo.

Xí'ín ndisá'an yó'o dándí'i Pablo ña ká'an na xí'ín Timoteo

19 Ká'on ndisá'an xí'ín Prisca xí'ín Aquila, xí'ín na ve'e Onesíforo.

²⁰ Nj̄ kandoo va Erasto ñoo Corinto, ta nj̄ ñankoo yu'u Trófimo ñoo Mileto, chi kú'u va ra.

²¹ Ta koo inon kison tá kọ ñá'a kasá'a yoo vixi. Ta ká'an Eubulo ndisá'an xí'ón, xí'in Pudente, xí'in Lino, xí'in Claudia viti xí'in dao ka na kúu kuendá Jesús ndéi yó'o.

²² Ná kuiin Jesucristo, na kúu sato'o yo, xí'ón. Ná koo ña manj̄ xí'o na xí'in iin rá iin ndo'ó. Díón ná koo.

To'on yó'o kían nì taa San Pablo nì sa'an noo Tito

Ká'an Pablo ndisá'án xí'ín Tito

¹ Yu'u kúu Pablo, na kéchóon noo Ndios, ta kúú iin apóstol, na né'e to'on Jesucristo, dá ná kasandaá ñayuu nì kaxi Ndios kandeé ká'ano iní na Jesús, ta kasandaá ta'ani na kana'á ná to'on ndaa sa'a mií ná, dá ná kandeé ná kee na táto'on kì'o kóni Ndios,

² ta ná koo tandeé iní na ña iin kuu koni na kataki chíchí ná. Ta mií vá Ndios nì xì'o to'on na ña koo dión ndá rá kò ñá'á kasá'á ñayuu yó'o, ta kò ká'an to'on ta'on na.

³ Dá tá nì kasandaá kuu nì chikaa ini mií Ndios, dá nì na'a na to'on ndaa sa'a mií ná. Ta nì ta'anda choon noo ña dána'í ñá noo ñayuu nì kee mií Ndios, na dáka'ki ñaá.

⁴ Ta ká'an yu'u ndisá'án xí'ín yo'ó, Tito. Ta mií'án ndaa kuiti kúú'ón táto'on de'i sa'á ña kándéé inon Jesús. Mií tatá yò Ndios xí'ín sato'o yò Jesucristo, na dáka'ki ñaá, ná kee ña manì xí'ín yo'ó, ta ná ku'u ini na sa'on, ta ná kì'o na ña koo va'a inon.

Di'a kánian kee ta sá'ano xí'ín ra ká'án kane'e choon noo na kúú kuendá Jesús

⁵ Nì dankoo yu'u yo'ó yúku iin ini taño'o naní Creta, dá ndeyíkon choon noo na kúú kuendá Jesús xa'an, dá kì'ón choon noo ra sá'ano, dá ná kandita ra noo na kúú kuendá Jesús ndéi iin rá iin ñoo xa'an táto'on kì'o nì sa'ándái choon noon.

⁶ Tído ná kakuu ra iin taa kéndísá'ano noo ñayuu, ta ná kakuu ra yíi iin tó'ón ñá'a, ta de'e ra ná kakuu ta kándisa Jesús. Ná dá'a nì ka'an ñayuu ña kúú xí takuá'chí kini, o takuá'chí kòó ñaño'ó.

⁷ Dá chì mií'án kánian kéndísá'ano iin ra ndáka na kúú kuendá Jesús, chì noo mií Ndios nì natiin ra choon yó'o. Kò kánian kakuu ra ra ndeé to'on, ni

ra yachì káryíi, ni ra kátoó ko'o, ni ra kátoó tandó'ó, ni ra kée sa'a di'ón maña.

⁸ Di'a kánian kakuu ra iin taa natiin va'a ñayuu ve'e ra, iin ra kátoó kée ña va'a, iin taa ñó'o ndi'i ini, iin ra kéndaa, iin ra káa vii noo Ndios, iin ra kándéé chituu mií noo ña kini.

⁹ Ta kánian kuiin toon ra xí'ín to'on ndaa táto'on kì'o nì ñakuá'a ra, dá ná katì'a ra ka'an ni'ini ra táto'on dándáki ña ndaa sa'a Ndios, dá ná katì'a ra kadi ra yú'u na kátoó dátúú ñaá.

¹⁰ Dá chì ndéi kuá'á nda'o taa ndeé to'on, ta kátoó ra dána'a ra to'on kò chóon, ta kóni ra dánda'í ra na kúú kuendá Jesús. Ta ra kée cháá ka dión kúú ra ká'an ña kánian ta'anda ñi ra kúú kuendá Jesús.

¹¹ Ta mií'án kánian kadi yò yú'u rá, dá chì xionoo ra nádaká rá ñaxintóni ñayuu iin rá iin ve'e xí'ín ña kò kánian dána'a ra, chì kée ra sa'a di'ón maña.

¹² Ta iin de'e ñoo mií vá Creta xa'an nì taa sa'a ña kée taa ñoo ra, chì di'a kua'an ña nì taa ra: “Daá ta to'on nda'o kúú ra ñoo Creta, ta kúú rá ta nde'é, ta kúú rá ta dusa, ta kítì nda'o kúú rá.”

¹³ Ta ndaa va ká'an ra, xiní yu'u. Sa'á ñoo koo inon dánani va'a cháá'ón ra kée dión xa'an, dá ná kandita ndaa ra xí'ín ña ndaa kándisa yó,

¹⁴ dá kían ná dá'a ka ni kekuendá ra cuento to'on nì kava'a dao ta Judío, ta ná o kekuendá ka ra choon sa'ándá taa nì kexoo noo ña ndaa sa'á Ndios.

¹⁵ Ndidaá vá ña'a kúú ña'a vii noo na kómí iin níó vii. Tído noo na kómí iin níó yakó xí'ín na kò xí'ín kándisa Jesús, ndidaá vá ña'a kúú ña'a yakó noo ná, dá chì ndino'o ña kini nákani ini na, ta yakó nda'o ñaxintóni ná.

¹⁶ Kaá ra ña ná'á rá Ndios, tído xí'ín ña kée ra ná'a ra mií rá ña kúú rá ta to'on, dá chì kúú rá ta tìkíni, ta kúú rá taa ndeé to'on, ta ni lú'u ña va'a kò kándéé rá kée ra.

2

Ta koo inon dána'on táto'on káa rá ió ña ndaa kándisa yó

¹ Tído yo'ó, kua'an yo'ó ndi'i inon dána'on táto'on káa rá ió ña ndaa kándisa yó.

² Koo inon dána'on noó ta sava'a ña ná kaño'o ini ra noó ña'a kée ra, ta ná koo ndísá'ano ini ra, ta ná kendísá'ano ra, ná kuita ndaa ra xí'in ña ndaa kándisa yó, ná ku'u ini ra sa'a dao ka ñayuu, ta kueé ni ná koo ini ra.

³ Díón ta'ani ná koo ini na ñá'a sava'a, ná koo ndísá'ano ini na. Ná dá'a ni kanoo na kava'a na ña to'on, ta ná dá'a ni kakuu na na kátoó ko'o. Ndino'o ña va'a ná koo ini na dána'a na

⁴ noó na ñá'a kuálí, dá ná katí'a na koni na yíí ná xí'in de'e kuálí na,

⁵ dá ná kaño'o ini na noó ña kée na, dá ná kakuu na iin na ñá'a kéndísá'ano, dá ná katí'a na kandaa va'a na ve'e na, dá ná koo va'a ini na, dá ná kaño'o toon na tixi ndá'a yíí ná, dá kían ná dá'a ni ní'í ñayuu ndí kían ka'an ndava'a na sa'a to'on Ndios.

⁶ Ta koo ta'ani inon ka'an ni'ínón noo takuáchí yíí ña kían ná koo ini xi kaño'o ini xi noó ña kée xi.

⁷ Ta chikani miíón ña kían keva'ón noo ndidaá ña'a kéeón, dá ná katí'a xi keva'a xi. Ta noo dána'on, koo inon dána'a ndaaon, ta dána'on xí'in ñaño'ó,

⁸ ta dána'on xí'in to'on ndaa, dá kían ná dá'a ni ní'í ñayuu ña ka'an ndava'a na sa'on, dá ná kaka'an noó na xini u'u ñaá sa'a ña ko ní'í ná ndí kían ka'an kini na sa'a yo.

⁹ Ta ka'an ni'ínón noó na ñó'o tixi ndá'a iin sato'o ña ná kueídó'o ñaá ná, ta ná ndukú ná ña nata'an ini ra. Ná dá'a ni ndane'e yú'u ná noo rá,

¹⁰ ta ná dá'a ni koo kue'é noo ndá'a ná. Di'a ná kenda na ndidaá choon tá'anda noo ná, dá kían xí'in ña kée na, ná chindaya'i ñayuu ña ndaa sa'a Ndios, na dákaki ñaá.

¹¹ Dá chi ni na'a túu Ndios ña mani ni kee na xí'in ñayuu, dá ni'í ndidaá ná ndi kee na káki na.

¹² Ta ña mani yó'o kásto'on xí'in yó ña kánian dánkoo yó ndidaá ña kini xí'in ña kátoó na kúu kuendá ñayuu yó'o kee na. Ta kásto'on ta'anian xí'in yó ña kánian kaño'o ini noo ña kée yó,

ta kandeí ndísá'ano yó, ta kandeí yó kee yó ña kóni Ndios.

¹³ Kí'o díón ná kee yó nani ndéi yó ndáti yó tandeé ini ndato kua'an, chi ndáti yó ndato náye'e noo nandió koo Jesucristo, na kúu Ndios ká'ano, na dákaki ñaá, kasaa na.

¹⁴ Chi ni naki'o na mií ná ni xi'i na sa'a yó, dá ni kuu ni taó xóo na yó tixi ndá'a ndidaá ña kini. Ta ni nduvii ná yó, dá ni nduu yó ñayuu mií ná, dá ná ndi'i ini yo kee yó ña va'a.

¹⁵ Díón koo inon dána'on noo na kúu kuendá Jesús, ta ka'an ni'ínón noo ná. Ta xí'in choon né'ón koo inon dánanón na ko vá'a kée, ta ni iin tó'ón ñayuu o sa kónó kenóo na yo'ó.

3

Ni dandóo Ndios kuachi yó sa'a ña kándéé ini yo Jesús

¹ Dándusaa inon na kúu kuendá Jesús ña kánian koo ñaño'ó ná noó ta né'e choon xí'in ra dándaki ñaá. Ná kueídó'o ñaá ná, ta daá kuití ná kandeí nduu na kee na ña va'a.

² Ta ná dá'a ni koo ini na ka'an u'u na sa'a ni iin ñayuu, ta ná dá'a ni katóo na tandó'ó. Di'a va'a ná koo ini na, ta nda'í ná koo ini na xí'in ndidaá ñayuu.

³ Dá chi tá sa na'a sa kuu yó ñayuu ndeé to'on, xí'in ñayuu do'ó, ta sa xionoo ndava'a yó, ta sa ño'o yó tixi ndá'a ndidaá ña kini sa katóo mií yó xí'in ña kini sa koni ñíi yo. Ta ni sa kuu yó ñayuu xixi ini, xí'in ñayuu u'u ini. Sa ndukú yó ña kían koni u'u ñaá ñayuu, ta sa xini u'u tá'an yó xí'in dao ka na.

⁴ Tído iin kuu ni na'a Ndios, na dákaki ñaá, ña va'a ini na, ta ni na'a na ña kú'u ini na sa'a yo,

⁵ dá ni dakáki ñaá ná. Tído ko ní dákaki na yó sa'a ña ni kee yó ña va'a. Di'a ni dakáki na yó chi ni ku'u ini na sa'a yo. Chi ni dandóo na kuachi yó, dá ni nakaki sa'a yo, ta Espíritu ií mií ná kúu na ni ndee saá ñaá,

⁶ chi ni dakútí Ndios ní yo xí'in Espíritu ií mií ná sa'a ña ni kee Jesucristo, na dákaki ñaá.

⁷ Dión n̄i kee na, sa'á ñoó n̄i kandoo vii yo noo Ndios sa'á ña man̄i n̄i kee mií ná sa'a yo, dá ná kuu natiin yó noó tatá yo Ndios ña kataki chíchí yó, chí ña yó'o kúú tãndeé ini ió noo yo.

⁸ Ndino'o ña ndaa kían ká'ín xí'ón, sa'á ñoó xíkai nooon ña ndundééón dána'on ña, dá ná ndi'i ini na kándisa Ndios kee na ña va'a, chí ña va'a nda'o kían, ta chindeéán ñayuu tá ná kee na ña.

⁹ Ta ná dá'a ni ndató'ón xí'ín ñayuu sa'á to'on ko chón, ta o sa ndató'ón xí'ín ná sa'a ndá tixi n̄i kii iin rá iin na sá'ano. Ta ná dá'a ni chidáo tá'ón xí'ín ná xí'ín to'on, ta o sa dándichi tá'ón xí'ín ná sa'a ley Moisés, dá chí ko ndáya'i ña kee yó dión, ta o chindeé tá'an vaan yó.

¹⁰ Tá nákaa iin ra sa'ándá tá'an ñayuu noó náataka ndo xaan, dá kían dánanón ra iin ta'ándá, uu ta'ándá. Tá ko seídó'o ra ña ká'on, dá kían taó rá ná ko'on ra,

¹¹ ta kana'ón ña n̄i kana xoo va ra noó ña ndaa, ta sa'á kuachi kée vá rá n̄i kedaá xí'ín rá, sa'á ñoó n̄i ndo'o ra dión.

Di'a kánian kee mií Tito, kaá Pablo

¹² Tá n̄i tanda'í Artemas o Tíquico kosaá ra noó nákaaon xaan, dá kían koo inon saan n̄i'on yu'u ndá ñoo Nicópolis, dá chí n̄i chikaa inii ña ñoo kooi yoó vixi.

¹³ Ta koo inon chindeéón Zenas, tá'an ra ná'á ley, xí'ín Apolos, ta k̄i'ón ña'a xínñó'ó rá noó ko'on ra dána'a ra, dá kían ni iin ña'a ná o káman̄i noo rá.

¹⁴ Ta dána'on noó na kúú kuendá yo ña nak̄i'o na mií ná kee na ña va'a, ta ná chindeé ná na káman̄i ña'a noo, dá ná kakuu na iin na kéchón va'a noo Ndios.

Xí'ín ndisá'án yó'o dándí'i Pablo ña ká'an na xí'ín Tito

¹⁵ Ndidaá vá na ndéi xí'ín yu'u yó'o ká'an ndisá'án xí'ón. Ta ka'an yo'ó ndisá'án xí'ín na kándisa dáó xí'ín yó ndéi xaan, tá'an na kú'u ini sa'á ndu'u.

Ná koo ña man̄i xí'o Ndios xí'ín iin rá iin ndó. Dión ná koo.

To'on yó'o kían nì taa San Pablo nì sa'an noo Filemón

Ká'an Pablo ndisá'án xí'ín Filemón

¹ Yu'u kúú Pablo, ta nákaai ve'e kaa sa'á ña dána'i to'on Jesucristo. Ta yu'u xí'ín ñani yo Timoteo ká'an ndu ndisá'án xí'ín míí ní, ñani manì Filemón, chì míí ní kúú na kéchóon dáó xí'ín ndu'u,

² ta ká'an ta'ani ndu ndisá'án xí'ín kì'o manì yo naní Apia, xí'ín ñani yo Arquipo, na chindeé tá'an xí'ín yó sa'á to'on Jesús, ta ká'an ta'ani ndu ndisá'án xí'ín na kúú kuendá Jesús nátaaka ve'e ní.

³ Ta míí tatá yo Ndios xí'ín sato'o yo Jesucristo ná kee ña manì xí'ín ndo'ó, ta ná kì'o na ña koo va'a ini ndo.

Kándéé ká'ano ini Filemón Jesús, ta kú'u ini na sa'a dao ka ñayuu

⁴ Ta náki'oi ndivé'e noo Ndios, chì daá kuitì ndíko'on ini míí ní noo ká'ín xí'ín ná,

⁵ dá chì kándaa ini ña kóni ní sato'o yo Jesús, ta kándéé ká'ano ini ña ní, ta kú'u ta'ani ini ní sa'a ndidaá ñayuu Ndios.

⁶ Ta sa'á ña iin nì nduu ní xí'ín ndu'u sa'á ña kándéé ini ní Jesús, sa'á ño'ó xí'ka ndu noo Ndios ña kandaá ini ní sa'a ndidaá ña va'a ió noo ní sa'á ña kúú ní kuendá Cristo Jesús.

⁷ Kádij nda'o ini, ta nì ndundee cháá ka ini tá nì kandaá ini ña kú'u nda'o ini ní sa'a dao ka na kúú kuendá Jesús. Dá chì sa'a míí ní, ñani míí, nì naní'i ini cháá ka ñayuu Ndios tandeé ini.

Yó'o xí'ka Pablo iin ña manì noo Filemón

⁸ Ta sa'á ña dión kían, sa'á ño'ó va'ará ió choon nì xí'o míí Cristo no'ói ña ka'andaj choon noo ní tát'o'on kánian kee ní,

⁹ tído di'a xíkai ña manì noo ní sa'á ña kú'u ini sa'a sátá'an yó. Ta yu'u kúú Pablo, na ká'an xí'ín ní, ta kúú

iin na sava'a, ta nákaa yu'u ve'e kaa sa'á ña dána'i sa'á to'on Jesucristo.

¹⁰ Xíkai ña manì noo ní sa'a Onésimo, chì kúú rá tát'o'on iin de'e nì ní'í noo nákaai ve'e kaa yó'o sa'á ña kándéé ini ra Jesús.

¹¹ Chì di'a iin ta kó choon nì sa kuu ra noo ní tá sata, tído viti kían kúú rá iin ta ió choon noo míí ní xí'ín noo yú'u.

¹² Ta kó'ín chinda'í ra nasaa ra noo ní, tído kóni ña natiin va'a ní ra, chì tát'o'on ndó'i xí'ín nímaí, kì'o dión ndó'i xí'ín rá.

¹³ Kóni ña koo ra yó'o xí'ín, dá chindeé rá yu'u kuiin ra to'on noo míí ní, chì nákaai ve'e kaa yó'o sa'á ña dána'i to'on va'a Jesús.

¹⁴ Tído o kée ta'on yu'u dión, chì kó ñá'a ta'on nachina'í míí ní. Kó kóni kendúsai xí'ín ní kee ní ña manì yó'o, chì kóni ña ná kakuuan tát'o'on kì'o kóni míí ní.

¹⁵ Dá chì ndá ndi kuu nì sonó Ndios ña nì kuxoo ra cháá tiempo noo ní, dá viti kían nandió koo ra kosaa ra koo chíchí rá xí'ín ní.

¹⁶ Ta viti natiin va'a ní ra, chì kúú rá iin ta ndáya'i cháá ka o dudu iin ra nákaa tixi ndá'a ní, chì viti kúú rá iin ñani manì yo. Kúú rá iin ta ndáya'i noo yú'u, tído ndáya'i cháá ka ra noo míí ní sa'á ña koni kuáchí tuku ra noo ní, xí'ín sa'á ña nì nduu ra iin ñani ní sa'á ña kúú rá kuendá sato'o yo Jesús.

¹⁷ Sa'á ño'ó, tá miían ndaa nákonì ní ña né'e tá'an va'a ní xí'ín yu'u, dá kían natiin va'a ní ra, ta kee ní kuendá ña míí yu'u kúú rá.

¹⁸ Tá ndá ña'a nì ya'a ra nì kee ra xí'ín ní, o tá táj ra noo ní, dá kían nachí'i nían kuendá yu'u.

¹⁹ Yu'u kúú Pablo, ta xí'ín ndá'a míí táai to'on yó'o kosaaan noo ní. Yu'u chiya'i noo ní, va'ará di'a kuu kaai xí'ín ní ña táj ní sa'a míí ní no'ói.

²⁰ Sa'á ño'ó, ñani míí, ió tandeé ini xí'ín ní ña kee ní ña manì yó'o sa'á ña kúú yó kuendá sato'o yo Jesús, ta kì'o ta'ani ní tandeé ini sa'á ña kúú ñani kuendá Jesús.

²¹ Ta nì taai tuti yó'o kosaa noo ní, chì kándéé ká'ano ini ña kueídó'o ní

yu'u. Ta sa ná'á vái ña va'a cháa ka kee ní noó ña ká'in xí'in ní.

²² Ta kóni ta'anii ña kenduu ndo noo kooi, dá chí kándéé inii ña xinkoo ña xíka ndo noo Ndios, dá k'í'o na ña saai noo ndéi ndó xaan.

Ká'an ta'ani dao ka na kúú kuendá Jesús ndisá'án xí'in Filemón

²³ Ta ká'an ñani yo Epafra ndisá'án xí'in ní. Na yó'o kúú na nákaa nduú xí'in yu'u ve'e kaa sa'á ña dána'a na sa'a Cristo Jesús.

²⁴ Ta ká'an ta'ani Marcos, xí'in Aristarco, xí'in Demas, xí'in Lucas ndisá'án xí'in ní. Na yó'o ta'ani kúú na chindeé tá'an xí'in yu'u noo choon Ndios.

²⁵ Ná koo ña maní xí'o sato'o yo Jesucristo xí'in iin rá iin ndó. Dión ná koo.

To'on yó'o kían kua'an noó na Israel kúú kuendá Jesús

Ká'an Ndios xí'ín yó xí'ín yú'u de'e na

¹ Kua'á nda'o ta'ándá ni sa ká'an Ndios xí'ín na sá'ano ve'e yó tá sata, ta noó kua'á nda'o ña'a ni sa kechóon na profeta na sa kasto'on na xí'ín ñayuu ñóó.

² Tído tein kuu noo ndi'i yó'o kéchóon na de'e mií ná, dá ka'an na xí'ín yó, ta de'e na kúú na ni ñatiin ña kakuu na sato'o noo ndidaá ña'a, ta xí'ín ndá'a de'e na ni kava'a na ndidaá ña ió ñayuu yó'o xí'ín ña ió induú.

³ Ta na yó'o kúú na ná'a tát'on k'i'o ndato káa mií Ndios, dá ch'i tát'on k'i'o kúú mií Ndios, k'i'o dión ta'ani kúú de'e na, iin nóo kúú vá ná. Ta mií ná kúú na xíto ndidaá tá'an ña'a xí'ín choon kómí to'on na. Tá ni ndi'i ni dandóo na kuachi yó, dá ni nakoo na xoo kuá'a Ndios noo dikó ió na dándáki na.

⁴ Ta ndáya'i cháa ka na noo ndidaá ángel ndéi induú, ta ni ñatiin na iin kuu ndáya'i cháa ka o duú ángel ñóó.

Ndáya'i cháa ka Jesús o duú ángel

⁵ Dá ch'i ko ní ka'an Ndios di'a xí'ín ni iin tó'ón ángel:

Yo'ó kúú de'e yu'u, ta viti ná'i ña kúúí tatóon.

Ta ni ko ní ka'an na di'a sa'a ni iin ángel:

Yu'u kakuu tatá xi, ta mií xí kakuu de'e yu'u.

⁶ Ta ni ka'an ta'ani Ndios di'a tá kua'an na tanda'á ná iin tó'ón diní de'e na kií na ñayuu yó'o:

Ná kandaño'o ndidaá ángel de'i.

⁷ Miían ndaa di'a kaá Ndios ká'an na sa'a ángel:

Yu'u kúú na kée ángel kéchóon nooí ña kakuu na tát'on tachí, xí'ín ñó'ó ita.

⁸ Tído di'a kaá na sa'á de'e mií ná:

Yo'ó kúú Ndios, ta ni iin kuu ta'ón o ndi'i noo dándáki yo'ó.

Ta kényiko ndaa yo'ó noo dándákón.

⁹ Ch'i ndíko yo'ó iin íchi ndaa, ta káño'ó yo'ó ndidaá ña kini kua'an.

Sa'á ñóo ni kaxi Ndios yo'ó, na kúú Ndios miíón,

ta ni xi'o cháa ka na ña dii iní nooon o duú dao ka na xínkuáchí dáo xí'ón.

¹⁰ Ta kaá ta'ani na di'a:

Yo'ó, na kúú sato'o noo ndidaá ña'a, nda mí sa'a ni kava'ón noño'ó yo'ó,

ta xí'ín ndá'a miíón ni kava'a induú.

¹¹ Ta ná kasandaá iin kuu, ta naá ndi'i vaan,

tído yo'ó, daá koo kuií vá yo'ó.

Ndidaá tá'an va ña'a káa kuyatá iin kuu tát'on k'i'o kuyatá dá'on.

¹² Ta tát'on k'i'o nátuú ñayuu dá'on ndíxi na,

k'i'o dión natuu yo'ó ndidaá ña'a káa, ta ná nadamón ña.

Tído yo'ó, o nádaon ta'an voón, daá koo kuií voón.

¹³ Ta ko ní ka'an Ndios di'a xí'ín ni iin tó'ón ángel:

Kakoo yo'ó xoo kuá'i nda ná nataán ndi'i yu'u ta xini u'u ñaá tixi sa'on.

¹⁴ Kánian kana'á ndó ña choon kómí ángel kían ña koni kuáchí ná noo Ndios, ta chinda'á ñaá ná chindee ná ndidaá na ni'í ña káki na.

2

Iin ña'a ndáya'i nda'o kían ña ni kii Jesús dáka'ki ñaá

¹ Sa'á ñóo miían ndúsa kánian kandiko toon yó to'on ndaa ni seídó'o yó, dá ch'i tá koó, dá kían oon ni ví kankuei xoo yó nooán.

² Ch'i miían ndaa ió choon noo ndá'a ley ni xi'o ángel noo Moisés, ta ndi ndáa mií vá ñayuu ni ya'a nooán, ta ndi ndáa mií ná ko ní xín kueídó'o choon sa'ándáan, dá ni ndo'o níto ná sa'á kuachi ni kee na.

³ Ta, ¿ndi koo ví káki yó noo ña xido ini Ndios tá ná o taó kuendá yo to'on ndáya'i cháa ka, ña kían ká'an sa'a ndi koo káki yó? Ch'i dinño'ó mií na

kúu sato'o yó n̄i x̄i'o kuendá sa'á to'on yó'o, n̄i ndi'i, dá n̄i kasto'on ta'ani taa n̄i sa x̄ionoo x̄i'ín ná to'on yó'o x̄i'ín yó.

4 Ta mií Ndios n̄i x̄i'o ta'ani kuendá sa'á to'on ndato yó'o x̄i'ín ndá'a taa n̄i sa x̄ionoo x̄i'ín Jesús, dá ch̄i n̄i x̄i'o na ña k̄ian n̄i kandeé rá n̄i kee ra ña'a ndato x̄i'ín ndidaá ka ña'a ná'ano noó ñayuu, ta n̄i x̄i'o na ña n̄i natiin iin rá iin taa yó'o choon n̄i x̄i'o Espiritu īi tató'on k̄i'o kóni mií ná.

Jesús kúu na x̄i'o ña k̄aki yó

5 Dá ch̄i k̄o ní x̄i'o Ndios choon noo ndá'a ángel ña k̄ian dándáki na ñayuu saá vēi chí noo, ña k̄ian ká'in sa'a x̄i'ín ndó.

6 Dá ch̄i di'a kua'an ña n̄i taa iin taa noo tuti īi Ndios:

¿Ndi k̄ian kúu taa ndéi ñayuu yó'o ña ñó'o ini ní sa'a rá, tatá Ndios?

Ta, ¿ndi k̄ian kúu rá ña ndi'i téi ini ní sa'a rá?

7 Ta n̄i ndee ní ra sa kuu ra iin ra ló'o cháa noo ángel,

ta n̄i x̄i'o ní choon ká'ano noo rá, ta n̄i x̄i'o ní ñaño'ó noo rá,

ta n̄i ch̄ikani ní ra ña dándáki ra ndidaá ña'a n̄i kava'a ní,

8 ta n̄i nataán ní ndidaá tá'an ña'a t̄i sa'a rá.

Ch̄i sa'á ña n̄i nataán Ndios ndidaá ña'a t̄i sa'a rá, sa'á ñoó k̄o ní kándoo ní iin tó'an, ndidaá ña ñó'o t̄i sa'a rá, tído kándaa ini yó ña o duú ndidaá ña'a dándáki ra viti.

9 Tído viti kándaa ini yó ña ió iin na n̄i ndeló'o cháa mií noo ángel, ta na yó'o kúu Jesús, ta n̄i natiin na choon ká'ano, ta n̄i natiin ta'ani na ndidaá tá'an ñaño'ó sa'á ña n̄i xi'i na sa'a yó. Dá ch̄i sa'á ña kóni Ndios kee na ña man̄i x̄i'ín yó, sa'á ñoó n̄i xi'i Jesús sa'a yó.

10 Ta mií Ndios kúu na n̄i kava'a ndidaá ña'a ñó'o ñayuu yó'o, ta noón kúu na x̄ito ñaá, ta kóni na nakuaka na ñayuu mií ná noo ndato náye'e ndaa noo ió na. Sa'á ñoó iin ña va'a n̄i sa k̄ian ña n̄i daxínkoo va'a na Jesús x̄i'ín ña n̄i ndo'o na, ch̄i mií ná kúu na dákaki ñaá.

11 Dá ch̄i mií Jesús, na n̄i ndevii yó, x̄i'ín yóo, na n̄i nduvii, iin tó'on vá kúu tatá yó, sa'á ñoó k̄o x̄ika'an ta'on noo Jesús ká'an na ña kúu yó ñani na.

12 Dá ch̄i di'a kaá tuti īi Ndios: K̄i'o yu'u kuendá sa'a mií ní noo ñanij x̄i'ín k̄i'oi, ta tein ndidaá ñayuu kuendá ní keká'ano yu'u mií ní.

13 Ta kaá ta'anian: Kandeé ká'ano iní Ndios. Ta kaá ta'anian: Yó'o iin x̄i'ín ndidaá tá'an de'e n̄i x̄i'o Ndios nooí.

14 Ta de'e n̄i kava'a x̄i'ín koño x̄i'ín n̄i kúu de'e n̄i x̄i'o Ndios noo ná, sa'á ñoó n̄i nduu ta'ani mií Jesús koño x̄i'ín n̄i, dá n̄i kuu n̄i xi'i na. Ta k̄i'o dión n̄i kandeé ná n̄i d̄itá ná choon noo ndá'a ña u'u, sa'á ñoó k̄o k̄a choon noo ndá'an ka'ánian ñayuu.

15 Dión, dá n̄i kandeé ná n̄i taó xóo na yó noó ña yu'oo kuu yó, dá ch̄i nda rá n̄i k̄aki yó n̄i kasá'a dándáki ñaá.

16 Dá ch̄i miian ndaa kuiti k̄o ní k̄i Jesús chindeé ná ni iin ángel, sava'a na kúu na ve'e Abraham n̄i kii na n̄i ch̄indeé ná.

17 Sa'á ñoó miian ndusa n̄i nduu na tató'on k̄i'o kúu ñani na, dá n̄i x̄inkoo na kúu ná duti kúu noo, iin duti ká'ano ini, iin duti iin ndaa noo Ndios, dá n̄i kuu n̄i dok̄o ná mií ná, dá n̄i'í ñayuu na ña ku'u ká'ano ini Ndios sa'á kuachi na.

18 N̄i ndo'o naní ní na tá n̄i ka'an ña u'u dátuu ñaán, sa'á ñoó kuu va chindeé ná yó tá k̄exixi ña u'u x̄i'ín yó.

3

Ndáy'i cháa ka Jesús o duú Moisés

1 Viti, ñani, ndo'ó na kúu ñayuu Ndios, ndo'ó na n̄i nakana Ndios kandeí induú, koo ini ndo kande'é va'a ndó Cristo Jesús, na né'e to'on mií Ndios noo yó, ta kúu ná duti kúu noo noó ña kándisa iin rá iin yó.

2 Ta n̄i daxínkoo ndi'i na choon n̄i x̄i'o Ndios noo ná, tató'on k̄i'o n̄i daxínkoo ndi'i Moisés choon n̄i ni'i ná koni kuáchí ná noo na kúu ve'e Ndios.

3 Ta kánian natiin Jesús ñaño'ó ká'ano cháa ka o duú Moisés, dá ch̄i

taa káva'a ve'e kánian natiin cháá ka ñañó'ó o duú ve'e ni káva'a ra.

⁴ Dá chi ío yoo káva'a iin rá iin ve'e, dá ndítaan, tído na ni káva'a ndidaá tá'an ña'a kúú Ndios.

⁵ Miían ndaa kuiti ni sa íin ndaa Moisés noo Ndios tá ni sa xinkuáchi ná noo na ve'e Ndios, ta xí'ín ña ni kee na ni na'a na tát'on ki'o káa rá ío ña ka'an Ndios chí noo.

⁶ Tído Cristo kúú mií de'e Ndios, na kánian dándaki ve'e na. Ta ve'e na kúú yóo tá ná kandita toon yó xí'ín ña kándéé iní yó ná nda noo ndi'i kuií, ta ná kadii iní xí'ín tandeé iní kómí yó.

Xí'o Ndios noo na ñoo na ña nani'i ndée ná

⁷ Chi di'a kaá Espíritu ií Ndios: Tá ná kueídó'o ndó noo ká'an Ndios kuú víti,

⁸ dá kían o sa kédó'ó ndó mií ndó tát'on ni kee na sá'ano ñoo ndo tá ni data'án na Ndios, chi ni xito iní ná Ndios noo ni xionoo na yukú ichí ñoo.

⁹ Ta ñoo ni data'án na yu'u, ta ni xito iní ná yu'u,

va'ará uú diko toon kuia ni xini na ndidaá tá'an ña ndato ni kee yu'u xí'ín ná.

¹⁰ Sa'á ñoo ko ní náta'an inii ni xini ñayuu ñoo,

dá ni kaaj xí'ín míí: “Daá kuití vá kexoo xíká níó ná noo ña kóni yu'u,

chi ko kóni na kaño'o na íchi yu'u.”

¹¹ Ta sa'á ña ni xido inii ni kee na, sa'á ñoo ni chikaa inii ña ni iin kuú ta'ón o koní na ndu'u na noo ki'oi ña nani'i ndée ná, kaá Ndios.

¹² Sa'á ñoo kandaa ndo mií ndó, ñani, dá kían ni iin tó'ón ndó ná o kákomí iin níó kini, iin níó kaxí, ña kían kedaá xí'ín ndó, dá kexoo xíká ndó noo Ndios takí.

¹³ Di'a koo ini ndo ka'an ni'ini ndó noo iin rá iin ndó iin rá iin kuú kuú. Dá chi ká'an to'on ñoo ña kánian kee ndó dión kuú víti, dá kían ná dá'a ni kusaá ini ndo koni ndo to'on Ndios kee ña dándai'í ñaá kuachi.

¹⁴ Dá chi ío ta'ani kuendá yo xí'ín Jesucristo tá ná ndiko toon yó tandeé iní ni natiin yó nda mí sa'a.

¹⁵ Dá chi di'a kaá to'on Ndios: Tá ná kueídó'o ndó noo ká'an Ndios kuú víti,

dá kían o sa kédó'ó ndó mií ndó tát'on ni kee na sá'ano ñoo ndo tá ni data'án na Ndios.

¹⁶ ¿Ndá yoo ni sa kuu na ni seídó'o noo ni ka'an Ndios, ta vatí xían daá ni data'án ñaá ná? ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña noón kúú ndidaá na ni kankuei tixi nda'á na ñoo Egipto ni kee Moisés?

¹⁷ Ta, ¿ndá yoo ni karyí Ndios xí'ín ndin uú diko kuia noo kúú yukú ichí ñoo? ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña noón kúú na ni ya'a ni kee kuachi, ta ni kuei na ni xi'i na yukú ichí ñoo?

¹⁸ Ta, ¿ndá yoo ni chikaa ini Ndios o náchi'i na noo nani'i ndée ná? ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña noón kúú na ko ní xín kueídó'o ñaá?

¹⁹ Sa'á ñoo kandaa inio ña ko ní kúu ta'on ndu'u na noo nani'i ndée ná sa'á ña ko ní kándisa ndaa na Ndios.

4

¹ Sa'á ñoo ná kandaa yo mií yó, viti íin ií Ndios xí'ín to'on ni xi'o na ña kían ki'o na ña ndu'u yó noo nani'i ndée yo, dá chi oon ni ví tuú dao ndo'ó, ta o koní ndo ndu'u ndó ñoo.

² Dá chi tát'on ki'o ni natiin yó to'on va'a ña ká'an sa'a Jesús ni kee Ndios, ki'o dión ta'ani ni seídó'o ñayuu ñoo to'on Ndios tá sata. Tído ni naá óon va ña ni seídó'o na ña, dá chi ko ní kándéé iní na Ndios.

³ Tído yóo kúú na kándisa ña ni ka'an Ndios, sa'á ñoo koni yo ndu'u yó nani'i ndée yo noo ío na. Tído di'a ni kaa na xí'ín na ko ní kándisa ñaá tá sata ñoo:

Ta sa'á ña ni xido inii ni kee na, sa'á ñoo ni chikaa inii ña ni iin kuú ta'ón o koní na ndu'u na noo ki'oi ña nani'i ndée ná.

Dión ni kaa na, va'ará sa ni daxíno ndi'i na ña ni káva'a na nda mí sa'a ñayuu yó'o.

⁴ Dá chi di'a kaá ta'ani tuti ií Ndios sa'á kuú úsa:

Kuu úsa ni nani'i ndée Ndios noo ndidaá choon ni kee na.

⁵ Ta kaá ta'ani tuti i Ndios di'a:

O koni ta'on na ndu'u na noo ki'oi ña nani'i ndée ná.

⁶ Sa'á ñoo kándaá inio ña kómani vá ndu'u dao ñayuu noo nani'i ndée ná, ta ko ní ndu'u na ni natiin to'on yó'o mií noo sa'á ña ko ní seídó'o na choon ni sa'anda Ndios.

⁷ Sa'á ñoo ká'an tuti i ña ni saki Ndios iin ka kuu, ta kuu ñoo kúu kuu víti. Chi tá ni ya'a kua'á nda'o tiempo, dá ni taa David ña ni ka'an Ndios sa'a kuu yó'o:

Tá ná kuedó'o ndó noo ká'an Ndios kuu víti,

dá kían o sa kédó'o ndó mií ndó.

⁸ Dá chi tá ni xi'o Josué ña kían ndu'u na sá'ano ñoo yo noo nani'i ndée ndisa na, dá kían o ká'an ta'on Ndios sa'a iin ka kuu.

⁹ Sa'á ñoo kándaá inio ña kasandaá iin kuu, dá koni ñayuu Ndios ndu'u na noo miían ndaa kuiti nani'i ndée ná.

¹⁰ Dá chi na ndu'u ñoo, noón kúu na koni nani'i ndée noo ndidaá choon ni kee na, táto'on ki'o ni nani'i ndée mií Ndios tá ni ndi'i ni kava'a na ñayuu yó'o.

¹¹ Sa'á ñoo ná cho'on ini yo, dá ná konio ndu'ó noo nani'i ndée yo, ta ná dá'a ni ki'o yó miía ña kusaá inio táto'on ki'o ni kee na sá'ano ñoo yo, chi ko ní seídó'o na noo ni ka'an Ndios.

¹² Chi to'on takí kúu to'on Ndios, ta to'on ndakí nda'o kían. Ta deen cháá ka sa'ándáan o duú iin espada sa'ándá ndi nduú xoo. Sa'á ñoo tá seídó'o yóan, xínoan nda maá inio, ta sónico ní'inian níyo yo xí'ín ñaxintóni yo. Ta sónico ní'ini ta'anian tuchi yo, ta kásandaáan nda maá noo ñó'o dandiki lásá yo. Ta nádátuan ndidaá ña nákanini inio xí'ín ndidaá ña'a ñó'o ini níyo yo.

¹³ Ta ni iin tó'on ta'on ña'a ió ñayuu yó'o ko ió de'é noo Ndios. Di'a ndidaá tá'an vaan túu noo ná ndé'é ná, ta ndidaá tá'an vaan ndaa vichí noo ná, ta iin kuu nakuíta yó naki'o yó kuendá noo ná.

Jesús kúu mií mií duti kúu noo

¹⁴ Ta viti ió iin duti kúu noo noo yo, ta ni kaa na kua'an nó'o ná noo ió Ndios induú, ta na yó'o kúu Jesús, na kúu de'e Ndios. Sa'á ñoo ná kandita toon yó xí'ín ña ndaa kándisa yó.

¹⁵ Dá chi viti kómí yó iin duti kúu noo kando'o sa'a yo sa'á ña kúu yó ñayuu vitá ini noo kuachi. Chi ni ka'an ta'ani ña u'u dátuu ñaá, dá ya'a na kee na kuachi, táto'on ki'o kéean xí'ín yó, tído ko ní ya'a ta'on na kee na ni iin kuachi.

¹⁶ Sa'á ñoo ná natuu yati yó xí'ín tandéé iní noo ió Ndios dándaki na, chi nda ñoo xí'o na ña maní noo yo, dá ni'i yo ña ku'u ini na sa'a yo, ta ni'i ta'ani yó ndée ña kían chindeé ñaá noo iin rá iin tandó'o vei noo yo.

5

¹ Dá chi iin rá iin duti kúu noo ni ndukú Ndios tein ñayuu mií ná, dá kuiin ra ka'an ni'ini ra sa'á ñayuu ñoo ra noo Ndios, dá doko rá ña'a, ta dákej ra kiti noo Ndios sa'á kuachi ndidaá na ñoo ra.

² Ta xí'o ndéé iní ra sa'á na ko kándaá ini ndi kían va'a kánian kee na, xí'ín na xínoo ndava'a kée kuachi, chi kúu ta'ani ra iin taa vitá ini noo kuachi.

³ Ta sa'á ña vitá ini ra, sa'á ñoo kánian doko rá kiti noo Ndios sa'á kuachi mií rá, xí'ín sa'á kuachi ñayuu ñoo ra.

⁴ Ta ko íin ta'on kuu kaxi mií choon yó'o, dá chi sava'a na ni kana mií Ndios kúu na kuu kakomí choon yó'o, táto'on ni ndo'o Aarón.

⁵ Ta ni Cristo ko ní kaxi mií ña natiin na ñañó'o ña kakuu na duti kúu noo. Ndios vá ni xi' choon yó'o noo ná, dá chi di'a ni kaa na xí'ín ná: Yo'ó kúu de'e yu'u, ta viti ná'i ña kúu tatón.

⁶ Ta kaá ta'ani na iin ka xían noo tuti i:

Daá kuití kakuu yo'ó duti, táto'on ni sa kuu Melquisedec.

⁷ Tá ni sa kuu Cristo iin taa ñayuu yó'o, dá ni xika na ña maní noo Ndios, ta nda'í ni saki na xí'ín ndutá noo ná noo Ndios, na kándéé dítá ñaá noo ña

kuu na. Ta ni seídó'o Ndios ndidaá ña ni xiká na sa'á ña ni seídó'o ñaá ná xí'ín ña nda'í ió ini na.

⁸ Ta va'ará kúu ná de'e Ndios, tído tein ña ni ndo'o níó ná ni katí'a na ni seídó'o na ña kóni Ndios.

⁹ Ta sa'á ña ni daxínkoo ndi'i na choon ni kii na, sa'á ñoó ni kasandaá na kúu ná na dákaki chíchí ñaá, chí dákaki na ndi ndaa mií ñayuu seídó'o ñaá.

¹⁰ Ta mií Ndios ni chikani ñaá kakuu na duti kúu noó táto'on ni sa kuu Melquisedec duti tá sa na'á.

Ná dá'a ni dánkoo yó ña kándéé iní yo Jesús

¹¹ Ió kuá'á nda'o ña'a nakani yu'u xí'ín ndó sa'á ña yó'o, tído kuáchi nda'o nakani ña, dá kandaá ini ndo, dá chi oon nda'o ini ndo.

¹² Sa di'a kánian kakuu ndó na dána'a noo dao ka na, dá chi sa na'á nda'o dákuá'a ndó sa'a ña yó'o. Tído di'a xínño'ó ndó ña dána'a tuku na noo ndo ña ni dákuá'a ndó nda mií sa'a sa'á to'on Ndios. Sa'á ñoó kúu ndó táto'on takuálí leé, chí xínño'ó ii vá ndó lechí, chí o kúu kei ndó ña'a kaxí, ña kúu ña ndichí cháá ka sa'a Ndios.

¹³ Ta ndidaá na xí'i sava'a lechí ñoó, noón kúu na kó kátóni ini ndí kían va'a, ta ndí kían kó vá'a, chí kúu ná táto'on takuálí noó ña'a Ndios.

¹⁴ Tído na sa ni chíchi, noón kúu na seí ña kaxí, ta sa'á ña ni sa'ano na xí'ín ña ndaa, sa'á ñoó sa tí'a na kandaá ini na ndí kían va'a, ta ndí kían kó vá'a.

6

¹ Ná dá'a ni katuu yó xí'ín sava'a ña ni kandaá ini yo sa'á to'on ndaa Cristo, chí ña yó'o kúu ña sa ni katí'a yó nda mií sa'a. Va'a cháá ka ná ndi'i ini yo ko'on yo chí noo xí'ín to'on na, ta kó kánian nandió kuéi tuku yó dákuá'a yó sa'á ña kánian nandikó ini yo sa'á ña kini kée yó, o sa'á ña kánian kandeé ini yo Ndios.

² Ta kó kánian dákuá'a tuku yó sa'a ndi kee yó kodo ndútá yo, xí'ín sa'á ña chínóo yó ndá'a yo diní na dákuá'a xí'á, xí'ín sa'a ndi koo nataki na ni xi'i,

xí'ín sa'á ña miían ndaa keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu noo ndi'i.

³ Ta ki'o dión kee yó tá kóni mií Ndios.

⁴ Dá chi ndi ndaa na sa ni datóon Ndios ñaxintóni, ta sa ni xirndodó ná ña ndato vei noo Ndios, ta sa ió ta'ani kuendá na xí'ín Espíritu ii Ndios,

⁵ ta sa ni xirndodó ná to'on va'a Ndios, ta sa ni xirndodó ta'ani na táto'on ki'o dándáki Ndios ñayuu saá vei chí noo,

⁶ tído tá ná dánkoo na ña ndaa yó'o, dá kían ni iin tó'ón ka ña'a o kúu kee yó xí'ín ná, dá nandió kuéi na nandikó ini na sa'á kuachi na, dá chí kían táto'on ndéi tuku na chírkaa na Cristo, na kúu de'e Ndios, ndika cruz, ta xí'o na ña kediki ndaa ñaá ñayuu.

⁷ Chí kían táto'on ño'ó xítí, ña xí'i va'an takui tá koon dai. Ta dao ño'ó xítí, kuá'á nda'o ña'a xí'oan noó na ni xiti ñaá, ta ió nda'o choon noo ná. Sa'á ñoó ndato ka ví kémáni ñaá Ndios.

⁸ Tído ño'ó xítí, tá'an ña xí'o ndino'o ta'íon xí'ín ión títi, ñoó kúu ño'ó kó chón, ta ñoó kúu ño'ó ndéi ndáti taj chi'an kee Ndios, ta ndátian kei ña iin kuu.

⁹ Tído va'ará ndátó'ón ndú sa'a ndidaá ña yó'o, na maní mií, tído ná'á kaxí vá ndú ña va'a cháá ka ndo'o ndo'ó, ta kee ndó ña va'a táto'on kánian kee ñayuu ni dakáki Ndios.

¹⁰ Chí kúu ná iin Ndios ndaa, sa'á ñoó o nándodó ta'on na sa'a choon ni kee ndó noo ná, ni sa'á ña kú'u ini ndo sa'a dao ka ñayuu, chí ni chindeé ndó ñayuu mií ná, ta ndéi ii ndo chindeé ñaá ndó nda viti.

¹¹ Tído kóni ndu'u ña ná kandita toon ii iin rá iin ndó xí'ín ndidaá ña va'a kée ndó nda noo ndi'i kuií, dá kían kandaá ini ndo ña miían ndaa natiin ndó tandeé ini kómí ndó noo Ndios.

¹² Chí kó kóni ndu ña kandeí dúsá oon ndó. Di'a koo ini ndo kee ndó táto'on ki'o kée ñayuu, tá'an na kándéé ká'ano ini Ndios, ta ndáti kueé ñaá ná, chí sa'á ña kée na dión, sa'á ñoó natiin na ña ni kaa Ndios ki'o na noo ná.

13 Dá ch̄i tá n̄i x̄i'o Ndios to'on na noo Abraham ñ̄a k̄ian kemáni ñ̄aá ná, dá n̄i nachina'á ná mií ná, dá ch̄i koó ka iin ka yo ká'ano cháa ka o duú mií ná,

14 ta n̄i kaa na: “Miían ndaa kuiti kemáni nda'o yu'u yo'ó, ta ndekua'a nda'o yu'u tata yo'ó.”

15 Ta sa'á ñ̄a n̄i sa ndati kueé Abraham, sa'á ñ̄oó n̄i kasandaá na n̄i n̄atiin na ñ̄a n̄i kaa Ndios k̄i'o na noo ná.

16 Dá ch̄i miían ndaa kuiti náchina'á ñ̄ayuu ndéi ñ̄ayuu yo'ó iin yoo ká'ano cháa ka o duú mií ná, dá kendaá na noo ká'an na. Ta k̄i'o dión ndadí ñ̄a n̄i tiin tá'an na sa'a.

17 Ta kóni Ndios ñ̄a kana'á na n̄i n̄atiin to'on n̄i x̄i'o na ñ̄a o nándikó ta'on iní na kee na ñ̄a n̄i ka'an na, sa'á ñ̄oó n̄i nachina'á ná mií ná.

18 Ta ni iin tó'ón ñ̄ayuu o kúu ta'on nadaon noó uu ñ̄a'a n̄i kee Ndios, ch̄i n̄i x̄i'o na to'on na noo yo, ta n̄i nachina'á ná mií ná, ta o kúu ta'on ka'an to'ón Ndios. Sa'á ñ̄oó ió iin tandéé iní ká'ano noo yoó, na ñ̄o'ó tixi ndá'a Ndios, ch̄i kándéé iní yo ñ̄a ni'í yo ñ̄a n̄i kaa na k̄i'o na noo yo.

19 Ta tandéé iní yo'ó k̄ian t̄in toon n̄io yo noo Ndios táto'on k̄i'o t̄in toon kaa vee iin barco, dá sá tuu ra ini taño'o. Ta mií tandéé iní yo'ó ndáka yo kua'an yo nda sata dá'on ndadí ini ve'e ñ̄o'ó noo ió Ndios,

20 noó n̄i ku'u mií Jesús n̄i sonó ná ích̄i noo yo, ch̄i iin n̄i kandoo na kúu dut̄i kúu noó táto'on n̄i sa kuu Melquisedec dut̄i tá sa na'á.

7

K̄i'o di'a n̄i k̄echóon ta dut̄i sa nani Melquisedec

1 Ta Melquisedec yo'ó n̄i sa kuu rey ñ̄oo nani Salem, ta sa kuu ra dut̄i noo Ndios, na ió induú. Ta kaá tuti īi Ndios ñ̄a iin kuu n̄i sa'an ra n̄i n̄atiin ra Abraham ích̄i nda noó kondīi na noó n̄i sa'an na n̄i naá na x̄i'ín dao rey, ta ñ̄oó n̄i kemáni ñ̄aá Melquisedec x̄i'ín to'on n̄i ka'an ra.

2 Ta noo mií rá n̄i x̄i'o Abraham uxi ñ̄a'a noo iin iin ciento ñ̄a n̄i x̄i'o ndaa

na noó n̄i sa'an na n̄i naá ná x̄i'ín rey ñ̄oó. Ta kuu Melquisedec ñ̄oó kóni kaá “rey kendaá”. Ta mií rá n̄i sa kuu rey ñ̄oo Salem, ta to'on yo'ó kóni kaa “rey náchindei va'a ñ̄ayuu”.

3 Ko iin ná'á sa'a tatá ra, ni sa'a naná ra, ta ni ko iin ná'á ndá yoo n̄i sa kuu na sá'ano ve'e ra, ta ni ko iin ná'á ndá oon n̄i kaki ra, ta ni ko iin ná'á ndá oon n̄i xi'i ra. Ta n̄i sa kuu ra táto'on k̄i'o kúu de'e Ndios, ch̄i iin n̄i kandoo ra kúu rá dut̄i.

4 Taó kuendá mií ndó ñ̄a ká'ano nda'o choon n̄i sa ne'e Melquisedec, sa'á ñ̄oó n̄i sa'an Abraham, na kúu tatá ñ̄oo yo, n̄i x̄i'o na uxi ñ̄a'a noo iin iin ciento ñ̄a'a noo Melquisedec, ñ̄a n̄i kandeé ná n̄i x̄i'o ndaa na ndá'a dao ka rey tukú ñ̄oó.

5 Ta miían ndaa n̄i kaxi Ndios ta tein na ve'e Leví ñ̄a kakuu ra dut̄i, ñ̄a kakomí rá choon ñ̄a ki'in ya'i ra uxi ñ̄a'a noo iin iin ciento ñ̄a'a ní'í na ñ̄oo ra noo choon kée na, táto'on k̄i'o sa'ándá ley Ndios choon. Sa'á ñ̄oó kándaá inio ñ̄a kánian ki'in ya'i ra noo ñ̄ani ra, va'ará iin tó'ón dáa kúu tatá ra, ch̄i na ve'e Abraham kúu ndi ndi'i ra.

6 Ta va'ará ko ní k̄i Melquisedec tein na ve'e Leví, t̄ido n̄i n̄atiin ra uxi ñ̄a'a noo iin iin ciento ñ̄a ió noo Abraham, ta n̄i kemáni ta'ani ra Abraham x̄i'ín to'on va'a n̄i ka'an ra. Ta Abraham kúu na kánian n̄atiin ñ̄a va'a n̄i kaa Ndios k̄i'o na noo ná.

7 Ta ná'á yo ñ̄a na ló'o kúu na n̄atiin to'on va'a kée na ndáya'i cháa ka.

8 Ta kándaá ta'ani inio ñ̄a x̄i'í ta ve'e Leví, tá'an ra k̄i'in ya'i uxi ñ̄a'a noo iin iin ciento ñ̄a'a ió noó na ñ̄oo ra, t̄ido ká'an to'on Ndios sa'a Melquisedec ñ̄a takí īi vá rá.

9 Ta sa'á ñ̄a n̄i chiya'i Abraham uxi ñ̄a'a noo iin iin ciento ñ̄a'a ñ̄oó noo Melquisedec, sa'á ñ̄oó kuu kaa yo ñ̄a nda Leví x̄i'ín ta ve'e ra n̄i chiya'i ta'ani, va'ará mií rá k̄i'in ya'i noó na ñ̄oo ra.

10 Dá ch̄i ñ̄o'ó īi vá na ve'e Leví kúu ná nij ini Abraham tá n̄i n̄aki'in tá'an na x̄i'ín Melquisedec ích̄i ñ̄oó.

11 Tá kuu koo vii ñ̄ayuu noo Ndios sa'a choon kée ta dut̄i kuendá Leví,

dá kían, ¿ndiva'a ni chikani Ndios iin ka duti? Ta va'ará mií na ve'e Leví ni natiin ley Ndios, tído duti ni nachikani Ndios tiempo viti kúú ná tátõ'on ni sa kuu Melquisedec, ta ko ní taó ta'on ñaá ná tein na ve'e Aarón.

¹² Ta sa'á ña ni ndakoo iin duti saá, sa'á ñoó mií ña ndúsa kánian nadaon ta'ani ley, chi sa díin va kée duti saá yó'o.

¹³ Tá'an duti ká'an ndu sa'a, ko ní kii na tein na ve'e Leví, chi ni kii na tein na ve'e iin ka ñayuu, ta ni iin ta'on na ve'e yó'o ko ní sá kuu duti Ndios.

¹⁴ Dá chi ná'á yó ña ni kii na kúú sato'o yo tein na ve'e Judá, ta ni iin tó'on na ve'e Judá ko ní chikani Moisés ña kakuu na duti.

¹⁵ Ta kándaa iniõ ña dión kían, dá chi ni ndakoo iin duti saá, ta kúú ná tátõ'on ni sa kuu Melquisedec.

¹⁶ Chi ko kúú ná duti sa'a ley, chi kaá ley ña sav'a na ve'e Leví kuu kakuu duti. Di'a kúú ná duti sa'á ña ió choon noo ndá'a ná ña kataki kuií na.

¹⁷ Dá chi di'a kaá tuti iñ Ndios sa'a ná:

Daá kuití kakuu yo'ó duti,
tátõ'on ni sa kuu Melquisedec.

¹⁸ Sa'á ñoó ni chituu Ndios ley yatá, chi ko ní kándééán dáxinkooan choon ni sa ne'an, chi ko ndakí ta'an vaan,

¹⁹ chi ko ní kándéé ta'on ley ña dánkoo viián ni iin tó'on ñayuu noo Ndios. Tído viti ni ni'i yo iin tãndeé ini va'a cháá ka, dá kuu kuyati cháá ka yo noo Ndios.

²⁰ Ta dión ni kuu, dá chi ni china'á Ndios mií ná ña dión koo.

²¹ Tído ko ní kée ta'on Ndios dión tá ni chikata na ta duti, ta kúú kuendá Leví. Tído mií ña ndaa ni china'á ná mií ná tá ni chikani na iin duti saá, dá chi di'a kaá tuti iñ ná:

Ni china'á Ndios mií ná, ta o nándikó ta'on ini na noo to'on ni ka'an na:

“Daá kuití kakuu yo'ó duti,
tátõ'on ki'o ni sa kuu Melquisedec.”

²² Ta Jesús kúú na ni kandoo sa'a yo noo Ndios, sa'á ñoó ni kandoo Ndios

kee na ña va'a cháá ka xí'in yó o duú ley ni xi'o na noo Moisés.

²³ Ta kua'á nda'o ni sa kuu dao ka duti ñoó, dá chi tá ni xi'i iin ra, dá ni nakuiin iin ka ra.

²⁴ Tído Jesús kúú na ni kandoo kakuu kuií duti, sa'á ñoó ko xínñó'ó ka nakuiin iin ka duti noo ná.

²⁵ Sa'á ñoó ndá hora kúú mií vá kuu dáka'ki na ñayuu, na nóno natuu yati noo Ndios sa'á ña kándéé ini ñaá ná, dá chi daá takí kuií na ió na sei nda'í na sa'a yo noo Ndios.

²⁶ Ta iin duti kúú noo kée dión kúú na xínñó'ó yó, chi kúú ná iin na vii, iin na koó kuachi, iin na koó yáko, iin na ko xionoo íchi na kée kuachi, iin na ni chikoo dikó cháá ka Ndios nda induú.

²⁷ Ta ko xínñó'ó ta'on na kee na tátõ'on ki'o kée ta duti kúú noo, chi iin rá iin kuu kuu dóko rá kiti noo Ndios sa'á kuachi mií rá, ndi'i, dá dóko rá kiti sa'á kuachi na ñoo ra. Tído Jesús, iin tó'on vá ta'ándá ni doko ná mií ná ni xi'i na sa'a yó, ta daá kuití vá ndáya'i ña.

²⁸ Ta ley Moisés chikataan ta, tá'an ra vitá ini noo kuachi, kakuu ra duti kúú noo. Tído tá ni ndi'i ni xi'o Ndios ley yó'o, dá ni nachina'á ná mií ná ña chikani na de'e mií ná ña daá kuití vá kakuu na duti kúú noo, chi ni dáxinkoo ndi'i na choon Ndios.

8

Sa'a Jesús ni kandoo Ndios kee na iin ña saá xí'in yó

¹ Ta viti, to'on ndáya'i cháá ka kóni yu'u ka'in xí'in ndó kían kana'á ndó ña ki'o dión kée duti kúú noo ín noo yo, ta ni nakoo na xoo kuá'a Ndios, na kúú rey ió dándáki nda induú.

² Ta kéchóon na noo iñ cháá ka ini ve'e ño'o ndisa ín induú, ña kían ni kav'a mií sato'o yo Ndios, ta ko kían ña ni kav'a ndá'a ta.

³ Chi ndidaá tá'an ta duti kúú noo ní'i choon ña doko rá ña'a noo Ndios, ta chíñó'o ra kiti noo ná. Ta sa'á ña kúú Jesús duti ín noo yo, sa'á ñoó kánian doko ta'ani na ña'a noo Ndios.

⁴ Tá ni kandoo na ñayuú yó'o, dá kían o kakuu ta'on na duti, dá chi sa

ndéi va duti dóko rá ña'a noo Ndios tató'on ki'o sa'ándá ley Moisés choon.

5 Chi choon kée duti yó'o kúu tató'on konda'i óon va ña kúu induú. Dá chi tá kua'an Moisés kava'a na ve'e ño'o, dá ni kaa Ndios xí'in ná: "Miian koo inon kava'ón ve'e ño'o yu'u tató'on ki'o káa rá ío ve'e ño'o, ña kían ni daná'i nooon diní yúku ñoó."

6 Tído choon va'a cháa ka kée Jesús viti o duú dao ka duti ñoó, dá chi sa'a ña ni ka'an na sa'a yó noo Ndios, sa'a ñoó ni kandoo Ndios ña kee na iin ña'a va'a cháa ka xí'in yó, chi ni xi'o na to'on na ña ki'o na ña va'a cháa ka noo yó.

7 Dá chi tá ní kándeé ley Moisés ña koo vii yó noo Ndios, dá kían ko xínñó'ó ka Ndios kandoo na kee na iin ña'a sa'a xí'in yó.

8 Ta sa'a ña ko náta'an ini Ndios ña kée ley ñoó, sa'a ñoó di'a ni kaa na xí'in na ñoo yó:

Vei iin kuu, kaá sato'o yó Ndios, ña kían kandooi kee ña sa'a xí'in na ñoo Israel, xí'in na kúu kuenda Judá.

9 Ta o kándoo kaj xí'in ná tató'on ni kandooi xí'in na yatá ve'e na tá ni taó'i na xí'in ndá'í ñoo Egipto. Chi ko ní sá ndita ndaa na xí'in ña ni kandooi xí'in ná, sa'a ñoó ni dayáa ndá'í na, kaá sato'o yó Ndios.

10 Ta viti kían di'a ko'in kandooi xí'in na ñoo Israel ña kee iin ña sa'a xí'in ná tá ná kasan-daá kuu ni chikaa ini, kaá sato'o yó Ndios:

Ta nda maá ini ñaxintóni ná ko'in chikaa leyi,

ta nda maá ini nío ná ko'in taai ña, Ta yu'u kakuu Ndios noo ná, ta mií ná kakuu na ñooi.

11 Ta ni iin tó'ón ta'on na o kánian dána'a noo na ndéi yati xí'in ná, ni noo ñani mií ná, ta kaa na:

"Nandukú ndó sato'o yó Ndios", dá chi ndidaá tá'an va na kana'á ña yu'u kúu Ndios,

nda na kualí cháa ka xí'in nda na sa'ano cháa ka.

12 Ta ko'in ki'o ká'ano ini sa'a kuachi na, ta ni iin kuu ta'ón o ndíko'on ini sa'an,

xí'in sa'a iin rá iin ña kini ni sa kee na. Díon kaá tuti ij Ndios.

13 Sa'a ñoó tá kaá Ndios ña kandoo na kee na iin ña sa'a xí'in na ñoo yó, dá kían ña ni kandoo na kee na mií noo ni kuyatá váan, ta ndidaá ña'a kuyatá, ndátian naá váan.

9

1 Ta viti, ña ni kandoo Ndios kee na xí'in na sa'ano ve'e yó tá sata sa'ándaan choon tató'on ki'o kánian kandaño'o yó na, ta sa'ándaan choon tató'on ki'o kánian koo ve'e ño'o na noño'o yó'o.

2 Ta di'a káa ve'e ño'o na: ini ve'e mií noo kúu noo ij cháa, ta ñoó iin iin candilero, ta iin iin mesa noo kándodó pan dóko rá noo Ndios.

3 Ta sata dá'on kúu uu tákaa ñoó kúu mií noo ij cháa ka.

4 Ta ñoó iin iin ña'a ni kava'a xí'in oro noo chíño'o na dusa támi sa'an, ta ñoó ta'ani iin iin sato ni nakuchi ndino'o oro, ta yiróon dándáki ña ni kandoo Ndios kee na ña va'a xí'in na ñoo yó. Ta ñoó nákaa iin kidi oro noo ño'o maná, ña ni xi'o Ndios ni seí na ñoo yó, ta ñoó ta'ani nákaa vara Aarón, kirá ni nana nóma kuí, ta ño'o ta'ani yuu dá'ándá noo tándaa choon ni sa'anda Ndios.

5 Ta sata sato ñoó ndíta uu querubín oro ío ndixi, ta ñoó dándáki ña nákaa Ndios ñoó, ta xí'in ndixián dáda'i ña sata sato ñoó, noo só'ono ndaa ra ni kiti noo Ndios, dá ku'u ká'ano ini na sa'a kuachi na ñoo yó. Tído ko nóoní ka'in cháa ka sa'a ña yó'o xí'in ndó.

6 Dá tá ni xino ndidaá ña yó'o tató'on kánian kooan, dá ni kasá'a tóo tóo koku'u ta duti ve'e mií noo ñoó, dá kechóon ra inian tató'on ki'o sa'ándá ley choon.

7 Tído ve'e kúu uu, noo kúu noo ij cháa ka ñoó, sava'a iin tó'ón diní mií vá ta duti kúu noo kuu ku'u ini ve'e ñoó iin tó'ón kuu noo kuía. Ta o kuu ta'on ku'u ra tá ko né'e ra ni kua'an ra, dá chi ni ñoó dóko rá noo Ndios

sa'á kuachi mií rá xí'ín sa'á kuachi ni kenaá na ñoo ra.

⁸ Ta ña yó'o xí'o Espíritu ij Ndios ña kándaá iniõ ña o kúu ta'on ku'u yó nda noõ ij cháá ka xían nani ín ij vá ve'e mií noõ ñoo.

⁹ Ta ndidaá ña yó'o xí'o ña kándaá ini yõ ndi ndó'o ñayuu tiempo viti, dá chi va'ará dóko ta duti ña'a noõ Ndios, ta va'ará chíño'o ra kítí noõ ná, tído ko kándaá vii ta'on ñaxintóni ñayuu xí'o ña'a ñoo, chi kútúú ij vá ini na.

¹⁰ Dá chi sava'a ña'a ká'an ley yó'o sa'a kían ndi ndáa ña'a kuu kei ñayuu, xí'ín ña ko'o na, xí'ín sa'a ndi kee na nduvii ná ñíj ná noõ Ndios, ta dión ni sa kian nda ni kasandaá kuu ni ndesaá Ndios ndidaá ña'a.

¹¹ Chi sa ni kixi Cristo, ta mií ná kúu duti kúu noõ, ta noõ ndá'a mií ná ió ndidaá tá'an ña va'a ni kándaá Ndios k'i'o na noõ yõ. Ta mií ná nákaa xínkuáchí ini ve'e ño'o ndáya'i cháá ka, iin ve'e ño'o va'a cháá ka, tá'an ña ko ní káva'a xí'ín ndá'a taa, dá chi o dúú ña'a ió ñayuu yó'o kíán.

¹² Ta ko ní ku'u Cristo doko ná ni kítí, ni ko ní ku'u na doko ná ni chikerró noõ Ndios ini ve'e ño'o na. Di'a ni mií vá ná né'e na ni ku'u na ni doko ná noõ Ndios noõ kúu noõ ij cháá ka, ta iin tó'on dáá vá ta'ándá ni kee na dión, ta daá kuití vá ndáya'i ña. Ta k'i'o dión ni kee na, ta kúu iin íchi ni kándaá vii yõ noõ Ndios.

¹³ Chi ni toro, xí'ín ni chivato, xí'ín yaá chikerró, kirí ni chíño'o ta duti noõ Ndios, kúu ña ni so'ono ni'ini ra ñíj ñayuu ni ya'a ni kee kuachi, dá nduvii ñíj ná noõ Ndios.

¹⁴ Tído kándaá vii cháá ka yõ ni kee ni Cristo, chi xí'ín ndée Espíritu, na ió kuií, ni doko ná mií ná noõ Ndios, ta ni iin kuachi ko ní sá komí ná. Sa'á ñoo ni mií ná kándaá nduvii ñaxintóni yõ noõ Ndios, dá ná o kée ka yõ ña kini kua'an dánaá ñaá, dá koni yõ kee yõ ña kóni Ndios takí.

¹⁵ Sa'á ñoo ni kándaá ná ni ka'an na sa'a yõ noõ Ndios, ta kúu ni kándaá Ndios kee na iin ña saá xí'ín yó. Dá chi sa'á ña ni xi'i Jesús sa'a yõ, sa'á ñoo ni chiya'i na sa'á kuachi ni kee yó kaá

ley ni xi'o Ndios. Dión, dá koni ndidaá na ni kana Ndios natiin na ña va'a ni kaa Ndios k'i'o na, ta ña va'a yó'o kúu ña kataki chíchí ná.

¹⁶ Dá chi tá ni kándaá iin taa k'i'o ra ña'a kómí rá noõ dao ka ñayuu tá ni xi'i ra, dá kían tá ni xi'i ra, dá kuu natiin na ña'a kómí rá.

¹⁷ Dá chi kuu natiin na ña ni kándaá ra k'i'o ra noõ ná sa'á ña ni xi'i ra. Tído xían nani takí ra, o kúu ta'on natiin na ña.

¹⁸ Tá kua'an Ndios kándaá na kee na ña va'a xí'ín na ñoo yõ tá sata, dá ni kee ij náan xí'ín ni.

¹⁹ Sa'á ñoo tá ni ndi'i ni ka'i Moisés ndidaá choon sa'ándá ley noõ na sá'ano ñoo yõ, dá ni ki'ín na ni chikerró, xí'ín ni kítí, xí'ín takuí, xí'ín kachi kua'á ni, xí'ín ndá'a yuku hisopo, dá ni so'ono ndaa na ni ñoo xí'ín yuku yó'o sata yuu noõ kaa ley, xí'ín sata ndidaá ñayuu ñoo.

²⁰ Dá kaá Moisés xí'ín ná: “Ni yó'o dáxinkoo ña ni kándaá Ndios kee na xí'ín ndo'ó, ña ká'an sa'a choon ni sa'anda na noõ yõ.”

²¹ Ta ni so'ono ndaa ta'ani na ni yó'o ve'e ño'o ñoo, xí'ín sata ndidaá nda'a choon kúchón na inian.

²² Ta kaá ley ña xí'ín ni kua'á nda'o ña'a kándaá vii noõ Ndios. Chi tá ná o kuita ni, dá kían o kúu ta'on ku'u ká'ano ini Ndios sa'á kuachi kée ñayuu.

Ni ndoo kuachi yó noõ Ndios sa'á ña ni xi'o Jesús mií ná ni xi'i na sa'a yõ

²³ Dá chi miían ndusa dión ni kee na tá sata, dá ni kándaá vii ndidaá ña'a ñoo. Ta ña ni kee na tá sata ñoo kúu konda'i ña ndaa ió induú. Ta ña ndaa ió induú kían xínño'ó ni ndáya'i cháá ka o dúú ni kítí.

²⁴ Dá chi ko ní ku'u ta'on Cristo ini ve'e ño'o ni kava'a ndá'a taa ñayuu yó'o, dá chi sava'a konda'i óon va ve'e ño'o iin induú kúu ve'e ño'o ni kava'a ndá'a taa noño'o yó'o. Di'a ni ku'u na mií mií noõ ió Ndios induú ni doko ná ni mií ná sa'a iin rá iin yó.

²⁵ Ta ko ní nándio ko tóo tóo ta'on na doko ná ni ná sa'a yõ táto'on k'i'o kée ta duti kúu noõ noño'o yó'o, chi

roón kúú rā kú'u tá noo kuía noó ij cháá ká dókō rá nij kítj.

²⁶ Dá chj tá dión kánian kee Jesús, dá kían nda míi sa'a ñayuu kánian ndo'o tóo tóo níó ná sa'a yo. Tído kō ta'ón dión kían, dá chj tein kuu noo ndi'i yó'o iin tó'ón dinj vá ta'ándá nj kii na nj doko ná míi ná nj xi'j na sa'a iin rá iin yó, dá ndoo kuachi yó noo Ndios, ta daá kuití vá ndáya'i ña nj kee na.

²⁷ Nj chikaá ini Ndios ña kían kuu ndidaá ñayuu iin tó'ón ta'ándá, dá keyíko sa'a ná.

²⁸ Dión ta'ani nj ndo'o Cristo. Iin tó'ón dáá vá ta'ándá nj doko ná míi ná nj xi'j na sa'a iin rá iin yó, dá nj dandóo na kuachi kuá'a nda'o ñayuu noo Ndios. Ndi'i daá, na'a noo ná ta'ándá kúú uu ñayuu yó'o. Ta o kii ka na ditá ná kuachi yó, ndaá kasaa na dákaiki na na ndáti ñaá.

10

¹ Dá chj ley nj taa Moisés kían sava'a konda'i óon ña va'a k'i'o Ndios noo yo, chj kō kúu ta'an vaan míi míi ña va'a ko'on na k'i'o na noo yo. Sa'a ñoó va'ará tá noo kuía tá noo kuía dókō ta dutj ña'a xí'ín kítj noo Ndios sa'a kuachi ñayuu vej ñoó, o kúu ta'on kandoo vii ná noo Ndios.

² Dá chj tá ná kandeé ña nj doko ná ñoó dánkoo viián na iin íchi noo Ndios, dá kían kō xínño'ó ka na ko'on na doko ná ña'a noo Ndios, dá chj o kútúú ka ini na sa'a kuachi na.

³ Tído kō ta'ón dión kían, dá chj sa'a ña chíño'ó na kítj noo Ndios tá noo kuía tá noo kuía, ñoó kían kedaá xí'ín ná, dá ño'ó ini na ña kómí ná kuachi noo Ndios.

⁴ Chj kō kandeé ta'on nij chikerró xí'ín nij chivato dándoo rá kuachi ñayuu noo Ndios.

⁵ Sa'a ñoó, tá nj ku'u Jesús ñayuu yó'o, dá nj kaa na xí'ín Ndios:

Kō kónj ní ña chíño'ó na kítj noo ní, ta kō kónj ní ña doko ná ña'a noo ní.

Sa'a ñoó nj sa'an ní nj kava'a ní yikí koñoi.

⁶ Chíño'ó na kítj noo ní, ta satá na nij noo ní sa'a kuachi na, tído kō náta'an ini ní xínj ní ña kée na.

⁷ Dá nj kaa jí'ín ní: “Viti kían veii kee ña kónj míi ní, tatá Ndios, táto'on k'i'o ká'an tuti ij míi ní sa'a yú'u.”

⁸ ¿Á nj xini ndo'ó? Ña míi noo nj kaa na ká'an di'a: “Kō kónj ní ña chíño'ó ná kítj noo ní, ta kō kónj ní ña doko ná ña'a noo ní, ta ni kō kónj ní ña kata na nij noo ní sa'a kuachi na, ta kō náta'an ini ní xínj ní ña yó'o.” Dión kaá na, va'ará k'i'o dión sa'ándá ley choon.

⁹ Dá nj kaa ta'ani na: “Viti kían veii kee ña kónj míi ní, tatá Ndios.” Sa'a ñoó kándaá ini ña nj sadi Ndios íchi yatá, ta nj chiná'a sa'a na iin ka íchi noo yo.

¹⁰ Ta sa'a ña nj kee Jesús ña kónj Ndios, dá nj kuu nj nduvii yo noo Ndios, chj nj doko ná yikí koño na sa'a iin rá iin yó, ta iin tó'ón dáá vá ta'ándá nj kee na dión, ta daá kuití vá ndáya'i ña nj kee na.

¹¹ Ta miían ndaa kían ña iin rá iin kuu kuu ndíta ta dutj xínkuáchí rá ini ve'e ño'ó, ta tóo tóo chíño'ó rā kítj, ta tóo tóo dókō rá ña'a noo Ndios sa'a kuachi na ñoo rā. Tído kō kándeé ta'on ña'a ñoó dándooan kuachi ñayuu noo Ndios.

¹² Tído Cristo, iin tó'ón dinj vá ta'ándá nj doko ná míi ná nj xi'j na sa'a kuachi ndidaá ñayuu, ta daá kuití vá ndáya'i ña nj kee na. Nj ndi'i, dá nj naqoo na xoo kuá'a Ndios.

¹³ Ta ñoó ió na ndáti na nda ná kasandaá kuu nataán Ndios ta xínj u'u ñaá tixi sa'a ná.

¹⁴ Iin tó'ón dáá vá ta'ándá nj doko Jesús míi ná, ta kúú iin íchi vá nj dánkoo ndaa na ñayuu nj nduvii ná noo Ndios.

¹⁵ Ta ña yó'o ta'ani xí'o Espíritu ij Ndios ña kándaá ini yo, dá chj dinño'ó ka kaá na di'a:

K'i'o di'a kandooi kee jí'ín na ñoo Israel tá ná kasandaá kuu dáá ñoó, kaá sato'o yo Ndios:

Chj ini níó ná ko'in chikaai leyj, ta ini ñaxintóni ná taai ña.

¹⁷ Ta kaá ta'ani na di'a:

Ko'in k'i'o ká'ano iniñ sa'a kuachi na, ta ni iin kuu ta'ón o ndíko'on iniñ sa'an, xí'ín sa'a iin rá iin ña kini nj kee na.

18 Ta viti, sa ni xi'o ká'ano ini na sa'a kuachi yo, sa'a ñoó ko xínño'ó ka yo doko yo ña'a noo ná sa'an.

19 Kana'a ndó, ñani mií, ña ió tandeé iní noo yo ku'u yó noo ii cháa ka, noo ió mií Ndios sa'a ni Jesu-cristo, kirá ni xita sa'a yo.

20 Chi ni nono iin íchi sa'a noo yo, iin íchi takí, dá chi ni nono vá noo tákaa dá'on sadi noo yo ku'u yó noo ii cháa ka sa'a ña ni doko Jesús yiki koño na sa'a yo.

21 Viti kían kómí yó iin duti ndaya'i cháa ka, na ió dándaki na ve'e Ndios,

22 sa'a ñoó ná natuu yati yó noo Ndios xí'in iin ní ndaa, ta ná kandeé ká'ano ini yo ña natiin va'a na yó, chi sa'a ña ni nduvii ní yo, sa'a ñoó ko kútúu ka ini yo sa'a kuachi ni kee yó, ta sa ni nduvii na ñi yo xí'in takuí vii.

23 Sa'a ñoó ná kuíta toon yó xí'in tandeé iní kómí yó, ta ná dá'a ni nakani kuachi ini yo, dá chi iin na ndaa nda'o kúu na ni xi'o tandeé iní yó' noo yo.

24 Ta ná ka'i ini yo ndi keeá ka'an ni'ini yó noo iin rá iin yó, dá ná ku'u sátá'an ini yo sa'a yo, ta ná kee yó ña va'a.

25 Ta ná dá'a ni koo ini yo dánkoo yó ña nditúti yó kandaño'o yó Ndios táto'on ki'o kée dao ka ñayuu. Di'a ná ka'an ni'ini yó noo iin rá iin yó, ví'i ka ví viti, chi kánda ini yo ña sa kua'an kuyati ku nandió ko Jesús kasa na.

Ná dá'a ni ki'o yó mií yó ña kaño'o tuku yó tixi ndá'a kuachi

26 Tído tá ná ki'o yó mií ña kaño'o tuku yó tixi ndá'a kuachi xían nani sa ná'a yó to'on ndaa Ndios, dá kían ko ta'on iin ka ña'a kuu doko yo noo Ndios, dá kandoo vii yo noo ná.

27 Sava'a ña ndati yó ni'i yo kúu ña ka'í nda'o ndo'o yó tá ná kuíta yó keyíko sa'a yo noo Ndios. Ñoó, dá kuei yó noo sá'ano ita ño'o, ña kían dánaa ndidaa na xini xixi Ndios.

28 Ta ndidaa ñayuu ko ní xín kueíd'o ley Moisés, ni lú'u ña mani o koo sa'a ná xían nani ni sa kuíta uu o oni ñayuu xí'o to'on ña miían ndaa

ni ya'a na, dá kían ka'áni ñaá ta né'e choon.

29 ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña ka'í ka ví ndo'o na kénoo Jesús, na kúu de'e Ndios? Chi kían táto'on ki'o séin ni'ini ñaá ná, ta ko nákoní na ni Jesús, kirá ni daxínko ña ni kandoo Ndios kee na xí'a, kirá ni nduvii ñaá noo ná, ta yá'a na dár'u'u na Espiritu ii, na kée kua'a ña mani xí'a.

30 Dá chi ná'a va'a yó ndá yoo kaá di'a: "Noo yu'u ni ya'a na, ta mií vá yu'u kúu na ndaka kuendá noo ná", kaá Ndios, na kúu sato'o yo. Ta kaá ta'ani tuti mií ná: "Miían keyíko Ndios, na kúu sato'o yo, sa'a na ñoo na."

31 Nandeé ka vían ka'í ndo'o ñayuu kée dión tá ná kuei na noo ndá'a Ndios takí.

32 Ndiko'on ini ndo táto'on ki'o ni ndo'o ndó nda mií sa'a tá ni datóon Ndios ñaxintóni ndo xí'in ña ndaa, chi ni sa ndita ndaa ndo tein tandó'o ná'ano ni sa ndo'o ndó.

33 Chi ni kenoo kini ñayuu ndo'o, ta ni kendava'a na xí'in ndó noo ñayuu kuá'a, ta dao ka ta'ándá ni xi'o ndó mií ndó ña ndo'o dáó ní ndo xí'in ñani ndo.

34 Ta ni sa'an ta'ani ndó ni ku'u ini ndo sa'a na ño'o ve'e kaa. Ta ni xi'o ndeé iní ndo tá ni xio ndaa ñayuu ña'a ndó, vatí daá ni kadij iní ndo, dá chi ná'a ndó ña va'a cháa ka ña'a natiin ndó chí induú, ta ni iin kuu ta'on o túán.

35 Sa'a ñoó o sa dánkoo ndó tandeé iní kómí ndó, dá chi miían ndaa kuiti ká'ano nda'o ña va'a natiin ndó noo Ndios.

36 Ta miían ndusa kánian ki'o ndeé iní ndo, dión dá kandeé ndó kee ndó ña kóni Ndios, nda daá ví natiin ndó ña ni kaa na ki'o na noo ndo.

37 Dá chi di'a kaá tuti ii Ndios: Sa yati va kasa na ni kaai tanda'í saa, ta o kueé ka na.

38 Tído na ni kandoo vii noo Ndios sa'a ña kándéé iní ñaá ná, noón kúu na kataki chíchi.

Tído o náta'an ta'on inii konij ná tá ná dánkoo na ña kándéé iní ná yu'u.

39 Tído yóo, kọ kúú ta'on yó nà dánkoo ña kándéé iní yọ ná, dá ko'on yọ naá yó. Di'a kúú yó nà kándéé ká'ano iní ñaá, dá koni yọ káki níyọ.

11

Kì'o di'a dándáki ña kándéé iní yọ Ndios

¹ Dá chì ña kándéé iní yọ Ndios kóni kaa ña kándéé ká'ano iní yọ natiin yó ña ndáti yó ni'ì yọ noo ná. Ta ná'á káxí yó ña natiin yóan, va'ará kọ túuan viti.

² Ta sa'á ña ñi kandeé iní nà sá'ano ñoo yọ Ndios, sa'á ñoo ñi nata'an iní Ndios ñi xini ñaá ná.

³ Ta sa'á ña kándéé iní yọ Ndios, sa'á ñoo kándaá iní yọ ña xí'ín to'on ñi kana yú'u mií ná ñi kava'a na ñayúú yó'o, sa'á ñoo kándaá iní ña ñi kava'a na ñayúú ndé'é yó viti xí'ín ña'a kọ túu.

⁴ Ta sa'á ña ñi kandeé iní Abel Ndios, sa'á ñoo ñi doko rá ña va'a cháá ká noo ná o duú Caín, sa'á ñoo kaá tuti ñi Ndios ña ñi sa kuu ra iin ta ndaa, ta kaá ta'anian ña ñi nata'an iní Ndios ñi xini nà ña ñi doko rá noo ná. Ta va'ará ñi xí'ì rā, tído ña'a ñi kee ra dána'a ñi váán noo yọ nda viti.

⁵ Ta sa'á ña ñi kandeé iní Enoc Ndios, sa'á ñoo ñi ndañó'ó ní'ini ra ñayúú yó'o, chì kọ ní xí'ì ta'on ra, chì kọ in ta'on ná'á ndeí kua'an rā, dá chì ñi ñakí'in ñaá mií Ndios. Tído tá kọ ñá'a ñakí'in ñaá ná, kaá tuti ñi Ndios ña sa nata'an nda'o iní nà sa xini ñaá ná.

⁶ Dá chì tá kọ kándéé iní yọ Ndios, dá kían ñi iin kuu ta'on o náta'an iní nà koni nà yó. Dá chì tá kóni yọ kane'e tá'an va'a yó xí'ín ná, dá kían kánian kandísa ndaa yọ ña ío nà, ta káni ta'anian kandísa yó ña miían ndaa kuiti kemáni ná nà nándukú ñaá.

⁷ Ta sa'á ña ñi kandeé iní Noé Ndios, sa'á ñoo ñi seídó'o ra ña ñi kasto'on Ndios xí'ín rá sa'á iin ña'a kọ xini rā koo, chì ñi ndi'i iní rā ñi kava'a ra iin barco noo ñi káki mií rá xí'ín ndidaá nà ve'e ra. Ta sa'á ña ñi kandeé iní rā Ndios, sa'á ñoo ñi kandoo ndidaá ká ñayuu kúú ná ñayuu kíni, ta ñi xí'ì nà, ta ñi ni'ì Noé ña ñi kandoo va'a ra noo Ndios sa'á ña ñi kandeé iní ñaá rá.

⁸ Ta sa'á ña ñi kandeé iní Abraham Ndios, sa'á ñoo ñi seídó'o ra noo ñi ka'an Ndios tá ñi kana na rā ña kían ko'on rā natiin ra ñó'o, ña ñi kaa na kì'o na noo rá. Dá ñi kee ra kua'an rā, va'ará kọ ná'á rá ndeí saá rā.

⁹ Ta sa'á ña ñi kandeé iní rā Ndios, sa'á ñoo ñi sa ío rā noño'o ñi kaa na kì'o na noo rá táto'on kì'o ío iin ta tukú, dá chì ñi sa ío rā ve'e ñi kítì, mií rá xí'ín de'e ra Isaac, xí'ín de'e ñánì rā Jacob, tá'an rā ñi natiin dáó xí'ín rá to'on ñi xí'o Ndios noo rá.

¹⁰ Ta ñi xí'o ndeé iní rā, dá chì ñi sa ndati ra ni'ì rá iin ká va ñoo noo koo ra, ña kían ñi chíná'a mií Ndios sa'a, ña kían ñi nataó mií ná, ña kían ñi kava'a mií ná.

¹¹ Ta sa'á ña ñi kandeé ta'ani iní Sara Ndios, sa'á ñoo ñi kasandaán ñó'o de'án, va'ará o kúú ta'on kandeí de'án. Ta va'ará iin ña sá'ano kían, tído ñi kandeé ñi váán ñi dakákían xí, dá chì ñi kandísaán ña iin nà ndaa nda'o kúú nà ñi xí'o to'on nooan ña koo de'án.

¹² Ta dión ta'ani Abraham, va'ará sa yati kuu rā, tído ñi kasandaá rā kúú rá tatá noo kua'a nda'o ñayuu táto'on kì'o kua'a kúú tñoo, táto'on kì'o kua'a kúú ñotí ndeí yú'u taño'o.

¹³ Ta ndidaá vá ñayuu yó'o ñi kandeé iní nà Ndios nda noo ñi xí'ì nà. Ta kọ ní nátiin na ña ñi kaa Ndios kì'o na, tído ñi xini nà ña kee na chí noo xí'ín ñaxintóni ná. Ta ñi kandísa ndaa nà ña dión koo, ta ñi kadìi iní nà. Ta ñi ñakoni nà ña nà tukú vá kúú ná, nà xionoo ndava'a ñayúú yó'o kúú ná.

¹⁴ Ta sa'á ña ñi ñakoni nà ña kúú ná nà tukú ñayúú yó'o, sa'á ñoo kándaá iní ña iin ká va ñoo ndáti na kakuu ñoo nà.

¹⁵ Dá chì tá ní nákani iní nà sa'a ñoo nà, ña ñi dánkoo na tá ñi kankuei na xionoo nà, dá kían vatì ñi vá nandíó kuéi na no'o nà, ní kúu.

¹⁶ Tído iin ká ñoo ndato cháá ká va ñi ndi'i iní nà kandeí na, ta ñoo ñoo kúú ñoo nákaa induú. Sa'á ñoo kọ xíka'an ta'on noo Ndios chínaní ná mií ná ña kúú ná Ndios noo ñayuu yó'o, dá chì ñi kenduu nà iin ñoo chí induú noo kandeí na.

17 Ta sa'á ña ñi kandeé iní Abraham Ndios, sa'á ñoó kua'an ra doko rá de'e ra Isaac táto'on ñi kaa Ndios xí'ín rá, nde'á á kándéé ká'ano iní ñaá rá. Ta va'ará ndáti ra natiin ra ña ñi kaa Ndios k'i'o na noo rá, tído ñi sa io nduu ra chiñó'o ra iin tó'ón diní de'e ra,

18 chī di'a ñi kaa Ndios xí'ín rá: “Xí'ín sava'a de'ón Isaac kakuu na ve'ón.”

19 Tído ñi kandaá ini Abraham ña ió choon noo ndá'a Ndios ña dánátaki na ña ñi xi'i. Ta viti ná keeá kuendá ña ñi xi'i va Isaac, ta ñi natakí va xi ñi kee Ndios, chī kō ní sōnó ta'on na kuu xi.

20 Ta sa'á ña ñi kandeé iní Isaac Ndios, sa'á ñoó ñi kemáni rá de'e ra Jacob xí'ín Esaú xí'ín to'on va'a, ña ñi kaa Ndios kee na xí'ín rá cháá ka chí noo.

21 Ta sa'á ña ñi kandeé iní Jacob Ndios, sa'á ñoó tá sa yati kuu ra ñi kemáni rá ndin nduú de'e José xí'ín to'on va'a. Ñi ndi'i, dá xí'ín ndée karrotí ra ñi sa tuu ra ñi sa iin ra, dá ñi keká'ano ra Ndios.

22 Ta sa'á ña ñi kandeé iní José Ndios, sa'á ñoó tá sa yati kuu ra ñi kasto'on ra ndi koo kankuei na ñoo Israel Egipto ko'on na, ta ñi sa'anda ra choon ndi kee na xí'ín lásá ra.

23 Ta sa'á ña ñi kandeé iní na ve'e Moisés Ndios, sa'á ñoó tá ñi kaki ra, dá ñi chikáa de'é ñaá ná oní toon yoo, dá chī luu nda'o ñi sa kaa ra tá ñi sa io leé ra. Sa'á ñoó kō ní yu'ú ta'on na kujo kao na choon ñi sa'anda rey Faraón ña kánian kuu ndidaá takuálí yíi.

24 Ta sa'á ña ñi kandeé iní Moisés Ndios, sa'á ñoó kō ní xín ra kananí rá kakuu ra de'e noó de'e di'í rey Faraón tá ñi kuyatá rá.

25 Di'a ñi ndukú rá ndo'o níó rá xí'ín na ñoo ra, na kúú ñoo Ndios, ta kō ní xi'o ra mií rá koo dii tóo ra tein kuachi.

26 Dá chī ñi nakani ini ra ña va'a cháá ka kee ra tá ná nakí'o ra mií rá ndo'o naní níó rá sa'a Cristo, na tanda'á Ndios kii dákaki ñaá, o duú kaan kakomí rá ña kuiká ió noó na ñoo Egipto, dá chī ndáti ra natiin ra ña ñi kaa Ndios k'i'o na noo rá.

27 Ta sa'á ña ñi kandeé iní ra Ndios, sa'á ñoó ñi kana ra ñoo Egipto, ta kō ní yu'ú ta'on ra, va'ará xido nda'o ini rey Faraón xiní ñaá rá. Ta ñi xi'o ndeé iní ra, dá chī kée ra táto'on xiní ra Ndios, va'ará kō kándéé yó koni xí'ín noo yo ná.

28 Ta sa'á ña ñi kandeé iní ra Ndios, sa'á ñoó ñi chindú'u rá ña kían keká'ano na Israel víko pascua. Ta tein víko pascua yó'o ñi sa'anda ra choon ña ná ke'i na yú'u yé'é ná xí'ín nij borrego, dá ná dá'a ni kuu de'e noó na kee ángel né'e choon ña ka'ání de'e noó na ñoo Egipto.

29 Ta sa'á ña ñi kandeé iní na Israel Ndios, sa'á ñoó ñi ya'a na noó Taño'o Kuá'á táto'on yá'a na noñó'o ichí. Ta dión ta'ani ñi ka'án ta Egipto chika'anda ra táto'on ñi kee mií ná, tído ñi kandaá ra, dá ñi xi'i ra.

30 Ta sa'á ña ñi kandeé iní na ñoo Israel Ndios, sa'á ñoó tein usa kuu ñi kaq noo na sata náo ñoo Jericó, ta kúú ñi koon vaan.

31 Ta sa'á ña ñi kandeé iní iin ñá'a díko mií naní Rahab Ndios, sa'á ñoó kō ní xi'an xí'ín dao ka na ñooan, na kō ní xín kueídó'o Ndios, chī ñi natiin va'an ve'an ta Israel, tá'an ra ñi sa'an ñi naní ñoo Jericó ñoo.

32 ¿Ndí kían ka'an cháá kaj xí'ín ndó sa'á ña yó'o? Chī kō nónói nakani ndi'ii sa'á ña ñi kee Gedeón, xí'ín sa'á ña ñi kee Barac, xí'ín sa'á ña ñi kee Sansón, xí'ín sa'á ña ñi kee Jefe, xí'ín sa'á ña ñi kee David, xí'ín sa'á ña ñi kee Samuel xí'ín sa'á ña ñi kee dao ka profeta,

33 chī sa'á ña sa kandeé iní ra Ndios, sa'á ñoó sa kandeé rá sa dandáki ra dao ka ñoo, ta sa kee ra ña ndaa, ta sa natiin ra ña ñi kaa Ndios k'i'o na noo rá, ta sa kandeé rá sa sadi ra yú'u ndika'a,

34 ta sa kandeé rá sa nda'o ra ñó'o deen kái ita, ta sa kandeé rá sa kaki ra noo espada. Ta va'ará kō kuí ka ndée rá, tído mií Ndios ñi xi'o ndée rá, sa'á ñoó sa ní'i rá ndée sa naá ra xí'ín dao ka ñoo, ta sa kandeé rá sa taxí rá ta xiní u'u tá'an xí'ín rá.

35 Ta sa'á ña ñi kandeé iní dao na ñá'a ñi sa ndei sa na'á Ndios, sa'á ñoó

n̄i nataki tá'an na, n̄a n̄i xi'i.

Tído dao k̄a ñayuu Ndios n̄i ndo'o naní n̄ío ná, ta n̄i xi'i n̄a sa'a Ndios, tído k̄o ní sa'an n̄a d̄ánkoo na ña kándéé iní n̄a Ndios, dá chi ná'á ná ña nataki n̄a kandeí va'a cháá k̄a n̄a kee Ndios.

³⁶ Ta dao k̄a n̄a n̄i kediki ndaa ñaa ta kini, ta n̄i kani ñaa rá x̄i'ín chirrión, ta dao k̄a n̄a n̄i kató rá x̄i'ín cadena, ta n̄i sadi ñaa rá ve'e kaa.

³⁷ Ta dao k̄a n̄a n̄i sa'ání rá x̄i'ín yuu, ta dao k̄a n̄a n̄i sa'anda dao ra x̄i'ín espada, ta dao k̄a n̄a n̄i xirndodó rá, dá ná ya'a na kee na kuachi, ta dao k̄a n̄a n̄i sa'ání rá x̄i'ín espada. Ta yó'o yó'o n̄i xionoo na, ta nda ñi borrego x̄i'ín ñi kiti n̄i sa ndixi na. Ta ñayuu kúnda'í nda'o n̄i sa kuu na, ta sa ndo'o nda'o n̄ío ná, ta sa kendava'a nda'o ñayuu x̄i'ín ná.

³⁸ Ta ñayuu ndaya'i nda'o noo Ndios n̄i sa kuu n̄a yó'o, ta k̄o kánian n̄i'í ñayuu ñayuú yó'o ña kandeí na x̄i'ín ná, ta vat̄i x̄ian daá sa x̄ionoo ndava'a na noo kúú ño'ó ichí, x̄i'ín noo kúú yúku, x̄i'ín noo kúú káo, x̄i'ín noo kúú da'o.

³⁹ Ta n̄i nakoni Ndios ndidaá n̄a yó'o sa'á ña sa kandeé iní ñaa ná, tído k̄o ní nátiin na ña n̄i kaa Ndios k̄i'o na noo ná,

⁴⁰ dá chi ña va'a cháá k̄a ko'on Ndios k̄i'o na noo ná, ta n̄i ch̄ituu tóo ña Ndios, chi kóni n̄a ña natiin nduú yó ña d̄ánkoo vii ná yó x̄i'ín ñayuu ñoó.

12

Ná kande'é yó iin tó'on Jesús, ta kee yó tát'on k̄i'o kée mií ná

¹ Dión ví kua'a n̄i sa kuu ñayuu n̄i sa kandeé iní Ndios, ta x̄i'o na kuendá noo yó, ta káo noo na yó tát'on k̄i'o káo noo ñaa vik̄o. Sa'á ñoó ná taó xóo yó ndidaá tá'an ña'a kétéin noo yó x̄i'ín ndidaá kuachi ña sadi noo yó, ta ná koo ini yó taxí tá'an yó x̄i'ín tandeé iní ko'on yó chí noo. Ná dá'a ni katuu yó.

² Ná kande'é yó iin tó'on diñi Jesús, dá chi mií ná kúú n̄a n̄i xi'o ña kandeé iní yó ná, ta mií ná d̄axinkuei yó nda noo kánian kasandaá yó ña kandeé iní

yó ná. Chi sa'á ña ná'á ná ña n̄i'í ná ña kad̄ij iní n̄a tá ná ndi'i, sa'á ñoó n̄i xi'o na mií ná n̄i ndo'o n̄ío ná nd̄ika cruz, ta k̄o ní sa ne'e na tand̄ini ña kíán iin ña ka'an noo kuu n̄a nd̄ika cruz. Ndi'i daá, dá n̄i nakoo na xoo kuá'a Ndios, noo ió n̄a d̄ándaki na.

³ Kande'é ndó ña k̄i'o dión n̄i ndo'o Jesús n̄i kee ñayuu kíni x̄ini u'u ñaa, dá kíán ná dá'a ni kuitá ndo, ta ná dá'a ni nd̄iko ndó tá ndo'o n̄ío ndo.

⁴ Dá chi va'ará ndó'o n̄ío ndo sa'á ña k̄o x̄i'ín ndo kee ndó kuachi, tído k̄o ña'a ta'on ka'ání ná ndo'ó tát'on n̄i kee na x̄i'ín Jesús.

⁵ ¿Á sa n̄i nandodó va ndó ña ká'an ni'ini tuti iñ Ndios noo yó? Ta tát'on ká'an ni'ini iin tatá noo de'e ra, k̄i'o dión ká'an ni'inian noo yó, dá chi kaáan:

De'e ló'o mií, o sa kú'ich̄i inon tá ndéndaá ñaa sato'o yó Ndios, ta ná dá'a ni kutúú inon tá dánani na yó'o,

⁶ dá chi ndidaá n̄a kú'u ini sato'o yó Ndios sa'a, ndéndaá ñaa ná, ta dándó'o na n̄ío ndidaá n̄a n̄i natiin ña kakuu na de'e na.

⁷ Sa'á ñoó k̄i'o ndeé iní ndo tá ndéndaá ñaa Ndios, dá chi k̄i'o dión kée na x̄i'ín ndó sa'á ña kúú ndó de'e mií ná. Dá chi, ¿ndi káa iin de'e ko ndéndaá ñaa tatá ra?

⁸ Tído tá k̄o ndéndaá Ndios ndo'ó tát'on k̄i'o ndéndaá n̄a dao k̄a de'e na, dá kíán k̄o kúú ta'on ndó de'e na, de'e nda'í va kúú ndó.

⁹ Dión n̄i ndo'o yó x̄i'ín tatá yó ñayuú yó'o tá n̄i sa kuu yó takuálí, n̄i ndéndaá n̄a yó, ta n̄i sa io ña'ño'ó yó noo ná. Sa'á ñoó, ¿á k̄o ná'á ta'on ndó ña kánian ndi'i cháá k̄a ini yó kueídó'o yó tatá yó Ndios, n̄a ió induú, dá ná konio kataki chí chí yó?

¹⁰ Tatá yó ñayuú yó'o n̄i ndéndaá ra yó cháá tiempo tát'on k̄i'o n̄i ka'án mií rá. Tído tatá yó Ndios kúú n̄a ndéndaá n̄a yó, dá keva'a yó noo ná, dá kat̄i'a yó koo vii yó noo ná tát'on vii mií ná.

¹¹ Ta k̄o iin ta'on náta'an ini tá ndéndaá ñaa tatá xi, di'a tá'u'u ini xi tá ndó'o xi dión. Tído ña va'a mií vá x̄i kíán, dá chi cháá k̄a chí noo kasandaá

xí koo va'a ini xi, ta kati'a xi kakuu xi ñayuu kendísá'ano sa'á ña ni ndo'o nío xí.

Ki'o di'a ndo'o ñayuu ko xín natiin ña maní xí'o Ndios noo ná

¹² Ta viti ndane'e ndó ndá'a ndo xín ndée, ta ná chikata ndakí ndo kondó ndo. Ná dá'a ni ndiko ndó.

¹³ Ná konó ndó iin íchi ndaa noo kaka ndó, dá kían ná dá'a ni natani cháa ka sa'a ndo, ña ni xió kodó, dá kían ná nda'aan.

¹⁴ Ta koo ini ndo kandeí va'a ndó xín ndidaá ñayuu, ta koo ini ndo koo vii ndo noo Ndios, dá chi na ko kée dión, ni iin kuu ta'ón o koní na sato'o yo Ndios.

¹⁵ Koo ini ndo kandaa tá'an ndó, dá kían ni iin ndó ná o kána xoo noo ña maní ni kee Ndios sa'a ndo. Chi oon ni ví kakuu iin kaa mií ndó táto'on iin yo'o ova, dá dátúú ndó dao ka ndo, dá kasá'a ndiko dao ka na kee ndó.

¹⁶ Ta kaon koo ndó, dá ná dá'a ni kee iin kaa ndo'ó kuachi xín na ko kúú ñadi'í ndo o yí ndo. Ta ná dá'a ni kenoo ndó ña'a Ndios táto'on ki'o ni kee Esaú, dá chi sa'a iin ko'o ndéi ni daon tá'an ra ña kánian natiin ra sa'á ña kúú rá de'e noo.

¹⁷ Ta sa ná'á vá mií ndó ña tá ni ndi'i daá, dá ni kasá'a nda'í sáki ra xíka ra ta'i rá noo tatá ra, ña kían vei noo Ndios sa'á ña kúú rá de'e noo, tído ko ní kándeé ta'on ra natiin ra ña, ta ko ní kúu ta'on nadaon ra ña ni kee ra, va'ará ni saki ra xín ndirá noo rá.

¹⁸ Ta ko ní kasandaá ndo noo ín iin yúku, ña kían kuu dáko'on ndá'a ndo táto'on ni ndo'o na sá'ano ve'e yó tá sata, chi tá ni saa na noo ín yúku ñoo, deén nda'o kéi itaan, ín naá nda'o noo íian, ta ño'oma tóon ndúchi ni naka'ani dinián, ta ní'í xído oon kána tachí deén ñoo.

¹⁹ Tá ni seídó'o na sá'ano ve'e yó ña ni'i nda'o ni tuu trompeta, ña ni'i nda'o ni ka'an tachí Ndios, dá ni seí nda'í ñayuu ñoo ña ná dá'a ka ni ka'an na,

²⁰ dá chi ni yu'ú nda'o na tá ni seídó'o na choon ni ta'anda noo ná, chi ni ka'an ña ni mií ná, ta ni iin tó'ón kítí ndáka na o kúu kako'on yúku ñoo,

dá chi tá koó, dá kánian kuu na xín iin yuu, o xín iin yúchi.

²¹ Ta sa'á ña xíxi nda'o kúu ña ni xini na, sa'á ñoo ni kaa Moisés: “Ndéi nino oon ví yu'ú ña yu'í”, kaá ra.

²² Tído ndo'ó, sa ni kuyati ndó noo ín yúku Sion noo nákaa ñoo Ndios takí, ña kúú ñoo Jerusalén nákaa induú, noo ndéi kuá'a nda'o mil ángel.

²³ Ta ñoo kúu noo ndítútí ndi'i na mií noo ni kana Ndios, ta kándodó kuu ná induú. Ta ñoo ió mií Ndios, na keyíko ndaa sa'a ndidaá tá'an ñayuu. Ta ñoo ndéi ta'ani nío na ni kandoo vii noo Ndios, chi ni ni'í ná ña kakuu na táto'on ki'o kóni Ndios.

²⁴ Ta sa ni kuyati ta'ani ndó noo Jesús, na ni ka'an sa'a yo noo Ndios, dá ni kandoo na kee na iin ña saá xín yó. Ta ió ta'ani kuendá ndo xín ni ná, kirá ni xita sa'a ndo. Ta ni va'a cháa ka kúu rá o duú ni Abel, chi ko xíka ya'i ra sa'á kuachi táto'on ni kee ni Abel.

²⁵ Ta ná dá'a ni kedó'ó ndó mií ndó noo ká'an Ndios. Dá chi ko ní káki ta'on na sá'ano ñoo yo sa'á ña ni kedó'ó ná mií ná noo ni ka'an Ndios noñó'o yó'o. Ta ví'í ka ví ndo'o yó tá ná kedó'ó yó mií yó noo ká'an Ndios nda induú.

²⁶ Ta xín to'on ni ka'an mií ná ni dakídi ni'ini na sava'a noñó'o yó'o tá sata, tído viti kaá na di'a: “Ko'on tukui kee dión, tído o duú noñó'o yó'o oon ni ko'in dakídi ni'ini, nda induú dakídi ni'ini ta'anii.”

²⁷ Ta sa'á ña ni kaa na “ko'on tukui kee dión”, sa'á ñoo kánda inio ña ko'on na díta ná ndidaá ña kuu kidi ni'ini, ña ni kava'a na ñayuú yó'o, dá kandoo ndidaá ña o kúu kidi ni'ini.

²⁸ Ta viti, sa'á ña ni ni'í yo noo Ndios iin ñayuú saá noo dándáki na, ña kían ni iin kuu o kidi ni'ini, sa'á ñoo daá kuití ná nakí'o yó ndivé'e noo Ndios. Ta ki'o dión ná koni kuáchí yó noo ná, ta ná kayu'ú ni'ini yó na, ta ná koo ñaño'ó yó noo ná, dá ná nata'an ini na koni na yó.

²⁹ Dá chi táto'on ki'o kúu ñoo ita chíño'o ndidaá ña'a, ki'o dión kúu tatá yo Ndios.

13

Ki'o di'a kánian kee yó sa'á ña kándéé iní yó Jesús

¹ O sa kóo ini ndo dánkoo ndó ña kú'u sátá'an ini ndo sa'a ndo.

² Ta ná dá'a ni nandodó ndo natiin va'a ndó ndi ndáa mií ñayuu tá ni kasáa na ve'e ndó, dá chi sa'á ña ni natiin va'a ñaá dao ñayuu, sa'á ñoó ni natiin na ángel ni kii noo Ndios ni saa ve'e na, va'ará kó ní kándaá ini na ndá yoo kúu ná.

³ Ta koo ini ndo ndiko'on ini ndo sa'á na ñó'o ve'e kaa, ta kee ndó kuendá ña nákaa nduú ndo xí'ín ná. Ta dión ta'ani kando'o ndó xí'ín na kéndava'a ñayuu xí'ín, ta kee ndó kuendá ña ñíi mií ndó kéndava'a na xí'ín.

⁴ Ta kana'á ndó ña iin ña va'a kíán ña tánda'a ñayuu. Ta iin ña vii kíán ña kídi taa xí'ín ñadi'í ra. Tído ndidaá ñayuu kídi xí'ín na kó kúu ñadi'í na o yíi ná, xí'ín na kée dao ka kuachi ka'an noo xí'ín ñíi ná, noón kúu na miían ndaa kuiti ndo'o níó ná kee Ndios.

⁵ Ta o sa kátoó téi ndo ña kuiká, kua'an ndo kadij iní ndo xí'ín ña'a sa ió noo ndo, dá chi di'a ni kaa mií Ndios: “Ni iin kuu ta'ón o dáyaá ndá'í yó'ó, ta ni kuu ta'ón o dánkoo ndava'i yó'ó.”

⁶ Sa'á ñoó kuu kaa yó di'a xí'ín tandéé iní:

Miían ndaa kuiti sato'o yó Ndios kúu na chindeé ñaá,
sa'á ñoó ni kó yu'íi xiníi ndi ndáa mií
vá ña'a ná kee taa ñayuu yó'o
xí'ín.

⁷ Daá kuití ndiko'on ini ndo na ni daná'a noo ndo, chi mií ná ni daná'a to'on Ndios noo ndo. Ta ndiko'on va'a ini ndo ña kua'á nda'o ña va'a ni kana noo ña sa kee na, ta kandeé iní ndo Ndios táto'on sa kandeé iní ñaá ná.

⁸ Táto'on ki'o kúu Jesucristo koni, ki'o dión kúu ná viti, ta ki'o dión kuii va kakuu na.

⁹ Ná dá'a ni koo ini ndo ndiko ndo ña to'ón dána'a dao ka taa, ta o sa kándia ndó tá díin dána'a ra sa'a Jesús. Va'a cháá ka kíán ña koo ndeé ndo xí'ín ña maní ni kee Ndios sa'a ndo, ta o duú sa'á ña seí ndo ña yó'o o ña káa

táto'on ki'o dána'a dao ka ra. Dá chi va'ará ndúndéé dao ñayuu kée na ña yó'o, tído kó chindeé ta'on ñaá.

¹⁰ Ní'í yó ña va'a sa'á ña ni doko Jesús mií ná noo Ndios tá ni xí'í na. Ta kó ta'ón íchi ta duti kéchóon ini ve'e ño'o na Israel ni'í rá ña va'a yó'o.

¹¹ Né'e ta duti kúu noó nií kítí kua'an ra ini ve'e ño'o noo kúu noó ii cháá ka, ta dóko ñaá rá noo Ndios sa'á kuachi ñayuu. Ndi'i, dá chí'í'ó'o ra yiki koño ri nda noo kúu yu'ú ñoo.

¹² Dión ta'ani ni ndo'o Jesús, dá chi ni xí'í na nda noo kúu yu'ú ñoo, ta xí'ín nií mií ná ni nduvii ñayuu na.

¹³ Ta viti ná kankuei yó kó'o noo ni ndo'o níó Jesús yu'ú ñoo, dá kíán táto'on ki'o ni kediki ñaá ñayuu, ki'o dión ta'ani ná ndo'o miíá.

¹⁴ Dá chi o duú ñayuu yó'o nákaa ñoo noo kandeí chí'í yó. Di'a nandukú yó iin ka ñoo, ña koo chí noo.

¹⁵ Ta sa'a mií Jesús ná doko yó to'on va'a, to'on ñó'o noo Ndios ndidaá tá'an kuu, dión dá nakoni yó ná xí'ín to'on kankuei yu'ú yó.

¹⁶ Ta ná o sa nándodó ndo kee ndó ña va'a, ta koo ini ndo chindeé tá'an ndó xí'ín ña ió noo ndo, chi ña yó'o kíán náta'an ini Ndios xiní na, ña dóko yó noo ná.

¹⁷ Ta koo ini ndo kueídó'o ndó na ndíta dána'a noo ndo, ta kee ndó choon sa'ándá na, dá chi nduú ñoo ndaá na níó ndo, chi ná'á ná ña miían ndaa náki'o na kuendá sa'a ndo noo Ndios. Tá kée ndó dión, dá kíán xí'í ndó ña kadii iní na, ta ná dá'a ni kunda'í ini na, chi ni iin ña va'a o ní'í ndo tá ná dákúnda'í ini ndo ná.

¹⁸ Kaka ndo ña maní noo Ndios sa'á ndu'u, dá chi ná'á va'a ndu ña ió vii ñaxintóni ndú noo Ndios, ta kóni ndu'u kendúsá'ano ndu ndidaá tá'an ña'a.

¹⁹ Ta seí nda'ávíi noo ndo ña daá kaka ndo ña maní noo Ndios sa'í, dá ná chindeé ná yu'ú nandió koo yachii koto ni'inii ndo'ó noo ndéi ndó xaan.

Ká'an na ndisá'an noo ndí'i

²⁰ Ndios kúu na xí'í ña ió va'a ini yó, ta mií ná kúu na ni danátaki Jesucristo, na kúu sato'o yó, ta Jesús kúu

míi n̄a ndáka léko, ta sa'á ña n̄i x̄i'lo na n̄i ná n̄i x̄ita r̄a sa'a iin rá iin yó, dión, dá n̄i x̄inkoo ña n̄i kandoo Ndios kee na x̄í'á, ta daá kuití ndáya'i ña.

²¹ Ta mií Ndios ná k̄i'o ña kat̄i'a ndó kee ndó ndidaá tá'an ña va'a, dá kandeé ndó kee ndó ña kóni mií ná, ta kee ta'ani na x̄í'ín ndó ña náta'an ini n̄a kee na sa'á ña n̄i x̄i'i Jesucristo sa'a yó. Ta daá kuití ná natiin na ñaño'ó. Dión ná koo.

²² Ta seí nda'av̄i noo ndo, ñani, ña k̄i'o ndeé ini ndo k̄ueídó'o ndó to'on ká'an ni'ini noo ndo, chí cháá nda'o kúú to'on n̄i taai kosaa noo ndo.

²³ Ta kana'á ndó ña sa n̄i yaa va ñani yó Timoteo ve'e kaa. Tá ná kasaa yachi xi yó'o, dá kandakai x̄i saai kande'í ndo.

²⁴ Ka'an ndo ndisá'an x̄í'ín ndidaá na ndíta dána'a noo ndo xaan kuendá ndu'u, x̄í'ín ndidaá ka na kúú ñayuu Ndios. Ta natiin ndó ndisá'an tánda'á ndidaá ñani yó ndéi Italia yó'o kosaaan noo ndo.

²⁵ Ta ná koo ña man̄i x̄i'o Ndios x̄í'ín iin rá iin ndó. Dión ná koo.

To'on yó'o kían nì taa Santiago nì sa'an noo na kúú kuendá Jesús

Ká'an Santiago ndisá'an

¹ Yu'u kúú Santiago, ta kéchóoin noo Ndios xí'ín noo Jesucristo, na kúú sato'o yo. Ta táai tuti yó'o kosaaan noo ndó'ó, na kúú ndin uxí uu tu'u na ñoo Israel, ndó'ó na nì xita noo kua'an ndéi iin ní ñayuu. Ta ká'ín ndisá'an xí'ín ndó.

Ná kadij iní tein tandó'ó ndó'o yó

² Ñani mií, kadij nda'o ini ndo tá ñó'o ndó tein ndi ndáa mií tandó'ó.

³ Chì sa ná'á va'a ndó ña tá ndó'o ndó tandó'ó sa'á ña kándéé ini ndo Jesús, dión dá katì'a ndó koo ndeé ini ndo noo tandó'ó.

⁴ Tá nakì'o ndó mií ndó kì'o ndeé ini ndo noo ndi ndáa tandó'ó ndo'o ndó, dá xinkoo ndó tátò'on kì'o kánian koo ndó, ta chichi ndó xí'ín ña kándéé ini ndo Jesús, ta ni iin tó'on ta'on ña'a o kámani noo ndo.

Kì'o Ndios ñaxintóni noo yo tá ná kaka yoán noo ná

⁵ Tá ió iin káa ndo'ó kámani ñaxintóni, dá kían kaka ndoán noo Ndios, dá chì ió nduu na ña kían kì'o na ña xíka ndo, chì kúú ná iin Ndios xí'o kua'á ña'a noo ñayuu na, ta kò kaá na ña kòó.

⁶ Tído kaka ndoán xí'ín ña kándéé ini ndo ná. Ta o sa nákanì kuáchì ini ndo, dá chì tá kée ndó dión, dá kían kúú ndó tátò'on noo taño'o, ña kua'an xoo yó'o xoo káa kée tachì.

⁷ Ta iin ñayuu kée dión ná o sa kándati na natiin na ni iin ña'a xíka na noo sato'o yo Ndios,

⁸ dá chì kúú ná iin ñayuu nákanì uu ini, ta kò kúú ta'on na iin ñayuu iin tó'on ñaxintóni.

⁹ Ta ñani yo, na kúnda'í, kánian kadij ini na chì chindaya'i ñaá Ndios.

¹⁰ Ta na kúú na kuiká, kánian kadij ini na sa'á ña nì kenóo ñaá Ndios, dá chì ña kuiká ió noo ná kúúán tátò'on

ita yuku, chì tóó vá ndato sáaan, ta dión ta'ani ndo'o ña kuiká kómí ná.

¹¹ Dá chì tá xíno ndiandii, ta ndúdeen ká'anián, ta kúú íchì vá yuku ñoo, ta kúú kuéi va itaan, ta kúú ndáño'ó vá ña luu ndáaan. Dión ta'ani ndo'o na kuiká xí'ín ña'a kómí ná nani ndúkú ná cháá ka ña kuiká.

Yá'a yó kée yó kuachi kée ña kini ñó'o ini ñaxintóni yo

¹² Ndiká'an ndi kúu ví ñayuu, na xí'o ndeé ini tá ndó'o na tandó'ó, dá chì tá nì xí'o ndeé ini na noo ndidaá tandó'ó, dá kían natiin na ña kataki chíchí ná noo ió Ndios. Dá chì kì'o dión nì xí'o Ndios to'on na ña kían kee na xí'ín ñayuu kóni ñaá.

¹³ Tá kasá'á katoó ndo kee ndó iin kuachi, o sa ká'an ndo ña Ndios kúú na dáka'an ñaá, dá chì o kándéé ta'on ña kini ña kían ya'a Ndios kee na kuachi, ta kò dáka'an Ndios ni iin tó'on ñayuu ña kían ya'a na kee na kuachi.

¹⁴ Ña kini ñó'o ñaxintóni yo, ñoo vá kían dáka'an yo, dá yá'a yó kée yó kuachi noo Ndios, ta ñoo ta'ani kían dákatóo ñaá.

¹⁵ Ta sa'á ña katoó yo kée yó ña kini ñó'o ini ñaxintóni yo, sa'á ñoo kásá'á yá'a yó kée yó kuachi. Tá nakì'o yó mií yó kaño'o yó tixi ndá'a kuachi, ñoo kían kedaá xí'ín yó, dá ni'ì yo ña kuu yo.

¹⁶ Sa'á ñoo, ná dá'a ni dándá'í ndo mií ndó, ñani manì mií.

¹⁷ Dá chì ndidaá ña va'a, xí'ín ndidaá ña ndaa kúú ña xí'o oon Ndios noo yo vei nda induú. Ta mií Ndios kúú na nì kava'a ndidaá kúú ña tóon ñó'o induú. Ta ni iin kuu ta'on o nádaon Ndios, tátò'on kì'o nádaon ña tóon ñó'o káa.

¹⁸ Ta mií Ndios nì chikaá ini ña kían ndee na yó de'e mií ná nì kee to'on ndaa na. Ta kì'o dión nì kasandaá yo kúú yó na mií noo nì nakana Ndios kakuu de'e na.

Ná kueídó'o yó choon sa'ándá Ndios, dá kían koni yo kandeì va'a yó

¹⁹ Sa'á ñoo, ñani manì mií, kaon koo ndó kueídó'o va'a ndó noo ká'an dao

ka ñayuu. Ná dá'a ni yachi téi ka'an ndo, ta ni o sa kuído yachi téi ini ndo.

²⁰ Dá chi ña xído ini yo ko chindeéan yó, dá kee yó ña kóni Ndios.

²¹ Sa'á ñoó dánkoo ndó ndidaá kúu ña kini kée ndó, xí'ín ña kini nákanini ini ndo, ta natiin ndó to'on Ndios, tá'an ña ni seídó'o ndó, xí'ín ña nda'í ió ini ndo. Dá chi ña yó'o kían kándéé dáka'ki nio ndo.

²² Koo ini ndo kee ndó tát'o'on k'i'o ká'an to'on va'a ni seídó'o ndó. O sa kueídó'o oon ndóan, dá chi tá seídó'o oon ndóan, dá kían dánda'í ndo mií vá ndó.

²³ Chi na seídó'o oon to'on va'a Ndios, ta ko kée na ña, noón kúu tát'o'on iin taa ndé'é mií noo espejo.

²⁴ Dá chi tá ni ndi'i ni sa nde'é rá to'on káa ra, ta kúu kua'an ra. Ta kúu tóó vá, kúu sa nandodó va ra tát'o'on k'i'o káa ra.

²⁵ Tído na ndino'o ini seídó'o to'on ndaa Ndios, tá'an ña taó xóo ñaá tixi ndá'a kuachi, ta ndíko toon naan, noón kúu na ko nándodó ña ni seídó'o na. Di'a kée na choon sa'ándáan. Na yó'o kúu na chindeé Ndios noo ndidaá ña kée na.

²⁶ Ta ndidaá na ká'an ndíta ndaa xí'ín Ndios, ta ko kándéé ná chituu na yú'u ná, noón kúu na dánda'í mií, ta ni ña kándísa na ko ndáya'i.

²⁷ Dá chi ña ndaa, ña vii kúu ña kándísa yó noo tatá Ndios tá ná chindeé yó takuálí koó tatá xí'ín naná, xí'ín na kuáan tein tandó'o ndó'o na, ta ná kandaá yo mií yó noo ña kini ió ñayuu yó'o.

2

Ná dá'a ni chindaya'i yó dao ñayuu, ta kenóo yó dao ka na

¹ Ñani mií, ndo'o na kándéé ini sato'o yo Jesucristo, na kánian natiin ndidaá kúu ñaño'ó, o sa kóo ini ndo chindaya'i ndó dao ñayuu, ta kenóo ndó dao ka na.

² Ná keeá kuendá ña ni saa iin taa kuiká noo ndéi ndó dákuá'a ndó, ta ñó'o dé'e oro ndá'a rá, ta táyí ndíxi ra. Ta mií hora daá ni saa ta'ani iin taa kúnda'í, ta ndíxi ra dá'on yatá.

³ Ta nátiin va'a ndó ta ndíxi dá'on va'a ñoó, ta kaá ndo xí'ín rá: “Kakoo ní noo téi va'a yó'o.” Ta kaá ndo xí'ín ta kúnda'í ñoó: “Xaan ní kuiión, o kakoo noño'o xaan kooón.”

⁴ ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña sa'á ña kée ndó dión, sa'á ñoó káxi ndó ñayuu, ta keyíko ndo sa'a ná xí'ín ñaxintóni kini kómí ndó?

⁵ Sa'á ñoó, ñani maní mií, kueídó'o va'a ndó ña yó'o. ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña mií vá Ndios ni kaxi ñayuu kúnda'í ndéi ñayuu yó'o ña kían koo kuiká ná xí'ín ña kándéé ini ñaá ná, dá natiin na ta'í ná noo ió Ndios dándáki na, dá chi mií Ndios ni kaa ña k'i'o na ña noo ñayuu kú'u ini na sa'a ná?

⁶ Tído ndo'ó, di'a kénóo va ndó na kúnda'í. ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña ta kuiká kúu ra sa'ání nda'í ñaá, ta ñó'o ra ndo'ó kua'an ra noo ta né'e choon?

⁷ Ta, ¿á ko ná'a ta'on ndó ña ta kuiká kúu ra ká'an ndava'a sa'á kuu ndato Jesús, ña kándísa yó?

⁸ Dá chi tá miían ndaa kée ndó choon sa'ándá ley Ndios, dá kían va'a va kée ndó. Chi di'a ká'an tuti ií mií ná: “Ku'u ini ndo sa'á ñayuu xí'ín ndó tát'o'on k'i'o ndó'o ndó xí'ín mií ndó.”

⁹ Tído tá káxi ndó ñayuu, dá kían yá'a ndó kée ndó kuachi, ta táj ndo noo Ndios, chi ni xio kao ndó ley na.

¹⁰ Ta ndi ndáa mií vá ñayuu kée choon sa'ándá ley Ndios, tído tá ni xio kao na iin choon sa'ándáan, dá kían kándoo na táj kuachi na noo ndidaá choon sa'ándáan.

¹¹ Dá chi di'a kaá Ndios noo ley na: “O sa kée ndó kuachi xí'ín na ko kúu ñadi'í ndo o yí ndo.” Ta kaá ta'ani na: “O sa ka'ání ndó ndii.” Sa'á ñoó va'ará ko ní kée ndó kuachi xí'ín na ko kúu ñadi'í ndo o yí ndo, tído ni sa'ání ndó ndii, dá kían noo ndidaá kúu vá ley ni ya'a ndó.

¹² Sa'á ñoó ka'an ndo to'on va'a, ta kee ndó ña va'a, chi nakuita ndó noo Ndios, ta keyíko na sa'a ndo xí'ín iin ka ley, ña kían ni taó xóo ndó noo kuachi.

¹³ Tá ná kasandaá kuu keyíko Ndios sa'á ñayuu, dá kían koó ña maní koo sa'á na ko ní xí'o ká'ano ini sa'á ñayuu

xí'ín ná. Tído nà nì xì'ò ká'ano ini sa'á ñayuu xì'ín ná, noón kúú nà koo ña manì sa'a tá ná keyíko sa'a ná.

Tá miñan ndaa kándéé iní yò Jesús, dá kían kánian kee yó ña va'a

14 Sa'á ñoó ñani miíj, ¿ndá choon kían ña kaá ndo ña kándéé iní ndo Ndios tá ko kée ndó ña va'a? ¿Á ká'án ndó ña káki ndó sa'á ña kaá ndo kándéé iní ndo ná?

15 Dá chî tá ío iin ñani ndo, o iin kî'ò ndó, ta ná'á ndó ña kámani ña'a kandixi na, xí'ín ña'a keí ná iin iin kuu kuu,

16 dá kaá ndo xí'ín ná: “Kua'án nó'ó ní, ta koo va'a ní, ta kasá'an va'a ní, ta kandixi va'a ní.” Tá kaá ndo dión xí'ín ná, tído ko chíndeé ndó nà xí'ín ña xínñó'ó ná, dá kían, ¿ndi kúú ña va'a nì kee ndó xí'ín ná, tá dáá?

17 Dión ta'ani, tá kaá ndo ña kándéé iní ndo Ndios, ta ko kée ndó ña'a va'a xí'ín ñayuu xí'ín ndó, dá kían ko chón ta'on ña kándéé iní ndo ná.

18 Ndá ndi kuu ío iin káa ndó kaa di'a xí'ín yu'u: “Kándéé iní yó'ó Ndios, tído yu'u kúú rā kée ña va'a.” Tído yu'u kaáí xí'ín nà ká'an dión: “O kúu ta'on na'a ní ña kándéé iní ní Ndios, chî ko kée ní ña va'a. Tído ña va'a kéei ná'a ña miñan ndaa ndisa kándéé iní Ndios.”

19 Tá kándísa ndó ña iin tó'ón diní kúú Ndios, dá kían va'a va kée ndó. Tído kana'á ndó ña nda ña u'u ta'ani kándísa ña iin tó'ón kúú Ndios, ta ndéi ninoan noo ná.

20 O sa kákuu ndó ñayuu xixi. ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña tá ko kée ndó ña va'a, dá kían ni iin ña'a ko ndáya'i ña kaá ndo kándéé iní ndo Ndios?

21 ¿Á ko ná'á ndó ña nì kandoo va'a tatá sá'ano yò Abraham noo Ndios sa'á ña va'a nì kee na, chî kua'an nà dokò ná ðe'e na noo Ndios táto'on nì sa'anda mií ná choon?

22 Ta kana'á ndó ña sa'á ña nì kandeé iní Abraham Ndios, sa'á ñoó nì kee na choon nì sa'anda Ndios noo ná. Ta sa'á ña nì keva'a na choon nì sa'anda Ndios, sa'á ñoó nì xinkoo va'a na noo ña kándéé iní ñaá ná.

23 Dá nì xinkoo to'on ká'an tuti ij Ndios, chî kaáan ña sa'á ña nì kandeé iní Abraham Ndios, sa'á ñoó

nì kandoo vii ná noo ná. Ta ká'an ta'anian ña nì sa kuu na amigo Ndios.

24 Ta kana'á ndó ña kándoo vii ñayuu noo Ndios sa'á ña kée na ña va'a, ta o duú sava'a sa'á ña kándéé óon iní ñaá ná.

25 Ta dión ta'ani nì ndo'o iin ñá'a sa naní Rahab, ña sa ðikó mií noo taa. ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña nì kandoo va'an noo Ndios sa'á ña nì keeán ña va'a, chî nì xì'oán ve'an nì kidi taa nì sa'an nì naní ñoan, ta nì dakí'in ñaá iin ka íchi kua'an rā? Ta kî'ò dión, dá nì káki ra.

26 Ta sa ná'á vá yó ña tá koó níó nákaa ini yikí koño iin ñayuu, dá kían ko takí ta'on na. Kî'ò dión ta'ani ko takí ña kándéé iní yò Ndios tá ko kée yó ña va'a.

3

Ná koo ini yò dándáki yó yáa yò

1 Ñani miíj, ná dá'a ni kua'a téi ndo katoó kakuu nà dána'a, dá chî sa ná'á ndó ña kua'a cháá ka kuendá kánian nakí'ò nà dána'a noo Ndios o duú dao ka ñayuu.

2 Ta ndidaá vá yó yá'a nda'o noo Ndios. Tá ío iin nà ko yá'a xí'ín to'on ká'an nà, dá kían kúú ná iin nà ndaa, chî nda ña kini kóni ñíj ná kándéé ná dándáki na.

3 Dá chî tá ná chikaa yò kaa yú'u kuéi yò, dá kandeé yó dándáki yó rì, chî kanóo yó rì kua'a noo ká'án mií yó.

4 Ta kande'é ta'ani ndó táto'on kî'ò ndó'o barco, va'ará ndi kî'ò ví ná'ano rá, ta va'ará ndi kî'ò ví ndakí tachî chinda'á ñá, tído xí'ín iin tó'ón yíto ló'ó tárnee tji rá kándéé iin taa kaó rā rá kua'an rā noo kóni mií rá.

5 Ta kî'ò dión ta'ani ndó'o yó xí'ín yáa yò, chî kían iin ña ló'ó, tído chinda nooán kéean ña'a ná'ano nda'o. Chî kían táto'on iin ño'ó ita leé ló'ó, dá chî va'ará ndi kî'ò ví ká'ano yúku, tído vaá óon kándééán chíñó'ó ndi'i ñaá.

6 Ta yáa yò kúú táto'on iin ño'ó kéj, chî kua'á nda'o ña kini kándééán kéean. Ta kían iin ña nákaa tein yikí koño yò, ta kándééán dáyakooan iin ní yó noo Ndios. Ta nda nì káki yó nda nì

xi'i yo kándééán dátúúán yó. Ta kíán tátò'on mií ñó'o ñi kii ndá indayá.

⁷ Kándéé vá ñayuu dándáki na ndidaá kirí xíka noñó'o, xí'ín kirí nárnee induú, xí'ín kirí xíka tii noñó'o, xí'ín kirí ñó'o ini takují.

⁸ Tído ñi iin tó'ón yó o kándéé dándáki yó yáa yo, chí ña kini ndá'o kíán, ta o kúu ta'on chituu yóan. Ta daá kuití dár'u'an ñayuu xí'ín ndutá deéán.

⁹ Ta xí'ín yáa yo kéká'ano yó Ndios, na kúu tatá yo, ta xí'ín mií ta'anian ndáne'e kini yó ñayuu xi'ín yó, na ñi kava'a Ndios tátò'on kí'o káa mií ná.

¹⁰ Ta xí'ín yú'u yo ká'an yo ña va'a, ta xí'ín mií ta'ani yú'u yo ká'an kini yó. Ká'ín xí'ín ndó, ñani mií, ña ko kánian kee yó dión.

¹¹ ¿Á iin tó'ón vá yáí kána takují vidí xí'ín takují ova, ká'án ndó?

¹² Ñani mií, ¿á kúu ta'ani xí'o taño'ó aceituna, ká'án ndó? Ta, ¿á kúu ta'ani xí'o yitó uva tiño'ó, ká'án ndó? Ta dión ta'ani o kúu ta'on kana takují o'ova noo kána takují vidí.

Tá miían ndaa kómí yó ña ndichí ñi kii noo Ndios, dá kían ñóchí ví kandeí yó xí'ín dao ka ñani yo

¹³ ¿Á ió iin káa na ndichí, o na ió ñaxintóni tein ndo'ó? Dá kían kánian na'a na ña dión kíán xí'ín ña va'a kée na, xí'ín ña nda'í ió ini na.

¹⁴ Tído tá nákaa ña u'u ini ini nío ndo, ta chidáo tá'an mií ndó xí'ín dao ka ñani ndo, dá kían ko kánian chin-daya'i ndó mií ndó, ta o sa kétó'ón ndó ña ndaa.

¹⁵ Dá chí o duú noo Ndios ní kixi ña ndichí kómí na kée dión, chí ña ndichí kómí ná kúu ña ndichí ió ñayuú yó'o, xí'ín ña ñi ta'i ñaxintóni taa, xí'ín ña ndichí xí'o ña u'u.

¹⁶ Dá chí noo ndéi ñayuu u'u ini, xí'ín noo ndéi na chidáo tá'an mií xí'ín dao ka ñayuu, ñóó kúu noo ió tandó'ó, ta kua'á nda'o ña'a kini ió noo ndéi na.

¹⁷ Tído ñayuu kómí ña ndichí ñi kii noo Ndios, noón kúu na ió vii, ta va'a ndéi na xí'ín iin rá iin na, ta kúu ná ñayuu va'a xí'ín ñayuu xi'ín ná, ta va'a ini na, ta kú'u nda'o ini na sa'a dao

ka ñayuu, ta kua'á nda'o ña va'a kée na, ta ko káxi na ñayuu, ta ko kúu ná ñayuu u'u noo.

¹⁸ Sa'á ñóó ndidaá kúu na ndí'i ini ña kandeí va'a xí'ín dao ka ñayuu, noón kúu na xionoo chí'i ña va'a, ta kasandaá na natiin na ña va'a kandeí na xí'ín dao ka ñayuu.

4

Ná dá'a ni katoó ndo ña kini ió ñayuú yó'o

¹ ¿Ndeí vei ña naá ndo, xí'ín ña ndáne'e tá'an ndó tein mií ndó, ká'án ndó? ¿Á ko ná'a ndó ña vei ña tein ña kini katoó ndo kée ndó, chí ña yó'o kían naá tá'an xí'ín ña va'a nákaa ini ñaxintóni ndo?

² Kóni ndo ña koo ña'a noo ndo, tído ko ní'i ta'on ndóan. Sa'áni ndó ndji, ta u'u kini ini ndo, tído ko kándéé ndó ní'i ndo ña kóni ndo. Naá tá'an ndó, ta ndáne'e tá'an ndó, tído ko kándéé ta'on ndó ní'i ndo ña kóni ndo, chí ko xíka ndoán noo Ndios.

³ Tá xíka ndoán noo ná, ko ní'i ta'on ndó ña, dá chí ko xíka va'a ndoán tátò'on kí'o kánian kaka ndoán. Chí xíka ndoán, dá kandeé ndó kee ndó ña kini kóni mií ndó.

⁴ ¿Ndo'ó kúu na kée tátò'on kée iin ñá'a xiní xíxi yí xí'ín iin ka taa! Chí, ¿á ko ná'a ta'on ndó ña tá xiní xíxi yó Ndios xí'ín ña kini ió ñayuú yó'o, dá kían nduu yó na xiní u'u tá'an xí'ín Ndios? Ta ndi ndaa na ndí'i cháa ka ini sa'á ña ió ñayuú yó'o o duú sa'á ña'a Ndios, noón kúu na ñi nduu na xiní u'u tá'an xí'ín Ndios.

⁵ ¿Á ká'án ndó ña ká'an oon tuti ií Ndios? Dá chí kaáan ña ñi xi'o na Espíritu na koo na ini yóo, ta kékuión nda'o na sa'a yóo ña koni yo ná.

⁶ Tído kua'á ka ña maní kée Ndios xí'á, dá chí di'a ká'an tuti ií ná: “Ko náta'an ini Ndios xiní na ñayuu ió táyí ini, ta di'a xí'o na ña maní noo ñayuu ió nda'í ini.”

Kenóo ndó mií ndó noo Ndios, dá ná chindaya'i na ndo'ó

⁷ Naki'o ndó mií ndó kaño'o toon ndó tixí ndá'a Ndios. Ta o sa kándía

ndó kee ndó ña kóni ña u'u, ta kuino mií váan ko'an noo ndo.

⁸ Ta koo ini ndo nandukú ndó Ndios ndidaá kuu, dá ná kuyati cháa ka na koo na xí'in ndó. Ta ndo'ó, na kómí kuachi, nduvii ndo ndá'a ndó, dá chi ña kini nda'o kían kée ndó xí'an. Ta ndo'ó, na nákaní u'u ini, koo ini ndo nduvii ndo nío ndo.

⁹ Kunda'í ini ndo, ta nda'í kuaki ndó, ta ndei'í ndo sa'a kuachi kée ndó. Ta ña sáki ndo, ndee ndóan ná nduuan ña ndei'í ndo. Ta ña kádi ini ndo, ndee ndóan ná nduuan ña kunda'í ini ndo.

¹⁰ Kenóo ndó mií ndó noo Ndios, na kúu sato'o yo, dá ná chindaya'i na ndo'ó.

Ná dá'a ni chinóo kuachi ndó ñani ndo

¹¹ Ñani mií, o sa kóo ini ndo ka'an kuachi ndó sa'a iin rá iin ndó. Dá chi tá ka'an kuachi ndó sa'a ñani ndo, ta kényiko ndo sa'a ná, dá kían ka'an kuachi ndó sa'a ley Ndios, ta kényiko ndo sa'an. Tído tá kényiko ndo sa'a ley, dá kían ko kée ndó choon sa'ándáan, di'a kée ndó mií ndó kúu ndó iin na kényiko sa'an.

¹² Iin tó'on diní vá kúu Ndios, na ni xi'o ley. Ta iin tó'on mií vá ná kúu na kándéé dáka'ki ñayuu, ta iin tó'on mií ta'ani na kúu na dándó'o nío yo sa'a kuachi kée yó. Sa'a ñoo, ¿ndá yoo kúu ndo'ó, ká'an ndó? ¿Ndiva'a yá'a ndó kényiko ndo sa'a ñani ndo?

Ná dá'a ni ka'an táyí ndó sa'a ña kee ndó taan

¹³ Ta kueídó'o va'a ndo'ó, na ka'an di'a: “Viti o taan ko'on ndu iin ñoo, ta ñoo kandeí ndu iin níi kuia kechóon ndu, ta naka'an nda'i ndu, dá ni'i ndu kua'a di'on”, kaá ndo'ó.

¹⁴ Tído ko ná'a ta'on ndó ndí kían ndo'o ndó taan, dá chi kúu ndó tátó'on viko nó'o náka'aní tóo ví'í, ta kúu ndáñó'o ni'ini vaan.

¹⁵ Sa'a ñoo va'a kaan di'a kánian ka'an ndo: “Tá kóni sato'o yo Ndios, dá kataki ndu cháa ka, dá kee ndu ña yó'o o ña káa.”

¹⁶ Tído di'a ká'an táyí ndó sa'a ña kúryí ndó, ta sa'a ña kúryí ndó, sa'a ñoo kée ndó ña kini.

¹⁷ Dá chi na ná'a ndí kían kúu ña va'a kánian kee na, ta ko kée na ña, na yó'o kúu na yá'a kée kuachi noo Ndios.

5

Di'a ndo'o na kuiká sa'a ña kini kée na

¹ Kueídó'o va'a ndo'ó, na kúu na kuiká viti. Ndei'í ndo, ta kayu'ú kó'ó ndó, chi vei ña kían ndo'o naní nío ndo.

² Dá chi ndidaá kúu ña kuiká kómí ndó ni tei'í vaan. Ta ndidaá kúu dá'on ndo ni ku'u tikidi.

³ Ta ndidaá kúu di'on oro xí'in di'on plata kómí ndó ni nana daye'e ña, ta daye'e yó'o ná'a kuachi sa'a ndo, chi ko ní kéchóon va'a ndóan. Ta dánaáan ndo'ó tátó'on chíñó'o ño'ó kéi iin ña'a, chi ni ketutí ndó ña kuiká tein kuu noo ndí'i yó'o.

⁴ Ta viti'on ndé'í kuachi ta kéchóon noñó'o ndo sa'a ya'i ra, chi xí'in ña maña ndo ko ní chíya'i ndó ra. Ta mií sato'o yo Ndios, na kándéé kée ndidaá kúu ña'a, ni seídó'o ña ndé'í kuachi ra sa'a ndo.

⁵ Va'a nda'o ni sa ndei ndó ñayuu yó'o, ni sa komí ndó ndidaá kúu ña va'a ni katoó ndo, ta ni nda'a ndo tátó'on ki'o nda'a iin chee kakuu koño, chi viti ni kasandaá kuu kuu ndo.

⁶ Ta dátai kuachi ndó ñayuu ndaa, ta sa'ání ndo ná, ta ni iin ña'a ko kée ná chindeé ná mií ná.

Kandita ndaa ndo nani ndáti ndó nandió koo Jesús kasaa na

⁷ Ta viti, ñani mií, koo ini ndo kandati kueé ndo nda ná nandió koo tuku sato'o yo Jesús kasaa na. Kande'é ndó tátó'on ki'o kée iin ta xíti, ndáti kueé ra dákéé ra ña ni xiti ra, ta ndáti kueé ra dai noo, ta ndáti kueé ra dai noo ndí'i, dá dákéé ra.

⁸ Díon ta'ani kandati kueé ndo, ta kandita ndaa ndo, dá chi sa yati ñó'ó vá nandió koo tuku sato'o yo Jesús kasaa na.

⁹ Ñani miíj, o sá ká'an kuachi sa'a sátá'an ndó, dá kían ná o dándó'o Ndios níó ndo. Dá chī sá nī kuyati nda'o kuu kasaa Ndios, nā keyíko sa'a yó.

¹⁰ Sa'á ñoó, ñani miíj, koo ini ndo kee ndó táto'on kī'o nī sá kee nā sá kuu profeta, nā sá kastō'on xí'ín ñayuu to'on nī nī'í ná noo sato'o yo Ndios. Chī va'ará nī sá ndo'o níó ná, tído nī sá ndati kueé nā nda nī ya'a tandó'ó nā.

¹¹ Ndiká'án ndi kúu ví nā xí'o ndeé ini tá ndó'o na tandó'ó, kaá yo. Chī sá ná'á vá yó ña nī xī'o ndeé nda'o ini Job tá nī ndo'o na tandó'ó. Sa'á ñoó ndato nda'o nī nachindeé ñaá sato'o yo Ndios, dá chī kúu ná iin Ndios va'a nda'o ini, ta kú'u nda'o ini nā sa'a yo.

¹² Ta viti, ñani miíj, ná ko'in ka'in iin to'on ndáya'i cháá ka xí'ín ndó. O sá kóo ini ndo nachina'á ndó Ndios tá kua'an ndo kī'o ndó to'on ndó noo iin ka ñayuu, ta o sá kaá ndo: “Ná'á induú”, o: “Ná'á noñó'o yó'o”, ta o sá ká'an ndo ña ná'á dao ka ña'a. Sa'á ñoó tá ká'an ndo “Jaan”, ta dión ná kakian. Ta rá ká'an ndo “Koó”, ta dión ná kakian, dá kían ná dá'a nī kakomí ndó kuachi noo Ndios sa'á ña ká'an ndo dión.

Kaka ndo ña manī noo Ndios sa'a iin rá iin ndó

¹³ ¿Á ió iin nā ndó'o níó tein mií ndó xaan? Dá kían kánian kaka nā ña manī noo Ndios. ¿Á ió iin nā kádij ini tein mií ndó xaan? Dá kían kánian kata na yaa keká'ano na Ndios.

¹⁴ ¿Á ió iin nā kú'u tein mií ndó xaan? Dá kían nakana ndó nā sá'ano dákuá'a xí'ín ndó, dá ná kaka nā ña manī noo Ndios sa'á nā kú'u ñoó, ta ná chikodó ná sití dinī ná xí'ín kuu sato'o yo Jesús.

¹⁵ Dá chī tá kándéé ká'ano ini yo Jesús tá xíka yo ña manī noo ná, dá kían nduva'a va nā kú'u, ta ndakoo na kee sato'o yo Jesús. Tá nī ya'a nā kú'u ñoó nī kee na kuachi, ta kúu kú'u ká'ano va ini Ndios sa'á kuachi nā.

¹⁶ Na'o ndo kuachi ndó noo iin rá iin ndó, ta kaka ndo ña manī noo Ndios sa'a iin rá iin ndó, dá nduva'a

ndo kee Ndios. Dá chī kua'á nda'o ña va'a kúu tá xíka iin nā ndíta ndaa xí'ín Ndios ña manī noo ná.

¹⁷ Profeta Éliás nī sá kuu iin taa táto'on kī'o kúu mií yó. Ta nī xíka nā xí'ín ndino'o ini nā noo Ndios ña ná o kóon dai. Ta kúu onī kua'á dao ko ní kóon rá noñó'o yó'o.

¹⁸ Tá nī ndi'i, dá nī xíka tuku na noo Ndios ña koon dai, ta kúu nī kasá'á kóon tuku rá. Dá nī kasá'á kána tuku ña'a noñó'o yó'o.

¹⁹ Ñani miíj, tá ió iin káa ndo'ó nī kuxoo kua'an noo ña ndaa kándisa yó, ta ió iin ka ndo nī kandeé nī nandío né'e tuku na noo ña ndaa,

²⁰ dá kían kana'á ndó ña sa'á ña nī kandeé ndó nī dandíko ini ndo ná noo kúu íchi kini kua'an nā, sa'á ñoó nī kandeé ndó nī dakáki ndó nā, chī o kúu ta'on na noo Ndios. Ta kúu kua'á nda'o kuachi nā ndoo sa'á ña nī kee ndó dión.

To'on yó'o kían mií noó ni taa San Pedro ni sa'an noó na kúú kuendá Jesús

Ká'an Pedro ndisá'an

¹ Yu'u kúú Pedro, ta kúú iin apóstol, na né'e to'on Jesucristo. Ta ká'an yu'u ndisá'an xí'ín ndo'ó, na ni xita noo kua'an ndéi chí kuendá Ponto, xí'ín Galacia, xí'ín Capadocia, xí'ín Asia, xí'ín Bitinia.

² Ndo'ó kúú na ni kaxi mií tatá Ndios tát'o on ki'o ni chikaa ini na kee na xí'ín ndó nda mií sa'a, dá ná kakuu ndó ñayuu na kee Espiritu ií ná, dá kuedó'o ndó na, ta ná nduvii ndo kee nií Jesucristo.

Ta ná koo kua'a ña maní Ndios xí'ín ndó, ta ná ki'o na ña koo va'a ini ndo.

Kómí ndisa yó iin tandéé ini

³ Na ká'ano kúú Ndios, na kúú tatá sato'o yo Jesucristo, dá chí sa'a ña ni ku'u ká'ano ini na sa'a yo, sa'a ñoó ni nakaki sa'a yo ni kee na, dá ni kuu ni natiin yó iin tandéé ini ká'ano nda'o noo ná, chí miían ndaa kuiti ni nataki sato'o yo Jesucristo tein na ni xí'i.

⁴ Sa'a ñoó natiin ta'ani ndó iin ña ká'ano nda'o chí induú di'a, chí sa ió nduu vaan natiin ndo'ó. Ta kían ña ni iin kuu ta'ón o té'i, ta kían ña ni iin kuu ta'ón o túú, ta kían ña ni iin kuu ta'ón o ndí'i.

⁵ Ta táxi va'a Ndios ndo'ó xí'ín ndéé mií ná sa'a ña kándéé ká'ano ini ndo ná, dá kasandaá ndo ni'i ndo ña káki ndó, dá kandeí ndó xí'ín ná, chí sa ió nduu va ña'a yó'o natiin ndó tá ná kasandaá kuu noo ndí'i.

⁶ Sa'a ñoó kadii ini ndo, va'ará tein cháá kuu kánian ndo'o níó ndo kée kua'a noo tandó'ó.

⁷ Chí tandó'ó ñoó kían korndodó ña kándéé ini ndo Jesús, nde'á á ndíta ndaa ndo xí'an. Ta ndáya'i cháá ka ña kían kándéé ini ndo ná o duú oro, tá'an ña xito ndodó ñayuu xí'ín ñó'o, dá nde'á á miían ndaa kuiti oro ndino'o kían o koó. Tído kasandaá iin

kuu, ta naá vá oro ñoó. Tído ndo'ó, tá miían ndaa kuiti ndíta ndaa ndo xí'ín ña kándéé ini ndo ná tein tandó'ó, dá kían chindaya'i ñaá Ndios, ta ki'o na ña'ño'ó, xí'ín ña ndato noo ndo tá ná na'a noo tuku Jesucristo.

⁸ Kóni ndo ná, va'ará ko ní xini ndo ná xí'ín noo ndo. Ta va'ará ko ndé'é ndó na viti, tído kándisa ndó na. Ta ndato nda'o kadii ini ndo, ta ni ko ní'i ndo to'on ka'an ndo sa'a ndi ki'o kadii ini ndo,

⁹ chí ní'i ndo ña va'a sa'a ña kándéé ini ndo ná, ta ñoó kían káki ndó noo kuachi ndo.

¹⁰ Ni ka'an profeta ni sa ndei sa na'a sa'a ña maní ko'on Ndios kee na xí'ín ndó. Ni dakuá'a va'a ra sa'an, ta ni kee ra tata kandaá ini ra ndi koo kee Ndios dáka'ki na ñayuu.

¹¹ Chí ni dakuá'a ra sa'a ndá yoo kakuu na kee dión, ta ndá oon koo na, chí ió Espiritu Cristo ini ra, ta ni kasto'on na xí'ín rá sa'an. Chí ni xí'o na ña ni kandaá ini ra ña ndo'o nda'o níó Cristo, na kii dáka'ki ñaá, ndi'i daá, dá nani'i ná ña'ño'ó noo Ndios.

¹² Kúú ni xí'o Ndios ña kían ni kandaá ini ra ña o duú mií rá keva'a xí'ín ña dána'a ra, sava'a yóo vá kúú na keva'a xí'an. Ta mií to'on ni daná'a ra tá sata, mií to'on yó'o ií vá kían dána'a na noo ndo viti sa'a to'on va'a ña ká'an sa'a Jesús, ta dána'a na ña xí'ín ndéé Espiritu ií Ndios, na ni kii nda induú. Ta nda mií ángel ndéi induú katoó kandaá ini sa'a ña yó'o.

Kóni Ndios ña koo vii yo noo ná

¹³ Sa'a ñoó kenduu ndo ñaxintóni ndo kee ndó ña kóni Ndios, ta kaño'o ini ndo, ta ndino'o ini ndo koo tandéé ini ndo ña natiin ndó ña maní noo Ndios tá ná nandió ko tuku Jesucristo kasaa na.

¹⁴ Ta koo ini ndo kee ndó tát'o on ki'o kée iin de'e seídó'o tatá, ta o sa kée ka ndo ña kini, ña sa katoó ndo kee ndó tá ko ña'a kana'a ndó Ndios.

¹⁵ Chí tát'o on na vii kúú mií Ndios, na ni kana ndo'ó xoo mií ná, ki'o dión koo vii ndo noo ndidaá ña kée ndó.

¹⁶ Dá chí di'a kaá tuti ií Ndios: "Koo vii ndo, chí na vii kúú yu'u."

17 Tá ká'an ndo tatá xí'ín Ndios, na kényiko ndaa sa'á ña kée iin rá iin yó, dá kían koo ñañó'ó ndó noo ná, ta kayu'ú ni'ini ndó na xían nani ndéi ndó ñoo tukú xaan.

18 Ta ná'á vá mií ndó ndí kían ni sa kuu ya'i, ña ni dakáki ndo'ó tixi ndá'a ña ko choon sa kee na yata ve'e ndó. Chì ko ní sá kían iin ña'a túú, tát'on ndó'o oro xí'ín plata.

19 Di'a ni ndato mií Cristo, tá'an kirá ni xita sa'á kuachi ndo, ni sa kuu ya'i ni dakáki ñaá. Chì ni sa kuu na tát'on k'i'o iin léko, kirí dóko ñayuu noo Ndios, kirí káa vii, kirí ko yáko.

20 Chì nda rá ko ña'a kasá'a ñayuu yó'o, nda daá vá ni chikaa ini Ndios ña koo dión. Ta ña yó'o ni kuu tein tiempo viti, chì kú'u nda'o ini na sa'a yo.

21 Ta sa'á ña ni kee Jesús dión, sa'á ñoo ni kasandaá ndo kándisa ndó Ndios, na ni daná'taki ñaá tein na ni xi'i. Ta ni xi'o Ndios ñañó'ó noo ná. Dión ni kee na, dá kían ná kandeé ini ndo Ndios, ta ná koo tandeé ini ndo noo iin tó'on dinì mií vá ná.

22 Chì ni nduvii nío ndo sa'á ña seídó'o ndó ña ndaa sa'a Ndios ni kee Espiritu iì Ndios, dá kandeé ndó ku'u ini ndo sa'a sátá'an ndó xí'ín ndino'o ini ndo. Sa'á ñoo ndino'o ini ndo ku'u ini ndo sa'a sátá'an ndó xí'ín iin nío vii.

23 Dá chì ndo'ó kúu na ni nakaki saá, ta ko ní káki ndó tát'on káki ñayuu, na ndéi tóo, dá xi'i na. Dá chì ndo'ó kúu na ni nakaki saá, dá kandeé chíchí ndó kee to'on mií Ndios, chì to'on takí kían, ta daá kuití vá kooan.

24 Dá chì di'a kaá tuti iì Ndios:

Ndidaá kúu ñayuu ndó'o tát'on k'i'o ndó'o yukú káa yúku,

ta ña kúryíí ná kúu tát'on ita yukú ñoo.

Chì íchì va yukú ñoo, ta kúu kuéi va itaan.

25 Tído to'on sato'o yo Ndios, daá koo kuíi vaan.

Ta to'on yó'o kúu to'on va'a sa'a Jesús, ña kían ni daná'a ndu noo ndo.

2

1 Sa'á ñoo dánkoo ndi'i ndó ña kini xí'ín ña maña kée ndó, ta ko kánian kakuu ndó ñayuu uu noo, ta ni ko kánian koo u'u ini ndo, ta kánian dánkoo ta'ani ndó ndidaá ña kini ká'an ndo sa'á ñayuu.

2 Tát'on kée takuálí nándukú xí noo chichí xí, k'i'o dión nándukú ndó to'on Ndios, ña kúu ña ndaa, dá kua'ano ndó xí'án nani kasandaá kuú káki ndó.

3 Ta k'i'o dión kee ndó sa'á ña xí'o ndaa ndo kuendá ña va'a nda'o ini sato'o yo Jesús.

Mii vá Jesús kúu yuu ndaya'i cháá ka

4 Sa'á ñoo kuyati cháá ka ndo noo Jesús, na kúu tát'on iin yuu takí, tá'an ña ni kañó'ó taa ñayuu yó'o. Tído mií Ndios kúu na ni kaxi ñaá, ta kúu ná yuu ndato cháá ka.

5 Ta mií ndó kúu ta'ani tát'on yuu takí. Sa'á ñoo konó ndó ná kava'a Ndios ve'e ño'o na xí'ín ndó, dá kakuu ta'ani ndó duti iì noo mií ná, dá kuu doko ndo ña ná'ta'an ini Ndios xinì na, ta kúu natiin va'a na ña dóko ndo sa'á ña ni kee Jesucristo.

6 Chì ká'an ta'ani tuti iì Ndios di'a: Ko'in chindu'í iin yuu ió titò ndaya'i cháá ka chí ñoo Sion, dá chì yuu yó'o kían ni kaxi mií, ta kían iin yuu ndato.

Sa'á ñoo ndi ndaa mií vá ñayuu ná kándisa ñaá, dá kían ni iin kuú tálón o káka'an noo ná.

7 Ta noo ndo'ó, na kándisa, yuu yó'o kúu yuu ndato cháá ka. Tído ndidaá na ko kándisa ñaá, ndo'o na tát'on k'i'o ká'an tuti iì Ndios:

Tá'an yuu ni kañó'ó taa kava'a ve'e, ña yó'o di'a va ni kasandaá kakuu yuu titò.

8 Ta ká'an ta'anian di'a:

Mii yuu yó'o kédaá xí'ín ná, dá kachi'i sá'á ná, chì kían iin yuu kédaá xí'ín ná kuéi na.

Ni kachi'i sá'á ná chì ko xiín na kueídó'o na to'on va'a, chì sa k'i'o dión ni ni'i tá'i ná ndo'o na.

Kúu yó na ñoo Ndios

9 Tído ndo'ó kúú nā nī kaxi mií Ndios kakuu ñayuu nā, ta kúú ndó duti noo mií Ndios, nā kúú rey, ta kúú ndó iin ñoo iī, ta kúú ndó ñayuu nī taó xoo mií Ndios, dá kastō'on ndó sa'á ña ndato kée na, chī noón kúú nā nī nađitá ndo'ó íchī noo iin naá, ta nī nāchī'i na ndo'ó íchī noo ndato tōon.

10 Chī tá sata ko ní sá kuu ndó iin ñoo, tído viti nī kasandaá ndo kúú ndó ñoo mií Ndios. Tá sata ko ní kándeé ndó ña ku'u ini Ndios sa'a ndo, tído viti kían nī nī'i ndo ña kú'u ini nā sa'a ndo.

Kánian na'a yo mií yó ña kúú yó kuendá Ndios

11 Na manī, seí nda'ávī noo ndo'ó, nā ndéi tóo ñoo tukú xaan, ña o sa náki'o ndó mií ndó noo ña kini kóni ñī ndo, ña naá tá'an xí'ín ña va'a kóni nío ndo kean.

12 Di'a koo ini ndo kendúsá'ano ndó noo ñayuu ko ná'á Ndios, dá kían va'ará chínaní kini na ndo'ó viti, tído ná keká'ano na Ndios sa'á ña va'a kée ndó tá ná kasandaá kuū dátoon Ndios ñaxintóni ná.

13 Ta sa'á ña ió ñaño'ó yó noo sato'o yo Jesús, sa'á ñoo koo ini ndo kueídó'o ndó ndidaá ta né'e choon ñayuu yó'o, á mií rá kúú rá rey, ra né'e choon ká'ano cháá ka,

14 o á mií rá kúú rá ta né'e choon ñó'o tixi ndá'a rey ñoo, tá'an ra nī nī'i choon ña kadi ra ñayuu kīni ve'e kaa, ta né'e ta'ani ra choon ña náki'o ra ñaño'ó noo nā kée ña va'a.

15 Dá chī ña kóni Ndios kían kee ndó ña va'a, dá ná o ní'i ñayuu xixi koó ñaxintóni ña ka'an ndava'a na sa'a ndo.

16 Ko ñó'o ndó tixi ndá'a ni iin ley, tído ná dá'a ni ka'án ndó ña nóno noo ndo kee ndó ña kini. Di'a nóno noo ndo kee ndó ña kóni Ndios.

17 Koo ñaño'ó ndó noo ndidaá ñayuu, ta ku'u ini ndo sa'á nā kúú kuendá Jesús, ta kayu'ú ni'ini ndó Ndios, ta koo ñaño'ó ndó noo ta né'e choon.

Naki'o ndeé iní yo táto'on kī'o nī xī'o ndeé iní Jesús tein tandó'ó

18 Ta ndo'ó, nā ñó'o tixi ndá'a iin sato'o, kueídó'o ndó ra kúú sato'o ndo xí'ín ñaño'ó. Ta ná dá'a ni kee ndó dión sava'a xí'ín ra kée ña va'a xí'ín ndó. Kī'o dión ta'ani kánian kee ndó xí'ín ra kéndava'a xí'ín ndó.

19 Dá chī iin ña va'a kían noo Ndios ña sa'á ña ñó'o ini ndo sa'a ná, sa'á ñoo xí'o ndeé iní ndo tá kéndava'a sato'o ndo xí'ín ndó, va'ará ni iin ña kini ko ní kée ndó.

20 Chī, ¿ndí kían va'a nī'i ndo tá xí'o ndeé iní ndo tá kéndava'a sato'o ndo xí'ín ndó sa'á ña kée ndó ña kini? Tído tá kéndava'a ra xí'ín ndó sa'á ña kée ndó ña va'a, ta xí'o ndeé iní ndo, dá kían náta'an ini Ndios xini nā ndo'ó.

21 Chī nī kana Ndios ndo'ó ña kee ndó dión, dá chī kī'o dión ta'ani nī ndo'o naní nío mií Jesucristo sa'a yo, ta kī'o dión nī daná'a nā noo yo kaka yó íchī nī xika mií ná.

22 “Ni iin tó'ón kuachi ko ní kée na, ta ni iin ña to'ón ko ní kána yu'u ná ka'an na.”

23 Ta va'ará nī ka'an ndava'a ra xí'ín Jesús, tído ni iin tó'ón to'on ndava'a ko ní nándio né'e na ka'an nā xí'ín rá. Ta va'ará nī dandó'o ra nío ná, tído ni iin ña'a ko ní ka'an nā kee na xí'ín rá. Di'a nī nāchī'i na ndidaá ña nī ndo'o na noo ndá'a Ndios, nā keyíko ndaa sa'a ndidaá kúú ña'a.

24 Ta nī nakuido mií Jesús ndidaá kúú kuachi yó tá nī sarkaa na ndika cruz, dá ná kandeé yó dánkoo yó kuachi kée yó, dá ná koni yo kee yó ña ndaa noo Ndios. Dá chī sa'á ña nī tarkue'e Jesús, sa'á ñoo nī nduva'a yó, ta nī nduvii yo.

25 Dá chī nī sa kuu ndó táto'on léko nī sa xionoo ndava'a. Tído viti nī nándio kuéi ndó noo nā ndáka ñaá, ta ndaa va'a na nío ndo.

3

Di'a kánian kee nā nī tandá'a

1 Ta ndo'ó, nā ñá'a, koo ini ndo kueídó'o ndó yī ndo, dá kían, tá ko xí'ín ra kandísa ra to'on Ndios, kúú xing ini ra kandísa raan sa'á ña kéndúsá'ano ndó, dá kían ko kánian ka'an ndo xí'ín rá, dá kandísa raan,

2 ch̄i koni r̄a ñ̄a va'a k̄ee ndó, ta ió ñ̄año'ó ndó noo r̄a.

3 Ta o sa ndí'i téi ini ndo ñ̄a koo luu ñ̄i ndo, á kían ñ̄a nacho'on lándõ din̄i ndo, o á kían ñ̄a keluu ndó mií ndó xí'ín oro, o á kían ñ̄a kandixi ndó dá'on táyíí ndáa.

4 Va'a kaan ndi'i ini ndo koo vii nío ndo noo N̄dios, ñ̄a kían koo luu ndó xí'ín ñ̄a va'a ini ndo, xí'ín ñ̄a kueé ini ndo, ch̄i ñ̄a yó'o kían o kúyatá ta'on, ta ñ̄a yó'o kían náta'an nda'o ini N̄dios xiní na.

5 Ch̄i di'a luu ni s̄a ndaa na ñ̄á'a sa ndei s̄a na'á, s̄a k̄andee iní na N̄dios, ta ndino'o ini na ni s̄a seídó'o ná yíí ná.

6 Ch̄i k̄i'o dión s̄a seídó'o naná sá'ano yó Sara yíí ná Abraham, ta s̄a ká'an na ñ̄a Abraham kúú sato'o na. Ta kúú ndó tátõ'on de'e di'í Sara sa'á ñ̄a k̄ee ndó ñ̄a va'a, xí'ín sa'á ñ̄a ko xí'o ndó mií ndó ñ̄a yu'ú ndo.

7 Ta dión ni ndo'ó, r̄a t̄aa, kaño'o ini ndo k̄andei ndó xí'ín ñ̄adi'í ndo. Ta k̄i'o ndó ñ̄año'ó noo ná sa'á ñ̄a kúú ná iin na v̄itá, xí'ín sa'á ñ̄a natiin nduú na xí'ín ndó ñ̄a man̄i ñ̄a k̄andei chíchí ndó xí'ín N̄dios. Tá k̄ee ndó dión, dá kían ni iin tó'ón ñ̄a'a o k̄etéin noo ndo noo ká'an ndo xí'ín N̄dios.

Va'a kaan ná ndo'o nío yo sa'á ñ̄a k̄ee yó ñ̄a va'a o duú sa'á ñ̄a k̄ee yó ñ̄a kini

8 Ta noo ndí'i, ká'in xí'ín ndó ñ̄a iin tó'ón ná kakuu ñ̄axintóni ndidaá ní ndó, ta ndo'o sa'a s̄atá'an ndó, ta koni ndo iin rá iin ndó tátõ'on k̄i'o ndó'o ndó xí'ín na ve'e mií ndó, ta ku'u ini sa'a s̄atá'an ndó, ta nda'í koo ini ndo.

9 O sa n̄andió kuéi ndó n̄andió né'e ndó ñ̄a kini noo na ni kee ñ̄a kini xí'ín ndó. Ta o sa ká'an ndava'a ndó xí'ín na ká'an ndava'a xí'ín ndó. Di'a kaka ndo ñ̄a man̄i noo N̄dios sa'a ná, dá ch̄i ná'á ndó ñ̄a ni kana N̄dios ndo'ó ñ̄a kían natiin ndó ñ̄a man̄i noo ná.

10 Dá ch̄i di'a kaá tuti īi N̄dios: Ndi ndáa ndo'ó katoó k̄andei va'a, ta k̄andei dīi ñ̄ayuú yó'o, dá kían kánian kandaa ndo yáa ndo, dá ná o yá'a ñ̄a ka'an ndava'an, ta ni yú'u ndo ná o sa ká'an ni iin ñ̄a to'ón.

11 Kexoo ndó noo ñ̄a kini, ta kee ndó ñ̄a va'a.

Ta nandukú ndó ñ̄a k̄andei va'a ndó xí'ín ñ̄ayuu, ta ndiko toon ndóan.

12 Dá ch̄i ndé'é va'a sato'o yo N̄dios na k̄ee ñ̄a ndaa,

ta ió nduu na seídó'o na ñ̄a x̄ika na noo ná.

Tído ko náta'an ini na xiní na na k̄ee ñ̄a kini.

13 ¿Ndá yoo k̄endava'a xí'ín ndó tá ná ndiko ndo ñ̄a va'a?

14 Tído ndiká'an ndi kúu ví ndó tá k̄endava'a na xí'ín ndó sa'á ñ̄a k̄ee ndó ñ̄a va'a. Sa'á ñ̄o o sa yu'ú ndo tá k̄ee na dión xí'ín ndó, ta o sa kútúú ini ndo.

15 Di'a naki'o ndó ñ̄año'ó noo N̄dios, na kúú sato'o yo, xí'ín ndino'o ini nío ndo. Ta daá kuiti k̄andei nduu ndo k̄i'o va'a ndó kuendá xí'an kueé ió ini ndo, xí'ín ñ̄año'ó noo ndi ndáa mií ñ̄ayuu ndato'ón ndo'ó sa'á t̄andee iní kómí ndó.

16 Ta koo ini ndo kakomí ndó iin ñ̄axintóni vii, dá kían tá ká'an u'u na sa'a ndo'ó, dá kían ná x̄ika'an noo mií ná sa'á ñ̄a chínaní kini na ñ̄a va'a k̄ee ndó sa'á ñ̄a kúú ndó kuendá Cristo.

17 Ch̄i va'a cháa ka ná ndo'o nío yo sa'á ñ̄a k̄ee yó ñ̄a va'a, tá k̄i'o dión kóni mií N̄dios, ta o duú sa'á ñ̄a k̄ee yó ñ̄a kini.

18 Dá ch̄i ni ndo'o ta'ani nío Cristo tá ni xi'í na iin tó'ón ndee sa'á kuachi yó. Iin na ndaa kúú ná, tído ni xi'í na sa'a yóo, na kómí kuachi, dá kuu kandaka na yó ko'on na noo N̄dios. Ch̄i miian ndaa ni xi'í yikí koño na, tído ió takí va Espíritu ná.

19 Ta ni sa'an Espíritu ná ni daná'a na noo espíritu ndadí ni'ini noo iin naá,

20 ta ñ̄a yó'o ni s̄a kuu ñ̄a ko ní xín kueídó'o N̄dios tá s̄a na'á, va'ará kueé ni s̄a ndati N̄dios x̄ian nani ni kava'a Noé arca. Ta cháa nda'o ñ̄ayuu ni k̄aki noo takuúí kua'a ñ̄oó. Sava'a on̄a ni s̄a kuu na.

21 Ta viti sódo ndúta yo xí'ín takuúí sa'á ñ̄a k̄andee iní yo Jesús, dá k̄aki yó, tátõ'on k̄i'o ni dakáki N̄dios Noé noo takuúí ñ̄oó. Ko k̄ee yó dión sa'á ñ̄a

kóni yò nakata yó ñíi yò, di'a kée yóan dá chī ndino'o ini yò kóni yò koo vii ñaxintóni yò, chī nī kākī yó sa'á ña nī natakī Jesús.

²² Ta nī nana na kua'an nó'o ná induú. Ta viti ió na xoo kuá'a Ndios. Ta tixi ndá'a míi ná ñó'o ndidaá ángel, xí'ín ta né'e choon, xí'ín ta dándáki.

4

Ná dá'a ka ni kee yó ña kini sa kee yó tá ko ñá'a ni nduu yó kuendá Jesús

¹ Táto'on kī'o nī ndo'o nío yikí koño Jesús, kī'o dión kánian kandeī nduu ndo'ndo'o ta'ani nío ndo, dá chī na nī ndo'o nío yikí koño, noón kúú na nī taó xóo ndó noó kuachi,

² dá kían nani ndéi tóo ndó ndíxi ndó yikí koño ndo, ná dá'a ka ni kandeī ndó kee ndó ña kini kátoó dao ka ñayuu. Di'a kandeī ndó kee ndó ña kóni Ndios.

³ Cháá dión ka nī kee ndó táto'on kī'o kée ñayuu ko ná'a Ndios, chī sa kátoó ndo kee ndó kuachi xí'ín ndi ndáa míi vá ñayuu, ta sa kátoó ndo kee ndó kuachi ka'an noo xí'ín ñíi ndo, ta sa kuu ndó na xí'í, ta sa kee ndó víko ka'an noo, ta sa xí'i lóko ndo, ta sa ndaño'o ndó yoko, ña ko náta'an ini Ndios xiní na.

⁴ Ta naá ini na sa ne'e tá'an va'a xí'ín ndó sa'á ña ko kée ka ndo ndidaá ña kini yó'o, ta ká'an ndava'a na sa'a ndo viti.

⁵ Tído iin kuu kánian nakī'o na kuendá noo Ndios sa'á ña kini kée na, dá chī sa io nduu va Ndios ña kían keyíko na sa'á na takí, xí'ín sa'á na nī xí'í.

⁶ Sa'á ñoó nī seídó'o ta'ani na nī xí'í to'on va'a sa'a Jesús, dá kían, va'ará nī xí'í na táto'on kánian ndo'o ndidaá ñayuu, tído takí va nío ná kée Ndios.

Ná kee yó choon nī xí'o Ndios ña katí'a yó kee yó

⁷ Sa kua'an kuyati va ña naá ndidaá ña'a. Sa'á ñoó ndito koo ini ndo, ta kaño'o ini ndo ka'an ndo xí'ín Ndios.

⁸ Ta ña ndáya'i cháá ka kánian kee ndó kían ndino'o ini ndo ku'u ini ndo sa'á ñayuu xí'ín ndó, chī tá kú'u ndisa ini yó sa'a dao ka ñayuu, dá kían kī'o

ká'ano ini yó sa'a ná, va'ará kua'á nda'o kuachi kée na xí'á.

⁹ Ta koo ini ndo natiin va'a ndó ñani ndo tá kosaa na ve'e ndó, ta o sa ká'an kuachi ndo tá kée ndó dión.

¹⁰ Ta noo iin rá iin ndó nī xí'o Ndios ña katí'a ndó kee ndó iin choon, sa'á ñoó dákuá'ano ndó dao ka ñayuu xí'án. Chī nī nī'í ndo choon ña kechóon va'a ndó noo ndidaá ña manī nī xí'o Ndios noo ndo.

¹¹ Sa'á ñoó tá dána'a iin ndó, dá kían dána'a ndo táto'on kī'o ká'an to'on Ndios. Tá xínkuáchí ndó noo ñani ndo, dá kían kechóon ndó xí'ín ndé'e xí'o míi Ndios noo ndo. Ta sa'á ña kée ndó dión, sa'á ñoó natiin Ndios ndidaá tá'an ñañó'ó sa'a Jesucristo, na daá kuití kómí ndidaá tá'an ñañó'ó, ta daá dándáki na ndidaá ña'a. Dión ná koo.

Ná kadii inío tá ndó'o nío yó sa'a Jesús

¹² Ñani manī, o sa naá ini ndo sa'á tandó'ó kini ndó'o ndó, tá'an ña xí'ndodó ndo'ó. O sa ká'an ndó ña ko kánian ndo'o ndó dión.

¹³ Di'a kadii ini ndo sa'á ña ndó'o ndó táto'on nī ndo'o Cristo. Chī tá ná kasandaá kuu nandió koo na xí'ín ndidaá ña ndato kómí ná, dá kían nakutí ndó xí'an kadii iní ndo.

¹⁴ Tá ká'an ndava'a ñayuu sa'a ndo sa'á ña kúú ndó kuendá Cristo, dá kían ndiká'an ndi kúu ví ndó, chī io Espíritu ndato Ndios xí'ín ndó. Míian ndaa ká'an ndava'a ñayuu sa'a Espíritu, tído sa'a ndo'ó natiin na ñañó'ó.

¹⁵ Chī iin ña ka'an noo nda'o kían tá ndó'o nío ndo sa'á ña sa'ání ndo ndi, o sa'á ña kí'ín kuí'íná ndó, o sa'á ña kúú ndó na kini, o sa'á ña chírne chítuu kúu ndó noó tandó'ó dao ka na.

¹⁶ Tído tá ndó'o nío ndo sa'á ña kúú ndó kuendá Jesús, dá kían ná dá'a nī xí'á'an noo ndo. Di'a keká'ano ndó Ndios sa'á ña ndó'o ndó dión.

¹⁷ Dá chī sa nī kasandaá va kuu ña keyíko Ndios sa'á ñayuu na. Ta tá dinño'ó keyíko na sa'a yóo, dá kían, ¿xí'ín ndí kían ndo'o na ko xí'ín kueídó'o to'on va'a sa'a Jesús tá ná keyíko sa'a ná?

¹⁸ Dá chī di'a kaá tuti ií Ndios:

Ndi k̄i'o ví kánian ndo'o níḡ n̄a kée ña kóni Ndios, dá k̄aki na.

Sa'á ñoó, ¿x̄ini ndí k̄ian ndo'o n̄a k̄o x̄iin kandísa Ndios, x̄i'ín n̄a kée kuachi?

¹⁹ Sa'á ñoó tá kóni Ndios ña k̄ian ndo'o níḡ ndo, dá k̄ian naki'o ndó mií ndó noḡ ndá'a ná, chí iin n̄a ndaa kúu n̄a ni k̄ava'a ñayuu yó'o. Ta daá koo ini ndo kee ndó ña va'a.

5

Di'a kánian kee n̄a sá'ano né'e choon ve'e ño'o

¹ Ta kóni kakaj iin ña maní noḡ n̄a sá'ano né'e choon noḡ ndo, chí n̄a sá'ano ta'ani kúu yu'u. Ta ni x̄ini x̄i'ín noḡi táto'on ni ndo'o níḡ Cristo, ta koo ta'ani yu'u x̄i'ín ndó noḡ ndato káa na'a noḡ Ndios chí noḡ.

² Koo ini ndo kandaka ndó ñayuu Ndios ño'o t̄ixi ndá'a ndo, ta kandaa va'a ndó n̄a, tído o sa kée ndóan sa'á ña kánian kee ndóan, di'a kee ndóan x̄i'ín ndino'o ini ndo. Ta o sa kée ndóan sa'á ña kátoó ndo di'ón. Di'a kee ndóan sa'á ña ndino'o ini ndo kóni ndo chindeé ndó n̄a.

³ Ta o sa kée ndó mí ndó iin sato'o noḡ n̄a ndáka ndó. Va'a k̄aan kee ndó ña va'a noḡ ná, dá ná kat̄i'a ta'ani na kee na dión.

⁴ Dá tá ná kasandaá kuḡ nandió koḡ tuku Jesús, n̄a kúu mí sato'o noḡ ndidaá n̄a ndáka léko, dá natiin ndó iin corona, ña kúu ñañó'ó, ña k̄ian ni iin kuḡ o naá.

⁵ Ta dión ni ndo'ó, takuáchí táki, koo ini ndo kueidó'o ndó n̄a sá'ano né'e choon ve'e ño'o ndo. Ta ndidaá ní ndó kánian kueidó'o tá'an ndó x̄i'an nda'í ió ini ndo, chí:

Ko náta'an ini Ndios x̄ini n̄a ñayuu ió táyí ini,

ta di'a x̄i'o na ña maní noḡ ñayuu ió nda'í ini.

⁶ Sa'á ñoó nda'í koo ini ndo kaño'o ndó t̄ixi ndá'a Ndios, dá k̄ian ná k̄i'o na ñañó'ó noḡ ndo tá ná kasandaá kuḡ ni kaxi mií ná.

⁷ Ta chikodó ndó ndidaá tandí'i ini ndó'o ndó noḡ ndá'a Ndios, dá chí noḡn kúu n̄a ndí'i ini sa'a ndo.

Kandaa ndo mií ndó noḡ ña u'u

⁸ Ta kaon koo ndó, ta kaño'o ini ndo kandeí ndó, chí ña u'u k̄ian x̄ini u'u ndo'ó. Táto'on k̄i'o kée iin ndika'a tondó, k̄i'o dión kéean x̄ionooan ndúkuán ndá yoo kendava'a x̄i'án.

⁹ O sa kóno ndó ña dátuuán ndo'ó. Kuita toon ndó x̄i'ín ña kándéé ini ndo Jesús, dá kandeé ndó x̄i'án. Chí sa ná'a vá ndó ña k̄i'o dión ta'ani ndó'o níḡ dao k̄a n̄a kúu kuendá Jesús ndéi iin ní kúu ñayuu.

¹⁰ Tído Ndios, n̄a x̄i'o ndidaá ña maní noḡ yo, noḡn kúu n̄a ni kana yó ña kandeí chí chí yó noḡ ndato náye'e sa'á ña ni kee Jesucristo. Sa'á ñoó, tá ni ndi'i ni ndo'o níḡ ndo cháá, dá ndendaá n̄a ndo'ó, ta nachikata ndaa n̄a ndo'ó, ta k̄i'o na ndéé noḡ ndo, ta ndendakí ná ndo'ó x̄i'ín ña kándísa ndó.

¹¹ Ta daá kuití ná natiin na ñañó'ó, ta daá ná dándakí na ndidaá ña'a. Dión ná koo.

Yó'o ká'an Pedro ndisá'án noḡ ndi'i

¹² Ta x̄i'ín ñani yo Silvano, tá'an ra kúu iin ta ná'í iin ndaa x̄i'ín Jesús, ni taai cháá to'on noḡ tuti yó'o kosaan, dá ka'an ni'inii noḡ ndo, ta x̄i'o ndaa kuendá ña k̄i'o dión kémani Ndios ndo'ó, ta sa ño'ó ndó t̄ixi ña maní yó'o viti.

¹³ Ta n̄a kúu kuendá Jesús ndéi chí Babilonia, tá'an n̄a ni kaxi mií Ndios táto'on k̄i'o ni kaxi na ndo'ó, x̄i'ín ñani yo Marcos, n̄a kúu táto'on de'e mií yu'u, tánda'á ndisá'án kosaan noḡ ndo.

¹⁴ Ta ña ka'an tá'an ndó ndisá'án ná kakuuan ña chitó tá'an ndó noḡ ndo sa'á ña kú'u ini sa'a sátá'an ndó. Ta daá kuití ná koo va'a ini ndo'ó, n̄a kúu kuendá Jesucristo. Dión ná koo.

To'on yó'o kían kúú uú nì taa San Pedro nì sa'an noó na kúú kuendá Jesús

Ká'an Pedro ndisá'án

¹ Yu'u kúú Simón Pedro, na kéchóon noo Jesucristo. Ta kúú iin apóstol, na né'e to'on na. Ta ká'an yu'u ndisá'án xí'ín ndó, chí sa'á ña kenda Ndios, na kúú Jesucristo, na dáka ñaá, sa'á ñoó nì nì'ì ndo ña kándéé iní ndo ná táto'on kì'o kándéé iní ñaá mií ndú.

² Ná kemáni cháá ka Ndios ndó, ta ná kì'o cháá ka ña koo va'a iní ndo sa'á ña kanda va'a iní ndo sa'a mií ná, xí'ín sa'a sato'o yo Jesús.

Ndì'i iní ndo na'a ndo mií ndó ña kúú ndó ñayuu nì kana Ndios

³ Ta xí'ín ndéé mií ná xí'o na ndidaá tá'an ña'a xín'ó'ó yó, dá kataki yo kande yó, ta kee yó ña kóni mií ná, dá chí sa ná'á va'a yó sa'a mií Ndios, na nì kana ñaá sa'á ña ndato na xí'ín sa'á ña kúú ná na ndaa.

⁴ Ta sa'á ña kì'o dión kúú ná, sa'á ñoó ná'á yó ña nì'ì yo ña ndato xí'ín ña ná'ano nì kaa na kì'o na noo yo. Ta sa'á ña nì kandoo na kee na dión xí'ín ndó, sa'á ñoó koni ndo kankuei xoo ndó noó ña kini kátoó ñi ndo kean ñayuu yó'o, dá kasandaá ndo koo vii ndo táto'on kì'o vii mií ná.

⁵ Sa'á ñoó ndì'i iní ndo ña kakuu ndó ñayuu ndaa, ná dá'a nì kandeé oon iní ndo ná. Ta ná dá'a nì kakuu ndó ñayuu ndaa oon ni, ndì'i ta'ani iní ndo ña kían kana'á cháá ka ndo ña kóni Ndios,

⁶ ta o duú ña yó'o oon ni ndì'i iní ndo kee ndó, di'a ndì'i ta'ani iní ndo chituu ndó mií ndó, dá ná o yá'a ndó kee ndó kuachi. Ta o duú ña yó'o oon ni ndì'i iní ndo kee ndó, di'a ndì'i ta'ani iní ndo koo kueé iní ndo. Ta o duú ña yó'o oon ni ndì'i iní ndo kee ndó, di'a ndì'i ta'ani iní ndo kandita toon ndó xí'ín to'on Ndios.

⁷ Ta o duú ña yó'o oon ni ndì'i iní ndo kee ndó, di'a ndì'i ta'ani iní ndo koni ndo dao ka ñayuu táto'on kì'o ndó'ó ndó xí'ín na ve'e mií ndó. Ta o duú ña yó'o oon ni ndì'i iní ndo kee ndó, di'a ndì'i ta'ani iní ndo ku'u iní ndo sa'a ná.

⁸ Tá kée ndó ndidaá ña yó'o, ta nì nakutí ndó xí'án, dá kían o kándéi oon ta'on ndó, ta o kákuu ndó na ko choon. Di'a kana'á cháá ka ndo sa'a Jesucristo, na kúú sato'o yo.

⁹ Tído na ko kée ndidaá ña yó'o, noón kúú na ndadí noo, ta kúú ná táto'on iin na ko túu noo, ta nì nandodó na ña nì dandoo Ndios ndidaá kuachi nì kee na tá sata.

¹⁰ Sa'á ñoó, ñani mií, ndì'i iní ndo na'a ndo mií ndó ña kúú ndó ñayuu nì kana Ndios, ña kúú ndó ñayuu nì kaxi mií ná. Dá chí tá kee ndó dión, dá kían nì iin kuú ta'ón o kána xoo ndó noo ná.

¹¹ Ta kúú natiin va'a ñaá sato'o yo Jesucristo, na dáka ñaá, noo dándaki kuií na xí'an kadii iní na.

¹² Sa'á ñoó o dándí'i ta'on yu'u ña kían dándusa iní ndo'ó sa'a iin rá iin ña'a yó'o, va'ará sa ná'á va'a ndó ña, ta va'ará ndíta toon ndó xí'ín ña ndaa.

¹³ Chí iin ña va'a kían noo yú'u ña dándusa iní ndo'ó sa'a ndidaá ña yó'o xían nani takí ndixii koño yó'o.

¹⁴ Dá chí ná'í ña sa yati va kasandaá ña dánkooi yikí koño yó'o táto'on kì'o nì ka'an sato'o yo Jesucristo xí'ín ña kían kánian ndo'i.

¹⁵ Tído chó'on nda'o iní kásto'on yíko sa'a ndidaá ña yó'o, dá kían, tá nì xí'ii, dá kían daá kaño'o iní ndo sa'án.

Nda induú táj nì ka'an Ndios nì chindaya'i na Jesús

¹⁶ Tá nì kasto'on ndu xí'ín ndó sa'a choon kómí sato'o yo Jesucristo, xí'ín sa'á ña nandí ko na kasaa na, ko ní kéchóon ndu cuento to'ón, ña nì ndaki iní mií ndú. Di'a nì kasto'on ndu ña nì xini xí'ín noo ndú ña miían ndaa kuiti kómí ná choon ká'ano.

¹⁷ Chí nì natiin na ñaño'ó noo tata Ndios, ta nì keká'ano ñaá ná, dá chí nda induú noo ió na xí'ín ñaño'ó táj nì ka'an na: "Ta yó'o kúú de'e maní yu'u, ta náta'an nda'o iní xini xí'í."

18 Nj seídó'o ndu'u to'on yó'o, ña ni kii chí induú káa, tá ni sa'an ndu xí'ín Jesús dini iin yúku ij.

19 Sa'á ñoó kándaá iniõ ña miían ndaa ni xinkoo ña ni taa profeta tá sa na'á. Ta va'a kee ndó tá ná kị'o ndó mií ndó ña kían kueídó'o ndóan, chí kían táto'on iin ña dátoon noõ ndó xían nani íin naá nda natuun noõ, dá dátoon Jesús níõ ndó táto'on ndato tóon kimi tá ni xino rí na'a.

20 Tído noõ ndidaá ña'a kánian kana'á ndó ña ni iin tó'ón to'on ni taa profeta noõ tuti ij Ndios kọ ní ndáki ini ñaxintóni mií rá,

21 chí ni iin tó'ón to'on ni taa ra kọ ní ndáki ña dini ni iin taa ñayuu yó'o. Mií vá Espíritu ij Ndios ni datóon ñaxintóni taa ni kaxi mií ná, dá ni taa ra ña.

2

Kandaa ndo mií ndó, chí kasaa taa dána'a ña to'ón, ta katoó ra dánda'í ra ndo'ó

1 Tído ni sa ndei ta'ani profeta to'ón ñoo Israel tá sa na'á. Díon ta'ani kaño'o taa dána'a ña to'ón tein ndo'ó, ta chí'i ra cháá ña to'ón tein ña dána'a ra noõ ndó, ña kían dátuu ñaá. Ta o nákoní ta'on ra sato'o yõ Jesús, na ni chíya'i sa'á kuachi ra. Ta sa'á ña kee ra díon, sa'á ñoó iin ndakána vá naá rá.

2 Ta kasá'á kuá'a nda'o ñayuu kee na ña ka'an noõ kee taa ñoó, ta sa'a mií rá ka'an ndava'a ñayuu sa'á ña ndaa kándisa yó.

3 Ta sa'á ña kúú rá taa katoó di'ón, sa'á ñoó ndukú rá ndi kee ra dánda'í ra ndo'ó xí'ín ña to'ón. Tído nda rá sa na'á nda'o ió nduu Ndios dándó'o na níõ rá, ta sa kuyati va ña naá rá vei ña.

4 Dá chí kọ ní xị'o ká'ano ta'on ini Ndios sa'a ángel ni kuei noó kuachi, di'a ni dakuéi ñaá ná nda indayá, ta ni sadi ni'ini ñaá ná ini káo konó noõ íin naá yáí, ta ñoó ñó'an ndátian keyíko sa'an.

5 Ta ni kọ ní xị'o ká'ano ta'on ini Ndios sa'á ñayuu ni sa ndei sa na'a. Sava'a iin tó'ón taa ni dakáki Ndios ni sa naní Noé, tá'an ra sa daná'a noõ ñayuu ña kendísá'ano na, ta ni dakáki

ta'ani Ndios usa ka na ve'e ra. Dá ni danaá na ndidaá ñayuu kọ ní xín nakoni ñaá ñoó xí'ín takuú kua'a.

6 Ta ni danaá ta'ani na ñoo Sodoma xí'ín Gomorra, chí ndaa yaa óon ni dankoo naan, dá ná kana'á yó ndi kían ndo'o ñayuu kọ xín nakoni Ndios.

7 Tído ni dakáki na Lot noó tandó'ó ñoó, chí ni sa kuu ra iin taa ndaa, chí sa kekini ini ra sa xini ra ndidaá ña kini sa kee ñayuu ñoo ñoó.

8 Chí iin taa ndaa ni sa kuu ra, ta ni sa io ra tein ñayuu ñoó. Ta sa'á ña kómí rá iin níõ va'a, sa'á ñoó tá kuu tá kuu sa kunda'í ini ra sa'á iin rá iin ña kini sa xini ra xí'ín ña sa seídó'o ra sa kee ñayuu ñoó.

9 Chí ió choon noõ ndá'a sato'o yõ Ndios dáka'ki na ñayuu ndíta xoo na noó tandó'ó. Ta taó xoo na ñayuu kını kaño'o na ndadí va'a na nda ná kasandaá kuu keyíko sa'a ná.

10 Tído ka'í ka ví ndo'o na kée ndidaá ña kini kóni mií ná, xí'ín ña kóni ñíí ná, chí ni na sa'ándá choon kọ nákoní na.

Maestro to'ón yó'o kúú ra ndeé to'on, ta chindaá noõ rá, chí ni kọ chítuu ini ra kenóo ra ña kómí choon ná'ano.

11 Ndakí cháá ka ángel o duú taa to'ón yó'o, ta kómí ná cháá ka choon o duú mií rá, tído kọ chindaá noõ ná kenóo na ña kómí choon ná'ano ñoó, ta kọ dátai kuachi ñaá ná noõ Ndios.

12 Tído taa to'ón yó'o kúú ra ká'an sa'á ña kọ kándaá ini ra. Ta kúú rá táto'on kítí ndéi ndava'a, chí ni kaki rí ña kían tiin ñayuu rí, dá ka'aní ná rí. Ta kị'o díon ndo'o taa yó'o, chí naá rá tein ña kini kée ra.

13 Ta miían chíya'i ra sa'a ndidaá ña kini kée ra, chí va'ará nduú kían, katoó ra kée ra ndidaá tá'an ña kini kóni ñíí rá, ta ni lú'u kọ káka'an noõ rá kée ra díon. Sa'á ñoó kúú rá ña ni tuú, ña ni tei'i tein ndo'ó. Ta nda noõ sásá'an dáó rá xí'ín ndó, kádij ini ra kée ra ña kini.

14 Ta kọ kuú kande'é oon ra na ñá'a, kúú sa yá'a va ra nákaní lóko ini ra xini ñaá rá. Ta kọ sá tuu ra ña kían kée ra kuachi. Ta kándéé rá dáxino ini ra na

vitá ini, dá kee na ña kini. Ta kúu rá taa ñi kaṭi'a kátoó di'ón. Ta kúu rá taa ñi kandoo ndo'o níó kee Ndios.

¹⁵ Ta ñi dankoo ra íchi ndaa, ta ñi ndiko ra íchi kini, tá'an ña ñi ndiko Balaam, de'e taa naní Beor, chí sa'á di'ón ñi kee ra, sa'á ñoó ñi ndiko ra íchi kini.

¹⁶ Ta ñi nani ra sa'á ña kini ñi kee ra ñi kee burro ra, kirí ko ká'an. Chí ñi ka'an ri xí'in rá táto'on k'i'o kée iin ñayuu, ta k'i'o dión ñi chituu rí ña kini kua'an taa ñoó kee ra.

¹⁷ Ta ndidaá taa to'ón yó'o kúu táto'on pozo íchí, ta kúu rá táto'on viko táchí kua'an xoo di'a, xoo di'a. Ta sa io nduu va iin yái noo iin naá kaño'o chíchí rá chiya'i ra sa'á ña kini kée ra.

¹⁸ Ta ká'an ra to'ón táyí xí'in to'ón xíxi. Ta dáka'an ra ñayuu kee na ña kini xí'in ñi ná xí'in ña ka'an noo, ta k'i'o dión dáxino ini ra ñayuu duú ñi taó xoo mií ná tein ña kini, dá nandió kuéi tuku na kee na ña.

¹⁹ Chí ká'an ra xí'in ná ña tá kee na dión, dá kían o dándáki ñaá ni iin ña'a. Tído ñó'o ií vá rá tixi ndá'a ña ka'an noo, ta dándáki ñaá. Dá chí tá kándéé iin ña'a dándákian yó, dá kían ñó'o yó tixi ndá'an.

²⁰ Ta sa ñi kankuei xoo ñayuu ñoó tein ndidaá ña kini ió ñayuu yó'o sa'á ña ñi kasandaá na ná'á ná sa'a sato'o yo Jesucristo, na ñi dakáki ñaá. Tído tá ná nandió kuéi na nachí'i tuku na mií ná tein ña kini, dá kían ka'í ka ví yako na o duú táto'on k'i'o sa ndaa na tá ko ñá'a kana'á ná Jesús.

²¹ Va'a cháa ka ña ní xio dá'a ni kana'á ná ña ndaa sa'a Ndios, o duú kaan ñi kasandaá na ná'á ná ña, ta ñi xio kao na choon ií ñi sa'anda Ndios noo ná.

²² Dá chí ndó'o na táto'on k'i'o kua'an to'ón ndichí ká'an ñayuu ña kían kaá di'a: “Nandió kuéi tina seí ri ña ñi ndusa rí, ta nandió kuéi ta'ani kochí ñi chichi kondee rí noó ndei'í.”

3

Di'a koo tá ná nandió ko Jesús kasaa na

¹ Na maní, ña yó'o kúu tuti kúu uu táai kosaa noo ndo, ta noo ndi nduuan ká'an ni'inii noo ndo, dá dándótoi ñaxintóni vii ndo,

² dá ná ndusaa ini ndo ña ñi ka'an ndidaá profeta Ndios tá sata, ta ndusaa ta'ani ini ndo sa'a choon ñi sa'anda na kúu sato'o yo, na dáka'ki yó noo kuachio, chí ñi daná'a taa né'e to'on na noo ndo sa'a choon yó'o.

³ Dinñó'ó kóni ña kana'á ndó ña tein kuu noo ndi'i ndakuei taa kediki ndaa ra ña ndaa kándisa yó, chí kakuu ra taa kandeí kee ña ka'an noo kóni mií rá.

⁴ Ta kaa ra xí'in ndó: “¿Ndiva'a o ñá'a nandió ko Jesús kasaa na táto'on k'i'o ñi xí'o na to'ón na? Dá chí nda rá ñi xí'i na yatá ve'e yó, ni iin tó'ón ta'on ña'a ko nádaon. Chí nda rá ñi kasá'a sa'a ñayuu yó'o, ta nda víti, ni iin tó'ón ta'on ña'a ko nádaon”, kaa ra.

⁵ Ta o kóni ra nakoní ra ña nda mií sa'a ñi kava'a Ndios induú kaa xí'in to'ón na, ta ñi kava'a ta'ani na noño'o yó'o, tá'an ña ñi ndaki tein takuií ñi kee na, ta xíto na ña xí'in takuií.

⁶ Ta xí'in takuií ta'ani ñi danaá Ndios noño'o yó'o tá sa na'á.

⁷ Ta ndaa na induú xí'in noño'o yó'o xí'in to'ón mií ná, chí ñi taó xoo na ña, ña kían kej ña kee ño'ó ita tá ná kasandaá kuu keyíko na sa'a ndidaá ña'a, ta dánaá ndi'i na ñayuu káni.

⁸ Ta kóni ña kana'á ndó, na maní, ña noo sato'o yo Ndios, iin kuu kían táto'on iin mil kuia, ta iin mil kuia kían táto'on iin kuu.

⁹ Ta ko kúkueé ta'on sato'o yo Ndios noo to'ón ñi xí'o na noo yo, táto'on k'i'o nákani ini dao ñayuu. Di'a ndati kueé na yó, chí ko kóni na ña naá ni iin tó'ón yó, di'a kóni na ña ndidaá tá'an ñayuu ná nandikó ini na sa'á kuachi kée na.

¹⁰ Tído táto'on k'i'o iin ndakána kasaa ta kui'íná sakuaá, k'i'o dión iin ndakána ta'ani kasandaá kuu nandió ko tuku sato'o yo Jesús. Tá ná kasandaá kuu yó'o, ñi'i nda'o ñi'i induú kaa, dá naáan. Ta kej ndi'i ña'a ñó'o noo dikó kaa, dá nduti ndi'an. Ta naá ndi'i noño'o yó'o xí'in ndidaá ña'a ió nooán kee ño'ó ita.

¹¹ Ta sa'á ña naá ndidaá ña yó'o, sa'á ñoó ndi k̄i'o ví kánian koo vii ndo, ta kee ndó ña kóni Ndios.

¹² Dión kee ndó x̄ian nani ndáti ndó, ta ndundéé ndó kee ndóan, dá ná kasandaá k̄i kuu ni kaxi Ndios ña nandió koo sato'o yo kasaa na. Ch̄i kuu dáá ñóó kei ndi'i induú káa, dá naáán, ta ndidaá ña'a ñó'o káa kei ita ndi'an, ta nduti ndi'an.

¹³ Tído yóó, ndáti yó x̄inkoo to'on ni xi'o Ndios noo yo, ch̄i ni kaa na ña kava'a na induú saá x̄i'ín noñó'o saá noo koo ndino'o ña ndaa.

¹⁴ Sa'á ñoó, na man̄i, x̄ian nani ndéi ndó ndáti ndó ña dión koo, koo ini ndo x̄i'ín ndino'o ini ndo koo vii ndo, kandeí ndúsá'ano ndó, ta kandeí va'a ndó nda ná kasandaá kuu nandió koo Jesús.

¹⁵ Ta kana'á ndó ña ndáti kueé sato'o yo Jesús, dá kasaa na, ch̄i kóni na ña k̄aki kuá'á ka ñayuu. Ta dión ta'ani ni kandaá ini ñani man̄i yo Pablo, ch̄i mií Ndios ni datóon ñaxintóni ná, sa'á ñoó ni taa na dión, dá kandaá ini ndo.

¹⁶ Ta ká'an na sa'á ña yó'o noo ndidaá tuti ni tanda'á ná ni sa'an noo dao ka na kúú kuendá Jesús. Ta kuáchi nda'o kandaá ini yo dao to'on ni ka'an na. Ta nádaon dao ñayuu ko ná'á, x̄i'ín na vitá ini, to'on ni taa Pablo, ta nádaká náan tátóon k̄i'o nádaká ná dao ka to'on, ña káa noo tuti i Ndios. Ta ni'í ná ña naá ná sa'á ña kée na dión.

¹⁷ Sa'á ñoó, ndo'ó, na man̄i mií, sa ná'á vá ndó sa'á ndidaá ña yó'o, sa'á ñoó koo ini ndo kandaá ndo mií ndó, dá ná dá'a ni kandía ndó ña to'ón dána'a ñayuu yako ñaxintóni, ch̄i oon ni ví kankuei xoo ndó noo ña ndaa kándisa yó.

¹⁸ Di'a koo ini ndo kua'ano ndó noo ña man̄i ni kee Ndios sa'a yo. Ta koo ta'ani ini ndo kana'á cháá ka ndo sa'a sato'o yo Jesucristo, na dáka'ki ñaá. Ta mií ná ná natiin ñaño'ó kuu víti x̄i'ín ndidaá tá'an kuu. Dión ná koo.

To'on yó'o kían mií noó nī taa San Juan nī sa'an noó na kúú kuendá Jesús

Yó'o ká'an San Juan sa'a Jesús, na xí'o ña kataki chíchí yó

¹ Kásto'on ndu'u xí'ín ndo'ó sa'á na sa daá ió tá nī kavá'a ñayuu yó'o. Chī nī seídó'o ndu ña nī ka'an mií ná, ta nī xini ñaá ndú xí'ín noo ndú, ta nī xini va'a ndu ndidaá ña nī kee na, ta kúú nī tiin ñaá ndú xí'ín ndá'a mií ndú. Ta na yó'o kúú to'on xí'o ña kataki chíchí yó.

² Ta nī na'a noó na xí'o ña kataki chíchí yó noo mií ndú, ta nī xini ñaá ndú. Sa'á ñoó xí'o ndaa ndu kuendá sa'á ña nī xini ndu, ta kásto'on ndu sa'á na daá takí kúú, na sa daá ió xí'ín tatá yó Ndios. Ta nī kixi na, ta nī na'a noo ná noo ndú.

³ Ta kásto'on ndu xí'ín ndó sa'á ña nī xini ndu, xí'ín sa'á ña nī seídó'o ndu, dá kían iin tó'ón ná kakuu ndó xí'ín ndu'u, tátó'on kī'o iin tó'ón kúú ndu'u xí'ín tatá yó Ndios, xí'ín de'e na Jesucristo.

⁴ Ta táa ndu to'on yó'o kosaa noo ndo'ó, dá kían ndino'o ini ndo ná kadī ini ndo.

Miian kánian nakoni yó ña yá'a yó kée yó kuachi noo Ndios

⁵ Di'a kua'an ña nī daná'a Jesucristo noo ndú'u, sa'á ñoó kásto'on ndu xí'ín ndó. Chī nī daná'a na noo ndú ña ndato tóon Ndios, chī na vii kúú ná, ta ni lú'u kō íin naá ná.

⁶ Sa'á ñoó tá kaá yó ña iin nī nduu yó xí'ín ná, ta xionoo iī yó íchi noo íin naá, ña kúú íchi kini, dá kían kúú yó ñayuu to'ón, ta kō kée yó ña ndaa.

⁷ Tído tá xionoo yó íchi ndato tóon, ña kúú íchi vii, tátó'on kī'o ndato vii kúú mií Ndios, dá kían iin nī nduu iin rá iin yó, ta nī ndoo kuachi yó nī kee nī de'e na Jesucristo.

⁸ Chī tá kaá yó ña kō kée yó kuachi, dá kían dánda'í yó mií vá yó, ta kō ta'ón ña ndaa nákaa ini nío yó.

⁹ Tído tá ná na'ō yó kuachi yó noo Ndios, dá kían kī'o ká'ano ini na sa'a yó, ta nduvii ná yó noo ndidaá ña kini kée yó, chī iin na ndaa kúú ná, ta íin ndaa na xí'ín to'on nī ka'an na.

¹⁰ Chī tá kaá yó ña kō kée yó kuachi, dá kían ketó'ón yó Ndios, ta kō ta'ón to'on na nákaa nío yó.

2

Jesús kúú na nī chiya'i sa'a kuachi yó ndika cruz

¹ De'e kuáli mií, táai ndidaá kúú to'on yó'o kosaa noo ndo, dá kían ná dá'a ni kee ndó kuachi. Tído tá nī ya'a iin káa ndó nī kee ndó kuachi, kana'á ndó ña ió iin na seí nda'í sa'a yó noo tatá Ndios. Ta na yó'o kúú Jesucristo, na kúú na ndaa.

² Ta na yó'o kúú na nī chiya'i sa'a kuachi yó, dá kuu ku'u ká'ano ini Ndios sa'a yó. Ta o duú sa'a kuachi yó oon ni nī chiya'i na sa'a, nda sa'a kuachi ndidaá kúú ñayuu ndéi ñayuu yó'o nī chiya'i na.

Tá miian ndaa ná'á yó Ndios, dá kían kánian kúú'ó yó choon sa'ándá na

³ Tá kée yó choon sa'ándá Ndios, ñoó kían xí'o ña kandaá ini yó ña miian ndaa ndisa ná'á yó na.

⁴ Ta ndi ndáa mií na kaá ña ná'á ná Ndios, ta kō kée na choon sa'ándá na, dá kían kúú ná ñayuu to'ón, ta ni lú'u ña ndaa kō nákaa ini nío ná.

⁵ Tído na kée choon sa'ándá to'on Ndios, noón ndisa kúú na nī kasandaá kú'u ini sa'a dao ka ñayuu tátó'on kī'o kée Ndios. Ta ña yó'o xí'o ña kandaá ini yó ña ñó'o yó noo ndá'a ná.

⁶ Tá kaá yó ña ñó'o yó noo ndá'a Ndios, dá kían kánian kee yó tátó'on kī'o nī sa kee na tá sa xionoo na ñayuu yó'o.

Táa Juan iin choon saá

⁷ Ñani, kō ta'ón choon saá kían táai kosaa noo ndo. Di'a choon yatá kían,

tá'an ña sa daá ío noo ndo nda mií sa'a, chí ña yó'o kúú choon yatá ni seídó'o ndó nda mií sa'a.

⁸ Tído kuu va kaa yo ña iin choon saá kían táai kosaa noo ndo, chí miían ndaa ni kee Jesús choon yó'o, ta nda mií ndó kée ña. Chí sa kua'an ndañó'ó vá ña iin naá noo ñayuu, ta sa kua'an natuu va noo ná kée mií Ndios.

⁹ Ta ndi ndaa na kaá ña nákaa na íchi noo ndato toon, ta xiní u'u jí vá ná ñani na, dá kían nákaa jí vá ná íchi noo iin naá, ña kúú íchi kini.

¹⁰ Tído na kú'u ini sa'a ñani na, noón kúú na nákaa íchi noo ndato toon, ta ko ta'ón ña'a kédaá xí'ín ná, dá kankao na noo kuachi.

¹¹ Tído na xiní u'u ñani na, noón kúú na nákaa noo iin naá, ta xionoo na íchi noo iin naá, ta ko ná'a ná ndeí chí ko'on na, dá chí ni sadi va ña iin naá nduchí nóo na.

¹² De'e kuálí, táai to'on yó'o kosaaan noo ndo, dá chí sa ni xi'o ká'ano va ini Ndios sa'a kuachi ndó sa'a ña ni kee Jesús.

¹³ Ta táa ta'ani yu'u to'on yó'o kosaaan noo ndo'ó, na kúú tatá, dá chí sa ná'a vá ndó sa'a na sa daá ío tá ni kava'a ñayuu yó'o. Ta táa ta'ani yu'u to'on yó'o kosaaan noo ndo'ó, takuáchí táki, dá chí ni kandeé ndó xí'ín ña u'u. Ta táai to'on yó'o kosaaan noo ndo'ó, de'e kuálí, dá chí sa ni kasandaá ndo ná'a va'a ndó tatá Ndios.

¹⁴ Ta táa ta'ani yu'u to'on yó'o kosaaan noo ndo'ó, na kúú tatá, chí sa ná'a vá ndó sa'a na sa daá ío tá ni kava'a ñayuu yó'o. Ta táa ta'ani yu'u to'on yó'o kosaaan noo ndo'ó, takuáchí táki, dá chí ndíta toon ndó xí'ín Ndios, ta ni natiin ndó to'on na ini nio ndo, ta ni kandeé ndó xí'ín ña u'u.

O sa ndí'i ini yo sa'a ña kúú kuendá ñayuu yó'o

¹⁵ O sa ndí'i ini ndo sa'a ña kúú kuendá ñayuu yó'o, ni sa'a ña'a ío nooán. Ta ío iin kaa ndó ndí'i ini sa'a ña ío ñayuu yó'o, dá kían ko kóni ta'on ndó tatá Ndios.

¹⁶ Dá chí ndidaá ña'a kúú kuendá ñayuu yó'o, ña kúú kuachi kátoó

ñayuu kée na xí'ín ñi ná, xí'ín ña kátoó na kakomí ná ndidaá ña'a xiní na, xí'ín ña kátoó na kandaya'i mií ná, ni iin ña yó'o ko véi noo Ndios, ña'a kuendá ñayuu yó'o va kían.

¹⁷ Ta sa ndí'i va ñayuu yó'o kua'an xí'ín ndidaá ña kini kátoó ñayuu kée na. Tído na ndeí kée ña kóni Ndios, noón kúú na kataki chíchí.

Kandaa ndo mií ndó, chí ndeí kúú mií vá xionoo ta xiní u'u Jesucristo

¹⁸ De'e kuálí, sa kua'an kasandaá va tiempo noo ndí'i. Sa ni seídó'o vá ndó ña kasaa iin ta xiní u'u Cristo, ta ndee ra mií rá kúú rá Cristo. Ta sa ni kasá'a vá xionoo kua'a nda'o ta xiní u'u Cristo. Sa'a ñoó sa kátóni va iniño ña sa kua'an kasandaá tiempo noo ndí'i.

¹⁹ Ta tein mií vá yó ni kankuei ra, tído o duú kuendá yo ni sa kuu ra. Dá chí tá kuendá yo ni sa kuu ra, dá kían kandita toon ra xí'ín yó, ní kúú. Díón ni kee ra, dá ni kandaá ini yo ña o duú ndi ndí'i ra kúú kuendá yo.

²⁰ Tído ni nakutí ndó xí'ín Espíritu jí Ndios, sa'a ñoó kandaá va'a ini ndo ndí kían kúú ña ndaa.

²¹ Ta ko táa ta'on yu'u to'on yó'o kosaaan noo ndo sa'a ña ko ná'a ndó ndí kían kúú ña ndaa. Dí'a táai ña kosaa noo ndo sa'a ña ná'a ndoan. Chí sa ná'a va'a ndó ña ni iin to'ón ña to'ón o kúú kakaá tein ña ndaa.

²² Ta, ¿ndaá yoo kúú na to'ón? Na to'ón kúú na ko nákoní ña Jesús kúú Cristo, na dákaáki ñaá. Tá'an na kée díón, noón kúú na xiní u'u Cristo, chí ko nákoní na tatá Ndios, ta ni de'e na.

²³ Ta ndi ndaa na ko nákoní de'e Ndios, noón kúú na ko ta'ón tatá Ndios ío xí'ín ná. Tído na nákoní de'e Ndios, noón kúú na ío tatá Ndios xí'ín ná.

²⁴ Koo ini ndo kandita toon ndó xí'ín ña ni seídó'o ndó sa'a Jesús nda rá mií sa'a. Dá chí tá ndíta toon ndó xí'ín ña ni seídó'o ndó, dá kían ñó'o ndó noo ndá'a de'e Ndios, ta ñó'o ta'ani ndó noo ndá'a tatá na.

²⁵ Chí ni xi'o Jesús to'on na noo yo ña kían kí'o na ña kandeí chíchí yó xí'ín mií ná.

26 Ta táai to'on yó'o kosaa noo ndo, dá kandaá ini ndo ndi kée taá kátoó dándalí ñaá.

27 Tído sa n̄i nakutí ndó xí'ín Espírítu īi Ndios, ta daá ió va na xí'ín ndó. Sa'á ñoó k̄o xínño'ó k̄a ndo ña dána'a dao k̄a ñayuu noo ndo, dá chí sa'á ña n̄i nakutí ndó xí'ín Espírítu īi Ndios, sa'á ñoó n̄i dána'a na noo ndo sa'a ndidaá kúú ña'a. Ta ña dána'a na noo ndo kúú ña ndaa, ta k̄o kíán ña to'ón. Táto'on k̄i'o n̄i dána'a Espírítu īi noo ndo, k̄i'o dión koo ini ndo kandita ndaa ndo xí'ín Jesús.

28 Ta viti, de'e kuálí, kandita toon ndó xí'ín Jesús, dá kíán koo tandeé ini noo ndo tá ná na'a noo tuku na noo yo. Ta ni iin ña'a o kedaá xí'ín ndó, dá xíka'an noo ndo tá ná nandió koo na kasaa na.

29 Ta sa ná'á ndó ña kúú ná iin na ndaa, ta kánian kana'á ta'ani ndó ña ndi ndaa na kée ña ndaa, noón kúú de'e Ndios.

3

Kúú yó de'e Ndios

1 Kande'é ndó ndi k̄i'o ví kú'u ini tatá Ndios sa'a yo, chí n̄i xí'o na ña kíán kuu kananí yó de'e mií ná, ta miían ndaa dión kíán. Sa'á ñoó na kúú kuendá ñayuú yó'o k̄o nákoní na yó, ña kúú yó de'e Ndios, dá chí ni mií Ndios k̄o nákoní na.

2 Na maníí, sa kúú vá yó de'e Ndios viti, ta kámaní vá kandaá ini yo ndí kíán kasandaá yo kakuu yó. Tído sa ná'á yó ña tá ná nandió koo Jesús kasaa na, dá kíán kakuu yó táto'on k̄i'o kúú mií ná, dá chí koni túu yó na táto'on k̄i'o káa rá ió na.

3 Ta ndidaá kúú na kómí tandeé ini yó'o, noón kúú na ndúvii mií, táto'on k̄i'o vii mií Jesús.

4 Ta ndi ndaa ñayuu yá'a kée kuachi, noón kúú na xío kao na choon n̄i sa'anda Ndios. Dá chí ndidaá tá'an kuachi xío kao choon n̄i sa'anda Ndios.

5 Ta sa ná'á va'a ndó ña n̄i kii Jesús ñayuú yó'o n̄i dítá ná yó noo kuachi, ta ni iin to'ón kuachi mií ná k̄o ní sá io.

6 Ta ndidaá ñayuu ñó'o noo ndá'a Jesús k̄o yá'a ta'on na kée na kuachi. Tído ndidaá na yá'a kée kuachi, ni iin kuu k̄o ní xini na Jesús, ta ni k̄o ná'á ñaá ná.

7 De'e kuálí, o sa kónó ndó ña dándalí ñaá ñayuu, chí ndi ndaa mií vá ñayuu kée ña ndaa, noón kúú ñayuu ndaa, táto'on k̄i'o ndaa mií Jesús.

8 Tído na kée kuachi, noón kúú kuendá ña u'u, dá chí ña u'u kíán kée kuachi ndá rá n̄i kasá'á sa'a ñayuú yó'o, ta nda viti kée jíán dión. Sa'á ñoó n̄i kixi de'e Ndios n̄i danaá ná ña kini kéean.

9 Ta ñayuu n̄i nduu de'e Ndios k̄o kée k̄a kuachi, dá chí ña kóni Ndios nákaa ini níó ná. Sa'á ñoó o kúú ta'on ya'a na kee na kuachi sa'á ña n̄i nduu na de'e Ndios.

10 Ta k̄i'o dión kándaá iniyo ndá yoo kúú de'e Ndios, ta ndá yoo kúú de'e ña u'u. Chí ñayuu k̄o kée ña ndaa, xí'ín na k̄o kú'u ini sa'a ñayuu xí'ín ná, noón kúú na k̄o kúú de'e Ndios.

Ná koo ini yo ku'u ini sa'a sátá'an yó

11 Ta ña yó'o kúú to'on va'a n̄i seídó'o ndó nda mií sa'a, ña ná ku'u ini sa'a sátá'an yó.

12 Ta ná dá'a ni kee yó táto'on k̄i'o n̄i kee Caín tá sa na'á, chí n̄i sa iin ra xoo ña u'u. Sa'á ñoó n̄i sa'ání rá ñani ló'o mií rá. Ta, ¿ndiva'a n̄i sa'ání ñaá rá, ká'an ndo'ó? Dá chí ndino'o ña kini va sa kee ra, ta ndino'o ña va'a n̄i sa kee ñani ra noo Ndios.

13 Sa'á ñoó, ñani mií, o sa náá ini ndo tá xini u'u ñaá ñayuu k̄o ná'á Ndios.

14 Ta ná'á yó ña sa n̄i kanxoo yó noo kúú íchi noo kua'an yo kuu yo, ta viti ñó'o yó íchi noo kataki chíchí yó, chí kú'u ini yo sa'a ñani yo. Ta na k̄o kú'u ini sa'a ñani na, noón kúú na ñó'o jí vá íchi noo kuu na.

15 Ta ndidaá ñayuu xini u'u ñani na, noón kúú iin na sa'ání ndii noo Ndios. Ta sa ná'á vá ndó ña ndidaá na sa'ání ndii k̄o ñá'a ta'on ni'í ná ña kataki chíchí ná noo Ndios.

16 Ta sa kándaá va'a ini yo ndí kíán keeá, dá ku'u ini yo sa'a ñani yo. Chí

táto'on k̄i'o n̄i nak̄i'o Jesús mií ná n̄i xi'í n̄a sa'a yō, k̄i'o dión ta'ani kánian nak̄i'o yó mií yó kuu yō sa'a ñani yō.

¹⁷ Tído tá ió ña'a noo yō ñayuú yó'o, ta ndé'é yó ña xínñó'ó ñani yō ñá, ta kedi'inda yoán noo ná, dá k̄ian, ¿ndí kaá yō ña kú'u ini yō sa'a ná táto'on k̄i'o kée Ndios, tá dáá?

¹⁸ De'e kuálí, ná dá'a ni ku'u ini yō sa'a dao ka ñayuu xí'ín to'on ká'an oon ni yó, o xí'ín to'on kánkuei yú'u óon ni yó. Va'a kaan ná ku'u ini yō sa'a ná xí'ín ña va'a kée yó, ta ná chindeé ndisa yó na.

¹⁹ Tá kée yó dión, dá k̄ian kándaá iniō ña miían ndaa kúu yó kuendá ña ndaa, ta kō kútúu ini yō noo Ndios sa'á ña kée yó.

²⁰ Tído tá kutúu ini yō sa'á ña n̄i kee yó, dá k̄ian ná kana'á yó ña ká'ano cháa ka Ndios o duú níō yō, ch̄i ná'á va'a ná sa'a ndidaá kúu ña'a kée yó.

²¹ Na man̄i mií, tá kō kútúu ini yō, dá k̄ian ió tandeé ini yō xí'ín Ndios,

²² ta ndi ndáa miíó ña'a ná kaka yō noo ná, ta kúu ni'í vá yóan, dá ch̄i kée yó choon sa'anda na, ta kée yó ña kóni na.

²³ Ta ña yó'o kúu choon n̄i sa'anda Ndios noo yō ña ná kandísa yó de'e na Jesucristo, ta ná ku'u ini sa'a sá'tá'an yó táto'on k̄i'o n̄i sa'anda na choon noo yō.

²⁴ Ch̄i ndi ndáa na kée choon sa'ándá Ndios, noón kúu na ñó'o noo ndá'a Ndios, ta ió Ndios xí'ín ná. Tá sa'á ña ió Espíritu īi Ndios ini níō yō, sa'á ñoó kándaá ini yō ña ió Ndios xí'ín yó.

4

Ta k̄i'o di'a kándaá ini yō ndá yoo kómí Espíritu Ndios

¹ Na man̄i mií, o sa kándísa ndó ndidaá ñayuu, na ká'an ña kómí ná Espíritu Ndios. Dinñó'ó ka korndodó ndó na, ná kande'á á miían ndaa kómí ná Espíritu Ndios o koó. Dá ch̄i ku'á nda'o profeta to'ón xiónoo iin níi kúu ñayuú.

² Di'a kee ndó, dá kándaá ini ndo tá miían ndaa kuiti kómí ná Espíritu

Ndios: tá nákoní na ña miían ndaa kuiti n̄i nduu Jesús iin taa ñayuú yó'o, dá k̄ian noón kúu na kómí Espíritu Ndios.

³ Ta ñayuu kō nákoní ña n̄i nduu Jesús iin taa ñayuú yó'o, noón kúu na kō kómí Espíritu Ndios, ch̄i nákoní ini na táto'on taa xíní u'u Cristo. Sa n̄i seídó'o vá mií ndó ña kii ra, ta sa xiónoo va ra ñayuú yó'o viti.

⁴ De'e kuálí, kana'á ndó ña ndo'ó kúu ñayuu Ndios, ta sa n̄i kandeé ndó xí'ín ra kátoó dánda'í ñaá, ch̄i ká'ano cháa ka Ndios, na ió xí'ín ndó, o duú ña kini ió ñayuú yó'o.

⁵ Taa yó'o kúu kuendá ñayuú yó'o, sa'á ñoó dána'a ra sa'á ña ió ñayuú yó'o va. Ta kúu kándísa vá ñaá ñayuu kō ná'á Ndios.

⁶ Tído yóo, kúu yó kuendá Ndios. Ta na ná'á Ndios, noón kúu na seídó'o ña dána'a yō. Ta na kō kúu kuendá Ndios, noón kúu na kō kóni kueídó'o ña ndaa dána'a yō, ch̄i kō ná'á ná Ndios. Ta k̄i'o dión kándaá ini yō ndá yoo kómí Espíritu ndaa, ta ndá yoo kómí espíritu to'ón.

Ndios kúu na kú'u ini sa'a yō

⁷ Na man̄i mií, ná koo ini yō ku'u ini sa'a sá'tá'an yó, ch̄i ña ku'u ini yō sa'a iin rá iin yó, ña yó'o kúu ña'a Ndios. Ta ndidaá kúu ñayuu, na kú'u ini sa'a dao ka ñayuu, na yó'o kúu na n̄i nduu de'e Ndios, ta ná'á ná Ndios.

⁸ Ta ndi ndáa na kō kú'u ini sa'a dao ka ñayuu, noón kúu na kō ná'á Ndios, ch̄i Ndios kúu na kú'u ini sa'a yō.

⁹ Mií Ndios n̄i daná'a noo yō ña kú'u nda'o ini na sa'a yō, ch̄i n̄i tanda'á ná iin tó'ón din̄i de'e na ñayuú yó'o n̄i kii na, dá ni'í yō ña kataki chíchí yó sa'a ná.

¹⁰ Ta ña yó'o xí'í ña kándaá ini yō ndi k̄i'o kú'u ini Ndios sa'a yō, ta ña ká'ano cháa ka k̄ian yó'o o duú ña kóni yō mií ná. Ch̄i sa'á ña kú'u nda'o ini na sa'a yō, sa'á ñoó n̄i tanda'á ná de'e na n̄i kii na ñayuú yó'o, ta n̄i ch̄iya'í na sa'á kuachi yó.

¹¹ Na man̄i mií, tá k̄i'o dión kú'u ini Ndios sa'a yō, dá k̄ian k̄i'o dión ta'ani kánian ku'u ini sa'a sá'tá'an yó.

12 Ni iin tó'ón ta'on ñayuu ko ní kúu koni xí'ín noo ná Ndios, tído tá ná ku'u ini sa'a sáta'an yó, dá kían ió Ndios xí'ín yó, ta ni kasandaá yo kú'u ini yo sa'a dao ka ñayuu tát'on k'i'o kée mií ná.

13 Ta sa'á ña ni x'i'o na Espíritu i i na noo yo, sa'á ñoó kándaá ini yo ña ñó'o yó noo ndá'a Ndios, ta ió na xí'ín yó.

14 Ta sa'á ña ni xini ndu, sa'á ñoó xí'o ndu kuendá noo ñayuu ña ni tanda'á tatá Ndios de'e na ni kii na, ta noón kúu na dákaiki ñayuu ndéi ñayuú yó'o.

15 Ta ndi ndáa ñayuu nákonni ña Jesús kúu de'e Ndios, noón kúu na ñó'o noo ndá'a Ndios, ta ió Ndios xí'ín ná.

16 Ta sa kándaá ini yo, ta kándisa yó ña kú'u ini Ndios sa'a yo. Ndios kúu na kú'u ini sa'a yo. Sa'á ñoó tá kú'u ini yo sa'a dao ka ñayuu tát'on k'i'o kée mií ná, dá kían ñó'o yó noo ndá'a Ndios, ta ió na xí'ín yó.

17 Ta xí'ín ña yó'o ni kasandaá yo kú'u ndisa ini yo sa'a dao ka ñayuu, sa'á ñoó koo tandeé ini yo tá ná kasandaá ku keyíko Ndios sa'a yo, dá chi tát'on k'i'o kée mií ná, k'i'o dión kée yó ñayuú yó'o.

18 Tá kú'u ndisa ini yo sa'a dao ka ñayuu, dá kían ko kánian yu'ú yo noo keyíko Ndios sa'a yo. Chi tá ni kasandaá yo kú'u ndisa ini yo sa'a dao ka ñayuu, ko káni kaan yu'ú yo. Chi ña yu'ú yo kían kóni kaa ña ká'an yó ña dándó'o Ndios níyo yo. Ta ndi ndáa na yu'ú, noón kúu na ko ñá'a kasandaá na ku'u ndisa ini na sa'a dao ka ñayuu.

19 Kóni yo Ndios, chi dinñó'ó mií ná ni ku'u ini sa'a yo.

20 Tá kaá yo ña kóni yo Ndios, ta xini u'u yo ñani yo, dá kían kúu yó ñayuu to'ón. Dá chi tá ko kú'u ini yo sa'a ñani yo, tá'an na ndé'é yó ndéi xí'á, ¿ndi koo ví kaa yo ña kóni yo Ndios, na ko xini yo?

21 Dá chi mií Jesús ni sa'anda choon yó'o noo yo, ña tá kóni ndisa yó Ndios, dá kían kánian ku'u ini yo sa'a ñani yo.

5

Kúu yó de'e Ndios tá kándisa yó ña Jesús kúu na ni tanda'á Ndios dákaiki ñaá

1 Ndi ndáa ñayuu kándisa ña Jesús kúu Cristo, na dákaiki ñaá, noón kúu na ni nduu de'e Ndios. Ta ndi ndáa na kú'u ini sa'a iin tatá, ta nda de'e na kú'u ta'ani ini na sa'a.

2 Ta k'i'o dión kándaá ini yo ña kú'u ini yo sa'a ndidaá na kúu de'e Ndios, chi kóni yo Ndios, ta kée yó choon sa'ándá na.

3 Tá kóni ndisa yó Ndios, dá kían kee yó choon sa'ándá na. Ta ko ta'ón ña kuáchi kían kee yó choon sa'ándáan,

4 dá chi ndidaá na ni nduu de'e Ndios, noón kúu na kándéé xí'ín ña kini ió ñayuú yó'o. Chi sa'á ña kándéé ini yo Jesús, sa'á ñoó kándéé yó xí'ín ña kini ió ñayuú yó'o.

5 Ta, ¿ndá yoo kúu na kándéé xí'ín ña kini ió ñayuú yó'o? Noón kúu na kándisa ña Jesús kúu de'e Ndios.

Xí'o Espíritu i i Ndios kuendá sa'a Jesús

6 Tá'an ña xí'o kuendá ña ni kii ndisa Jesucristo noo Ndios kúu takuií xí'ín ni. Ta o duú takuií oon ni xí'o kuendá, dá chi ni xí'ín takuií kúu ra xí'o ndaa kuendá ña k'i'o dión kían. Ta Espíritu i i Ndios ta'ani kúu na xí'o ndaa kuendá ña k'i'o dión kían, chi iin na ndaa kúu Espíritu.

7 [Ta na xí'o kuendá chí induú kúu tatá Ndios, xí'ín de'e, xí'ín Espíritu i i. Ta iin tó'ón vá kúu ndin oni na yó'o.] Ta oni ta'ani kúu ña xí'o kuendá chí noño'o yó'o ña ni kii Jesús noo Ndios.

8 Iin na kúu Espíritu i i Ndios, ta iin ka ra kúu takuií, ta iin ka ra kúu ni. Ta iin nóo xí'o ndaa Espíritu i i kuendá xí'ín takuií xí'ín ni ña k'i'o dión kían.

9 Tá nátiin va'a yó kuendá xí'o taa, ná kana'á yó ña ndaya'i cháa ka kuendá xí'o Ndios, chi kuendá xí'o mií ná kían ká'an sa'á de'e na.

10 Ta ñayuu kándisa de'e Ndios, noón kúu na ni taxi va'a to'on yó'o níyo ná. Ta na ko kándisa noo ká'an Ndios, noón kúu na kétó'ón Ndios, chi

kọ kándísa na tọ'on nì xì'o Ndios, ña ká'an sa'a de'e na.

¹¹ Ta ña yó'o kúú kuendá nì xì'o Ndios noo yo, ña sa nì xì'o na ña kataki chíchí yó, ta sava'a noo iin tó'on de'e na nì'i yo ña kataki chíchí yó.

¹² Ta ndi ndáa ñayuu nì natiin Jesús, na kúú de'e Ndios, ini níó ná, noón kúú na kataki chíchí. Tído ndi ndáa na kọ ní xín natiin ñaá, noón kúú ná o ní'i ta'on na ña kataki chíchí ná.

Sa'a ña kándísa yó Jesús, sa'a ñoó kataki chíchí yó

¹³ Táai tọ'on yó'o kosaa noo ndo'ó, na kándísa de'e Ndios, dá kana'á ndó ña sa kómí ndó ña kataki chíchí ndó.

¹⁴ Ta ña yó'o kúú tandeé iní kómí yó noo Ndios, chí tá xíkà yo iin ña'a noo ná tató'on kì'o kóni mií ná, ta kúú seídó'o na ña xíkà yo.

¹⁵ Ta sa'a ña ná'á yó ña seídó'o va'a ñaá Ndios tá xíkà yo ndi ndáa mií vá ña'a noo ná, sa'a ñoó ná'á ta'ani yó ña nì'i yo ña xíkà yo noo ná.

¹⁶ Tá nì xini iin káa ndó iin ñani yo kée na kuachi, ña kían kọ kúú kuachi kọ kánian kuu na, dá kían kánian kaka ndo ña manì noo Ndios sa'a ná, ta kúú kì'o vá Ndios ña kían kataki na. Díón kee ndó tá kọ ní ya'a na kee na kuachi ña kían kọ kánian kuu na. Chí miían ndaa ío kuachi, ña kían kánian kuu yo. Tído kọ ká'an ta'oín xí'ín ndó ña ná kaka ndo ña manì noo Ndios sa'a ñayuu kée díón.

¹⁷ Ndidaá kúú vá ña'a kini kúú kuachi noo Ndios. Tído ío kuachi, ña kían kọ kánian kuu yo.

¹⁸ Sa ná'á vá yó ña ndi ndáa ñayuu nì nduu de'e Ndios, kọ kée ká na kuachi, dá chí ndaa va ñaá mií de'e Ndios noo ña u'u, sa'a ñoó o kúú ta'on kendava'a ña u'u xí'ín ná.

¹⁹ Ta sa ná'á ta'ani yó ña ñó'o yó noo ndá'a Ndios, va'ará iin ní kúú ñayuu yó'o nákaa tìxi ndá'a ña u'u.

²⁰ Ta sa ná'á ta'ani yó ña nì kixi de'e Ndios, ta nì xì'o na ñaxintóni yo, dá ná kana'á yó na miían ndaa kuiti kúú Ndios. Ta ñó'o yó noo ndá'a na kúú Ndios ndaa, ta ñó'o ta'ani yó noo

ndá'a de'e na Jesucristo. Na yó'o kúú na miían ndaa kuiti kúú Ndios, ta xí'o na ña kataki chíchí yó.

²¹ De'e kuálí mií, kanda ndo mií ndó noo ña kúú yoko. Díón ná koo.

To'on yó'o kían kúú uu nị taa San Juan

Ká'an Juan ndisá'án

¹ Yu'u kúú na sá'ano noo ndo, ta ká'an yu'u ndisá'án xí'ín yo'ó, kị'o manii, na nị kaxi mií Ndios, xí'ín noo de'ón, na kúú kuendá Jesús. Kana'á ndó ña miían ndaa kuiti kú'u ini yu'u sa'a ndo, ta o duú iin tó'ón yu'u kú'u ini sa'a ndo, chị ndidaá kúú vá na kándisa ña ndaa kú'u ini sa'a ndo.

² Kú'u ini sa'a ndo'ó sa'á ña ió ña ndaa ini nio yo, ta ná koo ña ndaa yó'o xí'á ndidaá tá'an kuu.

³ Ná kee tatá Ndios xí'ín de'e na Jesucristo, na kúú sato'o yo, ña manii xí'ín ndo'ó, ta ná ku'u ini na sa'a ndo, ta naki'o na ña koo va'a ini ndo. Ta ná kendisa na dión xí'ín ndó sa'á ña kú'u ini na sa'a ndo.

Kandita toon ndó xí'ín ña ndaa ká'an sa'a Jesús

⁴ Ta kádii nda'o ini, chị nị naní'i yu'u dao na kúú kuendá yo'ó ndéi na kée na ña ndaa, tát'on kị'o nị sa'anda tatá Ndios choon noo yo.

⁵ Ta viti, kị'o mií, kọ táai iin choon sa'a kosa noo ndo, chị ña yó'o kúú choon nị ni'i yo nda rá mií sa'a, sa'á ñoó seí nda'avíi nooon ña ná ku'u ini sa'a sátá'an yó.

⁶ Chị tá ná ku'u ini sa'a sátá'an yó, dá kían kée yó choon sa'ándá Ndios. Ta ña yó'o kúú choon nị ni'i yo nda rá mií sa'a ña ná kande yó ku'u ini sa'a sátá'an yó.

⁷ Chị kua'á nda'o na to'ón xionoo ñayuu yó'o, ta kátóo na dándá'í ña ná. Noón kúú na kọ nákonii ña nị nduu Jesucristo iin taa ñayuu yó'o. Ta ñayuu kée dión kúú na ndúkú dándá'í ñaá, ta xiní u'u na Jesucristo.

⁸ Sa'á ñoó kandaa ndo mií ndó, chị oon ni ví kandeé rá dátúú rá ndo'ó, dá ná o koní ndo natiin ndó ña va'a noo Ndios sa'á choon kée ndó noo mií ná. Sa'á ñoó ndi'i ini ndo, dá natiin ndi'i ndó ña xí'o oon Ndios noo ñayuu na.

⁹ Ndi ndaa mií ñayuu nị kexoo noo ña ndaa sa'a Cristo Jesús, ta kọ ndíta toon na xí'án, noón kúú na kọ ió ta'on Ndios xí'ín ná. Tído na ndíta toon xí'ín ña ndaa sa'a Cristo Jesús, noón kúú na ió tatá Ndios xí'ín, ta ió ta'ani de'e na xí'ín ná.

¹⁰ Ta ndi ndaa mií vá na vei dána'a noo ndo noo ndéi ndó ve'e ndó, ta kọ dána'a na ña ndaa sa'a Jesús, o sa chí'i ndó na ve'e ndó. Ta ná dá'a ni kaa ndo di'a xí'ín ná: "Va'a kúú nị kasáa ní. Koo ní ve'e."

¹¹ Dá chị tá ná natiin va'a ndó na, dá kían iin nị nduu va ndó xí'ín ná noo ña kinii kée na.

Ndátii Juan sa'a kande'é ná ñayuu ñoó

¹² Kua'á nda'o ña'a ió ka'in xí'ín ndó, tído kọ kóni ta'on yu'u ña kían taai ña noo iin tuti saaan noo ndo. Dá chị ndátii saai kande'í ndo'ó, ta ká'an yú'í xí'ín ndó, dá ná xinkoo ña kádii ini yo.

¹³ Ta dao ka na kúú kuendá ku'u miíon ndéi yó'o, tá'an na nị kaxi mií Ndios, tánda'á ta'ani na ndisá'án kosa nooon. Dión ná koo.

To'on yó'o kían kúú oní nī taa San Juan

Ká'an Juan ndisá'án

¹ Yu'u kúú na sá'ano, ta ká'an yu'u ndisá'án xí'ín yo'ó, Gayo, ñani maní. Miían ndaa ndisa kú'u nda'o iní sa'on.

² Ñani maní, xíkaj noo Ndios ña daá keva'ón tein ndidaá kúú ña'a kéeón, ta daá kuití ná koo va'a inon táto'on kí'o va'a nímon noo Ndios.

³ Ní kadij nda'o iní tá nī kixi dao ñani yo kuendá Jesús, chí nī nakani na xí'ín ña iin ndaaon xí'ín ña ndaa kándisa yó.

⁴ Ta koó iin ka ña'a xí'o ña kadij cháa ka iní táto'on kí'o kadij iní tá ní'í to'in ña ndíta ndaa de'i kuendá Jesús xí'ín ña ndaa kándisa yó.

Va'a va kée Gayo, chí nátiin va'a ra na kúú kuendá Jesús ve'e ra

⁵ Ñani maní, va'a va kéeón tá chindeéón ndidaá ñani yo, ta va'a cháa ka kéeón tá kéeón dión xí'ín na ko ná'ón.

⁶ Ta na yó'o kúú na xí'o kuendá noo na kúú kuendá Jesús ndéi yó'o ña kú'u nda'o inon sa'a ná. Ta va'a keeón tá chindeéón na xí'ín ndá ña'a xínñó'ó ná noo ko'on na, chí kí'o dión kánian kee yó xí'ín ná sa'a ña kéchóon na noo Ndios, dá kuu ko'on na dao ka xíán.

⁷ Chí sa'á ña kóni na Jesús, sa'á ñoó nī kankei na xionoo na dána'a na, ta ko kí'in ya'i ta'on na noó ñayuu ko ná'á Ndios.

⁸ Sa'á ñoó kánian kí'o yó ña'a xínñó'ó ná, ta kí'o dión chindeé yó na noo dána'a na to'on ndaa sa'a Jesús.

Naá iin ra naní Diótrefes xí'ín Juan

⁹ Sa nī taa yu'u iin tuti kosaa noó na kúú kuendá Jesús ndéi xaan, tído ko xí'ín ta'on Diótrefes kueídó'o ra choon sa'ándá ndu, chí kóni mií rá ka'anda ra choon.

¹⁰ Ta sa'á ña kée ra dión, sa'á ñoó tá ná saai, dá ka'in xí'ín rá, dá chí xionoo ra ká'an ndava'a ra sa'a ndú'u. Ta ko ndínoo ini ra xí'ín ña yó'o oon ni, chí

dión ta'ani ko kóni ra natiin va'a ra ñani yo, na xionoo dána'a to'on Ndios. Ta ko sónó rá ña natiin va'a ñaá dao ka ñani yo. Ta kúú táxí rá na ká'án natiin va'a ñaá.

Va'a ká'an Juan sa'a iin ra naní Demetrio

¹¹ Ñani maní, o sa kóo inon keeón ña kini kée dao ka ñayuu. Di'a koo inon keeón ña kúú ña va'a. Chí na kée ña va'a kúú kuendá Ndios, ta na ko kée ña va'a, noón kúú na ko ná'á Ndios.

¹² Ta ndidaá kúú na kúú kuendá Jesús xí'o na kuendá sa'a iin ka ta naní Demetrio ña kúú rá ta va'a, ta miían ndaa ndisa dión kíán. Nda ndu'u xí'o kuendá ña ta va'a kúú rá, ta sa ná'á vá miíón ña kuendá xí'o ndu'u kúú ña ndaa.

Ká'an Juan ndisá'án noo ndí'i xí'ín Gayo

¹³ Kua'á nda'o ña'a ió ka'in xí'ón, tído ko kóni taai ña noo iin tuti,

¹⁴ chí ndáti kíi koni yo'ó, ta kantó'ón yú'í xí'ón.

¹⁵ Ta ná koo va'a inon kee Ndios. Ta ká'an na né'e tá'an va'a xí'ón ndéi yó'o ndisá'án xí'ón. Ta keeón ña maní ka'on ndisá'án xí'ín iin rá iin na né'e tá'an va'a xí'ín ndu'u ndéi xaan.

To'on yó'o kían nì taa San Judas nì sa'an noó na kúú kuendá Jesús

Ká'an Judas ndisá'an

¹ Yu'u kúú Judas, ta kéchóoin noo Jesucristo, ta ñani kúú Jacobo. Ta ká'an yu'u ndisá'an xí'ín ndo'ó, na nì kana tatá yó Ndios, ta nì nduvii ná ndo'ó, ta ño'ó ndó noo ndá'a Jesucristo.

² Ná ku'u cháá ka ini Ndios sa'a ndo, ta nakí'o cháá ka na ña koo va'a ini ndo, ta ná koni cháá ka na ndo'ó.

Di'a kée taa dána'a ña to'on

³ Na manì mií, sa io nduu va yu'u ña kían taai ndi nì kee Ndios nì dakáki na yó noó kuachi yó. Tído kánda'a ini ña miían ndúsa kánian ka'an nì'inii noo ndo ña kían ndi'i ini ndo kandita ndaa ndo xí'ín ña ndaa kándísa yó, ña kían iin ndée nì xi'o Ndios noó ñayuu na.

⁴ Chì nì ku'u de'é dao taa to'on tein ndó, ta nda mí sa'a ká'an tuti ii Ndios sa'a taa yó'o ña ndo'ó nío rá sa'a ña kée ra. Kúú rá ta kini, chì kaá ra ña sa'a ña manì nì kee Ndios sa'a yó, sa'a ñoó kuu kee yó ndi ndaa mií vá ña'a kóni ñí yó. Ta kó nákonì ra Ndios, na kómí ndidaá tá'an choon, ta ni kó nákonì ra Jesucristo, na kúú sato'o yó.

⁵ Ta sa ná'á vá ndó, tído dándusaa ini ndo'ó ña tá nì ndi'i nì taó sato'o yó Ndios na ñoo na ño'ó tixi ndá'a ta Egipto, dá nì danaá na ñayuu kó ní kándísa ñaá.

⁶ Díon ta'ani nì ndo'ó dao ángel, chì kó ní sá ndaa va'a na choon sa komí ná, di'a nì dankoo na noó sa nì ndei na. Sa'a ñoó nì taán ñaá Ndios noo ín naá yáí, ini ve'e kaa, ña kían ni kuu o nóno, ta ñoó kaño'o na nda ná xinkoo kuu keyíko Ndios sa'a ná.

⁷ Díon ta'ani nì ndo'ó na ñoo Sodoma xí'ín Gomorra, xí'ín ndidaá ka ni na ndéi ñoo ño'ó yati xí'án. Chì nì kee na táto'on nì kee ángel ñoó, chì nì kee na kuachi xí'ín ñí ná, ta nì kesátá ná ña nì saki Ndios, ña kúú kuachi ka'an noo. Sa'a ñoó nì dandó'o

Ndios nío ná xí'ín ño'ó kée, ta ni iin kuu o ndi'i ña kée na, dá ná koni iin rá iin yó tá ndó'o ñayuu kée díon.

⁸ Díon ta'ani kée taa to'on yó'o, tá'an ra kaá ña saní ra kée Ndios, chì dáyako ta'ani ra ñí rá xí'ín kuachi ka'an noo, ta kó nákonì ra tá né'e choon, ta ká'an ndava'a ra sa'a ña kómí choon ná'ano.

⁹ Tído ni arcángel Miguel, na ndáya'i cháá ka noo ángel, kó ní chínda'a noo ná dáta'i kuachi na ña u'u nani nì ná ndodó na yíki koño Moisés xí'án. Di'a nì kaa na xí'án: "Ná dánani mií sato'i Ndios yo'ó."

¹⁰ Tído ta to'on yó'o kúú ra yá'a ká'an ndava'a sa'a ña kó kánda'a ini ra, ta sava'a ña ná'á rá kúú ña ndáki ini ñaxintóni mií rá táto'on ndó'o kítí koó ña nákonì ini, ñoó kían dáyako ñaá noo Ndios.

¹¹ ¡Nda'í kúú ví rá! Dá chì ndíko ra ña nì kee Caín, tá'an ra nì sa'ání ñani ra. Ta ndíko ra dí'on táto'on nì kee Balaam, ta sa kuu profeta maña. Ta ndáne'e yú'u rá noo Ndios táto'on nì kee Coré, sa'a ñoó naá rá táto'on nì ndo'ó Coré.

¹² Ta kúú rá yáko ño'ó tein ndo'ó noo ndítutí ndó sásá'an ndó sa'a ña kúú ndó kuendá Jesús, chì tein víko kée ndó ño'ó ra kée ra ña ka'an noo, ta sava'a sa'a mií vá rá nákonì ini ra. Ta kúú rá táto'on víko kua'an xoo di'a xoo di'a kée tachì, ta kó xí'o ña dai. Ta kúú rá táto'on iin yíto kuí'í kó xí'o kuí'í tein yoó dákée. Sa'a ñoó kúú rá iin yíto nì xi'i uu ta'ándá, chì kó xí'o rá kuí'í, ta taó ná ra noño'o ná.

¹³ Ta kúú rá táto'on noó taño'o, ña ndákuei vei dánkoo chí'ion nda yú'u ra, ta sava'a ña dánkoo rá kían ka'an noo xí'ín ña yakó. Ta kúú rá táto'on tiño na'ano xionoo ndava'a nda in-duú. Sa'a ñoó sa ió nduu va noo ín naá yáí, ta ñoó kandadi ni'ini ra ndidaá tá'an kuu.

¹⁴ Ta Enoc, na nì sa kuu tata kúú usá nì kixi tixi Adán, noón kúú na nì ka'an sa'a ndí kían ndo'ó tá kée díon, ta di'a kaá na: "Kana'á ndó ña kasaa Ndios, na kúú sato'o yó, ta kuá'a nda'o mil ángel ná kandaka na kasaa na,

¹⁵ dá keyíko na sa'a ndidaá ñayuu, dá dándó'o na nío ndidaá ñayuu kini

sa'á ña kini ni kee na xí'ín ñaxintóni k̄ini kómí ná, ta dándó'o ta'ani na níó ndidaá na ni ya'a ni ka'an ndava'a sa'a ná." Díon ni kaa Enoc.

¹⁶ Ta ká'an kuachi ta to'ón yó'o, ta kána'á ra sa'á ñayuu, ta xíonoo ra kée ra sava'a ña kóni mií vá rá, ta chindaya'i ra mií rá, ta kée ra ña ká'an va'a ra xí'ín ñayuu, dá ni'í rá ña kóni ra, chi kúú rá ta maña.

Ká'an ni'ini Judas noó ñayuu ña kuita ndaa na xí'ín to'on Ndios

¹⁷ Tído ndo'ó, na maní mií, ndiko'on ini ndo to'on ni ka'an apóstol, na ni kaxi sato'o yo Jesucristo kane'e to'on na,

¹⁸ chi di'a ni kaa na: "Tein kuu noo ndí'i kandeí taa kediki ndaa ra ña ndaa, ta kanoo ra kee ra ña kóni mií rá."

¹⁹ Ta taa yó'o kúú ra ndúkú ka'anda dao tá'an ndó, ta kée ra ña kóni ñíí rá, ta ko ió ta'on Espíritu ií Ndios ini ra.

²⁰ Tído ndo'ó, ñani maní, ndundéé ndó dákuá'ano ndó mií ndó xí'ín ña ndaa kándisa yó, chi ña ií kíán. Ta ka'an ndo xí'ín Ndios xí'ín ndée xí'o Espíritu ií noo ndo.

²¹ Ta koo ini ndo taxi va'a ndó mií ndó tixi ndá'a ña kú'u ini Ndios sa'a ndo, xí'an nani ndáti ndó kemáni Jesucristo ndo'ó xí'ín ña kataki chíchí ndó.

²² Ta koo ini ndo ka'an ni'ini ndo noó na nákani kuáchi ini, na ko kúú ndúsá'ano.

²³ Koo ini ndo ditá ndó dao ka na noó tandó'ó ndó'o na, ña kúú tát'on ño'ó kéí ita. Ta ku'u ini ndo sa'a dao ka na, tído kandaa ndo mií ndó noó ña kini kée na, ta nda dá'on ndíxi na kaño'ó ndó, chi yakóán xí'ín ña kini kée na.

Kánian natiin Ndios ndidaá ñaño'ó

²⁴ Ta kándéé vá Ndios kandaa na ndo'ó, dá kían ná dá'a ni dánkoo ndó ña ndaa kándisa yó, ta kándéé ná ná chikata vii ná ndo'ó noo ió na dándáki na xí'an kádij iní ndo.

²⁵ Ta iin tó'ón dini mií ná kúú Ndios, ta iin tó'ón mií ná kúú na ndichí, ta mií ná kúú na dáka'ki ñaá. Ta iin tó'ón mií ná kúú na kánian natiin ndidaá ñaño'ó, xí'ín ndidaá kúú choon, ta ná dándáki na ndidaá ña'a, ta ná kakomí

na ndidaá ndée kuu víti, ta kí'o díon kuií vá ná koo. Díon ná koo.

To'on yó'o ná kani sa'a ndidaá ña vei koo

Xí'o Juan kuendá sa'a ndidaá ña ni xini na

¹ Ña yó'o kúu ña ni na'a Jesucristo noo ndidaá na xínkuáchí noo ná, ña ni xí'o mií Ndios noo ná sa'a ndidaá ña'a yachí vei koo. Ta ni tanda'á ná iin ángel nákaa tíxi ndá'a ná, ni kii na ni na'a na ndidaá ña yó'o noo yú'u, Juan, na xínkuáchí noo Jesucristo.

² Sa'a ñoó xí'o ndaa yu'u kuendá sa'a ndidaá to'on ni xí'o Ndios noo, xí'ín sa'a to'on ni ka'an Jesucristo, ña kían ni xini xí'ín noo.

³ Ndiká'án ví na ká'i tuti yó'o, ta ndiká'án ví na seídó'o ña nákanian sa'a ña vei koo, ta nátaan vá'a na ña ini ní'o ná, dá chí sa kúyati va kuu vei koo ndidaá ña ká'an sa'a.

Ká'an Juan ndisá'án xí'ín ndin usa ve'e ño'o kuendá Jesús ñó'o chí kuendá Asia

⁴ Yu'u kúu Juan, ta ká'an yu'u ndisá'án xí'ín ndin usa ve'e ño'o kuendá Jesús ñó'o chí kuendá Asia. Ta ná kee Ndios ña maní xí'ín ndo'ó, ta ná kí'o na ña kandeí va'a ndó. Mií ná kúu ná, ta mií ná ni sa kuu na, ta mií ná kúu na kasa. Ta dión ta'ani ná kee ndin usa espíritu xí'ín ndo'ó, tá'an espíritu ío noo Ndios, noo ío na dándáki na.

⁵ Ta dión ta'ani ná kee Jesucristo xí'ín ndo'ó. Ta noón kúu na xí'o ndaa kuendá sa'a ña ndaa, ta mií ná kúu na mií noo ni nataki iin íchí noo na ni xí'i, ta iin tó'ón mií ná kúu diní noo ndidaá rey dándáki noño'o yó'o. Ta mií ná kú'u ini sa'a yo, ta ni dandóo na kuachi yó xí'ín ni ná,

⁶ ta ni ndee na yó kakuu yó rey xí'ín duti, dá koni kuáchí yó noo tata na Ndios. Ta daá kuití ná natiin na ñaño'ó, ta ná dándáki na ndidaá ña'a. Dión ná koo.

⁷ ¡Kande'é ndó! ¡Tein viko káa kixi Jesús! Ta ndidaá tá'an ñayuu koni ñaá xí'ín noo ná, ta nda ta ni sa'ání ñaá

koni túu ñaá rá noo kii na. Ta ndidaá tá'an ñayuu ndéi iin rá iin ñoo noo kúu ñayuu yó'o kuaki na xí'ín ndirá noo ná tá ná kasandaá ku yó'o. Dión ná koo.

⁸ “Yu'u kúu to'on mií noo xí'ín to'on noo ndí'i, ta kúu na mií sa'a xí'ín na noo ndí'i”, kaá na kúu sato'o yo. Mií ná kúu ná, ta mií ná ni sa kuu na, ta mií ná kúu na kasa, ta mií ná kándéé kée ndidaá tá'an ña'a.

Ni xini Juan Jesús, ta ndato nda'o káa na

⁹ Ta yu'u kúu Juan, na kúu ñani ndo, ta ndó'o ta'ani ní'o yu'u táto'on ndó'o ní'o ndo'ó, ta nákaa tíxi ndá'a Ndios táto'on ñó'o ta'ani ndo'ó, ta xí'o ndeé ini tein tandó'ó táto'on xí'o ndeé ta'ani ini ndo'ó sa'a ña ndíta yó xí'ín Jesucristo. Ta sa'a ña dána'i to'on Ndios, xí'ín sa'a ña ká'ín sa'a Jesucristo, sa'a ñoó ni sa'an ta né'e choon ni dankoo ra yu'u iin yúku iin ini taño'o noo naní Patmos.

¹⁰ Tein iin kuu ni kaxi mií sato'o yo Ndios keká'ano yó na, daá ñoo nákaa yu'u tíxi ndá'a Espíritu ií ná. Ta kúu ni seídó'i chí sata dí'ai ña ni'i nda'o ni ka'an iin tachí ñayuu. Táto'on kí'o ni'i ká'an trompeta, kí'o dión ni'i ni ka'an tachí ñoo.

¹¹ Dá ni ka'an xí'ín:

—Yu'u kúu to'on mií noo xí'ín to'on noo ndí'i, ta kúu na mií sa'a xí'ín na noo ndí'i. Ta taa kí yo'ó noo tuti ndidaá ña ndé'ón kúu, dá tanda'ón ña ná ko'an noo ndin usa ve'e ño'o ñó'o chí kuendá Asia, noo kúu ñoo Éfeso, xí'ín ñoo Esmirna, xí'ín ñoo Pérgamo, xí'ín ñoo Tiatira, xí'ín ñoo Sardis, xí'ín ñoo Filadelfia xí'ín ñoo Laodicea —kaá na xí'ín.

¹² Dá tá ni nandió kooi ni sa nde'í, nde'á ndá yoo ká'an xí'ín, ta kúu ni xini ndíta usa candelero ni kava'a xí'ín oro, noo sá ndodó ña tóon.

¹³ Ta tein ndin usa candelero ñoo iin iin na káa táto'on káa na ni nduu ta ñayuu yó'o. Ta ndíxi na iin dá'on káni, ta xinoan nda sa'a ná, ta nákaa iin vatí oro yu'u ndiká na.

¹⁴ Ta diní ná xí'ín idí diní ná kuxi kachian, ta ndé'an táto'on ndé'é yi'o,

ta nduchí nóó nā kúú tátō'on kī'o ño'ó ita.

¹⁵ Ta tátō'on yé'e kaa kuaán nī dandúti ra, kī'o dión yé'e sa'a ná. Ta tátō'on kī'o ní'i noó kua'an takuii kua'a, kī'o dión ní'i tachi ná.

¹⁶ Ta noo ndá'a xoo kuá'a nā ñó'o usā tiñoō, ta yú'u ná tánee iin espada, ta ndi nduú xooan deen. Ta ndato yé'e noo ná tátō'on kī'o ndato yé'e tá ndii deen.

¹⁷ Tá nī xiniij tátō'on kī'o káa na, kúú nī yaai nda noñó'ó tátō'on kī'o kuéi nā nī xi'i. Dá nī chinóo na nda'á kuá'a nā sataí, dá nī kaa nā xí'ín:

—O sa yú'óon. Yu'u kúú nā míi sa'a, ta yu'u kúú nā noo ndí'i.

¹⁸ Ta kúú ta'anii nā daá ió takí. Nī xi'ij, tído takíi viti, ta daá kuii vá katakii. Dión ná koo. Ta míi yu'u kómíi nda'á kaa noo ñó'o nā kúú ndii, ta kómí ta'ani yu'u choon noó ña kedaá xí'ín ñayuu, dá xí'i nā.

¹⁹ Ta taa ndidaá ña nī xinon, ta taa ta'ani ndidaá ña kúu tiempo viti, xí'ín ña koo chí noo.

²⁰ Ná ko'ín kasto'in xí'ón ndi dándaki ndin usā tiñoō, tá'an kirí nī xinon ñó'o noo ndá'a xoo kuá'i, xí'ín ndin usā candelero oro ñoó. Ndin usā tiñoō ñoó kúú ndin usā ángel kómí choon satā ndin usā ve'e ño'ó ñó'o chí kuendá Asia, ta ndin usā candelero oro nī xinon ñoó kúú ndin usā ve'e ño'ó ñoó.

2

Tánda'á Juan to'on nī ka'an Jesús kua'an noó nā kúú kuendá nā ndéi ñoo Éfeso

¹ Taa ña ko'ín ka'in xí'ón noo iin tuti, dá tanda'ón ña ná ko'an noo ángel kómí choon satá ñayuu kúú kuendá yu'u ndéi ñoo Éfeso, ta ka'on xí'ín ná: “Nā ñó'o ndin usā tiñoō noo ndá'a xoo kuá'a, nā xionoo tein ndin usā candelero oro ñoó kúú nā kaá di'a xí'ín ndó:

² Sa ná'á vá yu'u ndidaá ña kée ndo'ó, ta ná'á ta'ani yu'u ña ndí'i ini ndo kéchóon ndó, ta ná'á ta'anii ña xí'o ndeé ini ndo noó tandó'ó ndó'o ndó. Ta ná'á ta'anii ña kékini ini ndo

xini ndo ñayuu kini. Ta xirndodó ndó taa kaá kúú apóstol, tído ko ta'ón ñaá kúú rá, ta kándaá ini ndo ña kúú rá ta to'ón.

³ Ta ndó'o níō ndo, ta xí'o ndeé ini ndo, ta ndí'i ini ndo kéchóon ndó noo yú'u sa'á ña kóni ndo yu'u, ta ko sá tuu ta'on ndó.

⁴ Tído ká'an kuachii noo ndo sa'a iin ña'a, chí ko kóni ka ndo yu'u tátō'on kī'o nī sa kóni ndo yu'u nda míi sa'a.

⁵ Sa'á ñoó ndisaa ini ndo ndeí nī kuei ndó noó ña ko kóni ndo yu'u, ta nandikó ini ndo sa'á ña kée ndó dión. Ta nandió kuéi ndó kee ndó ña va'a tátō'on nī sa kee ndó nda míi sa'a. Dá chí tá koó, dá kían saa yachii noo ndeí ndó, ta dítá vá yu'u candelero ndo noo ían.

⁶ Tído iin ña va'a kée ndó kían ña kékini ini ndo xini ndo ña kée nā kúú kuendá nicolaitas, ta kī'o dión ta'ani ndó'o yu'u xí'ín ná.

⁷ Ta nā ió do'o, ná kueídó'o na ña ká'an nā kúú Espíritu ij xí'ín iin rá iin ve'e ño'ó ñó'o chí kuendá Asia. Ta noó nā nī xi'io ndeé ini nī xinkuei nda noo ndí'i, noón kúú nā kī'oi ña keí ná kui'i kána noo yíto, yiró xí'o ña kataki chí chí ñayuu. Ta yíto yó'o kúú ra íin me'í noo ndato káa noo ió Ndios.”

Tánda'á Juan to'on nī ka'an Jesús kua'an noó nā kúú kuendá nā ndéi ñoo Esmirna

⁸ Taa ta'ani ña ko'ín ka'in xí'ón noo iin ka tuti, dá tanda'ón ña ná ko'an noo ángel kómí choon satá ñayuu kuendá yu'u ndéi ñoo Esmirna, ta ka'on xí'ín ná: “Nā kúú míi sa'a, nā kúú noo ndí'i, nā nī xi'i, ta nī nataki nā kúú nā kaá di'a xí'ín ndó:

⁹ Sa ná'á vá yu'u ndidaá ña kée ndo'ó, ta ná'á ta'ani yu'u tátō'on kéndava'a ñayuu xí'ín ndó. Ta ná'á ta'ani yu'u tátō'on kī'o kúnda'í ndo ñayuu yó'o, va'ará nā kuiká vá kúú ndó noo Ndios. Ta ná'á ta'anii ña ká'an ndava'a nā kaá kúú nā Israel xí'ín ndó, tído ko ta'ón ñaá kúú ná, dá chí kúú ná iin tu'u ndíta xí'ín ña u'u.

¹⁰ O sa yu'ú ndo ndidaá ña vei ndo'ó ndó. Ta kaá ta'ani yu'u xí'ín ndó ña ko'on ta'ani ña u'u taán dao ndo'ó ve'e

kaa, dá kexíxian xí'ín ndó, ta uxí kuu kenda'van xí'ín ndó. Kandita ndaa ndo xí'ín nda noo kuu ndo sa'í, dá kían k'i'oi iin corona noo ndo, ña kúú ña kataki chíchí ndó.

¹¹ Ta na ió do'o, ná kueídó'o na ña ká'an na kúú Espíritu ií xí'ín iin rá iin ve'e ño'o ño'o chí kuendá Asia. Ta noo na ni xí'o ndeé iní ni xinkuei nda noo ndí'í, noón kúú na o kuú ta'on ta'ándá kúú uu."

Tánda'á Juan to'on ni ka'an Jesús kua'an noo na kúú kuendá na ndéi ñoo Pérgamo

¹² "Ta taa ta'ani ña ko'in ka'in xí'ón noo iin ka tuti, dá tanda'ón ña ná ko'an noo ángel kómí choon satá ñayuu kuendá yu'u ndéi ñoo Pérgamo, ta ka'on xí'ín ná: "Na tánee espada yú'u, ña deen ndi nduú xoo, mií ná kúú na kaá di'a xí'ín ndó:

¹³ Sa ná'á vá yu'u ndidaá ña kée ndó, ta ná'á ta'ani yu'u ña ndéi ndó mií ñoo noo dándáki ña u'u. Tído ndíta toon ií vá ndó xí'ín yu'u, ta ko ní dánkoo ta'on ndó ña kándéé iní ndo yu'u, va'ará ni xini xí'ín noo ndo ni sa'ání ñayuu Antipas, tá'an ra sa kast'on ndaa to'in noo ñayuu. Díon ni ndo'o ra ñoo ña u'u xaan.

¹⁴ Tído ká'an kuachi yu'u noo ndo sa'a dao ña'a, dá chi ñó'o dao na kúú kuendá Balaam tein ndo'ó. Ta sa ná'á vá ndó ña taa yó'o sa daná'a noo Balac ndi kee ra kexíxi ra xí'ín na ñoo Israel, sa'á ñoó ni ya'a na ni seí ná koño kítí, ña dóko ñayuu noo yoko ná, ta ni ya'a ta'ani na ni kee na kuachi xí'ín na ko kúú yíí ná, xí'ín na ko kúú ñadi'í na.

¹⁵ Ta ñó'o ta'ani na kúú kuendá nicolaítas tein ndó, ta kékini ini yu'u xiníí ña dána'a na.

¹⁶ Sa'á ñoó nandikó kíí ini ndo sa'á kuachi kée ndó, dá chi tá koó, yachi va saá yu'u noo ndéi ndó, dá ka'áníí ñayuu yó'o xí'ín espada tánee yú'í.

¹⁷ Ta na ió do'o, ná kueídó'o na ña ká'an na kúú Espíritu ií xí'ín iin rá iin ve'e ño'o ño'o chí kuendá Asia. Ta noo na ni xí'o ndeé iní ni xinkuei nda noo ndí'í, ko'in k'i'oi maná, ña ió de'é induú, keí ná, ta k'i'o ta'anii iin yuu kuxí ló'o noo iin rá iin na, ta noo yuu

ñoó kanda'a iin kuu saá. Ta ni iin tó'ón ta'on dao ka ñayuu o kána'á ndá kuu kían, sava'a iin tó'ón na ni natiin ña kana'á."

Tánda'á Juan to'on ni ka'an Jesús kua'an noo na kúú kuendá na ndéi ñoo Tiatira

¹⁸ "Ta taa ña ko'in ka'in xí'ón noo iin ka tuti, dá tanda'ón ña ná ko'an noo ángel kómí choon satá ñayuu kúú kuendá yu'u ndéi ñoo Tiatira, ta ka'on xí'ín ná: "Na kúú de'e Ndios, na tóon nduchí nóo tát'on tóon ño'ó ita kée, na yé'e sa'a tát'on k'i'o yé'e kaa kuaán ni dandúti ra, noón kúú na kaá di'a xí'ín ndó:

¹⁹ Sa ná'á vá yu'u ndidaá ña kée ndó, ta ná'á ta'ani yu'u ña kóni ndo yu'u, ña kándéé iní ndo yu'u, ña xínkuáchí ndó noo yu'u, ña xí'o ndeé ini ndo noo ndidaá ña'a. Ta va'a ka ví kéchóon ndó noo yú'u viti o duú tá míí sa'a.

²⁰ Tído ká'an kuachi yu'u noo ndo sa'a dao ña'a, dá chi sónó ndó noo Jezabel, ña kúú profeta to'ón, ña kían dána'an noo ndo. Ta sónó ta'ani ndó ña dánda'í ña'a yó'o ta xínkuáchí noo, dá ya'a ra kee ra kuachi xí'ín na ko kúú ñadi'í ra. Ta dánda'í ta'anián ra, dá ya'a ra seí ra koño kítí, kirí dóko ñayuu noo yoko.

²¹ Ta ni sonóí ña kían ná nandikó inían, tído ko kóni ta'an vaán nandikó inían, chi kée ií váan kuachi xí'ín ta ko kúú yíían.

²² Sa'á ñoó ko'in dánkao ña'ái noo xíto kandu'an ndo'án kue'e, ta k'i'o ta'anii ña ndo'o níno ndidaá ra kée kuachi xí'án tá ná o nándikó iní ra sa'á kuachi kée ra xí'án.

²³ Ta ko'in dárkue'i ndidaá na ndíta xí'án, dá kuu na. Ta ndidaá ñayuu kúú kuendá yu'u ná kandaá ini ña yu'u kúú na kátóni ini ndi nákanii ini ñayuu xí'ín ña kátóo na kee na, ta ná chiya'avii iin rá iin ñayuu tát'on k'i'o kaa choon ni kee na.

²⁴ "Tído dao ka ndo'ó ndéi ñoo Tiatira, ko táí ta'on ndó sa'á ña kée na kúú kuendá Jezabel, ta ko kándísa ndó ña chínaní ñayuu ña ndichí xí'o ña u'u.

Sa'á ñoó kọ sa'ándá kai ni iin ka choon noo ndo.

²⁵ Sava'a ña kónij kían koo ini ndo kuita toon ndó xí'ín ña kándéé iní ndo yu'u nda ná kasandaá kuu nandió koo tukui.

²⁶ Ta noó na ni xi'o ndeé iní ni xinkuei nda noo ndí'i, tá'an na sa kee ña kóni yu'u nda noo ndí'i kuíi, noón kúu na ko'on yu'u ki'oi choon noo, dá dándáki na iin rá iin ñoo ñayuu yó'o.

²⁷ Ta xí'ín vara kaa dándáki na ñoo ñoó, ta ko'on na dakuáchi naan táto'on ki'o cháchí kidi ñó'o, chi ki'oi choon noo ná táto'on ni xi'o tatái choon noo miíi,

²⁸ ta ko'in ki'oi iin kimi ndato tón na'a noo ná.

²⁹ Sa'á ñoó, na ió do'o, ná kueídó'o na ña ká'an na kúu Espíritu ij xí'ín iin rá iin ve'e ño'o ñó'o chí kuendá Asia."

3

Tánda'á Juan to'on ni ka'an Jesús kua'an noó na kúu kuendá na ndéi ñoo Sardis

¹ Ta taa ta'ani ña ko'in ka'in xí'ón noo iin ka tuti, dá tanda'ón ña ná ko'an noo ángel kómí choon satá ñayuu kúu kuendá yu'u ndéi ñoo Sardis, ta ka'on xí'ín ná: "Na kómí ndin usá espíritu Ndios, na ñó'o ndin usá tiño noo ndá'a, noón kúu na kaá di'a xí'ín ndó: Sa ná'á vá yu'u ndidaá ña kée ndó, ta ná'á ta'anii ña kaá ñayuu ña takí ndo xí'ín ña kándisa ndó, tído kọ takí ta'on ndó noo yu'u.

² Sa'á ñoó kaño'o ini ndo, ta kandaa ndo ña kua'an naá noo ndo, dá ná o naá chíchíán, dá chi ni kandaa inii ña kọ kéndísá'ano ta'on ka ndo noo Ndios táto'on ki'o kóni na kee ndó.

³ Kua'án ndo ndisaa ini ndo ndá kían ni natiin ndó, ta ndá kían ni seídó'o ndó, ta kua'án ndo kee ndó ña, ta nandikó iní ndo, chi ni ya'a ndó noo Ndios. Kandeí nduu ndo, dá chi tá koó, dá kían saaj noo ndéi ndó táto'on kée iin ta kuí'íná, ta natiin ndakánai ndo'ó.

⁴ Tído ndéi ta'ani dao ñayuu ñoo Sardis xaan, ta kọ ní dáyakọ ta'on na dá'on ná, chi kọ ní dáyakọ na mií ná xí'ín kuachi. Sa'á ñoó kandii na dá'on

kuxí kanoo na xí'ín yu'u, dá chi ió íchi ná koo na dión sa'á ña ni sa ndaa na mií ná.

⁵ Ta ndi ndáa na ni xi'o ndeé iní ni xinkuei nda noo ndí'i, noón kúu na nandixi dá'on kuxí, ta o dándóo ta'on yu'u kuu ná noo libro noo kándodó kuu na ni'í ña kataki chíchí, ta nakoni yu'u na, ña kúu ná ñayuu miíi, noo tatái Ndios xí'ín noo ángel kéchón noo ná.

⁶ Na ió do'o, ná kueídó'o na ña ká'an na kúu Espíritu ij xí'ín iin rá iin ve'e ño'o ñó'o chí kuendá Asia."

Tánda'á Juan to'on ni ka'an Jesús kua'an noó na kúu kuendá na ndéi ñoo Filadelfia

⁷ Ta taa ta'ani ña ko'in ka'in xí'ón noo iin ka tuti, dá tanda'ón ña ko'an noo ángel kómí choon satá na kúu kuendá yu'u ndéi ñoo Filadelfia, ta kaaon xí'ín ná: "Di'a ká'an na ij, na kúu na ndaa, na kómí nda'á kaa rey David, na sónó, ta kọ in ta'on kandeé kadi, na sadí, ta kọ in ta'on kandeé konó, noón kúu na kaá di'a xí'ín ndó:

⁸ Ta sa ná'á vá yu'u ndidaá ña kée ndó. Sa'á ñoó kaáí xí'ín ndó ña sa ni nono vá yé'é noo ndo, ta kọ in ta'on kandeé kadi ña. Ná'í ña cháá vá ndakí ndo, tído ndíta ndaa ndo xí'ín to'in, ta kọ ní ndata ndo sa'a yu'u.

⁹ Kana'á ndó ña ko'in naki'oi na kúu kuendá ña u'u noo ndá'a ndo, tá'an na kaá ña kúu ná na Israel, tído kọ tá'ón ña kúu ná, ñayuu to'ón vá kúu ná. Ta tanda'í na kasaa na kakuíta xiti ná noó sa'a ndo, ta nakoni na ña miian ndaa kú'u inii sa'a ndo.

¹⁰ Ni kee ndó choon ni sa'andai noo ndo, chi xí'o ndeé iní ndo ndíta toon ndó xí'ín yu'u, sa'á ñoó kandaa va'a mií yu'u ndo'ó noó tandó'ó kini vei noo ñayuu ndéi ñayuu yó'o, chi xí'ín tandó'ó yó'o ko'in korndodói ndidaá ñayuu ndéi noño'ó.

¹¹ Yachi vá saaj. Kua'án ndo tiin toon ndó ña ndaa kándisa ndó, dá kían ná dá'a ni kandeé dao ka na naki'in na corona kánian ni'í ndo.

¹² Ta na ni xi'o ndeé iní ni xinkuei nda noo ndí'i, na yó'o kúu na ko'on yu'u chikatai kakuu na táto'on iin

di'in kandita katuu ve'e ño'o Ndios, ta ni iin kuu ta'on o kándo na sata vé'e. Ta sata mií ná ko'in taai kuu Ndios xí'in kuu ñoo Ndios, ña kúú ñoo Jerusalén saá, ña kían konoo vei nda induú noo ió Ndios, ta taa ta'anii kuu saá kakomí mií sata ná.

¹³ Na ió do'o, ná kueídó'o na ña ká'an na kúú Espíritu ií xí'in iin rá iin ve'e ño'o ñó'o chí kuendá Asia."

Tánda'á Juan to'on ni ka'an Jesús kua'an noo na kúú kuendá na ndéi ñoo Laodicea

¹⁴ Ta taa ta'ani ña ko'in ka'in xí'on noo iin ka tuti, dá tanda'on ña ná ko'an noo ángel kómí choon sata ñayuu kúú kuendá yu'u ndéi ñoo Laodicea, ta ka'on xí'in ná: "Mií na dáxinkoo to'on Ndios, noon kúú na xí'o ndaa kuendá sa'á ña ni xini na, ta ká'an na ndino'o ña ndaa, ta kúú ná yo'o ndidaa ña'a ni kava'a ió ñayuu yó'o ni kee Ndios, na yó'o kúú na kaá di'a xí'in ndó:

¹⁵ Sa ná'á vá yu'u ndidaa ña kée ndó, ta ko víxi ndó xí'in to'in, ta ni ko í'íní ndó xí'an. Va'a kaan iin íchi ná koo víxi ndó, o iin íchi ná koo í'íní ndó xí'an.

¹⁶ Dá chi sa'á ña vaá óon yí'i yókó ndó xí'in to'in, sa'á ñoo ko'in ndusai ndo'o, chi ko víxi ndó, ta ni ko í'íní ndó xí'an.

¹⁷ Díon kaái xí'in ndó, dá chi kaá ndo ña kúú ndó na kuiká, ña ni kandeé ndó ni kekuiká ndó mií ndó, ta ni iin ña'a ko kámani noo ndo, kaá ndo. Tído ko xí'o ta'on ndó kuendá ña kúú ndó na ndéi ndava'a, na noo ndó'o, na kúnda'í, na kó'ó noo, na ndaa vichí.

¹⁸ Sa'á ñoo ká'an ni'inii yu'u noo ndo ña kuiin ndó oro ndino'o, ña ni xirndodó ná xí'in ñó'o kéi, noo yú'u, dá kakuu ndisa ndó na kuiká, ta kuiin ta'ani ndó dá'on kuxí noo yú'u kandixi ndó, dá dáda'i ndó mií ndó, dá kían ná dá'a ni kaka'an noo ndo ña ndaa vichí ndó, ta taán ndo tata nduchí nóo ndo, dá ná natuu cháa noo ndo.

¹⁹ Dá chi dánani va yu'u na kú'u ini yu'u sa'a, ta ndaa yú'u vá yu'u na. Sa'á ñoo kua'an ndo ndino'o ini ndo

ndiko ndo ña va'a, ta nandikó ini ndo, chi ni ya'a ndó noo yú'u.

²⁰ Yó'o iin dákásái yé'é ndó, ta ndi ndaa ndo ni seídó'o noo ká'in, ta ni sonó ndó yé'é ndó, dá kían ku'i ve'e ndó, ta kadíni yu'u xí'in ndó, ta ndo'o kadíni xí'in yu'u.

²¹ Ta noo na ni xí'o ndeé ini ni xinkuei nda noo ndí'i, ko'in ki'oi ña kían kandeí dáó ná xí'in yu'u noo ióí dándákii, táto'on ki'o ni kandeé yu'u ni xinkooi, dá ni sa koo nduúí xí'in tatái Ndios noo ió na dándáki na.

²² Na ió do'o, ná kueídó'o na ña ká'an na kúú Espíritu ií xí'in iin rá iin ve'e ño'o ñó'o chí kuendá Asia."

4

Kéká'ano na ndéi induú tatá Ndios

¹ Tá ni ndí'i, dá ni xini ni nono iin yé'é chí induú, ta tachí, ña ni seido'i mí sa'a, ña kían ní'i táto'on ki'o ní'i ká'an trompeta, ñoo ni kaa tuku xí'in:

—Kua'an kaa, nakí, dá ná ko'in dána'i noon ndidaa ña vei koo cháa ka chí noo —kaáan.

² Ta kúú iin kuití vá ni nakutí xí'in Espíritu ií Ndios. Ta chí induú ni xini iin iin téi ta né'e choon, ta noo téi ñoo ió iin na dándáki.

³ Táto'on ndé'é yuu ndato naní jaspe xí'in yuu ndato naní cornalina, ki'o díon ndé'é ñi na ió dándáki ñoo. Ta iin iin chiyángí noo ió na, ta chiyángí ñoo ndé'é táto'on ki'o ndé'é yuu kuii ndato naní esmeralda.

⁴ Ta noo iin téi noo ió na dándáki ñoo ni kao noo oko komi téi noo ndéi oko komi ta sá'ano, ni xini yu'u, ta ndíxi ra dá'on kuxí kachí, ta kándodó corona oro diní rá.

⁵ Ta téi iin me'í ñoo kánkuei tasa, ta ní'i xído kúu ka'ándí, ta táí ndátó'on kua'á ñayuu. Ta sa'a mií téi yó'o ndíta usa ñó'o toon, ta ña yó'o kúú ndin usa espíritu Ndios.

⁶ Ta noo iin téi yó'o ndé'é táto'on ndé'é taño'o díon táto'on díon yuu tata, ta yé'e ra táto'on yé'e iin yuu díon ndato naní cristal. Ta dín téi yó'o ndíta komi ña'a takí, ta iin

níí ñíján tándaa nduchí nóóan, chí tándaaan chí sataán, chí nooán.

⁷ Tá'an ña mií noó ñoó káa tát'o'on káa iin ndika'a, ta ña kúu uú ñoó káa tát'o'on káa iin chikerró, ta ña kúu oni ñoó káa nooán tát'o'on káa noo iin ta, ta ña kúu komi ñoó káa tát'o'on káa iin kirí ya'a tánee noo táchi.

⁸ Ta iño kúu ndixi iin rá iin ndin komi ña takí ñoó, ta iin ní ndixián tándaa nduchí nóóan. Ta ko sá tuu ta'an vaan nduú ni ñoó ña kían ká'an di'a:

Na ii, na ii, na ii kúu Ndios,
na kúu sato'o yo, ta mií ná kúu Ndios,
na kándéé kée ndidaá ña'a.
Ta mií ná ñi sa kuu na, ta mií ná kúu
ná, ta mií ná kúu na kasaa.

⁹ Ta daá kéká'ano ndin komi ña takí ñoó na ió dándáki noo téi ñoó, ta xí'oan ñañó'ó noo ná, ta náki'oan ndivé'e noo na daá takí kuií. Ta iin rá iin ta'ándá ká'an dión,

¹⁰ dá sa kuíta xití ndin oko komi ta sá'ano ñoó noo sá'a na ió noo téi ñoó, ta kéká'ano ra na daá takí kuií, ta taó ra corona kándodó diní rá chindei ra noo sá'a ná, ta kaá ra xí'ín ná:

¹¹ Sato'o ndu, ió íchi ní ña kían kéká'ano na mií ní, ña kían k'i'o na ñañó'ó noo ní, ña kían natiin ní ndidaá tá'an choon, dá chi mií ní ñi kava'a ndidaá tá'an ña'a.

Ta sa'á ña dión ñi koni mií ní, sa'á ñoó ió ndidaá tá'an ña'a, ta sa'á ñoó ta'ani ñi ndaki ndidaá tá'an ña'a ñi kee ní.

5

Ni'i Jesús, na kúu léko, iin tuti ndadi xí'ín sello

¹ Ta ñi xini ta'anii kánóo iin tuti ñi natuu noo ndá'a xoo kuá'a na ió noo téi ñoó, ta ndi nduú xooan káa to'on, ta ndadí yú'án xí'ín usá sello.

² Ta kúu ñi xini ta'anii iin ángel ndakí nda'o, ta ñi'i nda'o ká'an na:

—¿Ndá yoo ió íchi ña ka'anda na ndin usá sello, ta konó ná tuti yó'o? —kaá na.

³ Ta ñi iin tó'ón na ndéi induú, ta ni na ndéi noñó'o, ta ni na ndéi tixi ñó'o ko ní kándéé konóán, ta ni ko ní kándéé ná ka'i naan.

⁴ Sa'á ñoó ñi ndei'i nda'o yu'u, dá chi ko ní nani'i ná ni iin tó'ón na ió íchi ña kían konó ná tuti ñoó, ni ña ka'i na ña, ni ña kande'é náan.

⁵ Dá ñi kaa iin ta sá'ano ñoó xí'ín yu'u:

—O sa kuákón, dá chi na kúu ndika'a ñi kii tein na ve'e Judá, na ñi kii tein na ve'e David, na yó'o kúu na ñi kandeé noo ndidaá ña'a, sa'á ñoó ió íchi ná konó ná tuti káa, ta ka'anda na ndin usá sello ndadí yú'án.

⁶ Dá ñi sa nde'i, ta yati noo iin téi ñoó, xí'ín tein ndin komi ña takí ñoó, ta me'i ta sá'ano ndéi ñoó ñi xini iin iin na kúu léko. Ta káa na tát'o'on káa kirí ñi sa'ání ná. Ta usá kúu ndíki ná, ta usá ta'ani kúu nduchí nóo na, ta ña yó'o kúu ndin usá Espiritu Ndios ñi tanda'á ná kua'an iin ní kúu ñayuu.

⁷ Dá ñi tatuu yati na kúu léko ñoó ñi tiin na tuti kánóo noo ndá'a xoo kuá'a na ió dándáki noo téi ñoó.

⁸ Tá ñi ndi'i ñi tiin na libro ñoó, dá ñi sa kuíta xití ndin komi ña takí ñoó xí'ín ndin oko komi ta sá'ano ñoó noo na kúu léko ñoó. Ta ndidaá vá rá né'e arpa xí'ín copa oro ñi chití ñó'o dusa chíño'ómá, ta ña yó'o kúu to'on xíka ta'i ñayuu Ndios noo mií ná.

⁹ Ta xíta ra iin yaa saá ká'an di'a: Ió íchi ní natiin ní libro, ta ka'anda ní selloan,

chi ñi sa'ání rá mií ní, ta xí'ín ñi mií ní ñi chiyá'i ní sa'a ndú'u,

dá ñi nduu ndu ñayuu Ndios.

Chi ñi kee ní dión xí'ín ñayuu ñi kii iin rá iin tata, xí'ín na ká'an iin rá iin yú'u, xí'ín na ndéi iin rá iin ñoó, xí'ín na ndéi iin rá iin nación.

¹⁰ Ta ñi kee ní iin rá iin ndu'u kakuu ndu rey xí'ín duti noo Ndios, ta kane'e ndu choon satá ñayuu ndéi noñó'o.

¹¹ Ñi ndi'i, dá ñi xini ñi kao noo kua'á nda'o ángel noo ió Ndios dándáki na, xí'ín noo ndéi ndin komi ña takí ñoó, xí'ín noo ndéi ta sá'ano ñoó. Ta kua'á nda'o mil millón kúu ángel ñi kao noo ndíta ñoó.

¹² Ta ñi seido'i ñi'i ñi ka'an na: Ió íchi na kúu léko, na ñi sa'ání rá,

ñā kīan natiin na ndidaá tá'an choon,
xí'ín ndidaá tá'an ñā kuiká,
xí'ín ndidaá tá'an ñā ndichí, xí'ín ndi-
daá tá'an ndée,
xí'ín ndidaá tá'an ñañó'ó, xí'ín ndi-
daá tá'an to'on ndato keká'ano
ñayuu nā.

13 Ta nī seido'i nī ka'an ndidaá ñā
nī kava'a Ndios, ñā ndéi induú, xí'ín
ñā ndéi noñó'o xí'ín ñā ñó'o tixi ñó'o,
xí'ín ñā ñó'o ini taño'o, xí'ín ndidaá ka
ñā'a nī kava'a Ndios, ta kaáan di'a:
Nā ió dándáki noo téi káa xí'ín nā kúu
léko káa
kúu nā kánian natiin to'on xí'o ñayuu
keká'ano ñāá ná,
ta ná natiin na ñañó'ó, xí'ín to'on
ndato, xí'ín ndée,
ta daá kuití dión ná koo.

14 Ta di'a ká'an ndin komi ñā takí
ñoó:

—Dión ná koo.

Ta nī sa kuíta xití ndin oko komi
ta sá'ano ñóó, ta nī xino taan ra ndā
noñó'o ndáño'o ra nā daá takí kúu.

6

*Di'a nī kuu tá nī sa'anda Jesús sello
ñoó*

1 Ta nī xini nī sa'anda nā kúu léko
ñoó iin sello ndadí yú'u libro ñóó. Dá
nī seido'i nī ka'an iin ñā takí ñóó, ta
nī'i ndá'o nī ka'an. Tátoto'on kī'o nī'i
káyu'ú dai, kī'o dión nī'i nī ka'an, ta
kaáan:

—Nakí.

2 Tá nī ndi'i nī ka'an dión, dá nī xini
nī keta iin kuéi kuxí vei rí, ta kánóo
iin taa sata ri, ta né'e ra iin kúxi. Ta
nī natiin ra iin corona, ta kúu rá iin
taa nī kandeé, ta kua'an ra kandeé rá
cháá ka.

3 Tá nī ndi'i, dá nī sa'anda nā sello
kúu uu, dá nī seido'i nī ka'an iin ka ñā
takí ñóó:

—Nakí.

4 Dá nī keta iin ka kuéi vei rí, ta kúu
rí iin kuéi kuá'a. Ta kánóo iin taa sata
ri, ta nī natiin ra choon ñā kīan dítá
rá ñā ndéi va'a ñayuu ndéi ñayuu, dá
kasá'a ka'ání tá'an iin rá iin na. Ta nī
nī'i rá iin espada ká'ano.

5 Tá nī ndi'i, dá nī sa'anda nā sello
kúu oni, dá nī seido'i nī ka'an ñā takí
kúu oni ñóó:

—Nakí.

Dá nī xini iin iin kuéi ndei'í, ta
kánóo iin taa sata ri, ta né'e ra noo
chíki'ó ra ndi kī'o vee ñā'a.

6 Dá nī seido'i tachi iin nā nī ka'an
tein ndin komi ñā takí ñóó, ta kaáan
di'a:

—Iin kilo va tirió ni'i ná sa'a choon
kée na iin ní kuu, ta oni kilo va ce-
bada ni'i ná sa'a choon kée na iin ní
kuu. Tído ná dá'a ni dándáa yo'ó ya'i
sití xí'ín vino.

7 Tá nī ndi'i, dá nī sa'anda nā sello
kúu komi, dá nī seido'i nī ka'an ñā
takí kúu noo ndi'i ñóó:

—Nakí.

8 Dá nī xini vei iin kuéi xi'i kuaan,
ta kánóo iin taa sata ri, ta naní rá
Kue'e Deen Sa'ání Ndi. Ta sata mií rá
vei iin ka ra naní Yái Ndi. Ta nī natiin
ra choon ñā kīan ka'ání rá iin ñayuu
noo iin iin komi ná. Dao na ka'ání rá
xí'ín espada, dao ka nā ka'ání rá xí'ín
doko, dao ka nā ka'ání rá xí'ín kue'e,
ta dao ka nā ka'ání rá xí'ín kirí deen
ndéi noñó'o.

9 Tá nī ndi'i, dá nī sa'anda nā sello
kúu o'on, dá nī xini ñā tixi noo náa
ñoó ñó'o ní ndidaá nā nī xi'i sa'a ñā
kándisa na to'on Ndios xí'ín sa'a ñā
sa ká'an nā ñā ndaa sa'a Jesús noo
ñayuu.

10 Ta káyu'ú ndidaá nā yó'o, ta kaá
nā xí'ín Ndios:

—Mií ní kúu nā né'e choon ká'ano
cháá ka, mií ní kuu nā ij, nā ndaa, sa'a
ñoó, ¿ndá oon keyíko ní sa'a ndú'u, dá
naki'in ya'i ní sa'a nī ndú'u, kirá nī
sata nā ndéi noñó'o? —kaá nā.

11 Dá nī ni'i ná dá'on kuxí kandixi
nā, ta nī ta'anda choon noo ná ñā
ná nani'i ndée ná lú'u ka tiempo ndā
ná kuu ndidaá nā kánian kuu sa'a ñā
kándisa na to'on Ndios, nā kúu ñayuu
xínkuáchí noo Ndios tátoto'on nī kee mií
ná.

12 Tá nī ndi'i, dá nī xini nī sa'anda
nā sello kúu iño ñóó. Ta kúu nī'i
ndá'o nī taan, ta nī ndunde'i'í ndindii
tátoto'on kī'o ndei'í dá'on ndíxi na tá xí'i
ndii noo ná, ta yoo nī ndukuá'a nī.

13 Ta ndā noñó'o yó'o nī kúe tñoo
ño'o induú, tátoto'on kī'o kuéi tñoo'ó
ndā noñó'o kée tachi.

14 Ta n̄i natuu induú tató'on k̄i'o nátuu iin yúu tá k̄o x̄inñó'ó k̄a n̄aán. Ta ndidaá yúku ndíta noñó'o, ta ndidaá yúku ndíta ini taño'o n̄i n̄adaon ña, ta k̄o ndíta kaan xoo noó n̄i sa nditaan.

15 Ta n̄i taxí tá'an ndidaá rey ndéi noñó'o, x̄i'ín ndidaá n̄a ndáya'i, x̄i'ín ndidaá n̄a kuiká, x̄i'ín ndidaá ta dándáki soldado, x̄i'ín ndidaá n̄a ná'ano, x̄i'ín ndidaá n̄a ñó'o t̄ixi ndá'a iin sato'o, x̄i'ín ndidaá n̄a k̄oó sato'o, ta n̄i ch̄ide'é ná m̄i ná ini k̄aó ná'ano, x̄i'ín t̄ixi yuu ná'ano tánee ndika yúku,

16 dá n̄i kaa n̄a x̄i'ín yúku ñoo, x̄i'ín k̄aó ñoo:

—Kuei ndó kodó ndó sata ndú'u, ta dáda'i ndó ndu'u noó n̄a ió dándáki noo téi káa, x̄i'ín noó n̄a kúu léko káa, ch̄i x̄ido ini n̄a x̄ini n̄a ndu'u,

17 ch̄i viti k̄ian sa n̄i kasandaá kuu x̄ido nda'o ini n̄a, ¿ta ndá yoo ví k̄i'o ndeé iní kuita noo ná?

7

Karndaa sello taan iin ciento uu diko komi mil na Israel

1 Tá n̄i ndi'i, dá n̄i x̄inij ndíta komi ángel ndin komi xoo tach̄i noñó'o yó'o. Ta ndin komi ángel yó'o ndíta ch̄ituu tach̄i, dá ná o kána kaan noñó'o yó'o, ni noó taño'o, ni noo ni iin yíto.

2 Ta n̄i x̄ini ta'anii iin k̄a ángel k̄okaa vei chí xoo noo x̄ino nd̄indii, ta né'e na sello Ndios takí. Dá n̄i'í nda'o n̄i kayu'ú ná noo ndin komi ángel, n̄a n̄i n̄atiin choon ña k̄ian kendava'a na x̄i'ín noñó'o yó'o, x̄i'ín taño'o.

3 Ña yó'o n̄i kayu'ú ángel ñoo:

—O sa k̄endava'a ndó x̄i'ín noñó'o xaan, ni taño'o xaan, ni yíto xaan x̄ian nani k̄o ñá'a kaní ndu sello taan na x̄inkuáchí noo Ndios yo.

4 Ta n̄i seídó'o ta'ani yu'u ndidaá kúu n̄a n̄i n̄i sello ñoo. Ta kúu ná iin ciento uu diko komi mil na ñoo Israel, ta n̄i kii na t̄ixi ndin ux̄i uu de'e taanani Israel.

5 Dá ch̄i tein n̄a ve'e Judá ux̄i uu mil n̄a n̄i ñani sello, ta tein n̄a ve'e Rubén ux̄i uu ta'ani mil n̄a n̄i ñani sello, ta tein n̄a ve'e Gad, ux̄i uu ta'ani mil n̄a n̄i ñani sello,

6 ta tein n̄a ve'e Aser ux̄i uu ta'ani mil n̄a n̄i ñani sello, ta tein n̄a ve'e Neftalí ux̄i uu ta'ani mil n̄a n̄i ñani sello, ta tein n̄a ve'e Manasés ux̄i uu ta'ani mil n̄a n̄i ñani sello,

7 ta tein n̄a ve'e Simeón ux̄i uu ta'ani mil n̄a n̄i ñani sello, ta tein n̄a ve'e Leví ux̄i uu ta'ani mil n̄a n̄i ñani sello, ta tein n̄a ve'e Isacar ux̄i uu ta'ani mil n̄a n̄i ñani sello,

8 ta tein n̄a ve'e Zabulón ux̄i uu ta'ani mil n̄a n̄i ñani sello, ta tein n̄a ve'e José ux̄i uu ta'ani mil n̄a n̄i ñani sello, ta tein n̄a ve'e Benjamín ux̄i uu ta'ani mil n̄a n̄i ñani sello.

Ndixi kuxi kuá'á nda'o mil ñayuu, ta ndíta na kéká'ano na Ndios

9 Tá n̄i ndi'i, dá n̄i x̄inij ndíta kuá'á nda'o ñayuu, ta k̄o iin ta'on kandeé ka'i na, dá ch̄i kúu ná ñayuu n̄i kii ndidaá nación, n̄a n̄i kii ndidaá ñoo kuálí, x̄i'ín ñoo ná'ano, n̄a ká'an iin rá iin yú'u. Ta n̄a yó'o kúu n̄a ndíta noo n̄a ió dándáki noo téi ñoo, x̄i'ín noo n̄a kúu léko ñoo. Ta ndixi kuxi na, ta tánee ñoo ndá'a ná.

10 Ta ña yó'o k̄ayu'ú ná ndíta na:

Iin tó'on n̄a k̄andéé dákaiki ñaá kúu Ndios yo, n̄a ió dándáki noo téi káa,

x̄i'ín n̄a kúu léko káa.

11 Ta n̄i k̄aó noo ndidaá tá'an ángel, x̄i'ín ndidaá ta sá'ano ñoo, x̄i'ín ndin komi ña takí ñoo ndíta na sa'a téi noo ió Ndios dándáki na. Ta n̄i sa kuita x̄ití ná noo téi ñoo, ta n̄i kasá'á ná ndáño'o na Ndios,

12 ta kaá na:

Dión ná koo, tatá Ndios.

Ná natiin ní to'on va'a, x̄i'ín to'on ndato,

x̄i'ín ña ndichí, x̄i'ín ndivé'e, x̄i'ín ñaño'ó,

x̄i'ín ndidaá choon, x̄i'ín ndé'e viti,

ta daá kuití dión ná koo.

13 Dá n̄i kaa iin ta sá'ano ñoo x̄i'ín yu'u:

—¿Ndá yoo kúu n̄a ndixi dá'on kuxi káa, ta ndeí n̄i kii n̄a káa?

14 Dá n̄i kaai x̄i'ín rá:

—Mii ní ná'á, tatá.

Dá n̄i kaa ra x̄i'ín:

—Ná káa kúu n̄a n̄i k̄ankuei n̄i kii tein tandó'ó kini. Ta n̄i nakata na

dá'on ná xí'ín nī nā kúú léko, dá nī ndukuxí kachían.

¹⁵ Sa'á ñoó ndíta na noo ió Ndios dándáki na, ta nduú ñoó xínkuáchí ná noo ná ini ve'e ño'o na. Sa'á ñoó mií Ndios, na ió dándáki noo téi káa, kúú nā koo xí'ín ná, ta kandaka va'a ñaá nā.

¹⁶ Ta o kixi ka ña kuiko na, ta ni o íchi ka nā takuúí, ta ni o ndíi ka nā kee ndíndii, ta ni o kóo i'íní ka koni nā,

¹⁷ dá chi mií vá nā kúú léko íin me'í noo nā ió dándáki káa kandaka nā ñayuu yó'o, ta kandaka ñaá ná ko'on nā ko'o na noo kána ndita takuúí, kirá xí'o ña kataki chíchí yó. Ta nadáyaa mií Ndios ndidaá ndírnoo ná —kaá ta sá'ano ñoó xí'ín.

8

Di'a nī kuu tá nī sa'anda Jesús sello kúú usá

¹ Tá nī ndi'i nī sa'anda nā sello kúú usá ñoó, ta kúú tádi óon nī kuu induú noo ió Ndios táto'on tixi dao hora.

² Ndi'i, dá kúú nī xinií ndíta usá ángel noo ió Ndios, ta iin rá iin na nī ni'í iin trompeta.

³ Dá nī kasáa iin ka ángel, ta nī sa kuúin nā noo náa, ta né'e na iin copa oro noo kéi dusa nī saa nā. Ta nī ni'í ná kua'á nda'o dusa, dá dákí'in tá'an na ña xí'ín ña xíka ñayuu Ndios noo mií ná, dá kei ña noo náa oro ñoó, ña íin noo nā ió dándáki ñoó.

⁴ Ta ini copa né'e ángel yó'o kána ño'oma dusa xí'ín ña xíka ñayuu Ndios noo ná kokaan kua'an noo ió mií Ndios.

⁵ Tá nī ndi'i, dá nī dakútí ná copa yó'o xí'ín ño'o kéi noo náa ñoó. Ta nda induú nī dakána na ña nda noño'o, ta kúú nī ka'andi, ta táí ká'an ñayuu, kúú nī sa kuíta tasa, ta kúú ni'í nda'o nī taan.

Di'a nī kuu tá nī tuu ángel ñoó usá trompeta

⁶ Ta ndin usá ángel ñoó nī nakuíta nduu xí'ín usá trompeta ñoó, ta kua'an nā tuu nā ró.

⁷ Tá nī tuu ángel mií noo ñoó trompeta nā, kúú nī koon ñíñí xí'ín ño'ó kéi né'e tá'an xí'ín nī nda

noño'o. Ná keeá kuendá ña oni ta'ándá kúú yíto káa noño'o, ta iin ta'ándá ra nī kei, ta uú ta'ándá ra ko ní kéi. Ta nī kei ndi'i yukú kuí.

⁸ Ta nī tuu ángel kúú uú ñoó trompeta nā. Ta táto'on kí'o káa iin yúku ño'ó kéi ita, dión káa ña nī kankao noo taño'o. Ta iin ta'ándá noo oni ta'ándá taño'o ñoó nī nduu nī.

⁹ Ta iin ta'ándá noo oni ta'ándá kirí ño'ó ini taño'o nī xí'i, ta iin ta'ándá noo oni ta'ándá barco nī naá.

¹⁰ Ta nī tuu ángel kúú oni ñoó trompeta nā. Ta nda induú nī kankao iin tiñoo kéi ita nda noño'o, ta kéi rí táto'on kí'o kéi iin tirño'ó. Ta nī kankao rí noo iin ta'ándá noo oni ta'ándá yuta, xí'ín noo iin ta'ándá noo oni ta'ándá noo kána takuúí.

¹¹ Ta tiñoo yó'o kúú rí naní Ova. Ta iin ta'ándá noo oni ta'ándá takuúí ño'ó noño'o yó'o nī nduu ova. Ta kúú kua'á nda'o ñayuu nī xí'i nī kee takuúí ñoó, dá chi nī nduu ova ra.

¹² Dá nī tuu ángel kúú komi ñoó trompeta nā, ta kúú nī nda'o va iin táí ndíndii, ta tóon ií vá uú táí ña. Ta dión ta'ani nī ndo'o yoó xí'ín tiñoo, chi nī nda'o ta'ani iin táí rí. Sa'á ñoó nī nakuúin naá iin ta'ándá nduú noo oni ta'ándáan, ta dión ta'ani nī kuu sakuaá.

¹³ Dá nī sa nde'í, ta kúú nī xinií iin ángel tánee na xionoo na nda me'í induú, ta nī seídó'i ña ni'í nī kayu'ú ná:

—¡Nda'í kúu ví nā ndéi noño'o!
¡Nda'í kúu ví ná! ¡Ndeé ví nda'í ndo'o na tá ná tuu ndin oni ka ángel yó'o trompeta nā!

9

¹ Tá nī tuu ángel kúú o'on ñoó trompeta nā, dá nī xinií iin tiñoo nī yaa nda induú, ta nī xino rí nda noño'o, ta nī natiin rí nda'á kaa ña sónó yú'u yáí konó, ña koó noo sá tuu.

² Dá nī sonó rí yú'u yáí ñoó, ta kúú nī kankuei ño'oma koka kua'an induú táto'on kí'o kána ño'oma yú'u iin xito ká'ano. Ta kúú nī da'i va noo ndíndii nī kee ño'oma ñoó, chi iin ní nī naka'ani ña.

³ Ta tein ño'oma ñoó ni kankuei tika kanoo rí iin ní kúu noño'ó. Ta ni ni'í rí choon ña kían kee rí tát'o'on k'i'o kée tido'oma ndéi noño'ó.

⁴ Ta ni ta'anda choon noo rí ña ná dá'a ni kendava'a rí xí'ín ita, ni yuku kuí, ni yíto káa noño'ó. Sava'a ni ni'í rí choon ña kendava'a rí xí'ín ñayuu koó sello Ndios tándaa taan.

⁵ Ta ko ní ta'anda ta'on choon noo rí ña kían ka'ání rí ñayuu. Sava'a choon ni ni'í rí kían kendava'a rí xí'ín ná o'on toon yoo, ta dár'u'u ñaá rí tát'o'on k'i'o kée iin tido'oma dár'u'u rí ñayuu xí'ín ion ndó'o rí.

⁶ Ta katoó ñayuu kuu na daá ñóó, tido o kuú ta'on na. Ta va'ará nda'í ná ka'án ná kuu na, tido o kuú ta'on na.

⁷ Ta tát'o'on ndáa kuéi, kirí sa ió nduu kandodó ra naá, k'i'o dión ndáa tika ñoó. Ta tát'o'on k'i'o ndáa corona oro, k'i'o dión ndáa ña kandodó diní rí. Ta tát'o'on k'i'o ndáa noó ñayuu, k'i'o dión ndáa noo rí.

⁸ Ta tát'o'on k'i'o nani idí diní na ñá'a, k'i'o dión nani idí diní rí. Ta tát'o'on k'i'o ndáa no'o ndika'a, k'i'o dión ndáa no'o rí.

⁹ Tát'o'on iin kaa kían ndadí yu'ú ndíká rí. Tát'o'on k'i'o ní'í xido taxí tá'an kua'a kuéi ño'o carreta kua'an rí xí'ín ta kua'an naá, k'i'o dión ní'í xido oon kée ndixi rí.

¹⁰ Tát'o'on k'i'o ndáa ndó'o tido'oma, k'i'o dión ndáa ndó'o rí, dá chi ió ion ñá. Ta ni natiin rí choon ña xí'ín ndó'o rí dár'u'u ka'í rí ñayuu o'on toon yoo.

¹¹ Ta mií ángel dándáki nda maá ini yái konó ñoó kúu sato'o rí, ta Abadón nanián xí'ín to'on hebreo, ta xí'ín to'on griego nanián Apolión. To'on yó'o kóni kaa, ña dánaá ñaá.

¹² Ni ya'a va iin tandó'ó, tido vei uu kaan.

¹³ Tá ni tuu ángel kúu iño ñoó trompeta na, dá ni seido'i tachi iin ñayuu, ta tachi yó'o ni kixi chí me'í ndin komi ndíki ndíta iin iin titó noo náa oro iin noo Ndios,

¹⁴ ta ni kaaan xí'ín ángel kúu iño, na ni tuu trompeta ñoó:

—Kua'án ndasón ndin komi ángel ndíko yu'ú yuta ká'ano naní Eufrates

—kaáan.

¹⁵ Dá ni ndaxí ndin komi ángel ndíko ñoó, ta ángel yó'o kían sa daá ió nduu ndáti kasandaá hora yó'o, xí'ín kuu yó'o, xí'ín yoo yó'o, xí'ín kuaa yó'o, dá ka'anián iin ta'andá ñayuu noó oni ta'andá na.

¹⁶ Ta ña yó'o ndáka iin tu'u ká'ano soldado kándodó kuéi. Ta ni seido'o yu'u ña kúu rá uu ciento millón soldado.

¹⁷ Ta ña yó'o ni xini ni kee Ndios, ta ndidaá kuéi ñoó xí'ín ndidaá ta kándodó rí ní'ino do'onō kaa, ta ndé'án tát'o'on ndé'é ño'ó ita. Ta ndí'í ta'anian tát'o'on ndé'é yuu ndato naní zafiro. Ta kuaán ta'anian tát'o'on k'i'o ndé'é azufre. Tát'o'on k'i'o ndáa diní ndika'a, k'i'o dión ndáa diní kuéi ñoó. Ta ini yú'u rí kankuei ño'ó ita, xí'ín ño'oma xí'ín azufre.

¹⁸ Ta ni xi'i iin ta'andá ñayuu noó oni ta'andá na ni kee ño'ó ita xí'ín ño'oma xí'ín azufre, tá'an ña ni kankuei yú'u kuéi ñoó.

¹⁹ Ta xí'ín ndée yú'u rí, ta xí'ín ndée ndó'o rí dárkue'e rí ñayuu, dá chi tát'o'on ndáa diní koo, dión ndáa diní ndó'o rí, ta xí'ín ña yó'o dárkue'e rí ñayuu.

²⁰ Ta ñayuu, na ko ní xi'i ni kee ndin oni tandó'ó yó'o, ko ní xín ií vá ná nandikó iní na, ta dánkoo na ña kini kée na, ni ko ní dándí'i na ña kían kandaño'o na ña u'u, ta ko ní dándí'i na ña kían kandaño'o na yoko ni kava'a xí'ín oro, xí'ín plata, xí'ín bronze, xí'ín yuu o xí'ín yíto, va'ará ko túu nooán, va'ará ko tá'i do'an, va'ará ko kándaan, tido ndáño'o ií vá naan.

²¹ Ta ko ní nándikó iní na sa'a ña sa'ání ná ndii, ta ni sa'a ña kétadí na xí'ín ñayuu, ta ni sa'a ña kidi na xí'ín na ko kúu ñadi'í na o yí ná, ta ni sa'a ña kí'in kuí'íná ná.

10

Kárxoo iin ángel ndakí, ta tárnee iin libro ló'o ndá'a ná

¹ Ni ndi'i, dá ni xini komi iin ka ángel ndakí nda'o vei na nda induú, ta ni kii na tein iin viko, ta iin iin chiyángí diní ná. Tát'o'on k'i'o

ndé'é ndindii, k̄i'o dión ndé'é noo ná. Tátò'on k̄i'o ndé'é ñó'o sá'ano ita, k̄i'o dión ndé'é sa'a ná.

² Ta tárnee iin libro ló'o ndá'a ná, ta nónó nooán. Ta xí'ín sa'a xoo kuá'a na séin na noo taño'o, ta xí'ín sa'a xoo íti na séin na noño'o ichí.

³ Ta tátò'on k̄i'o káyu'ú ndika'a tondó, k̄i'o dión n̄i káyu'ú ná. Dá tá n̄i ndi'i n̄i káyu'ú ná, dá n̄i ka'andi usa ta'ándá.

⁴ Dá tá n̄i ndi'i n̄i ka'andi ñoo, dá kua'an yu'u taai ndi kóni kaa ña n̄i ka'andi ñoo. Tído n̄i seído'i iin tachi na n̄i ka'an xí'ín nda induú, ta kaáan:

—Ná dá'a n̄i taaón ndi kóni kaa ña n̄i ka'andi káa. Va'a kaan ná koo de'è nian noo míión.

⁵ Dá n̄i xini n̄i ndane'e ángel iin séin noo taño'o ñoo xí'ín noño'o ichí ñoo ndá'a xoo kuá'a na chí induú di'a,

⁶ dá n̄i nachina'á ná Ndios, na daa takí kuí, na n̄i kava'a induú xí'ín noño'o xí'ín taño'o, xí'ín ndidaa ña'a ió nooán, ña o kándati ka na cháa ka tiempo,

⁷ dá chí tá ná kasandaá kuu kasá'a tuu ángel kúu usa ñoo trompeta na, dá natuu ndidaa ña sa io de'é n̄i kee mií Ndios tátò'on k̄i'o n̄i kaa na xí'ín profeta, tá'an na sa xino kuáchí noo ná, kaá ángel ñoo.

⁸ Ta mií tachi na n̄i seído'i n̄i ka'an xí'ín nda induú, ñoo kían n̄i ka'an tuku xí'ín, ta kaáan:

—Kua'an k̄i'ón libro ló'o nónó noo tánee ndá'a ángel iin séin noo taño'o xí'ín noño'o ichí káa.

⁹ Dá n̄i keei kua'in noo iin ángel ñoo. Dá n̄i kaaj xí'ín ná ña ná tei na libro ló'o ñoo noo. Dá n̄i kaa na xí'ín:

—Jó'on, keí ña viti, dá ná kankao ova ña ini tison, tído kankao vidian tátò'on vidí ndudí ini yú'on —kaá na.

¹⁰ Dá n̄i natiiin libro ló'o tánee ndá'a ángel ñoo. Dá n̄i seí ña. Ta kúu n̄i kankao vidian ini yú'í tátò'on k̄i'o vidí ndudí, tído ini tixi n̄i kankao ova ña.

¹¹ Dá n̄i kaa na xí'ín:

—Míian ndusa kánian kasto'ón xí'ín ñayuu sa'á ndí kían ndo'o kuá'a nda'o ñoo xí'ín nación, xí'ín na ká'an iin rá iin yú'u, xí'ín rey dándáki ñaá.

11

Di'a n̄i ndo'o uu taa n̄i xí'o ndaa kuenda sa'a Ndios

¹ Dá n̄i ni'í yu'u iin ndoo, ta káa rá tátò'on káa iin vara chíki'ó na. Dá n̄i ta'anda choon noo, chí kaá na xí'ín:

—Kua'an chíki'oon ve'e ño'o Ndios, xí'ín noo náa, ta naka'avón ndidaa kúu na ndéi ndáño'o Ndios.

² Tído ná dá'a n̄i chíki'oon yé'é sata vé'e, dá chí na tukú, na ko kúu ñayuu Ndios, n̄i natiiin yé'é sata vé'e, ta ko'on na koni xixi na ñoo ii ñoo tein uu diko uu yoo.

³ Ta ko'in tanda'í uu taa xí'o ndaa kuenda sa'í, dá ka'an ra xí'ín ñayuu sa'a ndidaa ña koo. Ta dión kee ra iin mil uu ciento on̄i diko kuu, ta kandixi nda'í ra.

⁴ Ta ndin nduú taa yó'o kúu ndin nduú yito olivo, ta kúu ta'ani ra ndin nduú candelero ndita toon noo Ndios, na kúu sato'o ñayuu yó'o.

⁵ Tá ió iin káa na ka'an kendava'a xí'ín rá, ta kúu kankuei ño'o ita yú'u rá, dá dándúta ra taa xini u'u ñaá. Ta ndi ndaa mií na kóni kendava'a xí'ín rá, k̄i'o dión ta'ani kánian kuu na.

⁶ Ta taa yó'o kakomí choon ña kían kadi ra induú, dá o koon dai xí'ín ndidaa tein kuu dana'a ra sa'a ndí kían koo. Ta kane'e ra choon ña ndee ra takui n̄i, ta kane'e ta'ani ra choon ña dándó'o ra nio ñayuu ndidaa ta'ándá ká'an mií rá.

⁷ Tá ná dándí'i ra choon n̄i ni'í rá, dá keta kití tondó ká'ano yu'ú yáí konó ñoo, ta naa ri xí'ín ndin nduú taa yó'o, dá kandeé rí xí'ín rá, ta ka'ání ñaá rí.

⁸ Ta yikí koño ra kandeí noo yá'í ñoo ká'ano, tá'an ña ká'an na xí'ín Sodoma xí'ín Egipto. Ta ñoo yó'o ta'ani kúu noo n̄i chirkaa na sato'o yo Jesús ndika cruz.

⁹ Ta na ndéi ndidaa ñoo ná'ano xí'ín ndidaa ñoo kuálí, xí'ín na ká'an iin rá iin yú'u, xí'ín na ndéi ndidaa nación koni kandeí yikí koño ra noo yá'í ñoo on̄i kuu dao, ta ko iin konó ña nduxian.

¹⁰ Ta kadij nda'o ini ñayuu ndéi noño'o sa'á ña n̄i xi'í ra, ta kee na iin víko ká'ano, ta dasá tá'an na ña'a noo

ná, dá *chì nì* ndo'o nda'o níò nà ndéi ñayúú yó'o nì kee ndin nduú profeta ñóó.

¹¹ Tído tá ná ya'a onì kuu dao, dá natakì ndin nduú ra kee Ndios, ta kúú ndakuei va ra. Ta kúú yu'ú nda'o ñayuu ndéi ñayúú yó'o tá ná koni nà ña nì natakì ra.

¹² Dá kueídó'o ra tachì iin nà ka'an nì'i chí induú, ta di'a kaaan xí'ín rá:

—Kua'án kaa ndó na'a kíi ndo.

Ta sata iin viko kaa ra ko'on ra induú, ta ndidaá nà xiní u'u ñaá koni xí'ín noo ná ña dión koo.

¹³ Ta mií hora daá nì'i nda'o taan, ta noo iin iin ciento ve'e ndíta ñóó, koon uxian, ta kuu usa toon mil ñayuu. Ta dao ka ñayuu kandoo ñóó, yu'ú nda'o na kee ña kuu ñóó, dá kasá'á ná keká'ano na Ndios, nà ió induú.

¹⁴ Dión nì kuu, dá nì ya'a tandó'ó kúú uu, tído veì iin kaaan, ña kúú onì.

Di'a nì kuu tá nì tuu ángel kúú usa ñóó trompeta nà

¹⁵ Tá nì tuu ángel kúú usa ñóó trompeta nà, ta kúú táj nì'i nda'o nì kayu'ú kua'á tachì chí induú, ta kaaan:

Nì natiin Ndios, nà kúú sato'o yo, xí'ín Cristo ndidaá choon, ta dándáki kuií nà.

¹⁶ Dá nì sa kuita xití ndin oko komi ta sá'ano ndéi diñ Ndios noo ió nà dándáki na, ta nì xino taan ra nda noñó'o ndaño'o ñaá rá,

¹⁷ ta kaá ra:

Nákì'o ndu ndivé'e noo ní, sato'o Ndios,

mií ní kúú nà kándéé kée ndidaá tá'an ña'a,

ta mií ní kúú ní, ta mií ní nì sa kuu ní, ta mií ní kúú nà kasaa.

Ndivé'e ní, dá *chì* mií ní kúú nà nì natiin ndi'i choon viti,

ta nì kasá'á dándáki ní.

¹⁸ Nì xido nda'o ini ndidaá nación, tído viti kian nì kasáa ña xido ini mií ní, dá *chì* sa nì kasandaá kuu keyíko ní sa'á ñayuu nì xì'i.

Ta ko'on ní kemáni ní profeta, tá'an nà sa xinkuáchi noo ní,

ta kemáni ta'ani ní ndidaá ñayuu mií ní,

xí'ín ndidaá ka nà yu'ú ni'ini ñaá,

á mií ná kuálí ná o á mií ná ná'ano na. Ta sa nì kasandaá ta'ani kuu dánaá ní nà kéndava'a xí'ín noñó'o.

¹⁹ Dá nì nono yé'é ve'e ño'o Ndios induú, ta túu iin iin sato, kirá dándáki ña nì kandoo Ndios kemáni ná ñayuu nà. Ta nì sa kuita tasa, ta táj ká'an ñayuu, ta ní'i xido kuu ka'andi, ta nì kasá'á táan, ta ná'ano nda'o ñíñí nì kasá'á koon.

12

Di'a nì kuu tá nì naá koq kua'á ká'ano xí'ín iin ñá'a

¹ Nì ndi'i, dá nì xinij iin ka ña'a xixi kua'an chí induú, *chì* nì xinij iin ta'áná ñá'a, ta dá'on ndixián kúú ndindii, ta tixi sa'an nákaa yoo, ta kánóo iin corona nì kava'a xí'ín uxí uu tiñoo dinjan.

² Ta ñó'o de'án, ta káyu'án, *chì* sáxian tixián, dá *chì* sa káki de'án, sa'á ñóó ndó'o níòan.

³ Ta nì xini ta'anii iin ka ña'a ká'ano chí induú, ta ña yó'o kúú iin koq kua'á ká'ano, ta usa kúú dinj rí, ta uxí kúú ndíki rí, ta iin iin dinj rí ñó'o tikata kuaán.

⁴ Ta xí'ín ndó'o rí nì yakó rí iin tá'í noo ndin onì tá'í tiñoo ñó'o induú, ta nì ñakuéi ñaá rí nda noñó'o. Ta nì sartuu koq ká'ano yó'o mií noo ta'áná ñá'a sa kua'an kaki de'e ñóó, dá kokó rí de'án tá ná kaki xi.

⁵ Ta kúú nì kaki va de'e ñá'a yó'o, ta kúú xí iin tayíi. Ta kasandaá xí dándáki xi ndidaá tá'an nación xí'ín vara kaa. Tído nì ditá ní'ini ñaá Ndios yu'ú koq ñóó, dá koo xi xí'ín ná noo ió nà dándáki na.

⁶ Dá nì xino ñá'a yó'o noo koq ñóó kua'an noñó'o ichí noo nì kenduu Ndios kooán, ta ñóó koto ñaá ná iin mil uu ciento onì diko kuu.

⁷ Nì ndi'i daá, dá nì kuu iin ña'a chí induú, *chì* nì ndakuin Miguel xí'ín ndidaá ka ángel ndíta xí'ín ná, dá nì naá nà xí'ín koq ká'ano ñóó, xí'ín ndidaá ángel kini ndíta xoo mií rí.

⁸ Tído koq ní kándéé rí naá rí xí'ín ná, ta koq ní nì'i ka rí noo koo rí xí'ín ángel rí induú.

⁹ Dá nì ñakána na koq ká'ano ñóó kua'an rí nda sata vé'e, kirí kúú koq

sá'ano, kirí kúú t̄imí'á, kirí naní Sa-tanás, ta kirí yó'o kúú rí x̄ionoo dándá'í ñayuu iin ní kúú ñayuu. Ta n̄i dakána n̄i'ini na r̄i n̄i naxino r̄i nda noñó'o x̄i'ín ndidaá ángel t̄i.

¹⁰ Dá n̄i seido'i n̄i kayu'ú iin na chí induú, ta kaá na di'a:

—Sa n̄i kasandaá vá kuu dákaki Ndios ñayuu na, ta n̄i natiin na ndidaá ndée, ta dándáki na ndidaá kúú ñayuu viti. Ta kómí Cristo choon viti, dá chí sa n̄i dakána va na kirí dátaí kuachi na kándisa x̄i'ín yó noo Ndios, tá'an kirí sa dátaí kuachi ñaá nduú ñóo.

¹¹ Tído n̄i kandeé vá ñayuu ñóo x̄i'ín rí n̄i kee n̄i na kúú léko, kirá n̄i xita sa'a ná, x̄i'ín sa'á ña n̄i sa x̄i'o ndaa na kuendá sa'á to'on va'a Jesús, chí ko ní ndi'i ta'on ini na sa'á ña kataki na, di'a n̄i x̄i'o na mií ña kían kuu na sa'a Ndios.

¹² Sa'á ñóo ná kadii iní yo'ó, induú, ta ná kadii iní ndo'ó, na ndéi xaan. Tído nda'í kúu ví ndo'ó, na ndéi noñó'o xaan, x̄i'ín ndo'ó, kirí ñó'o ini taño'o xaan, dá chí xido nda'o ini kirí u'u konoo rí kosaa r̄i noo ndéi ndó, chí ná'á rí ña ndadá cháá vá kuu koo rí —kaá na.

¹³ Tá n̄i kandaá ini koo ká'ano ñóo ña n̄i dakána ñaá Ndios kua'an r̄i nda noñó'o, dá n̄i kee rí tákaa rí sata ña'a, ña n̄i dakáki tayii ló'o ñóo, kua'an r̄i.

¹⁴ Dá n̄i ni'i ta'ána ña'a ñóo uu ndixi ná'ano kirí ya'a, dá kuu ndarneeán ko'an nda noñó'o ichí, dá kandoo koo ñóo, dá kasandaáan noo n̄i kenduu Ndios kakaa de'áan, noo koto ñaá ná onj̄i kuia dao.

¹⁵ Dá n̄i ndusa rí kua'á nda'o takuii sata ta'ána ña'a ñóo, dá dátani ñaá rí, n̄i ka'an rí, dá chí takuii n̄i kankuei yú'u r̄i kúú táto'on iin yuta.

¹⁶ Tído n̄i chindeé vá ñaá noñó'o yó'o, dá chí n̄i nono yú'an, ta kúú n̄i xi'i ndi'an takuii yuta n̄i kankuei yú'u koo ká'ano ñóo.

¹⁷ Ta kúú n̄i xido nda'o ini koo ká'ano ñóo n̄i xini r̄i ta'ána ña'a ñóo. Sa'á ñóo n̄i kee rí kua'an r̄i naá r̄i x̄i'ín ndidaá ka de'án, tá'an na né'e va'a choon n̄i sa'anda Ndios noo ná, chí

na yó'o kúú na x̄i'o ndaa kuendá sa'a Jesucristo.

13

Di'a n̄i kee uu kirí kini

¹ N̄i ndi'i, dá n̄i sa kuin yu'u noo ñotí yu'ú taño'o, dá n̄i xini n̄i xinkoo iin kití deen vei rí noo taño'o ñóo. Ta usa kúú din̄i r̄i, ta ux̄i kúú ndík̄i r̄i, ta iin iin ndík̄i r̄i ñó'o tikata kuaán, ta iin rá iin din̄i r̄i tándaa kuu ká'an ndava'a sa'a Ndios.

² Ta táto'on k̄i'o káa chitó deen naní leopardo, k̄i'o dión káa kirí kini yó'o. Ta táto'on k̄i'o ndáa sa'a oso, k̄i'o dión ndáa sa'a r̄i. Ta táto'on k̄i'o ká'ano yú'u ndika'a, k̄i'o dión ndáa yú'u r̄i. Ta n̄i nak̄i'o mií koo ká'ano ñóo ndée r̄i noo kití yó'o, ta n̄i nak̄i'o ta'ani rí téj̄i noo dándáki rí noo r̄i, ta n̄i x̄i'o ta'ani rí ndidaá tá'an choon sa ne'e rí noo r̄i.

³ Ta n̄i xini ña n̄i tarkue'e iin din̄i r̄i, ta kua'an r̄i kuu r̄i keean. Tído n̄i nduva'a va din̄i r̄i noo n̄i tarkue'e ñóo, ta ko ní x̄i'i ta'on rí. Sa'á ñóo n̄i naá téj̄i ini ñayuu n̄i xini na, ta n̄i kasá'á ná ndíko na rí.

⁴ Ta n̄i kasá'á ná ndáño'o na koo ká'ano, kirí n̄i x̄i'o choon noo kití yó'o, ta n̄i kasá'á ndáño'o ta'ani na mií rí, ta di'a kaá na kéká'ano na r̄i:

—¿Ndá yoo kándéé kée táto'on kée kirí chiká'ano yó'o? Ta, ¿ndá yoo kandeé naá x̄i'ín rí? —kaá na.

⁵ Ta n̄i ni'i ta'ani rí ña ka'an r̄i ndidaá to'on táyí, dá chindaya'i rí mií rí, ta ka'an ndava'a rí sa'a Ndios. Ta n̄i ni'i r̄i choon ña dándáki rí uu diko uu toon yoo.

⁶ Sa'á ñóo n̄i kasá'á rí ká'an ndava'a rí sa'a Ndios, ta kénóo rí kuu ná, ta ká'an ndava'a rí sa'a ve'e ñó'o noo ió Ndios, x̄i'ín sa'a ndidaá na ndéi induú.

⁷ Ta n̄i nono noo r̄i ña kían naá r̄i x̄i'ín ñayuu Ndios, ta n̄i nono noo r̄i ña kandeé rí x̄i'ín ná. Ta n̄i ni'i ta'ani rí choon ña kían dándáki rí ndidaá ñoo kuálí, x̄i'ín ndidaá ñoo ná'ano, x̄i'ín na ká'an iin rá iin yú'u, x̄i'ín na ndéi ndidaá nación.

⁸ Ta ndidaá tá'an ñayuu ndéi ñayuu yó'o n̄i kasá'á ndáño'o na r̄i, chí nda rá ko ña'a kasá'á sa'a ñayuu, nda daá

vá kọ kándodó kuu ná noo libro noo kándodó kuu na n̄í'í ña kataki chíchí. Ta ña yó'o kúú libro na kúú léko, na n̄i sa'ání ná.

⁹ Sa'á ñoó ndi ndáa ndo'ó ió do'o, ná kueídó'o ndó noo ká'in.

¹⁰ Dá ch̄i na n̄i kaniaan kakaá ve'e kaa, ve'e kaa va kasandaá na, ta na n̄i kaniaan kuu xí'ín espada, k̄i'o dión kuu na. Sa'á ñoó kánian kandeí nduu ñayuu Ndios ndo'o níó ná xí'ín ña ndeé iní na, ta kánian kandita toon na xí'ín ña kándéé iní na Ndios.

¹¹ N̄i ndi'i, dá n̄i xinií n̄i xinkoo iin ka kítí chiká'ano chí t̄ixi ñó'o dí'a, ta uu kúú ndík̄i r̄i, ta tát̄o'on k̄i'o ndáa ndík̄i borrego, k̄i'o dión ndáaan. Tído tát̄o'on k̄i'o ká'an koo ká'ano ñoó, k̄i'o dión ká'an kirí ñoó.

¹² Ta né'e ta'ani rí choon tát̄o'on né'e kítí mií noó ñoó, ta noo mií rí kée kirí yó'o ndidaá ña'a. Ta dáka'an r̄i ndidaá ñayuu, dá kandaño'o na kirí mií noó ñoó, kirí n̄i nda'a din̄i noó n̄i tarkue'e ka'í ñoó.

¹³ Ta kua'á nda'o ña'a ná'ano kée ri, dá ch̄i nda induú dákoon rí ño'ó ita noo ndidaá ñayuu.

¹⁴ Dándá'í r̄i ñayuu ndéi noño'o, ch̄i n̄i ni'í r̄i ña kandeé rí kee rí ña ná'ano noo kítí mií noó ñoó. Ta n̄i sa'anda r̄i choon noó na ndéi noño'o ña ná kava'a na iin na'áná, ña kaa tát̄o'on kaa kirí mií noó ñoó, tá'an kirí n̄i nda'a din̄i noó n̄i tarkue'e ka'í xí'ín espada.

¹⁵ Ta n̄i nono noo r̄i ña kían k̄i'o rí tachi noo na'áná n̄i kava'a ñoó, dá kuu ka'an. Ta kómíán choon ka'áníán ndidaá ñayuu kọ kándía kandaño'o ñaá.

¹⁶ Ta n̄i sa'anda r̄i choon ña ná ñani tóni ndá'a xoo kuá'a ndidaá ñayuu o taan na, ta kọ né'e tandíni á mií ná kuálí ná o mií ná yatá ná, á mií ná kuíká ná o mií ná kúnda'í na, á mií ná kúú ná sato'o o na ñó'o t̄ixi ndá'a iin sato'o.

¹⁷ Ta ni iin tó'ón ta'on ñayuu o kúu kuiin na ña'a, ta ni o kúu ta'on d̄ikó náan tákoó tóni ñoó o kuu r̄i o número kuu r̄i tándaa ndá'a ná o taan na.

¹⁸ Yó'o kóni ñaxintóni, ta kóni din̄i, dá taó kuendá ndo número kítí chiká'ano yó'o, ch̄i número yó'o ká'an

sa'a iin ta, ta número yó'o kúú iño ciento oni diko iño.

14

Xíta iin ciento uu diko komi mil ñayuu

¹ N̄i ndi'i, dá n̄i xinií iin ndichi na kúú léko ñoó din̄i yúku naní Sión, ta díñ ná ndíta iin ciento uu diko komi mil ñayuu, ta taan iin rá iin na tándaa kuu léko ñoó xí'ín kuu tatá na.

² Dá n̄i seido'i n̄i'í ká'an na chí induú. Ta tát̄o'on k̄i'o ní'í xido takuú kua'a, k̄i'o dión n̄i'í ká'an na. Ta tát̄o'on k̄i'o káyu'ú dai, k̄i'o dión n̄i'í ká'an na. Ta kádíán tát̄o'on k̄i'o kúu tá dáká'a na arpa, k̄i'o dión kúu noo ká'an na.

³ Ta xíta na iin yaa saá noó na ió dándáki ñoó, xí'ín noo ndin komi ña takí ñoó, xí'ín noo ndin oko komi ta sá'ano ndéi díñ ná ñoó. Ta ni kọ iin ta'on kandeé kat̄i'a yaa xíta na, sava'a iin ciento uu diko komi mil ñayuú n̄i dakáki Ndios tein ñayuu ndéi ñayuú yó'o kúu na xíta ña.

⁴ Dá ch̄i ndidaá na yó'o kọ ní ya'a ta'on na kee na kuachi xí'ín na ñá'a, sa'á ñoó ndáa vii vá ná. Ta ndidaá na yó'o ndíko na satá na kúú léko kua'an na ndéi kúú míi vá noo ná ko'on na. Ta ndidaá na yó'o kúu na n̄i dakáki Ndios tein ndidaá ñayuu, dá kakuu na na mií noó natiin Ndios xí'ín na kúú léko ñoó.

⁵ Ta ni iin tó'ón ta'on ña to'ón kọ ní kánkuei yú'u ná, ch̄i kúú ná ñayuu ndáa vii noo Ndios, noo ió na dándáki na.

Oni ángel xí'o ndaa kuendá

⁶ N̄i ndi'i, dá n̄i xinií tánee iin ka ángel xionoo na me'í induú, ta né'e na to'on va'a Jesús, ña daá kuití koo, dá dána'a na ña noó ñayuu ndéi noño'o, noo ndidaá nación, noo ndidaá ñoo kuálí, noo na ká'an iin rá iin yú'u, xí'ín noó na ndéi iin rá iin ñoo ná'ano.

⁷ Ta kaá na dí'a káyu'ú ná:

—Kayu'ú ni'ini ndó Ndios, ta k̄i'o ndó ñaño'ó noo ná, ch̄i sa n̄i kasandaá kuu keyíko na sa'á ñayuu. Ta kandaño'o ndó Ndios, na n̄i kava'a induú

xí'ín noñó'o, xí'ín taño'o xí'ín iin rá iin ndúta noq kána takuií.

⁸ Ta sata ángel yó'o tánee iin ka ángel vei na, ta di'a káyu'ú ná vei na:

—Nj̄ yaa va ñoo Babilonia, nj̄ yaa va ñoo Babilonia, ña kúú ñoo ká'ano, dá chi nj̄ daxinián ndidaá tá'an nacióon xí'ín ña kini xí'ín ña ka'an noq kée de'e ñooan.

⁹ Ta sata ángel yó'o tánee iin ka ángel kúú onj̄ vei na, ta di'a káyu'ú ná vei na:

—Ndi ndáa mií vá na nj̄ kandía ndáño'o kítj̄ chiká'ano ñoo xí'ín na'áná rj̄, ta nj̄ kandía ta'ani na nj̄ ñani tónj̄ ndá'a ná o taan na,

¹⁰ dá kían kánian ko'o na vino ova, ña kúú ña xido ini Ndios xini ñaá ná, chi ko'on Ndios kuei ndi'i na ña xido ini na sata ñayuu ñoo. Sa'á ñoo ndo'o kini nio ná kee ñoo kái xí'ín azufre noq ángel xí'ín noq na kúú léko.

¹¹ Ta daá kuití kuiin ndichi ño'oma noq ñoo na ndó'o nio ná, ta ni nduú ni ñoo o koni na nani'i ndée ná, chi nj̄ sa ndaño'o na kítj̄ chiká'ano ñoo xí'ín na'áná rj̄, ta nj̄ kandía na tánda tónj̄ rj̄ ndá'a ná o taan na.

¹² Sa'á ñoo kánian k'i'o ndeé ini ndidaá ñayuu Ndios, tá'an na ndíta ndaa xí'ín choon nj̄ sa'anda Ndios noq ná, na kándéé ká'ano ini Jesús.

¹³ Ta nj̄ seido'i nj̄ ka'an iin tachj̄ na nj̄ ka'an nda induú:

—Ta taa di'a noq tuti xaan: “Ta yó'o chí noq ndiká'an ndi kúu ví na kuu sa'á ña kúú ná kuenda sato'o yo Jesús.” Jaan, dión kían, kaá Espiritu ij̄ Ndios. Miían ndaa koni na nani'i ndée ná, dá chi na'a ij̄ vá choon nj̄ kee na.

Di'a nj̄ kuu tá nj̄ sa'anda iin ángel tirió xí'ín uva noñó'o yó'o

¹⁴ Ta nj̄ xini tánee iin viko kuxi ndato nda'o, ta noqan ñoo ió iin ta, ta kónj̄ koo ra táto'on k'i'o káa iin ta ñayuu yó'o. Ta kánoo iin corona oro dinj̄ rá, ta né'e ra iin hoz deen.

¹⁵ Dá nj̄ keta iin ka ángel ini ve'e ño'o Ndios, ta kúú nj̄'i nda'o nj̄ káyu'ú ná noq ra ió noq viko ñoo:

—Chikaa yo'ó hoz sa'a tirió xaan viti, ta ka'andaan, chi sa nj̄ kasandaá

va kuu ta'anda ña, dá chi sa ndidaá vá tirió káa noñó'o xaan nj̄ ichi.

¹⁶ Dá nj̄ chikáa ra ió noq viko ñoo hoz sa'a tirió káa ñoo, dá nj̄ sa'anda ndi'i ra tirió káa noqan.

¹⁷ Dá nj̄ keta iin ka ángel ini ve'e ño'o Ndios, ña iin induú, ta tánee ta'ani iin hoz deen ndá'a ná vei na.

¹⁸ Dá nj̄ keta ta'ani iin ka ángel chí noq ná Ndios di'a, ta na yó'o kómí choon sata ñoo kái. Dá nj̄ káyu'ú ná iin ka ángel né'e hoz deen ñoo, ta kaá na:

—Chikaa hoz deen né'ón xaan sa'a iin rá iin tu'u uva iin noq yito káa noñó'o xaan, dá chi sa nj̄ chichi va rí.

¹⁹ Dá nj̄ chikáa ángel ñoo hoz deen né'e na sa'a iin rá iin tu'u uva iin yito káa noñó'o. Dá nj̄ taan ná rj̄ noq kaño'o rí ko'onj̄ rj̄ noq ña xido ini Ndios.

²⁰ Ta nda yu'ú ñoo ñoo nj̄ so'onj̄ uva yó'o, ta noq nj̄ so'onj̄ rj̄ nj̄ xita kua'á nda'o nj̄, ta nj̄ kaa rá chí nj̄o táto'on dikó tánee yú'u kuéj̄, ta nj̄ naka'ani rá táto'on onj̄ ciento kilómetro.

15

Kásaa usá ka ángel, ta né'e na ndin usa tandó'o noq ndi'i

¹ Nj̄ ndi'i, dá nj̄ xini iin ka ña'a ndato, ña ká'ano, ña naá inio xinió chí induú. Ta ña yó'o kúu usá ángel, ta né'e na ndin usa tandó'o noq ndi'i kando'o ñayuu, dá ndi'i ña xido ini Ndios.

² Dá nj̄ xini ta'anii iin ña'a káa táto'on káa taño'o, ta yé'e ra táto'on yé'e yuu tatá, ta nj̄ naki'in tá'an rá xí'ín ñoo kái ita. Ta nj̄ xini ta'anii ndidaá na nj̄ kándéé xí'ín kítj̄ chiká'ano ñoo, xí'ín na'áná rj̄, chi ko ní sá ndaño'o ñaá ná, ta ko nj̄ kándía na ñani tónj̄ ná xí'ín kuu rj̄ o número kuu rj̄. Ndidaá na yó'o ndíta noq taño'o yé'e táto'on yé'e yuu tatá ñoo, ta ndidaá na yó'o né'e arpa Ndios ndíta na.

³ Ta xita na yaa nj̄ xita Moisés, tá'an na sa xinkuáchi noq Ndios, xí'ín yaa xita na kúu léko, ta di'a xita na:

Ña ná'ano kée ní, ta ña ndato nda'o kée ní, sato'o ndu.

Mií ní kúu na kándéé kée ndidaá tá'an ña'a.

Ta mií ní kúú nā kéndúsá'ano, ta mií ní kúú nā kée ña ndaa.

Ta iin tó'ón dinj mií ní kúú rey dándáki ndidaá tá'an ñayuu.

⁴ Ndá yoo ví ná kaa ña o yu'ú nā mií ní,

ñā o kéká'ano na mií ní, sato'o ndu?

Ko íin ta'on, dá chj iin tó'ón dinj mií ní vá kúú nā ij.

Sa'á ñoó ná kuita ndidaá tá'an nacióon noo mií ní, ta kandaño'o na mií ní,

dá chj sa nj na'a ní ña kényiko ndaa ní ndidaá ña.

⁵ Tá nj ndi'i, dá nj xinij ña chí induú nj nono yé'é noo kúú noo ij cháá ka ini ve'e ño'o, ña ná'a ña nj kandoo Ndios kemáni ná yó.

⁶ Ta ini ve'e ño'o ñoó nj kankuei usa ángel, ta ndin usa ángel ñoó né'e iin rá iin kue'e kando'o ñayuu. Ta ndíxi na dá'on kuxí kachj, ta náye'e ndaa oon víán, ta nj kao noo iin cincho oro yu'ú ndíká nā.

⁷ Ta tein ndin komi ña takí ñoó ni kana iian, ta né'an usa copa oro. Dá nj xi'oan iin rá iian noo ndin usa ángel ñoó, ta nj chití inian ño'o ña xido ini Ndios, nā daá takí kuií.

⁸ Ta kúú nj nakutí ve'e ño'o ñoó xí'in ño'oma, ta dión, dá nj na'a Ndios ndi kjo' ká'ano na, ta nj na'a nā ndi kjo' ndakí nā. Ta nj ko íin ta'on kuu ku'u ini ve'e ño'o Ndios nda ná xinkoo ndin usa kue'e né'e ndin usa ángel ñoó.

16

Di'a nj kuu tá nj kuei ángel ñoó copa na

¹ Ta nda ini ve'e ño'o ñoó nj seido'i káyu'ú ná noo ndin usa ángel ñoó, ta kaá nā:

—Kua'án ndo kata ndo nda noño'o kaa ña ño'o ini ndin usa copa né'e ndo xaan, ña dándáki ña xido ini Ndios.

² Dá nj kuei ángel mií noo ñoó ndúta ño'o ini copa nā noño'o yó'o, ta kúú nj ndaki iin kue'e kini noo ñayuu nj kandía nj natiin tóni kítj chiká'ano, ta nj sa ndaño'o na na'áná rj. Ta kue'e yó'o nj datáni ñij ná, ta nj ndo'o nda'o níó ná nj keean.

³ Nj ndi'i, dá nj kuei ángel kúú uu ñoó ndúta ño'o ini copa nā noo taño'o. Ta kúú nj nduu taño'o ñoó nij, ta ndé'é rá táto'on ndé'é nij ndii. Ta kúú nj naá ndí'i va ña'a takí xí'in kirí takí ño'o ini taño'o ñoó.

⁴ Nj ndi'i, dá nj kuei ángel kúú onj ñoó ndúta ño'o ini copa nā ini iin rá iin yuta xí'in ini iin rá iin ndúta noo kána takuií. Ta kúú nj nduu takuií ñoó nij.

⁵ Dá nj seido'i nj ka'an ángel dándáki takuií ñoó, ta kaá nā di'a:

—Íin nā ndaa nda'o kúú ní, sato'o ndu, mií ní nj sa kuu ní, ta mií ní kúú ní, ta mií ní kúú nā ij, dá chj kényiko ndaa ní sa'a ndidaá ña'a,

⁶ ta sa'á ña nj sati nā ndéi noño'o nj ñayuu mií ní, xí'in nij profeta ní, sa'á ñoó nj sa'an ní nj ndee ní takuií xí'i na kúú rá nij, chj kjo' dión kánian ndo'o na sa'á ña kini nj kee na.

⁷ Ta nj seido'i nj káyu'ú iin ká ángel nda noo ná Ndios, ta kaá nā:

—Mii'an ndaa kuiti dión kíán, sato'o ndu, mií ní kúú Ndios kándéé kée ndidaá tá'an ña'a, ta kényiko ndaa ní, ta kényiko va'a ní sa'á ñayuu.

⁸ Nj ndi'i, dá nj kuei ángel kúú komi ñoó ndúta ño'o ini copa nā noo ndindii, dá nj ndudeen cháá kaan, dá nj chjó' an ndidaá ñayuu xí'in ño'o.

⁹ Ta nj kei ñayuu ñoó nj kee ká'anj ndindii, ta nj ka'an ndava'a na sa'á kuu Ndios, nā kómí choon sata ndidaá tandó'o yó'o, ta ko ní xíin na nandikó iní nā, ta ko ní xíin na kjo' na ñaño'o noo Ndios.

¹⁰ Nj ndi'i, dá nj kuei ángel kúú o'on ñoó ndúta ño'o ini copa nā noo ió kítj chiká'ano ñoó dándáki rí. Ta kúú nj nakuin naá iin ní kúú vá noo ió rj dándáki rí. Ta ñayuu ndéi ñoó nj kasá'á seí yj'í nā yáá ná sa'á ña ndó'o téi níó ná,

¹¹ ta nj ka'an ndava'a na sa'a Ndios, nā ió induú, chj ndó'o nda'o níó ná sa'á ña táni ñij ná. Tído ko ní nándikó ta'on iní nā sa'á ña kini kée na.

¹² Nj ndi'i, dá nj kuei ángel kúú iño ñoó ndúta ño'o ini copa nā ini yuta ká'ano naní Eufrates, ta kúú nj ichj va takuií yuta ñoó. Ta kúú nj nono vá

íchi noo ya'a ndidaá rey ndéi chí noo xinkoo ndindii.

¹³ Ta ni xinii ni kankuei espíritu kini yú'u koó ká'ano xí'ín yú'u kítí chiká'ano kuendá ña u'u ñoó, xí'ín yú'u ta kúu profeta to'ón. Ta ndin oni espíritu kini yó'o ndáa táto'on kú'o ndáa lá'o,

¹⁴ dá chi espíritu ña u'u vá kíán, ta kua'á nda'o ña ná'ano kándéé espíritu yó'o kéean. Ta ko'an noo ndéi ndidaá rey noño'o yó'o, dá nditútíán ra, dá ko'on ra naá ra xí'ín Ndios tá ná kasandaá kuu ni kaxi mií Ndios, na kándéé kée ndidaá tá'an ña'a.

¹⁵ Ta di'a kaá Ndios: “Yó'o ká'ín xí'ín ndó ña kasaai táto'on kú'o kée iin ta kui'íná. Sa'á ñoó ndiká'án ndi kúu ví na ndéi nduu, xí'ín na ndaá dá'on ndíxi na, chi noón kúu na o kóo vichí ta'on, ta o túu ta'on ña kedaá xí'ín ná xíka'an noo ná”, kaá na.

¹⁶ Ta ni nditútí espíritu kini ndidaá rey ñoó iin xíán noo naní Armagedón, ta to'on yó'o kúu to'on hebreo.

¹⁷ Ni ndi'i, dá ni kuei ángel kúu usa ñoó copa na noó tachí, ta táí ni kayu'ú iin na ini ve'e ño'o Ndios induú, nda noo ió na dándáki na ñoó, ta kaá na:

—Sa ni kuu va viti.

¹⁸ Tá ni ndi'i ni ka'an na dión, ta kúu ni sa kuíta tasa, ta táí ká'an ñayuu, ta ní'i xido kúu ka'andi. Ta ni kasá'á táan noño'o yó'o, ta kúu kini nda'o ni taan. Ni kuu ni hora ko ní taan ta'on dión noño'o yó'o nda ni kasá'á ndéi ñayuu nda viti.

¹⁹ Ta ni chachi ñoo ká'ano sa'á ña ni'i téi ni taan, ta oni tá'í ni chachi ña. Ta ndidaá ñoo ná'ano ño'o iin rá iin nación ni koon ndi'an. Dá ni ndusáa ini Ndios ñoo ká'ano naní Babilonia, ña ni kasandaá kuu kú'o na vino ova ko'o de'e ñooan, kirá dándáki ña xido nda'o ini na xini ñaá ná.

²⁰ Ta ndidaá yúku ndíta ini taño'o xí'ín yúku ndíta noño'o yó'o ni ndaño'ó ní'ini.

²¹ Ta kúu ná'ano nda'o ñíñí ni koon nda induú satá ñayuu ndéi noño'o, ta iin iin ña vee táto'on oko sa'on kilo. Ta kúu ni ka'an ndava'a ñayuu sa'a Ndios sa'á ña ni koon ñíñí sata ná, dá

chi miían ndaa kuiti tandó'ó ká'ano nda'o ni sa kian.

17

Kua'an iin ángel dándó'o na nio iin ñá'a díko mií noo taq

¹ Ni ndi'i, dá ni kii iin ángel tein ndin usa ángel, na ni sa ne'e usa copa ñoó, dá ni kaa na xí'ín:

—Nakí chí yó'o, dá ná dána'i nooon ndí kee Ndios dándó'o na nio ta'áná ñá'a xíxi kée díko mií noo taq, ña ió noo takuí kua'a.

² Xí'ín ñá'a ñoó ni ya'a ndidaá rey ndéi noño'o yó'o ni kee ra kuachi, ta ndidaá na ndéi noño'o yó'o ni daxíni mií ná xí'ín ndidaá kuachi kéeán —kaá na.

³ Dá xí'ín ñaxintóní ndáka na yu'u kua'an na iin noño'o ichí. Ta ñoó ni xinii kánóo iin ta'áná ñá'a sata iin kítí chiká'ano, ta kua'á ni ndé'é rí, ta iin ní'í ri ni nata'an tándaa to'on kini ña kíán ká'an ndava'a sa'a Ndios. Ta usa kúu diní ri, ta uxí kúu ndíki ri.

⁴ Ta ndíxi ñá'a ñoó dá'on ndí'í, ña dáka tá'an xí'ín ña kua'á tóon, ta ni nata'an iin ní'í ñíjan ño'o ña'a oro, xí'ín yuu luu ndáa xí'ín perla. Ta tánee iin copa oro ndá'an, ta ni chití inian ño'o ndidaá ña kini xí'ín ndidaá ña ka'an noo kéeán xí'ín ra ko kúu yíjan.

⁵ Ta taan ñá'a yó'o ndá'a iin kuu, ta ni ko íin kátóni ini ndi kóni kaaan. Ta di'a kua'an kuu yó'o: “Ká'ano nda'o ñoo Babilonia, ña kúu naná ndidaá na ñá'a díko mií, xí'ín naná ndidaá ña kini kua'an ió noño'o.”

⁶ Ta ni xinii ña xini ñá'a ñoó, chi ni daxínián miían xí'ín ni na kúu ñayuu Ndios, xí'ín ni na ni xi'i sa'a Jesús. Ta kúu ni naá vá iní tá ni xinii ñá, chi iin ña'a naá iní kían kéeán.

⁷ Dá ni kaa ángel ñoó xí'ín yu'u:

—¿Ndiva'a naá inoon? Viti kíán ná ko'in kasto'in xí'ón ndi kua'an sa'á ñá'a káa, xí'ín sa'a kítí chiká'ano kánóoán káa, xí'ín sa'a ndin usa diní ri xí'ín sa'a ndin uxí ndíki ri. Ta ko íin ta'on ná'á ña ko'in kasto'in xí'ón.

⁸ Tá'an kirí ni xinon káa sa taki ri, tído ko takí ka ri viti. Vati xíán daá, keta ii ri ini yái konó, noo koó noo sá tuu. Ndi'i ví, dá dánaá ñaá Ndios.

Ta ndidaá ñayuu ndéi noñó'o yó'o, na ko kándodó kuu noo libro nda rá ni kasá'a sa'a ñayuú yó'o, tá'an libro noo kándodó kuu na ni'í ña kataki chíchí, noón kúu na naá iní tá ná koni na ña kee kítí ñoó, dá chī ni sa taki ri, ta ko takí ka ri viti, tído nataki tuku va rí.

9 Ta ña yó'o xínñó'o ñaxintóni, dá kandaá inon ndi dándákian. Ndin usa diní ri kúu usa yúku, ta diní yúku ñoo ió ñá'a káa.

10 Ta kúu ta'anian usa rey. Ta sa ni kuei va o'on rey yó'o, ta viti dándáki iin ra, ta iin ka ra kámani natiin ra choon. Tído tá ná kasandaá kuu dáá ñoó, cháá nda'o tiempo kánian dándáki ra.

11 Ta mií kítí ni sa taki ñoó, ta ko takí ka ri viti, kirí yó'o kúu rey kúu ona, chī nákaa ri tein ndin usa rey yó'o, ta naá ri kee Ndios.

12 Ta ndin uxí ndíki ni xinon káa kúu uxí rey, ta ko ñá'a ta'on natiin ra choon. Tído ndadá iin hora va kane'e ra choon xí'in kítí chiká'ano káa.

13 Ta iin tó'ón vá nakani ini ndin uxí rey ñoó, sa'a ñoó naki'o ra choon né'e ra noo ndá'a kítí chiká'ano ñoó.

14 Ta rey yó'o xí'in kítí yó'o naá xí'in na kúu léko Ndios, tído kandeé vá léko xí'in rá, dá chī mií ná kúu sato'o noo ndidaá sato'o, ta mií ná kúu rey noo ndidaá rey. Ta na ndíta xoo na kúu na ni kana mií ná xí'in na ni kaxi mií ná, xí'in na ndíta toon xí'in ná.

15 Ta ni kaa ta'ani ángel ñoó xí'in yu'u:

—Takuí ni xinon ñó'o noo ió ñá'a díko mií ñoó, kúu ndidaá tá'an ñoo, xí'in ñayuu kua'a, xí'in iin rá iin nación, xí'in na ká'an iin rá iin yú'u.

16 Ta ndin uxí ndíki ni xinon diní kítí ñoó, xí'in mií rí kúu ra koni u'u ñá'a díko mií noo ta ñoó, ta dánkoo nda'í ñaá rá, ta taxí vichí ñaá rá, ta keí yí'í ra koñoan, ta chiñó'o ñaá rá.

17 Dá chī k'i'o dión ni chikáa Ndios ini ra ña kían kee ra ña kóni mií ná. Sa'a ñoó naki'in tá'an ña nakani ini ra, dá naki'o ra choon né'e ra noo ndá'a kítí chiká'ano ñoó, dá ná xinkoo to'on k'i'o ká'an to'on Ndios.

18 Ta ñá'a ni xinon káa kúu ñoo ká'ano, ña kían kómí choon sata ndidaá rey dándáki noñó'o yó'o.

18

Di'a ni kuu tá ni naá ñoo Babilonia

1 Ni ndi'i, dá ni xini konoo iin ka ángel vei na nda induú, ta ká'ano nda'o choon né'e na vei na, ta kúu ni naye'e ndaa oon ví noñó'o yó'o ni kee na, dá chī ndato nda'o yé'e na.

2 Ta kúu ni'i nda'o tá ni kayu'ú ná, ta kaá na:

—Sa ni yaa va ñoo ká'ano Babilonia, sa ni yaa va ñoo ká'ano Babilonia. Ta ni nduuan cho'o ña u'u, ta ni nduuan ká'o noo ñó'o ndidaá tachí kini, ta ni nduuan táka ndidaá tá'an laa kini ndaa, kirí kúu laa tikíni.

3 Dión ni ndo'o ñoo ñoó, dá chī ni xí'oan vino, kirá kúu kuachi ka'an noo, noo na ndéi iin rá iin nación, dá ni xí'i na ra. Ta ndidaá rey ñayuú yó'o ni ya'a ni kee kuachi xí'in ñoo yó'o. Ta ndidaá taa náka'an nda'i ndéi noñó'o yó'o ni kekuíká rá mií rá, dá chī ni xiin ñoo ñoó ndidaá ña'a xínñó'an noo rá, dá keean kuachi ka'an noo, dá ndinoo inian.

4 Dá ni seido'i ni ka'an tachí iin ka na ni ka'an chí induú, ta kaá na di'a:

—Ndo'ó, na kúu ñayuu mií, kankuei ndó ñoo xaan, dá ná dá'a ni kuei ndó noo kuachi kée na ndéi xaan, dá kían ná dá'a ni ndo'o ní'o ndo kee tandó'ó vei ndo'o ñayuu xaan.

5 Dá chī ndidaá kuachi kée na ni xinkoo nda induú, tído viti ndékuendá Ndios sa'a iin rá iin ña kini kée na.

6 Sa'a ñoó kua'an ndo nandió né'e ndó noo na ñoo káa ndidaá ña'a ni kee na xí'in ndó. Ta noo iin rá iin ña kini ni kee na ñoo ñoó xí'in ndó, kua'an ndo kee ndoan uu ta'ándá xí'in ná. Ta kua'an ta'ani ndó taán ndo uu ta'ándá ndirá ova cháa ka o duú ndiróon ni xí'o na noo mí ndó, ta naki'o ndó ra noán.

7 Ta sa chindaya'i ñoo yó'o mián, ta sa katoan keeán kuachi ka'an noo. Táto'on sa keeán kuachi, k'i'o dión k'i'o ndó ña ndo'o níman, ta k'i'o dión ta'ani k'i'o ndó ña ná kuakián. Dá chī sa kuryí ñoo yó'o xí'in mián, ta kaan:

“Yó'o ió̄i kúúí iin reina, ta k̄o kúú ta'oin iin ñ̄a kuá̄an, ta ni iin kuū ta'ón o kuákii.”

⁸ Ta sa'á ñ̄a ká'an dión, sa'á ñ̄oo iin tó'ón daá vá kuū kasāa kue'e satāan, ta kuu ndi'i de'e ñ̄ooan, ta nda'í kuakián, ta nda'í kuikoán, ta xí'ín ñ̄ó'o k̄eí ita k̄eí ñ̄a, dá ch̄i ná'ano nda'o ñ̄a'a kee Ndios, na kúú sato'o ȳo, ta mií ná keyíko sa'an.

⁹ Ta ndidaá rey dándáki noñó'o yó'o, tá'an rā ni ya'a ni kee kuachi xí'ín ñ̄oo yó'o, tá'an rā ni sā ndei dii xí'an, roón kúú rā kuaki, ta nda'í ka'an rā sa'an tá ná koni rā ñ̄a iin ndichi ñ̄o'omā tóon k̄eí ñ̄a.

¹⁰ Ta xíká nda'o kuita ra sa'á ñ̄a yu'ú rā ñ̄a k̄eí ñ̄oo ñ̄oo, ta kaa rā:

—Nda'í kúú ví ñ̄oo ká'ano Babilonia káa, nda'í kúú víán, ñ̄a kúú ñ̄oo ndakí, dá ch̄i iin hora di'a ni naá ndí'an ni kee Ndios.

¹¹ Ta nda'í kuaki ndidaá ta náka'an nda'i ndei noñó'o yó'o, ta nda'í ka'an ra sa'a ñ̄oo yó'o, dá ch̄i k̄o iin kā kuíin ñ̄a dikó rá tát̄on k̄i'o sā kee ñ̄oo yó'o,

¹² dá ch̄i va'a ni sā xiian ñ̄a ni kava'a xí'ín oro, xí'ín ñ̄a ni kava'a xí'ín plata, xí'ín ñ̄a ni kava'a xí'ín yuū luu ndáa, xí'ín perla, xí'ín dá'on táyíí ndáa, xí'ín dá'on kua'á toón, xí'ín dá'on seda, xí'ín dá'on kua'á ni, xí'ín yíto támi sá'an, xí'ín ndidaá ñ̄a ni kava'a xí'ín no'o yokó elefante, xí'ín ñ̄a ni kava'a xí'ín yíto va'a, xí'ín ñ̄a ni kava'a xí'ín kāa kuaán, xí'ín ñ̄a ni kava'a xí'ín kāa oon, xí'ín ñ̄a ni kava'a xí'ín yuū ndato naní marmol,

¹³ xí'ín canela, xí'ín ndúta támi sá'an, xí'ín dusa, xí'ín dukú támi sá'an, xí'ín dusa kuxí támi sá'an, xí'ín vino, xí'ín siti, xí'ín harina ndato, xí'ín tirió, xí'ín kirí xío vee, xí'ín borrego, xí'ín kuéi, xí'ín carreta, xí'ín ñ̄ayuu kéchóon, xí'ín níó ñ̄ayuu.

¹⁴ Ndidaá ku'i va'a sā katoó ñ̄oo káa ni kuxíká vá nooan viti. Ta ndidaá ñ̄a va'a xí'ín ñ̄a ndaya'i ni kuxíká vá nooan, ta ni iin kuū kā o konian ndidaá ñ̄a yó'o.

¹⁵ Ta ndidaá ta náka'an nda'i xí'ín ñ̄a va'a yó'o ni kekuíká rá mií rá ni kee ñ̄oo ñ̄oo, dá ch̄i sā xiian va'an noo rá. Ta xíká nda'o kakuíta ra sa'á ñ̄a yu'ú

rā ñ̄a k̄eí ñ̄oo ñ̄oo, ta nda'í kuaki ra, ta nda'í ka'an ra,

¹⁶ ch̄i kaa ra:

—Nda'í kúú ví ñ̄oo ká'ano káa, nda'í kúú ví ñ̄oo sā ndixi dá'on táyíí ndáa, xí'ín dá'on kua'á toón xí'ín dá'on kua'á ni, ta ni sā komián ñ̄a'a oro xí'ín yuū luu ndáa xí'ín perla, ta sā kaa táyííán.

¹⁷ Nda'í kúú víán, dá ch̄i iin hora di'a ni naá ndí'i ñ̄a kuiká sā komián —kaa ra.

Ta ndidaá rā dákáka barco xí'ín rā chindeé tá'an xí'ín rá, xí'ín ndidaá kā tāa kéchóon noo taño'o kakuíta nda noo xíká ñ̄oo

¹⁸ kande'é rá iin ñ̄o'omā tóon k̄eí ñ̄oo ñ̄oo, dá kaa ra:

—Ni iin tó'ón ta'on ñ̄oo k̄o ní kándeé ki'in tá'an xí'ín ñ̄oo ká'ano káa.

¹⁹ Ta chikodó rá ñ̄oyaká ñ̄ó'o dini rá, ta kayu'ú rá, ta kuaki ra, ta nda'í ka'an ra, ch̄i kaa ra:

—Nda'í kúú ví ñ̄oo ká'ano káa, nda'í kúú víán, ch̄i ñ̄oo káa ni kedaá xí'ín ndidaá tāa kómí barco, dá ni kekuíká rá mií rá xí'ín ñ̄a kuiká ió nooan. Tído iin hora di'a ni naá ñ̄a —kaa ra.

²⁰ Sa'á ñ̄oo kadij iní ndo'ó, na ndéi induú, sa'á ñ̄a ndó'o ñ̄oo ñ̄oo dión, ta kadij iní ndo'ó, na kúú ñ̄ayuu Ndios, xí'ín ndo'ó, na kúú apóstol, xí'ín ndo'ó, na kúú profeta, dá ch̄i sā ni dandó'o Ndios níó ñ̄oo ñ̄oo sa'á ñ̄a ni keeán xí'ín ndó.

²¹ Dá ni tiin iin ángel ndakí nda'o iin yuū ká'ano, ñ̄a káa tát̄on k̄i'o káa iin yuū molino. Dá ni dakána na ñ̄a noo taño'o, dá ni kaa na:

—Tát̄on k̄i'o ndéé téi ni kankao yuū káa, k̄i'o dión ndo'o ñ̄oo ká'ano Babilonia, dá naá ñ̄a, ta ni iin kuū kā o nándió koan.

²² Ta ni iin kuū kā o kueídó'o yó dáká'a na ñ̄oo káa yaa xí'ín arpa, ni o káta kā na, ni flauta ni trompeta kā o tuú na, ta ni rā ti'a kava'a ñ̄a luu ndáa o kándeí kā, ta ni ñ̄a xido molino o kueídó'o kā ȳo ñ̄oo ñ̄oo.

²³ Ta ni ñ̄ó'o íti kā o k̄eí ñ̄oo káa, ta ni o kueídó'o kā ȳo kantó'ón na ko'on tanda'a. Dión ndo'an, ch̄i ta sā naka'an nda'i sā ndei ñ̄oo ñ̄oo sā kuu ra tāa ndaya'i noo na ndéi ñ̄ayuu yó'o,

ta *n̄i* *danda'í* *n̄a* ñoo ñoo ndidaá tá'an naci^on xí'ín ña *tadí*.

²⁴ Ta ñoo káa sa sati na *n̄i* ndidaá profeta xí'ín *n̄i* ñayuu Ndios xí'ín *n̄i* ndidaá *n̄a* *n̄i* sa'áni ná ñayuú yó'o.

19

¹ *N̄i* ndi'i, dá *n̄i* seido'i tái ká'an kua'á nda'o ñayuu chí induú, ta kaá *n̄a*:

¡Aleluya, *n̄a* ká'ano kúu Ndios, sato'o mií yó'!

Mií ná kúu *n̄a* dáka^{ki} ñaá, mií ná natiin ñañó'ó xí'ín to'on ndato xí'ín ndidaá choon,

² dá *ch̄i* káyiko ndaa *n̄a*, ta káyiko va'a na sa'a iin rá iin ñayuu, sa'á ñoo *n̄i* keyiko *n̄a* sa'á ña kini *n̄i* kee ñá'a xíxi kée díkó mií no^o taa,

dá *ch̄i* *n̄i* datúúan ndidaá ñayuu ndéi noñó'o,

sa'á ñoo *n̄i* ya'a na *n̄i* kee na kuachi. Ta *n̄i* naki'in ya'i Ndios no^o ñá'a ñoo sa'á ña *n̄i* sataan *n̄i* ñayuu sa xino kuáchí no^o ná.

³ Dá *n̄i* kaa tuku ñayuu kuá'a ñoo:

—¡Aleluya! *Ch̄i* ño'oma^o tóon kána no^o kéj ñoo ká'ano ñoo. Ta daá kuiti kana ña.

⁴ Ta ndin oko komi ta sá'ano ñoo xí'ín ndin komi ña takí ñoo *n̄i* sa kuíta xití, dá *n̄i* sa ndañó'o na Ndios, *n̄a* ió dándáki no^o téj ñoo, ta kaá *n̄a*:

—¡Dión ná koo! ¡Aleluya!

⁵ Dá *n̄i* seido'i *n̄i* ka'an *n̄a* nda no^o ió Ndios dándáki na no^o téj ñoo, ta kaá *n̄a*:

Ndidaá tá'an ndo'ó, *n̄a* xínkuáchí no^o Ndios, keká'ano ndó Ndios.

Ta keká'ano ta'ani ñaá ndo'ó, *n̄a* yu'ú ni'ini ñaá, á mií ndó yatá ndó, o á mií ndó kuálí ndó.

⁶ *N̄i* ndi'i, dá *n̄i* seido'i tái ká'an kua'á nda'o ñayuu, ta no^o ká'an *n̄a* ní'i táto'on k̄i'o ní'i xido xika takují ini yuta, ta ní'i ta'ani táto'on k̄i'o ní'i tá káyu'ú dai, ta kaá *n̄a*:

Aleluya, dá *ch̄i* dándáki sato'o yo Ndios,

n̄a kándéé kée ndidaá tá'an ña'a.

⁷ Ná kadij inío, ta ná kandej dij yo, ta naki'o yó ñañó'ó no^o ná,

dá *ch̄i* sa *n̄i* kasandaá va kuu tanda'a *n̄a* kúu léko xí'ín ñadi'í *n̄a*,

ta sa io nduu va ñadi'í *n̄a* ña kían tanda'a ná xí'ín ná.

⁸ *Ch̄i* *n̄i* natiin ñadi'í *n̄a* dá'on táyí ndáa, ta ndato kuxí ña, ta ndato yé'an.

Dá *ch̄i* ña dándáki dá'on táyí ndáa ñoo kúu ndidaá ña va'a *n̄i* kee ñayuu Ndios.

Ndiká'an ví na ko'on kadíni víko noo tanda'a na kúu léko

⁹ Dá *n̄i* ka'an ángel ñoo xí'ín yu'u:

—Taa ña ko'in ka'in xí'ón: “Ndiká'an ví na *n̄i* nakana Ndios ko'on kadíni víko noo tanda'a *n̄a* kúu léko.”

Dá *n̄i* kaa ta'ani na xí'ín:

—Miían ndaa kuiti to'on mií Ndios kían ká'in xí'ón —kaá *n̄a*.

¹⁰ Dá *n̄i* sa kuín xití no^o ná, dá *n̄i* ka'in kandaño'i *n̄a*. Tído *n̄i* kaa *n̄a* xí'ín:

—Ná dá'a *n̄i* keeón dión, dá *ch̄i* iin ta xíno kuáchí dáó xí'ín vóon no^o Ndios kúu yu'u, táto'on k̄i'o kée dao ka ñanon, *n̄a* xí'o ndaa kuendá sa'a Jesús. Kua'án kandaño'o iin tó'on diñ Ndios. *Ch̄i* to'on ndaa Jesús kían dátoon ñaxintóni profeta, dá ká'an *n̄a* sa'á ña vej koo.

Yó'o n̄i karxóo iin na kánóo iin kuéj kuxí

¹¹ Dá *n̄i* xini *n̄i* nono induú, ta kúu *n̄i* xini iin kuéj kuxí, ta kánóo iin ta sata ri, ta naní ná, *N̄a* Kéndúsá'ano, *N̄a* Ndaa. Dión naní ná, dá *ch̄i* káyiko ndaa *n̄a*, ta ko naa ndava'a na xí'ín *n̄i* iin tó'on ñayuu.

¹² Táto'on k̄i'o ndé'é ño'ó ita, k̄i'o dión ndé'é nduchí nóo *n̄a*. Ta kua'á nda'o corona kándodó diñ ná. Ta né'e na iin kuu, tído ko iin ta'on kátóni ini ndi kóni kaa kuu ñoo, sava'a iin tó'on mií vá ná ná'a.

¹³ Ta ndíxi na iin dá'on *n̄i* nakuchi *n̄i*. Ta naní ná, To'on Mií Ndios.

¹⁴ Ta kua'á nda'o tu'u soldado Ndios ndéi induú tákuei ra vej ra sata *n̄a* kánóo kuéj kuxí ñoo. Táyí nda'o ndáa dá'on ndato kuxí ndíxi ra vej ra, ta kándodó ta'ani ra kuéj kuxí vej ra sata ná.

15 Tárnee iin espada deen yú'u ná dárkue'e na ñayuu ndéi iin rá iin nación xí'án. Ta xí'ín vara kaa dándáki ñáá ná. Ta mií ná ko'óni uva xí'ín sa'a ná, dá kana ndúta ri. Ta kirá yó'o dándáki ña xido nda'o ini Ndios, na kándéé kée ndidaá ña'a.

16 Ta dá'on ndíxi na ndá'a iin kuu, ta di'in na viti ndá'a ña. Ta kuu yó'o kaá di'a: “Rey noo ndidaá kúu rey, Sato'o noo ndidaá kúu sato'o.”

17 Ni ndi'i, dá ni xini iin iin ka ángel noo ndindii, dá ni kayu'ú ángel ñoo, dá kaá na xí'ín ndidaá laa tánee me'i induú:

—Nakí ndidaá ndo'ó nditúti ndi'i ndó kadíni va'a ndó koño kee Ndios,

18 dá chi ko'on na ki'o na koño rey kei ndo, xí'ín koño ta dándáki soldado, xí'ín koño ta ndakí xí'ín koño kuéi xí'ín koño ra ni sa ndodó ri, xí'ín koño ndi ndáa mií vá ñayuu, á mií ná kúu ná sato'o o mií ná kúu ná na ñó'o tixi ndá'a sato'o, á mií ná kuáli ná o á mií ná ná'ano na.

19 Ndi'i, dá ni xini kiti chiká'ano ñoo xí'ín ndidaá rey dándáki noño'o yó'o xí'ín soldado ra. Ndidaá ta yó'o ni nditúti na xí'ín na kánóo sata kuéi kuxi ñoo, xí'ín soldado Ndios vei xí'ín ná ñoo.

20 Dá ví ni kankao kiti chiká'ano ñoo xí'ín profeta to'on ñoo noo ndá'a ná. Ta profeta ñoo kúu ra sa kandeé sa kee ña ná'ano noo ñayuu ni kee kiti ká'ano ñoo, ta dión sa danda'i ra na ni natiin tóni kiti ñoo, ta ni sa ndaño'o na na'ána ri. Dá ni dakána ni'ini Ndios kiti ñoo xí'ín profeta to'on ñoo ini takui kúu ñoo'ó ita xí'ín azufre.

21 Ta dao ka ta ñoo ni xí'i ni kee espada tánee yú'u na kánóo kuéi kuxi ñoo. Dá ni ndutú'u ndidaá laa ni se'i ri koño ta ñoo nda ni ndinoo ini ri.

20

Dándáki Cristo Jesús iin mil kuia

1 Ni ndi'i, dá ni xini konoo iin ángel vei na nda induú, ta né'e na nda'á kaa yé'é yái konó, noo koó noo sá tuu, ta né'e na iin cadena chikáni vei na.

2 Dá ni kandeé ná ni tiin na kirí kúu koó ká'ano ñoo, kirí naní Satanás, kirí kúu timí'á, ta ni so'oni na rí xí'ín

cadena né'e na ñoo, dá ná kandiko ri iin mil toon kuia.

3 Ta ni dakána na ri nda maá ini yái konó ñoo, ta ni sadi na yé'án, ta ni kani na sello yé'án, dá ná dá'a ni konó ni iin to'on ñayuu noo ni sadi na, dá kían ná dá'a ka ni keta rí danda'i ri ni iin ka nación nda ná xinkoo iin mil kuia. Tá ni ndi'i, dá kánian ndaxi ri cháá tiempo.

4 Dá ni xini ndíta téi ta sa'ándá choon, ta ñoo ni nandei ndidaá na ni natiin choon ña keyiko na sa'a ñayuu. Ta ni xini ta'anii nio na ni ta'anda diko sa'a ña sa xí'o nda na kuendá sa'a Jesús, xí'ín sa'a ña kándisa na to'on Ndios. Na yó'o kúu na ko ní sá ndaño'o kiti chiká'ano ñoo, ta ni na'ána ri, ta ni tóni ri ko ní ñani taan na ni ndá'a ná. Ndidaá na yó'o ni nataka, ta ni ni'i ná ña dándáki na xí'ín Cristo iin mil toon kuia.

5 Chi na yó'o kúu na mií noo ni nataka. Tído dao ka na kúu ndii, o nataka ta'on na nda ná xinkoo iin mil kuia.

6 Ndiká'án ví na nataka mií noo, ta kakuu ta'ani na na ii, dá chi o koni ta'on na kuu na ta'ándá kúu uu. Di'a ni'i tá'i ná kakuu na duti mií Ndios xí'ín duti Cristo, ta dándáki na xí'ín ná iin mil toon kuia.

Di'a koo tá dakána Ndios timí'á nda maá ini taño'o noo kei ita ñó'o xí'ín azufre

7 Tá ná xinkoo iin mil toon kuia ñoo, dá ví ndaxi timí'á yái konó noo ndadi ni'ini rí.

8 Dá ví keta rí kanoo rí danda'i ri na ndéi ndidaá nación ñó'o ndin komi xoo tachí noño'o. Nda noo kúu kuendá Gog xí'ín nda noo kúu kuendá Magog kanoo rí danda'i ri ñayuu, dá nditúti rí na, dá ko'on na xí'ín rí naá ri xí'ín ñayuu Ndios. Táto'on kua'a kúu ñoti ndéi yu'u taño'o, ki'o dión ví kua'a kakuu ñayuu nditúti rí.

9 Chi ni kii na iin rá iin xoo ñayuu, nda noo xiká cháá ka, dá kao noo na ñoo noo ndéi tu'u ñayuu Ndios, noo kúu ñoo maní noo Ndios. Tído dákoon Ndios ñoo'ó kei ita sata ná, dá naá ndi'i na.

10 Ta *tīmí'á*, *kirí n̄i danda'í ñayuu* ñoó, *dákána ñaa Ndios ko'on r̄i nda* maá ini *taño'o noo sá'ano ita ñó'o* xí'ín *azufre, noo nákaa k̄iti ch̄iká'ano* ñoó xí'ín *profeta to'ón* ñoó. Ta daá *kuití ndo'o naní n̄io r̄i nduú* ñoó xí'ín *profeta* ñoó.

Ió Ndios iin téi kuxí, ta keyíko na sa'á ñayuu

11 N̄i ndi'i, dá *n̄i xinij iin téi kuxí* ká'ano, ta *n̄i xini ta'anii na ió dándáki* ñoó. Ta *n̄i naá noño'o xí'ín induú noo* na *ió ñoó*, ta ni *iin to'ón ta'on xían ko* ní *nátuu kaan*.

12 Dá *n̄i xinij ndíta ndidaá na n̄i* x̄i'i, *na ndáya'i xí'ín na ko ndáya'i noo* Ndios. Dá *ví n̄i nono ndidaá libro* ñoó. Ta *n̄i nono ta'ani iin ka libro*, ta *ña yó'o kúu libro noo kándodó kuu na* n̄i'í *ña kataki chíchí ná*. Dá *ví n̄i keyíko sa'a iin rá iin na n̄i x̄i'i* ñoó *tátō'on káa* rá *ió ña kándodó noo dao ka libro* ñoó, *ch̄i n̄i keyíko na sa'á ña n̄i kee na*.

13 Ta *n̄i nak̄i'o taño'o ndidaá ñayuu* n̄i *x̄i'i ñó'o noo ra*. Ta *n̄i nak̄i'o ta'ani* ña *kédaá xí'ín ñayuu*, dá *x̄i'i na*, *ndidaá tá'an ñayuu ñó'o t̄ixi ndá'an*. Ta *n̄i nak̄i'o ta'ani yáí ndij ndidaá ndij* ñó'o *inian*. Dá *ví n̄i keyíko sa'a iin rá* iin *na tátō'on k̄i'o káa rá ió ña'a n̄i kee na*.

14 Ta *ña kédaá xí'ín ñayuu*, dá *x̄i'i na*, *xí'ín yáí ndij n̄i sata Ndios ña kua'an* ini *takují kúu ño'ó ita*. *Ña yó'o dándáki* ña *kuu ñayuu ñoó ta'ándá kúu uu*.

15 Tá'an *na ko kándodó kuu noo li-*bro *noo kándodó kuu na n̄i'í ña kataki* chíchí *ñoó, noón kúu na n̄i dakána* Ndios ini *takují kúu ño'ó ita*.

21

Kava'a Ndios iin noño'o saá xí'ín induú saá

1 N̄i ndi'i, dá *n̄i xinij iin induú saá* xí'ín *iin noño'o saá*, dá *ch̄i induú mií* noó *xí'ín noño'o mií noo n̄i ya'a* *vaan kua'an*, ta *koó ka va taño'o nákaa*.

2 Dá *n̄i xini mií yu'u*, Juan, *ña kúu* ñoo *Jerusalén saá*, *ña kúu ñoo ij*. Ta *n̄i xinij konooan vei ña nda induú n̄i kee* mií *Ndios*, ta *luu n̄i kenduuan mián* *tátō'on kée iin ñá'a n̄i kenduu mií vei* *natiin yíjan*.

3 Dá *n̄i seido'i n̄i kayu'ú iin na nda* *induú*, ta *kaá na*:

—Kande'é, *ña xaan kúu ve'e ño'o* Ndios, ta *viti íian noo ndéi ñayuu na*, dá *ch̄i koo na xí'ín ñayuu na*, ta *kakuu na na ñoo mií Ndios*, ta *kanoo mií Ndios tein na*, ta *kakuu na Ndios noo ná*.

4 Ta *dánayaa Ndios ndirnoo ñayuu* *na*. Ta *o kuú ka na*, ta *ni o kúnda'í ka* ini *na*, ta *o kuáki ka na*, ta *o ndó'o ka* *n̄io ná*, dá *ch̄i ndidaá ña'a sa ndo'o na* *tá sata n̄i kexoo vaan*.

5 Dá *n̄i kaa na ió dándáki noo téi* ñoó: —Kande'é *ndó*, *yu'u kúu na ndesaá* *ndidaá tá'an ña'a*.

Dá *n̄i kaa na xí'ín yu'u*:

—Taa *ndidaá ña yó'o*, dá *ch̄i* *ndino'o ña ndaa k̄ian ká'in*, ta *mián* *ndaa kooan*.

6 Ta *n̄i kaa ta'ani na xí'ín yu'u*:

—Sa *n̄i kuu va viti*. *Yu'u kúu to'on* *mií noó xí'ín to'on noo ndí'i*, ta *kúuí* *na mií sa'a xí'ín na noo ndí'i*. Tá *ió* *iin káa na ích̄i ini*, *nak̄i na noó yu'u*, dá *k̄i'o oon yu'u takují kána* *ndita ko'o na*, *kirá x̄i'o ña kataki chíchí ná*.

7 Ta *ndi ndáa na n̄i kandeé n̄i* *x̄inkuei*, *noón kúu na natiin ndidaá* *tá'an ña va'a noó yu'u*, dá *ch̄i yu'u* *kakuu Ndios noo ná*, ta *mií ná kakuu* *de'e noó yu'u*.

8 Tído *ñayuu ko ndée ini*, *xí'ín na* *ko kándisa yu'u*, *xí'ín na kée ña ka'an* *noo*, *xí'ín na sa'ání ndij*, *xí'ín na kée* *kuachi xí'ín na ko kúu ñadi'í na o yíi* *ná*, *xí'ín na tadí*, *xí'ín na ndáño'o yoko* *xí'ín ndidaá na to'ón*, *noón kúu na n̄i* *ni'í tá'i ña kaño'o na ini takují kúu* *ño'ó ita xí'ín azufre*. *Ña yó'o dándáki* *ña kuu na ta'ándá kúu uu* —kaá *Ndios*.

Kava'a Ndios iin ñoo Jerusalén saá

9 N̄i ndi'i, dá *n̄i kixi iin ángel nákaa* *tein ndin usa ángel n̄i sa ne'e ndin usa* *copa n̄i chití n̄i sa ño'o tandó'ó sa n̄i* *ya'a ñoó*, dá *n̄i kaa na xí'ín*:

—Nak̄i *chí yó'o di'a*, dá *ko'in dána'i* *nooon na ko'on tanda'a*, *na kakuu* *ñadi'í na kúu léko ñoó*.

10 Dá *ndáka na kúu Espíritu Ndios* *yu'u n̄i sa'an na dini iin yúku ká'ano* *dikó ín ñoó*, dá *n̄i daná'a na iin ñoo* *ká'ano nda'o nooí*, ta *ñoó ñoó kúu ñoo*

ij, ña kúú ñoo Jerusalén, ña kían konoo vej nda induú nī kee Ndios.

11 Ta ndato oon ví náye'e ndaa ñoo ñoo tátō'on kī'o ndato náye'e ndaa mií Ndios. Ta nádíon ña tátō'on kī'o nádíon yuu ndato xíxi díon, ta ndé'án tátō'on kī'o ndé'é yuu naní jaspe, chí yé'an tátō'on kī'o yé'e yuu tatá.

12 Ta ndíka nda'o náō nī kaō noo ñoo ñoo, ta dikó nda'o ña, ta uxī uū kúú yé'án, ta ndíta iin iin ángel yé'án, ta iin rá iin yé'án ñoo tándaa iin rá iin kuū ndin uxī uū de'e ta naní Israel.

13 Ta chí xoo noo xínkoo ndindii ñó'o onī yé'án, ta chí xoo norte ñó'o ta'ani onī yé'án, ta chí xoo sur ñó'o ta'ani onī yé'án, ta chí xoo noo sá nóo ndindii ñó'o ta'ani onī yé'án.

14 Ta uxī uū kúú yuu sa'a náō ñoo ñoo, ta iin rá iin yuu sa'a náō ñoo tándaa iin iin kuū na kúú apóstol, na sa xionoo xí'ín na kúú léko.

15 Ta né'e ángel ñoo iin vara oro, dá chikī'ó na ñoo ñoo, xí'ín yé'án xí'ín náō ñá.

16 Ta komi xoo kúú ñoo ñoo, ta ña ndíkaan xí'ín ña kánián, iin nóo vá ndáaan. Dá nī chikī'ó na ñá xí'ín vara oro ñoo, ta uū mil komi ciento kilómetro kúú ña kánián, ta uū mil komi ciento kilómetro kúú ña dikóan, ta uū mil komi ciento kilómetro kúú ña ndíkaan.

17 Ta nī chikī'ó na náō ñá, ta kían onī diko uxī komi metro tátō'on kī'o chí'í'ó ñayuu, chí kī'o díon nī chikī'ó ñá ángel ñoo.

18 Ta yuu nī kava'a náō ñoo kúú yuu naní jaspe. Tído mií ñoo ñoo nī kava'a xí'ín oro ndino'o, ta díon ña tátō'on ndato díon yuu tatá.

19 Ta yuu sa'a náō ñoo nī kava'a xí'ín yuu luu ndáa, ta yuu sa'a náō mií noo nī kava'a xí'ín yuu naní jaspe, ta ña kúú uū nī kava'a xí'ín yuu naní zafiro, ta ña kúú onī nī kava'a xí'ín yuu naní ágata, ta ña kúú komi nī kava'a xí'ín yuu naní esmeralda,

20 ta ña kúú o'on nī kava'a xí'ín yuu naní ónice, ta ña kúú iño nī kava'a xí'ín yuu naní cornalina, ta ña kúú usā nī kava'a xí'ín yuu naní crisólito, ta ña kúú ona nī kava'a xí'ín yuu naní

berilo, ta ña kúú iin nī kava'a xí'ín yuu naní topacio, ta ña kúú uxī nī kava'a xí'ín yuu naní crisopraso, ta ña kúú uxī iin nī kava'a xí'ín yuu naní jacinto, ta ña kúú uxī uū nī kava'a xí'ín yuu naní amatista.

21 Ta uxī uū yé'é ñoo nī kava'a xí'ín uxī uū perla, sa'a ñoo iin rá iin yé'é ñoo kúú iin perla. Ta keí oro kúú keí ñó'o ñoo ñoo, ta yé'an tátō'on yé'e yuu tatá.

22 Ta ni iin tó'ón ve'e ño'o kō ní xinií iin ñoo ñoo, dá chí sato'o yō Ndios, na kándéé kée ndidaá ña'a, noón vá kúú ve'e ño'o ió ñoo ñoo, xí'ín na kúú léko.

23 Ta kō xínñó'ó ta'on ñoo ñoo ndindii, ni yoo, dá katoon, dá chí mií vá Ndios dáye'e sa'a ña ndato téi na, ta mií léko ñoo kúú ñó'o dátoon iin ní ñoo ñoo.

24 Ta ñayuu nī kākī ndéi iin rá iin nación kanoo noo náye'e ndaa ñoo ñoo, ta ndidaá tá'an ña kuiká xí'ín ñaño'ó nakī'o ta sa kuu rey noño'o yó'o noo ñoo ñoo.

25 Ta ni iin kuū ta'ón o ndadí yé'án, dá chí ni iin kuū ka o kuaá ñoo.

26 Ta kane'e na ndidaá ña kuiká xí'ín ñaño'ó nī sa komi iin rá iin nación ko'on na nakī'o naan noo ñoo ñoo.

27 Ta ni iin tó'ón ta'on ña yakó o kúu ku'u ñoo ñoo, ni na kée ña kini, ni na to'ón. Sava'a na kataki chí'í'í kándodó kuu noo libro na kúú léko, noón vá kúú na kuu ndu'u ñoo ñoo.

22

1 Nī ndi'i, dá nī daná'a ángel ñoo iin yuta ndato nda'o nooí. Ta yuta ñoo xíka takuúí xí'o ña kataki yō, ta ndato yé'e ra tátō'on kī'o yé'e yuu tatá. Ta takuúí yó'o kána mií tixi téi noo ió Ndios dándáki na xí'ín na kúú léko.

2 Ta me'í keí nákaa mií ñoo ñoo nákaa yuta ñoo. Ta ndíta yíto ndin nduú xoo yu'ú yuta ñoo, ta yíto ñoo xí'o ña kataki yō. Ta iin rá iin yoo xí'o rá kuú'i, chí uxī uū ta'ándá xí'o rá kuú'i noo kuú'a. Ta ndá'a yíto ñoo kúú tata nduva'a ñayuu ndéi iin rá iin nación.

3 Ta ni iin ka chí'an o kóo noo ñayuu kandeí ñoo. Ta ñoo kuin téi noo koo

Ndios dándaki na xí'ín nā kúú léko, ta koni kuáchí ñayuu nā noo ná.

⁴ Ta koni túu na noo Ndios, ta kanda'a kuu mií Ndios taan nā.

⁵ Ta ni iin kuu ta'ón o kuaá ñoo ñoo. Ta ni o kónñó'ó ká nā ni iin tó'ón ñó'o katoon noo ná, ni ndindii, dá chi mií vá Ndios, nā kúú sato'o yo, katoon noo ná. Ta daá dándaki kuií Ndios.

Sa kuyati va ña nandió koo Jesús kasaq na

⁶ Dá ni kaa ángel ñoo xí'ín:

—Ña ndaa kúú to'on yó'o, ta miían ndaa xinkoo noo ká'an. Sa'á ñoo sato'o yo Ndios, nā kúú Ndios xí'o ña kándaq ini nā kúú profeta nā sa'a ndí kían koo, noón kúú nā ni tanda'á iin ángel kéchóon noo ná noo yo'ó, dá dána'a nā noo ñayuu mií ná sa'a ndidaá ña yati vei koo, ña kúú ña kánian koo.

⁷ —Kana'ón ña sa yati ñó'ó vá kasaai —kaá Jesús.

Ndiká'an ví nā né'e va'a ndidaá to'on nákanii libro yó'o sa'á ña vei koo.

⁸ Ta mií yu'u, Juan, kúú nā ni seídó'o ndidaá ña yó'o, ta ni xinií xí'ín nooí ña. Tá ni ndi'i ni seídó'i ña, ta ni xinií ña, dá ni sa kuín xití kua'in kandaño'i ángel, nā ni dána'a ndidaá ña yó'o nooí.

⁹ Dá ni kaa nā xí'ín:

—Koo, ná dá'a ni keeón dión, dá chi iin nā xinkuáchí dáó xí'ón kúú yu'u, táto'on k'i'o kée dao ká ñanon, nā kúú profeta, xí'ín to'on kée nā ndíta toon xí'ín to'on dána'a libro yó'o. Kua'an kandaño'o iin tó'ón dinii mií Ndios.

¹⁰ Ta ni kaa ta'ani na xí'ín:

—Ná dá'a ni kadon libro yó'o xí'ín sello, dá chi sa yati ñó'ó vá vei koo ña kásto'an sa'a.

¹¹ Sa'á ñoo nā koo kúú ñayuu ndaa, ta k'i'o dión ná kakuu ij vá ná. Ta nā kúú ñayuu káni, ná kee ij vá ná ña káni. Ta nā kendaq, ná kendaq ij vá ná. Ta nā ió vii noo Ndios, ná koo vii ij vá ná.

¹² —¡Kana'ón ña sa yati ñó'ó vá kasaai! Ta chiya'avii iin rá iin ñayuu táto'on k'i'o kaa choon ni kee na.

¹³ Yu'u kúú to'on mií noo xí'ín to'on noo ndí'i, ta kúú nā mií sa'a xí'ín nā

noo ndí'i. Yu'u kúú nā mií noo, ta yu'u kúú nā noo ndí'i —kaá Jesús.

¹⁴ Ndiká'an ví nā ni dandoo dá'on ndíxi na, dá chi ió íchi ná ña kían keí ná kui'i kána noo yíto, kirá xí'o ña kataki yo. Ta ió ta'ani íchi ná ku'u na iin rá iin yé'é ñoo ñoo.

¹⁵ Tído sata vé'e va kandoo tina, xí'ín nā tadí, xí'ín nā kée kuachi xí'ín nā koo kúú ñadi'í nā o yíi ná, xí'ín nā sa'áni ndii, xí'ín nā ndáño'o yoko, xí'ín ndidaá nā kátoó dánda'í dao ká ñayuu.

¹⁶ —Mií yu'u, Jesús, kúú nā ni tanda'á iin ángel kéchóon nooí, dá k'i'o ndaa nā kuendá sa'a ndidaá ña yó'o noo ndidaá nā kúú kuendá mií. Yu'u kúú nā ni kii tein nā ve'e rey David, ta yu'u kúú ñoo ndato xinkoo tá kua'an tuu —kaá nā.

¹⁷ Ta kaá nā kúú Espíritu Ndios:

—Nakí.

Ta kaá ta'ani yó, nā kúú ñadi'í Jesús:

—Nakí ní.

Ta ndo'ó, nā seídó'o to'on yó'o, kaa ta'ani ndó:

—Nakí ní.

Ta ndo'ó, nā íchi ini, nakí ndo. Ta ndi ndaa ndó ká'an ko'o takuií, dá kían ko'o oon ndó takuií xí'o ña kataki yo.

¹⁸ Sa kásto'in xí'ín ndidaá tá'an nā seídó'o to'on tándaq noo libro yó'o, ña ká'an sa'a ndí kían koo chí noo, ña tá ni chindaq noo ná ni chikodó ná cháa ká to'on noo tuti yó'o, dá kían tanda'á Ndios ndidaá tá'an kue'e kiian noo ná, ña kían ká'an libro yó'o sa'a.

¹⁹ Ta tá ni chindaq noo ná ni ditá ná dao to'on tándaq noo libro yó'o, ña ká'an sa'a ña vei koo, dá kían ko'on ta'ani Ndios ditá ná kuu ná, ña kánoo noo libro noo kándodó kuu nā kataki chíchi, ta o kónó ná ña kandeí na ñoo ij ñoo, ña ká'an libro yó'o sa'a.

²⁰ Mií nā xí'o ndaa kuendá sa'a ña yó'o kúú nā kaá di'a:

—Miían ndaa kuiti yachi va kasaai.

¡Dión ná koo! ¡Nakí ní, Jesús, mií ní nā kúú sato'o ndu!

²¹ Ná koo ña maní xí'o sato'o yo Jesucristo xí'ín iin rá iin ndó. Dión ná koo.